THESAVRVS BIBLIORVM,

OMNEM VTRIVSQVE VITAE ANTIDOTVM SECVNDVM VTRIVSQVE INſtrumenti veritatem & hiſtoriam ſuccinctè complectens. Cui in calce acceſsit Index Euangeliorum Dominicalium in ſeries ſuas certas & capita diſſectorum, omnibus Paſtoribus & Concionatoribus admodum vtilis.

Opera & induſtria GVLIELMI ALLOTTI *Angli, ſacræ Theologiæ ſtudioſi, collectus ac concinnatus.*

IOSVE 1. 8. Non recedat volumen Legis huius ab ore tuo, ſed meditaberis in eo diebus ac noctibus.

IOAN. 5. 39. Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipſis vitam æternam habere.



ANTVERPIÆ,
In ædibus Petri Belleri, ſub ſcuto Burgundiæ, 1576.

Cum Gratia & Priuilegio.

Priuilegij Summa.

REgio edicto cautum est, ne quis proximo octennio præter Petrum Bellerum, *Thesaurum Bibliorum* ordine alphabetico collectum per M. Guilielmum Allottum Anglum sacræ Theologiæ studiosum, aut alibi impressum importet, venalémue habeat, sub pœnis in Regio diplomate express. concessis. 11. Aprilis. 1576. subsignat.

I. de Perre.



BEATISSIMO PATRI ET SANCTISSIMO D. GREGORIO HVIVS NOMINIS TERTIODECIMO PONTIFICI MAXIMO.

PRAECELLENS atque præclarum illud (Beatissime pater) Pontificatus tui specimen, cui de Scripturis iudicare, atque decernere iure optimo competit, hoc ipsum à me impræsentiarum postulat, quod, nisi me tuæ sanctitatis authoritas Paterna commoueret, naturæ meæ verecundia nullo modo ferret. Nescius enim non sum qua animi gratitudine, & candore, quantaque cura, & solicitudine, fractos nos & exilio deiectos Anglos admirabilis tua sanctitas susceperit: Cùm te nihil non facturum ostenderis, quò rebus nostris afflictis, aliquid opis, & auxilij adferre possis.

Regnoq; Angliæ olim florentissimo, religionisque auitæ studiosissimo, hæreticorū iam furijs, & flammis vndique infestato, ac cōuulso, solatij interim aliquid atque vberioris spei attuleris. In quo tuo tam insigni & singulari virtutis studio, PRIMATVS tui sacrā Maiestatē, mirificè auxisti, atque amplificasti: nomenq; ipsū GREGORIANVM (quod à maioribus rerum gestarū celebritate non sine diuino Spiritus sancti afflatu cumulatissimis acceperis) multò reddidisti successoribus tuis gloriosiùs atque augustiùs. De beneficentia verò tuæ beatitudinis, non est quòd taceam, quæ nō modo toto pontificatus tui transacto tēpore (qui totius Christianismi columen existis & princeps) per nos solùm promanârit: verùm etiam per omnes verè Christianos Principes longè latéque dispersa sit ac diffusa: Quæ nisi fęliciter, & opportunè intercessisset, metuēdum esset, ne iactata hodie in tantis rerum omnium fluctibus atque procellis, solutáque Reipublicę membra qua fulciūtur & sustentantur, multò certè acriùs & vehementiùs Cathol. fidei nomen periclitaretur, si nō (quod Deus auertat) funditùs tolleretur atque periret. Quæ cùm obscura esse non possint (sanctissime pater) non potui, huic Gregoriani honoris & splendoris fastigio, sedíque Apostolicæ (cui viuo & seruio) omni mea obseruantia & reuerentia non esse impensissimè addictus. Illud vt efficerem, tuæque amplitudinis testimonium relinquerem, THESAVRVM hunc meū siue NIZOLIVM ex ipsis sacrarū scripturarum visceribus conflatum, in Ecclesiæ (cui tua sanctitas præest) gazam & ærarium effundere, tuæque censuræ subijcere sæpiùs statui ac deliberaui: quod & ante hac lubēs fecissem atque effecisse, nisi cōmuni hac nostrorū calamitate atq; egestate fuissē planè interruptus: neq; verò suscepti mei in eo studij curriculū cōfecissem, nisi clarissimorū D. D. Henrici Baronis de Morley, fratrisque sui Caroli, in sacris doctoris eximij

mij amor & pietas accessisset. In quo, vtriusque instrumenti seriem & contextum secundum vtriusque temporis statum & ordinem, succinctè admodum complexus sum: ne magnitudine deterreantur, qui, quæ continet, minus quàm oportet, retinent, & sinu vel manu gerendo, fructum inde & vtilitatem sine molestia vlla ferant. Nihil enim continet, quod non ad deprauatos hominum mores corripiendos & repræhendēdos, tum ad fidē Christi propagandam & illustrandā, adq; hæreses & sectas (æternis tenebris abdendas & reseruandas) contundendum & infringendum plurimùm valeat. Accipe igitur (beatissime Pater et Pōtifex Maxime) exiguum hoc exulis munus, animíque eius grati, fidelem memoriam sanctitati tuæ & virtuti consecratam & dicatam, benignè suscipe, obsecro & obtestor. Quod vt facias maiorem in modum efflagito, qui operam meam in eo positā, ad dirutos & deiectos muros Hierusalē instaurandos locaui, sub tuæq; beatitudinis præsidio & vmbra in publicum prodire sinas, eáque tum humanitate, tum clementia interpretari digneris, qua soles ōnia, quæ ad religionis & pietatis cultū, tum Reipub. emolumentū & cōmodum spectant: & qua fide & humilitate, præcellenti fastigio tuo & dignitati deuoueo. Quod si feceris, de omni meo impenso in eo studio mihi gratulabor: omnéque tum imposterum qualecunque officium, operam & industriam, in Dei eiusque Ecclesiæ laudem, tum et tui nominis gloriam & honorē, studiosissimè conferā. Deus Opt. Max. tuam sanctitatem nobis & Ecclesiæ suæ diu conseruet ac tueatur incolumem. Antuerpiæ 26. Septemb. Anno. 1576.

Sanctitatis tuæ humillimus seruus
Gulielmus Allottus.



VIRO ILLVSTRISSIMO D. HENRICO PARKER ANTIQVISSIMI, CLARISSIMIQVE BALnearum apud Anglos ordinis, Militi aurato, Baroni de Morley & Rya &c. Magno Hiberniæ mariſcallo. S. optat Guilielmus Allottus.

QVOTIESCVNQVE mihi in mentem venit (præclariſsime ſplendidiſsimeq; vir) conſuetudinis illius & beneuolentiæ, qua tecum, cùm Coloniæ ageres, non tam vtebar liberè, quàm fruebar ſuauiter & familiariter: vix mihi imperare poſſum, quin honoris tui atque dignitatis abſentiam, grauiter & moleſtè feram. Cuius erga me tunc flagrans deſiderium & amorem vti nulla impedire potuit aduerſa fortuna: ita & opuſculum hoc meum (illo tuo in me tum collato beneficio auſpicatum, iámque tandem expeditum & abſolutum) tuæ beneficentiæ & liberalitati de me optimè meritæ, tanto libentius exhibeo, quanto magis pietatem tuam

tuam & constantiam cum religione coniunctam, perspectam habeo & cognitam. Qui mari terráq; sexennali iam exilio religionis auitæ & Cathol.ergò,iactatus fueris,tantā tamq; tristē & lugubrē rerum tuarum iacturam passus,non modò Angliæ suauitatem, verum quod maiùs est & chariùs,vxorem,omni virtutis ac pietatis genere excultissimam,liberósq; in florenti ætate constitutos, reliquasq; vnà omnes illius regni voluptates & delitias relinquens, tam forti & inuicto animo pertulisti. Quæ cùm ita sint,nihilq; planè iam habeam,laude tua, tuo honore, tua beneuolentia atq; humanitate exoptatius aut gratius (qui me in decessu tuo tanquam pater)pietate & integritate clarissimo viro D. Carolo fratri tuo, atq; in sacris Doctori celeberrimo studiosè commendaueras, ipseque me innatæ tuæ benignitatis exemplo, admodum beneuolè & amicè amplexus est) : testor istum ipsum amorem tuum, illam insignem humanitatem tuam, simul & obseruantiam meam, qua te & illum,vniuersamq; familiā vestram complector,nulla in posterum obliuione deleri posse aut imminui: sed dum vita mihi suppetet,eo me futurum animo & affectu polliceor, quem natura vestra tum mea verecundia exigit, vt & honori vestro;et dignitati,ornamentisq; omnibus,incredibili animi studio futurus sum mancipatus. Quod & summa virtus vestra, nobilitasq; meretur, et officij mei ratio efflagitat;atque ista tempora vlcerata & deplorāda præcipuè requirunt. De eoq; summoperè cupio, vt animi mei propēsi, argumentum aliquod exploratum et certum habeatis, quò vestrū vtriq; amorem istum,constantiam;et fidem gratuler,atq; huic meo officio et muneri à vobis imposito,satisfaciam. Quod vt cōmodè efficiam Xenium hoc (quod spero et opto vestrum vtriq; fore gratissimum) commendo. In quo,qua potui ratione & consilio, ΑΝΤΙΘΕΤΟΝ confeci,illudq; ipsum Antidoti loco,ex ipsis sacrarum scripturarum medullis,expressi: vt,quemadmodum contraria contrarijs curantur,ita et ingruente ac imminente periculo, opposítis opposita obijciantur, contrarijsq;,ex Diametro pugnātia opponātur: quò faciliùs,præsentis tēpestatis hæreticorū ora et linguæ obstruātur et obturētur,tum etiā quoties perperā et praua scripturæ intelligētia, venénosos et crudos,quos imbiberūt succos,euomūt atq; eijciūt,eamq; peruerse,arroganter,et insolenter ad suum sensum contra vniuersitatem,antiquitatem,et consensio-

 nem

nem, contorquent, addunt, diminuunt, immutant: toties proprio suo pondere opprimantur, atque suffocentur. Verbum enim Domini clamitant ac vociferantur, illudq; importuna verborum impudentia, tantaq; scholiorum farragine et cumulo cæcutienti multitudini effulminant, vt siue aduersus Ecclesiam Cathol. siue superiorem potestatem conspirent, siue principes inescatos fascinent, orthodoxosq; patres contumelijs ac conuitijs afficiant, siue verò Ecclesiastica diruant, monasteria diripiant, presbyteros ignominiosè tractent, suspendant, exenterent, dilanient, comburant, monachos, monachásue spolient, & pellant, totum illud erit purum putum verbum Dei. In quo dicendi genere quàm faciles sint, ex eo constare facilè potest, quòd dies, noctesq; sudant, instant, ac vrgent, prouinciam hanc infœliciter susceptam, ignominioséq; dilatatam defendere ac propugnare: quandoquidem bellum tam iniustè indictum, tantóq; sanguine et sudore propagatum, tales tamque subdolos, versipelles, et fraudulẽtos exigit satellites, tales tamque vigiles et continuas requirit excubias: his enim & similibus technis ac dolis Ecclesiam Christi Cathol. in odium et dedecus vocarunt, fidemq; Christi Cathol. conuulserũt, prosciderunt & discerpserunt: quasi res esset tam inaudita, tamq; stupenda, quæ nequaquã à Deo, sed ab ipso Beelzebub ortum haberet atque incrementum. Sed quoniam ad Scripturas tam pertinaciter & insulsè nos quasi ignorantes prouocant, earundem aperto testimonio et authoritate conuincentur: Quæ si æqua lance expendantur, diligenterq; discutiantur ad hæreses & sectas (quibus hodie piorum virorum mẽtes et corda vndique discruciantur) retundendas et cõterendas, sola sua virtute & adminiculo pollent. Quarum profectò authoritas me præcipuè mouebat, instigabatque ad onus hoc subeundum, THESAVRVMQVE hunc BIBLICVM conflandum, & conficiendum: in quo, quæ vtriusq; vitæ statum, secundum vtriusque testamenti ordinem et seriem complectuntur & cõtinent, nullo negotio reperiantur: tum etiam si quid præcellẽs per anni curriculum in Euangelio occurrat, apto atque congruo rerũ ordine PASTORES, RECTORES, ET CONCIONATORES quid ad docendum, tractandúmue putent commodum inueniant: cæteráq; ex orthodoxis patribus faciliùs petãt, colligãtq;, quæ suscepto argumento, ordiniq; in indice obseruato necessaria

fore

fore videantur. Vtantur igitur atque fruantur vobiscū, quotquot curam animarum gerunt, EPISCOPI ET PASTORES, MAGISTRI ATQVE DISCIPVLI: vtantur igitur Hæretici atque Apostatæ, siue de Deo eiusq; filio. D.N. Iesu Christo, siue de B. Virgine matre eius, siue de Sponsa eius Ecclesia Cathol. malè sentiunt. Habeant hîc, vnde in præcipuis ferè omnibus religionis controuersijs se et suos muniant, commonefaciant, exhortentur, deterreant, lucrifaciant, solideque citata testimonia petant atque excerpant. NOTANDVM porrò illis est, qui in eo versari velint, vt quoties ASTERISCVM. *. siue signum hoc. ‡. capitis frontispicio siue alibi fixum conspexerint: toties integrum eius sensum, eoúsq; se protendere, materiamq; de qua tractatur cō tineri intelligant. Qua in re, si exactè Alphabeti ordinem non obseruaui, vti sub titulo (*Antiquæ Via*) cui & titulum (*Traditiones*) adiunxi, et similibus videre est: cogebar in eo certè propter materiæ connexionem, (quæ vnius rei erat) ne aliàs tædio esset et molestiæ, præscriptam methodum vertere et immutare, quod tamen spero nec legentibus ingratum esse, nec me in eo reprehendendum. Quem laborem (Deo teste) eò libentiùs suscepi, quò maiorem inde vtilitatem et fructum, Ecclesiam Dei Cathol. percepturam esse credidi. Neque verò titillantis alicuius laudis cupiditate pellectus, sudorem in eo insumpsi (quem alij minori forsan cura et sollicitudine vberiùs et copiosiùs atq; expeditiùs, præstare potuissent): sed officij mei et muneris esse duxi, omnē operam nauare, omne onus subire, omneque studium meum eò referre, quò Dei, et Ecclesiæ suæ sanctæ promoueatur gloria. Quamobrem à vobis omnibus laboris huius mei censoribus (tum maximè à vobis viri præclarissimi, quorum splendorem angustis huius zenij terminis comprehendo) veniam peto et postulo: vt si quid in tam varia ac multiplici rerū collectione, calami incuria effluxerit: illud qualecunque sit, temporis præsentis miserijs, tum tempestatibus atque procellis (tubis ac tympanis vndique ad arma clāgentibus et sonātibus) tribuatis. Tum postremò si quid inde emolumenti et commodi retuleritis, id Deo Opt. Max. primùm et præcipuè, tum reuerendis D. D. ac P. Ioanni Herlemensi, Ioanniq; Hasio societatis Iesu, atque in sacris Licenciatis doctissimis, tum Georgio Bullocko, Richardo Neomagensium Minorita-

rum Præposito(Florũ Bibliorũ authori)D.L.Villauicẽtio,AEgidio Topiario,atque Ioanni Gagneo gratias agatis, quorum opera et industria hunc meum fasciculum(arboris instar) locupletiorem reddidi atque cumulatiorem. Valete, & vobis (viri clarissimi) de me persuasum esse velim,neminem fore,aut vestri amãtiorem, aut qui maiore studio & diligentia, honori vestro & splendori faueat. Antuerpiæ 26. Septembris. 1576.

Splendori vestro & amplitudini deditissimus
Gulielmus Allottus.

F. ARNOLDVS COMANS CRVciger Traiectensis, Benigno Lectori salutem in Christo optat.

§

EXIGVVS quamuis sit præsens mole libellus,
Nec modica in vastum pagina crescat opus:
Ast operis precium benè iusta appende bilance,
Dices crede mihi maximus iste liber.
Lectus enim poterit, me iudice, vincere summas
Diuitias Crœsi, diuitiasq; Midæ.
Ille dabit dignos cœlesti pectore mores,
Viuendi leges, & pietatis opes.
Diuitis vbertim Virtutis munera fundet,
Quæ potes vndanti vix capere ipse sinu.
Huc oculos animumq; refer: manibusq; paratis
Sedulus æternas quilibet aufer opes.
Fertilis hortus adest, maturis fructibus ingens,
Quo nihil vberius maximus orbis habet.
Multiplici hic surgunt æternæ munera vitæ
Germine, fœlici dona legenda manu.
Hesperidum celebrant pomaria carmina Vatum,
Quásq; habet Alcinoi nobilis hortus, opes.
Laudibus immodicis celebrantur Adonidis horti,
Quique alij Vatum munere nomen habent.
Nos tibi non veterum canimus ludibria Vatum,
Non petit hic falsam fabula vana fidem.
Omnia sed fidei refero, & plenissima veri,
Fabuláque in nostro carmine nulla sedet.
Hîc sunt ætherei fœlicia munera regis,
Sanctorum quicquid vota beata petunt.
Hîc sunt Nectarei fontes & flumina viua,
Ambrosiæ hîc Dia dona beata fluunt.
Inde cibum vitæ sumes è diuite mensa,
Quo sumpto non est dira timenda fames.
Ille breui gyro sacri mysteria verbi
Claudit, & hæc vbi sint inuenienda, docet.

Omnia

Omnia quæ claudunt sacrata volumina legis,
Turba Prophetarum, quæ sacra cunque docet.
Denique quicquid habet Diuini pagina verbi,
Exiguo aut nullo hinc penè labore petes.
Siue monere voles, siue increpuisse iacentem
In viciis aliquem, quem prauus error habet.
Seu iuuat immodicis languentia pectora curis
Erigere, & curas fortiter eiicere:
Siue aliquem ad Virtutis opes & præmia vitæ
Æternæ certo cogis adire pede:
Denique quicquid erit quod præsens postulat vsus,
Seu vis solari, siue docere virum:
Hinc posces, promptumq; feres quodcunque requiris,
Seu res alterius, seu peragenda tua est.
Verba tibi in populi si sunt facienda corona,
Materies hinc est apta futura tibi.
Confesso ritè lethalia vulnera cordis
Præsentem si sis ferre coactus opem:
Seu tibi miles erit duros armandus in hostes,
Vt benè pro Christi prælia laude gerat,
Carnis vt insultus, mundiq; furentis amaras
Fortiter insidias Marte potente domet.
Crudelis Satanæ, diuini nominis hostis
Proterat vt valido turpia signa pede.
Hinc gladios, hastasq; petes, clypeosq; fideles,
Qualia signa Dei turba sequuta gerit.
Omnia præstabit: quibus exornare secundas
Res potes, aduersas intrepidè excipere.
Si tua læserunt funesti corda latrones,
Si vix curandum pectora vulnus habent
Ars tibi mortalis potis est nec ferre salutem,
Vllius ingenium nec tibi spondet opem:
Huc oculos conuerte tuos, hunc consule librum,
Atque salutares porriget ille manus.
Expedietq; tibi, quænam te cura leuabit,
Vnde petenda tibi sit medicina tua.
Siue tuos fines populauerit hosticus ensis,
Atque tibi reliquum fecerit esse nihil.

Seu Patriam cogit te deseruisse tyrannus,
Exilioq; iubet vertere triste solum:
Seu tu cum dulci spoliatus coniuge natis
In gemitu, in luctu, mœsticiaq; iaces,
Siue tuos tecum paupertas vrget iniqua,
Vixq; potes duram pellere sape famem.
Siue tua infestus laniabit viscera morbus,
Carnifices poterit qui superare truces:
Seu quodcunque mali quassabit pondere iniquo,
Atque tibi duri causa doloris erit.
Huc propera: inuenies solatia certa malorum,
Teq; malis nunquam succubuisse finet.
Quisquis Apollineas igitur complecteris artes
Et bene doctorum scripta diserta probas.
Quisquis eris Lector, seu Bartholus aut Salicetus
Te tenet, aut Baldi tetrica cura senis:
Seu tenet Hypocrates, aut scripta diserta Galeni,
Aut habet addictum pagina sacra sibi.
Egregium tota complectere mente libellum,
Inq; sinu medio nocte dieq; foue.
Ille domi comes est, peregrè est comes ille futurus
Dulcis & acceptus commoditate sua.
Allotroq; pias grates exolue benigno
Pectore, si grates hunc meruisse vides.
Has tibi qui collegit opes tam diuite vena
Ingenij, haud parcens nocte dieq; sibi:
Vt tibi prodesset, Christiq; fidelis amicis
Omnibus ærumnis sit licet in medijs.
Eq; sua Patria Patriæ cœlestis amore
Exulet, exilij incommoda multa gemens.
Pulsus Apostolica fidei decreta professus
Quod nihil à priscis degeneraret auis.
Illius ærumnas conare precamine fido
Ex aliqua saltem parte leuare: Vale.

INDEX RERUM
huius Libri.

Paulus

Finis huius Indicis.

THESAVRVS SACRAE SCRIPTVRAE.

AARON adiungitur fratri suo Mosi socius, Exod. 4. 14. 16. 30. ‡ 5. 1. ‡ 6. 13. ‡ 7. 1. 2. Mich. 6. 4. fuit pronepos Leui, Exod 6, 16, 18, 20. peculiari ritu cõsecratur cũ suis filijs ad ministeriũ sacerdotij Leuit. 8. Nu. 3. 10. Deut. 18. 5, Heb. 5, 4. sicut Dominus praescripserat Exod. 29.* ‡ 40, 12. Aaronis & filiorum sacerdotalis ornatus, Exod. 28.* Aaronis sacerdotis auctoritatem qui noluerunt agnoscere, insolito genere mortis intereunt, Exod. 16. 3. 11, 30, 31. Aaron insigni miraculo ostenditur prae caeteris à Deo in Sacerdotem summum electus, Exo. 17, 5, 8, post oblationem factam benedicit extensa manu populo, Exod. 9. 22. iure perpetuo accipit pro officio sacerdotali oblationes & primitias à populo. Num. 18, 8, 9, 11. 12*. & à Leuitis decimas decimarum, Num. 18, 26, 28. moritur, Num. 20, 28, ‡ 33, 38. Deu. 10, 6, ‡ 32, 50. succedit ei in summo Sacerdotio Eleazar, Nume. 20. 26. Deut. 10. 6. Aaronis laus Eccli. 45, 7, 8, 9*.

ABARIM mons vnde moriturus iam Moyses terram Chanaã prospexit, Num. 21 11. ‡ 27. 12. ‡ 33, 44. Deuteronom. 32. 49.

ABBA pater, Marc. 14. 36. Rom. 8. 15. Galat. 4. 6

ABDEMELECH propugnator, & patronus Ieremiae, Iere. 38. 7. liberatur à gladio Chaldaeorum, Iere. 39. 16, 17.

ABDENAGO mittitur in fornacem ardentem, Dan. 3. 21. appellatur Azaria, Dan. 1, 6.

ABDIAS abscondit prophetas Domini, 3 Reg, 18. 3, 13.

ABDON iudex in Israel, Iudi. 12. 13.

ABEL occiditur à fratre Cain, Gen. 4, 8, 1 Ioan. 3, 12. de eodem lege Matth. 23. 35. Luce 11, 51. Hebrae. 11, 4 ‡ 12, 24.

ABIAM filius Roboam rex Iuda, 3 Reg. 14, 31 ‡ 15. 1. 2. Paral. 13, 15. reliquit Asa regni successorem. 3. Regum 15. 8. Matth. 1, 7.

ABIATHAR sacerdos effugit manus Saulis, 1 Reg. 22, 20. confugit ad Dauid in Ceilam, 23, 6. cum Adonia se coniungit. 3 Reg. 1. 7. amouetur sacerdotio, 2, 27. iuxta illud 1. Reg. 2. 30. 32.

ABIDAN dux Beniamin, Numer. 1, 11.

ABIGAIL, vxor impij Nabal, 1 Reg. 25. 3. nubit Dauidi regi, post mortem Nabal, 25. 39.

ABIHV & Nadab filij Aaron igne absumuntur. Leuit. 10. 2. Num. 26, 61.

ABIMELECH rex Geraris aufert Abrahae Saram. Gen. 20, 2. init pactum cum Abraham. Gene. 21. 23. 32. init pactum cum Isaac. Gen. 26, 31.

Abimelech filius Gedeonis, Iudic. 8 32. occidit 70 suos fratres & ictu lapidis molaris interficitur Iudic. 9. 5. 53. ‡ 2 Reg. 11, 21.

ABIRON effert se contra Moysen, vnde & terra discedens eum absorbet. Numer. 16, ‡ 26,10. Deut. 11. 6. Psal. 105. 17. Eccli. 45. 22*
ABISAG, Sunamitis, ducitur ad regem Dauid, 3. Reg. 1, 3. petitur ab Adonia in vxorem, 2, 17.
ABISAI filius Saruiæ, 2 Reg. 2, 18 ‡ 16, 9 ‡ 19, 21 ‡ 20. 6 ‡ 23, 18
ABIVD fili⁹ Zorobabel, Mat. 1. 13. appellatur Anania. 1 Para. 3. 19

Abnegatio suiipsius.



Genes. 12. 1. DIXIT autem Dominus ad Abraham. Egredere de terra tua & de domo patris tui & veni in terram quam monstrauero tibi.

2. Mach. 6. 19 At ille (Eleazarus) gloriosissimam mortem, magis quàm odibilem vitam complectens voluntarie præibat ad supplicium. Deut. 33. 9.

Matth. 4. 19. Christus ait Petro & Andreæ: Venite post me faciam vos fieri piscatores hominum: at illi continuo relictis retibus sequuti sunt eum.

Cap. 10. 39. Qui amat animam suam perdet eam. Et qui perdiderit animã suam propter me inueniet eam.

Cap. 16. 24. Si quis vult venire post me, abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me. Idem Lucæ 9. 23.

Cap. 19. 21. Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes & da pauperibus & habebis thesaurum in cælo & veni sequere me. Mar. 10. 21.

Luca. 14. 26. Si quis venit post me & non odit patrem suum, & matrem, & vxorem & filios & fratres & sorores, adhuc autem & animam suam non potest meus esse discipulus.

Cap. 17. 33. Quicunque quæsierit animam suam saluam facere, perdet illã: & quicunque perdiderit illam viuificabit illam. 3 Reg, 19. 19.

Ioan. 12. 25. Qui amat animam suam perdet eam, & qui odit animam suã in hoc mundo in vitam æternam custodit eam.

Abnegatio omnium rerum.

Gen. 12. 1. DIXIT Dominus ad Abraham. Egredere de terra tua & de cognatione tua & de domo patris tui & veni in terram quam monstrauero tibi.

Ruth. 2. 11. Annuntiata sunt mihi omnia, quæ feceris socrui tuæ post mortem viri tui, & quod reliquens parentes tuos & terram in qua nata es, & venias ad populum quem ante nesciebas, reddat tibi Dominus pro opere tuo, & plenam mercedem recipias à Domino Deo Israel ad quẽ venisti, & sub cuius confugisti alas.

Matth. 19. 27. Respondens Petrus dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Quid ergo erit nobis? Centuplum accipiet (ait Christus) & vitam æternam possidebit.

Dixit

Dixit ei Iesus: Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum, & continuo relictis retibus secuti sunt eum. *Mar. 1. 17.*

Cœpit ei Petrus dicere: Ecce nos reliquimus omnia & sequuti sumus te, &c. Respondens Iesus ait: Amen dico vobis, &c. In futuro sæculo accipiet vitam æternam. *Cap. 10. 29.*

Subductis ad terram nauibus relictis omnibus secuti sunt eũ. *Luce 5. 11.*

Si quis venit ad me & non odit patrem suum, & matrem, & vxorem &c. adhuc autem & animam suam non potest meus esse discipulus. *Cap. 14. 26*

Ait ei Iesus: adhuc vnum tibi deest, Omnia quæcunque habes vende & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo, & veni sequere me. *Cap. 18. 22.*

Hoc autem dico vobis fratres tempus breue est, reliquum est vt qui habent vxores tamquam non habentes sint. *1. Cor. 7. 29.*

ABNER, præfectus militum Saulis, creàt Is-boseth regem Israel, 2 Reg. 2, 8. paciscitur cum David, 3, 12. occiditur à Ioab, 2 Reg. 3. 27.

ABRA ancilla Iudith, Iudith 8. 32 & 10, 2. libertate donatur, Iudith, 16, 28.

ABRAM filius Thare habet Sarai vxorem, Gene. 11, 29. egreditur ex patria in terram Chanaan præcipiente Domino, 12, 4. proficiscitur in Aegyptum 12, 10. redit inde in Chanaan, 13, 1. liberat Loth fratrem suum ex manibus hostium, 14, 14. accipit promißionem seminis, 15, 4 & 17, 16 & 18, 10. concumbit cum Agar, 16, 4. accipit promißionem seminis & signum fœderis, appellaturque Abraham, 17, 5. orat pro Sodomitis, 18, 23, 28, 32. Isaac ei nascitur, 21, 2. paratus est offerre Isaac, 22, 9. mittit seruum qui quærat vxorem filio suo Isaac, 24. 4. moritur, 25, 8. commendatur, Eccli. 44, 20 appellatur pater multarum gentium, & omnium credentium, Gen. 17, 5. Esai. 51, 2. Matth. 3. 9. Luce 19, 9. Ioan. 8, 39. Rom. 4, 11, 17, 18 & 9, 7. Gal. 3, 8. de ipso & eius semine vide Ios. 24, 3. Esaiæ 41, 8 & 51, 2. Ezech. 33, 24. 2. Esd. 9, 7. Matth. 8, 11. Act. 7, 2, 16. Heb. 11, 17.

ABRAHAE filij qui dicantur. Ioan. 8, 33. Rom. 9, 7. Gal. 3, 7.

ABSALON filius David. 2 Reg. 3, 3, occidit suũ fratrẽ, & fugit ad Tholomai regẽ Gessur, 13, 37. reuocatur, 14, 21, 23. conatur patris occupare regnũ, 15, 6. concumbit cum patris concubinis, 16, 22. iuxta prophetiam, 12, 11. tribus hastis transfigitur à Ioab, 18, 14.

Abstinentia à quibusdam cibis.

De ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas, in quocunque autem die comederis ex eo morte morieris. *Gen. 2. 17*

Quis enim indicauit tibi quod nudus esses, nisi quod ex lig- *Cap. 3. 11.*

no de quo præceperam tibi ne comederes, comedisti?

Ibidem 3. De fructu vero ligni quod est in medio paradisi præcepit nobis Deus ne comederemus.

Cap.9. 4. Excepto quod carnem cum sanguine non comedetis, & omne quod mouet & viuit erit vobis in cibum, quasi olera virentia tradidi vobis omnia.

Exod.12.9. Non comedetis ex eo crudum quidem nec coctum aqua, sed assum tantum igni, caput cũ pedibus eius & intestinis vorabitis.

Exod.13.6. Septem diebus vesceris azymis, & die septimo erit solennitas Domini, Azyma comedetis septem diebus non apparebit ante te aliquid fermentatum nec in cunctis finibus tuis.

Cap.21.28. Bos si cornu percusserit virum aut mulierem & mortui fuerint, lapidibus obruetur, & non comedentur carnes eius: dominus autem bouis innocens erit.

Cap.22.31. Viri sancti eritis mihi, carnem quæ à bestiis fuerit prægustata non comedetis, sed proijcietis canibus.

Exod.29.34. Quod si remanserit de carnibus consecratis, siue de panibus vsque mane combures reliquias igni, non comedentur quia sanctificata sunt.

Leuit.6.24. Omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur, nec quisquam comedat ex eo.

Ibidem 7.18. Si quis de carnibus victimæ pacificorum die tertio, comederit irrita fiet oblatio nec proderit offerenti, quin potius quęcunque anima tali se edulio cõtaminauerit præuaricationis rea erit. Caro quæ tetigerit aliquid immundum, non comedetur sed comburetur igni.

Ibidem 11.4. Quicquid autem ruminat & habet vngulam sed non diuidit eam, sicut camelus & cætera, non comedetis illud & inter immunda reputabitis.

Cap.17.14. Sanguinem vniuersæ carnis non comedetis quia anima carnis in sanguine est, & quicunque comederit eum interibit.

Cap.19.7. Quicquid autem residuum fuerit in diem tertium igne comburetis, si quis post biduum comederit ex ea prophanus erit & impietatis reus.

Ibid.22.8. Morticinum & captum à bestia non comedent, nec polluentur in eis, ego sum Dominus.

Ibidem 23.14. Panem & polentam & pultes non comedetis ex segite vsque ad diem qua offeratis ex ea Deo vestro.

Num.6.4. Vuas recentes siccasque non comedent cũctis diebus quibus ex voto Domino consecrantur, quicquid ex vinea esse potest ab vua passa vsque ad acinum non comedent.

Ibid.18.10. In sanctuario comedes illud mares tantum edent ex eo, quia conse-

consecratum est tibi.

Non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti & vini & olei tui, primogenita armentorum & pecorum, & omnia quæ voueris & sponte offerre volueris, & primitias manuum tuarum. *Deut.12.17.*

Ne comedatis quæ immunda sunt, hoc est animal quod comedere debetis, bouem & ouem & capram & ceruum & capreã &c. 7. De his autẽ quæ ruminant & vngulam non findunt hæc comedere non debetis, camelum, leporem, chyrogrillum: quia ruminant & non diuidunt vngulam immunda erunt vobis. 8. Sus quoque quoniam diuidit vngulam & non ruminat immunda erit. *Ibid.14.3.*

Tobias filium suum ab infantia timere Deum docuit & abstinere ab omni peccato. *Tob.1.10*

Et cum omnes ederent ex cibis gentilium, iste solus custodiuit animam suam, & numquam cõtaminatus est in escis eorum. *Tob.1.12.*

Iustus comedit & replet animam suam, venter autem impiorum insatiabilis. c.27.7. *Pro.13.25.*

Sapiens cor & intelligibile abstinebit se à peccato, & in operibus iustitiæ successus habebit. *Eccl.3.32.*

Beata terra cuius principes comedunt in tempore suo ad reficiendum & non ad luxuriam. *Ca.10.17.*

Initium vitæ hominis, panis & aqua. *Cap.29.28.*

Vtere quasi homo frugi hiis quæ tibi apponuntur. *Cap.31.19.*

Noli auidus esse in omni epulatione & non te effundas super omnem escam in multis enim escis erit infirmitas: & auiditas appropinquabit vsque ad choleram, qui abstinens est adiiciet sibi vitam. *Eccles.37.32.*

Si iustitiam quis diligit, labores huius magnas habent virtutes, sobrietatem enim & sapientiam docet & iustitiam & virtutem, quibus nihil est vtilius in vita hominibus. *Sap.8.5.*

Cibus tuus quo vesceris erit in pondere. *Ezech.4.10.*

Iudith dixit nõ potero manducare ex hiis quæ mihi præcipis tribui, ne veniat super me offensio, ex hiis autem quæ mihi detuli, manducabo. *Iudith.12.2.*

Proposuit autem Daniel in corde suo ne pollueretur de mensa regis, neque de vino potus eius & rogauit eunuchorum præpositum, ne contaminaretur. *Dan.1.8.*

Contigit autem septem fratres vnà cum matre sua apprehensos, compelli à rege edere contra fas carnes porcinas flagris & taureis cruciatos. *2.Mach.7.1.*

Beati qui esuriunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. *Matth.5.6.*

Matth.12. 4. Quomodo intrauit domum Dei & panes propositionis comedit quos non licebat ei edere neque hiis qui cum eo erant nisi solis sacerdotibus.

Act.15.29. Vt abstineatis ab immolatis simulachrorum & sanguine & suffocato & fornicatione, à quibus custodiētes vos bene agetis.

1.Tim.4.4. Omnis creatura Dei bona est & nihil reijciendum quod cum gratiarum actione percipitur.

1.Cor.7.5. Abstinete vos ad tempus vt expeditius vacetis orationi.

C.9.25. Omnis enim qui in agone est ab omnibus se abstinet & illi quidem vt corruptibilem coronā accipiant, nos autem incorruptam. 26. Ego igitur sic curro non quasi in incertum, sic pugno non quasi aërem verberans, sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte cum aliis prædicauero ipse reprobus efficiar.

Gal.5.16. Spiritu ambulate & desideria carnis non perficietis: caro enim concupiscit aduersus spiritum.

1.Thess.5.8. Nos autem qui Dei sumus sobrij simus. 21. ab omni specie mali abstinete vos.

Tit. 2. 6. Iuuenes hortare vt sobrij sint.

1.Pet.2.11. Charissimi obsecro vos tamquam aduenas & peregrinos abstinere vos à carnalibus desideriis quæ militant aduersus animā.

Abstinentia à vino.

Leuit.10.4. Vinum & omne quod inebriare potest non bibetis tu & filij tui quando intrabitis in tabernaculum testimonij ne moriamini, quia præceptum sempiternum in generationes vestras.

Ibid.11.34. Omnis cibus quem comeditis si fusa fuerit super eum aqua immundus erit: & omne liquens quod bibitur de vniuerso vase immundum erit.

Nume.6.3. A vino & omne quod inebriare potest abstinebant, acetū ex vino & qualibet alia potione & quicquid de vua exprimitur nō bibent.

Iudicum 13. 4 Caue ergo ne bibās vinum & siceram, nec immundum quicquam comedas.

Hier.35.6. Non bibemus vinum quia Ionadab filius Rechab patris nostri in omnibus quæ præcepit nobis dicens: Non bibetis vinum vos & filij vestri vsque in sempiternum.

Ezec.44.21. Et vinum non bibet omnis sacerdos quando ingressus est atrium interius.

Luc. 1. 15. Erit enim magnus coram Domino, & vinum & siceram non bibet & replebitur spiritu sancto adhuc ex vtero matris suæ.

Abstinendum à cibo & potu licito propter scandalum alterius. etiam

NON enim inquit Eleazarus, ætati nostræ dignum est fingere,& multi adolescentes arbitrantes Eleazarum nonaginta annorum transisse ad vitam alienigenarum & ipsi propter meam simulationem,& propter modicum corruptibilis vitæ temporis decipiantur,& per hoc maculam atque execrationem meæ senectuti conquiram. 2.Mach.6.24

Nolo propter escam destruere opus Dei:Omnia quidem sunt munda,sed malum est homini qui per offendiculum manducat: bonum est ei non manducare carnem,& non bibere vinum,nō in quo frater tuus offenditur aut scandalizatur aut infirmatur. Rom. 14. 20. & 21.

Quapropter si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnem in æternum ne fratrem meum scandalizem. 1.Cor. 8.13.

Abstinentiæ præceptum violare nolentes.

QVI responderunt (Rechabilæ) non bibamus vinum quia Ionadab filius Rechab pater noster præcepit nobis dicens:non bibetis vinum vos & filij vestri vsque in sempiternum. Hiere.35.6.

At ille(Eleazarus) gloriosissimam mortem magis quàm odibilem vitam complectens voluntariè præibat ad supplicium eo quod recusauerat carnem porcinam comedere. 2.Mach.6.19.

Contigit autem septem fratres vnà cum matre sua comprehensos,compelli à rege edere contra fas carnes porcinas,flagris & taureis cruciatos. Vnus autem ex illis qui erat primus sic ait: Quid quæris,& quid vis discere à nobis? parati sumus mori magis quàm patrias Dei leges præuaricari. Ca.7.2.

Abusus vestium.

NON induetur mulier veste virili,nec vir veste feminea,abominabilis enim apud Deum est qui facit hæc. Deut.22. 5.

Non decent stultum delitiæ nec seruum dominari principibus. Prou. 19. 10.

Per tria mouetur terra & quartum quod non potest sustinere,per seruum cum regnauerit, per stultum cum saturatus fuerit cibo, & per odiosam mulierem cum matrimonio fuerit assumpta, & per ancillam cùm fuerit hæres dominæ suæ. Cap.30.21.

Tres species odiuit anima mea & aggrauor valde animæ illorū,pauperē superbū,diuitē mendacē, & senē fatuū & insensatū. Eccles.25.3.

In illa die auferet Dominus ornamētum calciamentorum & lunulas & torques & monilia & armillas & mitras,&c. Isa.3.18.

Et ornamentum monilium suorum in superbiam posuerunt, Ezech. 7.20.

& imagines abominationum suarum & simulachrorum fecerunt ex eo:propter hoc dedi eis illud in immunditiam, & dabo illud in manus alienorum ad diripiendũ & impiis terræ in prædam & contaminabunt illud.

Esther. 14. 16. Tu scis necessitatem meam quod abominor signum superbiæ & gloriæ meæ, quod est super caput meum in die ostentationis meæ & detestor illud quasi pannum menstruale, & non portem in diebus silentij mei, &c.

Matth. 11. 8. Quid existis videre, hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt.

Mar. 12. 38. Cauete à scribis qui volunt in stolis ambulare & salutari in foro, & in primis cathedris sedere in synagoga, & primos discubitus in cenis.

Luce. 16. 19. Homo quidam erat diues & induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendidè.

1. *Tim*. 2. 9. Similiter & mulieres in habitu ornato cum verecundia & sobrietate ornantes se, non in tortis crinibus, aut auro aut argento, vel veste preciosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona.

1. *Pet*. 3. 3. Quarum (mulierum) non sit extrinsecus capillatura aut circundatio auri aut indumenti vestimentorum cultus.

Acceptio personarum, vide Persona.

Acceptio munerum.

Exod. 23. 8. NEC accipies munera quæ etiam excæcant prudentes, & subuertunt verba iustorum.

Num. 35. 31. Non accipietis precium ab eo qui reus est sanguinis, statim & ipse morietur.

Deut. 10. 17. Quia Dominus Deus vester ipse est Deus Deorũ & Dominus dominantium, Deus magnus & potens & terribilis, qui personam non accipit nec munera.

Cap. 16. 19. Non accipies personam nec munera, quia munera excæcant oculos sapientum & mutant verba iustorum.

Cap. 27. 25. Maledictus qui accipit munera vt percutiat animam innocentis sanguinis, & dicet omnis populus Amen.

2. *Para*. 19. 7. Sit timor Domini vobiscum & cum diligentia cuncta facite, nõ est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum

Iob. 15. 34. Congregatio enim hypocritæ sterilis, & ignis deuorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt. Prouer. 14. 20.

Cap. 36. 18. Non te ergo superet ira, vt aliquem opprimas, nec multitudo donorum inclinet te.

Conturbat domum suam qui sectatur auaritiam, qui autem odit munera viuet. *Prouer.15.27*

Munera de sinu impius accipit vt peruertat semitas iudicij. ca. 22. 9. ca. 28. 21. *Cap.17.23.*

Multi colunt personam potentis, vt amici fiant dona tribuentis. Eccles 4. 36. ca. 7. 6. *Cap.19. 6.*

Zenia & dona excæcant oculos iudicum, & quasi mutus in ore auertit correptiones eorum. *Eccles.20.31.*

Principes tui infideles socij furum, omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. *Isa.1.23.*

Qui iustificat impium pro muneribus & iustitiam iusti aufe-res ab eo. ca. 33. 15. *Ca.5.23.*

Hij sunt murmuratores quærulosi secundum desideria sua ambulantes, & os eorum loquitur superbiam, mirantes personas quæstus caussa. *Iude.16.*

Accidia.

VADE ad formicam ô piger & considera vias eius, & disce sapientiam. 2. Reg. 11. *Prou.6. 6.*

Egestatem operata est manus remissa, manus autem fortium diuitias parat. *26*. Sicut acetum dentibus, & fumus oculis, sic piger hiis qui miserunt eum. *Ca.10.4.*

Qui operatur terram suam saturabitur panibus, qui autem sectatur otium stultissimus est. *Ca.12.11.*

Vult, & non vult piger, anima autem operantiũ impinguabitur. *Ca.13.4.*

Pigrum deiicit timor, animæ autem effeminatorum esurient. *Ca.18.8.*

Pigredo immittit soporem & anima dissoluta esuriet. 24. abscondit piger manum suam sub ascella, nec ad os suum applicat eam. *Cap.19. 15.*

Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æstate, & non dabitur illi. 13. Noli diligere somnum, ne te egestas opprimat, aperi oculos tuos, & saturare panibus. *C.20. 4.*

Desideria occidunt pigrum, noluerunt enim manus eius, quicquam operari. *Ca.21. 25.*

Per agrum hominis pigri transiui, & vineam viri stulti, & ecce totum repleuerant vrticæ, & operuerant superficiem eius spinæ, & maceria lapidum destructa erat. *Ca. 24.30.*

Dicit piger, leo est in via & leæna in itineribus. 14. sicut ostium vertitur in cardine suo, ita piger in lectulo suo. *C.26.13.*

Qui operatur terrã suam saturabitur panibus, qui autem sectatur otium replebitur egestate. *Cap.28.19.*

Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ superbia, saturitas panis & abundantia, & ocium ipsius & filiarum eius, & manum *Ezech.16.49.*

egeno & pauperi non porrigebat.

Eccl.33.26. Operatur in disciplina & quærit requiescere laxa manus illi & quærit libertatem.

Acquisitio iniusta.

Leuit.19. 11. NON decipiat vnusquisque proximum suum. 36. statera iusta & æqua sint pondera, iustus modius, æquusque sextarius.

Ca. 25.14. Quando vendes quippiam ciui tuo, aut emes ab eo, non contristes fratrem tuum.

Deut.19. 14. Non assumes & transferes terminos proximi tui, quos fecerunt priores in possessione tua.

Cap.25.13. Non habebis in sacculo diuersa pondera, maius & minus, nec erit in domo tua, modius maior & minor, pondus habebis iustũ & verum, & modius æqualis & vnus erit tibi, vt multo viuas tẽpore super terram, quam Dominus Deus tuus dederit tibi: abominabitur enim Dominus eum qui facit hoc, & aduersatur omnem iniustitiam.

Cap.27.17. Maledictus qui transfert terminos proximi sui.

Psal. 6.10. Mendaces filij hominum in stateris.

Prouer. 1. 19. Sic semitæ omnis auari, animas possidentium rapiunt.

Cap.11.1. Satera dolosa abominatio est apud Deum, & pondus æquũ voluntas eius. 24. alij diuidunt propria & ditiores fiunt, alij rapiunt non sua, & semper in egestate sunt.

Cap.13.11. Substantia festinata minuetur, quæ autem paulatim colligitur manu multiplicabitur.

Cap.21. 6. Qui congregat thesauros lingua mendacij, vanus & excors est, & impurgetur ad laqueos mortis.

Cap.22.16. Qui calumniatur pauperem vt augeat diuitias, dabit ipse ditiori & egebit.

Cap.28.20. Qui festinat ditari non erit innocens. 22. Vir qui festinat ditari, & aliis inuidet, ignorat quod egestas superueniet ei.

Ecclef.2.86. Peccatori autem Deus dedit afflictionem & curam superfluã vt addat & congreget & tradat ei qui placuit Deo.

Cap. 7. 1. Quid necesse est homini maiora se quætere, cum ignoret quid conducat sibi in vita sua?

Sap.15.12. AEstimauerunt esse lusum vitam nostram, et conuersationẽ vitæ compositam ad lucrum, et oportere vndecũque est ex malo acquirere.

Ecclef.4.36. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, et ad dandum collecta. cap. 27. 2.

Cap.14. 4. Qui aceruat ex animo suo iniustè aliis congregat, et in bonis i..us alius luxuriabitur.

Væ qui coniungitis domum ad domum, et agrum agro copu- *Isa.* 5. 8.
latis vsque ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos soli in
medio terræ?

Væ qui prædaris, nonne et ipse prædaberis? *Cap.* 33. 1.

Væ ei qui multiplicat non sua, vsquequo aggrauat contra se *Abac.* 2. 6.
densum lutum? 9. Væ qui congregat auaritiam malam domui
suę, ne sit in excelso nidus eius, et liberari se putat de manu mali.

Ignis in domo impij et mensuræ minor iræ plena. *Micheas* 6. 10.

Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ *Matth.* 16. 26
verò suæ detrimentum patiatur?

Ne quis circumueniat in negotio fratrem suum. *1. Thess.* 4. 6

ACHAB impius rex Israel, 3 Regum 16, 29, 30, ‡ 18. vincit Syrios, 20, 20, 29. init fœdus cum Benhadad rege Syriæ, 20, 34. exercet tyrannidem in Naboth, 3 Reg. 21, 2. traiicitur telo, & sanguinem eius canes lambunt, 22, 38 secundum verba Heliæ, 21, 19. filij eius pereunt, 4 Reg. 10, 7, 11. secundum illud 3. Reg. 21, 21. 4 Reg. 9. 7.*

ACHAIA, actor. 18, 12, 27 ‡ 19, 21. Rom. 15, 26. 1. ad Cor. 16, 15 2. ad Cor. 1, 1, ‡ 9, 2 ‡ 11, 10. 1. ad Thess. 1, 7.

ACHAN lapidatur. Iosu. 7, 25. 1 Par. 2, 7 in valle Achor, Ios. 7. 24 ‡ 15, 7. Esaia 65, 10. Oseæ 2, 15.

*ACHAZ filius Ioatham, impius rex Iuda, 4 Reg. 16, *2 Para 28 * Esaia 7*. Matth. 1, 9 appellatur Eliezer. Luc. 3, 29. Ezechias filius in regnum patri succedit, 2 Paral. 28, 27. Matth. 1, 10.*

ACHIAS filius Achitob, sacerdos Domini, 1 Reg. 14, 3, 18. appellatur Achimelech, 21, 1.

ACHIOR dux Ammonitarum, Iudith 5, 5. traditur in manus filiorum Israel, 6, 7. fit Iudæus, 14, 6.

ACHIS rex Geth donat Dauidi ciuitatem Siceleg, 1 Reg. 27, 6.

ACHITOPHEL Dauidi à consiliis, adhæret Absaloni, 2 Reg. 15, 12. dat impium consilium, 16, 21. suspendit se, 17, 23.

ADAM creatur, Gen. 1, 27. collocatur in paradiso, & ligni scientiæ vsus ei interdicitur, 2, 15. persuasione Euæ præceptum violat, & paradiso pellitur, 3, 6, 23. Oseæ 6, 7. moritur. 5, 5 Rom. 5. 14. 1 Cor. 15, 22.

Adhortari ad bonum.

DIMISIT ergo fratres suos (Ioseph,) & proficiscentibus *Gen.* 45. 24.
ait: Ne irascamini in via.

Ita duntaxat vt custodiatis attentè & opere compleatis *Iosue* 22. 5.
mandatum & legem quam præcepit vobis Moyses famulus
Domini, vt diligatis Dominum Deum vestrum, & ambuletis
in omnibus viis eius & obseruetis mãdata illius, adhæreatisque
illi, ac seruiatis in omni corde vestro, & in omni anima vestra.

Dixitque ad eos audite me Leuitæ, & sanctificamini, mũdate *2. Para.* 29. 5.
domum

domum Domini Dei patrum vestrorum, & auferte omnem immunditiam de sanctuario.

Cap.32.7. Viriliter agite & confortamini nolite timere, nec paueatis regem Assyriorum & vniuersam multitudinem quæ est cum eo: multo enim plures nobiscum sunt quàm cum illo.

Act.11.23. Qui (Barnabas) cùm peruenisset & vidisset gratiam Dei: gauisus est & hortabatur omnes proposito cordis permanere in Domino.

Cap.14.21. Confirmantes animas discipulorum: exhortantesque vt permanerent in fide, & quia per multas tribulationes oportet nos intrare in gloriam Dei.

1.Thess.5.11. Propter quod consolamini inuicem & ædificate alterutrum, sicut & facitis.

Tit.2. Tu autem loquere quæ decet sanam doctrinam, senes vt sobrij sint, pudici, prudentes, sinceri in fide, in dilectione, in patientia, &c.

Cap.3.1. Admone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum esse paratos, &c.

Hebr.3.12. Videte fratres, ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi à Deo, &c.

ADONIAS affectat regnum patris sui. 3.Reg.1.5. vxorem petit Abisag & occiditur ca.2.17.25.34.

Adonebezech capitur Iudic.1.6.

Adolescentia.

Prouer.30.18. TRIA sunt difficilia mihi & quartum penitus ignoro, viam aquilæ in cælo, viam colubri super petram, viam nauis in mari, & viam viri in adolescentia.

Eccles.11.9. Lętare ergo iuuenis in adolescentia tua & in bono sit cor tuũ in diebus iuuentutis tuæ, & ambula in viis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum: & scito, quod pro omnibus piis adducet te Dominus in iudicium, aufer ergo iram à corde tuo & amoue vitiositatem à carne tua, adolescentia enim & iuuentus vana sunt.

Ecclesi.32.10. Adolescens loquere in tua causa vix, &c. 13. In medio magnatorum loqui non præsumas & vbi sunt senes non multum loquaris.

1.Petr.5.5. Adolescentes subditi estote senioribus.

Adoratio angelis & hominibus tributa.

Genes.18.2. CVM QVE eleuasset oculos apparuerunt ei tres viri stantes prope eum, quos cum vidisset cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui, & adorauit in terram.

Ibid.19.1. Veneruntque Duo Angeli Sodomam vesperi, sedēte eo (Lot)

in foribus ciuitatis, qui cum vidisset eos surrexit & iuit obuiam eis, adorauitque pronus in terram, &c.

Adorauit Abraham coram populo terræ. *Ibid.23.12.*

Et seruiant tibi populi & adorent te tribus, esto Dominus fratrum tuorum & incuruentur ante te filij matris tuæ. *Ibid.27.29.*

Et ipse progrediens adorauit in terram septies, donec appropinquaret fratri eius. *Ibid.33.3.*

Et Ioseph erat princeps in terra AEgypti, atque ad eius nutũ populis frumenta vendebantur cumque adorassent eum fratres sui, &c. *Ibid.42.6.*

Igitur ingressus est Ioseph domum suam, obtuleruntque ei munora tenentes in manibus suis & adorauerunt proni in terrã. *Ibid. 43.26.*

Qui ingressus est in occursum cognati sui, & adorauit & osculatus est eum. *Exod.18.7.*

Protinus aperuit Dominus oculos Balaam & vidit angelum stantem in via euaginato gladio, adorauitque eum pronus in terram. *Num.22.31.*

Cumque abiisset puer surrexit Dauid de loco qui vergebat ad austrum, & cadens pronus in terram adorauit tertio, &c. *1.Reg. 20.41*

Cum autem vidisset Abigail Dauid, festinauit & descendit de asino, & procidit coram Dauid super faciem suam & adorauit super terram, & cecidit ad pedes eius. *Ibid.25.23.*

Qualis est forma eius? Quæ ait: Vir senex ascendit & ipse amictus est pallio, & intellexit Saul quod Samuel esset, & inclinauit se super faciem suam in terra & adorauit. *Ibid.28.14.*

Cum autem venisset Miphiboseth filius Ionathæ filij Saul ad Dauid, corruit in faciem suam & adorauit. *2.Reg.9.6.*

Itaque cum ingressa fuisset mulier Thecuites ad regem, cecidit coram eo super terram & adorauit, &c. *C. 14.4.*

Ingressa est itaque Bethsabee ad regem in cubiculo, rex autem senuerat nimis, & Abisag Sunanitis ministrabat ei, inclinauitque se Bethsabee & adorauit Regem, &c. *3 Reg.1.15.*

Et cum in faciem eius intendisset, adorauit eum prosternens se super terram. *Iudith.10.20*

Cunctique serui Regis qui in foribus palatij versabantur flectebant genua & adorabant Aman. *Esther.3.2.*

Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem suam & Danielem adorauit, &c. *Daniel.2.46.*

Et factum est cum introisset Petrus, obuius venit ei Cornelius & procidens ad pedes eius adorauit. *Act.10.25.*

Adulatio.

LAVDA-

Psal.10. 3. LAVDATVR peccator in desideriis animæ suæ.
140.5. Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.
Prouer. 1.10. Fili mi si te lactauerint peccatores non acquiescas eis.
Ca.16. 29. Vir iniquus lactat amicum suum & ducit eum per viam, non bonam.
Ca.24. 24. Qui dicunt impio iustus es, maledicent eis populi.
Ca. 27. 14. Qui benedicit proximo suo voce grandi de nocte consurgens maledicenti similis est. 6. meliora sunt vulnera diligentis quàm oscula blandientis. 21. quomodo probatur in conflatorio aurum, & in fornace argentum, sic probatur homo ore laudantis.
Ca.28. 4 Qui derelinquunt legem laudabunt impium. 23. Qui corripit hominem, gratiam postea inueniet apud eum, magis quàm ille qui per blandimenta decipit.
Eccles.7.6. Melius est à sapiente corripi, quàm stultorum adulationibus decipi.
Ca.19.23. Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo.
Isa.3.12. Popule meus qui te beatum dicunt ipsi te seducunt & vitam gressuum tuorum dissipant.
Ca. 5. 23. Væ qui iustificatis impium.
Hyer.9. 8. In ore suo pacem loquitur cum suo amico & occultè ponit ei insidias.
Osee.7.3. In malitia sua lætificauerunt regem & mendaciis suis principes.
Gal.1.10. An quæro hominibus placere?
1.Thess.2.5. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis.

ADRAMELECH *idolum, 4 Reg. 17, 31.*

Adramelech vsus subsidio fratris sui Sarasar, occidit patrem Sennacherib, 4 Reg. 19, 17. Esaiæ 37, 38.

Aduentus Domini exspectandus.

Matth.24.4. VIGILATE quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit.
Ibid.25. 13. Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam.
Ibi.26.40. Et venit ad Discipulos suos & inuenit eos dormientes & dicit Petro: sic non potuisti vna hora vigilare mecum?
Mar.13.33. Videte vigilate & orate, nescitis enim quando tempus sit.
Luc.12.40. Et vos estote parati quia qua hora non putatis filius hominis veniet.
Ibid.21. 34. Attendite autem vobis ne forte grauentur corda vestra crapula & ebrietate & curis huius sæculi & superueniet super vos repentina dies illa.

Nox præcessit Dies autem appropinquabit, abiiciamus ergo opera tenebrarum, &c. *Rom.13. 12.*

Orantes omni tempore in spiritu & in ipso vigilantes omni instantia & obsecratione pro omnibus sanctis. *Ephes.6.18.*

Orantes simul & pro nobis vt Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendũ mysterium Christi propter quod & vinctus sum vt manifestem illud, ita vt oportet me loqui. *Coll.4.3.*

Igitur non dormiamus sicut & cæteri, sed vigilemus & sobrij simus, *1.Thess.5.6.*

Patientes estote & vos & confirmate corda vestra, quoniam aduentus appropinquabit. *1.Petr.5.8.*

In mente ergo habe qualiter acceperis, & audieris & serua & pœnitentiam age; si ergo non vigilaueris, veniam ad te tamquam fur, & nescis qua hora veniam ad te. *Apoc.3.3.*

Ecce venio sicut fur: Beatus qui vigilat & custodit vestimẽta sua, ne nudus ambulet & videant turpitudinem eius. *Ibidem 16.15.*

Adulterium, luxuria, & fornicatio:

VIDENTES filij Dei filias hominũ quod essent pulchræ, acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant. *Gen.6.2.*

Dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa & ingressa est maior, dormiuitque cum patre, & ille non sensit nec quando occubuit filia, nec quando surrexit. *Ibid.19.33.*

Quam cum vidisset Iudas suspicatus est esse meretricem, operuerat enim vultum suum ne agnosceretur. *Ibid.38.15.*

Si seduxerit quis virginem necdum desponsatam dormieritque cum ea, dotabit eam & habebit eam vxorem. *Exod.22.16.*

Ne prostituas filiam tuam, ne contaminetur terra & impleatur piaculo. *Leuit.19 29.*

Si mechatus quis fuerit cum vxore alterius, & adulterium perpetrauerit cum vxore proximi sui, morte moriãtur & mechus & adultera. *Ibid.20.10.*

Qui dormierit cum masculo coitu fœmineo, vterque operatus est nefas, morte moriantur. *C.20.13.*

Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro & violauerit nomen patris sui flammis exuretur. *Ibid. 21.9.*

Et ecce vnus de filiis Israël intrauit coram fratribus suis ad scortum Madianitidem, vidente Moyse & omni turba filiorum Israël, qui flebant ante fores tabernaculi. *Num.25.6.*

Si dormierit vir cum vxore alterius vterque morietur: adulter & adultera & auferes malum de Israël. Si puellam virginem desponderit vir, et inuenerit eam aliquis in ciuitate, et concubuerit cum ea, vtrunque educes ad portam ciuitatis illius, et lapidi- *Deut.22. 22.*

bus

bus obruentur, puella quia non clamauit cũ eſſet in ciuitate, vir quia humiliauit vxorẽ proximi ſui & auferes malũ de medio tui.

*Deut.*23.17. Non erit meretrix de filiabus Iſrael, nec ſcortator de filiis Iſrael.

*Tob.*4.13. Attende fili mi ab omni fornicatione & præter vxorem tuam numquam patiaris crimen ſcire.

Prouer.7.10. Et ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio, præparata ad decipiendas animas, garrula & vaga.

*Ibid.*23.27. Fouea enim profunda eſt meretrix & puteus anguſtus aliena.

*Ibid.*24.3. Vir qui nutrit ſcorta perdet ſubſtantiam.

*Eccleſ.*7.27. Et inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum eſt, & ſagena cor eius, vincula ſunt manus illius, qui placet Deo effugiet illam.

*Eccleſ.*23.21. Duo genera abundant in peccatis & tertium adducit iram & perditionem, anima calida quaſi ignis ardens non extinguetur donec aliquid glutiat, & homo nequam in ore carnis ſuæ non deſinet donec incendat ignem. Homini fornicario omnis panis dulcis, &c.

*Act.*15.20. Propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus conuertuntur ad Deum, ſed ſcribere ad eos vt abſtineant ſe à cõtaminationibus ſimulachrorum, & fornicatione, & ſuffocatis, & ſanguine.

*Rom.*1.26. Propterea tradidit illos Deus in paſsiones ignominiæ, nam fœminæ eorum commutauerunt naturalem vſum in eum vſum qui eſt contra naturam.

1. *Cor.*5.1. Omnino auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio qualis nec eſt inter gentes, &c.

*Ibid.*6.9. An neſcitis quia regnum Dei iniqui non poſsidebunt? nolite errare, neque fornicarii, neque idolis ſeruiẽtes, neque maſculorũ concubitores regnum Dei poſsidebunt.

*Ibi.*10.8. Sicut quidam ex ipſis fornicati ſunt, & ceciderunt vna die viginti tria millia.

*Ephe.*5.5. Hoc enim ſcitote intelligentes quod omnis fornicator aut immundus aut auarus quod eſt idolorum ſeruitus, non habebunt hæreditatem in regno Dei.

*Coll.*3.5. Mortificate membra veſtra quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam, cõcupiſcentiam malam & auaritiam &c.

1. *Theſſ.*4.3. Hæc eſt enim voluntas Dei ſanctificatio veſtra, vt abſtineatis vos à fornicatione.

*Heb.*13.4. Fornicatores enim & adulteros iudicabit Deus.

Adulterium

Adulterium carnale & spirituale inhibetur, committitur & punitur.

VENIT autem Deus ad Abimelech per somnum nocte,& ait illi: En morieris propter mulierem quam tulisti, habet enim virum. *Gen.20. 3.*

Qui tetigerit hominis huius vxorem,morte morietur. *Ibid. 26. 11.*

Non concupisces domum proximi tui,nec desiderabis vxorem eius,nec seruum,nec ancillam,etc. *Exod.20. 15.*

Si mechatus quis fuerit cum vxore alterius, & adulteriū perpetrauit cum vxore proximi sui, morte moriantur mechus et adultera. *Leuit.20 10.*

Vir cuius vxor errauerit,maritumque contemnens dormierit cum altero viro,& hoc maritus deprehendere nequiuerit,sed latet adulterium & testibus argui non potest, quia non est inuenta in stupro,&c. adducet eam ad sacerdotem, &c. *Num.5.13.*

Non concupisces vxorem proximi tui, non domum, non agrum,non seruum,&c. *Deut.5.19.*

Si dormierit vir cum vxore alterius vterque morietur adulter & adultera. *Ibid. 22.22.*

Non accipiet homo vxorem patris sui, nec reuelabit operimentum eius. *Ibid. 30.*

Missis itaque Dauid nunciis tulit Bersabam,quæ cum ingressa essent ad illum dormiuit cum ea,&c. *2.Reg.11.4.*

Quamobrem non recedet gladius de domo vsque in sempiternum eo quòd despexeris me, & tuleris vxorem Vriæ Hethei,&c. *Ibid. 12.10.*

Oculus adulteri obseruat caliginem, dicens: non me videbit oculus & aperiet vultum suum. *Iob.24.15.*

Pepigi fœdus cum oculis meis ne cogitarem quidem de virgine. *Ibid.31.1.*

Quia, ecce qui elongant se à te peribunt, perdidisti omnes qui fornicantur abs te. *Psal.72.27.*

Fauus enim stillans labia meretricis est nitidius oleo guttur illius. *Prouer.5.3.*

Longe fac ab ea viam tuam, & ne appropinques foribus domus illius. 20. Quare seduceris fili mi ab aliena & foueris in sinu alterius? *8.*

Vt custodiant te à muliere mala & à blanda lingua extraneæ 32. Qui autem adulter est propter cordis inopiam perdet animam suam. *Ibi.6.24.*

Viæ inferi domus meretricis penetrantes interiora mortis. *Ibid.7.27.*

Iere 3.1. Si dimiserit vir vxorem suam & recedens ab eo duxerit virũ alterum, nunquid reuertetur ad eam vltra? nunquid non polluta & contaminata, erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me dicit Dominus.

Ibid.5.7. Super quo propitius tibi esse potero? Filij tui dereliquerunt me, &c. & in domo meretricis luxuriabantur.

Ibid.13.26. & 27. Ego nudaui fœmora tua contra faciem tuam & apparuit ignominia tua, adulteria tua & hinnitus tuus scelus fornicationis tuæ. Super colles in agro vidi abominationes tuas.

Osea.2.4. Filiorum illius non miserebor, quoniam filij fornicationum sunt.

Sap.3.16. Filij autem adulterorum in consummatione erunt, & ab iniquo thoro semen exterminabitur.

Matth.5.27. Audistis quia dictum est antiquis non mechaberis, ego autem dico vobis, quia omnis qui videt mulierem ad concupiscendam illam, iam mechatus est in corde suo.

Ca.14.3. Herodes enim tenuit Ioannem & alligauit eum, & posuit in carcerem propter Herodiadem vxorem fratris sui. Dicebat enim illi Ioannes, non licet tibi habere eam.

Cap.19.9. Dico enim vobis, quia quicunque dimiserit vxorem suam nisi ob fornicationem & aliam duxerit, mechatur, & qui dimissam duxerit, mechatur.

Ioan.8.3. Adducunt autem Scribæ & Pharisæi mulierem deprehensam in adulterio, & statuerunt eam in medio & dixerunt ei: Magister hæc mulier deprehensa est in adulterio, in lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare.

1.Cor.6.9. Neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, regnum Dei possidebunt, &c.

1.Thess.4.3. Hæc est enim voluntas Dei sanctificatio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione.

Hebr.13.4. Fornicatores autem & adulteros iudicabit Deus.

Iac.4.4. Adulteri, nescitis quia amicitia huius mundi, inimica est Deo.

ADVRAM. super tributa seu quæstor ærarius Dauidi, 2.Reg.20 24. postea à tributis ipsi Roboam, lapidatur, 3.Reg.12.18.

AEgyptiaca captiuitas prædicitur.

Genes.15.13. DIcTVMque est ad eum, scito prænoscens quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra nõ sua, & subiicient eas seruituti & adfligent quadraginta annis. (Incipit Exod.1.1.)

Exod.1.1. Hæc sunt nomina filiorum Israel qui ingressi sunt in ægyptum cum Iacob singuli cum domibus suis introierunt Ruben, Symeon, Leui, &c.

Dixit

Dixit Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonē & dices ad eum. Hæc dicit Dominus: Dimitte populum meum vt sacrificet mihi: Si aūt nolueris dimittere, percutiā terminos tuos ranis. *Ibid.8.1.*

Ait Moyses ad populum: Mementote diei huius in qua egressi estis de AEgypto & de domo seruitutis, quoniam in manu forti eduxit vos Dominus de loco isto vt non comedatis fermētatum panem. *Cap.13.3.*

Cum autem appropinquaret tempus promissionis quam cōfessus erat Deus Abrahæ, creuit populus & multiplicatus est in AEgypto, quoadusque surrexit alius rex in AEgypto, qui non sciebat Ioseph. *Act.7.17.*

De AEgypto exitus & liberatio populo Israelitico promittitur.

VERVNTAMEN gentem cui seruituri sunt, ego iudicabo, & post hæc egredientur cum magna superbia, tu autē ibis in pace sepultus in senectute bona: generatione autē quarta reuertētur huc, necdum enim completæ sunt iniquitates Amorrhæorum vsque ad præsens tempus. *Genes.15.14.*

Ioseph subiecit omnem terram AEgypti Pharaoni, & cunctis populis eius à nouissimis terminis AEgypti, vsque ad extremos fines eius. *Ca.48.21.*

Reuersusque est Ioseph in AEgyptum cum fratribus suis, & omni comitatu sepulto patre. *Cap.50.14.*

Visitans visitabo vos & vidi omnia quæ acciderunt vobis in AEgypto, & dixi vt educam vos de afflictione AEgypti in terram Chananei, & Heuei, & Iebusei ad terram fluentem lacte & melle. *Exod.3.17.*

Ideo dic filiis Israel: Ego Dominus educam vos de ergastulo Ægyptiorum, & inducam vos in terram super quam leuaui manum meam vt darem Abraham, Isaac, & Iacob. *Cap.6.6.*

Adimpletur & exierunt viri 600000: profectique sunt filij Israel de Ramesse in Socoth sexcenta ferè millia peditum virorum, absque paruulis & mulieribus. 5. Et eodem die eduxit Dominus filios Israel de terra AEgypti per turmas suas. *Exod.12.37.*

Cūque interrogauerit te filius tuus cras dicens: Quid est hoc? respondebis ei, In manu forti eduxit nos Dominus de terra AEgypti de domo seruitutis. *Cap.13.14.*

Hæ sunt mansiones filiorum Israel qui egressi sūnt de AEgypto per turmas suas in manus Moysi & Aaron, &c. *Num.33.1.*

Obserua mēsem nouarum frugum, & verni primū tēporis, vt facias phase Domino Deo tuo, quoniam in isto mense eduxit te *Deut.16.1.*

Dominus de AEgypto nocte.

*Osea.*13.4. Ego autem Dominus Deus tuus ex terra AEgypti, & Deum absque me nescies & saluator non est præter me.

*Miche.*6.4. Quia eduxi te de terra AEgypti,& de domo seruientium liberaui te,& misi ante faciem tuam Moysem, Aaron & Mariã.

In AEgyptum redire desiderat populus Israeliticus.

*Exod.*14.11. DIXERVNT ad Moysem forsitan non erant sepulchra in ægypto, ideo tulisti nos vt moreremur in solitudine quid hoc facere voluisti vt educeres,&c.

Ibidem 16.3. Dixeruntque ad eos: Vtinam mortui essemus per manum Domini in terra ægypti,quando sedebamus super ollas carnium & comedebamus panem in saturitate, cur induxisti nos in desertum istud,vt occideres omnem multitudinem fame.

*Cap.*17.3. Sitiuit ibi populus præ aquæ penuria, & murmurauit contra Moysem dicens: cur fecisti hos exire de ægypto, vt occideres nos & liberos nostros ac iumenta siti?

*Num.*11.5. Recordamur piscium quos comedebamus in ægypto gratis, in mentem veniunt nobis cucumeres,& pepones,porriq; & cepe,& allia.

*Cap.*14.4. Dixeruntque alter ad alterum: Constituamus nobis ducem & reuertamur in ægyptum.

*Ca.*20.3. Versi in seditionem dixerunt, vtinam periissemus inter fratres nostros coram Domino:cur eduxisti ecclesiam Domini in solitudinem vt & nos & nostra iumenta moriamur, &c.

Contra AEgyptum prophetatur.

*Isa.*19.1. ONVS AEgypti, ecce Dominus ascendit super nubem leuem,& ingredietur ægyptum, & commouebuntur simulachra ægypti à facie eius. 11. Stulti principes taneos,sapientes consiliarij Pharaonis dederunt consilium insipiens,&c. 17. Et erit terra Iuda ægypto in pauorem,omnis qui illius fuerit recordatus,pauebit à facie cõsilij Domini exercituum quod ipse cogitauit super eam.

*Ca.*20.3. Et dixit Dominus,Sicut ambulauit seruus meus Isaias nudus & discalciatus trium annorum signum erit & portentum super ægyptum & super æthyopiam,sic minabit rex Assyriorum captiuitatem ægypti & transmigrationem æthiopiæ.

*Ierem.*43.10. Veniensque Nabuchodonosor rex percutiet terram ægypti, quos in mortem in mortem, quos in captiuitatem in captiuitatem, &c. & succendet ignem in delubris Deorum ægypti & comburet ea, & captiuos ducet illos, & amicietur terra ægypti

gypti ficut amicitur paftor pallio fuo,& egredietur inde in pace.

Hæc dicit Dominus:Ecce ego tradam Pharaonē Ephree re- *Ca.44.30.*
gem ægypti in manu inimicorum eius, & in manu quærentium
animam illius, ficut tradidi Sedechiam regem Iuda in manum
Nabuchodonofor inimici fui & quærentis animam eius.

Dixit Dominus exercituū Deus Ifrael: Ecce ego vifitabo fu- *Ca.46.25.*
per tumultum Alexandriæ,& fuper Pharaonem,& fuper ægyp-
tum,& fuper Deos eius,& fuper reges eius, & fuper Pharaonē,
& fuper eos qui confidunt in eo,&c.

Fili hominis pone faciem tuam contra Pharaonem regem æ- *Ezech. 29. 1.*
gypti & prophetabis de eo & de AEgypto, &c.

Fili hominis propheta & dic: hæc dicit Dominus Deus tuus, *Cap.30. 2.*
Vlulate, Væ, væ diei, quia iuxta eft dies & appropinquabit dies
Domini,dies nubis,& venit gladius in AEgyptum, & erit pauor
in AEthiopia cum ceciderint, vulnerati in AEgypto & ablata
fuerit multitudo illius,& deftructa fundamenta illius.

Cui afsimilatus es,ô inclite atque fublimis inter ligna volup- *Cap.31 18.*
tatis? Ecce deductus es cum lignis voluptatis ad terram vltimā,
in medio incircuncifiorum dormies cum eis qui interfecti funt
gladio,ipfe eft Pharao & omnis multitudo eius.

Fili hominis affume lamentum fuper Pharaonem regem æ- *Cap.32. 2.*
gypti,& dices ad eum:Leoni gentium afsimilatus es, &c. prop-
terea expandam fuper te rete meum,&c. & proiiciam te in ter-
ram & fuper faciem agri abiiciam te,&c.

AEgyptiaca redemptio frequenter reuocatur in memoriam tamquam fummum Dei erga nos beneficium.

EGO fum dominus Deus tuus qui eduxi vos de terra AEgy- *Exod.20.2.*
pti de Domo feruitutis.

Ego Dominus qui fanctifico vos & eduxi de terra AE- *Leuit. 22 33.*
gypti vt effem vobis in Deum,ego Dominus.

Ego Dominus Deus vefter,qui eduxi vos de terra AEgyptio- *Ca.26. 13.*
rum ne feruiretis eis, & qui confregi catenas ceruicum veftra-
rum,vt incederetis erecti.

Si fecit Deus vt ingrederetur & tolleret fibi gētem de medio *Deut.4.34.*
nationum per tentationes figna atque portenta per pugnam &
robuftam manum,extentumque brachium, & horribiles vifio-
nes,iuxta omnia quæ fecit pro vobis Dominus Deus vefter in
AEgypto,fordentibus oculis tuis, vt fcires quoniam Dominus
ipfe eft Deus,&c.

Memento quod & ipfe feruieris in AEgypto & eduxerit te *Cap.5.15.*

 inde

Inde Dominus Deus tuus in manu forti & brachio extento.

Ca.7. 8. Eduxit vos Dominus in manu forti & redemit de domo seruitutis, de domo Pharaonis regis AEgypti.

Ca.8.14. Eleuetur cor tuum & non reminiscaris Domini Dei tui qui eduxit te de terra AEgypti, &c.

Ca.16. 6. In loco quem elegerit Dominus Deus tuus, vt habitet nomē meum ibi immolabis phase vespere ad solis occasum, quando egressus es de AEgypto.

1.Reg.10. 18. Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ego eduxi Israel de AEgypto & erui vos de manu AEgyptiorum & de manu omnium regum qui affligebant vos.

4.Reg.17.7. Factū est enim cum peccassent filij Israel Domino Deo suo qui eduxerat eos de terra AEgypti, de manu Pharaonis regis AEgypti, coluerunt Deos alienos.

Mich.6. 4. Quia eduxi te de terra AEgypti & de domo seruientium liberaui te & misi ante faciem tuam Moysen, Aaron, & Mariam.

AEgyptus affligitur plagis varijs.

Exod.7. * FECERVNT Moyses & Aarō sicut præceperat Dominus, & eleuans virgam percussit aquam fluminis coram Pharaone & seruis eius, quæ versa est in sanguinem, & pisces qui erant in ea mortui sunt. (vt prædixit Dominus Exo.3.19.&c.)

AEgrotatio & morbus pœna peccati.

Exod.15.26. CVNCTVM languorem quem posui in AEgypto non inducam super te, ego enim sum Deus saluator tuus.

Leuit.26.16. Ego hæc faciam vobis visitabo vos velociter in egestate, & ardore, qui conficiat oculos vestros & consumat animas vestras, frustra seritis sementem quæ ab hostibus deuorabitur.

Deut.7.15. Auferet Dominus à te omnem languorem & infirmitates AEgypti pessimas quas nouisti non inferet tibi, sed cunctis hostibus tuis.

Ca.28.27. Percutiet te Dominus hulcere AEgypti, & partem corporis per quam stercora egeruntur, scabie quoque & prurigine, ita vt curari nequeas; percutiet te Dominus amentia & cæcitate ac furore mentis. 60. augebit Dominus plagas tuas, & plagas seminis tui, plagas magnas, & perseuerantes infirmitates pessimas & perpetuas, & conuertet in te omnes afflictiones AEgypti quas timuisti, & adhærebunt tibi.

2.Reg.24.13. Cumque venisset Gad ad Dauid, indicauit ei dicens: aut septem annis veniet tibi famēs in terra tua, aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos & illi te persequentur, aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua, &c. Immisitque Dominus pe-

ſtilentiam in Iſrael, de mane vſque ad tempus conſtitutum, & mortui ſunt ex populo Adam vſque Berſabee 70. millia virorũ.

Sed & lepra Naaman adhærebit tibi & ſemini tuo vſque in ſempiternum, & egreſſus eſt ab eo leproſus quaſi nix. *4.Reg. 5. 27.*

Et ſuper hæc omnia percuſsit eũ Dñs alui languore inſanabili. *2. Para. 21. 18*

Poſtea inuenit eum Dominus & ait illi: Ecce ſanus factus es iam noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat. *Ioan. 5. 14.*

AEgroti viſitandi ac conſolandi.

HIIS itaque tranſactis nuntiatum eſt Ioſeph quod ægrotaret pater ſuus, qui aſſumptis duobus filiis Manaſſem & Ephraim ire perrexit, dictumq́; eſt ſeni: Ecce filius tuus Ioſeph venit ad te, qui confortatus ſedit in lectulo, &c. *Gen. 48. 1.*

Ochozias filius Ioram rex Iuda deſcendit inuiſere Ioram filium Achab in Ieſrael quia ægrotabat ibi. *4. Reg. 8. 29.*

Elizeus autem ægrotabat infirmitate qua & mortuus eſt, deſcenditque ad eum Ioas rex Iſrael, & flebat coram eo, dicebatq́;: pater mi, pater mi, currus Iſrael & auriga eius. *Ca. 13. 14.*

Igitur audientes tres amici Iob omne malum quod accidiſſet ei, venerunt ſinguli de loco ſuo Eliphaz, Themanites, & Baldath Suhites & Sophar Naamathites condixerant enim vt pariter venientes viſitarent eum & conſolarentur. *Iob. 2. 11.*

Dominus opem ferat illi ſuper lectũ doloris eius, vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius. *Pſal 40. 4.*

Melius eſt ire ad domum luctus quàm ad domum conuiuij, in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurum ſit. *Eccleſ. 7. 3.*

Non deſis plorantibus in conſolatione, & cum lugentibus ambula, non pigeat te viſitare infirmum, ex hiis enim in dilectione firmaberis. *Eccleſ. 7. 38.*

Tunc reſpondebunt ei iuſti dicentes: Domine quando te vidimus eſurientem & pauimus, ſitientem & dedimus tibi potum, infirmum & viſitauimus, &c. tunc reſpondebit eis: Quamdiu feciſtis vni ex minimis meis fratribus, mihi feciſtis. *Matth. 27. 37.*

Miſerunt ergo ſorores eius ad eam dicentes: Domine quem amas infirmatur. Audiens autem Ieſus, dixit illis: Infirmitas hæc non eſt ad mortem ſed vt glorificetur gloria Dei per eam. *Ioan. 11. 3.*

Cognouit ergo turba multa ex Iudæis quod illic eſt, & venerunt non propter Ieſum tantum, ſed vt Lazarum viderent quem ſuſcitauit à mortuis. *Ca. 12. 9.*

Qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra, vt poſsimus & ipſi conſolari eos qui in omni preſſura ſunt per exhortationẽ quam exhortamur & ipſi à Deo. *2. Cor. 1. 4.*

AEgrotatio curatur per Deum.

1. Reg. 2. 6. Dominus mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit.

Sap. 16. 10. In memoria enim sermonum tuorum examinabantur, & velociter sanabantur.

Eccles. 38. 9. Fili in tua infirmitate ne despicias teipsum, sed ora Dominũ, & ipse curabit te.

Per medicum.

Prouer. 20. 30 Liuor vulneris absterget mala.

Eccles. 18. 20. Ante languorem adhibe medicinam: & ante iudicium interroga teipsum, & in cõspectu Dei inuenies propitiationem.

30. 17. Melior est mors, quàm vita amara, & requies æterna, quàm languor perseuerans.

38. 1. Honora medicum propter necessitatem, etenim illum creauit altissimus. A Deo est enim omnis medela, & à Rege accipiet donationem.

Ibidem 4. Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens nõ adhorrebit eam. Nónne à ligno dulcorata est aqua amara?

Ibidem 7. Vnguentarius faciet pigmenta suauitatis, & vnctiones conficiet sanitatis.

Ibidem 11. Da locum medico, etenim illum dominus creauit, & non discedat à te, quia opera eius sunt necessaria. Est enim tempus quando in manu illorum incurras.

Ibidem 15. Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum, incidet in manus medici.

Quomodo sancti viri in ægritudine & decessu ab hac vita se habuerint.

Genes. 49. *. IACOB singulis filiis benedicens & quorundam defectus arguens futura illis prædicit, tandemque declarato sepulturæ suæ loco, moritur.

Deut. 32. 6 Viriliter agite & confortamini, nolite timere, & nõ paueatis ad cõspectum eorum quia Dominus Deus tuus ipse est ductor tuus, & non derelinquet te.

Iosue 23 *. Iosue senex iamque moribũdus hortatur filios suos Israel ad seruanda Dei præcepta & cauendam societatem cum gentibus.

Iosue 24. *. Commemorantur beneficia Israelitis à Deo exhibita fœdus populi cum Domino, mors Iosue, sepultura ossium Ioseph: & mors Eleazari sacerdotis.

3. Reg. 3. 1. Appropinquauerunt autem dies Dauid vt moreretur, præcepitque Salomoni filio suo dicens; ego ingredior viam vniuersæ terræ, confortare & esto vir, & obserua, vt custodias mandata

Domini Dei tui, vt ambules in viis eius, vt custodias cerimonias eius & præcepta, &c.

In diebus illis ægrotauit Ezechias vsque ad mortem, & ora- 2.*Para*.32.24
uit Dominum, exaudiuitque eum & dedit ei signum.

Igitur cum Tobias putaret suam orationem exaudiri vt mori *Tob*.4.1.
potuisset, vocauit ad se Tobiam filium suum, dixitque ei: Audi fili verba oris mei, & ea in corde tuo quasi fundamentū construe, cum acceperit Deus animam meam, corpus meum sepeli, & honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ eius.

In diebus illis ægrotauit Ezechias vsque ad mortem, & intro *Isa*.38.1.
iuit ad eum Isaias filius Amos propheta, & dixit ei: Hæc dicit Dominus, dispone domui tuæ quia morieris & non viues.

Et appropinquauerūt dies Mathatię moriēdi & dixit filiis suis: 1.*Mach*.2.49
Nunc confortata est superbia & castigatio, & tempus euersionis, & ira indignationis, nunc ergo ô filij æmulatores estote legis, & date animas vestras pro testimonio patrum vestrorum, & mementote opera patrum quæ fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam & nomen æternum. Abraham nonne in tentatione inuentus est fidelis (Genes. 22.1. 9.) & reputatum est ei ad iustitiam. Ioseph in tempore angustiæ suæ custodiuit mandatum, & factus est Dominus ægypti. Phi- *C*.40.40.
nees pater noster zelando zelum Dei, accepit testamentum sa- *Num*.25.7.
cerdotij æterni. Iesus dum impleuit verbum Eccles. 45. 28. *Num*.25.7.13
Ios. 2. factus est dux Israel. Cales dum testificatur in ecclesia (Num 14.6. Ios.14.14.) accepit hæreditatem. Dauid in sua misericordia (4.Reg.2.11.) consecutus est sedem regni in sæcula. Elias dum zelat zelum legis receptus est in cælum, Ananias & 1.*Reg*.2.4.
Azarias & Misael (Daniel 3.16.) credentes, liberati sunt de flamma. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum, & *Dan*.6.12.
ita cogitate per generationem & generationem, quia omnes qui sperant in eum non infirmantur.

AENEAS sanatur, Act.9.33.

AGABVS imminentem famem predicit. Act. 11. 28. & Paulo manus iniiciendas, 21, 11.

AGAG rex Amalechitarum capitur à rege Saul, 1.Reg.15.8. iubente Samuele occiditur, 15.33. iuxta prophetiam. Num.24.20.

AGAR ancilla Saræ parit Ismahelem, Gen.16.15. expellitur cum filio suo, 21,14. Galat. 4,30. Agareni è sua terra per Rubenitas profligantur, 1.Para.5.19.

AGGAEVS prophetat Iudæis, Aggæi 1,3. 2.Esdr.5,. † 6,14.*

AGRIPPA audit Paulum, Actorum 26,2,

AHIAS Propheta in Silo secat pallium in 12. partes. 3.Reg.11.30

mala prædicit vxori Ieroboā, 14, 6, 10. scripsit ꝓphetias, 2. Para. 9, 29.

ACHIMELECH sacerdos dat Dauidi panes propositionis, 1. Reg. 21, 6. & gladium Goliath. 21. 9 transfigitur, 22. 18 appellatur Abias. 14, 3. vocatur Abiathar, Marci 2. 26.

AHIRA dux Nepthali, Nume. 1, 15.

ALCIMVS periurus Iudæus adeptus est sacerdotium, 1. Mach. 7 5, 9. 2. Macha. 14, 3. 13 perit subita morte, 1. Mach. 9, 55, 56.

ALEXANDER rex Græcorum, occiso Dario, regnum suum filiis diuisit, 1. Mach. 1. 7. vide Dan. 7, 68 ‡, 8 ‡ 11, 4.

ALPHA & ω, principium & finis, primus & nouissimus est Dominus, Esa. 41, 4 ‡ 44, 6 ‡ 48, 12. Apoc. 1, 8 ‡ 2. 8 ‡ 21, 6 ‡ 22, 13 ‡ 19

Alphæus pater Iacobi Apostoli. Matth. 10. 3. Mar. 3, 18. Luca 6. 15. Act. 1. 13.

Altare holocausti.

Exod. 27. 1. FACIES & altare de lignis Sethim quod habebit quinque cubitos in longitudine & totidem in latitudine, id est, Quadrum, & tres cubitos in altitudine.

Ca. 38. 1. Fecit & altare holocausti de lignis Sethim quinque cubitorū per quadrum, & trium in altitudine.

*Num. 7. *.* Oblationes principum duodecim tribuū in dedicatione tabernaculi & altaris, loquitur Dominus Moysi de propitiatorio.

2. Reg. 24. 25. Emit ergo Dauid aream & boues argenti siclis. 50. Et ædificauit ibi Dauid altare Domino, & obtulit holocausta & pacifica, & propitiatus est Dominus terræ & cohibita est plaga ab Israel.

3. Reg. 18. 32. Et ædificauit de lapidibus altare in nomine Domini, fecitque aquæductum quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris.

4. Reg. 16. 15. Præcepit quoque rex Achas Vriæ sacerdoti dicens: super altare manus offer holocaustum matutinum & sacrificium vespertinum & holocaustum regis, & sacrificium eius, & holocaustum vniuersi populi terræ, &c.

2. Para. 1. 5. Altare quoque æneum quod fabricatus fuerat Beseel, filius Vri, filij Hue ibi erat coram tabernaculo Domini, quod & requisiuit Salomon & omnis ecclesia.

Cap. 4. 1. Fecit quoque altare æneum viginti cubitorum longitudinis, & viginti cubitorum latitudinis, & decem cubitorum altitudinis.

1. Esdr. 3. 2. Et surrexit Iosue filius Iosadec & fratres eius sacerdotes, & Zorobabel filius Salatiel, & fratres eius & ædificauerunt altare Deo Israel, vt offerrent in eo holocaustomata, sicut scriptum est in lege Moysi.

Ezech. 43. 13 Istæ autem mensuræ altaris in cubitu verissimo qui habebat & cubitum & palmum, in sinu eius erat cubitus, & cubitus in latitudine.

Et acceperũt lapides integros secundũ legẽ, & ædificauerũt al- *1.Mach.4.47*
tare nouũ secundũ illud quod fuit prius.53. Et obtulerunt sacrifi-
ciũ secundũ legẽ super altare holocaustorũ nouũ quod fecerũt.

Altare incensi.

FACIES quoque altare ad adolendum thymiama de lignis *Exod.30.1.*
Sethim,&c.10. Et deprecabitur Aaron super cornu eius se-
mel per annum in sanguine quod oblatum est pro peccato,
& placabit super eo in generationibus vestris, sanctum sancto-
rum erit Domino.

Fecit & altare thymiamatis de lignis Sethim, &c. *Ca.37.25.*

Altare holocausti & omnia vasa eius vnges,&c. *Ca.40.10.*

Ambitio.

SVBLEVAVIT te cor tuum ait Ioab rex Israel ad Amasiã *4.Reg.14.40*
regem Iuda. Contentus esto gloria & sede in domo tua.

Noli quærere ab homine ducatum neque à rege cathe- *Eccles.7.4.*
dram honoris.

Qui potestatem sibi assumit iniuste, odietur. *Ca.20.8.*

Nunquid regnabis quoniam conferes te cedro? *Iere.22.15.*

Non adiicies ex altari amplius in monte sancto meo. *Sap.3.11.*

Quicũque voluerit inter vos esse primus, erit vester minister. *Matth.20.26*

Qui se exaltat humiliabitur. *Ca.13.12.*

Et tu Capharnaum vsque in cælum exaltata es, sed vsque ad *Luc.10.15.*
infernum demergeris.

Quod altum est hominibus abominatio est apud Deum. *Ca.16.15.*

Iesus autem cum cognouisset quod venturi erant vt caperent *Ioan.6.15.*
eum,& facerent regem, fugit in montem ipse solus.

Dilexerunt enim gloriam hominum magis quã gloriã Dei. *Ca.12.43.*

Charitas non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt. *1.Cor.13.5.*

Non efficiamur inanis gloriæ cupidi. *Gal.5.26.*

Quorum gloria in confusione. *Philip.3.19.*

Si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat *1.Tim.3.1.*

Nec quisquam sumat sibi honorem nisi qui vocatur à Deo *Heb.5.4.*
tamquam Aaron, sic & Christus non semetipsum clarificauit vt
pontifex fieret,&c.

Moyses grandis effectus negauit se esse filium Pharaonis. *Heb.11.24.*

Agricultura.

SI læserit quispiam agrum vel vineam,& dimiserit iumentum *Exod.22.5.*
suum vt depascatur aliena, quicquid optimum habeat in a-
gro suo, vel in vinea, pro damni æstimatione restituet.

Si egressus ignis inuenerit spicas & cõprehenderit aceruos fru- *6.*
gũ siue stãtes segetes in agris, reddet dãnũ qui ignẽ succẽderit.

Sex

Exod.23.10. Sex annis ſeminabis terram tuam,& cõgregabis fruges eius: anno autem ſeptimo dimittes eam, & requieſcere facies vt comedant pauperes populi tui, & quicquid reliquum fuerit edant beſtiæ agri: ita facies in vinea & olivueto tuo.

Amicitiæ, diuinæ ortus.

Sap.7.14. INFINITVS theſaurus eſt hominibus, quo qui vſi ſunt participes facti ſunt amicitiæ Dei propter diſciplinæ dona cõmendati.

Ioan.15.14. Vos amici mei eſtis ſi feceritis quæ ego præcipio vobis.

Act.10.34. In veritate comperi quia non eſt perſonarum acceptor Deus: ſed in omni gente qui timet Deum & operatur iuſtitiam acceptus eſt illi.

Iaco.2.23. Credidit Abraham Deo & amicus appellatus eſt.

Iaco.4.4. Amicitia huius mundi inimica eſt Deo, quicunque ergo voluerit eſſe amicus huius ſæculi, inimicus Dei conſtituetur.

Amicitiæ fructus.

Pſal.138.17. MIHI autem nimis honorati ſunt amici tui Deus, nimis cõfortatus eſt principatus eorum.

Luc.14.10. Amice aſcende ſuperius.

Ioan.15.15. Vos autem dixi amicos quia omnia quæcunque audiui à patre meo, nota feci vobis.

Amicitia humana vera, debet eſſe firma.

Prou.12.26. QVI negligit damnum propter amicum, iuſtus eſt.

C.17.17. Omni tempore diligit qui amicus eſt, & frater in anguſtiis comprobatur.

C.27.10. Amicum tuum & amicum patris tui ne dimiſeris.

Ecclеſ.6.7. Si poſsides amicum in tentatione poſside eum, & ne facilè credas ei (ſcilicet teipſum.)

Cap.12.8. Non agnoſcitur in bonis amicus, & non abſconditur in malis inimicus. In bonis viri inimici illius, in triſtitia & malitia illius amicus agnitus eſt in proximo.

Ca.22.28. Fidem poſside cum amico in paupertate illius, vt in bonis illius læteris: In tempore tribulationis illius permane illi fidelis, vt in hæreditate illius cohæres ſis.

Amicitia debet eſſe grata.

Prou.18.24. VIR amicabilis ad ſocietatem magis amicus erit quã frater.

Eccl.10.17. Fatuo non erit amicus, & non erit gratia in bonis illius. Qui enim edunt panem illius falſæ linguæ ſunt, quoties & quanti irridebunt eum.

Amicitia debet eſſe honeſta.

NOLI

NOLI fieri pro amico inimicus proximo tuo. 17. Qui ti- *Ecclesi. 6.1.*
met Deum æquè habebit amicitiam bonam, quoniam se-
cundum illum erit amicus illius.

Amicitia debet esse integra in corde.

CAVSAM tuam tracta cum amico tuo & secretum extra- *Prou.15. 9.*
neo me reueles, ne facile insultet tibi cum audierit & ex-
probrare non cesset.

Dilige proximum & coniungere fide cum illo. *Eccle.27.18.*

Non obliuiscaris amici tui in animo tuo, & non immemor *37.6.*
sis illius in operibus tuis.

Amicitia debet esse in ore.

QVÆ viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito, ne po- *Prou.25. 8.*
stea emendare non possis cum dehonestaueris amicum
tuum.

Ferrum ferro exacuitur, & homo exacuit faciem amici. *27.17.*

Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos, & lin *Ecclef.6.5.*
gua eucharis in bono homine abundat.

Mittens lapidem in volatilia deiiciet illa, sic & qui conuicia- *C.22. 25.*
tur amico dissoluit amicitiam.

Qui denudat arcana, fidem amici perdit, & non inueniet ami- *C.27. 17.*
cum ad animum suum. 24. Denudare amici mysteria, despe-
ratio est animæ infelicis.

Caue ab amicis de sermone improperij, & cum dederis ne *C.41.28.*
improperes.

Non duplices sermonem auditus de reuelatione sermonis ab *C. 42.1.*
sconditi, & eris verè sine confusione, & inuenies gratiam in cō-
spectu omnium hominum.

Amicitia debet esse in opere.

QVI tollit ab amico misericordiam, timorem domini de- *Iob.6.14.*
relinquit.

Perde pecuniam propter fratrem & amicum, & ne ab- *Ecclef.29. 13.*
scondas illam sub lapide in perditionem.

Amicitiæ vera conseruatio.

NE moliaris amico tuo malum cum ille in te habeat fiduciā. *Prou.3.29.*

Qui despicit amicum suum indigens corde est. *C.11.29.*

Amicus si permanserit fixus, erit tibi quasi coæqualis & *Ecclef.6.11.*
in domesticis tuis fiducialiter aget.

Noli amare mendacium aduersus fratrem tuum, neque in a- *C. 7. 13.*
micum similiter facias. 20. Noli præuaricari in amicum pecu
niam differentem, neque fratrem charissimū in auro spreueris.

Ne derelinquas amicum antiquum, nouus enim non erit si- *C. 9. 14.*
milis

milis illi. Vinum nouum, amicus nouus veterascet & cum suauitate bibes illud.

Ecclesi.19.19. Audisti verbum aduersus proximum tuum, commoriatur in te fidens, quoniam non te disrumpet. 13. Corripe amicum ne forte non intelligat te & dicat: Non feci, aut si fecerit ne iterum addat facere.

C.22.31. Amicum salutare non confundaris à facie illius non abscondas, & si mala tibi obuenerint, per illum sustine.

C.20.25. Est qui præ confusione promittit amico & lucratus est eum inimicum gratis.

C.22.26. Ad amicum & si produxeris gladium non desperes: est enim regressus ad amicum. Si aperuerit os triste, ne timeas, est enim concordatio, excepto conuicio, & improperio, & superbia, & mysterij reuelatione & plaga dolosa. In hiis omnibus effugiet amicus.

Amicitia fructificatio.

Prou.18.19. FRATER qui adiuuatur à fratre, ciuitas firma & iudicia quasi vectes vrbium.

25.10. Gratia & amicitia liberant, quas tibi serua, ne exprobabilis fias.

27. 9. Vnguento & variis odoribus delectatur cor & bonis amici consiliis anima dulcoratur. 10. melior est vicinus iuxta, quàm frater procul.

Ecclesi.4.9. Melius est ergo duos esse simul, quàm vnum: habent enim emolumentum societatis suæ: Si vnus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ soli quia cum ceciderit non habet subleuantem.

Ecclesi.6.14. Amicus fidelis protectio fortis: qui autem illum inuenit thesaurum. 15. Amico fideli nulla est comparatio & non est digna ponderatio auri, & argenti contra bonitatem fidei illius. 16. Amicus fidelis medicamentum vitæ & immortalitatis & qui metuunt Dominum inuenient illum.

22. 31. Amicum salutare non confundaris à facie illius nō me abscondam: & si mala mihi euenerint per illum, sustinebo. Omnis qui audiet cauebit se ab eo.

C.25.12. Beatus qui inuenit amicum verum.

Amicitia ficta lucrum proprium attendit.

Prou. 14. 20. AMICI diuitum multi.

19.4. Diuitiæ addunt amicos plurimos: pauper verò & ab amicis deseritur. 6. Multi colunt personam potentis & amici sunt bona tribuentia. 7. fratres hominis pauperis oderunt eum, insuper & amici procul recesserunt ab eo.

Multi

Multi homines misericordes vocantur, virum fidelem quis 20.6.
inueniet?

Est amicus secundum tempus suum & non permanebit in die Ecclef.6.8.
tribulationis. 10. Est amicus socius mensæ, & non permanebit
in die necessitatis.

Sodalis amico condolet causa ventris, & contra hostem acci- C.37.5.
piet scutum.

Malum proximo intendit.

QVOMODO dicis quod amas me cum animus tuus nõ sit Iudic.6.15.
mecum ait Dalida ad Sampson.

Simulator ore decipit amicum suum. Qui ambulat frau Prou.11.9.
dulenter reuelat arcana, qui autem fidelis est amici celat com-
missum.

Sicut noxius est qui mittit sagittas & lanceas in mortem: ita C.26.18.
vir qui fraudulenter nocet amico suo, & cum fuerit deprehen-
sus dicit, ludens feci.

Homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico suo, C.29.5.
rete expandit gressibus suis.

Annuens oculo fabricat iniqua & nemo eum abiiciet, in con- Ecclef.27.25.
spectu oculorum tuorum conculcabit os suum, & super sermo-
nes tuos admirabitur: Nouissime autem peruertet os suum, &
in verbis tuis dabit scandalum. Multa audiui & non coæquaui
ei, & Dominus odiet illum.

Qui autem tradidit eum, dedit eis signum dicens: Quemcum Matth.26.48
que osculatus fuero, ipse est, tenete eum. Dixitque illi Iesus. A-
mice ad quid venisti?

Bonum falso prætendit.

VIR iniquus lactat amicum suum, & ducit eum per viam Prou.16.29.
non bonam.

Omnis amicus dicit & ego amicitiam copulaui, sed est Ecclef.37.1.
amicus solo nomine amicus nonne tristitia inest vsque ad mor
tem? Sodalis autem & amicus ad inimicitiam conuertentur. O
præsumptio nequissima vnde creata es? cooperire aridam ma-
litia, & dolositate illius.

Odium intendit.

OCCASIONES quærit qui vult recedere ab amico, omni Prou.18.1.
tempore erit exprobabilis.

Et est amicus qui conuertitur ad inimicitiam, & est ami Ecclef.6.9.
cus qui odium & rixam & conuicia denudabit.

Equus emissarius sic & amicus subsannator sub omni subsi- 33.6.
dente hinnit.

Opprobriosam

Opprobriosam se reddit:

Prou. 20. 19. EI qui reuelat mysteria & ambulat fraudulenter, & dilatat labia sua, ne commisceearis.

Ecclesi.6.13. Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende.

19. 8. Amico & inimico noli narrare sensum tuum, & si est tibi delictum noli denudare. Audiet enim te & custodiet, & quasi defendens peccatum odiet te, & sic aderit tibi semper.

Ierem. 9. 4. Vnusquisque se à proximo suo custodiat, & in omni fratre suo non habeat fiduciam: quia omnis frater supplantans supplantabit, & omnis amicus fraudulenter incedit, & vir fratrem suum deridebit & veritatem non loquetur.

AMALECH filius Esau nascitur, Ge.36.12,16, pugnat cōtra Israel, Exod.17.8.Num.14,43.Iudic.6,3. ceditur, 7.. 1.Reg.14,48. funditus deletur, 1.Reg.15,2,8 iuxta verba Exod.17,14.Num.24.20. Deut.25,19.*

AMAN postquam ad honores fuit euectus, fit lethalis hostis Iudeorum. Hest.3.. suspenditur, 7.10. eodem supplicio afficiuntur & decem filij eius, 9,13.*

AMASA filius Abigail sororis Dauidis, 1.Paral. 2. 17. fit dux militiæ apud Absalonem. 2.Reg.17,25. post militi Dauidis præficitur, 19,13, tandem à Ioab per fraudem occiditur 20. 10. causa cædis ponitur 2. Regum 19.

AMASIA filius Ioas recenset populum, 2.Para.25. 5. vlciscitur cædem patris sui, 4.Reg.12,21 & 14,5, bello deuincit Edomæos, 14.7. capitur & occiditur, 14, 13. relinquit successorem filium Azariam regem, 15,1, appellatur Leui, Luc.3.29.

Amici veri & ficti.

Deut. 13.6. SI tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tuæ, aut filius tuus, vel filia, siue vxor quæ est in sinu tuo, aut amicus quem diligis vt animam tuam, clam dicens: eamus & seruiamus diis alienis quos ignoras tu & patres tui, &c. non acquiescas ei, nec audias, neque parcat ei oculus tuus, vt miserearis, & occultes eum, sed statim interficies sit primum manus tua super eum, & post te omnis populus mittat manum.

2.Reg.3.27. Cumque redisset Abner in Hebron seorsum adduxit eum Ioab ad medium portæ vt loqueretur ei in dolo, & percussit ibi illum in inguine & mortuus est in vltione sanguinis Asael fratris eius.

Ca.13. 14. Noluit autem acquiescere precibus eius, & præualens viribus oppressit eam & cubauit cum ea.

Psal.54.14. Tu vero homo vnanimis dux meus & notus meus.

Etiam proximo suo pauper odiosus erit, amici verò diuitum *Prou.14. 20.*
multi.

Vir Amicabilis ad societatem magis amicus erit quã frater. *Pro.18.24.*

Amicum tuum & amicum patris tui ne dimiseris & domum *Cap.27.10.*
fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuæ, melior est vicinus iuxta quam frater procul. 19. quomodo in aquis relucet vultus prospicientium, sic corda hominum manifesta sic prudentibus.

Si possides amicum in tentatione posside eum & ne facile *Eccles.6.7.*
credas ei, est enim amicus secundum tempus suum & non permanebit in die tribulationis &c.

Noli preuaricari in amicum pecuniam differentem, neque *Ca.7.20.*
fratrem charissimum auro spreueris.

Cum aliena muliere non sedeas omnino, nec accumbas cum *C.9.12.*
ea super cubilum &c.

Vna hora tecum permanebit si autem declinaueris non sup- *C.12.14.*
portabit &c.

Mittens lapidem in volatilia deijciet illa, sic & qui conui- *Cap.22.25.*
ciatur amico, dissoluit amicitiam.

Volatilia ad sibi similia conueniunt & veritas ad eos qui ope *Cap.27.10.*
rantur illam reuertetur.

Vnusquisque se à proximo suo custodiat, & in omni fratre *Ierem.9.4.*
suo non habeat fiduciam, quia omnis frater supplantans supplantabit & omnis amicus fraudulenter incedet.

Nam & fratres tui & domus patris tui & ipsi pugnauerunt *Ca.12.6.*
aduersum te, clamauerunt post te plena voce, ne credas eis, cum locuti tibi fuerint bona.

Nolite credere amico & nolite confidere in duce ab ea quæ *Mich.7.5.*
dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui.

AMINADAB, filius Aram, Matth. 1.4. hunc Naasson filius eius in regno secutus est, Nu 1 7 ‡ 7.12 ‡ 10.14.

*AMMON filius Loth & filia eius, Gen.19.38. Ammonitæ prohibentur ab ingressu templi Deut. 23.3 2 Esdr.13.1. cæduntur ab Israel, Iudic.11.32. 1.Reg. 11.11.2. Reg. 8.12 ‡ 10 *. ‡ 12.26. aduersus Ammon prophetatur, Psalm.82.8. Ierem.49.1. Ezechie. 21.20 ‡ 25.2. Amos 1.13. Sophon.2 8.*

AMNON filius Dauid oppressit sororem suam Thamar 2 Reg. 13.14. vnde & ab Absalone fratre suo confoditur. 13.28.

AMON filius Manaße rex Iuda, occiditur. 4. Regum 21.19.23. ei in regno succedit filius Iosias 4. Regum 22.1.

AMORI filius Canaan, Gen.10.16. Amorrhæi non patiuntur Israelem per suos terminos proficisci Num. 21.23 Iudic. 11.19.

Angelis & eorum ministerium & natura.

16.7. CVM QVE inuenisset eam angelus Domini iuxta fontem aquæ in solitudine quæ est in via Sur in deserto, dixit ad illam Agar ancilla Sarai: vnde venis & quo vadis? quæ respōdit. A facie Sarai Dominæ meæ ego fugio. Dixitque ei Angelus Domini, reuertere ad dominam tuam & humiliare sub manu illius.

Cap.18.1. Apparuit autem ei Dominus in conualle Mambre sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso feruore diei. Cumque eleuasset oculos apparuerunt ei, tres viri stantes iuxta eum, quos cum vidisset cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui & adorauit in terram.

Cap.21.17 Exaudiuit autem Deus vocem pueri vocauitque angelus Domini Agar de cęlo dicens. Quid agis Agar? Noli timere, exaudiuit enim Deus vocem pueri de cęlo in quo est.

Cap.22.11. Et ecce angelus Domini de cælo clamauit dicens: Abraham Abraham, Qui respondit adsum. Dixitque ei non extendas manum tuam super puerum neque facias illi quicquam, nunc cognoui quod timeas Dominum & non pepercisti vnigenito tuo filio propter me &c.

Cap.24.7. Dixitque Abraham. Caue nequando reducas filium illuc, Dominus Deus cæli qui tulit me de domo patris mei & de terra natiuitatis meæ, qui locutus est mihi & iurauit mihi dicens: Semini tuo dabo terram hanc, ipse mittet angelum suum coram te & accipies inde vxorem Filio meo.

Cap.28.12. Viditque in somnis scalam stantem super terram & cacumē illius tangens cælum. Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ dicentem sibi. Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui, & Deus Isaac, terram in qua dormis tibi dabo & semini tuo, eritque semen tuum quasi puluis terræ, dilataberis ad orientem & occidentem & septentrionem & meridiem & benedicentur in semini tuo, cunctæ tribus terræ.

Dixitque

Dixitque angelus Dei ad me in somnis. Iacob? Qui respon- *Cap.31.11*
dit adsum. Qui ait: Leua oculos tuos & vide vniuersos mascu-
los ascendentes super fœminas, varios, maculosos atque re-
spersos. Vidi omnia quæ fecit tibi Laban.

Angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris estis, *Cap.48.16*
& inuocetur super eos nomen meum, nomina quoque patrum
meorum Abrahã & Isaac, & crescant in multitudine super terrã.

Apparuit ei Dominus in flamma ignis de medio Rubi & *Exo.3.2.*
videbat quod Rubus arderet & non combureretur.

Dominus autem præcedebat eos ad ostendendam viam per *Cap.13.21.*
diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis, &
dux esset itineris vtroque tempore.

Tollensque se angelus Domini qui precedebat castra Israel *Cap.14.19*
abijt post eos, & cum eo pariter columna nubis priora dimit-
tens post tergum.

Ecce ego mittam angelum meum qui præcedat te & custo- *Cap.23.20*
diat in via & introducat in locum quẽ preparaui, Obserua eum
& audi vocem eius nec contemnendum putes, quia non dimit-
tit cum peccaueris & est nomen meum in illo.

Tu autem vade & duc populum istum quo locutus sum tibi. *Cap.32.34*
Angelus meus precedet te.

Et mittam precursorem tui angelum & eijciam Chananeum *Cap.33.2.*
& Amorreum & Etheum & Pheresæum & Heueum & Iebu-
seum, vt intres in terram fluentem lacte & melle.

Et quomodo clamauerimus ad Dominum & exaudierit nos, *Num.20.16.*
& miserit angelum qui eduxit nos de ægypto.

Et iratus est Deus statimq; angelus Domini in via contra Ba- *Cap.22.22.*
laam qui insidebat asinæ, & duos pueros habebat secum. Cer-
nens asina angelum stantem in via euaginato gladio, auertit se
de itinere & ibat per agrum. Quam cum verberaret Balaam &
vellet ad semitam reducere, stetit angelus in angustijs duarum
maceriarum quibus vineæ cingebantur.

Cùm autem esset Iosue in agro vrbis Iericho leuauit oculos *Iosue.5.13.*
& vidit virum stantem contra se, euaginatum tenentem gladiũ,
perrexitque ad eum & ait, noster es an aduersariorum? Qui
respondit. Nequaquam: sed sum princeps exercitus Domini &
nunc venio. Cecidit Iosue pronus in terram & adorans ait: Quid
Dominus meus loquitur ad seruum suum?

Ascenditque angelus Domini de Galgalis ad locum fluentiũ *Iudic.2.1.*
& ait: eduxi vos de ægypto & introduxi in terram pro qua iu-
raui patribus vestris & pollicitus sum vt non facerem irritum
pactum meum vsque in sempiternum.

C.5.23. Maledicite terræ Meroth dixit angelus Domini, maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium sanctissimorum eius.

C.6.1. Venit autem angelus Domini & sedit sub quercu quæ erat in Ephra, & pertinebat ad Ioas patrem familiæ Ezri. Cumque Gedeon filius eius excuteret atque purgaret frumenta in torcu lari vt fugeret Madian apparuit ei angelus Domini & ait, Dominus tecum virorum fortissime.

C.13.3. Cui apparuit angelus Domini & dixit ad eam, Sterilis es & absque liberis, sed concipies & paries Filium &c.

3.Reg.13. 18. Qui ait illi. Et ego propheta sum similis tui, & angelus Domini locutus est mihi in sermone Domini dicens Reduc eum tecum in domum tuam vt comedat panem & bibat aquam.

C.19.5. Proiecitque se & obdormiuit in vmbra Iuniperi & ecce angelus Domini tetigit eum & dixit illi, Surge & commede: Respexit, & ecce ad caput suum subcinericius panis & vas aquæ, Surrexit ergo & bibit & iterum obdormiuit &c.

4.Reg.1. 3. Angelus autem Domini locutus est ad Heliam Thesbiten dicens, Surge & ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ, & dices ad eos, nunquid non est Deus in Israel vt eatis ad consulendum Beelzebub Deum Accaron.

4.Reg.1.15. Locutus est angelus Domini ad Heliam decens: descende cũ eo ne timeas. Surrexit igitur & descendit cum eo ad regem & locutus est ei &c.

Ca..19.35. Factum est igitur in nocte illa venit angelus Domini & percussit in castris Assyriorum. 185. milia &c.

1.para.21.15. Misit quoque angelum in Hyerusalem vt percuteret eam, Cumque percuteretur vidit Dominus & misertus est super mul titudine mali, & imperabat qui percutiebat, Sufficit iam cesset manus tua.

2.para.32.21 Et misit Dominus angelum qui percussit omnem virum robustum & bellatorem & principem exercitus regis Assyriorũ.

Psal.33.8. Immittit angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

Psal.90.11. Quoniam angelis suis mandauit de te vt custodiant te in om nibus vijs tuis.

Psa.102. 20. Benedicite Domino omnes angeli eius potentes virtute facientes verbum illius ad audiendam vocem sermonum eius.

103.4. Qui facis angelos tuos spiritus & ministros tuos ignem vrentem.

148. 2. Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius.

Et volauit ad me vnus de Seraphin & in manu eius calculus *Isa.6.6*
quem forcipe tulerat de altari.

Ingressus est autem angelus Domini & percussit in castris *C.37.36.*
Assyriorum.185. milia virorum.

Angelus autem Domini descendit cum Azaria & socijs eius *Dan.3.49.*
in Fornacem, & excussit flammam ignis de fornace, & fecit
medium fornacis quasi medium roris flantem, neque tetigit
eos ignis neque cõtristauit, neque quicquam omnino molestię
intulit.

Deus meus misit angelum suum & conclusit ora leonum *C.6.22.*
& non nocuerunt mihi, quia coram eo iustitia inuenta est in
me sed et coram te rex delictum non feci.

Et audiui vocem viri inter Vlai & clamauit & ait: Gabriel fac *C.8.16.*
intelligere istam visionem, & venit & stetit iuxta vbi ego sta-
bam &c.

Adhuc me loquente in oratione ecce vir Gabriel quem vide- *Cap.9.21.*
ram in visione a principio cito volans tetigit me in tempore
sacrificij vespertini &c.

Et leuaui oculos meos & vidi & ecce vir vnus vestitus lineis *Ca.10.5.*
& renes eius accincti auro obrizo & corpus eius quasi chryso-
litus &c.

In tempore autem illo consurget Michael princeps magnus *Cap.12.1.*
qui stat pro filijs populi tui, & veniet quale non fuit ab eo ex
quo gentes esse ceperunt vsque ad tempus illud.

Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur & ange- *Zach.2.3.*
lus alius egrediebatur in occursum eius.

Et reuersus est angelus qui loquebatur in me & suscitauit me *Ca.4.1.*
quasi virum qui suscitatur de somno suo.

Et contestabatur angelus Domini Iesum dicens. Hæc dicit *Cap.3.6.*
Dominus exercituum, Si in vijs meis ambulaueris & custodiam
meam custodieris, tu quoque iudicabis domum meam & cu-
stodies atria mea &c.

Et egressus est angelus qui loquebatur in me & dixit ad me *Ca.5.5.*
leua oculos tuos & vide quid est hoc quod egreditur &c. 10.&
dixi ad angelum qui loquebatur in me Quo istæ deferunt am-
phoram? & dixit ad me: Vt ædificetur ei domus in terra Sen-
naar & stabiliatur & ponatur ibi super basem suam.

Et responde & dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid *Cap.6.4.*
sunt hæc Domine mi? & respondit angelus &: ait ad me, Isti
sunt quatuor venti cæli qui egrediuntur vt stent coram domi-
natore omnis terræ.

Labia enim sacerdotis custodient scientiam, & legem requi- *Malach.2.7.*

rent ex ore eius quia angelus Domini exercituum eſt.

Cap.3.1. Ecce ego mittam angelum meum & præparabit viam tuam ante te,& ſtatim veniet ad templum ſuum dominator,quem vos quęritis,& angelus teſtamenti quem vos vultis.

Iudith.13.20. Viuit autem ipſe Dominus quoniam cuſtodiuit me angelus eius,& hinc euntem & ibi commorantem & inde huc reuertentem & non permiſit me Dominus ancillam ſuam coinquinari, ſed ſine pollutione peccati reuocauit me vobis gaudentem in victoria ſua & in euaſione mea & in liberatione veſtra.

Tob.5.27. Credo enim quod angelus Dei bonus comitetur ei, & bene diſponat omnia quæ circa eum geruntur, ita vt cum gaudio reuertatur ad nos.

*Cap.6.** Angeli hortatu Thobias inuadentem piſcem apprehendit & exenterat cor eius,fel & iecur ad medicamenta reſeruans, & ad Raguelem diuertunt,vt iuſſu angeli petat in vxorem illius filiã Saram, cuius ſeptem viros occiderat dæmonium, diſcens ab angelo quo fine ſuſcipiendum ac ſeruandum ſit coniugium.

*Cap.9.** Raphael Tobię rogatu ad Gabelum pergit , quem recepta pecunia ad Tobię nuptias adducit, ille autem Tobiæ ac Sarę benedicit.

*Cap.12.** Tobias cum filio de mercede Raphaelis conſultans, auditis quæ ſibi ac filio prę ſtiterat beneficijs,medietatem offert õnium quæ attulerant, at ille ſe Dei angelum declarat & poſt multa alia reuelata myſteria in cælum ſubleuatur: quo facto,illi in terram prout ruentes Deum benedicunt &c.

Baruch.6.6. Angelus enim meus,vobiſcum eſt,ipſe autem exquiram animas veſtras.

Math.1. 20 Hæc autem eo cogitante ecce angelus Domini apparuit in ſomnis ei dicens,Ioſeph fili Dauid noli timere accipere Mariam coniugem tuam,quod enim in ea natum eſt, de Spiritu ſancto eſt.

Cap.2.13. Qui cum receſsiſſet,ecce angelus Domini apparuit in ſomnis Ioſeph dicens:Surge & accipe puerum & matrem eius & fuge in Ægyptum: & eſto ibi vſque dum dicam tibi. Futurum eſt enim vt Herodes quęrat puerum ad perdendum eum. 19. Defuncto autẽ Herode ecce angelus Domini apparuit in ſomnis Ioſeph in Ægypto dicens: Surge & accipe puerum & matrem eius & vade in terram Iſrael &c.

Cap.4.11. Tunc reliquit eum diabolus, & ecce angeli acceſſerunt & miniſtrabant ei.

Cap.11.10. Hic enim de quo ſcriptum eſt:Ecce ego mitto angelum meũ ante faciem tuam qui &c.

Mittet

Mittet filius patris angelos suos & colligent de regno eius *Cap.13.41*
omnia scandala & eos qui faciunt iniquitatem,& mittent eos in
caminum ignis, ibi erit fletus & stridor dentium.

Sic erit in consummatione sæculi, exibunt angeli & separa *Cap.13.49.*
bunt malos de medio iustorum.

Filius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis *Cap.16.27.*
suis, & tunc reddet vnicuique secundum opera sua.

Videte ne contẽnatis vnum de hijs pusillis, dico enim vobis *Cap.18.10*
quia angeli eorũ semper vident faciẽ patris mei qui in cælis est.

In resurrectione enim neque nubent neque nubentur,sed sũt *Cap.22.30.*
sicut angeli Dei in cælo.

Et mittet angelos suos cum tuba & voce magna & congrega *Cap.24.31.*
bunt electos eius à quatuor ventis à summis cælorum vsque ad
terminos eorum.

An putas quia non possum rogare patrem meũ & exhibebit *Cap.26.53.*
mihi modo plusquam.12. legiones angelorum?

Et ecce terræ motus factus est magnus,angelus enim Domini *Cap.28.2.*
descendit de cęlo& accedens reuoluit lapidẽ & sedebat super eũ

De die autem illo vel hora nemo scit neque angeli de cælo, *Mar.13.32.*
neque filius, neque pater.

Ait autem ad illum angelus,ne timeas Zacharia quoniam exau *Luc.1.13.*
dita est deprecatio tua & vxor tua Elizabeth pariet tibi filium,
& vocabis nomen eius Ioannẽ.19. & Respõdens angelus dixit
ei:Ego sum Gabriel qui adsto ante Deum & missus sum loqui
ad te &c.28. & ingressus angelus ad eam dixit:Aue gratia ple-
na Dominus tecum &c.

Et ecce ãgelus Domini stetit iuxta illos & claritas Dei circũ *Cap.2.9.*
fulsit eos & timuerunt timore magno & dixit illis ãgelus,nolite
timere:Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnũ quod erit
omni populo.15.&factũ est vt discesserũt ab eis angeli in cælum
pastores loquebãtur ad inuicẽ:Transeamus vsque Bethleem &c.

Dico autem vobis:Omnis quicumque confessus me fuerit *Cap.12.8.*
coram hominibus; & filius hominis confitebitur eum coram
angelis Dei: qui autem negauerit me coram hominibus, nega-
bitur coram angelis Dei.

Factum est autem vt moreretur mendicus & portaretur ab *Cap.16.22.*
angelis in sinum Abrahæ:mortuus est autem & diues & sepul-
tus est in inferno.

Apparuit autem illi angelus de cælo confortans eum,& fac- *Cap.22.43.*
tus in agonia prolixius orabat.

Et dicit ei,Amen, dico vobis videbitis cælum apertum & an *Ioan.1.51.*
gelos Dei ascendentes & descẽdentes super filiũ hominis.

Cap.5.4 Angelus autem Domini descendebat secundũ tempus in piscinã & mouebatur aqua & qui prior descendisset in piscinã post motionẽ aquę, sanus fiebat à quacũque detinebatur infirmitate.

Cap.20.12. Et vidit duos angelos in albis sedentes vnum ad caput & vnum ad pedes vbi positum fuerat corpus Iesu.

Act.1.10. Cumque intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri adsisterunt iuxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilæi quid statis &c.

Cap.5.19. Angelus autem Domini per noctem aperiens ianuas carceris & educens eos dixit: ite & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ huius.

cap.6.15. Et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio viderunt faciem eius tanquam faciem angeli.

Cap.7.30. Et expletis annis 40. apparuit illis in deserto montis Synaĩ angelus in igne flammæ rubi.

Cap.8.26. Angelus autem Domini locutus est ad Philippum dicens: surge & vade contra meridianum ad viam quæ descendit ab Hyerusalem in Gazam hæc est deserta.

Cap.10.3. Ibi vidit in visu manifeste quasi hora diei nona angelum Dei introeuntem ad se & dicentem sibi: Corneli.

Cap.11.13. Narrauit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem & dicentem sibi mitte in Ioppem & accerse Symonem qui cognominatur Petrus &c.

Cap.12.7. Et ecce angelus Domini astitit & lumen refulsit in habitaculo, percussoque latere Petri excitauit eum dicens: Surge velociter & ceciderunt cathenæ de manibus eius.

Cap.27.23. Astitit enim mihi hac nocte angelus Dei cuius sum ego & cui deseruio.

Rom.8.38. Certus sum ego quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque potestates neque instantia &c. poterunt nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro.

Gal.1.8. Sed licet nos aut angelus de cælo aliud vobis euangelizet præterquam quod euangelizauimus anathema sit.

Cap.9.19. Lex propter transgresiones posita, donec veniret semen cui promiserat ordinata per angelos in manu mediatoris.

Col 2.18. Nemo vos seducat volens in humilitate & religione angelorum quæ non vidit ambulans frustra inflatus sensu carnis suæ.

1.Tom.3. 16. Et manifeste magnũ est pietatis sacramentũ quod manifestatũ est in Carne, iustificatũ est in spiritu, apparuit angelis, prędicatum est gentibus, creditũ est mundo, assumptũ est in gloria.

C.5.21. Testor coram Deo & Christo Iesu & electis angelis, vt hæc custodias

custodias sine preiudicio, nihil faciens in aliam partem declinando.

Sed accessistis ad Syon montem ciuitatem Dei viuentis Hyerusalem cælestem & multorum milium angelorum frequentiã. *Heb.12.22.*

Et hospitalitatem nolite obliuisci, per hanc enim quidam placuerunt angelis hospitio receptis. *Cap.13.2.*

Vbi angeli fortitudine & virtute cum sint maiores non portant aduersum se execrabile iudicium. *2.Pet.2.11.*

Cùm Michael archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiæ, sed dixit. Imperet tibi Dominus, Apocal. lege. *Iud.9.*

Angeli boni confortant deficientes.

VNDE Angelus Ancillæ Saræ in deserto fontem ostendit. *Genes.25.19.*
Sic Eliæ aquam & panem. *3.Reg.19.5.*

Daniel prandium per Abacuc in lacum leonum in Babylone à Iudæa apportauit. *Dani.14.*

Flagellant præuaricantes.

VNDE populum pestilentia percussit ob peccatum Dauid, septuaginta millia virorum. *2.Reg.24.15.*

Immisitque Dominus pestilentiam.

Factum est igitur nocte illa, venit Angelus Domini & percussit de castris Assyriorum. 185. milia. *4.Reg.19.35.*

Helhodorum templum spoliare volentem grauiter ceciderũt. *2.Mach.3.25.*

Sic Herodem Deo gloriam non dantem.

Confestim autem percussit eum Angelus, eo quod non dedisset honorem Deo, & consumptus à vermibus expirauit. *Act.12.23.*

Gratificant orantes.

Si fuerit pro eo Angelus loquens vnus de millibus, vt annunciet hominis æquitatem, miserebitur eius & dicet: Libera eum, vt non descendat in corruptionem, Inueni in quo ei propicier. *Iob.33.23.*

Quando orabas cum lachrymis, & sepeliebas mortuos, & derelinquebas prandium tuum, & mortuos abscondebas per diem in domo tua, & nocte sepeliebas eos, ego obtuli orationem tuam Domino. *Tob. 12. 12.*

Alius angelus venit & stetit ante altare, & ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum. *Apoc.8.3.*

Honorant decedentes.

FACTVM est autem vt moreretur mendicus; & portaretur ab angelis in sinum Abrahæ. *Luce.16.22.*

Angelorum ruina.

Iob.4.18. ECce qui seruiunt ei non sunt stabiles & in Angelis suis reppe rit iniquitatem.

Cap.15.15. Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis & cæli non sunt mundi in conspectu eius.

Ioan.8.44. Vos ex patre diabolo estis & desideria patris vestri vultus facere, Ille homicida erat ab initio & in veritate non stetit quia non est veritas in eo, cùm loquitur mendacium ex proprijs loquitur quia mendax est & pater eius.

2.Pet.2.4. Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium reseruari.

Iude.6. Angelos verò qui non seruauerint suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium in iudicium magni diei vinculis æternis sub caligine reseruauit.

Angelorum nomine appellantur doctores & prædicatores.

Isa.33.7. ECCE videntes clamabunt foris, Angeli pacis amare flebunt.

Mala.2.7. Labia enim sacerdotis custodiunt scientiam & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est?

Cap.3.1. Ecce ego mitto angelum meum & preparabit viam ante faciem tuam & statim veniet ad templum suum dominaror quem vos queritis & angelus testamenti quem vos vultis.

Matth.11.10. Hic est enim de quo scriptum est, ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam ante te.

Mar.1.2. Sicut scriptum est in Isa. propheta. (Malach.3.) ecce mitto Angelum ante faciem tuam, qui præparabit &c. Idem Luc.7 27. habetur.

1.Cor.4.9. Puto enim quod Deus nos Apostolos nouissimos ostendit tanquam morti destinatos quia spectaculū facti sumus mundo & angelis & hominibus.

Apoc.2.1. Et angelo Ephesi ecclesiæ scribe. Hæc dicit qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum.

Cap.3.1. Et angelo ecclesiæ Sardis scribe. Hæc dicit qui habet septem spiritus Dei, & septem stellas, Scio opera tua quia nomen habes quod viuas & mortuus es &c.

Anima.

Ezech.18.4. ANIMA quæ peccauerit ipsa morietur.

Nolite

Nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem occidere non possunt. *Matth.10.28.*

Quid enim proderit homini si totum mundum lucretur & detrimentum animæ suæ faciat? aut quid commutationis dabit homo pro anima sua? *Mar.8.36.*

Animæ quorundam piorum statim post mortem sunt cum Christo, contra eos qui dicunt illas vsque in diem iudicij quiescere.

Audemus autem & bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore & præsentes esse ad Dominum. *2.Cor.5.8.*

Et audiui vocem de cælo dicentem mihi. Scribe. Beati mortui qui in Domino moriuntur, amodo enim iam dicit spiritus vt requiescant a laboribus suis. Opera enim illorum sequuntur illos. *Apoc.14.13.*

Anna parit Prophetam Samuel. 1.Reg.1.20.
Anna Prophetissa laudat Dominum Deum Luc.2.36.
Annas socer Caypha Luc.3.2.Ioan.18.13.act.4.6.

Antichristus & eius regnum.

Habitantibus post reductam captiuitatem filijs Israel in oppidis suis adducet Dominus in nouissimis diebus contra eos Gog cum exercitu grandi sed & hunc cum suo exercitu multis cladibus postea consumet. 21. gladius vniuscuiusque in fratrem suum dirigetur. & cap. 39. vide. *Ezech.38.*

Post hæc aspiciebam in visione noctis & ecce bestia quarta terribilis atque mirabilis & fortis nimis, dentes ferreos habebat magnos comedēs atque cōminuens & reliqua pedibus suis conculcans, dissimilis autem erat cæteris bestijs quas videram ante eam & habebat cornua decē &c. 19. Post hæc volui discere de bestia quarta diligenter, quæ erat dissimilis valde omnibus & terribilis nimis, dentes & vngues eius ferrei comedebat & commnuebat & reliqua pedibus suis conculcabat. 24. Porro cornua ipsius decem, ipsius regni regni decem reges sunt & alius consurget post eos & ipse potentior erit prioribus & tres reges humiliabit. *Dani.7.7.*

De vno autem ex eis egressum est cornu vnum modicum & factum est grande contra meridiem & contra Orientē & contra fortitudinem 23. & post regnum eorum cum creuerint iniquitates consurget rex impudens facie & intelligens propositiones & roborabitur fortitudo eius, sed non in viribus suis, & supra quam credi potest vniuersa vastabit & prosperabitur & *Cap.8.9.*

faciet & interficiet robuſtos & populum ſanctorum ſecundum voluntatem ſuam, & dirigetur dolus in manu eius, & cor ſuum magnificabit, & in copia rerũ omnium occidet plurimos,& cõtra principem principum conſurget, & ſine manu contere-tur.

Cap.9. 27. Confirmauit autem multis pactum hebdommada vna, & in dimidio hebdommadis deficiet hoſtia & ſacrificium & erit in templo abominatio deſolationis & vſque ad conſummationem & finem perſeuerabit deſolatio.

Cap.12.1. In tempore autem illo conſurget Michael princeps magnus qui ſtat pro fide populi tui, & veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes eſſe ceperunt, vſque ad tempus illud.

Math.24. 24 Surgent enim pſeudoprophetæ & pſeudoapoſtoli & dabunt ſigna magna & prodigia,ita vt in errorem inducantur (ſi fuerit poſſibile) etiam electi.

Mar.13.6. Multi venient in nomine meo dicentes quia ego ſum & multos ſeducent.

Ioan.5.43. Ego veni in nomine patris mei & non accepiſtis me, alius veniet in nomine ſuo,illum accipietis.

Act.20.29 Ego ſcio quoniam intrabunt poſt diſceſsionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi, & ex vobiſipſis exurgent viri loquentes peruerſa, vt abducant diſcipulos poſt ſe.

2.Theſſ.2.3. Ne quis vos ſeducat vllo modo,quoniam niſi venerit diſceſſio primum & reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis qui aduerſatur & extollitur ſupra omne quod dicitur Deus aut quod colitur, ita vt in templo Dei ſedeat oſtendens ſe tanquam ſit Deus.

1.Timo.4.1 Spiritus autem manifeſte dicit quia in nouiſsimis temporibus diſcedent quidam à fide attendentes ſpiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum in Hypocriſi loquentes mendacium & cautheriatam habentium ſuam conſcientiam, prohibentium nubere, abſtinere à cibis quos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione , fidelibus & ijs qui cognouerint veritatem.

2.Tim.3.2. Et erunt homines ſeipſos amantes cupidi, elati , ſuperbi, blaſphemi, parentibus non obedientes,ingrati, ſceleſti,ſine affectione, ſine pace,criminatores, incontinentes, immites, ſine benignitate,proditores,proterui,tumidi,& voluptatum amatores magis quàm Dei habentes ſpeciem quidem pietatis, veritatem autem eius abnegantes.

2.Pet.2. Pſeudoprophetæ multas ſeducent, verum acriter punientur,

ſed de malis actum eſt tempore diluuij &c.

Filioli nouiſsima hora eſt & ſicut audiſtis quia Antichriſtus venit, nunc Antichriſti multi facti ſunt, vnde ſcimus quia hora nouiſsima eſt.22. Quis eſt mendax niſi is qui negat quoniam Ieſus non eſt Chriſtus? Hic eſt Antichriſtus qui negat patrem & filium. *1.Ioan.2.18*

Omnis ſpiritus qui ſoluit Ieſum, ex Deo non eſt, & hic eſt antichriſtus de quo audiſtis quoniam venit & nunc iam in mundo eſt. *Cap.4.3*

Quoniam multi ſeductores exierunt in mundum qui nō cōfitentur Ieſum Chriſtum veniſſe in carnem, hic eſt ſeductor & Antichriſtus. *2.Ioan.7.*

Subintroierunt quidam homines (qui olim præſcripti ſunt in hoc iudicium) impij, Dei noſtri gratiā transferētes in luxuriam & ſolum Dominatorem & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum negantes. *Iuda*

Et cum finierint teſtimoniū ſuum, beſtia quæ aſcendit de abyſſo, faciet aduerſum eos bellum & vincet eos & occidet eos. *Apoc.11.7.*

Et tertius ſecutus eſt eos dicens voce magna, ſi quis adoraue rit beſtiam & imaginem eius & acceperit characterem in fronte ſua aut in manu ſua, & hic bibet de vino iræ Dei, quod miſtum eſt mero in calice iræ ipſius, & cruciabitur igne & ſulphure in conſpectu angelorum ſanctorum & ante conſpectum agni. vide cap.17.& 19.20.& cap.20. 2.8. *Cap.14.9.*

*ANTIOCHIA ſuſcipit Apoſtolorum de Chriſto prædicationem, Act.*11,19,26 & 13.1.

ANTIOCHVS Illuſtris proficiſcitur in AEgyptum, 1.Mach. 1.18. deſtruit templum, & ſubuertit ciuitatem Ieruſalem, 1 Mach.1, 22,33. 2.Mach.5, 16 erigit idolum ſuper altare Domini, 1.Mach. 1, 57. moritur, 6.16 2.Mach.9.*

ANTIOCHVS Eupator, filius prædicti Antiochi, fit rex. 1, Machab.6,17. cum exercitu tendit in Iudæam, 6,31. non ſeruat Iſraeli fidem, 6, 62. cæditur, 7,4.

Antiqua via inquirenda & obſeruanda & à nouis declinandum.

HAec dicit Dominus: State ſuper vias & videte & interrogate de ſemitis anti quis quæ ſit via bona & ābulate in ea & inue- *Hyere.6.16*

nietis

nietis refrigerium animabus vestris.

Prou.22.28. Ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui.

Eccles. 39.1. Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens & in prophetis vacabit.

Rom.16.17. Rogo vos Fratres vt obseruetis eos qui dissentiones & offendicula præter doctrinam quam dedicistis, faciunt, & declinate ab illis.

Gal.1,6. Miror quod sic tam cito transferrimini ab eo qui vos vocauit in gratiam Christi in aliud euangelium, quod non est aliud nisi sint aliqui qui vos conturbant & volunt conuertere euangelium Christi. Sed licet nos aut angelus de cælo euangelizauerit vobis preterquam quod euangelizauimus anathema sit.

1.Tim.6.20 O Thimothee depositum custodi, deuitans prophanas vocum nouitates & appositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes circa fidem errauerunt.

2.Tim.4.3. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt sed ad sua desideria coarceruabunt sibi magistros purientes auribus & a veritate quidem auditum auertent ad, fabulas autem conuertentur.

2.Pet.3.17. Vos igitur fratres præscientes custodite ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate.

1.Ioan.2.24. Vos quod audistis ab initio in vobis permaneat si in vobis permanserit quod audistis ab initio & vos in filio & patre manebitis.

2.Ioan.9. Omnis qui recedit & non permanet in doctrina Christi Deũ non habet, qui autem permanet in doctrina, hic & patrem & filium habet.

Iude.17. Vos autem charissimi memores estote verborum quæ prædicta sunt ab Apostolis Domini nostri Iesu Christi, qui dicebãt vobis quoniam in nouissimo tempore venient illusores secundum desideria sua ambulantes in impietatibus.

De traditionibus.

2.Thess. 2.15. STATE & tenete traditiones quas dedicistis siue per sermonem siue per epistolam meam.

1.Cor.11.3. Laudo vos fratres quod per omnia mei memores estis & sicut tradidi vobis præcepta mea tenetis.

34 Act.20.28. Attendite vobis & vniuerso gregi in quo vos spiritus sanctus cõstituit episcopos regere ecclesiam Dei quã acquisiuit sãguine suo.

Cum

Cum Paulus & Timothæus pertransirent ciuitatem Syriæ *Cap.16.4.*
& Ciliciæ confortabant Ecclesias & præcipiebant eis custodire
præcepta Apostolorum & decreta seniorum.

Scitis quæ præcepta dederim vobis per Dominum Iesum qui *1 Thess.4.2.*
autem hæc contemnit non hominem contemnit, sed eum qui
etiam spiritum sanctum dedit in nobis.

Obedite præpositis vestris & subiacete eis, ipsi enim perui- *Ad hebr 13.*
gilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri, vt cum *17.*
gaudio hoc faciant, & non gementes, hoc enim expedit vobis.

Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, *Deut.17.12.*
morte moriatur.

Super cathedram Moysi sederunt Scribe & Pharisæi, quæ di- *Math.23.2.*
cunt seruate, secundum opera illorum nolite facere.

Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publi- *Math.18.17.*
canus.

Qui vos audit me audit, qui vos spernit me spernit, qui vos *Luc.10,16.*
spernit, spernet eum pater meus qui me misit.

Plura habens vobis scribere, nolui per chartam & atramen- *2.Ioan.20.*
tum, spero enim me futurum apud vos & ad os loqui vt gaudiū *12.*
vestrum plenum sit.

Multa habeo tibi scribere sed nolui per atramentum & cala- *3.Ioan.13.*
mum tibi scribere.

Quæ & didicistis & accepistis & audistis & vidistis in me, *Philip.4.9.*
hæc agite & Deus pacis erit vobiscum.

*APOLLO vir facundus, & Scripturarum peritus, Act. 18. 24.1.Cor.1.12 & 3, 4.*5,12.*

APOLLONIVS dux in Syria, 1 Mach.3,12 & 10, 69.

APOSTOLVS magnus est Christus, Hebr.3, 1.

Apostoli eliguntur ex discipulis, Luc.6, 13.mittuntur ad annunciandum regnum Dei in Iudæa, Mat.10. Luc.9, 24,46. reuertuntur 9,10.mittuntur in vniuersum mundum ad euangelizandum, Matt.28.19. Marc.16,15.Luca 24,46.Ioan.15,16,27 & .20,21.Act. 1,8 & 10,42.*

Apostoli vsi sunt membranis, seu libris 2.Tim.4,13. hortantur ad studium legendi, 1. Tim.4, 13, 15.

Apostatæ.

SALVA animam tuam & noli respicere post tergum tuum, *Gen.19.17*
nec stes in omni circa regione, sed in monte saluum te fac
ne & tu simul pereas. 26. Respiciensque vxor eius post se, ver
sa est in statuam salis.

Ne descendas in ægyptū sed quiesce in terra quā dixero tibi. *26.2.*

3.Reg.2. Non egrediar sed hic moriar dixit Ioas.
2.Esd.13.11 Quare dereliquimus domum Dei?
Prou.6.12. Homo apostata vir inutilis graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum & in omni tempore iurgia seminat.
27.8 Sicut auis transmigrans de nido suo, sic vir qui relinquit locum suum.
Eccles.15.4. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum tuum ne dimiseris.
21.17 Ne manseris in operibus peccatorum: confide autem in Domino & mane in loco tuo, facile enim est in oculis Domini subito honestare pauperem.
Ierem.42.10 Conflabitur indignatio mea super vos, cùm ingressi fueritis Ægyptum, 19 nolite intrare in Ægyptum.
Osee.6.16. Reuersi sūt vt essent absq; iugo, quasi arcus dolosus facti sūt.
Soph.1.9. Visitabo super omnes qui induti sunt veste peregrina.
Luc.9.4. In quamcumque domum intraueritis dicite: Pax huic domui. Inde non exeatis sed ibi manete. 62. Nemo mittens manum ad aratrum & respiciens retro aptus est regno Dei.
Cap.10.8. Nolite transire de domo in domum.
30. Homo quidam descendebat ab Hyerusalem in Hyericho (de claustro ad sæculum) & incidit in latrones.
Gal.1.6. Miror quod tam cito transferimi ab eo qui vocauit ad gratiam Christi.
Apoc.2.5. Memor esto vnde excideris & age pęnitentiam, & prima opera fac: sin autem venio cito ad te.

Apostoli habuerunt libros.

2.Timoth.4.13 PENVLAM quam reliqui Troade apud Carpum veniens adfer tecum & libros, maxime autem membranas.

Hortantur ad studium legendi.

1.Tim.4.13 NOLVMVS autem vos fratres ignorare de dormientibus vt non contristemini sicut & cæteri qui spem non habent

Apostoli & prophetæ habuerunt spiritum Dei.

Exo.4.12. PERGE igitur & ego ero in ore tuo doceboque te quid loquaris. At ille: Obsecro Domine mitte quem missurus es.
2.Reg.23.2. Dominus petra mea & robur meum & saluator meus &c.
Danie.9.21. Adhuc me loquente in oratione: Ecce vir Gabriel quem videram in visione à principio, cito volans tetigit me in tempore sacrificij vespertini & docuit me & locutus est mihi. Dixitque

que Daniel nunc egressus sui vt docerem te & intelligeres &c.

Nunquid non sunt verba quæ locutus est Dominus in manu prophetarum priorum cùm adhuc Hyerusalem habitaretur 8. Et factum est verbum Domini ad Zachariam dicens: hæc ait Dominus Dei s exercituum dicens: Iudicium verum iudicate & misericordiam & miserationes facite vnusquisque cum fratre suo, *Zach.7.7*

Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. *Math.10.20.*

Et cum duxerint vos tradentes nolite precogitare quid loquamini, sed quod datum vobis fuerit in illa hora id loquimini, non enim vos estis loquentes sed Spiritus sanctus. *Mar.13.11.*

Ego rogabo Patrem & alium paracletum dabit vobis vt maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis quem mundus non potest accipere &c. *Ioan.14.16.*

Et repleti sunt omnes (Apostoli) spiritu sancto & cœperunt loqui varijs linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. *Act.2.4.*

Et cùm orassent motus est locus in quo erant congregati & repleti sunt omnes Spiritu sancto & loquebantur verbum Dei cum fiducia. *Cap.4.31.*

Et abijt Ananias & introiuit in domum & imponens ei manus dixit: Saule frater, Dominus misit me Iesus qui apparuit tibi in via qua veniebas, vt videas & implearis spiritu sancto. *Cap.9.17.*

Et cùm imposuisset illis manus Paulus, venit spiritus sanctus super eos & loquebantur linguis & prophetabant. *Cap.19.6.*

Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, vt sciamus quæ à Deo donata sunt nobis. *1.Cor.2.12.*

Itaque qui hæc spernit non patrem spernit, sed Deum qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. *1.Thess.4.8.*

Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines. *2.Pet.1.21.*

Apostolis contulit Christus potestatem ordinis.

CÆNANTIBVS autem eis accepit Iesus panem ac benedixit & fregit dedítque discipulis suis & ait: accipite & comedite hoc est corpus meum: & accipiens calicem gratias egit, & dedit illis dicēs, bibite ex hoc omnes, hic est enim sanguis meus noui testamenti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. *Matth.26.26.*

C.5.23. Maledicite terræ Meroth dixit angelus Domini, maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium sanctissimorum eius.

C.6.1. Venit autem angelus Domini & sedit sub quercu quæ erat in Ephra, & pertinebat ad Ioas patrem familiæ Ezri. Cumque Gedeon filius eius excuteret atque purgaret frumenta in torcu lari vt fugeret Madian apparuit ei angelus Domini & ait, Dominus tecum virorum fortissime.

C.13.3. Cui apparuit angelus Domini & dixit ad eam, Sterilis es & absque liberis, sed concipies & paries Filium &c.

3.Reg.13. 18. Qui ait illi. Et ego propheta sum similis tui, & angelus Domini locutus est mihi in sermone Domini dicens: Reduc eum tecum in domum tuam vt comedat panem & bibat aquam.

C.19.5. Proiecitque se & obdormiuit in vmbra Iuniperi & ecce angelus Domini tetigit eum & dixit illi, Surge & commede: Respexit, & ecce ad caput suum subcinericius panis & vas aquæ, Surrexit ergo & bibit & iterum obdormiuit &c.

4.Reg.1. 3. Angelus autem Domini locutus est ad Heliam Thesbiten dicens, Surge & ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ, & dices ad eos, nunquid non est Deus in Israel vt eatis ad consulendum Beelzebub Deum Accaron.

4.Reg.1.15. Locutus est angelus Domini ad Heliam decens: descende cũ eo ne timeas. Surrexit igitur & descendit cum eo ad regem & locutus est ei &c.

Ca..19.35. Factum est igitur in nocte illa venit angelus Domini & percussit in castris Assyriorum. 185. milia &c.

1.para.21.15. Misit quoque angelum in Hyerusalem vt percuteret eam, Cumque percuteretur vidit Dominus & misertus est super multitudine mali, & imperabat qui percutiebat, Sufficit iam cesset manus tua.

2.para.32.21 Et misit Dominus angelum qui percussit omnem virum robustum & bellatorem & principem exercitus regis Assyriorũ.

Psal.33.8. Immittit angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

Psal.90.11. Quoniam angelis suis mandauit de te vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

Psa.102. 20. Benedicite Domino omnes angeli eius potentes virtute facientes verbum illius ad audiendam vocem sermonum eius.

103.4. Qui facis angelos tuos spiritus & ministros tuos ignem vrentem.

148. 2. Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius.

Be

Et volauit ad me vnus de Seraphin & in manu eius calculus *Isa.6.6.*
quem forcipe tulerat de altari.

Ingressus est autem angelus Domini & percussit in castris *C.37.36.*
Assyriorum. 185. milia virorum.

Angelus autem Domini descendit cum Azaria & socijs eius *Dan.3.49.*
in Fornacem, & excussit flammam ignis de fornace, & fecit
medium fornacis quasi medium roris flantem, neque tetigit
eos ignis neque cōtristauit, neque quicquam omnino molestię
intulit.

Deus meus misit angelum suum & conclusit ora leonum *C.6.22.*
& non nocuerunt mihi, quia coram eo iustitia inuenta est in
me sed et coram te rex delictum non feci.

Et audiui vocem viri inter Vlai & clamauit & ait: Gabriel fac *C.8.16.*
intelligere istam visionem, & venit & stetit iuxta vbi ego stabam &c.

Adhuc me loquente in oratione ecce vir Gabriel quem vide- *Cap.9.21.*
ram in visione a principio cito volans tetigit me in tempore
sacrificij vespertini &c.

Et leuaui oculos meos & vidi & ecce vir vnus vestitus lineis *Ca.10.5.*
& renes eius accincti auro obrizo & corpus eius quasi chryso-
litus &c.

In tempore autem illo consurget Michael princeps magnus *Cap.12.1.*
qui stat pro filijs populi tui, & veniet quale non fuit ab eo ex
quo gentes esse ceperunt vsque ad tempus illud.

Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur & ange- *Zach.2.3.*
lus alius egrediebatur in occursum eius.

Et reuersus est angelus qui loquebatur in me & suscitauit me *Ca.4.1.*
quasi virum qui suscitatur de somno suo.

Et contestabatur angelus Domini Iesum dicens. Hæc dicit *Cap.3.6.*
Dominus exercituum, Si in vijs meis ambulaueris & custodiam
meam custodieris, tu quoque iudicabis domum meam & cu-
stodies atria mea &c.

Et egressus est angelus qui loquebatur in me & dixit ad me *Ca.5.5.*
leua oculos tuos & vide quid est hoc quod egreditur &c. 10. &
dixi ad angelum qui loquebatur in me Quo istæ deferunt am-
phoram? & dixit ad me: Vt ædificetur ei domus in terra Sen-
naar & stabiliatur & ponatur ibi super basem suam.

Et respondi & dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid *Cap.6.4.*
sunt hæc Domine mi? & respondit angelus & ait ad me, Isti
sunt quatuor venti cæli qui egrediuntur vt stent coram domi-
natore omnis terræ.

Labia enim sacerdotis custodient scientiam, & legem requi- *Malach.2.7.*
rent

rent ex ore eius quia angelus Domini exercituum est.

Cap.3.1. Ecce ego mittam angelum meum & præparabit viam tuam ante te,& statim veniet ad templum suum dominator,quem vos quęritis,& angelus testamenti quem vos vultis.

Iudith.13.20. Viuit autem ipse Dominus quoniam custodiuit me angelus eius,& hinc euntem & ibi commorantem & inde huc reuertentem & non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari, sed sine pollutione peccati reuocauit me vobis gaudentem in victoria sua & in euasione mea & in liberatione vestra.

Tob.5.27. Crędo enim quod angelus Dei bonus comitetur ei, & bene disponat omnia quæ circa eum geruntur, ita vt cum gaudio reuertatur ad nos.

Cap.6. Angeli hortatu Thobias inuadentem piscem apprehendit & exenterat cor eius,fel & iecur ad medicamenta reseruans, & ad Raguelem diuertunt, vt iussu angeli petat in vxorem illius filiā Saram, cuius septem viros occiderat dæmonium, discens ab angelo quo fine suscipiendum ac seruandum sit coniugium.

Cap.9. Raphael Tobię rogatu ad Gabelum pergit, quem recepta pecunia ad Tobię nuptias adducit, ille autem Tobiæ ac Sarę benedicit.

Cap.12. Tobias cum filio de mercede Raphaelis consultans, auditis quæ sibi ac filio prestiterat beneficijs,medietatem offert ōnium quæ attulerant, at ille se Dei angelum declarat & post multa alia reuelata mysteria in cælum subleuatur: quo facto,illi in terram prout ruentes Deum benedicunt &c.

Baruch.6.6. Angelus enim meus,vobiscum est,ipse autem exquiram animas vestras.

Math.1. 20 Hæc autem eo cogitante ecce angelus Domini apparuit in somnis ei dicens,Ioseph fili Dauid noli timere accipere Mariam coniugem tuam,quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est.

Cap.2.13. Qui cum recessisset,ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens:Surge & accipe puerum & matrem eius & fuge in ægyptum: & esto ibi vsque dum dicam tibi. Futurum est enim vt Herodes quęrat puerum ad perdendum eum. 19. Defuncto autē Herode ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in ægypto dicens: Surge & accipe puerum & matrem eius & vade in terram Israel &c.

Cap.4.11. Tunc reliquit eum diabolus, & ecce angeli accesserunt & ministrabant ei.

Cap.11.10. Hic enim de quo scriptum est:Ecce ego mitto angelum meū ante faciem tuam qui &c.

Mittet filius patris angelos suos & colligent de regno eius *Cap.13.41*
omnia scandala & eos qui faciunt iniquitatem, & mittent eos in
caminum ignis, ibi erit fletus & stridor dentium.

Sic erit in consummatione sæculi, exibunt angeli & separa *Cap.13.49.*
bunt malos de medio iustorum.

Filius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis *Cap.16.27.*
suis, & tunc reddet vnicuique secundum opera sua.

Videte ne contēnatis vnum de hijs pusillis, dico enim vobis *Cap.18.10*
quia angeli eorū semper vident faciē patris mei qui in cælis est.

In resurrectione enim neque nubent neque nubentur, sed sūt *Cap.22.30.*
sicut angeli Dei in cælo.

Et mittet angelos suos cum tuba & voce magna & congrega *Cap.24.31.*
bunt electos eius à quatuor ventis à summis cælorum vsque ad
terminos eorum.

An putas quia non possum rogare patrem meū & exhibebit *Cap.26.53.*
mihi modo plusquam.12. legiones angelorum?

Et ecce terræ motus factus est magnus, angelus enim Domini *Cap.28.2.*
descendit de cęlo & accedens reuoluit lapidē & sedebat supereū

De die autem illo vel hora nemo scit neque angeli de cælo, *Mar.13.32.*
neque filius, neque pater.

Ait autem ad illum angelus, ne timeas Zacharia quoniam exau *Luc.1.13.*
dita est deprecatio tua & vxor tua Elizabeth pariet tibi filium,
& vocabis nomen eius Ioannē.19. & Respōdens angelus dixit
ei: Ego sum Gabriel qui adsto ante Deum & missus sum loqui
ad te &c.28. & ingressus angelus ad eam dixit: Aue gratia ple-
na Dominus tecum &c.

Et ecce āgelus Domini stetit iuxta illos & claritas Dei circū *Cap.2.9.*
fulsit eos & timuerunt timore magno & dixit illis āgelus, nolite
timere: Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnū quod erit
omni populo.15. & factū est vt discesserūt ab eis angeli in cælum
pastores loquebātur ad inuicē: Transeamus vsque Bethleem &c.

Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus me fuerit *Cap.12.8.*
coram hominibus; & filius hominis confitebitur eum coram
angelis Dei: qui autem negauerit me coram hominibus, nega-
bitur coram angelis Dei.

Factum est autem vt moreretur mendicus & portaretur ab *Cap.16.22.*
angelis in sinum Abrahæ: mortuus est autem & diues & sepul-
tus est in inferno.

Apparuit autem illi angelus de cælo confortans eum, & fac- *Cap.22.43.*
tus in agonia prolixius orabat.

Et dicit ei, Amen, dico vobis videbitis cælum apertum & an *Ioan.1.51.*
gelos Dei ascendentes & descēdentes super filiū hominis.

Cap.5.4 Angelus autem Domini descendebat secundũ tempus in piscinã & mouebatur aqua & qui prior descendisset in piscinã post motionẽ aquę, sanus fiebat à quacũque detinebatur infirmitate.

Cap.20.12. Et vidit duos angelos in albis sedentes vnum ad caput & vnum ad pedes vbi positum fuerat corpus Iesu.

Act.1.10. Cumque intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri adsisterunt iuxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilæi quid statis &c.

Cap.5.19. Angelus autem Domini per noctem aperiens ianuas carceris & educens eos dixit: ite & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ huius.

cap.6.15. Et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio viderunt faciem eius tanquam faciem angeli.

Cap.7.30. Et expletis annis 40. apparuit illis in deserto montis Synai angelus in igne flammæ rubi.

Cap.8.26. Angelus autem Domini locutus est ad Philippum dicens: surge & vade contra meridianum ad viam quæ descendit ab Hyerusalem in Gazam hæc est deserta.

Cap.10.3. Ibi vidit in visu manifeste quasi hora diei nona angelum Dei introeuntem ad se & dicentem sibi: Corneli.

Cap.11.13. Narrauit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem & dicentem sibi mitte in Ioppem & accerse Symonem qui cognominatur Petrus &c.

Cap.12.7. Et ecce angelus Domini astitit & lumen refulsit in habitaculo, percussoque latere Petri excitauit eum dicens: Surge velociter & ceciderunt cathenæ de manibus eius.

Cap.27.23. Astitit enim mihi hac nocte angelus Dei cuius sum ego & cui deseruio.

Rom.8.38. Certus sum ego quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque potestates neque instantia &c. poterunt nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro.

Gal.1.8. Sed licet nos aut angelus de cælo aliud vobis euangelizet præterquam quod euangelizauimus anathema sit.

Cap.9.19. Lex propter transgresiones posita, donec veniret semen cui promiserat ordinata per angelos in manu mediatoris.

Col 2.18. Nemo vos seducat volens in humilitate & religione angelorum quæ non vidit ambulans frustra inflatus sensu carnis suæ.

1.Tom.3. 16. Et manifeste magnũ est pietatis sacramentũ quod manifestatũ est in Carne, iustificatũ est in spiritu, apparuit angelis, prędicatum est gentibus, creditũ est mundo, assumptũ est in gloria.

C.5.21. Testor coram Deo & Christo Iesu & electis angelis, vt hæc custodias

custodias sine preiudicio, nihil faciens in aliam partem declinando.

Sed accessistis ad Syon montem ciuitatem Dei viuentis Hyerusalem cæleſtem & multorum milium angelorum frequentiā. *Heb.12.22.*

Et hoſpitalitatem nolite obliuiſci, per hanc enim quidam placuerunt angelis hoſpitio receptis. *Cap.13.2.*

Vbi angeli fortitudine & virtute cum ſint maiores non portant aduerſum ſe execrabile iudicium. *2.Pet.2.11.*

Cùm Michael archangelus cum diabolo diſputans altercaretur de Moyſi corpore, non eſt auſus iudicium inferre blaſphemiæ, ſed dixit. Imperet tibi Dominus, Apocal. lege. *Iud.9.*

Angeli boni confortant deficientes.

VNDE Angelus Ancillæ Saræ in deserto fontem oſtendit. *Geneſ.21.19.*

Sic Eliæ aquam & panem. *3.Reg.19.5.*

Daniel prandium per Abacuc in lacum leonum in Babylone à Iudæa apportauit. *Dani.14.*

Flagellant præuaricantes.

VNDE populum peſtilentia percuſsit ob peccatum Dauid, ſeptuaginta millia virorum. *2.Reg.24.15.*

Immiſitque Dominus peſtilentiam.

Factum eſt igitur nocte illa, venit Angelus Domini & percuſsit de caſtris Aſſyriorum. 185. milia. *4.Reg.19.35.*

Heliodorum templum ſpoliare volentem grauiter ceciderũt. *2.Mach.3.25.*

Sic Herodem Deo gloriam non dantem.

Confeſtim autem percuſsit eum Angelus, eo quod non dediſſit honorem Deo, & conſumptus à vermibus expirauit. *Act.12.23.*

Gratificant orantes.

Si fuerit pro eo Angelus loquens vnus de millibus, vt annunciet hominis æquitatem, miſerebitur eius & dicet: Libera eum, vt non deſcendat in corruptionem, Inueni in quo ei propicier. *Iob.33.23.*

Quando orabas cum lachrymis, & ſepeliebas mortuos, & derelinquebas prandium tuum, & mortuos abſcondebas per diem in domo tua, & nocte ſepeliebas eos, ego obtuli orationem tuam Domino. *Tob. 12. 12.*

Alius angelus venit & ſtetit ante altare, & aſcendit fumus incenſorum de orationibus ſanctorum. *Apoc.8.3.*

Honorant decedentes.

FACTVM eſt autem vt moreretur mendicus; & portaretur ab angelis in ſinum Abrahæ. *Luce. 16.22.*

Iuuant certantes.

VNDE angelus cum nube se inter castra AEgyptiorum & Israel posuit, Exod.4. Tollensque se angelus Domini. Sic
Iosue.5.11. Iosue angelum in agro euaginatum tenentem gladium vidit. Ios.5. Cumque esset Iosue in agro Sic precibus Elisæi puer suus montem plenum equorum & curruum igneorum in circuitu vidit Elisæi.4.Reg.6. Cumque orasset Elisæus.

Dani.6.22. Deus meus, quem colo, misit angelum suum & conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi: quia coram eo iustitia mea inuenta est. Sic Machabæo apparuit præcedens equus in veste candida, armis aureis hastam vibrans.2. Macha.11. Vt autē Machabæus. Liberauit Apostolos è carcere. Actu.5. Sic Petrum. Act.12.

Angeli Mali

Malum hominibus moliuntur fraudulenter.

VNDE Euam natura & sexu infirmiorem callidè & solam, & simplici aggressus est quæstione.Ge.3.Sed & serpens.&c.

2.Cor.2.11 Vt non circumueniamur à Satana, non enim ignoramus cogitationes eius.

11.14. Ipse Satanas transfigurat se in angelum lucis.

Omnes quantumcunque sanctos tentant.

Ioan.14.30. VENIT Princeps mundi huius, & in me nō habet quicquam.
Matth.4.1. Tunc Iesus ductus est in desertum à Spiritu, vt tentaretur a diabolo,

Luce.4.13. Et consummata omni tentatione, Diabolus recessit ab illo vsque ad tempus.

Ioan.13.2 Et cœna facta cum diabolus iam misisset in cor, vt traderet eum Iudas Simonis Scariotes.

1.Pet.5.8. Sobrij estote. &c.

Horribiliter aggrediuntur.

SIC Iob ne dum in substantia, prole & corpore, sed quàm maximè in anima per blasphemiam lædere studuit.

Iob.1.11 Sed extende paululum manum tuam, & tange cuncta, quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.

2.4. Pellem pro pelle, & cuncta, quæ habet dabit homo pro anima sua. Alioquin mitte manum tuam, & tange os & carnem eius, & tunc videbis, quòd in faciem benedicat tibi.

41.24. Non est potestas super terram, quæ comparetur ei, qui factus est, vt nullum timeret. Omne sublime videt: & ipse est rex super omnes filios superbiæ.

Eccl.39.33. Sunt spiritus, qui ad vindictam creati sunt, & in furore suo confirmauerunt

firmauerunt tormenta ſua: & in tempore conſummationis effundent virtutẽ,& furorem eius, qui fecit illos confundent.

Vnde reddit hominem cæcum & mutum. *Matth.12. 12.*

Angeli mali a Deo reprimuntur, ne quantum volunt, poſsint.

ECCE vniuerſa, quæ habet, in manu tua ſunt: tantum in eum ne extendas manum tuam.

Ecce in manu tua eſt, veruntamen animam illius ſerua. *Iob.1.12*

Vnde nec in porcos quidem, niſi permiſsi, intrare potuerũt. *2.6*

Simon,ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum *Matth.8.31.* ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua. *Luca.22.31.*

Ab homine repelluntur per gratiæ aſsiſtentiam.

DEVS autem pacis conteret Satanam ſub pedibus veſtris velociter. *Rom.16.20.*

Nolite locum dare Diabolo. *Ephеſ.4.27.*

Induite vos armaturam Dei, vt poſsitis ſtare aduerſus inſidias diaboli. *6.11.*

Subditi eſtote Deo,reſiſtite autem diabolo& fugiet à vobis. *Iaco.4.7.*

Cui reſiſtite fortes in fide. *1.Petri.5.9*

Scribo vobis adoleſcentes, quoniam viciſtis malignum. *1.Ioan.1.13*

Per Deum expelluntur.

VESPERE autem facto obtulerunt ei multos dæmonia habentes, & eijciebat ſpiritus verbo. *Matth.8.16.*

Egreſsis autem illis, ecce obtulerunt ei hominẽ mutum dæmonium habentem, & eiecto dæmonio, locutus eſt mutus: & miratæ ſunt turbæ. *9.3*

Tunc oblatus eſt ei dæmonium habens, cæcus & mutus, & curauit eum,ita vt loqueretur & videret.Item 17..Marc.1.2.3.3. *12.22.* 5.4.6.5.9.6. Lucæ. 4.33. 8. 2.9.1.11 10.18.1.32.2. 15.3. 15. 4. 13.5. 38.6.

Per homines.

ET conuocatis duodecim diſcipulis, dedit illis poteſtatem ſpirituum immundorum, vt eijcerent eos. *Matth.10.1.*

Reuerſi ſunt ſeptuagintaduo cum gaudio dicentes: Domine etiam in nomine tuo dæmonia ſubijciuntur nobis. *Luce.10.17*

Si autem ego in Beelzebub eijcio dæmonia: filij veſtri in quo eijciunt? *Cap.11.9.*

Tentauerunt autem quidam de circumeuntibus Iudæis exorciſtis inuocare ſuper eos, qui habebant malos ſpiritus, nomen Domini Ieſu. *Act.19.1.*

Angelorum ruina.

Iob.4.18. ECce qui seruiunt ei non sunt stabiles & in Angelis suis reppe rit iniquitatem.

Cap.15.15. Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis & cæli non sunt mundi in conspectu eius.

Ioan.8.44. Vos ex patre diabolo estis & desideria patris vestri vultus facere, Ille homicida erat ab initio & in veritate non stetit quia non est veritas in eo, cùm loquitur mendacium ex proprijs loquitur quia mendax est & pater eius.

2.Pet.2.4. Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium reseruari.

Iude.6. Angelos verò qui non seruauerint suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium in iudicium magni diei vinculis æternis sub caligine reseruauit.

Angelorum nomine appellantur doctores & prædicatores.

Isa.33.7. ECCE videntes clamabunt foris, Angeli pacis amare flebunt.

Mala.2. 7. Labia enim sacerdotis custodiunt scientiam & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est?

Cap.3.1. Ecce ego mitto angelum meum & præparabit viam ante faciem tuam & statim veniet ad templum suum dominator quem vos quæritis & angelus testamenti quem vos vultis.

Matth.11. 10. Hic est enim de quo scriptum est, ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

Mar.1.2. Sicut scriptum est in Isa. propheta. (Malach.3.) ecce mitto Angelum ante faciem tuam, qui præparabit &c. Idem Luc.7 27. habetur.

1.Cor.4.9. Puto enim quod Deus nos Apostolos nouissimos ostendit tanquam morti destinatos quia spectaculū facti sumus mundo & angelis & hominibus.

Apoc.2.1. Et angelo Ephesi ecclesiæ scribe. Hæc dicit qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum.

Cap.3.1. Et angelo ecclesiæ Sardis scribe. Hæc dicit qui habet septem spiritus Dei, & septem stellas, Scio opera tua quia nomen habes quod viuas & mortuus es &c.

Anima.

Ezech.18. 4. ANIMA quæ peccauerit ipsa morietur.

Nolite

Nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem occidere non possunt. *Matth.10.28.*

Quid enim proderit homini si totum mundum lucretur & detrimentum animæ suæ faciat? aut quid commutationis dabit homo pro anima sua? *Mar.8.36.*

Animæ quorundam piorum statim post mortem sunt cum Christo, contra eos qui dicunt illas vsque in diem iudicij quiescere.

AVDEMVS autem & bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore & præsentes esse ad Dominum. *2.Cor.5.8.*

Et audiui vocem de cælo dicentem mihi. Scribe. Beati mortui qui in Domino moriuntur, amodo enim iam dicit spiritus vt requiescant a laboribus suis. Opera enim illorum sequuntur illos. *Apoc.14.13.*

Anna parit Prophetam Samuel. 1.Reg.1.20.

Anna Prophetissa laudat Dominum Deum Luc.2.36.

Annas socer Cayphæ Luc.3.2.Ioan.18.13.act.4.6.

Antichristus & eius regnum.

HABITANTIBVS post reductam captiuitatem filijs Israel in oppidis suis adducet Dominus in nouissimis diebus contra eos Gog cum exercitu grandi sed & hunc cum suo exercitu multis cladibus postea consumet. 21. gladius vniuscuiusque in fratrem suum dirigetur. & cap. 39. vide. *Ezech.38.*

Post hæc aspiciebam in visione noctis & ecce bestia quarta terribilis atque mirabilis & fortis nimis, dentes ferreos habebat magnos comedēs atque cōminuens & reliqua pedibus suis conculcans, dissimilis autem erat cæteris bestijs quas videram ante eam & habebat cornua decē &c.19. Post hæc volui discere de bestia quarta diligenter, quæ erat dissimilis valde omnibus & terribilis nimis, dentes & vngues eius ferrei comedebat & commnuebat & reliqua pedibus suis conculcabat. 24. Porro cornua ipsius decem, ipsius regni regni decem reges sunt & alius consurget post eos & ipse potentior erit prioribus & tres reges humiliabit. *Dani.7.7.*

De vno autem ex eis egressum est cornu vnum modicum & factum est grande contra meridiem & contra Orientē & contra fortitudinem 23. & post regnum eorum cum creuerint iniquitates consurget rex impudens facie & intelligens propositiones & roborabitur fortitudo eius, sed non in viribus suis, & supra quam credi potest vniuersa vastabit & prosperabitur & *Cap.8.9.*

facies

faciet & interficiet robustos & populum sanctorum secundum voluntatem suam, & dirigetur dolus in manu eius, & cor suum magnificabit, & in copia rerũ omnium occidet plurimos, & cõtra principem principum consurget, & sine manu conteretur.

Cap.9. 27. Confirmauit autem multis pactum hebdommada vna, & in dimidio hebdommadis deficiet hostia & sacrificium & erit in templo abominatio desolationis & vsque ad consummationem & finem perseuerabit desolatio.

Cap.12.1. In tempore autem illo consurget Michael princeps magnus qui stat pro fide populi tui, & veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes esse ceperunt, vsque ad tempus illud.

Math.24. 24 Surgent enim pseudoprophetæ & pseudoapostoli & dabunt signa magna & prodigia, ita vt in errorem inducantur (si fuerit possibile) etiam electi.

Mar.13.6. Multi venient in nomine meo dicentes quia ego sum & multos seducent.

Ioan.5.43. Ego veni in nomine patris mei & non accepistis me, alius veniet in nomine suo, illum accipietis.

Act.20.29 Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi, & ex vobisipsis exurgent viri loquentes peruersa, vt abducant discipulos post se.

2.Thess.2.3. Ne quis vos seducat vllo modo, quoniam nisi venerit discessio primum & reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis qui aduersatur & extollitur supra omne quod dicitur Deus aut quod colitur, ita vt in templo Dei sedeat ostendens se tanquam sit Deus.

1.Timo.4.1 Spiritus autem manifeste dicit quia in nouissimis temporibus discedent quidam à fide attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum in Hypocrisi loquentes mendacium & cautheriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere à cibis quos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione, fidelibus & ijs qui cognouerint veritatem.

2.Tim.3.2. Et erunt homines seipsos amantes cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quàm Dei habentes speciem quidem pietatis, veritatem autem eius abnegantes.

2.Pet.2. Pseudoprophetæ multas seducent, verum acriter punientur, sed

l de malis actum est tempore diluuij &c.
Filioli nouissima hora est & sicut audistis quia Antichristus venit, nunc Antichristi multi facti sunt, vnde scimus quia hora nouissima est.22. Quis est mendax nisi is qui negat quoniam Iesus non est Christus? Hic est Antichristus qui negat patrem & filium. 1.Ioan.2.18

Omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est antichristus de quo audistis quoniam venit & nunc iam in mundo est. Cap.4.3

Quoniam multi seductores exierunt in mundum qui nō cōfitentur Iesum Christum venisse in carnem, hic est seductor & antichristus. 2.Ioan.7.

Subintroierunt quidam homines (qui olim prę̄scripti sunt in hoc iudicium) impij, Dei nostri gratiā transferētes in luxuriam & solum Dominatorem & Dominum nostrum Iesum Christum negantes. Iudæ 4

Et cum finierint testimoniū suum, bestia quæ ascendit de abysso, faciet aduersum eos bellum & vincet eos & occidet eos. Apoc.11.7.

Et tertius secutus est eos dicens voce magna, si quis adorauerit bestiam & imaginem eius & acceperit charactarem in fronte sua aut in manu sua, & hic bibet de vino iræ Dei, quod mixtum est mero in calice iræ ipsius, & cruciabitur igne & sulphure in conspectu angelorum sanctorum & ante conspectum agni. vide cap.17.& 19.20.& cap.20. 2.8. Cap.14.9.

*ANTIOCHIA suscipit Apostolorum de Christo prædicationem, Act.*11,19,26 † 13.1.

*ANTIOCHVS Illustris proficiscitur in AEgyptum, 1.Mach.*1.18.*destruit templum, & subuertit ciuitatem Ierusalem,*1 Mach.1, 2,33. 2.*Mach.*5, 16 *erigit idolum super altare Domini,* 1.*Mach.* 1, 57 *moritur*, 6.16 2.*Mach.*9*.

ANTIOCHVS Eupator, filius prædicti Antiochi, fit rex. 1. *Machab.*6,17.*cum exercitu tendit in Iudæam,* 6,31. *non seruat Israeli fidem*,6, 62. *cęditur*,7,4.

Antiquæ viæ inquirendæ & obseruandæ & à nouis declinandum.

HÆc dicit Dominus: State super vias & videte & interrogate de semitis anti quis quæ sit via bona & ābulate in ea & inuenietis Hyere.6.16

nietis refrigerium animabus vestris.

Prou.22.28. Ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui.

Eccles. 39.1. Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens & in prophetis vacabit.

Rom.16.17. Rogo vos Fratres vt obseruetis eos qui dissentiones & offendicula præter doctrinam quam dedicistis, faciunt, & declinate ab illis.

Gal.1,6. Miror quod sic tam cito transferrimini ab eo qui vos vocauit in gratiam Christi in aliud euangelium, quod non est aliud nisi sint aliqui qui vos conturbant & volunt conuertere euangelium Christi. Sed licet nos aut angelus de cælo euangelizauerit vobis preterquam quod euangelizauimus anathema sit.

1.Tim.6.20 O Thimothee depositum custodi, deuitans prophanas vocum nouitates & appositiones falsi nominis scientiæ,quam quidam promittentes circa fidem errauerunt.

2.Tim.4.3. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt sed ad sua desideria coarceruabunt sibi magistros purientes auribus & a veritate quidem auditum auertent ad, fabulas autem conuertentur.

2.Pet.3.17. Vos igitur fratres præscientes custodite ne insipientium errore traducti excidatis a propria firmitate.

1.Ioan.2.24. Vos quod audistis ab initio in vobis permaneat si in vobis permanserit quod audistis ab initio & vos in filio & patre manebitis.

2.Ioan.9. Omnis qui recedit & non permanet in doctrina Christi Deũ non habet, qui autem permanet in doctrina, hic & patrem & filium habet.

Iude.17. Vos autem charissimi memores estote verborum quæ prędicta sunt ab Apostolis Domini nostri Iesu Christi, qui dicebãt vobis quoniam in nouissimo tempore venient illusores secundum desideria sua ambulantes in impietatibus.

De traditionibus.

2.Thess. 2.15. STATE & tenete traditiones quas dedicistis siue per sermonem siue per epistolam meam.

1.Cor.11.3. Laudo vos fratres quod per omnia mei memores estis & sicut tradidi vobis præcepta mea tenetis.

Act.20.28. Attendite vobis & vniuerso gregi in quo vos spiritus sanctus cõstituit episcopos regere ecclesiam Dei quã acquisiuit sãguine suo.

Cum

Cum Paulus & Timothæus pertransirent ciuitatem Syriæ *Cap.16.8.*
& Ciliciæ confortabant Ecclesias & præcipiebant eis custodire
præcepta Apostolorum & decreta seniorum.

Scitis quæ præcepta dederim vobis per Dominum Iesum qui *1.Thess.4.2.*
autem hæc contemnit non hominem contemnit, sed eum qui
etiam spiritum sanctum dedit in nobis.

Obedite præpositis vestris & subiacete eis, ipsi enim peruigilant *Ad hebr 13.*
gilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri, vt cum *17.*
gaudio hoc faciant, & non gementes, hoc enim expedit vobis.

Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, *Deut.17.12.*
morte moriatur.

Super cathedram Moysi sederunt Scribe & Pharisæi, quæ di- *Math.23.2.*
cunt seruate, secundum opera illorum nolite facere.

Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publi- *Math.18.17.*
canus.

Qui vos audit me audit, qui vos spernit me spernit, qui vos *Luc.10,16.*
spernit, spernet eum pater meus qui me misit.

Plura habens vobis scribere, nolui per chartam & atramen- *2.Ioan.20.*
tum, spero enim me futurum apud vos & ad os loqui vt gaudiũ *12*
vestrum plenum sit.

Multa habeo tibi scribere sed nolui per atramentum & cala- *3.Ioan.13.*
mum tibi scribere.

Quæ & didicistis & accepistis & audistis & vidistis in me, *Philip.4.9.*
hæc agite & Deus pacis erit vobiscum.

APOLLO vir facundus, & Scripturarum peritus, Act. 18, 24.1.Cor.1.12 & 3, 4.5, 12.

APOLLONIVS dux in Syria, 2 Mach.3,12 & 10, 69.

APOSTOLVS magnus est Christus, Hebr.3, 1.

Apostoli eliguntur ex discipulis, Luc.6, 13. mittuntur ad annunciandum regnum Dei in Iudea, Mat.10. Luc.9, 24, 46. reuertuntur 9, 10. mittuntur in vniuersum mundum ad euangelizandum, Matt.28.19. Marc. 16, 15. Luca 24, 46. Ioan.15, 16, 27 & 20, 21. Act. 1, 8 & 10, 42.*

Apostoli vsi sunt membranis, seu libris 2.Tim.4, 13. hortantur ad studium legendi, 1. Tim.4, 13, 15.

Apostata.

SALVA animam tuam & noli respicere post tergum tuum, *Gen.19.17*
nec stes in omni circa regione, sed in monte saluum te fac
ne & tu simul pereas. 26. Respiciensque vxor eius post se, ver
sa est in statuam salis.

Ne descendas in ægyptũ sed quiesce in terra quã dixero tibi. *26.2.*

3.Reg.2. Non egrediar sed hic moriar dixit Ioas.
2.Esd.13.11 Quare dereliquimus domum Dei?
Prou.6.12. Homo apostata vir inutilis graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum & in omni tempore iurgia seminat.
27.8 Sicut auis transmigrans de nido suo, sic vir qui relinquit locum suum.
Eccles.15.4. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum tuum ne dimiseris.
21.17 Ne manseris in operibus peccatorum: confide autem in Domino & mane in loco tuo, facile enim est in oculis Domini subito honestare pauperem.
Ierem.42.10 Conflabitur indignatio mea super vos, cùm ingressi fueritis Ægyptum, 19 nolite intrare in Ægyptum.
Osee.6.16. Reuersi sũt vt essent absq; iugo, quasi arcus dolosus facti sũt.
Soph.1.9. Visitabo super omnes qui induti sunt veste peregrina.
Luc.9.4. In quamcumque domum intraueritis dicite: pax huic domui. Inde non exeatis sed ibi manete. 62. Nemo mittens manum ad aratrum & respiciens retro aptus est regno Dei.
Cap.10.8. Nolite transire de domo in domum.
30. Homo quidam descendebat ab Hyerusalem in Hyericho (de claustro ad sæculum) & incidit in latrones.
Gal.1.6. Miror quod tam cito transferimini ab eo qui vocauit ad gratiam Christi.
Apoc.2.5. Memor esto vnde excideris & age pęnitentiam, & prima opera fac: sin autem venio cito ad te.

Apostoli habuerunt libros.

2.Timoth.4.13 PENULAM quam reliqui Troade apud Carpum veniens adfer tecum & libros, maxime autem membranas.

Hortantur ad studium legendi.

1.Tim.4.13 NOLUMUS autem vos fratres ignorare de dormientibus vt non contristemini sicut & cæteri qui spem non habent

Apostoli & propheta habuerunt spiritum Dei.

Exo.4.12. PERGE igitur & ego ero in ore tuo doceboque te quid loquaris. At ille: Obsecro Domine mitte quem missurus es.
2.Reg.23.2. Dominus petra mea & robur meum & saluator meus &c.
Danie.9.21. Adhuc me loquente in oratione: Ecce vir Gabriel quem videram in visione à principio, cito volans tetigit me in tempore sacrificij vespertini & docuit me & locutus est mihi. Dixitque

que Daniel nunc egressus sui vt docerem te & intelligeres &c.

Nunquid non sunt verba quæ locutus est Dominus in manu prophetarum priorum cùm adhuc Hyerusalem habitaretur 8. Et factum est verbum Domini ad Zachariam dicens: hæc ait Dominus Deus exercituum dicens: Iudicium verum iudicate & misericordiam & miserationes facite vnusquisque cum fratre suo, Zach.7.7.

Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Math.10.20.

Et cum duxerint vos tradentes nolite præcogitare quid loquamini, sed quod datum vobis fuerit in illa hora id loquimini, non enim vos estis loquentes sed Spiritus sanctus. Mar.13.11.

Ego rogabo Patrem & alium paracletum dabit vobis vt maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis quem mundus non potest accipere &c. Ioan.14.16.

Et repleti sunt omnes (Apostoli) spiritu sancto & cœperunt loqui varijs linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Act.2.4.

Et cùm orassent motus est locus in quo erant congregati & repleti sunt omnes Spiritu sancto & loquebantur verbum Dei cùm fiducia. Cap.4.31.

Et abijt Ananias & introiuit in domum & imponens ei manus dixit: Saule frater, Dominus misit me Iesus qui apparuit tibi in via qua veniebas, vt videas & implearis spiritu sancto. Cap.9.17.

Et cùm imposuisset illis manus Paulus, venit spiritus sanctus super eos & loquebantur linguis & prophetabant. Cap.19.6.

Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, vt sciamus quæ à Deo donata sunt nobis. 1.Cor.2.12.

Itaque qui hæc spernit non patrem spernit, sed Deum qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. 1.Thess.4.8.

Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines. 2.Pet.1.21.

Apostolis contulit Christus potestatem ordinis.

CÆNANTIBVS autem eis accepit Iesus panem ac benedixit & fregit dedítque discipulis suis & ait: accipite & comedite hoc est corpus meum: & accipiens calicem gratias egit, & dedit illis dicẽs, bibite ex hoc omnes, hic est enim sanguis meus noui testamenti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Matth.26.26.

Luc.22.19 Et accepto pane gratias egit & fregit,& dedit eis dicens: hoc est corpus meum quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. Idem Mar.14.22.

1.Cor.11.24. Quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradebatur accepit panẽ & gratias agẽs fregit & dixit accipite & manducate, hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur, hoc facit in meam commemorationem.

Apostolis contulit potestatem iurisdictionis in foro interiori.

Ioan.20.23. ACCIPITE Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.

Apostolis contulit potestatem iurisdictionis in foro exteriori.

Math 18.18. AMEN dico vobis, quæcunque allegaueritis super terram, erunt ligata & in cælis & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo. Ioan.20.23. Idem habetur. Vide excommunicatio.

Apparitiones Dei, Angelorum, & hominum.

Gen.32.24. MANSIT solus & ecce vir luctabatur cum eo vsque mane, qui cum videret quod eum superare non posset, tetigit neruum femoris eius & statim emarcuit.

Exo.3.2. Apparuitque Moysi Dominus in flamma ignis de medio rubi, & videbat quod Rubus ardebat & non combureretur.

Iosu.5.13. Cùm autem esset Iosue in agro vrbis Iericho leuauit oculos & vidit virum stantem contra se euaginatum tenentem gladium perrexitque ad eum & ait noster es an aduersariorũ &c.

Math.17.3. Et ecce apparuerunt ei Moyses & Helias &c.

Cap.28.2. Et ecce terræmotus factus est magnus, angelus enim Domine descendit de cælo & accedens reuoluit lapidem, & sedebat super eum. 9. & ecce Iesus occurrit illis dicens, Auete. Illę autem accesserunt & tenuerunt eius pedes, & adorauerunt eum.

Mar 9.3. Et vestimenta eius facta sunt splendentia & candida nimis, velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere.

Cap.16.5. Et introeuntes in monumentum viderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida & obstupuerunt. 9. Surgẽs autem mane prima sabbathi apparuit primò Mariæ Magdalenæ de qua eiecerat septem Dæmonia &c 12. & 14.

Luc.9.30. Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyses & Helias visi in maiestate.

Et factum est cum mente consternatæ essent de isto, ecce *cap.24.4.*
duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Item ver.15.& 16.

Et vidit duos angelos in albis sedentes vnum ad caput & v- *Ioan.20.12.*
num ad pedes, vbi positum fuerat corpus Iesu 14. Hæc cum
dixisset, conuersa est retrorsum & vidit Iesum stantem & non
sciebat quia Iesus esset. Item 19. & 26. & cap. 21. 1.

Cumque intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri *Act.1.10.*
adstiterunt iuxta illos in vestibus albis.

Et visio per noctem Paulo ostensa est, vir Macedo quidam e- *cap.16.9.*
rat stans & deprecans eum, transiens in Macedoniam, adiuua
nos.

Dixit autem Dominus nocte per visionem Paulo, noli time- *Cap.18.9.*
re sed loquere, & ne taceas propter quod ego sum tecum, & ne-
mo apponetur tibi vt noceat te.

Aqua nominatur persecutio.

NON me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me *Psalm.68.16.*
profundum neque, vrgeat super me puteus os suum.

Emitte manum tuam de alto, eripe me & libera me de aquis *143.7.*
multis & de manu filiorum alienorum.

Qui dimittit aquam caput est iurgiorum & antequam patia- *Prou.17.14.*
tur contumeliam iudicium deserit.

Et descendit pluuia & venerunt flumina & flauerunt venti & *Math.7.25.*
irruerunt in domum illam & non cecidit, fundata enim erat su
pra firmam petram.

Similis est homini ædificanti domum qui fodit in altum & *Luc 6.48.*
posuit fundamentum super petram, innundatione autem
facta, illisum est flumen domui illi & non potuit eam mouere:
fundata enim erat super firmam petram.

Et misit serpens ex ore suo post mulierem aquam, tanquam *Apoc.12.15.*
flumem vt eam faceret trahi à flumine.

Aqua nihil nocumenti adfert electis Dei.

ET ingressi sunt filij Israel per medium sicci maris, erat enim *Exo.14.22.*
aqua quasi murus à dextra eorum & leua.

Qui conuertit mare in Aridam in flumine pertransibunt pe- *Psalm.65.6*
de, ibi lætabimur in ipsis.

Cùm transieris per aquas tecum ero & flumina non operiēt *Isa.43.2.*
te, cum ambulaueris in igne non combureris & flamma non
ardebit in te.

Et ego dixi abiectus sum à conspectu oculorum tuorum *Ione.2.5.*
veruntamen reuersus videbo templum sanctum tuum.

Aquæ assimilantur cognitio Dei & dona Spiritus sancti.

Isa 11.9. NON nocebunt & non occident in vniuerso monte sancto meo, quia repleta est terra scientia Domini sicut aquæ maris aperientis.

Cap.12.3. Haurientis aquas in gaudio de fontibus saluatoris.

Cap.35.6. Tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum & aures surdorum patescent, quia scissæ sunt in deserto aquæ & torrentes in solitudine.

Cap.43 20. Glorificabit me bestia agri, dracones & strutiones, quia dedi in deserto aquas, flumina in inuio vt darem potum populo meo electo meo.

Cap.44.3. Effundam enim aquas super sitientem, & fluenta super aridam &c.

Ezech.47.9 Et omnis anima viuens quæ serpit quocunque venerit torrens viuet, & erunt pisces multi satis, postquam venerint illuc aquæ istæ & sanabuntur & viuent omnia ad quæ venerit torrens.

Zach.14.8. Et erit in die illa exibunt aquæ viuæ de Hyerusalem mediũ earum ad mare orientale & medium earum ad mare nouissimũ in æstate & in hyeme erunt.

Ioan.4.10. Respondit Iesus & dixit eis. Si scires donum Dei & quis est qui tibi dicit da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo & dedisset tibi aquam viuam.

Cap.7.38. Qui credit in me sicut dicit scriptura Deut. 18. flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ.

Aqua benedicta, vide benedictio.

ARAD rex Chananitarum pugnat contra Israel, Num.21.1.

ARAM, qui & Ram nominatur, filius Esron, genuit Aminadab, Ruth 4,19.1 *Par*.2,10.*Matt*.1,4.*Luc*.3,33.

ARAN frater Abraham, & pater Loth, Genes.11.27.

Arbor bona ex fructu probatur.

Math.7.18. NON potest arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala bonos fructus.

.12.33. Aut facite arborem bonam & fructum eius bonum, aut arborem malam & fructum eius malum, siquidem ex fructu arbor cognoscitur.

Luc.6.43. Non est arbor bona quæ facit fructus malos, neque mala faciens fructum bonum. Vnaquæque enim arbor ex fructu suo

suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligitur fructus, neque de rubo vindemiant vuam.

Arbor bona commendatur.

ET erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus *Psalm.1.3.*
aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo, Et folium eius non defluet.
Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei. *Psalm. 51.10.*
Iustus vt palma florebit sicut cedrus Libani multiplicabitur 91.13
14. Plantati in domo Domini in atrijs domus Dei nostri.
Erit quasi lignum quod transplantatur super aquas quod ad *Iere.17.8.*
humorem mittit radices suas: & non timebit cum venerit æstus, & erit folium eius viride, & in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum.
Et super torrentem orietur in ripis eius, vtraque parte omne *Ezech.47.12.*
lignum pomiferum, non defluet folium ex eo & non deficiet fructus eius.
Omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor *Math.7.17.*
malos fructus facit.

Arbor mala reprobatur.

NON te extollas in cogitatione animæ tuæ, velut taurus ne *Eccles 6.2.*
elidatur virtus tua per stultitiam, & folia tua comedat & fructus perdat & relinquaris velut lignum aridum in eremo.
Et scient omnia ligna regionis quia ego Dominus humiliaui lignum sublime, & exaltaui lignum humile, & siccaui lignum *Ezech.17.24.*
viride, & frondere feci lignum aridum. Ego locutus sum & feci.
Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor quæ non facit fructum bonum excidetur & in ignem *Math.3.10.*
mittetur.
Mala arbor malos fructus facit. Omnis arbor quæ non facit *7. 17.*
fructum bonum excidetur & in ignem mittetur.
Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua & venit quærens fructum in ea & non inuenit. Dixit autem ad cultorē vineæ: Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructū in hac ficulnea. Succide ergo illam vt quid terram occupat? At ille respondens ait illi: Domine dimitte illam & hoc anno, vsque dum fodeam circa illam, & mittam stercora, & siquidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam. *Luc.13.6.*

Arma spiritualia congrua.

Iob.29.14. IVSTITIA indutus sum & vestiui me sicut vestimento & diademate iudicio meo.

Sap.5.18. Et accipiet armaturam zelus illius & armabit creaturam ad vltionem inimicorum. Induet pro thorace iustitiam & accipiet pro galea iudicium certum. Sumet scutum inexpugnabile, æquitatem.

Esa.59.17 Indutus est iustitia vt lorica & galea salute in capite eius. Indutus est vestimentis vltionis & opertus est quasi pallio zeli.

Rom.6.13. Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis Deo, sed exhibete vos Deo tanquam ex mortuis viuentes, & membra vestra arma iustitiæ Deo.

Cap.13.12. Abijciamus ergo opera tenebrarum & induamur arma lucis, sicut in die honeste ambulemus.

Ephe.6.14 State ergo succincti lumbos vestros in veritate & induti loricam iustitiæ & calciati pedes in præparationem euangelij pacis, in omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere & gladium spiritus quod est verbum Dei.

1.Thess.5.8. Nos qui diei sumus, sobrij simus, induti loricam fidei & charitatis & galeam spem salutis, quoniam nō posuit nos Deus in iram sed in acquisitionem salutis per Dominum nostrum Iesum Christum.

Arma spiritualia sunt vtilia.

2.Cor.10.4. ARMA militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum consilia destruentes & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.

Ephe.6.10. De cetero fratres confortamini in Domino & in potentia virtutis eius. Induite vos armaturam Dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli quoniā nō est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus rectores mundi tenebrarum harum contra spiritualia nequitiæ in cælestibus. 13. Propterea accipite armaturam Dei vt possitis resistere in die malo & in omnibus perfecti stare.

2.Tim.2.5. Nam & qui certat in agone non coronabitur, nisi qui legitime certauerit.

Cap.4.7. Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui

uaui, in reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iuſtus iudex. Non ſolum autem mihi ſed & hijs qui diligunt aduentum eius.

Arrogantia vide vana gloria.

AIT Ioſue ad Achan. Fili mi da gloriam Domino Deo Iſrael. *Ioſ.7.19.*

Regem ſæculorum exaltate in cordibus veſtris. *Tob.13.6.*

Omnem arrogantem humilia. *Iob.40.9.*

Afferte Deo gloriam & honorem & date gloriam laudi eius. *Pſalm.28.1.*

Arrogantiam & ſuperbiam ego deteſtor. *Prou.8.13.*

Abominatio Domini eſt omnis arrogans. *16. 5.*

Nolite extollere in faciendo opere tuo. *Eccleſ.10.29.*

Dies Domini ſuper omnem ſuperbum & excelſum & arrogantem, & humiliabitur. *Iſa.2.12.*

Arrogantes fortium humiliabo. *13. 11*

Omnis caro fenum & omnis gloria eius, quaſi flos fœni &c *Eſa.40.6.*

Gloriam meam alteri non dabo. *42. 8.*

Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua. *Iere.9.23.*

Arrogantia tua decepit te, & ſuperbia cordis tui. *Iere.49.16.*

Reſpondebit arrogantia eius in faciem eius. *Oſee.5. 5.*

Viſitabo ſuper omnem, qui arroganter ingreditur ſuper limen in die illa. *Soph.1.9.*

Cum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite ſerui inutiles ſumus: quod debuimus facere, fecimus. *Luc.17.10.*

Non poteſt homo accipere quicquam, niſi datum fuerit ei de cælo. *Ioan.3.27*

Quomodo poteſtis credere qui gloriam ab inuicem accipitis gloriam & quæ à ſolo Deo eſt non quæritis? *Cap.5.44.*

Dilexerunt gloriam hominum magis quàm Dei. *Cap.12.43.*

Quid habes quod non accepiſti? ſe autem accepiſti quid gloriaris? *1.Cor.5.9.*

Non eſt bona gloriatio veſtra. *1.Cor.5.6.*

Si Euangelizauero non eſt mihi gloriatio *9. 16.*

Qui gloriatur in Domino glorietur, non enim qui ſeipſum commendat ille probatus eſt. *2.Cor.10.17.*

Si gloriari oportet non expedit quidem. *12. 1.*

Non efficiamur inanis gloriæ cupidi *Gal.5.26.*

Hoc non ex vobis, Dei enim donum eſt, non ex operibus, vt ne quis glorietur. *Ephe.2.8.*

Percuſsit Herodem angelus, eo quod non dediſſet honorem *Act.12.23*

Accingite vos cilitijs, plangite & vlulate. *Iere.4.8.*
Filia populi mei accingere cilitio, & conspergere cinere. *6.26*
Plange, quasi virgo accincta sacco super virum. 13. Ingredi- *Ioel.1.8.*
mini, cubate in sacco ministri Dei mei.
Prædicauerunt ieiunium & vestiti sunt saccis. 6. Indutus est *Ione.3.5*
rex sacco & sedit in cinere.
Mathathias & filij eius operuerunt se cilicijs. *1.Ma.2.14.*
Ieiunauerunt (Iudas Machabæus & sui) & induerunt se cili- *Cap.3.47.*
tijs & cinere.
Ipse Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum. *Math.3.4.*
Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. 21. *Ca.11.8.*
Olim in cilitio & cinere pœnitentiam egissent.

Arca Noë.

FAC tibi arcam de lignis leuigatis, mansiunculas in arca fa- *Gen.6.14.*
cies & bitumine linies extrinsecus & intrinsecus.
Ingresso Noë cum suis in arca, statim aqua omnium montiũ *Cap.7.**
cacumina. 150. diebus superauit, reliquaque animantia sub-
mersit.
Imminutis paululum aquis diluuij, post corui ac columbæ *Cap.8.**
emissionem, Noë cùm vniuersis qui in arca, continebantur e-
greditur, & altari extructo offert holocausta.
Propter quod cùm aqua deleret terram, sanauit iterum sapiẽ- *Sap.10.4.*
tia, per contemptibile lignum iustum gubernans.
Sed ab initio cum perirent superbi gigantes, spes orbis ter- *Cap.14.6.*
rarum ad ratem confugiens, remisit sæculo nomen natiuitatis,
quæ manu tua erat gubernatio.
Sicut enim erant in diebus Noë ante diluuium comedentes *Math.24.38*
& bibentes, nubentes & nuptui tradentes vsque ad eum diem
quo intrauit Noë in arcam, & non coguouerunt donec venit
diluuium & tulit omnes, ita erit aduentus filij hominis.
Edebant & bibebant, vxores ducebant & dabantur ad nup- *Luc.17.27.*
tias vsque in diem quo intrauit Noë in arcam, & venit diluuiũ
& perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Loth
edebant & bibebant & vendebant, plantabant & ædificabant,
Qua die autem Loth exijt à Sodomis pluit ignem & sulphur
de cælo & perdidit omnes, secundum hæc erit qua die filius
hominis reuelabitur.
Noë responso accepto de hijs quæ adhuc non videbantur, *Heb.11.7.*
metuens, aptauit arcam in salutem domus suæ per quam damna
uit mundum, & iustitiæ quæ per fidem est, hæres est institutus.
Qui increduli fuerãt aliquãdo quoniã expectabãt Dei patiẽ- *1.Petr.3.20.*
tiam

tiam in diebus Noë cum fabricaretur arca in qua pauci.i. octo animæ saluæ factæ sunt per aquam.

Arca fœderis Domini paratur.

Exo.25.10. ARCAM de lignis Sethim compingite, cuius longitudo habeat duos & semis cubitos, latitudo cubitum, & dimidium, altitudo cubitum similiter & semissem & deaurabis eam auro mundissimo intus & foris, faciesque supra coronam auream per circuitum.21. in qua pones testimonium quod dabo tibi.

Assumitur in castra contra Philistæos.

1.Reg.4.5 CVMQVE venisset arca fœderis Domini in castra vociferatus est omnis Israel clamore grandi & personuit terra(. . a pitur arca ver.11) & arca Dei capta est: duo quoque filij Heli mortui sunt Ophni & Phinees.

Deut.10.2. Arca quid in se continebat Deut.10.2. & scribam in tabulis verba quæ fuerunt in hijs quas ante confregisti, ponesque ea in arca.

Cap.31.26. Tollite librum istum & ponite in latere arcæ fœderis Domini Dei vestri vt sit ibi contra te in testimonium.

3.Reg.8.9 In arca autem non erat aliud nisi duæ tabulæ lapideæ quas posuerat in ea Moyses in Oreb, quādo pepigit Dominus fœdus cum filijs Israel cum egrederentur de terra ægypti. 2.Para 5.10. idem verbatim habetur.

Heb.9.4. Aureum habens thuribulum & arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habens manna & virga Aaron quæ frondu erat & tabulæ testamenti &c.

ARCHELAVS regnat loco patris sui Herodis, Math.2, 22.

ARIOLI & aruspices, Dan.2.2,27 ‡ 4, 6. ‡ 5,7,11. Act. 19, 13. vide Incantatores.

ARISTARCHVS socius D. Pauli & in itinere, & in vinculis, Actor.19,29 ‡ 20,4 ‡ 27,2. Coloss. 4, 10.

ARPHAXAD rex Medorum, à Nabuchodonosor victus, Iudith 1, 1, 5, 6.

ARSACES rex Persarum & Medorum superat Demetrium 1. Mac. 14, 3.

ARTAXERXES rex Persarum recipit literas plenas querelis aduersus Iudæos, 1 Esdr.4,7,17. respondet, iubet ædificationem templi impediri, 4,21. permittit Israeli ædificare templum, 1 Esdr.7.

ASA filius Abiam rex Iuda tollit idola, 3 Reg. 15, 8, 12. subsidium quærit à Syris, & moritur, 15, 19, 24. Iosaphat filius eius regnat post eum, 1. Para.3, 10.

ASAPH cantor Dauid s, 1 Par.6,39 ‡ 16.5.

ASARHADDON, postquam pater eius Senacheribso occisus est, succedit in regnum, 4 Regum 19,37. Esaia 37,38.

ASENETH parit ipsi Ioseph. Ephraim & Manasse, Genes.41 50. 46,20.

ASIA subijcitur Romanorum imperio, 1.Mach.8,6.

ASSVERVS rex Persarum instruit splendidam cœnam, Hest.1,3. accipit Hester vxorem,2,9,17. relinquit Darium filium suum successorem, Dan 9 1.

ASSVR filius Sem filij Noe constituit regnum Assyriorum, Gen.10. 22.1. Paral 1, 17.

Assur virga furoris Domini, Esaie, 10.5. contra Assyrios prophetatur, Numer. 24. 24. Esaia 10, 5 ‡ 14, 21 ‡ 17, 3 ‡ 30, 28, 31 ‡ 31, 8.

Rex Assur expugnat Israelitas, & transfert in Assyriam, 4 Reg. 15 29 ‡ 17* expugnat ciuitates Iudæ, 4 Reg.18 ‡ 2. Para. 32*. Ezech.36*.*

Assyriorum exercitus ab angelo ceditur, 4. Reg.19, 37. 2 Para. 32,21. Esaie 37,36. Eccli. 48, 24. 2 Mach.7,41. 2 Mach.8,19 Tob.1, 21, Tob.2. 5.

ASTHAROTH Iudic.2, 13 ‡ 10,6. 1 Reg.7.3 ‡ 12,10.

ATHALIA filia Amos regis Israel, 4 Reg 8, 26. perdit totam ferè regiam stirpem 11, 1. regnat sex annos in Iudæa, 2 Par.22, 12. interimitur, 4 Reg.11, 16 20.

ATHENOBIVS mittitur ad Simonem, 1.Mach. 15,28.

Astrologia quædam humana.

FIANT luminaria in firmamento cæli, & diuidant diem ac noctem, & sint in signa & tempora, & dies & annos, & luceant in firmamento cæli, & illuminent terram. *Genes.1.14*

Cunctis diebus terræ semẽtis & mẽsis, frigus & æstus, hyems & æstas, nox & dies non requiescent. *8 22*

Ne fortè eleuatis oculis ad cælum videas solem & lunam, & omnia astra cæli, & errore deceptus adores ea, & colas quæ Dominus Deus tuus creauit in ministerium cunctis gentibus quæ sub cælo sunt. *Deut.4.19*

Qui fecit luminaria magna, solem in potestatem diei, & lunam in potestatem noctis. *Psal.135.7*

Quare dies diem superat, & iterum lux lucem, & annus annum à sole? A domini scientiã separati sunt facto sole, & præceptum custodiente per Dei sapientiam diuiduntur. *Eccles.33 & 34.*

Dicebat autem ad turbas: Cùm videritis nubem orientem *Luca.12.54*

ab occaſu, ſtatim dicitis, nimbus venit, & ita fit: & cum auſtrum flantem, dicitis quia æſtus erit, & fit.

Quædam vana.

*Eſai.*44.24. EGO ſum Dominus faciens omnia, extendens cœlos, ſolus ſtabiliens terram, & nullus mecum, irrita faciens ſigna diuinorum, & ariolos in furorem conuertens. Conuertens ſapiētes retrorſum, & ſcientiam ſtultam faciens.

47.13. Defeciſti in multitudine conſiliorum tuorum. Stent & ſaluent te augures cœli, qui contemplabantur ſidera, & ſupputabant menſes, vt ex eis annunciarent ventura tibi. Ecce, facti ſunt quaſi ſtipula, ignis comburit eos. Non liberabunt animam ſuam de manu flammæ.

*Ierem.*10.2. Iuxta vias gentium nolite diſcere, & à ſignis cœli nolite metuere, quæ timent gentes, quia leges populorum vanæ ſunt.

Auaritia.

*Ioſ.*7.20. RESPONDIT Achan Ioſue & dixit ei: Verè ego peccaui Domino Deo Iſrael & ſic & ſic feci: vidi enim inter ſpolia pallium coccineum valde bonum & ducentos ſiclos argenti, regulamque auream quinquaginta ſiclorum & concupiſcens abſtuli & abſcondi in terra contra medium taberuaculi mei argētumque foſſa humo operui.

1.*Reg.* 8.3. Et non ambulauerunt filij illius in vijs eius, ſed declinauerūt poſt auaritiam, acceperuntque munera & peruerterunt iudicium.

*Pſam.*36.16. Melius eſt modicum iuſto, ſuper diuitias peccatorum multas
21. mutuabitur peccator & non ſoluet, iuſtus autem miſeretur & retribuet.

*Pro.*1.19. Sic ſemitæ omnis auari animas poſsidentium capiunt.

*Cap.*11.28. Qui confidit in diuitijs ſuis corruet: iuſti autem quaſi virēs folium germinabunt.

*Cap.*12.27. Non inueniet fraudulentus lucrum & ſubſtantia hominis erit auri precium.

*Cap.*15.16. Melius eſt parum cum timore Domini, quàm theſauri magni & inſanabiles. 27. Conturbat domum ſuam qui ſectatur auaritiam, qui autem odit munera, viuet.

*Cap.*28.16. Dux indigens prudentia multos opprimet per calumniam, qui autem odit auaritiam longi fient dies eius. 22. Vir qui feſtinat ditari & alijs inuidet, ignorat, quod egeſtas superueniet ei.

*Cap.*3.15. Sanguiſugæ duæ ſunt filij dicentes affer, affer.

Auarus non implebitur pecunia & qui amat diuitias, fructum *Eccles.5.9.*
non capiet ex eis & hoc ergo vanitas.

Væ qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copu- *Isa.5.8.*
latis, vsque ad terminum loci, nunquid habitabitis vos soli in me-
dio terræ?

Omnes in viam suam declinauerunt, vnusquisque ad auaritiam *Cap.56.11.*
suam à summo vsque ad nouissimum.

A minore quippe vsque ad maiorem omnes auaritiæ student, *Here.6.13.*
à propheta vsque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum.

Propterea dabo mulieres eorum exteris, & agros eorum hæ- *Cap.8.10.*
redibus, quia à minimo vsque ad maximum omnes auaritiam se-
quuntur & à propheta vsque ad sacerdotem cuncti faciunt
mendacium.

Ecce complosi manus meas super auaritiam tuam quam fe- *Ezech.22.13.*
cisti, & super sanguinem qui effusus est in medio tui.

Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ, vt sit in ex- *Abacuc.2.9.*
celso nidus eius, & liberari se putat de manu mali.

Menelaus autem propter eorum qui in potentia erant auari- *2.Mach.4.50.*
tiam, permanebat in potestate crescens in malitia ad insidias ci-
uium.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in cælo, vbi erugo & ti- *Math.6.19.*
nea demolitur & vbi fures effodiunt & furantur &c.

Quid vultis mihi dare & ego eum vobis tradam. *Cap.26.15.*

Tunc videns qui eum tradidit quod damnatus esset, pœni- *Cap.27.3.*
tentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotū
& senioribus &c. laqueo se suspendit.

Quid enim proderit homini si totum mundum lucretur & *Mar.8.36*
detrimentum animæ suæ faciat.

Dixitque ad illos: videte & cauete ab omni auaritia, quia non *Luc.12.15.*
abundantia cuiusquam vita eius est ex hijs quæ possidet.

Vir autem quidam nomine Ananias cum Sapphira vxore sua *Act.5.1.*
vendidit agrum & fraudauit de precio agri conscia sua vxore, &
adferens partem quandam ad pedes Apostolorum posuit &c.

Petrus ait Symoni Mago pecunia tecum sit in perditionem: *Cap.8.20.*
quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri.

Neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, ne- *1.Cor.6.10.*
que rapaces regnum Dei possidebunt.

Fornicatio autem & omnis immunditia aut auaritia, nec no- *Ephe.5.3*
minetur in vobis sicut decet sanctos.

Mortificate ergo membra vestra quæ sunt super terram for- *Collo.3.5.*
nicationem, immunditia, libidinem, concupiscentiam malam
& auaritiam, quę est symulachrorum seruitus.

Nam

1.Tim.6.9. Nam qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem & laqueum diaboli & desideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim malorum est cupiditas &c.

Ad Titũ.1.7. Oportet Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorẽ non superbũ, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum. 11. quos oportet redargui qui vniuersas domos subuertunt, docentes quæ non oportet turpis lucri gratia.

Heb.13.5 Sint mores sine auaritia, cõtenti præsentibus, ipse enim dixit non te deseram neque derelinquam.

Audiendum verbum Dei, Vide verbum dei.

Auersio a Deo peruersitate humana peragitur.

Deut.32.15. DERELIQVIT Deum factorem suum & recessit à Deo salutari suo. 18. Deum qui te genuit dereliquisti & oblitus es Domini creatoris tui.

Iosu.22.16. Quæ est ista transgressio? cur reliquisti Dominum Deum Israel? 29. Absit à nobis hoc scelus vt recedamus à Domino & eius vestigia relinquamus.

24.16. Absit à nobis vt relinquamus Dominum & inseruiamus dijs alienis. 20. Si dimiseritis Dominum & seruiatis dijs alienis conuertet se & affliget vos atque subuertet.

Iud.10.12. Clamistis ad me & erui vos de manu eorum; Et tamen reliquistis me & coluistis Deos alienos.

2.Para.12.5. Vos reliquistis me dicit Dominus & ego relinquam vos in manu Sesac.

Psalm.118.155 Longè à peccatoribus salus.

Pro.2.17. Reliquit ducem pubertatis suæ & pacti Dei sui oblita est.

15.29. Longè est Dominus ab impijs.

Sap.1.3. Peruersæ enim cogitationes separant à Deo.

Eccles.29.22. Ingratus sensu dereliquit liberantem se.

Cap.41.11. Væ vobis viri impij qui dereliquistis legẽ Domini altiss'mi.

Esa.1.4. Dereliquerunt Dominum blasphemauerunt sanctum Israel abalienati sunt retrorsum. 2. filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me.

59. 2 Iniquitates vestræ diuiserunt inter vos & Deum vestrum & peccata vestra absconderunt faciem eius à vobis ne exaudiret. 12. multiplicatæ sunt enim iniquitates vestræ coram te & peccata nostra responderunt nobis: quia scelera nostra nobiscum & iniquitates nostras cognouimus, peccare & mentiri contra Dominum

Dominum, Et auersi sumus ne iremus post tergum Dei nostri vt loquamur calumniam & transgressionem; concepimus & locuti sumus de corde verba mendacij & conuersum est retrorsum iudicium, & iustitia longè stetit, quia corruit in plateis veritas & æquitas non potuit ingredi. Et facta est veritas in obliuionem: & qui recessit à malo, prædæ patuit.

Quid inuenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongauerunt se à me & ambulauerunt post vanitatem, & vani facti sunt, vbi est Dominus? 13. duo enim mala fecit populus meus: Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas quę continere non possunt aquas. 25. Quid vultis mecum iudicio contendere? Omnes dereliquistis me dicit Dominus. *Iere.2.5.*

Omnes qui te dereliquerunt, confundantur recedentes à te in terra scribentur, quoniam dereliquerunt venam aquarum viuentium Dominum. *17.13.*

Dereliquisti fontem sapientiæ. *Baru.3.12.*

Peccauimus enim & iniquè egimus recedentes à te, deliquimus in omnibus: & præcepta tua non audiuimus nec obseruauimus, nec fecimus, sicut pręceperas nobis, vt bene nobis esset. *Dan.3.29.*

Proiecit Israel bonum, inimicus persequetur eum. *Osee 8.3.*

Abierunt alius in villam, alius ad negotiationem suam. *Math.22.5.*

Quædam conuersæ sint retro post Sathanam. *1.Tim.5.15.*

Melius erat non cognoscere viam iustitiæ quàm post agnitionem conuerti ab eo. *2.Pet.2.21.*

Habeo aduersum te pauca, quod charitatem tuam primam reliquisti. *Apoc.2.4.*

AXA filia Caleb traditur Othonieli in vxorem, Ios.15,17. Iudic.1,13.

AZARIAS filius Amasiæ rex Iuda, fit leprosus, 4 Regum 15,5. 2 Paral. 26,19. reliquit filium Ioatham regem, 4 Reg.15,32. 1. Par.3.12. appellatur Ozias, 2 Paral.26.19. Matt.1,9. Matthat. Luc.3,29.

Azarias propheta mittitur ad regem Asa, 2. Para.15,2.

B

BAAL idolum Samaritanorum, 3. Reg.16,31. altare Baal destruitur, Iudic. 6,25 30. Sacerdotes Baal occiduntur, 3 Reg.18,40. 4. Reg.10.25 & 23,5.

BAANA & Rechob suspenduntur, 2. Reg.4,12.

BAASA impius rex Israel, pugnat contra Asa regem Iuda. 3.

Reg.15,16.. Cum omni progenie sua extirpatur. 16.4. 11. secundum verbum Iehu.16. 1.2 3.*

Babylonica captiuitas 70. annorum prædicitur.

Leuit.26.32. DISPERDAM terram vestram & stupebunt super eam inimici vestri, cùm habitatores illius fuerint: Vos autem dispergam in gentes & euaginabo post vos gladium, eritque terra vestra deserta & ciuitates vestræ dirutæ.

Deut.4.26. Testes inuoco hodie cælum & terram cito perituros, vos esse de terra quā transito Iordane possessuri estis, non habitabitis in ea longo tempore, sed delebit vos Dominus & disperget in omnes gentes & remanebitis pauci in nationibus ad quas vos ducturus est Dominus.

Ca.28.36. Ducet te Dominus & regem quem constitues super te in gētem quam ignoras tu & patres tui, & seruies ibi diis alienis ligno & lapidi &c. 49. Adducet Dominus super te gentem de longinquo, & de extremis terræ finibus in similitudinem aquilæ volantis cum impetu, cuius linguam intelligere non possis.

4.Reg.20.17. Ecce dies venient & auferentur omnia quæ sunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui, vsque in hanc diem, in Babylonem non remanebit quicquam ait Dominus.

Isa.5.13. Propterea captiuus est ductus populus meus, quia non habuit scientiam, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exaruit.

Hiere.13.19. Ciuitates austri clausæ sunt, & non est qui aperiat, translata est omnis Iuda transmigratione perfecta. 24. & disseminabo eos quasi stipulam quæ vento rapitur in deserto.

Cap.16.9. Dicit Dominus: ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris & in diebus vestris, vocem gaudij, & vocem lætitiæ, vocem sponsi & vocem sponsæ.

Ca.20.4. Dicit Dominus: ecce ego dabo te in pauorem, te & ōnes amicos tuos, & corruet gladio inimicorum suorum: & oculi tui videbunt, & omnem Iudam dabo in manum regis Babylonis, & traducet eos in Babylonem & percutiet eos gladio. 6. Tu autem Phassur & omnes habitatores domus tuæ ibitis in captiuitatem & in Babylonem venies, & ibi morieris, ibique sepelieris tu & omnes amici tui quibus prophetasti mendacium.

Ca.21.8. Dicit Dominus: ecce ego dabo coram vobis viam vitæ & vitam mortis, qui habitabit in vrbe hac morietur gladio & fame

fame et peste etc.10.Posui enim faciem meam super ciuitatem hanc in malum, et non in bonum ait Dominus:et in manu regis Babylonis dabitur et exuret eam igni.

Hæc dicit Dominus Deus : Pro eo quod non audistis verba mea, ecce ego mittam et assumam vniuersas cognationes aquilonis ait Dominus, et Nabuchodonosor regem Babylonis seruũ meum, & adducam eos super terram istam et super habitatores eius,et super omnes nationes quæ in circuitu illius sunt, & interficiam eos et ponam eos in stuporem et sibilum et in solitudines sempiternas. *Cap.25.8.*

Denuntiat propheta totius terræ extremam et ineuitabilem vastationem proximè imminere propter eorum scelera. *Ezech.7.**

Ezechiel suis factis portendit futuram Hyerusalem et regis ipsius captiuitatem, reliquis gladio et fame et peste in Hyerusalem consumptis, ostendit etiam visionem prophetarum non cassam futuram,nec in longum differendam. *Cap.12.**

Propter hoc causa vestri Syon quasi ager arabitur et Hyerusalem quasi aceruus lapidum erit, et mons templi in excelsa syluarum *Mich.3.12.*

Dole et satage filiá Syon quasi parturiens, quia nunc egredieris de ciuitate et habitabis in regione,et venies vsque in Babylonem ibi liberaberis,ibi redimet te Dominus in manu inimicorum tuorum. *Cap.4.10.*

Quia ecce ego suscitabo Chaldęos gentem amaram et velocem, ambulantem super latitudinem terræ, vt possideat tabernacula non sua. *Abacuc.1.6*

Propter peccata quæ peccastis ante Deum abducemini in Babylonem captiui, à Nabuchodonosor rege Babyloniorum etc. *Baruch.6.1.*

Babylonica captiuitas adimpletur.

IOACIM triennio seruit regi Babyloniæ, deinde varios patitur latrunculos,quo mortuo succedit filius Ioacim,quem cum thesauris templi ac domus regiæ, vniuersoque robore habitatorum Hyerusalem ducit Nabuchodonosor in Babylonem, suffecto in regem illius patruo Mathania quem vocánt Sedechiám Idem, cap.25. *4.Reg.24.**

Adduxit enim super eos regem chaldæorum et interfecit iuuenes eorum gladio in domo sanctuarij sui,non est misertus adolescentis et virginis, nec senis,nec decrepiti quidem, sed omnes tradidit in manibus eius, vniuersaque vasa domus Domini, tam maiora quàm minora et thesauros templi et regis *2.Para.36.17*

& principum transtulit in Babylonem, Incenderunt hostes domum Dei, destruxeruntq; murum Hyerusalem, vniuersas turres combusserunt, & quicquid pretiosum erat demoliti sunt.

3.Esdr.1.40. Post hunc autem ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis, alligans eum in æreo vinculo perduxit in Babyloniam.

Finis Captiuitatis promittitur & prophetatur.

Leuit.26.42. ET recordabor fœderis mei quod pepigi cum Iacob, Isaac & Abraham, terræ quoque memor ero.

Deut.4.28. Ibique seruietis dijs qui hominum manu fabricati sunt, ligno & lapidi qui non vident, nec audiunt, nec comedunt, nec odorantur. Cumque quæsieris ibi Dominum Deum tuum inuenies eum, si tamen toto corde quæsieris & tota tribulatione animæ tuæ.

Cap.30.2. Cùm reuersus fueris ad eum, & obedieris eius imperijs, sicut ego hodie præcipio tibi cum filijs tuis in toto corde tuo & in tota anima tua, reducet te Dominus Deus tuus de captiuitate tua, ac miserebitur tui, & rursum congregabit te de cunctis populis in quos te ante dispersérat.

3.Reg.8.34. Exaudi in cælo & dimitte peccata populi tui Israel, & reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum.

2.Para. 6.24. Si superatus fuerit populus tuus Israel ab inimicis (peccabunt enim tibi) & conuersi egerint pœnitentiam & obsecrauerint nomen tuum & fuerint deprecati in loco isto, tu exaudies de cælo & propitiare peccato populi tui Israel, & reduc eos in terram quam dedisti eis & patribus eorum &c.37.&c. lege.

Isa.14.1. Prope est vt veniat tempus eius, & dies eius non elongabuntur, miserebitur enim Dominus Iacob & eliget adhuc de Israel, & requiescere eos faciet super humum suam, adiungetur aduena ad eos & adhærebit domui Iacob.

Cap.40.1. Consolamini consolamini popule meus, dicit Deus vester, loquimini ad cor Hyerusalem, & aduocate eam, quoniam completa est malitia eius, dimissa est iniquitas illius, suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis.

Cap.48.20. Egredimini de Babylone, fugite de Chaldæis in voce exultationis, annunciate, auditum facite hoc & efferte illud vsque ad extrema terræ.

Hiere.12.15. Et cum euulsero eos, conuertar & miserebor eorum, & reducam eos vnum ad hæreditatem suam, & vnum in terram suam.

Cap.16.15. Sed viuit Dominus qui eduxit filios Israel de terra Aquilonis & de vniuersis terris ad quas eieci eos, & reducam eos in terram

ram suam quam dedi patribus eorum.

Cumque impleti sunt 70. anni visitabo, super regem Babylo- Cap.25.12.
nis & super gentem illam dicit Dominus, iniquitatem illorum,
& super terram Chaldæorum, & ponam illam in solitudines sem
piternas.

Quia hæc dicit Dominus: Cum cæperint impleri in Babylo- Cap.29.10
ne.70. anni, visitabo eos & suscitabo super eos verbum meum
bonum, vt reducam vos ad locum istum.

Tu ergo ne timeas serue meus Iacob, ait Dominus, neque Cap.30.10.
paueas Israel, quia ecce ego saluabo te de terra longinqua, &
semen tuum de terra captiuitatis eorum, & reuertetur Iacob &
quiescet & cunctis affluet bonis, & non erit quem formidet.

In fletu venient & in misericordia reducam eos & ad ducam Cap.31.9.
eos per torrentes aquarum in via recta, & non impingent in ea,
quia factus sū pater Israeli & Ephraim primogenitus meus &c.

Ecce ego cōgregabo eos de vniuersis terris ad quas eieci eos, Cap.32.37.
in furore meo, & in ira mea, & in indignatione grandi, & reducam eos ad locum istum & habitare eos faciam confidenter.

Propterea loquere hæc dicit Dominus Deus tuus, congrega- Ezech.11.17.
bo vos de populis & adunabo de terris in quibus dispersi estis,
daboque vobis humum Israel, & ingredientur illuc & auferent
omnes offensiones, cunctasque abominationes eius de illa.

Anno vno regni eius, ego Daniel intellexi in libris numero-
rum annorum de quo factus est sermo Domini ad Hyeremiam Dan.9.2.
Prophetam, vt complerentur desolationis Hyerusalem.70. an-
ni 25. Scito ergo & animaduerte ab exitu sermonis vt iterum
ædificetur Hyerusalem vsque ad Christum ducem, hebdomma-
des.7. & hebdommades.62.erunt, & rursum ædificabitur pla-
tea & muri in angustia temporum.

Ingressi itaque in Babylonem, eritis ibi annis plurimis & tē-
poribus longis, vsque ad generationes septem. Post hęc au- Baruch.6.2.
tem educam vos inde cum pace.

Liberatio adimpletur.

CYRVS diuinitus inspiratus, redditis vasis templi Salomo- 1.Esd.1.*.
nis 5400. captiuitatem Israelitis relaxat, concedens templi
reædificationem.

Numerus reuertentium duce Zorobabel captiuitate Babylo- Cap.2.*.
nica in Hyerusalem ac donorum in reædificationem templi o-
blatorum.

Suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum & prædi- 3.Esdr.2.2.

cauit in toto regno suo simul per scripturam etc. dicens: Hęc dicit Cyrus rex persarum, me constituit regem orbi terrarum Dominus Israel, Dominus excelsus, & significauit mihi ædificare domũ sibi in Hyerusalem quæ est in Iudæa, si quis est ex genere vestro, Dominus ipsius ascendat cum eo in Hyerusalem.

Babylonicæ captiuitatis causa

4.Reg.17.7 FACTVM est enim cum peccassent filij Israel Domino Deo suo qui eduxerat eos de terra ægypti, de manu Pharaonis regis ægypti, coluerunt Deos alienos, & ambulauerunt iuxta ritus gentium quas consumpserat Dominus in conspectu filiorum Israel, & regum Israel, quia similiter fecerant. 13. Et testificatus est Dominus in Israel & in Iuda per manum omnium prophetarũ & videntium dicens: Reuertimini à vijs vestris pessimis & custodite pręcepta mea, & cerimonias, iuxta omnem legem quam pręcepi patribus vestris, et sicut misi ad vos in manu omnium prophetarum meorum. 18. Iratusque est Dominus vehementer Israeli et abstulit eos à conspectu suo et non remansit nisi tribus Iuda tantummodo, sed nec ipse Iuda custodiuit mandata Domini Dei sui, veruntamen operatus in erroribus Israel quos operatus fuerat etc. vide.

Contra Babylonem.

Psal.136.8. FILIA Babylonis misera, beatus qui retribuet tibi retributionẽ tuam quam retribuisti nobis.

Isa.13.* Ingens et truculẽta Babyloniorũ vastatio à Medis pręedicitur.

Cap.14.2. Et tenebunt eos populi et adducent eos in locum suum, & possidebit eos domus Israel super terram Domini, in seruos et ancillas, et erunt capientes se qui se ceperant & subijcient exactores suos.

Cap.21.9 Cecidit cecidit Babylon, et omnia sculptilia deorũ eius contriti sunt in terram etc.

Cap.47* Babylonis humiliatio ac contritio predicitur proter ipsius superbiam, arrogantiam & crudelitatem in Iudæos suos captiuos, et quia in maleficis, auguribus atque incantatoribus spem posuit.

Hiere.25.12 Cumque impleti fuerint .70. anni visitabo super regem Babylonis, et super gentem illam dicit Dominus, iniquitatem eorum & super terram Chaldæorum & ponam illam in solitudines sempiternas.

Cap.50.* Babylõ quæ in captiuitate affligis filios Israel hijs in suam terram feliciter reductis, penitus vastabitur à regibus Aquilonis.

Acuite

Acuite sagittas, implete pharetras, suscitauit Dominus spiritũ *Cap.51.11.*
regum Medorum & contra Babylonem, mens eius est, vt perdat eam, quoniam vltio Domini est vltio templi sui.

Et alius angelus secutus est dicens: Cecidit, cecidit Babylon *Apoc.14.8.*
illa magna quæ à vino iræ fornicationis suæ potauit omnes gentes.

Et facta est ciuitas magna in tres partes & ciuitates gentium *Cap.16.19.*
ceciderunt, & Babylon magna venit in memoriam ante Deum dare illi calicem vini indignationis iræ eius. Vide cap.17. & 28.

BACCHIDES dux Demetrij, 1 Mach.7,8. occidit Iudam ex præcepto Demetrij, 9,18.

BALAAM conducitur ad maledicendum Israel, Num.22. ‡ 23* docetur à Domino quid illi loquendum sit, 23,5,16. Balaam doctrina, 2.Pet.2,15. Apoc.2,14.*

BALAC rex Moabitarum mittit nuntios ad Balaam, Numer. 22.5. Iosue 24.9. vide Iudic 11,25. Michea 6,5. Apocal.2,14.

BALTHASAR videt manum scribentem, Daniel.5,5. occiditur, & regnum eius delabitur ad manus Darij, 5,30 ‡ 6,1.

BANAIAS dux Cerethi & Pelethi, 2 Reg.20 23. Dauidi à consilijs 23, 23. 1 Par.11, 25. postea præfectus militum Salomonis, 3 Reg.2,35.

Baptismus à Christo præceptus.

EVNTES docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine *Math.28.19.*
Patris & Filij & Spiritus sancti.

Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit. Qui verò non *Mar.16.16.*
crediderit condemnabitur.

Amen dico vobis: nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu *Ioan.3.5.*
sancto, non potest introire in regnum cælorum.

Baptismum docuerunt apostoli & administrarunt.

PETRVS verò ad illos. Pœnitentiam inquit agite & baptizetur *Act.2.38.*
vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in remissionem omnium peccatorum vestrorũ, & accipietis donũ Spiritus sancti. 41 qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt & appositæ sunt in die illa, animæ circiter.3.milia.

Cùm verò credidissent Philippo euangelizanti de regno Dei, *Cap.8.12.*
& nomine Iesu Christi, baptizabantur viri, & mulieres. 38.

& iusſit ſtare currum & deſcenderunt vterque in aquam Philippus & Eunuchus, & baptizauit eum.

Cap.9.18. Et confeſtim ceciderunt ab oculis eius tanquam ſquamæ & viſum recepit & ſurgens baptizatus eſt &c.

Cap.10.47. Nunquid aquam quis prohibere poteſt, vt non baptizentur hij qui ſpiritum ſanctum acceperunt ſicut & nos?

Cap.16.15. Cum autem baptizata eſſet Lydia & domus eius, deprecata eſt dicens: Si iudicaſtis me Domino fidelem eſſe, introite in domũ meam & manete. Et coegit nos.

Cap.22.16. Et nunc quid moraris? Exurge & baptizare & ablue peccata tua inuocato nomine ipſius.

Rom.6.3. An ignoratis quia quicunque baptizati ſumus in Chriſto Ieſu, in morte ipſius baptizati ſumus?

1.Cor.1.14. Gratias ago Deo quod neminem veſtrũ baptizaui niſi Cryſpum & Gayum.

Baptiſmus ſaluat.

1.Pet.3.21 QVOD & vos nunc ſimilis formæ ſaluos facit baptiſma, nõ carnis depoſitio ſordium, ſed conſcientiæ bonę interrogatio in Deum per reſurrectionem Ieſu Chriſti.

Tit.3.5. Non ex operibus iuſtitiæ quæ fecimus nos, ſed ſecundum ſuam miſericordiam ſaluos nos fecit per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus ſancti, quem effudit in nos abundè per Ieſum Chriſtum ſaluatorem noſtrum.

Baptiſmus tollit omnia peccata.

Gen.17.14. MASCVLVS cuius prępucij caro non fuerit circumciſa, delebitur anima illa de populo ſuo, quia pactum meum irritum fecit.

Eſa.44.3. Effundam enim aquas ſuper ſitientem, & fluenta ſuper arida, effundam Spiritum meum ſuper ſemen tuum, & benedictionem meam ſuper ſtirpam tuam.

Ezech.36.25. Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris, & ab vniuerſis idolis veſtris mundabo vos.

Zach.13.1. In die illa erit fons patens domui Dauid & habitantibus Hyeruſalem in ablutionem peccatoris & menſtruatæ.

Mar.1.4. Fuit Ioannes in deſerto baptizans & prædicans baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum.

Cap.16.16. Qui crediderit & baptizatus fuerit ſaluus erit, Qui verò non crediderit condemnabitur.

Ioan.3.5. Reſpondit Ieſus: Amen amen dico tibi, niſi quis renatus fuerit

rit ex aqua & Spirituſancto non poteſt intrare in regnum Dei.

Petrus veró ad illos; Pœnitentiam, (inquit) agite & baptize- *Act.2.38.*
tur vnuſquiſque veſtrum in nomine Ieſu Chriſti in remiſsionē
peccatorum.

An ignoratis quia quicumque baptizati ſumus in Chriſto Ie *Rom.6.3.*
ſu, in morte ipſius baptizati ſumus, conſepulti enim ſumus cum
illo per baptiſmum in mortem, vt quomodo Chriſtus ſurrexit
à mortuis in gloriam patris, ita & nos in nouitate vitæ ambu-
lemus, Si enim complantati facti ſumus ſimilitudini mortis
eius, ſimul & reſurrectionis erimus, hoc ſcientes, quia vetus no-
ſter homo ſimul crucifixus eſt vt deſtruatur corpus peccati, vt
vltra non ſeruiamus peccato

Et hæc quidem fuiſtis, ſed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis, *1.Cor.6.11*
ſed iuſtificati eſtis in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti & in
Spiritu Dei noſtri.

Vt illam (eccleſiam) ſanctificaret mundans eam lauacro aquę *Epheſ.6.26.*
in verbo, vt exhiberet ipſe ſibi glorioſam eccleſiam non habē-
tem maculam aut rugam, aut aliquid huiuſmodi, ſed vt ſit ſanc-
ta & immaculata.

Et vos cum mortui eſſetis in delictis & pręputio carnis veſtrę, *Coll.2.13.*
conuiuificauit cum illo, donans vobis omnia delicta, delens
quod aduerſum nos erat chyrographum decreti, quod erat con-
trarium nobis &c.

Non ex operibus iuſtitiæ quæ fecimus nos, ſed ſecundum *Ad Tit.3.5*
ſuam miſericordiam ſaluos nos fecit, per lauacrum regeneratio-
nis Spirituſancti, quē effudit in nos abundè per Ieſum Chriſtum
ſaluatorem noſtrum, vt iuſtificati gratia ipſius, hæredes ſimus ſe
cundum ſpem vitæ æternæ.

Baptiſmus non eſt iterandus.

VNVS Dominus, vna Fides, vnum Baptiſma. *Heb.4.5.*

Impoſsibile eſt enim eos qui ſemel ſunt illuminati, guſta- *Hier.6.4.*
uerunt etiam donum cæleſte, & participes facti ſunt Spirituſſanc
ti, guſtauerunt nihilominus bonum Dei verbum, virtuteſque
ſæculi venturi, & prolapſi ſunt, rurſus renouari ad pœnitentiam,
rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei & oſtentui ha-
bentes.

Voluntariè enim peccantibus nobis poſt acceptam notitiam *Cap.10.26.*
veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hoſtia &c. Idem de-
clarat eius figura Gen.17. vt ſupra.

Idem declarat eius figura.

MASCVLVS cuius præputij caro circūciſa non fuerit, dele *Gene.17.1.*

bitur anima illa de populo suo: quia pactum meũ irritum fecit.

1.Cor.10.2. Et omnes mare transierunt, & omnes in Moyse baptizati sũt in nube & in mari.

Baptismus Ioannis.

Math.3.6. ET baptizabãtur (à Ioãne baptista) in Iordane confitentes peccata sua.

Cap.21.25. Baptismus Ioannis vnde erat è cælo an ex hominibus? at illi cogitabant inter se dicentes: Si dixerimus è cælo, dicet nobis: quare ergo non credidistis illi? &c.

Mar.1.4. Fuit Ioannis in deserto baptizans & prędicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.

Luc.3.3 Et venit in omnem regionem Iordanis prædicans Bapismum pœnitentię in remissionem peccatorum. 16. Respondit Ioannes: Ego quidem baptizo vos aqua, veniet autem fortior me cuius non sum dignus soluere corrigiam calciamentorum eius.

Cap.7.29. Et omnis populus audiens & publicani iustificauerunt Deum, baptizati baptismo Ioannis.

Ioan.1.25. Et interrogauerunt et dixerunt ei: Quid ergo baptizas si tu non es Christus, neque Helias neque propheta? Respondit Ioannes: Ego baptizo in aqua etc. 33. ego autem nesciebam eum sed qui me misit baptizare in aqua, ille mihi dixit, super quem videris Spiritum descendentem et manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu sancto.

Cap.3.23. Erat autem et Ioannes baptizans in Ennon iuxta Sal n, quia aquę multæ erant illic, et veniebant et baptizabantur.

Act.1.5. Quia Ioannes quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto, non post multos hos dies.

Cap.19.4. Dixit autem Paulus: Ioannes baptizauit baptismo pœnitentię populum, docens in eum qui venturus esset post eũ vt crederẽt, hoc est in Iesum.

Baptismus pœnitentiæ prædicatur.

Mar.1.4. FVIT Ioannes in deserto baptizãs et prædicans baptismum pœnitentię in remissionem peccatorum.

Luc.3.3. Et venit in omnem regionem Iordanis prædicans baptismum pænitentiæ & remissionem peccatorum.

Act.2.38. Petrus ait ad illos: pœnitentiã agite, et baptizetur vnusquisque vestrum, in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum & accipietis dõnum Spiritussancti.

Cap.13.24. Prædicante Ioanne ante faciem aduentus eius, baptismum pœnitentiæ omni populo Israel.

Cap.19.4. Dixit autem Paulus: Ioannes baptizauit baptismo pœnitentię populum

populum, docens in eum vt supra.

Baptismus. passio.

RESPONDENS Iesus dixit: Nescitis quid petatis, Potestis *Math.10.22.*
bibere calicem quem ego bibiturus sum? dicunt ei. Possumus.

Iesus autem ait illis; nescitis quid petatis, Potestis bibere cali- *Mar.10.38.*
cem quem ego bibo, aut baptismo quo ego baptizor baptizari?
at illi dixerunt ei: Possumus.

Baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coarctor vsque *Luc.12.50.*
dum perficiatur.

Baptismus in Spiritu sancto & igne.

EGO quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam, qui autem *Math.3.11.*
post me venturus est &c. ipse vos baptizabit in Spiritu sanc-
to & igne.

Ego baptizaui vos aqua, ille verò baptizabit vos Spiritusácto. *Mar.1.8.*

Respondit Ioannes: Ego quidem aqua baptizo vos &c. ipse *Luc.3.16.*
vos baptizabit in Spiritu sancto & igni.

Et ego nesciebam eum, sed qui misit me baptizare in aqua *Io.1.33.*
&c. Hic est qui baptizat in Spiritu sancto.

Quia Ioannes baptizauit aqua, vos autem baptizabimini Spiri *Act.1.5.*
tu sancto. cap.2.4. & cap.11.15.

Baptizandi sunt paruuli.

MASCVLVS cuius præputij caro circuncisa non fuerit, *Gen.17.14.*
delebitur anima illa de populo suo, quia pactum meum ir-
ritum fecit.

Cumque esset in itinere, in diuersorio occurrit ei Dominus & *Exo.4.24.*
volebat occidere eum. Tulit ilico Sephora acutissimam petram
& circuncidit præputium filij sui, tetigitque pedes eius & ait:
Sponsus sanguinum tu mihi es & dimisit eum postquam dixerat
sponsus sanguinum tu mihi es ob circuncisionem.

Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis & ego re- *Math.11.28.*
ficiam vos.

Sic non est voluntas ante patrem vestrum qui in cælis est, vt *Cap.18.14.*
pereat vnus de pusillis istis.

Tunc oblati sunt ei paruuli, vt manus eis imponeret & ora- *Cap.19.13*
ret: discipuli autem increpabant eos: Iesus verò ad illos ait: Sinite
paruulos venire ad me & nolite prohibere, talium est enim reg-
num cælorum. Mar. 10.14. idem omnino habetur.

Afferebant autem & ad illũ & infantes vt eos tangeret, quod *Luc.18.15.*
cùm viderent discipuli increpabant illos. Iesus autem conuocãs
illos ait: Sinite pueros venire ad me & nolite vetare eos, talium
est enim regnum cœlorum.

Amen

Ioan.3.5 Amen dico vobis nisi renatus quis fuerit ex aqua & Spiritu sancto non potest &c.

Act 2.39. Vobis enim est repromissio & filiis vestris & omnibus qui longe sunt, quoscumque aduocauerit Dominus Deus noster.

Cap.18.8. Crispus autem Archysynagogus credidit Domino cum omni domo sua, & multi Corinthiorum audientes credebant & baptizabantur.

1.Cor.1.16. Baptizaui autem & Stephanæ domum, cæterum nescio si quem alium baptizauerim.

Cap.15.22. Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur.

Baptizari in scripturis aliquando exprimitur per verbum illuminari.

Heb.6.4. IMPOSSIBILE est enim eos qui semel sunt illuminati gustauerunt & donum cæleste & participes facti sunt Spiritus sancti, gustauerunt nihilominus bonum Dei verbum virtutesque sæculi venturi & prolapsi sunt, rursus renouari ad pœnitentiam &c. Aliquando pro renouari.

Baptizatus est Christus.

Math.3.16. BAPTIZATVS autem Iesus confestim ascendit de aqua & ecce aperti sunt cæli & vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam & venientem super se.

Mar.1.9. Et factum est & in diebus illis venit Iesus à Nazareth Galilææ & baptizatus est à Ioanne in Iordane.

Luc.3.21. Factum est autem cum baptizaretur omnis populus & Iesu baptizato & orante, apertum est cœlum & descendit Spiritussanctus &c.

Super baptismum descendit Spiritussanctus.

Math.3.16. SVPRA patet. Mar. 1.8. ego baptizaui vos aqua, Ille verò vos baptizabit Spiritusancto Luc.3. 21. supra.

Ioan.1.33. Et ego nesciebam eum, sed qui misit me baptizari in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem & manētem super eum, hic est qui baptizat in Spiritusancto,

Baptizat Christus per Discipulos.

Ioan.3.22. POST hæc venit Iesus & Discipuli eius in Iudæam terram & illic demorabatur & baptizabat.

Ioan.4.1. Vt ergo cognouit Iesus quia audierunt Pharisæi quod Iesus plures discipulos facit & baptizat quàm Ioannes (quanquam Iesus

ſus non baptizaret, ſed diſcipuli eius) reliquit Iudæam & iterum abijt in Galilæam.

Baptizati accipiunt Spiritum ſanctum.

POENITENTIAM agite & baptizetur vnuſquiſque veſtrum in nomine Ieſu in remiſsionem peccatorum veſtrorum & accipietis donum Spiritusſancti. *Act.2.38.*

. Hijs auditis baptizati ſunt in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, & cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritusſanctus ſuper eos, & loquebantur linguis & prophetabant. *Cap.19.5.*

Induunt Chriſtum.

QVICVNQVE enim in Chriſto baptizati eſtis Chriſtum induiſtis. *Gal.3.27.*

In morte Chriſti baptizatur.

AN ignoratis quia quicunque baptizati ſumus in Chriſto Ieſu, in morte ipſius baptizati ſumus? *Rom.6.3.*

In vnum corpus baptizatur.

ETENIM in vno Spiritu omnes nos in vnum baptizati ſumus, ſiue Iudæi ſiue gentiles, ſiue ſerui, ſiue liberi: & omnes in vno Spiritu potati ſumus. 27. Vos autē eſtis corporis Chriſti & membra de membro. *1.Cor.12.13*

BARIEHV à Deo per Paulum vſu oculorum priuatur. Act. 13, 11.

BARNABAS ponit pretium agri ante pedes Apoſtolorum, Act. 4, 37. ducit Paulum ad Apoſtolos, 9, 27. mittitur Antiochiam 11, 22. redit in Ieruſalem, 11, 30. iterum recepit ſe Antiochiam cum Paulo 12, 25.

BARRABAS latro dimittitur, Matth. 27, 26. Marc. 15, 15. Luc. 23, 25 Ioan. 18, 40. Act. 3. 14.

BARTIMAEVS viſu donatur Mar. 10, 46, 52.

BARVCH filius Neriæ, Ierem. 32, 12. dictante Ieremia ſcribit librum, qui comburitur, 36.. conſcribit alium, qui populo prælegitur 45, 1 Baruch 1, 3.*

BARZELLAI prouidet regi Dauid de cibis, 2 Reg. 17, 27. deducit eum vſque ad Iordanem, 19, 31. Dauid præcepit vt filijs Barzellai ben fiat, 3. Reg. 2, 7.*

Barzellai quoniam ſuæ genealogiæ ſcripturam demonſtrare non poterat, reijcitur à Sacerdotio, 1 Eſdræ, 2. 62. 2. Eſdr. 7. 64.

BASEMATH filia ſalomonis, vxor Achimaas, 3. Reg. 4. 15.

BATHVEL filius Nachor pater Rebeccæ. Gen. 22. 23.

Beatitudo

Beatitudo & beatorum gaudium & vita æterna.

Sap.3.4. FVlgebunt iusti & tanquam scintillæ in arundineto discurrẽt; iudicabũt nationes & dominabuntur populis & regnabit Dominus illorum in æternum.

Cap.4.1. O quàm pulchra est casta generatio cum claritate: immortalis est enim memoria illius, quoniam apud Deum nota est & apud homines. 16. condemnat autem iustus mortuus viuos impios: & iuuentus celerius consummata longam vitam iniusti.

Esa.25.9. Et dicet in die illa: Ecce Deus noster iste, expectauimus eum & saluabit nos: Dominus, sustinuimus, exultabimus & lętabimur in salutari eius.

Cap.30. 29 Canticum erit vobis sicut vox sanctificatę solennitatis, & lętitia cordis sicut qui pergit cum tibia vt intret in mõtem Domini ad fortem Israel.

Cap.49.10 Non esurient neque sitient, & non percutiet eos æstus & sol, quia miserator eorum reget eos & fonte aquarum potabit eos. Vide cap.60.

Hiere. 31.13. Tunc lætabitur virgo in choro, iuuenes & senes simul, & cõuertam luctum eorum in gaudium & consolabor eos & lætificabo à dolore suo.

Dani.12.13. Tu autem vade ad prefinitum & requiesces & stabis in sorte tua in finem dierum.

Math.13.43. Tunc iusti fulgebunt, sicut fulgur in regno patris eorum.

Cap.19.28. Amen amen dico vobis: quod vos qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.

Mar.12.25. Cùm enim à mortuis resurrexerint, neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut angeli in cælis.

Luc.22.29. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnũ, vt edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel.

Ioan. 17. 24. Pater quos dedisti mihi volo vt vbi ego sum & illi sint mecũ, vt videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi.

Rom.8.30. Quos autem prædestinauit, Hos & vocauit: & quos vocauit, hos & iustificauit: & quos iustificauit, hos & glorificauit.

1.Cor.2.9. Sed sicut scriptum est quod oculus non vidit, nec auris audi-

uit

uit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus hijs qui diligunt eum.

In reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ quam reddet mi- *2.Tim.4.8.*
hi Dominus in illa die iuſtus iudex, non ſolum autem mihi, ſed & hijs qui diligunt aduentum eius.

Et cùm apparuerit princeps paſtorum, percipietis immarceſ- *Cap.5.9.*
ſibilem gloriæ coronam.

Beatus vir qui ſuffert tentationem, quoniam cum probatus *Iaco.1.12.*
fuerit, accipiet coronam vitæ quam repromiſit Deus diligentibus ſe.

Qui habet aurem audiat, quid Spiritus dicat eccleſijs : Vin- *Apoc.2.7.*
centi dabo edere de ligno vitæ quod eſt in medio paradyſi Dei mei &c. & cap.3. per totum.

Ideo ſunt ante thronum Dei & ſeruiunt ei die ac nocte in tem *Cap.7.15.*
plo eius, & qui ſedet in throno habitabit ſuper illos &c.

Qui vicerit poſsidebit hæc, & ero illi Deus & ille erit mihi fi- *Cap.21.7.*
lius, & cap.22.per totum.

Beatitudo quomodo comparetur.

CALICEM quidem meum bibetis, ſedere autem ad dexte *Math. 20.23.*
ram meam & ſiniſtram, nõ eſt meum dare vobis, ſed quibus paratum eſt à patre meo.

Tunc dicet rex hijs qui à dextris eius erunt: Venite bene- *Cap.25.34.*
dicti patris mei poſsidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi.

Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium ſuum vnigenitum *Ioan.3.16.*
daret, vt omnis qui credit in eum non pereat, ſed habeat vitam æternam.

Sed per gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti credimus ſalua- *Act.15.11.*
ri quemadmodum & illi.

Cùm mortui eſſemus peccatis, conuiuificauit nos in Chriſto *Ephe.2.5.*
(cuius gratia ſaluati eſtis) & conreſuſcitauit & conſedere fecit in cæleſtibus, in Chriſto Ieſu.

Qui nos liberauit & vocauit vocatione ſua ſancta, non ſecun- *2.Tim.2. 9*
dum opera noſtra, ſed ſecundum propoſitum ſuum & gratiam, quæ data eſt nobis in Chriſto Ieſu ante tempora ſæcularia.

Belis & draconis hiſtoria Dan.14.*

Bellum eſt pœna peccati.

SI non audieritis me, nec feceritis õnia mãdata mea, &c. ponã *Leui.26.14*
faciem

faciem meam contra vos, & corruetis coram hostibus vestris, & subijciemini his, qui oderunt vos.

Leuit.26.24. Quod si nec volueritis recipere disciplinam, sed & ambulaueritis ex aduerso mihi, ego quoque contra vos incedam, & percutiam vos septies propter peccata vestra.

Deut.28.15 Quod si nolueris audire vocem Domini Dei tui, vt custodias & facias omnia mandata Dei tui, & ceremonias quas ego pręcipio tibi hodie, venient super te omnes maledictiones istę, & apprehendent te: Maledictus eris in ciuitatibus, maledictus in terra, maledictum horreum tuum, maledictæ reliquiæ tuæ &c.

Iud.2.14. Iratusque Dominus contra Israel, tradidit eos in manus diripientium qui ceperunt eos & vendiderunt hostibus qui habitabant per gyrum, nec potuerunt resistere aduersarijs suis.

Cap.6.1. Fecerunt autem filij Israel malum in conspectu Domini, qui tradidit eos in manu Madian.7.annis & oppressi sunt valde ab eis.

Cap.10.6. Filij Israel peccatis veteribus iungentes noua, fecerunt malum in conspectu Domini, & seruierunt idolis &c contra quos Dominus iratus tradidit eos in manus Philistijm, & filiorum Ammon, afflictique sunt vehementer & oppressi per annos.18. qui habitabant trans Iordanem in terra Amorrhęi &c.

Cap.13.1. Rursumque filij Israel fecerunt malum in conspectu Domini, qui tradidit eos in manus Philistinorum quadraginta annis.

Isa.5.25. Ideo iratus est furor Domini in populum suum, & extendit manū suam super eum, & conturbati sunt montes & facta sunt morticinia eorum, quasi stercus in medio platearum. In hijs omnibus non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extenta. Ierem.5. lege. Vide victoria.

Iere.47.6. O mucro Domini vsquequo non requiesces? ingredere in vaginam tuam, refrigerare & sile. Quomodo quiescet, cùm Dominus præceperit ei?

48. 6. Fugite, saluate animas vestras, & eritis quasi miricæ in deserto. Pro eo quòd habuisti fiduciam in munitionibus tuis, & in thesauris tuis, tu quoque capieris.

Ibidem.42. Cessabit Moab esse populus, quoniam contra Dominū gloriatus est.

49.4. Quid gloriaris in vallibus: Ecce ego inducam super te terrorem, ait Dominus.

Ibidem.16. Arrogantia tua decepit te.

Ibidem.16. Cùm exaltaueris quasi aquilla nidum tuum, inde detraham te, dicit Dominus.

Quomodo

Quomodo se quisque habere debeat in belli necessitate.

VENIT autem Amalec & pugnabat contra Israel in Raphi- *Exo.17.8.*
dim. dixitque Moyses ad Iosue: elige viros & egressus pugna contra Amalec, cras ego stabo in vertice collis, habens virgam Dei in manu mea, Fecit autem Iosue vt locutus erat Moyses, & pugnauit contra Amalec Moyses autem & Aaron & Hur ascenderunt super verticem collis &c.

Habuit autem Asa in exercitu suo portantium scuta, & ha- *2.Para.14.8.*
stas de Iuda trecenta milia. De Beniamin verò scutariorum & sagittariorum ducenta octoginta milia. Omnes isti viri fortissimi. Egressus est contra eos Zara æthiops cum exercitu suo, decies centum milia, & curribus trecentis, & venit vsque Maresa. Porro Asa perrexit obuiam ei & instruxit aciem ad bellum in valle Sephata, quæ est iuxta Maresa, & inuocauit Dominum Deum & ait: Domine non est apud te vlla distantia vtrum in paucis auxilieris an in pluribus, adiuua nos Domine Deus noster, in te enim & in tuo nomine habentes fiduciam, venimus contra hanc multitudinē, Domine Deus noster non præualeat cōtra te homo. Exterruit itaque Dominus æthiopes corā Asa & Iuda, fugeruntque æthiopes & persecutus est eos Asa & populus qui cum eo erat &c.

Iosaphat impio Achab affinitate iunctus, ascendit cum eo cō- *Cap.18.**
tra Ramoth Galaad 400. pseudoprophetis victoriamque promittentibus: Micheas autem contrarium prophetans incarceratur, sed Achab iuxta Micheæ prophetiam in bello occiditur.

Sennacherib Iudam inuadente, Ezechias populum hortatur *Cap 32.**
fidere in Deum, à quo ille minis & blasphemijs nititur eum auertere Orantibus autem Ezechia cum Isaia, angelus dissipat exercitum Sennacherib qui fugiens à filijs occiditur. Porro Ezechias nimia felicitate elatus Deum offendit, cui impius filius Manasses succedit.

Iudas Machabæus dux eximius prędicatur, qui perambu- *1.Mach.3 *.*
lans ciuitates iudę, trucidabat omnes impios, & occiso duce Appollonio eiusque exercitu disperso, vicit cum paucis Syriæ exercitum, vnà cum duce Serone. Iratus autem ob hoc rex Antiochus profectus in Persidem constituit Lysiam vice regem, dato belli in Iudæos apparatu: qui misit contra terram Iuda Gorgiā cum exercitu: Iudas autem & sui ad bellum parant, maximè operibus pœnitentiæ & oratione ad Deum.

Ait Iudas viris suis qui secum erant: (adueniente Gorgia) ne *Cap.4.8.*
timueritis multitudinē eorum, & impetum eorum ne formi-

ctis:: mementote qualiter salui facti sunt patres nostri in mari rubro, cum sequeretur eos Pharao cum exercitu multo, & nunc clamemus in cælum & miserebitur nostri Deus noster &c.

2.Mach.8.1 Iudas Machabæus inuocato Dei auxilio, post aliquot victorias, Nicanorem qui certam sibi de Iudæis pollicebatur victoriã, suos primum ad constantiam exhortatus, profligauit, interfectis de eius exercitu, vnà cũ Timotheo & Bachide plusquam 29000 ita vt Nicanor solus effugiens prædicaret Iudæos Deum habere protectorem.

Deus pugnat pro suis.

Exo.14.13. ET ait Moyses ad populum: (Pharaone Israelem persequẽte) nolite timere, state & videte magnalia Domini quæ facturus est hodie: ægyptios enim quos nunc videtis nequaquam vltra videbitis vsque in sempiternum: Dominus pugnabit pro vobis & vos tacebitis.

Deut.1.30. Nolite metuere nec timeatis eos, Dominus Deus qui ductor est vester pro vobis ipse pugnabit, sicut fecit in ægypto cunctis videntibus, & in solitudine ipsi vidistis, portauit te Dominus Deus tuus vt solet homo gestare paruulum suum, in omni via per quam ambulastis donec veniretis ad locum istum.

Cap.3.22. Ne timeas eos (loquitur de Og rege Basan) Dominus enim Deus vester pugnabit pro vobis.

1.Reg.1.45. Dixit autem Dauid ad Philistæum: Tu venis ad me cum gladio & hasta & clypeo, ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum Dei agminũ Israel, quibus exprobrasti hodie & dabit te Dominus in manu mea & percutiã te & auferam caput tuum à te &c.

2.Par.20.15. Attendite omnis Iuda, & qui habitatis in Hyerusalem, & tu rex Iosaphat: Hæc dicit Dominus vobis, Nolite timere nec paueatis hanc multitudinem (loquitur de Ammonitis, Moabitis ac Syrijs contra Iosaphat insurgentibus) non est enim vestra pugna, sed Dei &c.

Psal.17.35. Qui dedit manus meas ad prœlium, & posuisti vt arcum æreum brachia mea.

143. 1. Benedictus Dominus Deus meus qui docet manus meas ad prœlium & digitos meos ad bellum.

Isa.36.15. Si reuertamini & quiescatis salui eritis, in silentio & spe erit fortitudo vestra, & noluistis & dixistis: nequaquam, sed ad equos fugiemus.

Bellandum armis quoque Spiritualibus.

Rom.13.12 ABijciamus ergo opera tenebrarũ & induamur arma lucis.

Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Dei ad destructionem munitionum, consilia destruentes & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei,& in captiuitatem redigentes omnem intellectum &c. 2.Cor.10.4

Induite vos armaturam Dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli, quoniam non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates,aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra Spiritualia nequitiæ in cælestibus: propterea accipite armaturam Dei, vt possitis resistere in die malo,& in omnibus perfecti stare &c. Eph. 6.11

Bellum fiat cum consilio & sapientia.

SI quando accesseris ad expugnandam ciuitatem, offeres ei primum pacem. Deut.20.10

Quando obsederis ciuitatem multo tempore,& munitionibus circundederis,vt expugnes eam,non succides arbores de quibus vesci potest,nec securibus debes per circuitum vastare regionem, quoniam lignum est,& non homo: nec potes bellantium contra te augere numerum. Ibidem.19.

Gubernaculis tractanda sunt bella. Prouer.20.18.

Vir sapiens & fortis est & vir doctus, robustus & validus. quia cum dispositione vnitur bellum: & erit salus vbi multa consilia sunt. 24.6

Hanc sub sole vidi sapientiam & probaui maximam. Eclesf.9.13

Ciuitas parua & pauci in ea viri. Veni contra eam Rex magnus & vallauit eam, extraxitque munitiones per gyrum, & perfecta est obsidio. 14,

Inuentusque est in ea vir pauper & sapiens,& liberauit vrbem per sapientiam suam,& nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis.Et dicebã ego meliorẽ esse sapientiam fortitudine. 15.

Melior est sapientia quàm arma bellica. Ibidem.18

Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis, & contenti estote stipendijs vestris. Luca.3.14

Bellum vtiliter vitatur.

QVANDO egressus fueris aduersus hostes tuos in pugnam, custodies te ab omni re mala. Deut.23.9

Varius euentus est belli, & nunc hunc, & nunc illum consumit gladius. 2.Reg.11.25

Non litiges cum homine potente, ne fortè incidas in manus illius. Ecclesi.8.1.

Abstine te à lite, & minues peccata. 28.10

Esto consentiens aduersario tuo citó, dum es in via cum eo. Matth.5.25.

Bellum quibus de causis susceperunt olim fideles.

Gen.14.14. QVOD cum audisset Abraham, captum videlicet Loth fratrẽ suum, numerauit expeditos vernaculos suos, trecentos decem & octo, & persecutus est eos vsque Dan &c.

Iudic.20. * Ob hoc scelus (scilicet vxoris Leuitis viri raptæ & mortuæ) pugnantes reliquæ tribus aduersus Beniamin, semel atque iterum bello inferiores, tertio committentes iussu Domini prœlium, tribum illam præter sexcentos qui in solitudine fugerant penitus deleuerunt.

Iosue.10. * Quinque reges oppugnantes Gabaon immoto sole vnius diei spatio vincuntur, & ex spelunca extracti suspenduntur, pluresque aliæ ciuitates capiuntur.

1.Reg.30. * Absente Dauid Amalechitæ Siceleg incenderant ablata præda. Quos Dauid persequens occidit recepta præda, quam singulis socijs ex æquo dimisit etiam ijs qui ad sarcinas lassi remãserant.

Benedictio Dei in iustos.

Genes.22.16. PER memetipsum iuraui, dicit Dominus quia fecisti hanc rẽ, & non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicam tibi.

26.4. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, eo quod obedierit Abraham voci meæ: & custodierit præcepta mea, & cæremonias, legesque seruauerit.

Ibidem.24. Benedicam tibi & multiplicabo semen tuum propter seruum meum Abraham.

Psalm.5.13. Quoniam tu benedices iusto.

23.5. Innocens manibus & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam. Hic accipiet benedictionem à Domino.

Prouer.10.6 Benedictio Domini super Caput iusti: os autem impiorum operit iniquitas.

Eccles.25.18. Qui vigilauerint ad illum, inuenient benedictionem.

Iustos in finali benedicet iudicio.

Math.25.34 TVNC dicet Rex his qui à dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.

Galat.3.9 Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham.

Prouerb.3.33. Habitacula iustorum benedicentur.

Eccles.11.24. Benedictio Dei in mercedem iusti festinat.

39.27. Benedictio illius quasi fluuius inundabit.

Ephes.1.3. Benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit vos in omni benedictione spirituali in cœlestibus in Christo.

Benedicere

Benedicere debet homo Deum.

ET nunc in omni corde, & ore collaudate & benedicite no- *Eccles.29.41.*
men Domini.

Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt no *Psal.102 1.*
mini sancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius.

Humiliter.

BENEDICITE Deum cœli, & coram omnibus virtutibus *Tobiæ 12.6*
quia fecit nobiscum misericordiam.

Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita *Iob.1.21.*
factum est, sit nomen Domini benedictum.

Benedicta gloria Domini de loco sancto suo. *Ezech.3.12.*

Perseueranter.

Omni tempore benedic Domino. *Tobiæ 4. 20.*

Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in *Psalm.33.2.*
ore meo.

Benedicentes Dominum exaltate illum quantum potestis, *Eccles.43.33.*
maior est enim omni laude. Exaltantes illum replebimini virtute. Qui videbit eum & narrabit, & magnificabit eum sicut est ab initio.

Benedictio qua homo homini benedicit.

Benedixit eis (Melchisedech) & ait: Benedictus Abraham *Gen.14.19.*
Deo excelso qui creauit cælum & terram &c.

Iacob matris consilio benedicitur, loco Esau benedictionem *Cap.27.**
accepit, ad cuius odium fugiendum monetur à matre, vt in Zaram ad Laban concedat.

Deus autem omnipotens benedicat tibi & crescere te faciat *Cap.28.4.*
atque multiplicet, vt sis in turbas populorum & det tibi benedictiones Abrahæ & semini tuo post te, vt possideas terram peregrinationis tuæ quam pollicitus est auo tuo, & versu.1. Vocauit Isaac, Iacob & benedixit eum &c.

Oues vestras & armenta assumite, vt petiebatis (ait Pharao *Exo.12.32.*
Moysi & Aaron) & benedicite mihi.

Et extendens (Aaron manum ad populum) benedixit ei: sicque *Leuit.9.22.*
cõpletis hostijs pro peccato & holocaustis & pacificis, descẽdit.

Qui benedixerit tibi, erit & ipse benedictus. *Numer.24.9.*

Balaam tertio benedicit & prospera vaticinatur de Israel & de *Num.24.**
Christo. Item de Amalechitis, Cineis & Romanis.

Eo tempore separauit tribum Leui, vt portaret arcam fœderis *Deut.10.8.*
Domini, & staret coram eo in ministerio & benediceret in nomine illius vsque in præsentem diem.

Cap.31.*. Benedicit Moyses moriturus duodecim tribus Israel.

Iosu.8.34. Et primum quidem benedixit populo Israel, post hæc legis õnia verba benedictionis & maledictionis, & cuncta quę scripta erant in legis volumine.

Cap.15.19. Cui Caleb. Quid habes inquit? at illa (illius filia Axa) respondit, da mihi benedictionem, terrã australem & arentem dedisti, mihi, iunge & irriguam.

Cap.22.6. Benedixitque eis Iosue & dimisit eos, scilicet Rubinitas & Gaditas & dimidiam tribum Manasse.

1.Reg.2.20. Et benedixit Heli Helcanæ & vxori eius, dixitque ei, reddat tibi Dominus semen de muliere hac pro fœnore quod commodasti Domino.

2.Reg.6.18. Cumque complesset (Dauid) offerens holocausta & pacifica, benedixit populo in nomine Domini exercituum.

3.Reg.8.14 Conuertitque rex (Salomon) faciem suam, Et benedixit omni ecclesiæ Israel &c.

Iudith.15.10 Quæ cum exisset (Iudith) ad illum (Holophernem) benedixerunt eam omnes vna voce dicentes, tu gloria humilium, tu lætitia Israel &c.

Psal.128.8. Et non dixerunt qui pręteribant: benedictio Domini super vos, benediximus vobis in nomine Domini.

Luca.1.28. Sic virgo Maria ob fidei munditiam. Exclamauit voce magna Elizabeth: & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et beata quæ credidisti, quoniam perficientur ea quæ dicta sunt tibi à Domino.

Eccles.3.11. Benedictio patris firmat domos filiorum.

Luc.2.34 Benedixit illis Symeon & dixit ad Mariam matrem eius &c.

Cap.6.28. Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vobis.

Rom.12.14 Benedicite persequentibus vos, benedicite & nolite maledicere.

Benedictio qua creatura consecrantur & sanctificantur.

Exo.28.2. FACIESQVE vestem Aaron sanctam fratri tuo in gloriam & decorem.

Cap.29.6. Et pones tiaram in capite eius & laminam sanctam super tiaram, & oleum vnctionis fundes super caput eius, atque hoc ritu consecrabitur. 27. Sanctificabisque pectusculum consecratum & aruum quem de ariete separasti.

Leuit.21.10. Pontifex.i. sacerdos maximus inter fratres suos, super cuius caput fusum est vnctionis oleum & cuius manus in sacerdotio

consecratæ

consecratæ sunt, vestitusque est sanctis vestibus &c.

Omne quod Domino consecratur siue homo fuerit, siue ani- *Cap.27.28.*
mal, siue ager non veniet, nec redimi poterit quicquid semel
fuerit consecratum, sanctum sanctorum erit Domino.

Assumetque aquam sanctam in vase fictili & pauxillum terræ *Num.5.17.*
de pauimento tabernaculi mittet in eam.

Vrbem autem & omnia quæ inuenta sunt in ea succenderunt, *Iof.6.24.*
absque auro & argento & vasis æneis & ferro quæ in ærarium
Domini consecrarunt.

Consecraui & voui hoc argentum Domino, vt de manu mea *Iudic.17.3.*
suscipiat filius meus, & faciat sculptile atque conflatile, & nunc
trado illud tibi.

Sed & omnia vasa aurea & argentea & ænea consecrauit rex *1.Para.18.11.*
Dauid Domino, cum argento & auro quod tulerat ex vniuersis
gentibus tam de Idumæa & Moab & filijs Amon quàm de Phi-
listijm & Amalec.

Et sacra vasa Domini accepit Nabuchodonosor rex Babylo- *3.Esd.1.41.*
nis, & tulit & consecrauit in templo suo in Babylonia.

Omnis creatura Dei bona est & nihil reijciendum quod cum *1.Tim.4.5.*
gratiarum actione percipitur, sanctificatur enim per verbũ Dei
& Orationem.

Tabernaculum enim factum est primum, in quo erant can- *Hebr.9.2.*
delabra & mensa & propositio panum, quæ dicitur sancta &c.
Hinc consecratio sacerdotum, vestium, altarium, templorum, cæ-
reorum, aquæ lustralis &c.

Blasphemia contra Deum.

NOn assumes nomẽ Domini Dei tui in vanũ (quanto minus *Exod.20.7.*
ad blasphemandum?)

Educ blasphemũ extra castra, & ponant omnes qui audierunt *Leuit.24.14.*
manus super caput eius: & lapidet eum omnis populus.

Qui blasphemauerit nomen Domini, morte moriatur. *Ibidem.16.*

Si peccauerit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in *1.Reg.2.25.*
Deum peccauerit, quis orabit pro eo?

Veruntamen quoniam blasphemare fecisti inimicos nomen *2.Reg.12.14*
Domini, propter verbum hoc, filius qui natus est tibi morte mo-
rietur.

Quia dixerunt Syri, Deus montium est dominus eorum & *2.Reg.20.28.*
non est Deus vallium, dabo omnem multitudinem grandem
hanc in manu tua.

Cui exprobrasti & quem blasphemasti? Cõtra quẽ exaltasti vo- *4.Reg.19.22.*
cem tuã, & eleuasti in excelsũ oculos tuos? Contra sanctũ Israël.

Ibidem 35. Factum est igitur in nocte illa, venit angelus domini & percussit de castris Assyriorum centum octogintaquinque milia.

Iob.15.5. Docuit iniquitas tua os tuum, & imitaris linguã blasphemãtium, condemnabit te os tuum & non ego.

Iob.34.37 Ne desinas ab homine iniquitatis, qui addit super peccata sua blasphemiam.

Psal.68.10. Opprobria exprobrantium tibi(pater) ceciderunt super me.

61. 4. Quo vsque irruitis in hominem (Christum) blasphemando.

68.27. Super dolorem vulnerum meorum addiderunt.

Eccle.23.12. Vir multum iurans replebitur multa iniquitate, & non discedet à domo illius plaga.

Esa.8.12. Omnia quæ loquitur populus iste, coniuratio est (vt videtur.)

Ierem. 15. 14. Omnes maledicunt mihi, dicit Dominus.

Cap.52.5. Iugiter nomen meum tota die blasphematur.

Ierem.12.8 Facta est mihi hæreditas mea quasi Leo in sylua, dedit contra me vocem, ideo odiui eam.

Cap.18.20 Nunquid redditur pro bono (incarnationis & passionis) malum?,

Ezech.35.13. Insurrexistis super me ore vestro, & derogastis aduersum me.

Zach.5.3. Omnis fur sicut scriptum est, iudicabitur, & omnis iurans similiter iudicabitur.

Malac.3.8. Si affliget homo Deum, quia vos configitis me?

Matt.12. 31. Ideo dico vobis, omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemiæ non remittitur: Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro.

Marc.3.28. Amen dico vobis, quoniam õnia remittentur filijs hominum peccata & blasphemiæ, quibus blasphemauerunt. At qui blasphemauerit in spiritum sanctum, non habet remissionem in æternum.

Luce.12.10. Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remittetur ei: Ei verò qui in spiritũ sanctum blasphemauerit, non remittetur.

Roma.2.24. Nomen enim Dei per vos blasphematur inter gentes.

1.*Cor*.12.3. Ideo notum vobis facio? quòd nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu.

Colos.3.8 Nunc autem deponite & vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro.

Hebr.6.6. Rursus crucifigentes filium Dei, & ostentui habentes.

Iacob.5.12. Sit sermo vester est, est, non, non:(non per dominum aut alia membra sua.)

Iude,1.9. Cum Michaël archangelus cum diabolo disputans altercaretur

de Moysi corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiæ, sed dixit, imperet tibi Deus

Aperuit os suum in blasphemias ad Deum blasphemare nomē *Apoc.13.6.* eius, & tabernaculum eius, & eos qui in cœlo habitant.

Blasphemauerunt Deum cæli præ vulneribus & doloribus *Ibidem.16.21.* suis, & non egerunt pœnitentiam.

BENHADAD seruat fidem & pactum cum rege Asa.3. Re. 15,20.obsidet Samariā,20,1.4 Reg.6,24.ægrotat et moritur, 8,7.15.

Benhadad filius Hazael fit rex Syriæ,4 Reg.3, 24.subijcit sibi Israelem,13,3.

BENIAMIN filius Iacob nascitur,Gen.35,16.

BENIAMITAE abutuntur vxore Leuitæ,Iudic.19.25.puniuntur,20,41.

BESELEEL insignis artifex, Exod.31,1 & 35.30.

Bestiæ & bruta animalia non sunt crudeliter tractanda.

DIXITQVE Iacob: nosti Domine mi quod paruulos habeam teneros & oues & boues fetas mecum, quas si plus in *Gen.33.13.* ambulando fecero laborare, morientur vna die cuncti greges?

Sex diebus operaberis, septimo die cessabis, vt requiescat bos & asinus tuus, & refrigeretur filius ancillæ tuæ & aduena. Idem *Exo.23.12.* Deut.5 14.

Non ligabis os bouis triturantis fruges tuas in area.

Qui iratus vehementius, cædebat fuste latera asinæ vehemen *Deut.25.4.* tius aperuitque Dominus os asinæ & locuta est: quid feci ti- *Num.22. 28.* bi cur percutis me, ecce iam tertio &c.

Nouit iustus iumentorum suorum animas, viscera autem im *Prou.12.10* piorum crudelia.

Pecora tibi sunt? attende illis & si sint vtilia tibi, perseuerent *Eccles.7.24.* apud te.

Fructus bonus eorum.

DILIGENTER agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera. Non enim habebis iugiter potestatem. *Prou.27.23.*

Agni sunt ad vestimentum tuum, & hœdi ad agri precium Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos, & in necessaria domus *Ibidem.26.* tuæ, & ad victum ancillis tuis.

BETH SABEE filia Eliam vxor Vriæ à Dauid cognoscitur, & parit.2.

Reg.11,4.27. puer ægrotat & moritur,12,15. 18. fit vxor Dauidis, parit ei Salomonem,12, 24 1.Paral.3.5. Matth.1,6.

BETHSAIDA vrbs natiua Andreæ & Philippi,Ioann.1,44 & 12,21, deploratur,Matth.11.21 Luc.10,13.

BETHSEMITAE *grauiter puniuntur, 1. Reg. 6. 19.*

Bona opera pietasque vera in Deum commendantur.

Exo. 19. 5. SI audieritis vocem meam, & custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis.

Deut. 10. 13. Custodiatque mandata Domini & cerimonias eius quas ego hodie precipio tibi vt bene sit tibi.

Prou. 21. 3 Facere misericordiam & iudicium, magis placet Domino quàm victimæ.

Isa. 1. 16. Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis, quod si nolueritis & me ad iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos &c.

Ezech. 18. 9 Si in præceptis meis ambulauerit & iudicia mea custodierit, vt faciat veritatem, hic iustus est: vita viuet ait Dominus &c.

Mich. 6. 8. Indicabo tibi ô homo quid sit bonum & quid Dominus requirat à te, vtique facere iudicium & diligere misericordiam & sollicitum ambulare cum Deo tuo.

Zach. 7. 9. Hec ait Dominus exercituum: Iudicium verum iudicate & misericordiam & miserationes facite vnusquisque cum fratre suo.

Ecclesi. 35. 12. Da altißimo secundum datum eius, & in bono oculo adinuẽtionem facito manuum tuarum, quoniam Dominus retribuens est, & septies tantum reddet tibi.

Ioan. 12. 26. Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum pater meus.

Iac. 2. 14. Quid proderit fratres mei si fidem quis se dicat habere, opera non habeat, nunquid fides poteri saluare eum? fides enim per se si non habet opera mortua est, quemadmodum corpus sine anima mortuum est. Vis autem scire ô homo inanis quod fides sine operibus mortua est? Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est offerens filium Isaac super altare?

Apoc. 20. 12. Iudicati sunt mortui ex hijs quę scrpta sunt in libris secundum opera eorum.

Rom. 2. 6. Reddet Deus vnicuique secundũ opera eius. Item non auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores iustificabuntur, gloria enim & pax & honor omni operanti bonum.

Gal. 6. 10. Dum tempus habemus operemur bonum: Venit enim nox quando nemo poterit operari.

Heb. 6. 10. Non enim iniustus est Deus vt obliuiscatur operis vestri & laboris ex charitate suscepti.

2. Pet. 1. 10 Quapropter magis satagite fratres vt per bona opera vestra, certam vocationem vestram & electionem faciatis.

Qui

Qui autem seruat mandatum eius in hoc charitas perfecta est. 1.Ioan.2.5.
Qui dicit se nosse Deum (scilicet per fidem) et mandata eius 1.Ioan.2.4. non seruat mendax est, & veritas non est in illo.
Opera enim illorum sequuntur illos. Apoc.14.13.
Vt digne ambuletis Deo per omnia placentes in omni opere Coll.1.10. bono fructificantes & crescentes in omni scientia.
Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra Math.5.17. bona et glorificent patrem vestrum etc.
Non omnis qui dicit mihi Domine Domine intrabit in reg- Cap.7.21. num cœlorum, sed qui facit voluntatem patris mei qui in cœlis est, hic intrabit in regnum cœlorum.
Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Item omnis qui reliquerit Math.19.17 domum vel fratres aut sorores aut patrem & matrem aut vxorem aut filios propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam æternam possidebit.
Quid vocatis me Domine Domine et non facitis quæ præcipio Luc.6.46 vobis?
Qui habet mandata mea et seruat ea, hic est qui diligit me. Ioan.14.21
Vos amici mei estis si feceritis quæ ego præcipio vobis etc. Cap.15.14
Cōuentione autem facta ex denario diurno, misit eos in vineā Math.20.2. dicens. Ite in vineam meam & quod iustum est dabo vobis. Item voca operarios & redde illis mercedem.

Operibus ex charitate factis debetur meritum.

Ego merces tua magna nimis dicit Dominus Abrahæ fideli. Gen.15.1.
Iusti in perpetuum viuent & apud Dominum est merces Sapien.5.16. eorum.
Omnis misericordia facit locum vnicuique secundum meritum Eccles.16.14. operum suorum.
Quodcunque facitis ex animo operamini sicut Domino & Coll.3.17. non hominibus, scientes quod à Domino recipietis retributionem (quæ ob meritum dari solet) hæreditatis.
Beneficentiæ autem et communionis nolite obliuisci, tali- Hebr.13. 16. bus enim hostijs promeretur Deus.
Ecce venio cito & merces mea mecum est reddere vnicuique Apoc.22.12 secundum opera sua.
Gaudete & exultate quoniam merces vestra copiosa est in Math.5.12. cœlis.
Quicunque dederit potum aquæ frigidæ tantum in nomine Cap.10.41. discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.
Qui videt in abscondito reddet tibi in propatulo. Math.6.4

2.Tim.4.7. Bonum certamē certaui, cursum consummaui, fidem seruaui: In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ quam reddet mihi Dominus in illa die &c.

2.Tim.2.5. Nemo coronabitur nisi qui legitimè certauerit.

Gal.6.8. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet: Qui enim seminat in carne sua, de carne metet & corruptionem, qui autem in Spiritu de Spiritu metet vitam æternam.

2.Cor.9.6. Qui parcè seminat parcè & metet.

Psal.61.13. Tibi Domine misericordia, quia tu reddes vnicuique secundum opera tua.

Psal.119.112 Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem.

Psal.17.21. Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam & secū-dum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius.

Prou.12.14 Iuxta opera manuum suarum retribuetur ei.

Ephe.6.8 Vnusquisque quodcumque fecerit bonum hoc recipiet, siue seruus sit, siue liber.

1.Cor.15.58 Stabiles estote & immobiles, abundantes in omni opere bono, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.

2.Para.19.2. Iram Dei merebaris (ait Iehu propheta ad Iosophat) sed opera bona inuenta sunt in te.

2.Para.12.12. De tribu Iuda reperitur quod non tota deletur, quia in ea sūt inuenta bona opera.

Ioan.15.16. Ego elegi vos de mundo, vt eatis & fructum afferatis & fructus vester maneat.

Cap.5 28. Venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius, & procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ, qui verò mala egerunt in resurrectionem iudicij.

Math.25.*. Ostendit Christus quod in extremo iudicio iudicaturus sit secundum opera misericordiæ, & hijs qui opera misericordiæ fecerunt daturus est vitam æternam.

2.Cor.5.10. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis prout gessit siue bonum siue malum.

2.Reg.22.21. Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam & secū-dum munditiam manuum mearum reddet mihi, quia custodiui vias Domini, & non egi impiè à Deo meo.

Luc.10.27 Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo & ex tota anima tua, & ex tota mente tua & proximum tuum sicut te ipsum. In hijs enim duobus preceptis tota lex pendet & prophetæ.

Ioan.13.34 Mandatum nouum do vobis vt diligatis inuicem sicut dilexi vos.

Mandatum nouum do vobis vt diligatis inuicem in hoc cog- *Ioan.13.35*
noscent omnes quod mei discipuli &c.

Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. *Rom.8.28.*

Nemini quicquā debeatis, nisi vt diligatis inuicem, qui enim *Ca.13.8*
diligit proximum legem impleuit.

Si linguis hominum loquar aut angelorum, charitatem autem *1.Cor.13.1.*
non habeam factus sum sicut æs sonans aut cymbalum tinniēs,
& si habuerim prophetiam, & nouerim mysteria omnia & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autē nō habuero nihil sum: Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas & si tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero nihil mihi prodest.

Benefac iusto & inuenies retributionem magnam & si non *Eccles.12.2*
ab eo certe à Domino.

Bonitas & benignitas Dei erga suos.

DIXIT Dominus ad eum (Abraham) Si inuenero Sodomis *Gen.18.26.*
50. iustos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos &c. lege.

Consolatur Dominus Israëlitas per Moysen terræ Chanaan *Exo.6.*.*
promissione &c. lege.

Et percussit grando in omni terra Ægypi cuncta quę fuerunt *Cap.9.25.*
in agris ab homine vsque ad iumentum, cunctáque herbam agri percussit grando, & omne lignum regionis confregit, tantum in terra Gessen vbi erant filij Israel grando non cecidit.

Apud omnes filios Israel non mutiet canis ab homine vsque *Cap.11.7.*
ad pecus, vt sciatis quanto miraculo diuidat Dominus Ægyptios & Israel.

Et faciens misericordiam in milia hijs qui diligunt me & cu- *Cap.20.6.*
stodiunt præcepta mea.

Quo transeunte (scilicet Moyse) coram Domino ait, Domi- *Cap.34.6.*
nator Domine Deus misericors & clemens &c.

Tolle virgam & congrega populum tu & Aaron frater tuus *Num.20.8.*
& loquimini ad petram coram eis, & illa dabit aquas. Cumque eduxeris aquam de petra, bibat omnis multitudo & iumenta eius.

Cumque quęsieris ibi Dominum Deum tuum, inuenies eum *Deut 4.29.*
si tamen toto corde quęsieris, & tota tribulatione animę tuę.

Faciens misericordiam in multa milia diligentibus me & cu- *Cap.5.10.*
stodientibus præcepta mea.

Et scies quia Dominus Deus tuus ipse est Deus fortis & fide- *Cap.7.9.*
lis

lis custodiens pactum & misericordiā diligentibus se & hijs qui diligunt precepta eius in mille generationes, & reddens odientibus se statim, ita vt disperdat eos & vltra non differat, protinus eis restituens quod merentur.

Cap.11.* Recensentur varia Dei beneficia multaque bona promittuntur seruantibus eius precepta, mala autem non seruantibus, hoc est benedictio & maledictio.

Cap.10.18. Facit Dominus iudicium pupillo & viduę, amat peregrinum & dat ei victum atque vestitum: & vos ergo amate peregrinos quia & ipsi fuistis aduenæ in terra ægypti.

Cap.28.* Multiplex promittitur seruantibus legem benedictio & transgredientibus maledictio.

Cap.30.* Vera pœnitentia Deum placat: preceptum nobis datum non longe à nobis separatur, proponitur bonum & malum vt vltro bonum eligentes viuamus & non peccemus malo adhærentes.

Cap.32.10. Inuenit eum in terra deserta in loco horroris & vastæ solitudinis: circunduxit eum & docuit & custodiuit quasi pupillam oculi sui.

2.Reg.7.12. Cumque completi fuerint dies tui & dormieris cum patribus tuis, suscitabo semen tuum post te quod egredietur de vtero tuo & firmabo regnum eius.

Cap.12.13. Dixit Dauid ad Nathan, Peccaui Domino, dixit Nathan ad Dauid: Dominus quoque transtulit peccatū tuū, non morieris.

Cap.14.14. Omnes morimur & quasi aquæ dilabimur in terram quæ nō reuertuntur, & non vult Deus perire animam, sed retractat, cogitans ne penitus pereat qui abiectus est.

3.Reg.8.23. Domine Deus Israel non est similis tui in cęlo desuper & super terram deorsum, qui custodis pactum & misericordiam seruis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo.

4.Reg.20.5. Reuertere & dic Ezechiæ duci populi mei, hæc dicit Dominus Deus patris tui: Audiui orationem tuam & vidi lacrymam tuam & ecce sanaui te, die tertio ascendes templum Domini.

2.Esd.9.8. Et inuenisti cor eius fidele coram te & percussisti cum eo fœdus, vt dares ei terrā Chananæi, Hethęi & Heuęi, & Amorrhęi, & Pheresęi, & Iebusæi, & Gersesęi, & dares semini eius & impleisti verba tua quoniam iustus es.

Sap.11.24. Sed misereris omniū quia omnia potes & dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam.

Eccles.2.12 Quis enim permansit in mandatis eius & derelictus est, aut quis inuocauit illum & despexit illum? & cap. 18. misericordia Dei ostenditur.

Psal.31.6. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino &

tu remisisti impietatem peccati mei.

Iustitia tua sicut môtes Dei, iudicia tua abyssus multa: homines & iumenta saluabis, Domine quemadmodùm multiplicasti misericordiam tuam Deus. 35.7.

Iunior fui etenim senui: nec vidi iustum derelictum, nec semẽ eius quærens panem. 36.25.

Quoniam tu Domine suauis & mitis & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te & psal. 102. per totum. &, 135. 85.5.

Miserator & misericors Dominus patiens & multû misericors. 144. 8

Propterea expectat Dominus vt misereatur vestri, & ideo exaltabitur parcens vobis, quia Deus iudicij Dominus, beati omnes qui expectant eum. *Esa.* 30.18.

Ad punctum & in modico dereliqui te & in miserationibus magnis congregabo te. 54. 7.

Derelinquat impius viam suam & vir iniquus cogitationes suas & reuertatur ad Dominum & miserebitur eius & ad Deum nostrum quoniam multus est ad ignoscendum. 55. 7.

Et cum euulsero eos conuertar & miserebor eorum & reducam eos vnum ad hæreditatem suam & vnum ad terram suam. *Hyere.* 12.15.

Si egerit gens illa pœnitentiã, à malo quod locutus sũ aduersus eam: Agam & ego pœnitentiam super malo quod cogitaui vt facerem eis. 18. 8.

Et cum auerterit se impius ab impietate sua quam operatus est & fecerit iudicium & iustitiam, ipse animam suam viuificabit. Idem verbatim 33. 14. *Ezech.* 18. 27

Et scindite corda vestra & non vestimenta vestra & conuertimini ad Dominum Deum nostrũ, quia benignus & misericors est & multæ misericordiæ & præstabilis super malitia. *Ioel.* 2.13.

Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis & ego reficiam vos. *Math.* 11.28.

Et misericordia eius à progenie in progeniem timentibus eũ *Luc.* 1.50.

Estote misericordes sicut & pater vester cœlestis misericors est. *Cap.* 6.36.

Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradyso. *Luc.* 23.43

Benedictus Dominus & pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis. 2. *Cor.* 1.3.

Deus autem (qui diues est in misericordia) propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos. *Ephe.* 2.4

Calumnia.

INTRODVCTI sumus, vt deuoluat in nos calumniam, violenter subijciat seruituti. *Gene.* 43.18

Non

Leuit.19.13. Non facias calumniam proximo tuo.

Deut.28.29 Omni tempore calumniam sustineas, ne habeas qui liberet te.

1.Reg.12.3 Si quempiam calumniatus sum, si oppresi aliquem, si de manu munus accepi, & contemnam illud hodie, restituamque vobis.

Psalm.118.121 Feci iudicium & iustitiam, non tradas me calũniantibus me.

Pro.28.16. Dux indigens prudentia, multos opprimet per calumniam.

Eccles.4.1. Vidi calumnias, quæ sub sole gerũtur, & lachrymas innocẽtiũ, & neminem consolatorem.

Eccle.5.7. Si videris calumnias egenorum, & violenta iudicia & subuerti iustitiam in prouincia, non mireris.

Ecclesi.26.7. A tribus timuit cor meum, & à quarto facies mea metuit, delaturam ciuitatis, & collectionẽ populi, & calumniam mendacem.

Esa.33.15. Quia proijcit calumniam & auaritiam ex calumnia in excelsis habitabit.

54.14. Recede procul à calumnia.

Ierem,6.6. Hæc est ciuitas visitationis, omnis calumnia in medio eius.

7.6. Aduenę & pupillo & viduæ non feceritis calumniam, & habitabo vobiscum.

21.12. Eruite vi oppressum, de manu calumniantis.

Ezech.18.18. Qui calumniatus est, & vim fecit fratri suo, ecce mortuus est in iniquitate sua.

22.29 Populi terrę calumniabãtur calumniam, & rapiebant violenter egenum, & pauperem affligerunt, & opprimebant calũnia absq; iudicio.

Amos.3.9. Congregamini super mõtes Samariæ, & videte insanias multas in medi eius, & calumniam patientes penetralibus eius.

4.1. Audite verbum hoc, vaccæ pingues, quæ estis in mõte Samariæ, qui calumniam facitis egenis.

Zach.7.10. Viduã & pupillum & aduenam & pauperẽ nolite calumniari.

Malach.3.5. Accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maledicis adulteris, & periuris, & qui calumniantur mercedem mercenarij.

Mich.2.8. Eos qui transibant simpliciter, conuertistis in bellum.

Luce.3.14. Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis, & contenti estote stipendijs vestris.

1.Cor.6.7. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? sed vos iniuriam facitis, & fraudatis & hoc fratribus.

Cultus verus seu pietas Dei exigit cor hominis & voluntatem.

Deut.5.29 QVIS det talem eos habere mentem vt timeant me & custodiant

diant vniuersa mandata eius in omni tempore, & bene sit eis & filijs eorum in sempiternum.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo ex tota ani- *Cap.6.5.*
mam tua & ex tota fortitudine tua.

Et nūc Israel quid Dominus Deus tuus petit à te nisi vt timeas *Cap.10.12.*
Dominum Deum tuum & ambules in vijs eius ac diligas eum ac seruias Domino Deo tuo in toto corde tuo & in tota anima tua.

Si ergo obedieritis mandatis meis quæ ego pręcipio vobis, vt *Cap.11.13.*
diligatis Dominum Deum vestrum ac seruiatis ei in toto corde vestro & in tota anima vestra, &c.

Hodie Dominus Deus tuus præcepit tibi vt facias mandata *Cap.26.16.*
hæc atque iudicia, vt custodias & impleas ex toto corde tuo & ex tota anima tua.

Eo quod non seruieris Domino Deo tuo in gaudio, cordisque *Cap.28.47.*
lętitia propter rerum omnium abundantiam, seruies inimico tuo quem immittet tibi Dominus in fame & siti, & nuditate, & omni penuria, & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam donec conterat te.

Circuncidet Dominus Deus cor tuum & cor seminis tui vt *Cap.30.6.*
diligas Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, vt possis seruire. Idem Ios. 22. 5.

Dixit autem Samuel ad populum nolite timere, vos fecistis *1.Reg.12.20.*
vniuersum malum hoc, veruntamen nolite recedere a tergo Domini, sed seruite Domino in toto corde vestro.

In tota anima tua time Domini & sacerdotes illius sancti- *Eccles.7.31.*
fica.

Hic populus labijs me honorat cor autem eorū lōge est à me. *Math.15.8.*

Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota *Cap.22.37.*
anima tua, ex omni fortitudine tua &c.

Veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate, nam *Ioan.4.23.*
& pater tales quærit qui adorent eum.

Cæcitas tum corporalis tum spiritualis.

ET eos qui foris erant percusserunt cæcitate, a minimo vsque *Gen.19.11.*
ad maximum, ita vt ostium inuenire non possent.

Percutiet te Dominus amentia, & cæcitate ac furore mentis *Deut.28.28.*
& palpes in meridie sicut palpare solet cæcus in tenebris & non dirigas vias tuas.

Hostes vero descenderunt ad Deum, porro Elizæus orauit, ad *4. Reg. 6.18.*
Dominum dicens: Percute obsecro gentem hanc cæcitate. Percussitque Dominus ne viderent, iuxta verbum Elizæi.

Psalm.68.24. Obscurentur oculi eorum ne videant & dorsum eorum semper incurua.

145.8 Dominus soluit compeditos, Dominus eluminat cęcos.

Isa.6.10. Excæca cor populi huius & aures eius aggraua & oculos eius claude ne forte videat oculis suis & auribus suis audiat, & corde suo intelligat & conuertatur & sanem eum.

Cap.42.7. Vt aperires oculos cæcorum & educeres de conclusione vinctorum de domo carceris sedentes in tenebris. 16. & ducam cęcos in viam quam nescierunt & in semitis quas ignorauerunt ambulare eos faciam, ponam tenebras coram eis in lucem & praua in recta: Hæc verba feci eis & non dereliqui eos. 18. surdi audite & cæci intuemini ad videndum.

Cap.35.5. Tunc aperientur oculi cæcorum & aures surdorum patebunt &c.

Cap.29.18. Et audient in die illa surdi verba libri & de tenebris & caligine oculi cæcorum videbunt.

Cap.43.8. Educ foras populum cæcum & oculos habentem, surdum, & aures ei sunt.

Cap.56.10. Speculatores eius cæci omnes nescierunt vniuersi, canes muti non valentes latrare videntes vana, dormientes & amantes somnia.

Cap.59.10. Palpauimus sicut cæci parietem & absque oculis attrectauimus, impegimus meridie quasi in tenebris in caliginosis, quasi mortui.

Sap.2.21. Hæc cogitauerunt & errauerunt: excæcauit autem illos malitia eorum.

Math.15.14. Sinite illos cæci sunt & duces cæcorum, cæcus autem si cæco ducatum præstet ambo in foueam cadunt.

Mar.8.18. Oculos habentes non videtis & aures habentes non auditis.

Luc.4.19. Prædicate captiuis remissionem & cæcis visum, dimittere confractis in remissionem, prædicare annum Domini acceptum & diem retributionis.

Cap.12.40. Excæcauit oculos eorum & indurauit cor eorum vt non videant oculis & non intelligant corde, & conuertantur & sanem eos.

Act.9.18. Et statim ceciderunt ab oculis eius tanquam squamæ & visum recepit & surgens baptizatus est.

Cap.13.11. Et nunc ecce manus Domini super te & eris cæcus & non videbis solem vsque ad tempus.

Rom.1.21. Qui cum cognouissent Deum non sicut Deum glorificauerunt aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis & obscuratum est insipiens cor eorum.

In quibus Deus huius ſæculi excæcauit mentes infidelium, vt 2.Cor.4.4.
non fulgeat illuminatio Euangelij gloriæ Domini qui eſt ima-
go Dei.

Tenebris obſcuratum habentes intellectum, alienati à via per Ephe.4.18
ignorantiam quæ eſt in illis propter cæcitatem cordis eorũ &c.

Cui enim præſto ſunt hæc, cæcus eſt, & manu tentans, obli- 2.Pet.1 9.
uionem accipiens purgationis veterum ſuorum delictorum.

Cæci illuminantur.

QVAM (.ſ. albuginem) apprehẽdens. Tobias traxit ab ocu- Tob.11.15.
lis eius, ſtatimque viſum recepit. (pater eius).

Et aperti ſunt oculi eorum & comminatus eſt illis Ieſus, dicẽs: Math.9.30
videte ne quis ſciat. &c.

Miſertus autem eorum Ieſus (.ſ. duorum cæcorum) tetigit Cap.20.34
oculos eorum, & confeſtim viderunt, & ſecuti ſunt eum.

Deinde iterum impoſuit manus ſuper oculos eius: & cæpit Mar.8.25.
videre & reſtitutus eſt, ita vt clare videret omnia.

Et veniunt Iericho: & proficiſcente eo (Ieſu) de Iericho & di- Cap.10.46.
ſcipulis eius & plurima multitudine, filius Timæi Bartimæus cæ
cus, ſedebat iuxta viam mendicans &c 47. cæpit clamare & di
cere, Ieſu fili Dauid, miſerere mei &c. 52. Ieſus autem ait illi:
vade, fides tua te ſaluum fecit, & confeſtim vidit & ſequebatur
eum in via, idem habetur Luc.18.35.

Me oportet operari opera eius qui miſit me, donec dies eſt, Ioan.9.4.
venit nox quando nemo poteſt operari, quandiu ſum in mundo,
lux ſum mundi. Hæc cum dixiſſet, expuit in terram & fecit lu-
tum ex ſputo, & liniuit lutum ſuper oculos eius, & dixit ei, va-
de, laua in natatoria Siloe, quod interpretatur miſſus: abijt ergo
& lauit, & venit videns.

Cerimoniæ Eccleſiaſticæ ſeu cultus externus.

AEDIFICAVIT autem Noe altare Domino & tollens de Gen.8.20.
cunctis pecoribus & volucribus mundis, obtulit holocauſta
ſuper altare.

At vero Melchiſedech rex Salem proferens panem & vinum. Cap.14.18.
(erat enim ſacerdos Dei altiſsimi) benedixit ei, & ait: Benedictus
Abraham Deo excelſo qui creauit cælum & terram.

Hoc eſt pactum meum quod obſeruabitis inter me & vos & Cap.17.10.
ſemen tuum poſt te, circuncidetur ex vobis omne maſculinum.

Benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terræ eo quod o- Cap.27.5
bedierit Abraham voci meæ & cuſtodierit præcepta atque mã-
data mea, & cerimonias legeſque ſeruauerit.

Exo.18.19. Esto tu populo in hijs quæ ad Deum pertinent, vt referas quæ dicuntur ad eum, ostendasque populo cerimonias & ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, & opus quod facere debeant.

Leuit.8.33. De ostio quoque tabernaculi non exibitis septem diebus, vsque ad diem quo complebitur tempus consecrationis vestræ, septem enim diebus finitur consecratio sicut impresentiarum factum est, vt ritus sacrificij compleretur.

Num.1.50. Sed constitue eos super tabernaculum testimonij, & cuncta vasa eius, & quicquid ad cerimonias pertinet &c.

Cap.4.*. Ritus & officia Leuitarum iuxta cuiusque familiã distribuuntur sic. & cap.6.7.8. & 9. & 15.

1.Para.23.* Dauid senex Salomone rege designato, numeratorum Leuitarum officia designat, Moysique filij Leuitis annumerantur.

Cerimoniæ seu ritus certi in orando.

3.Reg.8.22. STETIT autem Salomon ante altare Domini in conspectu ecclesiæ Israel, & expandit manus suas in cælum & ait: Domine Deus Israel non est similis tui Deus in cælo desuper & in terra deorsum &c. 54. Factum est autem cum complesset Salomon orans Dominum omnem orationem & deprecationẽ hanc, surrexit de conspectu altaris Domini, vtrumque enim genu in terram fixerat & manus expanderat in cælum.

Cap 17.21. Et expandit se (Elias) atque mensus est super puerum tribus vicibus & clamauit ad Dominum & ait: Domine Deus meus reuertatur obsecro anima pueri huius in viscera eius, & exaudiuit Dominus vocem Heliæ.

Cap 18.42. Elias autem ascendit in verticem Carmeli & pronus in terram posuit faciem suam inter genua sua &c.

2.Para.5.12. Tam Leuitæ quàm cantores & qui sub Asaph erant & qui sub Heman & qui sub Iduthun filij & fratres eorum vestiti byssinis, cymbalis & psalterijs & cytharis concrepabant stantes ad orientalem plagam altaris, & cum eis sacerdotes.120. canentes tubis.

Math.26.39. Et progressus pusillum procidit in faciem suam orans & dicens: Pater mi si possibile est &c. Mar. idem: habetur Cap. 14. 35. & Luc 22. 41.

1.Cor.11.4 Omnis vir orans aut prophetans velato capite deturpat caput suum.

1.Timot.2.8 Volo ergo vos orare in omni loco, leuantes puras manus sine ira & disceptatione.

CAIN primus filius Adam nascitur, Gen.4,1. occidit suum fratrem Abel,4,8. Sap.10,3. 1.Ioann.3,12.

CALEB

CALEB filius Hesron, 1. Para. 2,18. explorator terræ Canaan. Numer.13,8,31 ‡ 14.6,24.30,38.

Postulat, & consequitur terram Hebron. Iof.14,6. 9,13 ‡ 21,12. Iudic. 1,20. 1 Par.6,6.

Calix iræ & furoris.

QVIA sic dicit Dominus Deus exercituum Israel: Sume calicem vini furoris huius de manu mea, & propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te. *Hyer.25.15.*

Ostendisti populo tuo dura, potasti nos vino compunctionis. *Psalm.59.5.*

Et Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare illi calicem vini indignationis iræ eius. *Apoc.16.19.*

Calix passionis.

NESCITIS quid petatis, potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Item Mar.10.38. *Matth.20.22.*

Tunc ait illis: Tristis est anima mea vsque ad mortem: sustinete hic & vigilate mecum. *Cap.26.38.*

Pater si vis transfer à me calicem istum: Veruntamen nō mea sed tua &c. *Luc.22.42.*

Mitte gladium tuum in vaginam, Calicem quem dedit mihi pater non vis vt bibam illum? *Ioan.18.11.*

CAMOS, vide Chamos.

CANA ciuitas Galileæ, vbi Christus aquam in vinum mutauit, Ioan.2,7.

CANAAN filius Noe maledicitur, Gen.9,25 ‡ 10,1, 6. laus terræ Canaan, Deut.11,10. Terra Canaan promittitur Abrahamo & eius semini, Gen.12,7 ‡ 13,15 ‡ 15.18 ‡ 17,8 ‡ 26,4 ‡ 35,12. Exod.3, 8,17 Leuit.20,24. Deut,9,6. datur, Iof 13,6. quam ob causam Deus Cananæos expulerit, Leuit.18,25. Deuter.9,4 ‡ 18,12 ‡ 20.17. quam obrem paulatim & non simul illas nationes profligauerit, Exod. 23, 29. Deut.7,22. Iudic.2,23 ‡ 3,1. descriptio & diuisio terræ Canaan. Gen 10,19. Exod 23,3. Nume. 26, 52 ‡ 33,54 ‡ 39. Iof.13.26 ‡ 15 ‡10* ‡ 17* ‡ 18*. ‡19*. Ezec 47.13,21.*

Cananeæ mulieris filia à dæmonio liberatur, Mat.15,28.

CAPHARNAVM, ciuitas Galileæ, in qua cœpit Iesus prædicare, Mat.4,17. Luc.4,31. curat ibidem seruum Centurionis, Mat.8,13. appellatur ciuitas eius, 9,1. increpatur, 11, 13.

Captiuos inuisere.

PERGEBAT ergo ad omnes qui erant in captiuitate & monita salutis dabat eis. *Tob.1.15.*

Math.25.37 Tunc respondebunt ei iusti dicentes: Domine quando te vidimus esurientem & pauimus, sitientem & dedimus tibi potum?

Act.12.5 Et Petrus quidem seruabatur in carcere: Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo.

2.Tim.1,16. Det Dominus misericordiam Onesiphori domui, quia sæpe me refrigerauit & cathenam meam non erubuit.

Heb.13.3. Memento vinctorum tanquam simul vincti, & laborantium tanquam & ipsi in corpore morantes.

Captiuos non deserit Deus.

Genes. 39.21 FVIT autem Deus cum Ioseph & misertus est illi & dedit ei gratiam in conspectu principis carceris.

Act.5.19 Angelus autem Domini per noctem aperiens ianuas carceris & educens eos, dixit. Ite & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ huius.

Cap.12.17. Annuens autem eis manu vt tacerent, narrauit quomodo Dominus eduxisset eum de carcere dixitque, nunciate Iacobo & fratribus hæc.

Cap.16.24. Qui cum tale præceptum accepisset, misit eos in interiorē carcerem, & pedes eorum strinxit ligno, Media autem nocte Paulus & Silas orantes laudabant Deum.

Carnem suam crucifigere quomodo oportet.

Eccles.33.25. CIBARIA & virga, & onus asino, panis & disciplina & opus seruo.

Cap.19.1. Operarius ebriosus non locupletabitur, & qui spernit modica, paulatim decidit. Vinum & mulieres apostatare faciunt sapientes & arguent sensatos.

Ierem. 50.15. Vltionem accipite de ea, sicut fecit, facite ei.

Abdia .15. Sicut fecisti, fiet tibi: retributionem tuam conuertam in caput tuum.

Daniel.10.12 Ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum, ne te affligeres in conspectum Dei tui, exaudita sunt verba tua.

Nahū.3 14. Intra in lutum & calca, subigens tene laterem.

Abacuc.3.16 Ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat, vt requiescam in die tribulationis.

Zachar. 13 5. Homo agricola ego sum (proprij corporis) quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea.

Rom.6.12. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentijs vestris.

Vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruatur corpus *Cap.6.6.*
peccati, vt non vltra seruiamus peccato.

Obsecro vos per misericordiam Dei fratres, vt exhibeatis cor *Cap.12.1.*
pora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationa
bile obsequium vestrum.

Castigo corpus meum & in seruitute redigo, ne forte cum a- *1.Cor.9.27*
lijs prędicauerim, ipse reprobus efficiar.

Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem secũ- *Rom.8.13.*
dum spiritum facta carnis mortificaueritis, viuetis: quicunque
enim spiritu Dei aguntur, hij sunt filij Dei?

Semper mortificationem Iesu Christi in corpore nostro cir- *2.Cor.4.10.*
cunferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus no-
stris.

Christo confixus sum Cruci, viuo autem iam non ego: viuit *Galat.2.16.*
verò in me Christus.

Dico autem, spiritu ambulate, & desideria carnis non perfi- *Cap.5.16.*
cietis.

Qui autem Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vi- *Gal.5.24.*
tijs & concupiscentijs.

De cætero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Do- *Cap.vlt.17*
mini nostri Iesu Christi in corpore meo porto.

Configuratus sum morti Christi, si quomodo occurram ad *Philip.3.10.*
resurrectionem, quæ est ex mortuis.

Adimpleo quæ desunt passionum Christi in corpore meo pro *Collos.1.24.*
corpore eius, quod est ecclesia, cuius factus sum ego mini-
ster.

Deponite vos secundum pristinam consuetudinem veterem *Ephes.4.22.*
hominem qui corrumpitur secundum desideria carnis.

Fornicatio autem & omnis immunditia, aut auaritia nec no- *Cap.5.3.*
minetur in vobis sicut decet sanctos.

Erudiens nos, vt abnegantes impietatem, & secularia desi- *Tit.2.12.*
deria, sobriè & iustè & piè viuamus in hoc seculo.

Deponentes igitur omnem malitiam & omnem dolum & *1.Pet.2.1.*
simulationes & inuidias & omnes detractiones, sicut modo ge-
niti infantes &c.

Propter hoc enim & mortuis euangelizatum est, vt iudicen- *Cap.4.6.*
tur quidem secundum hominem in carne, viuant autem secun-
dum Deum in spiritu.

Reddite illi, sicut illa reddidit vobis (scilicet caro) & du- *Apoc.18.6.*
plicate duplicia secundum opera eius, in poculo quo miscuit
vobis, miscete illi duplum. Quantum glorificauit se, & in
delitijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum.

eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum cælorum.
In resurrectione enim neque nubent neque nubentur, sed Cap.22.30.
erunt sicut angeli Dei.
De virginibus autem præceptum Domini non habeo, Consi- 1.Cor.7.25.
lium autem do tanquam misericordiam consecutus à Domino
vt sim fidelis.32. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui si-
ne vxore est sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat
Deo, Qui cum vxore est sollicitus est quæ sunt mundi quomo-
do placeat vxori & diuisus est, 34. Et mulier innupta & virgo
cogitat quæ Domini sunt vt sit sancta corpore & Spiritu, quę au
tem nupta est cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro
35. Igitur & qui matrimonio iungit virginem suam bene facit &
qui non iungit melius facit.
Hij sunt qui cum mulieribus non sunt conquinati, virgines e- Apoca.14.4
nim sunt, hij sequuntur agnum quocunque ierit. Hij empti sunt
ex hominibus primitiæ Deo & agno.

Castitas hic consulitur vt perfectio Euangelica, Math. 19.12. vt supra.

Castitatis Laus.

TV gloria Hyerusalem (Iudith) tu lætitia Israel, tu honorifi- Iudith.15.11.
centia populi nostri, quia fecisti viriliter & confortatum est
cor tuum, eo quod castitatem amaueris & post virum tuum alte
rum nescieris, ideo & manus Domini confortauit te & ideo eris
benedicta in ęternum.
Erat etiam virtuti castitas adiuncta, ita vt non cognosceret Cap.16.26.
virum omnibus diebus vitę, suæ ex quo defūctus est Manasses
vir eius.
Qui diligit cordis munditiam propter gratiam labiorum suo- Prou.22.11.
rum habebit amicum regem.
Maledicta creatura eorum, quoniam fœlix est sterilis & in- Sap.3.13.
coinquinata quæ nesciuit thorum in delicto, habebit fructum
in respectione animarum sanctarum.
O quam pulchra est casta generatio cum claritate, immortalis Cap.4.1.
est enim memoria illius, quoniam apud Deum nota est & apud
homines, cūm præsens est imitantur illam, & desiderant eam
cùm se eduxerit & in perpetuum coronata triumphat incoinqui-
natorum certaminum pręmium vincens.
Incorruptio autem facit proximum esse Deo. Cap.6.20.
Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce virgo Isa.7.14.

 concipiet

concipiet & pariet filium & vocabitur nomen eius, Emanuel.

Zach.9.17. Quid enim bonum eius est & quid pulchrum eius nisi frumẽtum electorum & vinum germinans virgines.

2.Mach.14.38 Hic (Razias) multis temporibus propositum continentiæ tenuit in Iudaismo corpusque & animam tradere contentus pro perseuerantia.

Math.19.12. Sunt enim eunuchi qui de vtero matris sic nati sunt, & sunt eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum cælorum.

Luc.20.34. Et ait illis Iesus: Filij huius sæculi nubent & tradentur ad nuptias, illi verò quid digni habebuntur sæculo illo & resurrectione à mortuis, neque nubent neque ducent vxores, neque vltra mori poterunt: æquales enim angelis sunt, & filij sunt Dei cum sunt filij resurrectionis.

1.Cor.7.25. De virginibus autem præceptum Domini non habeo, consilium autem do tanquam misericordiam consecutus à Domino vt sim fidelis.

2.Cor.11.2. Æmulor enim vos Dei æmulatione, despondi enim vos vni viro virginem castam exhibere Christo.

Apoc.14.4. Hij sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati virgines enim sunt, & sequuntur agnum quocunque ierit, hij empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & agno &c. Vide votum castitatis.

Cauendum à pseudoprophetis.

Math.7.15. ATTENDITE à falsis prophetis qui veniunt in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, à fructibus eorũ cognoscetis eos &c.

Mar.8.15. Et præcepit illis Iesus dicens: videte & cauete à fermento Pharisæorum & fermento Herodis.

Cap.13.6 Multi enim venient in nomine meo dicentes, quia ego sum, & multos seducent.

Luc.17.23. Et dicent vobis, Ecce hic & ecce illic nolite ire neque sectamini.

CAIPHAS summus sacerdos consilium dat contra Christum, Ioan.11.49 & 18,14 prohibet Apostolis ne prædicent, Actor.4,18.

CEPHAS vide Petrus.

Cereorum & lampadum vsus in templo.

2 Para.4.19. FECITQVE Salomon omnia vasa domus Dei & altare aureum & mensas & super eas panes propositionis, Candelabra quoque cum lucernis suis vt lucerent ante oraculum, iuxta ritũ ex auro purissimo, & florentia quædam & lucernas & forcipes

aureos

aureos, omnia de auro purissimo facta sunt.

Certi non sumus de accepta peccatorum remissione vel vita æterna consequenda.

OMNIA hæc tractaui in corde meo vt curiose intelligere. Sunt iusti atque sapientes & omnia opera eorum in manu Dei & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum seruantur incerta, eo quod vniuersa æque eueniant iusto & impio, bono & malo &c. *Eccles.9.a.*

De propitiato peccato noli esse sine metu: neque adijcias peccatum super peccatum. *Eccles.5.5.*

Propter incredulitatem fracti sunt: tu autem fide stas, noli altum sapere sed time. *Rom.11.20.*

Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum, qui autem iudicat me Dominus est. *1.Cor.4.4.*

Qui se existimat stare videat ne cadat. *Cap.10.12.*

Cum metu & tremore operamini salutem vestram. *Philip.2.12.*

* *CHAMOS, siue Camos, idolum Moabitarum, Numer.21,29. huic Salomon adificat templum, 3.Reg.11,7. destruitur, 4 Reg.23,13.*

Charitas.

VIDEBANTUR illi dies pauci, præ amoris magnitudine. *Genes.29.20.*

Ignis semper ardebit in altari, quem nutriet Sacerdos, vt non extinguatur, subijciens mane ligna per singulos dies. *Leuit.6.12.*

Offeretis sacrificium in igne Domino septem diebus. *23.8.*

Qui diligunt te, sicut Sol in ortu suo splendet, ita rutilent. *Iudic.5.31.*

Nihil erat in templo, quod non auro tegeretur. *3 Reg.6.2.*

Vniuersa delicta operit charitas. *Prouer.10.12.*

Qui despicit proximum peccat. *14.21.*

Ordinauit in me charitatem. *Cantic.2.4.*

Fortis est, vt mors, dilectio dura sicut infernus æmulatio. *8.6.*

Aquæ multæ non poterunt extinguere charitatē: nec flumina obruent illam. *Ibidem.7.*

In tempore tribulationis permane fidelis, vt in hæreditate illius cohæres sis. *Eccles.22.29*

Ne auertas faciem tuam à proximo tuo. *Eccles. 41.26.*

Cuius ignis est in Syon, & caminus eius in Ierusalem. *Esaie 31.9.*

Non sunt prunæ, quibus calefiant, nec focus, vt sedeant, ad eum. *47.14.*

In his duobus mandatis vniuersa lex pendet & Prophetæ. *Mat.22.22.40*

Quoniam abundauit iniquitas, refrigescet charitas multorum *24.12.*

Marc.12.32. Bene magister cum veritate dixisti, quia vnus est Deus, & non est alius præter eum, vt diligatur Deus ex toto corde.

Ibidem.33. Diligere proximum tanquam se, maius est omnibus holocaustomatibus & sacrificijs.

Ioan.15.13. Maiorem charitatem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis.

Ibidem.5. Qui manet in me, (*per charitatem.*) & ego in eo, hic fert fructũ multum, quia sine me nihil potestis facere.

Rom.5.5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sãctum, qui datus est nobis.

Roma.12.10 Charitate fraternitatis inuicem diligentes.

Ibidem.13. Necessitatibus sanctorum communicantes percharitatem seruite inuicem.

1.Cor.13.4 Charitas patiens est, benigna est .non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa non quęrit quę sua sunt, nõ irritatur, non cogitat malũ, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati, omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.

Ibidem.1 Si linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans. Et si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum: & si tradidero corpus meum ita vt ardeam, nihil mihi prodest.

Ibidem.2 Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.

Ibidem.8. Charitas nunquam excidit.

Ibidem.13. Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria hæc, maior autem horum est charitas.

14.1. Sectamini charitatem, æmulamini spiritualia.

16.14 Omnia opera vestra in charitate fiant.

Galat.5.22. Fructus spiritus est charitas.

6.2 Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legem Christi.

Ibidem.1. Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis considerans teipsum, ne & tu tenteris.

1.Thess.5.14 Suscipite infirmos, patientes estote ad omnes.

Ephes.3.17 In charitate radicati & fundati, vt possitis cõprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum. &c.

4.15 In charitate crescamus in illo per omnia.

5.2. Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos.

Phil.1.9. Oro vt charitas vestra magis ac magis abundet.

Super

Super omnia autem charitatem habete, quod est vinculum perfectionis. *Coloss.3.14.*

Finis autem præcepti est charitas, de corde puro & conscientia bona, & fide non ficta. *1.Timo.1.5.*

Consideremus inuicem in prouocationem charitatis, & bonorum operum. *Hebr.10.24.*

Charitas fraternitatis, maneat in vobis. *Hebr 13.1.*

Ante omnia mutuā in vobisметipsis charitatem continuam habentes, quia charitas operit multitudinem peccatorum. *1.Pet.4.8.*

Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet & Deus in eo. *1.Ioan.4.16.*

In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam ille pro nobis animam suam posuit: & nos debemus pro fratribus animam ponere. *Ibidem.8.*

Diligamus nos inuicem, quia charitas ex Deo est. *Ibidem.9*

Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem, quoniam timor pœnam habet. *Ibidem.18.*

Hæc est enim charitas Dei, vt mandata eius custodiamus. *5.3.*

Et hæc est charitas, vt ambulemus secundum mandata eius *2.Ioann.6.*

Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, & probatum vt locuples fias. *Apoca.3.18.*

Charitas virtus fide prestantior.

ODIVM suscitat rixas & vniuersa peccata operit charitas. *Prou.10.12.*

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo & ex tota anima tua &c. Hoc est maximum & primum mandatum. *Math.22.37.*

25. Cap. excluduntur à nuptijs non habentes oleum charitatis.

Diligere proximum sicut seipsum maius est omnibus holocaustomatibus & sacrificijs. *Mar.12.33*

Si linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans &c. nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hæc, maior autem horum est charitas. *1.Cor.13.1*

Super omnia autem hæc, charitatem habete, quod est vinculum perfectionis. *Coll.3.14.*

Finis autem præcepti est charitas corde puro & conscientia bona, & fide non ficta *1.Tim.1.5.*

Ante omnia autem mutuam in vobismetipsis charitatem continuam habentes, quia charitas operit multitudinem peccatorum. *1.Petr.4.8.*

Deus charitas est, & qui manet in charitate in Deo manet & Deus in eo. *1.Ioan.4.16.*

Charitas fraterna. Vide dilectio.

Gen.13.8. DIXIT Abraham ad Loth ne queso sit iurgium inter me & te, & inter pastores meos, & tuos, fratres enim sumus.

Deut.22.1 Non videbis bouem fratris tui aut ouem errantem & prætéribis, sed reduces fratri tuo.

Eccles.25.2. Concordia fratrum & amor proximorum & vir & mulier bene sibi consentientes placet Deo & hominibus.

Psal.132.1. Ecce quam bonum & quam iucundum habitare fratres in vnum.

Math.7.3. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui & trabem in oculo tuo non consideras?

Cap.19.19 Honora patrem tuum & matrem tuam, diliges proximum tuum sicut teipsum.

Ioan 13.14 Si ego laui pedes vestros Dominus & magister, & vos debetis alter alterius pedes lauare. 34. Mandatum nouum do vobis vt diligatis inuicem sicut dilexi vos, vt & vos diligatis inuicem.

Cap.15.12. Idem ait Cap.15.12. hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos.

Rom.12.10. Charitate fraternitatis inuicem diligentes.

1.Cor.13. Ostendit Paulus charitatis necessitatem, ipsius officia, perpetuitatem, & præcellentiam supra fidem & spem reliquaque Dei dona.

Gal.5.14. Omnis enim lex in vno sermone impletur, diliges proximum tuum sicut teipsum.

Philip.2.2. Implete gaudium meum vt idem sapiatis eandem charitatem habentes, vnanimes, idipsum sentientes.

Collos.3.13. Supportantes inuicem & donantes vobisinetipsis, si quis aduersus aliquem habeat quærelam, sicut & Christus donauit vobis ita & vos.

1.Thess 4.9. De charitate fraternitatis non necesse habemus scribere vobis, ipsi enim vos à Deo didicistis vt diligatis inuicem.

Hebr 13.1 Charitas fraternitatis maneat in vobis.

1.Pet.4.8. Ante omnia autem mutuam in vobismetipsis charitatem habentes &c.

Ioan.4.7 Charissimi diligamus nos inuicem, quia charitas ex Deo est, & omnis qui diligit ex Deo natus est, & cognoscit Deum.

Diligendi sunt inimici. Vide dilectio.

Exo.23.4. SI occurreris boui inimici tui aut asino erranti, redue ad eum.

Reg.6.21. Dixitque rex Israel ad Elyseum cum vidisset eos: Nunquid percutiam

percutiam eos mi pater? At ille ait, non percuties: neque enim cepisti eos gladio & arcu tuo vt percutias, sed pone panem & aquam coram eis vt comedant & bibant & vadant ad Dominum suum.

Si esurierit inimicus tuus ciba illum & si sitierit da ei aquam bibere. *Prou.25.21*

Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur. *Cap.28.2.*

Ego autem dico vobis diligite inimicos vestros, benefacite hijs qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. Idem Luc.6.27. *Math.5.44.*

Veruntamen diligite inimicos vestros, benefacite, & mutuum date, nihil inde sperantes, & erit merces vestra multa nimis. *Luc.6.35.*

Mihi vindictam & ego retribuam dicit Dominus, sed si esurierit inimicus ciba illum, si sitit potum da ei, hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. *Rom.12.20.*

Dilectio exigitur ad peccatorum remissionem.

CUM placuerint Domino viæ hominis, inimicos quoque eius conuertet ad pacem. *Prouer.16.7*

Qui vindicari vult à Domino, inueniet vindictam, & peccata illius seruans seruabit. *Eccles.28.1.*

Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur. *Ibidem.2.*

Homo homini reseruat iram & à Domino quærit medelam. *Ibidem.3.*

In hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecatur. 4.

Ipse dum caro sit, reseruat iram & propitiationem petit à Deo: Quis exorabit pro delictis illius? 5.

Memento nouissimorum, & desine inimicari. *Matth.6.14.*

Si enim dimiseritis hominibus peccata sua, dimittet & vobis pater vester cœlestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.

Sic & pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. *Matth.18.35.*

Ad regni cælorum adeptionem.

EGO autem dico vobis diligite inimicos vestros, vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est: qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne & publicani *Matt.5.44.*

cani hoc faciunt?

Lucæ.6.32. Et si diligitis eos qui vos diligunt,quæ vobis est gratia? Nam & peccatores diligentes se diligunt.

Ibidem.35. Veruntamen diligite inimicos vestros,& eritis filij Altissimi.

Perficitur corde.

Iob.31.29. SI gauisus sum ad ruinam eius, qui me oderat, & exultaui, quod inuenisset eum malum. Non enim dedi ad peccandum guttur meum,vt expeterem maledicens animam eius.

Prouer.17.5 Qui in ruina lætatur alterius non erit impunitus.

24.17. Cùm ceciderit inimicus tuus,ne gaudeas, & in ruina eius ne lætetur cor tuum,ne forte videat Dominus,& displiceat ei,& auferat ab eo iram suam.

Ecclesi.8.8 Noli de mortuo inimico tuo gaudere,sciens quoniam omnes moriuntur:& in gaudium nolumus venire.

10.9. Omnis iniuriæ proximi ne memineris,& nihil agas in operibus iniuriæ.

Et ore.

Esaiæ.53.12 ET pro transgressoribus rogauit,

Matth.5.44. Orate pro persequentibus & calumniantibus vos.

23.34. Iesus autem dicebat: Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.cens:

Roman.12.4. Benedicite persequentibus vos.

Actuũ.7.60 Positis autem genibus clamauit voce magna Stephanus di- Domine ne statuas illis hoc peccatum.

Et opere.

Prouer.25.21. SI esurierit inimicus tuus, ciba illum:si sitit, da illi aquã bibere:

Rom.12.20. prunas enim congregabis super caput eius, & Dominus reddet tibi.

Lucæ 6.33. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia: Nam & peccatores hoc faciunt.

Rom.12.13. Necessitatibus Sanctorum communicantes.

Choreas ducere.

Exo.32.6. SVRGENTESQVE (Israelitæ) obtulerunt holocausta & hostias pacificas, & sedit populus manducare & bibere. 19. Cumque appropinquasset (Moyses) ad castra, vidit vitulum & choros, iratusque valde proiecit de manu tabulas & confregit eas ad radicem montis.

Iudic.11.34. Reuertente autem Iephte in Maspha domum suam, occurrit ei vnigenita filia sua, cum tympanis & choris non enim habebat

bat alios libros. ca 21.22.

Cumque transcendissent qui portabant arcam domini sex pa- *2.Reg.6.14.*
ssus, immolabat bouem & ouem & arietem, & Dauid percutie-
bat in organis armigatis & saltabat totis viribus ante Deum,
porro Dauid erat accinctus Ephod lineo.

Laudent nomē eius in choro & tympano, & psalterio psallāt ei. *Psal.149.*

Laudate eum in tympano et choro, laudate eum in chordis & *150.4*
organo.

Christus Iesus verus Deus *&* *verus homo promittitur.*

INIMICITIAS ponam inter te & mulierem & semen tuum *Gen.3.15.*
& semen illius, & ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis
calcaneo illius.

Benedicam benedicentibus tibi, & maledicam maledicētibus *Cap.12.3*
tibi (Abraham) atque in te benedicentur vniuersæ cognationes
terræ.

Et ait Deus ad Abraham: Sara vxor tua pariet tibi filium vo- *Cap.17.19.*
cabisque nomē eius Isaac, & constituam pactum meum in fœdus
sempiternum, et semini eius post eum. 21. Pactum verò meum
statuam ad Isaac quem pariet tibi Sara tempore isto in anno al-
tero.

Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obe- *Cap.22.18.*
disti voci meæ ca.26.4. idem habetur ca.28.14.

Non auferetur sceptrum de Iuda & dux de femore eius, donec *Cap.49.10.*
veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium.

Videbo eum sed non modo, intuebor illum sed non prope, *Num.24.17.*
Orietur stella ex Iacob & consurget virga de Israel, & percutiet
duces Moab, vastabitque omnes filios Seth &c.

Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum, similem *Deut.18.18.*
tui, & ponam verba mea in ore eius, loqueturque ad eos omnia
quæ præcepero illi.

Dominum formidabunt aduersarij eius, super ipsos in cælis *1.Reg.2.10.*
tonabit, Dominus iudicabit fines terræ, & dabit imperium
regi suo, & sublimabit cornu Christi sui. 35. suscitabo mihi sa-
cerdotem fidelem, qui iuxta cor meum & animam meam faciet,
& ædificabo ei domum fidelem &c. & cap.59.20.

Ipse ędificabit domum nomini meo & stabiliam thronum *2.Reg.7.13.*
regni eius vsque in sempiternum, ego ero ei in patrem et ipse erit
mihi in filium: qui si inique aliquid gesserit, arguam eum in virga
virorum, & in plagis filiorum hominum.

Astiterunt reges terræ et principes conuenerunt in vnum *Psal.2.2.*

aduerſus Dominum & aduerſus Chriſtũ eius.7. Dominus dixit ad me filius meus es tu, ego hodie genui te. &c.per totũ pſal.21.*

109.1. Dixit Dominus Domino meo ſede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum.

Eſa.7.15. Ecce virgo concipiet et pariet filium & vocabitur nomen eius Emanuel, butyrum & mel comedet vt ſciat reprobare malum & eligere bonum, cap.8.3.ca.40.9.cap.46.13

Cap.9.6. Paruulus enim natus eſt nobis & filius datus eſt nobis, & factus eſt principatus ſuper humerum eius, & vocabitur nomen eius admirabilis conſiliarius, deus fortis, pater futuri ſæculi, princeps pacis.

Cap.11.1. Egredietur virga de radice Ieſſe & flos de radice eius aſcendet &c. 10. In die illa radix Geſſe qui ſtat in ſignum populorum, ipſum gentes deprecabuntur, & erit ſepulchrum eius glorioſum.

Cap.28.16. Hæc dicit Dominus deus: Ecce ego mittam in fundamẽtis Syō lapidem, lapidem probatum, angularem, precioſum, in fundamẽto fundatum, qui crediderit non feſtinet. Dan.7.13. Cap.9 24.

Cap.42.1 Ecce ſeruus meus ſuſcipiam eum, electus meus complacuit ſibi in illo anima mea, dedi ſpiritum meum ſuper eum, iudiciũ gentibus proferet Cap.45. 1.

Cap.49.6. Et dixit Deus: Parum eſt, vt ſis mihi ſeruus, ad ſuſtentandas tribus Iacob, & feces Iſrael conuertendas: ecce dedi te in lucem gentium, vt ſis ſalus mea vſque ad extremum terræ.10. Non eſurient neque ſitient & non percutiet eos æſtus & ſol, quia miſerator eorum regit eos & ad fontes aquarum potabit eos. Cap.50. 5.52.10.

Cap.53.*. Prophetatur de Chriſti natiuitate & ignominioſa paſsione ac morte ipſius, propter peccata noſtra, contemtu habitus eſt, qui ſalutem nobis pepererit &c.

Cap.61.*. Chriſti ſaluatoris officium & humani generis reparationem pulchrè explicat, prędicatione quoque miniſtrorum Chriſti, gẽtes ad fidem conuertendas &c.

Cap.62 11. Ecce Dominus auditum fecit in extremis terræ, dicite filiæ Syon: Ecce, ſaluator tuus venit, ecce merces eius cum eo, & opus eius coram illo.

Hierem.23.5. Ecce dies veniunt dicit Dominus & ſuſcitabo Dauid germen iuſtum & regnabit rex & ſapiens erit, & faciet iudicium & iuſtitiam in terra. Cap.30. 9. Idem verbatim habetur cap.33.15.

Ezech.34.23. Et ſuſcitabo ſuper eas paſtorem vnum, qui paſcat eas, ſeruum meum Dauid, ipſe paſcet eas, & ipſe erit eis in paſtorem .11.15, Cap.37.24.

Mich.5.1. Nunc vaſtaberis filia latronis, obſidionem poſuerunt ſuper

nos

nos, in virga percutient maxillam iudicis Israel, Et tu Bethleem Ephrata paruula es in milibus Iuda, ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel.

Et veniet desideratus cunctis gentibus & implebo domum istā gloria, dicit Dominus exercituum, Malach.3.1. *Agg.2.8.*

Lauda & lætare filia Syon, quia ecce ego venio & habitabo in medio tui ait Dominus. *Zach.2.10.*

Audi Iesu sacerdos magne, tu & amici tui qui habitant coram te, quia viri portendentes sunt, ecce enim ego adducam seruum meum orientem &c. *Cap.3.8.*

Exulta satis filia Syon, iubila filia Hyerusalem, ecce rex tuus veniet tibi iustus & saluator, ipse pauper ascendens super asinum & super pullum filiæ asinæ &c. *Cap.9.9.*

Christus secundum promissum Dei patris primum in tempore propter nos verus homo factus & nobiscum conuersatus est.

ET verbum caro factum est & habitauit in nobis, Et vidimus (gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre) plenum gratiæ & veritatis. *Ioan.1.14.*

Deus in carne manifestatus est.

ET manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in Spiritu, apparuit angelis, prædicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria. *1.Tim.3.16.*

In hoc cognoscitur spiritus Dei. Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse ex Deo est &c. *1.Ioan.4.2.*

Deus misit filium suum in similitudinem carnis peccati.

NAM quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati & de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus sed secundum spiritum. *Rom.8.3.*

Christus est verus Dei filius.

ET ecce vox de cælis dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui. Idem habetur Mar.1.11. Item cap.9.7. Luc.3.22.2 Pet.1.17 *Math.3.17.*

Qui autem in nauicula erant venerunt & adorauerunt eum dicentes: vere filius Dei es. Mar.5.7. *Cap.14.33.*

Mar.5.7. Videns Iesum à longe, (qui dæmonio vexabattur) cucurrit & adorauit illum & clamans voce magna dixit, Quid mihi & tibi Iesu fili altissimi? adiuro te per Deum ne me torqueas. Ioan. 1. 34 49. Cap. 6.69. Cap. 9.36.

Cap.15.39. Videns autem Centurio qui ex aduerso stabat, quia sic clamās expirasset ait: Verè hic homo filius Dei erat. Heb.1.2. Cap.5. 8. Cap 6.6. Cap.7.3.

Luc.1.31. Et ait angelus ei: ne timeas Maria inuenisti enim gratiā apud Deum, ecce concipies in vtero & paries filium & vocabis nomē eius Iesum. Rom.14. Hebr.10.29.

Ioan.11.27. Ait illi Martha: Vtique Domine, Ego credidi quia tu es Christus filius Dei viui qui in hunc mundum venisti. Cap.19.7.

Rom.8.3. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne.

1.Ioan.3.8. Qui facit peccatum ex diabolo est, quoniam ab initio diabolus peccat: In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli.

Cap.4.9. In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam filium suum vnigenitum misit Deus in mundum, vt viuamus per eum. Cap. 5.20.

Christus conceptus de Spiritusancto.

Math.1.20. ECCE angelus Domini apparuit in somnis ei dicens, Ioseph fili Dauid: noli timere accipere Mariam coniugem tuā, quod enim in ea natum est de Spiritu sancto est.

Luc.1.35. Et respondens angelus dixit ei: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi, ideoque & quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei.

Christus natus ex Maria virgine.

Esa.7.14. ECCE virgo concipiet & pariet filium & vocabitur nomē eius Emanuel.

Math.1.25. Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum, & vocauit nomen eius Iesum.

Luc.1.31 Et ait angelus ei: ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum, ecce concipies & paries filium & vocabis nomen eius Iesum.

Luc.2.6. Factum est autem cum essent ibi, impleti sunt dies vt pareret, & peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit 11. Ecce enim (ait angelus Domini) euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodie saluator

saluator, qui est Christus Dominus in ciuitate Dauid, Gal.44.

Natus in Bethleem.

ET tu Bethleē Ephrata paruulus es in milibus Iuda ex te enim *Michee.5.1.* mihi egredietur, qui sit dominator in Israel.

Cum ergo natus esset Iesus in Bethleem Iudæ in diebus He- *Math.2.1.* rodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Hyerosolymā. Luc. 2.6.11.

Nunc scriptura dicit quia ex semine Dauid & de Bethleem *Ioan.7.42.* castello, vbi erat Dauid venit Christus.

Christus sine peccato.

CVM sceleratis reputatus est & ipse peccata: multorum tulit *Esa.53.12* & pro transgressoribus rogauit, Ioan. 8. 46. Hebr. 4. 15 Cap. 7. 26.

Eum (Christum) qui non nouerat peccatum, pro nobis pec- *2.Cor.5.21.* catum fecit vt nos efficeremur iustitia Dei in ipso.

Qui peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius. *1.Pet.2.22.*

Scitis quia ille apparuit, vt peccata nostra tolleret & peccatum *1.Ioan.3.5.* in eo non est.

Circunciditur.

ET postquam consummati sunt dies octo vt circuncideretur *Luc.2.21.* puer, vocatum est nomen eius Iesus quod vocatum est ab angelo priusquam in vtero conciperetur.

Baptizatur in Iordane.

BAPTIZATVS autem Iesus confestim ascendit de aqua & *Math.3.16.* ecce aperti sunt ei cæli & vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam & venientem supra se.

Et factum est in diebus illis venit Iesus à Nazareth Galilęæ, *Mar.1.9.* & baptizatus est à Ioanne in Iordane &c. Luc.3.21.

Christus manifestatur & demonstratur certis testimonijs.

LIBER generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abraham. *Math.1.1.* 16. Iacob autem genuit Ioseph virum Mariæ de qua natus est Iesus qui vocatur Christus. 23. Ecce virgo in vtero habebit & pariet filium & vocabunt nomen eius Emanuel, quod est interpretatum nobiscum Deus.

Ego quidem (ait Ioan.) baptizo vos in aqua in pœnitentiā, *Cap.3.11.* qui autem post me venturus est (fortior me est, cuius non sum

dignus calciamēta portare, ipſe vôs baptizabit in Spiritufancto & igne.

Cap.8.29. Ecce clamauerunt (duo, dæmonia habentes) dicentes. Quid nobis & tibi Ieſu fili Dauid? Veniſti huc ante tempus torquere nos?

Cap.11.5. Ait illis (diſcipulis ſuis) Ieſus: Euntes renunciate Ioanni quæ audiſtis & vidiſtis, Cæci vident, claudi ambulant, leproſi mundantur, ſurdi audiunt, mortui reſurgunt, pauperes euangelizantur &c.

Cap.16.16. Reſpondens Symon Petrus dixit, Tu es Chriſtus filius Dei viui.

Cap.17.5. Adhuc eo loquente ecce nubes lucidâ obumbrauit eos, & ecce vox de nube dicens: Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi complacui ipſum audite.

Cap.22.44. Dicit illi (principi ſacerdotū) Ieſus: Tu dixiſti, verūtamen dico vobis amodo videbitis filium hominis ſedētem à dextris virtutis Dei & venienten in nubibus, cœli.

Cap.27,53. Et exeuntes de monumentis poſt reſurrectionem eius venerūt in ſanctam ciuitatem & apparuerunt multis. luc.1.41.

Mar.6.7. Vocauit duodecim & cepit eos mittere binos, & dabat illis poteſtatem ſpirituum immundorum.

Cap.15.39. Videns autem Centurio qui ex aduerſo ſtabat quia ſic clamās expiraſſet, ait: Verè hic homo filius Dei erat.

Luc.2.10. Et dixit illis angelus: nolite timere ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo &c. Cap.22.68.

Cap.9.29. Et facta eſt dum oraret, ſpecies vultus eius altera, & veſtitus eius albus & refulgens.

Ioan.1.14. Et verbum caro factum eſt & habitauit in nobis (& vidimus gloriam eius gloriam quaſi vnigeniti à patre) plenum gratiæ & veritatis.29 altera die vidit Ioan. Ieſum venientem ad ſe & ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.32, & teſtimoniū perhibuit Ioannes dicens quia vidi ſpiritum deſcendentem quaſi columbam de cælo & manſit ſuper eum.49. Reſpondit ei Nathanael & ait: Rabbi tues filius Dei, tu es rex Iſrael.c.2.11. Ca. 3.2.13.25.

Cap.5.39. Scrutamini ſcripturas quia vos putatis in ipſis vitam æternam habere, & illæ ſunt quæ teſtimonium perhibent de me.

Cap.6.69. Et nos credimus & cognouimus quia tu es Chriſtus filius Dei. Cap 7.40. Cap.9.35. Cap.10.7.

Cap.11.27. Ait illi (Martha) vtique Domine ego credidi quia tu es Chriſtus, filius Dei viui, qui in hunc mundum veniſti. 41. tulerunt ergo lapidem (Martha & ſoror eius) Ieſus autem eleuatus ſur-

ſum

ſum oculis dixit: Gratias tibi ago quoniam audiſti me. Rom. 1. 2.

Teſtimonium ergo perhibuit turba quæ erat cum eo quoniam Lazarum vocauit de monumento & ſuſcitauit eum à mortuis *Cap.12.17.* Cap.14 *.

Sed vt impleatur ſermo qui in lege eorum ſcriptus eſt (Pſal.24. *Cap.15.25.* 39. Leuit.24. 49.) quia odio habuerunt me gratis. Cap.17,1. cap. 20. 28.

Nam quod impoſsibile erat legi in quo infirmabatur per carnem, Deus filium ſuum mittens in ſimilitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne. Cap. 9,5. 2. Cor. 5. 9. *Rom.8.3.*

Et vbi venit plenitudo temporis miſit Deus filium ſuum factum ex muliere, factum ſub lege vt eos qui ſub lege erant, redimeret &c. Coll. 2.9. Heb.1.*. Cap. 5.*. *Gala.4.4.*

Hoc enim ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, habitu inuentus vt homo 1. Timot. 3. 13. *Philip.2.6.*

Apparuit gratia Dei ſaluatoris noſtri omnibus hominibus. *Tit.2.11.*

Scimus quoniam filius Dei venit, & dedit nobis ſenſum vt cognoſcamus verum Deum & ſimus in vero filio eius, hic eſt verus Deus & vita æterna. *1.Ioan.5.20.*

Chriſtus eſt agnus Dei.

OBLATVS eſt quia ipſe voluit & non aperuit os eius, ſicut ouis ad occiſionem ducetur, & quaſi agnus coram tondente ſe obmeteſcet & non aperuit os ſuum. Act. 8.31. *Eſa.53.7.*

Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. *Ioan.1.29.*

Expurgate vetus fermentum vt ſitis noua conſperſio ſicut eſtis azimi: Etenim paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus, apoc. 5. 6. Cap. 7. 9. Cap. 14.1. *1.Cor.5.7*

Dignus eſt agnus qui occiſus eſt accipere virtutem & diuinitatem, & ſapientiam, & fortitudinem & honorem & gloriam & benedictionem. cap.13.8. *Apoc.5.12.*

Quoniam agnus qui in medio throni eſt reget illos & deducet eos ad vitæ fontes aquarum, & abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum. *Cap.7.17.*

Hij cum agno pugnabunt & agnus vincet illos quoniam Dominus Dominorum eſt & rex regum, & qui cum illo ſunt vocati, & electi & fideles. *Cap.17.14.*

Christus est Dominus dominantium & rex regum.

Ezech.37.24 ET seruus meus Dauid rex super eos, & pastor vnus erit omniũ eorũ, in iudicijs meis ambulabũt & mandata mea custodient, & facient ea. 25. & Dauid seruus meus princeps eorum in perpetuũ apocalip.1.5.

Psal 2.6 Ego autem constitutus sum rex ab eo super Syon montem sanctum eius prædicans præceptum eius Colloss.2.10.

23.7. Attollite portas principes vestras & eleuamini portę æternales & introibit rex gloriæ.

1.Tim.6.16 Quem suis temporibus ostendet beatus & solus potens, rex regum, & Dominus dominãtium, qui solus habet immortalitatẽ & lucem habitãs inaccessibilem, quem nemo hominũ vidit, sed nec videre potest, cui honor & imperium sempiternum amen.

Apoc.17.14. Hij cum agno pugnabunt & agnus vincet illos, quoniam Dominus dominorum est, & rex regum, & qui cum illo sunt vocati, & electi & fideles.

Cap.19,16. Et habet in vestimẽto & in fœmore suo scriptum, rex regum & Dominus dominantium.

Christus est imago Dei.

Sap.7.26. CANDOR est enim lucis ęternæ, & speculum sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius.

2.Cor.4.3 Quod si etiam opertum est euãgelium nouum, in hijs qui pereunt est opertum, in quibus deus huius sæculi excęcauit mentes infidelium, vt non fulgeat illuminatio gloriæ Christi qui est imago Dei. Heb.1.3.

Christus est lux gentium & totius mundi.

Esa.2.1. DOmus Israel venite & ambulabimus in lumine Domini.

Cap.9.2. Populus qui ãbulat in tenebris vidit lucem magnam, habitãtibus in regione vmbræ mortis lux orta est eis.

Cap.42.6. Ego Dominus vocaui te in iustitia & apprehendi manũ tuã & seruaui te & dedi te in fœdus populi in lucem gentium.

Cap.49.6. Ecce dedi te in lucẽ gẽtium vt sis salus mea vsque ad extremũ terræ. Idem reperitur. act.13.47.

Cap.60.1. Surge illuminare Hyerusalem quia venit lumen tuum, & gloria domini super te orta est. 19. non erit tibi amplius sol ad lucendum per diẽ, nec splendor lunę illuminabit te, sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam.

Math.4.16. Populus qui sedebat in tenebris vidit lucem magnam, et sedẽtibus in regione vmbræ mortis lux orta est eis.

Luc.2.32. Lumen ad reuelationem gentium et gloriam plebis tuæ Israel.

Ioan.3.19.1. Ioan. 1.5.

In ipso vita erat, & vita erat lux hominum. *Ioan.1.4.*

Iterum locutus est eis Iesus dicens: Ego sum lux mundi, qui *Cap.8.12*
sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.
Cap.12.35. Cap.2.8.

Quamdiu sum in mundo lux sum mundi. *Cap.19.5.*

Ego lux in mundum veni, vt omnis qui credit in me in tene- *Cap.12.46.*
bris non maneat.

Et ciuitas (Hyerusalem cælestis) non eget sole neque luna vt *Apoc.21.23*
luceant in ea, nam charitas Dei illuminauit eam, & lucerna
eius est agnus.

Christus verus pastor.

SICVT pastor gregem suum pascit in brachio suo, congrega- *Esa.40.11.*
bit agnos & in sinu suo leuabit, fetas ipse portabit, Ezech.
34 *.

Et seruus meus Dauid rex super eos & pastor vnus erit om- *Ezech.37.24*
nium eorum &c.

Et stabit & pascet in fortitudine Domini in sublimitate no- *Miche.5.4.*
minis Domini Dei sui & conuertentur, quia nunc magnificabi-
tur vsque ad terminos terræ.

Percute pastorem & dispergentur oues, & conuertam manum *Zach.13.7*
meam ad paruulos. Idem reperitur Mar.14.27.

Ego sum pastor bonus, bonus pastor animam suam ponit *Ioan.10.11.*
pro ouibus suis.

Deus autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum *Heb.13.20*
ouium in sanguine testamenti æterni, Dominum nostrum Iesũ
Christum.

Eratis enim sicut oues errantes, sed conuersi estis ad pastorem *1.Petr.2.25.*
& episcopum animarum vestrarum.

Cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcessibi- *Cap.5.4.*
lem gloriæ coronam.

Christus docuit & prædicauit.

EXINDE cœpit Iesus prædicare & dicere, Pœnitentiam a- *Math.4.17.*
gite, appropinquabit enim regnum cælorum. ca.5.*. 6.*. 7*.

Postquam autem traditus est Ioannes, venit Iesus in Galilæam *Marc.1.14.*
prædicans euangelium regni Dei.

Curauit omnem infirmitatem.

Et circuibat Iesus totam Galilæam docens in Synagogis eorũ *Mat.4.23.*
& prædicans euangelium regni, & sanans omnem infirmitatem
in populo. Cap.8.* Luc.17.12.

Cap.9.2. Ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto, & videns Iesus fidem illorum dixit paralytico. Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.20. Et ecce mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro & tetigit fimbriam vestimenti eius & curata est.28. Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci, & dicit eis Iesus. Creditis quia hæc possum facere vobis? dicunt ei, Vtique Domine Mar.8.8.23.

Christus est transfiguratus.

Math.7.2. TRANSFIGVRATVS est ante eos, & resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix.

Mar.9.2. Et post dies sex, assumpsit Iesus Petrum & Iacobum & Ioannem, & ducit illos in montem excelsum seorsum solos, & transfiguratus est coram ipsis.

Luc.9.29. Et facta est dum oraret, species vultus eius altera, & vestitus eius albus & refulgens.

Christus per traditionem traditus, quære Iudas.

Christus passus est.

Psal.21.1. DEVS, Deus meus, quare me dereliquisti, longè à salute mea verba delictorum meorum &c. *

Esa.53.4. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, & nos putauimus eum quasi leprosum & percussum à Deo & humiliatum. *.

Dani.9.26. Et post hebdommadas 62. occiditur Christus, & non erit alius populus qui eum negaturus est, & ciuitatem & sanctuariū dissipabit populus, cum duce venturo & finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio.

Math.16.21. Exinde cœpit Iesus ostendere discipulis suis, quia oporteret eum ire Hyerosolymam, & multa pati à senioribus & scribis & principibus sacerdotum, & occidi, & tertia die resurgere. Idem Mar. 8. 31. 9. 31.

Cap.17.12. Dico autem vobis quia Elias iam venit & non cognouerunt eum, sed fecerunt in eo quæcumque voluerunt, sic & filius hominis passurus est ab eis.22. Conuersantibus autem eis in Galilæa dixit illis Iesus: filius hominis tradendus est in manus hominum & occident eum & tertia die resurget.

Cap.20.18. Idem Luc.18.31. Ecce ascendimus Hyerosolymam & filius hominis tradetur principibus sacerdotum & scribis & condemnabunt eum morti &c. Cap. 22. Cap.26.37.66. Cap.27. *

Luca.7.25 Primum autem oportet eum ibi multa pati & reprobari à generatione hac. Ioan.18. 28. Cap. 19 *

Deus

Deus autem qui prenunciauit per os omnium prophetarum, pati Christum suum sic impleuit. *Act.3.18.*

Locus autem scripturæ quam legebat erat hic: (Esa.53.7.) tanquam ouis ad occisionem est ductus, & sicut agnus coram tondente sine voce, sic non aperuit os suum. Cap.17.3. *Cap.8.32.*

Qui etiam proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit? *Rom.8.32.*

In hoc enim vocati estis, quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius. *1.Pet.2.21.*

Christo igitur passo in carne, & vos eadem cogitatione armamini, quia qui passus est in carne desijt à peccatis. Heb.2.18. *Cap.4.1.*

Propter quod & Iesus vt sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. *Heb.13.12.*

Christus est crucifixus.

POSTQVAM autem crucifixerunt eum, diuiserunt vestimenta eius, sortem emittentes, vt impleretur quod dictum est per prophetam (Psal. 21. 19.) dicentem, diuiserunt sibi vestimenta mea & super vestem meam miserunt sortem. Idem Mar. 15. 24. repetitur Ioan.19.18. Act.2,23. *Math.27.35.*

Ducebantur autem & alij duo nequam cum eo, vt interficerentur. *Luc.23.32.*

Si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste saluus est, notum sit omnibus vobis & omni plebi Israel quia in nomine Iesu Christi Nazareni quem crucifixistis, quem Deus suscitauit à mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus &c. *Act.4.10.*

Non enim iudicaui me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum & hunc crucifixum. 2.cor.13.4. *1.Cor.2.2.*

Christi paßio prædicta & præfigurata est.

TOLLE filium tuum vnigenitum quem diligis Isaac & vade in terram visionis atque ibi offeres eum in holocaustum super vnum montium quem monstrauero tibi *Gen.22.2.*

Orauitque Moyses pro populo, & locutus est Dominus ad eum: fac serpentem æneum, & pone eum in signo, qui percussus aspexerit eum, viuet. *Num.21.8.*

Foderũt manus meas & pedes meos, dinumerauerũt ossa mea. *Psal.2.18.*

Oblatus est quia ipse voluit, & nõ aperuit os suum, sicut ouis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet *Esa.53.7.*

obmutescet, & non aperiet os suum.

Dan.9.26. Et post hebdomadas.62. occidetur Christus, & non erit alius populus qui eum negaturus est &c.

Math.20.22. Ait illis: nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum?

Ioan.3.14. Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, sic exaltari oportet filium hominis, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam,16. Cap.12.32.

Cap.8.28. Cùm exaltaueritis filium hominis tunc cognoscetis quia ego sũ & a me ipso facio nihil, sed sicut docuit me pater hæc loquor.

Christus mortuus est & sepultus propter peccata nostra.

Math.27.49. CETERI vero dicebant, videamus an veniat Elias liberans eum. Iesus autem iterum voce magna clamans emisit spiritum. 58. Hic (Ioseph ab Aramathia) accessit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu: Tunc Pilatus iussit tolli corpus & accepto corpore Ioseph inuoluit illud in syndone munda, & posuit illud in monumento suo nouo, quod exciderat ex petra.

Mar.15.37. Iesus autem emissa voce magna expirauit; 42. Idem recitatur. Item Luc.23.46. 50. Item Ioan.19.30.40. Rom.5.6.

Act.13.29. Cumque consummasset omnia quæ de eo scripta erant, deponentes eum de ligno, posuerunt in monumento.

Rom.6.10. Quod enim mortuus est, peccato mortuus est semel, quod autem viuit, viuit Deo. Cap.8.34.

Cap.14.9. In hoc enim Christus mortuus est & resurrexit, vt & mortuorum & viuorum dominetur.

1.Cor.15.3. Tradidi enim vobis quod & accepi quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas &c. & quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die secundum scripturas.2. Cor. 5.15.1.Thessa.5.10.

Vt prædixerat futurum.

Mat.16.21. EXINDE cepit Iesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire Hyerosolymam, & multa pati à senioribus & scribis & principibus sacerdotum, & occidi, & tertia die resurgere.

Cap.20.22. Respondens autem Iesus dixit: nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum?

Descendit ad inferos vide limbus patrum.

Christus tertia die resurrexit à mortuis.

Psal.15.10. QVONIAM non derelinques animã meam in inferno nec dabis

dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Non est hic, surrexit sicut dixit: Venite & videte locum vbi *Math.28.6*
posuerunt eum. Idem habetur Mar.16. 6. Item Lucę 24.5.

Nondum enim sciebant scripturam, quia oportebat eum à *Ioan 20.9.*
mortuis resurgere &c.

Quem Deus suscitauit solutis doloribus inferni, iuxta quod *Act.2.24.*
impossibile erat teneri illum ab eo.31. prouidens locutus est de
resurrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro eius vidit corruptionem. Rom 4.25.

Hunc Deus suscitauit tertia die, & dedit eum manifestum fie- *Cap.10.40.*
ri. Idem habetur Cap.13 30. Cap.17.31.

Quis est qui condemnet? Iesus Christus qui mortuus est, imo *Rom.8.34.*
qui resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat
pro nobis &c.

In hoc autem Christus mortuus est & resurrexit, vt & mor- *Cap.14.9.*
tuorum & viuorum dominetur.

Tradidi enim vobis quod & accepi, quoniam Christus mor- *1.Cor.15.4.*
tuus est pro peccatis nostris, secundum scripturas & quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die secundum scripturas &c.

Memor esto Dominum Iesum Christum resurrexisse à mor- *2.Timoth.2.8*
tuis, ex semine Dauid, secundum euangelium meum, in quo laboro vsque ad vincula quasi male operans, sed verbum Dei nō est alligatum.

Idque prædictum & præfiguratum.

QVONIAM non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. *Psal.15.10.*

Et præparauit Dominus piscem grandem vt deglutiret Ionā
& erat Ionas in ventre piscis tribus diebus & tribus noctibus. *Iona.2.1.*
Idem reperitur Math.12.40. Item Lucæ.11.30.

Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus
noctibus, sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus & *Math.12.40.*
tribus noctibus. Cap. 17. 22. Cap.20.22.

Et cœpit (Iesus) docere eos quoniam oporteret filium homi- *Mar.8.31.*
nis pati multa, & reprobari à senioribus & summis sacerdotibus, & scribis, & occidi, & post tres dies resurgere, Idem habetur Math. 16. 21.

Docebat autem discipulos suos & dicebat illis: Quoniam fi- *Cap.9.31.*
lius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum, &
occisus tertia die resurget. Cap. 10. 34. Item Luc.18. 33.

Soluite templum hoc, & in tribus diebus reædificabo il- *Ioan.2.19*
lud.

Christus ascendit in cœlum.

Mar.16.19. ET Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei.

Luc.24.51. Et factum est dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cœlum.

Ioan.3.13. Et nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, filius hominis qui est in cœlo.

Cap.6.62. Si ergo videritis filium hominis ascendentem vbi erat prius? 1. Pet.3.22.

Act.1.9. Hæc cum dixisset, videntibus illis eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Ephes.1.20.

Ephes.4.8. Propter quod dicit ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Idem Psal. 67. 19.

Heb.4.14. Habentes ergo pontificem magnum qui penetrauit cælos Iesum filium Dei, teneamus confessionem (scilicet spei nostræ.)

Christus est Deus & Dei filius ab æterno.

Prou.8.22. DOMINVS possedit me ab initio viarum suarum, antequā quicquam faceret à principio.

Michee.5.2. Et tu Bethleem Ephrata paruula es in millibus Iuda ex te enim egredietur dux qui regat populum meum Israel, & egressus eius ab initio à diebus æternitatis.

Ioan.1.1. In principio erat verbum & verbum erat apud Deum & Deus erat verbum hoc erat in principio apud Deum.

Cap.8.58. Dixit eis Iesus, Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret ego sum.

Cap.17.5. Et nunc clarifica me pater apud temetipsum claritate quam habui priusquam mundus esset apud te.24.

Collos.1.16. Quum in ipso condita sunt vniuersa in cœlis & in terra visibilia & inuisibilia, siue throni, siue dominationes, siue principatus siue potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt Heb.1.2.

Christus mediator reconciliator & aduocatus.

Ioan.6.44. NEMO potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum, & ego resuscitabo eum in nouissimo die 65.

Cap.10.7. Dixit ergo eis iterum Iesus, Amen, amen dico vobis quia ego sum ostium ouium.

Cap.14.6. Dicit eis Iesus, Ego sum via, veritas & vita, nemo venit ad patrem nisi per me.

Act.4.12 Non est in alio aliquo salus, nec enim aliud est nomen sub

cælo

cælo datum hominibus in quo nos oporteat saluos fieri.*

Iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem quæ *Rom.3.24.* est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiæ suæ, propter remissionem præcedentium delictorum. Cap.5.2. Colloss.1.19.

Quis est qui condemnet? Christus Iesus qui mortuus est imo *Cap.8.34.* qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis.

Mediator autem vnius non est, Deus autem vnus est. Ephes. *Gal.3.20.* 2.14. 17.

Vnus enim Deus & vnus mediator Dei & hominum homo *1.Tim.2.5.* Christus Iesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, cuius testimonium temporibus suis confirmatum est, Heb. 7.24. Cap.8.6. Cap. 9.15. Cap.12.24.

Filioli mei, hæc scribo vobis vt non peccetis sed si quis peccauerit aduocatum habemus apud Deum Iesum Christum iustũ, *1.Ioan.2.1.* & ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autẽ tantum, sed etiam pro totius mundi. Cap.4.10.

Christus sedet ad dexteram Dei patris.

DIXIT Dominus Domino meo sede à dextris meis, donec *Psal 109.1.* ponam &c. Idem repetitur Math.22.44. Hebr.1.13.

Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in cælum & sedet à dextris Dei. *Mar.16.19.*

Ex hoc autem erit filius hominis sedens à dextris virtutis Dei *Luc.22.69.* Hebr. 10.12. Cap.12.2.

Et ait (Stephanus) Ecce video cælos apertos & Iesum stantem à dextris virtutis Dei. Ephe.1.20. *Act.7.56.*

Quis est qui condemnet? Christus Iesus qui mortuus est imo *Rom.8.34.* qui & resurrexit qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis.

Si consurrexistis cum Christo quæ sursum sunt quærite, vbi *Coll.3.1.* Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. 1. Pet.3.23.

Christus venturus est iudicare viuos & mortuos.

TVnc exultabunt omnia ligna syluarum à facie Domini, quia *Psal.95.13.* venit iudicare terram, iudicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate sua.

Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & tunc reddet vnicuique secundum opera eius. Cap. *Math.16.27.* 25. 21.

Tunc patebit signum filij hominis in cælo, & tunc plangent *Cap.24.30.*

cum

eum omnes tribus terræ, & videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa, & maiestate.

Luc.17.24 Sicut fulgur choruscans desub cælo, in ea quæ sub cælo sunt fulget, ita erit filius hominis in die sua. 30. 2. Thessa. 1. 7.

Cap.21.25 Erunt signa in sole & luna, & stellis, & in terris pressura gentium, præ confusione sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus pre timore & expectatione, quæ superuenient vniuerso orbi.

Ioan.5.22. Neque enim pater iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit filio. Rom. 2.16.

Act.1.11 Viri Galilæi quid statis aspicientes in cælum, hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.

Cap.10.42. Et præcepit nobis prædicare populo & testificari quia ipse est constitutus à Deo iudex viuorum & mortuorum. Cap.17.31.

2.Tim.4.1. Testificor coram deo & Christo Iesu qui iudicaturus est viuos & mortuos, & per aduentum ipsius & regnum eius. Heb.9. 28. Iudæ 14.

1.Pet.4.5 Qui (blasphemantes) reddent rationem ei, qui paratus est iudicare viuos & mortuos.

Apoc.1.7. Ecce venit cum nubibus & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. Cap. 20.11.

Christo omnia tradita sunt à patre & subiecta.

Math.11.27. OMNIA mihi tradita sunt à patre meo & nemo nouit filiũ nisi pater, neque patrem quis nouit nisi filius, & cui voluerit filius reuelare. Idem Luc.10. 22.

Cā.28.18. Et accedens Iesus locutus est eis dicens: data est mihi omnis potestas in cælo & in terra.

Ioan.3.35. Pater diligit filium & omnia dedit in manus eius.

Cap.17.2 Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam.

Ephe.1.22. Et omnia subiecisti sub pedibus eius, & ipsum dedit caput super omnem ecclesiam.

Per Christum cuncta sunt creata.

Psal.32.6. VERBO Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum.

Ioan.1.3. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipsa factum est nihil quod factum est Ephes. 3.9.

Coll 1.16, Quoniam in ipso condita sunt vniuersa in cælis & in terra visibilia

sibilia & inuisibilia, siue throni, siue dominationes, siue principatus, siue potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt. Hebr. 1. 2.

Christus manet in æternum.

IVRAVIT Dominus & nō pœnitebit eum, tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. *Psal.* 109.4.

Multiplicabo eius imperium, & pacis non erit finis, super solium Dauid & super regnum eius sedebit, vt confirmet illud & corroboret in iudicio & iustitia, amodo & vsque in sempiternū. *Isa.* 9.7.

Et dedit ei potestatem & honorem & regnum & omnes populi tribus, & linguæ ipsi seruient: Potestas eius potestas æterna quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur. Micheæ. 5. 1. *Dan.* 7.14.

Respondit ei turba: nos audiuimus ex lege (Psal. 109) quia Christus manet in æternum, & quomodo tu dicis, exaltari oportet filium hominis? Quis est iste filius hominis? *Ioan.* 12.34.

Christus est Leo.

VNVS de senioribus dixit mihi ne fleueris, Ecce vicit leo de tribu Iuda, & radix Dauid, aperire librum & soluere signaculum eius. *Apocal.* 5.5

Christus est stella matutina.

ET habemus firmiorem propheticum sermonem: cui bene facitis attendentes quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris. 2.*Pet.* 1.19.

Ego Iesus misi angelum meum testificari vobis hæc in ecclesijs Ego sum radix & genus Dauid, stella splendida & matutina. *Apoc.* 22.16.

Christus est vnum cum patre.

EGO & pater vnum sumus. *Ioan.* 10.30.

Non credis quia ego in patre, & pater in me est? Verba quæ ego loquor vobis à meipso non loquor: Pater autem in me manens ipse facit opera. 20. In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in patre meo, & vos in me, & ego in vobis. *Cap.* 14..10

Vt omnes vnum sint, sicut tu pater in me & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint, vt credat mundus quia tu me misisti. *Cap.* 17.21

Dicentibus hic est Christus, aut ibi, non est credendum.

TVNC si quis vobis dixerit, ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere: surgent enim pseudochristi & pseudoprophetæ, &c. Idem Mar. 13.21. ad verbum habetur. *Math.* 24.23.

Luc.17.23. Et dicent vobis, ecce hic, & ecce illic, nolite ire neque sectemini. Nam sicut fulgor coruscans de sub cælo, in ea quæ sub cælo sunt fulget, ita erit filius hominis in die sua.

Christus nouit omnia.

Ioan.16.30 NVNC scimus quia scis omnia & non opus est tibi vt quis te interroget, in hoc credimus quia à Deo existi.

Cap.21.17. Dixit ei tertio, Symon Ioannes amas me: contristatus est Petrus quia dixit ei tertio, amas me, & dixit ei, Domine tu omnia scis, tu scis quia amo te. Apoc.2.23.

Christus sibi reputat fieri quod Christianis fit.

Zach.2.8. O Syon fuge quæ habitas apud filiam Babylonis, quia hæc dicit Dominus exercituum: post gloriam misit me ad gentes quæ spoliauerunt vos, qui enim tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei.

Prou.14.31. Qui calumniatur egentem exprobrat factori eius, honorat autem eum qui miseretur pauperis.

Cap.17.5. Qui despicit pauperem exprobrat factori eius, & qui in ruina lætatur alterius, non erit impunitus.

Math.10.42. Quicunque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam. Idem Cap 18.5.

Cap.25.35. Esuriui enim & dedistis mihi manducare &c. Quod enim vni ex istis minimis meis fecistis, mihi fecistis.

Mar.9.40. Qui enim non est aduersum vos, ex vobis est.

Luc.10.16. Qui vos audit me audit, qui vos spernit me spernit, act.9.4.

1.Theſſ.4 8. Itaque qui hæc spernit non hominem spernit, sed Deum, qui etiam dedit spiritum sanctum in nobis.

Christiani appellantur fideles.

Act.11.26. QVEM cum (s. Barnabas Saulū) inuenisset, perduxit Anthiochiam, & annum totum conuersati sunt ibi in ecclesia, & docuerunt turbam multam, ita vt cognominarentur primum Antiochiæ discipuli christiani.

Cap.26.28. Agrippa autem ad Paulum, in modico suades me Christianū fieri. & Paulus: Opto apud Deum & in modico & in magno nō tantum te sed & omnes qui hodie audiunt, fieri tales, qualis ego sum, exceptis vinculis hijs.

2.Cor.10.7. Si quis confidit sibi, Christi se esse, hoc cogitet, iterum apud se, quia sicut ipse Christi est, ita & nos.

Christiani dicuntur sancti quia sanctitatē profitentur.

Act.9.41. ET cum vocasset sanctos & viduas, assignauit eam viuam.

Omnibus

Omnibus qui sunt Romæ dilectis Dei vocatis sanctis (scilicet gratia & pax). *Rom.1.7.*

Necessitatibus sanctorum communicantes. *Cap.12.13.*

Nunc igitur proficiscar Hyerusalem ministrare sanctis. *Cap.15.25*

Salutate Philogum, & Ialiam, Nereum & vxorem eius, & Olympiadem, & omnes qui cum eo sunt sanctos. *Cap.16.15.*

Ecclesiæ Dei quæ est Corinthi, sanctificatis in Christo Iesu vocatis sanctis, cum omnibus qui inuocant nomen Domini nostri Iesu Christi &c. *1.Cor.1.2.*

Audet aliquis vestrum, habens negotium aduersus alterum, iudicari apud iniquos, & non apud sanctos? *Cap.6.1.*

Non enim est Deus dissentionis sed pacis, sicut & in omnibus Ecclesijs sanctorum. *Cap.14.33.*

Paulus apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi, cum omnibus sanctis qui sunt in vniuersa Achaia. *2.Cor.1.1.*

Nam de ministerio quod fit in sanctos, ex abundanti est mihi scribere vobis. *Cap.9.1.*

Salutate inuicem in osculo sancto: Salutant vos omnes sancti. *Cap.13.12.*

Paulus apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, omnibus sanctis qui sunt Ephesi & fidelibus in Christo Iesu. 15. Propterea & ego audiens fidem vestram, quę est in Christo Domino Iesu & dilectionem in omnes sanctos. *Ephes.1.1.*

Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia hæc &c. 18. vt possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit longitudo & latitudo & sublimitas & profundum. *Cap.3.8.*

Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios verò euangelistas, alios autem pastores & doctores, in consummationem sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi. *Cap.4.11.*

Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore, in spiritu, & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione, pro omnibus sanctis. *Cap.6.18.*

Paulus & Timotheus serui Iesu Christi omnibus sanctis in Christo Iesu qui sunt Philippis. *Philip.1.1.*

Salutate omnem sanctum in Christo Iesu. *Cap.4.21.*

Paulus apostolus per voluntatem Dei & Timotheus frater, ijs qui sunt Colossis sanctis & fidelibus in Christo Iesu. *Colloss.1.1.*

Adiuro vos per Dominum, vt legatur hæc epistola omnibus sanctis fratribus. *1.Thess.5.27.*

Non enim iniustus est Deus vt obliuiscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis *Heb.6.10.*

 sanc-

ſanctis & miniſtratis.

Cap.13.24. Salutate omnes præpoſitos veſtros & omnes ſanctos.

Chriſtiani falſi.

Exodi.20.7. NON aſſumes nomen Dei tui in vanum.

Leui.19 12. Non pollues nomen Dei tui.

22.32. Non polluatis nomen ſanctum meum.

Eſa.4.1. Tantummodo inuocetur nomen tuum ſuper nos, aufer opprobrium noſtrum.

Matt.13.27. Domine nónne bonum ſemen(fidei) ſeminaſti in agro tuo, vnde ergo habet zizania(peruerſorum operum & hæreſim?)

10.33. Qui negauerit me coram hominibus, denegabo & ego eum coram patre meo.

Tit.1.16. Confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant.

Iacob.2.19. Tu credis quia vnus eſt Deus. Bene facis, & dæmones credunt, & contremiſcunt (in hoc te minus mali ſunt, quia tu non times, & illi contremiſcunt.)

2.Pet.1.5. Miniſtrate in fide veſtra virtutem, in virtute verò ſcientiam, in ſcientia verò temperantiam, in temperantia verò patientiam, rurſum in patientia, pietatem, in pietate autem fraternam charitatem, in fraterna verò charitate, dilectionem.

1.Ioan.2.3. In hoc ſcimus, quoniam cognouimus eum(per fidem) ſi mãdata eius obſeruamus, qui dicit ſe noſſe Deum, & mandata eius non cuſtodit, mendax eſt.

Chriſtianis viuendum eſt vt vixit Chriſtus.

Gal.2.19. EGO enim per legem Dei mortuus ſum, vt Deo viuam, Chriſto crucifixus ſum cruci.

1.Ioan.1.7. Si autem in luce ambulamus ſicut & ipſe eſt in luce: ſocietatẽ habemus ad inuicem, & ſanguis Ieſu Chriſti filij eius emundat nos ab omni peccato.

Cap.2.6. Qui dicit ſe in ipſo manere, debet, ſicut ille ambulauit & ipſe ambulare.

Cap.3.3. Et omnis qui habet hanc ſpem in eo, ſanctificat ſe, ſicut & ille ſanctus eſt.

Chriſtiani erunt cum Chriſto.

Ioan.12.26. SI quis mihi miniſtrauerit me ſequatur, & vbi ego ſum, illic & miniſter meus erit.

Cap.14.2. Quia vado parare vobis locum, & ſi abiero & preparauero vobis locum, iterum venio & accipiam vos ad meipſum, vt vbi ego ſum, & vos ſitis.

Pater

Pater quos dedisti mihi, volo, vt vbi ego sum & illi sint mecum, vt videant claritatem meam, quā dedisti mihi, quia dilexisti me ante mundi constitutionem. *Cap.17.24.*

CHVS filius Cham, Gen.10, 6. 1.Paral.1.8.

CHVSAI amicus Dauidis, nuntiat Dauidi quid in eum meditetur Absalon, 2 Reg.15,32 & 17, 15,16.

CHVSAN Rasathaim rex Syriæ regnat super Israel octo annos Iudicum 3,8.

Cibus quis Iudæis inhibitus.

SI bos cornu percusserit virum aut mulierem & mortui fuerint, lapidibus obruetur, & non comedentur carnes eius, Dominus quoque immunis erit. *Exo.21.26.*

Viri sancti eritis mihi. Carnem quæ à bestijs fuerit prægustata non comedetis: sed proijcietis canibus. *Cap.22.31.*

Iure perpetuo in generationibus & habitaculis vestris, nec sanguinem nec adipem comedetis. *Leuit.3.17.*

Loquere filijs Israel, adipem bouis, & ouis, & capræ, non comedetis. *Cap.7.23.*

Quicquid autem ruminat quidem & habet vngulam, sed non diuidit eam sicut Camelus, & cætera, non comedetis illud, & inter immunda reputabitis. *Cap.11.4.*

Homo quilibet de domo Israel, & de aduenis qui peregrinantur inter vos, si comederit sanguinem obfirmabo faciem meam contra animam illius, & disperdam eam de populo suo. & 13. *Cap.17.10.*

Non comedetis cum sanguine, non augurabimini, nec obseruabitis somnia, Deut. 12. 16. *Cap.19.26.*

Hoc solum caue ne sanguinem comedas: sanguis enim eorum pro anima est, & idcirco non debes animam comedere carnibus, sed super terram fundes quasi aquam. *Deut.12.23.*

Quæ absque pinnulis & squamis sunt, ne comedatis, quia immunda sunt. *Cap.14.10.*

Ciborum & potus in conuiuiis luxus. Vide ebrietas.

CYTHARA & lyra & tympanum & tibia & vinum in conuiuijs vestris, & opus Domini non respicitis nec opera manuum eius consideratis. *Esa.5.12.*

Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia, saturitas panis, & abundantia, & ocium ipsius & filiarum eius, & manum egeno & pauperi non porrigebant. *Ezech.16.49*

Attendite autem vobis ne forte grauentur corda vestra crapula & ebrietate, & curis huius vitæ, & superueniat in vos repentina dies illa. *Luc.21.34*

Cap.16.19. Homo quidam erat diues & induebatur purpura, & bysso, & epulabatur quotidie splendide.

Rom.13.13. Sicut in die honeste ambulemus non in comessationibus,& ebrietatibus, non in cubilibus,& impudicitijs, non in contentione & æmulatione.

1.Pet.4.3. Sufficit enim præteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam hijs qui ambulauerunt in luxurijs, desiderijs, vinolentijs, commessationibus, potationibus & illicitis idolorum cultibus.

Conuiuia.

Prouer.51.17. MELIVS est vocari ad olera cum gaudio, quam ad vitulum saginatum cum odio.

23.20. Noli esse in conuiuijs potatorum,nec in comessationibus eorum,qui ca nes ad vescendum conferunt,quia vacantes potibus, & dantes symbola consumentur ,& vestietur pannis dormitatio.

Eccles.37.32 Noli auidus esse in omni epulatione,& non te effundas super omnem escam.

Ibidem.33. In multis enim escis erit infirmitas,& auiditas appropinquabit vsque ad choleram.

Eccle.31.16. Super mensam non extendas manum tuam prior, ne inuidia contaminatus,erubescas.

Ibidem.21. Si in medio multorum sedisti,tu prior illis,ne extendas manum tuam,nec prior poscas bibere.

Ibidem.25. Si coactus fueris in edendo multum,surge à medio & vome, & refrigerabit te, & non adduces corpori tuo infirmitatem.

Ibidem.41. In conuiuio vini non arguas proximum, & non dispicias eum in iucunditate illius.

40.30 Vir respiciens in mensam alienam, non est vita eius in cogitatione victus, alit enim animam suam cibis alienis.

Cibare esurientes, seu fame laborantes.

Deut.23.3. AMMONITES & Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam Domini in æternum,quia noluerunt vobis occurrere cum pane & aqua in via, quando egressi estis de ægypto &c.

Iud.8.5. Dixitque ad viros Socoth,date obsecro panes populo qui mecum est quia valde defecerunt &c.

1.Reg.21.3. Nunc ergo si quid habes ad manum, vel quinque panes da mihi aut quicquid inueneris:& respondens sacerdos Achimelech ad Dauid, ait illi: non habeo laicos panes ad manum, sed tantum

tum panē sanctū, si mundi sunt pueri, maxime à mulieribus &c.

Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam, cum videris nudum operi eum & carnem tuam ne despexeris. *Esa.58.7.*

Esuriui & dedistis mihi manducare, sitiui & dedistis mihi bibere &c. *Math.25.35.*

Cibus sumendus cum gratiarum actione. Vide gratia.

Cibi delectus habendus. Vide abstinentia.

Circuncisio carnalis & spiritualis.

ET circuncidit (Abraham) eum (Isaac) octauo die, sicut præceperat ei Deus. *Gen.21.4.*

Tulit ilico Sephora acutissimam petram, & circuncidit præputium filij sui &c. *Exo.4.25.*

Omnis seruus emptitius circuncidetur, & sic comedet. *Cap.12.44.*

Et die octauo circuncidetur infantulus. *Leuit.12.3.*

Circuncidite igitur præputium cordis vestri, & ceruicem vestram ne induretis amplius. *Deut.10.16.*

Circuncidet Dominus Deus tuus cor tuum & cor seminis tui vt diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, vt viuere possis. *Cap.30.6.*

Fac tibi cultros lapideos & circuncide secundo filios Israel. *Iosue.5.2.*

Tunc Achior videns virtutem quam fecit Deus Israel, relicto gentilitatis ritu credidit Deo, & circuncidit carnem præputij sui, & appositus est populo Israel &c. *Iudith.14.6.*

Omnis alienigena incircuncisus corde, & incircuncisus carne, non ingredietur sanctuarium meum, omnis filius alienus, qui est in medio filiorum Israel. *Ezec.44.9*

Circuncidemini Domino & auferte præputia cordium vestrorum, viri Iuda & habitatores Hyerusalem, ne forte egrediatur, vt ignis indignatio mea, & accendatur, & non sit qui extinguat, propter malitiam cogitationum vestrarum. *Hiere.4.4*

Cui loquar, & quem contristabor & audiat? Ecce incircuncisæ aures eorum & audire non possunt, ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium, & non suscipient illud. *Cap.6.10.*

Ecce dies veniunt dicit Dominus & visitabo super omnem qui circuncisum habet præputium. *Cap.9.25.*

Et factum est in die octauo venerunt circuncidere puerum (Ioannem) & vocabant nomine patris sui Zachariam. *Luc.1.59.*

Et postquam consummati sunt dies octo vt circunciderretur puer, vocatum est nomen eius Iesus: Quod vocatum est ab angelo priusquam in vtero conciperetur. *Cap.2.21.*

Ioan 7.22. Propterea Moyses dedit vobis circuncisionem, non quia ex Moyse est, sed ex patribus, & in sabbatho circunciditis hominē.

Act.7.8. Et dedit illi testamentum circuncisionis, & sic genuit Isaac, & circuncidit eum die octauo.

Cap.15.1. Nisi circuncidamini secundum morem Moysi, non potestis saluari.

Cap.16.3. Hunc (Timothæū) Paulus voluit secum proficisci, & assumens, circuncidit eum, propter Iudæos qui erant in illis locis.

Rom.2.29 Sed qui in abscondito Iudæus est, & circuncisio cordis in spiritu, non litera, cuius laus non ex hominibus sed ex deo est.

1.*Cor*.7.29. Circuncisio nihil est, & præputium nihil est, sed obseruatio mandatorum Dei, Gal. 6. 12.

Philip.3.3 Nos enim sumus circuncisio qui seruimus Deo & gloriamur in Christo Iesu & non in carne fiducia n habentes &c.

Collos.2.11. In quo & circuncisi estis, circuncisione non manufacta in expoliatione corporis carnis; sed in circuncisione Iesu Christi, cōsepulti ei in baptismo.

Ciuitas superna.

Heb.11.10 EXPECTABAT fundamenta habentem ciuitatem (Abraham) cuius artifex & conditor Deus.

Cap.12.22. Sed accessistis ad Sion montem, & ciuitatē Dei viuentis Ierusalem cælestem.

13.14 Non enim habemus hîc manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus.

Apo.21.14 Et murus ciuitatis habens fundamenta duodecim.

Ibidem.19. Et fundamenta muri ciuitatis omni lapide precioso, & templum non vidi in ea.

Ibidem.22. Dominus enim Deus omnipotens templum illius est & agnus.

Ibidem.23. Et ciuitas non eget sole neque luna, vt luceant in ea: nam claritas Dei illuminat illam.

Ciuitas terrena, pietate gubernatur.

Leu.19.33 SI habitauerit aduena in terra vestra, & moratus fuerit inter vos, nō exprobretis ei, sed sit inter vos quasi indigena, & diligetis eum, quasi vosmetipsos; fuistis enim & vos aduenæ in terra Aegypti.

Pro 11.10. In bonis iustorum exultabit ciuitas.

Ibidem.14. Vbi non est gubernator, populus corruet.

Eccl.*s*.10.2. Qualis rector ciuitatis, tales & inhabitantes eam, Ciuitates inhabitabuntur per sensum prudentium.

Vrbs

Vrbs fortitudinis nostræ Sion saluator ponetur in ea murus *Esa.26.1.*
& antemurale. Aperite portas & ingredietur gens iusta custodiens ciuitatem.

Impietate deuastatur.

Præcipita Domine, diuide linguas eorum. Die ac nocte circun *Psal.54.11.*
dabit eā super muros eius iniquitas, & dolus. Et non defecit de plateis eius vsura & dolus.

Nisi Dominus custodierit ciuitatē, frustra vigilat qui custodit *126.1*
eam.

Benedictione iustorum exaltabitur ciuitas: & ore impiorum *Pro.11.11.*
subuertetur.

Homines pestilentes dissipant ciuitatem: sapientes verò auer- *29.8*
tunt furorem.

Susurro & bilinguis maledictus: multos enim turbauit pacem *Eccl.28.15*
habentes. Lingua tertia multos commouit, & disperdidit illos de gente in gentem; ciuitates muratas diuitum destruxit, & domos magnatorum effodit.

Et eris deserta, quia oblita es Domini Dei saluatoris tui, & for- *Esai.17.9.*
tis adiutoris tui non es recordata.

Væ qui ædificat ciuitatem in sanguinibus, & præparat vrbem *Aba.2.12.*
in iniquitate.

Clauis mortis.

ET dabo clauem domus Dauid super humerum eius: & aperiet *Esa.22.22.*
& non erit qui claudat, & claudet & non erit qui aperiat.

Ego sum viuens in secula seculorum, & habeo claues mortis & *Apoc.1.18.*
inferni.

Hæc dicit sanctus & verus, qui habet clauem Dauid: qui aperit *Cap.3.7.*
& nemo claudit: claudit, & nemo aperit.

CLAVDIVS Cæsar Romanus, præcipit omnes Iudæos exire Roma, Act.18, 2. huius tempore magna erat in orbe annonæ caritas, Act. 11,28.

CLAVDIVS Lysias mittit Paulum ad Felicem præfectum Cæsareæ, Act.23;23.30.

CLEOPATRA filia Ptolomei traditur Alexandro, 1 Mach. 10.58. tunc adimitur, & traditur Demetrio, 11,11.

CLEOPHAS ibat cum altero discipulo in Emaus, Lucæ 24, 13. cognouit Christum in fractione panis, 24.30.

Cogitationes prauæ quas odit Deus.

ET vnusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in *Zach.8.17.*
cordibus vestris, & iuramentum mendax non diligatis, om-

Prou.6.12. nia enim hæc sunt, quæ odi, dicit Dominus.

Homo apostata, vir inutilis graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, & omni tempore iurgia seminat.

Math.15.19 De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ.

Mar.7.21. Ab intus enim de corde hominum malæ cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia &c.

Cogitationes cordis nouit Deus.

3.Reg.8.39. TV exaudies de cælo in loco habitationis tuæ & repropitiaberis & facies vt tribuas vnicuique iuxta vias suas, sicut videris cor eius, quia tu solus nosti corda omnium filiorum hominum.

2.Para.6.30. Tu exaudies de cælo de sublimi habitaculo tuo, & propitiare & redde vnicuique secundum vias suas, quas nosti eum habere in corde suo, tu enim solus nosti corda filiorum hominum.

Ioan.2.25. Et quia opus ei non erat vt quis testimonium perhiberet de homine, ipse enim sciebat quid esset in homine.

Nulla cogitatio latet Deum.

Iob.42 2. SCIO quia omnia potes, & nulla te latet cogitatio.

Eccles.42.19 Cognouit enim Dominus omnẽ scientiam & inspexit in signũ æui, annuntians quæ præterierunt, & quæ superuentura sunt, reuelans vestigia occultorum.

Esa.29.15. Væ qui profundo estis corde, vt à Domino abscondatis consilium, quorum sunt in tenebris opera.

Math.9.4 Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum dixit.

Nouerunt cogitationes & alij quibus Deus voluerit reuelari.

4.Reg.5.25. IPSE autem ingressus stetit coram Domino suo, & dixit Elizeus: Vnde venis Giezi? Qui respondit non iuit seruus tuus quoquam. At ille ait: nonne cor meum in præsenti erat, quomã reuersus est homo de curru suo in occursum tui? nunc igitur accepisti argentum & vestes, vt emas olueta, & vineas, & oues & boues, & seruos, & ancillas &c.

Cap.6.12. Dixit vnus seruorum eius nequaquam Domine mi rex, sed Elizeus propheta qui est in Israel, indicat regi Israëli omnia verba quæcunque locutus fueris in conclaui tuo.

Dan.2.29. Tu rex cogitare cœpisti in tuo strato quid esset futurum post hæc & qui reuelat mysteria ostendit tibi quæ futura sunt &c.

Cognitio Dei.

HOMO enim videt ea, quę patent: Deus autem intuetur cor. *1. Reg. 17. 7.*

Nônne ipse considerat vias meas & cūctos gressus meos dinumerat. *Iob. 31. 4.*

In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos. *Prou. 15. 3.*

Infernus & perditio coram Domino: quāto magis corda filiorum hominum. *Ibidem. 11.*

Omnes viæ hominū patent oculis eius, spirituum ponderator est Dominus. *16. 2.*

Non præterit Dominum omnis cogitatus, & non abscondit se ab eo vllus sermo. *Eccles. 42. 20.*

Bonos singulariter.

ET respexit Dominus filios Israel, & cognouit eos. *Exod. 2. 25.*

Quoniam nouit dominus viam iustorum. *Psalm. 1. 6.*

Priusquàm te formarem in vtero noui te. *Ierem. 1. 5.*

Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc. Cognouit Dominus qui sunt sui. *2. Tim. 2. 19.*

Omnia nuda & aperta sunt oculis eius. *Hebr. 4. 13.*

Malos non agnoscit.

MVlti dicent mihi in illa die, Domine Domine: Et tunc confitebor illis, quia nunquam noui vos, discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem. *Matth. 7. 23.*

Amen dico vobis nescio vos. *25. 12.*

Si quis autem ignorat, ignorabitur. *1. Cor. 14. 38.*

Firmiter exigitur.

COgnoscetur dominus iudicia faciens. Conuertantur peccatores in infernum, omnes gentes, quæ obliuiscuntur Deum. *Psalm. 9. 17.*

Vacate & videte, quoniam ego sum Deus. *45. 11.*

Deus de cœlo prospexit super filios hominum, vt videat si est intelligens, aut requirens Deum. *52. 3.*

Vani sunt omnes homines in quibus non subest scientia Dei. *Sapien. 13. 1.*

Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui: Israel autē me non cognouit, & populus meus nō intellexit. *Esai. 1. 3.*

Quia stultus populus meus me non cognouit: filij insipientes sunt, & vecordes. *Ierem. 4. 22.*

Confortati sunt in terra, quia de malo ad malum egressi sunt, *9. 3*

&

& me non cognouerunt, dicit Dominus.

Ibidem. 23.24 Non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua, & non glorietur diues in diuitijs suis: sed in hoc glorietur, qui gloriatur, scire & nosse me: quia ego sum dominus, qui facio misericordiam & iudicium & iustitiam in terra.

Osee. 6.7. Misericordiam volui, & non sacrificium: & scientiam Dei, plus quam holocausta.

Roman. 1.18. Reuelatur ira Dei de cœlo super omnem impietatem & iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in iustitia detinent, quia, quod notum est Dei manifestum est in illis: Deus enim illis manifestauit.

Multipliciter acquiritur, scilicet diuina illustratione.

Iob. 21.14. QVI dixerunt Deo, recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus.

Psal. 4.7. Multi dicunt, quis ostendit nobis bona? Signatum est super nos lumen vultus tui Domine.

Esaie. 52.6 Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquebar, ecce adsum.

Matth. 11.25. Confiteor tibi pater Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Et nemo nouit filium nisi pater, neque patrem quis nouit nisi filius, & cui voluerit filius reuelare.

16.17 Beatus es Simon Bar-iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in cœlis est, me scilicet esse Christum filium Dei viui.

Ioan. 6.44. Nemo venit ad me, nisi pater meus, qui misit me, traxerit eum. Non quia patrem vidit quisquam, nisi is qui à Deo est, hic vidit patrem.

8.19 Neque me scitis, neque patrem meum scitis, si me sciretis, forsitan & patrem meum sciretis.

17.8. Et cognouerunt verè quia à te exiui, & crediderunt, quia tu me misisti.

Ioan. 5.20 Et scimus, quoniam filius Dei venit, & dedit nobis sensum, vt cognoscamus & simus in vero filio eius. Hic est verus Deus: & vita æterna.

Creaturarum consideratione.

Iob. 12.7 NIMIRVM interroga iumẽta & docebũt te: & volatilia cœli & indicabunt tibi, loquere terræ & respondebit tibi: & narrabunt pisces maris. Quis ignorat, quòd omnia hæc manus domini fecerit?

Cœ-

Cœli enarrant gloriam Dei. *Psalm.18.2.*

Vani sunt ōnes homines, in quibus non est scientia Dei, & de *Sapien.13.1.*
his, quæ videntur bona, non potuerunt intelligere eum: qui est,
nec operibus attendentes agnouerunt, quis esset artifex. Quorum
& si specie delectati, Deos putauerunt, sciant quanto his domina
tor speciosior est. Speciei enim generator hæc omnia constituit,
Aut si virtutem & opera eorum mirati sunt, intelligant ab illis,
quoniam, qui fecit hæc, fortior est illis.

A magnitudine enim speciei & creaturæ cognoscibiliter pote- *Ibidem.5.*
rit creator horum videri. Creauit illis scientiam spiritus, & sensu
impleuit cor illorum.

Multa abscondita sunt maiora his, pauca vidimus operum *Eccles.43.36.*
eius.

Opera enim, quæ dedit mihi pater, vt perficiam ea ipsa opera, *Ioan.5.36.*
quæ ego facio, testimoniū perhibent de me, quia pater misit me.

Inuisibilia enim ipsius, à creatura mundi, per ea quę facta sunt, *Rom.1.20*
intellecta, conspiciuntur.

Ex parte enim cognoscimus. *1.Cor.13.9.*

Scripturarum declaratione.

SCRVTAMINI scripturas: quia vos putatis in illis vitam ęter *Ioan.5.39.*
nam habere. Et illæ sunt, quę testimonium perhibent de me.

Si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille *Ibidem.46.*
scripsit.

Salubriter perquiritur.

NOSSE enim te, consummata iustitia est: & scire iustitiam & *Sapien.15.3*
virtutem tuam, radix est immortalitatis.

Non nocebunt & non occident in vniuerso monte sancto meo *Esaia.11.9.*
quia repleta est terra scientia domini, sicut aquæ maris operien
tes.

Viuificabit nos post duos dies, & in die tertia suscitabit nos, & *Osea 6.3.*
viuemus in cōspectu eius: sciemus, sequemurque, vt cognosca-
mus Dominum.

Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te solum Deum ve- *Ioan.17.3*
rum, & quem misisti, Iesum Christum.

Veruntamen existimo omnia detrimentum esse propter emi- *Philip.3.8.*
nentem scientiam Iesu Christi domini mei.

Ideò nos ex qua die audiuimus, non cessamus pro vobis oran- *Coloss.1.9*
tes, vt impleamini agnitione volūtatis eius: in omni sapientia &
intellectu spirituali, vt ambuletis dignè Deo per ōnia placentes.

Et omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. Qui *1.Ioan.4.6*

non diligit, non nouit Deum, quia Deus charitas est.

Cognoscit homo differenter.

1. Reg. 16. 7. HOmo videt ea, quæ patent.

Prouer. 20. 5 Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri, sed homo sapiens exhauriet illud.

Ecclef. 13. 32. Vestigium cordis boni, & faciem bonam difficile inuenies, & cum labore.

1. Cor. 2. 11. Quis scit hominũ, quæ sũt hominis, nisi spiritus qui in ipso est?

Cognoscitur homo frequenter ex visu.

Genes. 4. 5 IRatusque est Caim vehementer, & concidit vultus eius.

Proue. 17. 24. In facie prudentis lucet sapientia.

Ecclef. 8. 1 Sapientia hominis lucet in vultu eius, & potentissimus faciem illius commutabit.

Ecclef. 17. 31. Cor hominis immutat faciem illius, siue in bono, siue in malo

19. 26 Ex visu cognoscitur vir, & ab occursu faciei cognoscitur sensatus.

A Statu.

Prou. 27. 19. QVOMODO in aquis resplendent vultus prospicentium: sic corda hominum manifesta sunt prudentibus.

Ecclef. 27. 7 Sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius, sic verbum ex cogitatu cordis hominis.

Gestu.

Proue. 20. 11. EX studijs suis intelligitur puer, si munda & recta sint opera eius.

Ecclef. 19. 27. Amictus corporis, & risus dentium & ingressus hominis enũtiant de illo.

Cognoscere licet subinde homines ex factis & verbis.

Ecclef. 19. 27. AMICTVS corporis, & risus dentium, & ingressus hominis nuntiant de illo, est correptio mendax in iracontumelio si, & est iudicium quod non probatur esse bonum, & est tacens & ipse est prudens.

Math. 7. 16. A fructibus eorum cognoscetis eos.

Cap. 12. 33. Aut facite arborem bonam & fructum eius bonum, Aut facite arborem malam & fructum eius malum, siquidem ex fructibus arbor cognoscitur.

Luc. 6. 44. Vnaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur, neque enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant vuam.

Cognosci Deus humana sapientia non potest nisi ipse reuelet.

IESVS dixit: Confiteor tibi Domine pater cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Idem habetur Luc 10. 21. *Math.11.25.*

Beatus es Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui est in cælis. *Cap.16.17.*

Vos autem dixi amicos, quia omnia quæcunque audiui à patre meo nota feci vobis. *Ioan.15.15.*

Nobis autem reuelauit Deus per spiritum sanctum, Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda cordis. *1.Cor.2.10.*

Cognitionem Dei nemo habet perfectam, nisi qui Spiritum Dei habet:

ANIMALIS homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei, stultitia enim est illi, non potest intelligere quia spiritualiter examinatur. *1.Cor.2.14.*

Non cesso gratias agens pro vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis, vt Deus Domini nostri Iesu Christi pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & reuelationis in agnitionem eius. &c. *Ephe.1.16.*

Et in hoc scimus quoniã cognouimus eum, si mandata eius obseruemus. *1.Io.2.3.*

Compass. habenda ad proximum.

AVRIS audiens beatificauit me, & oculus videns testimonium reddebat mihi, eo quod liberassem pauperem vociferantem, & pupillum, cui non erat adiutor, benedictio perituri super me veniebat, & cor viduæ consolatus sum. *Iob.29.11.*

Omnia quæcunque vultis bona, vt faciant vobis homines, ita & vos facite illis. Hæc est enim lex & prophetæ. *Matth.7.12.*

Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus. *Roman.12.15*

Non solum iustis in afflictione compatiendum est, sed etiam peccatoribus & iniustis.

PROPTER destructionem Babylonis repleti sunt lumbi mei dolore, sicut angustia parturientis. *Esaie.21.3.*

Recedite à me (dicebat Esaias, videns spiritualem calamitatem superuenientẽ in populo suo,) amarè flebo, nolite incumbere, vt consolemini me, super vastitate filiæ populi mei. *22.4.*

Tristitia est mihi magna, (dicebat Paulus cõpatiens fratribus & cognatis suis pereuntibus,) & continuus dolor cordi meo. *Rom.9.2.*

Optabã enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati secundum carnem, qui sunt Israelitæ *Rom.9.3.*

quorum

Idem ſapere idemque ſentire iubemur.

VNANIMES vno ore honorificetis Deum & patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti. *Cap 15.6.*

Obſecro autem vos per nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt idipſum dicatis omnes,& non ſint in vobis ſchiſmata,ſitis autem perfecti in eodem ſenſu & in eadem ſcientiam. *1.Cor.1.10.*

Implete gaudium meum, vt idem ſapiatis, eandem charitatem habentes, vnanimes idipſum ſentientes. *Philip.2.2.*

Imitatores mei eſtote fratres & obſeruate eos, qui ita ambulant, ſicut habetis formam noſtram. *Cap.3.17.*

In fide autem omnes vnanimes, compatientes, fraternitatis amatores, miſericordes, modeſti, humiles. *1.Pet.3.8.*

Concupiſcentia prohibetur & punitur.

NON concupiſces domum proximi tui nec deſiderabis vxorem eius, non ſeruum, non ancillam, non bouem, non aſinum, nec omnia quæ illius ſunt. *Exo.20.17.*

Adhuc carnes erant in dentibus eorum, & ecce furor Domini concitatus in populum,percuſsit eum plaga magna nimis.Vocatuſque eſt ille locus, Sepulchra concupiſcentiæ, ibi enim ſepelierunt populum qui deſiderauerat (ſcilicet Carnem) *Num.11.33.*

Super filiam luxurioſam confirma cuſtodiam, ne quando faciat te venire in opprobrium inimicis, à detractione in ciuitate, & abiectione plebis & confundat te in multitudine populi. *Eccleſ. 42. 11.*

Pepigi fœdus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de virgine. *Iob.31.1.*

Non concupiſcat pulchritudinem eius cor tuum, ne capiaris nutibus eius, præcium enim ſcorti, vix eſt vnus panis: *Prou.6.25.*

Audiſtis quia dictum eſt antiquis, non mœchaberis, ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo. *Math.5.28.*

Et alij ſunt qui in ſpinis ſeminantur, hij ſunt qui verbum audiunt, & ærumnæ ſæculi, & deceptio diuitiarum,& circa reliqua concupiſcentiæ introeuntes, ſuffocant verbum, & ſine fructu efficitur. *Mar.4.18.*

Non ergo regnet peccatum in veſtro mortali corpore,vt obediatis concupiſcentijs veſtris & Cap.13.14. *Rom.6.12.*

Spiritu ambulate, & deſideria carnis non perficietis. *Gal.5.16.*

Mortificate ergo membra veſtra quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam,libidinem, concupiſcentiam malam, & auaritiam quæ eſt idolorum ſeruitus. *Colloſ.3.5.*

1.Thess.4.3. Hæc est enim voluntas Dei sanctificatio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione, vt sciat vnusquisque vas suum possidere in sanctificatione & honore.

2.Tim.2.22. Iuuenilia autem desideria fuge, sectare verò iustitiam, fidem, charitatem, & pacem, cum ijs qui inuocant Dominum de corde puro.

1.Pet.2.11 Charissimi obsecro vos tanqum aduenas & peregrinos, abstinere vos à carnalibus desiderijs, quę militant aduersus animā &c.

1.Ioan.2.15. Si quis diligit mundum non est charitas Patris in eo, quoniā omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, vel concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ, quæ non est ex Patre, sed ex mundo, & mundus transit & concupiscentia eius.

Iac.4.1. Vnde bella & lites in vobis? nonne hinc, ex concupiscentijs vestris, quæ militant in membris vestris?concupiscitis & non habetis, occiditis & zelatis & non potestis adipisci, litigatis & belligeratis, petitis & non accipitis, eo quod male petatis, vt in concupiscentijs vestris insumatis.

Concupiscentia mala peccatum operatur.

Gene.8.21. SENSVS & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua.

Roma.7.18. Scio enim, quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum, non inuenio. Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago. Si autem, quod nolo, illud facio, iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Inuenio, legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet. Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominē: video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in mēbris meis.

Iacob.1.13. Nemo cùm tentatur, dicat, quoniam à Deo tentatur: Deus enim intentator malorum est. Ipse autem neminem tentat. Vnusquisque verò tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum: peccatum verò, cum consummatum fuerit, generat mortem.

Concupiscētias carnis refrenare & mortificare iubemur.

Genes.4.7. Nónne si bene egeris, recipies, sin autem male, statim in foribus peccatum tuum aderit? Sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illi.

Ecclesia.11.10 Aufer iram à corde tuo, & amoue malitiam à carne tua: Adolescentia enim & voluptas vana sunt.

Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui. *Ecclesia 5.3.*

Virginem ne conspicias, ne fortè scandalizeris in decore illius. *Ibidem 9.5.*

Auerte faciem à muliere compta, & ne circunspicias speciem alienam. *Ibidem.8.*

Propter speciem mulieris, multi perierunt: & ex hoc concupiscentia, quasi ignis exardescit. *Ibidem.11.*

Ne respicias in mulieris speciem, & ne concupiscas mulierem à specie. *Ibidem 25.28.*

Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Si præstes animæ tuæ concupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis. *Ecclesi.18.30.*

Aufer à me vanas concupiscentias, & concubitus concupiscẽtiæ ne apprehendant me. *23.6.*

Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus lucidum erit. *Matth.6.22.*

Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentijs vestris. *Rom.6.12.*

Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. *Cap 8.8*

Dico autẽ, Spiritu ambulate, & desideria carnis nõ perficietis. *Gal.5.16.*

Deponite vos secundum pristinam conuersationem, veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris. *Ephe.4.22.*

Fornicatio autem, & omnis immunditia aut auaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos. *Cap.5.3.*

Mortificate ergo membra vestra, quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam &c. *Colloss.3.5.*

Erudiens nos, vt abnegantes impietatem, & sæcularia desideria, sobriè & iustè & piè viuamus, in hoc sæculo. *Titum.2.12.*

Deponentes igitur omnem malitiam & omnem dolum, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes. *1.Pet.2.1.*

Condonandum fratri in nos peccanti.

MEMORARE timorem Dei & non irascaris proximo. *Eccles.28.8.*

Ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. *Math.5.22.*

Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester cœlestis peccata vestra. *Cap.6.14*

Dixit illi Iesus non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies. 35. Sic & pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. *Cap.18.22.*

Attendite vobis, si peccauerit in te frater tuus, increpa illũ, & si *Luca.17.3.*

pœnitentiam egerit, dimitte illi.

Ephe.4.32. Estote benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & Deus in Christo donauit vobis.

Confessio peccatorum in scripturis varia & multiplex.

Gen.41.9. TVNC demum reminiscens pincernarum magister ait: Confiteor peccatum meum.

Leuit.16.20 Postquam mundauerat sanctuarium & altare, tunc offeret hircum viuentem, & posita vtraque manu super caput eius cõfiteatur omnes iniquitates filiorum Israel, & vniuersa peccata, atque peccata eorum quæ imprecans capiti eius, emittet illum per hominem paratum, in desertum.

Cap.26.40. Donec confiteantur iniquitates suas & malorũ suorũ recordẽtur, quibus præuaricati sũt in me, & ãbulauerunt ex aduerso mihi.

2.Reg.24.17 Dixitque Dauid ad Dominum cum vidisset angelum cædentem populum: Ego sum qui peccaui, ego iniquè egi, isti qui oues sunt, quid fecerunt? Idem 1. Para.21.17.

2.Esd.9.3. Et consurrexerunt ad standum, & legerunt in volumine Dei sui, quater in die, & quater confitebantur, & adorabant Dominum Deum suum.

Psal.31.5. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.

Psal.53.8. Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo quoniam bonum est.

Num.5.6. Vir siue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis quæ solent hominibus accidere & per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque dereliquerint, confitebuntur peccatũ suũ.

Psal.141.4. Non declines cor tuum in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis.

Eccles.4.31. Non confundaris confiteri peccata tua, & non subijcias te omni homini pro peccato.

43.26. Narra si quid habes vt iustificeris.

Prou.28.13. Qui abscondit scelera sua non dirigetur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur.

Math.18.18. Amen amen dico vobis quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlis, & quæcunque solueritis super terrã erunt soluta & in cælis.

Marc.1.5. Et egrediebatur ad eum omnis Iudææ regio, & Hyerosolymitæ vniuersi, & baptizabantur ab illo in Iordanis flumine, confitentes peccata sua.

Luc.15.18. Surgam & ibo ad patrem meum & dicam ei: Pater peccaui in cælum

cælum & coram te, non sum dignus vocari filius tuus.

In veteri lege figuraliter instituebatur ab ipso Deo. Deut. 17. quando leprosos (per quos mystice intelliguntur peccatores qui spirituali lepra). i. peccato infecti & immundi sunt) voluit manifestandos sacerdotibus, vt ipsi iudicarēt inter lepram & inter non lepram &c. Id quod & Christus duxit obseruandum quoniam dixit eis quos à lepra mundaturus erat inquiens:

Ite & ostendite vos sacerdotibus. *Luc. 17. 14.*

Confitemini alterutrum peccatata vestra, & orate pro inuicem, vt saluemini, multum enim valet oratio iusti asidua. *Iaco. 5. 16.*

Multique credentium veniebant confitentes & annuntiantes actus suos. *Act 19. 18.*

Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus Deus vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. *1. Ioan. 1. 9.*

Confessio peccatorum & in nouo testamento confirmatur.

AMEN dico vobis, quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo & quæcūque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo Matth. 8. 4. vade ostende te sacerdoti. *Matth. 18. 18.*

Et egrediebatur ad eum omnis Iudeæ regio, & Ierosolymitę vniuersi: & baptizabantur ab illo in Iordanis flumine, confitentes peccata sua &c. *Marc. 1. 5.*

Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam ei: pater peccaui in cælum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum ex mercenarijs tuis. *Luc. 15. 18.*

Multique credentium veniebant confitentes & annunciantes actus suos. *Act. 19. 18.*

Confitemini ergo alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem. *Iacob. 5. 16.*

Confessio peccatorum in oratione.

EXPANDI manus meas ad Dominum Deum meū, & dixi: Deus meus confundor & erubesco leuare faciem meam ad te, quoniā iniquitates nostræ multiplicatæ sunt super caput meū. *1. Esd. 9. 6.*

Et separatum est semen filiorum Israel ab omni filio alienigena, & steterunt & confitebantur peccata sua & iniquitates patrum suorum. *2. Esd. 9. 2.*

Delictū meū cognitū tibi feci, & iniustitiā meam nō abscōdi. *Psal. 31. 5.*

Peccauimus, iniquitatem fecimus, & recessimus, & declinauimus à mandatis tuis. *Dan. 9. 5.*

Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. *Luc. 11. 4.*

Confirmationis modus & Fructus.

TVNC oblati sunt ei paruuli, vt manus eis imponeret & ora- Matth.19.13
ret.

Et offerebant illi paruulos, vt tangeret illos. Mar.10.16.

Et cùm cepisset eos in vlnas, impositis manibus super illos benedixit eis.

Manus citò nemini imposueris. 1.Timot.5.22.

Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, & orantes Actuum 6.6
imposuerunt eis manus.

Iosue verò filius Nun repletus est spiritu sapientiæ, quia Mo- Deute.34.9
ses posuit super eum manus suas.

Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te per im- 2.Timo.1.6
positione m manuum mearum.

Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant spiritum Actuum.8.17
sanctum.

Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus 19.6.
super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant.

Confirmationis sacramentum.

TVNC imponebunt manus super illos & accipiebant Spiritũ Act.8.17.
sanctum Heb. 6. 2.

Coniuratio & seditio eiusque punitio.

ECCE Dathan & Abyron seditionem mouent, hosque Num.16.*.
viuos terra absorbet, illum verò cum socijs deuorat ignis,
sed & alios 14700 murmurantes consumpsit incendium.

Cumque indigeret aqua populus, conuenerunt aduersum Cap.20.2.
Moysen & Aaron, & versi in seditionem dixerunt: vtinam perijssemus inter fratres nostros coram Domino &c.

Misitque Dominus spiritum pessimum inter Abimelech & ha- Iudic.9.23.
bitatores Sichen, qui ceperunt eum detestari &c.

Ephratæi aduersus Iepthe insurgentes ad vada Iordanis occi- Cap.12.*.
duntur &c.

Ioab cum fratre Abisai persequens Sibam filium Bochri mo- 2.Reg.20.*
uentem contra Dauid seditionem in Israel, Amasiam in v a occidit, tandemque ab obsidions Abelę, misso Sibæ per murum capite, descedit.

Eo igitur tempore quo Mardochęus ad regis ianuam moraba- Hester.2.21.
tur, irati sũt Bagatã & Thares, duo Eunuchi regis, qui ianitores erant, & in primo palatij limine pręsidebant, voluerunt que

insurgere in regem & occidere eum, quod Mardochæum non latuit, statimque nunciauit reginæ Hester, & illa regi, ex nomine Mardochęi, qui ad se rem detulerat, quæsitum est & inuentum, & appensus est vterque eorum in patibulo.

Act.5.36. Ante hos enim dies extitit Theodas: dicens se esse aliquē, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum qui occisus est, & omnes qui credebant ei dissipati sunt, & redacti ad nihilum. Post hunc extitit Iudas Galilæus in diebus professionis, & auertit populum post se, & ipse perijt, & omnes quotquot consenserant ei dispersi sunt.

Cap.23.12. Facta autem die collegerunt se quidam ex Iudæis & deuouerunt se dicentes, neque manducaturos neque bibituros, donec occiderent Paulum &c.

Confusio salutaris.

Eccle.4.25. EST enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam.

Esa.29.22. Non modò confundetur Iacob, nec modò vultus eius erubescet, sed cùm viderit filios suos opera manuum mearum in medio sui sanctificantes nomen meum, & sanctificabunt sanctum Iacob Deum Israël prædicabunt, & scient errantes spiritu intellectum, & mussitatores discent legem.

Iere.6.15. Quin potius confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt, quamobrem cadent inter ruentes.

Eze.36.32. Recordabimini viarum vestrarum pessimarum, studiorumq; non bonorum, & displicebunt vobis iniquitates vestræ, & scelera vestra.

Ibidem.32. Confundimini, & erubescite super via vestra domus Israël.

Pœnalis confusio.

Eccles.41.21. ERVBESCITE à patre & à matre de fornicatione, & à præsidente, & à potente de mendacio. A principe & à iudice de delicto, à synagoga, & à plebe de iniquitate, à socio & amico de iniustitia, & de loco in quo habitas, de furto, de veritate Dei, & testamento.

Ieremi.2.26. Quomodo confunditur fur, quando deprehenditur: sic confusi sunt domus Israel, & ipsi & terga eorum.

3.25. Dormiemus in confusione nostra, & operiet nos ignominia nostra, quoniam Domino Deo nostro peccauimus.

12.13. Cōfundemini à fructibus vestris propter iram furoris Domini

Cap.13.17. Domine omnes qui te derelinquunt, confundentur.

17.18. Confundantur omnes qui me persequuntur & non confundar ego.

Connubium spirituale inter Deum & animam.

Connubium vide Matrimonium.

NON vocaberis vltra derelicta, & terra tua non vocabitur amplius desolata, sed vocaberis voluntas mea in ea, & terra tua inhabitabitur, quia complacuit Domino in te & terra tua inhabitabitur. *Esa.62.4.*

Vsquequo delicijs dissolueris filia vaga? quia creauit Dominus nouum super terram, fœmina circundabit virum. *Hiere.31.22.*

Multiplicatam quasi germen agri dedi te, & multiplicata es, & grandis effecta es, & ingressa es, & peruenisti ad mundam muliebrem, hubera tua intumuerunt, & pilus tuus germinauit & eras nuda, & confusione plena, & transiui per te, & vidi te,& ecce tempus tuum tempus amantium, & expandi amictu meum super te & operui ignominiam tuam, & iuraui tibi,& ingressus sum pactum tecum: ait Dominus Deus & facta es mihi. *Ezech.16.7*

Et sponsabo te mihi in fide, & scies quia ego Dominus. *Osee.2.20.*

Nunquid possunt filij sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Idem Mar.2.19. *Math.9.15.*

Æmulor enim vos Dei æmulatione, despondi enim vos vni viro virginem castam exhibere Christo. *2.Cor.11.2.*

Gaudeamus & exultemus & demus gloriam ei quia venerunt nuptiæ agni, & vxor eius præparauit se. *Apoc.19.7.*

Et ego Ioannes vidi sanctam ciuitatem Hyerusalem nouam descendentem de cælo, à Deo paratam sicut sponsam ornatam viro suo &c. 9.* *Cap.21.2.*

Conscientiæ bonæ tranquillitas

OMNES dies pauperis mali, secura mens quasi iuge conuiuium. *Prou.15.15.*

Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia,& nequissima paupertas in ore impij. *Eccles.13.30.*

Charissimi si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. *1.Ioan.3.21.*

Gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ, quod in simplicitate Dei & sinceritate, & non in sapientia carnali ,sed in gratia Dei conuersati sumus in hoc mundo, abundantius autem ad vos. *2.Cor.1.12.*

Conscientiæ malæ perturbatio.

FREQVENTER enim præoccupant pessima redarguente conscientia.11.Cum enim sit timida nequitia dat testimoniū condēnationis,semper enim præsumit sæua perturbata cōsciētia. *Sap.17.10.*

Consecratio sacerdotum, dierum, altaris, vestium, caeterorumque, quorum est vsus in sacris.

Exo.28.40. PORRO filijs Aaron tunicas lineas parabis, & balteos ac tiaras in gloriam & decorem, vestiesque hijs omnibus Aaron fratrem tuum & filios eius cum eo.

Cap.29.1. Sed ex hoc facies vt mihi in sacerdotio consecrentur: 7. & oleum vnctionis fundes super caput eius, atque hoc ritu consecrabitur. 21. Cumque tuleris de sanguine, qui est super altare & de oleo vnctionis, asperges Aaron & vestes eius, filios & vestimenta eorum. 29 Vestem autem sanctam qua vtetur Aaron, habebunt filij eius post eum, vt vngantur in ea & consecrentur manus eorum 35. Omnia quae praecepi tibi facies super Aaron & filijs eius, septem diebus consecrabis manus eorum.

Cap.32.29 Et ait Moyses: consecrastis manus vestras hodie Domino, vnusquisque in filio & in fratre suo, vt detur vobis benedictio.

Cap.40.9. Et assumpto vnctionis oleo, vnges tabernaculum cum vasis suis, vt sanctificentur: altare holocausti, & omnia vasa eius, labrum cum basi sua, omnia vnctionis oleo consecrabis, vt sint sancta sanctorum.

Leuit.7.30. Tenebit manibus adypem hostię & pectusculum, cumque ambo oblata Domino consecrauerit, tradet sacerdoti.

Cap.8..* Aaronis & filiorum eius consecratio, ac tabernaculi supellectilisque eius vnctio declaratur. 22. Obtulit & arietem secundum in consecrationem sacerdotum, posueruntque super caput eius Aaron & filij eius manus suas. 31. Cùmque sanctificasset eos in vestitu suo precepit eis dicens, Coquite carnes ante fores tabernaculi, & ibi comedite eas, panes quoque consecrationis edite, qui positi sunt in canistro sicut praecepit mihi Dominus dicens: Aaron & filij eius comedent eos.

Cap.21.7. Scortum & vile prostibulum non ducet vxorem, nec eā quae repudiata est à marito, quia consecratus est Deo suo, & panes propositionis offert. 10. pontifex. i. sacerdos maximus inter fratres suos super cuius caput fusum est benedictionis oleum, & cuius manus in sacerdotio consecratae sunt, vestitusque est sanctis vestibus &c.

Cap.23.12. Atque in eodem die quo manipulus consecratur, edetur agnus immaculatus, anniculus in holocaustum Domini.

Num.6.5. Omni tempore separationis suae nouacula non transibit super caput eius vsque ad completum diem quo Domino consecratur sanctus erit crescente caesarie capitis eius. 9. Sin autem mortuus fuerit

fuerit subito quispiam coram eo, polluetur caput consecrationis *eius*: quod radet ilico in eadem die purgationis suæ & rursum septima.

Factum est autem in die quia compleuit Moyses tabernaculum & erexit illud vnxitque & sanctificauit cum omnibus vasis suis, altare similiter & omnia vasa eius. *Cap.7.1*

Consilium Diuinum incomprehensibile.

QVis enim hominum poterit scire cōsiliū Dei aut quis poterit cogitare quid velit Deus. *Sapien.9.13.*

Sicut, qui mel multum comedit, non est ei bonum: sic qui scrutator est maiestatis, opprimetur à gloria. *Pro.25.27.*

Quis audiuit spiritum Domini, aut quis consiliarius eius fuit & ostendit illi? Cum quo iniit consilium & instruxit eum? *Esa.40 13*

Quis enim affuit in consilio domini? *Iere.23.18.*

Fortissime, magne & potens, Dominus exercituum nomen tibi Magnus consilio & incomprehensibilis cogitatu. *32.19.*

Quis cognouit sensum Domini, aut quis prior dedit illi, & retribuetur illi? *Rom.11,34.*

Ita & quæ Dei sunt, nemo cognouit, nisi spiritus Dei. *1.Cor.2.11.*

Quis cognouit sensum Domini, aut quis instruxit eum? *Ibidem 16.*

Insuperabile.

NOn est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum. *Pro.21.30.*

Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet. *Esa.46.10.*

Et nunc itaque dico vobis, abstinete ab hominibus istis, & sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium, aut opus hoc dissoluetur. Sin ex Deo est, non potestis dissoluere, nequando & Deo repugnare reperiamini. *Acto.3.*

Irreprehensibile.

COnsilium autem Domini in æternum manet. *Psal 32.11.*

Terribilis in consilijs super filios hominum. *65.5.*

Cùm venerit repentina calamitas, & interitus vester vt tempestas ingruerit, cùm venerit super vos tribulatio & angustia: tunc inuocabunt me, & non exaudiam; manè consurgent, & non inuenient me, eò quòd exosam habuerint disciplinam, & timorem Domini non susceperint, nec acquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersę correptioni meæ. *Prou.1.27*

Consilium bonum.

Exo.18.19. AVDI verba mea atque consilia,& erit Dominus tecum.
Nume.9.8. State,vt consulam,quid præcipiat Dominus de vobis, (de immundis super anima hominis)
Deut.32.28. Gens absque consilio & sine prudentia, vtinam saperent,& intelligerent, ac nouissima prouiderent.
2.Reg.17.14. Melius est consilium Chusi consilio Achitophel.
Iud.8.31. Orate vt firmum faciat consilium meum Deus.
9.18. In corde meo Domine consilium corrobora,vt domus tua in sanctificatione permaneat.
Heb 3.6. Quæ domus sumus nos.
Iud.10.8. Det tibi Deus gratiam & omne consilium cordis tui virtute sua corroboret.
Ibidem.15. Conseruasti animam tuam , eò quòd tale peperisti consilium,vt descenderes ad dominum Deum nostrum,(hic in bono.)
Tob.4.20. Pete ab eo,vt vias tuas dirigat,& omnia consilia tua in ipso permaneant.
Iob.15.8. Nunquid consiliū Dei audisti(obediendo) non.
Psal.12.3. Quamdiu ponam consilia in anima mea,& dolorem in corde meo per diem.
19.5. Tribuat tibi Deus secundum cor tuum , & omne consilium tuum confirmet.
105.13 Obliti sunt operum eius,& non sustinuerunt consilium eius.
106.11 Exacerbauerunt eloquia Dei , & consilium altissimi irritauerunt.
Prou.1.25. Despexistis omne consilium meum,& increpationes meas neglexistis.
Cap.2.11. Consilium custodiet te.
Cap.3.21. Custodi legem meam atque consilium meum & erit vita animæ tuæ.
Cap.8.12. Ego sapientia habito in consilio, & eruditis intersum cogitationibus.
Ibidem.14. Meum est consilium & æquitas.
Cap.13.10. Qui agunt omnia cum consilio,reguntur sapientia.
Ibidem 16. Astutus omnia agit cum consilio.
Esa.9.6. Vocabitur nomen eius abmirabilis consiliarius.
Iere.23.26. In nouissimis diebus intelligetis consilium eius (quod modò contemnitis)
Cap.38.15. Si consilium dedero tibi,non me audies,(sæpe fit)
1.Mac.2.65 Simon frater vester scio quòd vir consilij est,ipsum audite semper:& ipse erit vobis pater.

Præuidimus

Præuidimus animabus nostris errore vestro compulsi, & hoc consilium iniuimus. Roma. 9. 5.

Consilium bonum, bonus attendit à quo habeat.

CONSILIVM semper à sapiente perquire. Tob. 4. 19.

Qui sapiens est, audit consilia. Prou. 12. 15.

Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri. Cap. 20. 5.

Multi pacifici sint tibi, & consiliarius sit tibi vnus de mille. Eccles. 6. 6.

Cum fatuis consilium non habeas, non enim poterunt diligere nisi quę eis placent. Coram extraneo non facias consilium, nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum manifestes, ne forte inferat tibi gratiam falsam, & conuicietur tibi. 8. 20.

Cum sapientibus & prudentibus tracta. 9. 21.

Non omnem hominem inducas in domum tuam, multæ enim sunt insidiæ dolosi. Sicut enim eructant præcordia fœtentium, & sicut perdix inducitur in caueam, & vt caprea in laqueum: sic & cor superborum, & sicut prospectator videns casum proximi sui: Bona enim in mala conuertens insidiatur, & in electis imponet maculam. 11. 31.

Scientia sapientis quasi inundatio abundabit, & consilium eius sicut fons vitę permanet. Eccl. 21. 16.

Cum viro irreligioso tracta de sanctitate, & cum iniusto de iustitia. Sed cum viro sancto assiduus esto, quemcunque cognoueris obseruantem timorem Dei, cuius anima est secundum animam tuam. Eccl. 37. 12.

Cor boni consilij statue tecum. Ibidem. 17.

Anima viri sancti enunciat aliquando vera, quàm septē circunspectores sedentes in excelso. Et sic in his omnibus deprecare altissimum, vt dirigat in veritate viam tuam. 18.

Omni tempore consilia tua in ipso permaneant. Tob. 4. 20.

Et consilium tuum iustificationes tuæ. Iob. 21.

Fili sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis. Eccles 31. 24

Ante omnia opera verbum verax præcedat te, & ante omnem actum consilium stabile. Cap. 37. 20.

Consilium bonum vtilitatem prætendit.

COnfiteor tibi Domine in toto corde meo in consilio iustorū & congregatione. Psal. 110. 1

Salus, vbi multa consilia. Prou. 11. 14

Qui pacis ineunt consilia, sequetur eos gaudium. 12. 20.

Dissipantur cogitationes, vbi non est consilium; vbi verò sunt plures. 15. 22

plures consiliarij, confirmantur.
20.18. Cogitationes consilijs roborantur.
Eccl.22.19 Sicut loramentum ligneum colligatum in fundamento ædificij non dissoluetur, sic & cor confirmatum in cogitatione consilij.
Prou.20.5 Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri, sed homo sapiens exhauriet illud.
27.90 Vnguento, & varijs odoribus delectatur cor, & bonis amici consilijs anima dulcoratur.
Eccl.40.25. Aurum & argentum est constitutio pedum, & super vtrunque consilium beneplacitum.
Eccl.35.6 Quàm speciosũ cantici iudicium, & à presbyteris cognoscere consilium.

Consilium malum.

Num.24.14. DABO tibi consilium quod populus tuus faciet populo huic extremo tempore.
32.7 Cur subuertis mentes filiorum Israël, ne transire audeant in locum, quem eis daturus est Dominus?
Deut.18.11 Non inueniatur in te qui lustret filium suum, aut filiam, ducens per ignem, neque qui pythones consulat, nec diuinos, nec à mortuis quærat veritatem: Omnia enim hęc abominatur Dominus.
1.Esdr.45. Conduxerunt aduersus eos consiliatores, vt destruerent consilium eorum.
Iob.5.12. Cogitationes malignorum dissipat, ne possint implere manus eorum, quod cœperant.
Iob.10.3. Nunquid bonum tibi videtur, vt consilium impiorum adiuues?
12.17. Adducit consiliarios (malos) in stultum finem, & iudices in stuporem.
18.7. Præcipitabit impium consilium suum.
21.16. Consilium impiorum longè sit à me.
26.3. Cui dedisti consilium, forsitan illi qui non habet prudentiam (nónne Pręsumptio est?)
Prou.21.30. Non est consilium contra Dominum (ipse det: sed magis contra nos est)
Eccl.37.7. A zelantibus te absconde consilium.
Ibidem.9. A consiliario (malo) serua animam tuam, prius scito, quæ sit illius necessitas.
Roma.1.32. Non solũ qui faciunt ea digni sunt morte sed etiam, qui consentiunt facientibus, consilium dando.

Consilium malum dolose machinatur.

Im. 21.17. CONSILIUM malignantium obsedit me.
30.14. Accipere animam meam consiliati sunt.

Super

Super populum tuum malignauerunt consilium. 82.4.
Consilia impiorum fraudulenta. Prou. 1.5.
Veruntamen, quia non sunt in manu eorum bona, consilium eorum longè fac à me. Iob 21.16.
Beatus vir qui non abijt in consilio impiorum. Psalm. 1.1.
Nolite timere, num Dei possumus resistere voluntati? Vos cogitastis de me malum, sed Deus illud vertit in bonum. Genes. 50. 19.
Qui dissipat cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum quæ ceperat. Iob. 5.12.
Qui apprehendit sapientes in astutia sua, & cōsilium prauorum dissipat. Ibidem. 13.
Adducit consiliarios in stultum finem 12.17
Dominus dissipat consilia gentium. Psal. 32.10
Confortamini & vincemini: accingite vos vincemini: inite consilium & dissipabitis. Esa. 8.10.

Miserè punitur.

SIc Achitophel videns consilium suum posthaberi, seipsum laqueo suspendit. 2. Reg. 17 23.
Comedent igitur fructus viæ suæ, suisque consilijs saturabuntur. Prou. 1.31.
Qui in altum mittit lapidem, super caput eius cadet, & plaga dolosa dolosi diuidet vulnera. Eccle. 27 28.
Et qui foueam fodit, incidet in eam: & qui statuit lapidem proximo suo, offēdet in eo, & qui laqueū alij ponit, peribit in illo. 29.
Facienti nequissimum consilium, super eum deuoluetur, & non agnoscet vnde adueniet illi. 30.
Laqueo peribunt, qui oblectantur casu iustorum: dolor autem consumet illos, antequam moriantur. Ibidem 32.
Væ qui profundi estis corde, vt à Domino abscondatis consilium, quorum sunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos, & quis nouit nos? Esa. 29.15.
Væ filij desertores, dicit Dominus, vt faceretis consilium, & non ex me. 30

Consilia mala dissipat Deus.

VENITE igitur descendamus & confundamus ibi linguam eorum: vt non audiat vnusquisque vocem proximi sui, atque ita dimisit eos Dominus, ex loco illo in vniuersas terras, & cessauerunt ædificare ciuitatem (scilicet Babel) &c. Gen. 11.7.
Quibus (Ioseph) respondit nolite timere, num possumus Dei resistere voluntati? vos cogitastis de me malum, sed Deus vertit illud in bonum &c. Cap. 50.19.

Abſalon

2.Reg.15.* Absalon conciliato sibi populi fauore, aduersus patrem coniurat in Hebron, quem ipse fugit, paucis cum Arca remissis, & inter alios Chusai remittitur, dissipatus consilium Achitophelis.

Cap.17.14. Dixitque Absalon & omnes viri Israel, melius est consilium Susei arachitæ, consilio Achitophelis, Domini autem nutu dissipatum est consilium Achitophelis, vtile vt indueret Dominus super Absalon malum.

2.Esd.4.15. Factum est autem cũ audissent inimici nostri, nunciatum esse nobis, dissipauit Dominus consilium eorum.

Ester.7. Ester in conuiuio regem pro sua et pro populi sui vita precatur, & Aman Iudæorum aduersarium accusat, quem rex in cruce ab illo parata Mardochęo, suspendi iubet.

Iob.5.13. Qui apprehendit sapientes in astutia eorum & consilium prauorum dissipat.

Psal.2.4. Qui habitat in cęlis irridebit eos, & Dominus subsannabit eos.

20.12. Quoniam declinauerunt, in te mala cogitauerunt consilia, quæ non potuerunt stabilire.

32.10. Dominus dissipat consilia gentium, reprobat autem cogitationes populorum, & reprobat consilia principum.

Esa.19.3. Et dirumpetur populus ægypti in visceribus eius, & consilium eius præcipitabo.

Consilia euangelica.

Genes.8.20. AEDIFICAVIT autem Noe altare Domino: & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis, obtulit holocausta super altare, odoratusque est Dominus odorem suauitatis & ait ad eũ: nequaquã vltra maledicam terræ propter homines.

Num.6.1. Locutusque est Dominus ad Moysẽ, dicens: loquere ad filios Israel & dices ad eos: vir siue muliere, cum fecerint votum vt sanctificentur, & se voluerint Domino consecrare, à vino & omne quod inebriare potest, abstinebunt. Acetum ex vino, & ex alia qualibet potione, & quicquid ex vua exprimitur, non bibent.

3.Reg.8.17 Ait Salamon: voluitque Dauid pater meus ædificare domum nomini Domini Israel, & ait Dominus ad patrem meum, quod cogitasti in corde tuo ædificare domum nomini meo, benefecisti hoc ipsum mente tractans.

Daniel.10.2. In diebus illis ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus, & caro & vinum non introierunt in os meum, sed neque vnguento vnctus sum, donec complerentur trium hebdomadarum dies.

Matth.16.24 Si quis vult post me venire, abneget semetipsum &c.

Cap.19.21 Si vis perfectus esse vade, vende omnia quæ habes &c.

Cum

Cùm autem Iesus esset in Bethania in domo Symonis lepro- *Cap.26.6.*
si accesit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli &c. Sciens autem Iesus ait illis: quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me: nam semper pauperes habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis, mittens enim hoc vnguentum in corpus meum, ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis, vbicunque prædicatum fuerit hoc euãgeliũ in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit, in memoriã eius.

Iesus autem dixit: sinite eam, quid illi molesti estis? bonum *Mar.14.6.*
opus operata est in me, Amen dico vobis vbicunque prædicatum fuerit hoc euangelium in vniuerso mundo, & quod hæc fecit, narrabitur in memoriam eius.

Et altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario & *Luc 10.35.*
ait: Curam habe illius: & quodcunque supererogaueris, ego cum rediero, reddam tibi.

De virginibus autem præceptum Domini non habeo: consi- *1.Cor.7.25.*
lium autem do &c. Beatior autem erit, si sic permanserit secundum meum consilium.

Væ enim mihi si non euangelizauero, si enim volens hoc ago *Cap.9.16.*
mercedem habeo: si autem invitus, dispensatio mihi credita est, quæ est ergo merces mea? vt euangelium prædicans sine sumptu ponam euangelium, vt non abutar potestate mea in euangelio, nam cum liber essem ex omnibus, omnium me seruum feci, vt plures lucrifacerem.

Consolatio pauperum, vide Eleemosina.

Consortium bonorum & malorum. Vide societas.

Consolatio diuina in necessitatibus.

ECCE ego pluam vobis panes de cælo, aquam de petra. *Exod.16.4.*
Et ait Dominus ad Mosen, antecede populum. *17.5*
Affixit te penuria, & dedit tibi cibum Manna. *Deut.8.3.*
Vestimentum tuum, quo operiebaris, nequaquam vetustate defecit, & pes tuus non est subtritus. En quadragesimus annus est, vt recogites in corde tuo, quia sicut erudit homo filium suum: sic Dominus Deus tuus erudiuit te, vt custodias mandata Domini Dei tui, & ambules in vijs eius, & timeas eum.
Sic Dominus pauit turbas in deserto. *Matth.15.*
Non dimittam, nec relinquam te: Cõfortare & esto robustus. *Iosu.1.5.*
Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli &c. *Matth.14.15*

15.32. Misereor turbæ, quia triduo iam perseuerant mecum.

In persecutionibus consolando & liberando.

Iob.5.11. MOERENTES erigit sospitate.

Tobia.3.21. Hoc autē pro certo habet omnis qui te colit, quia vita eius si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur: et si in corruptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit. Non enim delectaris in perditionibus nostris, quia post tempestatem, tranquillum facis, & post lachrymationem, & fletum, exultationem infundis.

Iudith.8.20. Expectemus humiles consolationem eius.

Psalm.93.19. Secundum multitudinem dolorum meorum, in corde meo consolationes tuæ lętificauerunt animam meam.

Esai.40.1. Consolamini consolamini popule meus.

51.12. Ego ego ipse consolabor vos.

Ierem.31.13. Et conuertam luctum eorum in gaudium, & consolabor eos & lætificabo à dolore suo.

Nahum.1.7. Bonus Dominus & confortans in die tribulationis.

1.Cor.10.13. Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari, supra id quod potestis, sed faciet cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere.

2.Cor.1.3. Benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur

5. nos in omni tribulatione nostra.

Ibidem. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra, sicut socij passionum estis, sic eritis & consolationis.

4.8. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur.

7.5. Foris pugnæ, intus timores, sed qui consolatur humiles, consolatus est nos.

Actu.18.9. Noli timere, sed loquere, & inquit Dominus per visionē nocte Paulo cum prædicaret Corinthi, ne taceas, propterea quòd ego sum tecum, & nemo apponetur tibi, vt noceat te.

Consolatio humana.

Iob.16.2. CONSOLATORES onerosi omnes estis.

Ibidem.4 Consolarer & ego vos sermonibus, & mouerem caput meū super vos.

2.Cor.1.4. Vt possimus & ipsi consolari vos, qui in omni pressura estis.

1.Thessa.5.14. Consolamini pusillanimes.

Eccles.2.1. Dixi ego in corde meo: Vadam & affluam delitijs & fruar bonis.

bonis. Et vidi, quòd hoc quoque esset vanitas.

Consortio bonorum & malorum.

FILI mi, si te lactauerint peccatores, non acquiescas eis. *Prouerb.1.10.*

Ne æmuleris hominem iniustum, nec imiteris vias eius. *Prouer.2.31.*

Discede ab iniquo, & deficient mala abs te. *Eccles.7.2.*

Viri iusti sint tibi conuiuæ, & in timore Dei sit tibi gloriatio, & in sensu sit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio in præceptis Altissimi. *Ibidem.9.22.*

Pondus super se tollit, qui honestiori se communicat. *Ibidem.13.2.*

Ditiori te ne socius fueris. *Eccles.13.2.*

Cum viro sancto assiduus esto, quemcunque cognoueris obseruantem timorem Dei. *37.15.*

Sanctorum vita cæteris viuendi norma est. *Ibidem.*

Rogamus vos fratres, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè. *2.Thessa.3.6*

Discedat ab iniquitate omnis, qui inuocat nomen Domini. (Iustum igitur & valdè iustum est separare eum qui saluari vult, ab eo qui non vult.) *2.Timot.2.19.*

Constantia fidelium.

PHILISTÆIS contra Israelem ad pugnam congregatis, Goliath gigantem in armis & fortitudine confidentem inermis Dauid occidit, præcisumque caput, diffusis Philistæis ad Saulum tulit. *1.Reg.17.*

Nam cum interficeret Iezabel prophetas Domini, tulit ille (Abdias) centum prophetas, & abscondit eos quinquagenos in speluncis & pauit eos pane & aqua. *3.Reg.18.4*

Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt, & qui abstulerunt labores eorum. *Sap.5.1.*

Et multi de populo Israel definierunt apud se vt non manducarent immunda & elegerunt magis mori, quàm cibis coinquinari immundis, & noluerunt legem Dei infringere sanctam, & trucidati sunt & c. *1.Mach.1.65.*

Non exibimus neque faciemus verbum regis vt polluamus diem sabbathorum &c. 37. moriamur omnes in simplicitate nostra, & testes erunt super nos cælum & terra, quod iniustè perditis nos. *Cap.2.34.*

Duæ enim mulieres delatæ sunt natos suos circuncidisse, quas, infantibus ad vbera suspensis cum publicè per ciuitatem circumduxissent per muros præcipitauerunt. 18. Igitur Eleazarus vnus de primoribus scribarum, vir ætate prouectus, *2.Mach.6.10.*

& vultu decorus, aperto ore hians compellebatur carnem porcinam manducare: At ille gloriosissimam mortem magis quàm odibilem vitam complectens, voluntariè præibat ad supplicium.

Cap.7.* Septem fratrum matrisque eorum ingentia fortissimèque tolerata supplicia declaratur historia, quod porcinis nollent vesci carnibus, & quod constanter regi ob suam crudelitatem ostenderint, paratam etiam damnationem, & quomodo mater suos filios sit exhortata.

Dani.13.* Castissimam Susannam impudici presbiteri, cùm eius concubitu frui non possent, falsò adulterij accusant, sed cùm ad mortem duceretur, orantem exaudiuit Deus, & per puerum Danielem proprio ore cõuictos senes, iure talionis populus interimit.

Math.14.3. Herodes enim tenuit Ioannem & alligauit eum & posuit eum in carcerem propter Herodiadem vxorem fratris sui, dicebat enim illi Ioannes, non licet tibi habere eam.

Act.4.13. Videntes autem Petri constantiam & Ioannis, comperto quod homines essent sine literis & idiotæ, admirabantur, & cognoscebant eos, quoniam cum Iesu fuerunt.

1.Thessa.1.6 Et vos imitatores nostri facti estis & Domini, excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti.

Constitutiones superiorum potestatem constituendi habentium, sunt seruandæ vt ipsius Dei.

Luc.10.16. QVI vos audit me audit & qui vos spernit me spernit.

Act.16.4. Cùm autem pertransirent ciuitates, tradebant eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis & Senioribus qui erant Hyerosolymis.

1.Thess 4.2. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis per Dominum Iesum. 8. Itaque qui hæc spernit non hominem spernit sed Deum, qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis.

Rom.13.1. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non est potestas nisi à Deo. Quæ autem sunt, a Deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.

Titum.3.1 Admone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse: Vide supra, antiquæ viæ &c.

Consulendus Deus dubijs in rebus & eius vicarij.

Deut.17.8. SI difficile & ambiguum apud te iudicium esse prospexeris, inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & non

non lepram, & iudicium intra portas tuas videas variari, surge & ascende ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesque ad sacerdotes leuitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui iudicabunt tibi iudicij veritatem & facies quodcunque dixerint qui præsunt loco quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius, sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram neque ad sinistram, Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille &c.

Post mortem Iosue consuluerunt filij Israel Dominum dicentes. Quis ascendit ante nos contra Cananæum, & erit dux belli? Dixitque Dominus: Iudas ascendet, ecce tradidi terram in manus eius. *Iudic.1.1.*

Rogauerunt autem eum (sacerdotem) vt consulerent Dominum, & scire possent an prospero itinere pergerent, & res haberet effectum. Qui respondit. Ite cum pace, Dominus respicit viam vestram & iter vestrum quo pergitis. *Cap.18.5.*

Qui surgentes venerunt in domum Dei, hoc est in Silo, consuluerunt que Dominum atque dixerunt: Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Beniamin? Quibus respondit Dominus: Iudas sit dux vester. *Cap.20.18.*

In illo tempore ægrotauit Abia filius Hyeroboam, dixitque Hyeroboam vxori suæ, Surge & commuta habitum ne cognoscaris, quod sis vxor Ieroboam, & vade in Silo vbi est Abias propheta, qui locutus est mihi quod regnaturus essem super populum hunc. *3.Reg.14.1.*

Venit itaque ad regem. Et ait illi rex: Michæa ire debemus in Ramoth Galaad ad præliandum an cessare? Cui ille respondit. Ascende & vade prospere & tradet Dominus in manus regis. *Cap.22.15.*

Et ait Iosaphat: Est ne hic propheta Domini, vt deprecemur Dominum per eum, Et respondit vnus de seruus regis Israel: Est hic Helizeus filius Sephat qui fundebat aquā super manus Eliæ. *4.Reg.3.11.*

Et ait rex ad Aazael, tolle tecum munera & vade in occursum viri Dei, & consule Dominum per eum, dicens: Si euadere potero de infirmitate mea hac? dixitque ei Elizeus. Vade dic ei: Sanaberis. Porro ostendit mihi Dominus quia morte morietur. *Cap.8.8.*

Ite & consulite Dominum super me & super populo & super omni Iuda de verbis voluminis huius quod inuentum est, magna enim ira Domini succensa est contra nos, quia non audierunt patres nostri verba libri huius, vt facerent omne quod scriptum est nobis. *Cap.22.13.*

Psal.118.24. Nam & teſtimonia tua meditatio mea eſt, & conſilium meũ iuſtificationes tuæ.

Eſa.45.11. Hæc dicit Dominus ſanctus Iſrael plaſtes eius, Ventura interrogate me, ſuper filios meos & ſuper opus manuum mearum mandate mihi.

Hyere.37.3. Et miſit rex Sedechias Iuchal filium Selemiæ & Sophoniam filium Maaſiæ ſacerdotem ad Hyeremiam prophetam dicens: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael, Sic dicetis regi Iuda qui miſit vos ad me interrogandum: Ecce exercitus Pharaonis qui egreſſus eſt vobis in auxilium reuertetur in terram ſuam in Ægyptũ, & redient Chaldæi & bellabunt contra ciuitatem hanc, & capient eam, & ſuccendent eam igni.

Cap.42.*. Miſſus Hyeremias ad orandum ac conſulendum Dominum pro reliquijs Iudæorum, reſpondet ipſos fore ſaluos ſi in Iudæa maneant, ſi autem in Ægyptum fugiant, dicit eos omnes gladio, fame, & peſte morituros.

Tob.4.19. Conſilium ſemper à ſapiente perquire.

Eccliſ.37.19. Et in hijs omnibus deprecare altiſsimum, vt dirigat in veritate viam tuam.

Luc.16.29. Et ait illi Abraham, Moyſen habent & prophetas audiant illos.

Conſulendi non ſunt magi, diuini, vel incantatores & arioli.

Leuit.19.31 NON declinetis ad magos, nec ab ariolis ſciſcitemini, & polluamini per eos, ego Dominus Deus veſter.

Cap.20.6. Anima quæ declinauerit ad magos & ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, vt interficiam illam de medio populi ſui.

Deut.18.9. Quando ingreſſus fueris terram quam dabit tibi Dominus Deus tuus, caue ne imitari velis abominationes illarum gentiũ, nec inueniatur in te, qui illuſtret filium ſuum aut filiam ducens per ignem, aut qui ariolos ſciſcitetur, & obſeruet ſomnia & auguria, nec ſit maleficus nec incantator neque qui pithones conſulat nec diuinos, & quærat à mortuis veritatem.

4.Reg.1.6. At illi reſponderunt illi (Ochoziæ) ſcilicet nuntij: Vir occurrit nobis & dixit ad nos. Ite & reuertimini ad regem qui miſit vos, & dicetis ei, hæc dicit Dominus: Nunquid quia non erat Deus in Iſrael mittitis, vt conſulatur Beelzebub Deus Accaron? Idcirco de lectulo ſuper quem aſcendiſti non deſcendes, ſed morte morieris.

Præce-

Præcepit autem rex vt conuocarentur arioli & magi & male *Dan.2.2.*
fici & Caldæi vt indicarent regi Nabuchodonosor somnia sua.

Contemplatio.

VIDIT Iacob in somnis (contemplationis) scalam stantem *Gen.28.12*
super terram, & cacumen eius tangentem cælum, angelos
quoque Dei ascendentes & descendentes per eam, & Dominum
innixum scalæ.

Amantissimus Domini habitabit confidenter in eo quasi in *Deu.33.12.*
thalamo, tota die morabitur: & inter humores illius requiescet.

In superioribus domus suæ cubiculum secretum sibi fecit, in *Iudith.8.5.*
quo cum puellis suis clausa morabatur.

Stetit quidam, cuius non agnoscebam vultum, imago coram *Iob.4.16.*
oculis meis, & vocem quasi auræ lenis audiui. (Nota præcedens.)

Elegit suspendium anima mea. *Cap.7.15.*

Quis mihi tribuat vt sim iuxta menses pristinos, quando Deus *29.2.4.*
secretò erat mecum in tabernaculo meo?

Ex quo abscondit vultum suum, quis est qui contempletur *34.29.*
eum?

Qui perfecit pedes meos, tanquam ceruorum, & super excel *Psal.17.34.*
sa statues me.

In meditatione mea exardescet ignis. *38.4.*

Quis dabit mihi pēnas sicut colūbæ: & volabo, & requiescā? *54.7.*

Memor fui Dei & delectatus sum, meditatus sum nocte cum *76.4.*
corde meo, & exercitabar.

Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. *84.9.*

Mens mea contemplata est multa sapienter. *Eccle.1.16.*

Ne suscitetis, neque euigilare faciatis dilectam meam, donec *Cant.2.7.*
ipsa velit.

Ego dormio, & cor meum vigilat. *5.2.*

Cogitare de illa (sapientia increata) sensus est consummatus: *Sap.6.14.*
& qui vigilauerit propter illam, citò securus erit.

Intrans in domum meam (cælestem) conquiescam cum illa. *8.16.*

A magnitudine enim speciei, & creaturæ cognoscibiliter potest *3.5.*
creator horum videri.

Præcurre prior in domū tuam, & illic aduocare & illic lude, & *Eccl.32.15.*
age conceptiones tuas, & non in delictis & verbo superbo.

Sicut parturientis, cor tuum phātasias patitur, nisi ab altissimo *34.6.*
amissa fuerit vigilatio, ne dederis illis cor tuum.

Pone mensam, contemplare in specula comedentes & bibentes. *Esa.21.5.*

*Ibidem.*7. Contemplatus est diligenter multo intuitu, & clamauit vt leo.
26.20. Vade populus meus, intra in cubiculum tuum, & claude ostia tua super te.
60.8. Qui sunt isti, qui vt nubes, volant?
*Ier.*8.28. Estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis (vulnerum Christi.)
*Iere.*31.21. Statue tibi speculam, pone tibi amaritudines (gehennæ) dirige cor tuum in viam rectam (ad cælum,) in qua ambulasti.
*Ezech.*3.24. Ingredere & includere in medio domus tuæ.
*Cap.*8.3. Eleuauit me spiritus inter cælum & terram, & adduxit in Ierusalem in visione Dei.
*Dan.*10.16. Domine mi in visione tua dissolutæ sunt compages meæ, & nihil in me remansit virium.
*Osee.*2.14. Adducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius.
*Naum.*2.1. Contemplare viam (salutis) conforta lumbos, robora virtutem valde.
*Mat.*13.16. Beati vestri oculi, quia vident, & aures vestræ, quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi prophetæ & iusti cupierũt videre, quæ videtis, & non viderunt, & audire, quæ auditis, & nõ audierunt.
14.23 Dimissa turba ascendit in montem solus orare.
17. Duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos.
*Luc.*10.41. Martha Martha solicita es, & turbaris erga plurima, Maria optimam partem elegit.
*Rom.*1.8. Inuisibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius & virtus & diuinitas
2.*Cor.*3.18. Nos verò omnes (vtinam) reuelata facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatẽ, tanquam à Domini spiritu.
*Phil.*3.20. Nostra autem conuersatio in cælis est.
*Heb.*12.14. Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. Cap.7. 55.

Contemptus mundi.

1. *Par.*39.15. PEREGRINI sumus coram te.
*Psalm.*136.8. Filia Babylonis misera est (congregatio malorum.)
*Esaiæ.*5.30. Aspiciemus in terram, & ecce tenebræ tribulationis, & lux obtenebrata est in caligine eius.
8.22. Ad terram intuebitur, & ecce tribulatio & tenebræ & dissolutio & angustia, & caligo persequens, & non poterit auolare

lare de angustia sua.

Recedite, recedite, pollutum nolite tangere. 52.11.

Surgite & ite, quia non habetis hic requiem. Mich. 2.10.

Omnis qui viderit te, resiliet à te (ô Munde. Nahum. 13.7.

In ignem zeli mei deuorabitur omnis terra. Sopho. 1.18.

O Syō surge (sancta Anima,) quæ habitas apud filiā Babylonis. Zach. 1.2.7.

Nō potest vos odisse mundus (amantes eum,) me autem odit, quia ego testimonū perhibeo de illo, quia opera illius mala sūt. Ioan. 7.7.

Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere. 14.17.

In mundo pressuram habebitis. 16.33.

Non pro mūdo rogo, sed ꝑ eis quos dedisti mihi: quia tui sūt. 17. 9.

Mundus eos odio habuit, (& ipsi mundum,) quia non sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Ibidem. 14.

Pater iuste mundus te non cognouit. Ibidem. 25.

Nolite confirmari huic seculo. Rom 12.12.

Dedit semetipsum pro nobis, vt eriperet nos de præsenti seculo nequam. Galat. 1.4.

Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Ibidem. 6.14.

Omnia propter Christum detrimentum feci, & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam. Philipp. 3.7.

Quicunque voluerit amicus esse sæculi huius, inimicus Dei constituitur. Iacob. 4.15.

Nolite diligere mundum. 1. Ioan. 1.15.

Mundus totus in maligno positus est. 5.19.

Exite de ea popule meus, & ne sitis participes delictorum eius. Apocal. 18.4.

Contristari ad pœnitentiam, commendatur
2. Corinth. 7. 9.

Contentio malignè operatur.

VIR sapiens, si cum stulto contenderit, siue irascatur siue rideat, non inueniet requiem. Pro. 29.6.

Non litiges cum homine linguato, & non strues in ignem illius ligna. Eccl. 8.1.

Obiurgatio & iniuriæ annullabunt substantiam. 21.5.

Pungens oculum educit lachrymas, & qui pungit cor, profert sensum. Ibidem. 22.24

Cùm sit inter vos zelus, & contentio, nónne carnales estis, & secundum hominem ambulatis. 1. Cor. 3.3.

Noli contendere verbis, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientium. 2. Tim. 2.14.

Dignè vitatur.

Gen.13.8. NE, quæso, sit iurgium inter me & te, & inter pastores meos & pastores tuos (ait Abraham Loth) fratres enim sumus.

Iob 6.24. Respondete obsecro absque contentione.

Pro.3.30. Non contendas aduersus hominem frustra, cum ipse nihil tibi malè fecerit.

17.11.et.c.13.10 Inter superbos semper iurgia sunt, semper iurgia quærit malus.

20.3. Honor est homini, qui separat se à contentionibus.

24. Ne contendas cum pessimis.

Eccl.8.2 Non contendas cum viro locuplete, ne fortè contra te constituat litem: Multos enim perdidit aurum, & vsque ad cor regum extendit & conuertit.

28.10. Abstine te à lite, & minues peccata.

Matt.5.40. Qui tecum vult contendere in iudicio, & tunicam tollere, dimitte ei & pallium.

Phil.2.3. Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam.

2.Tim.2.24. Seruum autem Domini non oportet litigare.

Contritio vera prædicatur.

Hyere.7.3. HÆc dicit Dominus exercituum Deus Israel, bonas facite vias vestras & studia vestra & habitabo vobiscū in loco isto, nolite confidere in verbis mendacij: dicentes templum Domini, templum Domini, templum Domini.

Math.3.2. Ioannes prædicans in deserto Iudeæ dixit: Agite pœnitentiā, appropinquabit enim regnum cœlorum.

Cap.4.17. Exinde cœpit Iesus prædicare & dicere: Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum.

Luc.3.3. Et venit in omnem regionem Iordanis (Ioannes) prædicans baptismum pœnitentiæ & remissionem peccatorum. 8. facite ergo fructus dignos pœnitentiæ, & ne cæperitis dicere: Patrem habemus Abraham, dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham.

13.3. Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.

Act.2.38. Petrus verò ad illos. Pœnitentiam (inquit) agite & baptizetur vnusquisque vestrum, in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum & accipietis donum Spiritus sancti.

3.19. Pœnitemini igitur & conuertimini, vt deleantur delicta vestra.

Cap.8.22. Pœnitentiam itaquè age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui.

Cap.17.30. Et tempora quidem huius ignorantiæ despiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, vt omnes vbique pœnitentiam agant eo

ꝙ statuit diem in quo iudicaturus est orbem terræ in æquitate.

Hijs qui sunt Damasci primum & Hyerosolymis & in omnem regionẽ Iudęæ & gentibus annunciabã, vt pœnitentiam agerẽt, & conuerterentur ad Deum digna pœnitentiæ opera facientes. 26.20.

Contritioni veræ promittitur remissio seu venia.

CVM QVE quæsieris ibi Dominum Deum tuum inuenies eum, si tamen toto corde quæsieris, & tota tribulatione animæ tuæ. Deut. 4.29.

Cùm ergo venerint super te sermones isti, benedictio siue maledictio quam proposui in conspectu tuo, & ductus pœnitudine cordis tui in omnibus gentibus in quas disperserat te Dominus Deus tuus, & reuersus fueris ad eum & obedieris eius imperio sicut ego hodie præcipio tibi cum filijs tuis in toto corde tuo & in tota anima tua, reducet te Dominus Deus tuus de captiuitate tua ac miserebitur tui &c. Cap. 30.1.

Si in toto corde vestro reuertimini ad Dominũ, auferte Deos alienos de medio vestri, Baalim & Astaroth, & præparate corda vestra Domino, ait Samuel ad vniuersum Israel. 1. Reg. 7.3.

Et si clausero cælum & pluuia non fluxerit, & mandauero & præcepero locustæ vt deuoret terram, & misero pestilentiam in populum meum, conuersus autem populus meus super quos inuocatum est nomen meum, & deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem meam & egerit pœnitentiam à vijs suis pessimis & ego exaudiam de cœlo & propitius ero peccatis eorum & seruabo terram eorum &c. 2. Para. 7.13.

Ad regem Iuda qui misit vos pro Domino deprecando sic loquimini, hæc dicit Dominus Deus Israël, quoniam audisti verba voluminis, atque emollitum est cor tuum & humiliatus es in conspectu Domini super hijs quæ dicta sunt contra locum hunc, & habitatores Hyerusalem, reueritusque faciem meam scidisti vestimenta tua & fleuisti coram me, ego quoque exaudiui te dicit Dominus. Cap. 34.26.

Si reuersus fueris ad omnipotentem, ædificaberis, & longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo. Iob. 22.23.

Qui abscondit scelera sua non dirigetur, qui autem confessus fuerit & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Prou. 28.13.

Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitiam meam non abscondi. Psal. 31. 5.

Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere peruersè, discite benefacere, quærite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, Esa. 1.16

defendite

defendite viduam, & venite & arguite me dicit Dominus: Si fuerint peccata vestra sicut coccinum, quasi nix dealbabuntur, & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt.

Cap.30.18. Propterea expectat Dominus vt misereatur vestri, & ideo exaltabitur, parcens vobis, quia Deus iudicij Dominus, beati omnes qui expectant eum, populus enim Syon habitabit in Hyerusalem, plorans nequaquam plorabis, miserans miserebitur tui, & vocem clamoris tui statim vt audierit, respondebit tbi.

Cap.45.22. Conuertimini ad me & salui eritis omnes fines terræ, quia ego Deus & non est alius.

Cap.55.7. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum & miserebitur eius & ad Deum nostrum quoniam multus est ad ignoscendum.

Hiere.18.8. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo, quod locutus sum aduersus eam, agam & ego pœnitentiam super malo quod cogitaui vt facerem ei.

Cap.31.18. Audiens audiui Ephraim transmigrantem, castigasti me & eruditus sum, quasi iuuenculus indomitus, conuerte me & conuertar, quia tu Dominus Deus meus, postqnam enim conuertisti me egi pœnitentiam, & postquam ostendisti mihi percussi femur meum, confusus sum & erubui quoniam sustinui opprobrium adolescentiæ meæ &c.

Ezech.18.21. Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quę operatus est, & custodierit omnia pręcepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiam, vita viuet, & non morietur: omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor, iniustitia sua quã operatus est viuet.27. & cum auerterit se impius ab impietate sua quam operatus est, & fecerit iudicium & iustitiam, ipse animam suam viuificabit, considerans enim & auertens se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est, vita viuet, & non morietur.

Cap.33.14. Si autem dixero impio morte morieris & egerit pœnitentiã à peccato suo, feceritque iudicium & iustitiam, pignusque restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vitæ ambulauerit, nec fecerit quicquam iniustum, vita viuet & non morietur: omnia peccata quæ peccauit non imputabuntur ei, iudicium & iustitiam fecit vita viuet.18. Cùm enim recesserit iustus à iustitia sua feceritque iniquitates, morietur in eis, & cum recesserit, impius ab iniquitate sua, feceritque iudicium & iustitiam viuet in eis.

Osee.14.2. Conuertere Israel ad Dominum Deum tuum, quoniam corruisti in iniquitate tua &c. sanabo contritiones eorum, diligam eos, spontaneè quia auersus est furor meus ab eis.

Nunc

Nunc ergo dicit Dominus: Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & planctu, & scindite corda vestra & non vestimenta vestra, & conuertimini ad Dominum Deum vestrum, quia benignus & misericors est, patiens & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia. *Ioel.2.12.*

Quis scit si conuertatur & ignoscat Deus, & reuertatur à furore iræ suæ, & non peribimus? & vidit Deus opera eorum quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est Deus super malitia quam locutus fuerat, vt faceret eis, & non fecit. *Ione.3.9.*

Conuertimini ad me ait Dominus, exercituum & conuertar ad vos, ait Dominus exercituum &c. *Zacha.1.3.*

A diebus enim patrum vestrorum recessistis à legitimis meis, & non custodistis, reuertimini ad me & reuertar ad vos, dicit Dominus exercituum, & dixistis. In quo reuertemur? *Malach.3.7.*

Reuertere ad Dominum & auertere ab iniustitia tua & nimis odito execrationem, & cognosce iustitias & iudicia Dei, & sta in sorte propositionis & orationis altissimi Dei. *Eccles.17.23.*

Surgam & ibo ad patrem meum & dicam ei, Pater peccaui in cœlum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut vnum ex mercenarijs tuis. *Luc.15.18.*

Pœnitemini & conuertimini vt deleantur delicta vestra, vt cũ venerint tempora refrigerij à conspectu Domini, & miserit eum qui prædicatus est vobis Iesum Christum &c. *Act.3.19.*

Ego mitto te aperire oculos eorum vt conuertantur à tenebris ad lucem, & de potestate sathanæ ad Deum, vt accipiant remissionẽ peccatorum & sortẽ inter sanctos per fidẽ quæ est in me. *Cap.26.18.*

Contritio querenda dum sani sumus.

NON demoreris in errore impiorum, ante mortem confitere, à mortuo quasi nihil perit confessio, confiteberis viuens, viuus & sanus confiteberis, & laudabis Deum & glorificaberis Deum in miserationibus illius. *Eccles.17.26.*

Memento paupertatis in tempore abundantiæ, & necessitatũ paupertatis in die diuitiarum. 27. homo sapiens in omnibus metuit & in diebus delictorum attendet ab inertia. *Cap.18.25.*

Contritionis veræ exempla.

DIXERVNTQVE filij Israel ad Dominum: Peccauimus redde tu nobis quicquid placet, tantum nunc libera nos, quę dicentes, omnia de finibus suis alienorum deorum idola proiecerũt, & seruierũt Domino deo qui doluit super miserijs eorũ. *Iudic.10.15.*

Et dixit Dauid ad Nathan: Peccaui Domino: dixitque Nathã ad Dauid: Et Dominus transtulit à te peccatũ tuum, nõ morieris. *2.Reg.12.13.*

Conster-

2.Para.32.6. Consternatique principes Israel & rex dixerunt, iustus est Dominus, Cumque vidisset Dominus quod humiliati essent, factus est sermo Domini ad Semeiam dicens: quia humiliati sũt non dispergam eos, daboque eis pauxillum auxilij, & non stillabit furor super Hyerusalem per manum Sesac, veruntamen seruient ei, vt sciant distantiam seruitutis meæ & seruitutis regni terrarum.

Cap.33.12. Qui (Manasses) postquam coangustatus est, orauit Dominũ Deũ suum &, egit pœnitentiam valde coram Deo patrũ suorum deprecatusque est eum & obsecrauit intentè, & exaudiuit orationem eius, reduxitque eum Hyerusalem in regnum suum, & cognouit Manasses quia Dominus ipse est Deus.

Iona.3.*. Rursum missus Ionas ad Niniuitas prædicat ciuitatis subuersionem, illis autem ad Deum conuersis & magna pœnitentiæ signa ostendentibus, parcit Dominus ciuitati.

Iudith.4.8. Et clamauit omnis populus ad Dominum instantia magna, & humiliauerunt animas suas in ieiunijs, & orationibus, ipsi & mulieres eorum &c.

Math.26.74. Tunc cæpit (Petrus) detestari & iurare quia non nouisset hominem & continuò gallus cantauit, & recordatus est Petrus verbi Iesu &c. & egressus foras fleuit amarè.

Luc.7.37. Et ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit quod accubuisset in domo pharisæi, attulit alabastrum vnguenti, & stans retro secus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguento vngebat. 44. & conuersus ad mulierem dixit Symoni: Vides hanc mulierẽ? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti, hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis capitis sui tersit: Ideo remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.

Cap.15.18. Surgam & ibo ad patrem meũ & dicam ei, Pater peccaui in cœlum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut vnum ex mercenarijs tuis.

Cap.18.13. Et publicanus à longè stans nolebat nec oculos ad cœlum leuare, sed percutiebat pectus suum dicens: Deus propitius esto mihi peccatori.

Cap.19.8. Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus, & si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum.

Cap.23.40. Respondens autem alter increpabat eum dicens, neque tu times Deum qui in eadem damnatione es? & nos quidem iustè, nam digna factis recipimus &c. Et dicebat ad Iesum: Domine memento

memento mei dum veneris in regnum tuum, & dixit ei Iesus: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradyso.

Hijs autem auditis compuncti sunt corde & dixerunt ad Petrum & ad reliquos apostolos. Quid faciemus viri fratres: Petrus verò ad illos: Pœnitentiam (inquit) agite, & baptizetur vnusquisque vestrum &c. *Act.2.37.*

Contritionis falsæ exempla.

DIXITQVE Caim ad Dominum maior est iniquitas mea quàm vt veniam merear. *Gen.4.13.*

Vocauit autem Pharao Moysen & Aaronem & dixit eis Orate Dominum vt auferat ranas à me, & à populo meo, & dimittam populum vt sacrificet Domino. *Exo.8.8.*

Misitque Pharao & vocauit Moysen & Aaron dicens ad eos, Peccaui etiam nunc, Dominus iustus, & ego & populus meus impij: Orate Dominum vt desinant tonitrua Dei, & grando, & dimittam vos, & nequaquam hic vltra maneatis. *Cap.9.27.*

Quamobrem festinus Pharao vocauit Moysen & Aaron & dixit eis: Peccaui in Dominum Deum vestrum & in vos, sed nunc dimitte mihi peccatum etiam hac vice, & rogate Dominum Deum vestrum, vt auferat à me mortem istam. *Cap.10.16.*

Pro eo quod abiecisti sermonem Domini, abiecit te Dominus Deus ne sis rex: dixitque Saul ad Samuelem: Peccaui quia præuaricatus sum sermonem Domini, & verba tua, timens populum, & obediens voci eorum, sed nunc porta quæso mecũ peccatum meum & reuertere mecum vt adorem Dominum, & ait Samuel ad Saul, non reuertar tecum quia proiecisti sermonem Domini, & proiecit te Dominus ne sis rex super Israel. 30. At illi (Saul) ait. Peccaui sed nunc honora me coram senioribus populi mei, & coram Israel & reuertere mecum vt adorem Dominum Deum tuum. *1.Reg.15.23.*

Et ait rex (Hyeroboam) ad virum Dei, deprecare faciem Domini Dei tui & ora pro me, vt restituatur manus mea mihi. Orauitque vir Dei faciem Domini & reuersa est manus regis ad eum & facta est sicut prius fuerat. *3.Reg.13.6.*

Itaque cùm audisset Achab sermones istos, scidit vestimenta sua & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitque, & dormiuit in sacco & ambulauit dimisso capite. *Cap.21.27.*

Nunc verò reminiscor malorum quæ feci in Hyerusalem (ait Antiochus) vnde & abstuli omnia spolia aurea & argentea quæ erant in ea & misi auferre habitantes Iudæam sine causa. *1.Mach.6.12.*

Hic (Antiochus) cœpit ex graui superbia, deductus ad agnitionem sui venire, diuina admonitus plaga, per momenta singu- *2.Mach.9.11*

la

la, doloribus suis augmenta capientibus, & cum iam nec ipsi fœtorem suum ferre posset, ita ait: Iustum est, subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sentire: Orabat autem hic scelestus Deum à quo non esset misericordiam consecuturus.

Math.27.4. Peccaui (ait Iudas) tradens sanguinem iustum: At illi, Quid ad nos, tu videris, & proiectis argenteis in templo, recessit & laqueo se suspendit.

Act.8.22. Pœnitentiam age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si forte remittatur hæc cogitatio cordis tui, in felle enim amaritudinis & obligatione iniquitatis, video te esse.

Heb.12.17. Scitote quoniam & postea cupiens hæreditare benedictionē (Esau) reprobatus est, non enim inuenit locum pœnitentiæ, quamquam cum lachrymis inquisisset eam.

Contumeliæ peruersitas.

Pro.22.10. EIICE derisorem, & exibit cum eo iurgium, cessabuntque causæ & contumeliæ.

Eccl.20.1. Est correptio mendax in ira contumeliosi.

22.30. Ante ignem camini vapor, & fumus ignis exaltatur: sic & ante sanguinem maledicta, contumeliæ & minæ.

23.20. Homo assuetus in verbis improperij, in omnibus diebus suis non erudietur.

Periculositas.

Pro.10.18. QVI profert contumeliam, insipiens est.

25.8. Quæ viderunt oculi tui ne proferas in iurgio citò, ne postea emendare non possis, cùm dehonestaueris amicum.

Eccles.8.14. Nec contra faciem stes contumeliosi, ne sedeat quasi insidiator ori tuo.

Conuersatio.

Psal.17.26. CVM sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo electus eris, & cum peruerso peruertêris.

Pro.13.20. Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit: amicus stultorum similis efficietur.

Eccl.13.1. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & qui communicauerit superbo, induet superbiam.

Mat.13.57. Nō est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua.

1.Cor.5.6. Modicum fermentum totam massam corrumpit?

Perseueranter.

Tob.4.20. OMNI tempore benedic Deum.

Psal.33.1. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.

Benedicentes

Benedicentes Dominum exaltate illum quantum poteſtis, ma 43.
ior eſt enim omni laude. Exaltantes illum replebimini virtute.
Qui videbit eum & narrabit, & magnificabit eum ſicut eſt ab
initio.

Cooperari gratiæ Dei, vide, Liberum arbitrium.
Conuersio, ad Deum, vide, cuſtodia.

IN toto corde & in tota anima veſtra Dominum Deum ve- *Deut.*13.3.
ſtrum ſequimini, & ipſum timete.
Et nunc veniſtis ad me neceſsitate compulſi. *Iud.*11.7.
Si in toto corde veſtro reuertimini ad Dominum, auferte deos 1.*Reg.*7.3.
alienos de medio veſtri.
Si reuerſus fueris ad Omnipotentem, ædificaberis, & longè fa *Iob.*22.23.
cies iniquitatem à tabernaculo tuo.
Niſi conuerſi fueritis, gladium ſuum vibrauit, arcum ſuum te- *Pſal.*7.13.
tendit & parauit illum.
Deus conuerte nos, & oſtende faciem tuam, ſalui erimus. 29 20.
Reuertentur Aegyptij ad Dominum, & placabitur eis, & ſana *Eſa.*19.22.
bit eos.
Impietas impij non nocebit ei, in quacunque die conuerſus *Ezech.*33.12.
fuerit ab impietate ſua.
Venite & reuertamur ad Dominum, quoniam ipſe cœpit & ſa- *Oſe.*6.2.
nabit nos; percutiet & curabit nos.
Conuertam eos & miſerebor eorum, & erunt ſicut fuerunt, *Zach.*10.6.
quando non proieceram eos.
Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ eius, vt misericor- *Heb.*4.16.
diam cōſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.
Accedamus cum vero corde, in plenitudine fidei, aſperſi cor- 10.22.
da à conſcientia mala, & abluti corpus aqua munda.
Qui cōuerti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit ani- *Iaco.*20.
mam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum.
Eratis ſicut oues errantes, ſed conuerſi eſtis nunc ad paſtorem 1.*Pet.*2.25.
& epiſcopum animarum veſtrarum.
Dominus patienter agit propter nos, nolens aliquem perire, 2.*Pet.*3.9.
ſed omnes ad pœnitentiam reuerti.
Beatus & ſanctus, qui habet partem in reſurrectione prima (à *Apo.*20.6.
peccato:) in his ſecunda mors non tenet poteſtatem.

Conuerſio fit per inſpirationem.

DEVS virtutum conuerte nos. *Pſal.*79.8.
Reuertere ad me, quoniam exaudiui te. *Eſa.*44.22.
Conuerte me & conuertar, quia tu Dominus Deus meus es. *Ierem.*31.18.

Postquam enim conuertisti me, egi pœnitentiam.
Thren.5.21. Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur.
Zach.1.3. Conuertimini ad me, ait Dominus exercituũ, & cõuertar ad vos.
Ibidem.4. Conuertimini de viis vestris malis.
Mala.3.7. Reuertimini ad me, & reuertar ad vos.
Ioan.6.37. Omne quod dat mihi pater, ad me veniet, & eum, qui venit ad me, non eijciam foras.
Ibidem.44. Nemo potest venire ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eũ.
Ibidem.45. Omnis qui audiuit à patre, & didicit, venit ad me.
14.6. Ego sum via, veritas, & vita, nemo venit ad patrem nisi per me.
Ephe.2.16. Quoniã p ipsũ habemus accessũ ambo in vno spiritu ad patrẽ.
Iaco.4.8. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis.

Per tribulationem.

Psal.82.17. IMPLE facies eorum ignominia, & quærent te domine.
Esa.26.16. Domine in angustia requisierunt te, in tribulatione murmuris doctrina tua eis.
Ierem.3.1. Vulgò dicitur, Si dimiserit vir vxorem suam? & recedens ab eo duxerit virum alterum, nunquid reuertetur ad eam vltra? Nunquid non polluta erit & contaminata mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me, dicit dominus (& ego suscipiam te.) Leua oculos tuos iu directum, & vide vbi nunc prostrata sis.
Osee.14.2. Conuertere Israël ad dominum Deum tuum, quoniã corruisti in iniquitate tua. Tollite vobiscum verba, & conuertimini ad dominum, & dicite ei, Omnem aufer iniquitatem, & accipite bonum: & reddemus vitulos labiorum nostrorum.
Luc.15.14. Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in illa regione, & ipse cœpit egere.
Et infra.17. In se autem reuersus dixit: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, & ego hic fame pereo. Surgam & ibo ad patrem meum.

Sit ex corde & cum effectu.

1.Reg.7.3. SI in corde vestro reuertimini ad dominum, auferte deos alienos de medio vestri, & præparate corda vestra, & seruite ei (soli.
Esa.10.21. In veritate reliquiæ conuertentur.
31.6. Conuertimini, sicut in profundum recesseratis filij Israël.
Ierem.24.7 Reuertentur ad me in toto corde.
Thren.3.40. Quid murmurauit homo viuens, pro peccatis suis? scrutemur vias nostras, & quęramus, & reuertamur ad dominum. Leuemus corda nostra cum manibus ad Dominum in cœlos.
Ioel.2.12. Nunc ergo, dicit dominus conuertimini ad me in toto corde

vestro, in ieiunio, in fletu, & planctu.
Reuertimini à vijs vestris pessimis. *4.Reg.17.13.*
Conuertantur mihi timentes te. *Psal.118.79.*
Conuertere ad dominum, & relinque peccata tua. *Eccl.17.21.*
Reuertere ad dominum, & auertere ab iniustitia tua, & nimis odito execrationem, & cognosce iustitias & iudicia Dei. *Ibidem.23.*
Si reuerteris ad me Israël, ait Dominus, ad me conuertere. Si abstuleris offendicula tua à facie mea, non commoueberis. *Ierem.4.1.*
Conuertimini & recedite ab idolis vestris, & ab vniuersis contaminationibus vestris. *Ezec.14.6.*
Et tu qui ad Dominum Deum tuum conuerteris, misericordiam & iudicium custodi, & spera in eo. *Osea 12.6.*

Fructus in occasione mali.

CONVERTIMINI itaque peccatores, & facite iustitiam coram domino, credentes quòd faciat vobiscum misericordiam suam. *Tob.13.8.*
Quàm magna misericordia domini & propitiatio illius conuertentibus ad se. *Eccle.17.29.*
Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad dominum, & miserebitur eius, & ad Deum nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. *Esa.55.7.*
Si conuerteris conuertam ad te, & ante faciem meã stabis & si separaueris pretiosum à vili quasi os meum eris. *Ierem.15.19.*
Noli subtrahere verbum si forte audiant, & conuertatur vnusquisque à via sua mala & pœniteat me mali, quod cogitaui facere eis propter malitiam studiorum eorum. *26.3.*
Conuertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris & non erit vobis in ruinã iniquitas. Proijcite à vobis omnes iniquitates vestras in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum, & spiritum nouũ. Et quare moriemini domus Israël? quia nolo mortem morientis: dicit Dominus Deus, reuertimini & viuite. *Ezech.18.30.*
Viuo ego, dicit Dominus, nolo mortem impij, sed vt conuertatur à via sua, & viuat. Conuertimini à vijs vestris pessimis. Et quare moriemini? domus Israël, iustitia iusti non liberabit eum in quacunque die peccauerit, & impietas impij non nocebit ei, in quacunque die conuersus fuerit ab impietate sua. *33.11.*

Consecutione boni.

SI reuersus fueris ad omnipotentem, ædificaberis, & longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo. Dabit pro terra sili- *Iob.22.23.*

cem & pro silice torrentes aureas, eritq; ōnipotens contra hostes tuos. Tunc super omnipotentē delitijs afflues, & eleuabis ad Deum faciem tuam. Rogabis eum & exaudiet te & vota tua reddes. Decernes rem & veniet tibi, & in viis tuis splendebit lumen.

Eccl.17.21. Conuertere ad dominum, & relinque peccata tua. Precare ante faciem domini, & minue offendicula. Reuertere ad dominum & auertere ab iniustitia tua.

Esa.30.15. Si reuertimini & quiescatis, salui eritis: in silentio & spe, erit fortitudo vestra.

45.22. Conuertimini ad me, & salui eritis omnes fines terræ.

55.3. Inclinate aurem vestram, & venite ad me, audite & viuet anima vestra, & feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias Dauid fideles.

Iere.3.14. Conuertimini filij reuertentes, & sanabo auersiones vestras, Ecce nos venimus ad te, tu enim es dominus Deus noster.

25.5. Reuertimini vnusquisque à via sua mala, & à pessimis cogitationibus vestris, & habitabitis in terra, quam dedit dominus vobis & patribus vestris à seculo & vsque in seculum.

Tempus Cōuersionis.

Iob.10.20. NVnquid nō paucitas dierum meorum finietur breui? Dimitte ergo me vt plangā paululum dolorem meum, antequam vadam, & non reuertar ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine.

Eccle.8.3. Ne festines recedere à facie eius, neq; permaneas in opere malo.

12.1. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ antequā veniat tempus afflictionis tuæ.

Eccle.5.11. Non tardes conuerti ad dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim veniet ira illius, & in tēpore vindictæ, disperdet te.

Ione.3.8. Cōuertatur vir à via sua mala, & ab iniquitate, quæ est in manibus eorum. Quis scit si conuertatur & ignoscat Deus, & reuertatur à furore iræ suæ, & non peribimus?

Act.3.19. Pœnitemini igitur & conuertimini, vt deleantur peccata vestra.

Heb.4.16. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ eius, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.

Conuersio per ingressum religionis.

Gene.1.6. FIat firmamentum in medio aquarum.

7.15. Vniuersæ aues ingressæ sunt ad Noē in arcam.

12.1 Egredere de terra, & de cognatione tua & de domo patris tui

& veni in terram, quam monstrauero tibi.

Surgite, egredimini de loco isto, quia delebit dominus ciuitatem istam, & visus est eis quasi ludens loqui. 19.14.

Ne stes in õni circa regione, sed in monte saluum te fac, ne & tu simul pereas. Ibidem.17.

Ascendit Loth de Segor, & mansit in monte. Ibidem.30.

Vade in terram visionis, atque ibi offeres eum in holocaustum super vnum montium, quem monstrauero tibi. 22.2

Serui cum asino in valle remanent, sed filius ascendit. Ibidem.5

Appellauit nomen loci illius, Dominus videt. Ididem.14.

Vnde vsque hodie dicitur, in monte, Dominus videbit.

Iacob vir simplex habitabat in tabernaculis. Cap.25.27.

Verè Dominus est in loco isto, & ego nesciebam. 28.16.

Non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cæli. Ibidem.17.

Iustum est, vt aliquando prouideam domui meæ. Cap.30.30.

Castra Dei sunt hæc. 32.2.

Apud Laban (mundum) peregrinatus sum, & fui vsque in præsentem diem, mitto nunc legationem ad Dominum meum, vt inueniam gratiam in conspectu tuo. Ibidem.4.

Surge Iacob & ascende Bethel, & habita ibi. Cap.35. 1.

Mundamini, & mutate vestimenta vestra, ascendamus in Bethel, vt faciamus ibi altare Domino qui exaudit me in die tribulationis meæ, & socius fuit itineris mei. Ibidem.2.

Eductum de carcere Ioseph, totonderunt, & veste mutata obtulerunt Pharaoni (Christo.) 41.14.

Eduxi eos de terra Aegypti, vt manerem inter illos. Exod.29.46.

Vetera nouis superuenientibus proijcietis. Leu.26.10.

Proficiscimur ad locum, quem Dominus Deus daturus est nobis: veni nobiscum, vt benefaciamus tibi, quia Dominus bona promisit Israëli. Num.10.12.

Cumque nobiscum veneris, quod optimum fuerit ex opibus, quas nobis daturus est Dominus dabimus tibi. Ibidem 32.

Ascende in montem istum Abarim (id est transituum.) 27.12.

Cum videris eam, ibis & tu ad populum tuum, sicut iuit frater tuus Aaron. 13.

Lætare Zabulon in exitu tuo (de mundo) & Isachar in tabernaculis tuis, populos ad montem vocabunt, ibi immolabunt victimas iustitiæ. Qui inundationem maris quasi lac sugent. Deut. 33.18.

Morabatur Dauid in deserto, in locis firmissimis. 1.Reg. 23. 14.

Et ait Dauid: veni mecum, vt requiescas securus in Ierusalem. 2.Reg.19.33.

Habitauit in locis tutissimis Engaddi. 1.Reg.24.1.

Aedifica tibi domum in Ierusalem, & habita ibi, & non egre- 3.Reg.2.36.

 dieris

dieris inde huc atque illuc. Quacunq; autem die egressus fueris, & transieris torrentem Cedron ;scito te interficiendum, sanguis tuus erit super caput tuum.

4.Reg.2.3. Dominus misit me vsque in Bethel.

1.Para.16.35. Congrega nos & erue de gentibus.

1.Esd.4.2. Aedificemus vobiscum, quia ita vt vos quærimus Dominum.

Nee.11. Decima pars populi eligitur,vt habitet in Ierusalem.

Iudit.5.2. Qui spōtè obtulistis animas vestras ad periculū,benedicite Domino.

Iob.2.4. Pellē pro pelle,& cūcta quæ habet homo,dabit pro anima sua.

Psal.44.11. Obliuiscere populum tuum, & domum patris tui.

83.11. Elegi abiectus esse in domo Dei mei.

132.1. Ecce quàm bonum & quàm iucundū habitare fratres in vnū.

Sapien.11.2. Iter fecerunt per deserta, quæ non habitabantur, & in locis desertis fecerunt casas.

Eccle.1.18. Religiositas custodiet & iustificabit cor: iucunditatem atque gaudium dabit.

Esa.2.3. Venite ascendamus ad montē Domini,& ad domū Dei Iacob.

11.6. Habitabit lupus cum agno,& pardus cum hœdo accubabit.

Cap.41.19. Dabo in solitudine cedrū & spinam,& myrtum,& lignū oliuę.

51.3. Ponet desertum Sion quasi delitias,& solitudinem quasi hortum Domini:gaudium & lętitia inuenietur in ea, gratiarū actio, & vox laudis.

Iere.8.14. Quare sedemus? cōuenite,& ingrediamur ciuitatem munitam & sileamus ibi:quia Dominus Deus noster silere nos facit.

Cap.35.11. Venite & ingrediamur Ierusalē à facie exercitus Chaldæorū.

48.6. Fugite & saluate animas vestras,& eritis quasi myricæ in deserto.

51.6 Fugite de medio Babylonis,vt saluet vnusquisque animā suā.

Ezech.20.41 In odorē suauitatis suscipiā vos, cùm eduxero vos de populis.

Osee 2.14. Ecce ego lactabo eam, & educam eam in solitudinem, & ibi loquar ad cor eius.

Cap.11.1. Ex Aegypto vocaui filium meum.

Ibidem.11. Auolabunt quasi auis ex Aegypto, & quasi columba de terra Assyriorum.

Ioel.2.32. In monte Sion & Ierusalem erit saluatio,sicut dixit Dominus & in residuis,quos Dominus vocauerit.

Zach.8.23. Ibimus vobiscū,audiuimus enim, quoniā Deus vobiscum est.

1.Mach.2.27. Omnis qui zelū habet legis,statuēs testamentū exeat post me.

Ibidem 28. Fugit Mathathias & filij eius in montes, & reliquerunt quæcunque habebant in ciuitate.

Ibidem 43. Omnis voluntarius in lege,& omnes qui fugiebant à malis additi sunt ad eos,& facti sunt illis ad firmamentum.

Filij

Filij æmulatores eſtote legis,& date animas veſtras pro teſta- *Ibidem 50.*
mento patrum.

Seceſſerat Iudas in locum deſertum, ibiq; inter feras vitam in *2. Mac. 5. 27.*
montibus cum ſuis agebat, & fœni cibo veſcentes demoraban-
tur,ne participes eſſent coinquinationis.

Non veni pacem mittere in terram,ſed gladium:veni enim ſe- *Matt.10.34.*
parare hominem aduerſus patrem ſuum.

Tollite iugum meum ſuper vos:iugum enim meum ſuaue eſt, *11.29.*
& onus meum leue.

Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro:quē *13.44.*
qui inuenit homo abſcondit,& præ gaudio illius vadit,& vendit
vniuerſa,quæ habet,& emit agrum illum.

Vade poſt me Satana (qui impedis) ſcandalum mihi es: quia *16.23.*
non ſapis ea,quæ Dei ſunt,ſed ea quæ hominum.

Si quis vult venire poſt me,abneget ſemetipſum. *Ibidem.24.*

Vbi duo vel tres congregati ſunt in nomine meo, ibi ſum in *Matth.18.20.*
medio eorum.

Sinite paruulos venire ad me, & nolite prohibere eos(quanto *19.14.*
magis adultos?) ad me venire.

Si vis perfectus eſſe,vade &vende omnia quæ habes,& da pau- *Ibidem 21.*
peribus,& veni,ſequere me.

Amen amen di co vobis,quòd vos qui ſecuti eſtis me,in rege- *Ibidem 28.*
neratione cū venerit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ,ſedebi
tis &vos ſup ſedes duodecim,iudicantes duodecim tribus Iſraël.

Omnis qui reliquerit domum, vel fratres,vel ſorores, aut pa- *Ibidem.29.*
trem,aut matrem,aut vxorem,aut filios,aut agros , propter no-
men meum,centuplū accipiet,& vitam æternam poſsidebit.(Mar
cus addit) nunc(in tempore hoc.)

Abijt Ieſus foras extra ciuitatem in Bethaniam,(domum obe- *Matt.21.17.*
dientiæ) ibique manſit.

Venite ſeorſum in deſertum locum, & requieſcite puſillum. *Marc.6.31.*

Relictis omnibus ſecuti ſunt eum. *Luc.5.11.*

Aſcendit in vnam nauim,quæ erat Simonis(obedientis:hęc eſt *Ibidem.3.*
religio vbi Dominus eſt.)

Dixit Leui:Sequere me,& omnibus relictis ſurgens ſecutus eſt *5.27.*
eum(ſic & tu.)

Aſſumptis diſcipulis , ſeceſsit ſeorſum in locum deſertum qui *9.10.*
eſt Bethſaide,(domus frugum.)

Quid quæritis viuentem cum mortuis?(peccatoribus.) *24.5.*

Audierunt Ioannem loquentem duo diſcipuli , & ſecuti ſunt *Ioan.1.37.*
Ieſum(ecce quàm facile.)

Domine,hic aūt quid?Dicit ei Ieſus:Quid ad te?tu me ſequere. *21.21.*

Heb 11.24. Moses fide grandis, magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatẽ, negauit se esse filiũ Pharaonis: aspiciebat enim in remunerationem.

13.13. Exeamus ad eum extra castra, improperiũ eius portantes, non enim habemus hìc manẽtem ciuitatem, sed futuram inquirimus.

Act.19.6. Surge, & ingredere ciuitatem, & dicetur tibi, quid te oporteat facere.

Cor seu voluntas hominis à Deo pro facto reputatur.

Gen.22.11 ET ecce angelus Domini de cœlo clamauit dicens: Abraham Abraham. Qui respondit adsum, dixit ei, non extendas manum tuam super puerum, neque facias illi quicquam, nunc cognoui quod timeas Dominum, & non pepercisti vnigenito filio tuo propter me.

Math.15.8. Populus hic labijs me honorat, cor autẽ eorum lõgè est à me.

Mar.12.43. Et conuocans discipulos suos ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit, qui miserũt in gazophilatium, omnes enim ex eo quod abundabat illis, miserunt, hæc verò de pecunia sua, omnia quæ habuit misit totum victum suum.

2.Cor.8.12. Si enim voluntas prompta est secundum id quod habet, accepta est, non secundum id quod non habet.

Cor mundatur & sanctificatur per Christum.

Psal.50.4. AMPLIVS laua me ab iniquitate mea & à peccato meo munda me.

Ioan.13.10. Dicit ei Iesus, qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus, & vos mundi estis, sed non omnes.

Cap.15.3. Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis, manete in me & ego in vobis.

Act.15.8. Et qui nouit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum sicut & nobis, & nihil discreuit inter nos & illos fide purificans corda eorum.

1.Cor.6.11. Et hæc quidem fuistis sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis, in nomine Iesu Christi in spiritu Dei nostri.

1.Pet.1.7. Si autem in luce ambulamus sicut & ipse est in luce, societatẽ habemus ad inuicem, & sanguis Iesu Christi, filij eius emundat nos ab omni peccato.

Hebr.9.14. Si enim sanguis Hircorum & taurorum & cinis vitulæ aspersus, inquinatos sanctificat, ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundauit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad seruiendum Deo viuenti.

Cor & voluntas nostra conformanda voluntati diuinæ. Vide abnegatio.

Esto vir fortis, & pugnemus pro populo nostro, & ciuitate Dei nostri: Deus autē faciet quod bonū est in cōspectu suo. 2.Reg.10.12.
Si autem dixerit mihi non places, præsto sum, faciat quod bonum est coram se. Cap.15.26.
Sicut autem fuerit voluntas in cœlo, sic fiat. 1.Mach.3.60.
Adueniat regnū tuū, fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra. Mat.6.10.
Et egressus pusillum procidit in faciem suam orans & dicens Pater mi, si possibile est transfer istum calicem, à me: Veruntamen non mea sed tua voluntas fiat. Cap.26.39.
Et cum ei suadere non possemus, quieuimus dicentes, Domini voluntas fiat. Act.21.14.
Veniam ad vos cito si Dominus voluerit, & cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt, sed virtutem. 1.Cor.4.19.
Quæ est enim vita nostra? Vapor est ad modicum patens, & deinceps exterminabitur, pro eo vt dicatis, si Dominus voluerit, aut si vixerimus faciemus hoc aut illud. Iaco.4.14.

Cor bonum ordinetur bene erga Deum.

Iustificationem meam quam cœpi, tenere non deseram neque enim reprehendit me cor meū in omni vita mea. Iob.27.6.
Iustum adiutorium meum à Domino, qui saluos facit rectos corde. Psalm.7.11.
Probasti cor meum, & visitasti nocte. 16.3.
Paratum cor meum Deus. 56.8
Quàm bonus Israel Deus, his qui recto sunt corde. 72.1
Paratum cor meum Deus, paratum. 107.2
Sicut diuisiones aquarum: sic cor regis in manu Domini, quocunque voluerit inclinabit illud. Prouer.21.1
Appendit autem corda Dominus. Ibidem.2.
Præbe fili mi cor tuum mihi. 23.26.
Ne accesseris ad illum duplici corde. Eccles.1.36.
Qui timent Dominum, præparabunt corde sua. 2.20.
Sapiens cor, & intelligibile, abstinebit se à peccatis. 3.72.
Et dabo eis cor vnum, & viam vnam, vt timeant me vniuersis diebus, & bene sit eis, & filijs eorum post eos. Ierem.33.39.
Et dabo vobis cor vnum & spiritum nouum tribuam in visceribus eorum. Et auferam cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carneum, vt in præceptis meis ambulent & iudicia mea custodiant, faciantque ea & sint mihi in populum, & sim eis in Deum. Ezec.11.19.
Et auferam cor lapideū de carne vestra. Et dabo vobis cor car- 36.26.

neum,& Spiritum meum ponam in medio vestri. Et faciam vt in præceptis meis ābuletis, & iudicia mea custodiatis & operemini.

2.Thessa.3.4. Dominus autem dirigat corda vestra in charitate Dei & patientia Christi.

Erga seipsum.

Prouer.4.23. OMNI custodia serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit.

16.9. Cor hominis disponit viam suam: sed Domini est dirigere gressus.

17.3. Sicut igne probatur argentum & aurum in camino, ita corda probat Dominus.

Ecclesi.10.2. Cor sapientis in dextera eius, & cor stulti in sinistris illius.

Ierem.4.14. Laua à malitia cor tuum.

Erga proximum.

Ecclesia.1.37. NE fueris hypocrita in conspectu Domini, & nō scandalizeris in labijs tuis. Attende in illis, ne fortè cadas & adducas animæ tuæ inhonorationem: & reuelet Deus absconsa sua, & in medio synagogæ elidat te, quoniam accessisti malignè ad Dominum, & cor tuum plenum est dolo & fallacia.

3.31. Cor sapientis intelligetur in sapientia.

26.4. Diuitis & pauperis cor bonum, in omni tēpore vultus illorum hilaris.

Luca.6.45. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum.

Cor malum deordinatur prauè erga Deum.

Deut.29.18. NE forte sit inter vos vir aūt mulier, familia aut tribus, cuius cor auersum est hodie à Domino Deo vestro, & vadat & seruiat dijs illarum gentium, & sit inter vos radix germinans fel & amaritudinem.

Ecclesia.9.3 Hoc est pessimum inter omnia, quę sub sole fiunt, quia eadem cunctis eueniunt, vnde & corda filiorum hominum implentur malitia & contemptu in vita sua, & post hæc ad inferos deducentur.

Ecclesi.2.15. Væ dissolutis corde, qui non credunt Deo, & ideo non protegentur ab eo.

Eccles.3.29. Cor nequam grauabitur in doloribus.

Ierem.17.9. Prauum est cor hominis & inscrutabile. Quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans corda & probans renes.

Erga seipsum.

Prou.26.23. QVOMODO si argento sordido ornare velis vas fictili, sic labia tumentia cum pessimo corde sociata.

Osee.7.11. Et factus est Ephraim quasi columba seducta non habens cor.

Iacob.1,8. Vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis.

Ergá proximum.

ACETVM in nitro, qui cantant carmina cordi pessimo. Prouer. 25.20.
Cor iniqui inquirit mala, cor autem rectum inquirit scientiam. 27.2.
Væ duplici corde & labijs scelestis, & manibus malefacientibus, & peccatori terram ingredienti, duabus vijs. Eccles. 2.14.
Cor prauum dedit tristitiam, & homo peritus resistit illi. 36.22.
Malus homo de malo thesauro profert malum. Luce. 6.45.

Flagellatur durè.

ABOMINABILE Domino cor prauum. Prou. 11.20.
Qui peruersi cordis est, non inueniet bonum. 17.20.
Qui mentis est duræ, corruet in malum. 28.14.
Cor durum habebit malè in nouissimo. Eccle. 3.27.
Cor ingrediens duas vias, non habebit successus, & prauum cor in illis scandalizabitur. Ibidem. 28.
Quorum cor post offendicula & abominationes suas ambulat horum viam in capite suo ponam, dicit Dominus Deus. Ezech. 11.21.
Diuisum est cor eorum, nunc interibunt. Osee. 10.2.

Cornelius centurio conuertitur Act. 10.3.44.

Corona vitæ.

IDEO accipient regnum decoris & diadema speciei de manu Domini, quoniam dextera sua teget eos & in brachio sancto suo defendet illos. Sap. 5.17.
In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex, non solum autem mihi, sed & hijs qui diligunt aduentum eius. 2. Timo. 4.8.
Et cum apparuerit princeps pastorum percipietis immarcessibilem gloriæ coronam. 1. Pet. 5.4.
Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se. Iaco. 1.12.

Correptio fraterna.

NON oderis fratrem tuum in corde tuo, sed publicè argue eum, ne habeas super eo peccatum. Leuit. 19.17.
Corripiet me iustus in misericordia & increpabit me, oleum peccatoris non impinguet caput meum. Psal. 140.5.
Via vitæ custodienti disciplinam, qui autem increpationes relinquit, errat. Idem Cap. 12.1. Prou. 10.17.

Auris

Cap.15.31 Auris quæ audit increpationes vitæ, in medio sapientum commorabitur.

Cap.17.10. Plus proficit correptio apud sapientem, quàm centum plagæ apud stultum.

Cap.27.5. Melior est manifesta correptio quàm amor absconditus.

Cap.28.23. Qui corripit hominem, gratiam postea inueniet apud eum, magis quàm ille qui per linguæ blandimenta decipit.

Cap.29.1. Viro qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus, & eum sanitas non sequetur.

Eccles.19.15. Corripite amicum, sæpe enim fit remissio.

Cap.21.7. Qui odit correptionem, vestigium est peccatoris, & qui timet Deum, conuertetur ad cor suum.

Math.18.15. Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum, si te audierit lucratus es fratrem tuum &c.

Luc.17.3. Attendite vobis, Si peccauerit in te frater tuus increpa illum, & si pœnitentiam egerit, dimitte illum.

1.Timo.5.20. Peccantes coram omnibus argue, vt & cæteri timorem habeant.

Iaco.5.19. Fratres mei si quis ex vobis errauerit à veritate, & conuerterit, quis eum sciri debet, quoniam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum. Vide impiorum punitio.

Corripiens alterum debet esse irreprehensibilis.

Math.7.3. QVID vides festucam in oculo fratris tui & trabem in oculo tuo non consideras &c. Idem Luc.6.41.

1.Tim.3.2. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse &c.

Titu.2.7. In omnibus præbe temetipsum exemplum bonorum operũ in doctrina, in integritate, in grauitate, verbum sanum, irreprehensibile: vt is qui ex aduerso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.

Verùm & certam dedit Dominus regulam Petro de correptione fraterna facienda, dicens:

Matth.18.18 SI peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum solum.

Correptio bona requirit bonam intentionem.

Leuit. 19. 17. NON oderis fratrem tuum in corde tuo, sed publicè argue eum, ne habeas super illo peccatum.

Eccle.19.13. Corripe amicum, ne fortè non intellexerit, & dicat non feci aut si fecerit, ne iterum addat facere.

Corripe

Corripe proximũ ne fortè non dixerit,& ſi dixerit, ne fortè ite ret. Corripe amicum: ſæpe enim fit commiſsio. *Ibidem.14*

Non vt confundam vos hæc ſcribo, ſed vt filios meos chariſsimos moneo. *1.Cor.4.14.*

Peccantes coram omnibus argue, vt & cæteri timorem habeant. *1.Tim.5.20.*

Et debitam executionem.

ABIGAIL virum ſuum Nabal in conuiuio non arguit, ſed poſt. *1.Reg.25.36.*

Melior eſt ira riſu, quia per triſtitiam vultus, corrigitur animus delinquentis. *Eccle.7.4.*

Probata virtus corripit inſipientes. *Sapienti.1.3*

Non incendas carbones peccatorum arguens eos,& ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. *Eccle.8.13.*

Priuſquam interroges,ne vituperes quenquam,&cum interrogaueris,corrige iuſtè. *11.7.*

Corripe proximum antequam commineris. *19.17.*

Quàm bonum eſt arguere,quàm iraſci,& confitentem in oratione non prohibere. *20.2*

In conuiuio vini non arguas proximum. *31.41*

Fratres & ſi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis,huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis:conſiderans teipſum,ne & tu tenteris. *Gala.6.1*

Rogamus autem vos fratres,corripite inquietos, conſolamini puſillanimes, ſuſcipite infirmos,patientes eſtote erga omnes. *1.Theſſ.5.14.*

Seniorem ne increpaueris ,ſed obſecra, vt patrem , iuuenes vt fratres:anus vt matres:iuuenculas vt ſorores in omni caſtitate. *1.Tim.5.1.*

Seruum autem Domini non oportet litigare:Deo manſuetum eſſe ad omnes:docibilem, patientẽ,cum modeſtia corripientem eos,qui reſiſtunt veritati. *2.Tim.2.24.*

Argue,obſecra,increpa in omni patientia & doctrina. *4.2.*

Et gratiæ ſuſceptionem,quò ad correctum.

COrripiet me iuſtus in miſericordia & increpabit me. *Pſal.140.5.*

Conuertimini ad correptionem meam. *Prou.1 23.*

Plus profuit correctio apud prudentem,quàm centum plagæ apud ſtultum. *17.10.*

Vir impius procaciter obfirmat vultum ſuum:qui autem rectus eſt,corrigit viam ſuam. *21.29.*

Inauris aurea,& margarita fulgens, qui arguit ſapientem ,& aurem obedientem. *25.12.*

Et

Eccles. 10.28. Et vir prudens & disciplinatus non murmurabit correptus, & inscius non honorabitur.

20.4. Quàm bonum est correptũ manifestare pœnitentiã : sic enim effugies voluntarium peccatum.

Et acquirit magnam remunerationem corrigenti.

Leuit. 5.1. SI peccauerit anima, & audierit vocem iurantis, testisque fuerit, aut quòd ipse vidit, aut cõscius est: nisi indicauerit, portabit iniquitatem suam.

Prouer. 9.8. Argue sapientem & diliget te.

24.24. Qui dicunt impio, iustus es: maledicent eis populi, & detestabũtur eos tribus. Qui arguũt: enim laudabuntur, & super eos veniet benedictio.

28.23. Qui corripit hominem, gratiam postea inueniet apud eum, magis quàm ille qui per linguæ blandimenta decipit.

Correctio est bona.

Prouer. 15.5. QVi custodit increpationes, astutior fiet.

Ibidem. 31. Auris, quæ audit increpationes vitæ, in medio sapientum commorabitur.

Ibidem. 32. Qui abijcit disciplinam, despicit animam suam, qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis.

27.5. Melior est manifesta correptio, quàm amor absconditus. Meliora sunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula odientis.

29.15. Virga atque correctio tribuit sapientiam.

Eccles. 7.7. Sicut sonitus spinarum ardentium sub olla, sic risus stulti.

Matth. 18.15. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.

Iacob. 5.19. Fratres mei, si quis errauerit ex vobis à veritate, & conuerti fecerit quis eum : scire debet, quoniam, qui conuertit peccatorem de errore viæ, saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

Correctio mala ex parte corripientis.

Iob. 6.26. AD increpandum tantum eloquia concinnatis, & in ventum verba profertis. Super pupillũ irruitis, & subuertere nitimini amicum vestrum.

Prouer. 14.3. In ore stulti virga supèrbiæ: labia autẽ sapientũ custodiunt eos.

Eccles. 20.1. Est correptio mendax in ira contumeliosi.

Matth. 7.3. Quid vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo, frater, sine eijciam festucam de oculo tuo? Hypocrita eijce primum trabem de oculo tuo: & tunc perspicies festucam eijcere de oculo fratris tui.

Qui

Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. *Ioan.8.7.*

Ex parte contemnentis.

INgressus es vt aduena, nunquid vt iudices? *Genes.19.9.*
Si nolueritis recipere disciplinam: sed ambulaueritis ex aduerso mihi: ego quoque contra vos incedam, & percutiam vos septies, propter peccata vestra, inducamque super vos gladium vltorem fœderis mei. *Leuit. 26.23.*

Quis te constituit iudicem & principem super nos? *Exod.2.14.*

Cor eorũ longè fecisti à disciplina: propterea non exaltabũtur. *Iob.17.4.*

Qui erudit derisorem, ipse iniuriam sibi facit: & qui arguit impium, sibi maculam generat. Noli arguere derisorẽ, ne oderit te. Argue sapientem & diliget te. *Prouer.9.7.*

Via vitæ custodienti disciplinã, qui autẽ increpationes relinquit (errat. *10.17.*

Qui diligit disciplinam, diligit scientiam, qui autem odit increpationes, insipiens est. *12.1.*

Filius sapiens, doctrina patris: qui autem illusor est, non audit, cùm arguitur. *13.1.*

Qui increpationes odit, morietur. *15.10.*

Non amat pestilens eum, qui se corripit. *Ibidem.12.*

Si contuderis stultum in pila, quasi ptisanas feriente desuper pilo, non auferetur ab eo stultitia eius. *27.22.*

Viro qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus, & eum sanitas non sequetur. *29.1.*

Peruersi difficilè corriguntur. *Eccles.1.15.*

Considera opera Dei quòd nemo possit corrigere quem ille despexerit. *7.14.*

Qui odit correptionem minuetur vita. *19.5.*

Qui odit correptionem, vestigium est peccatoris. *21.7.*

Peccator homo videbit correctionem, & secundum voluntatem suam inueniet comparationem. *32.31*

Vir prudens & disciplinatus, non murmurabit correptus. Eccles.10.28

Arguentem in porta supplantabant. (iusto. *Esaie.29.21.*

Odio habuerũt corripientem in porta, & declinauerũt frustra à *Amos.5.10.*

Herodes autem tetrarcha, cùm corriperetur ab illo (s. Ioanne) de Herodiade vxore fratris sui, & de omnibus malis, quæ fecit Herodes: adiecit & hoc super õnia, & inclusit Ioanñẽ in carcerẽ. *Luce 3.19.*

Non potest mundus odisse vos: me autem odit quia ego testimonium perhibeo de illo, quòd opera eius mala sunt. *Ioan.7.7.*

Ergo inimicus vobis factus sum, vera dicens vobis. *Gal.4.16.*

Correctio filiorum.

SVscitabo aduersus Heli omnia, quæ locutus sum super domũ *1.Reg.3.12*

eius:

eius: incipiam & complebo: Prædixi enim ei, quod iudicaturus essem domum eius in æternum, propter iniquitatem: eò quòd nouerat indignè agere filios suos, & non corripuerit eos.

3.Reg.1.5. Adonias autem filius Agith eleuabatur dicens: ego regnabo: & infra, Nec corripuit eum pater suus aliquando.

Prouer.4.1. Audite filij disciplinam patris.

13.24. Qui parcit virgæ, odit filium suum: qui autem diligit, instanter erudit illum.

15.5. Stultus irridet disciplinam patris, qui autem custodit increpationes, astutior fiet.

19.18. Erudi filium tuum, ne desperes: ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam.

22.15. Stultitia colligata est in corde pueri, & virga disciplinæ fugabit eam.

23.13. Noli subtrahere à puero disciplinã: si enim percusseris eũ virga, non morietur: tu virga percuties eum, & animam eius de inferno liberabis.

29.15. Virga atque correctio, tribuit sapientiam. Puer autẽ qui dimittitur voluntati suæ, confundit matrem suam.

Ecclef.7.25. Filij tibi sunt, erudi illos: & curua illos à pueritia illorum.

16.4. Vtilius est sine filijs mori, quàm relinquere filios impios.

22.3. Confusio patris est de filio indisciplinato.

30.1 Qui diligit filium suum assiduat illi flagella, vt lætetur in nouissimo suo, vt non palpet proximorum ostia.

Ibidem.2. Qui docet filium suum, laudabitur in illo, & in medio domesticorum in illo gloriabitur.

Ibidem.3. Qui docet filium, in zelum mittit inimicum, & in medio amicorum gloriabitur in illo.

Ibidem.4. Mortuus est pater eius, & quasi non est mortuus: similem enim reliquit sibi post se.

Ibidem.5. In vita sua vidit, & lætatus est in illo, in obitu suo non contristatus, nec confusus est corã inimicis, reliquit enim defensorem domus contra inimicos, & amicis reddentem gratiam.

Ibidem.8 Equus indomitus euadẽt durus, & filius remissus euadet præceps.

Ibidem.12. Curua ceruicem eius in iuuentute, & tunde latera eius dum infans est, ne fortè induret, & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ (hîc & in futuro)

Ibidem.13. Doce filium tuum & operare in illo, ne in turpitudinem illius offendas.

41.10. De impio patre queruntur filij, quoniam propter eum sunt in opprobrio (propter malum exemplum & defectum doctrinæ.)

Preparaaa

Præparate filios eius occisioni in iniquitate patrum eorum. (*qui non docuerunt eos.*) *Esa.14.21.*

Educate filios vestros in disciplina & correptione Domini. *Ephes.6.4.*

Quis filius, quem non corripit pater? *Heb.12.7.*

Corpus mysticum quomodo ordinatur ad Christum.

SICVT enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. *Rom.12.4.*

Sicut corpus vnum est, & membra multa habet, omnia autem membra corporis cùm sint multa, vnum tamen corpus sunt: ita & Christus. Etenim in vno spiritu omnes nos in vnum corpus baptizati sumus. *1.Cor.12.12.*

Nemo nostrum sibi viuit, & nemo sibi moritur: siue enim viuimus, Domino viuimus, siue morimur, Domino morimur. *Rom.14.7.*

Et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam quæ est corpus ipsius. *Ephes.1.23.*

Ad seipsum.

NAM & corpus non est vnum membrum, sed multa. Si dixerit pes, quoniam non sum manus, non sum de corpore: num ideo non est de corpore? *1.Cor.12.14.*

Non potest autem dicere oculus manui, opera tua non indigeo: aut iterum caput pedibus, non estis mihi necessarij. Sed multo magis quæ videntur membra corporis infirmiora esse, necessariora sunt. *Ibidem.12.*

Sed Deus temperauit corpus, ei, cui deerat, abundantiorem honorem tribuēdo, vt non sit schisma in corpore, sed in idipsum pro inuicem solicita sint membra, & si quid patitur vnum membrum, compatiantur omnia membra. Siue gloriatur vnum membrum, congaudent omnia mēbra. Vos autem ests corpus Christi, & membra de membro. Et quosdam quidem posuit Deus in ecclesia: primùm apostolos, secundò prophetas, tertiò doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes sermonum. *Ibidem.24.*

Vnum corpus, & vnus spiritus. *Ephes.4.4.*

Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios autem pastores & doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerij in ædificationem corporis Christi. *Ibidem.11.*

Creator omnium rerum Deus.

IN Principio creauit Deus cælum & terram. *Gen.1.1.*

Exo.20.11. Sex diebus, fecit Deus cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, & requieuit Deus die septima. &c.

1.Para.29.11. Tua est Domine, magnificentia & potentia, & gloria, atque victoria, & tibi laus: cuncta enim & quæ in cælo sunt, & quæ in terra, tua sunt, tuum Domine regnum, & tu es super omnes principes.

Psal.88.12. Tui sunt cæli, & tua est terra, orbem terræ & plenitudinem eius tu fundasti, aquilonem & mare tu creasti.

Esa.37.16. Domine exercituum Deus Israel, qui sedes super Cherubin: tu es Deus solus omniũ regnorum terræ, tu fecisti cælũ & terrã.

Cap.40.28. Deus sempiternus Dominus, qui creauit terminos terræ, non deficiet neque laborabit, nec est inuestigatio sapientiæ eius. 42.5.

Cap.44.24. Hęc dicit Dominus, redemptor tuus & formator tuus ex vtero: Ego sum Dominus faciens omnia, extendens cælos, solus stabiliens terram, & nullus mecum.

Cap.45.12. Ego feci terram, & hominem super eam creaui ego, manus meæ tetenderunt cælos, & omni militiæ eorum mandaui.

Hiere.10.12. Qui fecit terram in fortitudine sua, & præparat orbem in sapientia sua, & prudentia sua extendit cælos.

Cap.32.17. Heu Domine Deus, ecce tu fecisti cælum & terram in fortitudine tua magna, & in brachio tuo extento, non erit tibi difficile omne verbum.

Eccles.1.8. Vnus est altissimus creator omnium, & rex potens, & metuẽdus nimis, sedens super thronum illius, &c.

Matth.11.25. Confiteor tibi pater cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.

Ioan. 1.3. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.

Act.17.24. Deus qui fecit mundum, & omnia quæ in eo sunt, hic cæli & terræ cum sit Dominus, &c.

Heb.3.4. Omnis autem domus fabricatur ab aliquo, qui autem omnia creauit Deus est.

Apoc.4.11. Dignus es Domine Deus noster, accipere gloriam & honorem & virtutem, quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant & creata sunt. & 14.7.

Creaturæ à Deo potenter creantur.

Genes.1.1. IN principio creauit Deus Cælum & terram.

2.24. Istæ sunt generationes cæli.

Psal.32.6. Verbo Dñi cęli firmati sunt, quoniam ipse dixit & facta sunt.

73.17. Tuus est dies, & tua est nox, tu fecisti omnes terminos terræ.

101.26. Initio tu Domine terram fundasti.

Quàm

Quàm magnificata sunt opera tua Domine: omnia in sapientia fecisti. 103.24.

Per quem fecit & secula. *Heb.1.2.*

Fide intelligimus aptata esse secula verbo Dei. 11.3.

Sapienter gubernantur.

ORDINATIONE tua perseuerat dies. *Psal. 118. 91.*

Diligis omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti: *Sap.11.25.* nec enim odiens aliquid constituisti, aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid permanere, nisi tu voluisses, aut quod à te vocatum non esset, conseruaretur? Parcis autem omnibus, quoniam tua sunt Domine, qui amas animas.

Cùm sis iustus, iustè omnia disponis. 12.15.

Vtiliter ordinantur.

VIDIT Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona: *Genes.1.31.*

Cunctis diebus terræ sementis & messis, frigus & æstus, 8.22. æstas & hyems, nox & dies non requiescent.

Opera Domini vniuersa bona valde. *Eccles.39.21.*

Bona bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & *Ibidem.30.* mala.

Initium necessariæ rei vitę hominum, aqua, ignis, & fer- *Ibidem.31.* rum, sal, lac, & panis similagineus, & mel, & botrus vuæ, & oleum, & vestimentum. Hæc omnia sanctis in bona: sic & impiis & peccatoribus in mala conuertentur. Omnia opera Domini bona.

Non est dicere, hoc est illo nequius: Omnia enim in tempo- *Ibidem.40.* re suo comprobantur.

Omnis creatura Dei bona est. *1.Tim.4.5.*

Crescere in scientia.

VERITATEM autem facientes in charitate, crescamus in *Ephes.4.15.* illo per omnia qui est caput, Christus.

Vt ambuletis dignè, Deo per omnia placentes, in omni opere *Coloss.1.10.* bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei.

Sicut modo geniti infantes, rationales, sine dolo, lac concu- *1.Pet.2.2.* piscite, vt in eo crescatis in salutem.

Crux & tribulatio accidit omnibus piè viuentibus.

DIXITQVE Cain ad Abel fratrem suum, egrediamur fo- *Gen.4.8.* ras: cumque essent in agro consurrexit Cain, aduersus fratrem suum Abel & interfecit eum.

Oderat ergo semper Esau Iacob, propter benedictionem, qua *Cap.27.41.*

benedixerat ei pater:dixitque ei in corde suo:venient dies luctus patris mei,& occidam Iacob fratrem meum.

Eccles.2.1. Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in timore & iustitia, & prepara animam tuam ad tentationem.

Psal.33.26. Multæ tribulationes iustorum, & de omnibus hiis liberabit eum Dominus.

Prou.24.16. Septies enim cadet iustus & resurget, impij autem corruent in malum.

Matth.10.16. Ecce ego mitto vos, sicut oues in medio luporum: Estote ergo prudentes sicut sepentes, & simplices sicut columbæ.

Cap.12.14. Pharisæi consilium faciebant aduersus eum, quomodo eum perderent.

Cap.16.24. Tunc Iesus dixit discipulis suis: Si quis vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucem suam & sequatur me.

Cap.24.9. Tunc tradent vos in tribulationem, & occident vos, & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum.

Marc.13.9. Videte autem vobismetipsis, tradēt enim vos in concilijs,& in synagogis vapulabitis, & ante præsides & reges stabitis propter me in testimonium illis.

Luc.14.26. Si quis venit ad me & non odit patrem suum, & matrem & vxorem & filios & sorores & fratres, adhuc autem & animam suam,non potest meus esse discipulus.

Ioan.15.20. Mementote sermonis mei quem ego dixi vobis,non est seruus maior Domino suo,si me persecuti sunt, & vos persequentur, &c. cap.16.1.

2.Timo.3.12. Et omnes qui volunt piè viuere, in Christo Iesu persecutionem patientur.

1.Pet.4.12. Charissimi nolite peregrinari in feruore, qui ad tentationem vobis fit,quasi noui aliquid contingat,sed cōmunicantes Christi passionibus, gaudete, vt & in reuelatione mysterij eius gaudeatis exultantes.

Crux à Deo imponitur ad nostram vtilitatem.

Iob.5.17. BEATVS homo qui corripitur à Domino, increpationem ergo Domini ne reprobes.

Prou.3.11. Disciplinam Domini,filij mi, ne obijcias, ne deficias cum ab eo corriperis,quem enim diligit Dominus corripit, & quasi pater in filio complacet sibi.

Tob.12.13. Et quia acceptus eras Deo,necesse fuit,vt tētatio probaret te.

Iudith.8.22. Memores esse debent, quomodo pater noster Abraham tentatus est, & per multas tribulationes probatus, Dei amicus effectus est.

S 1

Si nosipsos diiudicaremus non vtiq; diiudicaremur, dum iudicamur autem à Domino, corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur. 1. Cor. 11. 31.

Quem diligit Dominus castigat, flagellat autem omnem filium quem recipit. Heb. 12. 6.

Ego quos amo arguo & castigo, æmulare ergo & pœnitentiam age. Apoc. 3. 19.

Per crucem & aduersitates peruenimus ad cognitionem Dei, & ad vitam æternam.

QVANTO QVE magis opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur & crescebant, oderantque filios Israel Aegyptij, & affligebant illudẽtes eis: (scilicet Phithoni & Ramesses.) Exod. 1. 12.

Qui postquàm coangustatus est, (scilicet Manasses) orauit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valde, coram Deo patrum suorum, deprecatusq; est Deum & obsecrauit intẽte, & exaudiuit orationẽ eius, reduxitq; eum in Hyerusalem in regnũ suum, & cognouit Manasses, quod Dominus ipse esset Deus. 2. Para. 33. 12.

Memores esse debent, quomodo Pater noster Abraham tentatus est, & per multas tribulationes probatus, amicus Dei effectus est. Iudith. 8. 22.

Qui amat animam suam perdet eam, & qui odit animã suam in hoc mundo custodit eam. Ioan. 12. 25.

Paulus (scilicet & Barnabas) cõfirmantes animas discipulorũ, exhortantesque vt permaneant in fide, & quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Act. 14. 21.

Si autem filij, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si tamen compatimur, vt & glorificemur. Rom. 8. 17.

Id enim quod in præsenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operabitur in nobis. 2. Cor. 4. 17.

Gratias agit Deo pro fide ac tolerãtia Thessalonicensium in persecutionibus, propter quos dicit illos gloriam, aduersarios verò vltionem in die iudicij recepturos, orans, vt digni habeantur vocatione Dei. 2. Thess. 1. *.

Crux ferenda est cum patientia & gaudio.

BEATI qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Matth. 5. 10.

Et qui nõ accipit crucẽ suã & sequitur me, nõ est me dignus. Cap. 10. 38.

Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis, in mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum. Ioan. 16. 33.

Et leuabit signum in nationes, & congregabit profugos Israel. *Esaia.11.12.*

Transi per mediam ciuitatem in medio Ierusalem, & signa Thau super frontes virorum gementium,& dolentium super cun ctis abominationibus, quæ sunt in medio eius. *Ezech.9.4.*

Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, vt omnis, qui credit in ipso non pereat: sed habeat vitam æternam. *Ioan.3.14.*

Gloriatio in Cruce.

Benedictum est enim lignum, per quod fit iustitia. *Sapi.14.7.*

Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam, ipsis autem vocatis Iudæis atque Græcis, Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam. *1.Cor.1.23.*

Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. *Galat.6.14.*

Exeamus igitur ad eum extra castra, improperium eius portantes. *Heb.13.13.*

Quibus Crux abominatio est.

QVANDO peccauerit homo, quod morte plectendum est, & adiudicatus morti, appensus fuerit in patibulo, non permanebit cadauer eius in ligno, sed in eodem die sepelietur; quia maledictus à Deo est, qui pendet in ligno. *Deut.21.22.*

Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est, ijs autem qui salui fiunt,(id est nobis,)Dei virtus est. *1.Cor.1.18.*

Imitatores mei estote fratres, & obseruate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulant, quos sæpe dicebam vobis, nunc autem flens dico, inimicos crucis Christi, quorum finis interitus: quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. *Phil.3.15.*

Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. *Heb.6.6.*

Cultus Dei verus, &c. Vide sup.

Cultus externus Deo gratus. Vide Cerimonia.

Custodia sui post conuersionem.

CVSTODI temetipsum, & animam tuam solicitè. *Deut.4.9.*

Custodite solicitè animas vestras (*cautè, ne fortè decipiatur cor vestrum, & recedatis à Domino.*) *Ibidem.15.*

16.18. Iudices & magiſtros cõſtitues in omnibus portis tuis(*ſenſuū.*)

23.9. Quando egreſſus fueris aduerſus hoſtes tuos in pugnam, cuſtodies te ab omni re mala.

*Iudic.*5.11. Deſcendit populus Domini ad portas,& obtinuit principatū.

*Nehe.*13.19. Præcepi vt non aperirent portas vſque poſt ſabbatum.

*Tob.*3.16. Mundam ſeruaui animam meam ab omni concupiſcentia.

*Prou.*4.23. Omni cuſtodia ſerua cor tuum: quia ex ipſo vita procedit.

10.20. Cor impiorum pro nihilo.

16.17. Cuſtos animæ ſuæ ſeruat vitam ſuam.

*Eccleſ.*7.40. In omnibus operibus tuis memorare nouiſsima tua,& in ęternum non peccabis.

21.2. Quaſi à facie colubri fuge peccatum.

*Eſa.*21.8. Super cuſtodiam meam ego ſum,ſtans totis noctibus.

*Ierem.*17.21. Cuſtodite animas veſtras, & nolite portare opera in die ſabbati.

*Abac.*2.1. Super cuſtodiã meã ſtabo,& figam gradũ ſuper munitionẽ.

2.*Mach.*12.42 Iudas hortabatur populum conſeruare ſe ſine peccato, videntes ſub oculis quę facta ſunt pro peccatis eorũ,qui proſtrati ſunt.

*Luca.*17.21. Regnum Dei intra vos eſt: (*Cuſtodite ergo quia theſaurus maximus eſt.*)

*Ioan.*5.14. Ecce ſanus factus es,iam amplius noli peccare.

1.*Cor.* 3.16. Neſcitis quia templũ Dei eſtis,&Spiritus Dei habitat in vobis.

16.13. Vigilate(*iuſti in veſtra cuſtodia, nolite peccare,*)ſtate in fide,viriliter agite.

2.*Cor* 4.7. Habemus theſaurum in vaſis fictilibus.

13.5. An non cognoſcitis voſmetipſos,quia Chriſtus Ieſus in vobis eſt? niſi forte reprobi eſtis.

1.*Timo.*6.19. O Timothęe, depoſitum cuſtodi.

1.*Ioan* 2.1. Hæc ſcribo vobis,vt non peccetis.

2 *Pet.*2.21. Melius erat illis,non cognoſcere viã iuſtitiæ,q̃ per agnitionẽ, retrorſum cõuerti ab eo quod illis traditum eſt ſancto mãdato.

*Apoc.*16.15. Beatus qui vigilat,& cuſtodit veſtimenta ſua,ne nudus ambulet,& videant turpitudinem eius.

Curioſitas mundana.

*Deut.*19.15. NON ſtabit teſtis vnus cõtra aliquẽ,quicquid illud peccati,& facinoris fuerit, ſed in ore duorũ aut triũ,ſtabit omne verbũ.

4.*Eſdr.*4.27. Si fueris plurimum ſcrutatus,frequenter miraberis.

Prouer 11.27. Qui inueſtigator malorum eſt,opprimetur ab eis.

Ecclef. 3.24. In ſuperuacuis rebus,noli ſcrutari ſenſum tuum multipliciter: Non eſt tibi neceſſarium: ea quæ ſunt abſcondita videre oculis tuis,de ea re, quæ te non moleſtat ne certaueris, & in pluri-

bus

bus operibus eius non eris curiosus.

Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quæ pater po- *Acto.1.7.*
suit in sua potestate.

Cyrus rex Persarum permittit captiuos Israelitas in Iudæã redire, 2.Paral.36.22. 1. Esdr.1. 1. 3. Esdr. 2. 1. restituit eis vasa quondã à Nabuchodonosor ablata.1. Esdr.1.7. 5. 14.Dani.1. 2.*

Dæmones expelluntur.

VESPERE autem facto obtulerunt ei multos Dæmonia ha- *Matth.8.16.*
bentes, & eiiciebat Spiritus verbo, & omnes malè haben-
tes curauit 31. Dæmones autem rogabant eum dicentes: Si
eijcis nos, mitte nos in gregem porcorum.

Et eiecto Dæmonio locutus est mutus, & miratæ sunt turbæ, *Cap.9.33.*
& curauit eum, ita yt loqueretur & videret.

Tunc oblatus est ei dæmonium habens, cæcus & mutus, & *Cap.12.22.*
curauit eum, ita vt loqueretur & videret.

Et increpauit illum Iesus, & exiuit ab eo Dæmonium, & cu- *Cap.17.18.*
ratus est puer ex illa hora.

Et increpauit illum Iesus dicẽs: Obmutesce & exi ab eo, & cũ *Luc.4.35.*
proiecisset illum, Dæmonium in medium, exiit ab illo, nihilque
illum nocuit cap.8 2. & 28.

Reuersi autem sunt, 72. cum gaudio dicentes, Domines etiam *cap.10.17.*
Dæmonià subijciuntur nobis in nomine tuo. cap.13.10.

Et cum accederet, elisit illum Dæmonium, & dissipauit, & in- *Cap.9.42.*
crepauit Iesus Spiritum immundum, & sanauit puerum, & reddi-
dit illum patri eius.

Cucurrebat autem & multitudo vicinarum ciuitatum Hye- *Act.5.16.*
rusalem, afferentes ęgros & vexatos à spiritibus immundis, qui
curabat omnes.

Multi enim eorum qui habebant Spiritus immundos, cla- *Cap.8.7.*
mantes voce magna exibant, multi enim paralitici & claudi cu-
rati sunt, & cap.16.18.

Etiam per malos Dæmones expelluntur.

MVLTI dicent mihi in illa die Domine, Domine, nónne in *Matth.7.22.*
nomine tuo Dæmonia eiecimus, & in nomine tuo prophe
tauimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus, & confite-
bor illis, quia nunquam noui vos, discedite à me qui operami-
ni iniquitatem.

Respondit illi Ioannes dicens: magister vidimus quendam in *Marc.9.38.*
nomine tuo eijcientẽ Dęmonia, qui nõ sequitur nos, & prohibui
mus eũ. Iesus autẽ ait: nolite prohibere eum, &c. Idẽ, Luc, 9.49.

Tentauerũt autem quidam & de circũeuntibus Iudęis exor- *Act.19.13.*

cistis inuocare sup:r eos, qui habebant Spiritus malos nomen Domini Iesu dicētes: Adiuro vos per Iesum quē Paulus prædicat.

Dæmones agnoscunt & credunt eum, vide Diabolus.

Matth.8.29. ET ecce clamauerunt dicentes: quid nobis & tibi Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?

Marc. 1.24. Et erat in synagoga eorum, homo in Spiritu immundo, & exclamauit dicens: Quid nobis & tibi Iesu Nazarene? Venisti perdere nos? Scio qui sis filius Dei, Idem Luc.4.24.

Cap.3.11. Et Spiritus immundi, cum illum videbant procidebant ei, & clamabant dicentes. Tu es filius Dei, & vehementer comminabatur eis, ne manifestarent illum.

Cap. 5.7. Videns autem Iesum à longe, cucurrit, & adorauit eum & clamans, voce magna dixit: Quid mihi & tibi, Iesu fili altissimi? adiuro te per Deum, ne me torqueas dicebat enim illi: Exi Spiritus immunde ab homine, Idem Luc. 8.28.

Luca.4. 41. Exibant autem dæmonia, à multis clamantia & dicentia, quia tu es filius Dei, & increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum.

Act.19.15. Respondens autem Spiritus nequam dixit eis: Iesum noui, & Paulum scio: Vos autem qui estis? Et insiliens homo in eos, in quo erat Dæmonium pessimum, & dominatus amborum inualuit contra eos, ita vt nudi & vulnerati effugerent de domo illa.

Iaco.2. 19. Tu credis quoniam vnus est Deus, bene facis, & Dæmones credunt & contremiscunt.

Dæmonibus immolare nefas.

Leuit. 17. 7. NEQVAQVAM vltra immolabant hostias suas dæmonibus cum quibus fornicati sunt.

Deut.32.17. Immolauerunt dæmonijs suis & non Deo, Diis quos ignorabant, noui recentesque venerunt quos non cognouerunt patres eorum.

2.Para.11. 15. Qui (Hieroboam) constituit sibi sacerdotes excelsorum & dæmoniorum, vitulorumque quos fecerat.

Psal.105.37. Et immolauerunt filios suos, & filias suas dæmoniis.

Dagon idolum Philistinorum Iudic. 16.23. 1.Reg.5. 2. 1. Mach.10. 83. & 11. 4. Damascus Metropolis Syriæ vastatur à Theglatz. Phalasar, 4.Reg.16.9. Cōtra Damascum prophetatur Esa.17.1. & 8.4. Item, 49,23. Amos. 1. 3.

Damnatio æterna quæ parata est Diabolo, & omnibus impijs.

IMPII in iudicio admirantes gloriam iustorum, quos hic con- *Sap.* 5. tempserāt deflent suam miseriam, quodque tota eorum felicitas fuerit, momentanea, iustorum autem erit perpetua. Porro Deus tum per creaturas, tū per se, armatur ad puniendos impios.

Terram miseriæ & tenebrarum vbi vmbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. *Iob.*10. 22.

Si autem non audierint, transibunt per gladium, & consumentur in stultitia. *Cap.*36. 12.

In illa die visitabit Dominus, super malitiam cæli in excelso & super reges terræ, qui sunt super terram. *Esa.*24.21.

Et egredientur & videbunt cadauera virorum, qui præuaricati sunt in me, vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur, & erunt vsque ad satietatem visionis omni carni. *Cap.*66.24.

Filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium. *Matth.*8.12.

Eleuans autem oculos suos, cum esset in tormētis, vidit Abraham à longe, & Lazarum in sinu eius, & ipse clamans dixit: Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum vt intingat extremum digiti sui in aquam, vt refrigeret linguam meam, quoniam crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham, fili recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, nunc verò, hic consolatur tu verò cruciaris. *Luc.*16.23.

Terribilis autem quædam, exspectatio iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios. *Heb.*10.27.

Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudētibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium reseruari. 2.*Pet.*2.4.

Angelos verò qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni Diei, vinculis æternis sub caligine reseruauit. *Iudæ.*6.

Et inutilem seruum eijcite in tenebras exteriores, illic erit fletus, & stridor dentium. *Matth.*25.30.

Viui missi sunt hi duo, (scilicet bestia & Pseudopropheta) in stagnum ignis ardentis, & sulphure. *Apoc.*19.20.

Timidis autem & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & Idololatris, & omnibus mendacibus pars illorum, erit in stagna ardenti igne & suphure, quod est mors secunda. *Cap.*21.8.

Dam-

Damnum proximo non inferendum.

Leuit.19.13. NON facies calumniam proximo tuo nec vi opprimes eum.
Prou.17.16. Non est bonum, damnum inferre iusto.
24.29. Ne dicas, quomodo fecit mihi, sic faciam ei, & reddam vnicuique secundum opus suum.
Eccles.9.17. Non placeat tibi iniuria iniustorum, sciens quoniam vsque ad inferos non placebit impius.
1.Cor.6.7. Iam quidem omnino delictum est in vobis quòd iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? sed vos iniuriam facitis, & fraudatis, & hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt?

Ne inferatur, impediendum.

Exod. 23. 4. SI occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduc eum. Si videris asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis cum eo.
Deut.22.1. Non videbis bouem fratris tui, aut ouem errantem, & præteribis: sed reduces fratri tuo, etiam si non est propinquus frater tuus, nec nosti eum, duces in domũ tuam, & erunt apud te quãdiu quærat ea frater tuus, & recipiat: Similiter facies de asino, & de vestimento, & de omni re fratris tui, quæ perierit. Si inueneris eam, ne negligas quasi alienam. Si videris asinum fratris tui, aut bouem cecidisse in via, non despicies, sed subleuabis cum eo.

Illatum resarciendum.

Exod. 21. 23. SI quis aperuerit cisternam, & foderit, & non operuerit eam, cecideritque bos, aut asinus in eam, reddet dominus cisternæ pretium iumentorum: quod autem mortuum est, ipsius erit.
Exod 22.5. Si læserit quispiam agrum vel vineam, & dimiserit iumentum suum, vt depascatur aliena, quicquid optimum habuerit in agro suo vel vinea, pro damni æstimatione restituet. Si egressus ignis inuenerit spicas & comprehenderit aceruos frugum, siue stantes segetes in agris: reddet damnum, qui ignem succenderit.
Leu.24.18. Qui percusserit animal, reddet vicarium, id est animam pro anima.
Ibidem.19. Qui irrogauerit maculam cuilibet ciuium suorum, sicut fecit, sic fiet ei, fracturam, pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro dente restituet.
Num.5.6. Vir siue mulier cùm fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, & per negligẽtiam, transgressi fuerint

mandatum Domini, atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum, & reddent ipsum caput, quintamque partem desuper ei, in quem peccauerunt. Sin autem non fuerit, qui recipiat, dabunt Domino, & erit sacerdotis, excepto ariete, qui offertur pro expiatione, vt sit placabilis hostia.

Maledictus, qui transfert terminos proximi sui. *Deut.27.17.*

Qui despicit pauperem, exprobrat factori eius: & qui in ruina lætatur alterius, non erit impunitus. *Prou.17.5.*

Dan filius Iacob, Gen. 30.6. tribus Dan quærit sibi possessionem, Iudic. 18.1. pugnat contra Lesem, & expugnat, Iosue.19.47.

Daniel appellatur Balthasar, Daniel. 1. 7. interpretatur somnia, 2 31. ✝ 4.7. 11.18. 25. constituitur gubernator totius regni Babel, Dan. 6. 3. proijcitur in lacum leonum, 6.16. liberat Susannam, 13.51.60.

Dare melius quàm accipere.

NON sit porrecta manus tua ad accipiendum & ad dandum collecta. *Eccles.4.36.*

Argentum & aurum, aut vestem nullius concupiui. *Act.20.33.*

Dandum sine acceptione personarum maximè autem domesticis fidei.

DATVM brachiorum tuorum, & sacrificium sanctificationis offeres Domino, & initia sanctorũ, & pauperi porrige manum tuam, vt perficiatur propitiatio & benedictio tua. *Eccles.7.35.*

Non agnoscetur in bonis amicus, & non abscondetur in malis inimicus. *Cap.12.8.*

Qui petit à te da ei, & volenti mutuare à te ne auertaris. *Matth.5.42.*

Omni autem petenti te tribue, & qui aufert quæ tua sunt, ne repetas, 38. Date & dabitur vobis, mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinum vestrum. *Luc.6.30.*

Necessitatibus sanctorum (estote) communicantes. *Rom.12.13.*

Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Vide eleemosina. *Gal.6.10.*

Dauid spiritualis (qui est Christus) promittitur.

ET erit in die illa, dicit Dominus exercituum: conteram iugũ eius de collo tuo, & vincula eius derumpam, & non dominabuntur ei amplius alieni, sed seruient Domino Deo suo, & Dauidi regi suo, quem suscitabo eis. *Hiere.30.9.*

Ego

Ezec. 34.24. Ego autem Dominus ero eis in Deum, & seruus meus Dauid princeps in medio eorum, ego Dominus locutus sum, &c.

Cap. 37.24. Et seruus meus Dauid, rex super eos & pastor vnus erit omnium eorum, in iudiciis meis ambulabunt, & mandata mea custodient & facient.

DARIVS filius Assueri, Dan. 9.1. occupat regnum Babel. 6.1. impiam legem statuit, 6.8 preparat regium conuiuium, 3. Esdre. 3. 1. Darius renouat mandatum Cyri, 1. Esd. 6. 1.

Darius ceditur ab Alexādro rege Macedoniæ, 1. Machabæorū. 1.1. DAVID filius Isai (qui Iesse appellatur Mat. 1. 6.) à Samuele vngitur, 1. Reg. 16.13. interfecit leonē, vrsum & Goliath gigantē. 17. 34. 49. Paciscitur cū Ionatha. 18.3. ‡ 20.8.16.23. ‡ 23.18. māducabat panes propositionis. 21.3. simulat amentiam coram Achis rege, 21. 13. fugit cum patre & matre in Maspha, 22. 3. precidit oram chlamydis, Saul, 24.5. mittit ad Nabal decem iuuenes, 15.5. tollit hastam Saulis, 2. 6. 11. fugit ad Achis regem Geth, 27.2. Vngitur in Hebron in regem Iuda, 2. Reg. 2. 4. poscitq; eum regem vniuersus Israel, 2. Reg. 5. 1. 1. Para. 11. 3. ‡ 12. 38. Iuxta verbum Ionathæ, 1. Reg. 23. 17. & Saulis, 24. 21. committit adulterium & homicidium, 2. Reg. 11. pænitet eum peccati, 12.13. fugit à facie filij sui Absalon. 15.14. libauit aquam Domino, 23.16. recenset populum, 24.2. emit ab Arcuna arcā, 24, 24. consilium capit de domo Dei ædificanda, 1. Para. 17. 1. constituit operarios & Architectos 23* 24* 25* 26* 27*. relinquit sibi successorem Salomonem filium. 3. Reg. 1, 30. moritur & sepelitur. 2. 10. Act. 2. 29. ‡ 13. 35. commendatur, Eccles. 47. 2.*

Dauidis filius appellatur Christus.

Matth. 15. 22. ECCE mulier Chananea, à finibus illis egressa, clamauit dicens ei: miserere mei Domine fili Dauid, filia mea male à Dæmonio vexatur.

Cap. 22. 45. Si ergo Dauid vocat eum Dominum, quomodo Dauid filius est? & nemo poterat ei respondere verbum, neque ausus fuit quisquam ex illa hora eum amplius interrogare.

Marc. 12. 35. Et respondens Iesus dicebat docens in templo, quomodo dicunt scribę Christū filium esse Dauid? ipse enim Dauid dicit in Spiritusancto. Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponā inimicos tuos, scabellum pedum tuorum, &c. Idem. 41. habetur.

Act. 2. 29. Viri fratres licet audacter dicere ad vos de patriarcha Dauid, quoniam defunctus est, & sepultus est, & sepulchrum eius est, apud

apud nos vsque in hodiernum diem.

Memor esto Dominum Iesum Christum resurrexisse à 2.Timo.2.8.
mortuis, ex semine Dauid, secundum euangelium meum, in quo laboro vsque ad vincula, quasi male operans, sed verbum Dei non est alligatum.

Egressa clamauit dicens ei: miserere mei Domine fili Dauid, Matth.15.*.
filia mea male à dæmonio vexatur.

Et vnus de senioribus dixit mihi, ne fleueris, ecce, vicit Leo de Apo.5.5.
Tribu Iuda radix Dauid, aperire librum & soluere septem signacula eius.

Decimæ & decimarum vsus.

BENEDICTVS Deus (ait Melchisedech) excelsus quo protegente, hostes in manibus tuis sunt, & dedit ei decimas ex omnibus. Gen.14.20.

Ait Iacob: cunctorum quæ dederis mihi, decimas offeram tibi. Cap.28.22.

Omnes decimæ terræ siue de gregibus, siue de frugibus, siue de pomis arborum, Domini sunt & illi sanctificantur. Leuit.27.30.

Filiis autem Leui dedi omnes decimas Israelis, in possessionem pro ministerio, quo seruient mihi in ministerio fœderis. Num.18.21. 28.
& vniuersis quorum accipitis primitias offerte Domino, & date ea Aaron sacerdoti.

Offeretis in loco illo holocausta & victimas vestras, decimas & primitias manuum vestrarum, & vota, atque Donaria, primogenita boum & ouium. Deut.12.6.

Anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus quæ nascuntur tibi eo tempore, repones intra ianuas tuas. cap.14.28.

Sed & segetes vestras, & vinearum redditus addecimabit, vt det Eunuchis & famulis suis. 1.Reg.8.15.

Quod cum percrebuisset in auribus multitudinis, plurimas obtulerunt primitias filij Israel, frumenti, vini, & olei, mellis quoque, & omnium quæ gignit humus, decimas obtulerunt. 2.Para.31.5.

Et primitias ciborum nostrorum, libaminum nostrorum, & poma omnis ligni, vindemiæ quoque & olei afferemus sacerdotibus ad gazophilacium Dei nostri, & decimam partem terræ nostræ Leuitis: Ipsæ Leuitæ decimas accipient ex omnibus ciuitatibus operum nostrorum. 2.Esdr.10.37.

Hic enim Melchisedech rex Salê, sacerdos Dei summi qui obuia- Hebr.7.2.
uit

uit Abrahæ regresso à cæde regum, & benedixit ei, cui & decimas omnium dinnisit Abraham &c.

Sacerdotibus debentur.

Deut.18.3. HOc erit iudicium à populo & ab hijs qui offerunt victimas, siue bouem, siue ouem immolabunt, dabunt sacerdoti armum & ventriculum Gen.14.30. Cap 23.28.

2.Para.30.4. Præcepit etiam populo (Ezechias) habitantium Hierusalem vt darent partes sacerdotibus & Leuitis, vt possint vacare legi Domini. Vide sacerdotes.

Dedicatio templi vel altarium.

Num.7.10. OBTVLERVNT duces in dedicationem altaris, die qua vnctum est oblationem suam ante altare, dixitque Dominus ad Moysen: Singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris &c.

3.Reg.8.63. Mactauit Salomō hostias pacificas quas immolauit Domino, boū viginti duo milia, & ouiū viginti centū milia, & dedicauerūt tēplum Domini Rex & filij Israel &c. Idem habetur. 2. Par.7 5. & 9. fecitque die octauo collectam, eò quod dedicasset altare septem diebus, & solemnitatem celebrasset septem diebus.

1.Esdr.6.16. Fecerunt autem filij Israel sacerdotes & leuitæ & reliqui filiorum, dedicationem transmigrationis domus Dei in gaudio, & obtulerunt in dedicatione domus Dei, vitulos centum, arietes centum, agnos quadringentos, Hircos capreasque, pro peccato totius Israel duodecim, iuxta numerum tribuum Israel. Idem habetur 3. Esdr.7.7.

*Psal. 29.** Psalmus cantici est in dedicatione domus Dauid.

1.Mach.4.56. Fecerunt dedicationem altaris diebus octo, & obtulerunt holocausta cum lętitia, & sacrificium salutaris, & laudis, & ornauerunt faciem templi coronis aureis, & scutulis, & dedicauerunt portas, & pastophoria, & imposuerunt eis ianuas. 59. Et statuit Iudas & fratres eius & vniuersa ecclesia Israel, vt agatur dies dedicationis altaris in temporibus suis, ab anno in annum per dies octo, à quinta & vigesima die mensis Casleucum cum lętitia & gaudio.

2.Mach.2.12. Salomon octo diebus celebrauit dedicationem.

Desperatio.

2.Reg.2.26. AN ignoras quod periculosa sit desperatio?

Iob.7. 16. Desperaui, nequaquam iam vltra viuam (vita gratiæ.)

15. 22. Non credit quod reuerti possit de tenebris ad lucem, circumspectans vndique gladium.

In

In profundissimum infernum descendent omnia mea, putas ne saltem ibi erit requies mihi? (non.) 17.16.
Quasi euulsæ arbori abstulit spem meam. 19.10.
Quare factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea despe-rabilis renuit curari? Ierem.15.18.
Insanabilis est fractura tua, pessima plaga tua. 30.12.
Super hoc plangam & vlulabo, quia desperata est plaga eius. Mich.1.9.

Desperatio pœnam multiplicat.

DIXITQVE Cain ad Dominum: Maior est iniquitas mea, quàm vt veniam merear. Gene.4.13.
Impius cùm in profundum venerit peccatorum, contemnit: sed sequitur eum ignominia, & opprobrium. Prou.18.3.
Et dixisti, desperaui, nequaquam faciam: adamaui quippe alienos, & post eos ambulabo. Ierem.2.25.
Desperauimus, post cogitationes nostras ibimus, & vnusquisque prauitatem cordis sui mali faciemus. 18.12.
Desperantes semetipsos tradiderunt impudicitiæ in operationem immunditiæ omnis, in auaritiam. Ephes.4.19.

Pœnam aggrauat.

TV ergo fili hominis dic ad domum Israel: Sic locuti estis dicentes: iniquitates nostræ, & peccata nostra super nos sunt, & in ipsis nos tabescimus: Quomodo ergo viuere poterimus? Ezech.33.10.

Desiderium præmij & fruitio Dei.

VNIVERSA terra desiderabat videre vultum Salomonis. 3.Reg.10.24.
Quis det vt veniat petitio mea, & quod exspecto, tribuat mihi Deus? Iob.6.8.
Quis mihi det, vt cognoscam & inueniam illum? 23.3.
Domine ante te omne desiderium meum. Psal.37.10.
Quemadmodum desiderat seruus ad fontem aquarũ, ita desiderat anima mea ad te Deus. 41.2.
Sitiuit anima mea ad te Deum fontem viuum. 3.
Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam. Ibidem.5.
Sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. 62.2.
Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. 83.2.
Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est. 119.4.
Sicut ablactatus super matre sua, ita retributio in anima mea. 130.2.

36. 1. Super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui Sion.

142.6. Anima mea sicut terra sine aqua tibi.

Prou. 10.24. Desiderium suum iustis dabitur.

11.23. Desiderium iustorum omne bonum.

13.23. Lignum vitæ desiderium veniens.

Cant. 1.4. Curremus in odorem vnguentorum tuorum.

Esaia. 26.8. Nomen tuum & memoriale tuum in desiderio animæ.

Ibidem... Anima mea desiderauit te in nocte.

Daniel. 9.13. Ego veni vt indicarem tibi, quia vir desideriorum tu es.

10. 19. Noli timere vir desideriorum, pax tibi.

Rom. 8 27. Qui scrutatur corda, scit quid desideret spiritus.

Philip. 1.23. Coarctor è duobus, desiderium habens dissolui, & esse cum Christo.

Collos. 3.2. Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.

Apoc. 21.61. Ego sitienti dabo de fonte aquæ viuę gratis.

DEMETRIVS filius Seleuci exercet tyrannidē, 1. Machab. 7.1. fœdus inire cupit cum Ionatha, 10 3. fœdus ictum violat. 11.53.

Demetrius aurifaber negotium facessit Paulo, Act. 19.23.

Detractio numeratur inter grauia peccata.

Psal. 14.3. QVI loquitur veritatem in ore suo, qui non egit dolum in lingua sua, nec fecit proximo suo malum, & opprobriū non accepit aduersus proximos suos.

100. 5. Detrahentem secreto proximo suo hunc persequar.

Prou. 10.18. Abscondunt odium labia mendacia, qui profert contumeliā, insipiens est.

Cap 26.20. Cùm defecerint ligna extinguetur ignis, & susurrone subtracto iurgia conquiescent.

Rom. 1. 30. Tradidit Deus in reprobum sensum detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inuentores malorum, parentibus non obedientes.

2. *Cor.* 12.20. Timeo enim ne forte cùm venero, non quales volo inueniam vos, & ego inueniar à vobis qualem non vultis: ne forte contentiones, æmulationes, animositates, dissentiones, detractiones, &c. inflationes sint inter vos.

1. *Pet.* 2. 1. Deponentes omnem malitiam, & omnem dolum & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes.

Iaco. 4.11. Nolite detrahere alterutrum fratres mei, qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi & iudicat legem.

Exod. 22. Diis non detrahes & principi populi tui non maledices.

Non

Non malédices surdo, nec coram cæco pones offendiculum: *Leuit.19.*
sed timebis Dominum Deum tuum, quia ego sum Dominus.
Quare timuistis detrahere seruo meo Moysi? *Num.12.*
Noli ire cũ eis, neq; maledicas populo, quia benedictus est. *22.*
Maledictus qui clam percusserit proximum suum. *Deut. 27.*
Cum ab eis recessissem, detrahebant mihi. *Iob.19.*
Non loquentur labia mea iniquitatem (& cætera detrahẽdo) *Cap 27.*
Sepulchrum patens est guttur eorũ, linguis suis dolose agebant, venenum aspidum sub labiis eorum. *Psal.13.*
Prohibe linguam tuam à malo. *33.*

Detractio bonum peruertit.

QVARE detraxistis sermonibus veritatis, cum è vobis nullus sit, qui possit arguere me? *Iob.6 25.*
Qui retribuunt mihi mala pro bonis, detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem. *Psal.37.21.*
Quia exacuerunt vt gladium linguas suas, intenderunt arcum rem amaram, vt sagittent in occultis immaculatum. *63.4.*
Subitò sagittabunt eum, & non timebunt, firmauerunt sibi sermonem nequam. *Ibidem. 5.*
Scrutati sunt iniquitates (aliorum.) *Ibidem. 7.*
Detrahentem secreto proximo suo hunc persequar. *Psal.100.5.*
Pro eo vt me diligerent, detrahebant mihi. Sic Pharisæi factis Christi. *108.4.*

Iudicium subuertit.

SI mordeat serpens in silentio, nihil minus habet qui ocultè detrahit. *Eccles.10.11.*
Viri detractores fuerunt in te, ad effundendum sanguinem. *Ezec.22 9.*

Salubriter vitatur.

CVSTODITE vos à murmuratione, quæ nihil prodest, & à detractione parcite linguæ. *Sap. 1. 11.*
Tumultus murmurationum non abscondetur. *Ibidem 10.*
Non appelleris susurro in vita tua, & lingua tua ne capiaris & confundaris. *Eccles.5.19.*
Susurratori autem, odium, & inimicitia, & contumelia. *Ibidem.20.*
In cogitatione tua Regi ne detrahas, & in secreto cubiculi tui ne maledixeris diuiti, quia & aues cęli portabunt vocẽ tuam, & qui habent pennas annunciabunt sententiam. *Eccles.10.20.*
Bona in mala cõuertens insidiatur, & in electis ponit maculã. *Eccles.11.33.*
Beatus qui tectus est à lingua nequã, & qui in iracundia illius non transiuit, & qui non attraxit iugum eius, & in vinculis illius non est ligatus: iugum enim illius, ferreum est: & vinculum illius, vinculum æreum est. *28.23.*

1.Cor. 10.10. Neque murmuraueritis, sicut quidam patrum vestrorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.

Rom.1.30. Detractores Deo (sunt) odibiles.

1. Cor.6.10. Nec rapaces, nec maledici, regnum Dei possidebunt.

Iaco.4.11. Nolite detrahere alterutrum fratres mei, qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi & iudicat legem.

1.Pet.2.1. Deponentes igitur omnem militiam, & omnem dolum & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modò geniti infantes, rationabiles, sine dolo, lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem, si tamen gustatis quoniam dulcis est Dominus.

Vt non audiatur.

Prou.4.24. REMOVE à te os prauum, & detrahentia labia sint procul à te.

13.13. Qui detrahit alicui rei, ipse se in futurum obligat.

26.22. Verba susurronis quasi simplicia, & ipsa perueniunt ad intima cordis.

25.23. Ventus Aquilo dissipat pluuias, & facies tristis linguam detrahentem.

24.9. Abominatio hominum detractor.

Ibidem. 21. Cum detractoribus ne commiscearis, quoniam repente consurget perditio eorum, & ruinam vtriusque quis nouit?

26. 20. Cùm defecerint lingua, extinguetur ignis: & susurrone subtracto iurgia conquiescunt.

Ecclesi.21.31. Susurro coinquinabit animam suam, & in omnibus odietur.

28.29. Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras auribus tuis.

Increpatio deficientium.

Iob.4.5. NVnc venit super te plaga, & defecisti.

15. 33. Lædatur quasi vinea in primo flore botrus eius.

Ecclesiast.9.1. Qui spernit modica, paulatim decidit.

Esai.5.2. Exspectaui vt faceret vuas, & fecit labruscas.

33.11 Concipietis ardorem, & parietis stipulam spiritus vester, vt ignis vorabit vos.

37.27. Facti sunt sicut herba tectorum, quæ exaruit.

Aggæi.1.9. Respexistis ad amplius, & ecce factum est minus & intulistis in domum, & exufflaui illud: quam ob causam dicit Dominus? quia domus mea deserta est, & vos festinastis vnusquisque in domum suam.

2. 4. Quis vidit domum istam in gloria sua prima?

Galat.2.21. Non abiicio gloriam Dei.

Fratres

Fratres stabiles estote & immobiles, abundãtes in opere Dñi. 1.Cor.15.58.
Sic stulti estis, vt cũ spiritu cœperitis, nũc carne consũmamini. Gal. 3.3.
Currebatis bene, quis vos impediuit? 5.7.
Bonum facientes non deficiamus, tempore suo metemus. 6.9.
Spiritum nolite extinguere. 1.Thess.5.19.
Fratres nolite deficere benefacientes in Christo Iesu. 2.Thess 3.13.
Non segnes efficiamini. Heb.6.12.
Memor esto vnde excideris. Apoc.2.5.

Derisor Deum offendit.

QVI deridetur ab amico suo, sicut ego, inuocabit Deum & exaudiet eum. Iob.12.4.

Abominatio Domini est omnis illusor. Prou.3.32.

Ipse deludet illusores, & mansuetis dabit gratiam. Ibidem.34.

Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt & qui abstulerunt labores eorum. Sapien.5.1.

Videntes turbabũtur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis, dicentes intra se, pœnitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes: Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinẽ improperij. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter Sanctos sors illorum est! Ibidem.2.

Non irrideas hominem in amaritudine animæ: est enim qui humiliat, & exaltat circumspector Deus. Eccles.7.12.

Proximũ vilipẽdit non enim parcit simpliciter viuenti.

DERIDETVR iusti simplicitas. Iob.12.4.

Ambulans recto itinere & timens Deum, despicitur ab eo, qui infami graditur via. Prou.14.2.

Malum sibi accendit.

PARATA sunt derisoribus iudicia: & mallei percutientes stultorum corporibus. Prou.19.29.

Eiice derisorem, & exibit ab eo iurgium, cessabuntq; causæ, & contumeliæ. 22.10.

Illusio & improperiũ superborũ, & vindicta sicut insidiabitur (illi. Eccles.27.31.

Et qui spernis nonne & ipse sperneris? Cum consummaueris deprędationem, deprędaberis: cum fatigatus desieris contemnere contemnêris. Esa.33.1.

Deus est omnipotens, & nihil ei impossibile.

POSTQVAM verò Abrahã, nonaginta & nouẽ cœperat esse annorum: apparuit ei Dñs, dixitque ad eum: Ego Dominus omnipotẽs, ambula corã me & esto perfectus, c.43.14.c.48.3.39. Gen.17.1.

Cap.18.14. Nunquid Deo quicquam est difficile? Iuxta condictū reuertar ad te, hoc eodem tempore, vita comite, & habebit Sara filiū.

Cap.35.11. Ego Deus omnipotens, cresce & multiplicare gentes, & populi nationum ex te erunt, reges de lumbis tuis egredientur.

Num.11.23. Nunquid manus Domini inualida est? Iam nunc videbis vtrū meus sermo opere compleatur.

1.Reg.14.6. Dixit Ionathas ad adolescentem armigerum suū: Veni transeamus ad stationem incircuncisorum horum, si forte faciat Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile saluare, vel in multis vel in paucis.

Ierem.32.17. Heu, heu, heu Domine Deus, ecce tu fecisti cælum & terram, in fortudine tua magna, & in brachio tuo extento, non erit tibi difficile omne verbum.

Matth.19.26. Ait Iesus: Apud Homines hoc impossibile est, apud Deum autem omnia possibilia sunt. Idem Marci. 10. 27.

Luc.1.37. Non erit impossibile apud Deum omne verbum.

Cap.18. 27. Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum.

Deus omnia regit pro sua voluntate.

Genes.50.19. NOLITE timere. nū Dei resistere possumus voluntati? Vos cogitastis de me (Ioseph) malū sed Deus vertit illud in bonū.

Iob.12. 13. Apud ipsum est sapientia & fortitudo, ipse habet consilium & intelligentiam.

Psal. 102. 19. Dominus in cælo parauit sedem suā, & regnum ipsius omnibus dominabitur.

Pro.16. 4. Vniuersa propter semetipsum operatus est Dominus, impium quoque ad diem malum. 9. Cor hominis dissipauit viā suam, sed Domini est dirigere gressus suos.

Cap.20.24. A Domino diriguntur gressus viri, quis autem hominum intelligere potest viam suam?

Cap.21.1. Sicut diuisiones aquarū, ita cor regis in manu Domini, quocunq; voluerit inclinabit illud. 30. Nō est sapientia non est prudentia, non est consilium contra Dominum.

Esa 26.15. Indulsisti genti Domine indulsisti genti, nunquid glorificatus es? elongasti omnes terminos terræ.

Iere.10,23. Scio Domine, quia non est hominis via eius, nec viri est vt ambulet & dirigat gressus suos.

Daniel.2.21. Ipse mutat tēpora & ętates, transfert regna atq; constituit, dat sapientiam sapientibus, & scientiā intelligentibus disciplinā, &c.

Matth.20.14. Tolle quod tuum est & vade, volo autem & huic nouissimo dare sicut & tibi.

Moysi

Moysi enim dicit: Miserebor cuius misereor, & misericordiam præstabo cui miserebor. *Rom.9.15.*

Deus est qui operatur in vobis, & velle & perficere pro sua voluntate. *Philip.2.13.*

Deus est pater omnium fidelium ipsi obtemperantium.

HAEccine reddis Dominô popule stulte & insipiens, nunquid non ipse est pater tuus qui possedit te, & fecit & creauit te? Prouerb.1.7. Iere.3.4. *Deut.32.6.*

Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se, quoniam ipse cognouit figmentum nostrum. *Psal.102.13.*

Conuertimini filij reuertentes dicit Dominus: quia ego vir vester, & assumam vos, vnum de ciuitate, duos de cognatione, & introducam vos in Syon. 19. Ego autem dixi, quomodo ponam te in filios, & tribuam tibi terram desiderabilem, hæreditatem præclaram exercituum gentium? Et dixi: Patrem vocabis me, & post me ingredi non cessabis. *Ierem.3.14.*

Filius honorat patrem suum, & seruus Dominum suum: si ergo pater ego sum, vbi est honor meus? Et si Dominus ego sum, vbi est timor meus? dicit Dominus exercituum. *Malach.1.6.*

Sic ergo vos orabitis: Pater noster, qui es in cælis, Sanctificetur nomen tuum. Luc.11.2. Idem habetur. *Matth.6.9.*

Sic non est voluntas ante patrem vestrum, qui in cælis est, vt pereat vnus de pusillis istis. *Cap.18.14.*

Dicit ei Iesus: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum: Vade autem ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum & Patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum. 1. Corinth.8.6. *Ioan.20.17.*

Non enim accepistis Spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba Pater. *Rom.8.15.*

Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, vt possimus & ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt. &c. *1.Cor.1.3.*

Propter quod exite de medio eorum (infidelium) & separamini dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis, & ego recipiam vos, & ero vobis in patrē, & vos eritis mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens. Ephes.3.14. *Cap.6.18.*

Vnus Deus, & Pater omnium qui est super omnes, & per omnia & in omnibus nobis. 1. Thess.3. 2.Thess.1.1.2. *Ephes.4.6.*

2.Theff.2.16. Ipse autē Dn̄s noster Iesus Christus, & Deus pater noster, qui dilexit nos & dedit consolationē æternā & spē bonā in gratia.

Deus est verax & fidelis.

Exod.34.6. QVO (Domino Deo) transeunte coram eo (Moyse) ait: dominator Domine Deus, misericors & clemens, patiens & multæ miserationis ac verax, quæ custodis misericordiam in millia, qui aufers iniquitatem, & scelera atque peccata, nullusque apud te per se innocuus est.

Num.23.19. Non est Deus quasi homo vt mentiatur, nec vt filius hominis vt mutetur.

Deut.7.9. Et scies quia Dominus Deus tuus, ipse est Deus fortis & fidelis, custodiens pactum & misericordiā diligentibus se, & hiis qui custodiunt præcepta eius in mille generationes, & reddens odientibus se statim, ita vt disperdat eos & vltra nō differat, protinus eis restituens quod merentur.

Cap.32.4. Dei perfecta sunt opera, & omnes viæ eius Iudicia, Deus fidelis, & absque vlla iniquitate, iustus & rectus.

1.Reg.15.29. Porrò triumphator in Israel non parcet, & pœnitudine non flectetur, neque enim homo est vt agat pœnitentiam.

Esa.49.7. Reges videbūt, & cōsurgent principes, & adorabunt propter Dn̄m quia fidelis est, & sanctum Israel qui elegit te. 1.Cor.1.8.

Ioan.3.33. Qui accipit eius testimonium, signauit quia Deus verax est.

Cap.8.26. Multa habeo de vobis loqui & iudicare, sed qui me misit verax est, & ego quæ audiui ab eo, hæc loquor in modo.

Rom.3.4. Est autem Deus verax, omnis autem homo mendax.

1.Cor.10.13. Tentatio vos non apprehendat nisi humana: Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari, supra id quod potestis: sed faciet etiā cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere.

1.Theff.5.24. Fidelis est qui vocauit vos, qui etiam faciet.

2.Thessa.3.3. Fidelis autem Deus est, qui confirmabit vos, & custodiet à malo. Apocal.3.7.14.

2.Tim.2.13. Si sustinebimus & conregnabimus, si negauerimus & ille negabit nos, si non credimus ille fidelis permanet, negare seipsum non potest. ad Titum. 1.2.

1.Ioan.1.9. Si confiteamur peccata nostra fidelis est & iustus vt remittat nobis pecccata nostra, & emūdet nos ab omni iniquitate. C.5.20.

Deus est in essentia vnus.

Exo.3.14. DIXIT Dominus ad Moysen: Ego sum qui sum: ait: sic dices filiis Israel, qui est misit me ad vos.

Deut.4.35. Dominus ipse est Deus, & non est alius præter vnum.

Cap.6.4. Audi Israel: Dominus Deus noster, Deus vnus est. c.7.9.

Videte

Videte ꝙ ego ſim ſolus, & non ſit alius Deus præter me, ego *Cap.32.39.*
occidam & ego viuere faciam, percutiã & ego ſanabo, & non
eſt qui de manu mea poſsit eruere. ca.10.17. 3.Reg.18.36.

Idcirco magnificatus es Domine Deus, quia nõ eſt ſimilis tui, *2.Reg.7.22.*
neque eſt Deus extra te in omnibus, quę audiuimus auribus no-
ſtris. 3. Re.8.60.

Non eſt alius Deus quàm tu, cui cura eſt de omnibus, vt *Sap.12.13.*
oſtendas quoniam non iniuſte iudicas Iudicium.

Orauit Ezechias ad Dominum Dicens: Domine exercituũ *Eſa.37.16.*
Deus Iſrael, qui ſedes ſuper cherubin, tu es Deus ſolus omnium
regnorum terræ, tu feciſti cælum & terram, Inclina Domine
aurem tuam & exaudi, &c.

Vos teſtes mei dicit Dominus, & ſeruus meus quem elegi: vt *Cap.43.10.*
ſciatis & credatis mihi, & intelligatis quia ego ipſe ſum, ante me
non eſt formatus Deus, & poſt me non erit. Tob.13.3.

Hæc dicit Dominus rex Iſrael, & redemptor eius Dominus *Cap.44.6.*
exercituum: Ego primus & ego nouiſsimus & abſq; me non eſt
Deus: 24. c. 45.*.

Recordamini prioris ſæculi, quoniam ego ſum Deus, & non *Cap.46.9.*
eſt vltra Deus, nec eſt ſimilis mei.

Ego autem Dominus Deus tuus ex terra ægypti, & Deum *Oſee.13.4.*
abſque me neſcies, & ſaluator non eſt præter me.

Sicut enim in conſpectu eorum, ſanctificatus es in nobis, ſic *Eccleſ.36.5.*
in conſpectu noſtro magnificaberis in eis, vt cognoſcant ſicut
& nos cognouimus, quoniam non eſt Deus præter te Domine.

Audi Iſrael, Dominus Deus tuus Deus vnus eſt. *Marc.12.29.*

Hæc eſt autem vita æterna vt cognoſcant te ſolum Deum, & *Ioan.17.3.*
quem miſiſti Ieſum Chriſtum.

Nam etſi ſunt qui dicantur dij, ſiue in cælo ſiue in terra, (ſi- *1.Cor.8.6.*
quidem ſunt Dij multi & Domini multi) nobis tamẽ vnus Deus
pater, ex quo omnia, & nos in illum, & vnus Dominus Ieſus Chri
ſtus per quem omnia, & nos per ipſum.

Mediator autem vnius non eſt: Deus autem vnus eſt. *Gal.3.20.*

Vnus Deus & pater omnium, qui eſt ſuper omnes, & per *Epheſ.4.6.*
omnia, & in omnibus nobis.

Vnus enim Deus, vnus eſt mediator Dei, & hominum, homo *1.Tim.2.5.*
Chriſtus Ieſus qui dedit redẽptionẽ ſemetipſum pro omnibus.

Deus eſt trinus in perſonis: Vide Trinitas.

Deus æternus eſt nec principium habet, ſed eſt ipſe principium & finis.

DOMINVS regnabit in æternum & vltra. *Exod.15.18.*

Iob.36.26. Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram, numerus annorum eius inæstimabilis.

Esa.41.4. Quis hæc operatus est, & fecit vocans generationes ab exordio? Ego Dominus primus & nouissimus Ego sum Daniel.7.9.

Cap.43.10. Vos testes mei dicit Dominus, & seruus meus quem elegi, vt sciatis & credatis mihi, & intelligatis quia ego ipse sum, ante me non est formatus Deus & post me non erit.

Cap.44.6. Ego primus & ego nouissimus & absque me non est Deus. Cap.57.15. Rom.16.26.

Cap.48.12. Audi me Iacob, & Israel quem ego voco, ego ipse, ego primus & ego nouissimus.

Heb.1.1. Thronus tuus Deus in seculum seculi, virga æquitatis, virga regni tui.

Apoc.1.8. Ego sum Alpha, & ω, principium & finis, dicit Dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est omnipotens. 17. Idē c.21.6. habetur. Item cap.22.13.

Deus nouit, audit & videt omnia.

Num.12.8. LOCVTA est Maria, & Aaron contra Moysen, propter vxorem eius AEthiopissam, & dixerunt. Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne & nobis similiter est locutus? quod cum audisset Dominus, iratus est.

Deut.31.21. Scio enim cogitationes eius quæ facturus sit hodie, antequàm introducam eum in terram quam ei pollicitus sum, (*De Iosue duce loquitur Deus.*)

1.Reg.2.3. Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriantes: recedant vetera de ore vestro, quia Deus scientiarum Dominus est, & ipsi preparantur cogitationes.

Cap.16.7. Iuxta hominis vultum ego non iudico, homo enim videt ea quæ patent, Deus autem intuetur cor.

2.Paral.16.9. Oculi Domini contemplantur vniuersam terram, & præbent fortitudinem eis qui corde perfecto credunt in eum.

Iob.28.24. Ipse enim fines mundi intuetur, & omnia quæ sub cælo sunt respicit.

Cap.31.4. Nónne ipse considerat vias tuas, & cunctos gressus meos dinumerat. Idem Prouerb.5.21.

Cap.42.1. Respondens autem Iob Domino, dixit: Scio quia omnia potes, & nulla te latet cogitatio.

Psal.7.10. Consumetur nequitia peccatorum, & diriges iustum scrutans corda & renes Deus.

32.13. De cælo respexit Dominus, vidit omnes filios hominum.

37.10. Domine ante te omne desiderium meum & gemitus meus à te non est absconditus.

Po-

Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo, seculum nostrum in illuminatione vultus tui. 89.8.

Ecce Domine tu cognouisti omnia nouissima, & antiqua, tu formasti me & posuisti super me manum tuam. 138 5.

In omni loco oculi Domini, conteplantur bonos & malos: 11. Infernus & perditio coram Domino, quanto magis corda filiorum hominum Cap. 24.12. Prou.15.3.

Væ qui profundo estis corde, vt à Domino abscondatis consilium, quorum sunt in tenebris opera & dicunt: quis videt nos, & quis nouit nos? Esa.29.15.

Priusquàm te formarem in vtero noui te, & antequàm exires de vulua sanctificaui te, & prophetam in gentibus dedi te. (ad Ieremiam prophetam loquitur.) Ieremiæ 1.5. Iere.1.5.

Ego Dominus scrutans cor & probans renes, qui do vnicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum adinuentionum suarum, cap. 23.24. Cap.17.10.

Magnus consilio & incomprehensibilis cogitatu: Cuius oculi aperti sunt, super omnes vias filiorum Adam, vt reddas vnicuique secundum vias suas, & secundum fructum adinuentionum eius. Cap. 32. 19.

Opera omnis carnis coram illo & non est quidquam absconditum ab oculis eius. Eccles 39.24.

Qui vniuersa conspicit Dominus Deus Israel, percussit eum insanabili & inuisibili plaga (s. Antiochum.) 2. Mach.9.5.

Te autem faciente eleemosynam nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua, vt sit eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Matth.6.3.

Murmurantibus Scribis & dicentibus in cordibus suis. Quis potest dimittere peccata nisi solus Deus? quo statim cognito Iesus spiritu suo, quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Marc.2. 7.

Protestatus est Iesus & dixit: Amen amen dico vobis quia vnus ex vobis tradet me. Ioan.13.21.

Nunc scimus quia scis omnia, & nō est opus tibi vt quis te interroget, in hoc credimus quia à Deo existi. Cap.16.30.

Petrus ait: Tu scis Domine quia amo te. Cap.21. 17.

Qui autem scrutatur corda scit quid desideret Spiritus, quia secundum Deum postulat pro sanctis. Rom.8.27.

Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum, maior est Deus corde nostro & nouit omnia. Ioan.3.20.

Non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius, omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius. Ephes.4 13.

Deum

Deum nemo videre potest in hac vita mortali.

Exod.33.20. AIT Moysi Deus: Non poteris videre faciē meam, non enim videbit me homo & viuet.

Deut.4.12. Loquutus est Dominus ad vos, de medio ignis, vocē verborum eius audistis, & formam penitus non vidistis.

Ioan.1.18. Deum nemo vidit vnquàm. Idem.1. Ioan.4.12. Vnigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit.

1.Tim.6.16. Qui solus habet immortalitatem & lucem inhabitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest, cui honor & imperium sempiternum.

1.Ioan.9.12. Deum nemo vidit vnquam.

Deus & diuina omnia non possunt humana industria sine reuelatione comprahendi.

3.Regum.3. 5. APPARVIT autē Dominus Salomoni per somnium nocte dicens: Postula quod vis vt dem tibi.

Iob.32. 8. Spiritus est in hominibus, & inspiratio omnipotentis dat intelligentiam.

Psal. 142.8. Auditam fac mihi misericordiā tuam, quia in te speraui.

Matth. 11. 25. In illo tempore respondens, Iesus dixit: Confitebor tibi pater Domine cæli, & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus, & reuelasti ea paruulis. Idem Lu.10. 21.

Cap.13.11. Vobis datum est noscere mysteria regni cælorum, illis autē non est datum. Idem Luc.8.10.

cap.17.17. Beatus es Bar-Ionas quia caro & sanguis non reuelabit tibi, sed pater meus, qui in cælis est.

Ioan.1.10. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit.

Gal.1.11. Notum enim vobis facio fratres, euangeliū quod euāgelizatū est à me, quia non est secundum hominem, neq; enim ego accepi illud ab homine neq; didici, sed per reuelationē Iesu Christi.

Deus est immensus & incircumscriptibilis.

3.Reg. 8. 27. ERGONE putandum est quòd verè Deus habitet super terram? Si enim cæli, & cæli cælorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc quam ędificaui?

2.Par.2.6. Quis poterit præualere vt ædificet ei dignam domum? si cæli & cæli cælorum capere eum nequeunt, quantus ego sum vt possim ædificare ei domum?

Ex-

Excelsior cælo est, & quid facies? profundior inferno, & vnde cognosces? *Iob.11.8.*

Hæc dicit Dominus: Cælum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum, quæ est ista domus quā ædificabitis mihi? *Esa.66.1.*

Si occultabitur vir in absconditis, & ego non video eum dicit Dominus? nunquid non cælum & terram ego impleo dicit Dominus? *Ierem.23. 24.*

Si descenderint vsque ad infernum, inde manus mea educet eos, & si ascenderint vsque in cælum, inde detraham eos, &c. *Amos.9.2.*

Deus testatur se Deum, Saluatorem, &c.

STATVAM pactum meum inter me & te, & inter semen tuum post te, in generationibus suis fœdere sempiterno, vt sim Deus tuus, & seminis tui post te. *Gen.17.7.*

Ego sum Dominus Deus tuus, quæ eduxi te de terra AEgypti, de domo seruitutis. *Exod. 20.2.*

Habitabo in medio filiorum Israel, eoque eis Deus, & scient quia ego Dominus Deus eorum, qui eduxi eos de terra ægypti, vt manerem inter illos, ego Dominus Deus ipsorum. *Cap.29.45.*

Ponam tabernaculum meum in medio vestri, & non abijciet vos anima mea, &c. *Leuit.26.11.*

Dominus firmamentum meum, & refugium meum & liberator meus, Deus meus, adiutor meus, & sperabo in eum, protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus. *Psal.17.3.*

Hoc erit pactum quod feriam cum domo Israel post dies illos dicit Dominus, dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam ea, & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. *Iere.31.33.*

Saluos eos faciam de vniuersis sedibus suis, in quibus peccauerunt, & enumerabo eos, & erunt mihi pepulus, & ego ero eis Deus. *Ezech.37.23.*

Deus est Dominus, ac Creator cæli & terræ,
Vide Creator.

Deus nihil eorum quæ fecit, odit.

DILIGIS enim omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum quæ fecisti, nec enim odiens aliquid constituisti aut fecisti. *Sap.11.25.*

Deus est iudex totius mundi reddens cuiq; prout gessit.

OPVS enim hominis reddet ei, & iuxta vias singulorum restituet eis. *Iob.24.11.*

Tibi

Psal.61.13. Tibi Domine misericordia, quia tu reddes vnicuique iuxta opera sua.

Psal.95.13. Iudicabit orbem terræ, in æquitate & populos in veritate sua.

Ierem.17. 10. Ego Dominus scrutans cor & probans renes, qui do vnicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum adinuentionum suarum.

Cap.25.14. Reddam eis secundum opera eorum, & secundum facta manuum suarum.

Matth. 16.27. Filius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & tunc reddet vnicuique secundum opera eius. Idem. 25.31.

Rom.2.6. Reddet vnicuique secundum opera eius.

Vocabulum Deus, soli Deo tribuitur.

Deut.6.4. AVDI Israel, Dominus Deus noster Deus vnus est.

Cap.32.39. Videte quod ego sim solus, & non sit alius Deus præter me.

1.reg.2.2. Non est sanctus vt est Dominus, neque enim est alius extra te, & non est fortis sicut Deus noster.

Psal.85.10. Quoniã magnus es tu, & faciens mirabilia, tu es Deus solus.

Vocabulum Deus, alijs tamen tribuitur.

Exod.7.1. DIXITQVE Dominus ad Moysen: ecce constitui te Deum Pharaonis: & Aaron frater tuus erit propheta tuus.

Cap.22.8. Si latet fur, dominus domus applicabitur ad Deos, & iurabit quòd non extenderit manum suam ad rem proximi sui

1.Reg. 28. 13. Dixit mulieri rex: Noli timere, quid vidisti? Et ait mulier ad Saul Deos vidi ascendentes de terra.

Psal.46.10. Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham, quoniam dij fortes terræ vehementer eleuati sunt.

Deus solus bonus.

Matth.19 17. QVID me interrogas de bono? Vnus est bonus Deus.

Luc.18.19. Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi solus Deus.

Alijs tribuitur bonitas.

Gen.1.31. VIDIT Deus cuncta quæ fecit, & erant valde bona.

Num. 14.7. Terra quam circuiuimus valde bona est.

1.Reg.29.9. Respondens Achis, locutus est ad Dauid: Scio quia bonus es tu, in oculis meis sicut angelus Dei.

2.Reg.18.27. Ait rex: (Dauid) vir bonus est, & nuntium portans bonum, venit.

Iudith.12.12. Tunc introiuit Vagão ad Iudith, & dixit: Non vereatur bona puella introire ad Dominum meum.

Psal.146.1. Laudate Dominum quoniam bonus est Psalmus, Deo nostro sit iocunda decoraque laudatio.

Qui inuenit mulierem bonam,inuenit bonum, & hauriet iocunditatem à Domino. *Prou.22 18.*

. Melius est nomen bonum, quàm diuitiæ multæ super argentum & aurum, gratia bona. *Cap.22.1.*

Qui sibi nequam est,cui alij bonus erit? & non iocundabitur in bonis suis. Iere.7.3. *Eccles 14.5.*

Respondens Petrus ait Iosue Rabbi, bonum est nos hic esse, faciamus tria tabercula. 50. Bonum est sal,quòd si sal insulsum fuerit in quo illud condietis? habete in vobis sal & pacem habete inter vos. *Marc.9.5.*

Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum, & malus homo de malo thesauro profert malum. *Luc.6.45.*

Deus solus sanctus.

NON est sanctus vt est Deus,neq; enim est alius extra te, &c. *1.Reg.2.2.*

Alijs sanctitas tribuitur.

DEVS ait Moysi) ne appropinques huc(inquit) solue calciamentum de pedibus tuis,locus enim in quo stas terra sancta est, Idem Iosue.5.15. *Exo. 3 5.*

Dies prima erit sancta atque solemnis, & dies septima eadem festiuitate venerabilis. *Cap.12.16.*

Viri sancti eritis mihi, carnem quæ à bestiis fuerit prægustata,non comedetis,sed proijcietis canibus. *Cap.22.30.*

Facies vestem sanctam Aaron fratri tuo in gloriam & decorem. *Cap.28.2.*

Arietem autem consecrationis tolles, & coques carnes eius in loco sancto. *Cap.29.31.*

Sanctificabis omnia & erunt sancta sanctorum, qui tetigerit ea sanctificabitur. *Cap.30.29.*

Ego enim sum Dominus Deus vester,sancti estote,quia ego sanctus sum. *Leuit.11.44.*

Cum sancto sanctus eris, & cum robusto perfectus. *2.Reg.22.26*

Quæ (scilicet Sunamitida) dixit ad virum suum, animaduerto quod vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter. *4.Reg.4.9.*

Dixerunt (Iudith) Ozias, & presbyteri: nunc ergo ora pro nobis,quoniam mulier sancta es,& timens Deum. *Iudith.8.29.*

Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. *Psal.5.8.*

Deus solus fortis.

NON est sanctus vt est Dominus, neque enim est alius extra te, & non est fortis sicut Deus noster. *1.Reg.2.2.*

Alijs fortitudo tribuitur.

NEquaquam Iacob appellabitur nomen tuũ,sed Israel, quoniã si con- *Gen.32.28.*

si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines prę-ualebis.

Psal.53.5. Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me, & fortes quæsierunt animam meam.

Hiere.9.23. Hæc dicit Dominus, non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua, sed in hoc glorietur, qui gloriatur, scire & nosse me. &c.

Matth.12.19. Quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa eius diripere, nisi prius alligauerit fortem & tunc domum illius diripiet. Idem Marc.3.27.

Luc.11.21. Cùm fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet.

1.Pet.5.9. Cui resistite fortes in fide scientes eandem passionem, ei quę in mundo est vestræ fraternitati fieri.

Deus solus iustus.

2 Mach.1.25. SOLVS es bonus rex, solus præstans, solus iustus, & omnipotens, & æternus, &c.

Alij quoque iusti.

Gen.7.1. DIXIT Dominus ad Noe, ingredere tu & omnis domus tua in arcam, te enim vidi iustū coram me in generatione hac.

Cap.18.23. Nunquid perdes iustum cum impio?

Psal.33.16. Oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorum.

36.39. Iusti hæreditabunt terram, & inhabitabunt in sæculum sæculi super eam.

Sap.5.16. Iusti autem in perpetuum viuent & apud Dominum est merces eorum, & cogitatio illorum apud altissimum.

Matth.1.19. Ioseph, autem vir eius, cùm esset iustus, & nollet eam traducere, voluit oculte dimittere eam.

Cap.10.41. Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem prophetæ accipiet, & qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet.

25.46. Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam. Luc.1.6.

Rom.1.17. Iustus ex fide viuit.

Deus solus pius.

Apoc.15.4. QVIS non timebit te Domine, & magnificabit nomen tuum? quia solus pius es, quoniam omnes gentes venient & adorabunt in conspectu tuo.

Alij ~~etiam~~ etiam pij.

VOs autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, &c. 1.Pet.2.9.

Deus solus beatus.

QVEM suis temporibus ostendet beatus, & solus potens rex regum & Dominus dominantium. 1.Timo.6.15.

Alij beati.

DIXIT Lya, beatam me dicent mulieres. Gen.30.13.

Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, &c. Psal.1.1.

Beatus vir qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. 40.1.

Beati immaculati in via, &c. 118.1.

Octo tradit apostolis beatitudines dicens: Beati pauperes Spiritu, beati mites, &c. Cap.16.17. Beatus Bar Ionas. &c. Matth.5.

Beatus ille seruus quem cum venerit Dominus inuenerit sic facientem. Cap.24.46.

Beatam me dicent omnes generationes. Luc.1.48.

Quum facis conuiuium voca pauperes, debiles, claudos, cæcos & beatus eris, &c. Cap.14.14.

Deus solus potens.

QVEM suis temporibus ostendet beatus & solus potens, &c. 1.Tim.6.15.

Alij potentes.

POTENS in terra erit semen eius, generatio rectorum benedicetur. Psal.111.2.

Deposuit potentes de sede & exaltauit humiles. Luc.1.52.

Deus solus immortalis.

QVI solus habet immortalitatem & lucem habitat inaccessibilem. &c. 1.Tim.6.16.

Alijs tribuitur immortalitas.

IVSTITIA enim perpetua est, & immortalis. Sap.1.15.

O quàm pulchra est casta generatio cum claritate: immortalis est enim memoria illius, &c. cap. 8.17. Cap.4.1.

Deus facit mirabilia solus.

Psal.71.18. BENEDICTVS Dominus Deus Israel, qui facit mirabilia magna solus.

135.4. Qui facit mirabilia magna solus quoniam in æternum misericordia eius.

Alij faciunt quoque mirabilia.

Deut.34.12. MAGNA mirabilia quæ fecit Moyses, coram vniuerso Israel.

Eccles.31.9. Quis est hic & laudabimus eum, fecit enim mirabilia in vita sua.

Cap.48.4. Verbo Domini deiecit à se ignem terræ: sic amplificatus est Elias in mirabilibus suis.15.In vita sua fecit monstra, & in nocte mirabilia operatus est.

Deus solus nouit occulta cordis.

3.Reg.8.39. TV propitiaberis, & facies vnicuique secundum omnes vias suas, sicut videris cor eius (quia tu solus nosti cor filiorum hominum,)&c.Idem.2. Para.30.

Alij quoque nouerunt secreta cordis.

4.Reg.5.26. NONNE cor meum in præsenti erat quando homo reuersus est de curru suo in occursum tui? nunc igitur accepisti argentum & accepisti vestes, vt emas oliueta, &c. 1.Reg.9.19.

Deus solus peccata dimittit.

Luc.5.21. DIXERVNT Scribæ & Pharisæi: Quis est hic qui loquitur blasphemias? Quis potest peccata dimittere nisi solus Deus?

Dimittunt & alij peccata.

Matth.18.18. AMEN amen dico vobis, quæcumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo, & quæcumq; solueritis super terram, erunt soluta & in cælo.

Ioan.20.23. Quorum remiseritis peccata, remittentur eis.&c.

Deo soli honor & gloria.

Esa.42.8. EGO Dominus hoc est nomen meum, gloriam meam alteri non dabo,&c.

1.Tim.1.17. Soli Deo honor & gloria, in sæcula sæculorum amen.

Alijs quoque tribuuntur honor & gloria.

4.Re.4.14.10. CONTENTVS esto gloria, & esto in domo tua, quare prouocas malum, vt cadas tu, & Iudas tecum?&c.

Con-

Confirmauit Dominus regnum in manu eius (Iosaphat) & dedit omnis Iuda munera Iosaphat, factæque sunt ei infinitæ diuitiæ & multa gloria. 2.Par.17.5

Gloria hæc est omnibus sanctis eius. Psal.149.9.

Quis probatus est in illo & perfectus est, & erit illi gloria æterna? qui potuit transgredi & non est transgressus, facere mala & non fecit. Eccles.31.10.

Amice ascende superius, tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Luc.14.10.

Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis? Ioan.5.44.

Deus solus adorandus.

EGo Dominus Deus vester, non facietis vobis idolum, & sculptile, nec titulos erigetis, nec insignem lapidem ponetis in terra vestra, vt adoretis eum, ego enim sum Dominus Deus vester, Deut. 5. 9. Non adorabis ea, &c. Leuit.26. 1.

Scriptum est enim, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies. Matth.4.10.

Alijs adoratio tribuitur.

CVMQVE eleuasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eum. Quos cum vidisset, cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui & adorauit in terram. Vide superius verbo adoratio. Genes.18.2.

Deo soli seruiendum.

DOMINVM Deum tuum timebis & illi soli seruies ac per nomen illius iurabis, Idem cap.10.20. Matth. 4.10. Deut.6.13.

Alijs autem post Deum seruiendum.

DVæ gẽtes sunt in vtero tuo, & duo populi ex vẽtre tuo diuidẽtur, populusq; populũ superabit & maior seruiet minori. Gen.25.23.

Seruiuit Iacob pro Rachel septem annis, & videbantur illi pauci dies præ amoris magnitudine. Cap.29.20.

Qui autem fideles habent Dominos non contemnant, quia fratres sunt, sed magis seruiant, quia fideles sunt, & dilecti, qui beneficij participes sunt. 1. Tim.6.2.

Deus est honorandus ex corde, per debitam dilectionum.

FILI honora Dominum, & valebis: pręter eum verò ne timueris alienum. Prou.7.1.

Honora Dominum ex tota anima tua. Ibidem.

Quid dignũ offeram Domino? Curuabo genu Deo excelso. Mich.6.6.

Nunquid offerã ei holocaustomata, & vitulos anniculos? Nunquid placari potest Deus in millibus arietum?

Ibidem.8. Indicabo tibi ô homo, quid sit bonum, & quid Dominus requirat à te? Vtique facere iudicium, & diligere misericordiam, & solicitum ambulare cum Deo tuo.

1.*Tim*.1.17. Regi autem seculorum, immortali, inuisibili, soli Deo honor & gloria in secula seculorum. Amen.

Per deuotam laudationem.

Deut.10.21. IPSE est laus tua & Deus tuus, qui fecit tibi hæc magnalia, & terribilia, quæ viderunt oculi tui.

Psal.98.31. Laudabo nomen Dei cum cantico. 6. Et placebit Deo super vitulum nouellum cornua producentem.

28.2. Afferte Domino gloriam & honorem.

33.2. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.

Ibidem.4. Magnificate Dominum mecum: & exaltemus nomen eius in idipsum.

47.11. Secundum nomen tuum Deus, sic & laus tua in fines terræ.

49.14. Immola Deo sacrificium laudis.

Ibidem.16. Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas?

Ibidem.23. Sacrificium laudis, honorificabit me.

118.164. Septies in die laudem dixi tibi.

Eccles.15.9. Non est speciosa laus in ore peccatoris.

39.41. Et nunc in omni corde & ore collaudate, & benedicite nomen Domini.

43.32. Glorificantes Dominũ quantumcumque potueritis, superualebit adhuc, & admirabilis magnificentia eius. Benedicentes Dominum, exaltate illum quantũ potestis, maior est enim omni laude. Exaltantes illum replemini virtute.

51.7. Confitebor tibi Domine Rex, & collaudabo te Deum saluatorem meum.

Esa.12.2. Quia fortitudo mea, & laus mea Dominus Deus, & factus est mihi in salutem.

29.13. Eo, quia appropinquat populus iste ore suo, & labiis suis glorificat me: cor autem eius longè est à me, & timuerunt me mandato hominum & doctrinis: ideo ecce ego addam, vt admirationem faciam populo huic miraculo grandi, & stupendo: peribit enim sapientia à sapientibus eius, & intellectus prudentium eorum abscondetur.

Esa.42.12. Ponent Domino gloriã, & laudem eius in insulis nũtiabunt.

43.21. Populum istum formaui mihi, laudem meam narrabit.

Leue.

Leuemus corda nostra cum manibus ad Dominum in cælos. *Tren 3.41.*
Et non clamauerũt ad me in corde suo, sed vlulabãt in cubilibus suis: super triticũ & vinum ruminabant, & recesserũt à me. *Osee.7.14.*
Aufer à me tumultum carminum tuorum: & cantica lyræ tuæ non audiam. *Amos.5.23.*
Hypocritæ, bene prophetauit de vobis Esaias, dicens: Populus hic labiis me honorat; cor autem eorum longè est à me. *Matth.15.8.*
Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. *Luc.19.40.*
Psallam spiritu, psallam & mente. *1.Cor.14.15.*
Impleamini Spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in psalmis, hymnis & canticis spiritualibus, cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino: gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo & patri subiecti inuicem, in timore Christi. *Ephes.5.19.*
Verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia, docentes & cõmonentes vosmetipsos in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus in gratia cantãtes Deo in cordibus vestris. *Coloss.3.16.*
Tristatur autem aliquis vestrûm? oret: æquo animo est aliquis? psallat. *Iaco.5.13.*
Et vox de throno exiuit, dicens: Laudem dicite Deo nostro, omnes sancti eius, & qui timetis Deum pusilli & magni. *Apoc.19.5.*

Per dignam oblationem, vt sit bona sine defectu.

HOMO de domo Israel, & de aduenis, qui habitãt apud vos, qui obtulerit oblationem suam, vel vota soluens, vel spontè offerens, quicquid illud obtulerit in holocaustum Domini, vt offeratur per vos masculus, immaculatus erit ex bobus, & ouibus, & ex capris: si maculam habuerit, non offeretis, neq; erit, acceptabile. *Leuit.22.18.*
Non apparebit ante Dominum vacuus, sed offeret vnusquisq; secundum quod habuerit, iuxta benedictionem Dei sui, quam dederit ei. *Deut.16.16.*
Tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedim⁹ tibi. *1.Par.29.14.*
Voluntariè sacrificabo tibi: & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est. *Psal.53.8.*
Bono animo gloriam redde Deo, & non minus primitias manuum tuarum. In omni dato hilarem fac vultum tuũ, & in exultatione sanctifica decimas tuas. *Ecclef.35 10.*
Si offeratis cæcum ad immolandum, nónne malum est? Et si offeratis claudum & languidum, nónne malum est? Offer illud duci tuo, si placuerit ei, & si susceperit faciem tuam, dicit Dominus exercituum. *Mala.1.8.*

Ibidem.14. Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculum & votum faciens immolat debile Domino: Quia rex magnus ego, dicit Dominus exercituum, & nomen meum horribile in Gentibus.

Vt sit pura sine peccato.

Leuit.2.11. OMNIS oblatio, quæ offertur Domino, absque fermento (malæ acquisitionis) fiet, nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domini.

22.25. De manu alienigenæ non offeratis panes Deo vestro,

Deut.23.18. Non offeres mercedem prostibuli.

Psal.50.19. Sacrificium Deo spiritus contribulatus.

Prou.15.8. Victimæ impiorum abominabiles Domino: vota iustorum placabilia.

21. 27. Hostiæ impiorum abominabiles, quæ offeruntur ex scelere.

Eccles.7.11. Ne dicas: in multitudine munerum meorum respicit Deus, & offerente me Deo altissimo, munera mea suscipiet.

34.21. Immolans ex iniquo, oblatio est maculata, infra. Dona iniquorum non probat Altissimus.

35.2. Sacrificium salutare est, attendere mandatis, & discedere ab omni iniquitate.

Ibidem.8. Oblatio iusti impinguat altare, & odor suauitatis est in conspectu Altissimi.

Ibidem.9. Sacrificium iusti acceptum Deo, & memoriam eius non obliuiscetur Deus.

Ibidem.14. Ne offeras parta sordibus munera; non enim suscipiet illa: nec iniquum instituas sacrificium, quia Dominus iudex est, nec valet apud eum personæ magnificentia.

Esa.1.11. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit Dominus? Plenus sum.

Ibidem.12. Cùm veniretis ante conspectum meum, quis quæsiuit hæc de manibus vestris, vt ambularetis in atriis meis? Ne offeratis vltrà sacrificium frustra: Incensum abominatio est mihi.

Ibidem.15. Cùm multiplicaueritis orationem, non exaudiam: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt.

Iere.11.15. Quid est quod dilectus meus in domo mea facit scelera multa? Nunquid carnes sanctæ auferent à te malitias tuas in quibus gloriata es?

Osee.8.13. Hostias offerent, immolabunt carnes & comedent, & Dominus non suscipiet eas. Nunc recordabitur iniquitatis eorum.

9.4. Non libabunt Domino vinũ, & nõ placebũt ei: Sacrificia eorũ quasi panis lugentiũ: omnes qui comedunt eũ contaminabũtur.

Quòd

Quod si obtuleritis mihi holocaustomata & munera vestra, non suscipiam,& vota pinguium vestrorum non respiciam. *Amos.7.22.*

In vanum autem me colunt, docentes doctrinas hominum. Relinquentes enim mandata Dei,tenetis traditiones hominum, baptismata vrceorum,& calicum,& similia his facitis multa. *Mar.7.27.*

Iusta de populo.

HONORA Dominum de tua substantia (non alterius,) & de primitiis frugum tuarum da pauperibus. *Prou.3.9.*

Immolantis ex iniquo, oblatio est maculata. *Ecclef.34.21.*

Dona iniquorum non probat Altissimus: nec respicit in oblatione iniquorũ, nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. *Ibidem.23.*

Qui offert sacrificium ex substantia pauperis: quasi qui victimat filium in conspectu patris sui. *Ibidem.24.*

Noli offerre munera praua: non enim suscipiet illa,& noli inspicere sacrificium iniusti,quoniam Dominus vindex est,& non est apud illum gloria personæ. *35.14.*

Nullam habet Dominus personę rationem aduersus inopem, sed deprecationem læsi exaudiet. *Ibidem.16.*

Ego Dominus diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocaustum. *Esa.61.8.*

Intulistis de rapinis munus, nunquid suscipiam illud de manu vestra,dicit Dominus? *Mal.1.13.*

Deus quærendus celeriter.

LAEtetur cor quærentium Dominum: & confortamini: quærite faciem eius semper. *Psal.104.3.*

Quærite Dominum dum inueniri potest,inuocate eum dum propè est. *Esa.55.6.*

Quæramus & reuertamur ad Dominum. *Thren.3.40.*

Quærite Dominum omnes mansueti terræ, quia iudiciũ eius estis operati. Quærite iustum, quærite mansuetum, si quomodo abscondamini, in Die furoris Domini. *Sophon.2.3.*

Cordialiter.

QVMQVE quæsieris ibi Dominum Deum tuum, inuenies eum,si tamen toto corde quæsieris,& tota tribulatione animæ tuæ. *Deut.4.29.*

Præbete igitur corda vestra, & animas vestras, vt quæratis Dominum Deum vestrum. *1.Par.22.19.*

In toto corde meo exquisiui te. *Psal.118.10.*

Qui autem inquirunt Dominum, animaduertunt omnia. *Pro.28.5*

Sap 1. 1. Sentite de Domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illum.

Esa.21.12. Si quæritis, quærite.

Amos. 5.14. Quærite bonum & non malum vt viuatis.

Philip.2.21. Omnes, quæ sua sunt, quærunt, non quæ Iesu Christi.

Vtiliter.

1.Par.28. 9. SI quæsieris eum, inuenies: si autem dereliqueris eum, proijciet te in æternum.

2.Par.15. Dominus vobiscum, quia fuistis cum eo. Si quæsieritis eum, inuenietis; si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos.

Psal.68.33. Quærite Deum & viuet anima vestra.

69.5. Exultent & lætentur in te omnes, qui quærunt te.

Eccles 2. 13. Quoniam pius & misericors est Deus, & remittit in die tribulationis peccata, & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.

Esa. 45. 19. Non dixi semini Iacob frustra, Quærite me.

65. 1. Quæsierunt me, qui ante non interrogabant: inuenerunt qui non quæsierunt.

Ierem.29.13. Cùm quæsieritis me in toto corde vestro, inueniar à vobis, ait Dominus.

Amos.5.4. Quærite me & viuetis. Quęrite Dominum & viuite.

Deus cuius mali sit causa & cuius non sit.
Vide malum.

Diabolus semper quærit perditionem hominum.

Gene. 3.1. SED & serpens erat callidior cunctis animantibus terræ, quæ fecerat Deus, &c.

1.Par 21.1. Consurrexit autem Satan contra Israel, & incitauit Dauid vt numeraret Israel.

Iob.2. 7. Sathanas obtenta à Deo facultate, percutit Iob vlcere pessimo, cui etiam propria vxor insultat, Cap.1. idem.

Zach.3. 1. Et ostendit mihi Dominus Iesum sacerdotem magnum stantem coram angelo Domini, & Sathan stabat à dextris eius vt aduersaretur ei.

Matth.4.3. Et accedens tentator dixit ei. Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant.

Luc.8.12. Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum ne credentes salui fiant.

Cap.22.31. Ait autem Dominus: Symon, Ecce Sathanas expetiuit vos, vt cribraret sicut triticum.

Dixit

Dixit autem Petrus. Anania cur tentauit Sathanas cor tuum, *Act.5 3.* mentiri te Spiritu sancto, & fraudare de precio agri?

Ipse enim Sathanas transfigurat se in angelum lucis. *2. Cor 11.14.*

Induite vos armaturam Dei, vt possitis stare aduersus insidias *Ephes.6.11.* Diaboli.

Ego enim Paulus tentaui quidem & semel & iterum venire *1.Thess.2.18.* ad vos, sed impediuit me Sathanas.

Sobrij estote & vigilate, quia aduersarius vester Diabolus, tan- *1.Pet.5.8.* quam Leo rugiens circuit quærens quem deuoret, cui resistite, &c.

Nihil horum timeas quæ passurus es, ecce missurus est Dia- *Apoc.2.10.* *bolus* aliquos ex vobis in carcerem, vt tentemini & habebitis tribulationem diebus decem.

Et cum consummati fuerint mille anni soluetur Sathanas de *Cap.20. 7.* carcere suo, & exibit & seducet gentes quæ sunt super quatuor angulos terræ.

Diabolus non plura potest quàm ei Deus permittit.

ET ait ille (mendax) egrediar & ero Spiritus mendax in ore *3.Reg.22. 22.* omnium prophetarum eius, & dixit Dominus: Decipies & præualebis, Egredere & fac ita. Idem 2. Par.18. 20.

Dixit ergo Dominus ad Sathan: Ecce vniuersa quæ habet in *Iob.1.12.* manu tua sunt, tantum in eum ne extendas manum tuam.

Dixit Dominus de Sathan, In manu tua est, veruntamen ani- *Cap. 2. 6.* mam illius serua.

Dæmones autem rogabant eum dicentes, Si eijcis nos, mitte *Matth.8.31.* nos in gregem porcorum. Idem. Marc.5.12.

Et cũ consummati fuerint mille anni, soluetur Sathanas de car- *Apoc.20.7.* cere suo, & exibit, & seducet gentes, quæ sunt super quatuor angulos terræ, Gog, & Magog, & congregabit eos in prælium, quorum numerus est sicut arena maris.

Diabolus pater & princeps mundi & omnium impiorum.

AIT Diabolus Christo, hæc omnia tibi dabo si cadens ado- *Matth.4.9.* raueris me, Luc. 4. 6. Idem.

Omne sublime videt, ipse est rex super vniuersos filios su- *Iob.41.25.* perbiæ.

Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eij- *Ioan.12.31.* cietur foras.

Iam non multa loquar vobiscum, venit enim princeps mun- *Cap.14.30.* di huius & in me non habet quicquam.

Diaboli imperium per Christum sublatum.

Gene.3.15. INIMICITIAS ponam inter te & mulierem, & semen tuũ & semen illius, ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius.

1.Reg.17.4. Philisteis contra Israel, ad pugnam congregatis, Goliath Gigantem, in armis & fortitudine confidentem, inermis Dauid occidit, præcisumque caput diffusis Philisteis ad Saulum tulit.

Iob.26.13. Spiritus eius ornauit cælos, & obstetricante manu eius, eductus est coluber tortuosus.

Esa.14.12. Quomodo cecidisti lucifer qui mane oriebaris? corruisti in terram qui vulnerabas gentes?

Cap.27.1. In die illa visitabit Dominus in gladio suo duro, & grandi & forti super Leuiathã serpentem vectem, & super Leuiathan serpentem tortuosum, & occidet cetum qui in mari est.

Luc.10.18. Videbam Sathanam sicut fulgur de cælo cadentem.

Ioan.12.31. Nunc princeps huius mundi eijcietur foras.

Colloss.1.13. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum & transtulit in regnum filij dilectionis suæ.

Cap.2.15. Et expolians principatus, & potestates traduxit confidenter palam, triumphans illos in semetipso.

Heb.2.14. Quia ergo pueri communicauerunt carni, & sanguini, & ipse similiter participauit eisdem, vt per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium. (sc. Diabolum.)

Apoc.12.9. Et proiectus est draco ille magnus, serpens antiquus qui vocatur diabolus & sathanas qui seducit vniuersum orbem & proiectus est in terram, & angeli eius cum illo missi sunt. cap.20.2.

Diaboli filij.

Ioan.8.44. VOS ex patre Diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio & in veritate non stetit, quia veritas non est in eo, cúm loquitur mendacium ex propriis loquitur, quia mendax est & pater eius.

Act.13.10. Pleni omni dolo & omni fallacia filij Diaboli, inimici omnis iustitiæ non desinis subuertere vias Domini rectas.

1.Ioan.3.10. In hoc manifesti sunt filij Dei & filij Diaboli: omnis qui non est iustus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum.

Diaconi.

Act.6.3. COnsiderate ergo fratres viros ex vobis boni testimonij septem plenos Spiritu sancto, & sapientia quos constituamus super hoc opus.

Cap.21.8. Alia autẽ die profecti venimus Cæsaream, & intrantes domũ Philippi Euangelistæ, qui erat vnus de septẽ, mansimus apud eũ.

Pau-

Paulus & Timotheus serui Iesu Christi, omnibus sanctis in *Philip.*1.1.
Christo Iesu, qui sunt Philippis cum episcopis & diaconis gratia vobis & pax à Deo patre nostro.

Diaconos similiter pudicos non bilingues nec multo vino *1.Tim.*3.8.
deditos, non turpe lucrum sectantes: habentes ministerium fidei in conscientia pura (scilicet oportet esse.)

*Diana colitur Ephesi & in vniuersa Asia. Act.*19.27.

Dies nouissimi & iudicium extremum.

DOMINVM formidabunt aduersarij eius & super ipsos 1.*Reg.*2.10.
in cælis tonabit; Dominus iudicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui.

Tunc exultabunt omnia ligna syluarum à facie Domini, quia *Psal.*95.13.
venit, quoniam venit iudicare terram.

Et introibunt in speluncas petrarum, & in voragines terræ, à *Esaie.*2.19.
facie formidinis Domini, & à gloria maiestatis eius, cum surrexerit percutere terram.

Vox multitudinis in montibus, quasi populorum frequentiã, *Cap.*13.4.
vox sonitus regum & gentium congregatorum, &c.6. Vlulate quia prope est dies Domini, quasi vastitas à Dño veniet, &c.9. Ecce dies Domini veniet crudelis, & indignationis plenus & iræ furorisque ad ponendum terram in solitudinem, & peccatores eius conterendos de ea. Cap.26.21.

Ecce Dominus in igne veniet, & quasi turbo quadrigæ eius *Cap.*66.15.
reddere in indignatione furorem suum, & increpationem suam in flammam ignis, Idem Hiere.30.13.

Iuxta est dies Domini magnus, iuxta est & velox nimis, *Soph.*1.14.
vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis.

Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus, & erunt omnes *Malach.*4.1.
superbi & omnes facientes impietatem stipula, & inflammabit eos dies veniens dicit Dominus exercituum quæ non derelinquet eis radicem & germen.

Et erit cum fient hæc, & contingent signa quæ ante osten- 4.*Esd.*13.32.
di tibi: & tunc reuelabitur filius meus quem vidisti vt virum ascendentem.

Dico autem vobis, quoniã omne verbum ociosum quod lo- *Matth.*12.36.
cuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij.

Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius *Cap.*13.41.
omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem, & mittet eos in caminum ignis, ibi erit fletus & stridor dentium. Cap 24.25 31.

Secundum autem duritiã tuã & impœnitẽs cor tuũ thesaurizas *Rom.*2.5.

tibi

tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuique secundum opera eius.

Cap.14.10. Tu autem quid iudicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal Christi.

2.Cor.5.10. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnusquisq; propria corporis prout gessit siue bonum siue malum.

1.Thess.5.2. Ipsi enim diligentes sitis, quia dies Domini sicut fur in nocte ita veniet.

Apoc.1.7. Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt.

Hiere.30.7. Væ, quia magna dies illa, nec est similis eius: tempusque tribulationis est Iacob, & ex ipsa saluabitur.

Ioel.2.1. Canite tuba in Syon, vlulate in monte sancto meo, conturbentur omnes habitatores terræ quia venit dies Domini, quia prope est dies tenebrarũ, & caliginis, dies nubis & turbinis. &c.

Amos.5.18. Væ, desiderantibus diẽ Domini, ad quid eam vobis? dies Domini ista, tenebræ & non lux.

4. Esdr.2.27. Noli fatigari, cum enim venerit dies pressuræ, & augustiæ, alij plorabunt, & tristes erunt, tu autem hilaris & copiosa eris.

Dies Domini.

Esaie.13.6. VLVLATE quia prope est dies Domini: quasi vastitas à Domino veniet, propter hoc omnes manus dissoluentur, & omne cor hominis contabescet & conteretur.

Ierem.30.7. Væ, quia magna dies illa, nec est similis eius: tempusque tribulationis est Iacob, & ex ipsa saluabitur.

Amos.5.18. Væ desiderantibus diem Domini: ad quid eam vobis? dies Domini ista tenebræ & non lux.

Ioel.2.1. Cantate tuba, vlulate in monte sancto meo, conturbentur omnes habitatores terræ, quia venit dies Domini, quia prope est dies tenebrarũ & caliginis, dies nubis & turbinis, &c. 31.sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem, antequàm veniat dies Domini magnus & horribilis.

Sophon.1.14. Iuxta est dies Domini magnus, iuxta est & velox nimis: vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis.

Malach.4.1. Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus: & erunt omnes superbi, & omnes facientes impietatem stipula: & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quæ non derelinquet eis radicem & germen.

4.Esdr.2.27. Noli fatigari: cum enim venerit dies pressuræ, & angustiæ, alij plorabunt & tristes erunt, tu autem hilaris & copiosa eris.

Con-

Confidens hoc ipsum, quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet vsque in diem Iesu Christi. *Philip.1.6.*

Verbum vitæ continentes, ad gloriam meam in die Christi, quia non in vacuum cucurri, neque in vacuum laboraui. *Cap.2.16.*

Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in nocte ita veniet. *1.Thess.5.2.*

In reliquo, reposita est mihi corona Iustitiæ, quã reddet mihi Dominus in illa Die, iustus iudex: non solum autem mihi, sed & ijs qui diligunt aduentum eius. *2.Tim.4.8.*

Dies Domini, & hora nulli cognita.

De die autem illa & hora nemo scit, neque angeli cælorũ, nisi solus pater. Idem. Marci.13.22. *Matth.24.36.*

Sicut fulgur chorufcans de sub cælo, in ea quæ sub cęlo sunt fulget, ita erit filius hominis in die sua. *Luc.17.24.*

Dixit autem eis, non est vestrum nosse tempora vel momenta quæ pater posuit in sua potestate. *Act.1.7.*

Adueniet autem dies Domini vt fur, in quo cæli, magno impetu transient, elementa verò calore soluentur, terra autem & quæ in ipsa sunt opera, exurentur. *2.Pet.3.10.*

Si non vigilaueris, veniam ad te tãquam fur & nescies quando veniam ad te.16.15. *Apoc.3.3.*

Dies pro annis.

IVXTA numerum quadraginta dierum quibus considerastis terram, annus pro die imputabitur, & 40. annis recipietis iniquitates vestras, & scietis vltionem meam. *Num.14.24.*

Et cum compleueris hæc, dormies super latus tuum dextrum secundo, & assumes iniquitatem Domus Iuda 40. diebus, diem pro anno, diem inquam pro anno dedi tibi. *Ezec.4.6.*

Dilectio Dei erga suos.

QVIA dilexit vos Dominus, & custodiuit iuramentum quod iurauit patribus vestris eduxitq; vos in manu forti & redemit de domo seruitutis de manu Pharaonis regis ægypti. *Deut.7.8.*

Dixit Iosue ad populum, non poteritis seruire Domino, Deus enim sanctus & fortis æmulator est, nec ignoscet sceleribus vestris atque peccatis. *Iosu.24.19.*

Ego diligentes me diligo, & qui mane vigilant ad me, inuenient me. *Pro 8.17.*

In tentatione ambulat cum eo & in primis diliget eum. *Eccles.4.18.*

In charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans. *Hiere.30.23*

Sic

Ioan. 3.16. Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.

Cap. 15.9. Sicut dilexit me pater, & ego dilexi vos, manete in dilectione mea.

Cap. 16.27. Ipse enim pater amat vos, quia vos me amastis & credidistis, quia à Deo exiui.

Rom. 5. 8. Commendat charitatem suam in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est.

Eph. 5.1. Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit vos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationē & hostiā Deo in odorem suauitatis.

Diligendus est Deus super omnia.
Vide Charitas.

Deut. 6. 5. DILIGES Dominum Deum tuum ex toto corde tuo & ex tota anima tua & ex tota fortitudine tua. Idē, Cap. 10.10.12.

Cap. 11.1. Ama itaq; Dominum Deum tuum, & obserua præcepta eius, & ceremonias, iudicia atque mandata omni tempore, &c.

Ecclef. 7.32. In omni virtute tua dilige eum qui te fecit, & ministros eius ne derelinquas.

Matth. 10. 37. Qui amat patrem aut matrem, plusquam me, non est me dignus, & qui amat filium aut filiam plusquam me, non est me dignus.

Cap. 22.36. Ait illi Iesus: diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, &c. Marc. 12.30. Luc. 10.27.

Rom. 8.28. Scimus autem quoniam diligentibus Deū, omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati sunt sancti.

1. *Cor.* 10. 21. Non potestis calicem Domini bibere, & calicem Dæmoniorum, non potestis mensæ Domini participes esse & mensæ Dæmoniorum.

Diligendus proximus.

Deut. 6. DILIGES proximum tuum sicut teipsum.

22.1. Non videbis ouem fratris tui, aut bouem errantem, & præteribis, sed reduces fratri tuo.

Ioan. 15.13. Maiorem hac dilectionem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis.

Philip. 2.4. Non quæ sua sunt singuli considerantes, sed quæ aliorum.

1. *Thes.* 2. 7. Facti sumus paruuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foueat filios suos.

Heb. 13. 1. Charitas fraternitatis maneat in vobis.

Sim-

Simplici ex corde inuicem diligite. 1.Pet.1.22.

Qui diligit fratrem suum, in lumine manet. 1.Ioan.2.19.

Et nos debemus pro fratribus animam ponere. 3.16.

Primùm diligamus nos inuicem, quia charitas ex Deo est, & cognoscit Deum. 4.9.

Si diligamus nos inuicem, Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. Ibidem. 12.

Dilectio proximi est necessaria.

OMNE animal diligit sibi simile: sic & omnis homo proximum sibi. Ecclef.13.19.

Omnis caro ad similem sibi coniungitur, & omnis homo simili sibi sociatur. Ibidem.20.

Et mandauit illis vnicuique de proximo suo. 17.12.

De charitate fraternitatis non necesse habemus vobis scribere, ipsi enim vos à Deo didicistis, vt diligatis inuicem. 1.Thess.4.9.

Nos scimus, quia translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui autem non diligit, manet in morte. 1.Ioan.3.14.

Charissimi diligamus nos inuicem. Qui non diligit, non nouit Deum. 4.9.

Charissimi si sic Deus dilexit nos, & nos debemus alterutrum diligere. Ibidem.11.

Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem suum odit, mendax est. Qui non diligit fratrem suum, quem videt: Deum quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo, vt qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. Ibidem.20.

Est fructuosa.

IN tribus placitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo & hominibus. Concordia fratrum, & amor proximorũ, & vir & mulier sibi bene consentientes: (in bonum.) Ecclef.25.1.

Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quancumque petierint, fiet illis à patre meo. Matth.18.19.

In duobus his mandatis vniuersa lex pendet & prophetæ. 22.40.

Nemini quicquam debeatis, nisi vt inuicem diligatis: Qui enim diligit proximum, legem impleuit. Rom.13.8.

Plenitudo ergo legis, est dilectio. 10.

Omnis enim lex in vno sermone impletur, Diliges proximum tuum sicut teipsum. Gal.5.14

Ordinata, vt diligatur cum virtute.

QVI amat Patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. Matth. 10.37

Man-

Ioan.13.34. Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos, vt & vos diligatis inuicem. In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si, dilectionem habueritis ad inuicem.

15 17. Hoc est præceptem meum, vt diligatis inuicē, sicut dilexi vos.

Rom.15.1. Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum.

Heb.10.24. Consideremus inuicem in prouocationem charitatis, & bonorum operum.

1.Ioan.2.10. Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, & scandalum in eo non est

Fructuosè.

Rom.12.9. DILECTIO sine simulatione.

Ibidem.15. Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus.

1.Cor.10.24. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius.

1.Thes.5.15. Semper quod bonum est sectamini in inuicem & in omnes.

1.Pet.1.22. Animas vestras castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde inuicem diligite attentius.

Cum affectu dulci supportando.

Tob.4.16. QVOD ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias.

Mal.2.10. Nunquid non pater vnus omnium nostrū? nunquid non Deus vnus creauit nos? Quare ergo despicit vnusquisque nostrū fratrem suum, violans pactum patrum vestrorum?

Rom.13.10. Dilectio proximi malum non operatur.

.15.1. Debemus autem nos firmiores, imbecillitates infirmiorum sustinere, & non nobis placere.

Galat.6.2. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legē Christi.

Ephes.4.1. Obsecro itaq; vos, ego vinctus in Domino, vt dignè ambuletis vocatione, qua vocati estis: cum omni humilitate & mansuetudine, cum patientia supportantes inuicem in charitate.

Phil.2.3.et.4. Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate, superiores sibi inuicem arbitrantes: non quæ sua sunt singuli considerantes, sed & ea, quæ aliorum.

Vtiliter subueniendo.

Eccl.7.39. NON te pigeat visitare infirmum, ex his enim in dilectione firmaberis.

Matth.5.42. Qui petit à te, da ei, & volenti mutuare à te ne auertaris.

7.12. Omnia quæcumque vultis, vt faciant vobis homines: ita & vos facite illis Hæc est enim lex.

Luc.10.30. Et quis est meus proximus? Quis enim videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit. Qui fecit miseri-

Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus: Vade & tu fac similiter. *Luc.10.37.*

In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. *Mar.4.24.*

Per Charitatem spiritus seruite inuicem. *Gala.5.13.*

Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione. *Ephes.5.2.*

Vnusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei. *1.Pet.4.10.*

In hoc cognouimus charitatem Dei, quoniam ille pro nobis animam suam posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere. *1.Ioan.3.16.*

Discordia vitanda.

PRoferentem mendacia testem fallacem, & eum qui seminat inter fratres discordias (odit Dominus.) *Pro.6.14.*

Odium suscitat rixas, & vniuersa delicta operit charitas. *Cap.10.12.*

Vir iracundus prouocat rixas, qui patiens est mitigat suscitatas. *Cap.15.18.*

Homo peruersus suscitat lites, & verbosus separat principes. *Cap.16.28.*

Semper iurgia quærit malus, angelus autem crudelis mittetur contra eum. *Cap.17.11.*

Labia stulti miscent se rixis, & os eius iurgia prouocat. *Cap.18.6.*

Qui fortiter premit vbera ad eliciendum lac, exprimit butyrum, & qui vehementer emungit, elicit sanguinem, & qui prouocat rixas, producit discordias. *Cap.30.33.*

Væ mihi: mater mea quare genuit me virum rixæ, virum discordiæ? in vniuersa terra non fœnerauit mihi, nec fœnerauit mihi quisquam, omnes maledicunt mihi. *Ierem.15.10.*

Omne regnum diuisum cōtra se desolabitur, & omnis ciuitas vel domus diuisa contra se non stabit. *Matth.12.24.*

Ipse autem vt vidit cogitationes eorum dixit eis: Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur, & domus supra domū cadet: Si autem Sathanas in seipsum est diuisus, quomodo stabit regnum, eius? Matth. 12.24. *Luc.11.17.*

Non est enim dissensionis Deus sed pacis, sicut & in omnibus ecclesiis sanctorum doceo. *1.Cor.14.33.*

Stultas & sine disciplina quæstiones deuita, sciens quia generant lites. *2.Tim.2.24.*

Quod si inuicem mordetis & comeditis, videte ne ab inuicem consumamini. *Gal.5.15.*

Disciplina ferenda humiliter.

*Prou.*11.31. SI iustus in terra recipit, quanto magis iniustus & peccator?
13.18. Egestas & ignominia ei, qui deserit disciplinam: qui autē acquiescit arguenti, gloriabitur.

*Sap.*11.10. Cùm enim tentati sunt, & quidem cum misericordia disciplinam accipientes scierunt, quemadmodum cum ira iudicati impij tormenta paterentur. Hos quidem tanquam durus rex interrogans condemnasti.

*Ierem.*2.30. Frustra percussi filios vestros, disciplinam non receperunt.
5.3. Percussisti eos, & non doluerunt: attriuisti eos, & renuerūt accipere disciplinam.

7.28. Hæc est gens, quæ nō audiuit vocem Domini Dei sui, & non recipit disciplinam ore.

*Soph.*3.2. Væ prouocatrix & redempta ciuitas, columba.
Non audiuit vocem, & non suscepit disciplinam.

Perseueranter.

*Pro.*3.11. DIsciplinam Domini, fili mi, ne abijcias; nec deficias cùm ab eo corriperis. Quem enim diligit Dominus, corripit, & quasi in filio complacet sibi.

4.14. Tene disciplinam, ne dimittas eam. Custodi illam, quia illa est vita tua.

*Sap.*3.11. Sapientiam enim & disciplinam qui abijcit, infelix est, & vacua spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum.

*Eccles.vlt.*31. Congregate vos in domo disciplinæ.

*Heb.*12.5. Fili mi noli negligere disciplinam Domini, neque fatigeris dū ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus castigat: flagellat autem omnē filium, quem recipit. In disciplina perseuerat. Tanquam filiis offert se Deus. Quis enim filius, quem non corripit pater? Quòd si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri & non filij estis.

Disciplina malitiam refrænat.

*Psal.*17.37. EX disciplina tua correxit me in finem.
*Ezec.*6.8. Et relinquam in vobis eos, qui fugerint gladium in gentibus, cùm dispersero vos in terris, & recordabuntur mei liberi vestri in gentibus, ad quas captiui ducti sunt, quia contriui cor eorum.

*Baruc.*3.1. Et nunc Domine omnipotēs Deus Israel, anima in angustiis, & spiritus anxius clamat ad te.

2.*Mach.*6.13. Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vltiones adhibere magni beneficij indiciū est.

Culpam purgat.

VIA vitæ custodienti disciplinam. *Prou.10.17.*
Heu ego consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis, & conuertam manum meam ad te, & excoquam ad purum scoriam tuam, & auferam omne stannum tuum. *Esa.1.24.*
Quia si abiecit, miserebitur secundum multitudinem misericordiarum suarum. Non enim humiliauit ex corde suo, & abiecit filios hominum. *Thren.3.32.*
Iram Domini portabo quoniam peccaui ei. *Mich.7.9.*
Dum iudicamur autem, à Domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur. *1.Cor.11.32.*

Gratiam conseruat.

QVI diligit disciplinam, diligit scientiam. *Prou.12.1.*
Malitia horæ, obliuionem facit luxuriæ magnæ. *Eccl.11.29.*
Ego quos amo arguo & castigo. *Apoc.3.19.*

Diuini vide Incantatores.

Diuites huius mundi quomodo se erga pauperes habere debeant, Vide Eleemosyna.

SI attenuatus fuerit frater tuus & infirmus manu, & susceperis eum quasi aduenam & peregrinum & vixerit tecum, ne accipias vsuram ab eo. &c. *Leuit.25.35.*
Si vnus de fratribus tuis, qui moratur intra portas ciuitatis tuę in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi, ad paupertatem deuenerit, non obdurabis cor tuũ nec contrahes manum tuam, &c 10. sed dabis ei, nec ages quippiam callidè in eius necessitatibus subleuandis, & benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore, & in cunctis ad quæ manum miseris. *Deut.17.7.*
Nolite sperare in iniquitate & rapinas nolite concupiscere, diuitiæ si affluant nolite cor apponere. *Psal.61.11.*
Qui calumniatur egentem, exprobrat factori eius, honorat autem eum, qui miseretur pauperis. Idem cap.17.5. *Pro.14.31.*
Fœneratur Domino qui miseretur pauperis & vicissitudinem suam reddet ei. *Cap.19.17.*
Qui dat pauperi non indigebit, qui despicit deprecantem sustinebit penuriam. *Cap.28.27.*
Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa inueniet illum. *Eccles.11.1.*

Eccles.4.4. Rogationem contribulati ne abijcias, & non auertas faciem tuam ab egeno.

Cap.7.6. Pauperi porrige manum tuam, & perficiatur propitiatio & benedictio tua.

Cap.29.12. Propter mandatum assume pauperem, & propter inopiam eius ne dimittas eum vacuum.

Cap.31.8. Beatus diues qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & thesauris.

Matth.6.19. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra vbi erugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur.

Cap.19.21. Si vis perfectus esse vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus & habebis thesaurum in cælis, & veni sequere me. Idem Luc.18.22.

Luc. 14. 12. Cùm facis prandium aut cœnam noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos diuites, ne forte & ipsi te reinuitent, & fiat tibi retributio: Sed cùm facis conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos, &c. & beatus eris, quia non habent retribuere tibi, retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.

Cap.16.✠. Per parabolam de villico iniquitatis hortatur, ad faciendos eleemosynas, docens: quid mereatur fidelis & infidelis mammonæ dispensator, quod nemo seruire potest Deo & mammonæ, ita de diuite epulone & Lazaro mendico.

Act.2.45. Possessiones & substantias vendebant (Apostoli) & diuidebant illa omnibus prout cuique opus erat.

Diuitiarum vanitas & contemptus, & in illis non est sperandum.

Psal.38.7. VErumtamen vniuersa vanitas omnis homo viuens.

51. 9. Ecce homo qui non posuit Deum adiutorē suum, sed sperauit in multitudine diuitiarū suarum, & præualuit in vanitate sua.

Prou.10.2. Nihil proderint thesauri impietatis, iustitia verò liberabit à morte.

Cap. 11. 4. Non proderunt diuitiæ in die vltionis, iustitia autem liberabit à morte. 24. Alij diuidunt propria, & ditiores fiunt, alij rapiunt non sua & semper in egestate sunt.

Cap.15.16. Melius est paruum cum timore Domini, quàm thesauri magni & insatiabiles.

Cap.22.16. Qui calumniatur pauperem, vt augeat diuitias suas, dabit ipse ditiori & egebit

Cap.23.4. Noli laborare vt diteris, sed prudentiæ tuæ pone modum.

Cap.30.7. Duo rogaui te ne deneges mihi antequam moriar, vanitatem & ver-

& verba mendacia longe fac à me; mendicitatem & diuitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria, ne forte satiatus illiciar ad te negandum & dicam: Quis est Dominus? aut egestate compulsus, furer, & periurem nomen Dei mei.

Auarus non implebitur pecunia, & qui amat diuitias fructum non capiet ex eis & hoc ergo vanitas. 12. Est alia infirmitas pessima, quàm vidi sub sole diuitiæ conseruatæ in malum Domini sui. *Eccl.5.9.*

Vir cui Deus dedit diuitias & substantiã & honorem, & nihil deest animę suæ ex omnibus quæ desiderat, nec tribuit ei potestatem Deus, vt comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud, hoc vanitas & miseria magna est. *Cap.6.2.*

Perdix fouet quæ non peperit, fecit diuitias & non in iudicio, in dimidio dierum suorum derelinquet eas, & in nouissimo suo erit insipiens. *Hiere.17.11.*

Væ qui ædificat domũ suam in iniustitia, & cœnacula sua non in iudicio, amicum suum opprimet frustra & mercedem eius non reddet ei. *Cap.22.13.*

Argentum eorum foras proijcietur, & aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini: animam suam non saturabunt & ventres eorum non implebuntur, quia scandalum iniquitatis eorum factum est. Idem Soph. 1. 18. *Ezec.7.19.*

Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt & qui abstulerunt labores eorum. *Sapient.5.1.*

Noli attendere ad possessiones iniquas & ne dixeris: Est mihi sufficiens vita, nihil enim proderit in tempore vindictæ & obductionis. *Eccles.5.1.*

Nihil est iniquius quàm amare pecuniã: hic enim & animam suam venalem habet, quoniam in vita sua proiecit intima sua. *Cap.10.10.*

Qui amat aurum non iustificabitur, & qui insequitur consumptionem replebitur ex ea. *Cap.31.5.*

Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum Dei audit, & solicitudo sæculi istius & diuitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur. Idem Luc. 8. 14. *Matth.13.22.*

Videte & cauete ab omni auaritia, quia non in abundantia cu iusquam vita eius est, ex eis, quæ possidet. *Luc.12.15.*

Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & laqueum Diaboli, & desideria multa & nociua, quæ mergunt hominem in interitum & perditionem. *1.Tim.6.9.*

Exortus est enim sol cum ardore, & arefecit fœnum & flos eius decidit, & decor vultus eius deperiit: ita & diues in itinebus suis marcescit. *Iaco.1.11.*

Contra diuites impios, Vide Auaritia.

1.Reg. 25.2. ERAT autem vir quispiam (Nabal) in solitudine Maon, & possessio eius in Carmelo, & homo ille magnus nimis: erantque illi oues tria milia, & mille capræ. & accidit vt tonderetur grex eius in Carmelo. 10. responditque Nabal, pueris missis à Dauid, quis est Dauid? & quis est filius Isai? hodie increuerunt serui qui fugiunt dominos suos, tollam ergo panes meos & aquas meas, & carnes pecorum quæ occidi tonsoribus meis, & dabo viris quos nescio vnde sint? 13. aitque Dauid pueris suis redeuntibus, & nuntiantibus omnia verba quæ dixerat Nabal: accingatur vnusquisq; gladio suo: & accincti sunt singuli gladiis suis, accinctusq; est Dauid gladio suo: & secuti sunt Dauid quasi quadringenti viri, quibus in occursum venit Abigail vxor Nabal cũ panibus & vino, &c. cui ait Dauid. 32. benedictus Dominus Deus Israel, qui misit hodie te in occursum meũ, &c. 34. alioquin viuit Dominus Deus Israel, qui prohibuit ne malum facerem tibi: nisi cito venisses in occursum mihi, non remansisset Nabal vsque ad lucem matutinam, mingens ad parietem, &c. 38. Cumque pertransissent decem dies, percussit Dominus Nabal, & mortuus est.

Iob. 27. 8. Ostendit quomodo impij ex præsenti vitæ prosperitate in mortem rapiantur à Deo ad supplicia.

Prou. 28. 8. Qui coaceruat diuitias vsuris & fœnore liberali, in pauperes congregat eas. 27. Qui dat pauperi non indigebit, qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam.

Esa. 5. 8. Væ qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci: nunquid habitabitis vos soli in medio terræ?

Hiere. 15. 13. Diuitias tuas & thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis, & in omnibus terminis tuis.

Amos. 6. 1. Væ qui opulenti estis in Syon, & confiditis in monte Samariæ: optimates capita populorum, ingredientes pompaticè ad domum Israel.

Cap. 8. 8. Propheta sub parabola vncini pomorum, prophetat finem regni Israel imminere, propter pauperum oppressiones, acerbitatem verò imminenti calamitatis explicat, ac festiuitates eorum in luctũ dicit cõuertendas famemq; verbi Dei futurã denũciat.

Luc. 6. 24. Veruntamen væ vobis diuitibus, quia habetis consolationem vestram: væ vobis qui saturati estis quia esurietis, &c.

Cap. 16. 12. Homo quidam erat diues & induebatur purpura, & bysso & epulabatur quotidie splendidè, & erat mendicus nomine Lazarus, &c. Et ipse clamans dixit: Pater Abraham mitte Lazarum

vt refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma.

Agite nūc diuites plorate vlulantes in miseriis vestris, quæ adueniēt vobis, diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimēta vestra à tineis comesta sunt, aurū vestrū & argentū eruginauit, & erugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis, thesaurizastis vobis iram in diebus nouissimis. *Iaco.5.1.*

Diuitiarum vsus bonus in congregando.

BENEDICTIO Domini diuites facit, nec sociabitur eis afflictio. *Pro.10.15.*

Melius est parum cum iustitia, quàm multi fructus cum iniquitate. *16.8.*

Noli laborare vt diteris, sed prudentiæ tuæ pone modum. *23.4.*

Ne erigas oculos tuos ad opes, quas non potes habere: quia facient sibi pennas, quasi aquilæ, & volabunt in cælum. *Ibidem.5.*

Bona est substantia, cui non est peccatum in conscientia. *Eccles.13.30.*

In conseruando.

DIuitiæ si affluant, nolite cor apponere. *Psal.61.11.*

Iustus comedit & replet animam suam: venter autem impiorum insatiabilis. *Prou.13.25.*

Corona sapientum diuitiæ eorum: facultas stultorum imprudentia. *14.24.*

Hoc itaque visum est mihi bonum, vt comedat quis & bibat, & fruatur lætitia ex labore suo, quo laborauit sub sole. *Eccles.5.17.*

Et omni homini dedit Deus diuitias atque substantiam, potestatemque tribuit vt comedat ex eis, vt fruatur parte sua, & lætetur de labore suo, hoc est donum Dei. *Ibidem.18.*

Memento paupertatis in tempore abundantiæ, & necessitatem paupertatis in die diuitiarum. A mane vsque ad vesperam immutabitur tempus, & hæc omnia citata in oculis Dei. *Eccles.18.25.*

Beatus diues, qui inuentus est sine macula, qui post aurum nō abiit, nec sperauit in pecunia, & thesauris. *31.8.*

Glorietur autem frater humilis in exaltione sua, diues autem in humilitate sua. *Iaco.1.10.*

In exponendo.

HOnora Dominum de tua substantia & de primitiis omnium frugum tuarum da pauperibus, & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. *Prou.3.9.*

Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi, tribue tantùm victui meo necessaria, ne fortè satiatus illiciar ad negandum, *30.8.*

& dicam: quis est Dominus? aut egestate compulsus furer, & periurem nomen Dei mei.

Ecclef.2.24. Nónne melius est comedere, & bibere & ostendere animæ suæ bona de laboribus suis. Et hoc de manu Dei est.

3.13. Omnis enim homo qui comedit & bibit, & videt bonum de labore suo, hoc donum Dei est

Eccl. 14.11. Fili si habes, bene fac tecum, & Deo dignas oblationes offer.

Luc.14.12. Cùm facis conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos: beatus eris, quia non habent retribuere tibi.

16.11. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis, quod verum est, quis credet vobis?

Congregans per fraudem.

Leu.19.35. NOlite facere iniquum aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in mensura. Statera iusta, & æqua sint pondera.

Prou.24.1. Ne æmuleris viros malos, nec desideres esse cum eis, quia rapinas meditatur mens eorum, & fraudes labia eorum loquuntur.

Osee.12.7. Canaam in manu eius statera dolosa, calumniam dilexit.

Amos.8.4. Audite hoc, qui conteritis pauperẽ, & deficere facitis egenos, dicentes: Quando transibit mensis & venundabimus merces: & sabbatum, & aperiemus frumentum: vt minuamus mensurã, & augeamus siclum, & supponamus statuas dolosas: Vt possideamus in argento egenos, & pauperes pro calceamentis, & quisquillias frumenti vendamus? iurauit Dominus per excellentiam Iacob, si oblitus fuero vsque in finem opera eorum. Nunquid super isto non commouebitur terra, & lugebit omnis habitator eius?

Punietur in anima,

Pro.10.2. NIHIL proderunt thesauri impietatis.

20.10. Pondus & pondus, mensura & mensura, vtrumque abominabile est apud Dominum.

Ecclef.5.1. Noli attendere ad possessiones iniquas, & ne dixeris: est mihi sufficiens tempus. Nihil enim proderit in tempore vindictæ & obductionis.

Multos perdidit aurum & argentum.

8.3.
10.10 Nihil est iniquius quàm amare pecuniam: hic enim & animam suam venalem habet.

In substantia.

Prou.12.27. NON inueniet fraudulentus lucrum.

Hære:

Hæreditas ad quam festinatur in principio, in nouissimo benedictione carebit. 20.21.

Qui coaceruat diuitias vsuris & fœnore liberali, in pauperes congregat eas. 28.8.

Qui decipit iustos in via mala, in interitu suo corruet, & simplices possidebunt bona eius. Ibidem.10.

Iniquitates vestræ declinauerunt hæc, & peccata nostra prohibuerunt bonum à vobis: quia inuenti sunt in populo impij, insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes, & pedicas ad capiendos viros. Iere.5. 25.

Ignis in domo impij thesauri iniquitatis, & mēsura minor irę plena. Nunquid iustificabo staterā impiam, & sacculi pōdera dolosa? In quibus diuites eius repleti sunt iniquitate, & habitātes in ea loquebātur mendaciū: & lingua eorū fraudulenta in ore eorū. Mich.6.10.

Et ego cœpi percutere te. Tu comedes, & non saturaberis. Ibidem.13.

Tu seminabis, & non metes. Ibidem.15.

Væ ei qui multiplicat non sua: Vsquequo aggrauat cōtra se densum lutū? Nunquid non repentè consurgent, qui mordeant te: & suscitabuntur lacerantes te, & eris in rapinam eis? Abac. 2.6.

Congregans per rapinam.

ABundant tabernacula prædonum, & audacter prouocant Deum, cùm ipse dederit omnia in manu eorum. Iob.12.6.

Venatio leonis onager in eremo, & pascua diuitum, sunt pauperes. Eccles.13.23.

Panis tenuis vita pauperum est: qui defraudat eam, est vir sanguinarius. 34.25.

Qui aufert in sudore panem, quasi qui occidit proximū suum. Ibidem.26.

Punietur in anima.

DAMNVM quod dant impij, ad ipsos redibit: quia noluerunt facere, quod æquum erat, & iustum est. Prou.21.

Quia omnis violenta prædatio cum tumultu, vestimentum mistum sanguine, erit in combustionem, & cibus ignis. Esa.9.5.

Vę qui ędificat domū suam in iniustitia, & cœnacula sua non in iudicio: amicū suum opprimet frustra, & mercedē reddet ei. Ierem.22.13.

Rapaces regnum Dei non possidebunt. 1. Cor. 6.10.

In prole.

HAEc est pars hominis impij, apud Deū & hęreditas violētorum, quā ab omnipotēte suscipiēt, Si multiplicati fuerint filij ei', in gladio erit, & nepotes eius nō saturabūtur pane. Qui reliqui fuerint ex eo, sepeliētur in interitu, & viduæ illius nō plorabunt. Iob.27.13.

In substantia.

Iob.27.16. SI coaceruet impius argentum vt puluerem & sicut lutum paret vestimenta: Parabit quidem: sed iustus vestietur illis, ac innocens argentum diuidet.

Psal.61.11. Nolite sperare in iniquitate, & rapinas nolite concupiscere.

Prou.23.10. Ne attingas paruulorum terminos, & agrum pupillorum ne introeas: Propinquus enim illorum foris est, & iudicabit contra te causam illorum.

Eccle.40. Facultates iustorum in modum luminis arescent, & per tumultum dissipabuntur, vt ingens tonitru cum pluuia.

Amos.5.11. Pro eo quòd diripiebatis pauperē, & prædam electā tollebatis ab eo, domos quadro lapide ędificabitis, & nō habitabitis in eis, vineas plātastis amœnissimas, at vinū earū haud quaquā bibetis.

Mich.2.1. Vę qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus vestris: In luce matutina faciūt illud, quia contra Domnū est manus eorum. Et concupierunt agros, & violenter tulerunt, & rapuerunt domos, & calumniabantur virum, & domum eius: hæreditatem eius. Idcirco hæc dicit Dominus: Ecce ego cogito super familiam istam malum, vnde non auferetis colla vestra, & non ambulabitis superbi: quoniam tempus pessimum est.

Ibidem.8. Desuper tunicam pallium sustulistis, & eos qui trāsibant simpliciter conuertistis in bellum. Mulieres populi mei eiecistis de domo delitiarum suarum: & à paruulis earum tulistis laudem in perpetuum, Surgite & ite, quia non habebitis hic requiem.

3.1. Et dixi, audite principes Iacob duces domus Israel, Nunquid non vestrum est scire iudicium, qui odio habetis bonum & diligitis malum, qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis, & carnem eorum desuper ossibus eorum?

Ibidem.4. Tunc clamabunt ad Dominum, & non exaudiet eos, & abscondet faciem suam ab eis eo tempore, quemadmodum & ipsi malitiæ suæ studuerunt. (populorum.

Abac.2.8. Quoniā tu spoliasti gētes multas, spoliabūt te quoq; reliquiæ

Affligetur in conseruando.

Iob.27.19. DIVES cum dormierit, nihil secum auferet, operiet oculos suos, & nemo aderit ei. Ingruent in eum terrores, vt aqua, & nocte furtim opprimet illum tempestas.

Psal.48.17. Ne timueris cum diues factus fuerit homo, Quoniam cum interierit, non sumet omnia.

51.9. Ecce homo qui non posuit Deum adiutorem suum: sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum.

Prou.11.26. Qui abscondit frumenta, execratur à populo: benedictio

autem

autem super caput distrahentis.

Est & alia infirmitas pessima, quā vidi sub sole; diuitiæ conseruatæ in exitium Domini, pereunt enim in afflictione pessima. Generauit filium, qui in summa egestate erit. *Eccles 5.12.*

Miserabilis prorsus infirmitas, quomodo venit, sic reuertetur, Quid ergo prodest ei quòd laborauit in ventum? *Ibidem.15.*

Cūctis diebus vitę suę comedit in tenebris, & in curis multis. *Ibidem.16.*

Est & aliud malum quod vidi sub sole, idq; principatū apud homines obtinuit: Vir cui dedit Deus diuitias, & opes & honorem, & nihil deest animæ suæ ex omnibus, quæ desiderat; nec tribuit ei potestatem Deus, vt comedat ex eo: sed extraneus quispiam deuorabit illud. *6. 1.*

Est qui locupletatur parce agendo, & hæc est pars mercedis illius in eo, quod dicit: Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis solus, & nescit quòd tempus prætereat illum, & mors appropinquet, & relinquet omnia aliis, & morietur. *Eccles.11.18.*

Viro cupido & tenaci sine ratione est substantia, & homini liuido ad quid aurum? *14.3.*

Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? & non iucundabitur in bonis suis. *Ibidem.5.*

Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius, & hęc redditio est malitię illius. *Ibidem.6.*

Qui merces cōgregauit, misit eas in saccum pertusum. *Aggæi.1.6.*

Hominis cuiusdam diuitiis vberes fructus ager attulit, & cogitabat intra se dicēs: Quid faciā, quòd nō habeo quò congregē fructus meos? & dixit, Hoc faciā. Destruā horrea mea, & maiora faciam, & illuc congregabo omnia, quæ nata sunt mihi, & bona mea, & dicā animę meæ: Anima habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, gaude. Dixit autē illi De⁹: Stulte, hac nocte animā tuā repetunt à te. Quæ autem parasti, cui cedent? Sic est qui recondit sibi, & nec est erga Deum diues. *Luc.12.19.*

Agite nūc diuites, plorate, vlulātes super miseriis vestris quæ aduenięt vobis. Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimēta vestra tineis obnoxia facta sunt. Aurum & argētum vestrum ærugine vitiatum est, & ærugo eorum in testimonium vobis erit, & exedit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in nouissimis diebus. *Iac. 5. 1.*

In expendendo.

NE desideres de cibis eius, in quo est panis mendacij. *Prou.23.3.*

Væ vobis diuitibus qui habetis hìc consolationē vestram. *Luc.6.24.*

Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua. *16.25.*

Diui-

Diuitiarum vtilitas, sed transitoria.

*Prou.*14.20. AMICI diuitum, multi.
18.11. Substantia diuitis vrbs roboris eius, & quasi murus validus circundans eum.
Ecclef. 7.12. Vtilior est sapientia cum diuitiis. Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia.
10. 19. Pecuniæ obediunt omnia.
*Ecclef.*13.25. Diues cōmotus confirmabitur ab amicis suis, humilis autem, cū ceciderit, expelletur & à notis. Diuiti decepto multi recuperatores, locutus est superba, & iustificauerunt eū. Humilis deceptus est, insuper & arguitur. Locutus est sensatè & non datus est ei locus. Diues locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius vsq; ad nubes perducent. Pauper locutus est, & dicunt: Quis est hic? quod si offenderit, subuertunt illum.
*Ecclef.*31. 3. Laborauit diues in congregatione substantiæ, & in requie sua replebitur bonis suis.
40. 25. Aurum & argentum constituet pedem.
Ibidem.26. Erigunt quidem animum opes & potentia, sed vtroque præstat timor Domini.

Diuitiæ quæ mala faciant.

*Exod.*15.12. DEuorabit eos terra (.i. terrenus amor.)
*Prou.*1.22. Vsquequo stulti ea, quæ sibi sunt noxia cupient?
11. 28. Qui confidit in diuitiis suis, corruet.
*Ecclef.*4.7. Considerans reperi & aliam vanitatem sub sole. Vnus est, & non habet secundū, non filiū, non fratrem, & tamen laborare nō cessat, nec satiatur oculus eius diuitiis nec recogitat dicens: Cui laboro, & defraudo genium meum bonis?
5. 11. Dulcis est somnus operanti, siue parum, siue multum comedat: Saturitas autem diuitiis non sinit eum dormire.
Ibidem. 9. Qui amat diuitias, fructum non capiet ex eis.
*Ecclef.*8.3. Multos perdidit aurum & argentum, cordaq; regū peruertit.
14.3. Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis: non satiabitur, donec consumat arefaciens animam suam. Oculus malus ad mala: & non satiabitur pane indigens, & tristitia erit super mensam suam.
27.1. Qui quærit locupletari, peruertit oculum suum.
30. 14. Melior est pauper sanus & fortis viribus, quàm diues imbecillis, & flagellatus malitia.
31. 5. Qui aurum diligit, non iustificabitur.
Ibidem. 6. Multi dati sunt in auri casus, & facta est in specie illi' perditio illorū. Væ illis qui sectātur illud, & omnis insipiēs eo capietur.

O mors

O mors quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis! 41.1

De terra loqueris, & de humo audietur eloquium tuum (propter amorem quem habes.) *Esa.29.4.*

Propter iniquitatem auaritiæ eius, iratus sum, & percussi eũ. Abscondi à te faciem meam & indignatus sum. 57.17.

Magnificati sunt & ditati. Incrassati sunt & impinguati: & præterierunt sermones meos pessimè. *Iere.5.27.*

Diuitias tuas, & thesauros tuos in direptionem dabo. 15.13.

Locutus sum ad te, in abundantia tua dixisti: Non audiam. 22.21.

Vbi sunt qui argentum thesaurizant, & aurum in quo confidunt homines? Exterminati sunt, & ad inferos descenderunt, & alij loco eorum exurrexerunt. *Bar.3.17.*

Intumuerũt aquæ profundi torrẽtis, qui nõ potest trãsuadari. *Ezec.47.5.*

In copia rerum omnium occident plurimos. *Danie.8.25.*

Ipsi diligunt vinacia vuarum. *Osee.3.1.*

Calumniam patiens est Ephraim fractus, quoniã, cœpit abire post sordes. 5.11.

Nemo potest duobus dominis seruire, aut vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit, & alterum contẽnet. Non potestis Deo seruire & mammonæ. *Matth.6.*

Vbi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum erit. *Ibidem.21.*

Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum Dei audit, & solicitudo seculi istius, & fallacia diuitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur. 13.22.

Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnũ cęlorũ. 19.23.

Dico inimicos crucis Christi, qui terrena sapiunt. *Philip.3.16.*

Vnde & bella & lites in vobis? nõne ex cõcupiscentiis vestris? *Iaco.4.1.*

Cor exercitatum in auaritia habentes, maledictionis filij, derelinquentes rectam viam errauerunt. *2.Pet.2.14.*

Tu dicis quia diues sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis quia miser es, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. *Apoc.3.17.*

Crimina nutriunt.

MVLTOS enim perdidit aurum & argentum: & vsque ad cor Regum extendit, & conuertit. *Eccles.8.3.*

Si diues fueris, non eris immunis à delicto. 11.10.

Domus, quę nimis locuples est, annullabitur superbia. 21.5.

Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum Diaboli, & desideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omniũ malorum est cupiditas. *1.Tim.6.9.*

Diui-

Doctrina Apostolorum scripta & non scripta, firmiter tenenda.

Rom.16.17. ROGO autem vos fratres, vt obseruetis eos, qui dissentiones & offendicula præter doctrinam quam didicistis faciunt, & declinate ab illis.

Gala.1.8. Sed licet nos aut angelus de cælo, euangelizet vobis præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit, 11. Notum enim vobis facio fratres euangelium, quod euangelizatum est à me, quia non est secundum hominem. &c.

2.Thess.2.15. Itaque fratres state & tenete traditiones quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram.

1.Cor. 11. 34. Si quis esurit, domi manducet, vt non in iudicium conueniatis, cætera cum venero, disponam.

Doctrina Apostolorum est Christi doctrina.

Luc.10.16. QVI vos audit me audit, & qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. 1.Cor.14.36.

2.Cor.2.14. Deo autem gratias. qui semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorē notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco, quia Christi bonus odor sumus in Deo, in iis qui salui fiunt, & in iis qui pereunt, &c. 17. Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo in Christo loquimur.

1.Thess. 2. 13. Gratias agimus Deo sine intermissione, quoniam cum accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non vt verbum hominum, sed sicut verè est, verbum Dei, qui operatur in vobis qui credidistis.

Gal.1.11. Notum enim vobis facio fratres euangelium, quod euangelizatum est à me quia non est secundum hominem.

Doctrinæ vtilitas quo ad docentem.

1. Esdr.7.25. IMPERITOS docete liberè.

Prou.18. 4. Aqua profunda verba ex ore viri: & torrens redundans fons sapientiæ.

19.11. Doctrina viri per patientiam noscitur, & gloria eius est iniqua prætergredi.

23.9. In auribus insipientium ne loquaris, quia despicient doctrinam eloquij tui.

Eccles.9.17. Verba sapientium audiuntur in silentio, plus, quàm clamor principis inter stultos.

Eccles.12.11. Verba sapientium sicut stimuli, & quasi claui in altum defixi, quæ per magistrorum consilium data sunt à pastore vno.

Beatus

Beatus qui enarrat iustitiam auri audienti. 25.12.

Anima viri sancti enuntiat aliquando vera, quàm septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum. Ecclesi.37.18.

Quò ad audientem.

DOCETE me, & ego tacebo, & si quid fortè ignoraui, instruite me. Iob.6.24.

Doctrinam magis, quàm aurum eligite. Prou. 8.10.

Doce iustum, & festinabit accipere. 9 9.

Cor sapiētis quærit doctrinā, & os stultorū pascitur imperitia. 15. 14.

Nō cesses audire, fili, doctrinā, nec ignores sermones scientiæ. 19 27.

Fili mi, inclina aurem tuam, & audi verba sapientiū. Appone autem cor ad doctrinam meam, quæ pulchra erit tibi, cùm seruaueris eam in ventre tuo, & redundabit in labiis tuis, vt sit in Domino fiducia tua. 22.17.

Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus & scientia, vt ostenderem tibi firmitatem & eloquia veritatis, respondere ex his illis qui miserunt te. Ibidem.20.

Ingrediatur ad doctrinā cor tuū, & aures tuę ad verba sciētię. 23. 12.

Auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam. Ecclesi. 3.31.

Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, vt intelligas, & cum sapientia proferes responsum. 5.16.

Si inclinaueris aurem tuam, excipies doctrinam, & si dilexeris audire, adipisceris scientiam. Ecclesi.6.34.

In multitudine presbyterorum prudētium consiste, & sapientiæ illorum ex corde coniungere, vt omnem narrationem Dei possis audire: & prouerbia laudis non effugiant à te. Et si videris sensatum, euigila ad eum, & limina ostiorum eiusdem atterat pes tuus.

Cogitatum tuum habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maximè assiduus esto, & ipse dabit tibi cor, & concupiscentia sapientiæ dabitur tibi.

Non te prætereat narratio seniorum, ipsi didicerunt à patribus suis. Quoniam ab ipsis disces intellectum, & in tempore necessitatis dabis responsum. Cap.8.11.

Quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt. Rom.15. 4.

Fructus docentis.

LABIA iusti erudiunt plurimos, qui autem indocti sunt, in cordis egestate morientur. Prou. 1.21.

Doctrina sua noscitur vir, qui autem vanus & excors est, patebit contemptui. 12. 8.

In lingua sapiētis dignoscitur, & sensus & sciētia & doctrina, in Ecclesi.4.19.

verbo

verbo sensati, & firmamentum in operibus iustitiæ.

33. 22. Vir peritus multos erudit, & animæ suæ suauis est.

Fructus audientis.

Prou. 1. 5. AVDIENS sapiens sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit.

14. 33. In corde prudentis requiescit sapientia, & indoctos quosque erudiet.

16. 22. Fons vitæ eruditio possidentis: stultorum disciplina stultitia est. Cor sapientis erudiet os eius, & labiis eius addet gratiã. Fauus mellis est amœnus sermo, dulcedo animæ, & ossiũ medela.

18. 15. Cor prudentis possidebit scientiam, & auris sapientium quæret doctrinam.

24. 13. Comede fili mi mel, quia bonum est & fauum dulcissimum gutturi tuo: Sic & doctrina sapientiæ animæ tuæ, quam cùm inueneris, habebis in nouissimis spem, & spes tua non peribit.

27. 11. Stude sapientiæ fili mi, & lætifica cor meum, vt possis exprobranti te spondere sermonem.

Ecclesi. 6. 18. Fili à iuuentute tua excipe doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam. Quasi is, qui arat, & qui seminat, accede ad eam, & bonos fructus ab ea exspecta.

Contemptus doctrinæ.

Prou. 1. 7. SApientiam atque doctrinam stulti despiciunt.

9. 7. Qui erudit derisorem, ipse iniuriam sibi facit: & qui arguit impium, sibi maculam generat.

14. 6. Quærit derisor sapientiam, & non inueniet: doctrina prudentium facilis.

17. 16. Qui euitat discere, incidet in mala.

18. 2. Non recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixeris, quę versantur in corde suo.

25. 20. Acetum in nitro, & qui cantat carmina cordi pessimo.

Ecclesi. 6. 21. Quàm aspera est nimium sapientia indoctis hominibus, & non permanebit in illis excors.

Ibidem. 22. Sapientia enim doctrinæ secundum nomen est eius, & non est multis manifesta. Quibus autem cognita est, permanet vsque ad conspectum Dei.

21. 14. Non erudietur, qui non est sapiens in bono. Est autẽ insipientia, quæ abundat in malo, & non est sensus vbi est amaritudo.

Ibidem. 17. Cor fatui quasi vas confractũ, & omnem sapientiam non tenebit. Verbum sapiens quodcumque audierit, sciens laudabit, & ad se adiiciet. Audiuit luxuriosus, & displicebit illi, & proiiciet illud post dorsum suum.

Qui

Qui docet fatuum, quasi qui conglutinat testam. Qui narrat verbum non audienti, quasi qui excitat dormientem de graui somno. Cum dormiente loquitur, qui enarrat stulto sapientiam. 22.7.

Homo assuetus in verbis improperij, in omnibus diebus suis non erudietur. 23.19.

Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas ante porcos. Matth.7.6.

Doctrinæ prauæ affectus quò ad docentem.

PRIVS vos ostendens fabricatores mendacij, & cultores peruersorum dogmatum. Iob.13.4.

Os fatuorum ebullit stultitiam. Prou.15.2.

Labia sapientum disseminabunt scientiam, cor stultorum dissimile erit. Ibidem.7.

Doctrina mala deserentium viam vitæ: qui increpationes odit morietur. Ibidem.10.

Doctrina stultorum fatuitas. 16.22.

Superbus & arrogans vocatur indoctus, qui in ira operatur superbiam. 21.24.

Narratio fatui quasi sarcina in via. Eccles.21.19.

Quo ad audientem.

VIR qui errauerit à via doctrinæ, in cœtu gigantium commorabitur. Prou.21.16.

Nunquid potest cæcus cæcum ducere? Nónne ambo in foueam cadunt? Luc.6.39.

Doctrina curiosæ malum.

QVI scutator est maiestatis, opprimetur à gloria. Pro.25.27.

Et agnoui quod in his quoq; esset labor, & afflictio spiritus, eò quòd in multa sapientia multa sit indignatio: & qui addit scientiam, addit & laborem. Eccles.1.17.

Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus, cogita semper, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. 3.22.

Dominus imitandus.

FAc secundum exemplar quod tibi in monte (à Christo) monstratum est. Exod.35.40.

Dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum timete, & mandata eius custodite. Deut.12.4.

Filij estote Domini Dei vestri. 14.1.

3.Re.18.21. Vſquequo claudicatis in duas partes? ſi Dominus Deus eſt, ſequimini eum, ſi autem Baal, ſequimini illum.
4.Reg.6.19. Sequimini me, & oſtendã vobis virum quem quæritis,(Chriſtum) Eliſæus,(Deus meus ſaluator.)
Iob.23.11. Veſtigia eius ſecutus eſt pes meus.
Iere.17.16. Et ego non ſum turbatus, te paſtorem ſequens.
Cant.1.4. Trahe me poſt te, curremus in odorem vnguentorum tuorũ.
Mich.2.13. Aſcendet pandens iter ante eos,
& inf à.13. Tranſiuit Rex eorum coram eis, & Dominus in capite eorum
1.Mach 2.27. Omnis qui zelũ habet legis, ſtatuẽs teſtamentũ, exeat poſt me.
Matth. 4.20. Continuò relictis retibus, ſecuti ſunt eum.
Luc.7.57. Magiſter ſequar te quocumque ieris.
Ibidem. 59. Sequere me, & dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos.
Matth.8.23. Aſcendẽte Ieſu in nauiculã (crucis,) ſecuti ſũt eũ diſcipuli ei⁹.
9.9. Ait Leui; Sequere me, Et ſurgens ſecutus eſt eum.
10.38. Qui non accipit crucẽ ſuã, & ſequitur me, nõ eſt me dignus.
16.24. Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam & ſequatur me.
19.21. Vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni ſequere me.
Ibidem.28. Vos qui ſecuti eſtis me, & reliquiſtis omnia, in regeneratione cùm ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim iudicantes duodecim tribus Iſrael.
20.34. Tetigit oculos eorũ, & ſtatim viderunt, & ſecuti ſunt eum.
Ioan. 8.12. Qui ſequitur me non ambulat in tenebris, Oues meæ vocem meam audiunt, & ſequuntur me.
12.26. Si quis mihi miniſtrat, me ſequatur.
Epheſ.5.1. Eſtote imitatores Chriſti, ſicut filij chariſsimi.
Philip.3.12. Sequor autem ſi quomodo comprehendam.
1.Pet. 2.21. Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum vt ſequamini veſtigia eius.
1.Ioan.2. 6. Qui dicit ſe in Chriſto manere, debet ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare.
Apoc.14.4. Hi ſunt, qui cum mulieribus non ſunt coinquinati, virgines enim ſunt, hi ſequuntur agnum quocumque ierit.

Dominus quærendus.

Deut.4.29. CVm quæſieris Dominus Deum tuum inuenies eum, ſi tamen toto corde quæſieris, tota tribulatione animæ tuæ.
2.Paral. 15.2. Si quæſieritis Dominum, inuenietis: ſi autem dereliqueritis eum, derelinquet vos.
1.Par.22.19. Præbete corda veſtra & animas veſtras, vt quæratis Dominũ.

Si quis

Si quis non quæsierit Dominum Deum Israel, moriatur à minimo vsque ad maximum, à viro vsque ad mulierem. *2. Para. 15. 13.*

Manus Dei nostri est super oẽs qui quærunt eũ in bonitate. *1. Esdr. 8. 22*

Quærite Deum, & viuet anima vestra. *Psal. 86. 33.*

Cùm occideret eos, quærebant eum & reuertebantur, & diluculo veniebant ad eum. *77. 34.*

Lætetur cor quærentium Dominum. *104. 3.*

Quęrite Domiũ & confirmamini: quærite faciem eius semper. *Ibidem. 4.*

Surgam & circuibo ciuitatem, per vicos & plateas quæram, quem diligit anima mea, quæsiui & non inueni. *Cantic. 3. 2.*

In simplicitate cordis quęrite illũ, quoniã inuenitur ab his qui non tentant illum apparet autem eis, qui fidem habent in illũ. *Sap. 1. 1.*

Inuenitur ab his qui quærunt illum, præoccupat qui se concupiscunt, vt se illis ostendat. *6. 13.*

Venit mane & nox, si quæritis, quærite. *Esa. 21. 12.*

Quærite Dominum dum inueniri potest. *55. 6.*

Quæsierunt me qui ante non interrogabant, inuenerunt qui non quæsierunt me. *65. 1.*

Quæritis me & inuenietis: cùm quæsieritis me in toto corde vestro, inueniar à vobis, ait Dominus. *Ierem. 29. 13.*

Sicut fuit sensus vester, vt erraretis à Deo, decies tantùm iterum couertentes requiretis eum. *Baruc. 4. 28.*

Tẽpus requirendi Dominũ cũ venerit qui docebit vos iustitiã. *Osea. 10. 12.*

Quærite me & viuetis, & nolite quærere Bethel. *Amos. 5. 4.*

Quærite Dominum & viuite, ne fortè comburatur vt ignis domus Ioseph, & deuorabit & non erit, qui extinguat Bethel. *Ibidem. 6.*

Quærite bonum & non malum, vt viuatis, & erit Dominus vobiscum sicut dixistis. *Ibidem. 14.*

Quærite Dominum omnes mansueti terræ, qui iudicium eius estis operati, quærite iustum, quærite mansuetum: si quomodo abscondamini in die furoris Domini. *Soph. 2. 3.*

Eamus & deprecemur faciem Domini, & quæramus Dominũ exercituum, vadam etiam ego. *Zach. 8. 21.*

Quærite primùm regnum Dei. *Matth. 6. 33.*

Quærite, & inuenietis; pulsate, & aperietur vobis. *7. 7.*

Quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia de panibus meis manducastis, & saturati estis. (sic multi.) *Ioan. 6. 26.*

Qui venit ad me, non esuriet. *Ibidem. 25.*

Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. (venire. *Ibidem. 68.*

Quæritis me & nõ inuenietis, & vbi ego sum vos nõ potestis *7. 34.*

Ecce vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini. *8. 21.*

Quæ sursum sunt sapite. *Col. 3. 2.*

Doeg seruus Saulis, prodit sacerdotem Abimelech. 1.Reg.22. 9.18. cædit sacerdotes Domini. Cap.22.18.

Domus æternalis.

Ioan.14.2. IN Domo patris mei mansiones multæ sunt.

2.Cor.5.1. Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, quód ædificationem ex Deo habemus: domum non manufactam, sed æternam in cælis.

Domus spiritualis virtuosè ædificatur.

1.Pet.2.4. AD quem accedentes lapidem viuum ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum, & honorificatum, & ipsi tanquam lapides viui superædificamini domos spirituales, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias acceptabiles Deo, per Christum Dominum nostrum. 1. Timoth. 3. Hæc tibi scribo. Eccles.2.

Gratiosè inhabitatur.

Heb.3.2. ET Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius, tanquam famulus, in testimonium eorum, quæ dicenda erant. Christus verò, tanquam filius in domo sua, quæ domus sumus nos, si fiduciam & gloriam spei vsque ad finem firmam retineamus.

Domus corporis nostri.

2.Cor.5.1. SCIMVS enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, quod ædificationem ex Deo habemus domum non manufactam æternam in cælis.

2.Pet.1.13. Iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in commonitione, certus quod velox est dispositio tabernaculi mei secundum quod & Dominus noster Iesus Christus significauit mihi.

Bene construitur.

Psal.126.1. NISI Dominus ædificauerit domum in vanum laborauerunt, qui ædificant eam.

Prou.24.27. Præpara foris opus tuum: & diligenter exerce agrum tuum, & posteà ædifica domum tuam.

Eccles.21.9. Qui ædificat Domum suam impendiis alienis, quasi qui colligit lapides suos in hyeme.

Iere.22.13. Væ qui ædificat domum suam in iniustitia, & cœnacula sua, & non in iudicio: amicum suum opprimet frustra, & mercedem non reddet ei. Qui dicit, ædificabo mihi domum latam.

Male

Malè destruitur.

QVI conturbat domum suam, possidebit ventos,& qui stultus est,seruiet sapienti. *Pro.11.29.*

Domus impiorum delebitur,tabernacula verò iustorum germinabunt. 14. 11.

Domum superborum demolietur Dominus. 15.25.

Conturbat domum suam qui sectatur auaritiam. *Ibidem.27.*

Melior est buccella sicca cum gaudio, quàm domus plena victimis cum iurgio. 17.1.

In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perstillabit domus. *Eccles.10.18.*

Obiurgatio & iniuriæ annullabunt substantiam, & domus quæ nimis locuples est,annullabitur superbia, sic substantia superbi eradicabitur. *Eccles.21.5.*

Debitè gubernatur.

NOVIT iustus iumentorum suorum animas. *Prouer.12.10*

Domus iusti plurima fortitudo, & in fructibus impij conturbatio. 15. 8.

Noli esse sicut leo in domo tua euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi. *Eccles.4.35.*

Et à filiis tuis caue,& à domesticis tuis attende. 32.26.

Filio & mulieri, fratri & amico non des potestatem super te in vita tua: & ne dederis alij possessionem tuam, ne fortè te pœniteat, & depreceris pro illis. 33.20.

Dum adhuc superes & aspiras, non immutabit te omnis caro. Melius est enim vt filij tui te rogent, quàm te respicere in manus filiorum tuorum. *Ibidem.21.*

Plenè firmatur.

SICVT auis transmigrans de nido suo, sic vir qui derelinquit locum suum. *Prou.27.8.*

Initium vitæ hominis, aqua & panis, & vestimentum, & domus protegens turpitudinem. *Eccles.29.28.*

Melior est victus pauperis sub tegmine asserum, quàm epulæ splendidę peregrè sine domicilio.Minimũ pro magno placeat tibi,& improperium peregrinationis non audies. Vita nequam hospitandi de domo in domum, & vbi hospitabitur non fiducialiter aget,nec aperiet os(suum.)Hospitabitur & pascet,& portabit ingratos,& adhuc amara audiet. Transi hospes, & orna mẽsam,& quæ in manu habes,& ciba cæteros. Exi à facie honoris inimicorum meorũ:necessitudine domus meæ hospitio mihi factus es frater?Grauia hæc homini habenti sensum. Correptio *Ibidem.29.*

domus, & improperium fœnerantis.

Dolus.

Hiere.9.6. HAbitatio tua in medio doli, in dolo renuerunt scire me, dicit Dominus.

Psal.34.20. Quoniam mihi quidem pacificè loquebantur, & in iracundia terræ loquentes dolos cogitabant.

Act.5.1. Vir autem quidam erat nomine Ananias, cum Saphyra vxore sua vendidit agrum & fraudauit de precio agri, &c.

Dolosus Deum offendit.

Iob.13.3. SImulatores & callidi prouocant iram Dei, neque clamabunt cùm vincti fuerint. Morietur in tempestate anima eorum, & vita eorum inter effeminatos.

Psal.5.7. Virum sanguinum & dolosum abominabitur Dominus.

11.4. Disperdet Dominus vniuersa labia dolosa.

Prou.13.13. Abominatio Domini est omnis illusor.

Proximum fallit.

Psal.3.32. SEpulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolosè agebant, venenum aspidum sub labiis eorum.

54.22. Moliti sunt sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula.

139.4. Acuerunt linguas suas sicut serpentes: venenum aspidum sub labiis eorum.

Eccles.11.31. Non omnem hominem inducas in domũ tuam: multæ enim sunt insidię dolosi. Sicut enim eructant pręcordia fœtentiũ, & sicut perdix inducitur in caueã, & caprea in laqueũ, sic & cor superborum: & sicut prospector videns casum proximi sui. Bona enim in mala conuertens insidiatur, & in electis ponet maculã. A scintilla enim vna augetur ignis, & ab vno doloso augetur sanguis: homo verò peccator sanguini insidiatur.

Ibidem.35. Attende tibi à pestifero: fabricat enim mala, ne fortè inducat super te subsannationem in perpetuum.

Ibidem.36. Admitte ad te alienigenam, & subuertet te in turbine, & abalienabit te à viis propriis.

Esa.32.6. Stultus enim fatua loquetur, & cor eius faciet iniquitatem, vt perficiat simulationẽ, & loquatur ad Dominũ fraudulẽter, & vacuam faciat animam esurientis, & potum sitienti auferat. Fraudulenti vasa, pessima sunt: Ipse enim cogitationes concinnabit ad perdendos mites in sermone mendacij, cùm loqueretur pauper iudicium.

Ierem. 6.13. A propheta vsque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum.

Seipsum perdit.

ECCE, parturiit iniustitiam, concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Lacum aperuit, & effodit eū, & incidit in foueā, quam fecit. Conuertetur dolor eius in caput eius: & in vertice n ipsius iniquitas eius descendet. *Psal.7.15.*

Infixæ sunt gentes in interitu, quem fecerunt: in laqueo isto quem absconderunt, comprehensus est pes eorum. *9.16.*

Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. *54.24.*

Ipse deludet illusores, & mansuetis dabit gratiam. *Prou.3.34.*

Non inueniet fraudulentus lucrum. *12.27.*

Vir versutus odiosus erit. *14.17.*

Qui decipit iustos in via mala, in interitu suo corruet, & simplices possidebunt bona eius. *28.10.*

Qui in altum mittit lapidem, super caput eius cadet, & plaga dolosa dolosi diuidet vulnera, & qui foueā fodit incidet in eam, & qui statuit lapidem proximo suo, offendet in eo, & qui laqueum alij ponit, peribit in illo. *Eccles.27.28.*

Sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est in ore suo: pacem cū amico suo loquitur, & occultè ponit eis insidias. Nunquid super his non visitabo dicit Dominus, & in gente huiusmodi non vlciscetur anima mea? *Iere.9.8.*

Maledictus dolosus. *Malach.1.14.*

Domus ædificata super petram firma manebit.

OMNIS ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domum suam supra petram, Luc. 6.48. idem. *Matth.7.24.*

Et ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prǽualebunt aduersus eam. *Cap.16.18.*

Quis ergo nos separabit à charitate Christi? Tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio? an gladius? sicut scriptum est? *Rom. 8.35.*

Quia propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oues occisionis. *Psal.43.23.*

Domini ac Dominæ erga totam familiam officia.

SI emeris seruum Hebræum sex annis seruiet tibi, in septimo egredietur liber gratis. 20. Qui percusserit seruum suum vel ancillam virga, & mortui fuerint in manibus eius, criminis reus erit. 26. Si percusserit quispiam oculum serui sui, aut ancillæ suę, & luscos eos fecerit, dimittet eos liberos. *Exod.21.2. Idem. Deut. 15.12.*

Leu.19.13. Non facies calumniam proximo tuo, nec vi opprimes eum, non morabitur opus mercenarij apud te vsque ad mane.

Deut. 5. 14. Septimus dies sabbati est, id est, requies Domini Dei tui, non facies in eo quicquam operis, tu & filius tuus, & filia, seruus, & ancilla tua, & bos & asinus, & omne iumentum tuum, & peregrinus, qui est intra portas tuas, & requiescet seruus tuus, & ancilla tua, sicut & tu. Idem Deut. 24. 15.

Prou.29.19. Seruus verbis non potest erudiri, quia quod dicis intelligit, & respondere contemnit.

Ecclef.7.22. Non lædas seruum in veritate operantem, neque mercenarium dantem animam suam.

Cap.33.27. Iugum & lorum curuant collum durum, & seruum inclinant operationes assiduæ: Seruo maleuolo tortura & cōpedes, mitte illum in operationem, ne vacet, multam enim malitiā docuit curiositas. In opera constitue eum, sic enim decet illum, &c. Verum sine iudicio nihil facias graue, si est tibi seruus, sit tibi quasi anima tua, quasi fratrem sic eum tracta, quoniam in sanguine animæ tuę comparasti illum.

Ephes.6.9. Et vos Domini eadem facite illis (scilicet seruis) remittentes minas, scientes quia & illorum, & vester Dominus est in cælis, & personarum acceptio non est apud Deum

Colloss.4.1. Domini quod iustum est & æquum, seruis præstate, scientes quod & vos Dominum habetis in cælo.

Donaria accipere an prohibitum.

Exod.23.8. NON accipias munera quæ etiam excæcant prudentes, & subuertunt verba iustorum.

Num.22.18. Si dederit mihi Balac, plenam domum suam argenti & auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, vt vel plus vel minus loquar. 2. Paral. 19. 7.

Deut.10.17. Dominus Deus vester ipse est Deus deorum, & Dominus dominantium Deus magnus & potens, qui personam non accipit nec munera.

Cap.27.25. Maledictus qui accipit munera, vt percutiat animam sanguinis innocentis, & dicit omnis populus Amen.

1.Reg.8.3. Et non ambulauerunt filij eius in viis eius, sed declinauerunt post auaritiam, acceperuntque munera & peruerterunt iudiciū.

Cap.12.13. Samuel ait. Ecce præsto sum, loquimini de me corā Domino, & coram Christo eius: vtrum bouem cuiusquam tulerim, aut asinum, si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam munus accepi, & contemnam illud hodie, restituamque vobis.

Locutus

Locutus est autem rex (Hyeroboam) ad virum Dei veni me- 3.Reg.13.7
cum domum, vt prandeas, & dabo tibi munera, respondit vir Dei ad regem: Si dederis mihi mediam partem domus tuæ non veniam tecum, neq; comedam, neq; bibam aquam in loco isto.

Congregatio hypocritæ sterilis, & ignis deuorabit tabercula Iob.15.34.
eorum qui munera libenter accipiunt.

Qui pecuniam suam non dederit ad vsuram, & munera super Psal.14.5.
innocentem non accepit, qui facit hæc non commouebitur in æternum.

In quorum manibus iniquitates sunt, & dextra eorum reple- 25.10.
ta est muneribus.

Munera de sinu impius accipit, vt peruertat semitas iu- Prou.17.23.
dicij.

Principes tui infideles, socij furum, omnes diligunt mune- Esa.1.23.
ra, sequuntur retributiones (sc. prophetat super Iudam & Hyerusalem.)

Væ qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad Cap.5.22.
miscendam ebrietatem, qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti aufertis ab eo.

Qui ambulat in iustitiis & loquitur veritatem, qui proiicit Cap.33.15
auaritiam ex calumnia, & excutit manus suas ab omni munere, qui obturat aures suas ne audiat sanguinem, & claudit oculos suos ne videat malum, iste in excelsis habitat.

Munera acceperunt (Hierosolymitæ) apud te ad effuden- Ezec.22.12.
dum sanguinem, vsuram, & suprabundantiam accepisti, & auarè proximos tuos calumniabaris, meique oblita es, ait Dominus Deus.

Principes tui (Hierusalem) in muneribus iudicabant, & sa- Mich.3.11.
cerdotes eius in mercede docebant, & prophetæ eius in pecunia diuinabant, & super Dominũ requiescebant dicentes: nunquid Dominus in medio nostrum.

Multos enim perdidit aurum & argentum, & vsque ad cor Eccles.8.3.
regum extendit & conuertit.

Xenia & dona excæcant oculos iudicum, & quasi mutus in Cap.20.31.
ore auertit correptiones eorum.

Dona diuina liberaliter à Deo dantur.

ET quis antè dedit mihi, vt reddam ei? Iob.41.2.

Bona & mala; vita & mors, paupertas & honestas à Deo Eccles.11.14.
sunt.

Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi Rom.11.36.
honor & gloria in secula seculorum. Amen.

1.Cor.4.7. Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis.

Ephes.4.7. Vnicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Propter quod dicit: Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus.

Iaco.1.16. Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi. Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à patre luminum.

Multipliciter ordinantur.

Matth.25.14. SICVT enim homo peregrè proficiscens, vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, & vni dedit quinque talenta, alij autem duo, alij verò vnum, vnicuique secundum propriam virtutem.

1.Cor.7.7. Sed vnusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius verò sic.

Cap.12.7. Vnicuique autem datur manifestatio spiritus ad vtilitatem.

Ephes.4.11. Et ipse dedit quosdam quidem apostolos.

1.Pet.4.10. Vnusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes: sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei.

Vtiliter operantur.

Psal.110.10. INtellectus bonus omnibus facientibus eum.

Eccles.11.17. Datio Dei permanet iustis, & profectus illius successus habebit in æternum.

Matth.25.16. Abiit autem qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia quinque. Ait illi Dominus eius: Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.

Luc.12.48. Omni autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo.

19.12. Homo quidam, &c. Negociatio. 3.

Drusilla vxor Felicis Præfecti audit doctrinam euangelicam à Paulo act. 24. 24.

Ebrietas & Gula, & Vide Ieiunium.

Gen.9.21. BIBENSQVE vinum (Noe) inebriatus est, & nudatus in tabernaculo suo.

Cap.19.32. Veni (ait filia Loth) inebriemus eum vino, dormiamusque cũ illo vt seruare possimus ex patre nostro semen &c. 35.

Leuit.10.9. Dixit Dominus ad Aaron, vinum & omne quod inebriare potest, non bibetis tu & filij tui quando intrabitis in tabernaculum testi-

testimonij ne moriamini, quia præceptum sempiternum est in generationes vestras.

Mansit Vrias in Hyerusalem in die illa, & altera vt vocauit eum Dauid, vt comederet coram se & biberet & inebriauit eum. 2.Reg. 11.13.

Præceperat autem Absalon pueris suis dicens. Obseruate cũ temulentus fuerit Ammon vino, & dixero vobis: percutite eum & interficite, nolite timere, ego enim sum qui præcipio vobis: confortamini & estote viri fortes. Cap.13.28.

Luxuriosa res vinum & tumultuosa ebrietas, quicunque hijs delectatur non erit sapiens. Prouer. 20.1.

Qui diligit epulas in egestate erit, qui amat vinum & pinguia non ditabitur. Cap.21.17.

Vinum in iucunditatem creatum est & non in ebrietatem ab initio. Cap.31.34.

Noli regibus ô Lamuel, noli regibus dare vinum, quia nullum secretum vbi regnat ebrietas. Prou.31.4.

Vinum & mulieres apostatare faciunt sapientes & arguunt sensatos. Eccles.19.2.

Væ qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsque ad vesperum, vt vino æstuetis. 22. Væ qui potentes estis ad bibendum vinum & fortes ad miscendam ebrietatẽ. Esa.5.11.

Venite sumamus vinum & impleamur ebrietate & erit sicut hodie sic & cras & multo amplius. cap.10.7. Cap.56.12.

Ecce hæc fuit inquitas Sodomæ sororis tuę, superbia, saturitas panis, & abundantia & ocium ipsius, filiarum eius & manum egeno & pauperi non porrigebant. Ezec.16.49.

Fornicatio & vinum & ebrietas auferunt cor. Osee.4.11.

Expergiscimini ebrij & flete & vlulate omnes, qui bibitis vinum in dulcedine, quoniam periit ab ore vestro. Ioel.1.5.

Holophernes iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus. 8. accessitq; Iudith ad columnam, quæ erat ad caput lectuli eius: & pugionem eius, qui in ea ligatus pendebat, exoluit. 10. & abscidit caput eius. Iudith.13.5.

Cùm inebriatus esset Symon (senex) & filij eius, surrexit Ptolomeus cum suis & sumpserunt arma sua, & intrauerunt in conuiuium & occiderunt eum, & duos filios eius & quosdam pueros eis. 1.Mach.16.16

Attendite autem vobis ne corda vestra grauentur crapula, & ebrietate & curis huius vitæ & superuenier in vos repentina dies illa. Luc.21.34.

Sicut in die honestè ambulemus non in commessationibus & ebrie- Rom.13.13.

ebrietatibus non in cubilibus & impudicitiis, non in contentione & æmulatione.

1.Cor.6.10. Neque fures neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt, idem, Gal.5.21.

Eph.5.18. Nolite inebriari vino, in quo est luxuria sed implemini Spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in psalmis & hymnis & canticis spiritualibus, cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino.

Ebrietas iram Dei prouocat.

Esa.5.11. VAE qui consurgitis manè ad ebrietatem sectādam & potandum vsque ad vesperum, vt vino æstuetis, 22. Væ qui potentes estis ad bibendum vinum & viri fortes ad miscendam ebrietatem. Daniel. 5.2.

Cap.28.1. Væ coronæ superbiæ, ebriis Ephraim & flori decidenti, gloriæ exaltationis eius, qui erānt in vertice vallis pinguissimæ errantes à vino.

Ioel.1.5. Expergiscemini ebrij & flete, & vlulate omnes qui bibitis vinum in dulcedine, quoniam periit ab ore vestro.

1.Cor.6.16. Neque fures, neque auari, neque ebriosi.&c.regnum Dei possidebunt.

Mentem alienat.

Prou.23.31. NE intuearis vinum quando flauescet, cum splenduerit in vitro color eius, ingreditur blandè, sed in nouissimo mordebit vt coluber & sicut regulus venena diffundet.

Ecclef.19.2. Vinum & mulieres apostatare faciunt sapientes & arguent sensatos.

Esai.28.7. Verum hi quoque præ vino nescierunt & præ ebrietate errauerunt, sacerdos & propheta nescientes præ ebrietate, absorpti sunt à vino, errauerunt in ebrietate, ignorauerunt iudicium.

Osee.4.11. Fornicatio & vinum & ebrietas auferunt cor.

Ad libidinem incendit.

Pro.20.1. LVxuriosa res vinum & tumultuosa ebrietas, quicumque his delectatur non erit sapiens.

Ephes.5.18. Nolite inebriari vino in quo est luxuria, sed implemini Spiritu sancto, &c.

Facultates dissipat.

Ecclef.19.1. OPerarius ebriosus non locupletabitur, & qui spernit modica paulatim decidet, Prou.25.20.

Secre-

Secretum detegit.

NOLI regibus ô Lamuel noli regibus dare vinum quia nullum secretum vbi regnat ebrietas. *Prou.31.4.*

Væ qui potum dat amico suo, mittens fel suum & inebrians vt aspiciat nuditatem suam. *Abacuc.2.15.*

Ad furorem & rixas excitat.

LVxuriosa res vinum & tumultuosa ebrietas quicumque his delectatur non erit sapiens. *Prou.20.1.*

Cui væ? cuius patri væ? cui rixæ? cui foueæ? cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum? nónne his qui commorantur in vino & student calicibus epotandis? *Prou.23.29.*

Vinum multum potatum, irritationem & iram & ruinas multas facit. 40. Ebrietatis, animositas, imprudentis offensio, minorans virtutem & faciens vulnera. *Eccles.31.38.*

Dies regis nostri cœperant principes furere à vino, extendit manum suam cum illusoribus. *Osee.7.5.*

Ecclesia accipitur pro templo materiali.

NON intrabit eunuchus attritus vel amputatis testiculis & abscisso veretro ecclesiam Domini. *Deut.23.1.*

Omnes anguli populorum & cuncta tribus Israel, in ecclesiã populi Dei conuenerunt quadraginta milia pugnatorum. *Iudicũ.20.2.*

Postea verò conuocatus est omnis populus, & per totã noctem intra ecclesiam orauerũt petentes auxilium à Deo Israel. *Iudith.6.21.*

In ecclesiis benedicite Deo Domino de fontibus Israel. *Psal.67.27.*

Primum quidem conuenientibus vobis in ecclesiam, audio scissuras esse inter vos & ex parte credo. *1.Cor.11.18.*

Mulieres in ecclesiis taceant, non permittitur eis loqui, sed subditas esse sicut & lex dicit. *Cap.14.34.*

Accipitur pro fidelium cœtu tam bonorum quàm malorum.

SI quis hoc ritu fuerit expiatus peribit anima illius de medio ecclesiæ quia sanctuarium Domini polluit & non est aqua lustrationis aspersus, &c. *Num.19.20.*

Cur eduxisti ecclesiã Domini in solitudine, dixerunt vtinam periissemus inter fratres nostros coram Domino. *Cap.20.4.*

Et nouerit vniuersa ecclesia hæc quia non in gladio, nec in hasta saluat dominus: ipsius est enim bellum vt tradet vos in manus nostras. *1.Reg.17.47.*

Con-

3.Reg. 8.14. Conuertit rex faciem suã, & benedixit omni ecclesiæ Israel: omnis enim ecclesia Israel stabat, &c.55. stetit ergo Salomon & benedixit omni ecclesiæ Israel voce magna.

1.Paral. 29.1. Locutus est Dauid rex, ad omnem ecclesiam, Salomonem filium meum vnum elegit Dominus adhuc puerum & tenellum.

2.Par.1.5. Altare æneum quod fabricatus fuerat Beseleel, filius Vri filij Hur ibi erat coram tabernaculo Domini quod & requisiuit Salomon & omnis ecclesia.

Psal.21.26. Apud te laus mea in ecclesia magna, vota mea reddam in conspectu timentium eum.

34.18. Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo graui laudabo te. 1. Mach.5.16. & 14.19.

Psal.106.32. Exaltent eum in ecclesia plebis & in cathedra seniorum laudent eum.

149.1. Cantate Domino canticũ nouũ, laus eius in ecclesia sanctorũ.

Matth.16. 18. Ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hãc petrã ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam.

Act.5.11. Et factus est timor magnus in vniuersa ecclesia, & in omnes qui audierant hęc, cap.8.1.

Rom.16.16. Salutant vos ecclesiæ Christi, 23. Salutat vos Caius hospes meus & vniuersa ecclesia.

Cap.12.28. Et quosdam quidem posuit Deus in ecclesia primum apostolos secundo prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, 2. Cor. 8.18, 23.24. cap.11. 8. Ephes. 5.23.

1.Tim.3.5. Si quis autem domui suæ præesse nescit, quomodo ecclesiæ Dei diligentiam habebit? Apoc. 1.11. & 22.16.

Iaco.5.14. Infirmatur quis ex vobis inducat presbyteros ecclesię, & orẽt super eum vngentes eum oleo in nomine Domini, &c.

Ecclesia accipitur pro cœtu vnius prouinciæ.

3.Reg.8.14. CONuertit rex faciem suam, & benedixit omni ecclesię Israel, omnis ecclesia Israel stabat.

Act.9.31. Ecclesia quidem quæ per totam Iudæam & Galileam & Samariam habebat pacem, ędificabatur ambulans in timore Domini, & consolatricem sancti Spiritus replebatur.

Cap.11. 2. Cùm autem ascendisset Petrus Hyerosolymam, disceptabant aduersus illum qui erant ex circuncisione, &c.

Cap.13.1. Erant autem in ecclesia quæ erat Antiochiæ prophetę & doctores in quibus Barnabas, & Simon qui vocabatur niger.

Cap.19.32. Alia autem aliud clamabant, erat enim ęcclesia confusa & plures nesciebant qua ex causa conuenissent.

A Mi-

A Mileto autem mittens Ephesum vocauit maiores natu eccle- *Cap.20.17.*
siæ,&c. 2. Thess. 1. ecclesiis scilicet Thessalonicensium.

Commendo autem vobis Phœben sororem nostram quæ est *Rom.16.1.*
in ministerio ecclesiæ quæ est in Canchris vt eam suscipiatis in
Domino dignè sanctis, &c.1.Cor.1.2.ecclesiæ Corinthi.

De collectis autem quæ fiunt in sanctos sicut ordinaui eccle- *1.Cor.16.1.*
sijs Galatiæ ita & vos facite,&c.

Notam autem vobis facimus fratres gratiam Dei quæ data *2.Cor.8.1.*
est in ecclesiis Macedoniæ. Gal. 1.2. Ecclesiis Galatiæ.

Salutat vos ecclesia quæ est in Babylone,&c. *1.Pet.5.13.*

Et angelo Ephesi Ecclesiæ scribe, &c. cap.3.1.& angelo ec- *Apoc.2.1.*
clesiæ Sardis scribe.&c.

Ecclesia pro Prælatis & Præpositis accipitur.

QVOD si non audierit eos,dic ecclesię si autem ecclesiam *Matth.18.17.*
non audierit, sit tibi sicut AEtnicus & Publicanus.

Ecclesia est vna & visibilis præfigurata per vnam, & visibilem Arcam Noe.

FAC tibi arcam de lignis leuigatis, mansiunculas in arca fa- *Gen.6.14.*
cies & bitumine linies intrinsecus & extrinsecus.

Qui increduli fuerant aliquando, quando exspectabant Dei *1.Pet.3.20.*
patientiam in diebus Noe, cum fabricaretur arca in qua paucæ,
sc.octo animæ saluæ factæ sunt per aquam.

Per ciuitatem sanctam Hierusalem.

ET ego Ioannes vidi ciuitatem sanctam Hierusalem nouam, *Apoc.21.2.*
descendentem de cælo,à Deo paratam, sicut sponsam orna-
tam viro suo.

Per hortum conclusum & fontem signatum.

HORTVS conclusus soror mea, sponsa hortus conclusus, *Cant.4.12.*
fons signatus.

Per vnam columbam.

VNA est columba mea, perfecta mea vna est matri suæ, ele- *Cap.6.8.*
cta genetrici suæ, &c.

Per vineam.

VINEAM de AEgypto transtulisti eiecisti gentes & plan- *Psal.79.9.*
tasti eam.

Cant.2.15. Capite nobis vulpes paruulas quę demoliuntur vineas, nam vinea nostra floruit.

Hiere.2.21. Ego plantaui te vineam electam omne semen verum, quomodo ergo conuersa es mihi in prauum vinea aliena.

Cap.12.10 Pastores multi demoliti sunt vineam meam, conculcauerunt partem meam, dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis.

Matth.20.1. Simile est regnum cælorum homini patrifamilias qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam.

Mar.12.1. Et cœpit illis in parabolis loqui, vineam pascinauit homo & circundedit sepem & fodit locum & ędificauit turrim & locauit eam agricolis & peregre profectus est. Idem Luc.20.9.

Per nauem.

Luc.5.3. ASCENDENS autem in vnam nauim quæ erat Symonis, rogauit eum à terra reducere pusillum, & sedens docebat de nauicula turbas.

Per sagenam comprehendentem bonos & malos pisces.

Matth.13.47. ITERVM simile est regnum cælorum sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti.

Per agrum.

Cap.13.24. SIMILE factum est regnum cælorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo.

Per regnum cælorum, Math. 13.25.

Ecclesia firmamentum veritatis errare non potest.

Matth.16.18. ET ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam.

Cap.28.20. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi.

Luc.22.32. Ego rogaui pro te Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.

Ioan.14.16. Et ego rogabo patrem & alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in ęternum.

Cap.16.13. Cùm venerit Spiritus sanctus docebit vos omnem veritatem.

1.Timo.3.15. Si autem tardauero, vt scias quomodo oporteat te in domo Dei conuersari, quæ est ecclesia Dei viui columna & firmamentum

mentum veritatis. 1. Ioan.2.27.

Ecclesia est corpus Christi.

OMNIA subiecit sub pedibus eius & ipsum dedit caput su- Ephe.1.22.
per omnem ecclesiam quæ est corpus ipsius &c. Cap.4.4.
Quomodo vir est caput mulieris, sicut Christus caput eccle- Cap.5.23.
siæ, ipse saluator corporis eius.
Vos autem estis corpus Christi & membra de membris. 1.Cor.12.27.

Ecclesia fidelium nascitur & propagatur per sanam doctrinam.

FILIOLI mei quos iterum parturio donec formetur Chri- Gal.4.19.
stus in vobis.
Nam si decem milia pœdagogorum habeatis in Christo, sed 1.Cor.4.15.
non multos patres, nam in Christo Iesu per euangelium ego
vos genui.1. Pet.1.23. 1.Ioan.3.9. 5.18.Iaco.1.18.

Ecclesia seu fidelium cœtus tenetur sacerdotibus pastoribus suis necessaria ministrare.

CAVE ne derelinquas leuitem in omni tempore quo versaris Deut.12.19.
in terra Idem 14. 27.
Non ligabis os boui trituranti in area fruges tuas. Cap.25.4.
Dignus est operarius mercede sua. Idem Luc.10. Math.10.10.
Si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles debent & Rom.15.17.
in carnalibus ministrare illis.
Quis militat suis stipendijs vnquam? Quis plantat vineam & 1.Cor.9.7.
de fructu eius non edit? quis pascit gregem & de lacte gregis nõ
manducat? Nunquid secundum hominem hæc dico? an & lex
hæc non dicit? Scriptum est enim in lege Moysi non alligabis os
bouis triturantis &c.11. Si vobis spiritualia seminauimus, mag-
num est, si nos carnalia vestra metamus?
Rogamus vos fratres vt noueritis eos qui laborant inter vos 1.Thess.5.12.
& præsunt vobis in Domino, & monent vos vt habeatis illos a-
bundantius in charitate propter opus illorum. Pacem habete cum
illis.

Tenetur etiam pro suis præfectis orare.

ET Petrus quidem seruabatur in carcere. Oratio autem fiebat Act.12.5.
sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo.
Obsecro vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum Rom.15.30.
& per charitatem sancti spiritus vt adiuuetis me in orationibus
pro me ad Deum.

Colloss.4.2. Orationi instate vigilantes in ea in gratiarum actione, orantes simul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis ostium sermonis adloquendum mysterium Christi &c.

2.Thess.3.1. De cætero fratres orate pro nobis vt sermo Dei currat & clarificetur sicut & apud vos &c. Heb.13.18.

Ecclesia est sponsa Christi.

2.Cor.11.2. AEmulor enim vos Dei æmulatione, despondi enim vos vni viro virginē castam exhibere Christo Psal.44.11. Ezech.16.9 Ephe.5.26. Apo.19.8. 21.10.

Ecclesiæ caput est Christus.

1.Cor.12.27. VOs autem estis corpus Christi & membra de membro.

Ephe.1.22. Omnia subiecit sub pedibus eius, & ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam quæ est corpus ipsius.

Cap.4.15. Veritatem autem facientes in charitate crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus.

Cap.5.23. Quoniam vir est caput mulieris, sic Christus caput ecclesiæ.

Coll.1.18. Et ipse est caput corporis ecclesiæ qui est principium primogenitus ex mortuis, vt sit in omnibus ipse primatum tenens. cap. 2. 10.

Ecclesiæ membra sunt veri fideles eidem capiti Christo eiusque vicario subiecti, cuiuscunque nationis fuerint siue Iudæi siue gentiles.

Ioan 10.16. ALIAS oues habeo quæ non sunt ex hoc ouili & illas oportet me adducere, & vocem meam audient & fiet vnum ouile & vnus pastor.

1.Cor.12.12. Sicut enim corpus vnum est & membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sunt multa, vnum tamen corpus sunt, ita & Christus &c.

Ephes.3.6. Gentes esse cohæredes & concorporales & comparticipes promissionis eius in Christo Iesu per euangelium cuius factus sum minister &c.

Ecclesiæ claues & potestas promittuntur.

Math.16.19. ET tibi dabo claues regni cœlorum & quodcunque ligaueris super terram erit ligatum & in cœlo, & quodcumque solueris super terram erit solutum & in cœlis.

Claues traduntur.

ACCIPITE Spiritum sanctum quorum remiseritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Ioan.20.23.

Claues exercentur. Vide excommunicatio, Confessio.

QVOD si non audierit eos dic ecclesiæ Si autem ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Math.18.17.

Ecclesiam sibi Christus comparauit suo sanguine.

ATTENDITE vobis & vniuerso gregi in quo Spiritus sanctus posuit episcopos, regere ecclesiã Dei quã acquisiuit sãguine suo. Act.20.28.

Empti estis precio magno. Ephes.2.13. 1.Cor.6.20.

Precio empti estis nolite fieri serui hominum. Cap.7.23.

Preciosi sanguine agni immaculati Christi & incontaminati empti estis &c. 1. Ioan.1.7. Apoc. 1.5. 1.Pet.1.19.

Neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introiuit semel in sancta &c. Heb.9.12.

Dignus es Domine accipere librum & aperire signacula eius quoniam occisus es & redemisti nos in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione. Apoca.5.9.

Ecclesiam suam sanctam Deus protegit & custodit.

DOMINVS autem præcedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis & per noctem in columna ignis, vt dux esset itineris vtroque tempore. Exo.13.21.

Habitaboque in medio filiorum, eroque illis Deus, Idem 3 Reg. 6. 13. Cap.29.45.

Ambulabo inter vos & ero Deus vester, vosque eritis populus meus. Leuit.26.12.

Dominus Deus tuus ambulat in medio castrorum, vt eruat te & tradat tibi inimicos tuos, vt sint castra tua sancta & nihil in eis appareat fœditatis ne derelinquat te &c. Deut.23.14

Dominus Deus tuus transibit ante te, ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo & possidebis eas: & Iosue iste trãsibit ante te sicut locutus est Dominus. Cap.31.3.

Domine refugium factus es nobis à generatione in generationem. Psal.90.1.

Cùm transieris per aquas tecum ero, & flumina non operient te, cum ambulaueris in igni non combureris, & flamma non ardebit te. Esa.43.2.

Et tu noli timere seruus meus Iacob, ait Dominus, quia tecũ ego sum, quia ego consumam cunctas gentes ad quas eieci te, te verò non consumam, sed castigabo te in iudicio, nec quasi Hyere.46.28.

innocenti pateam tibi.

Math. 28. 20. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi Ioan. 14 23. 2. Cor. 6. 16.

Ecclesiæ officium.

4 Reg 3 15. CVM QVE cerneret Psaltes, facta est super eũ manus Domini.
Esth. 14. 9. Volunt claudere ora te laudantium.
Psalm. 25. 12. In ecclesijs benedicam te Domine.
32. 3. Bene psallite ei in vociferatione.
49 14. Immola Deo sacrificium laudis: & redde altissimo vota tua.
Ibidem 23. Sacrificium laudis honorificabit me.
70. 8. Repleatur os meum laude.
70. 23. Exultabunt labia mea, cùm cantauero tibi.
118. 164. Septies in die laudem dixi tibi.
Eccles. 7. 15. Ne iteres verbum in tua oratione.
15. 9. Non est speciosa laus in ore peccatoris.
39. 41. In omni corde & ore collaudate & benedicite nomẽ Domini.
Esaia. 29. 13. Appropinquat populus iste ore suo, & labijs suis glorificat me, cor autem eius longè est à me, & timuerunt me mandato hominum & doctrinis.
Ierem. 12. 2. Propè es tu Domine ori eorum, & longè à renibus eorum.
Thren. 3. 2. Leuemus corda nostra cum manibus ad Deum.
Osea. 7. 41. Nõ clamauerũt ad me in corde suo, sed vlulabãt in cubilibus (suis.
Amos. 5. 21. Odi & proieci festiuitates vestras, & non capiam odorem cœtuum vestrorum.
Ibidem. 23. Aufer à me tumultũm carminum tuorum, & cantica lyræ tuæ non audiam.
8. 10. Conuertam festiuitates vestras in luctum, & cantica vestra in planctum.
Luca. 24. 53. Erant semper in templo laudantes, & benedicentes Deum.
Ioan. 4. 23. Veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate.
1. Cor. 14. 15. Psallam spiritu, psallam & mente.
Ephes. 5. 19. Cantantes et psallentes in cordibus vestris Domino.
Coloss. 3. 16. Commonentes vosmetipsos in psalmis.
Ephes. 5. Offeramus hostiam laudis semper Domino.
Iacob. 5. 13. Tristatur aliquis vestrum, oret æquo animo et psallat.

EDOM frater Iacob Filius Isaac appellatur Esau, Genes. 25. 25. Edumæi negant Israelitis transitum per suam regionem, Numer. 20 14 cæduntur, & fiunt serui domus Israel, 2 Regum 8, 14. deficiunt ab Israel, & creant sibi regem, 4 Reg. 8. 20. superantur à Iuda, 14. 7. 2 Paralip. 25, 12.

Contra Edumæos prophetia, Nume. 24, 18. Psal. 136, 7. Esaia 21. 11.

‡ 34, 5. Ierem. 49,7. Threno. 4,22. Ezech. 25,13,14 ‡ 32,29 ‡ 35. ‡ 36,5. Amos 1.11. Abdiæ 1, vide Esau.

ELEAZAR filius Aaron, Exo. 6,23 ‡ 28,4. partitur cũ Iosue terram Chanaan, Iosue 14,1. iuxta præceptum Domini, Num. 34,17. consecratur Sacerdos Leuit. 8,24 ‡ fit post mortem patris summus Sacerdos, Numer. 20,26. Deut. 10, 6. moritur & sepelitur, Iosue 24, 33. filium habet cui Phinees nomen erat, Exodi 6,25. quem in demortui patris locum sufficiunt. Numeri 25, 7, 12.

ELEAZAR filius Saura cecidit Elephantem, quo in vulnere procumbente, ipse oppressus suffocatur. 1. Machab 6, 43.

ELEAZARI senis martyrium. 2. Machab. 6, 18,24.

Eleemosina pauperibus eroganda. Vide misericordia.

SI pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecũ, non vrgebis eum quasi exactor nec vsuris opprimes. *Exo. 22. 25.*

Neque in vinea tua racemos & grana decidentia congregabis, sed pauperibus & peregrinis carpenda dimittes. *Leuit. 19. 10.*

Post quam autem messueritis segetem terræ vestræ, non secabitis eam vsque ad solum nec remanentes spicas colligetis, sed pauperibus & peregrinis dimittetis eas. *Ca. 23. 22.*

Si vnus de fratribus tuis qui moratur intra portas ciuitatis tuæ in terra quam Dominus Deus tuus daturus est tibi, ad paupertatem deuenerit: non obdurabis cor tuum nec contrahes manum, sed aperies eam pauperi & dabis mutuum quo eum indigere prospexeris &c. 10. Sed dabis ei nec ages quippiam callide in eius necessitatibus subleuandis, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore & in cunctis ad quæ manum miseris. *Deut. 15 7.*

Quando messueris segetem in agro tuo & oblitus manipulum reliqueris, non reuerteris vt tollas illum, sed aduenam & viduam, & pupillum auferre patiaris, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manuum tuarum. *Cap. 24. 19.*

Beatus vir qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. *Psal. 40. 1.*

Eripite pauperem: & egenum de manu peccatoris liberate. *81. 4.*

Dispersit dedit pauperibus, iustitia eius manet in sæculum sæculi, cornu eius exaltabitur in gloria. *111. 9.*

Ne dicas amico tuo vade & reuertere & cras dabo tibi, cum statim possis dare. *Prou. 3 28.*

Qui despicit proximum suum peccat, qui autem miseretur pauperis, beatus erit. 31. honorat factorem eius qui miseretur pauperis. *Cap. 14. 21.*

Fœneratur Domino qui miseretur pauperis & vicissitudinem suam reddet ei. *Cap. 19. 17.*

Cap.21.13. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis & ipse clamabit & non exaudietur. 21 Qui sequitur iustitiam & misericordiam inueniet vitam, iustitiam, & gloriam.

Cap.22.9. Qui pronus est ad misericordiam benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi.

Cap.28.27. Qui dat pauperi non indigebit, qui despicit deprecantem sustinebit penuriam & cap.31.20.

Eccles.11.1. Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa inuenies illum.

Esa.58.7. Frange esurienti panem tuum & egenos vagosque induc in domum tuam, cùm videris nudum operi eum, & carnem tuam ne despexeris.

Ezech.16.49. Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia, saturitas panis & abundantia & ocium ipsius & filiarum eius & manum egeno & pauperi non porrigebant. cap.18.7.

Dan.4.24. Quamobrem rex consilium meum placeat tibi & peccata tua eleemosinis redime & iniquitates tuas misericordijs pauperum, forsitan ignoscet delictis tuis.

Eccles.4.2. Animam esurientem ne despexeris, & non exasperes pauperē in inopia sua, cor inopis ne afflixeris & non protrahas datum angustianti.

Cap.7.36. Pauperi porrige manum tuam vt perficiatur propitiatio & benedictio tua.

Cap.12.3. Non est enim ei bene qui assiduus est in malis & eleemosinas non danti, quoniam & altissimus odio habet peccatores & miseretus est pœnitentibus.

Cap.29.12. Propter mandatum assume pauperem & propter inopiam eius ne dimittas eum vacuum, perde pecuniam propter fratrem tuum & non abscondas illam sub lapide in perditionem. 15. Conclude eleemosinam in corde pauperis & hæc pro te exorabit ab omni malo &c.

Cap.35.4. Retribuet gratiam qui offert similaginem, & qui facit misericordiam, offert sacrificium.

Tob.4.7. Ex substantia tua fac eleemosinam nec auertas faciem tuam ab vllo paupere, ita enim fiet vt nec à te auertatur facies Domini. 17. Panem tuum cum esurientius & egenis comede & de vestimentis tuis nudos tege &c.

Cap.12.9 Quoniam eleemosina à morte liberat & ipsa est quæ purgat peccata & facit inuenire misericordiam & vitam æternam.

Math.6.3. Te autem faciente misericordiam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.

Cap.10.42. Et quicunque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquę

frigidæ

frigidæ tantum in nomine discipuli, amen dico vobis non perdet mercedem suam.

Si vis perfectus esse vade & vende omnia quæ habes & da pauperibus, & habebis thesaurum magnum in cœlo & veni sequere me. Cap.19.21.

Esuriui & dedistis mihi manducare, sitiui & dedistis mihi potum &c. & 41. contra dicitur. Cap.25.35.

Iesus dicebat illis, qui habet duas tunicas det vnā non habenti, & qui habet escas similiter faciat. cap.6.35. Luc.3.11.

Date eleemosinam & omnia & munda sunt vobis. Cap.11.41.

Vendite quæ possideus & date eleemosinam. Cap.12.33.

Cùm facis conuiuium voca pauperes, debiles, claudos, cæcos & beatus eris, quia non habent retribuere tibi, retribuetur autem tibi in resurrectione iustorum. Cap.14.13.

Hortatur ad faciendas eleemosinas, dicens: quid mereatur fidelis aut infidelis mammonæ dispensator, quodque nemo post seruire Deo & mammonæ. Cap.16.¶

Stans autem Zacheus dixit ad Dominum: ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus & si quid aliquem defraudaui reddo quadruplum. Cap.19.8.

Vir autem quidam erat in Cæsarea nomine Cornelius, centurio cohortis quæ dicitur Italica, religiosus ac timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosinas multas plebi. Cap.2.35. Beatius est dare quàm accipere. Act.10.1.

De collectis autem quæ fiunt in sanctos sicut ordinaui ecclesijs Galatiæ ita & vos facite. 1.Cor.16.1.

Prosequitur hortando ad eleemosinam promtè & abundanter faciendam &c. Ephes.4.28. 2.Cor.9.¶

Beneficentiæ autem & communionis nolite obliuisci, talibus enim hostijs promeretur Deus. Heb.13.16.

Qui habuerit substantiā huius mundi & viderit fratrem suum necesse habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Idem Iaco.2.15. 1.Ioan.3.17.

Misericordiam volo & non sacrificium. Idem Matth.9.13. Osee.6.6.

Ne contemnas dare eleemosinam. Eccles.7.10.

Pereat memoria eorum de terra, pro eo quod non est recordatus facere misericordiam. 111.5. Psal.108.15.

Si multum tibi fuerit, abūdanter tribue, si exiguum tibi fuerit etiam exiguum libenter impartire, præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis. Tob.4.9.

Pro.11.24. Alij diuidunt propria & ditiores fiunt, alij rapiunt non sua & semper in egestate sunt.

Eccles.3.33. Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosina resistit peccatis.

Prou.3.9. Honora Dominum Deum tuum de tua substantia & de primitijs frugum tuarum da pauperibus, & implebuntur horrea tua vbertate, atque torcularia tua abundabunt vino.

Cap.21.3. Facere misericordiam magis placet Deo quàm victimæ.

Eccles.4.1. Fili eleemosinam pauperis ne defraudes, vt oculos tuos transuertas à paupere.

ELI sacerdos in Silo, 1 Reg.1.3. filij eius reprehenduntur. 2, 12. 22. è solio lapsus fractis ceruicibus moritur. 4, 18.

ELIAS vide Helias.

ELISEVS ungitur propheta, 3. Reg.19. 19. iuxta præscriptum Domini, 19, 17. transit Iordanem, 4 Regum 2, 14. sanat aquam, 2, 20 reuocat puerum ad vitam. 4, 32. mundat Naaman à lepra, 5, 14. percutit Syrios cæcitate, 6, 18. prædicit rerum abundantiam, 7, 1. ægrotat & moritur, 13, 14, 20. mortuum eius corpus excitat mortuum, 13, 21. commendatur, Eccli. 48, 13.

ELYMAS magus fit cæcus Act.13.8.

Emere & vendere quomodo oporteat.

Leuit.25.14. ANNO Iubilæi redient omnes ad possessiones suas, quando vendes quippiam ciui tuo vel emes ab eo ne contristes fratrē tuum, sed iuxta numerum annorum iubilæi emes ab eo, & iuxta supputationem frugum vendet tibi.

Deut.25.13. Non habebis in sacculo diuersa pondera maius & minus, nec erit in domo tua modius maior & minor, pondus habebis iustū & verum, & modius æqualis & verus tibi erit.

Prou.11.1. Statera dolosa abominatio est apud Deum, & pondus æquum voluntatis eius 26. Qui abscondit frumenta maledicetur in populis, benedictio autem super caput vendentium.

Cap.16.11. Pondus & statera iudicia Domini sunt, & opera eius omnes lapides sæculi.

Cap.20.10. Pondus & pondus mensura & mensura vtrunque abominabile est apud Deum.

Mich.6.10 Adhuc ignis in domo impij thesauri iniquitatis & mensura minor iræ plena, nunquid iustificabo stateram impiam & sacelli pondera dolosa?

Math.7.2. In quo iudicio iudicaueritis iudicabimini, & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.

Emundat io

Emundatio.

AFFERAM pauxillum aquæ vt lauentur pedes vestri. Gen.18.4.
Abijcite Deos alienos, & mūdamini, & mutate vestimenta ve- (stra. 35.2.
Facient mihi sanctuarium (de cordibus suis) & habitabo in me- Exo.25.8.
dio eorum.
Vetera nouis superuenientibus proijcietis. Ponam tabernacu- Leu.26.10.
lum meum in medio vestri, & non abijciet vos anima mea.
Emundabitur possessio vestra, me commorante vobiscum: ego Num.35.34.
enim sum Dominus, qui habito inter filios Israel.
Auferte deos alienos de medio vestrum, Baalim & Astharoth, 1.Reg.7.3.
& præparate corda vestra Domino, & seruite ei soli, & eruet
vos de manu Philisthijn.
Vade & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tua 4.Reg.5.10.
atque mundaberis. (Deo.
Opus grande est, neq; enim homini præparatur habitatio, sed 1.Par.29.1.
Qui baptizatur à mortuo, & iterū tangit mortuum, quid profi- Eccle.34.30.
ciet lauatio illius?
Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum ve- Esai.1.16.
strarum ab oculis meis.
Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion, & sanguinem Ieru- 64.4.
salem lauerit de medio eius in spiritu iudicij & spiritu ardoris.
Mundate domum Domini Dei patrum vestrorum, auferte om- 2.Par.29.5
nem immunditiam de sanctuario. (stri.
Parate viā Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei no- Esai.40.3.
Circuncidimini Domino, & auferte præputia cordium vestro- Iere.4.4.
rum viri Iuda.
Emundabo illos ab omni iniquitate sua: & propitius ero cun- 33.8.
ctis iniquitatibus eorum, in quibus deliquerunt mihi.
Laui te aqua, & emundaui sanguinē tuū ex te, & vnxi te oleo, Ezech.16.9
Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab om- 36.25.
nibus inquinamentis vestris, & ab vniuersis idolis vestris mun-
dabo vos.
Vsquequo non poterunt emundari? Osee.8.5.
Præparate in occursum Dei tui Israël. Amos.4.12.
Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum, Ecce abstu- Zach.3.4.
li à te iniquitatem tuam, & indui te mutatorijs.
Ecce contriti sunt inimici nostri, ascendamus nunc mundare 1.Mac.4.36.
sancta, & renouare.
Elegit sacerdotes sine macula, voluntatem habentes in lege Ibidem.43.
Dei, & mundauerunt sancta, & tulerunt lapides contaminationis
in locum immundum

Ibidem.48. Aedem & atria sanctificauerunt, & fecerunt vasa sancta noua.
2.Mac.14.36. Sancte sanctorum Domine conserua in æternum impollutam domum istam, quæ nuper mundata est.
Matt.8.2. Domine si vis, potes me mundare.
23.25. Væ vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ, qui mundatis, quod deforis est calicis, & paropsidis; intus autem estis pleni rapina, & omni immunditia. Pharisæe cæce, munda prius, quod intus est calicis & paropsidis, vt fiat & id, quod deforis est, mundum.
Ioan.9.7. Vade & lauare in natatoria Siloe, abijt ergo & lauit, & venit (videns.
13.8. Si non lauero te, non habebis partem mecum.
1.Cor.6.11. Et hæc aliquando, sed abluti estis, sed sanctificati estis, & iustificati estis, in nomine Domini nostri Iesu Christi, & in Spiritu Dei nostri.
2.Cor.7.1. Habentes promissiones charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei.
1.Thes.4.3. Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra.
Ibidem.7. Non enim vocauit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem.
5.23. Ipse autē Deus pacis sanctificet vos per ōnia, vt anima & corpus sine querela in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur.
2.Tim.2.21. Si quis emundauerit se ab istis: erit vas in honorē sanctificatum & vtile Domino, ad omne opus bonum paratum.
Heb.1.3. Purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis.
10.22. Aspersi corda à conscientia mala, & abluti corpus aqua munda teneamus spei nostræ confessionem indeclinabilem.
Iac.1.21. Abijcientes omnem immunditiam & abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest saluare animas vestras.
4.8. Emundate manus peccatores, & purificate corda duplices ani-(mo.
1.Pet.2.1 Deponentes omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modò geniti rationabiles, & sine dolo, lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem.
1.Ioan.1.7. Sanguis Iesu filij Dei emundat nos ab omni peccato.
3.3 Omnis qui habet spē in eo, sanctificat se, sicut ille sāctus est.
Apoc.1.5. Dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo.
7.14 Lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine agni.
22.14 Beati, qui lauant stolas suas in sanguine agni.

Errare.

Iob.12.25 ERRARE eos faciet quasi ebrios.

Et dixi, semper hi errant corde. *Psal.94.10.*
Errauerunt in solitudine in inaquoso. *106.4.*
Errare fecit eos in inuio, & non in via. *Ibidem.40.*
Erraui sicut ouis quæ periit. *118.1.76.*
Animæ dolosæ errant in peccatis. *Pro.13.13.*
Errant qui operantur malum. *14.22.*
Deus in iudicium adducet omne opus, cum omni occulta re, siue quid bonum, siue malum fuerit. *Eccle.12.14.*
Nos omnes tanquam ouis errauimus, quisque viam suam sectatus. *Esa.53.6.*
Propheta cùm errauerit, & locutus fuerit verbum, ego Dominus decepi prophetam illum: & extendam manum meam super illum, & delebo eum (dicit Dominus) de medio populi mei Israel. *Ezech.14.9.*
Erratis nescientes scripturas. *Matt.22.29.*

Electio boni et mali.

HABETIS scientiam discernendi inter sanctum & prophanū inter pollutum & mundum. *Leu.10.10.*
Propono in conspectu vestro benedictionem & maledictionem: benedictionem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri quæ ego præcipio vobis: maledictionem, si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam ego nunc ostēdo vobis, & ambulaueritis post deos alienos, quos ignoratis. *Deut.11.26*
Proposui in conspectu tuo vitam & bonum, & econtrario mortem & malum. *30.15.*
Proposui vobis vitam & bonum, benedictionem & maledictionem: elige ergo vitam vt & tu viuas & semen tuum. *Ibidem.19*
Dabis seruo tuo cor docile, vt populum tuum iudicare possit & discernere inter bonum & malum. *3.Reg.3.9.*
Elegi abiectus esse in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum. *Psal.83.11.*
Apposuit tibi aquam & ignem: ad quod volueris porrige manum tuam. *Eccle.15.17.*
Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei dabitur illi. *Ibidem.18*
Væ qui dicitis bonum malum, & malum bonum, ponētes tenebras lucem, & lucē tenebras, amarum in dulce & dulce in amarū. *Esa.5.20.*
Si separaueris pretiosum à vili, quasi os meum eris. *Iere.15.19.*
Ecce ego do coram vobis viam vitæ, & viam mortis. *21.8.*
Inter sanctum & prophanum non habent distantiam: inter pollutum & mundum non intellexerunt. *Ezech.22.26*
Quærite bonum & non malum, vt viuatis: & erit Dominus *Amos.5.14.*

Deus

Deus exercituum vobiscum.

Matth.13.48. Elegerunt bonos in vasa sua, malos autem foras miserunt.

Phil.1.9. Hoc oro, vt charitas vestra magis ac magis abundet in omni scientia & in omni sensu, vt probetis potiora, vt sitis synceri & sine offensa in diem Christi, repleti fructu iustitiæ per Iesum Christum.

1.The.5.21. Omnia probate, quod bonum est tenete.

EPHRON, quia negabat Iudæ transitum funditus perdita est, 1.Mach.5,46.2,Mach.12,27.

Episcopi eorum electio & officium, Vide, Concionator.

Ioan.10.14. EGO sum pastor bonus & cognosco meas & cognoscunt me meæ.

Act.6.3. Considerate fratres viros ex vobis boni testimonij, plenos spiritussancto & sapientia, quos constituamus super hoc opus.

Cap.20.28. Attendite vobis & vniuerso gregi in quo vos spiritussanctus posuit episcopos regere ecclesiã Dei quã acquisiuit sanguine suo.

Rom.4.1. Sic nos existimet homo vt ministros Christi, vt dispensatores mysteriorum Dei.

2.Cor.6.4. In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in angustijs &c.

2.Tim.2.15. Sollicitè cura teipsum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem rectè tractantem verbum veritatis.

Titu.1.5. Huius rei gratia reliquí te Cretæ vt ea quæ desunt corrigas & constituas per ciuitates presbiteros sicut & ego desposui tibi.

1.Petr.5.2. Pascite qui in vobis est gregem Dei, prouidentes non coactè sed spontaneè secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntariè, neque vt dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo, & cum apparuerit princeps pastorum percipietis immarcessibilem gloriæ coronam.

Erubescere nullus debet euangelium.

Psal.39.11. IVSTITIAM tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam & salutare tuum dixi. Eccles.42.9.21.

Mar.8.38. Qui enim me confusus fuerit & verba mea in generatione ista adultera & peccatrice: & filius hominis confundetur eũ cum venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis.

Luc.9.26. Qui me erubuerit & meos sermones, hunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua & patris & sanctorum angelorum.

Rom.1.16. Non enim erubesco euangelium, virtus enim Dei est in salutem omni credenti, Iudæo primum & Græco.

2.Timo.1.8. Noli itaque erubescere testimonium Domini nostri neque

me

me vinctum eius sed collabora euangelio secundũ virtutẽ Dei.

Erubescendum propter peccata.

ERGO & tu porta confusionem tuam quæ vicisti sorores tuas peccatis tuis, sceleratius agens: ab eis iustificatæ sunt enim à te, ergo & tu confundere, & porta ignominiam tuam quæ iustificasti sorores tuas. *Ezech 16.52.*

Super filiam luxuriosam cõfirma custodiam, nequando faciat te venire in opprobrium inimicis à detractione in ciuitate & obiectione plebis, & confundat te in multitudine populi. *Ecclef. 42.11.*

ESAIAS filius Amos, Esaiæ 1, 1. vocatur, & mittitur, 6.8 & 49, 1.

ESAV filius Isaac nascitur, Genes.25,24. vendit sua primogenita 25,31. Heb.12.16. supplantatur à fratre suo Iacob, Genes. 27. ducit filiam Ismahelis, 28,9 & 36,3. procedit contra Iacob, cum 400 viris 32,6. osculatur suum fratrem Iacob, 33, 4. In Esau pugnare prohibetur Israel. Deut.2,4. vide Edom.*

ESDRAS Scriba proficiscitur ex Babylone, 1 Esd.7, 6. separat mulieres Gentiles ex Israel, 9. & 10.* legit coram multitudine librum Legis, 2 Esdr.8,2, 3. Esdr.9.39. appellatur Iosedec, 1 Para.6,15.*

Esurire iustitiam.

BEATI qui esuriunt & sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur. *Math.5.6.*

Esurientes impleuit bonis & diuites dimisit inanes. *Luc.1.53.*

Beati qui nunc esuritis quia saturabimini. *Cap.6.21.*

Ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ gratis. Idem 22.17. habetur. *Apoca.21.6.*

EVA formatur ex costa Adæ Gen. 2. 21. comedit fructum vetitum. Cap.3.6.

Euangelium Christi eiusque prædicatio.

ECCE gentem quam nesciebam vocabis, & gentes quæ te non nouerunt ad te current, propter Dominum Deum tuum & sanctum Israel, quia glorificauit te. *Esa.55.5.*

Spiritus enim super me, eo quod vnxerit me Dominus, ad annuntiandum mansuetis misit me, vt mederer contritis corde & prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertionem. *Cap.61.1.*

Euntes docete omnes gentes, baptisantes eos & nomine Patris & filij & Spiritus sancti. *Mat.28.19.*

Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creaturæ. *Mar 16.15.*

Dixit

Luc.2.10. Dixit illis Angelus, nolite timere, ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo.

Ioan.3.16. Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.

Cap.8.20. Dixit eis Iesus: Ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.

Cap.6.35. Dixit eis Iesus ego sum panis vitæ, qui venit ad me non esuriet, & qui credit in me non sitiet vnquam.

Cap.10.9. Ego sum ostium, per me si quis introierit, saluabitur & ingredietur & egredietur, & pascua inueniet.

Cap.12.46 Ego lux in mundum veni, vt omnis qui credit in me in tenebris non maneat.

Rom.1.16. Non erubesco euangelium, virtus enim Dei est in salutem omni credenti.

1.Cor.4.15. In Christo Iesu per euangelium ego vos genui.

Cap.15.1. Notum vobis facio fratres euangelium quod predicaui vobis, quod & accepistis, in quo & statis, per quod & saluamini, qua ratione & prędicauerim vobis si tenetis, nisi frustra credidistis Idem Galat.1.11.

1.Timot.1.15. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum. 2.Tim 1.8.

2.Timot.2.8. Memor esto Dominum Iesum resurrexisse à mortuis, ex semine Dauid, secundum euangelium meum &c.

Euangelium adfert fiduciam, simul & timorem, consolationem & terrorem.

Mat.5.20. QVI soluerit vnum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum, qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum.

Cap.7.13. Intrate per angustam portam, quia lata porta, & spatiosa via est quę ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam 19. Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. 23. Et tunc confitebor illis quia nunquam noui vos, discedite à me qui operamini iniquitatem.

Cap.8.12. Filij regni eijcientur in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium. Cap.22.13.

Cap.10 33. Qui negauerit me coram hominibus, negabo & ego eum coram

coram patre meo, qui in cælis est.

Sicut colliguntur Sisania & igni comburuntur, sic erit in cō- *Cap.13.40.* summatione sæculi &c.50. & mittent eos (Angeli) in caminū ignis, ibi erit fletus & stridor dentium.

Filius hominis venturus est in gloria patris sui cum Angelis *Cap.16.27.* suis, & tunc reddet vnicuique secundum opera eius.

Væ homini per quem veniunt scandala. *Cap.18.7.*

Inutilem seruum eijcite in tenebras exteriores, illic erit fle- *Cap.25.30.* tus, & stridor dentium.

Facilius est Camelum per foramen acus transire, quàm diui- *Mar.10.25.* tem intrare in regnum cœlorum.

Væ vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram, væ vo *Luc.6.24.* bis qui saturati estis, quia esurietis, væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.

Ait ad illum Iesus, nemo mittens manum suam ad aratrum, & *Cap.9.62.* respiciens retro aptus est regno Dei.

Dico vobis: si pœnitentiā nō habueritis, ōnes similiter peribitis. *Cap.13.5.*

Adhuc vnum tibi deest, omnia quæcunque habes vende & da *Cap.18.22.* pauperibus & habebis thesaurum in cælis, & veni & sequere me.

Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos vt eatis *Ioan.15.16.* & fructum afferatis, & fructus vester maneat, vt quodcunque petieritis Patrem in nomine meo det vobis.

Reuelatur ira Dei de cælo super omnem impietatem, & iniu- *Rom.1.18.* stitiam hominum, eorum qui veritatem Dei in iniustitia detinēt.

Secundum duritiam tuam, & impœnitens cor tuum, the- *Cap.2.5.* saurisas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti Iudicij Dei.

Stipendia enim peccati mors, gratia enim Dei, vita æterna, in *Cap.6.23.* Christo Iesu Domino nostro.

Vide ergo bonitatem & seueritatem Dei, in eos qui ceciderūt *Cap.11.22.* seueritatem, in te autem bonitatem Dei si permanseris in bonitate, alioquin & tu excideris.

Vnusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo. *Cap.14.12.*

Vniuscuiusque opus manifestum erit, dies enim Domini decla *1.Cor.3.13.* rabit, quia in igne reuelabitur, & vniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. 17. si quis autem templum Dei violauerit, disperdet illum Deus:

Quę enim secundū Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem *2.Cor.7.10.* stabilem operatur, sæculi autem tristitia mortem operatur.

Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & *Galat.5.24.* concupiscentijs.

Itaque charissimi mei (sicut semper obedistis) non vt in *Philip.2.12*

prę̨sentiam

presentiam mei tantum, sed multò magis nunc in absentia mea cum metu & tremore vestram salutem operamini.

Hebr.10.26. Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio iudicij, & ignis emulatio quæ cōsumptura est aduersarios.

Iacobi.4.9. Miseri estote, & lugete & plorate, risus vester in luctum conuertetur & gaudium vestrum in mærorem.

Cap.5.1. Agite nunc diuites, plorate vlulantes in miserijs vestris quæ aduenient vobis &c.

1.Pet.4.18. Si iustus vix saluabitur, impius & peccator vbi parebunt?

2.Pet.1.10. Quapropter fratres satagite, vt per bona opera, certam vestram vocationem & electionem faciatis, hæc enim facientes non peccabitis aliquando.

Cap.2.4. Si enim Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit cruciandos in iudicium reseruari.

Iude.15. Ecce venit Dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes, & arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt & de omnibus duris quæ locuti sunt contra eum peccatores impij.

Euangilizanti debetur necessaria vitæ sustentatio.

Mat.10.9. NOLITE possidere aurum neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via, neque duas tunicas neque virgã, dignus est enim operarius mercede sua Luc.9.7.15.

Mar.6.8. Et præcepit eis (Iesus) ne quid tollerent in via, nisi virgã tantum, non peram non panem, neque in zona æs.

Galat.6.6. Communicet autem is qui catechisatur verbo, ei qui se catechisat in omnibus bonis.

1.Timot.5.17. Qui benè præsunt presbiteri duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant verbo & doctrina.

2.Timo.2.6. Laborantem agricolã oportet primũ de fructibus percipere.

Euangelizans vitæ sit integræ.

Matth.5.19. QVI ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum. Qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum.

Quid de non facientibus nec docentibus.

23.2. SVPER cathedram Moiſi sederunt scribę, & Pharisæi, omnia ergo

quæcunque dixerint vobis, seruate & facite, secundum opera verò eorum nolite facere: dicunt enim & non faciunt.

Qui ergo alium doces, teipsum non doces? Qui prædicas non furandum, furaris? Qui dicis non mœchandum, mœcharis? *Roman. 2.21.*

Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne fortè cum alijs prædicauerim ipse reprobus efficiar. *1. Cor. 9.27.*

Nemo adolescentiam tuam contemnat, sed exemplum esto fidelium, in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate. *1. Tim. 4.11.*

Solicitè cura teipsum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem, rectè tractantem verbum veritatis. *2. Tim. 2.15.*

In omnibus teipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in grauitate. *Tit. 2.7.*

Dicendorum proponat vtilitatem.

SI dederit mihi Balach plenam domum suam argenti & auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, vt vel plus, vel minus loquar. (Verba sunt Balaã. Sic & Micheas Propheta.) *Num. 22.18.*

Viuit Dominus, quia quodcunque dixerit mihi Dominus, hoc loquar. *3. Reg. 22.18.*

Vę mihi, quia tacui, quia pollutus labijs ego sum, et in medio populi polluta labia habentis ego habito. *Esaie. 6.5.*

Super montem excelsum ascende tu, qui Euangelizas Syon, exalta in fortitudine vocem tuam, qui Euangelizas Ierusalem. Exalta, noli timere, dic ciuitatibus Iuda: Ecce Deus vester, Ecce dominus Deus in fortitudine venit, & brachium eius Dominabitur: ecce merces eius cum eo, & opus illius coram illo. *40.9.*

Quã pulchri super montes pedes annunciantis, & pręd icantis pacem, annunciantis bonum, pr ędicantis salutem dicentis Syon, regnabit Deus tuus. *52.7. & Naũ. 1.15.*

Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. *58.1.*

Noli dicere, quia puer ego sum: quoniam ad omnia, ad quæ mittã te, ibis: & vniuersa, quæcunque mandauero tibi loqueris. *Ieremi. 1.7.*

Ecce dedi verba mea in ore tuo. *Ibidem. 9.*

Euntes autem prædicate, dicentes: quia appropinquauit regnum cœlorum. *Matth. 10.7. & Mar. 16.15*

Omni scriba doctus in regno cœlorum, similis est homini patrifamilias qui profert de thesauro suo noua & vetera. *13.52.*

Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creaturæ, docentes eos seruare quæcunque mandauit vobis. *28.19.*

Si quis vobis Euãgelizauerit præter id ꝙ accepistis, anathema (sit. *Galat. 1.9.*

Exhortatio enim nostra non de errore, neque de immunditia *1. Thess. 2.4.*

neque in dolo, sed sicut probati sumus à Deo, vt crederetur nobis Euangelium, ita loquimur, non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra.

1.Tim.4.7. Ineptas & aniles fabulas deuita.

2.Tim.4.2. Prædica verbum, insta opportunè, importunè argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina. Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur.

Ibidem.5. Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple, sobrius esto.

Tit.2.1. Tu autem loquere, quæ decent sanam doctrinam.

3.9. Stultas quęstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis, deuita: sunt enim inutiles & vanæ.

24.25. Disputante illo de iustitia, & castitate, & de iudicio futuro, tremefactus Felix.

Addat verborum claritatem.

Esaia.50.4. DOMINVS dedit mihi linguam eruditam, vt sciam suscitare eum, qui lassus est, verbo.

Math.10.27. Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, & quod in aure audistis, prædicate super tecta.

1.Cor.1.17. Non enim misit me Christus baptizare, sed Euangelizare, non in sapientia verbi, vt non euacuetur crux Christi. Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est, his autem, qui salui fiunt, id est, nobis, Dei virtus est.

Ibidem.21. Nam, quia in Dei sapientia, non cognouit mundus, per sapientiam, Deum: placuit Deo per stultitiam prædicationis, saluos facere credentes.

2.1. Ego cum venissem ad vos fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ, annunciamus vobis testimonium Christi. Non enim iudicaui me scire aliquid inter vos, nisi Iesũ Christum & hunc crucifixum.

Ibidem.5.6. Sapientiam autem loquimur inter perfectos. Sapientiam verò non huius sęculi, neq; principum huius sęculi, qui destruuntur: sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinauit Deus ante sæcula in gloriam nostram, quam nemo principum huius sæculi cognouit.

Ibidem.12. Nos non spiritũ huius mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, vt sciamus, quę à Deo donata sunt nobis: quæ & loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritus spiritualibus spiritualia comparantes.

Ego fratres non potui vobis loqui,quasi spiritualibus,sed quasi carnalibus:tanquam paruulis in Christo lac vobis potum dedi non escam,nondum enim poteratis. 3.1.

Non enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum Dei,sed ex synceritate,sicut ex Deo,coram Deo,in Christo loquimur. 2.Cor 2.17.

Ideo habentes hanc administrationem , iuxta quod misericordiam consecuti sumus,non deficimus,sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia , neque adulterantes verbum Dei,sed in manifestatione veritatis. 4.1.

Posuit in nobis verbum reconciliationis:Pro Christo ergo legatioẽ fungimur,tanquam Deo exhortante per nos,Obsecramus pro Christo,reconciliemini Deo. 5.19.

Rogaui te,vt remaneres Ephesi,cùm irem in Macedoniam vt denunciares quibusdam, ne aliter docerent, neque intenderent fabulis,& genealogijs interminatis , quæ quęstiones præstant magis quàm ædificationem Dei, quæ est in fide. 1.Tim.1.3.

Formam habe sanctorum verborum,quæ à me audisti in fide & dilectione in Christo Iesu. 2.Tim.1.13.

Veritatis teneat firmamentum.

DOminus dabit verbum Euangelizantibus virtute multa. Psalm.67.12.

Et posuit os meũ quasi gladium acutũ, in vmbra manus suæ protexit me,& posuit me,sicut sagittam electam,in pharetra sua abscondit me. Esaie.49.2.

Posui verba mea in ore tuo , & in vmbra manus meę protexi te, vt plantes cœlos,& fundes terram. (Dominus. 51.15.

Ne timeas à facie eorum,quia ego tecum sum,vt eruam te dicit Ieremi.1.8.

Ne formides à facie eorũ, nec enim timere te faciam vultum eorum.Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem munitam,& in columnam ferream , & in murum æreum super omnem terram, Regibus Iuda, & principibus eius & sacerdotibus,& omni populo terræ.Et bellabunt aduersum te,& non præualebunt,quia ego tecum sum,ait Dominus,vt liberem te. Ibidem.17.

Ecce dedi faciem tuã valentiorem faciebus eorum, & frõtem tuam duriorem frontibus eorum,vt adamantem,& vt silicem dedi faciem tuam ne timeas eos,neque metuas à facie eorum, quia domus exasperans est. Ezech.3.8.

Fili hominis speculatorem dedi te domui Israel , & audies de ore meo verbum & annunciabis eis ex me.Si dicente me ad impium, Morte morieris ,non annunciaueris ei,neque locutus fueris ,vt auertetur à via sua impia,& viuat,ipse quidem in impietate sua morietur,sanguinem autem eius de manu tua requiram. Ibidem.17.37

Ibidem.19. Si autẽ tu annunciaueris impio,& ille non fuerit conuersus ab impietate sua, & à via sua impia: ipse quidem in impietate sua morietur,tu autem animam tuam liberasti.

Ibidem.20. Sed si conuersus iustus à iustitia sua fuerit, & fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo, ipse morietur, quia non annunciasti ei,in peccato suo morietur,& non erunt in memoria iustitię eius,quas fecit,sanguinẽ verò eius de manu tua requiram.

21. Si autem tu annunciaueris iusto,vt non peccet iustus,& ille nõ peccauerit,viuens viuet,quia annunciasti ei, & tu animam tuam liberasti.

33.2. Fili hominis loquere ad filios populi mei.

Ibidem.7. Audiens ex ore meo sermonẽ annunciabis eis ex me.Si dicẽte me ad impium:impie,morte morieris,non fueris locutus, vt se custodiat impius à via sua,ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem aũt eius de manu tua requiram.Si aũt annunciante ad impium, vt à vijs suis conuertatur, non fuerit cõuersus à via sua, ipse in iniquitate sua morietur, porrò tu animam tuam liberasti.

Dani.10.21. Veruntamen annunciabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis.

Mich.3.8. Ego repletus sum fortitudine spiritus Domini iudicio & veritate vt annuciem Iacob scelus suum,& Israel peccatum suum.

Matth.22.16. Magister,scimus quia verax es,& viam in veritate doces.

Luce.9.60. Sine,vt mortui sepeliant mortuos suos,tu autem vade & annuncia regnum Dei.

Actuũ.4.19. Si iustum est in conspectu Dei,vos potius audire quàm Deum iudicate, non enim possumus, quæ vidimus & audiuimus, non loqui.

Actu.20.26. Quapropter contestor vos hodierna die, quia mundus sum à sanguine omniũ. Non enim subterfugi,quo minus annunciarem vobis omne consilium Dei.

Euangelizans audiatur diligenter.

Psal.118.130. DEclaratio sermonum tuorum illuminat.

Esaie.50. 10. Quis ex vobis timens Dominum audiens vocem serui eius.

Matth.13.9. Qui habet aures audiendi, audiat.

Ibidem.19. Omnis qui audit verbum regni, & non intelligit,venit Malus, & rapit quòd seminatum est in corde eius.

Mar.1.15. Pœnitemini & credite Euangelio.

Proficiet cum effectu.

Iob.36.10. REVELABIT aurem eorum vt corripiat & loquetur vt reuertantur ab iniquitate sua.Si audierint, & obseruauerint, complebunt

complebunt dies suos in bono,& annos suos in gloria.

Docebo iniquos vias tuas,& impij ad te conuertentur. *Psalm.50. 15.*

Venite ascendamus ad montem Domini,& ad domum Dei Iacob,& docebit nos vias suas & ambulabimus in semitis eius: quia de Sion exibit lex: & verbum Domini de Ierusalem. *Esaie.2.3.*

Audite vocē,& facite omnia,quæ præcepi vobis,& eritis mihi in populum,& ego ero vobis in Deum. *Ieremi.11.7.*

Oues meæ vocem meam audiunt,& ego cognosco eas,& sequuntur me. *Ioan.10.16.*

Omnis qui est ex veritate audit vocem meam. *18.37.*

Erant perseuerantes in doctrina Apostolorum,& communicatione & fractione panis,& orationibus. *Actu.24.2.*

Teneat perseueranter.

NON simus paruuli fluctuātes,& circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum,in astutia ad circumuētionē errotis. *Ephes.4.14.*

Videte,ne quis vos decipiat per philosophiam,& innanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi,& non secundum Christum. *Colloss.2.8.*

Doctrinis varijs & pereginis,nolite abduci.. *Hebræ.13.9.*

Qui seipsum ingerit.

MVLIERES in ecclesijs taceant: non enim permittitur eis loqui,sed subditas esse. *1.Cor.14. 34.*

Mulier in silentio discat cum omni subiectione. *1.Tim.2.11.*
Docere autem mulieri non permitto,neque dominari in virum, sed esse in silentio.

Si quis aliter docet,& non acquiescit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi, & ei, quæ secundum pietatem est, doctrinæ, superbus est,nihil sciens, sed languens circa quæstiones, & pugnas verborū,ex quibus oriuntur inuidiæ,contentiones, blasphemię,suspitiones malæ, conflictationes hominum mente corruptorum,& qui à veritate priuati sunt,existimantium quæstum esse pietatem. *6.3.*

O Timothæe depositum custodi, deuitans prosanas vocū nouitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ,& oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidem promittentes circa fidem exciderunt. *Ibidem.10.*

Alium inficit.

DOctrina mala deserentium viam vitæ. *Prouer.15.10.*

Speculatores eius cæci omnes,nescierunt vniuersi canes muti *Esaie. 56.10.*

non valentes latrare, videntes vana, dormientes & amantes somnia. Et canes impudentissimi, nescientes saturitatem. Ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam, omnes in viam suam declinauerunt, vnusquisq; ad auaritiam suam, à summo vsque ad nouissimum.

Ieremi.5.30. Stupor & mirabilia facta sunt in terra. Prophetæ prophetabant mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus meus dilexit talia. Quid igitur fiet in nouissimo eius?

Matth.15.14. Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum.

Luca.6 39. Nunquid potest cæcus cæcum ducere? Nonne ambo cadent in foueam?

1.Tim.1.5. Finis autem præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. A quibus quidam aberrantes conuersi sunt in vaniloquium, volentes esse legis doctores, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.

2.Tim.3.13. Mali autem homines & seductores proficient in peius, errantes, & in errorem mittentes.

Tit.1.10. Sunt enim multi etiam inobedientes, vaniloqui & seductores, maximèqui de circuncisione sunt, quos oportet redargui qui vniuersas domos subuertunt docentes, quæ non oportet, turpis lucri gratia.

Deum offendit.

Esaiæ.5.20. VÆ qui dicitis malum bonum, & bonum malum.

Mich.3.11. Prophetæ eius in pecunia diuinabant, & super dominum quiescebant, dicentes: Nunquid non Dominus in medio nostrum? Non venient super nos mala. Propter hoc, causa vestri, Sion, quasi ager arabitur, & Ierusalem, quasi aceruus lapidum erit, & mons templi in excelsa syluarum.

Lucæ.11.46. Væ vobis legisperitis, quia oneratis homines oneribus, quæ portare non possunt, ipsi verò digito vestro non tangitis sarcinas.

Ibidem.52. Væ vobis legisperitis, qui tulistis clauem scientiæ, ipsi non introistis, & eos, qui introibant, prohibuistis.

Rom.16.17. Rogo autem vos fratres, vt obseruetis eos, qui dissensiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didicistis faciunt, & declinate ab illis. Huiuscemodi enim Christo Domino nostro non seruiunt, sed suo ventri, & per dulces sermones, & benedictiones seducunt corda innocentium.

Qui contemnit, ipsum despicit.

2.Par.36.15. MITTEBAT autem Dominus Deus patrum suorum ad illos,

illos, per manum nunciorum suorum de nocte consurgens, & quotidie commonens, eò quòd parceret populo & habitaculo suo. At illi subsannabant nuncios Dei, & paruipendebant sermones eius, illudebantque prophetis, donec ascenderet furor Domini in populum eius, & esset nulla curatio.

Abiecerunt enim legem Domini exercituum, & eloquium sancti Israel blasphemauerunt. Ideo iratus est furor Domini in populum, & extendit manum suam super eum, & percussit eum. *Esaie.5.24.*

Populus enim ad iracundiam prouocatus est, & filij mendaces, filij nolentes audire legem Dei: Qui dicunt videntibus, nolite videre: & aspicientibus, nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt. Loquimini nobis placentia, videte nobis errores, auferte à me viam, declinate à me semitam, cesset à facie mea sanctus Israel. *30.9.*

Quis credidit auditui nostro, & brachium Domini cui reuelatum est? *53.1.*

Nolunt audire te, quia nolunt audire me: omnis quippe domus Israel attrita fronte est, & duro corde. *Ezech.3.7.*

Venite audiamus, quis sit sermo egrediens à Domino. Et veniunt ad te, quasi si ingrediatur populus, & sedent coram te populus meus. Et audiunt sermones tuos, & non faciunt eos, quia in canticum oris sui vertunt eos, & auaritiam sequitur cor eorũ. *33.30.*

Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. *Luce.10.16.*

Qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum. Sermo, quem locutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die. Quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, & quid loquar. *Ioan.12.48.*

Quod si etiam opertum est Euangelium nostrum, in ijs, qui pereunt est opertum, in quibus Deus huius sæculi excæcauit mentes infidelium, vt non fulgeat eis illuminatio Euangelij Gloriæ Christi, qui est imago Dei. *2.Cor.4.3.*

Itaque qui hæc spernit non hominem spernit, sed Deum, qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. *1. Thess.4 8.*

Hoc verbum præcepi eis dicens: Audite vocem meam & ero vobis Deus, & vos eritis mihi populus, & ambulate in omni via, quam mandaui vobis, vt bene sit vobis. Et non audierunt, nec inclinauerunt aurem suam, sed abierunt in voluptatibus, & in prauitate cordis sui mali. *Ieremi.7.23.*

Et misi vos ad omnes seruos meos per diem consurgens diluculo, & mittens, & non audierunt me, nec inclinauerunt *Ibidem.26.*

aure sua, sed indurauerunt ceruicem suam, & peius operati sunt, quàm patres eorum.

Ibidem.28. Perijt fides & ablata est de ore eorum.

35.14. Ego autem locutus sū ad vos de mane consurgens & loquens & non obedistis mihi, misique ad vos omnes seruos meos prophetas, consurgens diluculo, mittēsque et dicens: Conuertimini vnusquisque à via sua pessima, & bona facite studia vestra. Et non declinastis aurem vestram, neque audistis me.

44.16. Sermonem, quem locutus es ad nos in nomine Domini, non exaudiemus ex te: sed faciemus omne verbum, quod egreditur de ore nostro.

Matth. 7.24. & Lu. 6.47. Et omnis qui audit verba mea hæc & non faciet ea, similis erit viro stulto, qui ædificauit domum suam super arenam, vel super terram sine fundamento, & descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti & irruerunt in domum illā, & cecidit, & fuit ruina eius magna.

Roma.10.16. Sed non omnes obediunt Euangelio.

Galat.3.1. O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati?

Iacob.1.22. Estote factores non auditores tantùm, fallentes vosmetipsos.

Malum super se inducit.

Iob.36.12. SI non audierint, transibunt per gladium & consumentur in stultitia sua.

Ezech.3.25. Et tu fili hominis, Ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum, & linguam tuam adhærere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir obiurgans, quia domus exasperans est.

Osea.9.17. Abijciet eos Dominus Deus meus, quia non audierunt eum: & erunt vagi in nationibus.

Zach 7.11. Et noluerunt attendere, & auerterunt scapulam recedentes, & aures suas aggrauauerunt ne audirent, & cor suum posuerunt vt adamantem ne audirent legē, & verba, quæ misit Dominus exercituum in spiritu suo sancto, per manum prophetarum priorum.

Matth.10.14. Quicunque non receperit vos, neque audierit sermones vestros exeuntes foras de domo vel ciuitate illa, excutite puluerem de pedibus vestris. Amen dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomorū & Gomorrhæorum in die iudicij, quàm illi ciuitati.

11.16. Cui similem æstimabo generationē istam: similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes coæqualibus suis dicunt: Cecinimus vobis, & non saltastis, lamentauimus, & non planxistis.

Iis, qui sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, *Roman.2.8.*
credunt autem iniquitati, ira, & indignatio, tribulatio & angustia
in omnem animam hominis operantis malum.

In reuelatione Domini Iesu de cœlo cũ angelis virtutis eius in *2.Thess.1.7.*
flamma ignis, dantis vindictam ijs, qui non nouerunt Deum, &
non obediunt Euangelio Domini nostri Iesu Christi, qui pœnas
dabunt in interitu æternas à facie Domini.

Propterea abundantius oportet obseruare nos ea quæ audiui- *Hebr.2.1.*
mus, ne fortè pereffluamus. Si enim, qui per angelos dictus est ser
mo, factus est firmus, & si omnis præuaricatio, & inobedientia
accepit iustam mercedis retributionem, quomodo nos effugie-
mus, si tantam neglexerimus salutem?

Irritam quis faciens legem Moysi sine vlla miseratione, duo- *10.28.*
bus vel tribus testibus moritur, quanto magis putatis deteriora
mereri supplicia, qui filium Dei conculcauerit, & sanguinẽ testa-
menti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & spiritui gra-
tiæ contumeliam fecerit.

Omnis qui recedit, & non permanet in doctrina Christi, Deum *2.Ioan.2.*
non habet.

Eucharistia.

CENANTIBVS autem eius, accepit Iesu panem & benedixit *Mat.26.26.*
ac fregit, deditque discipulis, & ait, accipite & comedite hoc
est corpus meum, et accipiens calicem gratias egit, & dedit illis
dicens: bibite ex hoc omnes, hic est enim sanguis meus, noui &
ęterni testamenti qui pro multis effundetur in remissionem pec-
catorum. Idem Mar.14.22. Item Lucę.22.19.

Accipite & manducate hoc est corpus meum quod pro vobis *1.Cor.11.24.*
tradetur, hoc facite in meam commemorationem.

Calix benedictionis nónne cõmunicatio sanguinis Christi est? *Cap.10.16.*
& panis quẽ frangimus, nónne participatio corporis Domini est?

Frequenter sumenda.

ERANT autem perseuerantes in doctrina Apostolorũ & con *Act.2.42.*
municatione fractionis panis, & orationibus. Cap.27.

Præfiguratur Eucharistia.

QVOD cum vidissẽt filij Israel, dixerunt ad inuicem, Manhu *Exod.16.15.*
quod significat, quid est hoc? Ignorabant enim quid esset.
Quibus ait Moises. Iste est panis quem Dominus dedit vobis ad

vescendum Prophetatur Malach. 1.

Eucharistia sub altera tantum, nimirum sub panis specie.

Ioan.6.58. HIC est panis qui de cælo descendit, non sicut manducauerunt patres vestri manna & mortui sunt, qui manducat hunc panem viuet in æternum.

Eucharistia data à Christo.

Luc.24.30. ET factum est dum recumberet cum illis Iesus, accepit panē, benedixit & fregit, & porrigebat illis.

Data est Apostolis.

Act.2.42. ERANT autem perseuerantes in doctrina Apostolorum & communicatione fractionis panis & orationibus Cap. 20. 7. &. 1. Cor. 11. 17.

In quorum vtroque loco Syri Vocem ἄρτον panem reddunt nomine.

ܐܘܟܪܣܛܝܐ Id est EVCHARISTIA.

In Eucharistia non remanet substantia panis post consecrationem.

Mat.26.26. CÆNANTIBVS autem eis accepit Iesus panem, & benedixit, ac fregit deditque discipulis suis, & ait. Accipite & manducate hoc est corpus meum. Idem Mar. 10. 22. Luc. 22. 19.

Ioan.6.51. Ego sum panis vnuus qui de cœlo descendi, si quis manducauerit ex hoc pane viuet in æternum, & panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita.

Circumferendum esse in publicis processionibus præfiguratur.

Iosue.6.6 VOCAVIT ergo Iosue filius Nun sacerdotes & dixit ad eos. Tollite Arcam fœderis, & septem alij sacerdotes tollant septem iubileorum buccinas & incedat ante Arcam Domini. Ad populum quoque ait: Ite & circuite ciuitatem, armati præcedentes Arcam Domini. 1. Reg. 4. 3.

2.Reg.6.4. Cumque tulissent eam de domo Abinadab qui erat in Gabaa, custodiens Arcam Dei, Achio præcedebat Arcam,

Dauid

David autē & omnis Israel ludebant coram Domino, in omnibus lignis fabrifactis ex citharis & lyris, & timpanis, & sistris & cimbalis.

Eucharistia adoranda.

REMINISCENTVR & conuertentur ad Dominum vniuersi fines terræ, & adorabunt in conspectu eius vniuersæ familiæ gentium. 30. Manducauerunt & adorauerunt omnes pingues terræ, in cōspectu eius cadent ōnes qui descendūt in terrā. *Psal.21.28.*

Exaltate Dominum Deum nostrum & adorate scabellum pedum eius quoniam sanctum est. *98.5.*

Et dixit ei Iesus, & vidisti eum, & qui loquitur tecum ipse est. At ille ait, credo Domine, & procidens adorauit eum. *Ioan.9.37.*

Exactio, census & tributum debetur principibus.

ET cum venisset Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant ad Petrum, & dixerunt ei: magister vester non soluit didrachma. *Mat.17.24.*

Dic nobis quid tibi videtur, licet Censum dare Cæsari an non, *Cap.22.17.* Idem Luc.20.22.

At illi attulerunt ei, & ait illis. Cuius est imago hæc & inscriptio? dicunt ei, Cæsaris: respondens autem Iesus dixit illis: Reddite igitur quæ sunt Cæsaris cæsari, & quæ sunt Dei Deo. *Mar.12.16.*

Reddite omnibus debita, cui tributum tributum, cui vectigal vectigal, cui timorem timorem, cui honorem honorem. *Rom.13.7.*

Excommunicatio à Christo instituta & præcepta.

ET tibi dabo claues regni cœlorum, & quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcunque solueritis super terram erit solutum & in cælis. *Mat.16.19.*

Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum & proijce abs te, bonum est tibi ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. 18. Amen dico vobis quæcunque alligaueritis super terram erunt ligata & in cælo, & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo. *Cap.18.8.*

Quisquis scandalizauerit vnum ex hijs pusillis credentibus in me, bonum est ei magis si circuncidaretur mola Azinaria collo eius & in mare mitteretur. *Mar.9.42.*

Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. *Ioan.20.23.*

Excommunicatio vsitata ab Apostolis.

1.Cor.5.3. EGo quidem absens corpore, præsens autem spiritu, iudicaui vt præsens, eum qui sic operatus est in nomine Domini nostri Iesu Christi congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu, tradere huiusmodi sathanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die Domini nostri Iesu Christi.

2.Thess.3.6. Denuntiamus autem vobis fratres in nomine Domini nostri Iesu Christi, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundum traditionem quam acceperunt à nobis. 14. Quod si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini cum illo vt confundatur, & nolite quasi inimicum existimare, sed corripite vt fratrem.

1.Timot.1.20. Ex quibus est Hymenæus & Alexander, quos tradidi Sathanæ, vt discant non blasphemare.

Tit.3.10. Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita, sciens quia subuersus est qui eiusmodi est, & delinquit, cùm sit proprio iudicio condemnatus.

Excommunicatio exercenda ad ædificationem ecclesiæ, & ad correctionem eius qui excommunicatur.

2.Thess.3.14. QVOD si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini cum illo, vt confundatur: & nolite quasi inimicũ existimare, sed corripite vt fratrem. 1. Cor. 5.4. ad.1. Timot. 1.20.

Excommunicatio Pharisæorum.

Ioan.9.22. HÆC dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudeos, iam enim conspirauerunt Iudęi, vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra Synagogam fieret. 34. Responderunt & dixerunt ei: In peccatis natus es totus & tu doces nos? & eiecerunt eum foras.

Cap.12. 42. Veruntamen & ex principibus multi crediderunt in eum, sed propter Pharisæos non confitebantur, vt & synagoga non eijcerentur.

Cap.16.2. Absque Synagogis facient vos, sed venit hora vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se pręstare Deo.

Excommunicandi sunt qui in moribus aut doctrina grauiter errantes admoniti, nolunt resipiscere.

Prou.22.10. EIICE derisorem & exibit cum eo iurgiũ, cessabuntque causæ & contumeliæ.

quod

Quod si non audierit eos, dic ecclesiæ, si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Mat. 18.17.

Rogo vos fratres vt obseruetis eos qui dissentiones & offendicula præter doctrinam quam vos didicistis faciunt, & declinate ab illis. Rom. 16.17.

Ego quidem absens corpore presens autem spiritu, iam iudicaui, vt prius eum qui sic operatus est in nomine Domini nostri &c. 1. Cor. 5.3.

Propter quod obsecro vos, vt confirmetis in illum charitatē. 2. Cor. 2.8.

Quod si quis non obedit verbo nostro, per epistolam hunc notate & ne commisceamini cum illo, vt confundatur: & nolite quasi inimicum existimare, sed quasi fratrem corripite. 1. Timot. 1. 20. Cap. 6. 5. 2. Thess. 3. 14.

Sermo eorum vt cancer serpit, ex quibus est, Hyminæus & Philetus, qui à veritate exciderunt dicentes, resurrectionem esse iam factam, & subuerterunt quorundam fidem. 21. Si quis ergo mundauerit se ab istis, erit vas in honorem, sanctificatum & vtile Domino, ad omne opus bonum paratum. Cap. 3. 5. 2. Timot. 2. 17.

Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita, sciens quia subuersus est, qui eiusmodi est, & delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus. Tit. 3. 10.

Excommunicati vitandi.

QVOD si non audierit eos dic ecclesiæ, si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. 1. Cor. 5. per totum capit. Mat. 18. 17.

Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita, sciens quia subuersus est, qui eiusmodi est, & delinquit, cùm sit proprio iudicio condemnatus, (prædictis docemur euitare hæreticos.) Tit. 3. 10.

Exemplum bonum.

DEscribe sermones legis huius in volumine cordis, accipiens exemplar à sacerdotibus Leuiticæ tribus. Deut. 17. 18.

Exemplo didici disciplinam. Pro. 24. 32.

Quàm bonum est correptum manifestare pœnitentiam (in exemplum.) sic enim effugies voluntarium peccatum. Eccle. 20. 4.

Vidi, & ecce, candelabrum aureum totum (per charitatem) & lampas eius super caput illius, & Luc 8. Idem. Zach. 4. 2.

Accenderunt lucernas, quæ super candelabrum erant, & lucebant in templo. 1. Mac. 4. 50.

Adolesc-

2.Mach.6.28. Adolescentibus templum forte relinquam.

Mat.5.14. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita, neque ac-
Luc.11.33. cendunt lucernam, & ponunt sub modio, neque in abscondito, sed super candelabrum, vt luceat omnibus, qui in domo sunt, & qui ingrediuntur lumen videant.

Ibidem.16. Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est.

6.23. Si lumen, quod in te est, (deberet esse) tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt?

Luc.11.35. Vide ne lumen, quod in te est, tenebræ sint.

12.35. Lucernæ ardentes in manibus vestris.

Ioan.3.21. Qui facit veritatem, venit ad lucem, vt manifestentur opera eius, quia in Deo facta sunt.

Rom.12.17. Prouidentes bona non tantùm coram Deo sed etiam coram omnibus hominibus.

15.2. Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad ædificationem.

1.Cor.11.1. Imitatores mei estote sicut & ego Christi.

14.26. Omnia ad ædificationem fiant.

2.Cor.2.15. Christi bonus odor sumus in Deo, in his, qui salui fiunt, & in his qui pereunt, aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem ordor vitæ in vitam.

6.4 In omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros, in multa patientia.

1.Cor.4.1. Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Christi.

2 Cor 9.2. Vestra æmulatio prouocauit plurimos.

Phil.2.15. Sitis sine querela & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis prauæ, & peruersæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo: verbum vitæ continentes ad gloriam meam in die Christi.

Ibid.4.5. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus.

1.Thes.4.11. Præcepimus vobis fratres, vt honestè ambuletis ad eos qui foris sunt, & nullius aliquid desideretis.

5.22. Ab omni specie mala abstinete vos.

1.Tim.4.12. Exemplum esto fidelium in verbo, & conuersatione, in charitate, in fide, in castitate, vt profectus tuus manifestus sit õnibus.

Tit.2.7. In õnibus præbe teipsũ exemplum bonorum operũ, in doctrina, in integritate, in grauitate, verbum sanum irreprehensibile.

Iac.3.13. Quis sapiens & disciplinatus inter vos? ostendat ex bona cõuersatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ.

5.10. Exemplum accipite fratres exitus mali & longanimitatis, & laboris

laboris & patientiæ, prophetas, qui locuti sunt in nomine Domini.

Conuersationem vestram inter Gentes habentes bonam, vt in eo, quod detractant de vobis, tanquā de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerātes, glorificēt Deū in die visitationis. *1.Pet.2.12.*

Sic est voluntas Dei, vt benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. *Ibidem.15.*

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. *Ibidem.21.*

Malum exemplum, & scandalum vitandum.

SI quis aperuerit cisternam & foderit, & non operuerit eam, cecideritque bos, vel asinus in eam, reddet dominus cisternæ pretium iumentorum: quod autem mortuum est, ipsius erit. *Exo.21.33.*

Reddet animam pro anima. *Ibidem.25.*

Non sequeris turbam ad faciendum malum: nec in iudicio plurimorum acquiesces sententiæ, vt à vero deuies. *23.2.*

Caue ne imitari velis abominationes Gentium. *Deut.18.9.*

Facies murum tecti per circuitum, ne effundatur sanguis in domo tua, & sis reus labente alio, & in præceps ruente. *22.8.*

Quare præcipitas hæreditatem Domini (exemplo tuo.) *2.Reg.20.19.*

Videte ne & vos similes efficiamini factis alienis (in malum.) *Baru.6.4.*

Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proijce abs te: & si manus tua dextera scandalizat te, abscinde eam, & proijce abs te. *Matth.5.29. & 18.9.*

Vt non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem, qui primùm ascenderit, tolle: & aperto ore eius, inuenies staterem: illum sumens, da eis pro me & te. *17.27.*

Qui scandalizauerit vnum ex pusillis istis minimis, qui in me credunt, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. *18.6*

Væ mundo à scandalis, necesse est enim vt veniant scandala: veruntamen væ homini per quem scandalum venit. *Ibidem.7.*

Ne ponatis offendiculum fratri, vel scandalum. *Rom.14.13.*

Si propter cibum tuum frater tuus contristatur, iam non secundum charitatem ambulas. *Ibidem.15.*

Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est.

Noli propter escam destruere opus Dei. *Ibidem,20.*

Omnia quidem munda sunt, sed malum est hominini, qui per offendiculum alterius manducat.

Bonū est non manducare carnem, & nō bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. *Ibidem.21.*

Videte

1.Cor.8.9. Videte ne fortè hæc licẽtia vestra, offendiculum fiat infirmis.

Ibidem.11. Peribit infirmus in tua conscientia frater, propter quẽ Christus mortuus est?

Ibidem.12. Sic peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum, ne fratrem scandalizem.

2.Cor.6.3. Nemini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum.

Exemplum in correctionem et cautelam.

Num.5.21. SI declinâsti à viro tuo, atque polluta es, & concubuisti cum altero viro, det te Dominus in maledictionem exemplumque cunctorum in populo suo.

Hest.16.24. Gladio & igne pereat, & sic deleatur, vt non solùm hominibus, sed etiam bestijs sit in sempiternum, pro exemplo contemptus & inobedientiæ.

Iob.17.6. Posuit me, quasi in prouerbium vulgi, & exemplum suum coram eis.

Eccle.19.3. Qui se iungit fornicarijs, nequam erit, putredo & vermes hæreditabunt eum, & extolletur in exemplum maius, & tolletur de numero eius.

Iere.48.39. Erit Moab in derisum õnibus, & in exemplum in circuitu suo.

Naum.3.6. Proiiciam super te omnes abominationes tuas, & contumelijs te afficiam, & ponam te in exemplum.

2.Pet.2.6. Ciuitates Sodomorum & Gomorrhęorum in cinerem redigens euersione damnauit, exemplum eorum, qui impiè acturi sunt, ponens.

Iudæ.1.7 Sodoma & Gomorrha & finitimæ ciuitates simili modo exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, factæ sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes.

Exercitium.

Pro.12.11. QVI operatur terram suam, satiabitur panibus.

Eccl.9.10. Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas.

Experientia laudabilis.

Eccles.34.9. VIR in multis expertus, cogitabit multa; & qui multa didicit, enarrabit intellectum.

10. Qui non est expertus, pauca recognoscit.

Exequiæ celebrantur.

Genes.23.2. MORTVA est Sara in ciuitate Arabiæ quæ est Hebron in terra

terra Canaan, venitque Abrahã vt plangeret & fleret eam. Cumque surrexisset ab officio funeris locutus est ad filios Heth. etc.

Veneruntque (Ioseph & fratres eius) ad Aream Arad quę sita est trans Iordanem: vbi celebrantes exequias planctu magno atque vehementi, impleuerunt septem dies. *Cap.50.10.*

Fleueruntque eum filij Israel (Moisen) in campestribus Moab triginta diebus, & completi sunt dies planctus lugentiũ Moysẽ. *Deut.34.8.*

Dixit autem Dauid ad Ioab, & ad omnem populum qui erat cum eo; scindite vestimenta vestra, & accingemini saccis, & plangite ante exequias Abner, porrò Rex Dauid sequebatur feretrum &c. *2.Reg.3.31.*

EZECHIAS filius impij Achab cùm esset rex, tamen pius fuit. 4. Regum 16, 20. frangit serpentem æneum, 18, 4. deficit ab Assyrijs, 18.7. mittit nuncium ad Esaiam prophetam, 19, 2. Esa.37. 2. decumbit ex graui morbo, 4 Reg.20,1. Esaiæ 38,1. ostendit Babyloniis suum thesaurum, & reprehenditur, 4 Reg. 20,12,14. Esa.39,1. 5. commendatur, Eccle.48,19.

EZECHIEL cum alijs captiuis vehitur in Babylonem, Ezec. 1,1. vocatur, & mittitur, 2, 3. commendatur, Eccle. 49,10.

Facere pro sacrificare in scripturis.

QVI faciet vnum pro peccato & alterum in holocaustum rogabitque pro eo coram Domino vt emundetur à fluxu sanguinis sui. Idem 30. *Leuit.15.15.*

Facietque sacerdos vnum pro peccato & alterum in holocaustum & deprecabitur pro eo, quia peccauit super mortuo. 16. Quæ offeret sacerdos coram Domino & faciet tam pro peccato quàm in holocaustum. *Num.6.10.*

Leuitæ quoque ponent manus suas super capita boum è quibus vnum facies pro peccato, & alterum in holocaustum Domino, vt depreceris pro eis. *Cap.8.12.*

Facient filij Israel phase in tempore suo. 4. Præcepitque Moyses filijs Israel vt facerẽt phase. 10 Homo qui fuerit in mũdus super animam, siue in via procul in gente vestra faciat phase Dominus &c. 14. Peregrinus quoque & aduena si fuerint apud vos faciant phase Domino iuxta cæremonias & iustificationes suas. *Cap.9.2.*

Si vis holocaustum facere offer illud Domino. *Iudic.13.16.*

Hoc facite in meam commemorationem. *Luc.22.19.*

Fama bona præstantior diuitijs.

MELIVS est nomen bonum quã diuitiæ multę super argentum *Prou.22.1.*

tum & aurum gratia bona.

Eccles.7.2. Melius est nomen bonum quã vnguenta pretiosa,&dies mortis die natiuitatis.

Eccles.41.15. Curam habe de bono nomine,hoc enim magis permanebit tibi quàm mille thesauri pretiosi & magni,bonæ vitę numerus dierum,bonum autem nomen permanebit in æuum.

Diligenter conseruanda.

33.24. IN omnibus operibus tuis præcellens esto: Nę famæ tuæ maculam imprimas.

41.15. Curam habe de bono nomine.Hoc enim magis permanebit tibi, quàm mille thesauri pretiosi & magni. Bonæ vitæ numerus dierum,bonum autem nomen pernanebit in æternum.

Fames annumeratur inter mala pœnæ.

Genes.12.10. FACTA est fames in terra (Haran) descenditque Abraham in Ægyptum vt peregrinaretur ibi, præualuerat enim fames in terra.

Cap.26.1. Orta autem fame super terram,post eam sterilitatem quæ acciderat in diebus Abraham &c.

Cap.41.&. Somnia Pharaonis de bobus & spicis vnicus Ioseph interpretatus, toti Ægypto pręficitur, & ex Aseneth data sibi à Pharaone vxore, duos sustulit filios ante septem annos.

Cap.42.‡. Cogente fame ægrè impetrarunt fratres Ioseph à patre, vt in

Cap.43.‡. Ægyptum reuertentes cum muneribus, ac duplici pecunia, Beniamin secum ducerent, qui educto Simeone de carcere simul epulati sunt cum Ioseph.

Cap.47.‡. Fames tantum premit Ægyptum vt venditis pecoribus terram quoque vendere sint coacti, quo factum est vt quinta pars frugum regibus Ægypti perpetuò cedat, preterquam in possessionibus Sacerdotum.

Exod.16.3. Dixerunt filij Israel ad Moysen & Aaron vtinam mortui essemus per manum Domini in terra AEgypti quando sedebamus per ollas carnium,& comedebamus panes in saturitate, cur induxistis nos in desertum istud vt occideretis omnem multitudinem fame?

Deut.32.24. Consumentur fame & deuorabunt eos aues morsu amarissimo, dentes bestiarum immittam in eos cum furore trahentium super terram, atque serpentium.

Ruth.Cap.1.1. Elimelech Bethleemita præ nimia fame cum vxore Noemi

ac filijs in Moab concedit, ibique moritur,

Immissa propter Saulis in Gabionitas peccatum fame trien- 2.Reg.21.1.
ni, ad illorum petitionem, Dauid reliquias Saulis præter Miphiboseth tradit vt crucifigerentur &c.

Cùm venisset Gad ad Dauid, nuntiauit ei dicens, aut septem Cap.24.13.
annis veniet tibi fames in terra tua, aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos, & illi te persequentur, aut certè tribus diebus erit pestilentia in terra tua, nunc ergo delibera & vide quem respondeam ei qui me misit sermonem, Dixit autem Dauid ad Gad: Coarctor nimis, sed melius est vt incidam in manus Domini (multæ enim misericordiæ eius sunt) quàm in manus hominum. Misitque Dominus Pestilentiam in Israel de mane vsque ad tempus constitutum, & mortui sunt à Dan vsque ad Bersabee septuaginta milia virorum.

Fames si oborta fuerit in terra aut pestilentia aut corruptus 3.Reg.8.37.
aër, aut erugo, aut locusta, vel rubigo, & afflixerit eum inimicus eius, portas obsidens, omnis plaga, vniuersa infirmitas, cuncta deuotatio & imprecatio quæ acciderat omni homini de populo tuo Israel, si quis congregauerit plagam cordis sui & expanderit manus suas in domo hac, tu exaudies de cœlo in loco habitationis tuæ, & repropitiaberis, & facies vt des vnicuique secundum omnes vias suas sicut videris cor eius (quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum vt timeant te cunctis diebus quibus viuunt super faciem terræ quam dedisti patribus nostris & Cap. 18.2. &.4.Reg.38.39. Idem habetur verbatim.2. Paralip.6.28.

Factaque est fames magna in Samaria, & tam diu ob- 4.Reg.6.25.
sessa est, donec venundaretur caput Asini octoginta argenteis, & quarta par cabis stercoris calumbarum quinque argenteis. Item Cap. 8.1 Post famem ab Elizeo prędictam Sunamites quæ ipsius consilio peregrinata erat, reuersa, suos agros cum fructibus recuperat, dicens.1. Elizeus autem locutus est ad mulierem cuius filium viuere fecerat dicens. Surge vade tu & domus tua, & peregrinare vbicumque repereris, vocauit enim Dominus famem, & veniet super terram septem annis Cap.25.3.

Si erueṅt super nos mala, gladius iudicij, pestilentia, fames, stabimus coram domo hac in conspectu tuo, in qua inuoca- 2.Paral. 20.9
tum est nomen tuum, & clamabimus ad te in tribulationibus nostris & exaudies, saluosque facies.

In magna fame Nehemias diuites auaros increpat, vsurasque prohibet, 2.Esdra. 5.1.

prohibet, sua indigentibus sponte elargiens.

Psal.36.19. Non confundentur in tempore malo, & in diebus famis saturabuntur.

Esa.5 13. Propterea captiuus ductus est populus meus, quia nô habuit scientiam, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exaruit.

Hierem.14.12. Cùm ieiunauerint non exaudiam preces eorum, & si obtulerint holocaustomata & victimas non suscipiã ea, quoniã gladio, & fame & peste consumam eos. &. 15. Idcirco hæc dicit Dominus de Prophetis qui prophetant in nomine meo quos ego non misi dicentes: Gladius & fames non erit in terra hac, in gladio & fame consumentur prophetæ illi, & populi quibus prophetanterunt proiecti in vijs Hyerusalem, prę fame, & gladio, & non erit qui sepeliat eos, ipsi & vxores eorum, filij & filiæ eorum, & effundam super eos malum suum.

Cap.15.2. Dices ad eos dicit Dominus, qui ad mortem ad mortem, & qui ad gladium ad gladium, & qui ad fame ad famem, & qui ad captiuitatem ad captiuitatem. Et Cap. 29. Captiuos Iudęos vaticinatur. 70. Annis in Babylone permansuros, hortaturque vt illic multiplicari studeant, & deinde reducentur, eos verò qui Hyerosolimis remanserunt, gladio & fame & peste dicit consumendos. 17. Hæc dicit Dominus Deus exercituum, ecce mittam in eos gladium & famem & pestem, & ponam eos quasi ficus malas quæ comedi non possunt, eo quod pessimæ sint, & persequar eos in gladio, & in fame & in pestilentia, & dabo eos in vexationem vniuersis regnis terræ, & maledictionem, & in stuporem, & in sibilum, & in opprobrium cunctis gentibus ad quas ego eieci eos, eo quod non audierint verba mea.

Cap.34.17. Vos non audistis me (dicit Dominus) vt prædicaretis libertatem, vnusquisque fratri suo, & vnusquisque amico suo, ecce ego prædico vobis libertatem ait Dominus ad gladium, ad pestem & ad famem, & dabo vos in commotionem cunctis regnis terræ.

Ezech.5.12. Tertia pars tui (loquitur ad Iudæos) peste morietur, & fame consumetur in medio tui, & tertia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo, tertiam verò partem tuam in omnem ventum dispergam, & gladium euaginabo post eos, & complebo furorem meum, & requiescere faciam indignationem meam in eis, & consolabor, & scient quia ego Dominus locutus sum in zelo meo cum compleuero indignationem meam in eis &c. 16. Ego Dominus locutus sum. Quando misero sagittas

gittas famis pessimas in eos quæ erunt mortiferæ, & quas mittam vt disperdam vos, & famem congregabo super vos, & conteram in vobis baculum panis, & immittam in vos famem & bestias pessimas, vsque ad internecionem, & pestilentia & sanguis transibunt per te, & gladium inducam super te, ego Dominus locutus sum.

Propter multiplicem Idolatriam filiorum Israel, prędicuntur eorum vrbes & excelsa dissipanda, & qui pestem, gladium, & famem, euaserint, dispergendi in gentes, vbi mala perpessi conuertentur ad Dominum. Dicens hæc dicit Dominus Deus, percute manum tuam, & allide pedem tuum, & dic: Heu, ad omnes abominationes malorum Domus Israel: quia gladio & fame, & peste ruituri sunt. Qui longè est peste morietur, qui autem propè gladio corruet, & qui relictus fuerit & obsessus, fame morietur, & complebo indignationem meam in eis. Item Amos.4.6. & Aggei.1 6.10. & Cap. 2. 17. *Cap.6.†.*

Consurget enim gens in gentem, & regnum in regnum, & erunt pestilentiæ, & fames, & terręmotus per loca, hæc autem omnia initia sunt dolorum. *Mat.24.7.*

In veritate dico vobis, Multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel quando clausum est cælum annis tribus & mensibus sex, cum esset fames magna in omni terra, & ad nullam earum missus est Elias, nisi ad Sarepta Sydoniæ ad mulierem viduam. *Luc.4.25.*

Venit autem fames in vniuersam AEgyptum & Canaan & tribulatio magna, & non inueniebant cibos patres nostri. *Act.7.11.*

Et surgens vnus ex eis (scilicet prophetis venientibus Antiochiam Hyerosolimis) nomine Agabus, significabat per spiritum sanctum magnam futuram in vniuerso orbe terrarum famē, quæ facta est sub Claudio. *Cap.11.26.*

Quis ergo nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? *Rom.8.35.*

In præsenti tempore vestra abundantia illorum inopiam suppleat, vt & illorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum vt fiat æqualitas. Item Cap. 11.27. Paulus de se dicit, qui fuerit in labore & erumna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis, in frigore, & nuditate preter illa quæ extrinsecus sunt. &c. *2.Cor.8.14.*

Ideo in vna die venient plagæ eius, mors & luctus, & fames & igne comburentur, quia fortis est Deus qui iudicabit illam & Cap.6. 8. *Apoc.19.8.*

Fames verbi Dei.

1.Reg.3.1. PVER autem Samuel ministrabat Domino coram Heli, & sermo Domini erat pretiosus, in diebus illis non erat visio manifesta.

2.Paral.15.3. Transibunt autem multi dies in Israel absque Deo vero, & absque sacerdote, doctore & absque lege.

Osee.3.4. Dies multos expectabis me, non fornicaberis & non eris viro, sed & ego expectabo te quia dies multos sedebunt filij Israel sine Rege & sine principe & sine sacrificio & sine altari, & sine ephod, & sine theraphim.

Cap 4.1. Audite verbum Domini filij Israel quia iudicium Domini cum habitatoribus terrę, non est enim veritas, & non est misericordia & non est scientia Dei in terra.

Amos.4.11. Ecce dies venient dicit Dominus, & emittam famem in terram non famem panis, neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Dei, & cõmouebuntur à mari vsque ad mare, & ab aquilone vsque ad orientem circuibunt, quærentes verbum Domini & non inuenient.

Familiaritas honesta.

Eccle.13.12. ADuocatus à potentiore, discede, ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis, ne impingaris, & ne longè sis ab eo, ne eas in obliuionem.

Inhonesta.

Pro.25.17. SVbtrahe pedem tuum de domo proximi tui, ne quando satiatus oderit te.

27.10. Domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuæ.

Eccl.21.25. Pes fatui facilis in domum proximi, & homo peritus confundetur à persona potentis.

26. Stultus à fenestra respiciet in domum, vir autem eruditus foris stabit.

Ibidem.27. Stultitia hominis auscultare per ostium, & prudens grauabitur contumelia.

Famulorum Famularúmque officium.

Genes.16.‡. AGAR a Domina Sarai traditur Abrahæ vxor, quæ vbi concepisset, atque ob id Dominam contemneret ab illa afflicta fugam

fugam inijt, sed iussu Angeli eidem submissa parit Ismaelem. Dixit Angelus (ad Agar) Domini, reuertere ad Dominam tuã, & humiliare sub manu illius &c.

Seruus Abrahæ ab ipso adiuratus, & in Mesapotamiam, ad quærendam vxorem Isaac missus, signo à Domino petito, Rebeccam inuenit, & habito parentum ac fratris, ipsiusque consensu adducit ad Isaac, quam ille duxit in vxorem & ita super morte matris accipit consolationem. *Cap.24.3.*

Da mihi vxores & liberos meos pro quibus seruiui tibi vt abeam, tu verò nosti seruitutem meam qua seruiui tibi. *Cap.30.26.*

Si emeris seruum Hebræum sex annis seruiet tibi, in septimo egredietur liber gratis. 20. Qui percusserit seruum suum vel ancillam virga & mortui fuerint in manibus eius reus erit criminis. 26. Si percusserit quispiam oculum serui sui, aut Ancillæ & luscos eos fecerit dimittet eos liberos pro oculo quem eruit. *Exod.21.2.*

Seruus sapiens dominabitur filijs stultis & inter fratres hæreditatem diuidet. *Prou.17.2.*

Non decent stultum delitiæ nec seruum dominari principibus. *Cap.19.10.*

Seruus verbis non potest erudiri, quia quod dicis intelligit & respondere contemnit. *Cap.29.19.*

Cunctis sermonibus qui dicuntur ne accommodes cor tuum, ne fortè audias seruum maledicentem tibi. 10. ne sis velox ad irascendum quia ira in sinu stulti requiescit. Ierem. 34. 8. Ioel. 2. 29. *Eccles.7.22.*

Beati serui illi, quos cùm venerit Dominus inueniret vigilantes. Amen dico vobis quod præcinget se, & faciet illos discumbere & transiens ministrabit illis. 45. Beatus seruus ille quẽ cùm venerit Dominus inuenerit ita facientem. *Luc.12.37.*

Pulsante autem eo ostium ianuæ, processit puella ad videndũ nomine Roede, & vt cognouit vocem Petri, præ gaudio non aperuit ianuam, sed intro currens nunciauit stare Petrum ante ianuam. *Act.12.13.*

Seruus vocatus es? non sit tibi curæ, sed & si potes fieri liber magis vtere, qui enim in Domino vocatus est seruus, libertus est Domini, similiter qui liber vocatus est, seruus est Christi. *1.Cor.7.21.*

Serui obedite Dominis carnalibus cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate *ad Ephes.6.5.*

seruientes sicut Domino & non hominibus, scientes quoniam vnusquisque quod fecerit bonum hoc recipiet à Domino siue seruus siue liber. Et vos Domini eadem facite illis, remittentes minas, scientes quia & illorum & vester Dominus est in cœlis, & personarum acceptio non est apud eum. Idem ad Coll.3. 22.

1.Timot.6.1. Quicunque sunt sub iugo serui Dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen Domini & doctrina blasphemetur.

Titum.2.9. Seruos Dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, nō contradicentes, non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes vt doctrinam saluatoris nostri ornent in omnibus.

1.Pet.2.18. Serui subditi estote in omni timore Dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis.

*Felix præfectus Iudæ Act. 23. 24. ‡ 24 *.*

Fermentum mala doctrina.

Leui.2.11. OMNIS oblatio quæ offertur Domino absque fermento fiet, nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domini.

Cap.6.16. Reliquam autem partem Similæ comedet Aaron cū filijs suis absque fermento, & comedet in loco sanctuarij tabernaculi.

Deut.16.3. Non comedes in eo panem fermentatum, septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem, quoniam in pauore egressus es de Ægypto, vt memineris diei egressionis tuæ de Ægypto omnibus diebus vitæ tuæ.

Mat.16.6. Qui dixit illis (Iesus) Intuemini & cauete à fermento Pharisæorum, & Saduceorum Exodi. 12. 19.

Mar.6.15. Præcipiebat eis Iesus dicens, videte & cauete à fermento pharisæorum, & à fermento Herodis.

Luc 12.1. Multis autem turbis circumstantibus ita vt seinuicem conculcarent, cepit dicere ad discipulos suos. Attendite à fermento pharisæorum quod est hypocrisis, nihil autem opertum est quod non reueletur, neque absconditum quod non sciatur.

1.Cor.5.6. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit, expurgate vetus fermentum vt sitis noua conspersio, sicut estis Azimi. Idem verbatim fere habetur ad Galat.5.9.

Festum Pascha, celebratio & institutio.

Exod.12.‡. PASCHALIS Agni ritu celebrato ac declarato, eiusque sanguine

guine domorum super liminaribus illito, cæsis omnibus Ægypti primogenitis, de ritu phase ac esu azimorum, & tempore habitationis Israel in Ægypto tractatur.

Septem diebus vesceris Azimis, & in die septimo erit solemnitas Domino. Azima comedetis septem diebus, non apparebit apud te aliquid fermentatum, nec in cunctis finibus tuis. *Cap.13.6.*

Solemnitatem Azimorum custodies, septem diebus comedes Azima sicut præcepi tibi tempore mensis nouorum, quando egressus es de Ægypto, non apparebis in conspectu meo vacuus. *Cap.23.15.*

Solemnitatem Azimorum custodies, septem diebus vesceris Azimis, sicut præcepi tibi in tempore mensis nouorum, mense enim verni tempore egressus es de Ægypto. *Cap.34.18.*

. Mense primo decima quarta die mensis ad vesperum Phase Domini est, & decima quinta die mẽsis huius solẽnitas azimorũ Domini est, septem diebus Azima comedetis, dies primus erit vobis celeberrimus sanctusque, omne seruile opus non facietis in eo. *Leuit. 23.7.*

Faciant filij Israel Phase in tempore suo quarta decima die mensis huius ad vesperum, iuxta omnes cæremonias, & iustificationes eius. 11. Loquere filijs Israel. Homo qui fuerit immundus super anima, siue in via procul in gente vestra, faciat Phase Domino in mense secundo, decima quarta die mensis ad vesperam, cum Azimis & lactucis agrestibus comedent illud. *Num.9.2.*

Septem diebus vescentur Azimis, quarum dies prima venerabilis & sancta erit, omne opus seruile non facietis in ea. *Cap.28.17.*

Obserua mensem nouarum frugum, & verni primum temporis, vt facias phase Domino Deo tuo, quoniam in isto mense eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte &c.5. Non poteris immolare Phase in qualibet vrbium tuarum quas Dominus Deus tuus daturus est tibi. *Deut.16 1.*

Manserunt filij Israel in Galgalis & fecerunt Phase, decima quarta die mensis ad vesperum in campestribus Hiericho. *Iosue.5.16.*

Et præcepit omni populo dicens, facite Phase Domino Deo vestro secundum quod scriptum est in libro fœderis huius. *4.Reg.23.21.*

Misit quoque Ezechias ad omnem Israel & Iudam scripsitque epistolas ad Ephraim & Manassen vt venirent ad domum Domini in Hyerusalem, & facerent Phase Domino Deo Israel. 15. Immolauerunt autem Phase decima quarta die mensis secundi, Sacerdotes quoque atque Leuitæ tandem sanctificati ob *2.Paral. 30.1.*

tulerunt holocausta in domo Domini.

Cap.35.1. Fecit autem Iosias in Hyerusalem phase Domino, quod immolatum est decima quarta die mensis primi.

1.Esd.6.19. Fecerunt autem filij Israel transmigrationis, Pascha, decima quarta die mensis primi.

3.Esd.1, 10. Et hæc cum fierent eleganter, steterunt Sacerdotes & Leuitæ habentes Azima per tribus &c.

Cap.7.10. Et egerunt filij Israel cum hijs qui erant ex captiuitate, illud phase decima quarta luna mensis primi, quando sanctificati sunt Sacerdotes & Leuitæ.

Ezech.45.21. In prima mense decima quarta die mensis, erit vobis Paschæ solemnitas, septem diebus Azima comedentur.

Mat.26.19. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus & parauerunt Pascha &c. Mar. 14.12.

Luc.22.7. Venit autem dies Azimorum in qua necesse erat occidi Pascha.

Festum Penticostes.

Exodi.23.16. ET solemnitatem (custodies) messis primitiuorum operis tui quæcunque seminaueris in agro, solemnitatem quoque in exitu anni quando congregaueris omnes fruges tuas de agro.

Cap.34.22. Solemnitatem hebdomadarum facies tibi in primitijs frugum messis tuæ triticiæ, & solemnitatem quando redeunte anni tempore cuncta conduntur.

Num.28.26. Dies etiam primitiuorum quando offeretis nouas fruges Domino expletis hebdomadibus, venerabilis & sancta erit, omne opus seruile non facietis in ea.

Deut.17.9. Septem hebdomadas numerabis tibi ab ea die qua falcem in segetem miseris.

Ioan.5.1. Post hæc erat dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolimam &c.

Act.2.1. Et cum complerentur dies Penticostes, erant omnes pariter in eodem loco &c.

Cap.20.16. Proposuerat enim Paulus transmigrare Ephesum ne qua mora illi fieret in Asia, festinabat enim si possibile sibi esset vt diem pentecosten faceret Hyerosolimis.

Festum tubarum,

Leuit.23 24. LOQVERE filijs Israel. Mense septimo prima die mensis erit vobis Sabbathum memoriale, clangentibus tubis, & vocabitur

cabitur ſanctum, omne opus ſeruile non facietis in ea, & offeretis holocauſtum Domino.

Menſis enim ſeptimi prima dies, venerabilis & ſancta erit vo- *Num.29.1.*
bis. Omne opus ſeruile non facietis in ea, quia dies clangoris eſt & tubarum, offeretiſque holocauſtum in odorem ſuauiſſimum Domino, vitulum de Armento vnum, arietem vnum, & Agnos anniculos immaculatos ſeptem &c.

Venerunt itaque ad regem omnes viri Iſrael in die ſolemni *2.Paral.5.3.*
menſis ſeptimi &c.

Feſtum expiationum.

IN hac die expiatio erit veſtri atque mundatio ab omnibus *Leuit.16.30.*
peccatis veſtris; coram Domino mundabimini.

Decimo die menſis huius ſeptimi, dies expiationum erit cæ- *Cap.23.27.*
lebetrimus & vocabitur ſanctus: affligetiſque animas veſtras in eo & offeretis holocauſtum Domino.

Decima quoque dies menſis huius ſeptimi erit vobis ſancta *Num.29.7.*
atque venerabilis, & affligetis animas veſtras: omne opus ſeruile non facietis in ea, offeretiſque holocauſtum Domino in odorem ſuauiſsimum, vitulum de armento vnum, arietem vnum, agnos anniculos immaculatos ſeptem.

Feſtum Tabernaculorum.

ET ſolemnitatem (cuſtodies) meſsis primitiuorum operis tui *Exodi.23.16.*
quæcunque ſeminaueris in agro, ſolemnitatem quoque in exitu anni, quando congregaueris omnes fruges tuas, de agro.

Loquere filijs Iſrael. Quinta decima die menſis huius ſep- *Leuit.23 34.*
timi erunt feriæ tabernaculorum, ſeptem diebus Domino.

Solemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis per ſep- *Deut.16.13.*
tem dies, & quando collegeris de area & torculari fruges tuas & epulaberis in feſtiuitate tu & filius tuus, & filia tua & ſeruus tuus & ancilla.

Præcepitque eis dicens. Poſt ſeptem annos anno remiſsionis *Cap.31 10.*
in ſolemnitate tabernaculorum &c.

Feceruntque ſolemnitatem tabernaculorum ſicut ſcriptum eſt *1.Eſd.3.4.*
& holocauſtum diebus ſingulis per ordinem, ſecundum præceptum, opus diei in die ſuo.

Et inuenerunt ſcriptum in lege precepiſſe Dominum in ma- *2.Eſd.8.15.*
nu Moyſi, vt habitent filij Iſrael in tabernaculis in die ſolemni menſe ſeptimo, & vt predicent & diuulgent vocem in vniuerſis vrbibus ſuis, & in Hyeruſalem dicentes: egredimini

in

in montes, & afferte frondes oliuæ, & frondes ligni pulcherrimi, frondes myrti, & ramos palmarum, & frondes ligni nemerosi, vt fiant tabernacula, sicut scriptum est &c. 17. Fecit ergo vniuersa ecclesia eorum qui redierant de captiuitate tabernacula, & habitauerunt in tabernaculis.

2.Mach.1.9. Et nunc frequentate dies Scenophegiæ mensis Casleu.

Cap.10.6. Cum lætitia diebus octo egerunt in modum tabernaculorum, recordantes qui ante modicum temporis diem solemnem tabernaculorum in montibus & in speluncis more bestiarum egerant.

Ioan.7.2. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum Scenophegia.

Festum Sabbathi.

Genes.2.2. COMPLEVIT Deus die septimo opus suum quod fecerat & requieuit die sabbatho ab vniuerso opere quod patrarat, & benedixit diei septimo, & sanctificauit illum quia in ipso cessauerat ab omni opere quod creauit Deus vt faceret.

Exod.16.23. Moyses ait illis: hoc est quod locutus est Dominus: Requies sabbathi sanctificata est Domino cras, quodcunque operandum facite, & quæ coquenda sunt coquite, quicquid autem reliquum fuerit, reponite vsque in mane. 23. requies sabbathi sanctificata est Domino.

Cap.20. 8. Memento vt diem Sabbathi sanctifices.

Cap.23.12. Sex diebus operaberis, septimo die cessabis vt requiescat bos & asinus tuus, & refrigeret filius ancillæ tuæ & aduena.

Cap.31.14. Custodite Sabbathum meum, sanctum est enim vobis, qui polluerit illud morte morietur, qui fecerit in eo opus peribit anima illius de medio populi sui. 17. Pactum est sempiternum inter me & filios Israel, signumque perpetuum, sex enim diebus fecit Dominus cœlum & terram, & in septimo ab opere cessauit.

Cap.34.21. Sex diebus operaberis, die septimo cessabis arare & metere.

Cap.35.2. Sex diebus facietis opus, septimus dies erit vobis sanctus Sabbathum & requies diei, qui fecerit opus in eo occidetur. Leuit. 23. 3. & 15.

Leuit.19.3. Vnusquisque patrem suum & matrem suam timeat, Sabbatha mea custodite.

Cap.25.4. Sex annis feres agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuã colligesque fructus eius, septimo autem anno Sabbathum erit terræ requietionis Domini, agrum non seres & vineam non putabis.

Factum

Factum est autem cùm essent filij Israel in solitudine, & *Num.15.32.*
inuenissent hominem colligentem ligna in die Sabbathi,
obtulerunt eum Moysi & Aaron & vniuersæ multitudini, &c.

Die autem Sabbathi offeretis duos Agnos anniculos immaculatos & duas decimas Symilæ oleo conspersæ in sacrificio, & liba quæ ritè funduntur per singula Sabbatha in holocaustum sempiternum. *Cap.28.9.*

Obserua diem Sabbathi & sanctifices eum sicut pręcepit tibi Dominus Deus tuus. *Deut.5.12.*

Beatus vir qui facit hoc (scilicet iudicium & iustitiam) & filius hominis qui apprehendit istud, custodiens Sabbathum ne polluat illud, custodiens manus suas ne faciat omne malum. 4. Hæc dicit Dominus Eunuchis qui custodierunt Sabbatha mea, & elegerunt quæ ego volui, & tenuerunt fœdus meum: Dabo eis in domo mea, & in muris meis locum & nomen melius à filijs & filiabus, nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. *Esaie.56.2.*

Si auerteris à Sabbatho pedem tuum facere voluntatem tuā in die sancto meo, & vocaueris Sabbathum delicatum, & sanctum Domini gloriosum, & glorificaueris eum, dum non facis vias tuas & non inuenitur voluntas tua vt loquaris sermonem, tunc delectaberis super Domino, & sustollam te super altitudinem terræ, & cibabo te hæreditate Iacob patris tui, os enim Domini locutum est, Cap.66.23. *Isaie.58.13.*

Hæc dicit Dominus: custodite animas vestras, & nolite portare pondera in die Sabbathi, nec inferatis per portas Hyerusalem, & nolite eijcere onera de domibus vestris in die Sabbathi, & omne opus non facietis. Sanctificate diem Sabbathi sicut præcepi patribus vestris. 27. Si autem non audieritis me vt sanctificetis diem Sabbathi, & ne portetis onus, & ne inferatis per portas Hyerusalem in die Sabbathi, succendam ignem in portis eius, & deuorabit domos Hyerusalem & non extinguetur. *Hierem.17.21.*

Dedi enim præcepta mea, & iudicia mea ostendi eis, quæ faciens homo viuet in eis, insuper & Sabbatha mea dedi eis, vt essent signum inter me & illos, & scirent quia ego Dominus sanctificans illos. *Ezech.20.12.*

Sanctuaria mea spreuistis, & Sabbatha mea polluistis. *Cap.22.8.*

Tyri habitauerunt in ea, inferentes pisces & omnia venalia, & vendebant in Sabbathis filijs Iuda & Hyerusalem, & obiurgaui optimates Iuda, & dixi eis. Quæ est hæc res mala quam *2. Esdre.13.16*

vos facitis, & prophanatis diem sabbathi, nunquid non hæc fecerunt patres nostri, & adduxit Deus noster super nos omne malum hoc, & super ciuitatem hanc? 22. Dixi quoque Leuitis vt mundarentur, & venirent ad custodiendas portas, & sanctificandam diem sabbathi: & pro hoc ergo memento mei Deus meus, & parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum.

1.Mach.1.43. Et scripsit Rex Antiochus omni regni suo vt esset omnis populus vnus, & relinqueret vnusquisque legem suam: & consenserunt omnes gentes secundum verbum Regis Antiochi, & multi ex Israel consenserunt seruituti eius, & sacrificauerunt Idolis, & coinquinauerunt sabbathum, & misit Rex libros per manus nuntiorum in Hyerusalem, & in omnes ciuitates Iudæ, vt sequerentur leges gentium terræ, & prohiberent holocausta & sacrificia & placationes fieri in templo Dei, & prohiberent celebrare sabbathum & dies solemnes, & iussit coinquinari sancta, & sanctum populum Israel &c. Item. Cap.2. 33.

2.Mach.15.1. Nicanor autem vt comperit Iudam esse in locis Samariæ, cogitauit cum omni impetu die sabbathi committere bellum, Iudæis verò qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus, ne ita crudeliter & barbarè feceris, sed honorem tribue diei sanctificationis, & honora eum qui vniuersa conspicit.

Mat.12.1. In illo tempore abijt Iesus per sata sabbatho, discipuli autem eius esurientes, ceperunt vellere spicas & manducare. Idem Mar. 2.23. Luc. 6.1.

Luc.6.1. Pharisæi autem videntes dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbathis, at ille dixit eis.1.Reg. 21.4. Non legistis quid fecerit Dauid quando esurijt & qui cum eo erant, quomodo intrauit in domum Dei, & panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere, neque hijs qui cum eo erant nisi solis Sacerdotibus? Leuit. 24. 8. Num. 28. 9. Aut non legistis in lege quia Sabbathis sacerdotes in templo sabbathum violant, & sine crimine sunt? dico autem vobis, quia templo maior est hic &c.

Mar.6.2. Et facto sabbatho cœpit in synagoga docere, & multi audientes admirabantur in doctrina eius.

Luc.4.16. Et venit Nazareth vbi erat nutritus, & intrauit secundum consuetudinem suam die sabbathi in Synagogam, & surrexit legere &c. 31. Et descendit in Capharnaum ciuitatem Galilææ,

Galilææ, ibique docebat illos Sabbathis, & stupebant in doctrina eius.

Erat autem docens in Synagoga eorum Sabbatis & 14. & Cap.14.1. *Cap.13.19.*

Dicebant Iudæi illi qui sanatus fuerat. Sabbathum est, non licet tibi tollere grabbatum tuum: Respondit eis, qui me sanum fecit ille mihi dixit, tolle grabbatum tuum & ambula. *Ioan.5.10.*

Illi autem pertranseuntes Pergen venerunt Antiochiam Pisidiæ: & ingressi Synagogam die Sabbathorum sederunt & 27. & 44. Sequenti verò Sabbatho, penè vniuersa ciuitas conuenit audire verbum Dei. *Act.13.14.*

Vna autem Sabbathi cùm conuenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat cum eis profecturus in crastinum, protraxitque sermonem vsque in mediam noctem. *Cap.20.7.*

Per vnum sabbathi vnusquisque vestrum apud se seponat recōdens quod ei bene placuerit, vt non cum venero tunc collectæ fiant. *1.Cor.16.2.*

Dixit enim quodā loco de die septima sic: & requieuit Deus die septima ab omnibus operibus suis &c.10. *Heb.4.4.* *Gen.2.6.*

A bono, bene obseruatur.

MEMENTO vt diem sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis: Septimo autem die sabbathum Domini Dei tui est, non facies in eo omne opus tu & filius tuus, & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, iumentum tuum & aduena, qui est intra portas tuas. *Exod.20.8.*

Sex diebus operaberis, septimo die cessabis arare & metere. *34.21.*

Sex diebus facietis opus: dies septimus, quia sabbathi requies est, vocabitur sanctus: Omne opus non facietis in eo. *Leuit.23.3.*

A vespere vsque ad vesperum celebrabitis sabbatha vestra. *Ibidem.32.*

Obserua diem sabbathi, vt sanctifices eum. Non facies in eo quicquam operis. *Deut.5.12.*

Si auerteris à sabbatho pedem tuum facere voluntatem tuam in die sancto meo, & vocaueris sabbathum delicatum & sanctum Domini gloriosum, & glorificaueris eū dum non facis vias tuas, & non inuenietur voluntas tua, vt loquaris sermonem, tunc delectaberis super Domino, & sustollam te super cardines terrę. *Esaiæ.58.13.*

Custodite animas vestras, & nolite portare pondera in die sabbathi. Sanctificate diem sabbathi *Ierem.17.21.*

Si audieritis me, dicit Dominus, vt non inferatis onera per portas ciuitatis in die sabbathi, & si sanctificaueritis diem *Ibidem.24.*

sabbathi

Sabbathi, ne faciatis eo omne opus, ingredientur per portas ciuitatis huius reges & principes, sedentes super solium Dauid, & habitabitur ciuitas hęc in sempiternum.

Matth.12.12. Itaque licet sabbathis benefacere.

Marc.2.27. Sabbathum propter hominem factum est, & non homo propter sabbathum. Itaque Dominus est Filius hominis etiam sabbathi.

Luce.6.9. Interrogo vos, si licet sabbathis benefacere an malè, animam saluam facere in perdere?

13.15. Hypocritæ vnusquisque vestrum sabbatho non soluit bouem suum, aut asinum à præsepio, & ducit adaquare?

A malo malè violatur.

Exod.35.2. SEx diebus facietis opus: septimus dies erit vobis sāctus, qui fecerit opus in eo, occidetur.

Num.15.36. Colligens ligna sabbatho, præcepto Domini lapidatus fuit.

Tob.2.6. Dies vestri conuertentur in lamentationem & luctum.

Esaiæ 1.13. Neomeniam & sabbathum, & festiuitates alias non feram, iniqui sunt cœtus vestri: Calendas vestras, & solemnitates vestras odiuit anima mea.

Ierem.17.27. Si non audieritis me vt sanctificetis diem sabbathi, & ne portetis onus, & ne inferatis per portas Hyerusalem in die sabbathi, succendam ignem in portis eius, & deuorabit domos Ierusalem.

Amos.5.21. Odi & proieci festiuitates vestras, & non capiam odorem cœtuum vestrorum.

8.10. Et conuertam festiuitates vestras in luctum & omnia cantica vestra in planctum.

Festum Neomeniæ.

Num.28.11. IN Calendis autem. i. in mensium exordijs offeretis holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem vnum, agnos anniculos septem immaculatos &c.

1.Reg.20.5. Dixit autem Dauid ad Ionatham, ecce Calendæ sunt crastino, & ego ex more sedere soleo iuxta Regem ad vescendum, dimitte ergo me vt abscondar in agro vsque ad vesperam diei tertij. &c.

Ezech.45.18. Hæc dicit Dominus Deus: In primo mense vna mensis sumes vitulum de armento immaculatum & expiabis sanctuarium.

Festorum violatio quàm grauiter puniatur.

Num.15.32. FACTVM est autem cùm essent filij Israel in solitudine & inuenissent hominē colligentē ligna in die Sabbathi, obtulerunt eum Moysi & Aaron & vniuersæ multitudini qui recluserunt eum in carcerem, nescientes quid super eum facere deberent.

Dixit

Dixit ergo Dominus ad Moysen: Morte moriatur homo iste, obruatque eum lapidibus omnis turba extra castra.

Festus praefectus Iudae. Act. 24.27.

Fides accipitur pro fidelitate Dei in seruandis promissis.

QVIA rectum est verbum Domini, & omnia opera eius in fide. *Psal. 32.4.*

Et erit iustitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renum eius, habitabit lupus cum agno, & pardus cum hoedo accubabit. *Esa. 11.5.*

Noui diluculo, multa est fides tua. *Thren. 3.23.*

Sponsabo te mihi in fide, & scies quia ego Dominus. *Osea. 2.20.*

Ephraim in desolatione erit in die correptionis, in tribubus Israel ostendi fidem. *Cap. 5.9.*

Quid enim si quidam illorum non crediderunt? numquid incredulitas illorum fidem Dei euacuauit? *Rom. 3.3.*

Pro veritate & verborum constantia inter homines.

IN argumentum fidei retentum pallium ostendit marito reuertenti domum. *Gen. 39.16.*

Ego propriè seruus tuus sim qui in meam hanc recepi fidem & spopondi. *Cap. 44.32.*

Anima quae peccauerit, & contempto Domino, negauerit proximo suo depositum quod fidei eius creditum fuerat, vel aliquid extorserit, aut calumniam fecerit. *Leuit. 6.2.*

Fidem posside cum amico in paupertate illius, vt & in bonis illius laeteris: in tempore tribulationis illius permane illi fidelis vt & in haereditate illius cohaeres sis. *Eccli. 22.28.*

Et illi dixerunt ad Hieremiam: sit Dominus inter nos testis veritatis & fidei, si non iuxta omne verbum in quo miserit te Dominus Deus tuus ad nos sic faciemus. *Hierem. 42.5.*

Et nunc perseuerate adhuc conseruate ad nos fidem, & retribuemus vobis bona pro hijs quae fecistis nobiscum. *1. Mach. 10.27.*

In quo (Christo) positus sum ego praedicator & Apostolus (veritatem dico non mentior) doctor gentium in fide & veritate. *1. Timot. 2.7.*

Pro virtute Theologica.

SENTITE de Domino in bonitate & simplicitate cordis quaerite illum, quoniam inuenitur ab hijs qui non tentant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illum. *Sapi. 1.2.*

Cap.3.14. Qui non operatus est per manus suas iniquitatē, nec cogitauit aduersum Deum nequissima; dabitur enim illi fidei donum electum, & sors in templo Dei acceptissimo.

Abac.2.4. Ecce qui incredulus est non erit erecta anima eius in semetipso, iustus autem in fide sua viuet.

Mat.8.13. Dixit Iesus Centurioni, vade & sicut credidisti fiat tibi, & sanatus est puer ex illa hora.

Cap.9.22. Et Iesus conuersus & videns eam dixit, confide filia, fides tua te saluam fecit, & salua facta est mulier ex illa hora. Idē, Mar.5.34.

Cap.17.22. Dixit illis Iesus, Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum synapis, dicetis monti huic transi hinc illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis.

Luc.5.20. Quorum fidem vt vidit, dixit: homo, remittuntur tibi peccata tua.

Rom.4.3. Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam.

Cap.5.1. Iustificati ergo ex fide, pacem habemus ad Deum per Dominum nostrum Iesum Christum.

Pro fide viua & formata Charitate.

Abacuc.2.4. IVSTVS in fide sua viuet.

Mat.9.22. Confide filia, fides tua te saluam fecit.

Cap.15.28. Tunc respondēs Iesus ait illi. O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis.

Mar.5.34. Filia, fides tua te saluam fecit, vade in pace & esto sana à plaga tua, Luc.7.50. Idem habetur.

Cap.10.52. Iesus autem ait illi, vade, fides tua te saluam fecit, & confestim vidit, & sequebatur illum in via.

Rom.3.22. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes qui credunt in eum, non enim est distinctio.

Galat.5.6. Nā in Christo Iesu neque circuncisio aliquid valet, neque preputium, sed fides quæ per charitatem operatur.

Heb.11.✝. Fidem magnifice cōmendat ex actis patrum, à mundi exordio vsque ad Dauid & prophetas, & in vniuersum quāta patrarint ac passi sint per fidem, nec tamen plenam adhuc acceperunt retributionem.

Pro fide mortua absque charitate.

Mat.7.21. NON omnis qui dicit mihi Domine Domine intrabit in regnum cęlorū, sed qui facit voluntatem patris mei qui in cælis est, ipse intrabit in regna cęlorū; Multi dicēt mihi in illa die, Dn̄e, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dęmonia

nia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis, quia nunquam noui vos, discedite à me qui operamini iniquitatem.

Et si habuero prophetiam & nouerim misteria omnia & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperem omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero nihil mihi prodest. 1.Cor.13.2.

Per quod (Euangelium) & saluamini, qua ratione prædicauerim vobis si tenetis, nisi frustra credidistis. Cap.15.2.

Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est. Iacob.2.26.

Pro sponsione seu voto.

HABENTES damnationem quia primum fidem irritam fecerunt. 1.Timot.5.12.

Fides charitate inferior: vide charitas.

Fides viua quæ per Charitatem operatur magnæ est virtutis.

ET ascendens Iesus in nauiculam transfretauit & venit in ciuitatem suam. Et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto, & videns Iesus fidem illorum dixit paralitico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. 22. Confide filia, fides tua te saluam fecit, & salua facta est mulier ex illa hora. 28. Cùm autem venisset domum accesserunt ad eum cæci, & dixit eis Iesus, Creditis quia hoc possum facere vobis? dicunt ei vtique Domine. Mat.9.2.

Omnia quæcunque petieritis in oratione credentes accipietis. Cap.21.22.

Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit, qui verò non crediderit condemnabitur. Mar.16.16.

Et Iesus dixit illi, respice fides tua te saluam fecit. Luc.18.42.

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, hijs qui credunt in nomine eius. Ioan.1.12.

Vt omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam æternam, sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Cap.3.15.

Dixit autem eis Iesus. Ego sum panis vitæ, qui venit ad me non esuriet, & qui credit in me non sitiet vnquam, Cap.6.35.

Cap.7.38. Qui credit in me ficut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuę.

Cap.11.25. Dixit ei Iesus. Ego sum resurrectio & vita, qui credit in me etiam si mortuus fuerit viuet, & omnis qui viuit & credit in me, non morietur in æternum.

Cap.14.12. Amen, Amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet, quia ego vado ad Patrem.

Act.3.16. Et in fiducia nominis eius, hunc quē vos videtis & nostis con firmauit nomen eius, & fides quæ per eum est, dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum.

Ca.10.43. Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum.

Cap.15.9. Et qui nouit corda Deus testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum sicut & nobis, & nihil discreuit inter nos, & illos fide purificans corda eorum.

Cap.16.31. Crede in Dominum Iesum, & saluus eris tu & Domus tua.

Rom.1.16, Non enim erubesco euangelium, virtus enim Dei est, in salutem omni credenti. cap 3.22.

Galat.3.8. Prouidens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes Deus prænuntiauit Abrahæ.

Heb.11.6. Sine fide autem (impossibile est placere Deo,) fides non facit nos certos aut securos de accepta peccatorum remissione, aut consequenda vita æterna. Vide certi.

Fides sine operibus non iustificat.

1.Cor.13.2. ETsi habuero prophetiam, & nouerim misteria omnia & omnem scientiam, etsi habuero omnem fidem, ita vt mon tes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum, & si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, etsi tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero nihil mihi prodest.

Galat.5.6. Nam in Christo Iesu neque circuncisio aliquid valet neque præputium, sed fides quæ per charitatem operatur.

Iacob.2.24. Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantum.

Fides ipsa vocatur opus bonum.

Philip.1.6. COnfidens hoc ipsum (ait Paulus) quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet vsque in diem Christi Iesu.

Fidei necessitas.

CIRCVITE vias Ierusalem,& aspicite & considerate,& quæ rite in plateis eius, an inueniatis virum facientem iudicium, & querentē fidem & propitius ero ei. Quod si etiam, viuit Dominus, dixerint, & hoc falso iurabunt:Domine oculi tui respicient fidem. Ierem. 5.

Omne, quod non est ex fide,peccatum est. Roma.14.23.

In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Ephes.6.16.

Sine fide impossibile est placere Deo : credere enim oportet accedentem ad Deū,quia est,&inquirentibus se remunerator sit. Hebr.11.6.

Fides est vna.

VNVS Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus & pater omnium qui est super omnes & per omnia,& in omnibus nobis. Ephes.4.5.

Fidei viuæ & operanti tribuitur iustitia & salus.

CREDIDIT Abraham Deo&reputatum est illi ad iustitiam, idem Rom.4.3. 23. Gen.15.6.

Qui crediderit & baptisatus fuerit saluus erit,qui verò non crediderit condemnabitur. Mar.16.16.

Beata quæ credidit (loquitur de.B.virgine)quoniam perficientur ei quæ dicta sunt ei à Domino. Luc.1.45.

Ait illi Iesus,filia,fides tua saluam te fecit vade in pace. Cap.8.48.

Amen amen dico vobis quia qui verbum meum audit & credit ei qui misit me,habet vitam æternam,&in iudicium non venit sed transit à morte in vitam. Ioan.5.24.

Hoc est autem vita æterna vt cognoscant te solum Deum verum & quem misisti Iesum Christum. Cap.17.3.

Notum igitur sit vobis viri fratres quia per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur, ab omnibus quibus non potuistis in lege Moysi iustificari. Act.13.38.

Crede in Dominum Iesum, & saluus eris tu & domus tua. Cap.16.31.

Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes qui credunt in eum,non enim est distinctio. Rom.3.22.

Dicit Paulus ex fide iustificati non solum spe gloriamur, verum etiam in aduersitatibus,nam si Christus pro nobus adhuc impijs mortuus est,multò magis saluabit iam iustificatos per sanguinem ipsius. Cap.5.1.

Corde enim creditur ad iustitiam,ore autem confessio fit ad salutem. Cap.10.10.

Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter emi- Phillip.3.9.

nentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam, & inueniar in illo non habens meam iustitiam quæ ex lege est, sed illam quæ ex fide est Christi.

1.Pet.2.6. Propter quod continet scriptura: Ecce pono in Syon lapidem summum angularem, electum, pretiosum, & qui crediderit in eum non confundetur.

Heb.4.3. Ingrediemur enim in requiem qui credimus, quemadmodum dixit Psalm 94. sicut iuraui in ira mea si introibunt in requiem meam, & quidem operibus ab institutione mundi perfectis.

Fidei prædicatio cum præfectis ecclesiæ conferenda.

Galat.2.2. ASCENDI autem secundum reuelationem & contuli cum illis euangelium quod prædico in gentibus, seorsum autem ijs qui videbantur aliquid esse, ne forte in vacuum currerem aut cucurrissem.

Fidem gentium etiam respicit Deus.

Hier.39.18. LIBERABO te in die illa (ait Dominus) & non traderis in manus virorum quos formidas, sed eruens liberabo te & gladio non cades, sed erit tibi anima tua in salutem, quia in me fiat tibi, habuisti fiduciam ait Dominus.

Mat.8.5. Cùm autem introisset Capharnaum accessit ad eum Centurio rogans eum & dicens: Domine puer meus iacet in domo paraliticus, & malè torquetur & ait illi Iesus. Vade & sicut credidisti fiat tibi & sanatus est puer in illa hora.

Cap.15.28. Iesus ait illi. O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis.

Luc.7.9. Quo audito (quod Centurio dixerat scilicet Domine noli vexari, non enim sum dignus vt intres sub tectum meum &c.) Iesus miratus est, & conuersus sequentibus se turbis dixit. Amē dico vobis nec in Israel tantam fidem inueni.

Cap.10.33. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum, & videns eum, misericordia motus est & appropinquans alligauit vulnera eius infundens oleum & vinum.

Cap.17.16. Vnus autem ex illis vt vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificens Deum & cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens, & hic erat Samaritanus.

Ioan.4.47. Hic cùm audisset quia Iesus aduenerat à Iudæa in Galilæam, abijt ad eum, & rogabat eum vt descenderet, & sanaret filium eius

eius, incipiebat enim mori.

Vir autem quidam erat in Cæsarea nomine Cornelius centurio cohortis quæ dicitur Italica, religiosus ac timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosinas multas plebi, & deprecans Deum semper, is vidit in visu manifestè quasi hora diei nona Angelum Dei introeuntem ad se & dicentem sibi: Corneli &c. *Act.10.3.*

Angelus autem Domini locutus est ad Philippum dicens, Surge & vade contra meridianum ad viam quę descendit ab Hierusalem in Gazam hæc est deserta. *Cap.8.26.*

Fideiussio cauenda.

AFFLIGETVR malo, qui fidem facit pro extraneo. *Prouer. 11. 15.*

Stultus homo plaudet manibus, cum spoponderit pro amico suo. 17.18.

Tolle vestimentum eius, qui fideiussor extitit alieni, & pro extraneis aufer pignus ab eo. 20.16

Noli esse cum his qui defigunt manus suas, & qui vades se offerunt pro debitis. Si enim non habes vnde restituas, quid causæ est, vt tollat operimentum tuum de cubili tuo? 22.26.

Non spondeas super virtutem tuam: quòd si spoponderis, quasi restituens cogita. *Eccle.8.16.*

Vir repromittit de proximo suo, & cùm perdiderit reuerentiā, derelinquetur ab eo. Repromissio nequissima multos perdidit diligentes, & commouit illos, quasi fluctus maris. Viros potentes gyrans migrare fecit, & vagati sunt in gentibus alienis. 29.23.

Diligenter redimenda.

FILI mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam. Illaqueatus es verbis oris tui, & captus proprijs sermonibus. Fac ergo quod dico, fili mi, & temetipsum libera: quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum, Ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ. Eruere quasi damula dę manu, & quasi auis de manu aucupiş. *Prou.6.1.*

Recognoscenda.

VIR bonus fidem facit proximo suo, & qui perdiderit, confusionem derelinquet sibi. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris, dedit enim pro te animam suam. Repromissionem fugit peccator & immundus. Bona repromissoris sibi ascribit peccator, & ingratus sensu derelinquit liberantem se. *Eccle.29.9.*

Ibidem.27. Recupera proximum secundum virtutem tuam,& attende tibi ne incidas.

Fides proximo rectè seruanda.

Iosue.9.19. SIc Iosue Gabaonitis promissam seruauit fidem,dicens:Iurauimus eis in nomine Dei Israel, & idcirco , non possumus eos contingere.

Prouer.20.6. Multi homines misericordes vocantur. Virum autem fidelem quis inueniet?

Eccles.29.9. Vir bonus fidem facit proximo suo.

4.29. Non duplices sermonem auditus de reuelatione sermones absconditi,& eris verè sine confusione,& inuenies gratiam in conspectu omnium hominum.

Esaia.21.2. Qui incredulus est,infideliter agit.

Cum periculo frangitur.

Ezechi.17.16. ET qui dissoluit pactum,nunquid effugiet; viuo ego dicit Dominus,quoniā in loco regis,qui cōstituit eum Regem, cuius fecit irritum iuramentum, & soluit pactum , quod habebat cum eo,in medio Babylonis morietur.

Ibidem.18. Spreuerat iuramentum vt solueret fœdus , & ecce dedit manum suam,& cùm omnia hęc fecerit,non effugiet.

Fideles liberat a communi perditione impiorum,Deus.

Genes.6.4. HOMINIS peccata fuere diluuij causa, Noe tamen iustus inuentus est, cui Arca fabricanda mandatur ,in qua ipse & cunctorum animantium genera seruentur.

Cap.7.4. Ingresso Noe cum suis in arca,statim aqua omnium montium cacumina 150 . diebus superauit , reliquaque animantia submersit.

Cap.8.1. Imminutis paulatim aquis diluuij post corui & columbæ emissiones, Noe cum vniuersis quæ in arca continebantur egreditur, & altari extructo offert holocausta.

Cap 19.1. Lot Angelis hospitio susceptis à Sodomitis vim patitur, cum vxore & vtraque filia a Sodomitico ereptus incendio, vxorem in via amisit, tandemque inebriatus cum vtraque filia incestum ignorans commisit, vnde ortum habuerunt Moabitæ,& Ammonitæ.

Exod.8.22. Faciamque mirabilem in die illa terram Gessen in qua populus meus est. vt non sint ibi muscæ, & scies quoniam ego Dominus in medio terræ, ponamque diuisionem inter populum meum, & populum tuum cras erit signum istud.

Sin

Et faciet Dominus mirabile inter possessiones Israel & posses- *Cap.9.4.*
siones ægyptiorem vt nihil ōnino pereat ex hijs quæ pertinent
ad filios Israel.6. Fecit ergo Dominus verbum hoc altera die,
mortuaque sunt omnia animantia ægyptiorum, de animalibus
verò filiorum Israel nihil omnino perijt.26. Tātum in terra Ges-
sen vbi erant filij Israel grando non cecidit.

Sin autē resistis, & nō vis dimittere eū, ecce ego inducā cras *Cap.10.4.*
locustam in fines tuos quæ operiet superficiem terrę, ne quicquā
eius appareat sed comedatur, quod residuū fuerit grandini, corro
det enim omnia ligna quę germinant in agris & implebunt do-
mos tuas & seruor um tuorum & omnium ægyptiorum quan-
tam non viderunt patres tui, & aui ex quo orti sunt super ter-
ram vsque in pręsenten diem &c.26. Cuncti greges pergent
nobiscum, non remanebit ex eis vngula quę necessaria sunt
in cultum Domini dei nostri, pręsertim cùm ignoramus quid de
beat immolari donec ad ipsum locum perueniamus.

Nemo vidit fratem suum, nec mouit se de loco in quo erat, vbi- *Cap.10.23.*
cunque autem habitabant filij Israel lux erat.

Apud omnes autem filios Israel non mutiet canis ab homine *Cap.11.7.*
vsque ad pecus, vt sciatis quāto miraculo diuidat Dominus ægyp
tios & Israel.

Loquens Dominus ad Moysen & Aaron ait: Separamini de *Num.16. 20.*
medio congregationis huius vt eos repente disperdam.26. Dixit
ad turbam, recedite à tabernaculis hominum impiorum, &
nolite tangere quæ ad eos pertinent, ne inuoluamini peccatis il-
lorum &c.31. Confestim igitur vt cessauit loqui, dirupta est terra
sub pedibus eorum.

Persequar eos in gladio, & in fame & in pestilentia, & dabo *Hierem.29.18.*
eos in vexationem vniuersis regnis terræ, in maledictionem &
in stuporem & in sibilum, & in opprobrium cunctis gentibus
ad quas ego eieci eos.

Deus meus misit Angelum suum & conclusit ora Leonum, & *Daniel.6.22.*
non nocuerunt mihi: quia coram eo iustitia inuenta est in me, sed
& coram te Rex delictum non feci.

Et ciuitates Sodomorum & Gomorheorum in cinerem redi- *2.Pet.2.7*
gens euersione damnauit, exemplum eorum qui impiè acturi sūt
ponens.3. & iustum Lot oppressum à nefandorum iniuria ac
luxuriosa conuersatione eripit.

Infidelitas seu Incredulitas punitur.

ET eos qui foris erant percusserunt cæcitate à minimo vsque *Gen.19.11.*
ad maximum, ita vt ostium inuenire non possent. 17. eduxe-

eumque eum & posuerunt extra ciuitatem, ibiq; locuti sunt ad eum dicentes: Salua animam tuam, noli respicere post tergum, nec stes in omni circa regione, sed in monte saluum te fac, ne & tu simul pereas, 26. Respiciensque vxor eius post se, versa est in statuam salis.

Num.11.21. Ait Moyses ad Dominum. Sexaginta milia peditum, huius populi sunt, & tu dicis, dabo eis esum carnium mense integro?

Cap.14.2. Igitur vociferans omnis turba fleuit nocte illa, & murmurati sunt contra Moysen & Aaron, cuncti filij Israel dicentes: vtinam mortui essemus in AEgypto, & non in hac vasta solitudine. cap.20.12.

Deut.9.20. Aduersum Aaron quoque vehementer iratus, voluit eum conterere, & pro illo similiter deprecatus sum.

4.Esd.15.4. Quoniam omnis incredulus in incredulitate sua morietur.

Psal.77.32. In omnibus hiis peccauerunt adhuc, & non crediderũt in mirabilibus eius.

Eccl.2.15. Væ dissolutis corde qui non credunt Deo, & ideo non protegentur ab eo.

Mat.8.25. Et accesserunt ad eum & suscitauerunt eum dicentes: Domine salua nos perimus, & dicit eis, quid timidi estis modicæ fidei? Item, cap. 14.30.

Cap.17.17. Iesus ait: O generatio incredula & peruersa, quousque ero vobiscum? vsqueque patiar vos?

Marc.16.16. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit, qui verò non crediderit condemnabitur.

Luc.24.24. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non inuenerunt.

Ioan.3.18. Qui credit in me non iudicatur, qui autem non credit, iam iudicatus est, quia non credidit in nomine vnigeniti filij Dei.

Cap.3.36. Qui credit in filium habet vitam æternam, qui autem incredulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

Cap.6.7. Respondit ei Philippus: ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vnusquisque modicum quid accipiat.

Cap.8.24. Dixi enim vobis quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro.

Cap.12.48. Qui spernit me & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum, sermo quem locutus sum, iudicabit eum in nouissimo die.

Deinde

Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus sed fidelis. *Cap.20.27.*

Bene propter incredulitatem fracti sunt, tu autem fide stas, noli altum sapere, sed time. *Rom.11.20.*

Quibus autem iurauit non introire in requiem ipsius, nisi illi qui increduli fuerunt? cap. 4.2. *Heb.3.18.*

Sine fide impossibile est placere Deo. *Cap.11.6.*

Timidis autem & incredulis, execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatris, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure, quod est mors secunda. *Apoc.21.8.*

Filiorum officium erga parentes.

AT verò Sem & Iaphet pallium imposuerunt humeris suis: facies quoque eorum auersæ erant, & patris virilia non viderunt. *Gen.9.23.*

Dixit Isaac patri suo: Pater mi, at ille respondit. Quid vis fili? Ecce inquit ignis & ligna, vbi est victima holocausti? *Cap.22.7.*

Senuit autem Isaac, & caligauerunt oculi eius, & videre non poterat, vocauitque Esau filium suum maiorem & dixit ei. Fili mi? qui respondit, adsum. cap.37.14. *Cap.27.1.*

Honora patrem tuum & matrem tuam, vt sis longæuus super terram: quàm Dominus Deus tuus dabit tibi. Idem Deut.5.16. *verbatim.* *Exd.20.12.*

Vnusquisque patrem suum, & matrem suam timeat, 32. Coram cano capite consurge, & honora personam senis, & time Dominum Deum tuum, ego sum Dominus. *Leuit.19.3,*

Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro, & violauerit nomen patris sui, flammis exuretur. *Cap.21.9.*

Qui maledixerit patri suo aut matri, morte moriatur: patri matrique qui maledixerit, sanguis eius sit super eum. *Cap.20.9.*

Si genuerit homo filium contumacem, & proteruum qui non audierit patris & matris imperium, & coercitus obedire contempserit, apprehendent eum & ducent ad seniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij dicentque ad eos: *Filius* noster iste proteruus, & contumax est, monita nostra audire *Deut.21.18.*

audire contemnit, commessationibus vacat & luxuriæ atque conuiuijs, lapidibus eum obruet populus ciuitatis & morietur, vt auferatis malum de medio vestri, & vniuersus Israel audiens pertimescat.

Cap.27.16. Maledictus qui non honorat patrem suum & matrem, & dicet omnis populus amen. Iudic. Cap.14.1.

1.Reg.2.11. Et abijt Elcana in Ramatha in domum suam puer autem erat minister in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis. 18. Samuel autem ministrabat ante faciem Domini, puer accinctus ephod lineo. 22. Heli autem erat senex valde & audiuit omnia quæ faciebant filij sui vniuerso Israeli, & quomodo dormiebant cum mulieribus quæ obseruabant ad ostium tabernaculi, & dixit eis, quare facitis res huiusmodi quas ego audio, vt transgredi faciatis populum Domini? Si peccauerit vir in virum placari ei potest Deus, si autem in Dominum peccauerit vir, quis orabit pro eo?

Cap.3.1. Puer autem Samuel ministrabat Domino coram Heli, & sermo Domini erat pretiosus in diebus illis, non erat visio manifesta &c.7. Porro Samuel needum sciebat Dominum, neque reuelatus fuit ei sermo Domini.

Cap.8.1. Factum est autem cùm senuisset Samuel, posuit filios suos iudices super Israel.

Cap.18.5. Egrediebatur quoque Dauid ad omnia quæcunque misisset eum Saul, & prudenter se agebat, posuitque eum Saul super viros belli, & acceptus erat in oculis vniuersi populi, maximeque in conspectu famulorum Saul.

3.Reg.2.19. Venit ergo Bethsabee ad regem Salomonem, vt loqueretur ei pro Adonia, & surrexit Rex in occursum eius, adorauitque eam & sedit super thronum suum, positusque est thronus matri regis, quæ sedit ad dexteram eius.

4.Reg.2.23. Ascendit inde Bethleem (Elizeus) Cumque ascenderet per viam, pueri praui egressi sunt de ciuitate, & illudebant ei dicentes. Ascende calue, ascende calue, qui cùm respexisset vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini, egressique sunt duo vrsi de saltu, & lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros.

Cap.12.2. Fecitque Ioas rectum coram Domino cunctis diebus quibus docuit eum Ioiada sacerdos Cap. 22.1.

2.Para.34.3. Octauo autem anno regni sui, cum adhuc esset puer (Iosias) cepit querere Deum patris sui Dauid, & duodecimo anno

postquam

postquam cœperat mundauit Iudam & Hyerusalem, ab excelsis & lucis, simulachrisque, & sculptilibus.

Filij sapientiæ, ecclesia iustorum, & natio eorum obedientia *Ecclesi.3.1.*
& dilectio, Iudicium patris audite filij, & sic facite vt salui sitis.
Deus enim honorabit patrem in filijs, & iudicium matris exquirens firmauit in filios. 8. Qui timet Dominum honorat parentes, & quasi Dominis seruiet his qui se genuerunt Cap. 6.18.

Honora patrem tuum & gemitus matris tuæ ne obliuiscaris. *Cap.7.29.*

Confusio patris est de filio indisciplinato, filia autem in de- *Cap.22.3.*
minoratione fiet.

Memento patris & matris tuæ, in medio enim magnatorum *Cap.23.18.*
consistis.

Fili sine consilio nihil facias, & post factum non pœni- *Cap.32.24.*
tebis.

Igitur cum Tobias putaret orationem suam exaudiri vt mori *Tob.4.2.*
potuisset, vocauit ad se Tobiam filium suum, dixitque ei. Audi fili mi verba oris mei, & ea in corde tuo quasi fundamentum cōstrue. Idem ferè habetur. Cap. 14.5.

Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem ma- *Prou.1.8.*
tris tuæ, vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo.

Audite filij disciplinam patris, & attendite vt sciatis pruden- *Cap.4.1.*
tiam.

Conserua fili mi præcepta patris tui, & ne dimittas legem *Cap.6.20.*
matris tuæ, liga ea in corde tuo iugiter, & circunda gutturi tuo.

Filius sapiens lætificat patrem, filius verò stultus mœstitia est *Cap.10.1.*
matris suæ. Idem ferè Cap. 15.20.

Filius sapiens doctrina patris, qui autem illusor est, non audit *Cap.13.1.*
cùm arguitur.

Qui affligit patrem & fugit matrem, ignominiosus est & in- *Cap.19.26.*
felix. Cap. 20. 11.

Qui maledicit patri suo & matri, extinguetur lucerna eius in *Cap.20.20.*
medijs tenebris. Cap 22.15.

Audi fili mi & esto sapiens, & dirige in viam animum tuum. *Cap.23.19.*
24. Exultat gaudio pater iusti, qui sapientem genuit lætabitur in eo, gaudeat pater tuus & mater tua, & exultet quæ genuit te.

Qui subtrahit aliquid à patre suo & à matre & dicit hoc non *Cap.28.24.*
esse peccatum particeps homicidæ est.

Oculum qui subsannat patrem, & qui despicit partum matris *Cap.30.17.*
suæ, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant eum filij aquilæ.

Firmauerunt

Ierem.35.16. Firmauerunt igitur filij Ionadab, filij Rechab præceptum patris sui quod pręceperat eis, populus autem iste non obediuit mihi.

Mat.4.20. Venite post me & faciam vos piscatores hominum, at illi continuò relictis retibus, secuti sunt eum.

Cap.10.35. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suam, & inimici hominis domestici eius, qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus Act.7.14. & Cap. 22.3.

Cap.15.4. Honora patrem & matrem, & qui maledixerit patri vel matri morte moriatur.

Cap.19. 19. Honora patrem tuum & matrem tuam, diliges proximum tuum sicut teipsum.

Mar.10.19. Præcepta nosti, ne adulteres, ne occidas, ne fureris, ne falsum testimonium dixeris, ne fraudē feceris, honora patrē tuum & matrem. Luc.2.48. Cap.18. 20. Idem verbatim habetur.

Ephes.6.2. Honora patrem tuum & matrem tuam (quod est mandatum primum in promissione) vt bene sit tibi & sis longæuus super terram.

Collos.3.20. Filij obedite parentibus per omnia, hoc enim placitum est Domino, patres nolite ad indignationem prouocare filios vestros vt non pusillo animo fiant.

1.Timot.5.1. Seniorem ne increpaueris, sed obsecra vt patrem, iuuenes vt fratres, anus vt matres, iuuenculas vt sorores in omni castitate.

1.Pet.5.5. Similiter adolescentes subditi estote senioribus.

Filij in bonis sunt instituendi, vt Deum timeant.

Deut.5.16. HONORA patrem vt bene sit tibi, & sis longæuus super terram.
Exod.20.12.

Tob.4.6. Omnibus diebus vitæ tuę in mente habeto Deum, & caue, ne aliquando peccato consentias, & prętermittas præcepta Dei nostri.

14.10. Audite ergo filij mei patrem vestrū. Seruite Domino in veritate, & inquirite, vt faciatis illa, quę placita sunt illi. Et filijs vestris mandate, vt faciant iustitias & eleemosynas, vt sint memores Dei, & benedicant eum in omni tempore, & veritate, & in tota virtute sua.

Psal.77.5. Quanta mandauit patribus nostris nota facere ea filijs suis, vt cognoscat generatio altera. Filij, qui nascētur, & exurgent, narrabunt filijs suis, vt ponant in Deo spem suam, & non obliuiscantur operum Dei, & mandata eius exquirant.

Prouer.1.8. Audi fili mi disciplinam patris tui, & legem matris tuæ ne dimittas, vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo.

In

In timore Domini, fiducia fortitudinis, & filijs eius erit spes. 14.26.
Iustus qui ambulat in simplicitate sua, beatos post se filios relinquet. 20.7.
Audi fili mi, & esto sapiens, & dirige in via animum tuum. 23.19.
Puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam. *Sapien.8.19.*
Ne iucunderis in filijs impijs, si multiplicentur, nec oblecteris super ipsos, si non est timor Dei in illis. Non credas vitæ illorum & ne respexeris in labores illorum. Melior est enim vnus timens Deum quàm mille filij impij. Et vtile est magis mori sine filijs, quàm relinquere filios impios. *Ecclesi.16.1.*
Pater filijs notam faciet veritatem tuam. *Esaia.38.19.*
Filij obedite parētibus vestris in Domino, hoc enim iustū est. *Ephes.6.1.*
Et vos patres nolite ad iracūdiam prouocare filios vestros, sed educate illos in disciplina, & correptione Domini. *Ibidem.4.*

Vitia caueant.

Filio doloso nihil erit boni. *Prou.14.15.*
Seruus sapiens dominabitur filijs stultis, & inter fratres hæreditatem diuidet. 17.2.
Natus est stultus in ignominiam suam, sed nec pater in fatuo (lætabitur. *Ibidem.21.*
Ira patris, filius stultus: & dolor matris, quæ genuit eum. *Ibidem.25.*
Qui custodit legem, filius sapiens est: qui autem comessatores pascit, confundit patrem suum. 28.7.
Filij tibi sunt, erudi illos, & curua illos à pueritia eorum. Filiæ tibi sunt, serua corpus illarum, & non ostendas hilarem faciem tuam ad illas: trade filiam, & grande opus feceris & homini sensato da illam. *Ecclesi.7.25.*
Confusio patris est de filio indisciplinato. Filia autem fatua in deminoratione fiet. 22.3.
Filia prudens hæreditas viro suo, at viuens turpiter mœstitiam affert genitori. Imprudens, patrem & virum afficit ignominia. *Ibidem.4.*
A filijs tuis caue, & à domesticis tuis attende. 32.26.
Lacta filium, & pauentem te faciet: lude cum illo & contristabit te. Non corrideas illi, ne condoleas, & in nouissimo obstupescent dentes tui. 30.4.
Non des filio potestatem in iuuentute, & ne despicias cogitatus illius. *Ibidem.11.*
Filio & mulieri, fratri, & amico, non des potestatem super te in vita tuâ. 33.20.
Melius est vt filij te rogent, quàm te respicere in manus filiorum tuorum. *Ibidem.21.*
Ne dederis alij possessionem tuam, ne fortè pœniteat te, & deprecceris pro illis. *Ibidem.*

42.9. Filia patris abſcondita eſt, vigilia & ſolicitudo eius aufert ſomnum: ne fortè in adoleſcentia ſua adultera efficiatur, & cum viro commorata, odibilis fiat, nequando polluatur à virginitate ſua, & in paternis ſuis grauida inueniatur, ne fortè cum viro commorata tranſgrediatur, aut certè ſterilis efficiatur.

Ibidem.11. Super filiam luxurioſam confirma cuſtodiam, ne quando faciat te in opprobrium venire inimicis, à detractione in ciuitate, & abiectione plebis, & confundat te in multitudine populi.

Tit.2.6. Iuuenes ſimiliter hortare, vt ſobrij ſint.

Honeſtè ſe habeant.

Proue.10.1. & 15.20. FILIVS ſapiens lætificat patrem, filius verò ſtultus mœſtitia eſt matris ſuæ, & deſpicit eam.

23.24. Exultat gaudio pater iuſti, qui ſapientem genuit, lætabitur in eo. Gaudeat pater tuus, & mater tua, & exultet, qui genuit te.

Eccleſ.2.18. Rurſus deteſtatus ſum omnem induſtriam meam, qua ſub ſole ſtudioſiſsimè laboraui, habiturus hæredem poſt me, quem ignoro vtrum ſapiens an ſtultus futurus ſit, et dominabitur in laboribus meis, quibus deſudaui & ſolicitus fui.

Sapien.4.6. Ex iniquis omnes filij, qui naſcuntur, teſtes ſunt nequitiæ aduerſus parentes in interrogatione ſua.

Eccleſ.11.30. In filijs ſuis agnoſcitur vir.

26.13. In filia nõ auertente ſe, firma cuſtodiam, ne inuenta occaſione abutatur ſe. Ab omni irreuerentia oculorum eius caue, & ne mireris ſi te neglexerit.

Pro illis corrigendis.

Deuter 21.18. SI genuerit homo filium contumacem & proteruum, qui non audierit patris ac matris imperium, & coërcitus obedire contẽpſerit, apprehendent eum & ducent ad ſeniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij, dicentque ad eos: Filius noſter proteruus & contumax eſt, monita noſtra audire contemnit, comeſſationibus vacat, & luxuriæ atque conuiuijs: lapidibus eum obruet populus ciuitatis, & morietur, vt auferatur malum de medio veſtri, & vniuerſus populus audiens pertimeſcat.

Eccleſ.41.8. Filijs abominationum ſunt filij peccatorum, & qui conuerſantur ſecus domus impiorum. Filiorum peccatorum pariet hæreditas, & cum ſemine eorum aſsiduitas opprobrij.

Ibidem. De patre impio queruntur filij: quoniam propter illum ſunt in opprobrio.

Fœnum & herba cito tranſiens omnis homo.

Pſal.89.6. MANE ſicut herba tranſeat mane floreat & tranſeat veſpere

spere decidat, induret & arescat.

Fiant sicut fœnum tectorum quod priusquā euellatur exaruit 128.6.

Vox dicentis: Clama, & dixi, quid clamabo? Omnis caro fœnum & omnis gloria eius quasi flos agri. exsiccatū est fœnum, & cecidit flos quia Spiritus Domini sufflauit in eo. Verè fœnum est populus, exsiccatum est fœnum & cecidit flos, verbum autem Domini nostri manet in æternum. *Esai.40.6.*

Omnis caro sicut fœnum veterascet, & sicut folium fructificans in arbore viridi. *Eccles.14. 18*

Quia omnis caro fœnum & omnis gloria eius tanquàm flos fœni, exaruit fœnum, & flos eius decidit. *1.Pet.1.24.*

Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua, diues autem in humilitate sua, quoniā sicut flos fœni transibit, exortus est enim sol cum ardore & arescit fœnū, & flos eius decidit, & decor vultus ei⁹ deperiit, ita & diues in itineribus suis marcescet. *Iaco.1.9.*

Fœnus, Vide, Vsura.

Fœnerationis conditio bona.

SI pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi, qui habitat tecum, nō vrgebis eū, quasi exactor, nec vsuris opprimes. *Exod.22.25.*

Non fœnerabis fratri tuo ad vsuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno. *Deut.23 19.*

Fratri autem tuo absque vsura, id quo indiget commodabis, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore tuo, in terra ad quam ingredieris possidendam. 20.

Fœnerare proximo tuo in tempore necessitatis illius, & iterum redde proximo in tempore suo. Confirma verbum, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies, quod tibi necessarium est. *Eccles.29.2.*

Perde pecuniam propter fratrem & amicum: & non abscondas illam sub lapide in perditionem. *Ibidem.19.*

Mala.

HODIE fœneratur quis, & cras expetit, & odibilis est homo huiusmodi. *Eccles.20.16.*

Fœneratio est periculosa quo ad accipientem.

QVi accipit mutuum, seruus est fœnerantis. *Prou.22.7.*

Multi non causa nequitiæ non fœnerati sunt, sed fraudari gratis timuerunt. *Eccles.29.10.*

Quo ad facientem.

NOLI fœnerari homini fortiori te: quòd si fœneraueris quasi perditum habe. *Eccles.8.15.*

29.4. Multi quasi inuentionem æstimauerunt fœnus, & præstiterunt modestiam iis, qui adiuuerunt. Donec accipiant, osculantur manus diuitis, & in promissionibus humiliant vocem suam, & in tempore redditionis postulabit tempus, & loquetur verbis tædij, & murmurationum, & tempus causabitur. Si autem potuerit reddere aduersabitur. Solidi, vix reddet dimidium, & computabit illud quasi inuentionem.

Formido & pusillanimitas.

Deut. 20. 8. QVis homo formidolosus & corde pauido? vadat & reuertatur in domum suam: ne pauere faciat corda fratrum suorum, sicut ipse timore perterritus est.

28.65. Dabit tibi Dominus cor pauidũ & deficientes oculos, & animam consũptã mœrore, & erit vita tua, quasi pendens ante te.

Ibidem. 67. Mane dices: quis mihi det vesperum? & vespere, quis mihi det mane? propter cordis tui formidinem, qua terreberis, & propter ea, quæ tuis oculis videbis.

Iob. 5. 22. Bestias terræ non formidabis.

18. 11. Vndiq; terrebunt eum formidines & inuoluent pedes eius.

Prou. 3. 25. Ne paueas repentinos terrores & irruentes tibi potentias impiorum.

30. 30. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum.

Eccles. 7. 9. Noli esse pusillanimus in animo tuo.

Esa. 8. 13. Dominum exercituum ipsum sanctificate, & ipse pauor vester, & ipse timor vester, & erit vobis in sanctificationem.

24. 17. Formido & fouea & laqueus super te, qui habitator es terræ.

35. 4. Pusillanimes confortamini & nolite timere.

Ierem. 17. 17. Non sis mihi tu formidini: spes mea tu in die afflictionis.

Ibidem. 18. Paueant illi, & non paueam ego.

23. 4. Non formidabunt vltra & non pauebunt.

30. 10. Non erit quem formidet, quoniam ego tecum sum vt saluem te, ait Dominus.

42. 11. Noli timere à facie regis Babylonis (diaboli) quem vos pauidi formidatis: nolite metuere eum dicit Dominus, quoniam ego vobiscum sum, vt saluos vos faciam.

1. Machab. 4. 5. Ne timeatis multitudinem eorum, & impetum eorum ne formidetis.

Ibidem. 32. Da illis formidinem, & tabefac audaciam eorum, & commoueantur contritione sua.

Matth. 8. 26. Quid timidi estis modicæ fidei?

1. Ioan. 14. 27. Non turbetur cor vestrum, neque formidet.

1. Thess. 5. 14. Consolamini pusillanimes.

Forni-

Fornicatio iram Dei prouocat.

Educent eam extra fores (scilicet si amiserit virginitatem) domus patris sui, & lapidibus obruent viri ciuitatis illius & morietur, quoniam fecit nefas in Israel vt fornicaretur in domo patris sui, & auferes malum de medio tui. *Deut.22.21.*

Fouea enim profunda est meretrix, & puteus angustus aliena. *Prou.23.27.*

Qui se iungit fornicariis, erit nequam, putredo & vermes hæreditabunt illum, & extolletur in exemplum maius, & tolletur de numero anima eius. *Ecclef.19.3.*

Super quo propitius tibi esse potero? filij tui dereliquerũt me, & iurant (in hiis qui non sunt dij) saturaui eos, & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur. *Ierem.5.7.*

Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatæ, & super sponsas vestras cum adulterauerint: quoniam ipsi cum meretricibus conuersabantur, & cum effeminatis sacrificabant & populus non intelligens vapulabit. Collos.3.5. *Osee.4.14.*

Quod si non se continent, nubant. Melius est enim nubere quàm vri. 13.15. Hebr.13.4. *1.Cor.6.9.*

Corpus eneruat & facultates absumit.

FOuea enim profunda est meretrix, & puteus angustus, aliena. Iob. 31.12. *Prou.23.27.*

Vir qui amat sapientiam, lætificat Patrem suum, qui autem nutrit scorta perdet substantiam. *Cap.29.3.*

Ne dederis mulieribus substantiam tuam, & diuitias tuas ad delendos reges. *Cap.31.3.*

Ne des fornicariis animam tuam in vllo, ne perdas te & hæreditatem tuam, cap.41.21. *Ecclef.9.6.*

Fornicationis occasiones vitandæ.

CVM saltatrice ne assiduus sis, nec audias illã ne forte pereas in efficacia illius. 12. Cum aliena muliere ne sedeas omnino, nec accumbas cum ea super cubitum, & non alterceris cum illa in vino, ne forte declinetur cor tuum in illam, & sanguine tuo labaris in perditionem. *Ecclef.9.4.*

Omni homini noli intendere in specie, & in medio mulierum noli commorari. *Cap.42.12.*

Fornicatio non solum in opere externo, sed & in affectu prohibetur.

NON concupisces domum proximi tui, nec desiderabis vxorẽ *Exod.20.17.*

eius, non seruum, non ancillam, non bouem, non asinum nec omnia quæ illius sunt.

Matth.5.28. Audistis quia dictum est antiquis, non mœchaberis, ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam mœchatus est in corde suo.

Fornicatio infamiam adfert.

Ecclesi.9.10. OMNIS mulier quæ est fornicaria, quasi stercus in via conculcabitur.

Cap.41.21. Erubescite à patre & matre de fornicatione, & à præsidente, & à potente de mendacio.

Fornicatio spiritualis quæ est hæresis & Idololatria.

Deut.31.16. DIXIT Dominus ad Moysen, ecce tu dormies cum patribus tuis, & populus iste cōsurgens fornicabitur post Deos alienos, in terra, ad quam ingreditur vt habitet in ea, ibi derelinquet me, & irritum faciet fœdus quod pepigi cum eo.

Iudic.2.17. Suscitauit Dominus Iudices, qui liberarent eos de vastantium manibus, sed nec eos audire voluerunt fornicantes cum diis alienis, & adorantes eos.

Cap.8.33. Postquàm autem mortuus est Gedeon, auersi sunt filij Israel, & fornicati sunt in Baalim, percusseruntque cum Baal fœdus vt esset eis in Deum.

Isaie.1.21. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij? iustitia habitauit in ea, nunc autem homicidæ.

Cap.57.3. Vos autem accedite huc filij auguratricis, semen adulteri & fornicariæ, super quem lusistis? super quem dilatastis os, & eiecistis linguam? nunquid non vos filij scelesti semen mendax?

Ierem.3.1. Tu autem fornicata es, cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me dicit Dominus.

Ezec.6.9. Et recordabuntur mei liberati vestri in gentibus, ad quas captiui ducti sunt, quia contriuj cor eorum fornicans & recedens à me, & oculos eorum fornicantes post idola sua, & displicebunt sibimet super malis quæ fecerant in vniuersis abominationibus suis.

Osee.1.2. Dixit Dominus ad Osee. Vade sume tibi vxorem fornicationum & fac filios fornicationum, quia fornicans fornicabitur terra, à Domino.

Cap.2.4. Et filiorum illius non misereborquoniam filij fornicationum sunt, quia fornicata est mater eorū cōfusa est quæ concepit eos.

Cap.4.15. Si fornicens tu Israel, non delinquat saltem Iuda, & nolite

lite ingredi in Galgala,& ne ascenderitis in Bethauen, neq; iurauetitis viuit Dominus, quoniam sicut vacca lasciuiens declinauit Israel.

Angelus exclamauit in fortitudine dicens: Cecidit, cecidit, Babylon magna & facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritus immundi & custodia omnis volucris immundæ, & odibilis: quia de vino iræ fornicationis eius biberunt omnes gentes, & reges terræ cum illa fornicati sunt, & mercatores terræ de virtute delitiarum eius diuites facti sunt. *Apoc.18.3.*

Fortitudo.

NON in fortitudine sua (sed Dei) roborabitur vir. *1.Reg.2.9.*

Confortamini & agite diligenter, & Dominus erit vobiscum in bonis. *1.Par.9.13.*

Exspecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum. *Psal.26.14.*

Domus iusti plurima fortitudo, & in fructibus impij conturbatio. *Pro.15.6.*

Mulierem fortem quis inueniet? *31.10.*

Dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine. *Eccles.9.16.*

Factus est fortitudo pauperi: fortitudo egeno in tribulatione sua. *Esa.25.4.*

Dicite pusillanimes, confortamini & nolite timere: Ecce Deus vester vltionem adducet retributionis: Deus ipse veniet, & saluabit nos. *35.4.*

Consurge, consurge, induere fortitudine tua Sion. *52.1.*

Conforta lumbos, robora virtutem valde. *Num.2.1.*

Cùm fortis armatus custodit atrium suũ, in pace sunt omnia quæ possidet. *Luc.11.21.*

In omnibus tribulationibus patimur, sed non angustiamur, aporiamur: sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur. *2.Cor.4.8.*

Fortitudo bona Deum quærit.

FOrtitudo mea, & laus mea Dominus. *Exod.15.2.*

Vos ergo confortamini, & non dissoluantur manus vestræ: erit enim merces operi vestro. *2.Par.15.7.*

Oculi Domini contemplantur vniuersam terram, & præbent fortitudinem his, qui corde perfecto credunt in eum. *16.9.*

Etenim Dominus est fortitudo vestra. *Nehem.8.10.*

Viriliter agite & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. *Psal.30.25.*

Fortitudinem meam ad te custodiam: quia Deus susceptor meus es. *58.10.*

67.36. Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israel ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus.

Prou.8.14. Est prudentia mea, est fortitudo (non tua.)

14.26. In timore Domini fiducia formidinis.

18.10. Turris fortissima nomen Domini, ad ipsum currit iustus, & exaltabitur.

Esa.12.2. Quia fortitudo mea, & laus mea Dominus: & factus est mihi in salutem.

25.4. Quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione sua, spes à turbine, vmbraculum ab æstu.

30.15. In silentio & spe erit fortitudo vestra.

40.29. Qui dat lasso virtutem, & in his qui non sunt fortitudinem, & robur multiplicat.

Ibidem.31. Qui autem sperant in Domino, mutabunt fortitudinem, assument pennas vt aquilæ, current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficient.

49.5. Deus meus factus est fortitudo mea.

1.Cor.16.13. Viriliter agite, & confortamini in Domino.

Ephes.6.10. Fratres confortamini in Domino & in potentia virtutis eius.

Philip.4.13. Scio saturari & esurire, & abundare & penuriam pati: omnia possum in eo, qui me confortat.

2.Tim.2.1. Fili mi, confortare in gratia, quæ est in Christo Iesu.

1.Pet.5.10. In Christo Iesu modicum passos ipse perficiet, confirmabit solidabitque.

Vitia subijcit.

Iob.17.9. TEnebit iustus viā suam, & mūdus manibus addet fortitudinē.

Pro.10.29. Fortitudo simplicis via Domini, & pauor his; qui operantur malum.

24.10. Si desperaueris lapsus in via angustiæ, imminuetur fortitudo tua.

1.Cor.16.13. Vigilate, state in fide, viriliter agite, cōfortamini: omnia enim vestra in charitate fiant.

Heb.12.4. Nondum enim vsque ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes: & obliti estis consolationis, quæ vobis, tanquam filiis, loquitur.

Hosti resistit.

Prou.28.1. FVgit impius nemine persequente: iustus autem quasi leo confidens absque terrore erit.

Esa.43.1. Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo. Meus es tu. Cùm transieris per aquas, tecum ero; & flumina non operiēt te. Cùm ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non arde-

ardebit in te, quia ego sum Dominus Deus tuus, sanctus Israel saluator tuus.

Si Deus pro nobis quis contra nos? *Rom.8.31.*

De cætero, fratres, confortamini in Domino, & in potentia virtutis eius. *Ephes.6.10.*

Scribo vobis adolescentes, quoniam vicistis malignum. Scribo vobis iuuenes, quoniam fortes facti estis, & verbum Dei manet in vobis, & vicistis malignum. *Ioan. 2.13.*

Fortitudo reproba Deum offendit.

TEtendit enim aduersus Deum manum suam, & cōtra omnipotentem roboratus est. Cucurrit aduersus Deum erecto collo, & pingui ceruice armatus est. *Iob.15.25.*

Melior est sapientia quàm vires, & vir prudens quàm fortis. *Sap. 6.1.*

Fortitudo vestra vt fauilla stuppæ, & opus vestrum quasi scintilla, & scindetur vtrunque simul, & non erit qui extinguat. *Esa.1.31.*

Fraternitas.

FRater qui adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma, & iudicium quasi vectes vrbium. *Prou.18.19.*

Fratres in adiutorium in tempore tribulationis, & super eos misericordia liberabit. *Eccles.40.24.*

Nunquid non pater vnus omnium nostrum? Nunquid non Deus vnus creauit nos? Quare ergo despicit vnusquisque vestrûm fratrem suum, violans pactum patrum vestrorum? *Malach.2.10.*

Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in cælis est, ipse meus frater, soror, & mater est. *Matth.12.50.*

Omnes autem vos fratres estis. *23.8.*

Decebat autē eum propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummari. *Heb. 2.10.*

Fratres & sorores Christi qui sunt.

EXtendens Iesus manum in discipulos suos dixit: ecce mater mea, & fratres mei, quicumque enim fecerit voluntatem patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater & soror & mater est. *Matth.12.49.*
Idem habetur verbatim, Mar.3.24.

Nolite timere, ite nūtiate fratribus meis vt eant in Galilæam, ibi me videbunt. *Cap.28.10.*

Et nuntiatum est illi, mater tua & fratres tui stant foris volentes te videre, qui respondens dixit ad eos. Mater mea & fratres mei hij sunt qui verbum Dei audiunt, & faciunt. *Luc.8.20.*

Et peculiariter Petrus dicitur fundamentum.

ET ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam, & tibi dabo claues regni cælorum, & quodcumque ligaueris super terram erit ligatum & in cælis, & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in cælis. *Matth.16.18.*

Cùm ergo prandissent dicit Symoni Petro Iesus, Symon Ioannis diligis me plus his? dicit ei. Etiam Domine, tu scis quia amo te: dicit ei, Pasce agnos meos, dicit ei iterum: Symon Ioannis diligis me? ait illi. Etiam Domine, tu scis quia amo te, dicit ei pasce agnos meos. Dicit ei tertiò Symon Ioannis amas me? Contristatus est Petrus quia dixit illi tertiò, amas me, & dixit ei: Domine tu omnia scis, tu scis quia amo te, dicit ei, pasce oues meas. *Ioan.21.15.*

Cuius fides nunquàm deficiet.

AIT autem Dominus, Symon, Symon, ecce Sathanas expetiuit vos, vt cribaret sicut triticum, ego autem rogaui pro te, vt non deficeret fides tua, & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos qui dixit ei. Domine tecum paratus sum, & in carcerem & in mortem ire. *Luc.22.31.*

Furtum prohibetur, committitur & punitur.

NON furtum facies. Idem Leuit.19. 11. verbatim habetur & Deut. 5.18. *Exod.20.15.*

Qui furatus fuerit hominem & vendiderit eum, conuictus noxę, morte moriatur. *Cap.21.17.*

Si quis furatus fuerit bouem aut ouem, & occiderit vel vendiderit, quinque boues pro vno boue restituet, & quatuor oues pro vna oue. *Cap.22.1.*

Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israel, & vendito eo acceperit pretium, interficietur, & auferes malum de medio tui. Iosue.7.1. *Deut.24.7.*

Et ait Iosue ad Achan, da gloriam Domino Deo Israel & confitere, atque indica mihi quid feceris, ne abscondas Respondi que Achan Iosue & dixit ei. Verè ego peccaui Domino Deo Israel, & sic, & sic feci. Vidi enim inter spolia pallium coccineum valdè bonum, & ducentos siclos argenti. &c. *Iosue.7.19.*

Cuius cùm vocem balantis vir eius audisset dixit. Videte ne fortè furtiuus sit, reddite eum Dominis suis, quia non licet nobis *Tob.2.21.*

bis aut edere ex furto aliquid, aut contingere.

Prouer. 6.30. Non grandis est culpa cum quis furatus fuerit, furatur enim vt esurientem impleat animam, deprehensus quoq; reddet septuplum, & omnem substantiam domus suæ tradet.

Osee. 4.2. Maledictum & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit.

Matth. 19. 18. Iesus autem dixit: Non homicidium facies, non adulterabis, non facies furtum, non falsum testimonium dices.

1. Cor. 6.10. Neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt.

Apoc. 9.21. Non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis, neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

Fures dicuntur qui verbum Dei peruertunt & veram doctrinam.

Iere. 23.30. PRopterea ecce ego ad Prophetas ait Dominus: qui furantur verba mea vnusquisque à proximo suo.

Ioan. 10.1. Amen amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro.

GAAL *opponit se Abimelech, Iudic. 9.26.35.39.*

GABAONITÆ *redimunt vitam astu quędam, Iosue 9.* obsidentur, & obsidione liberantur, 10. 5*. propter ipsos iniustè à Saule occisos suspenduntur filij Saulis. 2. Reg. 21. 1.6.9.*

GABELVS *venit cum Raphael ad nuptias Tobiæ, Tob. 9.7.*

Gabriel apparet prophetæ Danieli.

Dan. 8.16. ET audiui vocem viri inter Vlai, & clamauit & ait: Gabriel fac intelligere istam visionem, & venit & stetit iuxta vbi ego stabam, &c.

Cap. 9.21. Adhuc me loquente in oratione, ecce vir Gabriel, quem videram in visione à principio, cito volans tetigit me, in tempore sacrificij vespertini, & docuit me & locutus est mihi.

Apparuit Zachariæ sacerdoti.

Luc. 1.11. APPARVIT autem illi Angelus Domini, stans à dextris altaris incensi, & Zacharias turbatus est videns, & timor

irruit super eum. Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua; & vxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Ioannem, & erit gaudium tibi & exultatio, &c.

Apparuit virgini Mariæ.

IN mense autem sexto missus est angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid, & nomen virginis Maria. *Luc.1.26.*

GAD *filius Iacob ex Lia, Genes.30.11. & 35.26.*

Gaddita recipiunt suam hereditatem, Num. 32. Deut.3.12. Iosue, 13.24.

Gad propheta admonet Dauid, vt non maneat in terra Moabitarum, 1. Reg. 22.5. nunciat Dauidi iram Dei, 2. Reg.24.11.18.

GAIVS, *1. Corint.1.14. capitur, Act.19.29. deducit Paulum in Asiam, 20. 4. hospitio eum suscipit, Rom.16.23.*

GALGAL, *siue Galgala, ciuitas Israel; Iof. 4. 19. in Galgal circunciditur populus, & celebrat Pascha 5.2.7.10. egreditur inde ad liberandos Gabaonitas, 10.7. reuertitur. 10. 43.*

GALILÆA *recipit Christum. Ioan. 4. 45. in Galilæa incipit Christus prædicare, Matth. 4.12. Act. 10. 37.*

GAMALIEL *vir peritus Legis. Act.5.34. & 22.3. Gamaliel dux Manaßitarum, Num.1.10.*

Gaudere & lætari honestè licet.

LAETATVS est populus cum vota sponte promitterent, quia corde toto offerebant ea Domino, sed & Dauid rex lætatus est gaudio magno, & benedixit Domino coram vniuersa multitudine, & ait: Benedictus es Domine Deus Israel patris nostri, ab æterno in æternum. *1. Paral. 29.9.*

Clarè cecinerunt cantores & Iezraia præpositus, & immolauerunt in die illa victimas magnas, & lætati sunt: Deus enim lætificauerat eos lætitia magna, sed & vxores eorum, & liberi gauisi sunt, & audita est lætitia Hyerusalem procul. *2. Esdr.12.42.*

Renuit consolari anima mea, memor fui Dei & delectatus sum, & exercitatus sum & defecit spiritus meus. *Psal.67.4.*

Luc.1.14. Angelus ait Zachariæ: & erit gaudium tibi, & exultatio & multi in natiuitate eius gaudebunt, erit enim magnus coram Domino, &c.

1.Thess 1.6. Et vos imitatores nostri effecti estis & Domini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus sancti.

Cap.5.16. Semper gaudete, sine intermissione orate.

Gaudendum non est more gentilium.

Eccles.2.2. Risum reputaui errorē & gaudio dixi. Quid frustra deciperis?

Cap.7.3. Melius est ire ad domum luctus, quàm ad domum cōuiuij, in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurum sit, Amos.6.8.

Osee 9.1. Noli lætari Israel noli exultare sicut populi quia fornicata es à Deo tuo. &c.

Prou.2.14. Consilium custodiet te & prudentia seruabit te, vt eruaris à via mala, & ab homine qui peruersa loquitur, qui relinquit iter rectum, & ambulauit per vias tenebrosas, qui lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimus, &c.

Iaco.4.9. Miseri estote & lugete & plorate, risus vester in luctum conuertetur & gaudium in mœrorem.

Gaudium in persecutione.

Matth.5.12. BEATI qui persecutionem patiuntur propter iustitiā, quoniā ipsorū est regnum cælorū. Beati estis cùm maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint & dixerint omne malum aduersum vos, mentientes propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. Sic enim persecuti fuerunt prophetas qui fuerunt ante vos.

Act.5.41. Et illi quidem ibant gaudētes à conspectu Concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.

Cap.20.24. Sed nihil horum vereor nec facio animam meam preciosiorem quàm me, dummodo consummem cursum meum & ministerium, quod accepi à Domino Iesu testificari euangēlium gratiæ Dei.

Rom 5.3. Non solum autē sed & gloriamur in tribulationibus scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem, spes autem non confundit. &c.

Coll.1.24. Qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne mea, pro corpore eius quod est ecclesia.

Heb.10.34. Nam & vinctis compassi estis & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem & abundantiorem substantiam.

Moyses

Moyses grandis factus negauit se esse filium Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei quàm temporaliter peccati habere iucunditatem, maiores diuitias æstimās thesauro AEgyptiorū improperium Christi, aspiciebat enim in remunerationē. *Cap. 11. 25.*

Gaudium Spiritus.

IN ipsa hora exultauit Spiritu Iesus, & dixit: Confiteor tibi Domine Pater cæli & terræ, quod abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus & reuelasti ea paruulis, &c. *Luc. 10. 21.*

Spe gaudentes in tribulatione, patientes, orationi, instantes, necessitatibus sanctorum communicantes. *Rom. 12. 12.*

Non est enim regnum Dei esca, & potus, sed iustitia & pax, & gaudium in Spiritu sancto. *Cap. 14. 17.*

Fructus autem Spiritus charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, castitas, &c. *Gal. 5. 22.*

Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete. *Philip. 4. 4.*

Semper gaudete sine intermissione gaudete. *1. Thess. 5. 16.*

Gaudium salutis æternæ.

IN die illa cantabitur canticum istud in terra Iuda. *Esa. 26. 1.*

Respice Syon ciuitatem solennitatis nostræ, oculi tui videbunt Hierusalem habitationem opulentam, tabernaculum quod nunquam transferri poterit, nec auferentur claui eius in sempiternum, & omnes funiculi eius rumpentur, quia solummodo ibi magnificus est Dominus noster, &c. *Cap. 33. 20.*

Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis, &c. 7. Fulgebunt iusti & tanquam scintillæ in arundineto discurrent, iudicabunt nationes & dominabuntur populis, & regnabit Dominus illorum in perpetuum. *Sap. 3. 1.*

Vide Beatitudo.

*Gedeon Dux & Iudex in Israel Iudic. 6. *. † 7. †. 8. †.*

Gemitus quis probandus quis improbandus.

ET audiuit gemitus eorum & recordatus est fœderis, quod pepigit cum Abraham, Isaac & Iacob, & respexit Dominus filios Israel & liberauit eos. *Exod. 2. 24.*

Et dixit Dominus ad eum (angelum) transi per mediam ciuitatem in medio Hyerusalem, & signa thau super frontes eorum, gementium & dolentium super cunctis abominationibus quæ fiunt in medio eius. *Ezec. 9. 4.*

Tunc Tobias ingemuit & cœpit orare, cum lachrymis dicens: Iustus es Domine & omnia iudicia tua iusta sunt, & omnes viæ tuæ misericordia & veritas & iudicium. *Tob 3. 1.*

Sed

2.Mach.6.30. Sed cùm plagis perimeretur ingemuit Eleazarus & dixit: Domine qui habes sanctam scientiam manifestè tu scis, quia cùm possem à morte liberari, duros corporis sustineo dolores, secũdum animam verò propter timorẽ tuum libenter hæc patior.

Rom.8.22. Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc.

Iac.5.9. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum & non iudicemus, ecce iudex ante ianuam assistit.

Generatio mala.

Psal.77.8. NE fiant sicut patres eorum, generatio praua, & exasperans: Generatio, quæ non dixerit cum Deo cor suum.

Sap.3.19. Nationes enim iniquæ duræ sunt consummationis.

Ioan.8.39. Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Vos facitis opera patris vestri.

1.Ioan.3.8. Qui facit peccatum ex Diabolo est, quoniam ab initio diabolus peccat.

Generatio bona.

Psal.13.5. QVoniam Dominus in generatione iusta est.

111.2. Generatio rectorum benedicetur.

Ioan.1.13. Qui non ex sanguinibus, sed ex Deo nati sunt.

3.6. Quod natum est ex carne, caro est: & quod natum est ex spiritu, spiritus est.

1.Ioan.4.7. Omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum.

Gentium vocatio.

Gen.49.10. NON auferetur sceptrum de Iuda, & dux de fœmore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit exspectatio gentium.

Num.24.17. Videbo eum sed non modo intuebor illum, sed non prope orietur stella ex Iacob & consurget virga ex Israel, & percutiet duces meos vastabitque omnes filios Seth.

Deut.32.43. Laudate gentes populum eius, quia sanguinem seruorũ suorum vlciscetur, & vindictam retribuet in hostes eorum & propitius erit terræ populi sui.

2.Reg.22.44. Saluabis me à contradictionibus populi mei, custodies me in caput gentium, populus quem ignoro seruiet mihi, &c. 50. Propterea cõfitebor tibi Dñe in gẽtibus & nomini tuo cãtabo.

3.Reg.8.41. Insuper & alienigena qui non est de populo tuo Israel, cùm venerit in terra longinqua propter nomen tuum, (audietur enim nomen tuum magnum & manus tua fortis, & brachium tuum extentum) cùm venerit ergo & orauerit, in hoc loco, tu exaudies in cælo in firmamento habitaculi tui, & facies omnia pro qui-

quibus inuocauerit te aliengena. &c.

Postula à me & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. *Psal.2.8.*

Reminiscentur & conuertentur ad Dñm vniuersi fines terræ. 21.28.

Venient legati ex AEgypto, AEthiopia præueniet manus eius Deo. Item, 71. 8. 17. 67.32.

Omnes gentes quascunque fecisti venient, & adorabunt coram te Domine & glorificabunt nomen tuum. 85. 9.

Sit nomen eius benedictum in sæcula, ante solem permanet nomen eius, & benedicentur in ipso omnes tribus terræ, omnes gentes magnificabunt eum. 71. 17.

Memor ero Raab & Babilonis scientium me, ecce alienigenæ, & Tyrus & populus AEthiopum hij fuerunt illic. 86. 4.

Et erit in nouissimus dieb⁹ præparatus mõs domus Dñi, in vertice montiũ & eleuabitur super colles & fluẽt ad eũ omnes gẽtes. *Esai.2. 2.*

In die illa radix Iesse, qui stat in signum populorum ipsum gentes deprecabuntur, & erit sepulchrum eius gloriosum. *Cap.11. 10.*

In die illa erit altare Domini in medio terræ AEgypti, & titulus Domini iuxta terminũ eius, & erit in signum & testimonium Domini exercituum in terra AEgypti. cap. 25. 7. *Cap.* 19. 18.

In die illa clangetur in tuba magna, & venient qui perditi fuerant de terra Assyriorum, & qui eiecti erant de terra AEgypti, & adorabunt Dominum in Ierusalem. cap. 29. 17. *Cap.27.13.*

Agitur de futura consolatione, lætitia, securitate & fœlicitate perpetua eorum, qui in Christum sunt credituri. *Cap.45.1.*

Suscitaui ab Aquilone & veniet ab ortu solis, vocabit nomen meum, & adducet magistratus quasi lutum & sicut plastes conculcans humum. *Cap.41.25.*

Noli timere quia ego tecum sum, ab oriente ducam semen tuum & ab occidente congregabo te, &c. *Cap.43.5.*

Hæc dicit Dominus: Labor AEgypti & negotiatio AEthiopiæ, & Sabaim viri sublimes ad te transibunt & tui erunt, post te ambulabunt, vincti manibus pergent, & te adorabunt teque deprecabuntur, &c. *Cap.45.14.*

Constituitur Christus dux gentium ac Iudæorum saluandorum, daturque in fœdus populi ex omni orbis parte vocandi: & ostensa magna fœlicitate credentium in Christum, hortatur eos ad gratiarum actionem. &c. *Cap.49.1.*

Prope est iustus meus, egressus est saluator meus, & brachia mea populos iudicabunt & insulæ exspectabunt, & brachium meum sustinebunt. *Cap.51.5.*

Ecclesiam inuitat ad lætitiam quod ex gentibus futura sit, nu- *Cap.54 1.*

numerofior quàm erat Synagoga & per orbem propaganda &c. Cap 55. Idem.

Cap.56.7. Adducam (filios aduenæ qui adhærent mihi) eos in montem sanctum meum & lætificabo eos in domo orationis meæ, holocausta eorum, & victimæ eorũ placebunt mihi super altari meo quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis.

Cap.60.3. Et ambulabunt gentes in lumine tuo & reges in splendore ortus tui &c.

Cap.65.1. Quæsierunt me qui ante non interrogabant, inuenerunt qui non quæsierunt me, dixi ecce ego, ecce ego ad gentem quæ non inuocabit nomen meum, expandi manus meas tota die ad populum incredulum qui graditur in via non bona post cogitationes suas Cap.66.19.

Cap.66.20. Et annunciabunt gloriam meam gentibus & adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus in domum Domini in equis & in quadrigis, & in lecticis, & in mulis & in carrucis ad nomen sanctum meum Hyerusalem dicit Dominus.

Iere.16.19. Domine fortitudo mea & robur meum & refugium meum & die tribulationis, ad te gentes venient ab extremis terræ & & dicent, Verè mendacium possiderunt patres nostri vanitatem quæ eis non profuit.

Osee 1..24. Et dicam omni populo meo: Populus meus es tu, & ipse dicet Deus meus es tu.

Ioel.2.28. Effundam spiritum meum super omnem carnem & prophetabunt filij vestri & filiæ vestræ, senes vestri somnia somniabũt & iuuenes vestri visiones videbunt.

Mich.4.2. Et properabunt gentes multæ dicent venite ascendamus ad montem Domini & ad domum Dei Iacob & docebit nos de vijs suis & ibimus in semitis eius &c.

Soph.3.9. Quia tunc reddam populis labium electum vt inuocẽt omnes in nomine Domini & seruiant ei humero vno.

Zach.2.11. Et applicabuntur gentes multæ ad Dominum in die illa & erunt mihi in populum & habitabo in medio tui & scies *quia Dominus* exercituum misit me ad te.

Cap.9.10. Loquetur pacem gentibus & potestas eius à mari vsque ad mare & à fluminibus vsque ad fines terræ.

Matth.2.2. Vbi est qui natus est Rex Iudæorum? vidimus enim stellam eius in Oriente & venimus adorare eum.

Cap 8.11. Dico vobis quod multi ab oriente & occidente venient & recumbent cum Abraham & Isaac & Iacob in regno cœlorum.

Cap.21 43. Dico vobis quia auferetur a vobis regnum Dei & dabitur genti facienti fructus eius.

Ite

Ite ergo ad exitus viarum & quoscumque inueneritis voca- *Cap.22.9.*
te ad nuptias.

Oues alias habeo quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet *Ioan.10.16.*
me adducere & vocem meam audient, & fiet vnum ouile &
vnus pastor.

Angelus autem Domini locutus est ad Philippum, dicens: *Act.8.26.*
Surge & vade contra meridianum, ad viam quæ descendit ab
Ierusalem in Gazam hæc est deserta, &c.

Iussu angeli accersit Cornelius Centurio Petrũ, qui per lintei *Cap.10.*
visionẽ admonitus, gentes ad euangelium admittendas esse, &c.

Etenim in vno spiritu nos in vnum baptizati sumus, siue Iu- *1.Cor.12.13.*
dæi, siue gentiles, siue serui, siue liberi & omnes in vno spiritu
potati sumus.

Gentilium mores non sunt nobis imitandi.

IVXTA consuetudinem terræ AEgypti, in qua habitastis non *Leuit.18.3.*
facietis & iuxta morem regionis Canaam, ad quam ego in-
troducturus sum vos non agetis, nec in legitimis eorum am-
bulabitis.

Nolite ambulare in legittimis nationum quas ego expulsurus *Cap.20.23.*
sum ante vos, omnia enim hæc fecerũt, & abominatus sum eas.

Hæc dicit Dominus, Iuxta vias gentium nolite discere, & à *Ierem.10. 2.*
signis cæli nolite metuere, quæ timent gentes, quia leges popu-
lorum vanæ sunt, &c.

Genu omne flectendum Domino.

MAnducauerunt & adorauerunt omnes pingues terræ, in cõ- *Psal.21.30.*
spectu eius cadent omnes qui descendunt in terram.

In memetipso iurauit egredietur de ore meo iustitiæ verbum *Esa.45.23.*
& non reuertetur, quia mihi curuabitur omne genu, & iurabit
omnis lingua.

Scriptum est enim quia mihi curuabitur omne genu, & omnis *Rom.14.11.*
lingua confitebitur Deo.

Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, *Philip.2.10.*
mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum, &
dedit illi nomen quod est super omne nomen: vt in nomine eius
flectetur omne Genu, cælestium, terrestrium & infernorum.

GERSON *filius Leui, Num.3.17. Gersonitarum ministerium, 3.25.* ✝*.4.22.*

GIESI *minister Elisei, 4.Reg.4.25. fit leprosus.5.26.*

Gladius non cuiuis permittendus.

ET ecce vnus ex hiis qui erant cũ Iesu, extendens manum, exe- *Matth.26.51.*

Credidi, propter quod locutus sum, ego autem humiliatus sum nimis. *Psal.115.1.*

Sic ergo vos orabitis, Pater noster qui es in cælis, &c. *Matth.6.9.*

Vocauerunt ergo rursum hominem qui fuerat cæcus & dixerunt ei: da gloriam Deo, nos scimus quia hic homo peccator est. *Ioan.9.24.*

Ego te clarificaui super terram: opus consummaui quod dedisti mihi vt faciam. *Cap.17.4.*

Empti estis precio magno, glorificate & portate Deum in corpore vestro. *1.Cor.6.20.*

Siue ergo manducabitis siue bibitis siue aliud quid faciatis omnia in gloriam Dei facite, Philip.1.20. *Cap.10.31.*

Omne quodcumque facitis in verbo & in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi gratias agentes, Deo patri per ipsum, Tit. 2.10. *Coll.3.17.*

Vide verbum honor.

Gloria beatorum. Vide Beatitudo.

Sodolia filius Azicam gladio interimitur, 4. Reg. 25.25. Ierem. 41. 2.

Gratia in scripturis accipitur pro beneficio.

Benedictus sit à Domino qui eandem gratiam quàm præbuerat viuis, seruauit & mortuis. *Ruth.2.20.*

Et nunc retribuet quidem Dominus misericordiam & veritatem, sed ego reddam gratiam eo quod fecistis verbum istud. *2.Reg.2.6.*

Heri venisti & hodie compelleris nobiscum egredi? ego autem vadam quo iturus sum, reuertere & reduc tecū fratres tuos, & Dominus faciet tecum misericordiam & veritatem quia ostendisti gratiam & fidem. *Cap.15.20.*

Dabit capiti tuo argumenta gratiarum, & corona inclita proteget te. *Prou.4.9.*

Gratia datus in conspectu omnis viuentis & mortuo non prohibeas gratiam. *Ecclef.7.37.*

Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris dedit enim pro te animam suam. *Cap.29.20.*

Pro fauore.

NOE vir inuenit gratiam coram Domino. *Gen.6.8.*

Et dixit (Abraham) Domine si inueni gratiam in oculis tuis ne transeas seruum tuum, Item.19. 18. ferè idem habetur. *Cap.18.3.*

Fuit autem Dominus cum Ioseph & misertus est illius, & dedit illi gratiam in conspectu principis carceris. *Cap.39.21.*

Exod.12.36. Dominus autem dedit gratiam populo coram AEgyptiis, vt commodarent eis & spoliauerunt Agyptios.

Tob. 1.13. Et quoniam memor fuit Domini in toto corde suo, dedit illi Deus gratiam in conspectu Salmanasar regis.

Hester.2.17. Et adamauit eam rex plus quam omnes mulieres, habuitque gratiam & misericordiam coram eo super omnes mulieres,&c.

Pro.13.15. Doctrina bona dabit gratiã, in itinere contemptorũ bonorũ.

Ecclesi.4.25. Est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam.

Daniel.1.9. Dedit autem Deus Danieli gratiam & misericordiam,in conspectu principis Eunuchorum.

Act.2.47. Quotidie perdurantes vnanimiter in templo,& frangẽtes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione & simplicitate cordis collaudantes Deum, & habentes gratiam ad omnem plebem.

Cap.24.27. Biennio autem expleto accepit successorem Felix, Portium festum,Volens autem gratiam, præstare Iudæis Felix, reliquit Paulum vinctum.

Cap.25.9. Festus autem volens gratiam,pręstare Iudæis respondẽs Paulo dixit: Vis Hyerosolymam ascendere, & ibi de hiis iudicari apud me?

Pro præmio quod à Deo expectatur.

Prou.1.9. AVDI fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ,vt addatur gratia capiti tuo & torques collo tuo.

Cap.12.2. Qui bonus est hauriet gratiam à Domino,qui autem confidit in cogitationibus suis impiè agit.

Luc.6.33. Si benefeceritis hiis qui vobis benefaciũt,quæ vobis est gratia?

1.Pet.2.19. Hæc est enim gratia si propter Dei conscientiam sustinet, quis tristitias patiens iniustè.

Pro dono aliquo gratis dato.

Hester.15.17. VAlde enim mirabilis es Dñe,& facies tua plena est gratiarũ.

Psal.44.3. Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis,propterea benedixit te Deus in æternum.

Prou.3.22. Fili custodi legem atque consilium & erit vita animæ tuæ,& gratia faucibus tuis.

Cap.16.23. Cor sapientis erudiet os eius & labiis eius addet gratiam.

Cap.22.11. Qui diligit cordis munditiam propter gratiam labiorum habebit amicum regem. 1.Cor.12.per totum.

Ephes.4.7. Vnicuique autem vestrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi.

1.Pet.4.10. Vnusquisque sicut accepit gratiam,in alterutrum illam administran-

nistrantes sicut boni dispensatores multiformis gratię Dei.

Pro dono supernaturali Deo gratum facientem.

QVIA misericordiam & veritatem diligit Dominus Deus, *Psal.* 43 12. gratiam & gloriam dabit Dominus.

Et ingressus angelus ad eam dixit : Aue gratia plena benedi- *Luc.*1.28. cta tu in mulieribus.

Puer autem crescebat & confortabatur plenus sapientia , & *Cap.*2.40. gratia Dei erat in illo.

Et de plenitudine eius omnes accepimus & gratiã pro gratia. *Ioan.*1.16.

Gratia vobis & pax à Deo patre nostro & Dño Iesu Christo. *Rom.*1.7.

Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Charitas mea, 1.*Cor.*16.23. cum omnibus vobis in Christo Iesu.

Nam gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostrę, 2.*Cor.*1.12. quod in simplicitate & sinceritate Dei & non in sapientia carnali sed in gratia Dei conuersati sumus in hoc mundo.

Euacuati estis in Christo qui in lege iustificamini, à gratia *Gal* 5. 4. excidistis.

Optimum est enim gratia stabilire cor. *Heb.*13.9.

Maiorem autem dat gratiam propter quod dicit Deus, super- *Iac.*4.6. bis resistit, humilibus autem dat gratiam.

Pro re grata, pulchra, accepta, amabili.

FAllax gratia & vana est pulchritudo, mulier timens Domi- *Prou.*31.30. num ipsa laudabitur.

Verba oris sapientis, gratia, & labia insipientis præcipita- *Eccles.*10. 12. bunt eum.

Noli discedere à muliere sensata & bona, quam sortitus es in *Eccles.*7.21. timore Domini , gratia enim verecundiæ illius super aurum, & 21. 19.

Gratia mulieris sedulæ delectabit virum suum, & ossa illius *Cap.*26.16. inpinguabit, 19. Gratia super gratiam mulier sancta & pudorata.

Gratiam & speciem desiderabit oculus tuus & super hoc vi- *Cap.*40.22. rides sationes.

Et omnes testimonium illi dabant, & mirabantur in verbis *Luc.*4. 22. gratiæ quæ procedebant de ore ipsius (Christi; scilicet.)

Omnis sermo malus non procedat de ore vestro, sed si quis *Ephes.* 4. 29. bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus.

Gratia donum quàm sit occultum, quódque nemo debet illud facilè sibi arrogare.

SI iustificare me voluero, os meum cõdemnabit me, & si inno- *Iob.*9.20. centem me ostendero, prauum me comprobabit, etiamsi sim-

plex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea, & tædebit me vitæ
Psal. 2.11. Seruite Domino in timore & exultate ei cum tremore. (meæ.
18. 13. Delicta quis intelligit ab occultis meis munda me, & ab alienis parce seruo tuo.
142.2. Et non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens, Prouerb.14.12.
Prouer. 20.9. Quis potest dicere mundũ est cor meũ, purus sum à peccato?
Ecclef. 9.1. Omnia hæc tractaui in corde meo vt curiosè intelligerem. Sũt iusti atque sapientes & opera eorum in manu Dei, & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum reseruantur incerta, eo quod vniuersa æquè eueniunt iusto & impio, bono & malo, mundo & immundo, immolanti victimas & sacrificia contemnenti, &c. 12. nescit homo finem suum & sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aues laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo cum eis extemplo superuenerit.
Ecclef. 5.5. De propitiato peccato noli esse sine metu, neque adijcias peccatum super peccatum, & ne dicas miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.
Cap. 17.9. Prauum est cor hominis & inscrutabile quis cognoscet illud, ego Dominus scrutans cor & probans renes, qui do vnicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum adinuentionum suarum.
1. *Cor.* 4.4. Nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum, qui autem iudicat me Dominus est, 2.Cor.10.14.
2. *Cor.* 13.15. Vosmetipsos tentate si estis in fide, ipsi vos probate, an non cognoscitis vosmetipsos quia Christus Iesus in vobis est, nisi forte reprobi estis?
Gal. 6.3. Nam si quis existimat se aliquid esse cum nihil sit, ipse se seducit, opus autem suum probet vnusquisque, &c.
Philip. 2.12. Cum metu & tremore vestram salutem operamini.
1. *Pet.* 1.18. Et si iustus vix saluabitur, impius & peccator vbi parebunt?
2. *Pet.* 1.10. Quapropter fratres magis satagite vt per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis, hæc enim facientes non peccabitis aliquando.
1. *Ioan.* 4.1. Charissimi nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus qui ex Deo sunt.

Gratia coram hominibus qua quis & hominibus gratus sit, à Deo est.

Exod. [illegible] DABO gratiam populo huic coram AEgyptiis & cum egrediemini non exibitis vacui. Idem, cap.11.3. verbatim habetur.
Psal. 105.46. Et dedit eos in misericordias in conspectu omnium qui ceperant

rant eos, Ierem. 40.2. 3.4.

Dedit autem Deus Danieli gratiam & misericordiam in con- Dan. 1. 9.
spectu principis eunuchorum.

Et quoniam memor fuit Domini in toto corde suo, dedit illi Tob. 1. 13.
Deus gratiam in conspectu Salmanasar regis.

Sequenti autem die venimus Sydonem, humanè autem tra- Act. 27. 3.
ctans Iulius Paulum, permisit ad amicos ire & curam sui agere. Cap. 28.16

Gratia à solo Deo datur.

Gratiam & gloriam dabit Dominus. Psal. 83. 12.

Qui bonus est, hauriet gratiam à Domino. Prou. 12. 2.

Oculi tui vias Domini custodiát, vt addatur gratia capiti tuo. Cap. 1. 9.

Gratia datur in conspectu omnis viuentis. Eccles. 7. 37.

Est datum quod non est vtile, & est datū cuius retributio duplex est. Eccles. 20. 10.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris. Esa. 12. 3.

Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate, emite & comedite. Venite, emite absque argento, & absque vlla commutatione vinum & lac. 55. 1.

Gratia & veritas per Iesum facta est. Ioan. 1. 17.

Et de plenitudine eius omnes nos accepimus. Ibidem. 16.

Non potest homo accipere à se quicquam, nisi fuerit ei datum de cælo. 3. 27.

Nullus ergo propriis viribus valet ingredi ianuam fidei, nisi patefaciente & operante gratia Dei. Act. 15.

Omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei. Rom. 3 23.

Vbi autem abundauit peccatum, superabundauit & gratia, vt sicut regnauit peccatum in mortem, ita & gratia regnet per iustitiam in vitam æternam, per Iesum Christū Dominū nostrum. Rom. 5. 20.

Stipendia peccati mors, gratia autem Dei vita æterna in Christo Iesu Domino nostro. 6. 23.

Igitur non volentis, neque currentis, sed est Dei miserentis. 9. 16.

Bibebant autem de spiritali consequente eos petra. Petra autem erat Christus. 1. Cor. 10. 4.

Sufficit tibi gratia mea. 2. Cor. 12. 6.

Vnicuique autem nostrum data est gratia, secundum mensuram donationis Christi. Ephes. 4. 6.

Adeamus ergo cū fiducia ad thronū gratiæ eius, vt misericordiam consequamur, & gratiā inueniamus in auxilio opportuno. Heb. 4. 16.

Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. 1. Pet. 5. 5.

Ego sitienti dabo de fonte aquæ viuæ gratis. Apoc. 21. 6.

Et qui sitit, & qui vult, accipiat aquam vitæ gratis. 22. 17.

Bonum operatur.

Eccles.40.17. GRATA sicut paradisus in benedictionibus: & misericordia in seculo permanet.

Ioan.7.37. In nouissimo autem die magno festiuitatis stabat Iesus, & clamabat dicens: Si quis sitit, veniat ad me & bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat Spiritus datus.

Rom.7.25. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius, Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.

1.Cor.15.10. Gratia autem Dei sum id quod sum, & gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboraui. Non ego autem, sed gratia Dei mecum.

Ephes.2.8. Gratia enim estis saluati per fidem, & hoc non ex vobis: Dei enim donum est, non ex operibus, vt ne quis glorietur.

Bonitate conseruatur.

Gen.6.3. NON permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est, eruntque dies illi centum & viginti annorum.

Matth.25.28. Tollite ab eo talentum, & date ei, qui habet decem talenta. Omni enim habenti dabitur, & abundabit.

2. Cor. 6.1. Adiuuantes autem exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.

1.Tim. 4.14. Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyteri.

Gratitudo erga Deum & homines commendatur.

Gen.4.3. FACTVM est autem post multos dies vt offerret Cain de fructibus terræ munera Domino.

Cap.8.20. AEdificauit autem Noe altare Domino & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis obtulit holocausta super altare.

Cap. 14.21. Dixit autem Rex Sodomorum ad Abraham, da mihi animas, cætera tolle tibi.

Cap.23.4. Sara mortua plangitur atque in spelunca duplici quam Abraham ab Ephron cum agro præsenti emit pecunia, sepelitur.

Cap.24.48. Pronusque adorauit Dominum benedicens Domino Deo Domini mei Abraham qui perduxit me recto itinere vt sumerem filiam fratris Domini mei filio eius.

Cap.26.25. Itaque ædificauit ibi altare & inuocato nomine Domini extendit tabernaculum, præcepitque seruis suis vt foderent puteum Leuit.25.6. & 31.48.

Exod.15.1. Tunc cecinit Moyses & filij Israel carmen hoc Domino & dixerunt

dixerunt Cantemus Domino, gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem deiecit in mare.

Custodi igitur temetipsum & animam tuam sollicitè, ne obliuiscaris verborum quæ viderunt oculi tui &c. *Deut.4.9.*

Diliges Dominum tuum in toto corde tuo & in tota anima tua & ex tota fortitudine tua. *Cap.6.5.*

Cecineruntque Debora & Barac filius Abinoem in illo. *Iudic.5.1.*

Exultauit cor meum in Domino & exultatū est cornu meum in Deo meo &c. 14. 35. *1.Reg.2.1.*

Faciam (dixit Dauid) misericordiam cum Hanon filio Naas sicut fecit pater eius mecum misericordiam. *2.Reg.10.2.*

Dixit itaque Rex ad Berzellai, veni mecum vt requiescas securus mecum in Hyerusalem. *Cap.19.33.*

Sed & filijs Berzellai Galaaditis reddes gratiam eruntque comedentes in mensa tua. *3.Reg.2.7.*

Et benedixit Domino (Dauid) coram vniuersa multitudine & ait: benedictus es Domine Deus Israel patris nostri ab æterno vsque in æternum. 20. Præcepit autem Dauid vniuersæ ecclesiæ Benedicite Domino Deo nostro, & benedixit omnis ecclesia Domino Deo patrum suorum & inclinauerunt se & adorauerunt Deum & deinde regem. 2. Paral. 15. 17. *1.Par.29.10.*

Die autem quarto congregati sunt in valle benedictionis vsque in præsentem diem, Ester. 6. per totum caput. *2.Par.20.26.*

Tunc vocauit ad se Tobiā filium suum, dixitq; ei. Quid possumus dare viro isti sancto qui venit tecum? Etenim sacramentum regis abscondere bonum est, opera autem Dei reuelare & confiteri honorificum est. *Tob.12 1.*

Non lædas seruum in veritate operantem, neque mercenarium dantem animam suam. *Eccles. 7. 22.*

Qui credit Deo, attendit mandatis, & qui confidit in illo non minorabitur. *Cap.32.28.*

Quoniā Dominus retribuens est & septies tantum reddet tibi. *Cap.35.13.*

Et conuersi hymnum canebant & benedicebant Deum in cælum quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia eius. *1.Mach.4.24.*

Et ascenderunt in montem Syon cum lætitia & gaudio & obtulerunt holocausta quod nemo ex eis cecidisset donec reuerterentur in pace. 2. Mach. 3. 33. *Cap.5 54.*

In illo tempore respondens Iesus dixit, confiteor tibi Domine pater cæli & terræ quia abscondisti hæc à sapientibus & prudētibus & reuelasti ei paruulis. *Matth.11.25.*

Et non admisit eum (qui vexabatur à dæmonio) sed ait illi, vade in domum tuam ad tuos, & nuncia illis quanta tibi *Marc.5.19.*

Dominus fecerit & misertus sit tui.

Luc.18.43. Et confestim vidit & sequebatur illum magnificans Deum, & omnis plebs vt vidit dedit laudem Deo.

Ioan.11.41. Tulerunt ergo lapidem, Iesus autem eleuatis sursum oculis dixit, Pater gratias ago tibi quoniam audisti me.

Rom.6.17. Gratias autem Deo quod fuistis serui peccati, obedistis autem ex corde in eam formam doctrinæ in qua traditi estis.

Ephes.6.20. Gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo & patri, Coll.2.7.

Philip.4.6. Nihil soliciti sitis sed in omni oratione & obsecratione, cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum.

Coll.3.15. Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua & vocati estis in vno corpore & grati estote.

2.Thess..3. Gratias agere debemus semper Deo pro omnibus, fratres, ita vt dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, & abundat charitas vniuscuiusque vestrum in inuicem. 1.Tim.4.3.

Gratiæ agendæ ante & post cibum.

Deut.8.10. VT cũ comederis & saturatus fueris benedicas Domino Deo tuo, pro terra optima quam dedit tibi.

1.Reg.9.13. Neque enim comesturus est populus donec ille veniat quia ipse benedicet hostiæ, & deinceps comedent qui vocati sunt.

Esai.62.9. Quia qui congregabunt illud comedent & laudabunt Dominum & qui comportant illud bibent, in atriis sanctis meis.

Matth.14.19. Et iussisset turbam discumbere super fœnum, acceptis quinque panibus & duobus piscibus, aspiciens in cælum benedixit & fregit & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. Idem omnino, ca 15.36. Idẽ Marc.6.41. & cap.8.6. Luc.9 16. Ioan.6.11.

Cap.26.6. Cœnantibus autem eis accepit Iesus panem, & benedixit ac fregit deditque discipulis suis, &c. Marc. 14.22.

Act 27.35. Et cùm hæc dixisset sumens panem gratias egit Deo, in conspectu omnium & cùm fregisset cœpit manducare.

Rom.14.6. Qui sapit diem Domino sapit, & qui manducat, Domino manducat, gratias enim agit Deo, & qui non manducat Domino non manducat, & gratias agit Deo.

1.Cor.10.30. Si ego cum gratia participo quid blasphemamur pro eo quod gratias ago? Siue ergo manducatis siue bibitis, siue aliud quid facitis omnia in gloriam Dei facite.

Gula.

Deut.6.11. CVM comederis & saturatus fueris, caue diligenter ne obliuiscaris

obliuiſcaris Domini Dei tui, qui eduxit te terra AEgypti, & de domo ſeruitutis.

Filius veſter, ſi comeſſationibus vacat, & luxuriæ, atque conuiuiis, lapidibus obruet eum populus. 21. 20.

Anima ſaturata, calcabit fauum (ſpiritualium,) & anima eſuriens pro dulci amarum ſumet. *Prou.27.7.*

Omnis labor hominis in ore eius, ſed anima eius non adimplebitur bonis. *Eccleſ.6.7.*

Somno ſalubri fruuntur viſcera temperantis, manè ſurgit idem, & compos eſt animi, labor autem vigil, & cholera, torſioneſque exercent hominem inſatiabilem. *Eccleſ.31.24.*

Ab ea, quæ dormit in ſinu tuo, (concupiſcentia,) cuſtodi clauſtra oris tui. *Mich.7.5.*

Ne ſoliciti ſitis animæ veſtræ quid manduceris, neque corpori veſtro quid induamini. *Matth.6.25.*

Qui voluerit animam ſuam, (animalitatem) ſaluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit propter me, inueniet eam. 16.25.

Væ vobis qui ſaturati eſtis, quia eſurietis. *Luc.6.25.*

Attendite vobis ne fortè grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate, & curis huius vitæ. 21.34.

Qui ſecundum carnem ſunt, quæ carnis ſunt ſapiunt. *Rom.8.5.*

Sicut in die honeſtè ambulemus: non in comeſſationibus & ebrietatibus non in cubilibus, & impudicitiis, non in contentionibus & æmulatione: ſed induimini Dominum Ieſum Chriſtum & carnis curam ne feceritis indeſideriis. *Rom.13.13.*

Si mortui eſtis cum Chriſto ab elementis huius mundi: quid adhuc, tanquam viuentes in mundo decernitis? (quid ſapidum, vel inſipidum). *Coll.2.20.*

Optimum eſt gratia ſtabilire cor, non eſcis quæ non profuerunt ambulantibus in eis. *Heb.13.19.*

Gula delectationem, non neceſſitatem quærit.

SIc primi parentes, Vidit igitur mulier quod bonum eſſet lignum ad veſcendum, & pulchrum oculis, aſpectuque delectabile: & tulit de fructu eius, & comedit deditque viro ſuo. *Gen.3.6.*

Sic filij Iſrael faſtidientes, manna, carnes concupierunt. *Num.11.4.*

Deum offendit.

VNDE primi parentes grauiter ſunt puniti. *Gen.3.*

Mulieri quoque dixit: Multiplicabo ærumnas tuas & conceptus tuos: in dolore paries filios tuos, & ſub viri poteſtate eris, & ipſe dominabitur tui. Adæ verò dixit: Quia audiſtis *Ibidem.16.*

audistis vocem vxoris tuæ & comedisti ex ligno, de quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ. Spinas & tribulos germinabit tibi & comedes herbas terræ.

19. In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec reuertaris in terram de qua sumptus es, quia puluis es, & in puluerem reuerteris.

Num.11.33. Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiuscemodi cibus, & ecce furor Domini concitatus in populũ percussit eum plaga magna nimis.

Iob.20.14. Panis eius in vtero, vertetur in fel aspidum intrinsecus.

Psal.77.24. Et manducauerunt & saturati sunt nimis.

Ibidem.30. Adhuc escæ erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos.

1.Cor.6.13. Esca ventri & venter escis, Deus autem hunc & has destruet.

Intellectum deprimit.

Gen.25.34. ACcepto pane & lentis edulio, comedit, & bibit, & abiit paruipendens quòd primogenita vendidisset.

Deut.31.20. Introducam enim eum in terram, pro qua iuraui patribus eius, lacte & melle manantem. Cumque comederint, & saturati, crassique fuerint, auertentur ad Deos alienos, & seruient eis, detrahentque mihi & irritum facient pactum meum.

Heb.12.16. Ne quis fornicator, aut prosanus, vt Esau, qui propter vnam escam vendidit primitiua sua.

Affectum inficit.

Rom.16.18. HViuscemodi enim Christo Domino nostro non seruiunt, sed suo ventri.

Philip.3.19. Quorum Deus venter est & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.

Corpus interficit.

Eccles.37.34. Propter crapulam multi obierunt: qui autem abstinens est, adijciet vitam.

Substantiam perdit.

Genes.25.33. SIc Esau pro lenticulæ edulio primogenita vendidit.

Prou.21.17. Qui diligit epulas, in egestate erit: Qui amat vinum & pinguia, non ditabitur.

Luc.17.27. In diebus Noë edebant & bibebant, vxores ducebant, & dabantur ad nuptias vsque in diem, qua intrauit Noe in arcam, & venit diluuium & perdidit omnes.

Hæ-

Hæreditas superna.

SAluum fac populum tuũ Domine, & benedic hæreditati tuæ. *Psal.27.8.*
Dominus pars hæreditatis meæ. *15.5.*
Sustinentes Dominum, ipsi hæreditabunt terram. *36.9.*
Tu es spes mea, portio mea in terra viuentium. *141.6.*
Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. *Roma. 8.17.*
In quo & credentes signati estis Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriæ ipsius. *Ephes. 1.14.*

Terrena.

HOMO cùm mortuus fuerit absque filio, ad filiam eius transibit hæreditas: si filiam non habuerit, habebit successores fratres suos. Quod etsi fratres non fuerint, dabitis hæreditatem fratribus patris eius. Sin autem nec patruos habuerit, dabitur hæreditas his, qui ei proximi sunt. *Num.27.8.*
Bonus relinquet hæredes filios & nepotes: & custoditur iusto substantia peccatoris. *Pro.13.22.*
Hæreditas ad quam festinatur in principio, in nouissimo benedictione carebit. *20.21.*
Nõne aliis relinques dolores, & labores tuos in diuisiones sortis? *Eccles.14.15.*

Hæreticos & infideles relinquit Deus ad iustorum probationem.

HAE sunt gentes quas Dominus dereliquit, vt erudiret in eis Israelem & omnes qui non nouerant bella Chananæorum. *Iudic.3.1.*
Nam oportet & hæreses esse vt & qui probati sunt manifesti fiant in vobis. *1.Cor.11.19.*

Hæretici iam inde à temporibus Apostolorum extiterunt.

EX quibus est Hymenęus & Alexãder (qui circa fidẽ naufragiũ fecerunt) quos tradidi Sathanæ vt discant non blasphemare. *1.Tim.1.20.*
Prophana autẽ & inaniloquia deuita, multũ enim proficiunt ad impietatem, & sermo eorum serpit vt cancer, ex quibus est Hymenæus & Philetus, qui à veritate exciderunt, dicentes: resurrectionem esse iam factã & subuerterũt quorundam fidẽ, &c. *2.Tim.2.18.*
Filioli nouissima hora est & sicut audistis quia Antichristus venit, nũc Antichristi multi facti sunt, vnde sciamus quia nouissima hora est. *1.Ioan.2.18.*
Quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Iesum Christum venisse in carnem, hic est seductor & Antichristus. *2. Ioan. 17.*

Sed

nos quos ignoras & feruiamus eis, non audies verba prophetæ illius aut somniatoris, quia tentat vos Dominus Deus vester, vt palam fiat verum diligatis eum in toto corde vestro, & in tota anima vestra.

Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium intrinsecus autem sunt lupi rapaces. *Matth.7.15.*

Rogo autem vos fratres vt obseruetis eos qui dissensiones, & offendicula præter doctrinam quam vos didicistis faciunt, & declinate ab illis. *Rom.16.17.*

Sermo eorum vt cancer serpit ex quibus est Hymenæus & Phyletus, qui à veritate exciderunt quos deuita. *2.Tim.2.17.*

Habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes, & hos deuita. *Cap.3.5.*

Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita, sciens quia subuersus qui eiusmodi est, & delinquit cùm sit proprio iudicio condemnatus. *Tit.3 10.*

Quod si quis non obedit verbo nostro per epistolam hanc notate, & ne commiscea mini cum illo vt confundatur, & nolite quasi inimicum existimare sed corripite vt fratrem. *2.Thess.3.14.*

Quia Deum offendunt.

NOVIT Dominus pios de tentatione eripere, iniquos verò *in* diem iudicij reseruare cruciandos: magis autem eos, qui post carnem in concupiscentia immunditiæ ambulant, dominationem contemnunt, audaces, sibi placentes, sectas non metuunt introducere blasphemantes. *2.Pet.2.9.*

Lucris proprijs intendunt.

VOluptatum amatores magis quàm Dei, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. *1.Tim.3.4.*

Hoc primùm scientes, quòd venient in nouissimis diebus in deceptione illusores, iuxta proprias concupiscentias ambulãtes. *2.Petr.3.3.*

Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis permansissent vtique nobiscum. *1.Ioan.2.19.*

Subintroierunt quidam homines (qui olim præscripti sunt in iudicium) impij, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, & solum Dominatorem Deum & Dominum nostrum Iesum Christum negantes. Vide totum caput. *Iude.4.*

Proximum seducunt.

ATtendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: à fructibus eorum cognoscetis eos. *Matth.7.15.*

Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo, *24.4.*

meo, dicentes: Ego sum Christus, & multos seducent.

Ibidem. 11. Et multi pseudoprophetæ surgent, & seducent multos.

Ibidem. 23. Tūc si quis vobis dixerit, ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere. Surgēt enim pseudochristi, & pseudoprophetæ, & dabūt signa magna & prodigia: ita vt in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.

1. Cor. 11. 19. Nam oportet & hęreses esse, vt qui probati sunt, manifesti fiant in vobis.

2. Cor. 11. 13. Nam eiusmodi pseudoapostoli, sunt operarij subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi. Et non mirum, ipse enim Satanas transfigurat se in angelum lucis. Non est ergo magnum si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiæ, quorum finis erit secundum opera ipsorum.

Act. 20. 29. Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes peruersa, vt abducant discipulos post se.

2. Pet. 2. 1. Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri mendaces, qui introducēt sectas perditionis, & eū qui emit eos, Dominum negant: superinducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur, & in auaritia fictis verbis de vobis negociabuntur.

Ibidem. 18. Superbia enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desiderijs carnis luxuriæ eos, qui paululum effugiunt, qui in errore conuersantur: libertatem illis promittentes, quum ipsi serui sint corruptionis.

2. Pet. 3. 14. Propter quod charissimi hęc expectantes, satagite, immaculati & inuiolati ei inueniri in pace: & Domini nostri Iesu Christi longanimitatem, salutem arbitremini, sicut & charissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis: sicut & in omnibus epistolis loquens in eis de his, in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles deprauant, sicut & ceteras scripturas, ad suam ipsorum perditionem.

1. Ioan. 4. 1. Charissimi nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniā multi pseudoprophetæ exierunt in mundū.

Ibidem. 5. 1. Ipsi de mundo sunt, ideo de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. Qui nouit Deum, audit nos, qui non est ex Deo, non audit nos. In hoc cognoscimus spiritum veritatis, & spiritum erroris.

Factis seipsos produnt.

Ibidem. 5. 1. A FRVCTIBVS eorum cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona

bona bonos fructus facit: mala autem arbor malos fructus facit.

Amen, amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro. *Ioan.10.1.*

Hoc autem scito quia in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa, & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, voluptatum amatores magis quàm Dei, habentes spiritum quidem pietatis, virtutem autem eius denegantes. *2.Tim.3.1.*

Hæretici malè tollerantur à perfectis.

SED habeo aduersus te pauca, quia habes illic tenentes doctrinam Balaam qui docebat Balac scandalum mittere coram filijs Israel, edere & fornicari, ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum similiter pœnitentiam age, si quo minus veniam tibi cito & pugnabo cum illis in gladio oris mei. *Apoc. 2.14.*

Hæretici tollendi è medio.

PROPHETA autem ille aut fictor somniorum interficietur quia locutus est vt vos auerteret à Domino Deo vestro qui eduxit vos de terra AEgypti & redemit vos de domo seruitutis vt errare te faceret de via quam tibi præcepit Dominus Deus tuus, et auferes malum de medio tui. *Deut.13.5.*

Propheta autem qui arrogantia deprauatus voluerit loqui in nomine meo quæ ego non præcepi illi vt diceret, aut ex nomine alienorum deorum, interficietur. *Cap.16.20.*

Apprehendite prophetas Baal & ne vnus quidem effugiat ex eis. Quos cùm apprehendissent, duxit eos Elias ad torrentem Cison & interfecit eos ibi. *1.Reg.18.40.*

Factum est autem cùm completũ esset holocaustum præcepit Iehu militibus & Ducibus suis, Ingredimini & percutite eos, nullus euadat. Percusseruntque eos in ore gladij & proiecerunt milites & duces & ierunt in ciuitatem templi Baal & protulerunt statuam de phano Baal & combusserunt. Vide prophetæ mali seipsos intrudunt. Vide Fornicatio. *4.Reg.10.25.*

Heresis, fornicatio spiritalis: vide Fornicatio.

HAZAEL famulus Benhadad regis Syriæ, 4.Reg 8 11.15. iuxta mandatum Domini 3.Reg 19. 13. percussit Israel in vniuersis finibus suis, 4.Reg.10.32.& 12.17.& 13,3 quemadmodum prophetatum est, 4.Reg.8,11.13. moritur.13.24 3

HELIAS vir pilosus, & Zona pellicea cinctus renibus, 4 Rem.1.8.

Heliæ orationis efficacia, 3.Reg.1.1 ·1.Iac.5.18 alitur ministeri corvi, 3.Reg.12,1. excitat puerũ mortuũ, 17.19. occidit prophetas Baal, 18.40. fugit IeZabel, 19.3. mittitur in Damascum, vt vngeret HaZael regem Syriæ, 19.15. mittitur ad Achab, 11.17. ad Heliam missi principes quinquagenarij cum suis, igne cælitus demisso consumũtur, 4. Reg.1.10 assumitur per turbinẽ in cælum, 2.11. apparet in transfiguratione Domini, Matth.17.3. Luc.9.30.

HELIODORVS à cubiculis Seleuco, tentat thesaurum templi auferre, 2. Mach.3 7.13 punitur à Deo, 3.24.

HELISEVS: vide Eliseus.

HERODES Ascalonita occidit innocentes pueros, Matth.2.16. & moritur, 2.19.

Herodes Antipas filius Herodis, tetrarcha Galilææ, Luc.3.1. occidit Ioannem Baptistam, Mat.14.9. Herodes & Pilatus morte Christi inter se reconciliantur, Luc.23.12. Act.4.27.

HERVS & Hera: vide Dominus & Domina.

HESRON filius Phares, Gen.46.12. Matth.1 3. reliquit post se Aram, & appellatur Iephonne, 1. Paralip.4.15.

*HESTER fit vxor Assueri. Hesth.2.*precibus suis apud Assuerum latam de Iudæis vno die occidendis sententiã reuocat, Hest.8.3.8.*

HIEREMIAS: vide Ieremias.

HIERVSALEM: vide Ierusalem.

HOLOFERNES dux Nabuchodonosor mittitur contra Israel. Iudith 2.4. blasphemat Deum, 6,1. obsidet Bethuliam, 7.1. proprio gladio ceruix eius præciditur, 13.8. caput eius conspiciendum ponitur in muris ciuitatis. 14.1. totus Assyricus exercitus se in fugam dedit, 15.1.

Homo creatus ad imaginem Dei.

Gen.1.26. FACIAMVS hominem ad imaginem & similitudinẽ nostram & præsit piscibus maris & volatilibus cęli & bestijs &c.

Cap.2.7. Formauit igitur Dominus hominẽ de limo terrę & inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ & factus est homo in animam viuentem.

Cap.5.1. Hic est liber generationis Adam in die qua creauit Deus hominem ad similitudinem Dei fecit illum.

Cap.9.6. Quicumque effuderit humanum sanguinẽ fundetur sanguis eius, ad imaginem quippe Dei factus est homo.

Sap.2.23. Quoniam Deus creauit hominem inexterminabilem & ad imaginem similitudinis suæ fecit illum.

Ecclesi.17.1. Deus creauit de terra hominem & secundum imaginem suam fecit illum.

Manus

Manus tuæ fecerunt me & plasmauerunt me totum in circuitu & sic repente præcipitas me. *Iob.10.8.*

Manus tuæ fecerunt me & plasmauerunt me: Da mihi intellectum vt discam mandata tua. *Psal. 118. 73.*

In ipsa (lingua) benedicimus Deum & patrem & in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem Dei facti sunt. *Iaco.3.9.*

Homo maledicitur.

ADAE Dixit Deus, Quia audisti vocem vxoris tuæ & comedisti de ligno ex quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ. *Gen.3.17.*

Hominis humilitas ob materiæ vilitatem.

FORMAVIT igitur Dominus Deus hominem de limo terræ. *Gen.2. 7.*

Manus tuæ Domine fecerunt me. Memento quæso quòd sicut lutum feceris me: & in puluerem reduces me. *Iob.10. 8.*

Homo vanitati similis factus est. *Psal.143. 4.*

Vnus ergo introitus est omnibus ad vitam, & similis exitus. *Sap.7.6.*

Nec enim omnia possunt esse in hominibus, quoniam non est immortalis filius hominis, & in vanitate malitiæ placuerunt. *Eccles.17.29*

Ecce vos estis ex nihilo, & opus vestrum ex eo quod non est, abominatio est, qui elegit vos. *Esaie 41. 24.*

Væ qui contradicit factori suo, testa de samijs terræ. Nunquid dicit lutum figulo suo, quid facis & opus tuum absque manibus est? *45.9.*

Exortus est sol cum ardore & arefecit fœnum, & flos eius decidit, & decor vultus eius deperijt. Ita & diues in itineribus suis marcescet. *Iacob.1.11.*

Ob vitæ breuitatem.

HESTERNI quippe sumus & ignoramus quoniam sicut vmbra dies nostri super terram. *Iob.8.9.*

Nunquid non paucitas dierum meorum finietur breui? *10.20.*

Ecce enim breues anni transeunt, & semitam per quam non reuertar ambulo. *16.23.*

Ecce mensurabiles posuisti dies meos: & substantia mea, tanquam nihilum ante te. *Psal.38.6,*

Si autem in potentatibus octoginta anni, & amplius eorum labor & dolor. *89. 10.*

Dies mei sicut vmbra declinauerunt, & ego sicut fœnum arui. *101.12.*

Nescit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur hamo, & aues laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines, in *Eccles.6,*

tempore malo, cùm eis extemplò superuenerit.

Sap. 2.5. Vmbra enim transitus est tempus nostrum.

5.9. Transierunt omnia illa tanquam vmbra, & tanquam nuntius præcurrens, sic & nos nati continuò desinimus esse.

Eccles 14.18. Omnis caro sicut fœnum veterascet & sicut folium fructificãs in arbore viridi. Alia generãtur & alia deijciuntur: sic generatio carnis & sanguinis, alia finitur, & alia nascitur.

Esa.40.6. Vox dicentis clama, et dixi: Quid clamabo? Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Exiccatum est fœnum & decidit flos: quia Spiritus Domini sufflauit in eo. Verè fœnũ n est populus.

1.Pet.1.24. Quia omnis caro vt fœnum, & omnis gloria eius tãquam flos fœni: exaruit, exaruit fœnum et flos eius decidit: Verbum autem Domini manet in æternum.

Miseriæ multiplicitatem.

Genes.3.19. IN sudore vultus tui vesceris pane tuo.

Iob.5.7. Homo nascitur ad laborem, & auis ad volatum.

7.1. Militia est vita hominis super terram, & sicut dies mercenarij, dies eius.

14.1. Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miserijs. Qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut vmbra, & nunquam in eodem statu permanet.

Ecclesia.1.22. Quid enim proderit homini de vniuerso labore suo, & afflictione spiritus, qua sub sole cruciatus est? Cuncti dies eius dolori bus, & erumnis pleni sunt, nec per noctem mente requiescit: & hoc nónne vanitas est?

5.12. Est & alia infirmitas pessima quam vidi sub sole: Diuitiæ conseruatæ in malum Domini sui.

Ibidem 15. Quid ergo prodest ei, quod laborauit in ventum?

Sapien. 9.15. Corpus enim quod corrũpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem.

Eccles.40.1. Occupatio magna creata est omnibus hominibus, & iugum graue super filios Adę à die exitus de ventre matris eorum, vsque ad diem sepulturæ in matrem omnium.

Ibidem.11. Omnia quæ de terra sunt in terram conuertentur, & aquæ omnes in mare conuertentur.

Benedicitur homo in Christo.

Gen. 12.3. BENEDICAM benedicentibus tibi & maledicam maledicẽtibus tibi atque in te benedicẽtur vniuersę cognationes terrę.

Cap.22.18. Et benedicẽtur in semine tuo omnes gentes terræ quia obedisti voci meæ.

Prouidens

Prouidens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes Deus, præuntiauit Abrahæ quia benedicentur in te omnes gentes &c. *Gal.3.8.*

Hominis regeneratio.

ET aduocans Iesus paruulum statuit eum in medio eorum & dixit, amen dico vobis nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum cœlorum. *Math.18.3.*

Quotquot autem eum receperunt, dedit eis potestatem filios Dei fieri hijs qui credunt in nomine eius, qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. *Ioan.1.13.*

Amen dico vobis nisi quis natus fuerit denuo, non potest intrare in regnum Dei 6. Quod natum est ex carne caro est & quod natum est ex spiritu spiritus est. *Cap.3.3.*

Sed aquam quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. *Cap.4.14.*

Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. *Cap.7.38.*

Primus homo de terra terrenus, secundus homo Dominus de cœlo cœlestis. Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis cœlestis, tales & cœlestes. Igitur sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis. *1.Cor.15.47.*

Licet is qui foris est, noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est renouatur de die in diem. *2.Cor.4.16.*

In Christo enim Iesu neque circuncisio aliquid valet, neque præputium: sed noua creatura. *Galat.6.15.*

Vos autem non ita didicistis: si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Iesu, Deponite secundum pristinam conuersationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renouamini autem spiritu mentis vestræ, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis. *Ephes.4.20.*

Nam si decem milia pedagogorum habeatis in Cristo sed non multos patres, nam in Christo Iesu per euangelium ego vos genui. *1.Cor.4.15.*

Filioli mei quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis. Iaco.1.18. *Gala.4.19.*

Nunc autem deponentes vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri inuicem: expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum, eum, qui renouatur in agnitionem Dei secundum imaginem eius, qui creauit illum. *Collos.3.8.*

Ephes.4.22. Deponite vos secundum pristinam conuersationem veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris.

Titum 3.5. Cùm autem benignitas & humanitas apparuit saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos, sed secundũ suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrũ regenerationis & renouationis spiritus sancti, quem effudit in nos abundè per Iesum Christum saluatorem nostrum.

1.Pet.1.23. Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei viui & permanentis in æternum.

Homo puluis & lutum.

Gen.2.7. FORMAVIT igitur Dominus Deus hominem de limo terræ & inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ & factus est homo in animam viuentem.

Cap.3.19. In sudore vultus tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terram de qua sumptus es, quia puluis es & in puluerem reuerteris.

Cap.18.27. Quia semel cœpi, loquar ad Dominum meum cùm sim puluis & cinis.

Eccles.17.1. Deus creauit de terra hominem & secundum imaginem suam fecit illum, & iterum conuertit illum in ipsam & secundum se vestiuit illum virtute.

Cap.41.13. Omnia quæ de terra sunt, in terram conuertentur, sic impij à maledicto in perditionem. Iob.4.19.

Iob.10.8. Manus tuæ fecerunt me & plasmauerunt me totum in circuitu & sic repente præcipitas me.

Cap.34.15. Deficiet omnis caro simul, & homo in cinerem reuertetur.

Psa.177.39. Et recordatus est quia caro sunt, spiritus vadens & non rediẽs.

145.4. Exibit spiritus meus & reuertetur in terram suam, in illa die peribunt omnes cogitationes eorum & 102.14.

Eccles.12.7. Et reuertetur puluis in terram suam vnde erat, & spiritus redeat ad Deum qui dedit illum.

Esa.40.6. Vox dicentis: Cla na. Et dixi. Quid clamabo? Omnis caro fœnum & omnis gloria eius quasi flos agri.

Homicidium, latrocinium, & sanguinis effusio & eorum punitio.

Gen. 4.8. IMPIVS Cain pium Abel fratrem suum occidit & à Deo punitus ac profugus vitam agens Enoch genuit &c.

Cap.9.6. Quicunque effuderit sanguinem humanum, fundetur sanguis illius.

Non occides. Deut. 5.17. idem omnino, & Matth 5.21. & cap. *Exo.20.13.*
19.18. Rom.13 3.

Si effringens fur domum siue suffodiens fuerit inuentus, & *Cap.22.2.*
accepto vulnere mortuus fuerit, percussor non erit reus sanguinis.

Qui percusserit iumentum reddet aliud, qui percusserit hominem punietur. Deut.19.4. *Leuit.24.21.*

Si quis ferro percusserit, & mortuus fuerit, qui percusserit, *Num.35.16.*
reus erit homicidij, & ipse morietur.

Si lapidem iecerit, & ictus occubuerit, similiter punietur. Si *Ibidem.17.*
ligno percussus interierit, percussoris sanguine vindicabitur.

Homicida sub testibus punietur, ad vnius testimonium nullus condemnabitur. Non accipietis precium ab eo, qui reus est sanguinis, statim & ipse morietur. *Ibidem.30.*

Si quis autem odio habens proximum suum insidiatus fuerit vitæ eius, surgensque percusserit illum & mortuus fuerit, fugeritque ad vnam de supradictis vrbibus, mittent seniores ciuitatis illius, & arripient illum de loco effugii, tradentque in manu proximi cuius sanguis effusus est & morietur. *Deut.19.11. Idem. Iosuæ 20.3.*

Maledictus qui clam percusserit proximum suum, & dicet *Cap.27.24.*
omnis populus. Amen.

Oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes *Prou.6.17.*
sanguinem innoxium, odit dominus, ca.28.17.

Panis egentium vita pauperum est, qui defraudat illum homo sanguinis est, qui aufert in sudore panem quasi qui occidit proximum suum, qui effundit sanguinem & qui fraudem facit mercenario, fratres sunt. *Ecclesi.34.25.*

Propterea hæc dicit dominus, væ ciuitati sanguinum: ollę cuius rubigo in ea est & rubigo eius non exiuit de ea. &c. *Ezech.24.6.*

Maledictum & mendacium & furtum & adulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit. *Osee.4.2.*

Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria. &c. inuidiæ, homicidia, ebrietates, commessationes & his similia, quæ prædico vobis sicut & prædixi, quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur. *Gal.5.21.*

Qui in gladio occiderit oportet eum gladio occidi. *Apoc.13.10.*

Frequenter oritur ex inuidia.

Sic Iudæi Christum cruci affigi iusserunt,
Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum. 27.18.

Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio. *Ioan.8.44.*

Iude.11. Væ illis, qui in via Cain abierunt.

Ex auaritia.

3.Reg 21 13. SIC Iezabel ob vineam habendam occidi fecit Naboth.
Iob.24.10. Mane primo consurget homicida, interficiet egenum & pauperem, per noctem verò erit quasi fur.

Luxuria.

2.Reg 11 15. SIC Dauid Vriam bello occumbere procurauit.
Mar.6.27. Item Herodes Ioannem.

Ambitione.

Iudic.9.5. VNDE Abimelech septuaginta fratres, vt ipse solus regnare posset, occidit.
4.Reg.11.1. Sic Athalia omne regnum interfecit semen.

Honor temporalis non magni faciendus
Vide gloria.

Iudic.9.2. QVID vobis est melius (ait Abimelech filius Ieroboal) vt dominentur vobis 70. viri omnes filij Ieroboal; an vt dominetur vobis vnus vir? simulque considerate quod os vestrum & caro vestra sum.

Eccl.9.16. Non zeles gloriam & opes peccatoris non enim scis quæ futura sit illius subuersio.

Cap.10.29. Noli extollere te in faciendo opere tuo & noli cunctari in tempore angustiæ, melior est qui operatur & abundat in omnibus, quàm qui gloriatur & eget pane.

Hiere.9.23. Hec dicit Dominus, non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua, & non glorietur diues in diuitijs suis, sed in hoc glorietur qui gloriatur scire & nosse me, quia ego sum Dominus qui facio misericordiam & iudicium & iustitiam in terram.

Math.6.1. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis alioquin mercedem nõ habebitis apud patrem vestrum qui in cœlis est.

Cap.8.4. Ait illi Iesus, vide nemini dixeris, sed vade ostende te sacerdoti & offer munus tuum quod præcepit Moyses in testimonium illis. Idem Mar.1.44.

Cap.20.26. Non ita erit inter vos, sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister, & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus. Idem Mar.10.43. & c. Luc.22.27.

Ioan 8 50. Ego autem non quæro gloriam meã est qui quærat & iudicet.
Cap.12.43. Dilexerũt enim gloriam hominum magis quàm gloriam Dei

Paulus & Barnabas, dicentes: viri quid hic facitis. Et nos mortales sumus similes vobis homines annunciantes vobis ab his vanis conuerti ad Deum viuum qui fecit cælum & terram, & omnia quæ in eis sunt. *Act.14.14.*

Nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes. *Philip. 2. 3.*

Neque quærentes ab hominibus gloriam (loquitur Paulus de seipso) neque à vobis neque ab aliis. *1.Thess.2.6.*

Et cecidi ante pedes eius vt adorarem eum, & dicit mihi vide ne feceris, conseruus tuus sum & fratrum tuorum habentium testimonium Iesu, Deum adora. Idem. 22. 9. habetur. *Apoc.19.10.*

Honor debitè exhibendus.

GLORIAM sapientes possidebunt, stultorum exaltatio ignominia. *Prou.3.35.*

Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij, ita qui tribuit insipienti honorem. *26. 8.*

Et optimati submitte caput tuum. *Eccles.4.*

Semen hominum honorabitur hoc, quod timet Deum: Semen autem hoc exhonorabitur, quod præterit mandata Domini. *10.23.*

Sapientia humiliati exaltabit caput illius, & in medio magnatorum consedere eum faciet. *11. 1.*

Sapiens in populo hæreditabit honorem, & nomen illius erit viuens in æternum. *37.29.*

Honestè conseruandus.

QVicumque honorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. *1.Reg. 2.30.*

Ne des alienis honorem tuum, & annos tuos crudeli. *Prou.5.9.*

Gloria diuitum, honoratorum, & pauperum, timor Dei est: non despicere hominem iustum pauperem, & non magnificare virum peccatorem diuitem. *Eccles.10. 25.*

Fili in mansuetudine serua animam tuam, & da illi honorem secundum meritum suum. Peccantem in animam suam quis iustificabit? & quis honorificabit exhonorantem animam suam. *Ibidem. 31.*

Iniquè non ambiendus.

INSCIVS non honorabitur. *Ibidem. 28.*

Et est homo qui honorificabitur propter substantiam suam. *Ibidem.33.*

Attendite à Scribis, qui volunt ambulare in stolis, & salutationes amant in foro, & primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in conuiuiis, qui deuorant domos viduarum: simulantes longam orationem. *Luc.20.46.*

Honor Dei, Vide gloria.

Honorandi parentes, Vide parentes.

Hospitalitas commendatur.

Esa.58.7. FRANGE esurienti panem tuum & egenos vagosque induc in domum tuam, cùm videris nudum operi eum, & carnem tuam ne despexeris.

Matth.25.35. Esuriui enim & dedistis mihi manducare, sitiui & dedistis mihi bibere, hospes eram & collegistis me.

Luc.14.13. Cùm facis conuiuium voca pauperes, debiles, claudos, cęcos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi, retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.

Rom.12.13. Necessitatibus sanctorũ cõmunicantes, hospitalitatẽ sectãtes.

1.Tim.3.2. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem non vinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, suæ domui bene præpositum, filios habentem subditos cum omni castitate. Idem. Tit.1.8.

1.Pet.4.9. Estote hospitales inuicem sine murmuratione.

Heb.13.2. Hospitalitatem nolite obliuisci, per hanc enim placuerunt quidam angelis hospitio receptis. Iaco.1.27.

Hospitalitatis exempla.

Gen.18.5. ANGELI, ad Abraham hospitio recepti, filium ex Sara promittunt, quæ ob id ridens corripitur, &c.3. Dixit Abraham angelis tribus apparentibus, Domine si inueni gratiam in oculis tuis ne transeas seruum tuum, sed afferam pauxillum aquæ, & lauentur pedes vestri & requiescite sub arbore, ponamq; buccellã panis & confortetur cor vestrũ & tũc trãsibitis.

Cap.19.2. Dixit (Loth duobus angelis Sodomam aduẽtis) obsecro Domini, declinate in Domum pueri vestri & manete ibi, lauate pedes vestros, & manè proficiscemini in viam vestram. Qui dixerunt: Minimè sed in platea manebimus. Compulit illos oppido vt diuerterent ad eum, ingressus domum illius fecit conuiuium & coxit azima & comederunt.

Cap.24.31. Dixit ad eum (seruum Abrahæ) Ingredere benedicte Domini cur foris stas? Præparaui domum & locum camelis, & introduxit eum in hospitium, &c.

Iudic.13.15. Dixit Manue ad angelum Domini. Obsecro te vt acquiescas precibus meis, & faciamus tibi hædum de capris.

Cap.19.4. Occurrit (ei Leuitæ) lætus socer eius, & amplexatus est hominem: Mansit gener in domo soceri tribus diebus comedens cũ

eo &

eo & bibens familiariter. Idem. 9. Rursum locutus est vir considera quod dies ad occasum procliuior sit,& propinquat ad vesperum. Mane apud me etiam hodie & duc lætum diem, & cras proficisceris vt vadas in domum tuam.

Cumque venisset Elias in Sareptam, ad portam ciuitatis, apparuit ei mulier vidua, colligens ligna & vocauit eam. Dixitq; ei: Da mihi paululum aquæ in vase vt bibam. Cumque illa pergeret vt afferret,clamauit(Elias) post tergum eius dicens:Affer mihi obsecro,& buccellam panis in manu tua. 3.Reg.17 10.

Facta est autem quædam dies & transibat Helizeus per Sunam ciuitatem, Erat autem ibi mulier magna quæ tenuit eum, vt comederet panem.Cumque frequenter inde transiret, diuertebat ad eam vt comederet panem. Iob.1.4. 4.Reg. 4.8.

Si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea, &c. Humerus meus à iunctura sua cadat & brachium meum cum suis ossibus confringatur. Iob.31.17.

Tobias dixit filio suo: vade & adduc aliquos de tribu nostra timentes Deum, vt epulentur nobiscum. Tob.2. 1.

Factum est autem dum irent & ipse intrauit in quoddam castellum & mulier quędam Martha nomine,excepit illum in domum suam, &c. Luc.10.38.

Dixit Iesus: Zachee festinans descende,quia hodie in domo tua oportet me manere, & festinans descendit & excepit illum gaudens. Cap.19.5.

Cùm autem baptizata esset(Lydia purpuraria) & domus eius, deprecata est dicens: Si iudicastis me fidelem Domino esse, introite (Paulus & Thimotheus) in domum meam & manete, & coegit eos. Act.16.19.

In locis autem illis erant prædia principis insulę,nomine Publij, qui nos suscipiens triduò benignè exhibuit, &c. Cap.28.6.

Inhospitalitas.

PRo lassitudine (Gedeon cum suis trecentis viris) fugientes persequi non poterant,dixitque ad viros Socoth: Date obsecro panes populo qui mecum est,quia valde defecerunt vt possimus persequi Zebee & Salmana reges Madian. Responderunt principes Socoth:Forsitan palmę manuum Zebee & Salmana in manu tua sunt,& idcirco postulas vt demus exercitui tuo panes.Quibus ait Gedeon, Cùm ergo tradiderit dominus Zebee & Salmana in manus meas, & cùm reuersus fuero victor in pace,conteram carnes vestras cum spinis tribulosq; deserti. Iudic.8.5.

Et inde

Et inde conſcendens Gedeon venit in Phanuel locutusque eſt ad viros loci illius ſimilia: cui & illi reſponderunt, ſicut reſponderunt viri Socoth, dixitque ad eos Gedeon: Cùm reuerſus fuere victor in pace, deſtruam turrim hanc. &c. Comprehenſis autem Zebee & Salmana venit Gedeon ad Socoth, & dixit eis. En Zebee & Salmana, ſuper quibus exprobraſtis mihi dicentes: forſitan manus Zebee, & Salmana in manibus tuis ſunt, & idcirco poſtulas vt demus viris qui laſsi ſunt & defecerunt, panes. Tulit ergo Gedeon ſeniores ciuitatis & ſpinas deſerti ac tribulos & contriuit cum eis, atque comminuit viros Socoth, turrim quoque Phanuel ſubuertit occiſis habitatoribus ciuitatis.

Cap.19.18. Qui cùm intraſſent (Iebus Leuita) ſedebant in platea ciuitatis (Gabaa) & nullus eos recipere voluit hoſpitio. &c. Et ecce apparuit homo ſenex reuertens de agro & de opere ſuo veſpere, &c. Et dixit ad eum vnde venis? & quo vadis? Qui reſpondit eis profecti ſumus de Bethleem Iuda, & peregrinus ad locum noſtrum qui eſt in latere montis Ephraim, vnde ieramus in Bethleem, & nunc imus ad domum Dei, nullusq; ſub tectum ſuum nos vult recipere, &c. Cui ſenex reſpondit. Pax tecum ſit ego præbebo omnia quæ neceſſaria ſunt, tantum quæſo ne in platea maneas.

Sap.19.13. Etenim deteſtabiliorem inhoſpitalitatem inſtituerunt, alij quidem ignotos non recipiebant aduenas, alij autem bonos hoſpites in ſeruitutem redigebant, loquitur de Aegyptiis perſequentibus Hebręos.

Humilitas Deo grata eſt.

Geneſ. 18.27. RESPONDENS Abraham ait ad Dominum. Quia ſemel cœpi, loquar ad Dominum meum cum ſim puluis & cinis.

Cap. 41. 40. Tu eris ſuper domum meam, & ad tui oris imperium cunctus populus obediet, vno tantum regni ſolio te præcedam.

Iudic.6.15. Gedeon reſpondens ait, ad Dominum, Obſecro mi Domine in quo liberabo Iſrael? Ecce familia mea infima eſt in Manaſſe, & ego minimus in domo patris mei. Dixitque ei Dominus. Ego tecum ero & percuties Madian quaſi vnum virum.

1.Reg 2.1. Exultauit cor meum in Domino, & exaltatum eſt cornu meum in Deo meo, dilatatum eſt os meũ ſuper inimicos meos, quia lætatus ſum in ſalutari meo. 8. Suſcitauit de puluere egenum & de ſtercore erigit pauperem vt ſedeat cum principibus, & ſolium glorię teneat. Domini enim ſunt cardines terræ & poſuit ſuper eos orbem, 2. Reg 6.16.

Tulit

Tulit autē Samuel agnū lactentem vnum,& obtulit illum holocaustum integrū Domino,& clamauit Samuel ad Dominum pro Israel & exaudiuit eum Dominus. Factum est autem cùm Samuel offerret holocaustum, Philisthijm inire prælium contra Israel. Intonuit autem dominus fragore magno in die illa super Philisthijm, & intonuit & cæsi sunt à filiis Israel. Cap.7.9.

Dixit autem Dauid ad Michol, viuit ne Dominus quia ludam ante Dominum qui elegit me potius quàm patrem tuum, & quàm omnem Domum eius & præcepit mihi vt essem dux super populum Domini in Israel,& ludam & vilior fiam quàm factus sum & ero humilis in oculis meis,& cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo. 2.Reg.6.21.

Dixitque ad eos (scilicet populos Iudæ Semeias propheta,) hæc dicit Dominus, vos reliquistis me, & ego reliqui vos in manu Sesac(regis AEgypti qui diripit Hyerusalem) conseruatique principes Israel & rex dixerunt, iustus est Dominus. Cumque vidisset Dominus quod humiliati essent, factus est sermo Domini ad Semeiam dicens. Quia humiliati sunt non disperdam eos daboque pauxillum auxilij & non stillabit furor meus super Hierusalem per manum Sesac. 2.Paral.12.6.

Humiliatusq; est Ezechias postea,eò quod exaltatum fuisset cor eius,tam ipse quàm habitatores Hyerusalem,& idcirco non venit super eos ira Domini in diebus Ezechie. Cap.32.26.

Qui postquam coangustatus est(scilicet Mayses)orauit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valde coram Deo patrum suorum,deprecatusq; est eum &obsecrauit intentè,& exaudiuit orationem eius, reduxitque eum Hyerusalem in regnum suum & cognouit Manasses quod Dominus ipse esset Deus. Cap. 33.12.

Ad regem autem Iuda qui misit vos pro Domino, deprecādo, sic loquimini,hæc dicit Dominus Deus Israel, quoniam audisti verba voluminis atque emollitum est cor tuum, & humiliatus es in conspectu Domini,super hiis quæ dicta sunt contra locum hunc & habitatores Hyerusalem, reueritusq; faciem meam scidisti vestimenta tua, & fleuisti coram me, ego quoque exaudiui te dicit Dominus. Cap.34.26.

Iuxta est Dñs hiis qui tribulanti sunt corde, & humiles spiritu (saluabit. Psal.33.19.

Vbi fuerit superbia ibi erit & contumelia, vbi autem est humilitas ibi & sapientia. Prou.11.2.

Melius est humiliari cum mitibus, quàm diuidere spolia cum superbis cap 18.12. & cap. 23.22. Cap.16.19.

Ne gloriosus appareas coram rege & in loco magnorum ne steteris: melius est enim vt dicatur tibi ascende huc, quam vt humi- Cap.25.7.

humilieris coram principe.

Cap.29.23. Superbũ se ſequitur humilitas, & humilẽ ſpiritu ſuſcipiet gloria.

Eſa.57.15. Hæc dicit exceiſus & ſublimis habitans æternitatem, & ſanctum nomen eius in excelſo, & ſancto habitans & cum contrito & humili ſpiritu, vt viuificet ſpiritum humilium & viuificet cor contritorum.

Cap.66.2. Ad quem reſpiciam niſi ad pauperculum, & contritum ſpiritu & trementem ſermones meos.

Iona.3.5. Ionas clamauit & dixit: adhuc 40. Dies Niniue ſubuertetur & crediderunt viri Niniuitæ in Deum, & prædicauerunt ieiunium & veſtiti ſunt ſaccis à maiore vſque ad minorem, &c.

Eccleſ.7.19. Humilia valde ſpiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij, ignis & vermis.

Iudith.4.8. Et clamauit omnis populus ad Dominum inſtantia magna, & humiliauerunt animas ſuas in ieiuniis & orationibus, ipſi & mulieres eorum &c. (ſcilicet quia metuerunt Holophernem vehementer,) 11. Tunc Eliachim ſacerdos Domini magnus circuiuit omnem Iſrael, allocutusque eſt eos dicens: Scitote quoniam exaudiet Dominus preces veſtras ſi manentes permanſeritis in ieiuniis & orationibus in conſpectu Domini.

Cap.9.16. Non enim in multitudine eſt, virtus tua Domine, neque in equorum viribus voluntas tua eſt, nec ſuperbi placuerunt tibi, ſed humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio.

Matth.3.11. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam, qui autem poſt me venturus eſt, fortior me eſt, cuius non ſum dignus calceamenta ſoluere, ipſe vos baptizabit in ſpiritu ſancto & igne.

Cap.5.3. Beati pauperes ſpiritu quoniam ipſorum eſt regnũ cælorum.

Cap.8.8. Et reſpondens Centurio ait, Domine non ſum dignus vt intres ſub tectum meũ, ſed tantũ dic verbo, & ſanabitur puer meus.

Cap.11.29. Tollite iugum meum ſuper vos & diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris.

Cap.18.4. Quicumque ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte, hic maior eſt in regno cælorum.

Cap.20.26. Non ita erit inter vos, ſed quicumque voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter miniſter, & qui voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus, Idem, Marc.10.43. Luc. 9. 47. & cap. 22.26.

Cap.21.5. Dicite filiæ Syon, Ecce rex venit tuus, venit tibi manſuetus ſedens ſuper aſinam & pullum filium ſubiugalis.

Cap.23.7. Vos autem nolite vocari Rabbi, vnus eſt enim magiſter veſter. 11. Et qui maior eſt veſtrum erit miniſter veſter.

Marc.9.34. In via diſputauerunt apoſtoli quis eorum eſſet maior, & reſidens vocauit duodecim & ait illis. Si quis vult inter vos primus

mus esse erit omnium nouissimus & omnium minister.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ, ecce enim ex hoc bea- Luc.1.48.
tam me dicent omnes generationes.

Cùm inuitatus fueris ad nuptias, nō discumbas in primo loco, Cap.14.8.
ne fortè honoratior te sit inuitatus ab illo, & veniens is qui te
& illum vocauit, dicat tibi: da huic locum, & tunc incipias cum
rubore nouissimum locum tenere, &c.11 Quia omnis qui se exal-
tat humiliabitur & qui se humiliat exaltabitur.

Pater peccaui in cælum & coram te, & non sum dignus vo- Cap.15.19.
cari filius tuus, fac me sicut vnum de mercenariis tuis.

Publicanus à longè stans nolebat nec oculos ad cælum leua- Cap 18 13.
re, sed percutiebat pectus suum dicēs: Deus propitius esto mihi
peccatori.

Bene propter incredulitatem fracti sunt, tu autem fide stas, Rom.11.20.
noli altum sapere sed time. Cap.12.16. 1.Cor.4.6

Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus 1. Cor.15.9.
vocari Apostolus quoniam persecutus sum ecclesiam Dei.

Nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed in hu- Philip.2.3.
militate superiores sibi inuicem arbitrantes.

Induite ergo vos sicut electi Dei, sancti & dilecti, viscera mi- Coll.3.12.
sericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patiētiam,
supportantes inuicem & donantes vobisme ipsis si quis aduer-
sus aliquem habet quærelam, sicut & Dominus donauit vobis
ita & vos.

Omnes autem inuicem humilitatem insinuate, quia Deus su- 1.Pet.5.5.
perbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua, diues au- Iac.1.9.
tem in humilitate sua, quoniam sicut flos fœni transibit.

Humiliamini in conspectu Domini & exaltabit vos. Cap.4.10.

Et cecidi ante pedes eius (ait Ioannes de angelo apparente ei) Apoc.19.10.
vt adorarem eum & dicit mihi, Vide ne feceris, conseruus tuus
sum & fratrum tuorum habentium testimonium Iesu. Deum
adora. &c. cap.4.10.

Hymenæus pseudoapostolus, 2. Tim.2.17.

Hypocrisis.

FACTVM est autem verbum ad Samuel dicens: pœnitet me 1.Reg.15.11.
quod constituerim Saul regem, quia dereliquit me, & verba
mea opere non impleuit, contristatusque est Samuel, & clama-
uit ad Dominum tota nocte.

Sic viæ omnium qui obliuiscuntur Deum & spes hypo- Iob.8.13.
critæ

eritæ peribit. 1. Reg. 18. & 2. 2. Reg.15.2.7. 4. Reg. 1. 6. 9. historiæ.

Cap.13.16. Et ipse (Deus) erit saluator meus non enim veniet in conspectu eius omnis hypocrita.

Cap.15.34. Congregatio enim hypocritæ sterilis, & ignis deuorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt.

Cap.20.4. Hoc scio à principio ex quo positus est homo super terram, quod laus impiorum breuis sit & gaudium hypocritæ ad instar puncti, si ascenderet vsque ad cælum superbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quasi sterquilinium in fine perdetur, & qui eum viderunt dicent vbi est? &c. 17. Reuelabunt cæli iniquitatē eius & terra consurget aduersus eum. 16. Omnes tenebræ absconditæ sunt, in occultis eius deuorabit eum ignis qui non succenditur affligetur relictus in tabernacula suo.

Cap.27.8. Quæ enim spes hypocritæ si auarè rapiat, & non liberet Deus animam eius, nunquid Deus exaudiet vocem eius cùm venerit super eum angustia, &c. 21. Tollet eum ventus vrens & auferet & velut turbo rapiet eum de loco suo.

Cap.36.13. Simulatores & callidi prouocant iram Dei, neque clamabunt cum vincti fuerint, morietur in tempestate anima eorum & vita eorum inter effeminatos.

Prou 30.13. Generatio quæ sibi munda videtur & tamen non est lota à sordibus suis, generatio cuius excelsi sunt oculi, & palpebræ eius, in alta surrectæ (scilicet insaturabiles sunt.)

Eccles 1.36. Ne accesseris ad dominum duplici corde, ne fueris hypocrita in conspectu hominum & non scandalizeris in labiis tuis.

Cap.19.23. Est qui nequiter humiliat se & interiora eius plena sunt dolo.

Esa.29.13. Dixit Deus: Eo quod appropinquat populus iste ore suo, & labiis suis glorificat me, cor autem eius lōgè est à me & timuerunt me mandato hominum & doctrinis, &c. Væ qui profundi estis corde & à Domino absconditis consilium, quorum sunt in tenebris opera & dicunt. Quis videt nos & quis nouit nos?

Cap.58.4. Reprehendit Isaias Iudæorum hypocrisim ostendens eorum ieiunium non esse Deo acceptabile & quæ debeant illud comitari, quibus adhibitis multa præstantur à Deo beneficia. &c. dicens. 2. Me etenim de die in diem quærunt, & scire vias n eas volunt, quasi gens quæ iustitiam fecerit & iudicium Dei sui non dereliquerit rogant me iudicia iustitiæ, appropinquare volunt. &c.

Hierem. 9. 8. Sagitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est in ore suo, pacem cum amico loquitur, & occultè ponit ei insidias.

2.Mach.6.24. Non est enim ætati nostræ dignum (inquit Eleazarus) fingere

gere, vt multi adoleſcentes arbitrantes Eleazarum nonaginta annorum tranſiſſe ad vitam aliegenarum.

Cùm ergo facis eleemoſynam noli turba canere ante te ſicut hypocrytæ faciunt in ſynagogis & in vicis vt glorificentur ab hominibus, amen dico vobis receperunt mercedem ſuam. 16. Cùm autē ieiunatis nolite fieri ſicut hypocrytę triſtes, extermi nant enim facies ſuas, vt appareant hominibus ieiunantes, amen dico vobis quia receperunt mercedem ſuam. *Matth.6.2.*

Hypocrita eijce primùm trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere feſtucam de oculo fratris tui. Rom. 2. per totū caput. *Cap.7.5.*

Hypocritæ bene prophetauit de vobis Iſaias dicens: populus hic labiis me honorat, cor autem eorū longè eſt à me. Mar.7.6. *Cap.15.7.*

Scribis & Phariſæis ſuper cathedram Moyſi ſedentibus præcepit Ieſus obedire, opera autem ipſorum non obedire, retegēs ipſorum hypocriſim & ambitionem diſcipulos verè docens cōtrariam humilitatem, deinde multiplex vę ob hypocriſin, & alias iniquitates interminatur. *Cap.23.4.*

Væ vobis quia eſtis vt monumenta quæ non apparent, & homines ambulantes ſupra neſciunt, & cap. 12. 56. *Luc.11.44.*

Attendite à fermento Phariſæorum quod eſt hypocriſis. *Cap. 12.1.*

Phariſæus ſtans hæc apud ſe orabat dicens: Gratias ago tibi quia non ſum ſicut cæteri hominum, raptores, iniuſti, adulteri, velut etiam hic Publicanus, ieiuno bis in ſabbatho, decimas do omnium quæ poſsideo, &c. *Cap.18.11.*

Vir autem quidem nomine Ananias, cum Sapphyra vxore ſua, vendidit agrum & fraudauit de precio agri conſcia vxore ſua, &c. Audiens verba Petri cecidit & expirauit. *Act.5.1.*

Spiritus autem manifeſtè dicit quia in nouiſsimis diebus diſcedent quidem à fide, attendentes ſpiritibus erroris, & doctrinis Dæmoniorum in hypocriſi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium conſcientiam ſuam, &c. *1.Thim. 4.1.*

Hoc autem ſcito quòd in nouiſsimis diebus inſtabunt tempora periculoſa, & erunt homines ſeipſos amantes, cupidi, elati. &c. Habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes & hos deuita. *2.Tim.3.5.*

Ab omni ſpecie mala abſtinete vos. *1.Theſſ.5.22.*

Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum & ſimulationes & inuidias, & omnes detractiones ſicut modo geniti infantes, rationabiles ſine dolo lac concupiſcite, vt in eo creſcatis in ſalutem. *1.Pet.2.1.*

Hypocriſis conditio.

OMNIS hypocrita eſt nequam. *Eſai.9.17.*

65. 5. Qui dicunt recede à me, non appropinques mihi, quia im-mũdus es: isti fumus erunt in furore meo, ignis ardens tota die.

Matth.23. 5. Omnia verò opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus.

Ibidem.27. Væ vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ, quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorũ, & omni spurcitia. Sic & vos à foris quidem apparetis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate.

Luc.16.15. Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autem nouit corda vestra.

2.Cor.11.14 Satanas transfigurat se in Angelum lucis. Non est ergo mirum si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiæ: quorum finis erit secundum opera ipsorum.

Punitio.

Iob.8. 13. SPES hypocritæ peribit. Non ei placebit vecordia sua, & sicut tela aranearum fiducia eius.

13. 16. Non enim veniet in conspectu eius omnis hypocrita.

15. 34. Congregatio enim hypocritæ, sterilis: & ignis deuorabit tabernacula eorum.

20. 5. Gaudium hypocritæ ad instar puncti. Si ascenderit vsque ad cælum superbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quasi sterquilinium in fine perditur, & qui eum viderant, dicent: vbi est? velut somnium auolans non inuenietur.

Ibidem.10. Filij eius atterentur egestate, & manus illius reddent ei dolorem suum.

27. 8. Quæ est enim spes hypocritæ, si auarè rapiat, & liberet Deus animam eius? Nunquid audiet Deus clamorem eius, cùm venerit super eum angustia?

Ecclés.3. 18. Ingrediens duas vias, non habebit successus.

8. 10. Vidi impios sepultos: qui etiam quum adhuc viuerent in loco sancto erant: & laudabantur in ciuitate quasi iustorum operum, sed & hoc vanitas est.

Math.23. 14. Væ illis, qui deuorant domos viduarum sub obtentu prolixę orationis, hi accipient prolixius iudicium.

Matth.24.28. Partemque eius ponet cum hypocritis, illic erit fletus & stridor dentium.

Iactantia.

1.Reg. 2. 3. NOLITE multiplicare loqui sublimia gloriantes.

Tob.4.14. Superbiam in tuo sermone, nunquam dominari permittas. Nam superbiæ coniunctus est interitus, multaque perturbatio.

Disper-

Disperdat Dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. *Psal.11.4.*

Laudet te alienus, & non os tuū: extraneus & non labia tua. *Prou.27.2.*

Auferam de medio tui magniloquos superbiæ tuæ, & nō adijcies exaltari amplius in monte sancto tuo. *Soph.3.11.*

Dicentes se esse sapientes stulti facti sunt. *Rom.1.23.*

Non audemus inserere aut comparare nos quibusdam, qui seipsos commendant, sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes, & comparantes nosmetipsos nobis. *2.Cor.10.12.*

Non enim qui seipsum commendat ille probatus est, sed quem Deus commendat. *Ibidem.18.*

Lingua modicum quidem membrum est, & magna exaltat (& etiam parua.) *Iac.3.5.*

Idololatriæ prohibitio stricta.

NON facietis deos argenteos, nec deos aureos facietis vobis. *Exod.20.23.*

Non adorabis deos eorum, nec coles eos, nec facies opera eorum. 23.24.

Deos conflatiles non facies tibi. 34.14.

Nolite conuerti ad idola, nec deos conflatiles faciatis vobis. Ego Dominus Deus vester. *Leu.19. 4.*

Non vidistis aliquam similitudinem in die qua locutus est vobis Dominus in Oreb de medio ignis: Ne fortè decepti faciatis vobis sculptam similitudinem, aut imaginem, masculi vel fœminæ, similitudinem omnium iumentorum quæ sunt super terram, vel auium sub cælo volatilium, atque reptilium, quę mouentur in terra, siue piscium, quæ sub terra morantur in aquis: ne fortè eleuatis oculis ad cælum, videas Solem & Lunā, & omnia astra cæli, & errore deceptus adores ea, & colas. *Deut,4.15.*

Non plantabis lucum & omnem arborem iuxta altare Domini Dei tui, Nec facies tibi atque constitues statuam, quæ odit Dominus Deus tuus. 16.21.

Non erit in te Deus recens, neque adorabis Deum alienum. *Psal.80.10.*

Quoniam omnes dij Gentium dæmonia. 95.5.

Cui ergo similem fecistis Deum? aut quam imaginem ponetis ei? Nunquid sculptile conflabit faber? aut artifex auro figurabit illud & laminis argenteis argentarius? *Esa.40.18.*

Conditio vana.

NVNQVID vltores estis Baal, vt pugnetis pro eo? Si Deus est, vindicet se de eo, qui suffodit aram eius. *Iud.6.31.*

Simulachra gentium, argentum & aurum opera manuū hominum. Os habēt & non loquentur: Aures habēt & non audiēt: *Psal.113.12.*

Manus habent & non palpabunt: Pedes habent & non ambulabunt.

Sap. 13.10. Infelices autem sunt, & inter mortuos spes illorum, qui appellauerunt Deos, opera manuum hominum, aurum & argentum, artis inuentionem, & similitudines animalium, aut lapidem inutilem opus manus antiquæ.

Ibidem. 17. Non erubescit loqui cùm illo, qui sine anima est, & pro sanitate quidem infirmum deprecatur, & pro vita rogat mortuum, & in adiutorium inutilem inuocat: & pro itinere petit ab eo, qui ambulare non potest, & de acquirendo, & de operando, & de omnium rerum euentu petit ab eo, qui in omnibus est inutilis.

14.27. Infandorum enim cultura idolorum, omnis mali causa est & initium & finis. Aut enim dum lætantur insaniunt, aut certè vaticinantur falsa aut viuunt iniustè, aut peierant citò.

Esa. 44.8. Nunquid est Deus absque me, & formator quem ego non nouerim? Plastæ idoli omnes nihil sunt, & amantissima eorum, non proderunt eis: ipsi sunt testes eorum, quia non vident, neq; intelligunt vt confundantur.

46.5. Cui assimulastis me, & adæquastis, & comparastis me & fecistis similem? Qui confertis aurum de sacculo, & argẽtum statera ponderatis, conducentes artificem, vt faciat Deum, & procidunt & adorant. Portant illum in humeris gestantes, & ponentes in loco suo, & stabit ac de loco suo non mouebitur.

Ibidem. 7. Sed & cùm clamauerint ad eum non audiet: de tribulatione non saluabit eum. Mementote illud & confundamini: redite præuaricatores ad cor.

1.*Ioan.* 5.21. Filioli, custodite vos à simulacris.

Punitio.

Deut. 4.25. SI genueritis filios ac nepotes, & morati fueritis in terra, deceptique feceritis vobis aliquam similitudinem, patrantes malum coram Domino Deo vestro, vt eum ad iracundiam prouocetis, testes inuoco hodie cælum & terram, citò perituros vos esse de terra, quam transito Iordane possessuri estis.

13.6. Si tibi voluerit persuadere frater tuus, filius matris tuæ, aut filius tuus, siue vxor, quæ est in sinu tuo, aut amicus, quẽ diligis vt animam tuam, clam dicens: Eamus, & seruiamus Diis alienis, quos ignoras tu & patres tui, cunctarum in circuitu Gentium, quæ iuxta vel procul sunt ab initio vsque ad finem terræ, non acquiescas ei, nec audias, neque pareat ei oculus tuus, vt misereris, & occultes eum: sed statim interficies. Sit primùm manus tua

tua super eum : & post te omnis populus mittat manum: lapidibus obrutus necabitur : quia voluit te abstrahere à Domino Deo tuo.

• Maledictus homo qui fecit sculptile,& conflatile, abominationem Domini,opus manuum artificum,ponetque illud in abscondito. 27.15.

Confundantur omnes qui adorant sculptilia , & qui gloriantur in simulachris suis. Psal. 96. 7.

Gloriam meam alteri non dabo, & laudem meā sculptilibus. Esa. 42.8.

Confundantur confusione qui confidunt in sculpuli , qui dicunt conflatili, Vos dij nostri. Ibidem. 17.

Transite ad insulas Cethim , & videte si factum est huiusce modi: si mutauit gens deos suos. Et certè ipsi non sunt dij. Populus verò meus mutauit gloriam suam in idolum. Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer , dicit Dominus. Ierem. 2. 11.

Occasio voluptuosa.

SVrgentesque manè obtulerunt holocausta & hostias pacificas,& sedit populus mãducare & bibere,& surrexerũt ludere. Exod. 32. 6.

Initium enim fornicationis est, exquisitio idolorum,& adinuentio illorum,corruptio vitæ est. Neque enim erant ab initio, neque erunt in perpetuum. Superuacuitas enim hominum hæc adinuenit. Sap. 14. 12.

Acerbo enim luctu dolens pater,citò sibi rapti filij fecit imaginem,& illum qui tunc,quasi homo mortuus fuerat nunc tanquam Deum colere cœpit,& constituit inter seruos suos sacra & sacrificia. Ibidem. 15.

I.

IABES *in Galaad opprimitur ab Israel , Iudic. 21. 10. obsidetur. 1. Reg. 11. 1. viri Iabes Galaad exhibent misericordiam Sauli , & filio eius . 31. 12.*

IACOB *filius Isaac nascitur, Genes. 25. 23. emit à fratre Esau primogenita. Genes. 25. 31. præripit Esau benedictionem 27. 5. *. proficiscitur ad Laban , 28. 10. videt scalam, & vouet votum, 28. 12. 20. seruit Laban pro duabus filiabus , 29. 18. reuertitur in patriam, 31. 17. luctatur cum angelo. 32. 24. vocatur Israel. 32. 27. & 35. 10. 3. Reg. 18. 31. mittit filios in Aegyptum, 42. 1. migrat cum tota sua familia in Aegyptum. 46. *. Deuter. 10. 22. filios Ioseph adoptat in suos 48. 5. 8. benedicit duodecim filiis , & moritur, 49. 33. sepelitur cum patribus suis in terra Chanaan. 50. 4. 7. secundum promissionem , 47. 29. & secundum mandatum. 49. 29. commen-*

Ieiunij meritum.

PRæualuerunt sermones Ionadas filij Rechas, quos præcepit filiis suis, vt non biberent vinum, & non biberunt vsque ad diem hanc, quia obedierunt præcepto patris sui. 19. Propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, non deficiet vir de stirpe Ionadab filij Rechas stans in conspectu meo cunctis diebus. *Hiere.35.14.*

Et clamauit (Ionas) & dixit in Niniue, ex ore regis atque principum eius dicens: homines & iumenta & boues, & pecora non gustent quicquam, nec pascantur & aquã non bibant, &c. 9. Quis scit si conuertatur & ignoscat Deus, & reuertatur à furore iræ suæ & non peribimus. Et vidit Deus opera eorum quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est Deus, super malitia quam loqutus fuerat vt faceret eis & non fecit. *Iona.3.7.*

Et clamauit omnis populus ad Dominum instantia magna, & humiliauerunt animas suas in ieiuniis & orationibus, ipsi & mulieres eorum. *Iudith.4.8.*

Describitur pœnitentia Iudith, &c. Et in superioribus domus suæ fecit sibi cubiculum secretum, in quo cum puellis suis clausa morabatur, & habens super lumbos suos cilicium, ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ præter sabbatha, & Neomenias & festa domus Israel. *Cap.8.5.*

Hoc autem genus Dæmoniorum non eijcitur nisi per orationem & ieiunium. *Math.17.21.*

Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum & faciem tuã laua. *Cap.6.17.*

Ieiunatur pro mortuis.

SAVL cum filiis suis in pugna cæsi corpus truncato capite, in muro Bethsan suspenditur, armaq; eius in templo Astaroth. Vir autem Iabes ablatis Saul & filiorum eius corporibus, 12. sepelierunt in nemore, & ieiunauerunt septem diebus. *1.Reg.31.8.*

Ieiunij exempla.

INgressusque Moyses medium nebulæ ascendit in montem, & fuit ibi 40. Diebus & 40. noctibus & Cap.34.28. *Exo.24.18.*

Dicitur de illo quod fuerit ibi cùm Domino, 40. Dies & 40. noctes, panem non comedit, & aquam non bibit & scripsit in tabulis verba fœderis 10. Præcepta. *Cap.34.28.*

Quando ascendi in montem (ait Moyses) vt acciperem tabulas lapideas pacti quod pepigit vobiscum Deus, & perseueraui in monte 40. Diebus & noctibus panẽ non comedens, & aquã non bibens, &c. 18. & procidi ante Deũ sicut prius, 40. diebus *Deut. 9. 9.*

& noctibus panem non comedens & aquam non bibens, propter omnia peccata vestra, quæ gessistis contra Dominum & eum ad iracundiam prouocastis.

Iudic.20.26. Quamobrem omnes filij Israel venerũt, in domum Dei, & sedentes flebant contra Dominum, ienunauerúntque die illo vsque ad vesperum, & obtulerunt ei holocausta atque pacificas victimas & super statu suo interrogauerunt.

1.Reg.7.7. Et conuenerunt (Israelitæ) in Masphath, hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu Domini, & ieiunauerunt in die illa atque dixerunt ibi peccauimus Domino.

1.Reg.3.35. Hæc faciat mihi Deus (iurauit Dauid dicens,) & hæc addat si ante occasum solis gustauero panem vel aliud quicquam.

Cap.12.16. Deprecatus est Dauid Dominum pro paruulo (quem suscitauerat ex Vriæ Bersaba) & ieiunauit Dauid ieiunio, & ingressus seorsum iacuit super terram.

2.Par.20.‡ Ammonitis, ac Moabitis, ac Syriis contra Iosaphat insurgentibus ipse prædicato ieiunio vnà cum populo suo supplex, ad Deum confugit, sicque se mutuo cædentibus spolia collegit.

1.Esdr.8.21. Et prædicaui ibi ieiunium iuxta fluuium Ahaua, vt affligeremur coram Domino Deo nostro, & peteremus ab eo viam rectam, nobis & filiis nostris vniuersæ substantiæ nostræ.

2.Esdr.1.4. Cùm audissem verba huiusmodi (de afflictione magna in Ierusalem eo tempore, eò quod dissipabatur populus, & murus ciuitatis) sedi & fleui, & luxi diebus multis & ieiunabam & orabam ante faciem Dei cæli.

Ester.4.‡. Luctus Mardochæi ac reliquorum Iudæorum, ob paratum ipsis interitum. Ester autem iussu Mardochæi Iudæorum neci occurrit & non vocata ad regem ingreditur, iubet cum ieiunio pro se triduo orari, idem ipsa faciente.

Psal.34.13. Ego autem cùm mihi molesti essent, induebar cilicio, humiliabam in ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu meo conuertetur.

Hiere.36.9. Prædicauerunt (Hieremias & Baruch) ieiunium omni populo in Hierusalem, & vniuersæ multitudini quæ confluxerat de ciuitatibus Iuda in Hyerusalem.

Daniel 10.3. Panem desiderabilem non comedi & caro & vinum, non introierunt in os meum, sed neque vnguento vnctus sum, donec complerentur trium hebdomadarum dies.

Ione.3.5. Et crediderunt viri Niniuitæ in Deum, & prædicauerunt ieiunium & vestiti saccis à maiore vsque ad minorem.

Iudith.4.7. Et fecerũt filij Israel secundũ quod constituerat eis sacerdos Domini Eliachim, & clamauit omnis populus ad Dominum instantia

ſtantia magna & humiliauerunt animas ſuas in ieiunijs & orationibus ipſi & mulieres eorum, & cap.8.5.

Nunquid & occidere me vis ſicut occidiſti iam ſeptem viros? ad hanc vocem perrexit in ſuperius cubiculū domus ſuæ & tribus diebus & tribus noctibus non manducauit, neque bibit, ſed in oratione perſiſtens cum lachrymis deprecabatur Deum vt ab iſto improperio liberaret eam (ancillam). *Tob.3.10.*

Et cùm ieiunaſſet Ieſus 40. diebus & 40. noctibus poſtea eſurijt. *Math.4.2.*

Acceſſerunt ad eum diſcipuli Ioannis dicentes, quare nos & Phariſæi ieiunamus frequenter, diſcipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis Ieſus, nunquid poſſunt filij ſponſi lugere quamdiu cum illis eſt ſponſus? Venient autem dies cùm auferetur ab eis ſponſus & tunc ieiunabunt. Idem Luc.5.33. *Cap.9.14.*

Loquitur de Anna, & hęc vidua vſque ad annos 84. quæ non diſcedebat de templo ieiunijs & obſecrationibus ſeruiens nocte & die. *Luc.2.37.*

Tunc ieiunantes & orantes imponenteſque eis manus dimiſerunt illos, cap.14.23. *Act.13.3.*

Ieiunium indictum à rege Saul, vide, Abſtinentia.

ET viri Iſrael ſociati ſunt ſibi in die illa, adiurauit autem Saul populum dicens, maledictus vir qui comederit panem vſque ad veſperā donec vlciſcar de inimicis meis. *A Ioſophat 2. Paral.* 30.3. Ioſaphat autem timore perterritus totum ſe contulit ad rogandum Dominum & prædicauit ieiunium vniuerſo Iuda à Niniuitis & eorum rege. Ionæ.3.5. Et crediderunt viri Niniuitæ in Deum, & prædicauerunt ieiunium & veſtiti ſunt ſaccis à maiore vſque ad minimum, & peruenit verbum ad regem Niniuæ, & ſurrexit de ſolio ſuo, & abiecit veſtimentum ſuum à ſe & indutus eſt ſacco & ſedit in cinere, & clamauit & dixit in Niniue ex ore regis & principum eius dicens: homines & iumenta & boues & pecora non guſtent quicquam nec paſcantur & aquam non bibant: & operiantur ſaccis homines & iumenta & clament ad Dominum in fortitudine, & conuertatur vir à via ſua mala & ab iniquitate quæ eſt in manibus eorum, &c. *Ab Eſdra* 1. *Eſd.*8.21. Et prædicaui ibi ieiunium iuxta fluuium Ahaua vt affligerem coram Domino Deo noſtro & peteremus ab eo viam rectam nobis & filijs noſtris vniuerſæq; ſubſtantiæ noſtræ, *1.Reg.14. 24.*

Ab Hester & Mardochao, Hester 4.16. Vade & congrega omnes Iudæos quos in Susan reppereris, & orate pro me (ait Hester) non comedatis & non bibatis tribus diebus, & tribus noctibus & ego cum ancillis meis similiter ieiunabo, & tunc ingrediar ad regem contra legem faciens, non vocata, tradensque me morti & periculo, Vide *Abstinentia*.

IEREMIAS propheta ex Anathoth. Ierem. 29.27. vocatur, et à Deo mittitur, 1.4.

Ieremias persecutionem patitur, Ierem. 18.19. ‡ 20.1. ‡ 26.7. ‡ 33.1. ‡ 37.12. ‡ 38.4.7.

Ieremias inuenit gratiam apud Nabuchodonosor, Ierem. 39. 11.

Ieremias vinculis soluitur à NabuZardan, Ierem. 40.1.

Ieremias luget Iosiam, 2. Paral. 35.25.

IERICHO expugnatur & exuritur, Ios. 6.20. 24. reedificatur ab Hiel. 3. Reg. 16.34 appellatur ciuitas Palmarum, Deut. 34.3. 2. Paral. 8.15.

IEROBOAM filius Nabat, seruus Salomonis, fit inimicus Israel, 3. Reg. 11.26. 2. Paral. 13 fit rex decem tribuum, 3. Reg. 12.20. iuxta verbum Abiæ, 11.29. erigit duos aureos vitulos, & falsum cultum Dei, 22.28.31. idq; punitur & exprobratur, 14.7. ‡ 15.25. ‡ 16.19 29. 4. Re. 3.3. ‡ 10.29.31. ‡ 13.2.6.11. ‡ 14.24. ‡ 15.9.18.24. ‡ 17.22. ‡ 23.15. manus eius exarescit. 3. Reg. 13.4. curatur, 13.6. moritur, 14.20. tota eius domus perditur, 15.29. iuxta quod prædictum fuerat, 14.10. contra Ieroboam, Amos, 7.10.

Ieroboã filius Ioa, fit rex Israel, 4. Reg. 13.13 ‡ 14.16 moritur, 14. 29

IERVSALEM expugnatur à filijs Iuda, Iudic. 1.8. eligitur à Deo in habitaculum 3. Reg. 8. 2. Paral. 6.2. ‡ 7.16.*

Ierusalem appellatur Iebus, Ios. 15.8. Iudic. 19.10. 1. Paral. 11.4.

Ierusalem appellatur Salem, Psal. 75.3.

Ierosolymã quæ tribus Iacob inhabitauerint, 1. Par. 9.3.2. Esd. 11.1.

Ierusalem obsidetur à rege Syriæ & Israelis. 4. Reg. 16.5. à rege Nabuchodonosor, 4. Reg. 24.10. ‡ 25.1.

Ierusalem exuritur & euertitur. 4. Reg. 25.9. iterum excolitur & reparatur. 3. Esd. 3.. ‡ 6 15.*

Ierusalem destruenda per Romanos, Dan. 9.26. Zach. 14.1. Matth. 24.1.15. Luc. 13.35. ‡ 19.41. ‡ 20.16. ‡ 21.6. Ioan. 11.48.

Hyerusalem spiritualis, Ecclesia sancta.

Psal. 121. 3. HYerusalem quæ ædificatur vt ciuitas, cuius participatio eius in idipsum.

Esai. 33.20. Respice Syon ciuitatem solemnitatis nostræ, oculi tui videbunt

bunt Hyerusalem habitationem opulentam, tabernaculum quod nequaquam transferri poterit, nec auferentur claui eius in sempiternum & omnes funiculi eius non rumpentur, quia solummodo ibi magnificus est Dominus noster. &c.

Paupercula tempestate conuulsa absque vlla consolatione: *Cap.54.11.* ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, & fundabo te in sapphiris, & ponam Iaspidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos, & omnes terminos tuos in lapides desiderabiles, &c.

Ecclesiam ad exultationem hortatur, quod in ea Domini gloria reluceat, ad quam accessuræ sunt plurimæ nationes, & quæ ad eam non venerunt peribunt, in qua pax, iustitia, & laus Dei inuenientur, ablata iniquitate, eritque Dominus in lucem sempiternam, & gloriam. *Cap.60.1.*

Super muros tuos Hyerusalem constitui custodes tota die & tota nocte in perpetuum non tacebunt. *Cap.62.6.*

Gaudebitis, & exultabitis vsque in sempiternum in his quæ ego creo: quia ecce ego creo Hyerusalem exultationem & populum eius gaudium & exultabo in Hyerusalem, & gaudebo in populo meo & non audietur in eo vltra vox fletus, & vox clamoris. *Cap.65.18.*

Anima mea benedic Dominum, quoniam liberauit Hyerusalem ciuitatem suam à cunctis tribulationibus suis. *Tob.13.19.*

Exue te Hyerusalem stola luctus, & vexationis tuæ & induc te decore & honore eius quę à Deo tibi sempiterna gloria. et 7. *Baruch.5.1.*

Illa autem quæ sursum est Hyerusalem libera est quæ mater est nostra, cap. 11.10. *Gal.4.26.*

Sed accessistis ad Syon montem, & ciuitatem Dei viuentis Hyerusalem cælestem & multorum millium Angelorum frequentiam & Ecclesiam primitiuorum, qui conscripti sunt in cælis & iudicem omnium Deum & spiritus iustorum perfectorum. *Hebr.12.22.*

Qui vicerit faciam illum columnā in templo Dei mei & foras non egredietur amplius & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen ciuitatis Dei mei nouæ Hyerusalem, quæ descēdit de cælo à Deo meo et nomen meum nouum. *Apoc. 3.12.*

Et ego Ioannes vidi sanctam ciuitatem Hyerusalem nouam descendentem de cælo à Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro suo, & 10.. Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum et ostendit mihi ciuitatem sanctam Hyerusalem descendentem de cælo à Deo, habentem claritatem Dei, & lumen eius simile lapidi precioso, tanquā lapidi Iaspidis sicut cristallū. *Cap.21.2.*

Contra

Contra Ierusalem & eius incolas.

4.Reg.21.12. HAEC dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego inducam mala super Hierusalem & Iudam & quicunque audierit tinniant ambæ aures eius, extendam super Hierusalem funiculum Samariæ & pondus domus Achab & delebo Hyerusalem sicut deleri solēt tabulæ, delēs versā & crebrius stylū super caput eius.

Cap.23.27. Dixit Dominus, etiam Iudam auferam à facie mea sicut abstuli Israel & proijciam ciuitatem hanc quam elegi Hyerusalem & domum de qua dixi: erit nomen meum ibi.

Esa.3.1. Ecce enim dominator Dominus exercituum auferet à Hyerusalem & à Iuda validum & forte omne robur panis, & omne robur aquæ, fortem & bellatorem virum iudicem & prophetam & ariolum & senem.

Cap.22.1. Sermo Domini contra Hyerusalem cuius deflet propheta vastitatem, & quod neglecto Deo, frustra se muniat ad resistendum Assyrijs: carpuntur quod cum plangere debeant, gulæ indulgeant & reiecto Sobna templi præposito, substituitur Eliacim, cui magna datur potestas.

Cap.29.1. Væ Ariel, Ariel ciuitas, quam expugnauit Dauid, additus est annus ad annum, solennitates euolutæ sunt & circumuallabo Ariel & erit tristis & mœrens, & erit mihi quasi Ariel, &c. 4. humiliaberis, de terra loqueris, & de humo audietur eloquiū tuum, & erit quasi Pythonis de terra vox tua, & de humo eloquium tuum mussitabit &c. & 7.

Cap.6.5.2. Expandi manus meas tota die ad populum incredulum qui graditur in via non bona post cogitationes suas.

Hiere.4.3. Hæc dicit Dominus, viro Iuda & habitatori Hyerusalem. Nouate vobis nouale & nolite serere super spinas, circuncidimini Domino & auferte præputia cordium vestrorum viri Iuda & habitatores Hyerusalem, ne forte egrediatur vt ignis indignatio mea & succendatur & non sit qui extinguat propter malitiam cogitationum vestrarum, 9. Et erit in die illa dicit Dominus, peribit cor regis & cor principum & obstupescent sacerdotes & prophetæ consternabuntur.

Cap.7.†. Quod frustrà confidant in templo, pessima perpetrantes, prophetas audire nolentes sicut & patres eorū, quapropter denunciat templum abijciendum & terrā Iuda redigendam in solitudinem, nec profuturam orationem Hyeremiæ pro eis nec oblata pro eis sacrificia. &c.

Cap.13.9. Hæc dicit Dn̄s, sic putrescere faciā superbiā Iuda & superbiā Hyerusalē multā, populū istū pessimū qui nolunt audire verba

mea

mea & ambulāt in prauitate cordis sui, &c.13. Hæc dicit Dominus, ecce ego implebo omnes habitatores terræ huius, & reges qui sedent de stirpe Dauid super thronum eius & sacerdotes & prophetas, & omnes habitatores Hyerusalem ebrietate, & disperdā eos virū à fratre suo & patres & filios pariter, ait Dominus.

Hæc dicit Dominus ad me: vade & sta in porta filiorū populi Cap.17.19.
per quam ingrediuntur reges Iuda & egrediuntur, & in cunctis portis Hyerusalē, & dices ad eos: audite verbum Domini reges Iuda, & omnis Iuda, cunctiq; habitatores Hyerusalem qui ingredimini per portas istas, hæc dicit dominus: custodite animas vestras, & nolite portare pondera in die sabbathi, nec inferatis per portas Hyerusalem, &c.

Audite verbū Domini reges Iuda & habitatores Hyerusalem Cap 19.3.
hæc dicit Dominus exercituū Deus Israel: ecce ego inducam afflictionē super locū istum, ita vt omnis qui audierit, tinniēt ambæ aures eius, eò quod dereliquerint me, & alienū fecerint locū istū, & libauerint in eo Dijs alienis, quos nescierunt ipsi & patres eorū & reges Iuda, & repleuerunt locū istū sanguine innocentiū &c.6. Propterea ecce dies venient dicit Dominus & non vocabitur amplius locus iste Topheth & vallis filij Ennō, sed vallis occisionis, & dissipabo consiliū Iuda & Hyerusalē in loco isto & subuertā eos gladio in conspectu inimicorum suorum, & in manu quærentium animas eorum, & dabo cadauera eorum escā volatilibus cœli & bestiis terræ.

Respōdet Hyeremias nuncijs Sedechiæ regis super obsidione Cap.21.1.
Nabuchodonosor, Iudā vastandā, peste, gladio, fame, & captiuitate, solosq; eos victuros, qui trāsfugerint ad Chaldæos, Itē.c.25. 8.

Ecce ego tollam vos portans & derelinquam vos, & ciuitatē Cap.23.39.
quam dedi vobis, & patribus vestris à facie mea, & dabo vos in opprobrium sempiternum & in ignominiam æternam, quæ nūquam obliuione delebitur.

Clauserat enim eum (Hyeremiam) Ezechias rex Iuda dicens, Cap.32.3.
quare vaticinaris dicens: hæc dicit Dominus, ecce ego dabo ciuitatem istam in manu regis Babylonis (Nabugodonosor) & Idem.Cap.28.
capiet eam, & Sedechias rex Iuda non effugiet de manu Chaldæorum, sed tradetur in manus regis Babylonis, &c.

Hæc dicit Dominus Deus Israel, vade & loquere ad Sedechiā Cap.34.2.
regē Iuda, & dices ad eū: hæc dicit Dominus, ecce ego tradā ciuitatē hanc in manus regis Babylonis & succendet eā igne & tu non effugies de manu eius Nabuchodonosor, sed comprehensione capieris & in manu eius traderis: Idem cap.38.3.

Domus Israel noluit audire te quia noluit audire me, omnis Ezech.3.7.
quippe

quippe domus Israel attrita fronte est & duro corde.

Cap.4.†. Iubetur propheta figurare obsidionem Hyerusalem ac dormire super latus sinistrum 390. diebus, super dextrum verò 40. ac vilem cibum & fœdè confectum sibi præparare quibus designet calamitatem filiorum Israel, obsidionem & afflictionem habitantium Hyerosolymis.

Cap.5 †. Per detonsos capitis & barbæ prophetæ pilos iussu Domini variæque consumptos designantur Iudæi, propter sua peccata, fame & gladio consumendi, sic vt patres filios, filij patres comedant. reliqui verò in captiuitatem ducendi vbi sint opprobrium ac stupor gentibus quarum superarunt scelera.

Cap.15. †. Sicut de vite præcisum soli seruit igni, ita Iudæos ob inueterata peccata Hyerusalem dicit exurendos.

Cap.22. †. Varia narrat scelera Hyerosolymis perpetrata propter quæ dicit se super eos effusurum indignationem suam, narratque scelera sacerdotum, principum, pseudoprophetarum ac populi terræ vt nullus inuentus sit qui pro auertendo furore Domini se opponeret, & cap. 23.

Sopho.3.†. Arguit Hyerusalem & præcipuè rectores eius, quibus minatur celerem Dei vindictam, quod neque beneficijs neque flagellis sint ad ipsum conuersi.

Ignorantia.

Prou.1.22. VSquequo imprudentes odibunt scientiam?

19.2. Vbi non est scientia animæ, non est bonum.

Eccle.10.3. Stultus in via ambulans, cū ipse insipiens sit, omnes stultos æstimat.

Eccles.10.3 Rex insipiens, perdet populum suum, & ciuitates inhabitabuntur per sensum prudentium.

Sap.7.28. Neminem diligit Deus, nisi eum, qui cum sapientia inhabitat.

Eccl.21.14. Non erudietur qui non est sapiens in bono.

Ibidem.17. Cor fatui quasi vas confractū, & omnē sapientiā non tenebit.

Ierem.8.9. Verbum Domini proiecerunt, & sapientia nulla est in eis.

1.Cor.8.2. Si quis autem se existimat scire aliquid, nondum agnouit quo modo oporteat eum scire.

Ignorantia turpiter admittitur.

Sap.13.1. VAni autem sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei.

1.Cor.15.34. Ignorantiam enim Dei quidam habent.

Ephes.4.17. Hoc igitur dico & testificor in Domino, vt iam non ambuletis, sicut & gentes ambulant.

Gra-

Grauiter punitur.

LEones interficiunt eos, qui ignorant ritum Dei terræ. 4.*Reg* 17.25
Quia nullus intelligit, in æternum peribunt. *Iob*.4 20.
Omnes qui me oderunt, diligunt mortem. *Prouer*.8.36.
Qui euitat discere, incidet in mala. 17.16.
Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam. *Esaie*.5.
Non enim est populus sapiens, propterea non miserebitur eius qui fecit eum, & qui formauit eum non parcet ei. 27.11.
Et quoniam non habuerunt sapientiam, interierunt propter suam insipientiam. *Baruc*.3.28.
Quia tu scientiam repulisti, repellam te ne sacerdotio fungaris mihi, & oblita es legis Dei tui, obliuiscar filiorum tuorum & ego. *Osee*.4.6.
Et populus non intelligens vapulabit. *Ibidem*.14.
Siquis ignorat, ignorabitur. 1.*Cor*.14.38.

IEZABEL impia, impij Achab coniunx, 3 Reg 16.31.&*21.5.7 occidit prophetas Domini, 18. 4.13.minatur Heliæ prophetæ mortẽ, 19.2 à canibus dilaceratur.4.Reg.9.33.iuxta verbum Heliæ prophetæ, 3. Reg.(21.23*

ILLVMINATI dicuntur Baptizati.Heb.6.4.

Imagines iussit Deus fieri.

DVos quoque Cherubin aureos & productiles facies ex vtraque parte oraculi Cherub, vnus sit in latere vno, & alter in altero. *Exo*.25.18
Fac serpentem æneum & pone eum pro signo qui percussus aspexerit eum, viuet, fecit ergo Moyses serpentem æneum & posuit eum pro signo, quem cùm percussi aspicerent sanabantur. *Num*.21.8.

Imagines fecit Salomon.

ET sculpsit Cherubin & palmas & cælaturas valde eminẽtes, operuitque omnia laminis aureis opere quadro ad regulam. 3.*Reg*.6.35.
Et stabant super 12. (columnas) boues ex quibus tres respiciebant ad Aquilonem, & tres ad Occidentem, & tres ad Meridiem, & tres ad Orientem, &c. 29, & inter coronulas & plectas, leones & boues & Cherubin & in iuncturis similiter desuper & subter leones & boues quasi lora ex ære descendentia, 36. sculpsit quoque in tabulatis illis quę erant de ære & in angulis cherubin & leones & palmas quasi in similitudinem hominis stantis vt nõ cęlata, sed apposita per circuitũ viderentur. Itẽ ca.10.19. *Cap*.7.25.

Fecit

2.Para.3.10. Fecit etiam (Salomon) in domo sancti sanctorum Cherubin duos, opere statuario & texit eos auro, alæ Cherubin viginti cubitis extendebatur, &c.14. Item.cap.4,3. Similitudo quoque boum erat subter illud (scilicet altare) quod struxerat Salomon.

Imaginum vsus.

Num.21.8. ORauitque Moyses vt tollerentur serpentes à populo & locutus est Dominus ad eum, fac serpentem æneum & pone eum pro signo, qui percussus aspexerit eum viuet, & posuit eum pro signo, quem cùm percussi aspicerent sanabantur

Sap.16.6. Sed non in perpetuum ira tua permansit, sed ad correptionem in breui turbati sunt, signum habentes salutis ad commemorationem mandati legis tuæ, qui enim conuersus est, non per hoc quod videbat sanabatur, sed per te saluatórem omnium.

Iosue.22.26. Extruamus nobis altare nō in holocausta neq; ad victimas offerendas, sed in testimonium inter nos & vos & sobolem nostrā vestramque progeniem, vt seruiamus Domino, &c.34. Vocaueruntq; filij Ruben & Gad altare quod extruxerunt (ante tabernaculum Domini) testimonium nostrum quod Dominus ipse est Deus.

Ioan.3.14. Serpens æneus figura erat Christi futuri, vt habetur Ioannis 13. dicentis: Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.

Imitandus homo homini.

Psal.36.1 NOli æmulari in malignantibus, neque zelaueris facientes iniquitatem.

Ibidem.7. Noli æmulari in eo, qui prosperatur in via sua.

Prou.3.31. Ne æmuleris hominem iniustum, nec imiteris vias eius.

4.14. Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorum via.

24.1. Ne æmuleris viros malos, nec desideres esse cum eis.

1.Cor.4.16. Rogo ergo vos imitatores mei estote, sicut & ego Christi: Ideo misi ad vos Timotheum, qui est filius meus charissimus, & fidelis in Domino, qui vos commonefaciat vias meas, quæ sunt in Christo Iesu.

2.Cor.2.15. Christi bonus odor sumus Deo, in his, qui salui fiunt, & in his qui pereunt. Alijs quidem odor mortis in mortem: alijs autem odor vitæ in vitam.

2.Thes.3.5. Denunciamus autem vobis fratres in nomine Domini Iesu Christi, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè

dinatè, & non secundum traditionem, quam accepistis à nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos.

Cupimus autem vnumquenque vestrum eandem ostentare solicitudinem, ad expletionem spei, vsque in finem, vt non segnes efficiamini, verùm imitatores eorum, qui fide & patientia hæreditabunt promissiones. *Heb.6.12.*

Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. *3.Ioan.11.*

Immisericordia & eius meritum.

QVANTO QVE opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur & crescebant oderantque filios Israel AEgyptij. *Exo.1.12.*

Ammonites & Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam Domini in æternum, quia noluerunt vobis occurrere cum pane & aqua in via quam egressi estis de ægipto. *Deut.23.3.*

Dixitque Gedeon ad viros Socoth, date obsecro panem populo qui mecum est, quia valde defecerunt, vt possimus persequi Zebee & Salmana reges Madian. Responderunt principes Socoth. Forsitan palmæ manuum Zebee & Salmana in manu tua sunt, & idcirco postulas vt demus exercitui tuo panes. 15. Venitque Gedeon ad Socoth & dixit eis: En Zebee & Salmana super quibus exprobrastis mihi, dicentes forsitan in manibus tuis sũt & idcirco postulas vt demus viris qui lassi sunt & defecerunt panes. Tulit ergo Gedeon seniores ciuitatis & spinas deserti ac tribulos & contriuit cum eis atque comminuit viros Socoth. *Iudic.8.5.*

Respondens Nabal pueris Dauid ait: Quis est Dauid & quis est filius Isai? Hodie increuerũt serui qui fugiunt Dominos suos, tollam ergo panes meos & aquas meas & carnes pecorum quæ occidi tonsoribus meis, & dabo viris quos nescio vnde sunt &c. 38. Cumque pertransiisset Dauid cum suis decem dies, percussit Dominus Nabal & mortuus est &c. *1.reg.25.10.*

Quoniam confringens nudauit pauperes, domum rapuit & non ædificauit eam. *Iob.20.19.*

Anima impij desiderat malum non miserebitur proximo suo. *Prouer.21.10*

Redde quod debes (dixit rex seruo suo) Procidens seruus eius rogabat eum dicens: Patientiam habe in me & omnia reddam tibi. Ille autem noluit sed abijt & misit eum in carcerem donec redderet debitum &c. 34. Et iratus Dominus eius tradidit eum tortoribus quoadusque redderet vniuersum debitum. Sic & pater meus (ait Christus) faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. *Math.18.30.*

Discedite a me maledicti in ignem æternum qui paratus est *Ca.25.41.*

diabolo & angelis eius, esuriui enim & non dedistis mihi manducare, &c.

Luc.6.19. Homo quidam erat diues & induebatur purpura & bysso & epulabatur quotidie splendidè. Et erat quidā mendicus nomine Lazarus qui iacebat ad ianuam eius vlceribus plenus cupiens saturari de micis quę cadebant de mensa diuitis & nemo illi dabat sed et canes veniebant et lingebant vlcera eius. Sed et factum est vt moreretur mendicus et portabatur ab angelis in sinum Abrahę mortuus est autem et diues et sepultus est in inferno.

Iaco.2.13. Iudicium enim sine misericordia fiet illi, qui non fecit misericordiam, superexaltat autem misericordia iudicium.

Impatientia & eius punitio.

Exo.14.11. *Idē ca.21.11.* *Numer.5.* ET dixerunt ad Moysen filij Israel. Forsitan non erant sepulchra in AEgypto, ideo tulisti nos vt moreremur in solitudine. Quid hoc facere voluisti vt educeres nos de AEgypto? Nonne iste est sermo quem loquebamur ad te in AEgypto dicentes: Recede à nobis vt seruiamus AEgyptijs? multo enim melius erat seruire eis quàm mori in solitudine. Et ait Moyses ad populum nolite timere, state et videte magnalia Domini quæ facturus est hodie etc.

Cap.15.14. Ascenderunt populi et irati sunt, dolores obtinuerunt habitatores Philistijm et ca.17.2.

Exod.16.2. Et murmurauit omnis congregatio filiorum Israel contra Moysen et Aaron in solitudine dixeruntque filij Israel ad eos, vtinā mortui essemus per manum Domini in terra AEgyptij quando sedebamus super ollas carnium et comedebamus panem in saturitate. Cur induxisti nos in desertum istud vt occideritis omnem multitudinem fame? dixit autem Dominus ad Moysen. Ecce ego pluam vobis panem de cœlo etc. 7. Mane videbitis gloriam Domini (Dicunt Moyses et Aaron, illis murmurantibus) audiui enim murmur vestrum contra Dominum, nos vero quid sumus quia mussitatis contra nos?

Num.11.1 Interea ortum est murmur populi Israelis quasi dolentium prę labore contra Dominum. Quod cùm audisset Dominus iratus est, et accensus in eos ignis Domini deuorauit extremam castrorum partem etc. 10. audiuit ergo Moyses populum flentē per familias singulas per ostia tentorij sui. Iratusque est furor Domini valde, sed et Moysi intoleranda res visa est.

Cap.14.1. Vociferās ōnis turba fleuit nocte illa et murmurati sunt contra Moysen et Aaron cuncti filij Israel dicentes. Vtinam mortui

tui essemus in AEgypto & non in hac vasta solitudine &c. 26. Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron dicens: Vsquoquo multitudo hæc pessima murmurat contra me? Quærelas filiorum Israel audiui dic ergo eis: Viuo ego ait Dominus, Sicut locuti estis audiente me, sic faciam vobis.

Quia non conclusit ostia ventris qui portauit me, nec abstulit *Iob.3.10.* mala ab oculis meis. Quare non in vulua mortuus sum, egressus ex vtero non statim perij &c.

Fatuus statim indicat iram suam, qui autem dissimulat iniuriam callidus est. *Prou.12.16.*

Væ hijs qui perdiderunt sustinentiam & qui dereliquerunt vias rectas & diuerterunt in vias prauas. *Eccles.2.16.*

Impiorum dicta, facta, & cogitata contra pios.

Dixerunt enim impij, cogitantes apud se non rectè. Exiguum *Sap.2.1.* & cum tędio est tēpus vitæ nostrę & non est refrigerium in fine hominis & non est qui agnitus sit reuersus ab inferis, quia ex nihilo nati sumus & post hęc erimus tanquam non fuerimus &c. 6. Venite ergo & fruamur bonis quæ sunt & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter. Vino precioso & vnguentis nos impleamus & non prætereat nos flos temporis. &c.

Dum superbit impius incenditur pauper, comprehenduntur *Psal.9.23.* in concilijs quibus cogitant. Quoniam laudatur peccator in desiderijs animæ suæ & iniquus benedicitur. Exacerbauit Dominum peccator secundum multitudinem iræ suæ non quæret, non est Deus in conspectu eius, inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore &c. 27. Dixit enim in corde suo non mouebor à generatione in generationem sine malo, cuius maledictione os plenū est & amaritudine & dolo, sub lingua eius labor & dolor: sedet in insidijs cum Diuitibus in occultis vt interficiat innocentem &c.

Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum, parauerunt sagittas suas in pharetra vt sagittēt in obscuro rectos corde. *Psal 10.2.*

Vana locuti sunt vnusquisque ad proximū suum labia, dolosa in *Psal 11.2.* corde & corde locuti sunt &c.

Dixit insipiēs in corde suo nō est Deus, corrupti sūt & abominabiles facti sunt in studijs suis, non est qui faciat bonū non est vsque ad vnum. 3. Rom. Sepulchrum patens est guttur eorum linguis suis dolose agebant, venenum aspidum sub labijs eorum quorum os maledictione & amaritudine plenum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. *Psal.13.1.*

Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorū via *Prou.4.14.*

fuge ab ea nec transeas per illam, declina & desere eam, non enim dormiunt nisi malefecerint.

Impiorum prosperitas.

Iob.10.3. NVNQVID bonum tibi videtur si calumnieris & opprimas me opus manuũ tuarũ & consilium impiorum adiuues &c.

Cap.21.7. Quare ergo impij viuunt, subleuati sunt, confortatique diuitijs 10. Bos eorum concepit & non ab ortiuit, vacca peperit & non est priuata fetu suo.

Psal.72.8. Cogitauerunt & locuti sunt nequitiam, iniquitatem in excelso locuti sunt.

Psal.91.8. Cùm exorti fuerint peccatores sicut fenum, & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

4.Esdr.3.28. Nunquid meliora faciunt qui habitant Babylonem & propter ea dominabitur Syon? 31. Nihil memini quomodo debeat derelinqui via hæc? nunquid meliora fecit Babylon quam Syon?

Hyere.12.1. Iustus quidem tu es domine si disputem tecum, veruntamen iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur, bene est omnibus qui prævaricantur & iniquè agunt? plantasti eos & radicẽ miserunt: proficiunt & faciunt fructum, prope es tu ori eorum & longe a renibus eorum & tu Domine nosti me &c.

Abacuc.1.13. Mundi sunt oculi tui ne videas malũ & respicere ad iniquitatem non poteris, quare non respicis super iniqua agentes & taces deuorante impio iustiorem se.

Impiorum prosperitas bonis admirationem parit.

Iob.21.7. QVARE ergo impij viuũt subleuati sũt, cõfortatiq; diuitijs &c. 13 Ducũt in bonis dies suos & in puncto ad inferna descẽdunt

Psal.72.2. Mei autem penè moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei, quia zelaui super iniquos pacem peccatorum videns.

Ecclis.7.16. Non oderis laboriosa opera & rusticitatem creatam ab altißimo.

Hyere.12.1. Iustus quidem tu es Domine si disputem tecum, veruntamen iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur, bene est omnibus qui præuaricantur & iniquè agunt? Plantasti eos & radicem miserũt, proficiunt et faciunt fructum, prope es tui ori eorum & longe à renibus eorum & tu Domine nosti me &c.

Abacuc.1.13. Mundi sunt oculi tui ne videant malum & respicere ad iniquitatem non poteris, quare non respicis super iniqua agentes & taces deuorante impio iustiorem se? &c.

Malach.3.15. Ergo nunc beatos dicimus arrogantes siquidem ędificati sunt facien-

facientes impietatem & tentauerunt Deum & salui facti sunt.

Impij incidunt in mala quæ pijs pararunt.

CVM QVE inspexisset Philisteus & vidisset Dauid, erat autē adolescens rufus & pulcher aspectu, Et dixit ad Dauid, nunquid ego canis sū & tu venis ad me cū baculo? & maledixit Philisteus ad Dauid. Veni ad me & dabo carnes tuas volatilibus cœli & bestijs terræ &c. 48. Cùm ergo surrexit Philisteus vt veniret & appropinquaret contra Dauid, Festinauit Dauid: & cucurrit ad pugnam ex aduerso Philistei & misit manum suam in peram tulitque vnū lapidem & funda iecit & circūducens, percussit Philisteum in fronte, & infixus est lapis in fronte eius & cecidit in faciem eius super terram &c. *1.Reg.17.42.*

Dixitque Saul ad armigerum suum, Euagina gladium tuum & percute me ne forte veniant incircuncisi & interficiant me illudentes mihi, & noluit armiger eius: Fuerat enim nimio terrore perterritus: arripuit ita Saul gladium suum & irruit super eum (scilicet gladium). Quod cùm vidisset armiger eius (videlicet quod mortuus esset Saul) irruit & ipse super gladiū suum & mortuus est cum eo, Mortuus est ergo Saul & tres Filij eius & armiger illius & vniuersi viri eius in die illa pariter. *2.Reg.31.4.*

Suspensus est itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardocheo & regis ira quieuit. *Hester.7.16.*

Lacum aperuit & effodit eum & incidit in foueam quam fecit. *Psal.7.16.*

Exultabo in salutari suo: infixæ sunt gentes in interitu quem fecerunt. *9.16.*

Veniet illis laqueus quem ignorant & captio quam absconderunt apprehendat illos & in laqueum cadant in ipsum, *34.8.*

Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum vt decipiant pauperem & inopem, vt trudicent rectos corde, gladius eorum intret in corda ipsorum & arcus eorū confringatur. *36.14.*

Qui fodit foueum incidet in eam & qui voluit lapidem reuertetur ad eum. *Prou.26.27.*

Qui fodit foueam incidet in eam & qui dissipat sepem mordebit eum coluber Hyeremiæ. 48. per totum, Iudith.13. 4 *Eccles.10.8.*

Væ qui prædaris, nonne & ipse prædaberis? & qui spernis nonne & ipse sperneris? cum consummaueris deprædationem, deprædaberis, cum fatigatus desieris contemnere, cōtemneris. *Esa.33.1.*

Nam iussio regis vrgebat. Fornax autem succensa erat nimis, Porro viros illos qui miserant Sidrach, Misach & Abdenago *Dani.3.22.*

inter fecit flamma ignis.

Ca.6.24. Iubente autem rege adducti sunt viri illi qui accusauerunt Danielem & in lacum leonum missi sunt ipsi & filij eorum & vxores eorum & non peruenerunt vsque ad pauimentum laci, donec arriperēt eos Leones & omnia ossa eorum comminuerūt.

Cap.13. Castissimam Susannam impudentissimi prebiteri cùm eius cō cubitu frui non possent, fallò adulterij accusant, sed cum ad mortem duceretur orantem exaudiuit Deus & per puerum Danielē proprio ore conuictos senes iure talionis populus interimit.

Eccles.27.28. Qui in altum mittit lapidem super caput eius cadet & plaga dolosa dolosi diuidet vulnera, & qui fodit foueam incidet in eā & qui statuit lapidem proximo offendit in eo, & qui laqueum alij ponit, peribit in illo.

Apocal.18.6. Reddite illi sicut & ille reddidit vobis, & duplicate duplicia secundū opera eius, in poculo quo miscuit, miscete illi duplum.

Impij incidunt frequenter in malum quod timent.

Iob.6.16. QVI timent pruinam, irruet super eos nix &c.

Prou.1.29 Ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo, cùm vobis id quod timebatis euenerit.

Ca.10.24. Quod timet impius veniet super eū, desideriū suū iustis dabitur.

Esa.66.3. Hæc omnia elegerunt in vijs suis & in abominationibus suis anima eorum delectata est. Vnde & ego eligam illusiones eorū, & quæ timebant, adducam eis: quia vocaui & non erat qui responderet, locutus sum & non audierunt, feceruntque malum in oculis meis & quæ nolui elegerunt.

Impiorum subita & improuisa punitio & euersio.

Genes.7. INGRESSO Noē cū suis in area, statim aqua omniū cacumina montium 150. diebus superauit reliqua que animantia subuertit. cap.6. Hominis peccata fuēre diluuij causa. &c.

Cap.14.15. Et diuisis socijs, irruit super eos nocte (Abraham) percussitque eos & persecutus est eos qui seruierant Chodorlaomor, vsque Hoba & Phœnicen quæ est ad leuam Damasci.

Ca.19.24. Igitur Dominus pluit super Sodomam & Gomorram sulphur & ignem a Domino de cælo & subuertit ciuitates has, & omnē circa regionem, vniuersos habitatores vrbium & cuncta terrę virentia & cap.34.25.

Exo.14.24. Iāque aduenerat vigilia matutina & ecce respiciens Dominus super castra AEgyptiorū per columnā ignis & nubis interfecit exercitū eorum & subuertit rotas curruū ferebāturq; in profūdū

Egressusque

Egressusque ignis à Domino deuorauit eos & mortui sunt coram Domino. *Leuit.10.2.*

Adhuc carnes erant in dentibus eorum (Iudæorum) nec defecerat huiuscemodi cibus,& ecce furor Domini concitatus in populum percusit eum plaga magna nimis. *Num.11.33.*

Confestim igitur vt cessauit loqui (Moyses) dirupta est terra sub pedibus eorum(Chore,Dathan & Abyrom) & aperiens os suum deuorauit illos cum tabernaculis suis & vniuersa substantia eorum,descenderuntque viui in infernũ operti humo, & perierũt de medio multitudinis &c.35.Sed et ignis àDomino egressus interfecit ducẽtos quinquaginta viros qui offerebãt incẽsa. *cap.16.31.*

Quinque reges oppugnantes Gabaon immoto sole vnius diei spacio vincuntur(a Iosue) et ex spelunca extracti suspenduntur,pluresque aliæ ciuitates capiuntur. *Iosue.10.*

Expugnat Iosue Iabin cum alijs plurimis regibus ac populis omnia seruans quæ Dominus Moysi præceperat. *Cap.11.*

Debora prophetissa ac Barac aduersus Sysaran principem regis Iabin dimicant,quẽ profugũ occidit Iabel, vxor Aber Cinei. *Iudic.4.*

Probatis ad aquas hijs quæ ad bellũ essent progressuri Gedeon audito vnius ẽcastris Madianitarum somnio in eos irruit tubis, lagenis ac lucernis armatus,quos cum Oreb & Zeb principibus eorum deuicit. *Cap.7.*

Ephraim insurgit aduersus Gedeon qui deuictis Zebee et Salmana viros Socoth et Phanuel perdidit. *Cap.8.*

Sampson obseruantibus eum custodibus portas Gazæ vrbis in montem detulit, à Dalida autem. cui sæpius illustrat cognita causa fortitudinis detrusus excæcatur ab hostibus,quos tandem vnà secum interimit. *Cap.16*

Et percusit eos Dauid (Amalechitas Siceleg qui incenderant ablata præda) a vespere vsque ad vesperam alterius diei et non euasit ex eis quisquam nisi. 40. viri adolescentes qui ascenderãt camelos et fugerant. *1.Reg.30.17.*

Præceperat autem absalon pueris suis dicens: Obseruate eum temulentus fuerit Ammõ vino et dixero vobis,Percutite illum et interficite,nolite timere ego enim sum qui præcipio vobis,roboramini et estote viri fortes. *2.Reg.13.28.*

Pro eo quod exaltaui te de puluere (sermo Domini ad Iehu filium Hanani)et posui te ducem super populum meum Israel, tu autem ambulasti in via Hyeroboam & peccare fecisti populum meum Israel,vt me irritares in peccatis eorum, ecce ego demetam posteriora Baasa & posteriora domus eius & faciam domum tuam sicut domum Hyeroboam Filij Nabal. *3.Reg.16.2.*

Cap.18.‡ Dei zelo Elias.850 pseudoprophetas occidi iubet, datô de cœlo igne ad consummationem Holocausti &c. cap.20.13.19.

Iob.4.7. Recordare obsecro te (ait Iob Eliphaz) quis vnquam innocēs perijt? aut quando recti deleti sunt? quin potius vides eos qui operantur iniquitatem & seminant dolores & metuit eos, flante Deo perisse et spiritu iræ eius consumptos.

Cap.8.13. Sic viæ omnium qui obliuiscuntur Dominum, et spes Hypocritæ peribit.

Ca.15.20. Cunctis diebus suis impius superbit et numerus annorum incertus est tyrannidis eius.

Iob.18.‡ Iob crudelitatis amicos arguens se à Deo flagellati dicit immeritò.

Cap.20.4. Hoc scio à principio ex quo positus est homo super terrā quod laus impiorum breuis est et gaudium Hypocritæ ad instar puncti, si ascenderit vsque ad celum superbia eius & caput eius nubes tetigerit quasi sterquilinium in fine perdetur, et qui eam viderant, dicent vbi est &c.

Ca.27.14. Si multiplicati fuerint filij eius in gladio erunt, et nepotes eius non saturabuntur pane.

Cap.36,12. Si autem non audierunt (correptionem Domini) transibunt per gladium et consumentur in stultitia.

Psal.1.5. Tūc loquetur ad eos in ira sua et in furore suo cōturbabit eos.

Psal.36.2. Quoniam tanquam fœnum velociter arescent, et quemadmodum olera herbarum citò decident.

Prou.1.27. Cùm irruerit repentina calamitas et interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit super vos tribulatio et angustia.

Pro.1.12. Homo apostata vir inutilis graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, et omni tempore iurgia seminat, hinc extemplò veniet perditio sua et subitò conteretur, nec habebit vltra medicinam. ca. 10. 23. & ca 12.7.

Esa.5.24. Propter hoc sicut deuorat stipulam lingua ignis et calor flammæ exurit, sic radix eorum quasi fauilla erit et germen eorum vt puluis ascendet. Abiecerunt enim legē Domini exercituum et eloquiū Sancti Israel blasphemauerunt, et ca. 47. Babylonis humiliatio prędicitur. &c.

Hyere.15. Nec Moysis nec Samuelis precibus flectendū se dicit Dominus, quia populum Hyerusalem tradet pesti, gladio, fami et captiuitati, quare castigatus non est emendatus etc.

1.Mach.2.62. A verbis viri peccatoris ne timueritis, quia gloria eius stercus & vermis est.

Math.24.38. Sicut enim erant in diebus ante diluuiū comedentes & bibētes,

nuben-

nubentes & nuptui tradentes vsque ad eum diem, quo intrauit Noe in arcam & non cognouerunt donec venit diluuium & tulit omnes, ita erit aduentus filij hominis. Idem Luc. 17. 27.

Dixit autem illi Deus. Stulte, hac nocte, animam tuam repetent à te, quæ autem parasti cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat & non est in Deum diues. & 96. Luc. 12. 20.

Leuans autem, (diues epulo) oculos suos cùm esset in tormentis, vidit Abraham à longe & Lazarum in sinu eius. 25. & dixit illi Abraham, fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, nunc verò hic consolatur, tu verò cruciaris. Cap. 16. 23.

Qua die autem exijt Loth à Sodomis, pluit ignem & sulphur, de celo, & omnes perdidit. Cap. 17. 29.

Cùm enim dixerint pax & securitas tunc repentinus eis superueniet interitus sicut dolor in vtero habentibus & non effugiet. 1. Thess. 5. 3.

Impiorum punitio bonis est ad timorem & cautelam.

PROPHETA aut fictor somniorum interficietur quia locutus est, vt vos auerteret à Domino Deo vestro, qui eduxit vos de terra AEgypti, & redemit vos de domo seruitutis, vt errare te faceret de via quam tibi concepit dominus Deus tuus, & auferes mala de medio tui. Si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tuæ, aut filius vel filia, siue vxor quæ est in sinu tuo aut amicus quem diligis vt animam tuam, clam dicens. Eamus & seruiamus dijs alienis quos ignoras tu & patres tui & non acquiescas ei neque audias, neque parcat ei oculus tuus, vt miserearis & occultes eum, sed statim interficies eum, sit primum manus tua super eum & post te omnis populus mittat manum, lapidibus obrutus necabitur, quia voluit te abstrahere à domino Deo tuo qui eduxit te de terra AEgypti, de domo seruitutis, vt omnis Israel audiens timeat, & nequaquam vltra faciat quippiam huius rei simile. Deut. 13. 5.

Cùmq; diligentissime perscrutantes inuenerunt falsum testem dixisse, contra fratrem suum mendacium, reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit & auferes malū de medio tui, vt audientes cæteri timorem habeant; & nequaquam talia audeant facere, non misereberis ei, sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges. Cap. 19. 18.

Si genuerit homo filium contumacem, & proteruum qui non audierit patris ac matris imperium, & coercitus obedire contempserit, apprehendent eum & ducent ad seniores ciuitatis, dicentque ad eos, filius iste noster proteruus & contumax, est monita nostra audire contemnit, commessationibus vacat & luxuriæ Cap. 21. 18.

atque conuiuijs, lapidibus eum obruet omnis populus ciuitatis & morietur, vt auferatis malum de medio vestri, & vniuersus Israel audiens pertimescat.

Prouer.19.25. Pestilente flagellato, stultus sapientior erit, si autem corripueris sapientem diliget disciplinam.

Cap. 21.11. Mulctato pestilente sapientior erit paruulus, & si sectetur sapientem sumet scientiam.

Eccl. 21.37. Agnoscent qui derelicti sunt, quoniam nihil melius est quàm timor Dei & nihil dulcius quã respicere in mãdatis Dñi. Act.5.11.

1. Tim. 5. 20. Peccantes coram omnibus argue, vt & cæteri timorem habeant.

Impios deridebit Deus.

Psam. 2.4. QVI habitat in cœlis irridebit eos & Dominus subsannabit eos.

36. 13. Dominus autem irridebit eum quoniam prospexit quod veniet dies eius.

58.9. Et tu Domine deridebis eos, ad nihilum deduces omnes gentes.

Prou.1.26. Ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo, cùm vobis id quod timebatis aduenerit.

Impij seipsos perdunt: In anima.

Iob.10. 15. ET si impius fuero, væ mihi est: & si iustus, non leuabo caput, saturatus afflictione & miseria.

21.30. Quia in diem perditionis seruatur impius, & ad diem furoris ducetur.

Psalm. 20. 9. Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis. Pones eos vt in clibanum ignis in tempore vultus tui. Quoniam declinauerunt in te mala.

Prou. 5.22. Iniquitates suæ capient impium, & funibus peccatorum suorum constringetur. Ipse morietur quia non habuit disciplinam & in multitudine stultitiæ suæ decipietur.

10.27. Anni impiorum breuiabuntur.

11. 5. In impietate sua corruet impius.

14.32. In malitia sua repelletur impius: sperat autem iustus in morte sua.

Ecclef.7.18. Ne impiè agas multum, & noli esse stultus, ne moriaris in tempore non tuo.

Sapien.3.10. Impij secundum quæ cogitauerunt correctionem habebunt, qui neglexerunt iustum, & à Domino recesserunt.

5.15. Talia dixerunt in inferno hi, qui peccauerunt: quoniam spes impij

impij, tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur: & tanquam spuma gracilis, quæ à procella dispergitur: & tanquam fumus, qui à vento diffusus est: & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis.

Vindicta carnis impij ignis & vermis. *Eccl. 7.19.*

Væ vobis viri impij, qui dereliquistis legem altissimi. Et si nati fueritis, in maledictione nascemini: & si mortui fueritis, in maledictione erit pars vestra. 41. 11.

Omnia quæ de terra sunt, in terram conuertentur, sic impij à maledicto in perditionem. *Ibidem.13.*

Væ impio in malum: retributio enim manuum eius fiet ei. *Esaie.3.11.*

Misereamur impio & non discet iustitiam facere. In terra sanctorum iniqua gessit, & non videbit gloriam Domini. 26. 10

Si auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatē secundum omnes abominationes quas operari solet impius, nunquid viuet? Omnes iustitiæ eius quas fecit, non recordabuntur. In præuaricatione, qua præuaricatus est, & in peccato suo, quod peccauit, in ipsis morietur. *Ezech.18.24.*

Prole.

OCVLI autem impiorum deficient, & effugium peribit ab eis, & spes illorum abominatio animæ. *Iob. 11. 20.*

Quoties lucerna impiorum extinguetur, & superueniet eis inundatio, & dolores diuidet furoris sui? Erunt sicut paleæ ante faciem venti, & sicut fauilla, quā turbo dispergit. Deus seruauit filijs illius dolorem patris, & cùm reddiderit, tunc sciet. 21.17.

Fructum eorum de terra perdes, & semen eorum à filijs hominum. *Psalm. 11.20.*

Iniusti autem disperibunt, simul reliquiæ impiorum interibunt. 36. 28.

Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos. *Eccles.40.15.*

Fama.

NOMEN impiorum putrescet. *Prou. 10 .7.*

Qui derelinquunt legem, laudant impium. 28. 4.

Condemnat autem iustus mortuus viuos impios, & iuuentus celerius consummata, longam vitam iniusti. *Sapien. 4.16.*

Videbunt enim finem sapientis, & non intelligent quid cogitauerit de illo Deus, & quare munierit illum Dominus. Videbunt enim & contemnent eum: illos autem Dominus irridebit & erunt post hæc decedentes sine honore, & in contumelia inter mortuos in perpetuum. *Ibidem.17.*

Substan-

Substantia temporali.

Iob.8.22. TABERNACVLVM impiorum non subsistet.

Psal.1.4. Non sic impij, non sic; sed tanquam puluis, quem proijcit ventus à facie terræ.

36. Vidi impium superexaltatum: & eleuatum super cedros Libani. Et transiui, & ecce non erat.

Prou. 3.33. Egestas à Domino in domo impij.

10.24. Quod timet impius veniet, super eum.

12.3. Non roborabitur homo ex impietate.

14.11. Domus impiorum delebitur.

28.1. Fugit impius nemine persequente.

Eccles.40.13. Substantiæ iniustorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruum magnum in pluuia personabunt.

Impositio manuum varia in veteri testamento.

Gen. 48.14. QVI (loquitur de Iacob ægrotante & benedicente Ioseph, cuius filios Manassem & Ephraim, Iacob sibi adoptat & benedicit) extendēs manum dexteram posuit super caput Ephraim minoris fratris, sinistram autem super caput Manasse, qui maior natu erat. &c.

Exod.29.10. Applicabis & vitulum coram tabernaculo testimonij, imponentque Aaron, & filij eius manus, super caput illius, & mactabis eum in conspectu Domini. &c.

Leuit. 1.4. Ponetque manus super caput Hostiæ, & acceptabilis erit atque in expiationem eius proficiens, immolabitque vitulum coram Domino. &c.

Cap. 3.2. Ponetque manum super caput Victimæ suæ quæ immolabitur in introitu tabernaculi testimonij, fundentque filij Aaron sacerdotis sanguinem per altaris circuitum.

Num.27.22. Fecit Moyses, vt conceperat Dominus, cumque tulisset Iosue, statuit eum coram Eleazaro Sacerdote, & omni frequentia populi, & impositis capiti eius manibus, cuncta replicauit quæ mandauerat Dominus.

Dani.13.34. Consurgentes autem duo presbiteri in medio populi, posuerunt manus suas super caput eius (Susannæ scilicet).

Mar.10.16. Et comprehendens eos (scilicet paruulos) & imponens manus super illos benedicebat eos.

Impositio manus in Sacramento Ordinis & Confirmationis.

Act.6.5. ELEGERVNT Stephanum virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum & Nicanorem, & Simo-

nem & Pernenam, & Nicolaum aduenam Antiochenum hos statuerunt ante conspectū Apostolorum & orantes imposuerunt eis manus.

Qui cùm venisset (Petrus & Ioannes in Samariam) orauerunt *Cap. 8.15.* pro ipsis, vt acciperent Spiritū sanctum, nondum enim in quenquam illorum venerat, sed baptizati tamen erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos & accipiebant Spiritum sanctum.

Segregate mihi Paulum, & Barnabam, in opus ad quod as- *Cap. 13. 3.* sumpsi eos. Tunc ieiunantes & orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos.

Hijs auditis baptizati sunt (quidā discipuli Ephesi) in no- *Cap. 19. 5.* mine Dñi Iesu. Et cùm imposuisset illis manus Paulus, venit spiritus sāctus super eos & loquebātur linguis & prophetabant.

Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi, per *1. Timot. 4.14.* prophetiam cum impositione manuum presbiteri.

Manus cito nemini imposueris, neque communicaueris pec- *Cap. 5. 22.* tis alienis.

Propter quā causam admoneo te (loquitur de fide Timothei, *2. Tim. 1. 6.* non ficta) vt resuscites gratiam Dei quæ est in te, per impositionem manuum mearum, non enim dedit vobis Deus spiritum timoris, sed virtutis & dilectionis & sobrietatis.

Impudicitia contra naturam.

VOCAVERVNTQVE Loth (viri ciuitatis Sodomæ) & *Gen. 19. 5.* dixerunt ei: Vbi sunt viri qui introierunt ad te nocte? (Erant enim duo Angeli, quos Loth recepit, in domū suam). Educ illos vt cognoscamus eos. Egressus ad eos Loth post tergum occludens ostium, ait: Nolite quæso fratres mei, nolite malū hoc facere, habeo duas filias, quæ necdū cognouerunt virū, educā eas ad vos, & abutimini eis sicut volueritis. Dūmodo viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei.

Cum masculo nō cōmiscearis coitu femineo quia abominatio est *Leuit. 18.22.*

Qui dormierit cum masculo coitu femineo vterque opera- *Cap. 20.13.* tus est nefas, morte moriantur, sit sanguis eorum super eos.

Illis epulantibus (Leuita cum vxore sua quam à parentum do *Iudic. 19. 22.* mo reduxerat) & post laborem itineris, cibo & potu reficientibus corpora, venerunt viri ciuitatis illius filij. Belial absque iurgio & circundantes domum senis fores pulsare cœperunt, clamātes ad Dominum domus, atque dicentes. Educ virum qui ingressus est domum tuam, vt abutamur eo. Egressusque est ad eos senex, & ait. Nolite fratres, nolite facere malum hoc: quia ingressus est homo hospitium meum, & cessate ab hac stulti-

ſtultitia, habeo filiam virginem, & hic homo habet concubinam, educam eas ad vos, vt humilietis eas & veſtram libidinem compleatis. Tantum obſecro: ne ſcelus hoc contra naturam operemini in virum, &c.

Rom. 1.26. Propterea tradidit illos Deus in paſsiones ignominiæ, nam fœminę eorum immutauerũt naturalem vſum, in eum vſum qui eſt contra naturam. Similiter autem, & maſculi relicto naturali vſu fœminæ, exarſerunt in deſiderijs ſuis in inuicem, maſculi in maſculos turpitudinem operantes, & mercedem (quam oportuit) erroris ſui in ſemetipſos recipientes, & ſicut non probauerunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum ſenſum: vt faceant ea quæ non conueniunt.

1. Cor. 6. 9. Nolite errare, neque fornicari, neque idolis ſeruientes, neque adulteri, neque molles, neque maſculorum concubitores, neque auari, neque ebrioſi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei poſsidebunt.

1. Tim. 1. 10. Lex iuſto non eſt poſita, ſed iniuſtis & non ſubditis, impijs & peccatoribus, ſceleratis & contaminatis, parridicis & matricidis, homicidis, fornicarijs, maſculorum concubitoribus. &c.

Incantationes & maleficia.

Exo. 7. 11. VOCAVIT autem Pharao ſapientes & maleficos, & fecerunt et ipſi per incãtationes Ægyptiacas, & arcana quædam ſimiliter: proieceruntque ſinguli virgas ſuas, quæ verſæ ſunt in dracones, ſed deuorauit virga Aaron virgas eorum.

Cap. 8. 18 Feceruntque ſimiliter malefici incantationibus ſuis, vt educerent cyniphes, et non potuerunt, erantque cyniphes tam in hominibus quàm in iumentis.

Cap. 22. 18. Maleficos non patieris viuere.

Leuit. 19. 31 Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid ſciſcitemini et polluamini per eos ego Dominus Deus veſter.

Cap. 20. 6. Anima quæ declinauerit ad magos et ariolos, et fornicata fuerit cùm eis, ponam faciem meam contra eam, et interficiam illam de medio populi ſui. 27. Vir ſiue mulier, in quibus pithonicus vel diuinationis fuerit ſpiritus, morte moriantur, lapidibus obruent eos, ſanguis eorum ſit ſuper eos

Deut. 18. 10. Nec inueniatur in te qui luſtret filium tuum, aut filiam ducens per ignem, aut qui ariolos ſciſcitetur, & obſeruet ſomnia atque auguria, nec ſit maleficus, nec incantator, neque qui pithones conſulat, neque diuinos & quęrat à mortuis veritatem. Nu. 23.

1. Reg. 28. †. Philiſtei cõtra Saul armãtur ad quod bellum pollicetur fidem Achis. Saul occiſis magis, Pithoniſſam conſulit, ſciſcitari iubens Samuelem, à quo ſuam ſuorumque proximam mortem didicit.

Et

Et consecrarunt(filij Israel,quorum facinora hic commemorantur) filios suos, & filias suas per ignem, & diuinationibus inseruiebant & augurijs, & tradiderunt se, vt facerent malum coram Domino, vt irritarent eum. *4.Reg.17.17.*

Et traduxit (Manasses) filium suum per ignem, & ariolatus est, & obseruauit auguria, & fecit pithones,& aruspices multiplicauit, vt faceret malum coram Domino & irritaret eum. *Cap.21. 6.*

Proiecisti enim populũ tuum domũ Iacob, quia repleti sunt, vt olim & augures habuerunt vt Philistijm, & pueris alienis adhæserunt. *Esai. 2. 6.*

Ego sum Dominus, irrita faciens signa diuinorum, & ariolos in furorem vertens, conuertens sapientes retrorsum, & scientiam eorum stultam faciens. *Cap. 44. 25.*

Defecisti(Babylon)in multitudine consiliorum tuorum,stent & saluent te augures cœli, qui contemplabantur sydera, & supputabant menses, vt ex eis annunciarent ventura tibi. *Cap. 47.13.*

Hæc dicit Dominus Deus: Iuxta vias gentium nolite discere, & à signis cœli, nolite metuere, quæ timent gentes, quia leges populorum vanæ sunt. *Hyere. 10. 2.*

Præcepit autem rex (Nabuchodonosor) vt conuocarentur arioli, & magi, & malefici, & Chaldæi, vt indicarent regi somnia sua. &c. & 10. *Danie.2. 2.*

Perdam ciuitates terræ tuæ(Hyerusalem)& destruam omnes munitiones tuas, & auferam maleficia de manu tua, & diuinationes non erunt in te. *Mich. 5.11.*

Vir quidã nomine Symon, qui ante fuerat in ciuitate magus seducens gentẽ Samariæ, dicens se esse aliquẽ magnum.ca.13.6. *Act.8. 9.*

Factum est autem euntibus nobis, ad orationem puellam quandam habentem spiritum pithonem obuiare nobis, quæ quæstum magnũ præstabat Dominis suis diuinãdo. Cap.19.19. *Cap. 16. 16.*

Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, Impuditia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, contentiones, inimicitiæ, simulationes, &c. Apoc.18. 23. *Gal. 5.20.*

Timidis autem, & incredulis, et execratis, et homicidis, et fornicatoribus, et veneficis, et idololatris,et mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti, igne & sulphure, quod est mors secunda. *Apoc.21.8.*

Infernus & damnatio parata Diabolo & angelus eius. Vide Damnatio.

Inferni pœna varia & horribilis.

IGNIS succẽsus est in furore meo,et ardebit vsq; ad inferni nouissi- *Deut.32.22.*

nouissima deuorabitque terram cum germino suo, & montium fundamenta comburet.

Iob. 14.19. Ad nimium calorem transeat ab aquis niuium, & vsque ad inferos peccatum illius.

Psal. 10.6. Pluet super peccatores laqueos ignis, & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum.

20. 10. Pones eos, vt clibanum ignis, in tempore vultus tui, Dominus in ira conturbabit eos, & deuorabit eos ignis.

48. 15. Sicut omnes in inferno positi sunt mors depascet eos, & dominabuntur eorum iusti in matutino & auxilium eorum veterascet in inferno à gloria eorum.

111. 10. Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet, desiderium peccatorum peribit.

Sap. 11.17. Per quæ peccat quis per hæc & torquetur.

Ecclesf. 21. 10. Stuppa collecta synagoga peccantium & consummatio illorum flamma ignis.

Esa. 30.33. Preparata est enim ab heri Tapheth à rege præparata, profunda & dilatata, nutrimenta eius ignis & ligna multa, flatus enim sicut torrens sulphuris, succendens eam.

Cap. 33.11. Concipietis ardorem, parietis stipulam, spiritus vester & ignis vorabit vos. 14. conterriti sunt in Syon peccatores, possedit tremor hypocritas, quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante? aut quis habitabit de vobis cum ardoribus sempiternis?

Cap. 34.9. Et conuertentur torrentes eius in picem, & humus eius in sulphur, & erit terra eius in picem ardentem. Ierem. 9.15.

Mala. 4.1. Ecce enim dies veniet succensa, quasi caminus & erunt omnes superbi, & omnes facientes impietatem stipula, & inflammabit eos dies veniens dicit Dominus exercituum quæ nō derelinquet eis radicem & germen.

Mat. 8.12. Filij autem regni eijcietur in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium.

Luc. 13.27. Et dicet vobis, nescio vos vnde sitis. Discedite à me omnes operarij iniquitatis, ibi erit fletus, & stridor dentium. Cùm videritis Abraham & Isaac & Iacob, & omnes prophetas in regno Dei, vos autem expelli. Apoc. 14.9.

Cap. 16.23. Eleuans autem oculos, cùm esset in tormentis, vidit Abraham à longe & Lazarum in sinu eius,

Apoc. 18.7. Quantum glorificauit se & in delitijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum, quia in corde suo dicit: Sedeo regina, & vidua non sum et luctum non videbo.

Cap. 20.14. Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis.

Inter-

Interminabilis.

VERMIS eorum non morietur, & ignis eorum non extingue- Esaie. 65,24
tur: & erunt vsque ad satietatẽ visionis omni carni.

Discedite à me maledicti, ite in ignem æternum qui præpara- Matth.25. 41.
tus est diabolo, & angelis eius.

Et ibunt in supplicium æternum, iusti autem in vitam æter- Ibidem.46.
nam.

Bonum est tibi luscum introire in regnum Dei: quàm duos Mar.9.47.
oculos habentem mitti in gehennam ignis, vbi vermis eorum nõ
moritur, & ignis non extinguitur.

Qui pœnas dabũt in interitu ęternas à facie Domini, & à gloria 2.Thess.1. 9.
virtutis eius, cùm venerit glorari in Sanctis suis, & admirabilis
fieri in omnibus, qui crediderunt in die illo.

Si quis adorauerit bestiam & imaginem eius, & acceperit cha- Apoc.14.9.
racterem eius in fronte sua, aut in manu sua, hic bibet de vino irę
Dei, quod mistum est mero.

Infidelitas vide fides.

Infirmitas corporalis. Vide ægritudo.

Incestus graue peccatum.

OMNIS homo ad proximum sanguinis sui non accedat vt re- Leuit.18.6.
uelet turpitudinẽ eius. Ego Dominus, turpitudinẽ patris tui
& turpitudinem matris tuę non pdiscooeries turpitudo enim pa-
tris tui est.

Qui dormierit cum nouerca sua et reuelauerit ignominiam Cap.20.11.
patris sui morte moriantur ambo, sanguis eorum sit super eos.
14. Qui supra vxorem filiam duxerit matrem eius scelus opera-
tus est, viuus ardebit cum eis nec permanebit tantum scelus in
medio vestri.

Non accipiet homo vxorem patris sui nec reuelabit operimẽ- Deut. 22.30.
tum eius.

Omnino auditur inter vos fornicatio et talis fornicatio qualis 1.Cor.5.1.
nec inter gentes, ita vt vxorem patris aliquis habeat, et vos inflati
estis et non magis luctum habuistis, vt tollatur de medio vestrũ
qui hoc opus fecit.

Indulgentia.

NE dicas, reddam malum pro malo, expecta Deum, et libe- Prouer 20.22.
rabit te.

Relinque proximo tuo nocenti te: et tunc deprecanti tibi pec- Eccles.28.2.
cato dissoluentur.

Matth.5.23. Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.

6. 14. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorũ, dimittet & vobis pater vester cœlestis peccata vestra.

Ibidem.15 Si autem non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.

Ephes.4.32. Cum patientia supportantes inuicem in charitate, & donantes vobismetipsis, si quis aduersus aliquem habet querelam.

Colloss.3.13. Sicut Deus (in Christo), donauit vobis, ita & vos facite.

1.Pet.3.9. & Ro.12.17. Non reddentes malum pro malo vel maledictum pro maledicto, sed econtrario benedicẽtes, quia in hoc vocati estis in vna spe, vt benedictionem hæreditate possideatis.

Indulgentia.

2.Cor.2.10. CVI autem aliquid donastis, & ego: nam & ego, quod donaui si quid donaui propter vos in persona Christi.

Ex meritis etiam sanctorum.

Collo.1.24. QVI nunc gaudeo (loquitur de se apostol⁹) in passionibus meis pro vobis & odimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia.

Indumenta.

Prou.31.30. FALLAX gratia & vana est pulchritudo.

Matth.6,25. Corpus vestrum plus est quàm vestimentum.

Luca.3.11. Qui duas tunicas habet, det non habenti, & qui habet escas similiter faciat.

1.Tim.6.8. Habentes autem alimenta et quibus tegamur, his contẽti simus

Induratio oritur ex Gratiæ subtractione iusta.

Exod.4.21. VIDE, vt omnia ostenta, quæ posui in manu tua, facias corã Pharaone. Ego indurabo cor eius, et non dimittet populum meum.

10.1. Ego enim induraui cor eius, et seruorum illius.

14. Et indurabo cor eius, et persequetur vos: et glorificabor in Pharaone, et in omni exercitu eius.

Rom.9.16. Igitur non est volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei: Dicit eum scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipsum excitaui te, vt ostendam in te virtutem meam, et vt annuntietur nomen meũ in vniuersa terra. Ergo cuius vult, miseretur: et quem vult, indurat.

Nunquid Iſrael non cognouit? Primus Moyſes dicit, Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem, in gentem inſipientem, in iram vos mittam. Eſaias autem audit, et dicit: Inuentus ſum à non quærentibus, palàm apparui his, qui me non interrogabant. Ad Iſrael autem dicit: Tota die expandi manus meas ad populum non credentem, et contradicentem mihi. 10.19.

Ex gratiæ repulſione iniqua.

Et teſtificatus eſt in Iſrael et Iuda, per manum omnium prophetarum, & videntium, dicens: Reuertimini à vijs veſtris peſsimis: & cuſtodite præcepta mea. Qui non audierunt, ſed indurauerunt ceruicem ſuam iuxta ceruicem patrum ſuorum, qui noluerunt obedire Domino Deo ſuo. 4.Reg.17.13.

Audite me duro corde, qui longè eſtis à iuſtitia. Propè feci iuſtitiam meam, non elongabitur, & ſalus mea non morabitur. Eſa.46.12.

Sciui enim quia durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & frons tua ærea. 48.4.

Quare dixit populus meus: Receſsimus, non veniemus vltrà ad te. Iere.2.31.

Frons mulieris meretricis facta eſt tibi, noluiſti erubeſcere. Ergo ſaltē amodò voca me. Pater meus, dux virginitatis meę es tu. Ecce locuta es, & feciſti mala, & potuiſti. Et pro verbis pœnitentiæ, verba ſuperbiæ blaſphemaſti. 3.3.

Percuſsiſti eos, & non doluerunt: attriuiſti eos, & renuerunt accipere diſciplinam: indurauerunt facies ſuas ſupra petram, & noluerunt reuerti. Ego autem dixi: Forſitan pauperes ſunt & ſtulti, ignorantes viam Domini, & iudicium Dei ſui. Ibo igitur ad optimates, & loquar eis: Ipſi enim cognouerunt viam Domini, & iudicium Dei ſui: & ecce, magis hi ſimul confregerunt iugum, & ruperunt vincula. 5.3.

Quapropter ſicut dicit Spiritus ſanctus: Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurate corda veſtra &c. Heb.3.7.

Induratio dirè punitur.

Væ qui contradicit factori ſuo. Eſa.45.9.

Ecce ego inducam ſuper ciuitatem hanc, & ſuper omnes vrbes eius vniuerſa mala quæ locutus ſum aduerſus eam: quoniam indurauerunt ceruicem ſuam, & non audierunt ſermones meos. Iere.19.15.

Ingratitudo & eius punitio.

Ammonites & Moabites etiā poſt decimā generationē nō intra- Deut.23.3.

bũt ecclesiã Domini in æternũ, quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua, via qua n egressi estis de AEgypto, et quia conduxerant contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syriæ vt malediceret tibi.

Iudic.2.4 Angelus Dei beneficia refert, quo audito flet populus Israel Idem. ca.6 8 6.

Ca.8.33. Post quam autem mortuus est Gedeon auersi sunt filij Israel et fornicati sunt in Balim, percusseruntque cum Baal fœdus vt esset eis in Deum, nec recordati sunt Domini Dei sui qui eruit eos de manibus inimicorũ suorũ omniũ per circuitum ca. 12. 1.

1.Reg.10.18. Hæc dicit Dominus Deus Israel, Ego eduxi Israel de AEgypto et erui vos de manu AEgyptiorum et de manu omnium regum qui affligebant vos, vos autem hodie proiecistis Dominum Deum vestrum qui solus saluauit vos de vniuersis malis et tribulationibus vestris.

Ca.12.8. Quomodo Iacob ingressus est in AEgyptum et clamauerunt patres vestri ad Dominum et misit Dominus Moysen et Aaron

Ca.25.10. et eduxit patres vestros de AEgypto et collocauit eos in loco hoc qui obliti sunt Domini Dei sui & tradidit eos in manu Sisaræ magistri militiæ regis Hasor et in manu Philistinorum et in manu regis Moab et pugnauerunt aduersum eos.

2.Reg.14.30 Misit Absalon ad Ioab vt mitteret eum ad regem qui noluit venire ad eum. Cumque secundo misisset ad eum et ille noluit venire ad eum, dixit seruis suis, Scitis agrum Ioab iuxta agrum meum habentem messem hordei, Ite igitur et succendite eam igni. Succenderunt ergo serui Absalon segetem igni, et venientes serui Ioab scissis vestibus suis dixerunt: Succenderunt serui Absalon partem agri igni. Surrexitque Ioab et venit ad Absalon in domo eius et dixit: Quare succenderunt serui tui segetem meum igni? etc.

2.Para.24.21 Quomodo Ioas a seruis suis occiditur lapidibus.

Prou.17.3. Qui reddit mala pro bonis non recedit malum de domo eius.

Esa.1.2. Audite cœli et auribus percipe terra quoniam Dominus locutus est, filios enutriui et exaltaui, ipsi autem spreuerunt me, Bos cognouit possessorem suum et asinus præsepe Domini sui, Israel autem me non cognouit et populus me non intellexit Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate semini nequam, filijs sceleratis, dereliquerunt Dominum, et blasphemauerunt sanctum abalienati sunt retrorsum.

Hyere.2.5. Hæc dicit Dominus, quid inuenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongauerunt se à me et ambulauerunt post vanitatem et vani facti sunt? 6. et non dixerunt vbi est Dominus

iuq

qui ascendere nos fecit de terra AEgypti, qui traduxit nos per desertum per terram inhabitabilem & inuiam, per terram sitis & imaginem mortis, per terram in qua non ambulauit vir neque habitauit homo.

Ierusalem prius abiectissima mirum in modum à Deo exaltata ostendit ingratitudinem, varia idolatria in qua & Samariam & Sodomam superauit idcirco tradet eam Dominus in vastationem, in ignominiam omnibus gentibus. *Ezech.16.*

Abominationes Israel ostendit propter quas ipsis minatur exitium, Dominus dicit se solũ esse Deũ & liberatorem, arguens Israel ingratitudinis de beneficijs in deserto acceptis, grauemque ob id vindictam illis comminatur. *Osee.13.*

Disceptat Dominus cum ingratis, recensens collata eis beneficia, indicans etiam quid sit bonum & quid Dominus à populo suo requirat, sed propter iniustitiam aliaque scelera filiorum Israel comminatur eis Dominus varias afflictiones. *Michæ. 6.*

Ingrati enim fides tanquam hibernalis glacies tabescet & disperiet tanquam aqua superuacua. *Sap.16 29.*

Tunc cœpit Iesus exprobrare ciuitatibus in quibus factæ sunt plurimæ virtutes eius, quia non egissent pœnitentiam, Luc.17.18. Ioannis.11.46. *Math.11.20.*

Qui cùm cognouissent Deum non sicut Deum glorificauerunt aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis & obscuratum est insipiens cor eorum. *Rom.1.21.*

Hoc autem scito quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa & erunt homines seipsos amantes, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati, siue affectione &c. *2.Timo.3.2.*

Inimicus non passim contemnendus est.

ET dixit Philisteus ad Dauid: nunquid canis ego sum, quod venis ad me cum baculo? ca.14,14. *1.Reg.14.14.*

Syri Samariam obsidentes cæduntur à pueris principum prouinciarum, rursumque anno altero in campestribus cæduntur. Rex autem Achab à propheta reprehenditur quod fœdus cum Benadab rege Syriæ inierit, illumque viuum dimiserit. *3.Reg.20.*

Inimico reconciliato non temerè credendum est.

Cùm autem complesset Dauid loquens sermones huiusmodi ad Saul, dixit ad Saul(26.21.)Peccaui, Reuertere fili mi Dauid, nequaquam enim vltra tibi malefaciam, eò quod preciosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie, apparet enim quod stultè egerim & ignorauerim multa nimis. 1.Mach. 2.24. *1.Reg.24.17.*

Iniquitas abundabit. vide impij & mali.

4.Esd.5.4. DE signis autem, Ecce dies venient in quibus apprehendentur qui inhabitant terram in censu multo & abscondetur veritatis via, & sterilis erit a fide regia & multiplicabitur iniustitia super hanc quam ipse tu vides & super quam audisti olim.

Cap.14.16. Quantum enim inualidum fiet sæculum à senectute tantum multiplicabuntur super inhabitantes mala.

Math.24.12 Et quoniam abundabit iniquitas refrigescet charitas multorũ

1.Ioan.5.19. Scimus quoniam ex Deo sumus & mundus totus in maligno positus est.

Innocentia sua cuique tuenda & malæ suspiciones amouendæ.

Iosu.22.22. FOrtissimus Dominus Deus ipse nouit & Israel simul intelliget si præuaricationis animo hoc altare cõstruximus nõ custodiat nos, sed puniat nos, in præsenti & si ea mente fecimus vt holocausta & sacrificium & pacificas victimas super eo imponeremus ipse quærat & iudicet. &c.

3.Reg.18.17. Et cùm vidisset (Achab) eum (scilicet Eliam) ait. Túne es ille qui conturbas Israel? at ille ait. Non ego turbaui Israel, sed tu & domus patris tui, qui dereliquistis mãdata Domini & secuti estis Baalim.

Hyere.37.12. Ierias custos portæ per vices filius Selemiæ filij Ananiæ, apprehendit Hyeremiam prophetam dicens, ad Chaldæos profugis? & respondit Hyeremias: Falsum est, non fugio ad Chaldæos. &c.

Act.2.14. Stans autem Petrus cum vndecim, leuauit vocem suam & locutus est eis: Viri Iudæi & qui habitatis Hyerusalem vniuersi. Hoc vobis notum sit & auribus percipite verba mea, non enim sicut vos existimatis hij ebrij sunt cùm sit hora diei tertia.

Ca.28.17. Post tertiũ autem diem conuocauit primos Iudæorum, Cumque conuenissent dicebat eis: Ego viri fratres nihil aduersum plebem faciens aut morem paternum, vinctus ab Hyerosolimis tra ditus sum in manibus Romanorum.

Inobedientia eiúsque punitio.

Gen.3.16. MVLIERI quoque dixit multiplicabo ærumnas tuas & cõcept⁹ tuos, in dolore paries filios & sub viri potestate eris & ipse dominabitur tui. 17. Adæ vero dixit. Quia audisti vocem vxoris tuæ & comedisti de ligno de quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ.

Respi-

Respicienſque vxor Loth poſt ſe, verſa eſt in ſtatuam ſalis *Ca.19 26.*
Abreptiſque Nadab & Abiu filij Aron thuribulis impoſuerunt *Leuit.10.1.* ignem & incenſum deſuper, offerentes coram Domino ignem alienum quod eis præceptũ non erat, egreſſuſque eſt ignis à Domino & deuorauit eos & mortui ſunt coram Domino.

Quod ſi non audieritis me nec feceritis omnia mandata mea, *Ca.26.14* ſi ſpreueritis leges meas & iudicia mea contemſeritis vt non faciatis ea quæ à me conſtituta ſunt & ad irritum perducatis pactum meum, ego quoque hæc faciam vobis. Viſitabo vos celeriter in egeſtate & ardore qui conficiat oculos veſtros & conſumat animas veſtras &c.

Vſquequo multitudo hæc peſsima murmurat contra me? Quærelas filiorũ Iſrael audiui, dic ergo eis: viuo ego ait Dominus, *Num.14.27.* ſicut locuti eſtis audiente me ſic faciam vobis in ſolitudine hac iacebunt cadauera veſtra. 41. Quibus Moyſes: cur inquit tranſgredimini verbum Domini quod vobis non cedet in proſperum? &c.

Chore, Dathan, & Abyron ſeditionem mouent hoſque viuos *Cap.16.* terra abſorbet, illum verò cum ſocijs deuorat ignis, ſed & alios 14700. murmurantes conſumpſit incendium.

Pergat Aaron ad populos ſuos. Non enim intrabit terram *Cap.20.24* quam dedi filijs Iſrael eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas contradictionis.

Cauete ne forte decipiat cor veſtrum & recedatis à Domino *Deut.11.16.* ſeruiatiſque dijs alienis & adoretis eos iratuſque Dominus claudat cœlum & pluuiæ non deſcendant, nec terra det germen ſuũ, pereatiſque velociter de terra optima quam Dominus Deus veſter daturus eſt vobis. 27. Benedictionem, ſi obedieritis mandatis Domini Dei veſtri quæ ego hodie præcipio vobis, Maledictionem, ſi non obedieritis mandatis Domini Dei veſtri ſed receſſeritis de via quam ego nunc oſtendo vobis & ambulaueritis poſt Deos alienos quos ignoratis.

Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio qui *Cap.17.12.* eo tempore miniſtrat Domino deo tuo ex decreto iudicis morietur homo ille & auferes malum de Iſrael.

Qui autem verba eius qui loquitur in nomine meo audire noluerit: ego vltor exiſtam, Propheta autem qui arrogantia deprauatus voluerit loqui in nomine meo quæ ego non præcepi illi vt diceret, aut ex nomine deorum alienorum, interficietur. *Ca.18.19.*

Maledictus qui non honorat patrem ſuum & matrem & dicet *Cap.27.16.* omnis populus Amen, &c.

Cap.28.15. Quod si audire nolueris vocem Domini Dei tui vt custodias & facias omnia mandata eius & cerimonias quas ego præcipio tibi hodie, venient super te omnes maledictiones istæ & apprehendent te, maledictus eris in ciuitate, maledictus, in agro. &c.

1.Reg.12.15. Si autem non audieris vocem Domini, sed exasperaueritis sermones eius, erit manus Domini super vos, & super patres vestros (alloquitur Israelitas Samuel).

Ca.15.24. Dixit Saul ad Samuelem; Peccaui quia præuaricatus sum sermonem Domini & verba tua, timens populum & obediens voci eorum. ca.28.16.3.reg.11.9.

3.Reg 13.21. Propheta missus de Iuda ad Hyerobo(am) dicit, hæc dicit Dominus. Quia non obediens fuisti ori Domini & non custodisti mandatum quod præcepit tibi Dominus Deus tuus &c.22.non inferetur cadauer tuum in sepulchrum patrum tuorum. ça. 14. 17.ca.20.35.

2.Para.7.19 Si autem auersi fueritis & dereliqueritis iustitias meas & præcepta mea quæ proposui vobis & abeuntes seruieritis dijs alienis & adoraueritis eos, euellam vos de terra mea quam dedi vobis & domum hanc quam sanctificaui nomini meo, proijciam à facie mea & tradam eam in parabolam & in exemplum cunctis populis.

Cap.26.16. Sed cum Ozias roboratus esset, eleuatum est cor eius, in interitum suum & neglexit Dominum Deum suum ingressusque templum Domini adolere voluit incensum super altare thymiamatis 19.Iratusque Ozias & tenens in manu thuribulum vt adoleret incensum minabatur sacerdotibus, statimque orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus in domo Domini super altare thymiamatis.

Esa.24.5. Et terra infecta est ab habitatoribus suis quia trangressi sunt leges, mutauerunt ius, dissipauerunt fœdus sempiternum, propter hoc maledictio dissipabit terrum. &c.

Hyere.11.3. Dices ad eos, hæc dicit Dominus Deus Israel: maledictus homo qui non audierit verba pacti huius quod præcepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra AEgypti de fornace ferrea. &c.8 & non inclinauerunt aurem suam, sed abiecerunt vnusquisque in prauitate cordis sui mali & induxi super eos omnia verba pacti huius quod præcepi vt facerent & non fecerunt.

Cap.13.18. Factum est verbum Domini ad me (Heremiam) dicens, hæc dicit Dominus, Sic putrescere faciã superbiã Iuda & superbiã Hyerusalẽ multã, populũ istũ pessimũ qui nolunt audire verba mea & ambulant in prauitate cordis sui, abierunt post deos alienos

vt

vt seruirint eis, & adorarent eos. &c.

Si autem non audieritis me: vt sanctificetis diem Sabbathi, *Cap.* 17. 27.
& ne porteris onus, & ne inferatis per portas Hyerusalem in die Sabbathi: succendam ignem in portis eius, & deuorabit domos Hyerusalem. & non extinguetur. Cap. 26. 9.

Exemplo obedientiæ Rachabitarum, præcepta patris sui licet dura seruantium, expostulat Dominus de pertinaci Iudæorum inobedientia aduersus ipsius præcepta, quapropter hijs prænunciat Dominus mala, illis autem bona. *Cap.* 35. ‡

Iis autem, qui sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati ira & indignatio. Math. 17. 17. Acto. 7. 39. Gala. 3. 10. *Rom.* 2. 8.

In flamma ignis dantis (Angeli) vindictam eis, qui non nouerunt Deum, & qui non obediunt Euangelio Domini nostri Iesu Christi. 2. *Thes.* 1. 8.

Infernus, Limbus.

SI sustinuero infernus domus mea est, & in tenebris straui lectulum meum. *Iob.* 17. 13.

Nudus est infernus coram illo, & nullum est operimentum perditioni. *Cap.* 26. 6.

Non derelinques animam meam in inferno, non dabis sanctum tuum videre corruptionem. *Psal.* 15. 10.

Infernus & perditio coram Domino, quanto magis corda filiorum hominum. *Prou.* 15. 11.

Non est in inferno accusatio vitæ. *Ecclesi.* 41. 7.

Propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque vllo termino. &c. *Esa.* 5. 14.

Loquentur ei potentissimi robustorum de medio inferni, qui cum auxiliatoribus eius descenderunt & dormierunt incircuncisi, interfecti gladio. *Ezech.* 32. 21.

Ero mors tua, ô mors, morsus tuus ero inferne, consolatio abscondita est ab oculis meis. *Osee.* 13. 14.

Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. *Acto.* 2. 27.

Frater eius mortuus est, & ipse solus remansit, si quid ei aduersitatis acciderit in terra ad quam pergitis, deducetis canos meos ad inferos. Idem. Cap. 44. 29. *Gen.* 42. 38

Facies iuxta Sapientiam tuam, & non deduces caniciem eius pacificè ad inferos. 3. *Reg.* 2. 6.

Infernus Limbus patrum.

Gen. 25. 8. ET deficiens, mortuus est (Abraham) in senectute bona, preuectæque ætatis, & plenus dierum congregatusque est ad populum suum, 17. Et facti sunt anni vitę Ismaelis centum triginta septem, deficiensque mortuus est, & appositus est ad populum suum.

Num. 20 24. Pergat (inquit Dominus ad Moysen) Aaron ad populos suos, non enim intrabit terram quam dedi filijs Israel.

Cap. 27. 13. Cùm videris (scilicet terram quam daturus sum filijs Israel) ibis & tu (dicit Dominus ad Moysen) ad populum tuum sicut iuit frater tuus Aaron.

Cap. 31. 2. Vlciscere prius filios Israel (dicit Dominus ad Moysen) de Madianitis, & sic colligeris ad populum tuum.

Deu. 33. 7. Audi Domine verba Iudæ (ait Moyses & ad populum suum introduc eum (sic Moyses moriturus benedixit ei.)

Iudith. 14. 6. Tunc Achior videns virtutem, quam fecit Dominus Deus Israel, relicto gentilitatis ritu: credidit Deo, & circuncidit carnem præputij sui, & appositus est ad populum Israel.

Psal. 15. 9. Insuper & caro mea requiescet iustè: quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Eccle. 24. 45. Penetrabo omnes inferiores partes terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino.

Zachar. 9. 11. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos, de lacu in quo non est aqua.

Osee. 13. 14. De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos: ero mors tua, ô mors, morsus tuus ero inferne.

Matth. 12. 29 Quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa eius diripere, nisi prius alligauerit fortem, & tunc domum illius diripiet?

Ioan. 2. 19. Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Ille autem dicebat de templo corporis sui.

Marc. 16. 6. Surrexit, non est hic. Surgens autem mane, prima Sabbathi, apparuit primò, Mariæ Magdalenæ. &c.

Act. 2. 24. Quem Deus suscitauit solutis doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo: Dauid enim dicit in eum: prouidebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam. &c.

Luc. 1. 79. Illuminare hijs qui in tenebris, & in vmbra mortis sedent.

Cap. 16. 22. Factum est autē vt moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ.

Hebre. 2. 14. Vt per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est, diabolum, & liberaret eos, qui timore mortis per

totam vitam obnoxij erant seruituti.

Delens quod aduersus nos erat Chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci: & expolians principatus, & potestates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso. *Collos. 2.14.*

Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, vt nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu, in quo & hiis qui in carcere erant, spiritu veniens prędicauit: qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noe cùm fabricaretur arca. *1.Pet. 3.18.*

Iesu Christo, qui est testis fidelis primogenitus mortuorum. 17. Ego sum primus & nouissimus, & viuus & fui mortuus, & ecce sum viuẽs in sæcula sæculorum, & habeo claues mortis, & inferni. *Apoc. 1.5.6.*

Infernus sepulchrum.

IVSSIMVS (ait Aman) vt nefarij homines vno die ad inferos descendentes, reddant imperio nostro pacem quam turbauerant. *Hester. 13.7.*

Pedes eius (scilicet meretricis) descendunt in mortem, & ad inferos gressus eius penetrant. *Prou. 5.5.*

Qui enim applicabitur illi (meretrici) descendet ad inferos, nam qui abscesserit ab ea, saluabitur. *Cap. 9.18.*

Illi autem qui in potentem venere noctem, & ab infimis, & ab altissimis inferis superuenientem eundem somnium dormientes: &c. *Sap. 17.14.*

Si sustinuero infernus domus mea est, & in tenebris straui lectulum meum. *Iob 17. 13.*

Auxilium eorum (filiorum Core) veterascet in inferno à gloria eorum, *Psal. 48.15.*

Dissipata sunt ossa nostra secus infernum. *140.7.*

Infernus & os vuluæ, & terra quæ non satiatur aquis: ignis verò nunquam dicit, sufficit. *Prou. 30. 16.*

A sonitu ruinæ eius commoui gentes, cùm deducerem eum (Pharaonem) ad infernum cum hijs, qui descendebant in locum. 17. Nam & ipsi cum eo descendent ad infernum, ad interfectos gladio. *Ezech. 31.16.*

Inui-

Instabilitas.

Gen. 4. 12. VAGVS & profugus eris super terram: (maledictio Caim)
Num. 9. 18. Ad imperium Domini proficiscebantur, & ad imperium eius figebant tabernaculum.
Iob. 4. 18. Ecce qui seruiunt ei, non sunt stabiles.
11. 15. Eris stabilis & non timebis.
Psalm. 54. 23. Non dabit in æternum fluctuationem iusto.
Prou. 27. 8. Sicut auis transmigrans de nido suo: sic vir qui derelinquit locum suum.
Eccl. 10. 4. Si Spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris.
Eccle. 5. 14. Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam.
11. 22. Confide in Deo, & mane in loco tuo.
27. 12. Stultus sicut luna mutatur.
34. 11. Qui implantatus (non radicatus) est, abundabit nequitia.
Esai. 57. 20. Impij quasi mare feruens, quod quiescere non potest, & redundant fluctus eius in conculcationem & lutum.
Ierem. 14. 10. Dilexit mouere pedes suos, & non quieuit, & Domino non placuit.
Thren. 1. 8. Peccatum peccauit Ierusalem, propterea instabilis facta est.
Mat. 11. 7. Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?
Luc. 9. 4. In quamcunque domum intraueritis, ibi manete, & inde ne exieritis.
10. 7. Nolite transire de domo in domum.
1. *Cor.* 15. 58. Fratres mei dilecti, stabiles estote, & immobiles: abundantes in omni opere Domini semper, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino.
2. *Cor.* 17. Nunquid leuitate vsus sum?
Ibidem. 18. Non est in illo est, & non: sed est in illo fuit.
Ephe. 4. 14. Non simus paruuli fluctuantes, & circunferamur omni vento doctrinæ.
1. *Thess.* 4. 11. Rogamus vos fratres, vt operam detis vt quieti sitis, & vt vestrum negotium agatis.
2. *Thes.* 36. 7. Scitis quemadmodum oporteat imitari nos, quoniam non inquieti fuimus inter vos.
1. *Tim.* 5. 13. Otiosæ discunt circuire domos: Non autem solùm otiosæ, sed & verbosæ, & curiosæ, loquentes, quæ non oportet.
Iaco. 1. 8. Vir duplex animo inconstans est in omibus vijs suis.

Iniustitia.

Domi-

DOMINVS auersatur omnem iniustitiam. *Deu.25.16.*

Si non permanserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc leuare poteris faciem tuam absque macula, & eris stabilis, & non timebis. *Iob.11.14.*

Non permanebunt iniusti ante oculos tuos. *Psal. 5.6.*

Dixit iniustus vt delinquat in semetipso 35. 2.

Iniusti autem disperibunt: simul reliquiæ impiorum interibunt. 36.38.

Vsquequo loquuntur omnes qui operantur iniustitiam. 93. 4.

Non proponebam ante oculos meos rem iniustam, facientes præuaricationes odiui. 100. 3.

Propter iniustitias enim suas humiliati sunt. 106.

Creatura tibi factori deseruiens excandescit in tormentum aduersus iniustos, & lenior fit ad benefaciendum pro his, qui in te confidunt. *Sap.16.24.*

Non tibi placeat iniuria iniustorum. *Ecclef.9. 17.*

Regnum à gente in gentem transfertur propter iniustitias & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos. 10. 8.

Reuertere ad Dominum & auertere ab iniustitia tua. 17.27.

Erubescite à ocio & amico de iniustitia tua. 41. 23.

In corruptione sua peribunt percipientes mercedem iniustitiæ. 2. *Pet.2.13.*

Inuidia & Odium.

AD Caim autem, & ad munera eius non respexit. Iratusque est Caim vehementer, & concidit vultus eius. *Gen. 4.5.*

Oderat semper Esau Iacob, pro benedictione, qua benedixerat ei pater, dixitque in corde suo. Venient dies luctus patris mei, & occidam Iacob fratrem meum. *Cap. 27. 41.*

Cernens autem Rachel quod infecunda esset, inuidit sorori suæ, & ait marito suo. Da mihi liberos, alioqui morior, Cap.37 11. Exod.1. 8. *Cap. 30.1.*

Non occides. *Exo.20.13.*

Non oderis fratrem tuũ in corde tuo, sed publicè argue eum ne habeas super illo peccatum. *Leui.19.17.*

Si per odium quis hominem impulerit vel iecerit quippiam in eum per insidias, aut cùm esset inimicus manu percusserit & ille mortuus fuerit, percussor homicidij reus erit, cognatus occisi statim vt inuenerit eum iugulabit. *Num.35.20.*

Si quis odio habens proximum suum insidiatus fuerit vitæ eius surgensque percusserit illum, & mortuus fuerit. &c. tradent illum seniores ciuitatis illius in manu proximi cuius sanguis effusus est & morietur. *Deut.19.11.*

Inuidia autẽ Diaboli mors intrauit in orbem terrarũ Rõ.1.29.*Sap.* 2.24.

Odium

Prou. 10.12. Odium ſuſcitat rixas, & vniuerſa delicta operit charitas. 18. abſcundunt odium labia mendacia, qui profert contumeliam inſipiens eſt.

*Luc.*15.28. Indignatus autem (filij prodigi frater) & nolebat introire. Pater ergo illius egreſſus, cœpit rogare illum.

Ioan. 12.4. Dixit autem vnus ex diſcipulis eius Iudas Iſcariotes qui erat eum traditurus.

*Rom.*13. 13. Sicut in die honeſtè ambulemus non in commeſſationibus & impudicitijs, non in contentione, & æmulatione.

Gal. 5.15. Quod ſi inuicem mordetis & comeditis. Videte ne ab inuicem conſumamini & 2c. Inimicitiæ, contentiones, & æmulationes, iræ, rixæ, diſſenſiones, ſectæ, inuidiæ, &c. quæ ſunt opera carnis.

Iaco. 3.14. Quod ſi zelum amarum habetis, & contentiones ſunt in cordibus veſtris, nolite gloriari, & mendaces eſſe aduerſus veritatem.

Cap. 4.2. Concupiſcitis, & non habetis: occiditis & zelatis, & non poteſtis adipiſci, litigatis & belligeratis, & non habetis, propter quod non poſtulatis.

1.*Pet.* 2. 1. Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & ſimulationes, & inuidias, &c. Omnes detractiones ſicut modo geniti infantes. &c.

1.*Ioan.* 3,13. Nolite mirari, ſi odit vos mundus, 15. Omnis qui odit fratrem ſuum homicida eſt.

*Cap.*4.20. Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum oderit, mendax eſt.

Inuidia Deum prouocat.

Prou. 17.5. QVI in ruina lætatur alterius, non erit impunitus.

24. 17. Cùm ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas, & in ruina non exultet cor tuum, ne fortè videat Dominus & diſpliceat ei, & auferat ab eo iram ſuam.

28. 22. Vir qui feſtinat ditari & alijs inuidet, ignorat, quòd egeſtas ſuperueniet ei.

Sapien. 6.25. Neque cum inuidia tabeſcente iter habebo, quoniam talis homo non erit particeps ſapientiæ.

Galat. 5.26. Non efficiamini inanis gloriæ cupidi inuicem prouocantes inuicem inuidentes.

*Iac.*3.16. Vbi zelus & contentio, ibi inconſtantia & omne opus prauum.

Pet. 2.1. Deponentes igitur omnem malitiam, & inuidias, & omnes detractiones, ſicut modo geniti infantes, rationabiles, & ſine

dolo

dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem.

Proximum supplantat.

RVRSVM contemplatus sum omnes labores hominum, & industrias animaduerti patere inuidiæ proximi: & in hoc ergo vanitas, & cura superflua est. *Eccl. 4. 4.*

Inuidia autem diaboli mors introiuit in orbem terrarum, imitantur autem illum, qui sunt ex parte illius. *Sapien. 2. 24.*

Seipsam cruciat.

PARVVLVM occidit inuidia. *Iob. 5. 2.*

Vita carnium, sanitas cordis: putredo ossium, inuidia. *Prou. 14. 30.*

Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius, & hæc redditio est malitiæ illius. *Eccles. 14. 6.*

IOAB *filius Saruiæ. 2. Reg. 2,13. confodit Abner, 3,27. reconciliat Absalonem per Thecuam, 14,*. confodit Amasa, 20,9. confoditur ipse, 3 Reg. 2,28,34, iuxta mandatum Dauid, 2,5,7.*

IOACHAZ *filius Iehu, rex Israel, 4 Reg. 10,35. ‡ 13,1.*

Ioachaz filius Iosiæ exuitur regno, & vehitur in AEgyptum, vbi & moritur, 4 Reg. 23, 34. captiuitas eius prædicitur, Ezech. 19,4. appellatur Iohanan, 1 Paral. 3, 15. post ipsum creatur rex frater eius Eliachim, 4 Reg. 23,34.

IOACHIN *filius Ioacim, fit rex Iuda. 4 Reg. 24, 8. ducitur captiuus à Nabuchodonozor in Babyloniam, 24,12,15. dimittitur ex carcere, & ad honores euehitur, 25,24. appellatur Iechonias, Iere. 37,1. appellatur Neri, Luc. 2, 27. et succedit patruus Matthanias, 4, Reg. 24, 17.*

IOACIM, *antea dictus Eliacim, filius Iosiæ, fit rex Iuda, 4, Reg. 23,34. 3 Esdre. 1,37. combussit libros sermonum Ieremiæ. Iere. 36,21. appellatur Melchi. Luc. 3,24. moritur, 4 Reg. 24,1,5. post ipsum constituitur rex filius Ioachim, 4 Reg. 24, 6.*

IOANNA *vxor Chusæ sequitur Christum, Luc. 8,3.*

IOANNES *Baptista filius Zachariæ, Luc. 1,55,59,60. Euangelium regni denunciat, & baptizat, Mat. 3,:. Marc. 1,4,5. Ioan. 1, 28, ‡ 3,23,26. vestitus eius ex pilis camelorum, & victus locustæ & mel siluestre, Marc. 1,6, noluit haberi maior quàm erat, Ioan 1,19, 20,26 ‡ 3,28. mittit discipulos ad Christum, Mat. 11,2. Capite truncatur, Mat. 14,8. dicitur Helias, Mala. 4,5. Mat. 11,14 ‡ 17,10. Luc. 1,17.*

Ioannes filius Zebedæi vocatur, Mat. 4, 22. vnice à Christo diligitur, Ioan. 13,23 ‡ 19,26 ‡ 20,2 ‡ 21,7,20. scribit quæ vidit. Ioã. 19,35, ‡ 21,24. 1 Ioan, 1,1.

IOAS *filius Ochosiæ solus euadit, dum senatus regius occiditur, 4, Reg. 11,2. coronatur rex in Iuda, 11,12. occidit Zachariam filium*

*constituitur loco Moysis dux populi, 27.18. Deut. 3. 21. ✠ 31, 3, 7. 14 Iosue 1, 1, 6. mittit exploratores, 2, 1. transit Iordanem, 3, 16. erigit duo decim lapides in Galgal, 4, 3, 8, 20. angelus Domini apparet ei, Ios. 5, 13. benedicit populo, 8. 33. ascendit Iosue ad liberandos Gabaonitas, 10, 7. sol & luna steterunt ad imperium Iosue, 10, 12. reuertitur Iosue in Galgal post liberatos Gabaonitas, 10, 43. percutit 31 reges, 12 *. accipit suam portionem in diuisione terræ, 19. 49. moritur, 24, 29. Iudic. 2, 8. commendatur, Eccli. 46, 1.*

Iracundia quantum mali pariat.

IRATVSQVE est Cain vehementer & concidit vultus eius. *Gen. 4. 5.*

Virum stultum interficit iracundia & paruulum occidit inuidia. *Iob. 5. 2.*

Fatuus statim indicat iram suam, qui autem dissimulat iniuriā callidus est. *Pro. 12. 16.*

Vita carnium sanitas cordis, putredo ossium, inuidia, *Cap. 14. 30.*

Vir iracundus prouocat rixas, qui patiens est mitigat suscitatas. *Ca. 15. 18.*

Qui meditatur discordias diligit rixas & qui exaltat os suum quærit ruinam. *Cap. 17. 19.*

Angelus crudelis mittetur contra eum. (scilicet iracundum). *C. 17. 11.*

Qui impatiens est sustinebit damnum, & cùm rapuerit aliud apponet. *Ca. 19. 19.*

Sicut carbones ad prunas, et ligna ad ignē: sic homo iracundus suscitat rixas. *C. 26. 21.*

Graue est saxum et onerosa arena, sed ira stulti vtroque grauior. *Cap. 27. 3.*

Vir iracundus prouocat rixas et qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandum procliuis. *Ca. 29. 22.*

Ne sis velox ad irascendum quia ira in sinu stulti requiescet. *Eccles. 7. 10.*

Non est caput nequius super caput colubri, et non est ira super iram mulieris. *Eccles. 25. 22.*

Memento nouissimorum et desine inimicari. 14. Si sufflaueris quasi ignis exardebit et si expueris super illam extinguetur, vtraque ex ore proficiscuntur. *Cap. 28. 6.*

Zelus et iracundia minuunt dies et ante tempus senectam adducit cogitatus. *Ca. 30. 26.*

Audistis quia dictum est antiquis non occides. Qui autem occiderit reus erit iudicio. luc. 4. 28. *Math. 5. 22.*

Inimicitiæ, contentiones, æmulationis, iræ, rixæ, inuidiæ, etc. opera sunt carnis. etc. *Gal. 5. 20.*

Ephe.4.26. Irascimini et nolite peccare, sol non occidat super iracundiam vestram.

Coll.3.8. Nunc autem deponite et vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de corde vestro.

Titum.1.7. Oportet Episcopum sine crimine esse sicut Dei dispensatorem non superbum, non iracundum, non vinolentum, nō percussorē.

Iaco.1.19. Sit autem homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum et tardus ad iram, ira autem viri iustitiam Dei non operatur.

Facilè sedatur.

Prou.15.1. RESPONSIO mollis frangit irā: sermo durus suscitat furorē.

26.10. Qui imponit stulto silentium, iras mitigat.

Fructuosè deuitatur.

Iob.36.18. NON te ergo superet ira, vt aliquem opprimas nec multitudo donorum inclinet te.

Prouer.22.24. Noli esse amicus homini iracundo, neque ambules cum viro furioso, ne fortè discas semitas eius, et sumas scādalū animæ tuæ.

30.33. Qui autem fortè premit vbera ad eliciendum lac, exprimit butyrum, et qui vehementer emungit elicit sanguinem: et qui prouocat iras, producit discordias.

Ecclesi.7.10. Ne sis velox ad irascendum: quia ira in sinu stulti requiescit.

11.10. Aufer iram à corde tuo, et amoue malitiam à carne tua.

13.31. Cor hominis immutat faciem illius, siue in bonum siue in malum.

20.2. Quàm bonum est arguere, quàm irasci.

Matth.5.22. Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.

Roma.12.19 Non vosmetipsos defendentes, charissimi, sed date locū iræ

Ephes.4.31. Omnis amaritudo, & i. a, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis cum omni malitia.

Iræ alterius cedendum potius quàm repugnandum.

Pro.22.24. NOLI esse amicus homini iracundo, neque ambules cum viro furioso ne forte discas semitas eius & sumas scandalū animę tuę

Cap.29.22. Vir iracundus prouocat rixas, & qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandum procliuior.

Eccles.8.19. Cum iracundo non facias rixas & cum audace non eas in desertum, quoniam quasi nihil est ante eum sanguis & vbi nō est adiutorium elidet te.

Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens, Surge & accipe puerum & matrem eius & fuge in AEgyptum. &c. *Math.2.13.*

Israel populus & hæreditas Domini.

AIT Dominus (Moysi) Vidi afflictionem populi mei in AEgypto & clamorē eius audiui propter duritiā eorum qui pręsunt operibus & sciens dolorem eius, descendi vt liberem eum de manibus AEgyptiorum &c. *Exo.3.7.*

Moyses & Aaron ingressi sunt & dixerunt Pharaoni hæc dicit Dominus Deus Israel, dimitte populum meum, vt sacrificet mihi in deserto. *Ca.5.1.*

Assumam vos mihi in populum & ero vester Deus & scietis quod egó Dominus Deus vester qui eduxerim vos de ergastulo AEgyptiorum. *Ca.6.7.*

Si audieritis vocem meam & custodieritis pactum meum eritis mihi in peculium de cunctis populis, mea est enim omnis terra. *Ca.19.5.*

Vos autem tulit Dominus & eduxit de fornace ferrea AEgypti, vt haberet populū hęreditariū sicut est in pręsenti die. *Deut.4.20.*

Quia populus sanctus es Domino Deo tuo, te elegit Dominus Deus tuus vt sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram, Idem ca. 14.2. *Cap.7.6.* *Idem ca.26.18*

Qui sunt populus tuus & hæreditas tua quos eduxisti in fortitudine tua magna & in brachio tuo extento. cap. 32. 9. *Ca.9.29.*

Patribus tuis conglutinatus est Dominus et amauit eos elegitque semen eorum post eos: vos de cunctis gentibus sicut hodie comprobatur. *Ca.10.15.*

Ecce vnxit te (Saul in regem à Samuele) Dominus super hæreditatem suam principem & liberabis populum suum de manibus inimicorum eius &c. *1.Reg.10.1.*

Non derelinquet Dominus populum suum propter nomen suum magnū, quia iurauit Dominus facere vos sibi populum. *Ca.12.22.*

Quæ est autem vt populus tuus Israel gens in terra propter quam dicit Deus vt redimeret eam sibi in populum & poneret sibi nomen, faceretque magnalia eis & horribilia super terram à facie populi sui quē redemisti tibi ex AEgypto, gentem, et Deū eius. *2.Reg.7.23.*

Tu enim separasti eos tibi in hæreditatem de vniuersis populis terræ, sicut locutus es per Moysen seruū tuū quando eduxisti patres nostros de AEgypto Domine Deus. *3.Reg.8.53.*

Benedictus populus meus AEgypti et opus manuum mearū *Esa.19.25.*

Cassyrio, hæreditas autem mea Israel.

Ca.43.1 Hæc dicit Dominus creás te Iacob, et formans te Israel noli timere qua redemi te et vocaui te nomine tuo, meus enim es tu.

Hyere.13.11. Sicut adhęret lumbare ad lumbos viri, sic agglutinaui mihi omnem domum Israel et omnem domum Iuda dicit Dominus, vt essent mihi in populum et in nomen, et in laudem, et in gloriam et non audierunt.

Decem tribus Israel segregant se à domo Dauid.

3.Reg.12.3. VEnit Hyeroboam et omnis multitudo Israel et locuti sunt ad Roboam dicentes: Pater tuus, durissimũ iugũ imposuit nobis tu itaque nunc imminue paululùm etc. et seruiemus tibi. *9. 16.* vide ibidem, 4. reg.15.29. Transferuntur in Assyriam.

Deut.4.26. Testes inuoco hodie cœlum et terram cito perituros vos esse de terra quam transito Iordane possessuri estis, non habitabitis in ea longo tempore, sed delebit vos Dominus atque disperget in omnes gentes et remanebitis pauci in nationibus ad quas vos ducturus est Dominus.

Multi ex Israel sequuntur Leuitas in Hyerusalem.

2.Paral.11.13. SACERDOTES autem et Leuitæ qui erant in vniuerso Israel venerunt ad Roboam de cunctis sedibus suis.

Iter salutis & perditionis.

Exodi.23.2. NON sequeris turbam ad faciendum malum: nec in iudicio plurimorum acquiesces sententiæ, vt à vero denies.

Pro.4.14. Non delecteris semitis impiorũ, nec tibi placeant viæ malorũ.

Ibidem.19. Iustorum autem semitę, quasi lux splendens, procedunt et crescunt, vsque ad perfectum diem.

Ibidem.18. Via impiorum tenebrosa, nesciunt vbi corruunt.

Ibidem.25. Oculi tui recta videãt, et palpebræ tuæ præcedãt gressus tuos.

Ibidem.26. Dirige semitam pedibus tuis, et omnes viæ tuę stabilientur.

Ibidem.27. Auerte pedẽ tuum à malo, vias enim quæ à dextris sunt, nouit Dominus: peruersæ verò sunt, quæ à sinistris sunt.

Prou.5.21. Respicit dominus vias hominis, et omnes gressus illius considerat.

12.26. Iter autem impiorum decipiet eos.

Iter impiorum quasi sepes spinarum, via iustorum absque offendiculo.

15.21. Vir prudens diriget gressus suos.

Cùm

Cùm placuerint Domino viç hominis, inimicos quoque eius conuertet ad pacem. 16.7.

Cum audace non eas in via, ne fortè grauet mala sua in te: ipse enim secundū voluntatem suā vadit, & per stultitiā ei' peribis. Eccle. 8.18.

Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viā. 5.14

In via ruinæ non eas, & non offendes in lapides, 32.25.

Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa est via, quæ ducit ad perditionē, & multi sunt, qui intrant per eam. Matth. 7.

Quàm angusta porta, & arcta est via, & difficilis, quæ ducit ad vitam: & pauci sunt, qui inueniunt eam. Ibidem 14.

Videte itaque fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes sed vt sapientes. Ephes. 5.15.

Gressus rectos facite pedibus vestris, vt non claudicans quis erret, magis autem sanetur. Heb. 12. 13.

Iudæorum cæremoniæ erant vmbra futurorum.

ET erit quasi signum in manu tua & quasi monumentum ante oculos tuos, & vt lex Domini semper sit in ore tuo, in manu enim forti eduxit te Dominus de AEgypto, Idem repetitur. 14. Exo. 13. 9.

Loquere filijs Israel (dicit Dominus Moysi) & dices ad eos & facias tibi fimbrias per angulos palliorum ponentes in eis vittas Hyacinthinas quas cum viderint recordentur omnium mandatorum Domini &c. Num. 15. 38.

Obserua mensem nouarum frugum & verni primum temporis vt facias phase Domino Deo, quoniam in isto mense eduxit te Dominus Deus tuus de AEgypto nocte. Deut. 16. 1.

Eieci eos de terra AEgyptij & eduxi eos in desertum. Ezech. 20. 10

Nolo autem vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt & omnes mare transierunt & omnes in Moyse baptizati sunt in nube & in mari & omnes eandem escam spiritualem manducauerunt. 1. Cor. 10. 1.

Habentes talem spem multa fiducia vtimur & non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam vt non intenderent filij Israel in faciem eius quod euacuatur, sed obtusi sunt sensus eorum. 2. Cor. 3. 13.

Tu es sacerdos in æternum secundū ordinem Melchisedech. Hebr. 7. 17.

Habuit quidem & prius iustificationes culturæ & sanctum sæculare 23. necesse est ergo exemplaria quidē cęlestium hijs mūdari, ipsa autem cœlestia melioribus hostijs quàm istis. cap. 8. 5. Cap. 9. 1.

Vmbram habens lex futurorum bonorum non ipsam imaginem rerum per singulos annos eisdem ipsis hostijs, quas offerunt indesinenter, nunquam potest accedentes perfectos facere. Cap. 10. 1.

Iudæorum quædam certæ consuetudines.

Iudic. 11. 40. Mos increuit cum Israel & consuetudo seruata est, vt post anni circulũ, vt conueniãt in vnum filij Israel & plangent filiam Iephthe Galaaditis diebus quatuor. Gen. 32. 31.

Ruth. 4. 7. Hic erat mos antiquitus in Israel inter propinquos vt si quando alter alteri suo iuri cedebat vt esset firma concessio soluebat homo calciamentum suum & dabat proximo suo, hoc erat testimonium in Israel.

2. Par. 35. 25. Hyeremias maximè (scilicet lugebat Iosiam) cuius omnes cantores atque cantatrices vsque in præsentem diem lamentationes super Iosiam replicant & quasi lex obtinuit in Israel &c.

Iudas filius Iacob nascitur, Genes. 29, 35. nescius concumbit cum filij sui vxore Thamar, 38, 15, spondet pro fratre suo Beniamin, 43. 9. prædicitur sceptrum non auferendum de Iuda, donec veniat Meßias, 49, 10. Deut. 33, 7. Iudic. 1, 2. 2. Reg. 7. 12. 2 Paral. 6, 6.

Contra Iudam & Ierusalem: vide Ierusalem.

Iudas Machabæus eligitur dux fratrum suorum, 1 Machab. 2. 66. pugnat strenuè, 3. ‡ 4 *. ‡ 5 *. ‡ 7, 25. 2. Machab. 8, 1 ‡ 10, 16 *. ‡ 11, 6 ‡ 12*. ‡ 1, *14 *. ‡ 15 *. caditur, 1 Mach. 9, 17.*

Iudas Iscariotes eligitur in apostolum.

Math. 10. 4. NVMERANTVR duodecim apostoli scilicet Symõ & Andreas &c. & Iudas Iscariotes qui & tradidit eum scilicet Iesum.

Innit pactum cum Pharisæis.

Luc. 22. 3. INTRAVIT autem Sathanas in Iudã qui cognominatur Iscariotes vnũ de duodecim & abijt & locutus est cum principibus sacerdotum & magistratibus quemadmodum illum traderet eis.

Prodit Christum Dominum.

Math. 26. 46. SVRGITE eamus (dixit Iesus discipulis dormientibus) appropinquauit qui me tradet.

Mar. 14. 43. Surgite eamus, Ecce qui me tradet prope est. Et adhuc eo loquente venit Iudas Iscariotes vnus de duodecim & cum eo turba multa cum gladijs, & lignis.

Ioan. 18. 5. Quem quæritis? (ait Iesus) Responderunt ei. Iesum Nazarenum. Dicit ei Iesus. Ego sum, Stabat autem & Iudas qui tradidit eum cum ipsis.

Secundum prophetiam prodidit Christum.

Psal. 40. 10. ETENIM homo pacis meæ in quo speraui qui edebat panes meos

meos magnificauit super me supplantationem.

Fiant dies eius pauci & episcopatum eius accipiat alter. 108. 8.

Respondit eis Iesus, nonne ego vos duodecim elegi & ex vobis vnus diabolus est? Ioan. 6. 70.

Dixit ergo vnus ex discipulis eius Iudas Iscariotes qui erat eum traditurus. Cap. 12. 4.

Cùm hæc dixisset Iesus turbatus est spiritu & protestatus est & dixit, amen amen dico vobis quia vnius ex vobis tradet me. Cap. 13. 21.

Iudas pœnitentia ductus suspendit se.

TVNC videns Iudas qui eum tradidit quod damnatus esset, pœnitentia ductus retulit triginta argenteos principibus sacerdotum & sacerdotibus, dicens, Peccaui tradens sanguinem iustũ. At illi dixerunt. Quid ad nos? Tu videris, Et proiectis triginta argenteis in templo recessit, & abiens laqueo se suspendit. Math. 27. 3.

Et hic quidem (Iudas) possedit agrum de mercede iniquitatis & suspensus crepuit medius & diffusa sunt omnia viscera eius. Act. 1. 18.

Iudas Galileus dispersus cum suis, Actor. 5. 37.

Iudas & Silas cum Paulo & Barnaba Antiochiam mittuntur, Act. 15, 22. 27.

Iudicabunt sancti de hoc mundo.

IVdicabunt nationes & dominabuntur populis & regnabit Dominus illorum in perpetuum. Sap. 3. 8

Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt & qui abstulerunt labores eorum. Ca. 5. 1.

Iesus autem dixit illis: Amen dico vobis quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, cùm sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israel. Math. 19. 28.

An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt & si in vobis iudicatur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? Nescitis quoniam Angelos iudicabimus? quanto magis sæcularia. 1. Cor. 6. 2.

Prophetauit autem de hijs septimus ab Adam, Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes & arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impiè egerunt, & de omnibus duris quæ locuti sunt contra eum peccatores impij. Iude. 14.

Iudicium peruersum.

Ecclesi.11.9. DE ea re quæ te non molestat ne certeris, & in iudicio peccantium ne consistas.

Math.7.1. Nolite iudicare & non iudicabimini, in quo enim iudicio iudicaueritis iudicabimini. &c.

ca.12.7 Si autem sciretis quid est, misericordiam volo & non sacrificium, nunquam condemnassetis innocentes.

Luc.6.37. Nolite iudicare & non iudicabimini, nolite condemnare & non condemnabimini, dimittite & dimittetur vobis, date & dabitur vobis. &c.

Cap.7.33. Venit autem Ioannes Baptista, neque manducans panem neque bibens vinum, & dicitis, dæmonium habet, venit filius hominis manducans & bibens & dicitis: Ecce homo deuorator & bibens vinum, amicus publicanorum & peccatorum.

Ioannis.7.24. Nolite iudicare secundum faciem sed iustũ iudicium iudicate.

Cap,9.16. Dicebant ex Phariseis quidam: non est hic homo (Christus) à Deo quia Sabbathum non custodit, alij autem dicebant. Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? et schisma erat inter illos.

Act.28.4. Vt verò viderunt Barbari pendentem bestiam (scilicet viperam) de manu eius, ad inuicem dicebant vtique homicida est homo hic qui cùm euaserit de mari vltio non finit eum viuere.

Roma.2.1. Propter quod inexcusabilis es ô homo omnis qui iudicas, in quo enim iudicas alterum teipsum condemnas, eadem enim agis quæ iudicas.

Cap.14.4. Tu quis es qui iudicas alienum seruum, Domino suo stat aut cadit, stabit autem: potens est enim Deus statuere eum.13. Non ergo amplius iudicemus inuicem, sed hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum.

1.cor.4.5. Nolite ante tempus iudicare quoadusque veniat Dominus qui & illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium et tunc laus erit vnicuique à Deo.

1.Tim.5.21. Testor coram Deo et Christo et electis angelis vt hæc custodias sine preiudicio nihil faciens in aliam partem declinando.

Iacob.4.11. Nolite detrahere alterutrum fratres mei, qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum detrahit legi et iudicat legem, Si autem iudicas legem non es factor legis sed iudex.

Iudicium diuinum.

Exo.20.5. EGO sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem

tem patrum in filijs vsque in tertiam & quartam generationem eorum, qui oderunt me: & faciens misericordiam in milia his, qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea.

Ego occidam, & ego viuere faciam: percutiam & sanabo, & non est qui de manu mea possit eruere. *Deu.*32.39.

Sapiens corde est, & fortis robore, quis restitit ei & pacem habuit? *Iob.* 9.4

Excelsior cœlo, & quid facies? Profondior inferno, & vnde cognosces? Longior terra mensura eius, & latior mari. Si subuertent omnia, vel in vnum coarctauerit, quis contradicet ei? vel quis dicere potest, cur ita facies? 11. 8.

Ecce Deus excelsus in fortitudine sua, & nullus ei similis in legislatoribus. Quis poterit scrutari vias eius? aut quis audet ei dicere, operatus es iniquitatem? 36. 22.

Quis enim resistere potest vultui meo? Et quis antè dedit mihi, & reddam ei? omnia quæ sub cœlo sunt, mea sunt. Non parcam ei & verbis potentibus, & ad deprecandum compositis. *Iob.* 41.1.

Domini est terra, & plenitudo eius: orbis terrarum, & vniuersi, qui habitant in eo. *Psal.*23.1.

Tu terribilis es, & quis resistet tibi? 75. 8.

Tu dominaris potestati maris. Tu humiliasti sicut vulneratum superbum. Tui sunt cæli, & tua est terra 88. 10.

Dominus in cęlo parauit sedem suam: & regnum ipsius omnibus dominabitur. 102. 19.

Quis enim dicet tibi, quid fecisti? aut quid stabit contra iudicium tuum? *Sap.* 12.12.

Non enim est alius Deus, quàm tu, cui cura est de omnibus vt ostendas quoniam non iniustè iudicas iudicium. Neque rex neque tyrãnus in conspectu tuo inquirẽt de his, quos perdidisti. *Ibidem.*13.

Omne quod voluerit, faciet, & sermo illius potestate plenus est: nec dicere ei quisquam potest. Quare ita facis? *Eccle.* 8.3.

Qui viuit in æternum, creauit omnia simul. Deus solus iustificabitur, & manet inuictus rex in æternum. 18. 1.

Dominus enim exercituum decreuit, & quis poterit infirmare? Et manus extenta, & quis auertet eam? *Esai.* 14. 27.

Et ab initio ego sum, & non est qui de manu mea eruat: operabor, & quis auertet illud? 43. 13.

Heu heu heu, Domine Deus, ecce tu fecisti cælum & terram in fortitudine tua magna, & in brachio tuo extento: nõ erit tibi difficile omne verbum. Qui facis misericordiam in millibus, & iniquitatem patrum in sinum filiorum eorum post eos, fortissime, magne, & potens. *Iere.*32.17.

Ierem. 50.44 Quis est enim similis mei? & quis sustinebit me? Et quis est iste pastor, qui resistat vultui meo?

Ezec. 21.3. Ecce ego ad te, & eiiciam gladium meum de vagina sua: & occidam in te iustum & impium.

Sap. 16.13. Tu es enim Domine, qui vitæ & mortis habes potestatem, & deducis vsque ad portas mortis, & reducis.

Mat. 10.28. Et nolite timere eos, qui occidunt corpus; animam autem nō possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest & animam & corpus perdere in gehennam.

28.18. Data est mihi potestas in cælo & in terram.

Rom. 14.9. In hoc enim Christus mortuus est & resurrexit, vt viuorum & mortuorum dominetur.

Ibidem. 11. Viuo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebitur Deo.

Iaco. 4.12. Vnus est enī legislator & iudex, qui potest perdere & liberare

Tob. 13.1. Magnus es Domine in æternum, & in omnia sæcula regnum tuum: quoniam tu flagellas, & saluas: deducis ad inferos & reducis, & non est qui effugiat manum tuam.

Psal. 144.19. Regnum tuum, regnum omnium sæculorum: & dominatio tua in omni generatione & generationem.

Ierem. 10.6. Non est similis tui Domine, magnus es tu, & magnum nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te, ô rex gentium?

Ibidem. 9. Opus artificum vniuersa hæc: Dominus autem Deus verus est: ipse Deus viuens & rex sempiternus.

Ibidem. 10. Ab indignatione eius commouebitur terra: & non sustinebunt gentes comminationem eius.

Dan. 7.14. Potestas eius potestas æterna, quæ non auferetur: & regnum eius quod non corrumpetur.

Luc. 1.33. Et regnabit in domo Iacob in æternum: & regni eius non erit finis.

Ibidem. 37. Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.

Iudicium Diuinum irreprehensibile.

1.*Reg.* 15.29. PORRÒ triumphator in Israel non parcet, & pœnitudine non flectetur: neque enim homo est, vt agat pœnitentiam.

16.7. Nec respicias vultum eius, neque altitudinem staturæ eius: quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico.

Tob. 3.2. Iustus es Domine, & omnia iudicia tua iusta sunt: & omnes viæ tuę, misericordia & veritas & iudicium.

Iob. 9.28. Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.

34.10. Absit à Deo impietas, & ab Omnipotentè iniquitas. Opus enim hominis reddet ei, & iuxta vias singulorum restituet eis.

Verè

Verè Deus non condemnabit frustra, nec Omnipotens sub- *Ibidem.* 12.
uertet iudicium.

Tu reddes vnicuique iuxta opera sua. *Psal.* 61. 13.

Iudicabit orbem terrarum in iustitia, & populos in æquitate. 97.9.

Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. 118. 137.

Pondus & statera iudicia Domini sunt. *Prou.* 16. 11.

Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, noc vere- *Sap.* 6. 8.
bitur magnitudinem cuiusquam: quoniam pusillum & mag-
num ipse fecit, & æqualiter est illi cura de omnibus.

Non secundum visionem oculorum iudicabit, neque secun *Esa.* 11.3.
dum auditum aurium arguet: sed iudicabit in iustitia pauperes,
& arguet in æquitate pro mansuetis terræ.

Et ponam in pondere iudicium, & iustitiam in mensura. 28. 17.

Et reddam eis secundum opera eorum, & secundum facta *Iere.* 25, 14.
manuum suarum.

Ecce omnes animæ meę sunt. Vt anima patris, ita et anima *Ezech.* 18. 4.
filij mea est. Anima quæ peccauerit, ipsa morietur.

Idcirco vnumquenque iuxta vias suas iudicabo domus Israel *Ibidem*, 30.
ait Dominus Deus.

Scimus enim quoniam iudicium Dei est secundum veritatem *Rom.* 2. 2.

Qui reddet vnicuique secundum opera sua. *Ibidem.* 6.

Vnusquisque enim onus suum portabit. *Gal.* 6. 5.

Vnusquisque quod fecerit bonum, hoc recipiet à Domino, *Ephe.* 6. 8.
siue seruus, siue liber.

Et si patrem inuocatis eum, qui sine personarum acceptione 1. *Pet.* 1. 17.
iudicat secundum vniuscuiusque opus, in timore incolatus ve-
stri tempore conuersamini.

Verbis non fallitur.

NON parcam ei et verbis potentibus, et ad deprecandum *Iob* 41. 3.
compositis.

Propter quod irritauit impius Deum? dixit enim in corde *Psal.* 9. 33.
suo, non requiret.

Non acquiescet cuiusquam precibus. *Prou.* 6. 35.

Munere non decipitur.

QVI confidunt in virtute sua. *Psal.* 48. 7.

Frater non redimit, redimet homo: non dabit Deo placa- *Ibidem.* 8.
tionem suam, et pretium redemtionis animæ suæ.

Nec suscipiet pro redemptione dona plurima. *Prou.* 6. 35.

Argentum eorum et aurum eorũ non valebit liberare eos in *Ezec.* 7. 19.
die

die furoris Domini.

Soph. 1.18. Sed & argentum eorum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die Domini. In igne zeli eius deuorabitur omnis terra, quia consummationem faciet cum festinatione cunctis habitantibus terram.

Mal. 3. 6. Ego enim Dominus, & non mutor.

Mat. 16.27. Filius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & tunc reddet vnicuique secundum opera sua.

Iudicium diuinum ineuitabile ob scientiæ claritatem: cognoscit enim omnia generaliter.

*Iob.*34.21. OCVLI enim eius super vias hominum, & omnes gressus eorum considerat.

*Ibidem.*22. Non sunt tenebræ, & non est vmbra mortis, vt abscondantur ibi, qui operantur iniquitatem.

Psal. 32.13. De cælo respexit Dominus, vidit omnes filios hominum. Qui finxit sigillatim corda eorum, qui intelligit omnia opera eorũ.

138.12. Quia tenebræ non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebræ eius, ita & lumen eius.

Prou. 5. 21. Respicit Dominus viam hominis, & omnes gressus eius considerat.

*Eccles.*15.20. Ipse agnoscit omnem operam hominis.

17. 16. Et omnia opera illorum velut sol in conspectu Dei, & oculi eius sine intermissione inspicientes in vijs eorum. Non sunt absconsa testamenta propter iniquitatem eorum, & omnes iniquitates illorum in conspectu Dei.

39. 24. Opera omnis carnis coram illo, & non est quicquam absconditum ab oculis eius. A seculo, & in seculum respicit, & nihil est mirabile in conspectu eius.

*Iere.*23.23. Putas ne Deus è vicino ego sum, & non Deus de longe? Si occultabitur vir in absconditis: & ego non videbo eum, dicit Dominus. Nunquid non cælum & terram ego impleo, dicit Dominus?

32. 18. Fortissime, magne, & potens, Dominus exercituum nomen tibi: Magnus consilio, & incomprehensibilis cogitatu: Cuius oculi aperti sunt super omnes vias filiorum Adam, vt reddas vnicuique secundum vias suas, et secundũ fructũ adinuentionũ eius

Ezech. 8.12. Certè vides, fili hominis, quæ seniores domus Israel faciunt in tenebris, vnusquisque in abscondito cubilis sui. Dicunt enim Non videt Dominus nos, dereliquit Dominus terram.

Dan. 2.22. Ipse reuelat profunda & abscondita: & nouit in tenebris constituta,

ſtituta, & lux cum eo eſt.

Et erit in tempore illo, ſcrutabor Ieruſalem in lucernis, & viſitabo ſuper viros defixos in fæcibus ſuis: qui dicunt in cordibus ſuis: Non faciet bene Dominus, & non faciet malè. *Soph.* 1.12.

Dominus iuſtus in medio eius, non faciet iniquitatem. Manè manè iudicium ſuum dabit in luce: & non abſcondetur. Neſciuit autem iniquus confuſionem ſuam. 3. 5.

Et accedam ad vos in iudicio, & ero teſtis velox maleficis, & adulteris, & periuris, & qui calumniantur mercedem mercenarij, & humiliant viduas, & opprimunt peregrinum, nec timuerunt me, dicit Dominus exercituum. *Mal.* 3. 5.

Viuus eſt enim ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens vſque ad diuiſionem animæ, & ſpiritus, compagumque ac medullarum, & diſcretor cogitationum & intentionum cordis. Et non eſt vlla creatura inuiſibilis in conſpectu eius: omnia autem nuda & aperta ſunt oculis eius, ad quem nobis ſermo. *Heb.* 4. 12.

Scrutatur corda ſpecialiter.

REDDE vnicuique ſecundum vias ſuas, quas noſti eum habere in corde ſuo: (Tu enim ſolus noſti corda filiorum hominum) vt timeant te, & ambulent in vijs tuis cunctis diebus, quibus viuunt ſuper faciem terræ quam dediſti patribus noſtris. 2. *Par.* 5.30.

Si fortitudo quæritur, robuſtiſsimus eſt: ſi æquitas iudicij, nemo audet pro me teſtimonium dicere. *Iob.* 9. 19.

Scio quia omnia potes, & nulla in te latet cogitatio. 42. 2.

Ipſe nouit abſcondita cordis. *Pſalm.* 43.23.

Intelligite inſipientes in populo: & ſtulti aliquando ſapite. Qui plantauit aurem non audiet? aut qui finxit oculum, non conſiderat? 93. 8.

Dominus ſcit cogitationes hominum: quoniam vanæ ſunt. *Ibidem.* 11.

Non eſt occultatum os meum à te quod feciſti in occulto. Imperfectum meum viderunt oculi tui. 138. 15.

Omnis via viri recta ſibi videtur, appendit autem corda Dominus. *Prou.* 21. 2.

Qui inſpector eſt cordis, ipſe intelligit, & ſeruatorem animæ meæ nihil fallit, reddetque homini iuxta opera ſua. 24. 12.

Quoniam renum illius teſtis eſt Deus, & cordis illius ſcrutator eſt verus, & linguę eius auditor. *Sap.* 1. 6.

Non dicas: à Deo abſcondar, & ex ſummo quis operis mei memorabitur? in populo magno non agnoſcar: quæ eſt enim anima mea tam immenſa creatura. *Eccle.* 16. 16.

Ecce

Ibidem. 18. Ecce, cælum et cæli cælorum, abyssus, et vniuersa terra, et quæ in eis sunt, in conspectu illius commouebuntur, montes simul et colles, et fundamenta terræ, et cùm conspexerit illa Deus, tremore concutientur. Et in omnibus his insensatum est cor: et omne cor intelligitur ab illo: vias eius quis intelligit?

42. 20. Non abscondit se ab eo vllus sermo.

Ecclef. 23. 29. Domino enim Deo antequam crearentur, omnia sunt agnita: sic et post perfectum respicit omnia.

7. 5. Non te iustifices ante Deum, quoniam agnitor cordis ipse est: et penes regem noli velle videri sapiens.

42. 18. Abyssum et cor hominis inuestigabit.

Ibidem. 20. Non præterit illum omnis cogitatus, et non abscondit se ab eo vllus sermo.

Apoc. 2. 23. Et scient omnes ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes et corda: et dabo vnicuique vestrum secundum opera vestra.

15. 3. Magna et terribilia sunt opera tua Domine Deus omnipotens. Quis timebit te Domine, et magnificabit nomen tuum?

Ibidem. 4. Omnia iudicia tua manifesta sunt.

Iudicium extremum Dei, & quemadmodum Christus in fine mundi iudicaturus est. Vide. Dies nouissimus.

1. *Reg.* 2. 10. DOMINVM formidabunt aduersarij eius, super ipsos in cælis tonabit, Dominus iudicabit fines terræ et dabit imperium regi suo, et sublimabit cornu Christi sui. etc.

Iudicium extremum admirabile, ob iudicis maiestatem.

Psal. 2. 7. DOMINVS dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula à me, et dabo tibi Gentes: reges eos in virga ferrea.

9. 20. Exurge Domine et non confortetur homo.

Ibidem. 21. Constitue Domine legislatorem super eos.

95. 13. Iudicabit orbem terræ in æquitate: et populos in veritate sua.

Eccle. 11. 9. Lætare ergo iuuenis in adolescentia tua, et in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis tuæ, et ambula in vijs cordis tui: et in intuitu oculorum tuorum, et scito quòd pro omnibus his adducet te Deus in iudicium.

Esaiæ. 3. 14. Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui, et principibus eius: vos enim depasti estis vineam meam, et rapina pauperis in domo vestra.

Dani. 7. 13. Aspiciebam ergo in visione noctis, et ecce cum nubibus cæ-

li

li, quasi Filius hominis veniebat, et vsque ad antiquum dierum peruenit, et in conspectu eius obtulerunt eum. Et dedit eis potestatem et honorem et regnum, et omnes populi, tribus et linguæ seruient ei.

Et accedam ad vos in iudicio, et ero testis velox maleficis et adulteris, et periuris, et qui calumniantur mercedem mercenarij et humiliant viduas et pupillos, et opprimunt peregrinum nec timuerunt me, dicit Dominus exercituum. *Mal.* 3. 5.

Et tunc parebit lignum Filij hominis in cælo, & tunc plangent omnes tribus terræ: et videbunt Filium hominis venientem in nubibus cœli cum virtute multa & maiestate. *Matth.* 24. 30

Amodo videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli. 26. 64.

Neque enim Pater iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit Filio vt omnes honorificent Filium, sicut honorificant patrem. Et potestatem, dedit ei iudicium facere quia filius hominis est. *Ioan.* 5. 22.

Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Itaque vnusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo. *Rom.* 14. 10.

Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi vt referat vnusquisque propria corporis prout gessit, siue bonum, siue malum, 2. *Cor.* 5. 10.

Et præcepit nobis prædicare populo, & testificari, quia ipse est qui constitutus est à Deo iudex viuorum & mortuorum. *Actu.* 10. 42.

Nunc annunciat hominibus, vt omnes vbique pœnitentiam agant, eo quòd statuit diem, in quo iudicaturus est orbem in æquitate, in viro in quo statuit, fidem præbens omnibus, suscitans eum à mortuis. 17. 31.

Vnus est enim legislator, & iudex qui potest perdere & saluare *Iacob.* 4. 12.

Ecce veniet nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eũ pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terræ. *Apoc.* 1. 7.

Et de ore eius gladius vtraque parte acutus exibat. *Ibidem.* 16.

Ecce venio cito: & merces mea mecum est, reddere vnicuique secundum opera sua. 22. 12.

Ob societatis iucunditatem. Vide, Sancti iudicabunt.

MANE notum faciet Dominus qui ad se pertineant, & sanctos applicabit sibi (malos igni) & quos elegerit appropinquabunt ei. *Num.* 16. 5.

Iudicabit Dominus populũ suũ, & in seruis suis miserebitur. *Deut.* 32. 36.

Si arripuerit iudicium manus mea, reddam vltionem hostibus meis, & his qui oderunt me, retribuam. *Ibidem.* 41.

Veniet Dominus Deus meus, omnesque sancti eius cum eo. *Zach.* 14. 5.

1.Cor. 6.2. An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? & si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis, qui de minimis iudicetis? Nescitis quoniam Angelos iudicabimus? quanto magis sæcularia?

Iude.15. Ecce veniet Dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes, & de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impij egerunt.

Ob loci grauitatem.

Ioel. 3.2. CONGREGABO omnes gentes, & deducam eas in vallem Iosaphat, & disceptabo cum eis ibidem.

Ibidem.12. Consurgant, & ascendant Gentes in vallem Iosaphat, quia ibi sedebo vt iudicem omnes gentes in circuitu.

Ibidem.14. Populi populi in valle concisionis, quia iuxta est dies Domini in valle concisionis.

Matt.24.31. Mittet angelos suos cũ tuba & voce magna, & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à summis cœlorum vsque ad terminos eius.

Horribile propter signorum multiplicitatem, in cœlestibus.

Esa.29.6. ERITQVE repente confestim, a Domino exercituum, visitabitur in tonitruo, & commotione terræ, & voce magna turbinis & tempestatis, & flamma ignis deuorantis.

66.15. Quia ecce Dominus in igne veniet, & quasi turbo quadriga eius: reddere in indignatione furorem suum, & increpationem suam in flamma ignis: quia Dominus in igne iudicabit.

Ioel. 2.3. Ante faciem eius ignis vorans, & post eum exurens flamma: quasi hortus voluptatis coram eo, & post eum solitudo deserti neque est, qui effugiat eum.

Ibidem.10. Sol & luna obtenebrati sunt, & stellæ retraxerunt lumen suũ.

Ibidem.11. Magnus enim dies Domini, & terribis valde, & quis sustinebit eum?

Sopho.1.7.& 14. Iuxta est dies Domini magnus, iuxta & velox nimis: Vox diei Domini amara, turpiter ciulabit ibi fortis. Dies iræ, dies illa, dies tribulationis & angustię, dies calamitatis & miseriæ, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbinis, dies tubæ & clangoris, super ciuitates munitas, & super turres excelsas.

Malach. 4. 1. Ecce dies veniet succensa quasi caminus, & erunt omnes superbi, & omnes facientes impietatem quasi stipula. Et inflammabit eos, dies veniens, dicit Dominus exercituum, adeò vt non relinquatur eis radix, neque ramus.

Statim

Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscura- *Matth.24.29.*
bitur, et luna non dabit lumen suum et stellæ cadent de cœlo, *Luca.21.25.*
et virtutes cælorum commouebuntur.

Et vide cùm aperuisset sigillum sextum, et terræmotus mag- *Apoc.6.12.*
nus factus est, et sol factus est niger, tanquam saccus silicinus,
et luna tota facta est sicut sanguis, et stellæ de cœlo ceciderunt
super terram, sicut ficus mittit grossos suos, cùm à vento mag-
no mouetur.

In terrestribus.

Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam antequam veniat *Mala.4.5.*
dies Domini magnus et terribilis.

Elias quidem venturus est, et restituet omnia. *Matth.17.11.*

Sedente autem eo super montem Oliueti, accesserunt ad eum *24.3.*
discipuli secretò: dicentes: Dic nobis quando hæc erunt, et quod
signũ aduentus tui, et consummationis sæculi? Et respondens
Iesus, dixit: Audituri estis prælia, et opinionem præliorum. Vide-
te ne turbemini.

Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio *Ibidem.21.*
mundi vsque modo, neque fiet.

Eritque in terris pressura gentium præ confusione sonitus ma- *Luca.21.25.*
ris et fluctuum, arescentibus hominibus præ timore et expecta-
tione. quæ superuenient vniuerso orbi.

Vigilate itaque omni tempore orantes, vt digni habeamini fu- *Ibidem.36.*
gere ista omnia, quę futura sunt, et stare ante Filium hominis.

Adueniet autem dies Domini vt fur, in quo cœli magno impe- *2.Pet.3.10.*
tu transient, elementa verò calore soluentur, terra autem, et quę
in ipsa sunt opera, exurentur. Cùm hæc igitur omnia dissoluen-
da sint, quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus et
pietatibus, expectantes et properantes in aduentum diei Domi-
ni, per quem cœli ardentes soluentur, et elementa ignis ardore
tabescent.

Propter iudicandorum diuersitatem:
Nam boni consolabuntur.

Dominvs enim iudex noster, Dominus legifer noster, *Esaie.33.22.*
Dominus rex noster, ipse saluabit nos.

Et in tempore illo saluabitur populus tuus, omnis qui inuen- *Danie.12.1.*
tus fuerit scriptus in libro.

Et orietur vobis timentibus nomen Domini sol iustitię et *Malach.4.2.*
sanitas in pennis eius, et egrediemini et salietis, sicut vituli

de armento. Et calcabitis impios cum fuerit cinis sub planta pedum vestrorum, in die qua ego facio, dicit Dominus exercituũ.

1.Thess. 5.23. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia vt integer spiritus vester & anima, & corpus sine querela, in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur.

2.Tim.4. 8. In reliquo, reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex: Non solùm autem mihi, sed & his, qui diligunt aduentum eius.

Mali à bonis separabuntur.

Eccles.3.17. IVSTVM & impium iudicabit Dominus, & tempus omnis rei tunc erit.

Esa.30.27. Ecce nomen Domini venit de longinquo, ardens furor eius: & grauis ad portandum: labia eius repleta sunt indignatione, & lingua eius, quasi ignis deuorans. Spũs eius, velut torrens inundans vsque ad medium colli: ad perdendas gentes.

Matth.3.12. Cuius ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam & congregabit triticum suum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

25.31. Cùm autem venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oues ab hœdis. Et statuet quidem oues à dextris, hædos autem à sinistris.

1.Pet.4.18. Et si iustus quidem vix saluabitur, impius & peccator vbi parebunt?

De malitijs accusabuntur.

Iob.20.27. REuelabunt cœli iniquitatem eius, & terra consurget aduersus eum.

31.14. Quid enim faciam cùm surrexit ad iudicandum Deus? & cùm quæsierit, quid respondebo?

Psal.48. 6. Cur timebo in die mala, iniquitas calcanei mei circũdabit me.

Eccles.12.14. Cuncta quæ fiunt adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum siue malum sit.

Sapien.1.9. In cogitationibus enim impij interrogatio erit.

Eccle.16.23. Et interrogatio hominum in consummatione est.

11.29. In fine hominis denudatio operum eius.

12.7 Et impijs & peccatoribus reddet vindictam, custodiens eos in die vindictæ.

18.19. Ante iudicium, para iustitiam tibi, & in conspectu Dei inuenies

nies propitiationem.

Quid facietis in die visitationis, & calamitatis delonge venientis? Ad cuius confugietis auxiliũ, & vbi derelinquetis gloriã vestram? ne incuruemini sub vinculo & cum interfectis cadatis. *Esa.10.3.*

Iuxta vias tuas, & iuxta adinuentiones tuas iudicabo te dicit Dominus. *Ezech.24.14*

Iudicium sedit, & libri aperti sunt. *Daniel.7.14.*

Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur, nec factum est occultum, quod non veniat in palam. *Mar. 4.2*

Regina Austri surget in iudicio cum viris generationis huius, & condemnabit illos: quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, & ecce plusquam Salomon hic. *Luca. 11. 31.*

Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione hac, & condemnabunt illam, quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ, & ecce plusquam Iona, hic. *Ibidem. 32.*

In die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, reddet vnicuique secundum opera sua. *Roma. 2.5.*

Dies enim Domini declarabit: quia in igne reuelabitur, & vniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit. *1.Cor.3.13.*

Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedẽtia ad iudicium: quorundam autem sequuntur. Similiter & facta bona manifesta sunt, & quæ aliter se habent, abscondi non possunt. *1.Tim.5.24.*

Et vidi mortuos magnos & pusillos, stantes in conspectu, throni, & libri aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vitæ & iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum. *Apoc.30.12.*

Cum malis sociabuntur.

Væ desiderantibus diem Domini: ad quid eam vobis? Dies Domini ista tenebræ, & non lux. *Amos.5.18.*

Tunc dicet Rex & his qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternũ, qui paratus est diabolo & angelis eius. *Math.25. 34.*

Propter temporis velocitatem.

Et erit dies vna quæ nota est Domino. *Zach.14.7.*

Sicut enim fulgur exit ab Oriente & paret vsque in Occidentem, sic erit & aduentus Filij hominis. *Math.24. 27.*

De die autem illa nemo scit, neque Angeli cœlorum, nisi pater solus. Sicut autem in diebus Noë, ita erit & aduentus filij hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes vsque ad eum diem, quo intrauit Noë in arcam & non cognouerunt *Ibidem.36.*

uerunt donec venit diluuium et tulit omnes: ita erit et aduentus Filij hominis, (sicut habetur cap. 25.) Media autem nocte clamor factus est. Ecce sponsus venit, exite obuiam ei.

Mar.13.32. De die autem illo vel hora nemo scit, neque Angeli in cælo, neque Filius, nisi pater.

Luc.17.20. Non veniet regnum Dei cũ obseruatione, neque dicent, Ecce hîc, aut Ecce illic.

Ibidem.26. Et sicut factum est in diebus Noe. Similiter sicut factum est in diebus Loth: ita erit in diebus Filij hominis.

21.34. Attendite autem vobis ne forte grauentur corda vestra in crapula et ebrietate, et curis hui⁹ vitæ, et superueniat in vos repentina dies illa. Tanquam laqueus enim superueniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terræ.

1.Thess.5.1. De temporibus autem et momentis fratres, non indigetis vt scribamus vobis. Ipsi enim diligenter scitis: quia dies Domini sicut fur in nocte, ita veniet. Cùm enim dixerint pax et securitas: tunc repentinus eis superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis et non effugient. Vos autem fratres, non estis in tenebris, vt vos dies illa, tanquam fur comprehendat.

Hebr.10.37. Adhuc enim modicum aliquantulumque qui venturus est veniet, et non tardabit.

Actuum.1.7. Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quæ Pater in sua posuit potestate.

Iacobi.5.9. Ecce, iudex ante ianuam assistit.

2.Pet.3.10. Aduenietautem dies Domini vt fur in nocte.

Apoc.16.15. Ecce venio sicut fur, Beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet et videant turpitudinem eius.

Iudicium debet præcedere deliberatio & cognitio.

CVI (Adam) dixit Dominus Deus: Quis enim indicauit tibi vt nudus esses, nisi quod ex ligno de quo præceperam tibi

Gen 3.11. ne comederes, comedisti? ca.18.21.

Cap.11.✝ In turris Babel ædificatione superborum fastus et lingua cōfunditur.

Exo.3.8. Vidi afflictionem populi mei qui est in AEgypto et clamorem eius audiui, propter duritiam eorum qui præsunt operibus et sciens dolorem eius descendi vt liberem eum de manibus AEgyptiorum et educam de terra illa in terram bonam et spaciosam, in terram quę fluit lacte et melle, ad loca Chananęi, Hethęi, Pheresęi, Amorrhæi.

Cap.23.2. Non sequeris turbam ad faciendum malum, nec in iudicio plurimorum acquiesces sententiæ vt à vero deuies.

Si tibi veluerit persuadere frater tuus filius matris tuæ, aut filius tuus, vel filia, siue vxor quæ est in sinu tuo aut amicus quem diligis vt animam tuam clam dicens, Eamus & seruiamus dijs alienis quos ignoras tu & patres tui &c. non acquiesces ei nec audies nec parcat ei oculos tuus vt miserearis & occultes eum, sed statim interficies. &c. Deut.13.6.

Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse prospexeris inter sanguinem & sanguinem &c. surge & ascende ad locum quē elegerit Dominus Deus tuus, veniesque ad sacerdotes Leuitici generis & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis: qui indicabunt tibi iudicij veritatem. Cap.17.9.

Cumque diligentissimè perscrutantes inuenerunt falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit, & auferes malum de medio tui. Iudic. 20.3.12. Cap.19.18.

Ait Iosue ad Achan: fili mi da gloriam Deo Israel & confitere, atque indica mihi quid feceris ne abscondas. Respondítque Achan Iosue & dixit ei. Verè ego peccaui Domino Deo Israel & sic & sic feci. Iosu.7.19.

Timor Domini odit malum, arrogantiam & superbiam & viam prauam & os bilingue detestor. Prou.8.13.

Priusquam interroges ne vituperes quemquam & cùm interrogaueris corripe iustè, priusquam audias ne respondeas verbum & in medio seniorum ne adijcias loqui. Ecclef.11.7.

Et dixit adeos Daniel (scilicet populum iudicantem Susannam ex falso iudicum testimonio) Separate eos ab inuicem procul, & diiudicabo eos. &c. Dani.13.51.

Iudicium humanum dignè culpatur.

ET ei qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium Matth.5.40.

Omni autem petenti te tribue, & qui aufert quæ tua sunt, ne repetas. Luce.6.30.

Iam quidem omnino delictū est in vobis, quòd iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis, et fraudatis, et hoc fratribus. 1.Cor.6.7.

Iustè ordinatur, causam diligenter examinando.

PROVIDE autem de omni plebe viros sapientes, et timentes Deum, in quibus sit veritas, et qui oderint auaritiam, qui iudicent populum omni tempore. Exod.18.21.

Iudices et magistros constitues in omnibus portis tui qui Deut.16.18.

 iudicent

iudicent populum iusto iudicio, nec in alteram partem declinēt.

Iob.29.16. Causam quam nesciebam, diligentissimè inuestigabam.

Prouer.28.5. Viri mali non cogitant iudicium, qui autem inquirunt Dominum, aduertunt omnia.

Prudenter exequendo.

Leuit.19. 15. IVSTE iudica proximo tuo.

Deut. 6.20. Iustè, quòd iustum est persequeris, vt viuas & possideas terram, quam Dominus dederit tibi.

17.8. Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, inter sanguinem & sanguinem, causam et causam, lepram et non lepram, et iudicum intra portas tuas videris verba variari, surge et ascende ad locum quem elegit Dominus Deus tuus, veniensque ad sacerdotes Leuitici generis, et ad iudicem, qui fuerit illo tempore, quęresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicij veritatem. Et facies quecunque dixerint qui præsunt loco, quem elegerit Dominus, et docuerint te iuxta legem eius, sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad sinistram. Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille.

25.1. Si fuerit causa inter aliquos, et interpellauerint iudices, quem iustum esse perspexerint, illi iustitiæ palmam dabunt: quem impium, condemnabunt impietatis. Pro mensura peccati erit et plagarum modus.

Psal.2.10. Erudimini qui iudicatis terram.

57.2. Si verè vtique iustitiam loquimini, rectè iudicate filij hominū.

81.2. Vsquequo iudicatis iniquitatem: et faciem peccatoris sumitis? Iudicate egeno & pupillo, humilem et pauperem iustificate. Eripite pauperem, et egenum de manu peccatoris liberate.

Sapien.12.18. Cum tranquillitate iudicas, et cum magna reuerentia dispo nis nos.

26.10. Iudicium determinat causas.

1.1. Diligite iustitiam, qui iudicatis terram.

Eccl.s.7.6. Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitas, ne forte extimescas faciem potentis, et ponas scandalum in agilitate tua.

8.17. Non iudices contra iudicem, quoniam secundum quod iustū est, iudicat.

Ieremi.21.12. Iudicate manè iudicium, et eruite vi oppressum de manu calumniantis.

Iudicium

Iudicium verum iudicate. *Zach.7.9.*

Veritatem et iudicium pacis iudicate in portis vestris. (Vide in titu. *Mendacium.* 8.16.

Testor coram Deo, et Christo Iesu et electis Angelis eius, et hæc custodias, sine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando. *1.Tim.5.21.*

Iudicium humanum deprauatur Amore.

NON suscipies vocem mendacij: nec iunges manum tuam, vt pro impio dicas falsum testimonium. *Exo.23.1.*

Non sequeris turbam ad faciendum malum: nec in iudicio plurimorum acquiesces sententiæ, vt à veritate deuies. Pauperis quoque non misereberis in iudicio. *Ibidem.2.*

Non consideres personam pauperis, nec honores vultũ diuitis *Leui.19.15.*

Aequum iudicium sit inter vos, siue peregrinus, siue ciuis pec caucrit: quia ego sum Dominus Deus vester. 24.22.

Quod iustũ est iudicate, siue ciuis sit ille, siue peregrinus. Nulla erit distantia personarum: Ita paruum audietis, vt magnum, nec accipietis cuiusquam personam: quia Dei iudicium est. *Deut.1.16.*

Non peruertes iudicium aduenæ & pupilli: nec auferes pignoris loco, vi duæ vestimentum. 24.17.

Accipere personam impij non est bonum, vt declines à veritate iudicij. *Prou.18.5.*

Cognoscere personam in iudicio non est bonum. 24.23.

Qui derelinquunt legem, laudant impium: qui custodiunt, succenduntur contra eum. 28.4.

Timore.

NOLI quærere fieri iudex, ne iniquè factis par esse non possis, néue extimescas faciem potentis, & integritati tuæ ponas offendiculum. *Eccle.7.6.*

Quare respicis contemptores: & taces conculcante impio iustiorem se? Et factum est iudicium, & contradictio potentior? Propter hoc lacerata est lex. & non peruenit vsque ad finem iudicium: quia impius preualet aduersus iustum, propterea egreditur iudicium peruersum. *Abac.1.3.*

Munere.

NOn accipies personam, nec munera: quia munere excæcant oculos sapientum, & peruertunt causas iustorum. *Deut.16.19.*

Qui munera super innocentem non accepit. *Psal.14.5.*

Munera de sinu impius accipit, vt peruertat semitas iudicij. *Pro.17.23.*

28.21. Qui cognoscit in iudicio faciem, non benefacit, iste & pro buccella panis deserit veritatem.

Esa.1.23. Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant, & causa viduæ non ingreditur ad eos.

Mich.3.11. Principes eius muneribus iudicabant & sacerdotes eius pretio docent: prophetæ eius in pecunia diuinabant.

7.3. Princeps postulat, & iudex in reddendo est.

Odio.

Exod.23.7. INsontem & iustum non occides.

Iudicium iustum salubriter remuneratur.

Prou.21.15. GAudium iusto est facere iudicium.

Eccle. 4.10. In iudicando esto pupillis misericors, vt pater, & pro viro matri illorum, & eris tu velut filius altissimi obediens, & miserebitur tui plus quàm mater.

10.1. Iudex sapiens iudicabit populum suum, & principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi, sic & ministri eius: & qualis rector ciuitatis, tales & habitantes in ea.

46.13. Et iudices singuli suo nomine, quorum non est corruptum cor, qui non sunt auersi à Domino: vt sit memoria illorum in benedictione.

Esa.1.17. Quærite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam, & venite & arguite me, dicit Dominus.

Ierem.22.3. Facite iudicium & iustitiam, & liberate vi oppressum de manu calumniatoris, & aduenam & pupillum & viduam nolite contristare, neque opprimatis iniquè, & sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto.

Ibidem.4. Si enim facientes feceritis verbum istud, ingredientur per portas domus huius reges sedentes super solium Dauid.

Iniustum grauiter punitur.

Deu. 27.19. MAledictus, qui peruertit iudicium aduenæ, pupilli & viduæ.

Proue. 17.15. Et qui iustificat impium, & qui condemnat iustum, abominabilis est vterque apud Deum.

Sapien.6.2. Audite ergo reges terræ & intelligite, discite iudices finium terræ, præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum, quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cùm essetis ministri regni illius non rectè iudicastis, nec custodistis legem iustitiæ, neque secun-

secundum voluntatem Dei ambulastis,

Concupiscentia spadonis deuirginauit iuuentulam, sic qui facit per vim iudicium iniquum. *Eccles.* 20. 3.

Væ qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti aufertis ab eo. *Esai.* 5. 23.

Væ qui condunt leges iniquitas, & scribentes iniustitiam scripserunt: vt opprimerent in iudicio pauperes, & vim facerent causæ humilium populi mei, vt essent viduæ præda eorum, & pupillos diriperent. Quid facietis in die visitationis, & calamitatis de longe venientis? Ad cuius confugietis auxilium. 10. 1.

Ego Dominus diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocaustum. 61. 8.

Causam viduæ non iudicauerunt, causam pupilli non direxerunt, & iudicium pauperum non iudicauerunt. Nunquid super his non visitabo dicit Dominus? *Ierem.* 5. 28.

Quoniam conuertistis in amaritudinem iudicium, & fructum iustitiæ in absynthium, qui lætamini in nihili. Ecce ego suscitabo super vos domus Israel, dicit Dominus exercituum, gentem, & conterent vos. *Amos.* 6. 12.

Iudicum officium & potestas.

MOISES sedit vt iudicaret populum qui assistebat Moisi à mane vsque ad vesperam. 21. Proinde autem de omni plebe viros sapientes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderunt auaritiã, & constitue ex eis tribunos & Centuriones, & quinquagenarios, & decanos qui iudicent populum omni tempore, quidquid autem maius fuerit referant ad te, & ipsi minora tantummodo iudicent, leuiusque sit tibi partito in alios onere. *Exod.* 18. 13.

Proponuntur præcepta iudicialia quo ad emptitios, seruos, & ancillas, furta, homicidia, parricidia, parentum maledicta, rixas & talionis pœnas. &c. *Cap.* 21. ‡

Furti damniq́ue illati pæna depositi, commodati atque stupri lex, idololatriç supplicium, advenæ, viduæ, & populo nocentium pœnæ: mutui, vsuræ & pignoris lex: obedientiæ & decimarum proponuntur. *Cap.* 22. ‡

Proponuntur leges præfixæ iudicibus, bos & asinus inimici seruandus, non accipienda iudicibus munera, &c. de anni & diei septimi quiete, tribusq́ue festis præcipuis, de Angelo in ducem itineris præmittendo, & præmio seruantium præcepta, tractatur. *Cap.* 23. ‡

Ff5 Non

Leui. Cap. 19. 15. Non facies quód iniquum est, nec iniuste iudicabis, non consideres personam pauperis, nec honores vultum potentis, iustè iudica proximo tuo. &c.

Cap. 24. 23. Locutus est Moises ad filios Israel, & eduxerunt eum (scilicet filiū mulieris Israelitidis quem pepererat de viro AEgyptio inter filios Israel) qui blasphemauerat extra castra, ac lapidibus oppresserunt, feceruntque filij Israel sicut præceperat Dominus Moisi.

Deut. Cap. 1. 13 Date ex vobis viros sapientes & gnaros & quorum conuersatio sit probata in tribubus vestris, vt ponam eos vobis principes. 16. Præcepique eis dicens: Audite illos & quod iustum est iudicate, siue ciuis sit ille, siue peregrinus, nulla erit distantia personarum, ita paruum audieris vt magnum, nec accipietis cuiusque personarum quia Dei iudicium est.

Cap. 16. 18. Iudices & magistros constitues in omnibus portis eius quas Dominus Deus tuus dederit tibi per singulas tribus tuas: & iudicant populum iusto iudicio. Item Cap. 17. describuntur variæ leges. &c.

Cap. 18. 15. Prophetam de gente tua & de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus ipsum audies.

Cap. 25. 1. Si fuerit causa inter aliquos & interpellauerint iudices, quem iustum esse perspexerint illi iustitiæ palmam dabunt: quem impium condemnabunt impietatis, sin autem eum qui peccauit dignum viderint plagis prosternent, & coram se facient verberari, pro mensura peccati erit & plagarum modus, ita vt quadragenarium numerum non excedant.

Cap. 27. 19. Maledictus qui peruertit iudicium aduenę, pupilli, & viduæ, & dicit omnis populus, Amen.

Iosue. 7. 19. Ait Iosue ad Achan. Fili mi da gloriam Domino Deo Israel, & confitere, atque indica mihi quid feceris, ne abscondas.

1. *Reg.* 8. 1. Factum est autem cùm senuisset Samuel, posuit filios iudices super Israel. &c. 3. & non ambulauerunt filij illius in vijs eius sed declinauerunt post auaritiam, acceperuntque munera & peruerterunt iudicium. &c.

Cap. 12. 5. Dixit Samuel ad eos (scilicet populum Israel) testis est Dominus aduersum vos, & testis Christus eius in die hac, quia non inueneritis in manu mea quippiam.

2. *Para.* 19. 6. Constituit (rex Iosaphat iudices terræ in cunctis ciuitatibus Iuda munitis, per singula loca, & præcipiens iudicibus, videte ait, quid faciatis, non enim hominis exercitis iudicium, sed Domini, & quodcumque iudicaueritis, in vos redundabit, sit timor Domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite,

non

non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum.

Tu iudicans esto pupillis misericors vt pater, & pro viro matri illorum, & eris tu velut filius altissimi obediens & miserebitur tui magis quàm mater. *Eccle. 4. 10.*

Iudex sapiens iudicabit populum suum & principatus sensati stabilis erit, secundum iudicium populi, sic & ministri eius, & qualis rector est ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. Cap. 42. 12. Prouerb. 28. 15. *Cap. 10. 1.*

Vsquequo iudicatis inquit, & facies peccatorum sumitis? iudicate egeno & pupillo: humilem & pauperem iustificate. *Psal. 81. 2.*

Accipere personam impij in iudicio non est bonum vt declines à veritate iudicij. 19. Idem habetur verbatim. Cap. 24. 23. *Prou. 18. 5.*

Exaltabitur Dominus exercituum in iudicio, & Deus sanctus sanctificabitur in iusticia. *Esa. 5. 16.*

Væ qui condunt leges iniquas, & scribentes iniustitiam scripserunt, vt opprimerent in iudicio pauperes, & vim facerent causæ humilium populi mei, vt essent viduæ prçda eorum & pupillos diriperent. *Cap. 10. 1.*

Quia (dicit Dominus populo Ierusalem) inuenti sunt in populo meo impij, insidiantes, quasi aucupes laqueos ponentes & pedicas ad capiendos viros, sicut decipula plena auibus, sic domus eorum plenæ dolo, ideo magnificati sunt & ditati, incrassati sunt & inpinguati, & præterierunt sermones meos pessimè, causam viduæ non iudicauerunt, causam pupilli non direxerunt, & iudicium pauperum non iudicauerunt: nunquid super his non visitabo? dicit Dominus. Aut super gentes huiusmodi non vlciscetur anima mea? *Hierem. 5. 26.*

Parabolam hanc (dixit Christus) Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat & hominem non reuerebatur: vidua autem erat in ciuitate illa, & veniebat ad eum dicens. Vindica me de aduersario meo, & nolebat per multum tempus, post hæc autem dixit intra se (Iudex) et si Deum non timeo, nec hominem reuereor, tamen quia molesta est mihi hæc vidua vindicabo illam, ne in nouissimo veniens sugillet me: ait autem Dominus: Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. *Luc. 18. 2.*

Pila-

Cap. 23. Pilatus conuocatis principibus sacerdotum, & magistratibus ac plebe dixit ad illos: Obtulistis mihi hunc hominem quasi auertentem populum & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inueni in homine isto. ex his, in quibus eum accusastis, sed neque Herodes, nam remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum est ei, emendatum ergo illum dimittam. &c. 23. At illi instabant vocibus magnis postulantes vt crucifigeretur, & inualescebant voces eorum, & Pilatus adiudicauit fieri petitionem illorum.

Ioan. 7.24. Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.

Cap. 8.15. Vos secundum carnem iudicatis (ait Dominus) ego non iudico quenquam, & si iudico ego, iudicium meum verum est quia solus non sum, sed ego & qui misit me pater.

Iacob. 2.2. Si introierit in conuentum vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem pauper in sordido habitu, & intendatis in eum qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei, tu sede hic bene: pauperi autem dicatis, tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum, nónne iudicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum?

IVDITH *vidua, Bethuliæ diues & honesta, Iudith* 8, 1. *Amputat Holoferni caput. Cap.* 13. 10. *Moritur ipsa. Cap.* 16. 28.
IVDICES *Israel rexerunt circa annos.* 350.
IVDEX *vniuersi mundi Deus, vide Deus.*

Iurare quatenus liceat vel non liceat, & quàm varijs modis contingat iurare.

Gen. 14. 22. ABRAHAM respondit regi Sodomorum. Leuo manum meam ad Dominum Deum meum excelsum possessorem cæli & terræ, quòd à filo sub tegminis vsque ad corrigiam caligæ non accipiam ex omnibus quæ tua sunt, ne dicas ego ditaui Abram.

Cap. 21.23. Iura per Deum (dixit Abimelech) & Phicol princeps exercitus eius ad Abram, ne noceas mihi & posteris meis, stirpíque meæ, sed iuxta misericordiam quàm feci tibi facies mihi, & terræ in qua versatus es aduena, dixitque Abraham: Ego iurabo, &c. increpauit Abimelech propter puteum aquæ quem vi abstulerant serui eius. Cap. 24.3.

Cap. 22.15. Vocauit Angelus Domini Abraham secundò de cælo, dicens: Per me meipsum iuraui dicit Dominus, qui fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito propter me, benedicam tibi

tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli.

Ille (Esau) respondit (Iacob fratri suo) En morior, quid mihi proderunt primogenita? ait Iacob. Iura ergo mihi. Iurauit ei Esau, & vendidit primogenita. *Cap. 25.32.*

Peregrinare in ea (scilicet terra quam dixero tibi) eroque tecum & benedicam tibi: tibi enim & semini tuo dabo vniuersas regiones has, complens iuramentum, quòd spopondi Abraham patri tuo. & v. 28. Qui responderunt (scilicet Abimelech & Ocazath amicus eius & Phicol dux militum ad Isaac) vidimus tecum esse Deum, & idcirco nos diximus: sit iuramentum inter nos & inea(?) nos fœdus, vt non facias nobis quidquam mali, sicut & nos nihil tuorum attigimus, nec fecimus quòd te læderet, sed cùm pace dimisimus auctum benedictione Domini. Fecit ergo eis Isaac conuiuium, & post cibum & potum surgentes manè iurauerunt sibi mutuo. Dimisitque eos pacificè Isaac in locum suum. *Cap. 26.3.*

Deus Abraham & Deus Nachior iudicet inter nos, Deus patris eorum, Iurauit ergo Iacob per timorem patris sui Isaac, immolatisque victimis in monte, vocauit fratres suos vt ederent panem. *Cap. 31. 53.*

Exploratores estis (ait Ioseph fratribus suis venientibus in AEgyptum pro emendis frumentis) iam nunc experimentum vestri capiam: per salutem Pharaonis non egrediminí hinc donec veniat frater vester minimus. *Cap. 42. 15.*

Cui respondit Ioseph (scilicet Iacob moriturо petenti vt condatur in sepulchro patrum suorum & non in AEgypto vbi Ioseph erat princeps) ego faciam quòd iussisti: & ille, iura ergo inquit mihi, quo iurante adorauit Israel Dominum conuersus ad lectuli caput, Idem Cap. 50. 5. habetur. *Cap. 47. 31.*

Tulit Moyses ossa Ioseph secum eo quod adiurasset filios Israel, dicens, visitabit vos Deus efferte ossa mea hinc vobiscum. *Exod. 13. 19.*

Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum: nec enim insontem habebit Dominus eum qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra. *Cap. 20. 7.*

Iusiurandum erit in medio quòd non extenderit manum ad rem proximi sui: suscipietque Dominus iuramentum & ille respondere non cogetur. *Cap. 22. 11.*

Omnia quæ dixi vobis custodite, & per nomen externorum Deorum non iurabitis, neque audietur ex ore vestro. *Cap. 23. 13.*

Anima quæ iurauerit & protulerit labijs suis vt vel mali quid faceret vel bene, & idipsum iuramento & sermone firmauerit oblitaque postea intellexerit delictum suum, agat pœnitentiam *Leuit. 5. 4.*

pro

pro peccato. &c. Num. 14. 21.

Cap. 19. 12. Non periurabis in nomine meo, nec pollues nomen Dei tui ego Dominus.

Num. 30. ‡ Agitur de voto ac iuramento virorum, & quando puellarum & vxorum vota seu iuramenta rata sunt vel irrita.

Deut. 6. 13. Dominum Deum tuum timebis, & illi soli seruies ac per nomen illius iurabis Cap. 7. 8.

Cap. 10. 20. Dominum Deum tuum timebis, & ei seruies, ipsi adhærebis iurabisque in nomen illius.

Iosue. 2. 12. Nunc ergo iurate mihi per Dominum, vt quomodo ego feci misericordiam vobiscum, ita & vos faciatis cum domo patris mei, detisque mihi verum signum.

Cap. 6. 22. Duobus autem viris qui exploratores missi fuerant dixit Iosue, ingredimini domum meretricis (scilicet Iaab) & producite eam & omnia quæ illius sunt sicut illi iuramento firmastis.

Cap. 9. 15. Fecitque Iosue cum eis (id est Gabianitis) pacem & inito fœdere pollicitus est vt non occiderentur principes quoque multitudinis iurauerunt eis.

Cap. 23. 7. Ne intraueritis ad gentes, quæ inter vos futuræ sunt, iureris in nomine Deorum eorum & seruiatis eis, & adoreris illos: sed adhæreatis Domino Deo vestro quod fecistis vsque in diem hanc.

Iudic. 21. 1. Iurauerunt filij Israel in Maspha & dixerunt, nullus nostrum dabit filijs Beniamin de filiabus suis vxorem 18. filias enim nostras eis dare non possimus constricti iuramento & maledictione qua diximus, maledictus qui dederit de filiabus suis filijs Beniamin.

1. Reg. 14. 24. Viri Israel sociati sunt sibi (Sauli) in die illa, adiurauit autem Saul populum dicens, maledictus vir qui commederit panem vsque ad vesperam donec vlciscar de inimicis

Cap. 19. 5. Quare peccas (ait Ionathas Sauli) in sanguine innoxio, interficiens Dauid qui est absque culpa? Quod cùm audisset Saul. placatus voce Ionathe iurauit: viuit Dominus quia non occidetur. Cap. 24. 23. Cap. 25. 34.

Cap. 28. 10. Iurauit ei Saul (scilicet Pythonissæ) in Domino, dicens. Viuit Dominus quia non eueniet tibi quicquam mali propter hanc rem. Cap. 30. 15.

2. Reg. 3. 35. Cùm venisset vniuersa multitudo cibum capere cùm Dauid, clara adhuc die, iurauit Dauid dicens. Hæc faciat mihi Dominus & hæc addat si ante occasum solis gustauero panem vel ali-

ud

ud quicquam.

Nunc igitur fuge & procede (ait Ioab Dauidi lugenti mor- tem filij sui Absalon) & alloquens satisfac seruis tuis, Iuro enim tibi per Dominum quod si non exieris, ne vnus quidem reman- surus sit tecum nocte hac & peius erit hoc tibi quàm omnia ma la quæ venerunt super te ab adolescentia tua vsque in præsens. Cap. 21. 2. 18. *Cap. 19. 7.*

Vade (ait Nathan Bersabeæ) & ingredere ad regnum Dauid & dic ei. Nónne tu Domine mi rex iurasti mihi ancillæ tuæ dicens, quòd Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse se- debit in solio meo? Quare ergo regnat Adonias. 29. Vocate ad me Bersabeæ, quæ cum fuisset ingressa coram Rege & ste- tisset ante eum, iurauit Rex: & ait, Viuit Dominus qui eruit animan meam de omni angustia, quia sicut tibi iuraui per Do- minum Deum Israel dicens, Salomon filius tuus regnabit post me & ipse sedebit super solium meúm pro me, sic faciam hodie. 34. & vnxit eum in regem super Israel Sadoch Sa- cerdos & Nathan propheta. Cap. 2. 8. *3. Reg. 1. 13.*

Si peccauerit homo in proximum suum & habuerit aliquod iuramentum quo teneatur astrictus: & venerit propter iura- mentum coram altari tuo in domum tuam, tu exaudies in cæ- lo, & facies & iudicabis seruos tuos condemnans impium & reddens viam suam super caput eius, iustificansque iustum & retribuens ei secundum iustitiam suam. Idem verbatim habe- tur. 2. Paral. 6. 22. *Cap. 8. 31.*

Hæc mihi faciant Dij (dixit Iesabel contra Eliam prophe- tam) & hæc addant nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam vnius ex illis. *Cap. 19. 2.*

Iurauerunt Domino voce magna (viri Israel) in iubilo, & in clangore tubæ & in sonitu buxinarum, omnes qui erant in Iu- da cum execratione: in omni enim corde suo iurauerunt & in voluntate quæsierunt eum & inuenerunt, præstitítque eis Domi- nus requiem per circuitum. Cap. 36. 13. *2. Paral. 15. 14*

Surrexit ergo Esdras & adiurauit principes sacerdotum & Leuitarum, & omnem Israel, vt facerent secundum verbum hoc & iurauerunt. *1. Esdr. 10. 5.*

Designantur qui fœdus initum signarant quo pollicentur & iurant se seruaturos vniuersa Dei præcepta. *2. Esdr. 10. 29*

Viuit Deus qui abstulit iudicium meum & omnipotens qui ad amaritudinē adduxit animā meā, quia dū superest habitus in me, & spiritus Dei in naribus meis, nō loquētur labia mea iniqui *Iob. 27. 2.*

tatem

tatem, nec lingua mea meditabitur mendacium.

Psalm. 14. 4. Qui iurat proximo suo & non decipit, qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munera super innocentem non accepit, scilicet, habitabit in tabernaculo tuo Domine.

Psal. 23. 4. Innocens manibus & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo, hic accipiet benedictionem à Domino & misericordiam à Deo salutari suo.

Psal. 62. 12. Rex verò lætabitur in Domino, laudabuntur omnes qui iurant in eo, quia obstructum est os loquentium iniqua.

Psal. 88. 4. Disposui testamentum electis meis, iuraui Dauid seruo meo vsque in æternum præparabo semen tuum

Psal. 94. 11. Isti non cognouerunt vias meas, & iuraui in ira mea, si introibunt in requiem meam. Ps. 101. 9.

Psal. 109. 4. Iurauit Dominus & nō pœnitebit eum, tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Esa 14. 24. Iurauit Dominus exercituum dicens, si non vt putaui ita erit, & quomodo mente tractaui sic eueniet, vt conteram Assyrium in terra mea & in montibus meis conculcem eum, & auferetur ab eis iugum eius, & onus illius ab humero illorum tolletur. Cap. 19. 18.

Cap. 45. 23. In memetipso iuraui, egredietur de ore meo iustitiæ verbum, & non reuertetur, quia mihi curuabitur omne genu & iurabit omnis lingua. Cap. 49. 18.

Cap. 54. 9. Sicut in diebus Noe istud mihi est, cui iuraui ne inducerem aquas Noe vltra super terram, sic iuraui vt non irascar tibi & non increpem te.

Hiere. 4. 2. Et iurabit (Israel) viuit Dominus in veritate & iudicio, & in iustitia, & benedicent eum gentes, ipsúmque laudabunt. Cap. 5. 2.

Cap. 5. 7. Super quo (scilicet idololatria tua & iniquitate) propitius tibi esse potero? Filij tui dereliquerunt me, & iurant in hijs qui non sunt dij, saturaui eos & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriebantur. Cap. 44. 26.

Cap. 12. 16. Si eruditi didicerint vias populi mei vt iurent in nomine meo, viuit Dominus, sicut docuerunt populum meum iurare in Baal, ædificabuntur in medio populi mei.

Cap. 22. 5. Quod si non audieritis verba hæc, in memet ipso iuraui dicit Dominus, quia in solitudinem erit domus hæc.

Cap. 51. 14. Iurauit Dominus exercituū per animam suam quoniam replebo te hominibus quasi brucho & super te celeusma cātabitur.

Ose. 4. 15. Si fornicaris tu Israel non delinquat saltem Iuda, & nolite

lite ingredi in Galgala, & ne ascenderitis in Bethaue, neque iuraueritis: viuit Dominus, quoniam sicut vacca lasciuiens declinauit Israel, &c.

Iurauit Dominus Deus in anima sua, dicit Dominus Deus exercituum, detestor ego superbiam Iacob, & domos eius odi, & tradam ciuitates eius cum habitatoribus suis. Idem habetur. Cap. 8. 7. *Amos. 6. 8.*

Extendam manum meam super Iudam & super omnes habitatores Ierusalem & disperdam de loco hoc reliquias Baal, & nomina æditorum cum sacerdotibus, & eos qui adorant super tecta militiam cæli, & adorant & iurant in Domino, & iurant in Melchom, & qui auertuntur de post tergum Domini, & qui non quæsierunt Dominum, nec inuestigauerunt eum. *Sopho. 1. 4.*

Iuramentum mendax ne diligatis omnia enim hæc sunt quæ odi, dicit Dominus. *Zach. 8. 17.*

Nabuchodonosor victo rege Medorum, cunctis regnis imperare cupiens, nuntios ad ea mittit, quibus absque honore remissis indignatus iurat se id vlturum. *Iudith. 1. 7.*

Iurationi non assuescat os tuum, multi enim casus in illa, nominatio enim Dei non sit assidua in ore tuo, & nominibus sanctorum non admiscearis, quoniam non eris immunis ab eis. Sicut enim seruus interrogatus assiduè, à liuore non minuitur, sic omnis iurans & nominans in toto à peccato non purgabitur. Vir multum iurans implebitur iniquitate, & non discedet à domo eius plaga, & si frustrauerit scilicet iuramentum, delictum illius super ipsum erit, & si dissimulauerit, delinquit dupliciter, & si in vacuum iurauerit, nō iustificabitur, replebitur enim retributio domus eius. 17. Indisciplinatę loquelæ non assuescat os tuum, est enim illa verbum peccati. *Eccles. 23. 9.*

Iterum audistis quia dictum est antiquis, non periurabis: reddes autem domino iuramenta tua. *Matth. 5. 33.*

Væ vobis duces cæci, qui dicitis; quicumque periurauerit, per templum nihil est, qui autem iurauerit in auro templi, debet. Stulti & cæci, quid enim maius est aurum, an templum, quòd sanctificat aurum? Et quicumque iurauerint in altari nihil est, quicumque autem iurauerit in dono quòd est super illud, debet: Cęci quid enim maius est, donum an altare quòd sanctificat donum? qui ergo iurat in altari, iurat in eo, & in omnibus quæ super ipsum sunt: & quicumque iurauerit in templo, iurat in illo & in eo qui habitat in ipso, & qui iurat in cælo iurat in throno Dei & in eo qui sedet super eum. Hebr. cap. 6. 13. *Cap. 23. 16.*

Homines enim per maiorem sui iurant, & omnes contro- *Heb. 6. 16.*

uersiæ eorum finis ad confirmationem est iuramentum.

Iurandum non est temerè nec per cælum nec per terram, nec per aliquid quod in eis est.

Matth.5.34. EGo autem dico vobis non iurare omninò neque per cælum quia thronus Dei est, neque per terram, quia scabellum est pedum eius, neque per Hierosolimam quia ciuitas est magni regis, neque per caput tuum iuraueris, quia non potes vnum capillum album facere aut nigrum. Sit autem sermo vester est, est, non, non, quod autem hiis abundantius est, à malo est.

Iac.5.12. Ante omnia autem fratres mei nolite iurare, neque per cælum, neque per terram, neque aliud quodcunque iuramentum, sit autem sermo vester est, est, non, non, vt non sub iudicio decidatis. *Vide peccatum.*

Iusti veri in hac vita.

Luc.1.6. ERANT autem iusti ambo ante Deum (loquitur de Zacharia & Elisabeth, vxore illius) incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus sine quærela, &c.

Cap.15.7. Dico vobis quod ita gaudium erit in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta nouem iustis qui non indigent pœnitentia.

Ioan.8.36. Si ergo vos filius liberauit veri liberi estis.

1.Cor.6.11. Hæc quidem fuistis (scilicet fornicarij idolis seruientes, adulteri, &c.) sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis, in nomine Domini nostri Iesu Christi, & in spiritu Dei nostri.

Heb.12.22. Accessistis ad Sion montem, & ciuitatem Dei viuentis, Ierusalem cælestem, & multorum milium angelorum frequentiam, & ecclesiarum primitiuorum, qui conscripti sunt in cælis, & iudicem omnium Deum, & Spiritus iustorum perfectorum, & testamenti noui mediatorem Iesum, & sanguinis aspersionem meliùs loquentem quàm Abel.

2.Pet.2.7. Et iustum Loth oppressum à nefandorum iniuria aut luxuriosa conuersatione eripuit (scilicet Deus) aspectu enim & auditu iustus erat, habitans apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant.

1.Ioan.3.1. Videte qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & simus. Propter hoc mundus non nouit nos, quia non nouit eum. 7. Filioli nemo vos seducat, qui facit iustitiam iustus est, sicut & ille iustus est. Qui facit peccatum ex dia-

diabolo est, quoniã ab initio diabolus peccat.

Sed habes pauca nomina in Sardis qui non inquinauerunt vestimenta sua, & ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. *Apoc.3.4.*

Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt, hij sequuntur Agnum quocumque ierit, hij empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & Agno, & in ore eorum non est inuentum mendacium, sine macula enim sunt ante thronum Dei. *Cap.14.4.*

Iustitiæ summa perfectio non habetur in hac vita in qua sine peccato non viuimus.

VIDENS autem Deus quòd multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, pœnituit eum quòd hominem fecisset in terra. *Gen.6.5.*

Nequaquam vltra maledicam terræ propter homines (ait Dominus ad Noe) sensus enim & humani cordis cogitatio in malum prona sunt ab adolescentia sua, non igitur vltra percutiã omnem animam viuentem sicut feci. *Cap.8.21.*

Qui custodis misericordiam in milia, qui aufers iniquitatem & scelera atque peccata, nullusque apud te per se innocens est. *Exod.34.7.*

Dominus patiens & multæ misericordiæ, auferens iniquitatem & scelera, nullumque innoxium derelinquens, qui visitas peccatum patrum in filios in tertiam & quartam generationem. *Num.14.18.*

Ait Salomon Domino: Quod si peccauerint tibi (filij Israel) non est enim homo qui non peccet, & iratus tradideris eos inimicis suis, & captiui ducti fuerint in terram inimicorum longè vel prope, & egerint pœnitentiam in corde suo in loco captiuitatis. &c. Idem. *3.Reg.8.46.*

Nunquid homo Dei comparatione iustificabitur, aut factore suo purior erit vir? *Iob.4.17.*

Verè scio (ait Iob) quòd ita sit (scilicet qui oderunt Dominum induentur cõfusione) & quod non iustificetur homo compositus Deo. 15. qui & si habuero quippiam iustum non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. 20. Si iustificare me voluero os meum condemnabit, si innocentem ostendero, prauum me comprobabit. *Cap.9.2.*

Nunquid potest homo iustificari comparatus Deo, aut apparere mundus natus de muliere? Ecce Luna non splendet & stellæ non sunt mundæ in conspectu eius, quanto magis *Cap.25.4.*

homo putredo,& filius hominis vermis?

Psal.13.1. Dixit incipiens in corde suo,non est Deus.[Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studiis suis,non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Idem habetur. Psal. 52 1.

Psal.50.7. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum,& in peccatis concepit me mater mea.

Psal.129.3. Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?

Psal.142.2. Non intres in iudicium cum seruo tuo,quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Prou.20.9. Quis potest dicere mundum est cor meum, à peccato purus sum?Sap.12. 10.

Ecclef.7.21. Non est enim homo iustus in terra qui faciat bonum & non peccet.

Esa.64.4. A sæculo non audierunt, neque auribus perceperunt, oculus non vidit Deus absque te quæ præparasti exspectantibus te.

Hiere.2.19. Arguet te malitia tua, & auersio tua increpabit te,scito & vide quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum,& non esse timorem meum apud te dicit Dominus Deus exercituum(scilicet Israel & Iudæ.)

Cap.30.11. Ego tecum sum ait Dominus vt saluem te, faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te, te autem non faciam in consummationem,sed castigabo te in iudicio vt non videaris tibi innoxius (ait Dominus filijs Israel & Iudęis.) &c.

Mich.7.2. Periit sanctus de terra,& rectus in hominibus non est,omnes in sanguine insidiantur,vir fratrem suum ad mortem venatur. Nahum.1.3.

Matth 6.12. Dimitte nobis debita nostra,sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

Luc.17.3. Attendite vobis,si peccauerit in te frater tuus increpa illum, & si pœnitentiam egerit dimitte illi, 10. Vos cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis,dicite,serui inutiles sumus,quod debuimus facere fecimus.

Rom.3.9. Quid ergo pręcellimus eos? (scilicet Iudæos) nequaquam, causati enim sumus Iudæos,& Græcos omnes sub peccato esse, sicut scriptum est. Quia non est iustus quisquàm, non est intelligens,non est requirens Deum.23.Omnes enim peccauerunt & ægent gloria Dei. Ephes. 2.3.

Gal.3.22. Conclusit scriptura omnia sub peccato, vt promissio ex fide Iesu Christi,daretur credentibus.

Si

Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. 1. Ioan. 1. 8.

Iusti benè ordinantur erga Deum.

ET tenebit iustus viam suam. Iob. 17. 9.

Iustificationem meam quam cœpi tenere, non deseram. 27. 6.

Lex Dei eius in corde ipsius. Psal. 36. 31.

Paratum cor eius sperare in Domino. 111, 7.

Simplicitas iustorum diriget eos: peruersitas præuaricatorum vastabit eos. Prou. 11. 3.

Turris fortissima nomen Domini ad ipsam currit iustus, & exaltabitur. 18. 10.

Iustus quasi leo confidens, absque terrore erit. 28. 1.

Sunt iusti sapientes, & opera eorum in manu Dei. Eccles. 9. 1.

Et vir si fuerit iustus, & fecerit iudicium & iustitiam, in montibus non comederit, oculos suos non leuauerit ad idola domus Israel, & vxorem proximi sui non violauerit, & ad mulierem menstruatam non accesserit, & hominem non contristauerit, pignus debitori reddiderit, per vim nihil rapuerit, panem suum esurienti dederit, & nudum operuerit vestimento, ad vsuram non commodauerit, & amplius non acceperit, ab iniquitate auerterit manum suam, & iudicium verum fecerit inter virum & virum, & in præceptis meis ambulauerit, & iudicia mea custodierit, vt faciat veritatem: hic iustus est, vita viuet, ait Dominus Deus. Ezec. 18. 5.

Si scitis quoniam iustus est: scitote quoniam & omnis qui facit iustitiam, ex ipso natus est. 1. Ioan. 2. 29.

Erga proximum in verbo.

OS iusti meditabitur sapientiam, & lingua eius loquetur iudicium. Psal. 36. 30.

Vena vitæ, os iusti: os autem impiorum tegit iniquitatem. Prou. 10. 11.

Argentum electum lingua iusti. Lingua iusti considerat placita. Labia iusti erudiunt plurimos. Ibidem. 20.

Os iusti parturit sapientiam. Ibidem. 31.

Iustus prior est accusator sui. 18, 17.

Opere.

OPVS iusti ad vitam; fructus autem impij ad peccatum. Prou. 10. 16.

Cogitationes iustorum, iudicia. 12. 5.

Noli esse iustus multum: neque plus sapias quàm necesse est. Eccles. 7.

Plenè remunerantur: Quantum ad se.

Psal.17.21. ET retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam: & secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi

33.20. Multę tribulationes iustorum:(&)Custodit Dominus omnia ossa eorum.

19.13. Iustus vt palma florebit; & sicut cedrus Libani multiplicabitur.

Psal.6.11. Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia. Lætamini iusti in Domino, & confitemini memoriæ sanctificationis eius.

Prou.4.18. Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit vsque ad perfectam diem.

10.6. Benedictio Domini super caput iusti.

Ibidem.24. Desyderium suum iustis dabitur.

11.6. Iustitia rectorum liberabit eos.

Ibidem.8. Iustus de angustia liberatus est: & tradetur impius pro eo.

Ibidem.30. Fructus iusti lignum vitæ.

12.21. Non contristabit iustum quicquid ei acciderit.

Sap.3.1. Iustorum animæ in manu Dei sunt & non tanget illos tormentum mortis.

4.7. Iustus autem si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit.

5.11. Stabunt iusti in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt, & qui abstulerunt labores eorum.

Ibidem.16. Iusti autem in perpetuum viuent, & apud Dominum est merces eorum, & cogitatio eorum apud altissimum: Ideo accipient regnum decoris, & diadema speciei de manu Domini, quoniam dextera sua teget eos.

Esa.3.10. Dicite iusto, quoniam bene: quoniam fructum adinuentionum suarum comedet.

Ezech.18.20. Iustitia iusti super eum erit: & impietas impij super eum erit.

Math.13.43. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum.

25.46. Iusti autem (ibunt) in vitam æternam.

Prolem.

Psal.36.25. IVNIOR fui, etenim senui, & non vidi iustum derelictū: nec semen eius quærens panem. Tota die miseretur & cōmodat.

Prou.11.21. Semen iustorum saluabitur.

Ibidem.23. Desiderium iustorum omne bonum est.

20.7. Iustus qui ambulat in simplicitate sua, beatos post se filios relinquit.

Ecclef.44.10. Sed & illi viri misericordiæ sunt, quorum pietates non defecerunt. Cum semine eorum permanent bona: hæreditas sancta nepotes eorum.

Famam

Famam.

IN memoria æterna erit iustus. *Psal.111.6.*

Memoria iusti cum laudibus: & nomen impiorum putrescet. *Prou.10.7.*

Nomen eorum viuet in generatione & generationem. *Eccles.44. 13.*

Nomen eorum permanet in æternum, permanente ad filios illorum sanctorum virorum gloria. *46.15.*

Substantiam temporalem.

SI declinauit gressus meos de via, & si secutus est oculus meus cor meum, & si in manibus meis adhæsit macula. Seram & alius comedat, & progenies mea eradicetur. *Iob.31.7.*

Iusti autem hæreditabunt in terram. *Psal.36.29.*

Qui enim recti sunt, habitabunt in terra, & simplices permanebunt in ea. Impij verò de terra perdentur, & qui iniquè agunt, auferentur ex ea. *Prou.2.21.*

Habitacula iustorum benedicentur. *3.33.*

Non affliget Dominus fame animam iusti: & insidias impiorum subuertet. *Prou.10.3.*

Tabernacula iustorum germinabunt. *14.11.*

Domus iusti plurima fortitudo. *15.6.*

Sunt iusti, à quibus multa bona proueniunt, quasi opera impiorum egerint; & sunt impij qui ita securi sunt, quasi iustorum facta habeant. *Eccles.8.14.*

Iustos mali abominantur.

CONSIDERAT peccator iustum. *Psal.36.32.*

Ne insidieris, & quæras impietatem in domo iusti, neque vastes requiem eius. *Pro.24. 15.*

Abominantur iusti virum impium; & abominantur impij eos, qui in recta sunt via. *29.27.*

Circumueniamus ergo iustum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. Grauis est nobis etiam ad videndum: quoniam dissimilis est aliis vita illius & immutatæ sunt viæ eius. *Sap.2.12.*

Iustus perit, & non est qui recogitet in corde suo, & viri misericordiæ colliguntur, quia non est qui intelligat: A facie enim malitiæ collectus est iustus. Veniat pax, requiescat in cubili suo, qui ambulauit in directione sua, *Esa.57.1.*

Iustitia nostra est per Christum, iustificationem, peccatorum remissionem nulla bona merita praecedunt.

Gen.15.6. CREDIDIT Abraham Deo & reputatum est illi ad iustitiam.

Esai.45.25. In Domino iustificabitur & laudabitur omne semen Israel.

Cap.53.8. De Angustia & iudicio sublatus est: generationem eius quis enarrabit? quia abscissus est de terra viuentium, propter scelus populi mei percussi eum.

Hierem.23.6. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confidenter, & hoc est nomen quòd vocabunt eum, Dominus iustus noster, Idem verbatim, Cap.33.16.

Daniel 6.22. Deus meus misit Angelum suum, & conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi, quia coram eo iustitia inuenta est in me, sed & coram te Rex, scilicet Nabuchodonosor delictū non feci.

Abac.2.4. Ecce qui incredulus est non erit erecta anima eius in semetipso, iustus autem in fide sua viuet.

Zacha,9.11. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tu s, de lacu in quo non est aqua.

Act.10.43. Huic (Christo) omnes prophetæ testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum.

Cap.13.34. In hoc scilicet Christo, omnis qui credit iustificatur.

Rom.1.17. Iustitia enim Dei in eo reuelatur ex fide in fidem, sicut scriptum est, iustus ex fide viuit.

Cap.3.22. Iustitia Dei per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes, qui credunt in eum, non enim est distinctio, 24. iustificati gratis per fidem ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu.

Cap.5.1. Iustificati ergo ex fide, pacem habemus ad Deum per Dominum nostrum Iesum Christum.

Cap.10.4. Finis enim Legis Christus, ad iustitiam omni credenti. 10. corde creditur ad iustitiam, ore autem fit confessio ad salutem.

1.Cor.1.30. Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu qui factus est nobis, sapientia à Deo & iustitia & sanctificatio, & redemptio.

Galat.2.16. Scientes autem quòd non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi, & nos in Christo Iesu credimus, vt iustificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis: propter quòd ex operibus legis non iustificabitur omnis caro.

Cap.3.11. Cùm autem in lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum est quia iustus ex fide viuit.

Nos

Nos enim ex ſpiritu,ex fide ſpem iuſtitiæ expectamus. Cap.5.5.

Et inueniar(ait Paulus) in illo non habens meam iuſtitiam, quæ ex lege eſt, ſed illam quæ ex fide eſt Chriſti. Philip.3.9.

Vt iuſtificati gratia ipſius hæredes ſimus ſecundum ſpem vitæ æternæ. Tit.3.7.

Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt, iuſtus pro iniuſtis,vt nos offerret Deo mortificatos quidem carne, viuificatos autem ſpiritu. 1.Pet.3.18.

Iuſtificatio qua quis ex iuſto fit iuſtior, acquiritur bonis operibus.

NOn impediaris orare ſemper, & ne vereris vſque ad mortem iuſtificari,quoniam merces Dei manet in æternum. Eccle.18.22.

Non enim auditores legis iuſti ſunt apud Dominum,ſed factores legis iuſtificabuntur. Rom.2.13.

Abraham pater noſter nónne ex operibus iuſtificatus eſt,offerens Iſaac filium ſuum ſuper altare? 24. Videtis quoniam ex operibus iuſtificatur homo, & non ex fide tantum. Iacob.2.21.

Qui nocet noceat adhuc,& qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc,& qui iuſtus eſt iuſtificetur adhuc. Apocal.22.11

Iuſtificatio impij non ſolùm fidei aſſcribitur, ſed etiam alijs virtutibus, vt ſpei.

SPe enim ſalui facti ſumus, ſpes autem quæ videtur non eſt ſpes, nam quod videt quis quid ſperat? Rom.8.24.

Charitati attribuitur Iuſtificatio.

EGo ſum Dominus Deus tuus faciens miſericordiam in millia,his qui diligunt me,& cuſtodiunt præcepta mea. Exod.20.6.

Odium ſuſcitat rixas & vniuerſa delicta operit Charitas. Prouer.10.12.

Propter quod dico tibi:(ſcilicet quia non vnxiſti caput meum oleo, ſicut Magdalena) remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum, cui autem minus dimittitur, minus diligit. Luc.7.47.

Etſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum ita vt ardeam, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. 1.Cor.13.3.

In Chriſto Ieſu neque Circunciſio aliquid valet,neque præputium, ſed fides quæ per charitatem operatur. Galat.5.6.

1.Pet.4.8. Ante omnia autem mutuam in vobifmetipfis Charitatem habentes continuam, quia charitas operit multitudinem peccatorum.

1.Ioan.4.7. Charifsimi diligamus nos inuicem quia Charitas ex Deo eft, & omnis qui diligit ex Deo natus eft, & cognofcit Deum, qui non diligit non nouit Deum, quoniam Deus charitas eft. In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam filium fuum vnigenitum mifit Deus in mundum vt viuamus per eum.

Timori afcribitur.

Ecclef.1.27. TImor Domini expellit peccatum, nam qui fine timore eft nō poteft iuftificari.

Pœnitentiæ operibus.

Sap.11.24. SEd miferis omnium (fcilicet Domine) quia omnia potes, difsimulas peccata hominum propter pœnitentiam.

Ezech.18.21. Si autem impius pœnitentiam egerit ab omnibus peccatis fuis quæ operatus eft, & cuftodierit omnia præcepta, & fecerit iuftitiam, vita viuet, & non morietur, quoniam iniquitatum eius quas operatus eft non recordabor, in iuftitia fua quam operatus eft viuet.

Mat.3.2. Pœnitentiam agite (dixit Ioannes) appropinquauit enim regnum cœlorum.

Luc.7.42. Ponitur exemplum Magdalenæ, dixit autem Iefus ad illam remittuntur tibi peccata, &c.

Cap.15.1. Ponitur exemplum filij prodigi, & cap. 18. ponitur exemplum Publicani.

Iuftitiæ Pharifaicæ defectio.

Matth.5.20. DIco autem vobis, quia nifi abundauerit iuftitia veftra plus quàm Scribarum & Pharifæorum, non intrabitis in regnum cœlorum.

Luca.16.15. Et ait illis, (*fcilicet Pharifæis*). Vos eftis qui iuftificatis vos corā hominibus, Deus autem nouit corda veftra, quia quod hominibus altum eft, abominatio eft ante Deum.

Legalis imperfectio.

Rom.3.20. SCimus, quia ex operibus legis non iuftificabitur omnis caro coram illo.

9.30. Quid ergo dicemus? quód Gentes, quæ non fectabantur iuftitiam, apprehenderunt iuftitiam: iuftitiam autem, quæ ex fide

de est: Israel verò sectando legem iustitiæ, in legem iustitiæ non peruenit. Quare? Quia non ex fide, sed quasi ex operibus.

Ignorantes enim iustitiam Dei, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti. 10.3.

Scientes autem, quòd non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem, quæ est in Christo Iesu. Gal. 2.16.

Euacuati estis à Christo, qui in lege iustificamini: à gratia excidistis. 5.4.

Veruntamen existimo omnia detrimentum esse, propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror, vt stercora, vt Christum lucrifaciam, & inueniar in illo non habens meam iustitiam, quæ ex lege est, sed illam quæ ex fide Christi Iesu, quæ est ex Deo iustitia in fide. Philip. 3.8.

Notum igitur sit vobis viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum annunciatur ab omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi iustificati. Act. 13. 38.

L.

LABAN *hospitio excipit famulum Abrahæ, Gen. 24. 32. mercede conducit Iacob, 29.14.20. persequitur Iacob. 31.22.*

Labor & dolor communis omnibus hominibus.

ADæ dixit Deus. Quia audisti vocem vxoris tuæ, & comedisti de ligno ex quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ. In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Gen. 3. 17.

Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua, Idem cap. 34. 21. Idem verbatim. Deutero. 5 13. Exo. 20. 9.

Anna verò vxor (eius Tobiæ) ibat ad opus textrinum quotidie & de labore manuum suarum victum quem consequi poterat conferebat. Tob. 2.19.

Labores manuum tuarum quia manducabis: sanctus es & bene tibi erit. Psal. 127.2.

Vade ad formicam ô piger, & considera vias eius, & disce sapientiam, quæ cùm non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem parat in æstate cibum sibi, & congregat in messe quod comedat. Prouer. 6. 6.

AEgestatem operata est manus remissa, manus autem fortium diuitias parat. Cap. 10. 4.

Vbi non sunt boues præsepe vacuum est, vbi autem plurimæ segetes, ibi manifesta est fortitudo bonis. Cap. 14. 4.

Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æstate & non dabitur ei. Cap. 20. 4.

Dulcis est somnus operanti siue parum siue multũ comedat, saturi- Eccles. 5.11.

Ait illi (Iacob) Laban, inueniam gratiam in conspectu tuo, experimento didici, quia benedixerit mihi Deus propter te. *Cap.30. 17.*

Recorderis Domini Dei tui, quod ipse vires tibi præbuerit, vt impleret pactum suum super quo iurauit patribus tuis sicut præsens indicat dies. *Deut 8.18.*

Dominus autem benedixit nouissimis Iob magis quàm principio eius & facta sũt ei quatuordecim milia ouium,& sex milia camelorum, & mille iuga boum, & mille asinæ. *Iob.42.12*

Benedictio Domini diuites facit, nec sociabitur eis afflictio. *Prou.10.22.*

Mane semina semen tuum, & vespere ne cesset manus tua, quia nescis quid magis oriatur hoc autem illud, & si vtrunque simul melius erit. *Eccles.11.6.*

Laboranti merces debetur.

NOn facies calumniam proximo tuo,nec vi opprimes eum, non morabitur opus mercenarij tui apud te vsq; ad mane. *Leuit.19.13.*

Non negabis mercedem indigentis, & pauperis fratris tui, siue aduenæ,qui tecum moratur in terra,& intra portas tuas est sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum, quia pauper est,& ex eo sustentat animam suam,ne clamet contra te ad Dominum & reputetur tibi in peccatum. *Deut.24. 14.*

Non ligabis os bouis terentis in área fruges tuas. *Cap.25.4.*

Quicunque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue,& merces mercenarij tui apud te omninò nõ remaneat. *Tob.4.15.*

Non lædas seruum in veritate operantem, neque mercenarium dantem animam suam. *Eccles.7.22.*

Panis egentium vita pauperum est, qui defraudat illum, homo sanguinis est quia aufert in sudore panem quasi qui occidit proximum suum. *Cap.34.25.*

Væ qui ædificat domum suam in iniustitia & cænacula sua nõ in iudicio, amicum suum opprimet frustrà, & mercedem eius non reddet ei. *Hierem.22. 13*

Accedam ad vos (filios Leui) in iudicio, & ero testis velox maleficis & adulteris & periuris,& qui calumniantur mercedem mercenarij,viduas & pupillos,& opprimũt peregrinum, nec timuerunt me dicit Dominus exercituum. *Malac 3. 5.*

Dignus est operarius cibo suo.Idem Luc.10.7. *Math.10. 10.*

Scriptum est enim in lege Moysi, non alligabis os boui triturant,14. ita & Dominus ordinauit ijs qui Euangelium annũtiant,de Euangelio viuere. *1.Cor.9.9.*

Non infrenabis os boui trituranti, & dignus est operarius mercede sua. *1.Timot.5. 18.*

Iacob.5.4. Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, quæ fraudata est à vobis, clamat: & clamor eorum & aures Domini Sabaoth introiuit.

Laboris manuum, & agricultura laus & vtilitas.

Prouer.12.11. QVi operatur terram suam satiabitur panibus, qui autem sectatur otium, stultissimus est.

Cap.13.4. Vult & non vult piger, anima aũt operantium impinguabitur.

Cap.14.23. In omni opere bono erit abundantia: vbi autem verba sunt plurima ibi frequenter ægestas.

Cap.24.27. Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, & postea ædifices domum tuam.

Cap.28.19. Qui operatur terram satiabitur panibus, qui autem sectatur otium, replebitur ægestate.

Lachis traditur in manus Israelis, Iosue 10.32. *extruitur*, 2. *Par*. 11.9.

Laici ne se in sacris præter officium misceant.

Vide artifices qui.

Leuit.10.1. IGne Nadab & Abiu consumpti planguntur à populo, non à Sacerdotibus, eò quod imposuerunt ignem in incensum desuper offerentes coram Domino ignem alienum, quod eis præceptum non erat, in deserto Synai.

Num.1.51. Cùm proficiscendum fuerit, deponent Leuitæ, tabernaculum, cùm castra metanda erigent, quisquis externorum accesserit occidetur.

Cap.3.10. Aaron autem & filios eius constitues super cultum sacerdotij, externus qui ad ministrandum accesserit morietur.

Nec vasa sacra temerè contingant.

Num.4.15. CVmque inuoluerint Aaron & filij eius sanctuarium & omnia vasa eius in commotione castrorum, tunc intrabunt filij Caath vt portent inuoluta, & nõ tangent vasa sanctuarij ne moriantur, 19. Sed hoc facite eis vt viuant & non moriantur, si tetigerint sancta sanctorum. Aaron & filij eius intrabunt, ipsique disponent opera singulorum & diuident, quid portare quis debeat, alij nulla curiositate videant quæ sunt in sanctuario Dei priusquã inuoluãtur, alioquin moriẽtur, Item Num. 1.51. vt supra.

Cap.18.7. Tu autem & filij tui (ait Dominus Aaroni) custodite sacerdotium vestrum, & omnia quæ ad cultum altaris pertinent, & intra velum sunt, per sacerdotes administrabuntur, si quis externus accesserit occidetur.

2.Reg.6.6. Postquam autem venerunt ad aream Nachor, extendit Osa manum ad arcam Dei & tenuit eam: quoniam calcitrabant boues, & declinauerunt eam, iratusq; indignatur Dominus contra Osam

Osam, percussit eum super temeritate, qui mortuus est ibi iuxta Arcam Dei.

Non est tui officij Ozia (ait illi Azarias sacerdos,) vt adoleas incensum Domino, sed sacerdotum, hoc est filiorum Aaron qui consecrati sunt ad huiusmodi ministerium: egredere de sanctuario, ne contempseris, quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo. 2.Par.26.18.

LAIS oppugnatur à Danitis, expugnatur, ædificatur, & appellatur Dan, Iudic.18.27. appellatur Lesen, Iosue, 19.47.

Lapis dicitur Christus angularis.

Ecce ego mittam in fundamentis Syon lapidem probatum, angularem, pretiosum, solidissimum fundamentum, fidens non festinabit. Esai.28.16.

Dicit illis Iesus: Nunquid legistis in scripturis, lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? A Domino factum est istud. Mat.21.42.

Hic est lapis, qui reprobatus est à vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli. Act.4.11

Superædificati super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu. Ephe.2.20.

Offensionis.

Dominũ exercituum ipsum sanctificate, ipse pauor vester, ipse terror vester, & ipse erit vobis in sanctificationẽ, in lapidẽ autem offensionis, & petram scandali duabus domibus Israel, & in laqueum, & in ruinam habitantibus Hierusalem. Et offendent ex eis plurimi, & cadent, & conterentur, & irretientur, & capientur. Esai.8.15.

Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur, super quẽ verò ceciderit, conteret eum. Mat.21.44.

Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum cui contradicetur. Luc.2.34.

Omnis qui ceciderit super lapidem illum, conquassabitur: super quem verò ceciderit comminuet eum. Luc,20.18.

In iudicium ego in hunc mundum veni, vt qui non vident, videant: & qui vident cæci fiant. Ioan.9.39.

Offenderunt enim in lapidem offensionis, sicuti scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali, & omnis qui credit in eum, non confundetur. Rom.9.32.

Propter quod continet scriptura: Ecce pono in Sion lapidem summum, angularem, probatum, electum, pretiosum. Et qui crediderit in illo, non pudefiet. 1.Pet.2.6.

Lapis dicitur Petrus.

Ioan.1,42. INtuitus autem eum Iesus, dixit, tu es Simon filius Iona, tu vocaberis Cephas, quod interpetratur Petrus.

Lapis dicitur omnis Christianus.

1.Pet.2.4. AD quem accedentes &c. *Vide in tit. Domus.*

Laudatur homo à Deo.

1.Cor.4.5. TVnc laus erit vnicuique à Deo.

A seipso.

Pro.27.2. LAudet te alienus, & non os tuum: extraneus & non labia tua.

Ab alio in absentia.

Matt.11.7. SIc Saluator Ioannem discipulis ipsius discedentibus laudibus extulit.

Luc.7.24. Illis autem abeuntibus, cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne.

De innocentia.

Psal.63.11. LAudabuntur omnes recti corde.

Eccle.11.2. Non laudes virum in specie sua: neque spernas hominem in visu suo.

Ibidem 30. Ante mortem ne laudes hominem quenquam: *quoniam in* filijs agnoscitur vir.

27.8. Ante sermonem non laudes virum, hæc enim tentatio est hominum.

44.1. Laudemus viros præclaros, & quibus prognati sumus maiores nostros.

Ibidem.6. Homines diuites in virtute pulchritudinis studium habentes, pacificantes in domibus suis.

Ibidem.14. Sapientiam ipsorum narrent populi, & laudem eorum nuntiet Ecclesia.

Laudandus Deus ante & post cibum.

Deut.8.10. CVm comederis & satiatus fueris, benedicas Domino Deo tuo pro terra optima quam dedit tibi.

Laudare Deum pro merito non possumus.

Psal.95.4. QVoniam magnus Dominus & laudabilis nimis terribilis est super omnes Deos.

105.2. Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudationes eius.

118.164. Septies in die laudem dixi tibi, super iudicia iustitiæ tuę Dñe.

magnus

Magnus Dominus & laudabilis nimis & magnitudinis eius non est finis. 1.144.3.

Glorificantes Dominum quantumcunque potueritis, superualebit adhuc, & admirabilis magnificentia eius. Ecclesi.43.32.

Laudes Deo canendæ.

OMNES gentes plaudite manibus, iubilate Deo in voce exultationis. Psalm. 46,2.

Præcinite Domino in confessione, psallite Deo nostro in cithara. 146,7.

Cantate Domino canticum nouum, laus eius in ecclesia sanctorum. 149.1.

Cantate Domino quoniam magnifice fecit, annuntiate hoc in vniuersa terra. Esai.12.5.

Nolite inebriari vino in quo est luxuria, sed implemini spiritu, loquentes vobismetipsis in psalmis & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino. Ephes.5.19.

Verbum Christi habitet in vobis abundanter, in omni sapientia, docentes & commouentes vosmetipsos, psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris Deo. Collos.3.16.

Per ipsum ergo (Christum) offeramus hostiam laudis semper Deo.i.fructum labiorum confitentium nomini eius. Heb.13.15.

Tristatur aliquis vestrum? Oret. Aequo animo est? psallat. Iacob.5.13.

LAZARVS iacet ante ostium diuitis epulonis, Luc. 16.20.

LAZARVS suscitatur à morte, Ioan. 11. 43. *persecutionem sustinet à Iudæis.* 12. 10.

LEBBAEVS cognomine Thadæus, discipulus Christi, Mat. 10.3. *appellatur Iudas filius Iacobi, Lucæ* 6. 16.

Lectio.

POST industriam sequitur sapientia. Eccle.10.10.

Qui legit, intelligat. Mat.24.15. Omnis autem cui multum est datum, multum quæretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo. Luc.12.48.

Attende lectioni & exhortationi & doctrinæ. Noli negligere gratiam, quę in te est. 1.Tim.4.13.

Omnis scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docendum, ad arguendum. 2.Timot.3. 16.

Collos.3.16 Verbum Christi habitet in vobis abundanter.

Iac.4.17. Scienti igitur bonum facere, & non facienti, peccatum est illi.

Lepra quomodo cognoscatur.

Leuit.13.†. Describitur Lepra, quomodo cognoscatur: ca. 14. quę sacrificia offerenda sint pro homine lepra infecto.

Lepram mittit Deus propter peccatum.

Exod.4.6. DIXIT Deus Moysi: Mitte manum tuam in sinum tuum, quam cùm misisset in sinũ protulit leprosam instar niuis.

Num.12.†. Aaron & Maria in mitissimũ Moysen murmurant, apud quos Deus Moysen laudat à familiaritate erga Dominum. Maria lepra percussa, & septem diebus à populo separata, sanitati restituitur.

4.Reg.5.1. Naaman princeps militię regis Syrię erat vir magnus apud Dominum suum & honoratus: Per illum enim dedit Dominus salutem Syrię, erat autem vir fortis, sed leprosus. 27. Dixit Elizeus illi: Quia accepisti argentum, & vestes vt emas olíueta, & vineas, & oues & boues, & seruos & ancillas, lepra adherebit tibi Naaman, & semini tuo, vsque in sempiternum, & egressus est ab eo leprosus quasi nix.

Cap.15.5. Percussit autem Dominus Regem (Azariam) & fuit leprosus vsque in diem mortis suæ, & habitauit in domo libera seorsum.

2.Pa.26.18. Non est tui officij Ozia, vt adoleas incensum Domino: sed sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui cõsecrati sunt ad huiuscemodi ministeriũ: egredere de sanctuario, ne cõtempseris, quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo. Iratusque Ozias, & tenens in manũ thuribulum vt adoleret incensum, minabatur sacerdotibus, statimque orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus, in domo Domini super altare thymiamatis. 21. Fuit igitur Ozias rex leprosus vsque in diem mortis suæ, & habitauit in domo separata plenis lepra, ob quam eiectus fuerat de domo Domini.

Lepra mundatur.

Exod.4.7. RETRAHE (ait Dominus Moysi) manum tuam in sinũ tuum. Retraxit, & protulit iterum & erat similis carni reliquæ (quæ prius erat leprosa instar niuis) nume-

ri. 12. vt supra .§.

Descendit (Naaman) & lauit in Iordane septies iuxta sermonem viri Dei (Elizæi) & restituta est ei caro eius sicut caro pueri paruuli & mundatus est. 4. Reg. 5. 14.

Cùm autem descendisset de monte secutę sunt eũ turbę multæ, & ecce leprosus veniens, adorabat eum dicens: Domine, si vis potes me mundare: Et extendens Iesus manum suam tetigit eum dicens. Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Mat. 8. 1.

Cum ingrederetur Iesus quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè & leuauerunt vocem, dicẽtes: Iesu preceptor, miserere nostri. Quos vt vidit dixit: Ite ostendite vos sacerdotibus, & factum est vt dum irent, mundati sunt Luc. 17. 12.

Leprosorum segregatio.

OMNI tempore quo leprosus est & immundus, solus habitabit extra castra. Leuit. 13. 46.

Pręcipe (ait Dominus Moysi) filijs Isrаël, vt eijciant de castris omnem leprosum, & qui semine fluit, pollutusque est super mortuo. Num. 5. 2.

Percussit Dominus Regem (Azariam) & fuit leprosus vsque in diẽ mortis suę, & habitabat in domo libera seorsum: Ioatham autem filius Regis gubernabat palatium. 4. Reg. 15. 5.

LEVI nascitur Genesis. 29. 34. Occidit cum fratre suo Symeone Sichemitas. ca. 34. 25. punitio illius facti ca. 49. 5.

Leuitarum habitatio, ius, & sustentatio.

LOCVTVS est Moyses ad Aaron & ad Eleazar, & Ithamar filios eius qui erant residui: Tollite sacrificiũ quod remansit de oblatione Domini, & comedite illud absque fermento iuxta altare, quia sanctũ sanctorũ est. Leuit. 10. 12.

AEdes Leuitarum quæ in vrbibus sunt, semper possunt redimi: si redemptę non fuerint, in iubileo conuertentur ad dominos, quia domus vrbium Leuitarum pro possessionibus sunt inter filios Israel. Suburbana autem eorum nõ veneant quia possessio sempiterna est. Cap. 25. 32.

Filijs Leui dedi omnes decimas Israelis in possessionem pro ministerio quo seruiunt mihi in tabernaculo fœderis 23. Solis filijs Leui mihi in tabernaculo seruientibus, & portantibus peccata populi legitimum sempiternum erit in generationibus vestris. Nihil aliud possidebũt decimarũ oblatione cõtenti, quas in vsus eorũ & necessaria paraui. Num. 18. 21.

Cap. 35. 2. Præcipe filijs Iſraël (ait Dominus ad Moyſen) vt dent Leuitis de poſſeſſionibus ſuis, vrbes ad habitandum & ſuburbania earum per circuitum: vt ipſi in oppidis maneant, & ſuburbana ſint pecoribus ac iumentis.

Deut. 12. 12. Ibi (ſcilicet in terra quam Dominus daturus eſt vobis) epulabimini coram Domino Deo veſtro, vos ac filij & filię veſtræ, famuli ac famulæ atque Leuites qui in vrbibus veſtris commorantur. 19. Caue (dicit Dominus populo Iſráël) ne derelinquas Leuiten in omni tempore quo verſaris in terra.

Cap. 14. 27. Caue ne derelinquas eum (Leuiten) qui intra partas tuas eſt, quia non habet aliam partem in poſſeſſione tua. Cap. 18. 1.

Cap. 26. 2. Tolles (dicit Dominus Leuitis) de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cartallo, pergeſque ad locum quem Dominus Deus tuus elegerit, vt ibi inuocetur nomen eius.

Ioſu. 13. 14. Tribui autem Leui non dedit poſſeſſionem, ſed ſacrificia & victimę Domini Dei Iſrael, ipſa eſt eius hereditas, ſicut locutus eſt illi. 33. Tribui autem Leui non dedit poſſeſſionem, quoniam Dominus Deus Iſrael ipſe eſt poſſeſſio eius, vt locutus eſt illi. ca. 18. 7. ferè idem habetur.

Cap. 21. ✝. Leuitis aſſignantur ciuitates. 48. cum ſuburbanis, & completa Dei promiſsione requies datur filijs Iſrael.

2. Eſd. 10. 32. Et ſtatuemus (dicunt qui fœdus Domini initum ſeruarunt) ſuper nos præcepta, vt demus tertiã partem ſicli per annum ad opus domus Dei noſtri, ad panes propoſitionis, & ad ſacrificium ſempiternum, & in holocauſtum ſempiternum, in ſabbathis &c. 37. & primitias ciborum noſtrorum, & libanum noſtrorum, & poma omnis ligni, vindemiæ quoque & olei afferemus ſacerdotibus in gazophylatium Dei noſtri, & decimam partem terræ noſtræ Leuitis. Ipſi Leuitæ decimas accipient ex omnibus ciuitatibus operum noſtrorum. cap. 13. 10.

Ezech. 48. ✝ Diuiſio terræ ſanctæ in duodecim tribus, vbi ſunt primitiæ, & ſanctuarium, locus ſacerdotum & Leuitarum, mẽſura ciuitatis in quadro cum ſuburbanis poſſeſſio principis &c.

Eccleſ. 7. 32. In omni virtute tua dilige eum qui te fecit, & miniſtros eius ne derelinquas. Honora Deum ex tota anima tua, & honorifica ſacerdotes.

Leuitarum miniſterium & officium.

Tribum

TRIBVM Leui noli numerare, neque pones summam eorum cum filijs Israel, sed constitue eos super tabernaculum testimonij, & cuncta vasa eius, & quicquid ad cæremonias pertinet, ipsi portabunt tabernaculum & omnia vtensilia eius, & erunt in ministerio, ac per gyrum tabernaculi metabuntur. *Num.1.49.*

Leuitę in tabernaculi ministerium assumpti numerantur cum suis principibus ac ministerijs & loco primogenitorum Israel suscipiuntur, reliqua primogenita numerum Leuitarum excedentia prætio redimuntur. *Cap.3.‡*

Locutus est Dominus ad Moysen & Aaron dicens: Tolle summam filiorum Caath de medio Leuitarum per domos & familias suas à tricesimo anno & supra, vsque ad quinquagesimam annum, omnium qui ingrediuntur vt stent & ministrent in tabernaculo fœderis. *Cap.4.1.*

Candelabri & lucernarum situs ac formæ, ædésque & consecratio Leuitarum. Iosu.3.6. *Cap.8.✠*

(Dixit Dominus ad Aaron) fratres tuos de tribu Leui, & sceptrum patris tui sume tecum, præstóque sint & ministrent tibi: Tu autem & filij tui ministrabitis in tabernaculo testimonij. 23. Solis filijs Leui mihi in tabernaculo seruientibus & portantibus peccata populi, legittimũ sempiternum erit in generationibus vestris, nihil aliud possidebunt decimarum oblatione contenti, quas in vsus eorum & necessaria separaui. *Cap.18.2.*

Dixit Dominus ad Aaron: Vinum & omne quod inebriare potest, non bibetis tu & filij tui, quando intrabitis in tabernaculum testimonij, ne moriamini, quia præceptum sempiternum est in generationes vestras. *Leuit.10.8.*

Genealogia filiorum Leui, & quos ex eis constituerit Dauid cãtores ac ministros in domo Domini &c. Cap.9.‡. *1.Paral.6.‡*

Constituit Iosaphat in Hierusalem quoque Leuitas & sacerdotes & principes familiarum ex Israel, vt iudicium & causam Domini iudicarent habitatoribus eius. *2.Paral.19.8.*

Erunt in sanctuario meo ęditui, & ianitores portarum domus, & ministri domus, ipsi mactabunt holocausta & victimas populi, & ipsi stabunt in conspectu eorum, vt ministrent eis. *Ezech.44.11.*

Leuitas assumit sibi in ministerium.
Deus pro primogenitis Israëlis.

Num.3.12. EGO tuli Leuitas à filijs Israël pro omni primogenito qui aperit vuluam in filijs Israel, eruntque Leuitæ mei. 40. Et ait Dominus ad Moysen: Numera primogenitos sexus masculini de filijs Israel ab vno mense & supra, & habebis summam eorum, tollesque Leuitas mihi pro omni primogenito filiorũ Israel, Ego sum Dominus, & pecora eorum pro vniuersis primogenitis pecorum filiorum Israel. idem c. 8.16 habetur.

Leuitæ puniunt peccatum erecti vituli.

Exod.32.‡ OB vitulum adoratum Moyses Deũm precatur, tabulas frangit, vitulum comburit, & Aaron obiurgato idololatras occidi iubet, ceterisque veniam impetrat.

Leuitæ expelluntur ex Israel.

2.Paral.11.13. SACERDOTES & Leuitę qui erãt in vniuerso Israël, venerunt ad eum de cunctis sedibus suis (scilicet ad Ieroboã) relinquentes suburbana, & possessiones suas transeuntes ad Iudam & Hierusalẽ, eo quod abiecisset eos Ieroboam, & posteri eius ne sacerdotio Domini fungerentur.

Lex prima & præceptum datur.

Gen.2.16. PRAECEPIT eis (Adã & Euæ) Dominus dicens: Ex omni ligno paradisi comede, de ligno autem scientię boni & mali ne comedas.

Lex prima violatur.

Gen.3.4. DIXIT Serpens ad mulierem; nequaquam morte moriemini &c. 6. Vidit igitur mulier quod bonũ esset lignum ad vescendum & pulchrum oculis, aspectuque delectabile, & tulit de fructu illius & comedit: deditque viro suo qui comedit, &c.

Lex decem mandatorum datur Moysi.

Exo.20.‡ MOYSES decalogum à Domino tertio audiiũ populo narrat, ac terreum, ac lapideum de insectis lapidibus altare fieri iubet ad quod non sit per gradus ascendendũ.

Deut.5.‡ Præceptorum decalogi repetitio & explanatio & de timore filiorum Israël cum Dei vocem audissent, & montem ardere vidissent.

Legis tabulæ donantur.

Exod.31.18. DEDIT Dominus Moysi completis huiusmodi sermonibus in monte Synai (scilicet die sabbathi obseruatione, &c.) duas tabulas testimonij lapideas, scriptas digito Dei.

Hęc verba locutus est Dominus ad omnem multitudinẽ vestram in monte de medio ignis & nubis & caliginis voce magna (silicet pręceptorum decalogi repetitio & explanatio) nihil addens amplius & scripsit ea in duabus tabulis lapideis quas tradidit mihi. (Moysi.) Deut.5.22

Legis tabulæ franguntur.

OB vitulum adoratum Moyses Deum precatur, tabulas frangit, vitulum comburit, & Aaron obiurgato idololatras occidi iubet, cęteris veniam impetrat. Exod.32.

(Alludit ad hanc illorum idololatriã) 15. Cùm de mõte ardente descenderem & duas tabulas fœderis vtraque tenerem manu, vidissemque (ait Moyses) vos peccasse Domino Deo vestro, & fecisse vobis vitulum conflatilem, ac deseruisse velociter viam eius quam vobis ostẽderat proieci tabulas de manibus meis, confregique eas in conspectu vestro. Deut.9.

Dantur aliæ tabulæ.

DIXIT Dominus ad Moysen: Scribe tibi verba hęc quibus tecum & cum Israel pepigi fœdus, fuit ergo ibi cum Domino 40. dies & 40. noctes, panem non comedit & aquam non bibit & scripsit in tabulis verba fœderis decem. Exod.34.27.

In tempore illo dixit Dominus ad me (Moysen) Dola tibi duas tabulas lapideas, sicut priores fuerant, & ascende ad me in montem, faciesque arcam ligneam, & scribam in tabulis verba quę fuerunt in his quas ante confregisti, ponesq; eas in arca, feci igitur arcam de lignis Setim. Deut.10.1.

Legis officium & operatio.

SCIMVS autem quoniam quęcunque lex loquitur iis qui in lege sunt, loquitur vt omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo, quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Rom.3.19.

Lex enim iram operatur, vbi enim non est lex nec pręuaricatio. Cap.5.4.

Lex autem subintrauit vt abundaret delictum, vbi autẽ abundauit delictum superabundauit gratia, vt sicut regnauit peccatum in mortem, ita & gratia regnet per iustitiã in vitam ęternam. Cap.5.20.

An ignoratis fratres (scientibus enim legem loquor) quia lex in homine dominatur quanto tempore vult? 7. Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum Cap.7.1.

non cognoui nisi per legem, nam concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret non concupisces. Occasione autē accepta peccatum per mādatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege autem omne peccatum mortuum erat, &c.

Gala.3.19. Quid igitur lex? Propter transgresiones posita est, donec veniret semen cui promiserat ordinata per angelos in manu mediatoris.

1.Tim.1.8. Scimus autē quia bona est lex si quis ea legittimè vtatur, sciens hoc quia lex iusto non est posita, sed iniustis & non subditis impijs & peccatoribus, sceleratis & contaminatis.

Heb.7.18. Reprobatio quidem fit precedentis mandati (.s. in lege) propter infirmitatem eius & inutilitatem. Nihil enim ad perfectum adduxit lex, introductio vero melioris spei per quam proximamus ad Deum.

Legem Dei sine spiritu eius non possumus implere.

Deut.5.29. QVIS det talem eos habere mentem (ait Dominus ad Moysen) vt timeant me & custodiant vniuersa mandata mea in omni tempore, vt bene sit eis & filijs eorum in sempiternum.

Psal.118.24. Nam & testimonia tua meditatio mea est, & consiliū meum iustificationes tuę.

Luc.18.22. Ait ei (principi petēti quid faceret, vt vitam ęternā possideret) Iesus, Adhuc vnum tibi deest, omnia quecunque habes vende & da pauperibus, & habebis thesaurum in cęlo, & veni sequere me.

Act.15.10. Nunc ergo quid tentatis Deum, impende iugum super ceruices discipulorum quod neque patres nostri neque nos portare potuimus, sed per gratiam Domini nostri Iesu Christi credimus saluari, quemadmodum & illi.

Rom.8.2. Lex enim spiritus vitæ in Christo Iesu, liberauit me à lege peccati & mortis, nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis qui nō secundū legem ambulamus, sed secundū spiritum.

Punitio vel merces eorum qui legem dei prævaricantur, vel obseruant. Vide obedientia & inobedientia.

Christus venit vt legem impleat.

Mat.5.18. NOlite putare (ait Iesus discipulis suis) quoniam veni soluere

ſoluere legẽ aut prophetas: non veni ſoluere, ſed adimplere.

Legis Cæremoniæ abrogantur per Chriſtum.

OMNIS enim prophetæ, & lex vſque ad Ioannem prophetauerunt. *Mat.11.13.*

Et velum tẽpli ſciſſũ eſt in duo à ſummo vſque ad deorſum. *Mar.15.38.*

Notum ſit vobis viri fratres, quia per hunc (Chriſtum) vobis remiſsio peccatorum anuntiatur ab omnibus quibus non potuiſtis in lege Moyſi iuſtificari. Cap.15.11. *Act.12.38.*

Peccatum enim vobis non dominabitur, non enim ſub lege eſtis, ſed ſub gratia. *Rom.6.14.*

Itaque fratres mei & vos mortificati eſtis legi per corpus Chriſti, vt ſitis alterius qui ex mortuis reſurrexit, vt fructificemus Deo. Cap.8.3. *Cap.7.4.*

Chriſtus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum (quia ſcriptum eſt, maledictus omnis qui pendet in ligno) vt in gentibus benedictio Abrahę fieret in Chriſto Ieſu, vt pollicitationem ſpiritus accipiamus per fidem. Cap.4.5. 1. Pet. 1.11.18. *Gal.3.13.*

Nunc autem in Chriſto Ieſu vos, qui aliquando eratis longè facti, eſtis propè in ſanguine Chriſti. *Ephes.2.13.*

Et vos cum mortui eſſetis in delictis & pręputio carnis veſtræ, conuiuificauit cum illo, donans vobis omnia delicta, delẽs quod aduerſus nos erat Chyrographũ decreti quod erat contrarium nobis, & ipſum tulit de medio affigens illud cruci, & expolians principatus & poteſtates traduxit confidenter palam, triumphans illos in ſemetipſo. *Colloſ.3.13.*

Lex legitur.

COEPIT Moyſes explanare legem, & dicere: Dominus Deus noſter locutus eſt ad nos in Horeb dicens: ſufficit vobis quod in hoc monte manſiſtis (loquitur Iſraëli in deſerto contra mare Rubrum.) *Deut.1.5.*

Scripſit itaque Moyſes legem hanc, & tradidit eam ſacerdotibus filijs Leui qui portabant Arcam fœderis Domini & cunctis ſenioribus Iſrael. 11. Conuenientibus cunctis ex Iſrael vt appareant in conſpectu Domini Dei tui in loco quem elegerit Dominus: leges verba legis huius coram omni Iſrael audientibus eis. Ioſue Cap. 8. 33. *Cap.31.9.*

Aſcendit Rex (Ioſias) templum Domini & omnes viri Iuda, vniuerſique qui habitabant in Hyeruſalem cum eo ſacerdotes & prophetæ, & omnis populus à paruo vſque ad magnum, legitque cunctis audientibus omnia verba li- *4.Reg.23.2.*

bri fœderis qui inuentus eſt in domo Domini.

Eſd.8.8. Et legit (omni populo) Eſdras in libro legis Domini diſtinctè & apertè ad intelligendum: & intellexerunt cum legeretur. 3. Eſdræ. 9. 39.

Cap.9 3. Et conſurrexerunt ad ſtandum (omne ſemen filiorum Iſrael) & legerunt in volumine legis Domini Dei ſui, quater in die, & quater in nocte confitebantur & adorabant Dominum Deum ſuum. 2. Mach. 8. 19. 29.

Lex noua Christianorum conſiſtit potiſsimum in charitate.

Matt.5.44. EGO autem dico vobis, diligite inimicos veſtros, benefacite hijs qui oderunt vos, & orate pro perſequentibus & calumniantibus vos, vt ſitis filij patris veſtri qui in cœlis eſt, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper iuſtos & iniuſtos.

Cap.7.12. Omnia quæcunque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis, hæc eſt enim lex & prophetæ.

Cap.22.36. Magiſter quod eſt mandatum magnum in lege(legis doctor tentans eum interrogauit Ieſum) ait illi Ieſus: diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua, hoc eſt maximum & primum mandatum, ſecundũ autem ſimile eſt huic. Diliges proximum tuum ſicut teipſum: In hijs duobus mandatis tota lex pendet & prophetæ.

Ioan.13.34. Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos, vt & vos diligatis inuicẽ: In hoc cognoſcent õnes quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad inuicẽ.

Roma.13.10. Dilectio proximi malum non operatur, plenitudo ergo legis eſt dilectio.

Gala.5.14. Omnis enim lex in vno ſermone impletur, diliges proximum tuum ſicut teipſum.

Cap.6.2. Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.

1.Tim.1.5. Finis autem præcepti eſt charitas, de corde puro & conſcientia bona, in fide non ficta.

L Y A nubit Iacob patriarcha Gen. 29, 21.

Gignit ei proles. Cap. 29. 31.

Liber vitæ.

Exod.32.32. AIT Moyſes ad Dominum pro populo qui adorauerat vitulum) Aut dimitte eis Domine hanc noxam (aut ſi non facis, dele me de libro tuo.

Pſalm.68.32. Deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur.

Etiam

Etiam rogo & te germane compar adiuua illas quę meeum laborauerunt in Euangelio cum Clemente, & cæteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitę. *Phil. 4.3.*

Qui vicerit sic vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen eius de libro vitę & confitebor nomen eius coram patre meo & coram angelis suis. *Apoc. 3.5.*

Et vidi mortuos magnos & pusillos stantes, in conspectu throni, & libri aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vitæ, & iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris secundùm opera ipsorum. *Cap. 20.12.*

Non intrabit in eam (ciuitatem cœlestem) aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens & mendacium, nisi qui scripti sunt in libro vitæ Agni. *Cap. 21.27.*

Liberum arbitrium etiam post lapsum in homine mansit.

QVARE iratus es, & cur concidit facies tua? nonne si bene egeris, recipies; sin autem malè, statim in foribus peccatum tuum aderit? sed sub te erit apetitus eius, & tu dominaberis illius. *Gene. 4.6.*

Testes inuoco hodie cælum & terrã, quòd proposuerim vobis vitam & bonum, benedictionem & maledictionem. Elige ergo vitam vt & tu viuas & semen tuum: & diligas Dominum Deum tuum atque obedias voci eius &c. *Deut. 30.19.*

Nunc ergo timete Dominum, & seruite ei corde perfecto atque verissimo (loquitur Iosue Israëlitis) & auferte Deos quibus seruierunt patres vestri in Mesopotamia & in AEgypto, ac seruite Domino. Sin autem malum vobis videtur vt Domino seruiatis, optio vobis datur, eligite hodie quod placet cui seruire potissimũ debeatis. Vtrum dijs qui bus seruierunt patres vestri in Mesopotamia, an dijs Amorrheorum in quorum terra habitatis. *Iosu. 24.14.*

Ego autem & domus mea seruiemus Domino &c. 24. Dixit que populus ad Iosue: Domino Deo nostro seruiemus, & obedientes erimus præceptis eius.

Non sedi cum consilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus, non introibo. Odiui Ecclesiam malignantium, & cum impijs non sedebo. Lauabo inter innocentes manus meas & circundabo altare tuum Domine &c. 11. Ego autem in innocentia mea ingressus sum, redime me & miserere mei. *Psal. 25.4.*

Mitte illam de cœlis (scilicet sapientiam) sanctis tuis, & sede magnitudinis tuæ, vt mecum sit & mecum laboret vt sciam quid acceptum sit apud te. *Sapien. 9.10.*

Ecclef. 15. 18. Ante hominem vita & mors: bonum & malum, quod placuit ei dabitur illi.

Cap. 31. 10. Quis probatus est in illo & perfectus est & erit illi gloria ęterna? qui potuit transgredi & non est transgressus, & facere mala & non fecit.

1. *Cor.* 3. 9. Dei enim sumus adiutores: Dei agricultura estis.

Cap. 7. 37. Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suę voluntatis & hoc iudicauit in corde suo seruare virginem suam bene facit. Hiemi. 8. 3.

2. *Reg.* 24. 12. Vade & loquere ad Dauid (dixit Deus ad Gad prophetam) hæc dicit Dominus: Trium tibi optio datur, elige vnum qui volueris ex hijs vt faciam tibi &c. 13. Aut septem annis veniet tibi fames in terra tua, aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos: & illi te persequentur: aut certè tribus diebus erit pestilentia in terra tua. (& pestem triduanam elegit.)

Esai. 1. 19. Si volueritis & audieritis me bona terræ commedetis, quod si nolueritis & me ad iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos, quia os Domini locutum est.

Cap. 66. 4. Fecerũt (Iudęi) malũ in oculis meis & quę nolui elegerũt.

Cap. 45. 22. Conuertimini ad me & salui eritis omnes fines terræ, quia ego Deus & non est alius.

Hiere. 15. 6. Tu reliquisti me (Hyerusalem) dicit Dominus, retrorsum abijsti, & extendam manum meam super te & interficiam te &c. 19. Si conuerteris conuertam te & ante faciem meam stabis, & si separaueris prętiosum à vili, quasi os meum eris, conuertentur ipsi ad te & tu non conuerteris ad eos.

Zach. 1. 3. Conuertimini ad me ait Dominus, & conuertar ad vos.

Ezech. 18. 21. Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia pręcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, vita viuet & non morietur: omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor, in iustitia sua quam operatus est viuet. 30. Conuertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.

Num. 30. ✝. Agitur de voto & iuramento, & quando puellarum & vxorum vota seu iuramenta rata sint vel irrita.

Ecclef. 18. 30. Post cõcupiscentiã tuã nõ eas & à volũtate tua auertere.

Here. 3. 5. Ecce locuta es & fecisti mala & potuisti.

Ozee. 13. 9. Perditio tua Israel, tantum modo in me auxilium tuum.

Substantiam

Substantiam tuam & dulcedinem tuam quam in filios *Sapien.16.21.*
habes ostendebas, & deseruiens vniuscuiusque voluntati, ad
quod quisque volebat conuertebatur.

Voluntarie sacrificabo tibi, & cōfitebor nomini tuo do- *Psalm.53.8.*
mine quoniam bonum est.

Hodie si vocē eius audieritis, nolite obdurare corda ve- *94.8.*
stra.

Intelligite insipiētes in populo, & stulti aliquādo sapite. *93.8.*

Si quis vult post me venire, abneget semetipsum & tol- *Matt.16.24.*
lat crucem suam & sequatur me.

Si vis ad vitam ingredi, serua mandata (ait Christus) ad *19.17.*
illum qui petijt quid faceret vt vitam æternam haberet.

Hierusalē Hierusalē, quæ occidis prophetas, & lapidas eos *Cap.23.37.*
qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos,
quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alis, &
noluisti. *Mar.14.7.*

Aut facite arborem bonam & fructum eius bonum (ait *Cap.12.33.*
Iesus Pharisæis) aut facite arborem malam & fructum eius
malum, siquidem ex fructu arbor cognoscitur.

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem *Ioan.1.12.*
filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius &c.

Et dixit illi (cæco) Iesus: Quid tibi vis faciam? *Luc.18,24.*

At ille dixit: Domine vt videam, & Iesus dixit ei respice,
fides tua te saluum fecit. Cap.12.47.

Dedi illi tēpus vt pænitentiam ageret, & non vult pœni- *Apoc.2.21.*
tere à fornicatione sua.

Ecce ego sto ad ostium & pulso, si quis audierit vocem *Cap.2.20.*
meam, & aperuerit ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo
cum illo & ipse mecum. &c.

Quod enim operor non intelligo, non enim quod volo *Rom.7.15.*
hoc ago, sed quod odi illud facio. 18. velle adiacet mihi,
perficere autem bonum non inueni.

Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. *Cap.12.21.*

Consilium in hoc do: hoc enim vobis vtile est (ait Cor- *2.Cor.8.10.*
rinthis) qui non solum facere, sed & velle cepistis ab anno
priore: nunc verò & facto perficite, vt quemadmodum
promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi ex eo
quod habetis.

Liberum arbitrium comparatur gratiæ Dei.

AIT autem Samuël ad vniuersam domum Israël dicens: *1.Reg.7.3.*
Si in toto corde vestro reuertimini ad Dominum,
auferte

auferte deos alienos de medio vestri Baalim & Astaroth & preparate corda vestra domino, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philistijn.

1. Paral.12.14 Fecit autem malum (Hieroboam) & non præparauit cor vt quereret dominum. &c.

Psal.9.17. Cognoscitur dominus iudicia faciens, in operibus manuum suarum comprehensus est peccator.

72.13. Et dixi; ergo sine causa iustificaui cor meum, & laui inter innocentes manus meas.

Prouer.16.1. Hominis est preparare animã, & domini gubernare linguam. 5. Abominatio dñi est omnis arrogans, etiam si manus ad manũ fuerit, non est innocens. 9. Cor hominis dispo nit viam suam, sed domini est derigere gressus suos.

Eccles.2.20. Qui timent Deum, preparabunt, corda sua & in cõspectu illius sacrificabunt animas suas. 21. Qui timent dominum custodiunt mandata illius, & patentiam habebunt vsque ad inspectionem illius dicentes: Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus domini & non in manus hominum.

Esai.1.16. Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere peruerse, discite benefacere: quærite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam. & venite & arguite me dicit dominus, si fuerint peccata vestra vt coccinũ, quasi nix dealbabuntur, & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt.

Cap.40.3. Vox clamantis in deserto, parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri. idem habetur Matt. 3. 3 verbatim. Ioan.1.23, Marci.1.3, Item Lucæ. 3.4.

Cap.46.8. Mementote istud & confundamini, redite preuaricatores ad cor.

Cap.55.6. Quærite Dominum dum inueniri potest, inuocate eum dum prope est, derelinquat impuis viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad dominum & miserebitur eius, & ad Deum vestrum, quoniam multus est ad ignoscendum Hiere. 4.3.

Iere.3.12. Vade & clama sermones istos contra aquilonem, & dices: Reuertere auersatrix Israel ait dominus, & non auertam faciem meam à vobis, quia sanctus ego sum, dicet dominus, & non irascar in perpetuum. 22. Conuertimini filij reuertentes & sanabo auersiones vestras, ecce nos venimus ad te, tu enim es Dominus Deus noster.

Laua

Laua à malitia cor tuum (Hierusalem) vt salua fias, vsquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ? *Cap.14.14.*

Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, bonas facite vias vestras, & studia vestra, & habitabo vobiscum in loco isto. *Cap.7.3.*

Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo ꝙ locutus sum aduersus eam, agam & ego pœnitentiam super malo quod cogitaui vt facerem ei. 11. Cap. 25. 5. & idem ferè habetur. 26. 13. Capit. 32. 15. *Cap.18.8.*

Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, vita viuet & non morietur, omnium iniquitatum eius quas operatus est, non recordabor, in iustitia sua quam operatus est viuet. 27. Et cùm auerterit se impius ab impietate sua quam operatus est, & fecerit iudicium & iustitiam ipse animam suam viuificabit. 28. &c. 30. Conuertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas, proijcite à vobis præuaricationes vestras in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum & spiritum nouum: & quare moriemini domus Israel? *Ezech. 18.21.*

Si autem dixero impio morte morieris, & egerit pœnitentiam à peccato suo &c. vita vuiet. 16. omnia peccata eius quæ peccauit non imputabuntur ei. &c. 19. 1. Corintheor. 3. 9. *Cap.33.14.*

Hæc dicit dominus exercituum: conuertimini ad me, & conuertar ad vos. Idem Malach. 3. 7. habetur verbatim. *Zach.1.3.*

Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. *Mat.2.3.*

Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Matth. 11. 3. Capit. 12. 18. *Ioan 7.37.*

Pœnitemini igitur & conuertimini vt deleantur peccata vestra. &c. *Act.3.19.*

Pœnitentiam age (Simon Mage) ab hac nequitia tua, & roga Deum, si fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. Capit. 9. 6. *Cap. 8. 22.*

Omnis enim quicunque inuocauerit nomen Domini saluus erit. *Rom.10.13.*

Gratia enim Dei sum id quod sum, & gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboraui, non ego autem, sed gratia Dei mecum. 2. Corinth. 7. 1. *1.Cor.15.10.*

Surge

Ephes.5 14. Surge qui dormis & exurge à mortuis & illuminabit te Christus. 1.Timot.4.16.

Phil.2.22. Experimentum autem eius cognoscite quia sicut patri filius, mecum seruiuit in Euangelio. 13. Deus est enim qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona volũtate.

Cap.4.13. Omnia enim possum in eo qui me confortet.

Collos.1.29. In quo (Iesu Christo) & laboro certando secundum operationem eius, quam operatur in me in virtute cap.3.9.10.

2.Timot.2.21. Si quis ergo emundauerit se ab istis, erit vas in honorem, sanctificatum & vtile domino ad omne opus bonũ paratũ.

Heb.4.16. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ, vt misericordiam consequamur & gratiam inueniamus in auxilio oportuno.

Cap.12.12. Propter quod remissas manus, & soluta genua erigite & gressus rectos facite pedibus vestris, vt non claudicans quis erret, magis autem sanetur.

Iacob.4.8. Appropinquate Deo: & appropinquabit vobis. Emũdate manus peccatores, & purificate corda, duplices animo. 1.Pet.1.22. 1.Ioan.3.3.

Apoc.3.20. Ecce sto ad ostium & pulso, si quis audierit vocẽ meam & aperuerit ianuam intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum.

Ad bonum cognoscendum illuminatur.

Psal.31.8. INtellectum tibi dabo, & instruam te in via hac. Nolite fieri sicut equus & mulus.

35.9. In lumine tuo videbimus lumen.

93.12. Beatus homo quem tu erudieris domine, & de lege tua docueris eum.

118.18. Reuela oculos meos & cõsiderabo mirabilia de lege tua.

Ioan.1.9. Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

Roma.1.19. Deus enim illis manifestauit: inuisibilia enim ipsius, à creatura mundi, per ea quæ facta sunt intellecta, conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus & diuinitas: ita vt sint inexcusabiles.

1.Ioan 2.27. Et non necesse habetis vt aliquis vos doceat: sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus, & verum est, & non est mendacium.

Ad perficiendum adiuuatur.

Matt.23.37. HIerusalem, Hierusalem quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare

filios

filios tuos, quemadmodum gallana congregat pullos suos sub alas suas, & noluisti

Sine me nihil potestis facere. *Ioan 15.5.*

Similiter autem & spiritus adiuuat infirmitatem nostrã. *Rom.8.26.*

Non quòd sufficientes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est. *2.Cor.3.5.*

Deus est enim qui operatur in vobis velle & perficere pro bona voluntate. *Phil.2.13.*

A nullo violentatur.

DIXITQVE Dominus ad Cain: Quare iratus es? & cur concidit facies tua? Nónne si bene egeris recipies? Sin autem malè, statim in foribus peccatum tuum aderit. Sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. *Gene.4.6.*

Voluntariè sacrificabo tibi. *Psalm.53.8.*

Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui. Adiecit mandata & præcepta sua: Si volueris mandata seruare, conseruabunt te. *Ecclef.15.14.*

Perditio tua Israël, tantummodo in me auxiliũ tuum. *Ozee.13.9.*

Pharisæi autem & legisperiti consilium Dei spreuerunt in semetipsos, non baptizati ab eo. *Luc.7.30.*

Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios. *Heb.10.26.*

Ecce sto ad ostium & pulso: Si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad eum & cœnabo cum illo, & ipse mecum. *Apoc.3.20.*

Libertas Euangelica.

SI vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. 36. Si ergo vos Filius liberauerit, verè liberi eritis. *Ioan.8.32.*

Liberati autem à peccato, serui facti estis iustitiæ. *Rom.6.18.*

Lex enim spiritus vitæ in Christo Iesu liberauit me à lege peccati & mortis. 21. Ipsa creatura liberabitur in seruitute corruptionis, in libertatem gloriæ filiorum Dei. *Cap.8.2.*

Vbi autem Spiritus Domini, ibi libertas. *2.Cor.3.17.*

Vos enim in libertatem vocati estis fratres: tantùm ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem seruite inuicem. 1. Pet. 1. 18. Cap. 2. 16. 2. Pet. 2. 19. *Gal.5.13.*

Ad Deum ordinatur.

LIBERATI autem à peccato, serui facti estis iustitiæ. *Rom.6.18.*

Cùm enim serui esseris peccati, liberi fuistis iustitiæ.

Ibidem.20. Quem ergo fructum habebatis in his, de quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum mors. Nunc verò liberati à peccato: serui autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.

1.Cor.7.22. Qui enim in Dño vocatus est seruus, libertus est Domini.

Galat.5.23. Vos enim in libertatem vocati estis fratres, tantùm ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem Spiritus seruite inuicem.

1 Cor.7.21. Similiter qui liber vocatus est: seruus est Christi.

Iacobi.1.25. Qui autem perspexerit in lege perfectæ libertatis, & permanserit in ea, non auditor obliuiosus factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.

2.12. Sic loquimini et sic facite, sicut per legem libertatis incipientes iudicari.

1.Pet.2.16. Benefaciendo obmutescere faciatis os hominibus stultis et ignorantibus, tanquam liberi et non veluti velamen habentes malitiæ libertatem, sed tanquam serui Dei.

Libertas humana commendatur.

1.Cor.7.21. SERVVS vocatus es? non sit tibi curæ: sed et si potes fieri liber, magis vtere.

Ibidem.23. Prætio empti estis, nolite fieri serui hominum.

Libertas praua improbatur. Vide detractio.

Iob.11.12. VIR vanus in superbiam erigitur, et tanquam pullum onagri se liberum natum putat.

Iere 34.15. Et conuersi estis vos hodie, et fecistis quod rectū est in oculis meis, vt prædicaretis libertatem vnusquisque ad amicum suum, et iniistis pactum in conspectu meo in domo, in qua inuocatum est nomen meum super eam.

Osee.7.16. Reuersi sunt vt essent absque iugo, facti sunt quasi arcus dolosus, cadent in gladio principes eorum, à furore linguæ suæ, ista subsannatio eorum in terra AEgypti.

2.Pet.2.18. Superba enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desiderio carnis luxuriæ eos, qui paululum effugiunt, quia in errore conuersantur.

A lingua mala cauendum. Vide detractio.

Leuit.19.16. NON eris criminator nec susurro in populo.

Iob.5 21. A flagello linguæ absconderis, et non timebis calamitatem cùm venerit.

Psal.51.4. Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua, sicut nouacula

acuta fecisti dolum.

Acuerunt linguas suas sicut serpentes, venenum aspidum sub labijs eorum. 12. Vir linguosus non derigetur in terra, virum iniustum mala capient in interitu. *Psal. 139.4.*

Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labijs meis. *140.3.*

Remoue à te os prauum, & detrahentia labia sint procul à te. *Prou. 4.24.*

Abscondunt odium labia mendacia, qui profert contumeliam insipiens est. *Cap. 10. 18.*

Simulator ore decipit amicum suum, iusti autem liberabuntur scientia. Cap. 12.13.19. *Cap. 11. 9.*

Lingua sapientum ornat scientiam, os fatuorum ebullit stultitiam. Cap. 16.27. *Cap. 15.2.*

Homo peruersus suscitat lites, & verbosus separat principes. Cap. 30.11. *Ca. 16 28.*

Qui peruersi cordis est, non inueniet bonum: & qui vertit linguam, incidet in malum. *Cap. 17.20.*

Labia stulti miscent se rixis, & os eius iurgia prouocat. Os stulti contritio eius, & labia ipsius ruina animę eius, verba bilinguis quasi simplicia & ipsa perueniunt vsque ad interiora ventris. *Cap. 18.6.*

Ei qui reuelat misteria, & ambulat fraudulenter & dilatat labia sua, ne commisceaaris. *Cap. 20.19.*

Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustijs animam suam. Cap. 26. 20. *Ca. 21. 23.*

Multas curas sequuntur somnia, & in multis sermonibus inuenietur stultitia. *Eccles. 5.2.*

Custodite vos à murmuratione quæ nihil prodest, & à detractione parcite linguæ, quoniam sermo obscurus in vacuū non ibit, os autem qui mentitur occidit animam. *Sapi. 1. 11.*

Non appelleris susurro, & lingua tua, ne capiaris & confundaris, super furem enim est confusio & pœnitentia, & deuoratio pessima super bilinguem, susurratori autem odium, & inimicitia, & contumelia. *Eccle. 5. 16.*

Susurro & bilinguis maledictus, multos enim turbauit pacem habentes: lingua tertia multos commouit, & dispersit illos de gēte in gentē, ciuitates muratas diuitum destruxit, & domos magnatorū effodit, virtutes populorū cōcidit, & gētes fortes dissoluit. Lingua tertia mulieres viratas eiecit & priuauit illas laboribus suis, qui respicit illā nō habebit requiē, nec habebit amicū in quo requiescat. Flagelli plaga liuorū facit, plaga *Ca. 28. 15.*

autem linguæ comminuet ossa multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam &c. 28. Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire et ori tuo facito ostia, & seras auribus tuis.

1. Cor. 15. 33. Corrumpunt bonos mores colloquia praua.

Iacob. 1. 19. Sit autem omnis homo velix ad audiendum, tardus autem ad loquendum & tardus ad iram.

Cap 3. 5. Lingua modicum quidem membum est & magna exaltat, ecce quantus ignis quàm magnám syluam incendit: & lingua ignis est, vniuersitas iniquitatis. 8. Linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum malum, plena veneno mortifero.

Cap. 4. 11. Nolite detrahere alterutrum fratres mei.

Lingua deserte moderanda.

Prou. 10. 19. IN multiloquio non deerit peccatum, qui autem moderatur labia sua, prudentissimus est.

Cap. 12. 14. De fructu oris sui vnusquisque replebitur bonis, & iuxta opera manuum suarum retribuetur ei.

Cap. 13, 2. De fructu oris sui homo satiabitur bonis, anima autem præuaricatorum iniqua. 3. Qui custodit os suum, custodit animam suam, qui autem inconsideratus est ad loquẽdum, sentiet mala.

Cap. 17. 27. Qui moderatur sermones suos, doctus & prudens est, & pretiosi spiritus vir eruditus.

Cap. 18. 21. Mors & vita in manu linguę, qui diligunt eam, commedent fructus eius.

Cap. 21, 23. Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustijs animam suam.

Eccles. 14 1. Beatus vir qui non lapsus est verbo ex ore eius, & non est stimulatus in tristitia delicti.

Cap. 20. 5. Est tacens qui inuenitur sapiens, & est odibilis qui procax est ad loquendum. Cap. 22. 23.

Cap. 23. 20. Homo assuetus in verba improperii, in omnibus diebus suis non erudietur. 17. In disciplinatæ loquelæ non assuescat os tuum, est enim in illa verbum peccati.

Mat. 12. 36. Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationẽ de eo in die iudicij.

Luc. 6. 45. Bonus homo de bona thesauro cordis sui profert bonum, & malus homo de malo thesauro profert malum, ex abundantia enim cordis os loquitur.

Iacob. 1. 19. Sit autem omnis homo velox ad audiendũ, tardus autem ad

ad loquendum, & tardus ad iram.

In multis enim offendimus omnes, si quis in verbo non offendit hic perfectus est vir. *Cap.3.2.*

Qui enim vult vitam diligere, & dies videre bonos, coerceat linguam suam à malo, & labia eius non loquantur dolum. *1.Pet.3.10.*

LOENA occupatur Iosue.10.29. Deficit à Iuda.4.Reg.8.22. popugnatur ab Assyrijs Cap 19. 8.

Loquenda sunt vera, honesta, & quæ audientibus prodesse queant.

DOMINE quis habitabit in tabernaculo tuo? qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua &c. Qui iurat proximo suo & non decipit &c. qui facit hæc non commouebitur in æternum. *Psalm.14.1.*

De fructu oris sui homo satiabitur bonis, anima autem prę uaricatorum iniqua, qui custodit os suum, custodit animam suam, qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala. *Prou.13. 2.*

Labia deosculabitur qui recta verba respondet. *Cap.24.26.*

Mala aurea in lectis argenteis qui loquitur verbum in tempore suo Cap. 29.20. *Cap.25.11.*

Sit sermo vester est, est, non, non, quod autem his abundantius est, à malo est. *Matt.5.37.*

Dico autem vobis (ait Christus) quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddēt rationem Deo in die iudicij. Eccles. 7. 37. *Cap.12.36.*

Omnis sermo malus ex ore vestro non prodeat, sed si quis bonus ad ædificationem fidei vt det gratiam audientibus. *Ephes.4.29.*

Fornicatio & omnis immunditia aut auaritia nec nominetur in vobis sicut decet sanctos. *Cap.5.3.*

Nunc autem deponite & vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. *Colos.3.8.*

Qui enim vult vitam diligere & dies videre bonos, coerceat linguam suam à malo & labia eius ne loquantur dolū. *1.Pet.3.10.*

Loquendi tempus & oportunitas.

LAETATVR homo in sententia patris sui, & sermo oportunus est optimus. *Prou.15.23.*

Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo. Ecclesiast. 8.5. *Cap.25.11.*

Ecclef, 11.8. Priusquam audias ne respondeas verbum, & in medio seniorum ne adijcias loqui.

Ca.20.6. Est autem tacens non habens sensum loquelæ, & est tacēs sciens tempus apti temporis. Cap.33. 4.

Ca.32.9. Audi tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia.

Quomodo loquendum.

Iob.6.29. RESPONDETE obsecro absque contentione,& loquentes id quod iustum est, iudicate.

Prou.15.4. Lingua placabilis lignum vitæ, quæ autē immoderata est, conteret spiritum. Cap.16.20.22.

Ca 29.11. Totum spiritum suum profert stultus, sapiens differt & reseruat in posterum.

Eccle.4.34. Noli citatus esse in lingua tua & inutilis & remissus in operibus tuis.

Ca.5.16. Non appelleris susurro, & lingua tua ne capiaris & confundaris.

Ca.6.5 Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos, & lingua Eucharis (.i. gratiosa) in bono homine abundat.

Coloss.4.6. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, vt sciatis quomodo oporteat vos vnicuique respondere.

Lingua indiscreta, Deum prouocat.

Leuit.19.16. NON eris criminator, nec susurro in populis.

Psal.51. Quid gloriaris in malitia? Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua. Dilexisti malitiam. Dilexisti omnia verba præcipitationis, lingua dolosa. Propterea Deus destruet te in finem.

Sapien.1.8. Propter hoc, qui loquitur iniqua, non potest latere: nec prætereet illum corripiens iudicium.

Eccle 2.14. Væ duplici corde, & labijs scelestis.

27.14. Narratio peccantiū odiosa,& risus illorū in delictis peccati.

Ierem.8.6. Attendi & auscultaui,nemo quod bonum est,loquitur.

Ioan.3.31. Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur.

1.Tim.5.13. Non solùm otiosæ, sed & verbosæ curiosæ, loquentes quę non oportet.

Seipsum lædit.

Iob.11.2. NVNQVID qui multa loquitur non audietur? & vir verbosus iustificabitur?

13.5. Atque vtinam taceretis, vt putaremini sapientes.

Psal.139.12. Vir linguosus, non dirigetur in terra.

Proue,14.23. Vbi autem verba sunt plurima, ibi frequenter egestas.

Malum

Malus obedit linguæ iniquæ, & fallax obtemperat labijs mendacibus. 17.4.

Os ſtulti contritio eius: & labia ipſius ruina animæ eius. 18.17.

Nubes & ventus, & pluuiæ non ſequentes, vir glorioſus, & promiſſa non complens. 25.14.

Sicut vrbs patens, & abſque murorum ambitu: ita vir, qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum. *Ibidem*.28.

Vidiſti hominem velocem ad loquendum, ſtultitia magis ſperanda eſt, quàm illius correctio. 29 20.

Labia inſipientis præcipitabunt eum. Initium verborum eius ſtultitia, & nouiſſimum oris illius error peſsimus. *Eccleſ*. 10. 12.

Lingua imprudentis, ſubuerſio eſt ipſius. *Eccleſi*. 5.15.

Qui multis vtitur verbis, lædet animam ſuam. 20.8.

Homo ingratus, quaſi importuna fabula eſt, cum ore imperito frequentatur. *Ibidem*.21.

In ore fatuorũ cor illorum: & in corde ſapientum os illorũ. 21.29.

Aurum tuum & argentum tuum conſla, & verbis tuis facito ſtateram, & frenos ori tuo rectos, & attende ne fortè labaris in lingua tua, & cadas in conſpectu inimicorum inſidiantium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem.

Qui ſophiſticè loquitur, odibilis eſt: in omni re defraudabitur. Non eſt enim illi data à Domino gratia, omni enim ſapientia defraudatus eſt. 37.23.

Si quis putat ſe religioſum eſſe, non refrenans linguam ſuam, huius vana eſt religio. *Iaco*.1.26.

Poteſt etiam freno circumducere totum corpus. Si autem equis frena in ora mittimus ad conſentiendum nobis, omne corpus illorum circunferimus. 3.2.

Lingua modicum quidem membrum eſt, & magna exaltat. Ecce quantus ignis, quam magnam ſyluam incendit. Et lingua, ignis eſt, vniuerſitas iniquitatis. Lingua conſtituitur in membris noſtris, qui maculat totum corpus: & inflammat rotam natiuitatis noſtræ, inflammata à gehenna. *Ibidem*.5.

Omnis natura beſtiarum, & volucrum, & ſerpentium, & cæterorum domantur, & domita ſunt à natura humana: Linguam autem nullus hominum domare poteſt: inquietum malum, plena veneno mortifero. *Ibidem*.7.

In ipſa benedicimus Deum & Patrem, & in ipſa maledicimus homines, qui ad imaginem & ſimilitudinem Dei facti ſunt. Ex ipſo ore procedit benedictio & maledictio. Non oportet fratres mei hæc ita fieri. Vide: Detractio, & Mendacium. *Ibidem*.9.

Proximum molestat.

Iob.6.26. AD increpandum tantùm eloquia concinnatis, & in ventum verba profertis.

Psalm. 56.5. Filij hominum dentes eorum arma sagittæ, & lingua eorum gladius acutus.

Psalm.119. 2. Domine libera animam meam à labijs iniquis,& à lingua dolosa.

Prou.8.13. Os bilingue detestor.

12.6. Verba impiorum insidiantur sanguini:os iustorum liberabit eos.

26.28. Lingua fallax, non amat veritatem, & os lubricum operatur ruinas.

Eccles. 21.19. Narratio fatui, quasi sarcina in via.

22.24. Pungens oculum deducit lachrymas: & qui pungit cor, profert sensum.

37.21. Verbum nequam immutabit cor, ex quo partes quatuor oriuntur, bonum & malum, vita & mors, & dominatrix illorum est asidua lingua.

Discordiam seminat.

Prou.12.13. PROPTER peccata labiorum, ruina proximat malo:effugit autem iustus de angustia.

16.28. Homo peruersus suscitat lites,& verbosus separat principes.

Ibidem.29. Vir iniquus fodit malum,& in labijs eius, ignis ardescit.

18.6. Labia stulti miscent se rixis, & os eius iurgia prouocat.

Ibidem.8. Verba bilinguis, quasi simplicia, & ipsa perueniunt vsque ad interiora ventris.

Eccle.9.25. Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus,& temeratius in verbo suo odibilis erit.

23.21. Duo genera abundant in peccatis, & tertium adducit iram & perditionem. Anima callida, quasi ignis ardens, non extinguetur donec aliquid glutiat,& homo nequam in ore carnis suæ non desinet, donec incendat ignem.

28.16. Lingua tertia viratis eiecit, & priuauit illas laboribus suis. Qui respicit illam, non habebit requiem, nec habebit amicum in quo requiescat.

Ibidem.22. Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam.. Vide Detractio.

Modum non seruat, scilicet quando loquendum.

Prou.18.13. QVI prius respondet, quam audiat, stultũ se esse demonstrat, & confusione dignum.

Vidisti

Vidisti hominem velocem ad loquendum, stultitia magis speranda est, quàm illius correctio. 29.20.

A facie verbi parturit fatuus, Sagitta infixa fœmori canis, sic verbum in corde stulti. Eccles.19.11.

Lasciuus autem & imprudens non seruabit tempus. 20.7.

Ex ore fatui reprobabitur parabola, non enim dicit illam in tempore suo. Ibidem.22.

Cui loquendum.

NOli verbosus esse in multitudine presbyterorum. Eccles.7.15.

Labia imprudentium stulta narrabunt. 21.28.

Musica in luctu, importuna narratio. 22.6.

Qui narrat verbum non audienti, quasi qui excitat dormientem de graui somno. Ibidem.8.

Cum stulto, ne multum loquaris. Ibidem.14.

Quomodo loquendum.

NOn decet stultum magnificus sermo, multo minus principem sermo mendax. Prouerb.17.7.

Quomodo si spina nascatur in manu temulenti: sic parabola in ore stultorum. 26.9.

In multis sermonibus inuenietur stultitia. Eccles.5.2.

Stultus verba multiplicat. 10.14.

Ne iteres verbum nequã & durum, & non minoraberis. 19.7.

LOTH *liberatur ab incendio Sodomorũ Ge.* 19.15.17.2 *Pet.*2 7.

Vxor eius mutatur in statuam salis. Gen. 19.26. *Sap.*10.7. *Luc.* 17.32.

Concubit cum duabus filiabus suit. Gen. 19.31.35.

Longanimitatis diuinæ fructus.

NEc vult Deus perire animam: sed retractat, cogitans ne penitus pereat qui abiectus est. 2.Reg.14.14.

Altissimus enim est patiens redditor. Eccles.5.15.

Et misereris omnium, quia omnia potes: dissimulans peccata, propter pœnitentiam. Sapien.11.24.

Propterea expectat Dominus, vt misereatur vestri, & ideo exaltabitur parcens vobis, quia Deus iudicij dominus. Beati omnes qui expectant eum. Esa.30.18.

Arborem fici, &c. (Vide in tit.) Arbor. Luc.13.6.

Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidã existimant, sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti. 2.Pet.3.9.

Longanimitis contemptus.

MIserator & misericors Dominus, longanimis, & multum misericors. Psal.112.8.

Esa.28.10. Et erit eis verbum Domini, manda remanda, manda remanda, modicum ibi, modicum ibi, expecta, expecta, vt vadant & cadant retrorsum, & conterantur, & illaqueentur, & capiantur.

42.14. Tacui semper, silui, patiens fui: sicut parturiens loquar.

65.2. Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas.

Ezech. 12.22. Fili hominis, quod est prouerbium istud in terra Israël, dicentiũ: In longũ differentur dies, & peribit omnis visio.

Ibidem.24. Non enim erit vltra omnis visio cassa, neque diuinatio ambigua in medio filiorum Israël, quia ego Dominus loquar, & quodcunque locutus fuero verbum, fiet.

Roman. 2.4. An diuitias bonitatis eius, & patientiæ & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam, & impœnitẽs cor, thesaurizas tibi irã, in die irę & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuique secundũ opera sua.

Lotio pedum.

Gen. 18.4. ADFERAM pauxillũ aquę (ait Abrahã ad Angelos hospitio susceptos) & lauẽtur pedes & requiescite sub arbore.

Cap. 19.2. Dixit Loth (Angelis hospitio susceptis) obsecro dñi, declinate in domũ pueri vestri, & manete ibi, lauate pedes vestros, & mane proficiscemini in viam vestram.

Cap. 43.24. Et introductis (fratribus suis in domũ) attulit aquam (Ioseph) & lauarunt pedes suos, deditque pabulum asinis eorum. Cap 24.32

Ioan. 13.4. Surgit à cœna (Christus) & ponit vestimenta sua, & cùm accepisset lintheum pręcinxit se, deinde mitit aquam in peluim, & cœpit lauare pedes discipulorum & extergere lintheo quo erat pręcinctus. 14. Si ego laui pedes vestros, & vos debetis alter alterius lauare pedes.

1.Tim.5. 10. In operibus bonis testimonium habens, si filios educauit (vidua quę eligẽda sit) si hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, si tribulationem patientibus subministrauit, si omne opus bonum subsecuta est.

LVCAS medicus, Coloss. 4. 14. Manet cum Paulo. 2.Timoth. 4. 11.

Lucifer cecidit de celo. Esai. 14. 12.

Lugendum super peccato amarè.

Iudith.8. 14. SED quia patiens Dominus est, in hoc ipso pœniteamus, & indulgentiam eius fusis lachrymis postulemus: non enim quasi homo, sic Deus comminabitur.

Nunquid

Nunquid non paucitas dierum meorum finietur breui? Dimitte ergo me vt plangam paululum dolorem meum, antequam vadam. *Iob. 10.20.*

Laboraui in gemitu meo, Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem. *Psal. 6.7.*

Deus vitam meam annunciaui tibi, posuisti lachrymas meas, in conspectu tuo. *55 9.*

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam. *118.136.*

Tempus flendi. *Eccles. 3. 4.*

Vox in vijs audita est, ploratus & vlulatus filiorum Israël, quoniam iniquam fecerunt viam suam, obliti sunt Domini Dei sui. *Ierem. 3.21.*

In fletu venient, & in misericordia reducam eos. *31.9.*

Nunc ergo, dicit Dominus, conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu, & in planctu, & scindite corda vestra & non vestimenta vestra. *Ioel. 2. 12.*

Super proximo fructiferè.

NON desis plorantibus in consolatione, & cum lugentibus ambula. *Eccles. 7. 38.*

Quod si hoc non audieritis, in abscondito plorans plorabit anima mea à facie superbiæ: plorans plorabit, & deducet lachrymas oculus meus, quia capt⁹ est grex Domini. *Ierem. 13. 17.*

Flete cum flentibus. *Rom. 12. 15.*

Et qui flent, tanquam non flentes. *1. Cor. 7. 30.*

Et lugeam multos ex ijs, qui antè peccauerunt, sed non egerunt pœnitentiam super immunditia, & fornicatione, & impudicitia, quam gesserunt. *2. Cor. 12. 21.*

Lux est Deus in se incomprehensibilis.

IN manibus abscondit lucem, & præcepit ei, vt rursus adueniat. Annunciat de ea amico suo, quòd possessio eius sit, & ad eam possit ascendere. *Iob. 36. 32.*

Amictus lumine sicut vestimento. *Psal. 103. 2.*

Ego sum lux mundi. *Ioan. 8. 12.*

Lucem habitat inaccessibilem, quam nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor & imperium in sempiternum. *1. Tim. 6. 16.*

Quoniam Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt vllæ. *1. Ioan. 1. 5.*

Lux gratiæ illuminat intellectum.

Multi

Psal. 4. 16. MVlti dicunt, quis ostendit nobis bona? Signatu
super nos lumen vultus tui.
88. 16. Domine in lumine vultus tui ambulabunt.
111. 4. Exortum est in tenebris lumen rectis.
Esa. 9. 2. Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucē magn
habitantibus in regione vmbræ mortis, lux orta est eis.
42. 7. Et dedi te in fœdus populi & gentium, vt aperires oc
cœcorum.
49. 6. Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea.
50. 10. Quis ambulauit in tenebris, & non est lumen ei? sp
& in nomine Domini, & innitatur super Deum suum.
60. 1. Surge illuminare Hierusalē, quia venit lumen tuum,
gloria Domini super te orta est.
Mich. 7. 8. Surgam cùm sedero in tenebris, Dominus lux mea e
Matt. 4. 16. Terra Zabulon & terra Neptalim, via maris trans Io
danem Galileæ gentium: populus qui ambulabat in ten
bris, vidit lucem magnam.
Ioan. 1. 9. Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venien
tem in hunc mundum.
Ephe. 5. 14. Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit t
Christus.

Inflammat affectum.

Psal. 42. 3. EMitte lucem tuam & veritatem tuam.
96. 11. Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia.
Esa. 2. 5. Domus Iacob venite, & ambulemus in lumine Dei
nostri.
60. 3. Et ambulabunt gentes in lumine tuo.
Ioan. 9. 5. Quandiu sum in mundo, lux sum mundi.
12. 35. Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehendant. Et qui ambulat in tenebris, nescit quò vadit. Dum lucem habetis, credite in lucem, vt filij lucis sitis.
Ephes. 5. 6. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino, vt filij lucis ambulate. Fructus autem lucis, est in omni bonitate & iustitia.
1. Thes. 5. 4. Vos autem fratres non estis in tenebris, vt vos dies illa tanquam fur comprehendat. Omnes enim vos filij lucis estis, & filij diei. Non sumus noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut cæteri, sed sobrij simus & vigilemus.
1. Ioan. 1. 6. Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatē nō facimus.

Si autem

Si autem in luce ambulemus, sicut & ipse est in luce, societatem habemus ad inuicem.

Iterum mandatum nouum scribo vobis, quia verum est & in ipso, & in vobis: quia tenebræ transierunt, & verum lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse, & fratrem suum odit, in tenebris est vsque adhuc. Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, & scandalum in eo non est. *1.Ioan.2.8.*

Lux gratiæ malis est odibilis.

Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias eius. *Iob.24.13.*

Auferetur ab impijs lux sua. *38.15.*

Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum: & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem: Omnis enim qui malè agit, odit lucem: & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius. *Ioan.3.19.*

Lux naturalis iucunda.

ET ait Tobias: Quale gaudium mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non video? *Tob.5.12.*

Lux oculorum lætificat animam. *Pro.15.30.*

Dulce lumen & delectabile est oculis videre solem. *Eccle.11.9.*

Ego Dominus, & non alter, formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum. *Esa.45.7.*

Lux exemplaris.

LVX oculorum exhilarat cor. *Prou. 15. 30.*

Vos estis lux mundi. Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est. *Mat.5.14.*

Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, vt manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta. *Ioan.3.21.*

Ille erat lucerna ardens & lucens. *5.35.*

Prouidentes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. *Rom.12.17.*

Commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. *2.Cor. 4.2.*

Prouidemus enim bona non solùm coram Deo, sed etiam coram hominibus. *8.21.*

Sitis sine querela & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis prauæ & peruersæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes ad gloriam meam in die Christi. *Phil.2.15.*

Modestia vestra nota sit omnibus hominibus, *4.5.*

In sa-

Colof.4.5. In ſapientia ambulate ad eos, qui foris ſunt, tempus redimentes.

Tit.2.7. In omnibus teipſum præbe exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate.

1.Pet.2.12. Conuerſationem veſtram inter Gentes habentes bonam, vt in eo quod detractant de vobis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos conſiderantes, glorificent Deum in die viſitationes.

Lux eſt Chriſtus.

Eſa.9.2. POpulus qui ambulat in tenebris, vidit lucem magnam, habitantibus in regione vmbræ mortis lux orta eſt eis.

Cap.24.6. Ego Dominus vocaui te in iuſtitiam, & apprehendi manum tuam, & ſeruaui te, & dedi te in fœdus populi, in lucẽ gentium, vt aperires oculos cæcorũ, & educeres de concluſione vinctum, & de domo carceris ſedentes in tenebris.

Cap.60.1. Surge illuminare Hieruſalem, quia venit lumen tuum & gloria Domini ſuper te orta eſt. 3. Ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in ſplendore ortus tui. 19. Non erit tibi amplius Sol ad lucendum per diem, nec ſplendor Lunæ illuminabit te, ſed erit tibi Dñs in lucẽ ſempiternam.

Cap.49.6. Ecce dedi te in Lucem Gentium, vt ſis ſalus mea vſque ad extremum terræ.

Ioan.1.5. In ipſo vita erat, & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.

Cap.8.12. Iterum locutus eſt eis (Scribis & Phariſæis) Ieſus dicens: ego ſum lux mundi, qui ſequitur me non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ.

Cap.9.5. Quàm diu ſum in mundo lux ſum mundi.

Cap.12.36. Dum lucem habetis dixit Ieſus (turbis Iudęorum) credite in lucem vt filij lucis ſitis. 46. Ego lux in mundum veni, vt omnis qui credit in me in tenebris non maneat.

1.Ioan.1.5. Deus lux eſt & tenebræ in eo non ſunt vllæ.

Cap.2.8. Iterum mandatum nouum ſcribo vobis, quia, tenebræ tranſierunt & verum lumen iam lucet.

Lux ſunt Chriſtiani.

Prouer.4.18. IVSTORVM ſemita quaſi lux ſplendens procedit & creſcit vſque ad perfectam diem, via impiorum tenebroſa, neſciunt vbi corruant.

Eſa.62.1. Propter Syon non tacebo, & propter Hieruſalem non quieſcam, donec egrediatur vt ſplendor iuſtus eius, & ſaluator

natoreius vt lampas accendatur.

Vos estis lux mundi, non potest ciuitas abscondi supra montem posita. Rom. 2.19. *Matt. 5.15.*

Omnia facite sine murmurationibus & hesitationibus, & sitis sine quærela, & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis prauæ & peruersæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. *Philip. 2. 15.*

LYDIA purpurarea credit in Christum Act. 16.14.

LISIAS Dux exercitus Antiochi. 1. Machab. 3.32.

PACTVM init cum Iudæis. Ca. 6.58. Capitur & iussu Demetrij occiditur. Cap. 7.2.

MAACHA filia Tholmai regis Gessur mater Absalonis. 2. Reg. 3.3.

MAACHA filia Abessalom mater Abiam Regis Iudæ. 3 Reg. 15.2. appellatur Michaia. 2. Paral. 13.2

MACEDONIA Largitur eleemosinas pauperibus Ierosolimitanis. Rom. 15.26. 2. Cor. 8. 1.

PAVLVS vocatur in Macedoniam, Act. 16.9.

MADIAM filius Abraham. Gene. 25.2.

DEVS præcepit vt cædantur Madianitæ Nume. 25.16.

MADIANITAE cæduntur cum rege suo. Ca. 31.7.

OPPRIMIT Israelem Iudic 6.1 irruit in es Gedeon. Cap. 7. ‡.

MAGDALENA liberata à septem Dæmonibus, sequitur Christum. Luc. 8.2. aßistit cruci Domini. Ioan. 19.25. Christus apparet ei. Mar. 16.9.

MAGI Pharaonis virgas suas vertunt in colubros Exod. 7.12.

MAGI primitiæ gentium Christum adorant. Math. 12.11

Vide incantationes.

MALALEEL nascitur. Gene. 5.12.

MALCHO amputat Petrus auriculam. Ioan. 18. 10.

Magisterium non ambiendum.

VOs autem nolite vocari Rabbi: vnus est enim magister vester: omnes autem vos fratres estis. Nec vocemini magister, quia magister vester vnus est Christus. *Matth. 23.8.*

Nolite plures magistri fieri fratres mei, scientes quoniã maius iudicium sumitis. *Iacobi. 3. 1.*

Maledictio & Benedictio.

DE ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas, in quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris. *Gen. 3.17.*

Nequaquam vltra maledicam terræ propter homines, sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua, non igitur vltra percutiam omnem animam viuentem sicut feci. *Cap. 8.21.*

Ait

Cap.9.25. Ait(Loth euigilans ex vino)maledictus Chanaan, seruus seruorum erit fratribus suis, dixitque benedictus Dominus Deus Sem sit Chanaan seruus eius. Cap. 24.41.

Cap.27.28. Dixit Abraham Esau filio suo, det tibi Dominus de rore cæli,& de pinguedine terræ abundantiā frumēti & vini.

Cap.48.15. Benedixit Iacob filijs Ioseph & ait: Deus in cuius conspectu ambulauerunt patris mei Abraham & Isaac, Deus qui pascit me ab adolescentia mea vsque in præsentē diem, Angelus qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis.&c. 20.

Cap.49.7. Maledictus furor eorum quia pertinax: & indignatiō eorum quia dura, diuidam eos in Iacob & dispergam eos in Israël. Cap. 1. Iacob maledixit Simeoni & Leui fratribus.

Num. 5.21. Dicit dominus ad Moysen. Loquere ad filios Israël, his maledictionibus subiacebis (loquitur de muliere polluta cū altero vero) det te Dominus in maledictionem, exemplum que cunctarū in populo suo, putrescere faciat fœmur tuum, & tumens vterus tuus disrumpatur. &c.

Deut.11.26. En propono in conspectu vestro hodie benedictionem & maledictionem: benedictionem si obedieritis mandatis Domini dei vestri, quæ ego hodie præcipio vobis (loquitur Israëlitis Moyses) maledictionem si non obedieritis mādatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via quàm ego nunc ostendo vobis, & ambulaueritis post Deos alienos quos ignoratis.

Cap.27.15. Maledictus homo qui facit sculptile & conflatile, abominationem Domini & opus manuum artificum.&c.16. Maledictus qui non honorat Patrem suum & matrem.

Iosue.8.34. Benedixit (Iosue) populo Israël. Post hæc legit omnia verba benedictionis & maledictionis,& cuncta quæ scripta erant in legis volumine Iudic.9.20. 1.Reg. 17.43.

2.Reg.16.7. Ita autem loquebatur Semei cùm malediceret regi (Dauid) egredere, egredere vir sanguinum & vir Belial.

4.Reg. 2. 24. Qui (scilicet Elizeus) cùm respexisset vidit eos (pueros) & maledixit eis in nomine Domini, egressique sunt duo vrsi de saltu & lacerauerunt ex eis.42. pueros.

2.Esd.5. 13. Excussi sinum meum & dixi (scilicet Neemias auaris) Sic excutiat Deus omnem verum qui nō compleuerit verbum istud de domo sua & de laboribus suis, sic excutiatur & vacuus fiat.

Prouer. 26. 2. Sicut auis ad alta transuolans & passer quò libet vadens, sic maledictum frustra prolatū in quempiam superueniet.

Quia

Quia per memetipsum iuraui (dicit dñs) quod in solitudine& in opprobrium,& in desertum & in maledictionem erit Bosra,&omnes ciuitates erũt in solitudines sempiternas. (Prædicit Ieremias desolationẽ Ammõ, Idumeæ, Damascas, Cædar, regnorumque Asor & Aclam). Ierem. 49.13.

Hęc dicit Dominus exercituum, reuersus sum ad Syon & habitabo in medio Hierusalem, & vocabitur Hierusalem ciuitas veritatis & mons Domini exercituum mons sanctificatus. Maleficia, vide incantatores. Zach. 8.3.

Malum dicens bonum, punietur.

VAE qui dicitis malum bonum,& bonum malum, ponẽtes tenebras lucem,& lucem tenebras, ponentes amarum in dulce,& dulce in amarum. Esai. 5.20.

In eo quòd dicitis, omnes qui facit malum, bonus est in conspectu Domini, & tales ei placẽt, aut certe vbi est Deus iudicij? (comminatur Dominus se maledicturum benedictionibus sacerdotum nisi resipiscant,&c.) Malac. 2.17.

Qui dicunt impio, iustus es, maledicenteis populi, & detestabuntur eos tribus qui arguunt eum, laudabuntur & super ipsos veniet benedictio. Prou. 24.24.

Malum declinandum & bonum faciendum.

NE sis sapiens apud temetipsum, time Deum & recede à malo. Prou. 3. 7.

Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere peruerse, discite benefacere. Esa. 1.16.

Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia pręcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, vita viuet & non morietur, omnium iniquitatũ eius quas operatus est, nõ recordabor. Ezech. 18.21.

Malorum consortium vitandum.

BEATVS Vir qui non abijt in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit. Psalm. 1.

Non sedi cum consilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Odiui ecclesiam malignantium, & cum impijs non sedebo. 25.4.

Fili mi, si te lactauerint peccatores, ne acquiescas eis. Prou. 1. 10.

Vade contra virum stultum, & nescit labia prudentiæ. Cap. 14.7.

Time Dominum, fili mi, & regem; & cum detractoribus non commiscearis, quoniam repente consurget perditio Cap. 24.21.

eorum: & ruinam vtriusque quis nouit?

Cap.29.24. Qui cùm fure participat, odit animam suam adiurantes audit & non indicat.

Eccles.8.18. Cùm audace non eas in via, ne fortè grauet mala sua in te, ipse enim secundùm voluntatem suam vadit, & simul cum stultitia illius peries.

Cap.13.1. Qui tetigerit picem, coinquinabitur ab ea, & qui communicauerit superbo, induet superbiam, &c.

2.Cor.6.14. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? quæ autem conuentio Christi ad Belial? aut quæ pars fideli cum infideli? Qui autem consensus templo Dei cum idolis?

2.Ioan.10. Si quis venit ad vos & hanc doctrinam non adfert, nolite recipere eum in domum, nec, aue ei dixeritis, qui enim dicit illi aue, communicat operibus eius malignis.

Apocal.18.4. Et audiui aliam vocem de cœlo dicentem: Exite de illa (scilicet Babylone) populus meus, & ne participes sitis delictorum eius, & de plagis eius non accipiatis.

Malum non est reddendum pro malo.

Prou.20.22. NE dicas, reddam malum pro malo: expecta eum & liberabit te. Idem habetur verbatim Cap.24.29.

Rom.12.14. Benedicite persequentibus vos, benedicite & nolite maledicere. 17. Nulli malum pro malo reddentes.

1.Cor.4.12. Maledicimus & benedicimus, persecutionem patimur & sustinemus.

1.Thess.5.15. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini inuicem & in omnes.

1.Pet.3.8. In fide autem omnes vnanimes, conpatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles, non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed econtrario benedicentes.

Malum pœnæ est à Deo.

Deut.32.23. CONGREGABO super eos mala, & sagittas meas complebo in eos. (Populum Israël propter eorum ingratitudinem).

3.Reg.9.9. Qui dereliquerit Dominum Deum suum (Israëlitici populi) qui eduxit patres eorum de terra Aegypti, & secuti sunt Deos alienos & adorauerunt eos, & coluerunt eos, idcirco induxit Dominus super eos omne malum hoc.

Nonne

Nonne vidisti (scilicet Thesbitis) humiliatúm Achab coram me? Quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius, sed in diebus filij sui inferam malum domui eius. *Cap.21.29.*

Ego sum Dominus, & non est alter formans lucem & creans tenebras, faciens pacem & creans malum. *Esa.45.7.*

Hæc dicit dñs, ecce ego inducam super eos mala de quibus exire non poterunt, & clamabunt ad me, & non exaudiam eos. Cap.32.42. Ionæ.3.10. *Hierem. 11.11.*

Propter quod statuit Dominus Deus noster vt adduceret super nos mala magna quæ non sunt facta sub cœlo, quemadmodum facta sunt in Hierusalem, &c. 4. Vt manducaret homo carnes filij sui, & carnes filiæ suæ. Deut.28.39. *Baruch.2.2.*

Si clanget tuba in ciuitate, & populus non expauescat? si erit malum in ciuitate quod Dominus non fecerit? *Amos.3.6.*

Descendit malum à Domino in portam Hierusalem. *Miche.1.12.*

Dicit Dominus: Ecce ego cogito super familiam istam malum, vnde non auferetis (scilicet Samaria & Hierusalē) colla vestra; & non ambulabitis superbi, quoniam tempus pessimum est. *Cap.2.3.*

Malum culpæ summè aduersatur Deus, multo minus Deum auctorem habet.

MENDACIVM fugies, insontem & iustum non occides, quia aduersor impium. *Exod.23.7.*

Sit timor Domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite, nō est enim apud Dominū Deū nostrum iniquitas. *2.Paral.19.7.*

Deus illorum (Ammonitarum de genere Israëlitarum) odit iniquitatem. *Iudith.5.21.*

Viri cordati audite me, absit à Deo impietas & ab omnipotente iniquitas. *Iob.34.10.*

Mane astabo tibi & videbo; quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. 7. Odisti omnes qui operantur iniquitatem, perdes omnes qui loquuntur mendacium. *Psalm.5.5.*

Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem, &c. *44.8.*

Victimæ impiorum abominabiles Domino, vota iustorum placabilia, abominatu est Domino via impij, qui sequitur iustitiam diligitur ab eo. *Prou.15.8.*

Odio sunt Deo impius & impietas eius. *Sapien.14.9.*

Nemini mandauit (Deus) impiè agere, & nemini dedit spatium peccandi. *Ecclef.15.21.*

Perditio tua Israël, tantummodo in me auxilium tuum. *Ose.13.9.*

Quid ergo dicemus? nunquid iniquitas apud Deū? absit. *Rom.9.14.*

2.Cor. 6.15. Quæ autẽ conuẽtio Christi ad Belial? aut quæ pars fide cum infideli? qui autem consensus templi Dei cum idole

Iacob. 1.13. Nemo cùm tentatur, dicat quoniam à deo tentatur. De enim intentator malorum est, ipse autem neminem tent

Malos Rectores & Prælatos permittit Deus ob peccata populi.

Iob.34.30. QVI regnare facit hominem hypocritam prop peccata populi. 3.Reg. 12.24.

Esa.29.10. Misit Dominus vobis spiritum soporis, claudet oc los vestros: Prophetas & principes vestros qui vident v siones operiet. Ezech.14.9.

Ose.13.11. Dabo tibi regem in furore meo, & auferam in indign tione mea.

2.Thess.2.11. Ideo (quia Christum non receperunt) mittet illis De operationem erroris, vt credant mendacio.

Iubetque eos audire.

Math.23.2. Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisei, o nia ergo quæcunque dixerint vobis seruate & facite; secu dùm opera verò eorum nolite facere, dicunt enim & n faciunt, &c.

Malorum etiam ministrorum opera vtitur Deus.

Math.7.22. MVLTI dicent mihi in illa die: Domine, Domine, no ne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine t dæmonia eiecimus? & in nõie tuo virtutes multas fecim

Mar.9.38. Respondit illi Ioannes, dicens: Magister, vidimus quer dam in nomine tuo eijcientem dæmonia qui non sequ tur nos, & prohibuimus eum. Iesus autem ait, nolite pr hibere eum, &c. Idem verbatim. Luc.9.49.

MANAHEM Rex Israel. 4.Reg.15.14.

MANASSES primogenitus Ioseph nascitur. Gen.41.51.et.48.

MANASSES impius filius Pij Ezechiæ, Rex Iuda. 4.Reg.21 6, 2. Paral. 32 33. Cap 33.1. Hierem. 15.4.

DVCITVR vinctus in Babilonem, & pænitentia ductus, conu titur ad Dominum, & exauditus recuperat regnum. 2. Paral.33. 11. *Relinquit post se Ammon.* 4.Reg.21.18. Matth. 10.10. *appellatur E Luce.3.28.*

Manendum est nobis in Christo.

Ioan.15.4. MANETE in me, & ego in vobis, sicut palmes non p test ferre fructum à semetipso nisi manserit in vite, nec vos nisi in me manseritis.

Rom.8.1. Nihil damnationis est ijs qui sunt in Christo Iesu: non

non ſecundùm carnem ambulant. 1.Cor.4.15.

In vno ſpiritu omnes nos in vnum baptiſati ſumus, ſiue Iudæi, ſiue Gentiles, ſiue ſerui, ſiue liberi, & omnes in vno ſpiritu potati ſumus. 1.Cor.12.13.

Sicut ergo accepiſtis Ieſum Chriſtum Dominum, in ipſo autem ambulate. Colloſ.2.6.

Et nunc filioli manete in eo: vt cum apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur ab eo in aduentu eius. 1.Ioan.2.28.

Qui ſeruat mandata eius, in illo manet, & ipſe in eo, & in hoc ſcimus quoniam manet in nobis de ſpiritu quem dedit nobis. Cap.3.24.

In hoc cognoſcimus quoniam in eo manemus & ipſe in nobis, quoniam de ſpiritu ſuo dedit nobis. Cap.4.13.

Manna.

MVRMVRANTIBVS in Sin Iſraëlitis, pluit Dominus coturnices & Man, ad ſaturitatem: iuſſio d̃ni de eo colligendo & in monumentum reponendo. Exodi.16.‡.

Anima noſtra arida eſt, nihil aliud reſpiciunt oculi noſtri niſi Man. Erat autem Man quaſi ſemen coriandri coloris bdellij. Num.11.6.

Afflixit te penuria (Iſraël) & dedit tibi cibum Manna, quod ignorabas tu & patres tui: vt oſtẽderet tibi quod non in ſolo pane viuat homo, ſed in omni verbo quod egreditur de ore Domini. Ioſu.5.12. Deut.8.3.

Et pluit illis Manna ad manducandum, & panem cœli dedit eis. Pſalm.77.24.

Angelorum eſca nutriſti populum tuum, & paratum panem de cœlo præſtitiſti eis ſine labore, omne delectamentum in ſe habentem, & omnis ſaporis ſuauitatem. Sapien.16.20.

Patres noſtri manducauerunt Manna in deſerto, ſicut ſcriptum eſt, Panem de cœlo dedit eis manducare. Ioan.6.31.

Manſuetudo commendatur.

FILI mi, da gloriam Domino Deo Iſraël, & confitere, atque indica mihi quid feceris, ne abſcondas. Ioſue.7.19.

Reſponſio mollis frangit iram, ſermo durus ſuſcitat furorem. 2.Reg.16.10. 1.Reg.25.‡. Prouerb.15.1.

Vſque in tempus ſuſtinebit patiens, & poſtea redditio iocunditatis. Eccleſ.1.29.

Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram. Matth.5.4.

Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me, quia mi- Cap.11.29.

 tis ſum

tis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabu
vestris.

Galat.5.22. Fructus autem spiritus est: charitas, gaudium, pax, patien
tia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fide
modestia, continentia, castitas, aduersus huiusmodi no
est lex. Cap.6.1.

Ephes.4.1. Obsecro igitur ego vinctus in Domino, vt dignè amb
letis vocatione qua vocati estis, cum omni humilitate
mansuetudine, cum patientia, supportātes inuicem in ch
ritate.

Colloss.3.12. Induite vos sicut electi Dei sancti & dilecti, viscera mis
ricordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patien
tiam, supportantes inuicem, &c.

ad Tit.3.2. Admone illos, &c. Neminem blasphemare, non litigio
sos esse, sed modestos, omnē ostendentes mansuetudinem
ad omnes homines. 2. Timot. 2. 25.

*MARDOCHAEVS defensor & tutor Hester, vehitur in Baby
lonem. Hester 2.5.7. Quæritur perditio Iudæorum. Cap.3.6. A re
exaltatur. Cap.6. 10. Reuertitur de captiuitate in Hierusalem
1. Esdræ. 2. 2. & 2. Esdræ. 7. 7.*

Mare creatur.

Gene.1.9. CONGREGENTVR aquæ quæ sub cælo sunt in loc
vnum, & appareat arida. Et factum est ita, & vocaui
Deus aridam, terram: congregationesque aquarum appel
lauit maria.

Concluditur suis terminis.

Iob.26.10. TERMINVM circundedit aquis, vsque dum finiantu
lux & tenebræ. Gene. 1.9.

Cap.28.26. Quando ponebat pluuijs legem, & viam procellis so
nantibus.

Prou.8.29. Quando circundabat mari terminum suum, & legem
ponebat aquis, ne transirent fines suos.

Cedit filijs Israël.

Exod.14.21. CVMQVE extendisset Moyses manum super mare, ab
stulit illud Dominus, flante vento vehementi & vrent
tota nocte, & vertit in siccum, diuisaque est aqua.

Sedatur verbis Christi.

Matth.8.26. QVID timidi estis modicæ fidei? tunc surgens impera
uit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna.

MARIA soror Aaron laudat Dominum. Exod.15.21.
FIT leprosa. Nume.12.10. Deut 24.9. Moritur Num.20.1.

Maria virgo prænunciata erat.

INIMICITIAS ponam inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius, ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius. Gene.3.15.

Orietur stella ex Iacob, & consurget virga de Israël, & percutiet duces Moab, vastabitque omnes filios Seth. Num.24.17.

In sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquã sponsus procedens de thalamo suo. Psalm.18.6.

Myrrha & gutta & casia à vestimentis tuis, à domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te filiæ regum in honore tuo. Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circundata varietate. 44.10.

Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei, sanctificauit tabernaculũ suum altissimus. Deus in medio eius non commouebitur, adiuuabit eam Deus mane diluculo. 45.5.

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. 84.2.

Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei. 86.3.

Surge Domine in requiem tuam, tu & archa sanctificationis tuæ. 131.8.

Mulierem fortem quis inueniet? procul & de vltimis finibus pretium eius. 29. Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas. Prou.31.10.

Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis, oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentulæ dilexerunt te: trahe me, post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua, exultabimus & lætabimur in te, memores vberum tuorum super vinum: recti diligunt te. 8. Si ignoras te ô pulcherrima mulierum, egredere & abi post vestigia gregũ (tuorũ) & pasce hœdos tuos iuxta tabernaculum pastorum. 15. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es, oculi tui columbarum, &c. Per totum caput. Cant.1.1.

Ego flos campi, & lilium conuallium. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios. 10. Dilectus meus loquitur mihi, surge, propera amica mea, colũba mea, formosa mea, & veni. Iam enim hyems transijt, imber abijt & recessit. Et flores apparuerunt in terra nostra, tẽpus putationis aduenit. 13. Surge amica mea, speciosa mea, & veni. 14. Cap.2.1.

Columba mea in foraminibus petræ in cauerna maceriæ, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora, &c. Per totum caput.

Cap.3.6. Quæ est ista quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris & vniuersi pulueris pigmentarij,&c. Per totum caput.

Cap.4.1. Quàm pulchra es amica mea, quàm pulchra es? oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet. 7. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. &c. 12. Hortus conclusus soror mea, sponsa, hortus conclusus, fons signatus. 15. Fons hortorum, puteus aquarum viuentium quæ fluunt impetu de Libano, &c. Per totum caput.

Cap.5.9. Qualis est dilectus tuus ex dilecto, ô pulcherrima mulierum? qualis est dilectus tuus ex dilecto, quia sic adiurasti nos? &c. Quo abijt dilectus tuus ô pulcherrima mulierum? quo declinauit dilectus tuus, & quæremus eum tecum.

Cap.6.3.4. Pulchra es amica mea, suauis & decora sicut Hierusalem, terribilis vt castrorũ acies ordinata. 8. Vna est colũba mea, perfecta mea, vna est matri suæ electa genitrici suę. Viderũt eã filię, & beatissimã prędicauerunt, Reginę & cõcubinę, & laudauerunt eã. Quæ est ista quę progreditur quasi aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt castrorum acies ordinata? &c. Per totum caput.

Eccles.24. Ego feci in cœlis vt oriretur lumen indeficiens, & sicut nebula texi omnem terram, ego in altissimus habitaui, & thronus meus in columna nubis. Girum cœli circuiui sola, & profundum abissi penetraui, & in fluctibus maris ambulaui, & in omni terra steti, & in omni populo, & in omni gente primatum habui, & omnium excellentium & humilium corda virtute calcaui: & in his omnibus requiem quęsiui, & in hæreditate Domini morabor. Tunc præcepit mihi & dixit mihi creator omnium, & qui creauit me requieuit in tabernaculo meo, & dixit mihi: In Iacob inhabita, & in Israël inhabitare, & in electis meis mitte radices. Ab initio & ante sæcula creata sum, & vsque ad futurum sæculum non desinam, & in habitatione sancta coram ipso ministraui, & sic in Sion firmata sum, & in ciuitate sanctificata, similiter requieui, & in Hierusalem potestas mea, & radicaui in populo honorificato, & in partes Dei mei hæreditas illius, & in plenitudine sanctorum de-

tentio

tentio mea, &c. Per totum caput.

Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, butyrum & mel comedet, & sciat reprobare malum, & eligere bonum. *Esa.7.14.*

Egredietur virgo de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis. *Cap.11.1.*

Ecce Dominus ascendet super nubem leuem, & ingredietur Aegyptum, & commouebuntur simulachra Aegypti à facie eius, & cor Aegypti tabescet in medio eius. *Cap.19.1.*

Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustum, aperiatur terra, & germinet saluatorem: & iustitia oriatur simul, ego Dominus creaui eum. *Cap.45.8.*

Vsquequo delitijs dissolueris filia vaga? quia creauit Dominus nouum super terram, fœmina circundabit virum. *Herem.31.22.*

Maria Virgo præfigurata per arcam Noë.

FAC tibi Arcam de lignis læuigatis: mansiunculas in Arca facies, & bitumine linies intrinsecus & extrinsecus. *Gene.6.14.*

Per Rubum Moysi.

APPARVITQVE ei Dominus in flamma ignis de medio Rubi, & videbat quod Rubus arderet & non combureretur. *Exod.3.2.*

Per Arcam fœderis.

ARCAM de lignis Setim compingite, cuius longitudo habeat duos & semis cubitos, latitudo cubitum & dimidium, altitudo cubitum similiter ac semissem. *Exod.25.10.*

Per virgam Aaronis.

SEQVENTI die regressus (Moyses) inuenit germinasse virgã Aarõ in domo Leui: & turgentibus gemmis eruperant flores, qui folijs dilatatis, in amygdalas deformati sunt. *Num.17.8.*

Per vellus Gedeonis.

DIXIT Gedeon ad Dominum, si saluum facis per manum meam Israël, sicut locutus es, ponam hoc vellus lanæ in area, si ros in solo vellere fuerit, & in omni terra siccitas, sciã quòd per manum meam liberabis Israël, sicut locutus es. Factumque est ita, & de nocte consurgens expresso vellere, concham rore impleuit. Dixitque *Iudic.6.36.*

rurſus ad Dominum, ne iraſcatur furor tuus contra me ſi adhuc ſemel tentando ſignum quęrens in vellere. Oro vt ſolum vellus ſiccum ſit, & omnis terra rore madens. Fecitque Dominus nocte illa vt poſtulauerat & fuit ſiccitas in ſolo vellere & ros in omni terra.

Per Thronum Salomonis.

3.Reg.10.18. FECIT etiam Rex Salomon thronum de ebure grandem, & veſtiuit eum auro fuluo nimis.

Per Templum Salomonis.

2.Paral. 2. PER totum caput. Item Cap.3.&.4.

Per Portam orientalem clauſam.

Ezech.44. 2. ET dixit Dominus ad me: Porta hæc (ſanctuarij exterioris reſpicientis ad Orientem) clauſa erit, nō aperietur, & vir non tranſiet per eam, quoniam Dominus Deus Iſraël ingreſſus eſt per eam, eritque clauſa principi, princeps ipſe ſedebit in ea.

Per Montem.

Daniel.2.34. VIDEBAS ita, donec abſciſſus eſt lapis de monte ſine manibus.

Maria Virgo præfigurata per præclares mulieres.

Gen.24. 51. EN Rebecca coram te eſt, tolle eam & proficiſcere, & ſit vxor filij Domini tui, ſicut locutus eſt Dominus.

Per Rachel.

Gen.30.32. LABAN ait Rachaeli: Gyra omnes greges tuos & ſepara cunctas oues varias, &c.

Per Abigail.

1.Reg. 25.23. CVM autem vidiſſet Abigail Dauid feſtinauit, & deſcendit de aſino, & procidit corā Dauid ſuper faciem ſuam, & adorauit ſuper terram, & cecidit ad pedes eius.

Per Abiſag.

3.Reg.1.2. DIXERVNT ei (Dauid) ſerui ſui: Quæramus Domino noſtro Regi adoleſcentulam virginem, & ſtet coram rege, & foueat eum, dormiatque in ſinu ſuo, &c. 3, Quæſierunt igitur adoleſcentulam ſpecioſam in omnibus finibus Iſraël, & inuenerunt Abiſag Sunamitidem, & adduxerunt eam ad Regem. Erat autem puella pulchra nimis, dormiebatque cum rege & miniſtrabat ei, Rex verò non cognouit eam.

Per Iudith.

Dixit

DIXIT Iudith (ad eos qui veniebant ad eam cum abscidisset Holopherni caput) Laudate Dominum Deum nostrum, qui non deseruit sperantes in se, & in me ancilla sua adimpleuit misericordiam suam, quam promisit domui Israël, & interfecit in manu mea hostem populi sui in hac nocte, &c. *Iudith. 13. 17.*

Per Hester.

HESTER inter cæteras puellas ei (Regi Assuero) tradita est vt seruaretur in numero fœminarũ. Quæ placuit ei, & inuenit gratiam in conspectu illius. *Hester. 2. 9.*

Si inueni gratiam in oculis tuis ô Rex (Assuere) & si tibi placet, dona mihi animam meam pro qua rogo, & populum meum pro quo obsecro, & Cap. 8. Per totum caput. *Cap. 7. 3.*

Maria figuratè & per quandam accommodationem appellatur stella ex Iacob.

ORIETVR stella ex Iacob, & cõsurget verga de Israël, & percutiet duces Moab, vastabitq; omnes filios Seth. *Num. 24. 17.*

Sol vocatur.

IN sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo. *Psal. 18. 6.*

Regina vocatur.

MYRRHA & gutta & casia à vestimentis tuis, à domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te filiæ regum in honore tuo. Astitit Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato circundata varietate. *Psal. 44. 10.*

Tabernaculum Altissimi.

FLVMINIS impetus letificat ciuitatem Dei, sanctificauit tabernaculum suum altissimus. *Psal. 45. 5.*

Vocatur terra Benedicta.

BENEDIXISTI Domine terram tuam, auertisti captiuitatem Iacob. *Psal. 84. 2.*

Ciuitas Dei.

GLORIOSA dicta sunt de te ciuitas Dei. *Psal. 86. 3.*

Domus Sapientiæ.

SAPIENTIA ædificauit sibi domum, excidit columnas septem. *Prou. 9. 1.*

Vocatur mulier fortis.

Prou.31.10. MVLIEREM fortem quis inueniet? procul est de vltimis finibus prætium eius.

Dicitur tota pulchra.

Cant.4.7. TOTA pulchra es amica mea, & macula non est in te.

Mater pulchræ dilectionis.

Ecclef.24.24. EGO mater pulchræ dilectiones, & timoris, & agnitionis & sanctæ spei.

Vocatur virgo.

Esai.7.14. ECCE virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel (i. nobiscum Deus).

Vocatur virga Iesse.

Esai.11.1. EGREDIETVR Virgo de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.

Dicitur nubes.

Esai.19.1. ECCE Dominus ascendet super nubem leuem.

Dicitur porta clausa.

Ezech.44.2. PORTA hæc (scilicet orientalis porta tabernaculi) clausa erit, non aperietur, & vir non transiet per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam.

Dicitur Mons.

Daniel.2.34. DONEC abscissus est lapis de monte sine manibus.

Maria vocatur, & est mater Domini Dei.

Luc.1.43. VNDE hæc mihi (ait Elisabeth) vt veniat Mater Domini mei ad me?

Mater Iesu vocatur.

Matt.2.13. ECCE Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge & accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum, & esto ibi vsque dum dicam tibi.

Ioan.19.25. Stabant iuxta Crucem Iesu mater eius, & soror matris eius Maria Cleophæ, & Maria Magdalenæ.

Maria Virgo quibus rebus comparetur.

Cant.1.1. COMPARATVR vino & oleo effuso, & eius odori. 5. Tabernaculis Cedar. 6. Soli, & viti. 13. Fasciculo myrrhę. 14. Botro Cypri in vineis.

Flori

Flori campi & lilio conuallis. 3. Malo inter ligna silua- Cap.2.1.
rum.4. Cellæ vinariæ. 14. Columbæ in foraminibus petræ.
Virgulæ fumi ex aromatibus, Myrrhæ & Thuris, & vni- Cap.3.6.
uersi pulueris pigmentarii. 11. Filijs Syon, & regi Salomoni in die desponsationis illius.
Oculis columbarum, & capillis caprarum. 3. Fragmini Cap.4.1.
mali punici, 4. Turri Dauid. 6. Ad montem myrrhe, & ad collem thuris. 8. Lybano monti. 11. Fauo mellis distillãti, melli & lacti, & odori thuris. 12. Horto concluso. 13. Fonti signato & Paradiso malorum punicorum, cum pomorum fructibus. 15. Fonti hortorum, puteo aquarum viuentium. 16. Aquiloni & Austro.
Fructibus pomorum. 11. Comæ palmarum. 15. Columnis Cap.5.1.
marmoreis. 14. Eburno & Sapphyris.
Cortici mali punici, reginis & adolescentulis. 9. Auroræ Cap.6.6.
consurgenti, Lunæ & Soli. 10. Horto nucum, & pomis conuallium.
Comparatur Maria sapientiæ ecclesijs altissimi. 3. Pleni- Eccles.24.1.
tudini sanctæ. 4. Multitudini electorum. 5. Ori altissimi. 6. Lumini orienti in cœlis; & nebulæ texenti totam terram. 8. Columnæ nubis, Gyro cæli, profundo abissi. 17. Cedro Libani, & Cypresso montis Syon. 18. Rosæ in Iericho. 19. Oliuæ speciosæ in campis, & Platano iuxta aquam in plateis. 20. Synnamomo & Balsamo aromatisanti & odorem danti. 21. Myrrhæ electæ, Storaci & Galbano, & vngulæ & gutte. Per totum caput.

Mariæ perpetua virginitas significatur.

APPARVIT Dominus Moysi in flamma ignis de me- Exod.3.2.
dio Rubi, & videbat quod Rubus arderet & non conbureretur.
Ponam (dixit Gedeon ad Dominum) hoc vellus lanæ in Iudic.6.37.
area, si ros in solo vellere fuerit, & in omni terra ciccitas, sciam quod per manum meam, sicut locutus es, liberabis Israël. Factumque est ita, & de nocte consurgens, expresso vellere concham rore impleuit. Dixitque rursus ad Dominum: Ne irascatur furor tuus contra me, si adhuc semel tentauero, signum quærens in vellere. Oro vt solum vellus siccum sit, & omnis terra rore madens. Fecitque nocte illa vt postulauerat, & fuit siccitas in solo vellere & ros in omni terra.
In sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquã spon- Psalm.18.6.
sus procedens de thalamo suo.

Cant.2.2. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.

Cap.4.7. Tota pulchra es amica mea, & macula (peccati) non est in te. Cap.6.9.

Esai.7.14. Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuël.

Cap.11.1. Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.

Cap.35.1. Lętabitur deserta & inuia, & exultabit solitudo & florebit quasi lilium, germinans germinabit, & exultabit lętabunda, & laudans: Gloria Libani data est ei. Decor Carmeli & Saron: Ipsi videbunt gloriã Domini & decorẽ Dei nostri.

Cap.66.7. Antequam parturiret peperit, antequam veniret partus eius, peperit masculum, quis audiuit vnquam tale? & quis vidit huic simile?

Ezech.44.2. Porta hæc (dicit Dominus) erit clausa, non aperietur, & vir non transiet per eam, quoniam Dominus Deus Israël ingressus est per eam, eritque clausa principi, princeps ipse sedebit in ea. Daniel. 2.34.

Math.1.20. Hæc autem eo cogitante (scilicet occultè dimittere eam) ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei dicens: Ioseph fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est, de spiritu sancto est.

Luc.1.35. Et respondens Angelus dixit ei (scilicet dicenti quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco) spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi, Ideoq; & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei.

Mariæ virginis virtutes, vt quod fuerit fide diues.

Prou.31.18. GVSTAVIT & vidit quia bona est negotiatio eius, non extinguetur in nocte lucerna eius.

Luc.1.38. Dixit autem Maria: Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum, & discessit ab illa Angelus. 4.5. Beata quæ credidisti (ait Mariæ Elisabeth) quoniam perficientur in ea quæ dicta sunt ei à Domino.

Ioan.2.5. Dicit mater eius (Iesu) ministris mensæ in nuptijs in Cana Galileæ) quodcunque dixerit vobis facite.

Eccles.24.24. Ego mater pulchræ dilectionis, & timoris, & agnitionis, & sanctæ spei. Ioan. 2.5. Charitate perfecta erat. Luc. 1.56. Mansit autem Maria cum illa (Elisabeth) quasi mensibus tribus, & reuersa est in domum suam. Eccles. 24.24.

Luc.2.7. Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præsepio, quia non erat ei locus in diuersorio.

Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum: Vinum nõ habent, &c. *Ioan.2.3.*

Stabant autem iuxta crucem Iesu, mater eius & soror matris eius Maria Cleophæ, & Maria Magdalenæ. *Cap. 19. 25.*

Casta erat, vt supra probatur in perpetua eius virginitate.

Castitatem vouisse videtur.

ANGELVS dixit ei: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi, ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. *Luc.1.35.*

Humilis erat.

DIXIT Maria (ad Angelum) ecce ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum, & decessit ab illa Angelus. 48. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent, omnes generationes. *Luc.1.38.*

Misericors erat.

DEFICIENTE vino, dixit mater Iesu ad eum: Vinum non habent, &c. *Ioan.2.3.*

Erat prudens.

MARIA autem conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. *Luc.2.19.*

Modesta erat.

DIXIT mater eius ad illum: Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. *Luc.2.48.*

Erat pia.

MAGNIFICAT anima mea Dominum, & exultauit Spiritus meus in Deo salutari meo. *Luc.1.46.*

Erat benigna.

ET intrauit in domum Zachariæ & salutauit Elisabeth. *Luc.1.40.*

Erat fortis.

MVLIEREM fortem quis inueniet? &c. Per totum caput. Ioan.19.25. *Prou.31.10.*

Erat sapiens.

OS suum aperuit Sapientiæ, & lex clementiæ in lingua eius. *Prou.31.26.*

Dicit

Ioan.2.5. Dicit mater eius (ministris mensæ in nuptijs in Cana Galileæ) quodcunque dixerit vobis facite.

Erat pauper.

Mat.2.11. ET intrantes domum (.s.tres Magi) inuenerunt puerum cum Maria matre eius, & procidentes adorauerunt eum,& apertis thesauris suis,obtulerunt ei munera,aurum, thus, & myrham.

Luc.2.7. Impleti sunt vt pareret,& peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præsepio,quia non erat ei locus in diuersorio. 24.

Patiens erat.

Luc.2.35. TVAM ipsius animam doloris gladius pertransibit,vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Mat. 2. 13.

Virtute præcellens omnes erat.

Prou.31.29. MVLTAE filiæ congregauerunt diuitias, tu verò supergressa es vniuersas.

Ecclesi.24.25. In me gratia omnis vitæ, & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis.

Luc.1.28. Aue gratia plena Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus (ait Angelus ad virginem). 48. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Maria salutatur ab Angelo.

Luc.1.28. ANGELVS ad eam dixit: Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.

Visitat Elizabeth & laudat Deum.

Luc.1.39. EXVRGENS autem Maria in diebus illis, abijt in montana cum festinatione, in ciuitatem Iuda, & intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth. 46. Magnificat anima mea Dominum.

Proficiscitur cum Ioseph in Bethleem.

Luc.2.4. ASCENDIT autē & Ioseph à Galilæ de ciuitate Nazareth in Iudæam ciuitatem Dauid quæ vocatur Bethleem, eo quod esset de domo & familia Dauid.

Proficiscitur cum Ioseph in Ægyptum.

Mat.2.14. Qui consurgens (Ioseph) accepit puerum & matrem eius nocte, & secessit in Aegyptum.

Reuertitur inde in terram Israël.

Erat

Erat ibi vsque ad obitum Herodis vt adimpleretur quod di ctum est à Domino per prophetam (Oseæ. 11.8.) ex AEgypto vocaui filium meum. Mat.2.15

Inuenit Christum in templo.

ET factum est post triduum inuenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos & interrogantem eos. Luc.2.46.

Assistit Maria cruci & Apostolo Ioanni cōmendatur.

STABAT autem iuxta crucem Iesu mater eius & soror matris eius Maria Cleophæ, et Maria Magdalenæ. Ioan.19.25.

Manebat Maria cum Apostolis.

HI omnes (scilicet Petrus, Ioannes, Iacobus & Andræas, Philippus et Thomas, Bartholomeus et Matheus, &c. perseuerantes vnanimiter in oratione cum mulieribus et Maria matre Iesu, et fratribus eius. Act.1.14.

Maria Magdalena deflet sua peccata.

STANS (Maria Magdalena) retro secus pedes eius (Iesu) cępir rigare pedes eius, et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes eius et vnguento vngebat. Luc.7.38.

Obtinet Magdalena peccatorum remissionem.

Remittuntur tibi peccata tua. Luc.7.48.

Liberata a septem dæmonijs adhæret Christo.

MARIA quæ vocatur Magdalena de qua septē Demonia exierant, et Ioanna vxor Chusæ procuratoris Herodis, & Susanna, et aliæ multæ ministrabant ei de facultatibus suis. Luc.8.2.

Vngit Dominum.

CVM autem Iesus esset in Bethania in domo Symonis Leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti pretiosi, et effudit super caput ipsius recumbentis. Idem verbatim. Mar.14.3. Item Ioan. 12.3. Mat.26.6.

Maria autem erat quæ vnxit Dominū vnguento, et extersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur. Ioan.11.2.

Adest Christo in cruce morienti.

STABANT autem iuxta crucem Iesu mater eius, et soror matris eius, Maria Clophę et Maria Magdalenæ. Ioan.19.25.

Christus ei primo apparet post resurrectionem.

SVRGENS autem mane prima sabbathi apparuit primo Mariæ Magdalenæ, de qua eiecerat septem demonia. Mar.16.9.

Et quia visus est Cephę, & post hec vndecim, deinde visus 1.Cor.15.5.

est quinquaginta fratribus simul &c.

Mariti officium, & authoritas in vxorem.

Gen.3.16. MVlieri quoque dixit (Deus) multiplicabo erumnas tuas, & conceptus tuos, in dolore paries filios: & sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.

Num.5.12. Dominus ait ad Moysen: Loquere ad filios Israël, & dices ad eos: Vir cuius vxor errauerit maritumque contemnens, dormierit cum altero viro, & hoc maritus deprehendere non quiuerit, sed latet adulterium, & testibus argui non potest, quia non est inuenta in stupro &c. Adducet eam ad sacerdotem &c. 18.

Cap.30.7. Si maritum habuerit, & vouerit aliquid, & semel de ore eius verbum egrediens, animam eius obligauerit iuramento, quo die audierit vir & non contradixerit voti rea erit, reddetque quodcunque promiserat &c. 13.

Deut.22.5. Non induetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste fœminea, abominabilis enim apud Deum est qui facit hæc 1. 13.

Cap.24.1. Si acceperit homo vxorem, & habuerit eam & non inuenerit gratiam ante oculos eius, propter aliquam fœditatem: scribet libellum repudij, & dabit in manu illius, & dimittet eam de domo sua.

Prou.18.22. Qui inuenit mulierem bonam, & hauriet iucunditatem à Domino: qui expellit mulierem bonam, expellit bonum, qui autem tenet adulteram, stultus est & insipiens. Cap. 5. 18.

Ecclesi.9.9. Perfruere vita cum vxore quam diligis cunctis diebus vitæ instabilitatis tuæ qui dati sunt tibi sub sole omni tẽpore vanitatis tuæ. Hæc est enim pars in vita & in labore tuo quo laboras sub sole.

Ecclesi.7.38. Mulier si est tibi secundùm animam tuam, non proijcias illam, & odibili non credas te in toto corde tuo.

Cap.9.1. Non zeles mulierem sinus tui ne ostendat super te malitiam doctrinæ nequam, non des mulieri potestatem animæ tuæ, ne ingrediatur in virtute tua & confundaris.

Cap.25.1. In tribus placitum est spiritui meo quæ sunt probata corã Deo & hominibus, concordia fraterna, & amor proximorum, & vir & mulier bene sibi consentientes. 27. Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani, sic mulier linguata, homini quieto.

Cap.26.1. Mulieris bonæ beatus vir, numerus enim annorum illorum duplex. Malach. 2. 14. 16.

1.Cor.7.4. Paulus Corintheos instruit de matrimonio, eiusque vsu &

& indissolubili vinculo nuptis commendans cœlibatum.

Volo autem vos scire, quod omnis viri caput Christus est: caput autem mulieris vir. *Cap.11.3.*

Mulieres viris suis subditę sicut sint Domino, quoniam vir caput mulieris est, sicut Christus caput est ecclesiæ. *Ephes.5.22.*

Mulieres subditę estote viris sicut oportet in Domino, viri diligite vxores, & nolite amari esse ad illas Tit.2. 4. *Colloss.3.18.*

Mulieres subditæ sint viris suis: vt & si qui non credant verbo, per mulierum conuersationem sine verbo lucrifiant, considerantes in timore castam conuersationem vestram. *1.Pet.3.1.*

Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio. *1.Timo.2.11.*

Martha hospitio excipit Christum Dominum. Luc. 10. 38. *habet firmam fidem. Ioan.* 11.27.

Mathan sacerdos Baal occiditur. 4.*Reg.* 11. 18. 2.*Parali.*23.17.

*Mathias eligitur in Apostolum. Act.*1.26.

*Mathusalem filius Enoch nascitur. Gen.*5. 21. *Viuit.* 969. *Annis, & moritur. Genes.*5.27.

Matrimonium instituitur propter procreationem.

MASCVLVM & fœminam creauit eos, benedixitque illis Deus, & ait: Crescite & multiplicamini & replete terram, & subijcite eam, & dominamini piscibus maris, & volatilibus cœli, & vniuersis animantibus quæ mouentur super terram. *Gene.1.28.*

Immisit (Dñs Deus) soporem in Adam: cumque obdormisset, tulit vnam de costis eius & repleuit carnem pro ea. &c. 22. 23. 24. *Cap.2.21.*

Dixit Adam Deo (illum increpanti) mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi. 17. Dixit Adæ Deus: Quia audisti vocem vxoris tuæ & comedisti de ligno ex quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ. *Cap.3.12.*

Adam cognouit vxorem suam Euam quę concepit, & peperit Cain, dicens: possedi hominem per Deum. *Cap.4.1.*

Benedixit Dominus Noe & filijs eius, & dixit ad eos: Crescite & multiplicamini, & replete terram. Cap. 19. 26. *Cap.9.1.*

Cap. 24.3. Cap. 29.21. &c.

Exod. 2.1. Egressus est vir (Moyses) de domo Leui, et accepit vxorem stirpis suæ, quæ concepit et peperit filium, et videns eum elegantem, abscondit tribus mensibus. Cap. 20.17. Leuit. Cap. 18. per totum.

Leuit. 20.10. Si Mœchatus quis fuerit cum vxore alterius, et adulterium perpetrauerit cum coniuge proximi sui, morte moriantur & Mœchus et Mœcha.

Deut. 7.3. Non inibis cum eis (gentibus) fœdus nec misereberis earum, neque sociabis cum eis coniugia filiam tuam, non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo. Cap. 5.21. Cap. 24.1.

Iudic. 3.6. Et duxerunt vxores (filij Israël) filias eorum, ipsique (gentes) filias suas filijs eorum tradiderunt et seruierunt (Israëlitæ) dijs eorum. Cap. 14. 2.7.15. Idem habetur. 1. Esdræ. 9.2. De quibus fit quoque mentio. Lib. 2. Cap. 13.23.

Prou. 18.22. Qui inuenit mulierem bonam, inuenit bonum, et hauriet iucunditatem a Domino. Hierem. 3.1.

Cap. 19.14. Domus et diuitiæ dantur à parentibus, à Domino autem propriè vxor prudens. Eccles. 25.2.

Malac. 2.15. Et quid vnus quęrit nisi semen Dei.

Mat. 5.32. Ego (ait Iesus) dico vobis, quia omnis qui dimiserit vxorē suam excepta fornicationis causa, facit eam mœchari, et qui dimissam duxerit, adulteratur. Idem Lucę. Cap. 16.18.

Cap. 19.3. Non legistis (ait Iesus Pharisæis tentantibus eum) quia qui fecit ab initio masculum et fœminam fecit eos? Et dixit: Propter hoc dimittet homo patrem et matrem, et adhęrebit vxori suæ, et erunt duo in carne vna. Cap. 22. 24.30.. Idem Marc. 10.2.6.7, 8. verbatim.

Ioan. 2.1. Die tertia nuptiæ factæ sunt in Cana Galileę, et erat mater Iesu ibi.

Rom. 7.2. Quæ sub viro est mulier, viuente viro alligata est legi, si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est à lege viri.

1.Cor. 7.‡ Viuente viro vocatur adultera si fuerit cum alio viro. 39. si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est à lege viri, vt cui vult nubat, tantum in Domino.

Ephes. 5.31. Propter hoc (scilicet qui vxorem suam diligit seipsum diligat) relinquet homo patrem et matrem et adhęrebit vxori suæ, et erunt duo in carne vna: Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in ecclesia.

Heb. 13.4. Honorabile connubium in omnibus et thorus immaculatus. Fornicatores enim et adulteros iudicabit Deus.

Propter

Propter peccati deuitationem.

BONVM est homini mulierem non tangere: propter for- *1.Cor.7.1.*
nicationem autem vnusquisque suam vxorem habeat, &
vnaquæque suum virum habeat. Vxori vir debitum reddat,
similiter et vxor viro. Nolite fraudare inuicem, nisi fortè ex
cõsensu ad tempus, vt vacetis orationi, et iterũ reuertimini in
idipsum, ne tẽtet vos Sathanas propter incontinentiam vestiã.
Hoc itaque dico secundùm indulgentiam, non secundùm *Ibidem.6.*
imperium.

Propter mutuam Consolationem.

DOmus ac res paternæ hæreditate obueniunt, à Domino *Prou.19.14.*
autem vxor prudens.
Trade filiã et grande opus feceris, et homini sensato da illã. *Eccles.7.27.*
Qui possidet mulierem bonam, inchoat possessionem. A- *36.26.*
diutorium secundum illum est, et columna vt requies.
Vbi non est mulier, ingemiscit egens. Cui credit qui nõ ha *Ibidem.27.*
bet nidum? Et deflectens vbicumque obscurauerit, quasi suc
cinctus latro, exiliens de ciuitate in ciuitatem.
Mulieres viris suis subditæ sint sicut Domino. *Ephe.5.22.*
Sed sicut ecclesia subiecta est Christo: ita mulieres viris suis *Ibidem.24.*
in omnibus. Viri diligite vxores vestras, sicut Christus dilexit
ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea.
Viri debent diligere vxores suas vt propria corpora. Qui *Ibidem.28.*
suam vxorem diligit, seipsum diligit.
Veruntamen et vos singuli vnusquisque vxorem suam si- *Ibidem.33.*
cut seipsum diligat: vxor autem timeat virum suum.
Viri diligite vxores vestras, et nolite amari esse ad illas. *Coloss.3.19.*
Similiter et mulieres subditę sint viris suis, vt et si qui non *1.Pet.3.1.*
credunt verbo, per mulierem conuersationem (bonam) sine
verbo lucrifiant, considerantes in timore sanctam conuersa-
tionem vestram. Quarum non sit extrinsecus capillatura,
aut circundatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus:
sed qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quie
ti et modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. Sic e-
nim aliquando et sanctę mulieres, sperantes in Deo ornabãt
se subiectę proprijs viris. Sicut Sara obediebat Abrahę Domi-
num eum vocans. Cuius estis filię benefacientes, et non per
timescentes vllam perturbationem.
Viri similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi in- *Ibidem.7.*
firmiori vasculo muliebri, impartientes honorem, tanquam
cohęredibus gratię vitę, vt nõ impediantur orationes vestrę.

Matrimonium Indiſſolubile.

Gene.2.24. QVamobrem relinquet homo patrem ſuum & matrem, & adhærebit vxori ſuę, & erunt duo in carne vna.

Mat.5.32. Ego autem dico vobis, quia omnis qui dimiſerit vxorē ſuam excepta fornicationis cauſa, facit eam mœchari, & qui dimiſſam duxerit, adulteratur.

Cap.19.7. Quid ergo Moyſes mādauit dare libellū repudij & dimittere? ait illis: Quoniam Moyſes ad duritiam cordis veſtri permiſit vobis dimittere vxores veſtras, ab initio autem non fuit ſic.

Marc.10.11. Quicunque Dimiſerit vxorem ſuam, & aliam duxerit, adulterium committit ſuper eam. Idem. Luc. 16. 18.

1.Cor.7.10. Iis autem qui matrimonio iuncti ſunt, præcipio, non ego ſed Dn̄s, vxorem a viro non diſcedere: quod ſi diſceſſerit manere innuptam aut viro ſuo reconſiliari.

Matrimonium ſpirituale, quęre connubium.

Matrimonium cuius rei Sacramentum.

Ephe.5.32. SACRAMENTVM hoc magnum eſt, ego autem dico in Chriſto & in Eccleſia.

Confert Gratiam & ſanctificationem.

1.Teſſal.4.4. HAEC eſt enim voluntas Dei, ſanctificatio veſtra, vt abſtineatis vos à fornicatione, vt ſciat vnuſquiſque vas ſuum poſſidere in ſanctificatione & honore.

Matrimonium ſpirituale virtuosè inchoatur.

Oſeæ.2.19. ET ſponſabo te mihi in ſempiternum, & ſponſabo te mihi in iuſtitia, in iudicio, & in miſericordia & miſerationibus. Et ſponſabo te mihi in fide, & ſcies quia ego Dominus.

Matth.22.2. Simile eſt regnū cœlorū homini regi, qui fecit nuptias filio (ſuo.

Ioan 3.29. Qui habet ſponſam, ſponſus eſt.

2.Cor.11.2. Deſpondi enim vos vni viro virginē caſtā exhibere Chriſto.

Epheſ.5 32. Sacramentum hoc magnum eſt: *vt ſupra.*

Apoc.21.2. Et ego Ioannes vidi ſanctā ciuitatē Hieruſalem nouā deſcēdentem de cœlo, à Deo paratā, ſicut ſponſam ornatā viro ſuo.

Copiosè remuneratur.

Eſa.49.18. LEua in circuitu oculos tuos & vide, omnes iſti congregati ſunt, venerunt tibi. Viuo ego dicit Dominus, quia omnibus his velut ornamēto veſtieris & circūdabis tibi eos quaſi ſpōſa.

61.10. Gaudēs gaudebo in dn̄o & exultabit aīa mea in Deo meo.

Matth. 25.1. Tunc ſimile erit regnū cœlorū decem virginibus, quæ accipientes lampades ſuas, exierunt obuiam ſponſo & ſponſæ. Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes.

Apo.19.7. Gaudeamus & exultemus, & demus gloriā Deo: quia venerunt

nerunt nuptiæ Agni, & vxor eius præparauit se. Et datum est illi vt cooperiat se byssino splendenti & candido: Byssinum enim iustificationes sunt sanctorum.

Matheus publicanus vocatur Mat. 9.9.c.10.3.
Appellatur filius Leui, filius Alphæi Mar.2.14. Luc. 5.27.
Mathanis pater Ioachim fit Rex Iuda. 4. Reg.24.17
Appellatur Sedechias. 1. Paral.3.15. Relinquit post se filiũ Salathiel.
Mathathias sacerdos ostendit zelum. 1 Machab.2. 24. (Cap.3.17.
Pugnat strennuè Cap. 8.41. Monet filios suos ad obseruandũ legem Dei. Cap.2.49.64. Medi occupant regnum Babyloniæ. Daniel.5.31.

Mediator redemptionis solus Christus.

QVid igitur lex? (Vide Lex.) *Gala.3 14.*

Vnus enim Deus, vnus & mediator Dei & hominũ, homo Christus Iesus, q dedit redẽptionẽ semetipsũ ꝓ õnibus. *1. Timo.2. 5.*

Et ideo noui testamenti mediator est, vt morte intercedente in redemptionem earum præuaricationum, quę erant sub priori testamento, repromissionem accipiant, qui vocati sunt æternæ hæreditatis. *Heb.9.15.*

Nõ enim in manu facta Sãctą Iesus introiuit, exẽplaria verorũ, sed in ipsũ cælũ, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. *Ibidem. 2. 4.*

Medi. intercessionis Christus.

CHristus Iesus qui mortuus est, imò qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. *Rom.8.34.*

Filioli mei, hęc scribo vobis, vt nõ peccetis. Sed & si quis peccauerit, aduocatũ habemus apud Patrẽ Iesum Christũ iustũ. *1.Ioan.2.1.*

Medi. Spiritus sanctus.

NAM quid oremus sicut oportet, nescimus, sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. *Rom. 8.26.*

Medi. Angelus.

SI fuerit pro eo Angelus loquẽs vnus de millibus, aut annũciet hominis æquitatem, miserebitur eius, & dicet: Libera eũ, vt non descẽdat in corruptionẽ. Inueni in quo ei propitier. *Iob.33.23.*

Et respondit Angelus Domini, & dixit: Domine exercituũ, vsquequo tu nõ misereberis Hierusalem, & vrbium Iuda, quibus iratus es? Et respondit Dominus Angelo, qui loquebatur in me verba bona, verba consolatoria. *Zach.1.12.*

Medi. Homo.

IOB seruus meus (ait Dominus amicis Iob) orabit pro vobis, faciem eius suscipiam, vt non imputetur vobis stultitia. *Iob.42.8.*

Erat autẽ huiusmodi visio, Oniam, qui fuerat summus sacerdos, virum bonum & benignum, verecundum visu, modestum moribus, & eloquio decorum, & qui à puero *2.Mac.15.12.*

in virtutibus exercitatus sit, manus protendentem orare pro omni populo Iudęorum. Post hoc apparuisse et alium virum ętate et gloria mirabilem, et magni decoris habitudinem circa illum. Respondentem verò Oniam, dixisse: Hic est fratrũ amator, et populi Israel: hic est qui multum orat pro populo & vniuersa sancta ciuitate, Hieremias propheta Dei.

Rom.15.30. Obsecro ergo vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christũ, & per charitatẽ sancti Spiritus, vt adiuuetis mein orationibus vestris pro me ad Deũ. Vidę, Sancti pro nobis orãt.

Medicus spiritualis.

Esa.61.1. SPIRITVS Domini super me, eò quòd vnxerit me Dominus. Ad annuntiandum mansuetis misit me, vt mederer contritis corde.

Mat.9.12. Non est opus valentibus medico, sed malè habentibus.

Luc.4.23. Vtique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice cura teipsum.

5.31. Non egent, qui sani sunt, medico: sed qui malè habent.

10.30. Homo quidam descendebat, &c.

Medicus corporalis.

Eccles.10.11. LANGVOR prolixior grauat medicum. Breuem languorem pręcidit medicus.

38.1. Honora medicum propter necessitatem: Dominus enim eius auctor est. Nam omnis medicina manat ab Altissimo.

Ibidem.3. Disciplina medici exaltabit caput illius, & in conspectu magnatorum collaudabitur. Altissimus de terra procreauit medicamenta, nec abhorrebit illa vir sapiens. Ad agnitionem hominum virtus illorum. In his curans mitigabit dolorem. (Vide) Infirmitas.

Melchisedech Sacerdos & Rex Salem.

Genes.14.18. AT verò Melchisedech Rex Salem, proferens panem & vinum (erat enim sacerdos Dei Altissimi) benedixit ei & ait: Benedictus Abraham Deo excelso, qui creauit cœlum & terram.

Psal.109.4. Iurauit Dominus & non pœnitebit eum, tu es sacerdos in ęternum secundùm ordinem Melchisedech.

Heb.7.1. Hic enim Melchisedech Rex Salem, sacerdos Dei summi qui obuiauit Abrahę regresso à cęde regum benedixit ei.

Mendacium.

Genes.3.4. DIXIT autem serpens ad mulierem: nequaquam morte moriemini.

Qui

Qui cùm vidiſſent eum (fratres Ioſeph) mutuo loquebãtur, ecce ſomniator venit, venite occidamus eum & mittamus in ciſternam veterem. *Cap.37.19.*

Non mentiemini, nec decipiet vnuſquiſque proximum ſuũ. *Leuit.19.11.*

Dauid occiſo nuntio, qui ſe Saulem occidiſſe dicebat, ſciſſis veſtibus defleт eum cum cæteris occiſis, ieiunans vſque ad veſperam ac ſuper eos plangens, planctum filijs Iſraël præcepit. 4. Reg. 5.25. *1.Reg.1.‡*

Proferentem mendacia, teſtem fallacem (odit Dominus.) *Prou.6.19.*

Abominatio eſt à Domino labia mendacia, qui autem fideliter agunt placent ei. *Cap.12.22.*

Cuſtodite vos à murmuratione quæ nihil prodeſt, & à detractione parcite linguæ, quoniam ſermo obſcurus in vacuũ non ibit, os autem quod mentitur, occidit animam. *Sap.1.11.*

Noli amare mendacium aduerſus fratrem tuum, neque in amicum ſimiliter facias. *Eccleſ.7.13.*

Opprobriũ nequã in homine mendaciũ, & in ore indiſciplinatorũ aſſiduè erit. 28. Mores hominum mendacium ſine honore, & confuſio illorum cum ipſis ſine intermiſſione. *Cap.20.26.*

Pauperem ſuperbum, & diuitem mendacem, & ſenem fatuum & inſenſatum (odiuit anima mea.) *Cap.52.4.*

Maledictum eſt mendacium & homicidium & furtum & adulterium inundauerunt, & ſanguis ſanguinem tetigit. &c. *Oſeæ.4.2.*

Vos (Phariſęi) ex patre diabolo eſtis, & deſideria patris veſtri vultis facere: Ille homicida erat ab initio & in veritate non ſtetit, quia non eſt veritas in eo, cùm loquitur mendacium, ex proprijs loquitur, quia mendax eſt & pater eius. *Ioan.8.44.*

Ananias & vxor ſua Saphira agro diuendito pretij partem ſibi ſeruant, quod tamen interrogante Petro, factum eſſe negant, quam ob cauſam ad verbum Petri vxor poſt maritum ſubita morte percutitur. *Act.5.‡.*

Propter quòd deponentes mendacium, loquimini veritatem vnuſquiſque cum proximo ſuo, quoniam ſumus inuicem membra. *Epheſ.4.25.*

Nolite mentiri inuicem expoliantes vos veterem hominem cum actibus ſuis, & induentes nouum &c. Vide teſtimonium. *Colloſ.3.9.*

MENELAVS proditor patriæ, vi vſurpat ſibi ſummum Sacerdotium, 2. Mach.4.24. extremo ſupplicio afficitur, 2. Mach.13.4.5.6.

Menſura qua menſi fueritis, remetietur vobis.

Exod. 21, 23. SIn autem mors eius fuerit subsecuta, reddet animam pro anima.

Iudic. 1. 7. Dixitque Adonibezec, septuaginta reges amputatis manuũ & pedum summitatibus, colligebant sub mensa mea ciborum reliquias, sicut feci (scilicet eis) ita reddidit mihi Deus, adduxeruntque eum (Iudas & Simeon) in Hierusalem & ibi mortuus est.

1. Reg. 15. 33. Ait Samuel, sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus, (loquitur Saul ad Agag) sic absque liberis erit inter mulieres mater tua, & in frusta concidit eum Samuel corã Domino in Galgalis.

2. Reg. 22. 25. Et restituet mihi (ait Dauid) Dominus secundùm iustitiam meam, & secundùm munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum.

Psal. 17. 21. Et retribuet mihi Dominus secundùm iustitiam meam, & secundùm puritatem manuum mearum retribuet mihi.

Prou. 22. 22. Non facias violentiam pauperi, quia pauper est, neque conteras egenum in porta, quia iudicabit Dominus causam eius & configet eos qui confixerunt animam eius.

Esa. 33. 1. Vę qui prædaris, nonne & ipse prędaberis? & qui spernis, nonne & ipse sperneris? cùm consummaueris deprędatio nẽ, deprædaberis: cum fatigatus desieris: contemnere contemneris.

Cap. 65. 6. Ecce scriptum est coram me, non tacebo, sed reddam & retribuam in signum eorum iniquitates vestras & iniquitates patrum vestrorum simul, dicit Dominus. 66. 4.

Hier. 50. 15. Clamate aduersus eam (Babylonẽ ait Hieremias) vbique dedit manum, ceciderunt fundamenta eius, destructi sunt muri eius, quoniam vltio Domini est, vltionem accipite de ea, sicut fecit, facite ei. 29. Reddite ei (Bablyoni) secundùm opus suum, & iuxta omnia quę fecit, facite illi, quia contra Dominum erecta est aduersum sanctum Israel.

Cap. 51. 49. Et quomodo fecit Babylon vt caderent occisi in Israël, sic & de Babylone cadent occisi in vniuersa terra.

Ezech. 16. 50. Hæc dicit Dominus Deus: & faciam tibi sicut despexisti iuramentum, vt irritum faceres pactum.

Ioel. 3. 7. Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos (minatur Deus gentibus afflictionem qua afflixerunt populum suum) & conuertam retributionem vestram in caput vestrũ, & vendam filios vestros & filias vestras in manibus filiorum Iuda.

Mat. 7. 2. In quo enim iudicio iudicaueritis: iudicabimini, & in qua mẽsura mensi fueritis, remetietur vobis.

Et

Et dicebat illis (Iesus) videte quid audiatis, in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & adijcietur vobis. *Mar.4.24.*

Date & dabitur vobis: mensuram bonam & confertam & coagitatum & superefluentem: dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis. *Luc.6.38.*

Mensura & pondera debent esse iusta.

NOlite facere iniquum aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in mensura. *Leuit.19.35.*

Non habebis in sacculo diuersa pondera, maius & minus, nec erit in domo tua modius maior & minor. *Deut.25.13.*

Statera iusta, & Ephi iustum, & batus iustus erit vobis &c. *Ezech.45.10.*

Nunquid iustificabo stateram impiam, & saccelli pondera dolosa? Amos. 8.5. *Mich.6 11.*

Pondus & statera iudicia Domini sunt, & opera eius omnes lapides sæculi. *Prou.16.11.*

Pondus, & pondus, mensura & mensura, vtrumque abominabile est apud Deum. *Cap.20.10.*

MERARI filius Leui. Num.3.17.

MERARITARVM officium. Cap.3.33.& Cap.4.42.

Mercenarius remunerandus.

NON morabitur opus mercenarij apud te vsque mane. *Leuit.19.13.*

Non negabis mercedem indigentis, & pauperis fratris tui, ne clamet contra te ad Dominum, & reputetur tibi in peccatum. *Deut.24.14.*

Quicunque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarij tui omnino apud te non remaneat. *Tob.4.15.*

Dignus est enim operarius mercede sua. *Luc.10.7.*

Ei autem qui operatur, merces imputatur, non secundùm gratiam, sed secundùm debitum. *Rom.4.4.*

Non defraudandus.

QVEM quis victu priuat, eum interficit: & qui mercedē subtrahit mercenario, effundit sanguinem. *Eccles.34.27.*

Ecce merces operariorum, qui messuerunt regionem vestram, quæ fraudata est à vobis, clamat: & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introiuit. *Iaco.5.4.*

Mini-

Ministerium Dei.

Eccles.7.32. IN omni virtute tua dilige eum, qui fecit te, & ministros eius non derelinquas.

Dan.7.10. Milia milium ministrabant ei.

Matt.4.11. Tunc reliquit eum diabolus, & angeli accesserunt, & ministrabant ei.

Ioan.12.26. Si quis mihi ministrat, me sequatur, & vbi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum Pater meus.

1.Cor.4.1. Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.

2.Cor.6.4. Sed in omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros.

Ministerium humanum ordinatum.

Psal.100.6. AMBVLANS in via immaculata, hic mihi ministrabat.

Prou.14.35. Acceptus est regi minister intelligens, iracundiam illius inutilis sustinebit.

22.11. Qui diligit cordis munditiam, propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem.

Eccles.10.2. Secundum iudicem populi, sic & ministri eius.

Merces quæ debetur operibus.

Genes.4.7. NONNE si benè egeris recipies, sin autem malè, statim in foribus tuis peccatum aderit?

Cap.15.1. Factus est sermo Domini ad Abraham, dicens per visionē: Noli timere Abraham, ego protector tuus sum & merces tua magna nimis.

Psal.118.112. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum, propter retributionem.

Prou.11.18. Impius facit opus instabile, seminanti autem iustitiam, merces fidelis.

Sap.5.16. Iusti autem in perpetuum viuent, & apud Dominum est merces eorum, & cogitatio eorum apud altissimum.

Cap.10.17. Et reddidit iustis mercedem laborum suorum, & deduxit illos in via mirabili, & fuit illis in velamento diei, & in lucem stellarum per noctem.

Eccles.2.8. Qui timetis Dominum, credite illi, & non euacuabitur merces vestra.

Cap.11.24. Benedictio Dei in mercedem iusti festinat, & in honore veloci processus illius fructificat.

Cap.18.22. Non impediaris orare semper, & ne verearis vsque ad mortem iustificari: quoniam merces Dei manet in ęternum.

Da

Da mercedem sustinentibus te, vt prophetę tui fideles inueniantur, & exaudi orationes seruorum tuorum. *Cap.36.18.*

Dedit enim mihi Dominus linguam mercedem meam, & in ipsa laudabo eum. 38. Operamini opus vestrum ante tempus & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo. *Cap.51.30.*

Dicite iusto, quoniam bene, quoniam fructum adinuentionum suarum cõmedet. Vę impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei. *Esa.3.10.*

Hęc dicit Dominus: Quiescat vox tua (Israel) à ploratu, & oculi tui à lachrimis, quia est merces operi tuo, ait Dominus, & reuertentur de terra inimici. *Hierem.31.16.*

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis: sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos. *Mat.5.12.*

Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in cœlis est. *Cap.6.1.*

Qui recepit prophetam in nomine meo, mercedem prophetę accipiet, & qui recepit iustum in nomini iusti, mercedem iusti accipiet, & quicunque potum dederit vni ex minimis estis calicem aquæ frigidę tantum in nomine discipuli: Amen dico vobis non perdet mercedem suam. *Cap.10.41.*

Cùm sero autem factum esset, dicit Dominus vineę, procuratori suo: Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à nouissimis vsque ad primos. *Cap.20.8.*

Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquæ frigidę in nomine mei, quia Christi estis, amen dico vobis, non perdet mercedem suam. *Mar.9.41.*

Veruntamen diligite inimicos vestros, benefacite & mutuum date nihil inde sperantes, & erit merces vestra multa, & eritis filij altissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos. *Luc.6.35.*

In eadem autem domo manete edentes & bibentes quę apud illos sunt, dignus est enim operarius mercede sua: nolite transire de domo in domum. *Cap.10.7.*

Et qui metit, mercedem accipit, & congregat fructum in vitam ęternam: vt & qui seminat, simul gaudeat & qui metit. &c. *Ioan.4.36.*

Ei autem qui operatur merces non imputatur secundùm gratiam, sed secundum debitum. *Rom.4.4.*

Qui autem plantat & qui rigat vnum sunt: vnusquisque autem propriam mercedem accipiet secundùm suum laborẽ. *1.Cor.3.8.*

Dicit

1.Tim.5.18. Dicit enim scriptura (Deut. 25. 4.) non infrenabis os boui trituranti, & dignus est operarius mercede sua.

Apoc.22.12. Ecce venio cito, & merces mea mecũ est, reddere vicuique secundùm opera sua.

Merita operum.

Eccles.10.31. FILI, in mansuetudine serua animam tuam, & da illi honorem secundùm meritum suum.

Cap.16.15. Non dicas, à Deo abscõdar, & ex summo quis mei memorabitur?

Cap.38.18. Fac luctum secundùm meritum eius, vno die vel duobus propter detractionem. Vide Opera.

Merob filia Saulis. 1. Reg. 14. 49. Promittitur Dauidi in vxorem. 18. 17.

Messias. i. Christus & verus vocatus est Dominus noster Iesus.

Ioan.1.41. INuenit hic primùm, fratrem suum Simonem, & dicit ei: Inuenimus Messiam quod est interpretatum Christus.

Cap.4.25. Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit qui dicitur Christus, cùm ergo venerit, ille nobis annuntiabit omnia.

Cap.7.41. Alij dicebant: hic est Christus, quidam autem dicebant: nunquid à Galilæa venit Christus?

Cap.11.27. Ait illi, vtique Domine, ego credidi quia tu es Christus filius Dei viui, qui in hunc mundum venisti.

Mat.26.64. Dicit illi (Caiphę) Tu dixisti, veruntamẽ dico vobis, amodo videbitis filium hominis, sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli. Marc. 14.62. Idem verbatim.

Marc.14.62. Iesus autem dixit illi (Caiphe) ego sum &c.

Luc.22.67. Si tu es Christus dic nobis (Iudęis) & ait illis: Si vobis dixero non credetis mihi.

Act.17.3. Tria disserebat Paulus (Iudęis) eis de scripturis adaperiens & insinuans quia Christum oportuit pati & resurgere à mortuis, & quia hic est Iesus Christus quem ego annuntio vobis.

Cap.18.28. Vehementer enim Iudęos reuincebat publicé, ostendens per scripturas esse Christum Iesum. Cap. 19.4.

1.Ioan.5.1. Omnis qui credit quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est, & omnis qui diligit eum, qui genuit, diligit & eum qui natus est ex eo.

Micha parat Ephod Idolo matris suæ Iudic. 17.5. conducit Leuitā. 17. 7. 10. Idolum & Ephod auferuntur, similiter & sacerdos abducitur 18.13.†18.20.

Micha filia Miphiboseth. 2. Reg. 9. 12.

Michæas prophetat contrarium pseudoprophetis. 3. Reg. 22. 13. 15. 23. 2. Paral. 18.14.

Michael pugnat cum diabolo Dan. 10. 13. Iudæ. 9. Apocal. 12. 7.

Michol siue Michal filia Saulis, datur Dauidi, in vxorem. 1. Reg. 18. 27. iuxta promissionem regis. 17. 25. Conseruat Dauidi vitam, deponens eum per fenestram. 19. 12. Subducitur ei & datur Phalti siue Phaltiel. 25 44.

Redditur ei Reg. 3. 14. 15. deridet ipsum saltantem coram Domino. 6. 16.

Militari, vide bellum.

Miphiboseth filius Ionathæ. 2. Reg. 4. Inuenit gratiam coram Dauide. 9. 7. †

Dauid Sibæ detrahenti confert bona Miphiboseth. 16. 4. parcit ei Dauid 21. 7. appellatur Meribbaal. 1. Paral. 9. 40.

Miphiboseth filius Saulis suspenditur. 2. Reg. 21. 8.

Miracula operatur Deus per sanctos & eorum reliquias. Vide Sancti & reliquiæ. Misericordia, vide bonitas Dei, item charitas.

Ministrorum etiam malorum opera dignatur vti Dei bonitas.

MVlti dicent mihi in illa die: Domine Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? *Mat. 7. 22.*

Respondit ei Ioannes dicens: magister vidimus quendam in nomine tuo eijcientem dæmonia qui non sequitur nos, & prohibuimus eum. Idem Luc. 9. 49. *Mar. 9. 38.*

Quos etiam iubet audire.

SVper cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi: omnia ergo quæcunque dixerint vobis seruate & facite, secundùm opera verò eorum nolite facere, dicunt enim & non faciunt. *Mat. 23. 2.*

Misericordia Dei est generalis, nullum excludendo.

ET miserebor, cui voluero: & clemens ero, in quem mihi placuerit. *Exod. 33. 19.*

Dominator Domine Deus, misericors, & clemens, patiens & multæ miserationis, ac verax, qui custodis misericordiam in millia, qui aufers iniquitatem, & scelera, atque peccata, nullusque *34. 6.*

nullusque per se innocens est: qui reddis iniquitatem patrũ filijs, ac nepotibus, in tertiam & quartam progeniem.

Deut. 5.10. Ego enim sum Dominus Deus tuus, & faciens misericordiam in multa millia, diligentibus me, & custodientibus pręcepta mea.

7.9. Scies, quia Dominus Deus tuus ipse est Deus fortis & fidelis, custodiens pactum & misericordiam diligentibus se, & his, qui custodiunt pręcepta eius, in mille generationes.

Psal. 32.5. Misericordia Domini plena est terra.

85.25. Et tu Domine Deus miserator & misericors, patiẽs & multę misericordiæ.

144.8. Miserator & misericors Dominus.

Ibidem. 9. Suauis Dominus vniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius.

Sapien. 15.1. Tu autem Deus noster suauis & verus es, & patiens, & in misericordia disponens omnia. Etenim si peccauerimus, tui sumus, scientes magnitudinem tuam: & si non peccauerimus, scimus quoniam apud te sumus computati.

Eccles. 18.12. Miseratio hominis circa proximum suum, misericordia autem Dei super omnem carnem.

Esaie. 16.5. Et præparabitur in misericordia solium.

Ione. 4.2. Scio enim, quia tu Deus clemens, & misericors es, patiens, & multę miserationis, & ignoscens super malitiam.

Math. 18.14. Non est voluntas ante patrem vestrum, qui in cœlis est, vt pereat vnus de pusillis istis.

Ephes. 2.4. Deus autem qui diues est in misericordia.

Salutaris mœrentes consolando.

Psal. 32.22. Fiat misericordia tua Domine super nos, quẽadmodum sperauimus in te.

85.5. Quoniam tu Domine suauis & mitis.

102.11. Quoniam secundum altitudinem cœli à terra, corroborauit misericordiam suam super timentes se.

13. Quomodo miseretur pater filiorum.

Sapien. 4.15. Quoniam gratia Dei, & misericordia est in Sanctos eius, & respectus in electos illius.

Eccles. 35.26 Speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis, quasi nubes pluuiæ in tempore siccitatis.

Esaie. 63.7. Miserationum Domini recordabor.

64.8. Et nunc Domine pater noster es tu, nos verò lutum: & fictor noster tu, & opera manuum tuarum omnes nos.

66.13. Quomodo si cui mater blanditur, sic ego consolabor vos. Videbitis

Videbitis, & gaudebit cor vestrum. *Ibidem.14.*

Benedictus Deus & pater. Vide Consolatio. *2.Cor.1.4.*

Peccantes expectando.

ET misereris omnium, quia. &c Vide Longanimitas. *Sapien.11. 24.*

Propterea expectat, vbi supra. *Esaie.30. 18.*

Expandi manus, vbi supra. *65.2.*

Nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus, reuertimini, & viuite. *Ezech.18. 32.*

Filius hominis non venit animas perdere, sed saluare. *Luce.9.56.*

Reuertentes suscipiendo.

Plus enim & clemens est Dominus Deus vester, & non auertet faciem suam à vobis, si reuersi fueritis ad eum. *2.Para.30. 9.*

Dominus bonus propitiabitur cunctis qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum. *Ibidem.18.*

Si pœnitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini. Quanta enim maiestas ipsius est, tanta est & eiusdem misericordia. *Eccles.2.22.*

Quàm magna misericordia Domini, & propitiatio illius conuertentibus ad se. *17.28.*

Ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui, dixit redemptor tuus Dominus. *Esaie.54. 7.*

Si dimiserit vir vxorem &c. (Vide in tit. Conuersio) *Iremi.3.1.*

Misericordiæ opera proximo exhibenda.

DIxitque Saul Cynæo: Abite, recedite, atque discedite ab Abimelech: ne forte inuoluam te cum eo, tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filijs Israël, cùm ascēderent de AEgypto. *1.Reg.15.6.*

Ea tempestate erat ibi propheta Domini, nomine Obed: qui egressus obuiam exercitui venienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus Dominus Deus patrum vestrorum contra Iudam, tradidit eos in manibus vestris & occidistis eos atrociter, ita vt ad cœlum pertingeret vestra crudelitas 15. Steteruntque viri quos supra memorauimus: & apprehendentes captiuos, omnesque qui nudi erant, vestierunt de spolijs, cùmque vestijssent eos & calceassent, & refecissent cibo & potu, vnxissentque propter laborem, & adhibuisset eis curam, quicunque ambulare non poterant, & erant imbecillo corpore, imposuerunt eos iumentis, & adduxerunt Hiericho ciuitatem palmarum ad fratres eorum, ipsique reuersi sunt in Samariam. *2.Para.28.9.*

Psal.111.5. Iucundus homo qui miseretur & commodat, disponet sermones suos in iudicio quia in æternum non commouebitur. Dispersit dedit pauperibus, iustitia eius manet in sæculum sæculi, cornu eius exaltabitur in gloria.

Prou.14.21. Qui despicit proximum suum, peccat, qui autem miseretur pauperis, beatus erit. 31.

Ecclesi.4.2. Animam esurientem ne despexeris, & non exasperes pauperem in inopia sua. 29.

Cap.35.17. Non despiciet preces pupilii, nec viduam si effundat loquelam gemitus. 18.

Esaiæ.58.7. Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam, cum videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris. Oseæ.6.11.

Mich.6.8. Indicabo tibi ô homo quid sit bonum: & quid Dominus requirat à te, vtique facere iudicium & diligere misericordiã, & solicitum ambulare cum Deo tuo.

Zach.7.9. Hæc ait Dominus exercituum, dicens: Iudicium verum iudicate, & misericordiam & miserationem facite vnusquisque cum fratre suo.

Mat.5.13. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiã consequentur.

Cap.9.13. Euntes autem dicite quid est, misericordiam volo & non sacrificium, non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

Cap.10.41. Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet, & qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet Mar.9.41. Idem.

Cap.18.33. Nonne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut ego tui misertus sum?

Cap.25.41. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.

Luc.6.35. Veruntamen diligite inimicos vestros, benefacite & mutuum date, nihil inde sperantes, & erit merces vestra multa, & eritis filij altissimi, quia ipse benignus est super ingratos est malos.

Cap.10.33. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: & videns eum, misericordia motus est. Roma.12.13. Galat. 6. 12.

Collos.3.12. Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam &c. 1. Timoth.5.10. Vide eleemosyna.

Missæ sacrificium olim prædictum & prænuntiatum.

Respiciam

Respiciam vos & crescere faciam, multiplicabimini & firmabo pactum meũ vobiscum. Comedetis vetustissima veterum, & vetera nouis superuenientibus proijcietis. Ponam tabernaculum meum in medio vestri, & non abijciet vos anima mea. Ambulabo inter vos, & ero Deus vester, vosque eritis populus meus. *Leuit. 26. 9.*

Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me. *Psal. 22. 5.*

Iurauit Dominus & non pœnitebit eum: tu es sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedec. *109. 4.*

Et erit in nouissimis diebus præparatus mons domus Domini, in vertice montium, & eleuabitur super colles: & fluēt ad eum omnes gentes, & ibunt populi multi & dicent: Venite & ascendamus in montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius: quia de Syon exibit lex, & verbum Domini de Hierusalem. *Esaiæ. 2. 2.*

In die illa erit altare Domini in medio terræ AEgypti, & titulus Domini iuxta terminum eius, & erit in signum & in testimonium Domini exercituum in terra AEgypti. *Cap. 19. 19.*

Adducam eos in montem sanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meæ, holocausta eorum & victimæ eorum placebunt mihi super altari meo: quia domus mea, domus orationis vocabitur cunctis populis. *Cap. 56. 7.*

Vos autem sacerdotes Domini vocabimini, ministri Dei nostri dicetur vobis, fortitudinem gentium comedetis, & in gloriam eorum superbietis. *Cap. 61. 6.*

Et ponam in eis signum, & mittam ex eis qui saluati fuerint, ad Gentes in mare, in Aphricam, & in Lydiã tenentes sagittam, in Italiam & Græciam, in insulas longè, ad eos qui non audierunt de me, & non viderunt gloriam meam, & annuntiabunt gloriam meam gentibus, & adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus in domum Domini, in equis & in quadrigis, & in lecticis & in mulis, & in carrucis, ad mōtem sanctum meum Hierusalem, dicit Dominus, quomodo, si inferant filij Israël munus in vase mundo in domum Domini. Et assumam ex eis in sacerdotes & Leuitas, dicit Dominus. *Cap. 66. 19.*

Ecce dies venient dicit Dominus, & feriam domui Israël & Iuda fœdus nouum &c. *Hierem. 31. 31.*

In diebus illis saluabitur Iuda, & Hierusalem, habitabit confidenter, & hoc est nomē quod vocabunt eum, Dominus *Cap. 33. 16.*

iuſtus noſter. Quia hæc dicit Dominus: Non interibit de Dauid vir qui ſedeat ſuper thronum domus Iſraël, & de ſacerdotibus & de Leuitis non interibit vir à facie mea, qui offeret holocautomata, & incendat ſacrificium, & cædat victimas omnibus diebus.

Dan.12.11. Et à tempore quo ablatum fuerit iuge ſacrificium, & poſita fuerit abominatio in deſolationem dies mille ducenti nonaginta.

Amos.9.11. In die illa ſuſcitabo tabernaculum Dauid quod cecidit, & reedificabo aperturas murorum eius, & ea quæ corruerunt inſtaurabo & reedificabo ſicut in diebus antiquis.

Malach.1.10. Quis eſt in vobis qui claudat oſtia, & incendat altare meũ gratuito? non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum: & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu enim ſolis vſque ad occaſum, magnum eſt nomen meum in Gẽtibus, & in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum eſt nomen meum in Gentibus dicit Dominus exercituum.

Miſſæ ſacrificium per varias figuras veteris teſtamenti ſignificatum eſt.

Gen.14.18. AT verò Melchiſedec Rex Salem, proferens panem & vinum (erat enim ſacerdos Dei altiſſimi) benedixit ei & ait: Benedictus Abraham Deo excelſo qui creauit cœlum & terram.

Cap.22.13. Leuauit Abraham oculos ſuos, viditque poſt tergum arietem inter vepres hærentem cornibus, quem aſſumens obtulit holocauſtum pro filio.

Exod.12.5. Erit autem agnus abſque macula, maſculus, anniculus, iuxta quem ritum tolletis & hœdum. 24. Cuſtodi verbũ iſtud legitimum tibi & filijs tuis vſque in æternum.

Cap.25.30. Et pones ſuper menſam panes propoſitionis in conſpectu meo ſemper.

Cap.29.1. Sed & hoc facies, vt mihi in ſacerdotio conſecrentur. Tolle vitulum de armento, & arietes duos immaculatos, paneſque azymos, & cruſtulam abſque fermẽto quæ conſperſa ſit oleo, Lagana quoque azyma oleo lita: de ſimila triticea cuncta facies. 15. Vnum quoque arietem ſumes, ſuper cuius caput ponent Aaron & filij eius manus. Leuit. 2. 1. 10.

Leuit.4.22. Si peccauerit Princeps, & fecerit vnum è pluribus per ignorantiã, quod in Domini lege prohibetur, & poſtea intellexerit peccatum

peccatum suum, offeret hostiam Domino, hircum de capris immaculatum.

Sin autem non poterit offerre pecus, offerat duos turtures, vel duos pullos columbarum, dabitque eos sacerdoti. Cap. 5.7.

Tollet sacerdos pusillum similæ quæ conspersa est oleo, & totum thus quod super similam positum est: adolebitque illud in altari in monumentum odoris suauissimi Domino. Cap. 9. 8. &c. Cap.6.15.

Præcipietque ei qui purificatur vt offerat duos passeres viuos pro se, quos vesci licitum est, & lignum cedrinum, vermiculumque & hyssopum. &c. Cap.14.4.

Vitulum pro peccato offeret, & arietem in holocaustum. Cap.16.3.

Pro delicto autem suo offeret Domino ad ostium tabernaculi testimonij, arietem. Cap.19.21.

Offeret vitulum de armento, holocaustum in odorem suauissimum Domino, & sacrificium eius, ac liba vt ceremoniæ postulant, hircumque pro peccato. Cap. 18. 17. Num.15.24.

Et respondens sacerdos ad Dauid ait illi: Non habeo laicos panes ad manum, sed tantum panem sanctum: si mundi sunt pueri, maximè à mulieribus. 1. Reg. 19.6.4. Reg. 4.42. 1.Reg.21.4.

Robur autem datum est (ei) contra iuge sacrificium propter peccata, & prosternetur veritas in terra, & faciet & prosperabitur. Dan.8.12.

Appellatur iuge sacrificium.

ET brachia ex eo stabunt, & polluent sanctuarium fortitudinis, & auferent iuge sacrificium, & dabunt abominationem, in desolationem. Dan.11.31.

Et à tempore, cùm ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem, dies mille ducenti nonaginta. Cap.12.11.

Nec interibit offerens sacrificium.

ET de sacerdotibus & de Leuitis non interibit vir à facie mea, qui offerat holocautomata, & incendat sacrificium, & cædat victimas omnibus diebus. 21. Et pactum meum irritum esse poterit cum Dauid seruo meo vt non sit ex eo filius qui regnet in throno eius, & Leuitæ & sacerdotes ministri mei. Hiere.33.18.

Missæ sacrificium à Christo institutum.

ET accepto pane gratias egit, & fregit & dedit eis dicens: Hoc Luc.22.19.

est corpus meum quod pro vobis datur, hoc facite in meam commemorationem.

Et ab eius discipulis vsitatum.

Act.13.2. MInistrantibus autem illis Domino & ieiunantibus &c.

Missæ sacrificij mentionem facit Paulus.

1.Cor.10.16. CAlix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est?

Cap.11.23. Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem & gratias agens fregit & dixit; accipite & manducate, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem.

Hebr.5.6. Quemadmodum & in alio loco, Psal.109. Tu es sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedec.

*MOAB filius Loth senioris filiæ eius. Genes.19.37. Contra Moabitas non pugnabit Israel. Deut.2.8. Factus est Moab seruiē. Dauidi sub tributo.2. Reg.8 2. ‡Deficiunt Moabitæ ab Israel.4. Reg.1.1.‡ Cap.3.5. Irruunt latrunculi de Moab in terram Israel.13.20. Non sunt admittendi in Ecclesia Dei. Deut.23.3.2. Esdræ.13.1. Contra Moab prophetatur. Nume. 21.29. ‡Cap. 24. 17. Psalm. 59. 10 ‡ 107. 10. Esa. 16. * Cap. 25. 10. Hierem.48. 1. Ezech. 25. 8. Amos.2.1. Sophoniæ.2.8.*

MOLOCH Idolū Leut.18.21 ‡20.2. Appellatur Melchom 1. Paral. 20. 2. Hierem.49.1. Amos.1.15. Sophon.1.5. De Moloch. Vide ucm.3. Reg. 11.5.7.4. Reg.23.10.

MORBVS, vide ægritudo.

Monachus.

Deut.23.21. & Eccl.5.4. CVm voueris votum Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus Deus tuus, & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.

Prou.16.17. Semita iustorum declinat mala, custos autem animæ suæ seruat animam suam.

1.Cor.9.& 2 Timo 2.5. Omnis enim qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet.

Ibidem.25. Et illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam.

2.Tim.2.4. Nemo militans Deo, implicat se negotijs sæcularibus, vt ei placeat, cui se probauit.

Mors est pœna peccati.

Gen.2.17. DE ligno enim scientiæ boni, & mali ne comedas, in quocunque

cunque enim die commederis ex eo, morte morieris.

In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec reuertaris in terram de qua sumptus es, quia puluis es, & in puluerem reuerteris. Cap.3.19.

Propterea sicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt 17. Si enim in vnius delicto mors regnauit per vnũ, multò magis abundantiam gratiæ & donationis & iustitię accipientes in vita regnabunt per vnum Iesum Christum. Ephes.2.2. Colloss.2.13. Roma.5.12.

Stipendia enim peccati mors. Cap.6.23.

Quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum &c. 1.Cor.15.21.

Nam quæ in delitijs est, viuens mortua est. 1.Timot.5.6.

Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum: peccatum verò cum consummatum fuerit, generat mortem. Iacob.1.15.

Mors & certus dies mortis omni homini constitutus est.

Ait Dominus ad Moysen, ecce propè sunt dies mortis tuæ, voca Iosuæ & state in tabernaculo testimonij. Deut.31.14.

En ego hodie ingredior viam vniuersæ terræ, & toto animo cognoscetis, quod de omnibus verbis quæ se Dominus præstiturum vobis esse policitus est, vnum non prętererit incassum. Iosue.23.14.

Breues dies hominis sunt, numerus mensiũ eius apud te est: constituisti terminos eius, qui præteriri non poterunt. Iob.14.5.

Quis est homo qui viuet & non videbit mortem, eruet animam suam de manu inferi? Psal.88.49.

Noli de mortuo inimico tuo gaudere: sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus venire. Ecclesi.8.8.

Non est in hominis potestate prohiberę spiritum, nec habet potestatem in die mortis, nec sinitur quiescęre ingruente bello, neque saluabit impietas impium. Ecclesi.8.8.

Viuentes enim sciunt se esse morituros, mortui verò nihil nouerunt: amplius nec habent vltra mercedem, quia obliuioni tradita est memoria eorum. Cap.9.5.

Numerum dierum & tempus dedit illi, & dedit illi potestatem eorum quæ sunt super terram. Ecclesi.17.2.

O mors quã amara est memoria tua homini pacẽ habenti Cap.41.1.

In substantijs suis. Ioan. 7. 30. Cap. 8. 20.

Rom. 5. 12. Propterea sicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors: ita & in omnes homines mors pertransijt in quo omnes peccauerunt.

Cap. 6. 23. Stipendia peccati mors.

Heb. 9. 27. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori: post hoc autem iudicium, sic etiam Christus semel oblatus est. &c

Mortis hora incertissima.

Ecclef. 9. 12. NEscit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aues laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo cum eis extemplo superuenit (mors)

Mat. 24. 43. Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suam. Idem Luc. 12. 39. habetur.

Luc. 12. 40. Et vos estote parati, quia qua hora non putatis filius hominis veniet.

1. Thessa. 5. 2. Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in nocte, ita veniet. 2. Thessa. 2. 2.

Iacob. 4. 13. Tu autem quis es qui iudicas proximum? Ecce nunc qui dicitis, hodie aut crastino ibimus in illam ciuitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus, qui ignoratis quid erit in crastino.

Mors corporis iustis est dormitio.

Deut. 31. 16. DIxit Dominus ad Moysen: Ecce tu dormies cum patribus tuis, & populus iste consurgens fornicabitur post deos alienos in terra ad quã ingreditur vt habitet & in ea, ibi derelinquet me, & irritum faciet fœdus qui pepigi cum eo.

2. Reg. 7. 12. Cumque completi fuerint dies tui (Dauid) & dormieris cũ patribus tuis, suscitabo semen tuum (i. filium tuum) quod egredietur de vtero tuo, & firmabo regnum eius. Sapien. 3. 3. Idem Acto. 13. 36.

3. Reg. 2. 10. Dormiuit igitur Dauid cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid. Cap. 11. 21.

Cap. 11. 43. Dormiuitque Salomon cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid patris sui, regnauitque Roboam filius eius pro eo.

Cap. 14. 20. Dies autem quibus regnauit Roboam, viginti duo anni sunt, & dormiuit cum patribus suis.

Mat. 9. 24. Dicebat Iesus (veniens in domum principis) recedite, non

est

est mortua puella, sed dormit.

Et post hæc dicit eis (discipulis suis) Lazarus amicus noster dormit, sed vado vt à somno excitem eum. Ioan. 11. 11.

Positis autem genibus clamauit (Stephanus) voce magna dicens: Domine ne statuas illis hoc peccatum, & cùm hoc dixisset, obdormiuit (in Domino) Saulus autem erat consentiens neci eius. Act. 7. 60.

Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. 1. Cor. 11. 30.

Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus, vt non contristemini, sicut & cæteri qui spem non habent. 1. Thess. 4. 13.

Mortem nostram, sua morte deuicit Christus.

MORTE turpissima condemnemus eum. Sapien. 2. 20.

Præcipitabit mortem in sempiternum, & auferet Dominus Deus lachrimam ab omni facie, & opprobrium populi sui auferet de vniuersa terra, quia Dominus locutus est. Rom. 6. 9. Esaia. 25. 8.

Et nunc hæc dicit Dominus: Noli timere, quia redemi te. Esaia. 43. 1.

Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. 53. 5.

Et ipse peccata multorum tulit. Ibidem. 12.

Et cùm sceleratis reputatus est. Esaia. 53. 12.

De manu mortis liberabo eos, & de morte redimam eos, ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne, consolatio abscondita est ab oculis meis. Osea. 13. 14.

Cùm autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est, absorpta est mors in victoria. 1. Cor. 15. 54.

Charitas enim Christi vrget nos, æstimantes hoc, quoniã si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Et pro omnibus mortuus est Christus, vt & hi qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. 2. Cor. 5. 14.

Deus autem qui diues est in misericordia propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos cùm essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos in Christo, cuius gratia estis saluati, & conresuscitauit, & cõsedere fecit in cœlestibus in Christo Iesu. Ephes. 2. 4.

Manifestum est autem nunc per illuminationem saluatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illuminauit autẽ vitã & incorruptionem per euangeliũ Heb. 2. 14. 2. Timo. 1. 10.

Quia & Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, vt nos offerret Deo mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu. 1. Pet. 3. 18.

Apoc.11.4. Absterget Deus omnem lachrimam ab oculis eorum, & mors vltra nō erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit vltra, quæ prima abierunt.

Mors gratiæ vitia extirpat.

Roman.6.2. QVid ergo dicemus? Manebimus in peccato vt gratia abundet? Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc viuemus in illo? An ignoratis fratres, &c.

Ibidem.11. Ita & vos existimate vos mortuos quidē esse peccato, viuētes autem Deo in Christo Iesu. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentijs eius.

2.Cor.4.10. Sēper mortificationē Iesu in corpore nostro circunferētes.

11. Semper enim nos qui viuimus, in mortem tradimur propter Iesum, vt & vita Iesu manifestetur in carne nostra.

Galat.2.20. Viuo autem, iam non ego, viuit verò in me Christus.

Coloss.3.5. Mortificate ergo membra vestra, quę sunt super terram.

Vitam præstat.

Roma.6.5. SI enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus.

Ibidem.8. Si autē mortui sumus cum Christo, credimus, quia simul etiam viuemus cum illo.

Coloss.3.3. Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cùm autem Christus apparuerit vita vestra, tūc & vos apparebitis cum ipso in gloria.

2.Tim 2.11. Nam si commortui sumus & cōuiuemus: si sustinebimus, & conregnabimus.

Mortem qui sibi intulerint.

Iudic.9.54. QVi (scilicet Abimelech cuius caput quædam mulier fragmine molæ illiserat ex turri quadam excelsa in quam confugerant viri & mulieres ab Abimelech) vocauit cito armigerum suum & ait ad illum: Euagina gladiū tuū & percute me, ne fortè dicar quod à fœmina interfectus sum.

Cap.16.29. Et apprehendens (Samson) ambas columnas, quibus innitebatur domus: alteram earum dextera, & alteram leua tenens ait: Moriatur anima mea cum Philistijm.

1.Reg.31.4. Saul (cùm filijs Israël in pugna cæsi à Philistijm) dixit ad armigerum suum, euagina gladium tuum, & percute me, ne fortè veniant incircuncisi isti, & interficiant me, illudentes mihi. Et noluit armiger eius, fuerat enim nimio terrore perterritus, arripuit itaque Saul gladium suum, & irruit super eū. Quod cū vidisset armiger eius quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladiū suum & mortuus est cum eo.

Porrò Achitophel videns quod non fuisset factum consilium

ſium ſuum, ſtrauit aſinum ſuum, ſurrexitque & abijt in domum ſuam: & diſpoſita domo ſua, ſuſpendio interijt, & ſepultus eſt in ſepulchro patris ſui. 2.Reg.17.23.

Videns autem Zambri quod expugnanda eſſet ciuitas (Therſa) ingreſſus eſt palatium, & ſuccendit ſe cum domo regia & mortuus eſt in peccatis ſuis quæ peccauerat & faciens malum coram Domino, & ambulans in via Ieroboam: & in peccato eius quo fecit peccare Iſrael. 3.Reg.16.18.

Sed ab hoc accuſatus (Ptolomæus) ab amicis apud Eupatorem, cum frequenter proditor audiret eo quod Cyprũ creditam ſibi à Ptolomitore deſeruiſſet & ad Antiochum nobilem tranſlatus, etiam ab eo receſſiſſet, veneno vitam finiuit. 2.Macha.10.13

Suggerente Alchimo qui ſummũ deſtitutus erat ſacerdotio, Nicanor in Iudæos miſſus à rege Demetrio, auditis Iudæ præclaris facinoribus, amicitiam cum eo contraxit, quã poſt modũ rege cogente ſoluens dum Iudam nequit comprehẽdere, templi minatur euerſionem, & ſenem Raziam Iudæum magnanimum apprehendere conatur: qui dum ab hoſtibus iam ſe capiendum videret, elegit potius conſtantiſſimo animo ſibi mortẽ inferre, quã indigna pati ab hoſtibus, in quos proprijs manibus ſua inteſtina proiecit 41. Turbis autẽ irruere in domum eius & ianuã diſrumpere atque ignem admouere cupientibus, cum iam comprehenderetur, gladio ſe petijt &c. Cap.14.4

Et proiectis argenteis in templo, receſſit, & abiens laqueo ſe ſuſpendit (Iudas.) Mat.27.5.

Et hic quidem poſſedit agrum de mercede iniquitatis, & ſuſpenſus crepuit medius: & diffuſa ſunt omnia viſcera eius. Act.1.18

Mortuos lugere quatenus permittatur & prohibeatur.

ET ſuper mortuo (ait Moyſes Iſraëlitis) non incidetis carnes veſtras, neque figuras aliquas, aut ſtigmata facietis vobis, ego Dominus. Leuit.19.28.

Filij eſtote Domini Dei veſtri: non vos incidetis, nec facietis caluitium ſuper mortuo. Deut.14.1.

Fleueruntque eum (Moyſen mortuum) filij Iſraël in campeſtribus Moab, triginta diebus, & completi ſunt dies planctus lugentium Moyſen. Cap.34.8.

Apprehendens autem Dauid veſtimenta ſua ſcidit, omneſque viri qui erant cum eo: & planxerunt & fleuerunt, & ieiunauerunt vſque ad veſperam ſuper Saul, & ſuper Ionathan filium eius, & ſuper populũ Domini, & ſuper domum Iſrael, eo quod corruiſſent gladio. 2.Reg.1.11.

Cumque ſepeliſſent Abner & Hebron, leuauit Rex Dauid Cap.3.32.

vocem

vocem suam, & fleuit super tumulum Abner: fleuit autem & omnis populus.

Cap. 10.2. Dixitque Dauid: faciam misericordiam cum Hanon filio Naas, sicut fecit pater eius mecum misericordiam. Misit ergo Dauid consolans eum per seruos suos super patris interitu.

Cap. 16.12. Deprecatusque est Dauid Dominum pro paruulo, & ieiunauit Dauid ieiunio, & ingressus seorsum iacuit super terrā.

Cap. 14.2. Ioab filius Saruiæ misit thecuam, & tulit inde mulierem sapientem, dixitque ad eam: Lugere te simula, & induere veste lugubri, & ne vngaris oleo, vt sis quasi mulier iam plurimo tempore lugens mortuum (Absalon.)

Cap. 19.1. Nuntiatum est autem Ioab quod Rex (Dauid) fleret & lugeret suum filium, & versa est victoria in luctum, in die illo omni populo, audiuit enim populus in die illa dici, dolet Rex super filio suo.

Eccles. 22.10. Super mortuum plora, defecit enim lux eius, & super fatuum plora, defecit enim sensu.

Cap. 38.16. Fili in mortuum produc lachrimas, & quasi dira passus incipe plorare, & secundùm iudicium contege corpus illius, & non despicias sepulturam illius.

1. Mach. 9.20. Et fleuerunt eum omnis populus (scilicet Iudam occisum) Israël planctu magno, & lugebant dies multos.

Cap. 12.52. Illi autem venerunt omnes cum pace in terram Iuda: & planxerunt Ionatham, & eos qui cū ipso erant valde, & luxit Israël luctu magno. Item. Cap. 13. 26.

Mat. 9.23. Et cùm venisset Iesus in domum principis, & vidisset tibicines, & turbam tumultuantem, dicebat, recedite.

Luc. 7.13. Quam (viduam scilicet cuius filius vnicus erat mortuus) cùm vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: noli flere.

Ioan. 11.33. Iesus ergo vt vidit eam (Martham sororem Lazari) plorātem, & Iudæos qui venerant cum ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum.

Act. 8.2. Curauerunt autem Stephanum viri timorati, & fecerunt planctum magnum super eum.

Cap. 9.39. Exurgens autē Petrus, venit cū illis (cum duobus viris eum rogantibus vt veniret cū illis) & cùm aduenisset, duxerunt illum in cænaculum: & circumsteterunt illū, ōnes viduæ flentes & ostendētes ei tunicas & vestes quas faciebat illis dorcas.

1. Thess. 4.13. Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus, vt non contristemini sicut & cæteri qui spem non habent.

Mortui reuocantur ad vitam.

Et

ET clamauit ad Dominum (Elias) & dixit: Domine Deus meus. Etiamne viduam apud quam ego vt cũque sustentor afflixisti vt interficeres filium eius &c. 22. Et exaudiuit Dominus vocem Eliæ, & reuersa est anima pueri intra eũ & reuixit. 3. Reg. 17. 20.

Ingressus est ergo Eliseus domum, & ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius, egressusque clausit ostium super se, & super puerum: & orauit ad Dominum &c. 36. Et ille vocauit Giezi & dixit ei: voca Sunamitidem hanc (viduam) quæ vocata, ingressa est ad eum: Qui ait: Tolle filium tuum. 4. Reg. 4. 33.

Quidam autem sepelientes hominem viderunt latrunculos, & proiecerunt cadauer in sepulchrum Elisei, quod cùm tetigisset ossa Elisei, reuixit homo, & stetit super pedes suos. Cap. 13. 21.

Vt eiecta esset turba, intrauit & tenuit manum eius, & surrexit puella. (scilicet filia principis) Mat. 9. 25.

Et multa corpora sanctorum qui dormierant, surrexerunt. (scilicet in passione Christi.) Cap. 27. 52.

Et tenens manum puellæ, ait illi (Iesus) Thalita cumi, quod est interpretatũ puella, (tibi dico) surge: & confestim surrexit puella, & ambulabat (scilicet filia Iairi Archisinagogi) Idem. Luc. 8. 54. Mar. 5. 41.

Quam (viduam) cùm vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, & tetigit loculum. Hi autẽ qui portabant, steterunt: Et ait: Adolescens tibi dico surge, & resedit qui erat mortuus, & cœpit loqui, & dedit illum matri suæ. Luc. 7. 13.

Voce magna clamauit Iesus: Lazare veni foras, & statim prodijt qui fuerat mortuus, ligatus pedes & manus, institis & facies eius sudario erat ligata. Ioan. 11. 44.

Eiectis autem omnibus foras, Petrus ponens genua orauit, & conuersus ad corpus dixit: Thabita surge, at illa aperuit oculos suos, & viso Petro, resedit. Act. 9. 40.

Ad quam (adolescentem Eutichum cadentem à tertio cœnaculo) cum descendisset Paulus, incubuit super eum, & cõplexus dixit: nolite turbari, anima enim ipsius in ipso est. Cap. 20. 10.

Mors est consolabilis miseris.

MOritur doctus similiter vt indoctus. Eccles. 2. 16.

Vnus ergo introitus est omnibus ad vitam, & similis exitus. Sapien. 7. 5.

Melior est mors, quàm vita amara: & requies æterna, quàm languor perseuerans. Eccles. 30. 17.

O mors bonum est iudicium tuum, homini indigenti, & qui minoratur viribus, defecto ætate. 41. 3.

Honorabilis bonis.

Sapien.3.1. IVstorum animæ in manu Dei sunt.
4.7. Iustus autem si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit.
Ecclef.41 5. Noli metuere iudicium mortis. Memento quæ ante fuerunt, & quæ superuentura sunt tibi. Hoc iudicium à Domino omni carni.
Esa.5.12. Quia in lætitia egrediemini, & in pace deducemini. Montes & colles cantabunt coram vobis laudem, & omnia ligna regionis plaudent manu.
57.1. Iustus perit, & non est qui recogitet in corde suo. Veniat pax, requiescat in cubili suo, ambulauit in directione sua.
2.Cor 5.1. Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, sed æternam in cœlis.
Phil.1.23. Coarctor autem è duobus desiderium habens dissolui, & esse cum Christo.
Apoc.14. 13. Beati mortui qui in Domino moriuntur.

Horribilis malis.

Psalm.33.22. MOrs peccatorum pessima.
Prou.11.7. Mortuo homine impio, nulla erit vltra spes.
Ecclef.8.8. Non est in hominis potestate prohibere spiritum, nec habet potestatem in die mortis, nec sinitur quiescere ingruente bello, neque saluabit impietas impium.
Ecclef.10.13. Cum enim morietur homo, hæreditabit serpentes, & bestias, & vermes.
41.1. O mors quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substantijs suis, viro quieto, & cuius viæ directæ sunt in omnibus, & adhuc valenti accipere cibum.
Psal.33.22. Verè enim mors peccatorum pessima.

Lamentabilis cunctis.

Ecclef.22.10. SVpra mortuum plora &c. Vide Lugendum.
Ezech.24.17. Ingemisce tacens, mortuorum luctum non facies.

Mortuorum sepultura. Vide sepeliendi mortui.

MOYSES nascitur ex Leui. Exodi.2 1 4 Cap.6.20. Act.7 20. Permuit AEgyptum & fugit in Madian, Exodi.2. 12. 1 5. Accipit Sephoram Madianitem in vxorem. Exodi 2.21. Mittitur ad Pharaonem in AEgyptum. 3.10 ✱ Cap.5.1. Cap.6.1.1.7..8 *.9.*.10*. Reuertitur*

cum

ium vxore & prolibus in Eegyptum Cap.4.20. Oret pro Pharaone Cap. 8.12.30.‡ Cap. 9.28.33. Ca. 10. 17. Orat pro popu.o. Cap.14.15.‡Cap. 17.4.11.32.11.13.31. Numer. 11.2. Cap.14 13.17.‡Cap.21.7. Deut. 9 18.26. Accipit primas tabulas. Exodi. 31. 18. *Accipit secundas Cap. 34.28 In faciem eius intueri non poterat populus Israeliticus. Cap.34. 30 2 Cor 3.7. Mittit exploratores in terram Canaan. Numero. 13.2. Probat se à Deo esse missum Numero. 16.28. 31. Videt terram promissionis & moritur Cap.20 12. Cap. 27. 12. Deut. 34.1.5. Apparet in transfiguratione Christi. Mat. 17 3. Luc. 9 30. Cōmendatur. Eccles. 45.1. Diabolus altercatur cum Angelo Michaele de Moysi corpore Iud. 9.*

Mulier bona Deum reuerenter honorat.

FAllax gratia, & vana est pulchritudo: mulier autem timēs Deum, ipsa laudabitur. *Prouer. 31.30.*

Fundamenta æterna supra petram solidā, & mandata Dei in corde mulieris sanctæ. *Eccles. 26. 24.*

Viro humiliter optemperat.

MVLIER diligens, corona est viro suo: & putredo in ossibus eius, qui confusione res dignas gerit. *Prouer. 12.4.*

Mulierem fortem quis inueniet? procul, & de vltimis finibus pretium eius. Confidit in ea cor viri sui. *31.10.*

Noli discedere à muliere sensata, & bona, quam sortitus es in timore Domini, gratia enim verecundiæ illius super aurum. *Eccles. 7.21.*

Non zeles mulierē sinus tui, ne ostendat super te malitiā doctrinę nequam. Non des mulieri potestatem animæ tuæ, ne ingrediatur in virtute sua & confundaris. *9.1.*

In tribus beneplacitum. &c *25.1.*

Vide Dilectio proximi.

Beatus qui habitat cum muliere sensata. *Ibidem. 11.*

Mulieris bonæ beatus vir: nam numerus dierum ipsius conduplicabitur. Mulier fortis oblectat virū suum, & annos vitæ illius in pace implebit. Pars bona mulier bona, in parte bona timentium Deum, dabitur viro pro factis suis. *26.1.*

Gratiæ mulieris sedulę delectabit virū suum, & ossa illius impinguabit, disciplina illius datum Dei est. *Ibidem. 16.*

Species mulieris exhilarat faciem viri sui, & super omnem concupiscentiam hominum superducet desiderium. Cui credit &c. *Vide in tit.* Matrimonium. *36.24.*

Vt

Ignominia est illi: mulieri verò si comam nutriat, gloria est illi.

Similiter & mulieres in habitu ornato, cum verecundia & sobrietate ornantes se, non intortis crinibus, aut auro, aut margaritis vel veste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. 1.Tit.2.9.

Quarum non sit extrinsecus, &c.

(Vide in titul.) Matrimonium. 1.Pet.3.

Mulier mala Deum contemnit.

VT eruaris a muliere aliena, & ab extranea quæ mollit sermones suos, & relinquit ducem pubertatis suæ, & pacti Dei sui oblita est: Inclinata est enim ad mortem domus eius, & ad inferos semitæ ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur, nec apprehendent semitas vitæ. Pro.2.16.

Virũ de mille vnum reperi: mulierem ex omnibus non inueni. Eccle.7.29.

Non est creata hominibus superbia, neque iracundia nationi mulierum. Eccle.10.22.

Peccatum duxit initiũ à muliere, & per eãdẽ omnes mori(mur). 25.33.

Virum offendit.

QVI expellit mulierem bonam, expellit bonum: qui autem tenet adulteram, stultus est & insipiens. Pro.18.23.

Melius est sedere in pinna tecti, quàm cum muliere litigiosa, quæ partem ædium habet. 21.9.

Melius est habitare in terra deserta, quàm cũ muliere rixosa & iracunda. Ibidem. 19.

Tecta perstillãtia in die frigoris, & litigiosa mulier cõparãtur. 27.15.

Patrem & virum confundit audax. Eccle.22.5.

Omnis plaga tristitia cordis est, & omnis malitia, nequitia mulieris. Et omnem plagam & non plagam, videbit cordis, & omnem nequitiam & non nequitiam mulieris. 26.17.

Non est caput nequius super caput colubri, & non est ira super irã mulieris. Cõmorari leoni & draconi placebit, quàm habitare cum muliere nequam. Nequitia mulieris immutat faciem eius, & obcæcabit vultum suum tanquam vrsus, & quasi saccum ostendet in medio proximorum. Ingemuit vir eius, & audiens suspirauit modicum. Ibidem.22.

Breuis omnis malitia super malitiam mulieris, sors peccatorum cadet super illam. Sicut ascensus arenosus, in pedibus veterani, sic mulier linguata homini quiero. Ibidem.26.

Mulieris ira irreuerentia, & confusio magna Mulier si primatum habeat, contraria est viro suo. Cor humile & facies tristis, & plaga mortis, mulier nequam. Ibidem.29.

26.8. Dolor cordis, & luctus, mulier zelotypa. In muliere zelotypa flagellum linguæ omnibus communicans.

Colos. 3.18. Mulieres subditæ estote viris, sicut oportet, in Domino.

Proximum incendit lasciuo aspectu.

Pro.11.22. QVOD monile aureum est in ri©tu porci, id est mulier pulchra, & fatua.

Procaci affatu.

5.2. NE intenderis fallaciæ mulieris, fauus enim distillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius. Nouissima autem illius amara, vt absinthium: & lingua eius acuta, quasi gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem, & ad inferos gressus eius penetrant. Per semitam vitæ non ambulant, vagi sunt gressus eius & inuestigabiles. Longè fac ab ea viam tuam, & ne appropinques foribus domus eius.

Prou.7.5. Dic sapientiæ, soror mea es, & prudentiam voca amicam tuã, vt custodiant te à muliere extranea, & ab aliena quæ verba sua dulcia facit.

Ibidem.6. De fenestra enim domus meæ per cancellos prospexi iuuenẽ, & video paruulos. Considero vecordem iuuenem qui transit per plateas iuxta angulum, & prope viam domus illius graditur in obscuro, aduesperascente die, in noctis tenebris & caligine. Et ecce, occurrit illi mulier in ornatu meretricio, præparata ad decipiendas animas, garrula & vaga. Apprehensúmque deosculatur iuuenem, & procaci vultu blanditur.

Ibidem.21, Irretiuit eum multis sermonibus, & blanditijs labiorum protraxit eum. Statim eam sequitur, quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuiens & ignorans, & nescit quòd ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius, velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quòd de periculo animæ illius agitur.

9.13. Mulier stulta, & clamosa, plenaque illecebris, & nihil omnino sciens, sedet in foribus domus suæ super sellam in excelso vrbis loco, vt vocaret transeuntes per viam, & pergentes itinere suo.

Ibidem.16. Quis est paruulus, declinet ad me. Aquæ furtiuæ dulciores sunt, & panis absconditus suauior.

Qui enim applicabitur illi, descendit ad inferos.

Petulanti gestu.

SI habuerint inter se iurgium viri duo, & vnus contra alterum rixari cœperit, volensque vxor alterius eruere virum suum de manu fortioris, miseritque manum suam & apprehenderit veren da eius, abscindes manum illius, nec flecteris super illam vlla misericordia. Deu.25.11.

Inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum est, & sagena cor illius. Vincula sunt manus illius. Eccle.7.27.

Manus debiles, & genua dissoluta mulier, quæ non beatificat virum suum. 25.32.

Sicut bonum iugum, quod mouetur: ita & mulier nequam. Qui tenet illam quasi qui apprehendit scorpionem. Mulier ebriosa, ira magna, & contumelia & turpitudo illius non tegetur. 26.10.

Omnem masculum excipiet mulier. (Multa inuenies in tit.) Fornicatio. 36.23.

Domum destruit.

SApiens mulier ædificauit domum suam, insipiens extructam quoque manibus destruet. Pro.14.1.

Vir qui amat sapientiam, lætificat patrem suum; qui autem nutrit scortum, perdit animam suam. 29.3

Mulier mala summè cauenda.

QVIA mandatum lucerna est. Vt custodiant te à muliere mala, & à blanda lingua extraneę. Non concupiscat &c. (Vide) *Concupiscentia*. 6.24.

Nunquid potest &c. (Vide) *Adulterium*. 6.27.

Os scorti profundus est hiatus, in quem cadet, cui Dominus irascitur. 22.14.

Ne dederis mulieribus substantiam tuam. 31.3.

Vinum & mulieres &c. (Vide) *Ebrietas*. Eccle.19.2.

Bonum est homini mulierem non tangere. 1.Cor.7.1.

Adolescentiores autem viduas deuita. 1.Tim.5.11.

Solicitè custodienda.

VXorem ex sententia nactus, ne repudies: nec te permittas odiosæ. Eccle.7.28.

Non des mulieri potestatem animæ tuæ, ne ingrediatur in virtute tua, & confundaris. 9.2.

Non des aquæ tuæ exitum, nec modicum: nec mulieri nequā veniam prodeundi. Si non ambulauerit ad manum tuam, confundit te in conspectu inimicorum. A carnibus tuis abscinde eam, nec semper te abutatur. 25.34.

42.6. Super mulierem nequam bonum est signum. Super filiam, &c. (Vide) Filius.

Mich.7.5. Ab ea, quæ dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui.

Mundi amicitia a Deo auertit.

Psal.4.3. FILII hominum vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?

30.7. Odisti obseruantes vanitates superuacuè.

52,6. Quoniam Deus dissipabit ossa eorum, qui hominibus placēt.

Esai.51.6. Leuate in cælum oculos vestros, & videte sub terra deorsum: quia cæli sicut fumus liquescent: & terra, sicut vestimentum atteretur: & habitatores eius, sicut hæc interibunt. Salus autem mea in sempiternum erit.

Luc.6.26. Væ cùm benedixerint vobis omnes homines: secundum hæc enim faciebant prophetis patres eorum.

Ioan.14 16. Et ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum.

Ioan.15.18. Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat deligeret. Quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.

2.Tim.2.4. Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus, vt ei placeat, cui se probauit.

Iaco.4.4. Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est Dei? Quicunque ergo voluerit amicus esse huius seculi, inimicus Dei constituitur.

1.Ioan.2.15. Nolite diligere mundū, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas patris in eo.

Lætitia modum peruertit.

1.Cor.6.7. QVI vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur: prętcrit enim figura huius mundi.

1.Ioan.2.31. Mundus transit, & concupiscentia eius.

3.1. Propter hoc mundus non nouit vos, quia non nouit eum.

Mundi malitiam fides subuertit.

2.Pet.1.3. QVI vocauit nos propria gloria & virtute, per quem maxima & pretiosa nobis promissa donauit, vt per hoc efficiamini diuinæ consortes naturæ, fugientes eius, quæ in mundo est concupiscentiæ corruptionem.

1.Ioan.2.16. Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est.

Omne

Omne quod natum eſt ex Deo, vincit mundum. 5.4.
Quis eſt autem, qui vincit mundum, niſi qui credit quoniam Ieſus eſt filius Dei? 5

Vide contemptus mundi.

Mundities cordis.

INnocens manibus et mundo corde qui non accepit in vano animam ſuam, nec iurauit in dolo proximo ſuo, hic accipiet benedictionem a Domino, etc. *Pſal.* 23.4.

Cor mundum crea in me Deus et ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis. 50.12.

Quia bonus Iſrael Deus, hijs qui recto ſunt corde. 72.1.

Beati mundo corde quoniam ipſi Deum videbunt: *Math.* 5.8.

Animas veſtras caſtificantes, in obedientia charitatis, in fraternitatis amore ſimplici ex corde inuicem diligite attentius. 1.*Pet.* 1.22.

Mundities exterior & interior commendatur.

VAE vobis ſcribæ et phariſęi hypocritę, quia mundatis quod deforis eſt calicis et paropſidis, intus autem pleni eſtis rapina et immunditia. Idem. Luc. 11.19. *Math.* 23. 25.

Has ergo habentes promiſsiones chariſsimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis et ſpiritus, perficientes ſanctificationem in timore Dei. 2.*cor.* 7.1.

Imperatur.

NOLITE contaminare animas veſtras. *Leuit.* 11. 43.

Docebitis ergo filios Iſrael vt caueant immundicias, et non moriantur in ſordibus ſuis. 15.31.

Perfectus eris, et abſque macula cum Deo tuo. *Deut.* 18.13.

Lauamini, mundi eſtote. *Eſa.* 1.16.

Laua à malitia etc. (Vide Cogitatio. *Ieremi.* 4. 14.

Propter quod exite de medio eorum et ſeparamini, dicit Dominus, et immundum ne tetigeritis: et ego recipiam vos, et ero vobis in patrem, et vos eritis mihi in filios et filias. 2.*Cor.* 6.17.

Remuneratur.

SAluabitur innocens, ſaluabitur autem mundicia manũũ ſuarũ. *Iob.* 22.30.

Et ero immaculatus cum eo. Et retribuet mihi Dominus ſecundum innocentiam meam, et ſecundum puritatem manuum mearum retribuet mihi. *Pſal.* 17. 24.

Quis aſcendet in montem Domini? Innocens manibus et mundo corde. 23.4.

Nouit Dominus dies immaculatorum. Non confundentur in tempore malo, et in tempore famis ſaturabuntur. 36.18.

83.11. Non priuabit bonis eos, qui ambulant in innocentia.

118.1. Beati immaculati in via.

Ibidem. 80. Fiat cor meum immaculatum.

Prou. 21.8. Peruersi via viri aliena est à Deo: mundi autem opus rectum.

Pro. 22.11. Rex amicus eius est, qui diligit cordis mundiciam, & gratiam labiorum.

Matt. 5.8. Beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt.

Ephe. 1.4. Sicut elegit nos in ipso, ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate.

2. Tim. 2.21. Si quis ergo emundauerit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum & vtile Domino, ad omne opus bonum paratum.

Apo. 7.14. Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, & lauerunt stolas suas, & dealbauerũt eas in sanguine agni, ideo sunt ante thronum Dei.

22.14. Beati qui lauant stolas suas in sanguine Agni.

A Deo datur.

Iob. 4.17. NVnquid homo Dei comparatione iustificabitur, aut fauore suo purior erit vir?

9.30. Si lotus fuero quasi aquis niuis, & fulserint velut mundissimę manus meæ, tamen sordibus intinges me.

14.4. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nónne tu qui solus es?

15.14. Quid est homo, vt immaculatus sit, & vt iustus appareat natus de muliere? Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis, & cœli non sunt mundi in conspectu eius.

Eccle. 34.4. Ab immundo quid mundabitur, & à mendace quid verum dicetur.

Esai. 4.4. Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion, & sanguinem Hierusalem lauerit de medio eius, in spiritu iudicij, & spiritu ardoris.

Iere. 33.7. Et conuertam conuersione Iuda, & emundabo illos ab omni iniquitate sua qua peccauerunt mihi, & propitius ero cunctis iniquitatibus eorum.

Ezech. 16.9. Et laui te aqua, & emundaui sanguinem tuum ex te, & vnxi te oleo.

24.22. Multo labore sudatum est, & non exiuit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem immundicia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non est mundata à sordibus tuis. Sed nec mundaberis prius, donec quiescere faciam indignationem meam in te.

1. Cor. 6.11. Et hæc aliquando quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi,

Christi, & in spiritu Dei nostri.

His ergo habentes promissiones charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei. 2.Cor.7.1.

Non enim vocauit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem. 1.Thess.4.7.

Qui cùm sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Heb.1.3.

Si enim sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortis, ad seruiendum Deo viuenti? 9.13.

Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Apo.1.5.

Munditia ficta acriter reprobatur.

AVdite & intelligite. Non quod intrat in os coinquinat hominem, sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. Math.15.11.

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia mundatis, quod deforis est calicis, & paropsidis: intus autem pleni estis rapina & immundicia. Pharisæe cæce, munda prius, quod intus est calicis & paropsidis, vt fiat & id quod deforis est mundum. 23.25.

Pharisæi enim, & omnes Iudæi, nisi crebrò lauerint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum, & à foro venientes, nisi baptizentur, non comedunt. Et alia multa sunt, quæ tradita sunt illis seruare, baptismata calicum, & vrceorum & æramentorum, & lectorum. Mar.7.3.

Nunc vos Pharisæi, quod deforis est calicis, et catini mundatis: quod autem intus est vestrum, plenum est rapina et iniquitate. Veruntamen, quod superest, date eleemosynam, et ecce, omnia munda sunt vobis. Luc.11.39.

Munera.

DOnec accipiant, obsculantur manus dantis et in promissionibus suis humiliant voces suas, in tempore retributionis postulabunt tempus. Eccles.29.5.

Cùm dederis, ne improperes. 41.28.

Vbi manus multæ sunt, claude: & quodcunque trades, numera & appende. Datum verò, & acceptum omne describe. (Vide) *Dona, & iudicium humanum.* 42.7.

Murmuratores quos imitentur & quæ illis pœna metuenda.

Exodi.14.11. DIxerunt ad Moisen (filij Israel videntes Pharaonem & AEgyptios appropinquare illos) forsitan non erant sepulchra in AEgypto, ideo duxisti nos vt moreremur in solitudine, quid hoc facere voluisti, vt educeres nos ex AEgypto?

ca.15.24. Et murmurauit populus (Israel) cōtra Moisē dicēs quid bibem⁹

cap.16.7. Mane videbitis (dixerunt illis Moises & Aaron) gloriam Domini. Audiui enim murmur vestrū contra Dominum, nos verò quid sumus quia mussitastis contra nos, & ait Moises. Dabit vobis Dominus vespere carnes edere, & manè panes in saturitate eo quod audierit murmurationes vestras, quibus murmurati estis contra eum: nos enim quid sumus nec cōtra nos est murmur vestrum, sed contra Dominum.

Ibi.17.2. Qui iurgatus (populus Israel) contra Moysen ait: da nobis aquam vt bibamus, quibus respondet Moysen, quid iurgamini contra me cur tentatis Dominum?

Num.11.1. Interea ortum est murmur populi quasi dolentium pro labore contra Dominum, quod cùm audisset Dominus iratus est, & accensus in eos ignis Domini deuorauit extremā castrorū partē.

ca.12.9. Iratusque (Moyses) contra eos (Aronem & Mariam) abijt nubes quoque recessit quæ erat super tabernaculum, & ecce maria apparuit candens lepra quasi nix (scilicet in pœnam peccati)

ca.21.5. Cur eduxisti nos de AEgypto vt moreremur in solitudine? deest panis, non sunt aquæ, anima nostra iam nauseat super cibo isto leuissimo, quamobrem misit Dominus in populum ignitos serpentes, ad quorum plagas & mortes plurimorum venerunt ad Moysen atque dixerunt. Peccauimus quia locuti sumus contra Dominum, & te, ora vt tollat à nobis serpentes.

Deut.1.27. Murmurastis in tabernaculis vestris, atque dixistis, odit nos Dominus, & idcirco eduxit nos de terra ægypti vt traderet nos in manu Amorrhei atque deleret.

Sapi.1.11. Custodite ergo vos à murmuratione quæ nihil prodest, & à detractione parcite linguæ, quoniam sermo obscurus in vacuū non ibit, os autem quod mentitur occidit animam.

Mat.20.12. Hij nouissimi vna hora fecerunt, & pares illos nobis fecisti qui portauimus pondus diei et æstus.

Luc.15.2. Et murmurabant Pharisæi & scribæ dicentes, quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. ca.19.7.

Ioan.6.41. Murmurabant ergo Iudei de illo quia dixisset, ego sum panis qui de cœlo descendi &c. 43. Respondit ergo Iesus & dixit eis

nolite

nolite murmurare inuicem, Actorum.6.1.

Neque murmuraueritis ſicut quidam eorum murmuraue- 1.Cor. 10.10.
runt & perierunt ab exterminatore.

Hij ſunt murmuratores quęruloſi, ſecundum deſideria ſua Iude. 16.
ambulantes & os eorum loquitur ſuperbiam, mirantes perſo-
nas queſtus cauſa.

Mutuatio fructuoſa.

SI vnus de fratribus tuis, qui morantur intra portas ciuitatis Deut. 15.
tuæ, in terra quā Dominus Deus tuus daturus eſt tibi, ad pau-
pertatem deuenerit, non obdurabis cor tuum, nec contrahes ma
num: ſed aperies eam pauperi: & dabis mutuum, quo eum in-
digere perſpexeris.

Volenti mutuare à te, ne auertaris. Matt .5.

Si mutuum dederitis his, à quibus ſperatis recipere, quæ gra- Luc. 6.
tia eſt vobis? Nam & peccatores peccatoribus fœnerantur, vt re
cipiant æqualia. Mutuum date, nihil inde ſperantes, & erit mer-
ces veſtra multa.

Periculoſa.

MVTVABITVR peccator, & non ſoluet. Pſal. 36.
Et qui accipit mutuum, ſeruus eſt fœnerantis. Prou. 22.

N.

NAAMAN *capitaneus regis Syriæ mundatur à lepra*, 4. *Reg.* 5. 14. *Luce*. 4.27.

NAAS *rex Ammonitarum pugnat contra Iabes*. 1. *Reg*. 11. 1. *moritur*. 2. *Reg*. 12. 25.

NABAL *vir ingratus*. 1. *Reg*. 25. 23. 17. (*Re*.21.2.13.

NABOTH *quia Regi Achab vineam negabat, lapidatur* 2. 3.

NABVCHODONOSOR *potens rex Babilonis accipit imperium ſuper omnia regna. Ierem*.27. 6. *inuadit AEgyptum*. 4 *Reg*. 27.7. *Hie*. 46.2. *Aſcendit contra Hieruſalem*, 4 *Reg*.24.1.10. *Ca*. 25.1. *Hie*.39.1. *iuxta prophetiam Hiere*. 25. 8. *Cap*. 32. 28. *Erigit auream ſtatuam. Dan*. 3. 1. *habitat ſeptem annos inter feras. Cap*. 28. 30. *Ingens eius ſuperbia eius amplitudo Dominij, & crudelitas explicatur. Eſa*. 14.2.8.

NABVZARDAN *dux militiæ regis Babilonis deſtruit domum Dei, muros Hieruſalem, & populum qui remanſerat transfert cùm omnibus vaſis tēpli in Babilonē*. 4.*Reg*.25.8.*Hie*.39 9.11. *Ca*.52.12.

NACHIOR *auus Abraham. Gene*. 11. 23. 25.

NADAB *& Abiu igne conſumuntur. Leuit*. 10. 1. *Cap*. 16.1. *Nume*.3. 4. *Cap*.26. 61.

Nadab rex Iſrael. 3. *Reg*.14.20.*caditur*. *Cap*.15.28.

NAHASSON *filius Ammadab, princeps & dux tribus Iuda. Num.1.7. Cap.2.3. Cap.7.12.*

NAHVM *prædicat in Niniue, Nahum. 1.*.2*.3*.*

NATHAN *filius Dauidis. 2. Reg. 5. 14. appellatur Matthata Luc.3.31.*

Nathan propheta mittitur ad regem Dauid. 2.Reg.7.4. Cap. 12.1.

NATHANIEL *dux tribus Isachar. Nume.1.8.*

Nathaniel videtur à Christo Ioan.1. 47. *Christus manifestat seipsum Nathanieli: cap. 21. 2. Nechao rex AEgypti 4. Reg. 25. 29. 2. Paral. 35. 20. cap. 36. 3.*

Negotiatio: Vide emere & vendere.

Negotiationis corporalis periculositas.

Eccle.26.28. DVæ species difficiles, & periculosæ mihi apparuerunt. Difficile exuitur negotians à negligentia, & non iustificabitur caupo à peccatis labiorum.

27.2. Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur; sic inter medium venditionis & emptionis angustiabitur peccatis.

Ezec.28.18. In multitudine iniquitatum tuarum, & iniquitate negotiationis tuæ polluisti sanctificationem tuam.

AEquitas.

Prou.20.19. MAlum est, malum est, dicit omnis emptor, & cùm recesserit, tunc gloriabitur.

1.Thes.4.6. Et ne quis superegrediatur, neque circũueniat in negotio fratrem suum.

NEHEMIAS *pincerna Artaxerxis. 2. Esdr. 1. 12. mittitur in Iudeam ad reædificandum destructa. cap. 2. 9. appellatur Athersata. 8. 9.*

NEMROD *potens erat & robustus venator. Gen. 10. 8.*

NYCANOR *dux Lysiæ.1. Machab.3.38. & etiam dux exercitus Demetrij. cap. 7.26. comminatur se succensurum templum. 7. 35. cæditur. 7. 43. 2. Machab. 15. 28.*

NICODEMVS *occultus discipulus Christi, Ioan.3.1.cap 7.50. cap.19.29.*

NINIVE *ædificatur ab Assur.Gene. 10.11. pœnitentiam egit de peccatis suis. Ionæ.3.5*. desolatio & destructio Niniue. Nahum.1*. 2*.3*. Sophon.2.13. Tob. 14. 5. Stabit in iudicio & condemnabit obcæcatos Iudæos Mat. 12. 41.*

NOBE *inuaditur. 1. Reg. 22.19.*

NOE *filius Lamech, Gene.5. 30. prædicator diuinæ iustitiæ. 2. Pet. 2.5. ædificat Arcam. Gen. 6*. ingreditur Arcam cap. 7. 1. 7. egre-*

egreditur, cap. 8. 15. accepit signum fœderis. 9. 8. 14. cōmendatur. Eccl.
Noemi vxor Elmelech Ruth. cap. 1. 2. (*cap. 44. 17.*

Nominis Dei inuocatio fructuosa.

TVrris fortissima nomen Domini, ad ipsam currit iustus, & ex altabitur. *Prou.* 18. 10.

Omni vita tua dilige Deum, & inuoca illum in salute tua. *Eccle.* 13. 18

Affer filios meos de longinquo, & filias meas ab extremis terræ. Et omnem, qui inuocat nomen meum, in gloriam meam creaui eum, formaui eum, & feci eum. *Esa.* 43. 6.

Et cecidimus quasi folium vniuersi, & iniquitates nostræ quasi ventus abstulerunt nos. Non est qui inuocet nomēn tuum, qui consurgat, & teneat te. 64. 6.

Tu autem in nobis es Domine, & nomen tuum inuocatum est super nos, ne derelinquas nos. *Iere.* 14. 9.

Et erit omnis qui inuocauerit nomen Domini, saluus erit. *Ioe.* 2. 32. *Act.* 2. 21.

Quid tu sopore deprimeris? surge, inuoca Deum tuum. *Ione.* 1. 6.

Ab ortu enim solis vsque ad occasum magnum est nomen Domini in gentibus, & in omni loco offertur nomini meo oblatio munda. *Mal.* 1. 11.

Nam idem Dominus omnium, diues in omnes qui inuocant illum. *Rom.* 10. 12.

Infructuosa.

NOn omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. *Mat.* 7. 21.

Et discedit ab iniquitate omnis qui inuocat nomen Domini. 2. *Tim.* 2. 19.

Nominis Dei frequentatio periculosa.

NOn vsurpabis nomen Dei tui frustra. *Deut.* 5. 11.

Nominatio verò Dei. &c. (Vide) *Iuramentum.* *Eccle.* 23. 10.

Sicut seruus crebrò vapulans non leuatur vibicibus: ita qui deierat, & nomen Dei assiduè vsurpat, culpa non vacabit. *Ibidem.* 11.

Nouissimorum memoria à malo reuocat.

SI annis multis, &c. (Vide) *Gaudium.* *Eccle.* 11. 8.

In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. 7. 40.

Memento nouissimorum, & desine inimicari. 28. 6.

Ad bonum incitat

IN die bonorum, ne immemor sis malorū, & in die malorū ne immemor sis bonorū, quoniā facile est corā Deo in die obitus *Eccle.* 11. 27.

retri-

retribuere vnicuique secundum vias suas.

18. 24. Memento iræ in die consummationis, & tempus retributionis in conuersatione facies.

38. 21. Ne dederis in tristitiam cor tuum, sed repelle eam à te, & memento nouissimorum.

Ibidem. 23. Memor esto iudicij mei, sic enim erit, & tuum. Mihi heri, & tibi hodie.

Esa. 47,7. Non posuisti hæc super cor tuum, neque recordata es nouissimi tui.

Nuncius bonus.

Prou. 13. 17. LEGATVS autem fidelis sanitas.

25. 13. Sicut frigus niuis in die messis, ita legatus fidelis ei, qui misit illum, animam ipsius requiescere facit.

Ibidem. 25. Aqua frigida animæ sitiẽti, & nũcius bonus de terra lõginqua.

Malus.

Prou. 10. 26. SICVT acetum dentibus, & fumus oculis: sic piger his, qui miserunt eum.

13. 17. Nuncius impij cadet in malum.

26. 6. Claudus pedibus, & iniquitatem bibens, qui mittit verba per nuncium stultum.

Nouum Testamentum.

Hierem. 31. 31. ECCE dies venient dicit Dominus, & feriam domui Israel, & domui Iuda fœdus nouum.

Matt. 26. 28. Hic est enim sanguis meus noui testamenti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Idem verbatim habetur. Mar. 14. 24. Item Luc. 22. 20.

1. Cor. 11. 24. Et gratias agens fregit & dixit, accipite & manducate, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem.

Heb. 8. 8. Vituperans enim eos dicit. Ecce enim dies veniet dicit Dominus & consummabo super domum Israel & super Domum Iuda testamentum nouum.

Cap. 9, 15. Et ideo noui testamenti mediator est, vt morte intercedente in redemptionem in earum præuaricationum quæ erant sub priori testamento, repromissionem accipiant, qui vocati sunt æternæ hæreditatis.

Cap. 10. 16. Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos dicit Dominus dando leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum superscribam eas, & peccatorum & iniquitatum eorum iam non recordabor amplius. Cap. 13. 20.

Nouum cœlum & noua terra post mundi innouationẽ.

Ecce

ECCE enim ego creo cælos nouos & terram nouam & non *Esai.* 65. 17.
erunt in memoria priora & non ascendent super cor.
Quia sicut cæli noui & terra noua quæ ego facio stare coram *Cap.*66.22.
me, dicit Dominus, sic stabit semen vestrum & nomen vestrum.
Nouos verè cælos, & nouam terram secundum promissa ip- 2.*Pet.* 3. 13.
sius expectamus, in quibus iustitia habitat.
Et vidi cælum nouum & terram nouam. *Apoc.* 21. 1.

Nudi vestiendi.

FRANGE esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc *Esa.* 58. 7.
in domum tuam: cum videris nudum operi eum & carnem
tuam ne despexeris. Ezech. 18. 7. Tob. 1. 17.
Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus *Matt.* 25. 39.
ad te? Et respondens rex dicet illis. Amen dico vobis, quàm diu
fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.
Vide Misericordia.

O.

Obed filius boos ex Ruth. Ruth. 4. 17. *Mat.* 1. 5.

Obediendum Deo eiusque præceptis, & quæ obedientibus constituta sit merces.

ABRAHAM Dei mandato parens, promissaque eius pa- *Gen.* 12. 4
tria relicta, comitante Loth, Domino in Sichē sacrificauit.
Dixit ergo Deus ad Abraham, & tu ergo custodies pactum *Cap.*17. 9.
meum, & semen tuum post te in generationibus suis.
Vocauit autem Angelus Domini Abraham secundo de cæ- *Cap.*22.15.
lis dicens. Per memet ipsum iuraui dicit Dominus quia fecisti
hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito propter me, be-
nedicā tibi & multiplicabo semen tuū sicut stellas cæli, & velut
arenam quæ est in littore maris, possidebit semen tuum portas
inimicorum suorum & benedicentur in semine tuo omnes gen
tes terræ quia obedisti voci meæ.
Benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, eo quod o- *Cap.*26. 5.
bedierit Abraham voci meæ, & custodierit præcepta mea, &
mandata mae, & ceremonias legesque seruauerit.
Si audieris (ait Dominus ad Moisen) vocem Domini Dei tui *Exod.* 15. 26.
& quod rectum est coram eo feceris, & obedieris mandatis
eius, custodierisque omnia præcepta illius, cunctum languo-
rem quem posui in AEgypto, non indicam super te, ego enim
sum Dominus Deus tuus sanator tuus.
Si ergo audieritis vocem meam, & custodieritis pactū meum *Cap.* 19. 5.
eritis mihi in peculium de cunctis populis: mea est enim om-
nis terra, & vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gēs sancta.

Et

Cap. 20.6. Et faciens misericordiam in milia hijs qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea.

cap. 23. 22. Quòd si audieris vocem eius, & feceris omnia quę loquar, inimicus ero inimicis vestris, & affligam affligentes te.

Leuit. 20.22. Custodite leges meas, atque iudicia & facite ea, ne & vos euomat terra quàm intraturi estis, & habitaturi.

Cap. 26.3. Si in præceptis meis ambulaueritis, & mandata mea custodie ritis, & feceritis ea dabo vobis pluuias temporibus suis, & terra gignet germen suum, & pomis arbores replebuntur.11.

Deut.4.40. Custodite præcepta eius, atque mandata quæ ego præcipio tibi, vt bene sit tibi, & filijs tuis post te & permaneas multo tempore super terram quam Dominus Deus tuus daturus est tibi. Cap.7. per totum. & Cap. 11. per totum.

Cap.13.4. Dominum Deum vestrum sequimini & ipsum timete,& mandata illius custodite, & audite vocem eius,ipsi seruietis & ipsi adhærebitis.

Cap.18.15. Prophetam de gente tua & de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi Dn̄s Deus tuus ipsum audies.&c.19.qui autē verba eius quæ loquitur in nomine meo audire noluerit ego vltor existā.

Cap.24.8. Obserua diligenter ne incurras plagam lepræ, sed facies quæcunque docuerunt te sacerdotes leuitici generis, iuxta id quod præcipi eis, & imple sollicitè. Item Cap. 27. 10.

Cap.28.1. Si autem audieris vocem Domini Dei tui, vt facias atque custodias omnia mandata eius quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus quæ versantur in terra. &c.12. Aperiet Dominus (thesaurum suum optimum, cælum,vt tribuat pluuiam terræ tuæ in tempore suo, benedicetque cunctis operibus manuum tuarum.

1.Reg.12.14. Si timueritis Dominum & seruieritis ei, & audieritis vocem eius, & non exasperaueritis os Domini, eritis & vos & rex qui imperat vobis sequentes Dominū Deum vestrum:si autem non audieritis erit manus Domini super vos & super patres vestros.

4.Reg.10.30. Dixit autem Dominus ad Iehu quia studiosè egisti quod rectum erat,& placebat in oculis meis,& omnia quæ erant in cor de meo fecisti contra domum Achab,filij tui vsque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel.

2.Para.7.17. Tu quoque(Salomon)si ambulaueris coram me,sicut ambulauit Dauid pater tuus,& feceris iuxta omnia quæ præcepi tibi, & iustitias meas iudiciaque mea seruaueris, suscitabo thronum regni tui,sicut pollicitus sum Dauid patri tuo dicens:non auferetur de stirpe tua vir qui non sit princeps in Israel,si autē auersi fueritis & reliqueritis iustitias meas, & præcepta mea quæ proposui

posui vobis, & abeuntes seruieritis dijs alienis, & adoraueritis eos, euellam vos de terra mea, quàm dedi vobis, & domũ hanc quam sanctificaui nomini meo, proijciam à facie mea & tradam eam in parabolam & in exemplum cunctis populis.

Audi fili mi, disciplinam patris tui, & ne dimittas legem ma- *Prou.* 1. 8.
tris tuæ, 33. Qui autem me audierit, absque terrore requiescet, & abundantia perfluetur timore malo sublato.

Auris quæ audit increpationes vitę, in medio sapientum com- *Cap.* 15. 31.
morabitur. Esaiæ. 55. 2.

Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. *Esa.* 1. 19.

Vtinam attendisses (increpat Dominus Iudæorum ingratitu- *Cap.* 48. 18.
dinem, hipocrisim, atque duritiam) mandata mea, facta fuissent sicut flumen pax tua, & iustitia tua sicut gurges maris, & fuisset quasi arena semen tuum.

Audite vocem meam, & ero vobis in Deum, & vos eritis mi- *Hierem.* 7. 23.
hi populus, & ambulate in omni via quam mandaui vobis, vt bene sit vobis, & non audierũt nec inclinauerunt aurem suam sed abierunt in voluptatibus suis & in prauitate cordis sui mali, factique sunt retrorsum & non in ante. &c. Idem habetur verbum, Cap. 11. 4. Cap. 17. 24.

Exemplo obedientiæ Rechabitarum præcepta patris sui licet *Cap.* 35. ⁘.
dura seruantium: expostulat Dominus de pertinaci Iudæorum inobedientia aduersus ipsius præcepta, quapropter his prænuntiat Dominus mala, illis autem bona.

Hæc enim omnia propter mandatum Dei fiunt. *Eccle.* 35. 7.

Cùm illa adhuc diceret, ait adolescens: Quem sustinetis? Nõ *2. Mach.* 7. 30.
obedio præcepto regis, sed præcepto legis, quæ data est nobis per Moisen, filius respõdet quod porcinis carnibus nollẽt vesci.

Ait illis. Venite post me & faciam vos fieri piscatores homi- *Mat.* 4. 19.
num, at illi continuò relictis retibus & naui, secuti sunt eum.

Omnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea, assimulatur *Cap.* 7. 24.
viro sapienti qui ædificauit domũ suam supra petram, & omnis qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto. &c. Cap. 8. 21. Cap. 15. 3.

Et ecce vox de nube dicẽs, hic est filius meus dilectus in quo *Cap.* 17. 5.
mihi bene cõplacui, ipsũ audite. Ca. 25. 3. Lu. 5. 4. Io. 2. 7. Act. 4. 19

Qui vos audit me audit & qui vos spernit me spernit. *Luc.* 10. 16.

Et nos sumus testes horum verborum & spiritus sanctus quẽ *Act.* 5. 32.
dedit Deus omnibus obedientibus sibi. Rom. 16. 19.

Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, *Philip.* 2. 8.
mortẽ autẽ crucis. 12. Itaque charissimi (sicut semper obedistis) non in præsentia mei tantum, sed multò magis nunc in absentia

mea

mea cum metu & tremore operamini vestram salutem.

1. Pet. 21. Animas vestras castificantes in obedientia charitatis & frater nitatis amore, simplici ex corde inuicem diligite attentius.

Iacob. 1.22. Estote autem factores verbi, & non auditores tantum fallentes vos metipsos.

Perseueranter.

Deut. 5.28. QVOD cùm audisset Dominus, ait ad me: Audiui vocem verborum populi huius, quæ locuti sunt tibi. Bene omnia sunt locuti. Quis det talem eos habere mentem, vt timeant me & custodiant vniuersa mandata in omni tempore, vt bene sit eis, & filijs eorum.

Ob mali deuitationem.

1.Reg.15. 22. NVMQVID vult Dominus holocausta & victimas & non potius vt obediatur nomini Domini? Melior est enim obedientia quàm victimæ, & auscultare magis, quàm offerre adipem arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere.

Prou.1.24. Quia vocaui & renuistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis.

Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo cum vobis id quod timebatis aduenerit.

Esai.1.20. Quòd si nolueritis, & me ad iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos.

Ierem. 35.13. Nunquid non accipietis disciplinam, & obediatis verbis meis, dicit Dominus?

Boni consequutionem.

Deut. 11.27. EN propono in conspectu vestro hodie benedictionem & maledictionem. Benedictionem, si obedieritis mandatis Dei vestri, maledictionem si non audieritis.

Prou. 1. 32. Qui autem me audierit absque terrore requiescet & abundantia perfruetur, timore malorum sublato.

3. 21. Custodi legem meam, atque consilium meum: & erit vita animæ tuæ.

15. 28. Mens iusti meditabitur obedientiam.

Esaie. 1. 19. Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis.

55. 2. Audite audientes me, & comedite bonum. Inclinate aurem vestram & venite ad me, audite, & viuet anima vestra, & feriam vobiscum pactum sempiternum.

vide

Vide subditorum officium.

Oblatio omnis debet esse sine vitio aut macula.

Si holocaustum fuerit eius oblatio ac de armento masculum immaculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonij ad placandum sibi Dominum. *Leuit.1.3.*

Quod si hostia pacificorum fuerit eius oblatio, & de duobus voluerit offerre, marem siue feminam immaculata offeret coram Domino. Cap.22.19. *Cap.3.1.*

Hæc sunt sacrificia quæ offerre debetis. Agnos anniculos immaculatos duos, quotidie in holocaustum sempiternum.31. Præter holocaustum sempiternum & liba eius, immaculata offeres omnia cum libationibus suis. *Num.28.3.*

Sin autem habuerit maculam, & vel claudum fuerit vel cæcum, aut in aliqua parte deforme aut debile, non immolabitur Domino Deo suo. *Deut.15.21.*

Noli offerre munera praua, non enim suscipiet illa. *Eccles.35.14.*

Cumque compleueris expians illud, offeres vitulum de armento immaculatum, & arietem de grege immaculatum. *Ezech.43.23.*

Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, & votum faciens immolat debile Domino, quia rex magnus ego dicit Dominus exercituum, & nomen meum horribile in gentibus. *Malach.1.14.*

Oblationes Deo gratæ cælitus accenduntur.

Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum, & respexit Dominus ad Abel & ad munera eius. Cap. 8. 20. *Gen.4.4.*

Cecidit autem ignis Domini & vorauit holocaustum & ligna & lapides, puluerem quoque & aquam quæ erat in aquæductu lambens. *3.Reg.18.38.*

Et ædificauit ibi altare Domino, obtulitque holocausta & pacifica, & inuocauit Dominum & exaudiuit eum in igne de cælo super altare holocausti. *1.Par.21.26.*

Cumque complesset Salomon fundens preces, ignis descendit de cælo & deuorauit holocausta, & victimas, & maiestas Domini impleuit domum. *2.Par.7.1.*

Sicut & Moyses orabat ad Dominum, & descendit ignis de cælo, & consumpsit holocaustum. *2.Mach.2.10.*

Oblationes quotidianæ.

Hoc est quod facies in altari. Agnos anniculos duos per singulos dies iugiter, vnum agnum manè, & alterum vesperè. *Exo.29.38.*

Num.28.3. Hæc sunt sacrificia quæ offerre debetis. Agnos anniculos immaculatos duos, quotidie in holocaustum sempiternum. 1.Esdræ.3.2.

Oblationes propriorum filiorum.

Leuit.18.21. DE semine tuo non dabis vt consacretur idolo Moloch, nec polluces nomen Domini Dei tui.

Cap.20.2. Hæc loqueris filiis Israel,(ait Dominus Moysi) Homo de filiis Israel, & de aduenis qui habitant in Israel, si quis dederit de semine suo idolo Moloch, morte moriatur: populus terræ lapidabit eum.

Deut.12.31. Non facies similiter Domino Deo tuo, omnes enim abominationes quas auersatur Dominus fecerunt dijs suis offerentes filios & filias & comburentes igni.

Cap.18.10. Nec inueniatur in te qui lustret filium suum, aut filiam ducens per ignem, aut qui Ariolos suscitetur & obseruet somnia atque auguria.

4.Reg.3.27. Arripiensque(rex Moab) primogenitum suum filium qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustam super murum.&c.

Cap.16.3. Sed ambulauit in via Regum Israel, insuper & filium suum (Achaz) consecrauit transferens per ignem, secundum idola gentium quæ dissipauit Dominus coram filiis Israel. Idem verbatim.2.Paral.28.3.

Cap.17.17. Seruieruntque Baal & consecrauerunt(filij Israel) filios suos & filias suas, per ignem,& diuinationibus inseruiebant,& auguriis, & tradiderunt se vt facerent malum coram Domino, & irritauerunt eum.

Cap.21.6. Et traduxit(Manasses) filium suum per ignem & ariolatus est, & obseruauit auguria, & fecit Pithones, & aruspices multiplicauit,&c.

Psal.105.37. Et immolauerunt filios suos,& filias suas dæmonijs. Esa.57.5. repetuntur eadem.

Hiere.7.31. Et ædificauerunt(filij Israel) excelsa Thophet quæ est in valle filij Ennon, vt incenderent filios suos & filias suas, igni, quæ non præcepi nec cogitaui in corde meo.

Cap.19.5. Et ædificauerunt excelsa Baalim ad comburendos filios suos igni, in holocaustum Baalim quæ non præcepi nec locutus sum, nec ascenderunt in cor meum.

Ezec.16.20. Et tulisti (Ierusalem) filios tuos & filias tuas, quas genuisti mihi, & immolasti eas ad deuorandum, numquid praua est fornicatio tua? Immolasti filios meos & dedisti illos consecrās eis, 36. Item. Cap.20.31. Cap.23.37.

Obla-

Oblationum conuiuia cum gaudio celebrabantur.

OBTVLIT ergo Ihetro cognatus Moysi holocausta,&hostias Domino,veneruntque Aaron & omnes seniores Israel, vt comederent panem cum eo coram Deo. *Exod.18.12.*

Surgentesque mane (filij Israel) obtulerunt holocausta & hostias pacificas,& sedit populus manducare,& bibere,& surrexerunt ludere. *Cap.32.6.*

Et immolabis hostias pacificas,comedesque ibi,& epulaberis coram Domino Deo tuo. *Deut.27.7.*

Igitur euigilauit Salomon, & intellexit quod esset somnium, cumque venisset Ierusalem stetit coram Arca fœderis Domini, & obtulit holocausta & fecit victimas pacificas, & grande conuiuium vniuersis famulis suis. *3.Reg.3.15.*

Et comederunt & biberunt coram Domino in die illo (in ędificio templi Ierusalem) cum grandi lætitia. *1.Par.29. 22.*

Oblationes impiorum.

FACTVM est autem post multos dies, vt offerret Caim de fructibus terræ munera Domino. *Gen.4.3.*

Tulit autem de præda populus oues & boues primitias eorum quæ cæsa sunt vt immolet Domino Deo suo in Galgalis. *1. Reg.15 21.*

Sacrificium & oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi, holocaustum pro peccato non postulasti. *Psal.39.7.*

Quoniam si voluisses sacrificium dedissem, vtique holocaustis non delectaberis. *50.18.*

Victimę impiorum abominabiles Domino, vota iustorum placabilia. *Prou.15.8.*

Hostiæ impiorũ abominabiles,quæ offeruntur ex sceleribus. *Cap.21.27.*

Noli inspicere sacrificium iniustum quoniam Dominus Iudex est,& non est apud illum gloria personæ, Esa.43.23.& 51.8. *Eccles. 35.15.*

Vt quid mihi thus de Saba, adfertis, & calamum suauè olentem de terra longinqua? holocaustomata vestra non sunt accepta,& victimæ non placuerunt mihi. *Hiere.6.20.*

Cùm ieiunauerint non exaudiam preces eorum,& si obtulerint holocaustomata, & victimas non suscipiam ea, quoniam gladio,& fame, & peste consumam eos, Oseæ. 5. 6. *Cap.14.12.*

Hostias offerent,immolabũt carnes & comedent,& Dominus non suscipiet eas,nunc recordabitur iniquitatis eorum,& visitabit peccata eorum,ipsi in AEgyptum conuertentur. *Oseæ.8.13.*

Quòd si obtuleris (Israelitis loquitur Dominus) mihi holocaustomata & munera vestra non suscipiam & vota pinguium vestrorum non respiciam. Miche.6.7. *Amos. 5. 22.*

Malach.1.13. Intulistis de rapinis claudum & languidum, & intulistis munus, nunquid suscipiam illud de manu vestra dicit Dominus.

Matth.9.13. Euntes autem discite quid est, misericordiam volo & non sacrificium, non enim veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam. Marc.12.33.

Heb.10.5. Idem ingrediens mundum dicit, hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi, holocaustomata & pro peccato non tibi placuerunt.

Occultum crimen proximi non reuelandum.

Eccles.19.10. AVDISTI verba aduersus proximum tuum, commoriatur in te, fidens quoniam non te dirumpet.

Cap.27.17. Qui denudat arcana Amici, fidem perdit, & non inueniet amicum ad animum suum. 19. Quod si denudaueris absconsa illius (proximi tui,) non persequeris post eum. 24. Denudare autem amici misteria, desperatio est animæ infelicis.

OCCIDERE: *vide Homicidium.*

OCHOSIAS *filius Ioram rex Iuda, 4. Reg. 8. 24. fugit in Mageddo à facie Iehu, & caeditur, 9. 27. habet sibi successorem Ioab regem. 1. Par. 3. 11.*

Occisio hominis iuridica.

Deut.17.6. IN ore duorum aut trium testium peribit, qui interficietur. Nemo occidatur, vno contra se dicente testimonium. Manus testium prima interficiet eum, & manus reliqua populi extrema mittetur, vt auferas malum de medio tui.

Fortuita.

Num.35.22. QVOD si fortuitu, & absque odio, & inimicitiis quicquam horum fecerit, (occiderit ferro, aut ligno, aut lapide,) & hoc audiente populo fuerit comprobatum, atque inter percussorem, & propinquum sanguinis quæstio ventilata, liberabitur innocens de vltoris manu.

Deut.19.4. Qui percusserit proximum suum nesciens, & qui heri & nudiustertius nullum contra eum odium habuisse comprobatur, sed abiisse cum eo in syluam, ad ligna cædenda, & in succisione lignorum securis manu elapsa amicum eius occiderit: hic ad vnam supradictarum vrbium fugiet, & viuet.

Ocium vitia nutrit.

Eccles.33.29. MVLTAM enim malitiam docuit ociositas.

Ecce

Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ superbia, saturitas panis, & abundantia, & ocium ipsius, & filiarum eius, & manum egeno, & pauperi non porrigebant & eleuatæ sunt, & fecerunt abominationes coram me, & abstuli eas. *Ezec.16.49.*

Cùm autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superseminauit zizania in medio tritici. *Matth. 13.25.*

Ociosas viduas deuita, quia discunt circumire domos: Imo & non solum ociosæ, sed & verbosę, & curiosæ, loquentes, quę non oportet. *1.Tit, 5.13.*

Oculus simplex & rectus.

DA altissimo secundum datum eius, & in bono oculo adinuentionem facito manuum tuarum. *Eccles. 35. 12.*

Lucerna corporis tui est oculus tuus, si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit, si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Idem verbatim. Luc. 11. 34. *Matth.. 6.22.*

Oculus nequam.

VIDENTES filij Dei filias hominum quod essent pulchræ, acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant. *Gen.6.2.*

Homo apostata vir inutilis, graditur opere peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, & omni tempore iurgia seminat. Eccles. 4.8. *Prou.6.13.*

Nequam est oculus liuidi, & auertens faciem suam & despiciens animam suam, insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis, non satiabitur donec consumatur arefaciens animam suam. *Eccles.14.8.*

Memento quoniam malus est oculus nequam. *Cap.31. 14.*

Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit, si autem corpus tuum fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Luc. 11. 34. *Matth.6.22.*

Furta, auaritiæ, nequitiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia, omnia hæc mala ab intus procedunt, & coinquinant hominem. Item 1. Ioan. 2. 6. *Marc.7.22.*

Oculos vt flammam ignis habet Deus.

CAPVT autem eius & capilli erant candidi tanquam lana alba, & tanquàm nix, & oculi eius tanquàm flamma ignis. *Apoc.1.14.*

Hæc dicit filius Dei qui habet oculos tanquàm flammã ignis, & pedes eius similes aurichalco. *Cap. 2. 18.*

Oculi autem eius sicut flamma ignis, & in capite eius diademata multa, habens nomen scriptum quod nemo nouit nisi ipse. *Cap.19.12.*

Oculorum custodia quantopere sit necessaria ne peccetur.

Gen.3.6. VIDIT igitur mulier quod bonum esset lignum, ad vescendum & pulchrum oculis, aspectu delectabile, & tulit de fructu illius, & comedit deditque viro suo qui comedit, Cap. 6.2.

Cap.34.2. Quam (scilicet Dinam filiam Liæ) cùm vidisset Sichem filius Hemor Heuæi, princeps terræ illius, adamauit eam & rapuit & dormiuit cum illa, vi opprimens virginem, Cap.38.15.Cap.39.7.

2.Reg.11.2. Dum hæc agerentur (scilicet obsiderant Rabba ciuitatem) accidit vt surgeret Dauid de stratu suo, post meridiem & deambularet in solario domus regię, viditque mulierem (scilicet Bersabeæ) se lauantem ex aduerso super solarium suum, erat autem mulier pulchra valdè, &c.

Cap.13.4. Abfalon incestum cum sorore Thamar, fratrem Ammon occidit, iratoque patre profugus ad regem Gessur tribus annis ibi permansit.

Prou.26.33. Oculi tui videbunt extraneas & cor tuũ loquetur peruersa.

Eccles.9.7. Ne spernas hominem in senectute sua, etenim ex nobis senescunt, noli de mortuo inimico gaudere, sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus venire. &c.

Cap.25.28. Ne respicias in mulieris speciem, & non concupiscas mulierem in specie, &c. per totum caput.

Cap. 41.25. Erubescite à salutationibus de silentio, à respectu mulieris fornicariæ, & ab auersione vultu cognati.

Cap.42.12. Omni homini noli intendere in speciem & in medio mulierum noli commorari.

Iudith 10.17. Cumque intrasset Iudith ante faciem eius, statim raptus est in suis oculis Holophernes, &c.

Cap.12.16. Cor autem Holophernis concussum est, erat enim ardens in concupiscentia eius (Iudith.)

Daniel.13.8. Et videbant eam (Susannam) quotidiè ingredientem & deambulantem, & exarserunt in concupiscentiam eius, & euerterunt sensum suum. &c.

Math.5.28. Audistis quia dictum est antiquis, non mœchaberis, ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem, ad concupiscendum eam iam mœcharus est eam in corde suo.

2.Pet.2,14. Oculos habentes plenos adulterij, & incessabilis delicti. (Loquitur de pseudoprophetis) &c.

Oculus mentis vel intellectus.

Num.24.3. ASSVMPTA parabola ait. Dixit Baalam filius Beor, dixit homo cuius obturatus est oculus, Dixit auditor sermonum

Dei

Dei qui visionem omnipotentis Dei intuitus est, qui cadit, & sic
aperiuntur oculi eius.

Non dedit vobis Deus cor intelligens, & oculos videntes & *Deut.29.4.*
aures quæ possunt audire vsque in præsentem diem.

Et dixit: Vade & dices populo huic, Audite audientes, & no- *Esa.6.9.*
lite intelligere, & videntes visionem nolite cognoscere.

Vnde rex Agrippa non fui incredulus cælesti visione: sed hiis *Act.26.19.*
qui sunt Damasci primum & Hierosolymis, &c. annunciabam
vt pœnitentiam agerent, & conuerterentur ad Deum digna pœ-
nitentiæ opera facientes.

Illuminatos oculos cordis vestri, vt sciatis quæ sit spes voca- *Ephes.1.18.*
tionis eius, & quæ diuitiæ gloriæ hæreditatis eius in sanctis, &
quæ sit superueniens magnitudo virtutis eius in nos qui cre-
dimus.

Odium: Vide inuidia.

Odio habenda malitia.

QVI diligitis Dominum odite malum, custodit Dominus ani *Psal.96.10.*
mas sanctorum suorũ, & de manu peccatoris liberabit eos.

Nónne qui oderunt te Domine oderam, & super inimicos *138.21.*
tuos tabescebam?

Odite malum & diligite bonũ, & constituite in porta Iudiciũ. *Amos.5.15.*

Iurauit Dominus Deus in animam suam, dicit Dominus exer *Cap.6.8.*
cituum, detestor ego superbiam Iacob, & domos eius odi, &
tradam ciuitatem cum habitatoribus suis.

Dilectio sine simulatione, odientes malum, adhærentes bo- *Rom.12.9.*
no (scitis fratres.)

Odium sine causa.

NON supergaudeant mihi, qui aduersantur mihi iniquè, qui *Psal.34.19.*
oderunt me gratis & annuunt oculis.

Multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me *68.5.*
gratis.

Sed vt adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est, quia *Ioan.15.25.*
odio habuerunt me gratis.

Odium salutare propter Deum.

QVI diligitis Dominum, odite malum. *Psal.96.10.*

Iniquos odio habui. *118.113.*

Omnem viam iniquam odio habui. *Ibidem.128.*

Vidi præuaricantes & tabescebam. *Ibidem.158.*

Iniquitatem odio habui, & abominatus sum. *Ibidem.163.*

Nónne qui oderunt te Domine oderam & super inimicos *138.21.*
tuos tabescebam? Perfecto odio oderam illos.

Pro.8.13. Timor Domini odit malum, arrogantiam & superbiam & viam prauam.

Eccles.17.21. Reuertere ad Dominum, & auertere ab iniustitia tua, & nimis odito execrationem.

Amos.5.15. Odite malum, & diligite bonum.

Matt.10.37. Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus.

Luc.14.26. Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem & vxorem, & filios & fratres, & sorores: adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.

Ioan.12.25. Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.

Exitiale in seipsum.

Tob.12.10. QVI autem faciunt peccatum & iniquitatem, hostes sunt animæ suæ.

Psal.10.5. Qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam.

Offerre pro defunctis.

2.Mach.15.13. POST hoc apparuisse & alium virum ætate & gloria mirabilem, & magni decoris habitudine circa illum, respondentem vero Oniam dixisse, hic est fratrum amator, & populi Israel, hic est qui multum orat pro populo, & vniuersa sancta ciuitate, Hieremias propheta Dei.

Officium subditorum: infrà. Subditus.

Og rex Basan caditur, Numer. 21. 33. Deut. 3. 8. Cap. 29. 7. Cap. 31. 4. Psal. 135. 20.

Onesiphoro optat Paulus misericordiam. 2. Tim. 1. 16.

Onias summus sacerdos offert pro Heliodoro 2. Mach. 3. 32. cæditur. Cap. 4. 34.

Operum merita & retributio seu merces.

Psal.118.112. INCLINAVI cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem.

Prou.11.18. Impius facit opus instabile, seminanti autem iustitiam merces fidelis.

Eccle.36.18. Da mercedem sustinentibus te, vt prophetæ tui fideles inueniantur, & exaudi orationem seruorum tuorum.

Esai.3.10. Dicite iusto quoniam benè, quoniam fructum adinuentionum suarum comedet, vę impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei.

Loqui-

Loquitur de Noe Daniel & Iob,) ipsi iustitia sua liberauerunt animas suas. *Ezech.14.20.*

Beati estis cùm maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis, sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. *Math.5.11.*

Et quicumque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ tantum in nomine discipuli, Amen dico vobis non perdet mercedem suam. *Cap.10.42.*

Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & reddet vnicuique secundum opera eius, *Cap.16.27.*

Tunc dicet his, qui à dextris eius erunt, venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi, esuriui enim & dedistis mihi manducare. Ezech.14.20. loquitur de Noe, Daniele, Iob, ipsi iustitia sua liberabũt animas suas. *Cap.25.34.*

Secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurisas tibi iram Dei, in die iræ & reuelationis iustitiæ Dei qui reddet vnicuique secundum opera eius. *Rom.2.6.*

Oẽs nos manifestari oportet ante tribunal Christi vt referat vnusquisq; propria corporis prout gessit siue bonũ, siue malũ. *2.Cor.5.10.*

In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quã reddet mihi Dominus in illa die, iustus iudex, non solùm autem mihi, sed & his qui diligunt aduentum eius. *2.Thim.4.8.*

Non enim iniustus Deus, vt obliuiscatur operis vestri, & dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis sanctis, & ministratis. *Heb.6.10.*

Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quę magnam habet remunerationem, cap.11.26. *Cap.10.35.*

Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo & non ex fide tantum. *Iacob.2.24.*

Ecce venio citò, & merces mea mecum est, reddere vnicuique secundum opera sua. *Apoc.22.12.*

Opera mala Deo displicent, & pœnam merentur.

CVi dixit Dominus, quis enim indicauit tibi quod nudus esses, nisi quod ex ligno de quo præceperam tibi ne comederes, comedisti? *Gene.3.11.*

Nónne si benè egeris (Caim) recipies? sin autem malè statim in foribus tuis peccatum aderit. *Cap.4.7.*

Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset, in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, pœnituit eum quod hominem fecisset in terra, ca.7.4. *Cap.6.5.*

Ca.9.6. Quicunque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius, ad imaginem quippe Dei factus est homo.

Ca.11.† In ædificatione turris Babel, superborum fastus, & lingua confunditur.

Cap.17.14. Masculus cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo, quia pactū meum irritū fecit.

Cap 18.20. Dixit itaque Dominus: clamor Sodomorum & Gomorrhęorum multiplicatus est & peccatum eorum aggrauatum est nimis, cap.19 11.

Cap.19.24. Igitur pluit Dominus super Sodomam & Gomorrham sulphur & ignem à Domino de cælo 26. Respicienſque vxor Loth post se versa est in statuam salis cap.42.21.cap.44.16.

Cap.20.3. Venit autem Deus ad Abimelech per somnium nocte & ait illi, en morieris propter mulierem quam tulisti (scilicet Saram vxorem Abrahæ) habet enim virum.

Exodi.7.†. Moyses & Aaron ad Pharaonem loquuntur, virgā vertunt in serpentem, & aquam virga percussam in sanguinem, quæ etiam faciunt Magi Pharaonis suis incantationibus quam ob causam Pharao magis induratur. *cap.8.†.Secunda* AEgyptiorū plaga est ranarum. *Tertia est* Cinophes. *Quarta est*, Muscarum propter quas rursum promittit Pharao se filios Israel dimissurum quod

Cap.9.†. non fecit. *Quinta plaga*, est pestis in iumentis. *Sexta*, Vlcerum. *Septima*, grandinis ad quam promittit Pharao se demissurum populum si cesset, verum nec id complet: nullus autem filiorū

Cap.10.†. Israel in his malis aliquid patitur mali, cap.10. *Octaua plaga*, est locustarum. *Nona*, est Tenebrarum densissimarum. *Decima erat*, vt omne primogenitum hominum, & iumentorum moreretur

Cap.32.†. cap. 32. Ob vitulum adoratum Moyses Dominum precatur, tabulas frangit, vitulum comburit, & Aaron obiurgato Idololatras occidi iubet, cæterisque veniam impetrat.

Cap.32.33. Cui ait Deus (Moysi) qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo Leuit. 10.12. Et deinceps per omnes sacræ scripturæ libros.

Opera bona Deo grata sunt & præmium merentur. Vide opera bona.

Gene.4.4. ABel quoque obtulit de primogenitis gregis sui & de adipibus eorum, & respexit Dominus ad Abel & ad munera eius. 7. nónne si benè egeris recipies, sin autem male statim in foribus peccatum tuum aderit?

Cap.5.24. Ambulauitq; cum Deo (Enoch) & non apparuit quia tulit eum Deus.

Noe verò inuenit gratiam coram Domino. Hæ sunt generationes Noe. Noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus s[illegible]is, cum Deo ambulauit. cap. 8 20. *Cap. 6. 9.*

AEdificauit autem Noe altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis obtulit holocausta super altare, odoratusq; est Dominus odorem suauitatis, & ait ad eum, nequaquam vltra maledicam terræ propter homines: Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua, non igitur vltra percutiam omnem animam viuentem sicut feci. *Cap. 8. 20.*

Vocauit autem Angelus Domini secundo de cælo dicens. Per memetipsum iuraui dicit Dominus, quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, & velut arenam in littore maris, poßidebit semen tuum portas inimicorum suorum, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti voci meæ. *Cap. 22. 16.*

Et multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, daboq; posteris tuis vniuersas regiones has, benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ. *Cap. 26. 4.*

Quod si audieris vocem eius & feceris omnia quæ loquor, inimicus ero inimicis vestris, & affligam affligentes te. *Exod. 23. 22.*

Nolite contaminare animas vestras, nec tangatis quicquam eorum ne immundi sitis, ego enim sum Dominus Deus vester. Sancti estote quia ego sanctus sum, ne polluatis animas vestras in omni reptili quod mouetur super terram, ego enim sum Dominus qui eduxi vos de terra AEgypti vt essem vobis in Deum. Et sic deinceps per totam scripturam. *Leuit. 11. 43.*

Operari benè propter mercedem, & retributionem, licitum est.

INclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem. *Psal. 118. 112.*

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. *Mat. 5. 12.*

In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex, non solùm autem mihi sed & his qui diligunt aduentum eius. *2. Thim. 4. 8.*

Fide Moyses grandis factus est, &c. maiores diuitias æstimans thesauro AEgyptiorum improperium Christi, aspiciebat *Hebr. 11. 26.*

cum

Cap. 20.6. Et faciens misericordiam in milia hijs qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea.

cap. 23. 22. Quòd si audieris vocem eius, & feceris omnia quę loquar, inimicus ero inimicis vestris, & affligam affligentes te.

Leuit. 20.22. Custodite leges meas, atque iudicia & facite ea, ne & vos euomat terra quàm intraturi estis, & habitaturi.

Cap. 26. 3. Si in præceptis meis ambulaueritis, & mandata mea custodieritis, & faceritis ea dabo vobis pluuias temporibus suis, & terra gignet germen suum, & pomis arbores replebuntur. 11.

Deut. 4.40. Custodite præcepta eius, atque mandata quæ ego præcipio tibi, vt bene sit tibi, & filijs tuis post te & permaneas multo tempore super terram quam Dominus Deus tuus daturus est tibi. Cap. 7. per totum. & Cap. 11. per totum.

Cap. 13. 4. Dominum Deum vestrum sequimini & ipsum timete, & mandata illius custodite, & audite vocem eius, ipsi seruietis & ipsi adhærebitis.

Cap. 18. 15. Prophetam de gente tua & de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi Dn̄s Deus tuus ipsum audies. &c. 19. qui autē verba eius quæ loquitur in nomine meo audire noluerit ego vltor existā.

Cap. 24.8. Obserua diligenter ne incurras plagam lepræ, sed facies quæcunque docuerunt te sacerdotes leuitici generis, iuxta id quod præcipi eis, & imple sollicitè. Item Cap. 27. 10.

Cap. 28. 1. Si autem audieris vocem Domini Dei tui, vt facias atque custodias omnia mandata eius quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus quæ versantur in terra. &c. 12. Aperiet Dominus (thesaurum suum optimum, cælum, vt tribuat pluuiam terræ tuæ in tempore suo, benedicetque cunctis operibus manuum tuarum.

1. Reg. 12.14. Si timueritis Dominum & seruieritis ei, & audieritis vocem eius, & non exasperaueritis os Domini, eritis & vos & rex qui imperat vobis sequentes Dominū Deum vestrum: si autem non audieritis erit manus Domini super vos & super patres vestros.

4. Reg. 10.30. Dixit autem Dominus ad Iehu quia studiosè egisti quod rectum erat, & placebat in oculis meis, & omnia quæ erant in cor de meo fecisti contra domum Achab, filij tui vsque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel.

2. Para. 7. 17. Tu quoque (Salomon) si ambulaueris coram me, sicut ambulauit Dauid pater tuus, & feceris iuxta omnia quæ præcepi tibi, & iustitias meas iudiciaque mea seruaueris, suscitabo thronum regni tui, sicut pollicitus sum Dauid patri tuo dicens: non aufe retur de stirpe tua vir qui non sit princeps in Israel, si autē auersi fueritis & reliqueritis iustitias meas, & præcepta mea quæ pro-

posui

posui vobis, & abeuntes seruieritis dijs alienis, & adorauerjtis eos, euellam vos de terra mea, quàm dedi vobis, & domũ hanc quam sanctificaui nomini meo, proijciam à facie mea & tradam eam in parabolam & in exemplum cunctis populis.

Audi fili mi, disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ, 33. Qui autem me audierit, absque terrore requiescet, & abundantia perfluetur timore malo sublato. *Prou.* 1. 8.

Auris quæ audit increpationes vitę, in medio sapientũm commorabitur. Esaiæ. 55. 2. *Cap.* 15. 31.

Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. *Esa.* 1. 19.

Vtinam attendisses (increpat Dominus Iudæorum ingratitudinem, hipocrisim, atque duritiam) mandata mea, facta fuissent sicut flumen pax tua, & iustitia tua sicut gurges maris, & fuisset quasi arena semen tuum. *Cap.* 48. 18.

Audite vocem meam, & ero vobis in Deum, & vos eritis mihi populus, & ambulate in omni via quam mandaui vobis, vt bene sit vobis, & non audieruñt nec inclinauerunt aurem suam sed abierunt in voluptatibus suis & in prauitate cordis sui mali, factique sunt retrorsum & non in ante. &c. Idem habetur verbatim, Cap. 11. 4. Cap. 17. 24. *Hierem.* 7. 23.

Exemplo obedientiæ Rechabitarum præcepta patris sui licet dura seruantium: expostulat Dominus de pertinaci Iudæorum inobedientia aduersus ipsius præcepta, quapropter his prænuntiat Dominus mala, illis autem bona. *Cap.* 35. 1.

Hæc enim omnia propter mandatum Dei fiunt. *Eccle.* 35. 7.

Cùm illa adhuc diceret, ait adolescens: Quem sustinetis? Nõ obedio præcepto regis, sed præcepto legis, quæ data est nobis per Moisen, filius respõdet quod porcinis carnibus nollẽt vesci. 2. *Mach.* 7. 30.

Ait illis. Venite post me & faciam vos fieri piscatores hominum, at illi continuò relictis retibus & naui, secuti sunt eum. *Mat.* 4. 19.

Omnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea, assimulatur viro sapienti qui ædificauit domũ suam supra petram, & omnis qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto. &c. Cap. 8. 21. Cap. 15. 3. *Cap.* 7. 24.

Et ecce vox de nube dicẽs, hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cõplacui, ipsũ audite. Ca. 25. 3. Lu. 5. 4. Io. 2. 7. Act. 4. 19 *Cap.* 17. 5.

Qui vos audit me audit & qui vos spernit me spernit. *Luc.* 10. 16.

Et nos sumus testes horum verborum & spiritus sanctus quẽ dedit Deus omnibus obedientibus sibi. Rom. 16. 19. *Act.* 5. 32.

Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortẽ autẽ crucis. 12. Itaque charissimi (sicut semper obedistis) non in præsentia mei tantum, sed multò magis nunc in absentia *Philip.* 2. 8.

mea

mea cum metu & tremore operamini vestram salutem.

1. Pet. 21. Animas vestras castificantes in obedientia charitatis & fraternitatis amore, simplici ex corde inuicem diligite attentius.

Iacob. 1.22. Estote autem factores verbi, & non auditores tantum fallentes vos metipsos.

Perseueranter.

Deut. 5.28. QVOD cùm audisset Dominus, ait ad me: Audiui vocem verborum populi huius, quæ locuti sunt tibi. Bene omnia sunt locuti. Quis det talem eos habere mentem, vt timeant me & custodiant vniuersa mandata in omni tempore, vt bene sit eis, & filijs eorum.

Ob mali deuitationem.

1. Reg. 15. 22. NVMQVID vult Dominus holocausta & victimas & non potius vt obediatur nomini Domini? Melior est enim obedientia quàm victimæ, & auscultare magis, quàm offerre adipem arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere.

Prou. 1.24. Quia vocaui & renuistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis.

Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo cum vobis id quod timebatis aduenerit.

Esai. 1.20. Quòd si nolueritis, & me ad iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos.

Ierem. 35.13. Nunquid non accipietis disciplinam, & obediatis verbis meis, dicit Dominus?

Boni consequutionem.

Deut. 11.27. EN propono in conspectu vestro hodie benedictionem & maledictionem. Benedictionem, si obedieritis mandatis Dei vestri, maledictionem si non audieritis.

Prou. 1. 32. Qui autem me audierit absque terrore requiescet & abundantia perfruetur, timore malorum sublato.

3. 21. Custodi legem meam, atque consilium meum: & erit vita animæ tuæ.

15. 28. Mens iusti meditabitur obedientiam.

Esaiæ. 1. 19. Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis.

55. 2. Audite audientes me, & comedite bonum. Inclinate aurem vestram & venite ad me, audite, & viuet anima vestra, & feriam vobiscum pactum sempiternum.

Vide subditorum officium.

Oblatio omnis debet esse sine vitio aut macula.

SI holocaustum fuerit eius oblatio ac de armento masculum immaculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonij ad placandum sibi Dominum. *Leuit.1.3.*

Quod si hostia pacificorum fuerit eius oblatio, & de duobus voluerit offerre, marem siue feminam immaculata offeret coram Domino. Cap.22.19. *Cap.3.1.*

Hæc sunt sacrificia quæ offerre debetis. Agnos anniculos immaculatos duos, quotidie in holocaustum sempiternum. 31. Preter holocaustum sempiternum & liba eius, immaculata offeres omnia cum libationibus suis. *Num.28.3.*

Sin autem habuerit maculam, & vel claudum fuerit vel cæcum, aut in aliqua parte deforme aut debile, non immolabitur Domino Deo suo. *Deut.15.21.*

Noli offerre munera praua, non enim suscipiet illa, *Eccles.35.14.*

Cumque compleueris expians illud, offeres vitulum de armento immaculatum, & arietem de grege immaculatum. *Ezech.43.23.*

Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, & votum faciens immolat debile Domino, quia rex magnus ego dicit Dominus exercituum, & nomen meum horribile in gentibus. *Malach.1.14.*

Oblationes Deo gratæ cælitus accenduntur.

ABEL quoque obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum, & respexit Dominus ad Abel & ad munera eius. Cap. 8. 20. *Gen.4.4.*

Cecidit autem ignis Domini & vorauit holocaustum & ligna & lapides, puluerem quoque & aquam quæ erat in aquæductu lambens. *3.Reg.18.38.*

Et ædificauit ibi altare Domino, obtulitque holocausta & pacifica, & inuocauit Dominum & exaudiuit eum in igne de cælo super altare holocausti. *1.Par.21.26.*

Cumque complesset Salomon fundens preces, ignis descendit de cælo & deuorauit holocausta, & victimas, & maiestas Domini impleuit domum. *2.Par.7.1.*

Sicut & Moyses orabat ad Dominum, & descendit ignis de cælo, & consumpsit holocaustum. *2.Mach.2.10.*

Oblationes quotidianæ.

HOC est quod facies in altari. Agnos anniculos duos per singulos dies iugiter, vnum agnum manè, & alterum vesperè. *Exo.29.38.*

Num.28.3. Hæc sunt sacrificia quæ offerre debetis. Agnos anniculos immaculatos duos, quotidie in holocaustum sempiternum. 1.Esdræ.3.2.

Oblationes propriorum filiorum.

Leuit.18.21. DE semine tuo non dabis vt consacretur idolo Moloch, nec polluas nomen Domini Dei tui.

Cap.20.2. Hæc loqueris filiis Israel, (ait Dominus Moysi) Homo de filiis Israel, & de aduenis qui habitant in Israel, si quis dederit de semine suo idolo Moloch, morte moriatur: populus terræ lapidabit eum.

Deut.12.31. Non facies similiter Domino Deo tuo, omnes enim abominationes quas auersatur Dominus fecerunt dijs suis offerentes filios & filias & comburentes igni.

Cap.18.10. Nec inueniatur in te qui lustret filium suum, aut filiam ducens per ignem, aut qui Ariolos suscitetur & obseruet somnia atque auguria.

4.Reg.3.27. Arripiensque (rex Moab) primogenitum suum filium qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustam super murum. &c.

Cap.16.3. Sed ambulauit in via Regum Israel, insuper & filium suum (Achaz) consecrauit transferens per ignem, secundum idola gentium quæ dissipauit Dominus coram filiis Israel. Idem verbatim. 2.Paral.28.3.

Cap.17.17. Seruieruntque Baal & consecrauerunt (filij Israel) filios suos & filias suas, per ignem, & diuinationibus inseruiebant, & auguriis, & tradiderunt se vt facerent malum coram Domino, & irritauerunt eum.

Cap.21.6. Et traduxit (Manasses) filium suum per ignem & ariolatus est, & obseruauit auguria, & fecit Pithones, & aruspices multiplicauit, &c.

Psal.105.37. Et immolauerunt filios suos, & filias suas dæmonijs. Esa.57.5. repetuntur eadem.

Hiere.7.31. Et ædificauerunt (filij Israel) excelsa Thophet quæ est in valle filij Ennon, vt incenderent filios suos & filias suas, igni, quæ non præcepi nec cogitaui in corde meo.

Cap.19.5. Et ædificauerunt excelsa Baalim ad comburendos filios suos igni, in holocaustum Baalim quæ non præcepi nec locutus sum, nec ascenderunt in cor meum.

Ezec.16.20. Et tulisti (Ierusalem) filios tuos & filias tuas, quas genuisti mihi, & immolasti eas ad deuorandum, numquid parua est fornicatio tua? Immolasti filios meos & dedisti illos consecrãs eis, 36. Item. Cap.20.31. Cap.33.37.

Oblationum conuiuia cum gaudio celebrabantur.

OBTVLIT ergo Ihetro cognatus Moysi holocausta, & hostias Domino, veneruntque Aaron & omnes seniores Israel, vt comederent panem cum eo coram Deo. Exod.18.12.

Surgentesque mane (filij Israel) obtulerunt holocausta & hostias pacificas, & sedit populus manducare, & bibere, & surrexerunt ludere. Cap.32.6.

Et immolabis hostias pacificas, comedesque ibi, & epulaberis coram Domino Deo tuo. Deut.27.7.

Igitur euigilauit Salomon, & intellexit quod esset somnium, cumque venisset Ierusalem stetit coram Arca fœderis Domini, & obtulit holocausta & fecit victimas pacificas, & grande conuiuium vniuersis famulis suis. 3.Reg.3.15.

Et comederunt & biberunt coram Domino in die illo (in ędificio templi Ierusalem) cum grandi lætitia. 1.Par.29.22.

Oblationes impiorum.

FACTVM est autem post multos dies, vt offerret Caim de fructibus terræ munera Domino. Gen.4.3.

Tulit autem de præda populus oues & boues primitias eorum quæ cæsa sunt vt immolet Domino Deo suo in Galgalis. 1.Reg.15.21.

Sacrificium & oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi, holocaustum pro peccato non postulasti. Psal.39.7.

Quoniam si voluisses sacrificium dedissem, vtique holocaustis non delectaberis. 50.18.

Victimę impiorum abominabiles Domino, vota iustorum placabilia. Prou.15.8.

Hostiæ impiorũ abominabiles, quæ offeruntur ex sceleribus. Cap.21.27.

Noli inspicere sacrificium iniustum quoniam Dominus Iudex est, & non est apud illum gloria personæ, Esa. 43.23. & 51.8. Eccles. 35.15.

Vt quid mihi thus de Saba, affertis, & calamum suauè olentem de terra longinqua? holocaustomata vestra non sunt accepta, & victimæ non placuerunt mihi. Hiere.6.20.

Cum ieiunauerint non exaudiam preces eorum, & si obtulerint holocaustomata, & victimas non suscipiam ea, quoniam gladio, & fame, & peste consumam eos, Oseæ. 5. 6. Cap.14.12.

Hostias offerent, immolabũt carnes & comedent, & Dominus non suscipiet eas, nunc recordabitur iniquitatis eorum, & visitabit peccata eorum, ipsi in AEgyptum conuertentur. Oseæ.8.13.

Quod si obtuleris (Israelitis loquitur Dominus) mihi holocaustomata & munera vestra non suscipiam & vota pinguium vestrorum non respiciam. Miche.6.7. Amos. 5. 22.

Malach.1.13. Intulistis de rapinis claudum & languidum, & intulistis munus, nunquid suscipiam illud de manu vestra dicit Dominus.

Matth.9.13. Euntes autem discite quid est, misericordiam volo & non sacrificium, non enim veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam. Marc.12:33.

Heb.10.5. Idem ingrediens mundum dicit, hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi, holocaustomata & pro peccato non tibi placuerunt.

Occultum crimen proximi non reuelandum.

Ecclef.19.10. AVDISTI verba aduersus proximum tuum, commoriatur in te, fidens quoniam non te dirumpet.

Cap.27.17. Qui denudat arcana Amici, fidem perdit, & non inueniet amicum ad animum suum. 19. Quod si denudaueris absconsa illius (proximi tui,) non persequeris post eum. 24. Denudare autem amici misteria, desperatio est animæ infelicis.

OCCIDERE: *vide Homicidium.*

OCHOSIAS *filius Ioram rex Iuda, 4. Reg. 8. 24. fugit in Mageddo à facie Iehu, & ceditur, 9. 27. habet sibi successorem Ioab regem. 1. Par. 3. 11.*

Occisio hominis iuridica.

Deut.17.6. IN ore duorum aut trium testium peribit, qui interficietur. Nemo occidatur, vno contra se dicente testimonium. Manus testium prima interficiet eum, & manus reliqua populi extrema mittetur, vt auferas malum de medio tui.

Fortuita.

Num.35.22. QVOD si fortuitu, & absque odio, & inimicitiis quicquam horum fecerit, (occiderit ferro, aut ligno, aut lapide,) & hoc audiente populo fuerit comprobatum, atque inter percussorem, & propinquum sanguinis quæstio ventilata, liberabitur innocens de vltoris manu.

Deut.19.4. Qui percusserit proximum suum nesciens, & qui heri & nudiustertius nullum contra eum odium habuisse comprobatur, sed abiisse cum eo in syluam, ad ligna cædenda, & in succisione lignorum securis manu elapsa amicum eius occiderit: hic ad vnam supradictarum vrbium fugiet, & viuet.

Ocium vitia nutrit.

Eccles.33.29. MVLTAM enim malitiam docuit ociositas.

Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ fororis tuæ superbia, saturitas panis, & abundantia, & ocium ipsius, & filiarum eius, & manum egeno, & pauperi non porrigebant & eleuatæ sunt, & fecerunt abominationes coram me, & abstuli eas. Ezec. 16. 49.

Cùm autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superseminauit zizania in medio tritici. Matth. 13. 25.

Ociosas viduas deuita, quia discunt circumire domos: Imo & non solum ociosæ, sed & verbosę, & curiosæ, loquentes, quę non oportet. 1. Tit. 5. 13.

Oculus simplex & rectus.

DA altissimo secundum datum eius, & in bono oculo adinuentionem facito manuum tuarum. Eccles. 35. 12.

Lucerna corporis tui est oculus tuus, si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit, si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Idem verbatim. Luc. 11. 34. Matth. 6. 22.

Oculus nequam.

VIDENTES filij Dei filias hominum quod essent pulchræ, acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant. Gen. 6. 2.

Homo apostata vir inutilis, graditur opere peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, & omni tempore iurgia seminat. Eccles. 4. 8. Prou. 6. 13.

Nequam est oculus liuidi, & auertens faciem suam & despiciens animam suam, insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis, non satiabitur donec consumatur arefaciens animam suam. Eccles. 14. 8.

Memento quoniam malus est oculus nequam. Cap. 31. 14.

Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit, si autem corpus tuum fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Luc. 11. 34. Matth. 6. 22.

Furta, auaritiæ, nequitiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia, omnia hæc mala ab intus procedunt, & coinquinant hominem. Item 1. Ioan. 2. 6. Marc. 7. 22.

Oculos vt flammam ignis habet Deus.

CAPVT autem eius & capilli erant candidi tanquam lana alba, & tanquàm nix, & oculi eius tanquàm flamma ignis. Apoc. 1. 14.

Hæc dicit filius Dei qui habet oculos tanquàm flammā ignis, & pedes eius similes aurichalco. Cap. 2. 18.

Oculi autem eius sicut flamma ignis, & in capite eius diademata multa, habens nomen scriptum quod nemo nouit nisi ipse. Cap. 19. 12.

Oculorum custodia quantopere sit necessaria ne peccetur.

Gen.3.6. VIDIT igitur mulier quod bonum esset lignum, ad vescendum & pulchrum oculis, aspectu delectabile, & tulit de fructu illius, & comedit deditque viro suo qui comedit, Cap. 6.2.

Cap.34.2. Quam (scilicet Dinam filiam Liæ) cùm vidisset Sichem filius Hemor Heuæi, princeps terræ illius, adamauit eam & rapuit & dormiuit cum illa, vi opprimens virginem, Cap.38.15. Cap.39.7.

2.Reg.11.2. Dum hæc agerentur (scilicet obsiderant Rabba ciuitatem) accidit vt surgeret Dauid de strato suo, post meridiem & deambularet in solario domus regię, viditque mulierem (scilicet Bersabeæ) se lauantem ex aduerso super solarium suum, erat autem mulier pulchra valdè, &c.

Cap.13.4. Abſalon incestum cum sorore Thamar, fratrem Ammon occidit, iratoque patre profugus ad regem Gessur tribus annis ibi permansit.

Prou.26.33. Oculi tui videbunt extraneas & cor tuũ loquetur peruersa.

Eccles.9.7. Ne spernas hominem in senectute sua, etenim ex nobis senescunt, noli de mortuo inimico gaudere, sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus venire. &c.

Cap.25.28. Ne respicias in mulieris speciem, & non concupiscas mulierem in specie, &c. per totum caput.

Cap. 41.25. Erubescite à salutationibus de silentio, à respectu mulieris seruicariæ, & ab auersione vultu cognati.

Cap.42.12. Omni homini noli intendere in speciem & in medio mulierum noli commorari.

Iudith 10.17. Cumque intrasset Iudith ante faciem eius, statim raptus est in suis oculis Holophernes, &c.

Cap.12.16. Cor autem Holophernis concussum est, erat enim ardens in concupiscentia eius (Iudith.)

Daniel.13.8. Et videbant eam (Susannam) quotidiè ingredientem & deambulantem, & exarserunt in concupiscentiam eius, & euerterunt sensum suum. &c.

Math.5.28. Audistis quia dictum est antiquis, non mœchaberis, ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem, ad concupiscendum eam iam mœchatus est eam in corde suo.

2.Pet.2,14. Oculos habentes plenos adulterij, & incessabilis delicti, (Loquitur de pseudoprophetis) &c.

Oculus mentis vel intellectus.

Num.24.3. ASSVMPTA parabola ait. Dixit Balaam filius Beor, dixit homo cuius obturatus est oculus, Dixit auditor sermonum

Dei

Dei qui viſionem omnipotentis Dei intuitus eſt, qui cadit, & ſic aperiuntur oculi eius.

Non dedit vobis Deus cor intelligens, & oculos videntes & aures quæ poſſunt audire vſque in præſentem diem. *Deut.29.4.*

Et dixit: Vade & dices populo huic, Audite audientes, & nolite intelligere, & videntes viſionem nolite cognoſcere. *Eſa.6.9.*

Vnde rex Agrippa non fui incredulus cæleſti viſione: ſed hiis qui ſunt Damaſci primum & Hieroſolymis, &c. annunciabam vt pœnitentiam agerent, & conuerterentur ad Deum digna pœnitentiæ opera facientes. *Act.26.19.*

Illuminatos oculos cordis veſtri, vt ſciatis quæ ſit ſpes vocationis eius, & quæ diuitiæ gloriæ hæreditatis eius in ſanctis, & quæ ſit ſuperueniens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus. *Epheſ.1.18.*

Odium: Vide inuidia.

Odio habenda malitia.

QVI diligitis Dominum odite malum, cuſtodit Dominus animas ſanctorum ſuorũ, & de manu peccatoris liberabit eos. *Pſal.96.10.*

Nónne qui oderunt te Domine oderam, & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? *138.21.*

Odite malum & diligite bonũ, & conſtituite in porta Iudiciũ. *Amos.5.15.*

Iurauit Dominus Deus in animam ſuam, dicit Dominus exercituum, deteſtor ego ſuperbiam Iacob, & domos eius odi, & tradam ciuitatem cum habitatoribus ſuis. *Cap.6.8.*

Dilectio ſine ſimulatione, odientes malum, adhærentes bono (ſcitis fratres.) *Rom.12.9.*

Odium ſine cauſa.

NON ſupergaudeant mihi, qui aduerſantur mihi iniquè, qui oderunt me gratis & annuunt oculis. *Pſal.34.19.*

Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei qui oderunt me gratis. *6.85.*

Sed vt adimpleatur ſermo qui in lege eorum ſcriptus eſt, quia odio habuerunt me gratis. *Ioan.15.25.*

Odium ſalutare propter Deum.

QVI diligitis Dominum, odite malum. *Pſal.96.10.*

Iniquos odio habui. *118.113.*

Omnem viam iniquam odio habui. *Ibidem.128.*

Vidi præuaricantes & tabeſcebam. *Ibidem.158.*

Iniquitatem odio habui, & abominatus ſum. *Ibidem.163.*

Nónne qui oderunt te Domine oderam & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Perfecto odio oderam illos. *138.21.*

Pro.8.13. Timor Domini odit malum, arrogantiam & superbiam & viam prauam.

Ecclef.17.21. Reuertere ad Dominum, & auertere ab iniustitia tua, & nimis odito execrationem.

Amos.5.15. Odite malum, & diligite bonum.

Matt.10.37. Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus.

Luc.14.26. Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem & vxorem, & filios & fratres, & sorores: adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.

Ioan.12.25. Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.

Exitiale in seipsum.

Tob.12.10. QVI autem faciunt peccatum & iniquitatem, hostes sunt animæ suæ.

Psal.10.5. Qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam.

Offerre pro defunctis.

2.Mach.15.13. POST hoc apparuisse & alium virum ætate & gloria mirabilem, & magni decoris habitudine circa illum, respondentem vero Oniam dixisse, hic est fratrum amator, & populi Israel, hic est qui multum orat pro populo, & vniuersa sancta ciuitate, Hieremias propheta Dei.

Officium subditorum: infrà. Subditus.

Og rex Basan cæditur, Numer. 21.33. Deut. 3.8. Cap. 29.7. Cap.31.4. Psal.135.20.

Onesiphoro optat Paulus misericordiam. 2. Tim. 1.16.

Onias summus sacerdos offert pro Heliodoro 2.Mach.3.32. cæditur. Cap.4.34.

Operum merita & retributio seu merces.

Psal.118.112. INCLINAVI cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem.

Prou.11.18. Impius facit opus instabile, seminanti autem iustitiam merces fidelis.

Eccle.36.18. Da mercedem sustinentibus te, vt prophetæ tui fideles inueniantur, & exaudi orationem seruorum tuorum.

Esai.3.10. Dicite iusto quoniam benè, quoniam fructum adinuentionum suarum comedet, væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei.

Loquitur de Noe Daniel & Iob,) ipsi iustitia sua liberauerunt animas suas. Ezech.14.20.

Beati estis cùm maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis, sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. Math.5.11.

Et quicumque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ tantum in nomine discipuli, Amen dico vobis non perdet mercedem suam. Cap.10.42.

Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & reddet vnicuique secundum opera eius, Cap.16.27.

Tunc dicet his, qui à dextris eius erunt, venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi, esuriui enim & dedistis mihi manducare. Ezech.14.20. loquitur de Noe, Daniele, Iob, ipsi iustitia suá liberabūt animas suas. Cap.25.34.

Secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurisas tibi iram Dei, in die iræ & reuelationis iustitiæ Dei qui reddet vnicuique secundum opera eius. Rom.2.6.

Oēs nos manifestari oportet ante tribunal Christi vt referat vnusquisq; propria corporis prout gessit siue bonū, siue malū. 2.Cor.5.10.

In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quā reddet mihi Dominus in illa die, iustus iudex, non solùm autem mihi, sed & his qui diligunt aduentum eius. 2.Thim.4.8.

Non enim iniustus Deus, vt obliuiscatur operis vestri, & dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis sanctis, & ministratis. Heb.6.10.

Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quę magnam habet remunerationem, cap.11.26. Cap.10.35.

Videtis quoniam ex operibus iustificatùr homo & non ex fide tantum. Iacob.2.24.

Ecce venio citò, & merces mea mecum est, reddere vnicuique secundum opera sua. Apoc.22.12.

Opera mala Deo displicent, & pœnam merentur.

CVi dixit Dominus, quis enim indicauit tibi quod nudus esses, nisi quod ex ligno de quo præceperam tibi ne comederes, comedisti? Gene.3.11.

Nónne si benè egeris (Caim) recipies? sin autem malè statim in foribus tuis peccatum aderit. Cap.4.7.

Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset, in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, pœnituit eum quod hominem fecisset in terra, ca.7.4. Cap.6.5.

Ca.9.6. Quicunque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius, ad imaginem quippe Dei factus est homo.

Ca.11.✝ In ædificatione turris Babel, superborum fastus, & lingua confunditur.

Cap.17.14. Masculus cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo, quia pactũ meum irritũ fecit.

Cap.18.20. Dixit itaque Dominus: clamor Sodomorum & Gomorheorum multiplicatus est & peccatum eorum aggrauatum est nimis, cap.19 11.

Cap.19.24. Igitur pluit Dominus super Sodomam & Gomorrham sulphur & ignem à Domino de cælo 26. Respicienśque vxor Loth post se versa est in statuam salis cap.42.21.cap.44.16.

Cap.20.3. Venit autem Deus ad Abimelech per somnium nocte & ait illi, en morieris propter mulierem quam tulisti (scilicet Saram vxorem Abrahæ) habet enim virum.

Exodi.7.✝. Moyses & Aaron ad Pharaonem loquuntur, virgã vertunt in serpentem, & aquam virga percussam in sanguinem, quæ etiam faciunt Magi Pharaonis suis incantationibus quam ob causam Pharao magis induratur. *cap.8.✝.Secunda* AEgyptiorũ plaga est ranarum. *Tertia est* Cinophes. *Quarta est*, Muscarum propter quas rursum promittit Pharao se filios Israel dimissurum quod

Cap.9.✝. non fecit. *Quinta plaga*, est pestis in iumentis. *Sexta*, Vlcerum. *Septima*, grandinis ad quam promittit Pharao se demissurum populum si cesset, verum nec id complet: nullus autem filiorũ

Cap.10.✝. Israel in his malis aliquid patitur mali, cap.10. *Octaua plaga*, est locustarum. *Nona*, est Tenebrarum densissimarum. *Decima erat*, vt omne primogenitum hominum, & iumentorum moreretur cap. 32.

Cap.32.✝. Ob vitulum adoratum Moyses Dominum precatur, tabulas frangit, vitulum comburit, & Aaron obiurgato Idololatras occidi iuber, cæterisque veniam impetrat.

Cap.32.33. Cui ait Deus (Moysi) qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo Leuit.10.12. Et deinceps per omnes sacræ scripturæ libros.

Opera bona Deo grata sunt & præmium merentur. Vide opera bona.

Gene.4.4. ABel quoque obtulit de primogenitis gregis sui & de adipibus eorum, & respexit Dominus ad Abel & ad munera eius.7. nónne si benè egeris recipies, sin autem male statim in foribus peccatum tuum aderit?

Cap.5.24. Ambulauitq; cum Deo (Enoch) & non apparuit quia tulit eum Deus.

Noe verò inuenit gratiam coram Domino. Hæ sunt generationes Noe. Noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulauit. cap. 8 20. *Cap. 6. 9.*

AEdificauit autem Noe altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis obtulit holocausta super altare, odoratusq; est Dominus odorem suauitatis, & ait ad eum, nequaquam vltra maledicam terræ propter homines: Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua, non igitur vltra percutiam omnem animam viuentem sicut feci. *Cap. 8. 20.*

Vocauit autem Angelus Domini secundo de cælo dicens. Per memetipsum iuraui dicit Dominus, quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, & velut arenam in littore maris, possidebit semen tuum portas inimicorum suorum, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti voci meæ. *Cap. 22. 16.*

Et multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, daboq; posteris tuis vniuersas regiones has, benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ. *Cap. 26. 4.*

Quod si audieris vocem eius & feceris omnia quæ loquor, inimicus ero inimicis vestris, & affligam affligentes te. *Exod. 23. 22.*

Nolite contaminare animas vestras, nec tangatis quicquam eorum ne immundi sitis, ego enim sum Dominus Deus vester. Sancti estote quia ego sanctus sum, ne polluatis animas vestras in omni reptili quod mouetur super terram, ego enim sum Dominus qui eduxi vos de terra AEgypti vt essem vobis in Deum. Et sic deinceps per totam scripturam. *Leuit. 11. 43.*

Operari benè propter mercedem, & retributionem, licitum est.

INclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem. *Psal. 118. 112.*

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. *Mat. 5. 12.*

In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex, non solùm autem mihi sed & his qui diligunt aduentum eius. *2. Thim. 4. 8.*

Fide Moyses grandis factus est, &c. maiores diuitias æstimans thesauro AEgyptiorum improperium Christi, aspiciebat *Hebr. 11. 26.*

enim in remunerationem.

Iram Dei placat.

Ierem.7.3. BOnas facite vias vestras, & studia vestra, & habitabo vobiscũ (in loco isto.

3.Ioan.11. Qui benefacit ex Deo est.

Proximum ædificat.

Matth.5.16. SIc luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est.

Galat.1.23. Tantum autem auditum habebant, quoniam qui persequebatur nos aliquando, nunc Euangelizat fidem, quam aliquando expugnabat, & in me clarificabant Deum.

Præmium præparat.

Eccles.3.12. ET cognoui quòd non esset melius nisi lætari, & facere bene in vita sua.

Eccles.14.20 Omne opus corruptibile in fine deficiet, & qui illud operatur ibit cum illo.

Matth.20. 8. Voca operarios, & redde illis mercedem.

Roman.2.10. Gloria & honor, & pax omni operanti bonum.

1.Cor.3.8. Vnusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.

2.Cor.9.6. Qui parcè seminat, parcè & metet.

Apoc.14.13. Beati mortui qui in Domino moriuntur. Opera enim illorum sequuntur illos.

Operationis domesticæ modus.

Eccle.11.4. QVi obseruat ventum, non seminat: & qui considerat nubes, nunquam metet.

Eccle.38.26. Qui tenet aratrum. Omnes ij in manibus suis sperauerunt, & vnusquisque in arte sua sapiens est: sine his omnibus non ædificatur ciuitas.

Fructus.

Prou.12.11. QVi operatur terram suam, satiabitur panibus: qui autem sectatur otium, stultissimus est.

Eccles.20.30. Qui operatur terram suam, inaltabit aceruum frugum.

Non in quolibet opere homo peccat.

2.Pet.1.10. QVapropter fratres satagite magis vt per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis.

1.Ioan.3.6. Omnis qui in eo manet non peccat, & omnis qui peccat non vidit eum, nec cognouit eum. 9. Omnis qui natus est ex Deo peccatum non facit quoniam semen ipsius in eo manet, & non

potest

potest peccare quoniam ex Deo natus est.

Scimus quia omnis qui natus est ex Deo non peccat, sed generatio Dei conseruat eum, & malignus non tangit eum. *Cap. 5.18.*

Opera bona quæ sunt, Vide bona opera.

Opera à nobis proximo exhibita tanquam sibi facta reputat Deus siue bona sint siue mala.

CVi exprobrasti, & quem blasphemasti & super quem exaltasti vocem, & leuasti altitudinem oculorum tuorum? ad sanctum Israel. *Esaiæ.37.23.*

Et bellabunt aduersum (ô Hieremia) & non præualebunt, quia ego tecum sum ait Dominus vt liberem te. *Hierem. 1.19.*

O Syon fuge quæ habitas apud filiam Babylonis, quia hęc dicit Dominus exercituum. Post gloriam misit me ad gentes, quę spoliauerunt vos, qui enim tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei. *Zach. 2.8.*

Amen dico vobis quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis mihi fecistis. *Matt.25.40.*

Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam in Christum peccatis, Act. 9.5. *1.Cor. 8. 12.*

Opiniones hominum & cogitationes frequenter sunt erroneæ.

ARreptisq; Nadad & Abiu filij Aaron thuribulis, imposuerunt ignem & incensum desuper, offerentes coram Domino ignem alienum quod eis præceptum non erat. *Leuit. 10.11.*

Non facietis ibi (scilicet Idololatriam) quæ non hic facimus hodie singuli quod sibi rectum videtur. *Deut.12.8.*

Cùmq; audierit verba Iuramenti huius, benedicat sibi in corde suo dicens. Pax erit mihi & ambulabo in prauitate cordis mei etc. 1. Reg.15.9. 2. Reg.6.8. *Cap. 29. 19.*

Via stulti recta in oculis eius, qui autem sapiens est audit consilia *Prouer. 12.15.*

Est via quæ videtur homini iusta, nouissima autem eius deducunt ad mortem. *Cap.14.12.*

Omnis via viri recta sibi videtur, appendit autem corda Dominus. *Cap.21.2.*

Væ qui sapientes estis in oculis vestris & coram vobismetipsis prudentes. *Esaiæ 5.21.*

Qui dicebas (Lucifer) in corde tuo, in cælum ascendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. *Cap.14.13.*

Non

Cap.55.8. Non enim cogitationes meæ, cogitationes vestræ, neque viæ vestræ viæ meæ (sunt) dicit Dominus.

Mat.16.22. Et assumens eum Petrus cœpit increpare eum dicens, Absit à te Dñe non erit tibi hoc (scilicet vt adeas Hyerusalem et talia patiaris à Scribis & Pharisæis.) Idem Marci. 8. 32. verbatim, Ioan.12.4.

Ioan.13, 13. Dicit ei Petrus, non lauabis mihi pedes in æternum, Respondit ei Iesus, si non lauero te, non habebis partém mecum.

Orare in nomine Iesu.

Ioan.14.13. Quodcumque petieritis in nomine meo hoc faciam, vt glorificetur pater in filio.

Cap.15.16. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos vt eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat, vt quodcumque petieritis patrem in nomine meo det vobis.

Cap.16.23. Et in illo die me nõ rogabitis quicquã. Amẽ Amẽ dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis, & Nu. 26.

1Ioan.5.14. Hæc est fiducia quã habemus ad eũ: Quia quodcunque petierimus, secundum voluntatem eius audit nos.

Orare quemadmodum oportet, frequenter ignoramus & malè oramus.

Mat.20.20. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedei cum filijs suis, adorans & petens aliquid ab eo, qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam & vnus ad sinistram in regno tuo. Respodens autem Iesus dixit. Nescitis quid petatis. Potestis calicem quem ego bibiturus sum bibere? Idem Marci, 10.35.

Rom 8.26. Similiter autem & spiritus adiuuat infirmitatem nostram, nã quid oremus sicut oportet, nescimus, sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.

Iacob.4.3. Petitis & non accipitis, eò quod malè petatis, vt in concupiscentijs vestris insumatis.

Orare noctes atque dies.

Psal.118.62. Media nocte surgebam ad confitendum tibi, super iudicia iustificationis tuæ.

Luc.18.1. Dicebat autem & parabolam ad illos dicens, Quoniam oportet semper orare & non deficere.

1.Thessa.3.10. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum vestrum, nocte & die abundantiùs orantes, vt videamus faciem vestram & compleamus ea quæ desunt fidei nostræ.

Quæ

Quæ autem verè vidua eſt & deſolata, ſperet in Deum & inſtet obſecrationibus & orationibus nocte & die. 1.Timot.5.5.

Gratias ago Deo meo, cui ſeruio à progenitoribus meis in conſcientia pura, quod ſine intermiſsione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte & die. 2.Timot.1.3.

Orare ſine intermiſsione.

PEtite & dabitur vobis, quærite & inuenietis, pulſate & aperietur vobis. Item Luc. 11.9. Matt.7.7.

Dicebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet ſemper orare & non deficere. Luc.18.1.

Vir autem quidam erat in Cæſarea, nomine Cornelius, Centurio cohortis quæ dicitur Italica, religioſus ac timens Deum, cum omni domo ſua faciens eleemoſynas multas plebi & deprecans Deum ſemper. Act.10.1.

Galeam ſalutis aſſumite per omnē orationem, & obſecrationem orantes omni tempore in ſpiritu, & in ipſo vigilātes, in omni inſtantia & obſecratione pro omnibus ſanctis. Ephef.6.18.

Orationi inſtate vigilantes in ea in gratiarum actione, orantes ſimul & pro nobis, &c. Colloſ.4.2.

Sine intermiſsione orate, in omnibus gratias agite. 1.Teſſa.5.17

Orare vt fidei prædicatio ſucceſſum habeat.

ORantes omni tēpore in ſpiritu, vigilātes in omni inſtantia, & obſecratione pro ōnibus ſāctis, & pro me, vt detur mihi ſermo in apertione oris mei cū fiducia notum facere Euangeliū. Ephef.6.19.

Orantes ſimul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis, oſtiū ſermonis ad loquendū miſteriū Chriſti propter quod etiā victus ſū. Colloſ.4.3.

De cætero fratres orate pro nobis, vt ſermo decurrat, & clarificetur ſicut & apud vos. 1.Teſſa.3.1.

Orare alium pro alio.

Dixeruntq́; (reliquiæ Iudæorum) ad Hieremiam prophetam, cadat oratio noſtra in conſpectu tuo & ora pro nobis ad dominum Deum tuum pro vniuerſis reliquijs iſtis, quia derelicti ſumus pauci de pluribus ſicut oculi tui nos intuentur. &c. Hierem.42.2.

Et pro nobis ipſis orate ad Dominū Deum noſtrū quia peccauimus Domino Deo noſtro (aiunt Iudæi in Babylone his qui erant in Hyeruſālē) & non eſt auerſus furor eius à nobis vſque in hunc diem, 2.Mach.1.6. Baruch.1.13.

Galeā ſalutis aſſumite per omnem orationem & obſecrationem, orātes omni tempore in ſpiritu, & in ipſo vigilantes in omni inſtantia & obſecratione pro omnibus ſanctis. Ephef.6.18.

Orationi inſtate vigilantes in ea in gratiarū actione orantes Colloſ.4.2.

ſimul

simul & pro nobis &c.

1.Tessa.5.25. Fratres orate pro nobis.

2.Thess.3.1. De cætero fratres orate pro nobis, vt sermo Dei currat & clarificetur sicut & apud vos.

1.Timot.2.1. Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus & omnibus qui in sublimitate sunt.

Iacob.5.16. Confitemini ergo alterutrum peccata vestra & orate pro inuicem vt saluemini, multum enim valet deprecatio iusti assidua.

Orare pro inimicis.

Num.16.22. QVi ceciderunt (Moyses & Aaron) proni in faciem atque dixerunt: fortissimè Deus spirituum vniuersæ carnis, num vno peccante contra omnes ira tua desæuiet? 46. Dixitque Moyses ad Aaron. Tolle thuribulum & hausto igne de altari mitte incensum desuper, pergens cito ad populum vt roges pro eis, iam enim egressa est ira à Domino, & plaga desæuit. Loquitur de. 14700. consumptis, igne, cum Dathan & Abiron, eò quod murmurauerunt, &c.

2.Mach.3.33. Cùmque summus Sacerdos exoraret, ijdem iuuenes eisdem vestibus amicti astantes Heliodoro dixerunt Oniæ sacerdoti, gratias age, nam propter eum Dominus tibi vitam donauit.

Mat.5.44. Ego dico vobis diligite inimicos vestros, benefacite ijs qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos vt sitis filij patris vestri qui in cælis est.

Luc.6.28. Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos.

Cap.23.34. Iesus autem dicebat. Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt, diuidentes verò vestimenta eius miserunt sortes.

Act.7.60. Positis autem genibus clamebat voce magna (Stephanus) dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum, & cùm hoc dixisset obdormiuit, Saulus autem erat consentiens neci illius.

Orare sanctos cum Christo regnantes, vide Sanctos.
Orare pro defunctis, vide Purgatorium.

Oratio quomodo, quando, cui, & vbi fieri debeat, & quid petendum.

Num.11.16. ET dixit Dominus ad Moysen. Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel, quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri, & duces eos ad ostium tabernaculi fœderis, facies q; ibi stare tecum.

Nec

Nec est alia natio tam grādis quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. *Deut. 4.7.*

Et clamantes (filij Israel in Idolatriam lapsi) ad Dominum, dixerunt. Peccauimus tibi quia dereliquimus Dominum Deum nostrum, & seruiuimus Baalim. 15. Dixeruntque filij Israel ad Dominum peccauimus, redde tu nobis quidquid tibi placet tantum nunc libera nos. *Iudic. 10.10.*

Et ait Dauid) Dominus petra mea, & robur meū, & saluator meus. 7. In tribulatione mea inuocabo Dominum, & ad Deum meum clamabo & exaudiet de templo sancto suo vocē meam, & clamor meus veniet ad aures eius. *2. Reg. 22.2.*

Ait Salomon) & nunc Domine Deus, tu rogare fecisti seruum tuum pro Dauid patre meo, ego autem sum puer paruulus, & ignorans egressum & introitum meum. *3. Reg. 3.7.*

Et factum est cū n consummasset comedere herbam terræ, dixi: Domine Deus propitius esto obsecro, quis suscitabit Iacob quia paruulus est? *Amos. 7.2.*

Speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis quasi nubes pluuiæ in tempore siccitatis. *Ecclef. 35.26.*

Sed in oratione persistens (Sara) cum lacrymis deprecabatur Deum, vt ab isto improperio liberaret eam. 13. dixit, Benedictū est nomen tuum Deus patrum nostrorum, qui cùm iratus fueris misericordiam facies & in tempore tribulationis peccata dimittis, hiis qui inuocant te, ad te Domine faciem meam conuerto; ad te oculos meos dirigo. Peto Domine vt de vinculo improperij huius absoluas me, aut certè desuper terram eripias me. *Tob. 3.11.*

Oratio humiliantis etiam nubes penetrat. *Ecclef. 35.21.*

Tunc Eliachim Sacerdos Domini magnus, circuiuit omnem Israel, allocutusque est eos dicens: Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiuniis, & orationibus in conspectu Domini. *Iudith. 4.11.*

Cùm oratis non eritis sicut hypocritæ, qui amant in synagogis & angulis platearum stantes orare vt videantur ab hominibus. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. 9. Sic ergo vos orabitis. Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum, Idem, Luc 11.2. *Matth. 6.5.*

Petite & dabitur vobis, quærite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis. Idem Luc. 11.9. *Cap. 7.7.*

Iterum dico vobis quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque petieritis, fiet illis à patre meo qui in cęlis est. *Cap. 18.19.*

Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis *Cap. 20.20.*

suis adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? ait illi. Dic vt sedeant hij duo filij mei vnus ad textram tuam, & alius ad sinistram in regno tuo. Respondens autem Iesus dixit: nescitis quid petatis.

Cap.21.22. Omnia quęcumq; petieritis in oratione credentes accipietis, Cap.26.38. Item, Marc.11.24. habetur.

Marc.13.33. Videte vigilate, & orate, nescitis enim quando tempus sit.

Luc.18.1. Dicebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare & non deficere.

Cap.22.40. Et cùm peruenisset ad locum (scilicet montem oliuarum) dixit illis: Orate ne intretis in tentationem.

Ioan.4.24. Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum in spiritu, & veritate oportet adorare.

Cap.9.31. Scimus autem quia peccatores Deus non audit, & si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit hunc exaudit.

Cap.14.13. Et quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur pater in filio.

Cap.15.7. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis petetis & fiet vobis.

Cap.16.23. Et in illo die me non rogabitis quicquàm: Amen, amen dico vobis si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis.

Act.1.14. Hij omnes (Apostoli) erant perseuerantes vnanimiter in oratione cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & fratribus eius.

Cap.2.42. Erant autem perseuerantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus.

Cap.4.24. Qui cum audissent (Apostoli) (de claudo sanato) vnanimiter leuauerunt vocem ad Deum & dixerunt: Domine tu qui fecisti cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, &c. 31. Et cùm orassent motus est locus in quo erant congregati, & repleti sunt omnes spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei cum fiducia, Cap.10.2. Cap. 14.22.

Rom.8.26. Similiter autem & Spiritus adiuuat infirmitatem nostram, nam quid oremus sicut oportet nescimus, sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.

Cap.12.12. Spe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi instantes.

1.Cor.14.13. Et ideo qui loquitur lingua oret vt interpretetur.

Ephes.6.18. Galeam salutis assumite) per omnem orationem, & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu & in ipso vigilantes in omni instantia & obsecratione pro omnibus sanctis.

Colloss.4.2. Orationi instate, vigilantes in ea, in gratiarum actione, orantes si-

tes simul & pro nobis,&c.

Sine intermissione orate. 1.Thess.5.17.

Obsecro igitur primo omniū fieri obsecrationes, orationes, 1.Thim.2.1.
postulationes,gratiarum actiones pro omnibus hominibus.&c.

Orate pro nobis,confidimus enim quia bonam conscientiam Heb.13.18.
habemus in omnibus benè volentes conuersari.

Quia oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorum, 1.Pet.3.12.
vultus autem Domini super facientes mala.

Postulet autem in fide nihil hæsitans, qui enim hæsitat simi- Iac. 1. 6.
lis est, fluctui maris qui à vento mouetur & circumfertur.
Apocal.19.10.& Cap.22.9.

Petitis & non accipitis eo quod malè petatis, vt in concu- Cap.4.3.
piscentiis vestris insumatis.

Tristatur aliquis vestrùm? oret. Aequo animo est,psallat. Cap.5.13.

Oratio Deum inclinat.

ERIT QVE antequam clament,ego exaudiam:adhuc illis lo- Esai.65.24.
quentibus ego audiam.

Petite & dabitur vobis.Omnis enim qui petit accipit, & qui Matth.7.7.
quærit inuenit, & pulsanti aperietur.

Si ergo vos cum sitis mali,nostis bona data dare filiis vestris, Luc.11.13.
quanto magis Pater vester, qui in cælis est, dabit spiritum bo-
num petentibus se?

Quodcumq; petieritis patrem in nomine meo, hoc faciam. Ioan.14.13.

Peccatum purgat.

RESPICITE filij nationes hominum, & scitote quia nullus Eccles.2.11.
sperauit in Domino & confusus est. Quis enim permansit in
mandatis eius, & derelictus est? Aut quis inuocauit eum, & de-
spexit illum?

Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis & continebit se ab 3.4.
illis, & in oratione dierum exaudietur.

Et rogante pro eis sacerdote, propitius eis erit Dominus. Leuit.4.20.

Rogabitque pro eo sacerdos, & pro peccato eius, & dimit- Ibidem.31.
tetur ei.

Quis est qui condemnet? Christus Iesus qui mortuus est, imo Rom.8.34.
qui & resurrexit,qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat
pro nobis.

Vnde & saluare in perpetuū potest,accedens per semetipsum Heb.7.25.
ad Deum, semper viuens ad interpellandum pro nobis.

Hostem separat spiritualem.

HOc autē genus nō eijcitur,nisi per orationem & ieiunium. Matth.17. 21.

Vigilate & orate,ne intretis in tentationem. 26.41.

Corporalem.

Psal.49.15. INVOCA me, in die tribulationis, & eruam te.

Impetrat boni consecutionem.

Eccles.38.9. FIlli in tua infirmitate ne despicias teipsum, sed ora Deum, & curabit te.

Rom.10.1. Frates, voluntas quidem cordis mei, & obsecratio ad Deum fit pro illis in salutem.

Ephes.6.18. Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu, & in ipso vigilantes in omni instantia & obsecratione, pro omnibus Sanctis & pro me, vt detur mihi sermo in apertione oris mei, cum fiducia notum facere mysterium Euangelij.

Philip.1.19. Scio enim quia hoc mihi proueniet ad salutem per vestram orationem.

Coloss.1.9. Ideo & nos ex qua die audiuimus, non cessamus, pro vobis orantes, & postulantes, vt impleamini agnitione voluntatis eius, in omni sapiētia & intellectu spirituali, & ambuletis dignè, Deo per omnia placentes.

4.2. Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione, orantes simul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis ostium sermonis, ad loquendum mysterium Christi.

Ibidem.12. Salutat vos Epaphras qui ex vobis est seruus Iesu Christi semper solicitus pro vobis in orationibus, vt stetis perfecti, & pleni in omni voluntate Dei.

2.Thess.1.11. In quo etiam oramus semper pro vobis, vt dignetur vos vocatione sua Deus noster. De cætero fratres orate pro nobis, vt sermo Dei currat, & clarificetur, sicut & apud vos: vt liberemur ab importunis & malis hominibus.

1.Tim.2.1. Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, pro regibus & omnibus qui in sublimitate constituti sunt, vt quietā & trāquillam vitam agamus, in omni pietate & castitate.

Periculi euasionem.

Rom.15.30. OBSECRO ergo vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem sancti Spiritus, vt adiuuetis me in orationibus vestris pro me ad Deum.

Orationes quæ quemadmodum oportet fiunt exaudit Deus.

Gen.16.11. ECCE (ait Angelus ad Agar ancillam Saræ & fugienti ab illa) concepisti & paries filium, vocabisque nomen eius Ismael eo quod audierit Dominus afflictionem tuam.

Exau-

Exaudiuit autem Deus vocem pueri (Ismahelis) vocauitque Angelus Agar de cælo dicens. Quid agis Agar? noli timere, exaudiuit enim Dominus vocem pueri de loco in quo est, surge tolle puerum & tene manum illius, quia in gentem magnam faciam eum. *Cap. 21. 17.*

Et audiuit gemitum eorum (scilicet filiorum Israel) post mortem regis AEgypti, ac recordatus est fœderis quod pepigit cum Abram, Isaac, & Iacob, & respexit Dominus filios Israel, & liberauit eos. *Exo. 2. 24.*

Cui (Moysi) ait Dominus: Vidi afflictionem populi mei in AEgypto, & clamorem eius audiui, propter duritiam eorum qui præsunt operibus. *Cap. 3. 7.*

Ego audiui gemitum filiorum Israel quo AEgyptij oppresserunt eos, & recordatus sum pacti mei. *Cap. 6. 5.*

Si læseris eos (scilicet viduam & pupillum) vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum. 27. Ipsum enim (vestimentum proximi tui) est solum quo operit indumentum carnis eius, nec habet aliud in quo dormiat, si clamauerit ad me ego exaudiam illum, quia misericors sum. *Cap. 22. 23.*

Nec est alia natio tã grandis quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. *Deut. 4. 7.*

Caue ne subrepat tibi impia cogitatio & dicas in corde tuo. Appropinquat septimus annus remissionis, & auertas oculos tuos, à paupere fratre tuo, nolens ei quod postulat mutuum commodare, ne clamet contra te ad Dominum & fiat tibi in peccatum. *Cap. 15. 9.*

Tulit autem Samuel Agnum lactantem vnum, & obtulit illum holocaustum integrum Domino, & clamauit Samuel ad Dominum pro Israel, & exaudiuit eum Dominus. Factum est autem cùm Samuel offerret holocaustum; Philistijm iniêre prælium contra Israel, intonuit autem Dominus fragore magno in die illa super Philistijm, & exterruit eos, & cæsi sunt à filiis Israel, Cap. 9. 16. *1. Reg. 7. 9.*

Et clamauit Samuel ad Dominum, & dedit Dominus voces & pluuias in die illa. *Cap. 12. 18.*

Laudabilem inuocabo Dominum, & ab inimicis meis saluus ero. 7. In tribulatione (ait Dauid) mea, inuocabo Dominum, & ad Deum meum clamabo, & exaudiet de templo sancto suo vocem meam & clamor meus veniet ad aures eius: Idem verbatim. Psal. 17. 7. *2. Reg. 22. 4.*

Et ait (Ieroboam) ad viros Dei (Semeiam prophetam) deprecare faciem Domini Dei tui, & ora vt restituatur mihi *3. Reg. 13. 6.*

manus mea (arida) orauitque vir Dei faciem Domini & reuersa est manus regis ad eum & facta est sicut prius fuerat.

Cap.17.22. Et exaudiuit Dominus vocem Eliæ, & reuersa est anima pueri intra eum & reuixit.

4.Reg.20.5. Reuertere & dic Ezechię duci populi mei, hęc dicit Dominus Deus Dauid patris tui. Audiui orationem tuam, & vidi lachrymam tuam, & ecce sanaui te, die tertio ascēdes templū Domini.

2.Par.33.13. Deprecatusque est eum (Manasses) & obsecrauit intentè, & exaudiuit orationem eius, reduxitq; eum Ierusalem in regnum suum, & cognouit Manasses quod Dominus ipse esset Deus.

4.Esdr.15.7. Propterea dicit Dominus, iam nō silebo de impietatibus eorū quæ irreligiosè agunt, nec sustinebo in hiis quę iniquè exercent. Ecce sanguis innoxius, & iustus clamat ad me, & animæ iustorum clamant perseuerāter. Vindicans vindicabo illos dicit Dominus, & accipiam omnē sanguinem innoxium ex illis ad me.

Iudith.4.8. Et clamauit omnis populus ad Dominum instantia magna, & humiliauerūt animas suas in ieiunijs & orationibus, ipsi & mulieres eorum 12. Eliachim Sacerdos Domini magnus locutus est eis dicens: Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiunijs & orationibus in conspectu Domini.

Tob.3.24. In illo tempore exauditæ sunt preces amborum (Tobiæ & Saræ) in conspectu gloriæ summi Dei, & missus est angelus Domini sanctus Raphael vt curaret eos ambos quorum vno tempore sunt orationes in conspectu Domini recitatæ.

Psal.3.5. Voce mea ad Dominum clamaui, & exaudiuit me de monte sancto suo.

4.4. Et scitote quoniam mirificauit Dominus sanctum suum: Dominus exaudiet me cum clamauero ad eum. Psal. 9. 13.

21.25. Timeat eum omne semen Israel, quoniam non spreuit neque despexit deprecationem pauperis, nec auertit faciem suam à me, & cùm clamarem ad eum exaudiuit me.

33.7. Iste pauper clamauit & Dominus exaudiuit eum, & de omnibus tribulationibus eius saluauit eum.

49.15. Et inuoca me in die tribulationis, & eruam te & honorificabis me.

54.17. Ego autem ad Deum clamaui, & Dominus saluabit me.

117.5. De tribulatione inuocaui Dominum & exaudiuit me in latitudine Dominus.

119.1. Ad Dominum cùm tribularer clamaui, & exaudiuit me.

144.19. Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos.

Lon-

Longè est Dominus ab impiis, & orationes iustorum exaudiet. *Prou.15.29.*

Depreeatio pauperis ex ore vsque ad aures eius perueniet, & iudicium festinatè adueniet illi. *Eccles.21.6.*

Speciosa misericordia Dei, in tempore tribulationis, quasi nubes pluuiæ in tempore siccitatis. *Cap.35.26.*

Et inuocauerunt(Elias,Elizæus)Dominum misericordem, & expandentes manus suas, extulerunt ad cælum, & sanctus Dominus audiuit cito vocem ipsorum. *Cap.48.22.*

Populus enim Siō habitabit in Ierusalem plorans nequaquam plorabis,miserans miserebitur tui ad vocem clamoris tui,statim vt audierit respondebit tibi. *Esa.30.19.*

Consternatus Ezechias propter blasphemias, tum Rabsacis, tum Sennacherib, mittit ad Isaiam vt Dominum deprecetur, qui ipsum confortans diuinum promittit auxilium, & cæso per Angelum exercitu Sennacherib, etiam ipse à filiis suis interimitur. *Cap.37.4*

Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum, & miserebitur eius, & ad Deum vestrum quoniam multus est ad ignoscendum. *Cap.55.7.*

Et inuocabitis me (captiui Iudæi) & ibitis & orabitis me,& ego exaudiam vos, quæretis me & inuenietis, cùm quæsieritis me in toto corde vestro. *Hiere.29.12.*

Inuocaui nomen tuum Domine de lacu nouissimo, vocem meam audisti, ne auertas aurem tuam à singultu meo & clamoribus. *Thren.3.55.*

Exaudiuit autem Dominus vocem eius(Susannæ) cumque duceretur ad mortem,suscitauit Dominus Spiritum pueri iunioris cuius nomen Daniel. *Dan.13.44.*

Dixit(Ionas) clamaui in tribulatione mea ad Dominum & exaudiuit me, de ventre inferi clamaui & exaudisti vocem meam. *Ione.2.3.*

Et ducam tertiam partem per ignem, & vram eos sicut vritur argentum,& probabo eos sicut probatur aurum, ipse vocabit nomen meum,& ego exaudiam eum. Dicam populus meus es,& ipse dicet,Dominus Deus meus. *Zach.13.9.*

Scimus autem quia peccatores non exaudit Deus, sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit hunc exaudit. *Ioan.9.31.*

At ille(Cornelius) intuens eum (Angelum) timore correptus dixit: Quis es Domine? dixit autem illi. Orationes tuæ & eleémosinæ tuæ ascenderunt in memoriam, in conspectu Dei. *Act.10.4.*

Orationes quorundam quare non exaudiat Deus.

Deut.1.45. CVMQVE reuersi ploraretis coram Domino non audiuit vos (Israelitas) nec voci vestræ voluit acquiescere.

Cap.13.18. Ego autem abscondam (ait Dominus) & celabo faciem meam in die illo propter omnia mala quæ fecit (Israel) quia secutus est deos alienos.

1.Reg.8.18. Et clamabitis in die illa (Israelitæ) à facie regis vestri quem elegistis vobis, & non exaudiet vos Dominus in die illa quia petistis vobis regem.

Psal.17.42. Clamauerunt (Israelitæ) nec erat qui saluos faceret, ad Dominum, nec exaudiuit eos.

Prou.1.28. Tunc inuocabunt me & non exaudiam, manè consurgent & non inuenient me, eo quod exosam habuerint disciplinam, & timorem Domini non susceperint, nec acquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ.

Cap 15.29. Longè est Dominus ab impiis, & orationes iustorum exaudiet.

Cap.21. 13. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis & ipse clamabit & non exaudietur.

Cap.28.9. Qui declinat aurem suam ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.

Ecclef.34.29. Vnus orans & vnus maledicens, cuius vocem exaudiet Deus. 31.Sic homo qui ieiunat in peccatis suis, & iterum eadem faciens, quid proficit humilians se? orationem illius quis exaudiet?

Esa.1.15. Et cùm extenderitis manus vestras, auertam oculos meos à vobis, & cùm multiplicaueritis orationem non exaudiam, manus enim vestræ sanguine plenæ sunt.

Hierem.7.16. Tu ergo noli orare pro populo hoc, nec assumas pro eis laudem & orationem, & non obsistas mihi qui non exaudiam te. Idem habetur verbatim, Cap.11. 14.

Cap.11.11. Quamobrem hæc dicit Dominus. Ecce ego inducam super eos mala de quibus exire non poterunt, & clamabunt ad me & non exaudiam eos. (Israelitas.) 14.

Cap.14.12. Cùm ieiunauerint non exaudiam preces eorum, & si obtulerint holocaustomata & victimas non suscipiam ea, quoniam gladio & fame, & peste consumam eos.

Cap.15.1. Et dixit Dominus ad me. Si steterint Moyses & Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum, eijce illos à facie mea, & egrediantur.

Ergo

Ergo & ego faciam in furore, nō parcet oculus meus, nec miserebor, & cùm clamauerint ad aures meas voce magna, non exaudiam eos. *Ezech.8.18.*

Tres viri isti (s. Noe, Daniel, & Iob) si fuerint in illa (Iuda) viuo ego dicit Dominus Deus, quia nec filios, nec filias liberabunt, sed ipsi soli liberabuntur, terra autem desolabitur 20. Si Noe, Daniel, & Iob fuerint in medio eius, viuo ego dicit Dominus Deus, quia filium & filiam non liberabunt, sed ipsi iustitia sua liberabunt animas suas. *Cap.14.16.*

Tunc clamabunt (populi Ismel) ad Deum, & non exaudiet eos, & abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egerunt in adinuentionibus suis Zichar 7. 13. *Miche.3.4.*

Cùm inuocabitis me non exaudiam vos, maculastis enim manus vestras sanguine, & pedes vestri impigri sunt ad committenda homicidia. *4.Esdræ.1.26.*

Orabat autem hic scelestus (Antiochus) Dominum, à quo non esset misericordiam consecutus. *2.Mach. 9.13.*

Scimus autem quia peccatores non exaudit Deus, sed si quis Dei cultor est & voluntatem eius facit hunc exaudiet. *Ioan.9.31.*

Scitote enim quoniam & postea cupiens hæreditare benedictionem (Gen.27.38) reprobatus est, non enim inuenit pœnitentiæ locum, quanquam cum lachrymis inquisisset eam. *Hebre.12.17.*

Petitis et non accipitis, eò quod malè petatis vt in concupiscentijs vestris insumatis. *Iacob.4.3.*

Orationum sanctorum exempla.

Dixitq; Iacob, Deus patris mei Abraham, & Deus patris mei Isaac, Domine qui dixisti mihi reuertere in terram tuam, & in locum natiuitatis tuæ & benefaciam tibi. *Gen.32.9.*

Moyses autem orabat Dominum Deum suum dicens, cur, Domine irascitur furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de terra AEgypti, in fortitudine magna, & in manu robusta? 13. Recordare, Abraham, Isaac & Israel seruorum, quibus iurasti per temetipsum dicens, multiplicabo semen vestrum sicut stellas cæli, & vniuersam terram hanc de qua locutus sum dabo semini vestro, & posidebitis eam semper. *Exodi.32.11.*

Dimitte obsecro (ait Moyses) peccatum populi tui secundum magnitudinem misericordiæ tuæ, sicut propitius fuisti egredientibus de AEgypto vsque ad locum istum. *Num.14.19.*

Et orans dixit (Moyses) domine Deus ne disperdas populum *Deut.9.26.*

tuum & hæreditatem tuam quā redemisti in magnitudine tua, quos eduxisti de AEgypto in manu forti, recordare seruorum tuorum Abraham, Isaac, & Iacob, nec aspicias duritiam populi huius, & impietatem atque peccatum.

3. Reg. 8. 15. Et ait Salomon, Benedictus Dominus Deus Israel, qui locutus est ore suo ad patrem meum Dauid, & in manibus eius perfecit, &c. per totum caput 2. Paral. 6. 16.*.

4. Reg. 20. 3. Obsecro Domine (ait Ezechias infirmus ad mortem) memento quæso quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod placitum est coram te fecerim.

2. Par. 14. 11. Et inuocauit (Asa) Dominum Deum & ait. Domine non est apud te vlla distantia vtrum in paucis auxilieris, an in pluribus, adiuua nos Domine Deus noster, in te enim, & in tuo nomine, habentes fiduciam, venimus contra hanc multitudinem, domine, Deus noster tu es, non præualeat contra te homo.

Cap. 20. 6. Ait (Iosaphat) domine Deus patrum nostrorum, tu es Deus in cælo, & dominaris cunctis regnis gentium, in manu tua est fortitudo & potentia, nec quisquā tibi potest resistere. 12. Deus noster ergo non iudicabis eos, in nobis quidem non est tanta fortitudo, vt possimus huic multitudini resistere (.s. Ammonitarum, Moabitarum, & Syriorum) quæ irruit super nos, sed cū ignoramus quid agere debeamus, hoc solùm habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te.

1. Esd. 9. 6. Et dixi (Esdras) Deus meus confundor, & erubesco leuare faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostræ multiplicatæ sunt super caput nostrum, & delicta nostra creuerunt vsque ad cælum, à diebus patrum nostrorum, sed & nosipsi peccauimus grauiter vsque ad diem hanc.

Sapien. 9. 4. Fit oratio Sapientis cum agnitione proprię imbecillitatis ad impetrandam à domino sapientiam, quę cùm omnibus necessaria sit, potissimùm tamen rectoribus populorum, incerta est enim humana sapientia. Eccles. 23. 2.

Eccle. 36. 1. Miserere nostri Deus omnium, & respice nos, & ostende nobis lucem miserationum tuarum, & immitte timorem tuū super gentes quę nō exquæsierunt te, vt cognoscāt quia non est Deus nisi tu, & enarrent magnalia tua.

Cap. 51. 4. Dei laus, exaltatio, & gratiarum actio habetur per totum caput.

Baruch. 1. 17. Peccauimus ante dominum Deum nostrum, & non credidimus diffidentes in eum, &c. 21. Et non audiuimus vocem Domini Dei nostri, secundum omnia verba prophetarum, quos misit ad nos & ad iudices nostros. &c.

Do-

Domino Deo nostro Iustitia, nobis autem & patribus nostris confusio faciei sicut est dies hæc. *Cap. 2. 6.*

Et nunc domine omnipotens Deus Israel, anima in angustijs & spiritus anxius clamat ad te, audi domine & miserere, quia Deus es misericors, & miserere nostri quia peccauimus ante te. 9. Iudith, 9. 2. cap. 16. Canticum Iudith. *Cap. 3. 1.*

Tunc Tobias ingemuit, & cœpit orare cum lachrymis dicēs, iustus es domine, & omnia iudicia tua iusta sunt, & omnes viæ tuæ misericordia & veritas, & iudicium, 12. cap. 8. 7. cap. 13. 1. *Tob. 3. 1.*

Et deprecabatur dominum Deum (Hester) dicens, domine mi, qui rex noster es solus, adiuua me solitariam, & cuius præter te nullus est auxiliator alius. *Hester. 14. 3.*

Domine miserere nostri, te enim expectauimus, esto brachiū nostrum in mane, & salus nostra in tempore tribulationis, cap. 37. 16. cap. 64. *. *Esa. 33. 2.*

Corripe me domine, verumtamen in iudicio & non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas me. Effunde indignationem tuam super gentes quæ non cognouerunt te, & super prouincias quæ nomen tuum non inuocauerunt: quia comederunt Iacob, & deuorauerunt eum, & consumpserunt illum, & decus eius dissipauerunt cap. 17. 13. *Hiere. 10. 24.*

Expectatio Israel domine, omnes qui te derelinquunt confundentur, recedentes à te in terra scribentur, quoniam dereliquerunt venam aquarum viuentium dominum, sana me Domine, & sanabor, saluum me fac & saluus ero, quoniam laus mea tu es. *Cap. 17. 13.*

Et oraui ad Dominum postquam tradidi librum possessionis Baruch filio meo dicens, heu, heu, heu, domine Deus, ecce tu fecisti cælum & terram in fortitudine tua magna, & in brachio tuo extento, non erit tibi difficile omne verbum. *Cap. 32. 16.*

Oratio est Hieremiæ) Recordare domine quid acciderit nobis, intuere & respice opprobrium nostrum, &c. per totum cap. *Threnor. 1.*

Peccauimus domine, iniquitatem fecimus, impiè egimus, & recessimus & declinauimus à mandatis tuis, ac iudicijs, nō obedientes seruis tuis prophetis qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris, & principibus nostris, patribus nostris omniq; populo terræ, cap. 13. 42. *Dan. 9. 5.*

Fit oratio Habacuch pro ignorantijs, &c. *. *Baruch. 3*

Et consurgens (Esdras) à ieiunio conscissa habens vestimenta, & sacram tunicam, ingeniculans & extendens manus ad dominum dicebam. Domine confusus sum, & reueritus sum ante faciem tuam, peccata enim nostra multiplicata sunt, super capita nostra, & iniquitates nostræ exaltatæ sunt *3. Esd. 8. 74*

ſunt vſque ad cælum &c. 4. *Eſdræ* 3. per totum.

2.Mach.6.30. Sed cùm plagis premeretur (Eleaſarus) ingemuit & dixit. Domine qui habes ſanctam ſcientiam, manifeſtè tu ſcis quia cum à morte poſſem liberari, duos corporis ſuſtineo dolores. Secundùm animam verò propter timorem tuum libenter hæc patior. Et iſte quidem hoc modo vita deceſsit, non ſolùm iuuenibus, ſed & vniuerſæ genti memoriam mortis ſuæ ad exemplum virtutis, & fortitudinis derelinquens.

Acts.4.24. Qui cùm audiſſent, vnanimiter leuauerunt vocem ad Dominum & dixerunt. Domine tu qui feciſti cælum & terram, mare & omnia quæ in eis ſunt &c.

Orationis efficacia.

Exod.17.†. MOyſes vicit Amalechytas.

1.Reg.7.9. Samuel vicit Philiſtæos.

3.Reg.17 †. Elias propheta trium annorum & ſex menſium ſterilitatem, pluuiamque rurſus & fertilitatem à Deo oratione obtinuit.

4.Reg. 20. Ezechias è graui morbo conualeſcit.

1.Reg.1.†. Anna ſterilis fit fœcunda.

Daniel 3. † Tres pueri in fornace tripudiant, Daniel.

Cap.6.†. Daniel inter leones exultat.

Ionæ.2.3. Ionas è ventre Ceti liberatur.

Luc.18.†. Publicanus Euangelicus peccatorum veniam impetrat.

Cap.23.†. In Cruce diſtentus Latro Paradiſo donatur.

Act.7.†. Mortuus Stephanus in cælum ſuſcipitur.

Actor.12.†. Eccleſiæ ſoluuntur vincula Petri, greſſum claudis, ſanitatem ægris, Mortuos vitæ: diſcipuli Chriſti reſtituerunt.

Ad orationem eſt neceſſaria fides.

Iacob.1.5. SI quis veſtrum indiget ſapientia, poſtulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei, poſtulet autem in fide nihil hæſitans. Qui enim hæſitat ſimilis eſt fluctui maris, qui à vento mouetur, & circumfertur, non ergo exiſtimet homo ille, quod accipiet aliquid à Domino.

Neceſſaria eſt Spes.

Matth.7.7. PEtite, & dabitur vobis.

Mar.11.24. Omnia quæcunque orantes petitis, credite quia accipietis.

Luc.11.10. Omnis qui petit accipit.

Ioan.16.23. Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis.

Neceſſaria eſt Charitas.

Ioan.14.21. QVi habet mandata mea, & ſeruat ea, ille eſt qui diligit me.

1.Ioan.3.21. Chariſsimi, ſi cor noſtrum non repræhenderit nos, fiduciã habemus ad Deũ, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo quo-

quoniam mandata eius custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo facimus.

Cùm stabitis ad orandum dimittite, si quid habetis aduersus aliquem, vt & pater vester qui in cælis est dimittat vobis peccata vestra, quod si vos non dimiseritis, nec pater vester qui in cęlis est, dimittet vobis peccata vestra. *Mar.11.25.*

Orate pro inuicem vt saluemini. *Iacob.5.16.*

Beati misericordes, quoniā ipsi misericordiam consequētur. *Math.5.7.*

Bona est oratio cum ieiunio et eleemosyna. &c. *Vide Charitas. Iob.12 8.*

Requiritur humilitas corporis.

MOyses populi Israelitici dux & imperator, pugnante populo, manus in altum ad lassitudinem vsque sustulit. *Exod.17.*

Salomon rex eiusdēgentis inclytissimus, in dedicatione tēpli, fixis in terra genibus, extensisq; ad celū manibus, orasse legitur *3.Reg.8 4.*

Posui faciem ad Dominum Deum meum, rogare & deprecari in ieiunijs, sacco & cinere. *Daniel.9.3.*

Sic Niniuitę ieiunarūt, induti sūt saccis à maiore vsq; ad minorem. *Ionę.3.5.*

Apostolus Paulus: Flecto genua mea ad patrem domini nostri Iesu Christi. *Ephe 3.14.*

Publicanus Exangelicus, à longè stat, pectus tundit, nec ad cælum oculos audet tollere. *Luc.18.13.*

Humilitas spiritus.

ORatio humiliantis se, nubes penetrat. *Eccles.35.21.*

Ad quem respiciam, nisi ad pauperculū, & contritū corde? *Esaia,66.2.*

Iuxta est Dominus ijs, qui tribulato sunt corde, & humiles spiritu saluabit. *Psal 33.19.*

Cor contritum & humiliatum, Deus non despicies. 50.19.

Respexit in orationem humilium, & non spreuit precē eorū. 101.18.

Orandi assiduitas.

SEmper orate, & non deficite. *Luc.18.1.*

Sine intermissione orate. *1.Tessa.5.17.*

Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione. *Collos.4.2.*

Christum interdum in oratione pernoctasse testatur Lucas. *Luc.6 12.*

Ordinis Sacramentum.

SIcut misit me pater, & ego mitto vos, quod cùm dixisset insufflauit & dicit eis: Accipite spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittūtur eis, & quorū retinueritis retēta sūt. *Ioan.20.22.*

Noli negligere gratiam quę in te est quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyteri. *1.Timot.4.14.*

Manus citò nemini imposueritis, nihil faciens in aliam partem declinando. *Cap.5.22.*

Propter

2.Timot.1.6. Propter quam causam admoneo te, vt resuscites gratiam Dei quæ est in te per impositionem manuum mearum.

Titum.1.5. Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ desunt corrigas, & constituas per ciuitates presbyteros sicut ego disposui tibi.

Oreb & Zeb interficiuntur, Iudic.7.25.

Osculum pudicum Pacis, & Charitatis symbolum.

Gen.29.13. QVi cùm audisset venisse Iacob filium sororis suæ, occurrit obuiam ei, complexusq; eum, & in oscula ruens, duxit in domum suam, cap.45.14.

Cap.48.10. Oculi enim Israel caligabant (Iacob) præ nimia senectute, et clarè videre non poterat, applicitosq; ad se (Ioseph, Manasses, & Effraim) deosculatus & circumplexus est eos.

Exod.4.27. Dixit autē dominus ad Aaron, vade in occursum Moysi in desertū qui perrexit obuiā ei in montē Dei, & osculatus est eum.

Luc.15.20. Et surgens venit ad patrem suum (filius prodigus) cùm autem adhuc longè esset, vidit illum pater ipsius & misericordia motus est, & accurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum.

Act.20.37. Magnus aūt luctus factus est omnium, & procumbentes super collum Pauli, osculabantur eum.

Rom.16.16. Salutate inuicem in osculo sancto. Idem.1. Cor.16.20. verbatim. Item habetur, 2. Cor.13.12.

1.Tessa.5.26. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Idem.1.Pet.5.14. habetur verbatim.

Otium, vide Accedia.

OZias sacerdos recepit Achor in domum suam, Iudith 6.19. præscribit Domini miserationi tempus quinque dierum cap.7.23.

Ozias, vide Vsia.

Pactum cum quibus non sit ineundum.

Exodi.23.32. NOn inibis cum eis (gentibus) fœdus, nec cum dijs eorum.

Cap.34.15. Ne ineas pactum cum hominibus illarū regionum (gentium) ne cùm fornicati fuerint cum dijs suis & adorauerint simulachra eorum, vocet te quisquam & comedas de immolatis.

Deut.7.3. Non inibis cum eis (gentibus) fœdus, neq; sociabis cum eis coniugia, filiam tuam non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo.

3.Reg.20.4 Rex Achab à propheta reprehenditur, quod fœdus cum Benadab rege Syriæ inierit, illumq; viuum dimiserit.

Pactum

Pactum contra Dei voluntatem cum infidelibus initum punitur.

ISrael sociatur gentibus à Domino derelictis ad ipsius exercitationem, ideo sæpius per extraneos Reges affligitur. *Iud.3.*

Rex Achab à propheta reprehenditur, quod fœdus cum Benadab rege Syriæ inierit, illumq; viuum dimiserit. *3.Reg. 20.*

Cui (Regi Iosaphat) occurrit Iehu (propheta) filius Hanani vidēs, et ait ad eū: impio (Achas) prębes auxiliū, et his qui oderūt dominū amicitia iungeris, & idcirco irā quidē Dn̄i merebaris. *2.Paral.19.2*

Pactum init Deus cum populo.

POnamq; Fœdus meum inter te & me, & multiplicabo te vehementer nimis. 7. Et statuam pactum meum inter me & te, & inter semen tuum post te, in generationibus suis, fœdere sempiterno, vt sim Deus tuus, & seminis tui pōst te. *Gen.17.2*

Si ergo audieritis vocē meam, & custodieritis pactū meum, eritis mihi in peculiū de cūctis populis, mea est enim ōnis terra. *Exod.19.5.*

Dominus Deus non pepigit nobiscum fœdus in Horeb. *Deut.5.2.*

Ecce dies venient dicit Dominus, & faciam domui Israel, & domui Iuda fœdus nouum. *Hierem.31.31.*

Pactum init populus cum Deo.

PErcussit ergo Iosue in die illo fœdus, & proposuit populo pręcepta, atque iudicia in Sichem. *Iosue 24.25.*

Stetitq; rex (Iosias) super gradum & fœdus percussit coram domino, vt ambularent post dominum, & custodirent præcepta eius & testimonia, & cerimonias in omni corde, & in tota anima, & suscitarent verba fœderis huius, quæ scripta erant in libro illo, acquieuitq; populus pacto. Idem 2. Paral.15.12. *4.Reg.23.3.*

Pepigit autem Iorada fœdus inter se, vniuersumq; populum & regem, vt esset populus domini. 2. Esdræ 10.29. *2.Para.23.16*

Parentum officium.

SCio enim (ait Dominus) quòd precepturus sit filijs suis et domui suæ post se, vt custodiāt viam Domini, & faciant iudiciū & iustitiam, vt adducat Dominus propter Abraham omnia quæ locutus est ad eum, cap.21.19. cap.24.2. *Gen.18.19.*

Filijs autem concubinarum largitus est Abraham, munera, & separauit eos ab Isaac filio suo, dum adhuc ipse viueret, ad plagam orientalem, cap.34.4. *Cap.25.6.*

Iacob singulis suis filijs benedicens, & quorundam defectus arguens, futura illis prædicit, tandemq; declarato sepulturæ suę loco, moritur. *Cap.49.2.*

Et

Exodi.10.2 Et narres,(Moysi & Aaron ait Deus) in auribus filij tui,nepotum tuorum, quoties contriuerim AEgyptios, & signa mea fecerim in eis,vt sciant quia ego Dominus.

Cap.13.14. Omne primogenitum hominis de filijs tuis pretio redimes, cùmque interrogauerit te filius tuus cras dicens: quid est hoc? respondebis ei:In manu forti eduxit nos Dominus de terra AEgypti de domo seruitutis.

Leuit.19.29. Ne prostituas filiam tuam,ne contaminetur terra & impietur piaculo.

Deut.4.9. Custodi temetipsum & animam tuam solicitè, ne obliuiscaris verborum, quæ viderunt oculi tui, & ne excidant de corde tuo cunctis diebus vitæ tuæ, docebis ea filios, ac nepotes tuos, diem quo stetisti coram Domino Deo tuo in Horeb.

Cap.6.4. Audi Israel Dominus Deus noster,dominus vnus est: diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua & ex tota fortitudine tua, eruntq; verba hæc quæ ego præcipio tibi hodie in corde tuo,& narrabis ea filijs tuis, & meditaberis sedens in domo tua,& ambulãs in itinere, dormiens atque consurgens.20.cùmq; interrogauerit te filius tuus cras dicens: quid sibi volunt testimonia hæc, & cerimoniæ atque iudicia quæ præcepit Dominus Deus noster nobis? Dices ei serui eramus Pharaonis in AEgypto,& eduxit nos Dominus de AEgypto in manu forti.

Cap.11.19. Docete filios vestros vt illa (Dei beneficia) meditentur, cũ sederis in domo tua,& ambulaueris in via, & accubueris, atque surrexeris.

Cap.21.19. Si genuerit homo filium contumacem,& proteruum,qui non audierit patris & matris imperium,& coercitus obedire contẽpserit,apprehendent eum,& ducent ad seniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij,dicentq;ad eos: filius noster est proteruus & contumax,& monita nostra audire contemnit, commessationibus vacat & luxuriæ atq; conuiuijs, lapidibus eum obruet populus ciuitatis & morietur, vt auferatis malum de medio vestri, & vniuersus Israel audiens pertimescat.

Cap.32.46. Et dixit (Moyses) ad eos. Ponite corda vestra in omnia verba,quæ ego testificor vobis hodie, vt mandetis ea filijs vestris custodire, & facere & implere vniuersa quæ scripta sunt in volumine legis huius.

1.Reg.3.13. Prędixi enim ei quod iudicaturus essem domum eius in æternum (.s. Heli) propter iniquitatem, eo quod nouerat indignè agere filios suos,& non corripuerit eos.

3.Reg.2.1. Appropinquauerunt aũt dies Dauid vt moreretur, pręcepitq; Salo-

Salomoni filio suo dicens: &c.3. Obserua vt custodias mandata Domini Dei tui, vt ambules in viis eius, & custodias ceremonias eius, & præcepta eius, et iudicia, & testimonia sicut scriptũ est in lege Moysi (Deut.17.16.) vt intelligas vniuersa quæ facis, & quocumque te verteris.

Quanta audiuimus & cognouimus ea, & patres nostri narrauerunt nobis. *Psal.77.3.*

Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ, vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo. *Pro.1.8.*

Audite filij disciplinam patris & attendite vt sciatis prudentiam. Cap.5.7. *Cap.4. 1.*

Qui parcit virgæ odit filium suum, qui autem diligit eum instanter erudit. *Cap.13.24.*

Erudi filium tuum, ne desperes, ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam. *Cap.19.18.*

Iustus qui ambulat in simplicitate sua, beatos post se filios derelinquet. *Cap. 20.7.*

Stultitia colligata est in corde pueri, & virga disciplinæ fugabit eam. *Cap.22.15.*

Noli subtrahere à puero disciplinam, si enim percusseris eum virga non morietur, tu virga percuties eum & animam eius de inferno liberabis. *Cap.23.13.*

Erudi filium tuum, & refrigerabit te, & dabit delitias animæ tuæ. *Cap.29.17.*

Fili conserua tempus & deuita à mala. *Ecclesi.4.23.*

Filij tibi sunt? erudi illos & curua illos à pueritia illorum, Cap.8. 11. Cap.25. 10. *Cap.7.25.*

In filia non auertente se, firma custodiam, ne inuenta occasione vtatur se. *Cap.26.13.*

Qui diligit filium suum, assiduat illi flagella vt lætetur in nouissimo suo, & non palpet proximorum ostia, & sic per totum caput docemur filios in disciplina educare, & quàm sit perniciosum illis indulgere. 11. Non des illi potestatem in iuuentute, & ne despicias cogitatus illius. *Cap.30.1.*

Quem ab infantia timere Deum docuit (Tobias filium suum) & abstinere ab omni peccato. *Tob.1.10.*

Tobias cum se breui putaret moriturum, filio pijssima salutis monita inculcat, &c. 11. Attende tibi fili mi ab omni fornicatione, & præter vxorem tuam nunquam patiaris crimen scire. Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas, in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Cap.10.13. *Cap. 4. 5.*

Cap.14.10. Audite ergo filij mei patrem vestrum, seruite Domino in veritate, & inquirite vt faciatis, quæ placita sunt illi: & filiis vestris mandate, vt faciant iustitias & eleemosinas, vt sint memores Dei, & benedicant eum in omni tempore.

1.Mach.2.64. Vos ergo filij confortamini dixit Mathatias moriturus, & viriliter agite in lege, quia in ipsa gloriosi eritis (scilicet cum feceritis quæ vobis præcepta sunt in lege à Domino Deo vestro.)

2.Mach.6.28. Adolescentibus autem (dixit Eleazarus moriturus) exemplum forte relinquam, si prompto animo ac fortiter pro grauissimis ac sanctissimis legibus honesta morte perfungar, his dictis confestim ad supplicium trahebatur.

Cap.7.20. Supra modum autem mater mirabilis, & bonorum memoria digna, quæ pereuntes septem filios sub vnius diei tempore conspiciens, bono animo ferebat propter spem quam in Deo habebat, Singulos illorum hortabatur voce patria fortiter repleta sapientia, & fœmineę cogitationi masculinum animum inserens. 27. Itaque inclinata ad illum, irridens crudelem tyrannum ait patria voce. Fili mi miserere mei, quæ te in vtero nouem mensibus portaui, & lac triennio dedi & alui, & in ætatem istam perduxi.

Matth.10.37. Qui amat patrem aut matrem plusquàm me, non est me dignus, & qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus.

Ephes.6.4. Et vos patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros, sed educate illos, in disciplina & correptione Domini. Idem. Collos.3.21. verbatim fere. 2.Timot.3.15. Titum.2.4.

Pascha festi institutio vide supra festum paschæ.

Parentes sunt honorandi ex corde.

Tob.4.2. AVdi fili mi verba mea oris mei, & ea in corde tuo quasi fundamentum constitue: Cùm acceperit Deus animam meam, corpus meum sepeli: & honorem habebis matri tuæ omnibus diebus eius, Memor enim esse debes, quæ & quanta pericula passa sit propter te in vtero suo. Cùm autem & ipsa compleuerit tempus vitæ suæ, sepelies eam circa me.

Prou.23.22. Audi patrem tuum, qui te genuit, & ne cõtemnas cùm senuerit mater tua.

Eccles.3.14. Fili suscipe senectam patris tui, & non contristes eum in vita illius, & si defecerit sensus, veniam da & ne spernas eum in tua virtute. Eleemosina enim patris non erit in obliuione. Nam pro peccato matris restituetur tibi bonum, & in iustitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis memorabitur tui, & sicut in sereno glacies, soluentur peccata tua.

Dili-

Diligenter.

QVI timet Dominum honorat parentes, & quasi dominis seruiet his qui se genuerunt. *Ibidem. 8.*

Honora patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliuiscaris, & retribue illis quomodo & illi tibi. Memento quoniam nisi per illos natus non fuisses. *7.29.*

Filij obedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est Domino. *Coll. 3. 20.*

Propter Dei iussionem.

VNusquisque patrem suum & matrem suam timeat. *Exod. 20. 12.*

Honora patrem tuum & matrem sicut præcepit tibi Dominus, vt longo viuas tempore, & bene sit tibi in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi. *Leuit. 19. 3.* *Deut. 5. 16*

Quare vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit; Honora patrem & matrem, & qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. *Mat. 15. 4.*

Vos autem dicitis. Quicunque dixerit patri vel matri, Munus quodcumque est ex me, tibi proderit, & non honorificabit patrem suum aut matrem suam.

Ob boni consecutionem.

CORONA senũ filij filiorum, & gratia filiorum, patres eorũ *Prou. 17. 6.*

Sententiam patris audite filij dilecti, & exequimini eam, vt seruemini: Dominus enim patrem liberis honorabilem reddidit, & sententiæ matris attribuit authoritatem in filios. *Eccles. 3. 2.*

In opere & sermone & omni patientia honora patrem tuum, vt superueniat tibi benedictio à Deo, & benedictio illius in nouissimo maneat. Benedictio patris firmat domos filiorum. Maledictio autem matris, eradicat fundamenta. *Ibidem. 9.*

Sicut qui thesaurizat, ita & qui honorificat matrem suam. *Ibidem. 5.*

Qui honorat patrem suum, vita viuet longiore: & qui obedit patri, refrigerat matrem. *7.*

Filij obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim iustum est. Honora patrem tuum & matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione, vt bene sit tibi, & sis longæuus super terram. *Ephes. 6. 1.*

Ob mali euasionem.

QVI percusserit patrem suum aut matrem, morte moriatur. *Exod. 21. 15.*

Qui maledixerit patri suo, aut matri, morte moriatur.

Maledictus qui non honorat patrem suam & matrem suam. *Deut. 27. 16.*

Prou.19.26. Qui affligit patrem & expellit matrem, ignominiosus erit & infelix.

20.20. Qui maledicit Patri & matri, extinguetur lumen eius in medijs tenebris.

28.24. Qui subtrahit aliquid à patre suo & à matre, & dicit hoc non esse peccatum, particeps homicidæ est.

29.27. Verbum custodiens filius extra perditionem erit.

30.17. Oculum eius, qui subsannat patrē, & qui despicit partū matris suæ, suffodiant eum corui, de torrētibus & āquilę pulli deuorēt.

Eccles.3.13. Ne glorieris in contumelia patris tui, non est enim tibi gloria, sed confusio. Gloria enim hominis ex honore patris est, & dedecus filij, pater sine honore.

Ibidem.18. Quàm malæ famæ est qui relinquit patrem: & est maledictus à Deo qui exasperat matrem.

Pastor summus Deus affectuosè reuocans errantes.

Iere.23.3. ECce ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, ad quas eieceram eos illuc & conuertam eos ad rura sua, & crescent & multiplicabuntur, & suscitabo super eos pastores, & pascent eos.

Ezec.34.11. Ecce egoipse requiram oues meas, & visitabo eas.

Ibidem 13. Et educam eas, & inducam eas in terram suam, & pascam in montibus Israel.

Ioan.10.11. Ego sum pastor bonus.

Heb.13.20. Deus autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ouium in sanguine testamenti æterni. Dominū nostrum Iesum Christum, aptet vos in omni bono, vt faciatis eius voluntatem, faciens in vobis quod placet coram se per Iesum Christum.

1.Pet.2.25. Eratis enim vos oues errantes, sed conuersi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum vestrarum.

Copiosè remunerans obsequentes.

Esa.40.11. SICVT pastor gregem suum pascet in brachio suo, congregabit agnos, & in sinu suo leuabit, fœtas ipse portabit.

Ezec.34.14. In pascuis vberrimis pascam eas.

Ibidem.16. Quod perierat, requiram; & quod abiectum erat reducam: & quod confractum fuerat, alligabo, & quod infirmum fuerat, con solidabo; & quod forte & pingue, custodiam, & pascam illas in iudicio.

Ibidem.17. Vos autem greges mei, greges pascuæ meæ homines estis, & ego Dominus Deus vester, dicit Dominus Deus.

Ioan.10.14. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscunt me meæ. Sicut nouit me pater, & ego nosco patrem, & animam

mam meam pono pro ouibus meis.

Et ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternam, & non rapiet eas quisquam de manu mea. *Ibidem.28.*

Pastores, præceptores & alij præfecti, qua debeant solicitudine, & cura esse, erga sibi commissos.

DILIGENTER agnosce vultum pecoris tui tuosque greges considera, non enim habebis iugiter potestatem, sed corona tribuetur (tibi) in generatione & generationem. *Prou.27.23.*

Diligite lumen sapientiæ omnes qui præestis populis. *Sap.6.23.*

Quod infirmum fuit (pastores) non consolidastis, & quod ægrotum non sanastis, quod confractum est non alligastis, & quod abiectum est non reduxistis, & quod perierat non quæsistis, sed cum austeritate imperabatis eis & cum potentia, &c. per totum caput. *Ezech.34.4.*

Quid vobis videtur? Si fuerint alicui centum oues, & errauerit vna ex eis, nónne relinquit nonaginta nouem in montibus, & vadit quærere eam quæ errauit? Idem, Lucæ. 15. 4. verbatim habetur. *Math.18.12.*

Quis putas est fidelis seruus & prudens quem constituit Dominus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore. *Cap.24. 45.*

Bonus pastor animam dat pro ouibus suis, mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, vidit lupum venientem, & dimittit oues et fugit, & lupus rapit, & dispergit oues. &c. Per totum caput. *Ioan.10 .11.*

Ante diem festum paschæ sciens Iesus quia venit hora eius vt transeat ex hoc mundo ad patrem, cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos, &c. per totum caput. *Cap.13.1.*

Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro hiis quos dedisti mihi quia tui sunt. 11. Et iam non sum in mundo, & hij in mundo sunt, & ego ad te venio pater sancte serua eos, in nomine tuo, quos dedisti mihi, vt sint vnum sicut & nos. *Cap.17.9.*

Respondit Iesus: dixi vobis qiua ego sum, si ergo me quæritis sinite hos abire. *Cap. 18.8.*

Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos spiritus sanctus posuit Episcopos, regere ecclesiam Dei quam acquisiuit sanguine suo, &c. 31. Propter quod vigilate, memoria retinentes quoniam per triennium nocte & die non cessaui cum lachrymis monens vnumquemque vestrum. *Act.20.28.*

Optabam enim ego anathema esse pro fratribus meis, *Rom.9.3.*

qui sunt cognati mei secundum carnem.

Cap.12. 8. Qui exhortatur in exhortando (donum habet secundum gratiam) qui tribuit in simplicitate, qui preest in solicitudine, qui miseretur in hilaritate.

1.Cor.4.14. Non vt confundam vos hæc scribo, sed vt filios meos charissimos moneo.

2.Cor.11. 29. Quis infirmatur & ego non infirmor? quis scandalizatur & ego non vror?

Galat.4.19. Filioli mei quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis.

Pastor bonus Deum attendit.

Ibidem.2. QVI autem intrat per ostium, pastor est ouium. Et quum proprias oues emiserit, ante eas vadit, & oues illum sequuntur quia sciunt vocem eius.

21. 15. Dixit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam, tu scis quia amo te. Dicit ei, pasce agnos meos.

1.Cor. 4. 2. Hic iã quæritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur.

Ouibus intendit.

Ierem.3. 15. ET dabo vobis pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia & doctrina.

Matth.20. 25. Scitis quia principes Gentium dominantur eorum. Non ita erit inter vos. Sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister. Sicut Filius hominis non venit ministrari sed ministrare, & dare animam suam in redemptionem pro multis.

Ioan.10.11. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis.

1.Tim.3.2. Oportet enim episcopum irreprehensibilem esse.

Tit.1. 7. Oportet enim episcopum sine crimine esse.

3. 14. Discant autem & nostri bonis operibus præesse ad vsus necessarios: vt non sint infructuosi.

Act.20.28. Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos posuit Spiritus sanctus episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo.

Præmium acquirit.

Matth.24.25. QVis putas est fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore? Beatus ille seruus, quem quum venerit Dominus eius, inuenerit sic facientem. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.

1.Pet.5.1. Seniores ergo qui in vobis sunt, obsecro consenior & testis Christi passionum, qui & eius quæ in futuro reuelanda est gloriæ communicator: Pascite qui in vobis est gregem Dei, prouidén-

dentes non coactè sed spontanee, secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntariè neque vt donantes in clero, sed forma facti gregis ex animo.

Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcessibilem gloriæ coronam. *Ibidem. 4.*

Pastor malus bonum gregem dissipat.

SACERDOTES non dixerunt, vbi est Dominus? & tenentes legem nescierunt me, & pastores præuaricati sunt in me. *Ierem. 2. 8.*

Grex perditus factus est populus meus, pastores eorum seduxerunt eos, feceruntque vagari in montibus. *50. 6.*

Filij hominis propheta de pastorib' Israel, væ pastoribus Israel, qui pascebāt semetipsos: nōne greges à pastoribus pascūtur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat occidebatis, gregē autem meū non pascebatis. Quod infirmū fuit non consolidastis, & quod ægrotū non sanastis. Quod confractum est non alligastis, & quod abiectū est non reduxistis, & quod perierat, non quęsistis: sed cum austeritate imperabatis eis, & cū potentia. *Ezech. 34. 2.*

Et dispersæ sunt oues meę, eo quod non esset pastor. *Ibidem. 5.*

Nónne satis vobis erat pascua bona depasci? insuper & reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris, & cùm purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbastis, & cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras. Saluabo gregem meum: & non erit vltra in rapinam, & iudicabo, inter pecus & pecus. Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego ipse iudico inter pecus pingue & macilentum. Pro eo, quòd lateribus & humeris impingebatis. *Ibidem. 18.*

Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro. *Ioan. 10. 1.*

Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues & fugit, & lupus rapit & dispergit oues. *Ibidem. 12.*

Commodum proprium spectat.

IPSI pastores ignorauerūt intelligentiam. Omnes in viam suam declinauerunt, vnusquisque ad auaritiam suam à summo vsque ad nouissimum. *Esai. 56. 11.*

Propterea pastores audite verbum Domini. Viuo ego dicit Dominus Deus, quia pro eo, quod facti sunt greges mei in rapinam & oues meæ in deuorationem omnium bestiarum agri, eò quòd non esset pastor, neq; enim quæsierunt pastores gregē meum, sed pascebāt semetipsos, & greges meos non pascebant. *Ezec. 34. 7.*

Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciā, vt vltra non pascant gregem meum *Ibidem. 10.*

nec pascant amplius pastores semetipsos. Et liberabo gregem meum de ore eorũ, & nõ erit vltra eis in escam, dicit Dominus.

Ioan.10.13. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus.

Malum contra se prouocat.

Ierem.23.1. VAE pastoribus qui disperdunt, & dilacerant gregem pascuæ meæ. Ideo hæc dicit Dominus: Vos dispersistis gregẽ meum, & eiecistis eos, & non visitastis eos: Ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, ait Dominus.

25.34. Vlulate pastores & clamate, & aspergite vos cinere optimates gregis, quia cõpleti sunt dies vestri vt interficiamini, & dissipationes vestræ, & cadetis quasi vasa pretiosa. Vox clamoris pastorũ, & vlulatus optimatũ gregis quia vastauit Dominus pascua eorum, & conticuerunt arua pacis à facie irę furoris Domini.

Zach.10.3. Super pastores iratus est furor meus, & super hircos visitabo.

11.3. Vox vlulatus pastorum, quia vastata est magnificẽtia eorum. Hæc dicit Dñs Deus meus: pasce pecora occisionis, quæ qui possidebant, occidebant: & non dolebant, & vendebant ea dicentes: Benedictus Dominus, diuites facti sumus. Et pastores eorum non parcebant eis. Et ego nón parcam vltra super habitantes terram dicit Dominus.

Ibidem.15. Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti. O pastor & idolum, derelinquens gregem. Gladius super brachium eius, & super oculum dextrum eius.

Patiens & longanimus est Deus.

Gen.6.3. DIxitque Deus (videns hominis peccata crescere) non permanebit spiritus meus in homine in æternum quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum.

Exo.34.6. Quo (Moyse) transeunte coram eo (Deo) ait, dominator Domine Deus, misericors & clemens, & patiens, & multæ miserationis & verax.

Num.14.18. Dominus patiens & multæ misericordiæ auferens iniquitatem & scelera, nullumque innoxium derelinquens, qui visitas peccata patrum in filios in tertiam & quartam generationem.

Psal.85.15. Et tu Domine Deus miserator & misericors, patiens, & multæ misericordiæ & verax. Ecclesi. 8.12.

102.8. Miserator & misericors Dominus, longanimus & multum misericors. Idem verbatim.144.8.

Esa.30.18. Propterea exspectat Dominus vt misereatur vestri, & ideo exaltabitur parcens vobis, quia Deus iudicij Dominus, beati omnes qui exspectant eum.

Et

Et scindite corda vestra & non vestimenta vestra, & conuertimini ad Dominum Deum vestrum, quia benignus, & misericors est, patiens & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia. *Ioel. 2. 13.*

Ionas in afflictione sua orauit Dominum dicens. Scio enim quia tu Deus clemens & misericors es, patiens & multæ miserationis, & ignoscens super malitia. *Iona 4. 3.*

Dominus patiens & magnus fortitudine & mundans non faciet innocentem Dominus in tempestate & turbine viæ eius, & nebulæ puluis pedum eius. *Nahum 1.3.*

Sed misereris omnium quia omnia potes, & dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam. *Sap. 12.24.*

Tu autem Deus noster suauis & verus es, patiens & in misericordia disponens omnia. *Cap. 15. 1*

Misertus autem Dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei. *Mat. 18. 27.*

An diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis eius contemnis, ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit. *Rom. 2. 4.*

Sed ideo misericordiam consecutus sum, vt in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam ad informationem eorum, qui credituri sunt illi in vitam æternam. *1. Timot. 1, 16.*

Non tardat Dominus promissionem suam sicut quidam existimant, sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti. *2. Pet. 3. 9.*

Patientia & longanimitas fidelium in omni genere tribulationum.

ABraham Dei mandato parens, promissaq; accipiens patria relicta, comitante Loth, Domino in Sichem sacrificauit, inde propter famem AEgyptum ingressus vxorem suam vocat sororem, quam in domum regis sublatam, postea ditatus recipit. *Gen. 12. 7.*

Sibi cibaria adferenti ac detractori confert Dauid bona Miphiboseth Semei maledicentem occidi vetat, 10. & ait rex ijs qui voluerunt amputare eius caput. Quid mihi & vobis est filij Saruiæ? Dimittite eum vt maledicat, Dominus enim præcepit ei vt malediceret Dauid, & quis est qui audeat dicere quare sic fecit? *3. Reg. 16. 1.*

Iob sanctus & diues pro filijs conuiuia celebrātibus Domino vicissim sacrificat, cuius possessiones Dominus potenti Satanæ diripiendas exponit, per quem perdita omni illius substantia, interemptisq; filijs, ipse cum signis mœstitiæ, patiens, in Dei laudes prorumpit. *Iob. 1. 1.*

Cap.2.9. Dixit autem illi vxor sua. Adhuc tu permanes in simplicitate tua? benedic Deo & morere. Qui ait ad illam. Quasi vna de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?

Prouer.3.11. Disciplinam Domini fili mi ne abijcias, nec deficias cùm ab eo corriperis, quem enim diligit Dominus corripit, & quasi pater in filio complacet sibi.

Cap.14.19. Qui patiens est multa gubernatur prudentia, qui autem impatiens est, exaltat stultitiam suam.

Cap.15.1. Responsio mollis frangit iram, sermo durus suscitat furorem.

Cap.16.32 Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo expugnatore vrbium.

Cap.25.15. Patientia lenietur princeps, & lingua mollis confringit duritiam.

Eccles.1.29. Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea redditio iocunditatis.

Cap.2.4. Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe, & in dolore sustine, & in humilitate patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humilitatis.

4.Esd.10.15. Nunc ergo retine apud temetipsum dolorem tuum, & fortiter fer, qui tibi contigerunt casus.

2.Mach.6.20. Intuens autem quemadmodum oporteret accedere patienter sustinens destinauit (Eleazarus) non admittere illicita propter vitæ amorem.

Cap.7.*. Septem fratrum, matrisq; eorum ingentia fortissiméq; tolerata supplicia, quod porcinis nollet vesci carnibus, & quàm constanter regi ob suam crudelitatem ostenderint damnationem esse paratam, & quomodo mater suos filios sit exhortata.

Matth.5.39. Ego autem dico vobis, non resistere malo, sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram.

Rom.5.3. Non solùm autem gloriamur, quod pacem habemus apud Dominum Deum nostrum, sed et gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem.

Cap.12.12. Spe gaudentes, in tribulationibus patientes.

Cap.15.4. Quæcunque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus.

Galat.5.22. Fructus autem spiritus, est charitas, gaudium, pax, patientia benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia continentia, castitas.

Obsecro

Obſecro vos &c. vt dignè ambuletis vocatione qua vocati eſtis, cum omni humilitate & manſuetudine, cum patientia ſupportantes inuicem in charitate. *Ephes.4.2.*

Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos, conſolamini puſillanimes, ſuſcipite infirmos, patientes eſtote ad omnes. *1.Theſſa.5.14.*

Ita vt & nos ipſi in vobis gloriemur, in Eccleſijs Dei pro patientia veſtra, & fide, in omnibus perſecutionibus veſtris, & tribulationibus quas ſuſtinetis, in exemplum iuſti iudicij Dei, vt digni habeamini (in) regno Dei, pro quo & patimini. 7. Si tamen iuſtum eſt apud Deum retribuere tribulationem (aliqui legunt retributionem) ijs qui vos tribulant, & vobis qui tribulamini, requiem nobiſcum in reuelatione Domini Ieſu de cælo cum angelis virtutis eius. *2.Theſſa.1.4.*

Tu autem ô homo Dei, hæc fuge (cupiditatem &c.) ſectare verò iuſtitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, manſuetudinem. *1.Timot.6.11.*

Labora ſicut bonus miles Chriſti Ieſu. 12. Suſtinebimus & conregnabimus, ſi negauerimus, & ille negabit nos. *2.Timot.2.3.*

In quo exultabitis modicum nunc ſi oportet contriſtari in varijs tentationibus, vt probatio veſtræ fidei multo præſtantior auro (quod per ignem probatur) inueniatur, in laudem, & gloriam, & honorem, in reuelatione Ieſu Chriſti. *1.Petri.1.6.*

Hæc eſt enim gratia, ſi propter Dei conſcientiam ſuſtinet quis triſtitias patiens iniuſtè. Quæ eſt gloria ſi peccantes & colophizati ſuſtineatis? Sed ſi benefacientes ſuſtinetis, hæc eſt gratia apud Deum. *Cap.2.19.*

Sed & ſi quid patimini propter iuſtitiam, beati. Timorem autem ne timueritis, & non conturbemini. 17. Melius eſt enim benefacientes (ſi voluntas Dei velit) pati, quàm malefacientes, quia & Chriſtus ſemel pro peccatis mortuus eſt, iuſtus pro iniuſtis, vt nos offerret Deo. *Cap.3.14.*

Chriſto igitur paſſo in carne, & vos eadem cogitatione armamini, quia qui paſſus eſt in carne deſijt à peccatis, vt iam non deſiderijs hominum, ſed voluntati Dei, quod reliquum eſt, in carne viuat temporis. 2. Pet.1.6. *Cap.4.1.*

Patientia enim vobis neceſſaria eſt, vt voluntatem Dei facientes reportetis promiſsionem. *Heb.10.36.*

Moyſes grandis factus, negauit ſe eſſe filium Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem. *Cap.10.24.*

Ideoque & nos tanquam habentes impoſitam nubem teſtium, deponentes omne pondus, & circumſtans nos peccatum *Cap.12.1.*

catum, per patientiam curramus ad propositũ nobis certamen.

Iacob.5.7. Patientes igitur estote fratres, vsq; in aduentum Domini, ecce agricola expectat pretiosum fructum terræ, patienter ferēs donec accipiat temporaneum ac serotinum, patiētes estote & vos & confirmate corda vestra.

Deum placat.

Psal. 9. 19. Patientia pauperum non peribit in finem.

Prouer.20.22. Ne dicas: reddam malum pro malo. Expecta Dominum & liberabit te.

Apoc,3. 10. Quoniam seruasti verbum patientiæ meæ, & ego seruabo te ab hora tentationis, quæ ventura est in orbem vniuersum tentare habitantes in terra.

Præmium parat.

Luc.8.15. QVod autem in bonam terram, hi sunt qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.

Rom.15. 4. Quæcunque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patientiam & consolationem scripturarum spē habeamus.

Hominem commendat.

Prouer.16.32. LOnganimis forti præstat, & qui animo suo imperat, ei, qui expugnat vrbes.

19.11. Doctrina viri, per patientiam noscitur.

Eccles.7.9. Melior est patiens arrogante.

Luca.21. 19. In patientia vestra possidebitis animas vestras.

1.Cor. 13.4. Charitas patiens est, benigna est.

Hebra,10.36. Patientia autem vobis necessaria est, vt voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem per vestram orationem.

Impatientia & eius punitio.

Exodi. 14. 11. ET dixerunt ad Moysen, forsitan non erant sepulchra in AEgypto, ideo tulisti nos vt moreremur in solitudine. Quid hæc facere voluisti vt educeres nos ex AEgypto?

Cap.15. 24. Et murmurauit populus cōtra Moysen dicēs. Quid bibemus?

Cap.16.2. Et murmurauit õnis congregatio filiorũ Israel contra Moysen & Aaron in solitudine, dixeruntq; filij Israel ad eos: Vtinam mortui essemus per manum Domini in terra AEgypti, &c.7. Dixeruntque eis (Moyses & Aaron) mane videbitis gloriam Domini. Audiui enim murmur vestrum contra Dominum, nos verò quid sumus quia mussitatis contra nos.

Cap.17.2. Qui (.s. omnis multitudo filiorum Israel) iurgatus contra

Moysen ait: Da nobis aquam vt bibamus, quibus respondit Moyses, quid iurgamini contra me? quid temptatis Dominum?

Interea ortum est murmur populi quasi dolentium pro labore contra Dominum. Quod cùm audisset dominus iratus est, & accensus in eos ignis Domini deuorauit extremam castrorum partem, 10. Audiuit ergo Moyses flentem populum per familias, singulos per ostia tentorij sui. Iratusq; est furor Domini valdè, sed & Moysi intoleranda res visa est. *Num. 11. 1.*

Igitur vociferans omnis turba fleuit nocte & murmurati sunt contra Moysen & Aaron cuncti filij Israel dicentes : Vtinam mortui essemus in AEgypto, & non in solitudine hac vasta. 27. Ait Dominus vsquequo multitudo hæc pessima murmurat contra me? Querelas filiorum Israel audiui, dic ergo eis, viuo ego ait Dominus sicut locuti estis audiente me sic faciam vobis. In solitudine hac iacebunt cadauera vestra. *Ca. 14. 1.*

Quamobrem misit dominus in populis ignitos serpentes ad quorum plagas & mortes plurimorum venerunt ad Moysen, & dixerunt, peccauimus quia locuti sumus contra Dominum & te, ora vt tollat à nobis serpentes. *Cap. 21. 6.*

Post hæc aperuit Iob os suum & maledixit diei suę & locutus est. Pereat dies in qua natus sum, & nox in qua dictum est, conceptus est homo. *Iob. 3. 1.*

Væ ijs qui perdiderunt sustinentiam & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. *Eccles. 2. 16.*

Pauperes boni in seipsis humiliantur.

Melior est pauper, qui ambulat in simplicitate sua, quàm qui praua labia habet, & stultus est. *Prouer. 19. 1.*

Melior est pauper iustus, quàm vir mendax. *Ibidem 22.*

Melior est pauper, qui ambulat in simplicitate sua, quàm diues in prauis itineribus. *28. 6.*

Pauper propter scientiam & religionem gloriam adipiscitur, & diues ob diuitias suas in honore est. *Eccles. 10. 33.*

Memento paupertatis in tempore abundantiæ, & inopiæ, ac penuriæ in die diuitiarum. *18. 25.*

Scio tribulationem tuam, & paupertatem tuam, sed diues es. *Apo. 2. 9.*

Necessarijs contentantur.

Noli timere, fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene. *Tob. 4. 23.*

Edent pauperes & saturabuntur. *Psal. 21. 27.*

Melius

Psal. 1. 27. Melius est modicum iusto.
36.16. Pauper, qui sibi laborat, præstat glorioso qui pane indiget.
Pro. 12.9. Est, qui sese diuitem simulat, cùm tamen omninò nihil habeat: est rursus qui fingit se pauperem, cùm opibus abundet.
13.7.
Prou. 15.16. Melius est parum cum timore Domini, quàm thesauri magni & insatiabiles.
16.8. Melius est parum cum iustitia, quàm multi fructus cum iniquitate.
30.7. Duo rogaui te, ne deneges mihi, Vanitatem, & verbum mendacij longè fac à me. Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi: tribue tantum victui necessaria, ne fortè satiatus illiciar ad negandum, & dicam: quis est Dominus? aut egestate compulsus furer, & periurem nomen Dei mei.
Eccle. 4.13. Melior est puer pauper & sapiens, rege sene & stulto, qui nescit præuidere in posterum.
29.28. Summa vitæ humanæ est aqua, cibus & vestitus, & domus protegens turpitudinem.
39.31. Initium necessariæ rei vitæ aqua, ignis, ferrum, sal, lac, & panis similagineus, & mel, & botrus vuæ, oleum, & vestimentum.
40.18. Vita cibi sufficientis operarij condulcabitur.
1. Timot. 6, 7. Nihil enim intulimus in hunc mundum: haud dubium, quod nec auferre quid possumus.

A bonis sustentantur.

Deu. 15.4. ET omninò indigens, & mendicus non erit inter vos.
Ibidem, 11. Non deerunt pauperes in terra habitationis tuæ: idcirco ego præcipio tibi, vt aperias manum fratri tuo egeno, & pauperi, qui tecum versatur in terra.
Psal. 106. 41. Et adiuuit pauperem de inopia.
Pro. 29.7 Nouit iustus causam pauperum.
Eccl. 4.7. Congregationi pauperum affabilem te facito.
1. Cor. 16.1. De collectis autem, quæ fiunt in Sanctos, sicut ordinaui in Ecclesijs Galatiæ, ita & vos facite.
2. Cor. 8.1. Notam autem facimus vobis, fratres, gratiam Dei, quæ data est in Ecclesijs Macedoniæ.
Ibidem. 12. Si enim volũtas prompta est, secundum id, quod habet, accepta est, non secundum id, quod non habet, Non enim vt alijs sit remissio, vobis autem tribulatio: sed ex æqualitate. In præsenti tempore vestra abundantia illorum inopiam suppleat, vt & illorum abundantia, vestræ inopiæ sit supplementum.
Gala. 2.10. Tantum vt pauperum memores essemus.

A Deo

A Deo remunerantur.

PArasti in dulcedine tua pauperi Deus. *Psal.67.11.*

Est homo marcidus, egens recuperatione, plus deficiens virtute & abundans paupertate, & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput eius, & mirati sunt in illo multi, & honorauerunt Deum. *Ecclesi.11.12.*

Confide in Deo, & mane in loco tuo. Facile est enim in oculis Dei subitò honestare pauperem. *Ibidem.23.*

Et pascentur primogeniti pauperum, & pauperes fiducialiter requiescent. Quia Dominus fundauit Syon, & in ipso sperabunt pauperes populi eius. *Esa.14.30.*

Et addent mites in Domino lætitiam, & pauperes homines in sancto Israel exultabunt. *29.19.*

Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorũ est regnum cęlorum. *Matt. 5.3.*

Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo: & veni sequere me. *19.29.*

Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam ęternam possidebit. *Ibidem.29.*

Amen dico vobis, nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut patrem, aut agros propter me, & Euangelium, qui non accipiat centies tantum nunc in hoc tempore, & in sæculo futuro vitam æternam. *Marc.10.29.*

Factum est, vt moreretur mendicus, & portaretur ab angelis in sinum Abrahæ. *Luc.16.22.*

Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum, aut parentes, propter regnum Dei, & non recipiat multò plura in hoc tempore, & in sæculo futuro vitam æternam. *18.29.*

De malis illatis vindicantur.

ADuenam non contristabis. Viduæ & pupillo non nocebitis. Peregrino molestus non eris. *Exod. 22. 21.*

Et populum pauperem saluum facies. *23.9.*

Porrò saluum faciet egenum à gladio oris eorum, & pauperem de manu violenti. *2.Reg. 22. 28.* *Iob.5.15.*

Eripiet de angustia sua pauperem. *36.15.*

Quoniam non in finem obliuio erit pauperis. *Psal.9.19.*

Tibi derelictus est pauper. *Ibidem.34.*

Propter miseriam inopum & gemitum pauperum. *11.6.*

Respice in me, & miserere mei: quia vnicus & pauper sum ego. *24.16.*

Cognoui, quia faciet Dominus iudicium inopis. *139.13.*

Qui

Prouer. 14.31. Qui calumniatur egentem, exprobrat factori eius.

17.5. Qui despicit pauperem, probro afficit factorem eius.

22.2. Diues & pauper obuiauerunt sibi, vtriusque operator est Dominus.

Ibidem. 22. Non facias violentiam pauperi, quia pauper est, neque conteras egenum in porta, quia iudicabit dominus causam eius, & configet eos, qui confixerunt animam eius.

Eccle. 21.6. Deprecatio pauperis ex ore vsque ad aures eius perueniet, & iudicium illius festinatò adueniet.

34.25. Panis egentium, vita pauperis est, qui defraudat illum, homo sanguinis est. Qui aufert in sudore panē, quasi qui occidit proximum suum.

35.16. Non accipiet Dominus personam in pauperem, & deprecationem læsi exaudiet.

Ibidem 17. Non despiciet preces pupilli, nec viduam si effundat loquelam gemitus. Nónne lachrymæ viduæ ad maxillam descendunt, & exclamatio eius super deducentem eas? A maxilla enim ascendunt vsque ad cælum, & dominus exauditor non delectabitur in illis.

Esaiæ 25.4. Quia factus es fortitudo pauperi, in tribulatione sua.

41.17. Egeni & pauperes quærunt aquas, & non sunt, lingua eorum siti aruit. Ego Dominus exaudiam eos.

Amos 2.6. Super tribus sceleribus Israel, & super quatuor non conuertam eum, pro eo quòd vendiderit pro argento iustum, & pauperem pro calceamentis.

4.3. Audite verbum hoc, vaccæ pingues, qui estis in monte Samariæ, qui calumniam facitis egenis, & confringitis pauperes. Quę dicitis dominis vestris, afferte & bibemus: Iurauit Dominus Deus in sancto suo, quia ecce dies venient super vos.

A malis hominibus abominantur.

Prouer. 14.20. Etiam proximo suo pauper odiosus erit.

18.23. Cum obsecrationibus loquetur pauper: & diues affabitur rigidè.

19.7. Fratres hominis pauperis oderunt eum, insuper & amici procul recesserunt ab eo.

28.11. Sapiens sibi videtur vir diues: pauper autem prudens scrutabitur eum.

Eccles. 13. 4. Diues iniustè egit, & fremet, pauper autem læsus tacebit.

Iacob. 2.5. Nónne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide; & hæredes regni quod repromisit Deus diligentibus se?

Pau-

Pauperes mali impatientia agitantur.

OMnes dies pauperis, mali. Pro. 15. 15.
Vir pauper calumnians pauperes, similis est imbri vehe- 28. 3.
menti, in quo paratur fames.
Et nequissima paupertas in ore impij. Ecclesi. 13. 30.
Tres species odiuit anima mea: Pauperem superbum, et divi- 25, 3.
tem mendacem, et senem fatuum et insensatum.

Paulus Iudæus tribus Beniamin.

NVnquid Deus repulit populum suum? Absit, nam et ego Is- Rom. 11. 1.
raelita sum ex semine Abraham, et tribu Beniamin.
Philip 3. 5. Natus et educatus Tharsi.
Et dicit (Paulus) Ego sum vir Iudæus, natus Tharsi Ciliciæ, Act. 22. 3.
nutritus autem in ista ciuitate secus pedes Gamalielis, eruditus
iuxta veritatem paternæ legis, emulator legis, sicut vos omnes
estis hodie. *Persequitur christianos. ca. 9. 1.* Saulus autem ad-
huc spirans minarum, et cædis in discipulos Domini, accessit ad
principem sacerdotum et petijt ab eo epistolas in Damascum ad
sinagogas, vt si quos inuenisset huius viæ viros et mulieres vinc
tos perduceret in Hyerusalem. Galat. 1. 13. Audistis enim conuer
sationem meam in iudaismo, quoniam supra modum perseque-
bar ecclesiam Dei, & expugnabam illam. 1. Timot. 1. 13. Qui
prius blasphemus fui & persecutor & contumeliosus sed miseri
cordiam consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate.
Conuertitur mirabiliter. Acto. 9. ✠. Admiranda persecutoris con
uersio declaratur, Domino ei apparente, & Anania ad ipsum
misso à quo baptizatus cœpit Damasci acerrimè Iesum tueri esse
Christum, discipuli verò ipsum dimittunt per murum propter
iudæorum insidias. Quem Barnabas Hierosolimis ducit ad dis-
cipulos, vnde rursum propter insidias dimittitur Tharsum.

Paulus doctor gentium.

VObis enim dico gentibus, quam diu quidem ego sum gentiū Rom. 11. 13.
apostolus, ministerium meum honorificabo.
Vt sim minister Christi Iesu in gentibus sanctificans euange- ca. 15. 16.
lium Dei, vt fiat oblatio gentium accepta & sanctificatio in spi-
ritu sancto.
Qui enim operatus est Petro in apostolatum circuncisionis, o- Galat. 2. 2.
peratus est & mihi inter gentes.
In quo positus sum ego prædicator & Apostolus (veritatem 1. Timo. 2. 7.
dico non mentior) doctor gentium in fide & veritate.

.Tim.1.11. In quo positus sum prædicator & Apostolus & magister gentium.

Prædicat Antiochiæ.

Act.13.1. Erant autem in ecclesia quæ erat Antiochiæ, Prophetæ & doctores in quibus Barnabas & Simon qui vocabatur niger &c. 16. Surgens autem Paulus & manu silentium indicens ait. Viri Israelitæ & qui timetis Deum audite.

Prædicat Iconiæ.

Act.14.1. Factum est autem Iconiæ vt simul introirent Sinagogam Iudæorum & loquerentur ita vt crederet Iudæorum & Græcorum copiosa multitudo (vbi Paulus claudum à matris vtero curat. *Prædicat Lystræ.ca.*14. 6. Intelligentes (scilicet quod esset factus impetus gentium & Iudæorum & principum) vt lapidarét eos confugerunt, ad ciuitatem Lyconiæ Lystram & Derben & vniuersam in circuitu regionem, & ibi euangelizantes, erant. *Prædicat Thessaloniæ. ca.*17.1. Cùm autem perambulassent Amphibolim, & Appolloniam, venerunt Thessalonicam, vbi erat Sinagoga Iudæorum. *Prædicat Berrhoe. ca.* 17.10. fratres verò confestim per noctem dimiserunt Paulum & Sylam in Berœam, qui cùm venissent, in Sinagogam Iudæorum introierunt. *Prædicat Athenis) ca.*17.22. Stans autem Paulus in medio Ariopagi ait: Viri Athenienses per omnia quasi superstitiosos vos video 28. In ipso (Christo) enim viuimus & mouemur, & sumus sicut & quidam vestrum poetarum dixerunt. *Prædicat Corinthi. ca.* 18.1. Post hæc egressus ab Athenis venit Corinthum. &c.

Paulus vocatur Macedoniam.

Act.16.9. Vir Macedo quidam erat stans & deprecans eum (Paulum) & dicens: transiens in Macedoniam adiuua nos. *Paulus capitur. ca.* 21.27. Dum autem septem dies consummarentur hij qui de Asia erant Iudęi cùm vidissent eum in templo concitauerunt omnem populum, & iniecerunt ei manus. *Deducitur Cæsariam. ca.* 23.23. Et conuocatis duobus centurionibus dixit illis. Parate milite ducentos, & eant vsque Cæsaream, & equites septuaginta, & lancearios ducentos à tertia hora noctis. *Vehitur Paulus Romam. ca.* 27. Paulus à centurione Iulio ducitur Romam versus &c. ca. 28. *Sistitur Neroni.* 2. *Timot.*4.22. Dominus Iesus Christus cum spiritu meo.

Paulus

Paulus neminen grauauit.) act.20.33. Argentum & aurum aut vestem nullius concupiui 2 cor.11. 9.& cùm essem apud vos, & egerem, nulli onerosus fui, nam quod mihi deerat suppleuerũt fratres qui venerunt à Macedonia,& in omnibus sine onere me vobis seruaui, & seruabo ca. 12.13. Quid est enim quod minus habuistis præ cæteris ecclesijs,nisi quod ipse non grauaui vos.donate mihi hanc iniuriam.1.Thessal.2 9 2 Thess. 3.8. neque gratis panem manducauimus ab aliquo, sed in labore & in fatigatione nocte & die operantes, ne quem vestrum grauaremus.

Vocabatur olim Saulus) act.7.60 Saulus autem erat consentiens neci eius (Stephani) ca. 9.1.Saulus autem adhuc spirans minarum & cædis in discipulos Domini accessit ad principem sacerdotum. & ca.13.1.

Pax quadam æterna, quadam temporalis.

NEc poterat eos capere terra, vt inhabitarent simul (Loth & Abraham) erat quippe substantia eorum multa,& nequibãt habitare communiter. 8. Dixitque Abraham ad Loth,ne queso sit iurgium inter me & te,& inter pastores meos& pastores tuos fratres enim sumus ca. 26.22.ca.45.24. *Gen.13.6.*

Dabo pacem in finibus vestris(scilicet benefacientibus) dormietis & non erit qui exterreat auferam malas bestias, & gladius non transibit terminos vestros. *Leuit.26.6.*

Conuertat Dominus vultum suum ad te, & det tibi pacem, inuocabuntque nomen meum super filios Israel, & ego benedicam eis. *Num.6.26.*

Quærite pacem ciuitatis ad quam transmigrare vos feci,et orate pro ea ad Dominum quia in pace illius erit pax vobis. *Hyerem.29.7.*

Concordia fratrum et amor proximorum,et vir et mulier bene sibi consentientes(placent Deo et hominibus.) *Ecclesi. 25. 2.*

Susurro et bilinguus maledictus, multos enim turbauit pacẽ habentes. 19. *Ca.28.15.*

Beati pacifici quoniam filij Dei vocabuntur. *Math.5.9.*

Bonum est sal, quòd si sal insulsum fuerit, in quo illud condietis? Habete in vobis sal & pacem habete inter vos. Luc.14. 32. *Mar.9.50.*

Ecclesiam quidem per totam Iudęam et Galilæam et Samariã, habebat pacem,et ædificabatur ambulãs in timore Domini,et cõsolatione sancti spiritus replebatur. *Act.9.31.*

Rom.12.18. Si fieri poteſt quod ex vobis eſt cum omnibus hominibus pacem habentes. Ephef. 4.3.

1.Cor.14.33. Non eſt enim diſſentionis Deus ſed pacis, ſicut & in omnibus eccleſijs ſanctorum doceo.

2.Tim.2.22. Iuuenilia autem deſideria fuge, ſectare verò iuſtitiam, fidem, charitatem, & pacem cum hijs qui inuocant Dominum de corde puro.

1.Pet.3.11. Declinet à malo & faciat bonum, inquirat pacem & ſequatur eam. Hebre. 11.14.

Iacob.3.18. Fructus autem iuſtitiæ in pace ſeminatur facientibus eam, Apocal.6.4.

Pax interna qualis eſt inter Deum & amicos eius.

Eſai.9.6. PAruulus enim natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis, & factus eſt principatus ſuper humerum eius, & vocabitur nomen eius admirabilis, conſiliarius, Deus fortis, pater futuri ſæculi, princeps pacis.

Ca.66.12. Quia hæc dicit Dominus, Ecce declinabo ſuper eam quaſi fluuium pacis, & quaſi torrentem inundantem gloriam gentium quam ſugetis, ad vbera portabimini, & ſuper genua blandientur vobis.

Oſea.2.14. Dicit Dominus Iſraelitę) Propter hoc egò lactabo eam, & ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor eius etc.20. Et ſponſabo te mihi in fide, et ſcies quia ego Dominus. Micheæ.4.3.

Zachar.9.9. Ecce rex tuus veniet tibi iuſtus etc.)19. Et diſpergam quadrigas ex Effraim, et equum de Iheruſalem, et diſsipabitur arcus belli, et loquetur (Rex tuus) pacem gentibus, et poteſtas eius à mari vſque ad mare, et à fluminibus vſque ad finem terræ.

Luc.2.14. Gloria in altiſsimis Deo, et in terra pax hominibus bonę voluntatis.

ca.24.36. Dum autem hæc loquuntur (ſcilicet quod ſurrexit Dominus verè et apparuit Simoni) ſtetit Ieſus in medio eorum, et dixit eis. Pax vobis: Ego ſum nolite timere.

Ioan.14.26. Paracletus autem ſpiritus ſanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et ſuggeret vobis omnia quęcunque dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Non quomodo mundus dat ego do vobis, non turbetur cor veſtrum neque formidet.

ca.16.33. Hęc locutus ſum vobis, vt in me pacem habeatis, in mũdo preſſuram habebitis, ſed confidite ego vici mundum.

Verbum

Verbum misit Deus filijs Israel, annuntians pacem per Iesum Christum hic est omnium Dominus. *Act.10 36.*

Iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum. *Rom.5.1.*

Ipse est enim pax nostra, qui fecit vtraque vnum, et medium parietem maceriæ soluens, inimicitias in carne sua, legem mandatorum decretis euacuans, vt duos condat in semetipso, in vnũ nouum hominem faciens pacem. *Ephe.2.14.*

Pax dei quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, et intelligentias vestras in Christo Iesu. *Philip.4,7.*

Pacem & Misericordiam promittunt mendaces Prophetæ.

ET curabant filiæ populi mei contritionem cum ignominia dicentes. Pax pax, et non erat pax. *Hyerem.6.14*

Quomodo dicitis sapientes nos sumus, et lex Domini nobiscum est? Verè mendacium operatus est stilus mendax scribarum 12. confusi sunt quia abominationem fecerunt, quinimo confusione non sunt confusi, et erubescere nescierunt, idcirco cadent inter corruentes, in tempore visitationis suæ corruent dicit Dominus. *Ca.8.8,*

Et dixi. A. A. A. Domine Deus. Prophetę dicunt eis. Non videbitis gladium, & fames non erit in vobis, sed pacem veram dabit vobis in loco isto. *Ca.14.13.*

Hæc dicit Dominus exercituum. Nolite audire verba prophetarum qui prophetant vobis & decipiunt vos, visionem cordis sui loquuntur, non de ore Domini. *Ca.23.16.*

Eo quod deceperint populum meum dicentes, Pax & non est pax, & ipse ædificabat parietem, illi autem liniebant eum luto absque paleis. 20. *Ezech.13 10.*

Hæc dicit Dominus super Prophetas qui seducunt populum meum, qui mordent dentibus suis, & prædicant pacem, & si quis non dederit in ore eorum quippiam, sanctificant super eũ pręliũ. *Michee.3.5.*

Cùm enim dixerint, pax & securitas: tunc repentinus eis superueniet interitus, sicut dolor in vtere habenti, & non effugient. *1.Thess.5.3.*

Peccati origo.

DE ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas, in quocũque enim die comederis ex eo, morieris. *Gen.2.17.*

Vidit igitur mulier quod bonũ esset lignum ad vescendum et pulchrum oculis, aspectuque delectabile et tulit de fructu illius, et comedit, deditque viro suo qui comedit. *Ca.3.6.*

Rom. 5.12. Propterea ſicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit,et per peccatum mors: et ita in omnes homines mors pertranſijt in quo omnes peccauerunt. 1. cor. 15. 21.

Peccatum originale.

Iob. 14. 4. QVIS poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine? nónne tu qui ſolus es.

Ca. 15. 14. Quid eſt homo vt immaculatus ſit,et vt iuſtus appareat natus de muliere?

Pſal. 50 7. Ecce in iniquitatibus conceptus ſum, et in peccatis concepit me mater mea.

Rom. 3. 9. Quid ergo præcellimus eos? nequaquam. Cauſati enim ſumus Iudæos et Græcos omnes ſub peccato eſſe etc. 23. omnes enim peccauerunt et egent gloria Dei.

Ca. 5. 12. Propterea ſicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit,et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertranſijt in quo omnes peccauerunt.

Effectus peccati originalis.

Geneſ. 8. 21. NEquaquam vltra maledicam terræ propter homines,ſenſus enim et cogitatio humani cordis in malum prona ſunt ab adoleſcentia ſua, non igitur vltra percutiam omnem animam viuentem ſicut feci.

Eccleſ. 17. 30. Poſt concupiſcentias tuas non eas,et à voluntate tua auertere. Galat. 5 17. Epheſ. ca. 2. 3.

Rom. 5. 12. Sicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit,et per peccatum mors, ita et in omnes homines mors pertranſijt in quo omnes peccauerunt. 17. Si enim in vnius delicto mors regnauit per vnum, multo magis abundantiam gratiæ et donationis,et iuſtitiæ,accipientes, in vita regnabunt per vnum Ieſum Chriſtum.

Cap. 6. 23. Stipendia enim peccati mors,gratia autem Dei vita æterna, in Chriſto Ieſu Domino noſtro. ca. 8. 11. 13. 17. *

Ca. 7. 13. Quod ergo bonum eſt, mihi factum eſt mors? Abſit. Sed peccatum vt appareat peccatum, per bonum operatum eſt mihi mortem, vt fiat ſuper modum peccans peccatum per mandatum. 17. Nunc autem iam non ego operor illud, ſed quod habitat in me peccatum.

Peccatũ actuale multipliciter cõmittitur Infirmitate.

Iob 4. 19. QVanto magis hi qui habitant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum, conſumentur velut à tinea?

Pſal. 77. 38. Ipſe autem eſt miſericors, & propitius fiet peccatis eorum. Et recordatus eſt, quia caro ſunt.

Quo-

Quomodo miseretur pater filiorum, Recordatus est, quoniã p ulvis sumus. 102.13.

Corpus enim quod corrumpitur aggrauat animam. Sapien. 9. 15.

Ignorantia.

QVòd si per ignorantiam præterieritis quicquam horum quę locutus est Dominus, offeretis vitulum de armento. Quod si anima vna nesciens peccauerit, offeret capram anniculam. Num. 15.22.

Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt. Luc. 23.34.

Qui prius blasphem' fui, & persecutor, & cõtumeliosus: sed misericordiã Dei cõsecutus sum, quia ignorãs feci in incredulitate. 1. Tim. 1.13.

Malitia.

ANima verò quæ per superbiam aliquid commiserit, siue ciuis sit ille, siue peregrinus: quoniam aduersus Dominum rebellis fuit, peribit de populo suo: Verbum enim Domini contempsit & præceptum illius fecit irritum. Num. 15. 30.

Concepit dolorem & peperit iniquitatem. Iob. 15.35.

Ecce parturit iniustitiã, concepit dolorẽ & peperit iniquitatẽ Psal. 7.15.

Qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas: qui lætantur cùm malefecerint. Prouer. 2.13.

Error & tenebræ peccatoribus concreata sunt, qui autem exultant in malis, consenescunt in malo. Eccles. 11. 16.

Est qui vetatur peccare præ inopia. 20.23.

Peccatum suum quasi Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt. Væ animæ eorum, quoniam reddita sunt eis mala. Esa. 3.9.

Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustri, peccatum. Vę qui dicitis bonum malum. 5.18.

Conceperunt laborem & pepererunt iniquitatem. Oua aspidum ruperunt, & telas aranearum texuerunt. Qui comederit de ouis eorum morietur. 59.4.

Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium vt iniquè agerent, laborauerunt. Ierem. 9.5.

Malum operatur affectum deflectendo.

NOn est sanitas in carne mea, à facie iræ tuæ. Psal 37.4.

Quoniam iniquitates meę supergressę sunt caput meum. Ibidem. 5.

Vir peccator adijciet ad peccandum. Eccles. 3.24.

Non est enim ei benè, qui assiduus est in malis. 12.3.

Duo genera abundant in peccatis: Anima callida, quasi ignis ardens & non extinguetur, donec aliquid glutiat: & homo scortator, qui corpore carnis suæ non conquiescit, donec ignem succenderit. 23.21.

Ira & furor, &c. 27.33.

Rom. 1,24. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum.

Meritum impediendo.

Eccle. 9.18. ET qui in vno peccauerit, multa bona perdet.

30.19. Quid proderit libatio idolo? nec enim manducabit nec odorabitur. Sic qui effugatur à Domino, et portans mercedes iniquitatis. Videns oculis et ingemiscens: sicut spado complectẽs virginem et suspirans.

Esa. 59. 1. Ecce non est abbreuiata manus Domini, vt saluare nequeat: Sed iniquitates et peccata vestra absconderunt vultum eius à vobis, ne exaudiat.

Ezech. 18. 24 Si autem auerterit se iustus à iustitia sua: omnes iustitiæ eius, quas fecerat, non recordabuntur.

33.12. Iustitia iusti non liberabit eum, in quacunque die peccauerit. Et iustus non poterit viuere in iustitia sua, in quacunque die peccauerit. Etiam si dixero iusto quòd vita viuat et confisus in iustitia sua, fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ eius obliuioni tradentur, et in iniquitate sua quam operatus est, in ipsa morietur.

Ibidem. 18. Cùm enim recesserit iustus à iustitia sua, feceritque iniquitates, morietur in eis.

1. Ioan. 3. 6. Et omnis qui peccat, non videt eum.

Salubriter etsi difficulter plenè vitatur.

Gene. 4. 7. NOnne si bene egeris, recipies, sin autem malè, statim in foribus peccatum tuum aderit?

8. 21. Nequaquam vltra maledicam terræ.

3. Reg. 8. 46. Non est enim homo qui non peccet.

Prou. 26. 27. Qui fodit foueam, incidet in eam.

Eccle. 7. 21. Non est enim homo iustus in terra, qui faciet bonum, et non peccet.

3. 27. Et qui amat periculum, peribit in illo.

12. 13. Quis miserebitur incantatori à serpente percusso?

13. 1. Qui contrectat picem, contaminatur ab ea.

21. 1. Fili peccasti, ne adijcias iterum, sed et de pristinis deprecare vt dimittantur tibi. Tanquam à conspectu serpentis, fuge peccatum: nam si accesseris, mordebit te. Dentes leonini sunt dentes ipsius, interficientes animas hominũ. Quasi romphea bis acuta hominis iniquitas, plagæ illius non est sanitas.

43. 8. In vanitate sua apprehendetur peccator.

Spiri-

Spiritus quidem promptus est caro autem infirma. *Mat. 26. 41.*

Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obe *Rom. 6. 12.*
diatis concupiscencijs eius. Peccatum enim vobis non domi-
nabitur.

Condelector enim legi Dei secundũ interiorem hominem. *7. 22.*

Nihil ergo nunc dãnationis est his, qui sunt in Christo Iesu. *8. 1.*

Nundum enim vsque ad sanguinem restitistis aduersus pecca *Hebr. 12. 4.*
tum repugnantes.

Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos se- *1. Ioan. 1. 8.*
ducimus & veritas in nobis non est.

Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit. *3. 9.*

Grauiter punitur.

DOminus patiens, & multæ misericordiæ, auferens iniquita- *Num. 14. 18.*
tem & scelera, nullumque innoxium derelinquens, qui visi-
tas peccata patrum in tertiam & quartam generationem.

Iustitia eleuat gentem, miseros autem facit populos pecca- *Prou. 14. 34.*
tum.

Vultus Domini super facientes mala. *Psal. 33. 17.*

Et adhuc pusillum & non erit peccator. *36. 10.*

Inimici Domini mox vt honorificati fuerint, & exaltati, sicut *Ibidem. 20.*
fumus deficient.

Per quæ quis peccat, per hæc & punietur. *Sap. 11. 17.*

Bona bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & *Eccles. 39. 30.*
mala.

Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam *Esai. 1. 4.*
Filijs sceleratis: Dereliquerunt Dominum, blasphemauerunt
sanctum Israel, abalienati sunt retrorsum. Super quo percutiam
vos vltra, addentes præuaricationem? Omne caput languidum
& omne cor mœrens. Terra vestra deserta, ciuitates vestræ
succensæ igni: Regionem vestram coram vobis alieni deuorant

Secundum magnitudinem operis, est visitatio eorum. *15. 7.*

Quis dedit in direptionem Iacob, & Israel vastantibus. Nón- *42. 24.*
ne Dominus ipse est cui peccauimus? Et noluerunt in vijs eius
ambulare. Et effudit super eum indignationem furoris sui: &
forte bellum.

Ecce enim in iniquitatibus vestris venditi estis. *50. 1.*

Quamobrem prohibitæ sunt stellæ pluuiarum, & serotinus *Iere. 3. 3.*
imber non fuit. Frons meretricis facta est tibi, noluisti erubes-
cere.

Populo autem huic factum est cor incredulum, & exasperans *5. 23.*
recesserunt & abierunt, & non dixerunt in corde suo: Metua-

mus Dominum Deum nostrum, qui dat nobis pluuiam temporaneam, & serotinam, in tempore suo plenitudinem annuæ messis custodientem nobis, iniquitates vestræ declinauerunt hæc, & peccata vestra prohibuerunt bonum à vobis.

8. 13. Non est vua in vitibus, & non sunt ficus in ficulnea, folium defluxit, & dedi eis quæ prætergressa sunt. Conuenite & ingrediamur ciuitatem munitam, & sileamus ibi, quia Dominus Deus noster silere nos fecit, & potum dedit nobis aquam fellis. Peccauimus enim Domino.

Ibidem. 15. Expectauimus pacem & non erat bonum: tempus medelæ, & ecce formido.

13. 22. Propter multitudinem iniquitatis tuæ reuelata sunt verecundiora tua, pollutæ sunt plantæ tuæ.

Aeternaliter.

Psalm. 10. 6. PLuet super peccatores laqueos.

Prou. 5. 22. Impium suæ ipsius iniquitates capiunt, & funibus peccatorum suorum irretitur.

11. 19. Clementia præparat vitam, sectatio malorum mortem.

Ibidem. 31. Si iustus in terra recipit, quanto magis impius & peccator.

29. 6. Peccantem virum iniquum inuoluet laqueus.

Sapie. 15. 6. Malorum amatores digni sunt morte.

Eccles. 27. 11. Leo venationi insidiatur semper, sic peccata, operantibus iniquitates.

Esa. 3. 11. Væ impio, in malum: retributio enim manuum eius fiet ei.

65. 11. Et vos qui dereliquistis Dominum.

Iere. 3. 25. Dormiemus in confusione nostra.

Mat. 25. 41. Discedite à me maledicti, in ignem æternum.

Tollitur per Christum.

Ioan. 1. 29. AIt Ioannes) Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatū mundi.

Rom. 3. 23. Omnes peccauerunt & egent gloria Dei, iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiæ suæ propter remissionem præcedentium delictorum. &c.

Cap. 5. 9. Multo igitur magis iustificati in sanguine ipsius, salui erimus ab ira per ipsum.

Rom. 5. 17. Si enim vnius delicto mors regnauit per vnum, multo magis abundantiam gratiæ, & donationis, & iustitiæ accipientes in vita regnabunt per vnum Iesum Christum. Sicut igitur per vnius delictum in omnes homines in condemnationem, sic per

vnius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ. Sicut enim per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi, ita & per vnius obeditionem iusti constituentur multi.

An ignoratis fratres, quia quicũque baptisati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptisati sumus? *Cap. 6. 3.*

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum Christum Dominũ nostrũ. Eph. 2. 5. *Cap. 7. 24.*

Nihil nunc damnationis est ijs qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant, Lex enim spiritus vitæ in Christo Iesu, liberauit me à lege peccati & mortis. Galat. 3. 22. *Cap. 8. 1.*

Peccatum solus Deus propria authoritate remittere potest.

QVi custodis misericordiam in milia, qui aufers iniquitatem & scelera atque peccata, nullusque apud te per se innocens est. *Exod. 34. 7.*

Delicta quis intelligit, ab occultis meis munda me, & ab alienis parce seruo tuo. *Psal. 18. 13.*

Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitiam meam non abscondi. *31. 5.*

Quantum distat ortus ab occidente, longè fecit à nobis iniquitates nostras. *102. 12.*

Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum tuorum non recordabor. *Esa. 43. 25.*

Deleui vt nubem iniquitates tuas, & quasi nebulam peccata tua, reuertere ad me quoniam redemi te. Cap. 53. per totum Capit. *Cap. 44. 22.*

Cognosce Dominum, omnes enim cognoscent me à minimo eorum vsque ad maximum, ait Dominus, quia propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum non memorabor amplius. *Hiere. 31. 34.*

Et emundabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccauerunt mihi, & propitius ero cunctis iniquitabus eorum in quibus dereliquerunt mihi, & spreuerunt me. *Cap. 33. 8.*

Quis Deus similis tui, qui aufers iniquitatem, & transis peccatũ reliquiarum hæreditatis tuæ? non immittet vltra furorem suum, quoniam volens misericordiam est, reuertetur & miserebitur nostri, deponet iniquitates nostras, & proijciet in profundum maris omnia peccata nostra. *Michea. 7. 18.*

Ecce offerebant ei Paraliticum iacentem in lecto, & videns Iesus fidem illorum, dixit paralitico. Confide fili, remittuntur *Matt. 9. 2.*

tuntur tibi peccata tua. Idem Mar. 2. 5. Item Lucæ. 5. 20. verbatim

Luc. 7. 48. Dixit autem ad illam (Magdalenam) remittuntur tibi peccata tua.

Peccatum Sacerdos remittit, diuina authoritate.

Mat. 18. 18. AMen dico vobis quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo, & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo.

Ioan. 20. 23. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis erunt retenta.

Peccatum remittitur per Christum.

Dani. 9. 24. SEptuaginta hebdomades abbreuiatæ sunt super populum tuum, vt consummetur præuaricatio, & finem accipiet peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia, & vngatur sanctus sanctorum.

Mat. 1. 21. Pariet quidem filium, & vocabis nomen eius Iesum, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum.

Mat. 9. 2. Ecce offerebant ei Paralyticum, iacentem in lecto, & videns Iesus fidem illorum dixit Paralytico. Confide fili remittuntur tibi peccata tua. Idem habetur Mar. 2. 5. verbatim.

Cap. 11. 28. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Cap. 20. 28. Cap. 26. 27.

Luc. 24. 46. Dixit eis. Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma.

Ioan. 1. 29. Altera die vidit Ioannes Iesum venientem ad se, & ait. Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.

Act. 2. 38. Petrus verò ait ad illos, pœnitentiam agite & baptisetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum spiritus sancti.

Cap. 4. 12. Nec enim aliud nomen datum est sub cælo hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Cap. 10. 35.

Cap. 10. 43. Huic omnes prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum. Rom. 4. 25. Cap. 5. 9.

Cap. 13. 38. Notum igitur sit vobis viri fratres, quia per hunc vobis peccatorum remissio annunciatur, ab omnibus quibus non potuistis in lege Moisi iustificari.

1. *Cor*. 6. 11. Et hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed

sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi, & in spiritu Dei nostri.

Tradidi enim vobis imprimis quod & accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas. 2. Cor. 5.21. Galat 1. 4. *Cap. 15.3.*

In quo (Christo) habemus redemptionem & remissionem peccatorum, qui est imago Dei inuisibilis primogenitus omni creaturæ. *Collos. 1. 14.*

In quo habemus redemptionem per sanguinem eius (remissionem peccatorum) secundum diuitias gratiæ eius quæ superabundauit in nobis in omni sapientia & prudentia. Cap 5.25. *Ephes. 1.7.*

Fidelis sermo & omni acceptione dignus, quod Christus Iesus venit in hunc mundum, peccatores saluos facere, quorum primus ego sum. *1. Thim. 1. 15.*

Qui dedit semetipsum pro nobis vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum. *Titum. 2. 14.*

Scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra cõuersatione paternæ traditionis, sed preti oso sanguine quasi agni immaculati Christi & incontaminati. *1. Pet. 1. 18.*

Quia peccata nostra ipse tulit in corpore suo super lignum, vt peccatis mortui iustitiæ viuamus, cuius liuore sanati sumus. Heb. 1. 3 Cap. 9. 12. 14. *Cap. 2. 24.*

Quia & Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, vt nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu. Cap. 4. 1. *Cap. 3. 18.*

Si autem in luce ambulamus sicut & ipse in luce, societatem habemus ad inuicem, & sanguis Iesu Christi filij eius mundat nos ab omni peccato. *1. Ioan. 1. 7.*

Scribo vobis filioli quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen eius. Cap. 3. 5. *Cap. 2. 12.*

Gratia vobis & pax, &c. & à Iesu Christo qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regum terrę, qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. &c. *Apoc. 1. 5.*

Peccatum in Spiritum sanctum.

Ideo dico vobis omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemiæ non remittetur. *Mat. 12. 31.*

Amen dico vobis quoniam omnia dimittentur filijs hominum peccata, & blasphemiæ quibus blasphemauerunt. *Mar. 3. 28.*

Et omnis qui dicit verbum in filium patris remittetur illi, *Luc. 12. 10.*

ei

ei autem qui in spiritum sanctum blasphemauerit non remittetur. Hebreos. 6. 6.

Heb. 10. 26. Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio Iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios.

1. Ioan. 5. 16. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat & dabitur in vita peccanti non ad mortem, est peccatum ad mortem, non pro illo dico, vt roget quis.

Peccatum vindictam clamans.

Gen. 4. 10. Dixit ad eum (Caim.) Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.

Cap. 18. 26. Dixit itaque Dominus, clamor Sodomorum & Gomorrhæorum multiplicatus est, & peccatum eorum aggrauatum est nimis

Exodi. 22. 23. Si læseritis eos (pupillos & viduas) vociferabuntur ad me, & ego exaudiam clamorem illorum. 27.

Eccle. 35. 18. Nonne lachrimæ viduæ ad maxillam descendunt & exclamatio eius super deducentem eas? à maxilla enim ascendunt vsque ad cælum, & Dominus exauditor delectabitur in illis.

Iacobi. 5. 4. Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras, quæ fraudata est à vobis, clamat, & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introiuit.

Propter peccatum vnius aut paucorum puniuntur multi.

Gen. 3. 4. Serpentis astutia, primi parentes Dei præceptum transgrediuntur, atque indicta singulis pœna è paradiso pelluntur.

Num. 16. ✝. Core, Datan & Abiron seditionem mouent, hosque viuos terra absorbet, illum verò cùm socijs deuorat ignis, sed & alios. 14700. murmurantes consumpsit incendium.

Iosue. 7. ✝ Explorata Hai cedit populus Israel hostibus propter furtum de anathemate Hiericho, qua propter post Iosue lamentationem, missa sorte Achan lapidatur iussu Domini, Iudic. 19. 25.

2. Reg. 24. ✝. Dauid ob numeratum populum à Nathan correptus ex tribus oblatis pestē triduanam elegit, qua in populum seuiente, ac 70000. interremptis orat Dauid Dominum, & à Gad propheta admonitus in area Areuna, dato pretio, altare erigit cessatque pestis.

Peccatum contra naturam.

Loth

LOth Angelis hospitio susceptis à Sodomitis vim patitur, cum vxore & vtraque filia à Sodomitico ereptus incendio, vxorem in via amisit, tandemque inebriatus cum vtraque filia incestum ignorans commisit, vnde ortum habuerunt Moabitæ & Ammonitæ. Gen. 19.

Cùm Leuita vxorem suam à parentum domo reduceret, ipsa à Gabionitis (qui tribus erant Beniamin) prodigiosa libidine extincta, & à marito in duodecim partes corpore secto, ad singulas tribus singulæ portiones missæ sunt. Iudic. 19.

Qui dormierit cum masculo coitu fœmineo, vterque operatus est nephas, morte moriantur, sit sanguis eorum super eos. Leuit. 20.13.

Similiter autem & masculi relicto naturali vsu fœminæ exarserunt in desiderijs suis inuicē, masculi in masculos turpitudinem operantes, & mercedem (quem oportuit) erroris sui in semetipsis recipientes. 1. Timot. 1. 10. Rom. 1.27.

Neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. 1. Cor. 6. 10.

Peccatum ex ignorantia.

LOquere filijs Israel (ait Dominus ad Moisen) anima cùm peccauerit per ignorantiam, & de vniuersis mandatis Domini quæ præcepit vt non fierent &c. offeret pro peccato suo, vitulum immaculatum Domino. Leuit. 4.2.

Anima si præuaricans ceremonias per errorem in hijs quæ Domino sunt sanctificata peccauerit: offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus, qui emi potest duobus siclis iuxta pondus sanctuarij. Cap. 5. 15.

Quod si anima vna nesciens peccauerit offeret capram annicu lam, pro peccato suo, & deprecabitur pro ea sacerdos. &c. Quod inscia peccauerit coram Domino, impetrabitque ei veniam & dimittetur illi. Num. 15. 27.

Iesus autem dicebat. Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt. Luc. 23. 34.

Dixit eis Iesus. Si cæci essetis, non haberitis peccatum. Nunc verò dicitis, quia videmus, peccatum vestrum manet. Act. 3. 17. Ioan. 9. 41.

Si opera non fecissent in eis quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent, nunc autem & viderunt, & oderunt & me & patrem meum. Cap. 15.24.

Qui primus blasphemus fui, & persecutor & contumeliosus sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. 1. Timot. 1. 13.

Peccatum ex malitia & data opera.

Anima

Num. 15. 30. ANima quæ per superbiam aliquid commiserit, siue ciuis sit ille siue peregrinus, quoniam aduersus Dominum rebellis fuit, peribit de populo suo.

Eccle. 10. 14. Initium superbiæ hominis, apostatare à Deo, quoniam ab illo qui fecit eum recessit cor eius, quoniam initium omnis peccati est superbia. Heb. 6. 5.

Mat. 28. 13. Dicentes (seniores Iudæorũ dederũt militibus custodientibus sepulchrũ Domini copiosam pecuniam) dicite quia discipuli eius nocte venerũt, & furati sunt eum nobis dormientibus. Act. 4. 18.

Ioan. 11. 49. Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cùm esset pontifex anni illius, dixit illis. Vos nescitis quicquam.

Heb. 10. 26. Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio iudicij, & ignis emulatio, quæ consumptura est aduersarios.

Peccatorum confessio. Vide confessio.
Peccatum non solum imputatur sed etiam verè remittitur, & cor abluitur seu mundatur.

Psalm. 50. 12. COr mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

Act. 2. 38. Petrus verò ad illos, pœnitentiam (inquit) agite & baptisetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum spiritus sancti.

1. *Cor.* 6. 11. Et hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini Iesu Christi, & in spiritu Dei nostri. 2. Pet. 1. 9.

1. *Ioan.* 1. 9. Si confiteamur peccata nostra fidelis est & iustus (Deus) vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.

Peculium Dei vocatur eius populus.

Exod. 19. 5. SI ergo audieritis vocem meam, & custodieritis pactum meum eritis mihi in peculium de cunctis populis, mea est enim omnis terra.

Deut. 7. 6. Nulla sit tibi cum gentibus societas, sed simulachra earum dele. &c. quia populus sanctus es Domino Deo tuo. Te elegit Dominus Deus tuus, vt sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram. Idem verbatim. Cap. 14. 2.

In propria venit et sui eum non receperunt. *Ioan.1.11.*
Qui(scilicet Christus) est pignus hæreditas nostræ in redēptionem acquisitionis, in laudem gloriæ ipsius. *Ephes.1.14.*
Vos autem genus electum, Regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: vt virtutes annūcietis eius qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suū. *1. Pet.2.9.* *Pedum lotio vide lotio.*

Peregrinis benefaciendum est.

CVmque eleuasset (Abraham) oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eū, quos cū vidisset cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui, et adorauit in terram Et dixit. Domine si inueni gratiam in oculis tuis ne transeas seruum tuū sed adferam pauxillum aquæ, et lauentur pedes vestri, et requiescite sub arbore. *Genes.18.2.*
Aduenam non contristabis, neque affliges eum, aduenæ enim et ipsi fuistis in terra AEgypti. *Exodi.22.21.*
Peregrino molestus non eris, scitis enim aduenarum animas qui et ipsi peregrini fuistis in terra AEgypti. *Ca.23.9.*
Si habitauerit aduena in terra vestra et moratus fuerit inter vos, non exprobretis ei, sed sit inter vos quasi indigena, et diligetis eum quasi vosmetipsos, fuistis enim et vos aduenæ in terra AEgypti, ego Dominus Deus vester. *Leuit.19.33.*
Postquam autem messueritis segetem terræ vestræ, non secabitis eam vsque ad solum, nec remanentes spicas colligetis, sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas, ego sum Dominus Deus vester Num.15 14. *Ca.23.22.*
Deus)facit iudicium pupillo et viduæ, amat peregrinum & dat ei victum atque vestitum, & vos ergo amate peregrinos, quia et ipsi fuistis aduenę in terra AEgypti. *Deut.10.18.*
Peregrino qui inter portas tuas est, da vt comedat aut vende ei quia tu populus sanctus Domini Dei tui es. Deut cap.26.11. *Ca.14.21.*
Non negabis mercedem indigentis & pauperis fratris tui siue aduenæ qui tecum moratur in terra et intra portas tua est, sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum quia pauper est, et ex eo sustentatur tibi in peccatum 17. Non peruertes iudicium aduenę et pupilli, nec auferes pignoris loco viduæ vestimentum. *Ca.24.14.*
Populi terræ (Iudeæ)calumniabantur calumniam, et rapiebāt violenter, egenum et pauperem affligebant, et aduenam opprimebant calumnia, absque iudicio. *Ezech.22.29*
Ait Dominus iudicium verum iudicate)& viduam & pupillū. & aduenam et pauperem nolite calumniari, et malum vir fratri suo non cogitet in corde suo. *Zachar.7.10*

Peregrini sumus & aduenæ in hoc sæculo.

Gen.15.13. DIctumque est ad eum (Abrahamũ) scito prænoscens quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua & subijcient eos seruituti & affligent 40. annos.

Cap. 23. 4. Aduena sum & peregrinus apud vos (ait Abraham ad filios Heth cum plangerent Saram mortuam eius vxorem) date mihi ius sepulchri vobiscum vt sepeliam mortuum meum.

Ca.47.9. Quot sunt dies annorum vitæ tuæ? (ait Ioseph ad patrem suũ Iacob) respondit Iacob. Dies peregrinationis meæ vitæ, centũ triginta annorum sunt parui & mali, & non peruenerunt vsque ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt.

1.Paral.29.15 Peregreni enim sumus coram te & aduenæ sicut omnes patres nostri, dies nostri quasi vmbra super terram, & nulla est mora.

Psal.118.19 Incola ego sum in terra: non abscondas à me mandata tua.

2.cor.5.6. Audentes igitur semper & scientes quoniam dum sumus in corpore peregrinamur à domino.

Philip. 3.20. Nostra autem conuersatio in cælis est, vnde etiam saluatorẽ expectamus Dominum nostrum Iesum Christum.

Heb.11.13. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus, sed à longe eas aspicientes & salutantes, & confitentes quia peregrini & hospites sunt super terram.

1.Pet. 2. 11. Charissimi obsecro vos, tanquam aduenas & peregrinos, abstinete vos à carnalibus desiderijs quæ militant aduersus animã.

Peregrinationes religionis gratia susceptæ sunt vtiles.

3.Reg 8.41. INsuper & alienigena qui non est de populo tuo Israel cùm venerit de terra longinqua propter nomẽ tuũ (àudietur enim nomen tuum magnũ, & manus tua fortis & brachium tuum extentum vbique) cùm venerit ergo & orauerit in hoc loco tu exaudies in cælo, & firmamento habitaculi tui & facies omnia pro quibus inuocauerit te alienigena: vt discant vniuersi populi terrarum nomen tuum timere sicut populus tuus Israel & probent quia nomen tuum inuocatum est super domum hanc quá ędificaui.

4.Reg.5.10 Misitque ad eum (Naamam) Elizeus nuntium dicens. Vade & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tuo, atque mundaberis.

Perfectio charitatis.

1.Ioan.2.4. QVi autem seruat verbum eius, verè in hoc charitas Dei perfecta est.

Si diligimus inuicem, Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. 4.12.

In hoc perfecta est charitas Dei nobiscum, vt fiduciam habeamus in die iudicij, quia sicut ille est, & nos sumus in hoc mũdo. Ibidem.17.

Virtutis.

AMbula coram me, & esto perfectus. Genes.17.1.

Perfectus eris, & absque macula cum domino Deo tuo. Deut. 18.13

Timete dominũ, & seruite ei perfecto corde, atque verissimo. Iosue. 24.14

Estote ergo vos perfecti. Math 5.48.

Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes. 19.21.

Non quod iam acceperim, aut iam perfectus sum. Quicunque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus. Phil 3.12

Corripientes omnem hominem, & docentes in omni sapientia, vt exhibeamus omnem hominem perfectũ in Christo Iesu. Collos.1. 28.

Omnis scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum, in iustitia: vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. 2.Thim.3.16.

Patientia autem opus perfectum habeat, vt sitis perfecti & integri, in nullo deficientes. Iaco.1.4.

Periurÿ & falsi crimen.

SEcunda AEgypti plaga est ranarum pro quarum ablatione promittit Pharao populum dimittere, nec facit, quare additur tertia Cimphũ; & quarta muscarum, propter quas rursus Pharao promittit se filios Israel dimissurus, quod non facit. Exod.8.‡.

Anima quæ iurauerit, & protulerit labijs suis vt vel male quid faceret vel bene & ipsum iuramẽto & sermone firmauerit, oblitaque postea intellexerit delictum suum agat pœnitentiam pro peccato &c. Leuit. 5. 4.

Si peccauerit homo in proximum suum, et habuerit aliquod iuramentum in quo teneatur astrictus, & venerit propter iuramentum coram altare tuo in domum tuam, tu exaudies de cælo. 3.Reg.8.31.

Ecce vos confiditis vobis in sermonibus mendacij qui non proderunt vobis, furari, occidere, adulterari, iurare mendaciter, libare Baalim & ire post Deos alienos quos ignoratis. Hyerem.7. 9.

Hæc est maledictio quæ egreditur super faciem omnis terræ, quia omnis fur, sicut ibi (in lege) scriptum est, iudicabitur, & omnis iurans ex hoc similiter iudicabitur. Zach.5.3.

Et accedam (ait Dominus) ad vos in iudicio, et ero testis velox maleficis et adulteris, et periuris et qui calumniantur mercedem mercenarij viduas et pupillos et opprimunt peregrinum, nec timuerunt me ait Dominus. Malach. 3. 5.

Math.26.72. Et iterum negauit(Petrus) cum iuramento, quia non noui hominem. 1. Tim 1.10. quod lex sit periuris posita.

PERSÆ inuadunt Babilonem. Can.5 28. iuxta prophetiam Isa. 21.9. Hieremia.51 8.11.41.55. *Persecutio vide crux.*

Perseuerantia.

Gen.19.17. ANgeli) Eduxeruntque eum(Lot) et posuerunt extra ciuitatem ibique locuti sunt ad eum dicentes. Salua animam tuam, noli respicere post tergum, nec stes in omni circa regione, sed in monte saluum te fac ne & tu simul pereas, 26, Respiciensque vxor eius post se versa est in statuam salis.

Iob.2.3. Et dixit Dominus ad Satan. Nunquid considerasti seruum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, vir simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo & adhuc retinens innocentiã? tu autẽ cõmouisti me aduersus eũ vt affligerem eũ frustra.

Prou.3.31. Ne emuleris hominem iniustum, nec imiteris vias eius, quia abominatio est Domini omnis illusor.

ea.23.17. Non emuletur cor tuum peccatores, sed in timore Domini esto tota die, qui habebis spem in nouissimo, & præstolatio tua non auferetur.

Ezech.18.24. Si autem auerterit se iustus à iustitia sua & fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes quas operari solet impius, nũquid viuet? omnes iustitiæ eius quas fecerat non recordabuntur in prçuaricatione qua præuaricatus est, & in peccato suo quod peccauit, in ipsis morietur.

ea.33.13. Et si dixero iusto quod vita viuat, & cõfisus in iustitia sua fecerit iniquitatẽ, omnes iustitiæ eius obliuioni tradẽtur, & in iniquitate sua quam operatus est, in ipsa morietur.

Eccle.2.2. Deprime cor tuum & sustine, & inclina aurem tuam, & suscipe verba intellectus, & ne festines in tempore obductionis, sustine sustentationes Dei, coniungere Deo & sustine vt crescat in nouissimo vita tua. ca.11 21.

ea.35.9. Sacrificium iusti acceptum est & memoriã eius non obliuiscetur Dominus.

Mat.10.22. Et eritis odio omnibus propter nomen meum, qui autem perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Idem verbatim habetur ca.24.13 c.15.22. Luc.9.54.

Ioan.6.66. Ex hoc (scilicet quia dixerat eis: nemo potest venire ad me nisi fuerit ei datũ à patre meo) multi discipulorum eius abierunt retro, & iam non cum illo ambulabant.

Act.2.42. Erant autem perseuerantes in doctrina apostolorum, & communicationis fractionis panis, & orationibus.

Qui

Qui cum (Barnabas) peruenisset & vidisset gratiam Dei (Antiochiæ) gauisus est, & hortabatur omnes proposito cordis permanere in Domino, quia erat vir bonus & plenus spiritu sancto & fide. Heb. 3. per totum capit. *Cap. 11. 23.*

Cumque dimissa esset Synagoga secuti sunt multi Iudæorum & colentium aduenarum Paulum & Barnabam qui loquentes suadebant eis vt permanerent in gratia Dei. *Cap. 13. 43.*

Cumque euangezassent ciuitati illi (Derben) & docuissent multos, reuersi sunt Lystram & Iconium & Antiochiam confirmantes animos discipulorum, exhortantes vt permanerent in fide, & quonia n per multas tribulationes oportet eos intrare in regnum Dei. 2. Pet. 2. 20. *Cap. 14. 20*

Participes enim Christi effecti sumus, si tamen initium substantiæ eius vsque ad finem firmum retineamus. *Heb. 3. 14.*

Vos quod audistis ab initio in vobis permaneat, si in vobis permanserit quod audistis ab initio, et vos in filio et patre manebitis. Apocal. 2. 16. *1. Ioan. 2. 24.*

Personarum acceptio illicita nec Deus personā respicit.

NOn facies quod iniquum est, nec iniustè iudicabis, non considereres personam pauperis, nec honores vultum potentis, iustè iudica proximo tuo. *Leuit. 19. 15.*

Nulla erit distantia personarum, ita paruum audietis vt magnum, nec accipietis cuiusquã personam quia Dei iudicium est. *Deut. 1. 17.*

Quia Dominus Deus vester ipse est Deus Deorum, et Dominus dominantium, Deus magnus et potens et terribilis, quia personam non accipit nec munera ca. 17. 2. *Cap. 10. 17.*

Et dixit Dominus ad Samuelem, ne respicias vultum eius neque altitudinem staturę eius (Eliab) quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico, homo enim videt ea quę patent, Dominus autem intuetur cor. *1. Reg. 16. 7.*

Sit timor Domini vobiscum, et cum diligentia cuncta facite, non est apud Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. *2. Paral. 19. 7.*

Non enim subtrahet personam cuiusque Deus nec verebitur magnitudinem cuiusquã, quoniam pusillum et magnum ipse fecit, & æqualiter cura est ei de omnibus. *Sap. 6. 8.*

Qui non accipit personas principum, nec cognouit Tyrannum cum disceptaret contra pauperem opus enim manuum eius sunt vniuersi. *Iob. 34. 19.*

Accipere personam impij in iudicio non est bonum, vt declines à veritate iudicij. *Pro. 18. 5*

Hæc quoq; sapiẽtibus (dico) cognoscere personã in iudicio non *Ca. 24. 23.*

non est bonum.

Cap.28.21. Qui cognoscit in iudicio faciem non benefacit, iste & pro buccella panis deserit veritatem.

Ecclesi.35.15. Noli inspicere sacrificium iniustum, quoniam Dominus iudex est & non est apud illum gloria personæ, non accipiet Dominus personam in pauperē & deprecationē læsi exaudiet Esa.11.3

Malac.2.9. Propter quod & ego dedi vos contemptibiles & humiles omnibus populis, sicut non seruastis vias meas, & accepistis faciem in lege, non quid non pater vnus omnium nostrum? nunquid nō Deus vnus creauit nos? quare ergo despicit vnusquisque nostrū fratrem suum, violans pactum patrum vestrorum?

Mat.22.16. Magister (aiunt Pharizæi tentantes eum) scimus quia verax es & viā Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo, nō enim respicis personam hominū. Idē. Mar.12.14. verbatim. Item verbatim Lu.20 21.

Act.10.34. Aperiens autem Petrus os suum dixit. In veritate comperi quia non est personarum acceptor Deus, sed in omni gente qui timet Deum, & operatur iustitiam acceptus est illi.

Rom.2.11. Non enim est acceptio personarum apud Deum, ad Eph 6.9.

Gal 2.6. Deus personam hominum non accipit, mihi enim qui videbantur esse aliquid, nihil contulerunt. 2. Pet.1.17

Collos.3.25. Qui enim iniuriam facit recipiet id quod iniquè gessit, & non est personarum acceptio apud Deum.

Iacob.2.1. Fratres mei nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri Iesu Christi Gloriæ. 9 .Si autem personas accipitis peccatum operamini, redarguti à lege quasi transgressores.

Petere vide orare.

Petrus vocatur.

Matt.4.18. AMbulans autem Iesus iuxta mare Galileæ vidit duos fratres Simonem qui vocatur Petrus, & Andream fratrem eius mittentes rete in mare (erant enim piscatores) & ait illis, Venite post me faciam vos fieri piscatores hominum. *Confitetur Christum*) ca.16.16. Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus filius Dei viui. *Appellatur Symon*) Ca.4. 18. Ambulans autem Iesus iuxta mare Galileæ vidit duos fratres Symonem qui vocatur Petrus &c. Ca. 10.2. Numerantur nomina Apostolorū. Primus Symon qui dicitur petrus &c. Ioan. 20.2. *Appellatur Cephas*) Ioan.1.42. Et adduxit eum (scilicet Andreas Petrum) intuens autem eum Iesus dixit. Tu es Symon filius Iona, tu vocaberis Cephas quod interpretatur Petrus. 1.cor.1.12.ca.3. 22. ca. 9 5. Galat. 2. 9. *Appellatur Symon* Bar-Iona, & Symon Ioannis. Mat.16.17. Beatus es Symon Bar-iona quia caro & sanguis

non

non reuelauit tibi, sed pater meus qui in cælis est, Ioan.21.15. Cũ ergo prandissent dicit Symoni Petro Iesus. Symon Ioannis diligis me plus hijs. Dicit ei. Etiam domine, tu scis quia amo te. dicit ei, pasce oues meas. *Negat Christum & pœnitet)* Mat. 26. 69 Petrus verò sedebat foris in atrio, & accessit ad eum vna ancilla dicens. Et tu cum Iesu Galilæo eras. At ille negauit coram omnibus dicens: Nescio quid dicis &c. 75. Et recordatus est Petrus verbi Iesu quod dixerat, priusquã gallus cantet, ter me negabis, & egressus foras fleuit amarè. *Prædicat & loquitur)* Act. 1.16. viri fratres oportet impleri scripturam quam prædixit spiritussanctus per os Dauid de Iuda, qui fuit dux eorum qui cõprehenderunt Iesum. c. 2. per totum. Ca.3.12. Videns (claudum à matris vtero) respondet ad populum. Viri Israelitæ quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini quasi nostra virtute aut pietate feceremus ambulare. c.4.1. ca.10.34. *Curat claudum)* ca. 3.6. Aurũ & argentum non est mihi, quod autem habeo hoc tibi do, in nomine Iesu Christi Nazareni surge & ambula. *Conijcitur in carcerem)* Ca.12.3. videns autem quia placeret Iudæis, apposuit (Herodes) apprehendere & Petrum, erant autem dies azimorum, quem cùm apprehendisset misit in carcerem &c. *Petrus primus Apostolorum)* Mat.10.2. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Primus Symon qui dicitur Petrus, & Andreas frater eius. &c.

Et ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Luc.22.31. Ait dominus Symon, Symon, ecce satanas expetiuit te vt cribraret sicut triticum, ego autem rogaui pro te vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. *Ioan.21.17.* Dicit ei tertiò Symon Ioannis, amas me? contristatus est Petrus quia dixit illi tertiò, Amas me? & dixit ei. Domine tu omnia scis, tu scis quia amo te, dicit ei, Pasce oues meas &c. *Cap. 16.18.*

Petro dantur claues propter ecclesiam.

ET tibi dico quia tu es Petrus & super hanc petram ędificabo ecclesiam meã, & portæ inferi non pręualebunt aduersus eã & tibi dabo claues regni cælorum. Et quodcunque ligaueris super terram erit ligatum & in cœlis, et quodcuuque solueris super terram erit solutum & in cælis. *Math.16.18.*

Dicit Simoni Petro Iesus: Symon Ioannis, diligis me plus hijs? dicit ei: etiam domine, tu scis quia amo te, dicit ei: pasce agnos meos &c. *Ioan.21.15.*

Pignus salutis nostræ est Spiritus Sanctus.

Rom. 8.19. IPse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii Dei.

2.*Cor.*1.22 Deus) qui & signauit nos, et dedit pignus spiritus in cordibus nostris.

Qui

Qui autem effecit nos in hoc ipsum dedit, qui dedit nobis pignus spiritus. *Cap. 5. 5.*

In quo & vos cùm audissetis verbum veritatis (Euangelium salutis vestræ) in quo & credentes signati estis spiritu promissionis sancto qui est pignus hęreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriæ ipsius. *Ephes. 1. 13.*

Nolite contristare spiritum sanctum Dei in quo signati estis in die redemptionis. *Cap. 4. 30.*

Pigritia (Vide) *Acedia.*

PILATVS & *Herodes sunt amici. Luc. 23. 12.*

Pilatus Christum innocentem morti addicit, Math. 27. 26. Ioan. 19. 16.

Plaga Dei seu vindicta.

MOises & Aaron ad Pharaonem loquuntur, virgam vertunt in Serpentem, & aquam virga percussam in sanguinem, quæ non faciunt magi Pharaonis suis incantionibus quam ob causam Pharao magis induratur. *Exod. 7. ‡*

Secunda Aegypti plaga est ranarum pro quarum ablatione promittit Pharao populū dimittere nec facit, quare additur tertia Cinniphum, & quarta muscarum, propter quas rursum promittit Pharao se filios Israel dimissurum quod non facit. *Cap. 8. ‡*

Quinta plaga est pestis in iumentis. Sexta vlcerum, septima grandinis, ad quam promittit Pharao se dimissurum populum si cesset, verum nec id complet. Nullus autem filiorum Israel in hijs malis aliquid patitur damni. *Cap. 9. ‡*

Pharao Israelem persequens, & mare per siccum post illum ingrediens, cùm vniuerso equitatu & curribus submergitur. *Cap. 14. ‡*

Et conuertit in sanguinem fluuia eorum, & imbres eorum ne biberent. Respicit ad illud. Exod. 7. 20. 104. 27. *Psalm. 77. 44*

Quod si dixerit ad te, quò egrediemur? dices ad eos, hæc dicit Dominus. Qui ad mortem ad mortem, & qui ad gladium ad gladium, & qui ad famem ad famem, & qui ad captiuitatem ad captiuitatem, 4. Reg. 8. 28. 2. Paral. 6. 28. *Hierem. 15. 2*

Pœna peccati non statim vniuersa remittitur remissa culpa.

DIxit Dominus (Moisi petenti à Domino veniam peccatorum populi Israel) dimisi iuxta verbum tuum. Cap. 22. 23. *Num. 14 20.*

2. Reg. 12.13. Et dixit Dauid ad Nathan, Peccaui Domino. Dixitque Nathan ad Dauid, Dominus quoque transtulit peccatum tuum, non morieris. Cap. 14. per totum.

Cap. 24. †. Dauid ob numeratum populum à Nathan correptus, ex tribus oblatis, pestem triduanam elegit qua in populum sæuiente, ac 70000. interemptis, orat Dauid Dominum, & Gad propheta admonitus in Area Areunæ, dato pretio altare erigit, cessatque pestis.

1. Para. 21. ‡ Dauid populum numerando Deum offendens peste quam ex tribus elegit percutitur donec Deum oratione placaret, & altare in area Iebusęi erigeret.

Pœnitentia & satisfactio pro peccatis.

Psal. 6.7. LAboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrimis meis stratum meum rigabo.

Mat. 3. 8. Facite fructum dignum pœnitentiæ.

Luc. 3. 8. Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ, & ceperitis dicere. Patrem habemus Abraham, dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.

Act. 2. 38. Pœnitentiam (inquit Petrus) agite & baptisetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum spiritus sancti.

Cap. 8. 22. Pœnitentiam itaque age (ait Petrus Symoni mago) ab hac nequitia tua, & roga Deum si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui.

2. Cor. 7. 10. Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur, sæculi autem tristitia mortem operatur.

Pœnitentiæ Sacramentum.

Mat. 18. 18. AMen dico vobis quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcunque solueritis super terram, erũt soluta & in cælo.

Ioan. 20. 22. Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.

Mat. 8. 4 Vade, ostende te Sacerdoti.

Act. 19. 18. Multique credentium veniebant confitentes & annunciantes actus suos.

Iacobi. 5. 16. Confitemini ergo alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem.

1. Ioan. 1. 8. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas non est in nobis.

Pœnitentia prædicatur.

Hæc

HAEc dicit Dominus exercituum Deus Israel, bonas facite vias vestras, & studia vestra, & habitabo vobiscum in loco isto. *Hierem.* 7. 3.

Pœnitentiam agite appropinquabit enim regnum cęlorum. Idem verbatim habetur, Cap. 4. 17. *Matt.* 3. 2.

Et venit (Ioannes) in omnem regionem Iordanis prædicans baptismum pœnitentiæ, & remissionem peccatorum. 8. Facite ergo dignos fructus pœnitentiæ & ne ceperitis dicere, patrem habemus Abraham. *Luc.* 3. 3.

Dico vobis, sed nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. *Cap.* 13. 3.

Quoniam sic scriptum est Et sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab Hierosolima. *Cap.* 24. 47.

Pœnitentiam (inquit Petrus) agite, & baptisetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum spiritus sancti. *Act.* 2. 38.

Pœnitemini igitur, & conuertimini vt deleantur peccata vestra. &c. *Cap.* 3. 19.

Pœnitentiam itaque age (ait Petrus Symoni mago) ab hac nequitia tua, & roga Deum si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. Cap. 17. 30. Cap. 20. 21. *Cap.* 8. 22.

His qui sunt Damasci primùm, & Hierosolimis & in omnem regionem Iudeæ, & gentibus annuntiabam vt pœnitentia n agerent & conuerterentur ad Deum digna pœnitentiæ opera facientes. *Cap.* 26. 20.

Pœnitentia veræ & non fictæ, promissa est venia.

CVm que quæsieris ibi Dominum Deum tuum inuenies eum, si tamen toto corde quæsieris eum & tota tribulatione animæ tuæ. *Deut.* 4. 29.

Cùm ergo venerint super te omnes sermones isti, benedictio siue maledictio quam proposui in conspectu tuo: & ductus pœnitudine cordis tui in vniuersis gentibus in quas dispersetit te Dominus Deus tuus, & reuersus fueris ad eum, & obedieris eius imperijs, sicut ego hodie præcipio tibi cùm filijs tuis, in toto corde tuo, & in tota anima tua, reducet te Dominus Deus tuus de captiuitate tua, ac miserebitur tui. *Cap.* 30. 1.

Ait

1. *Reg.* 7. 3. Ait autem Samuel ad vniuersam domum Israel, dicens. Si in toto corde vestro reuertimini ad Dominum, aufe te Deos alienos de medio vestri Baalim & Astaroth & præparate corda vestra Domino, et seruite ei soli & eruet vos de manu Philisthijm.

2. *Paral.* 7.13. Si clausero cælum, & pluuia non fluxerit, & mandauero & præcepero locustæ vt deuoret terram, & misero pestilentiam in populum meu n; conuersus autem populus meus, super quos inuocatum est nomen meum deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem meam, & egerit pœnitentiam à vijs suis pessimis, & ego exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eorum, & sanabo terram eorum. Cap. 12. 6.

Cap. 34. 26. Ad regem autem (Iosiam) Iuda, qui misit vos (Israel) pro Domino deprecando sic loquimini: hæc dicit Dominus Deus Israel. Quoniam audisti verba voluminis atque emollitum est cor tuum & humiliatus es in conspectu Domini super hijs quæ dicta sunt contra locum hunc, & habitatores Hierusalem, reueritusque faciem meam, scidisti vestimenta tua, & fleuisti coram me, ego quoque exaudiuj te, dicit Dominus, iam enim colligam te ad patres tuos & infereris in sepulchrum tuum in pace, nec videbunt oculi tui omne malum quod ego inducturus sum super locum istum, & super habitatores eius.

Iob. 22.23. Si reuersus fueris ad omnipotentem, ædificaberis, & longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo.

Prou. 28.13. Qui abscondit scelera sua non dirigetur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea misericordiam consequetur.

Psalm. 31. 5. Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitiam meam non abscondi.

Ecclesi. 17.23. Reuertere ad Dominum, & auertere ab iniustitia tua, & nimis odito execrationem.

Esai. 1.16. Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere peruersè, discite benefacere. &c.

Cap. 30.18. Propterea expectat Dominus vt misereatur vestri, & ideo exaltabitur parcens vobis, quia Deus iudicij Dominus, beati omnes qui expectant eum. Hiere. 3. 10. 17.

Cap. 45.22. Conuertimini ad me, & salui eritis omnes fines terræ, quia ego Deus & non est alius.

Cap. 55.7. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas & reuertatur ad Dominum, & miserebitur eius, & ad Deum nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. Cap. 59. 20.

Hiere. 18. 8. Si pœnitentiam egeret gens illa, à malo suo quod locutus sum aduersus eam (Iudæorum) agam & ego pœnitentiam super

per malo quod cogitaui vt facerem ei. Cap. 29. 12.

Audiens audiui Effraim transmigrantem, castigasti me, & *Cap.* 31. 18. eruditus sum, quasi iuuenculus indomitus, conuerte & conuertar, quia tu Dominus Deus meus, postquam enim conuertisti me, ego pœnitui, & postquam ostendisti mihi, percussi femur meum, confusus sum & erubui quoniam sustinui opprobrium adolescentiæ meæ.

Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis *Ezech.* 18, 21 suis quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, vita viuet & non morietur. 27. Et cùm auerterit se impius ab impietate sua quā operatus est, & fecerit iudicium & iustitiam, ipse animam suam viuificabit. Oseæ 14. 2.

Si autem dixero impio morte morieris, & egerit pœnitentiam à peccato suo, feceritque iudicium & iustitiam, & pignus restituerit ille impius, rapinãque reddiderit, & in mandatis vitæ ambulauerit, nec fecerit quicquam iniustum, vita viuet & non morietur. *Cap.* 33. 14.

Nunc ergo dicit Dominus, conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & in fletu & planctu, & scindite corda vestra, & non vestimenta vestra, & conuertimini ad Dominum Deum vestrum quia benignus est & misericors, patiens & multæ misericordiæ. & præstabilis super malitia, Ionæ, 3. 8 *Ioel.* 2. 12.

Ne sitis sicut patres vestri ad quos clamabant prophetæ priores dicentes. Hæc dicit Dominus exercituum, conuertimini de vijs vestris malis, & de cogitationibus vestris pessimis, & non audierunt neque attenderunt ad me, dicit Dominus. *Zach* 1. 4.

A diebus enim patrum vestrorum recessistis à legitimis meis, & non custodistis, reuertimini ad me, & reuertar ad vos, dicit Dominus exercituum. *Malach.* 3. 7.

Surgam, & ibo ad patrum meum, & dicam ei (dicit filius prodigus) Pater peccaui in cælum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut vnum ex mercenarijs tuis. *Luc.* 15. 18.

Pœnitemini igitur, & conuertimini vt deleantur peccata vestra. Cap. 26. 18. 20. *Act.* 3. 19.

Pœnitentia agenda est dum sani sumus.

REuertere ad Dominum & auertere ab iniustitia tua, & nimis odito execrationem, & cognosce iustitias & iudicia Dei, & sta in sorte propositionis & orationis altissimi Dei. *Eccle.* 17. 24.

Memento paupertatis in tempore abundantiæ, & necessitatem paupertatis in die diuitiarum. *Cap.* 18. 25.

Pœnitentiæ veræ exempla.

Dixit

Iudic. 10.15. DIxeruntque filij Israel ad Dominum (postquam lapsi sunt in idolatriam, & traditi sunt Philistęis & Ammonitis) peccauimus redde tu nobis quicquid tibi placet, tantũ nunc libera nos.

2.Reg. 12. 13. Et dixit Dauid ad Nathan, peccaui Domino. Dixitque Nathan ad Dauid, Dñs quoque transtulit peccatũ tuũ, nõ morieris.

Cap. 24.10. Percussit autem cor Dauid eum, postquam numeratus est populus, & dixit Dauid ad Dominum, peccaui valde in hoc facto sed precor Domine vt transferas iniquitatem serui tui, quia stultè egi nimis. 17. Dixitque Dauid ad Dominum cùm vidisset angelum cædentem populum. Ego sum qui peccaui, & ego iniquè egi, isti qui oues sunt quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua contra me, & contra domum patris mei. 2. para. 21. 6.

2.Para. 33.12. Qui (Manasses) postquam coangustatus est, orauit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valde coram Deo patrum suorum, deprecatusque est eum, & obsecrauit intentè, & exaudiuit orationem eius, reduxitque eum Hierusalem in regnum suũ, & cognouit Manasses quod Dominus ipse esset Deus.

Iona. 3. ✝. Rursum missus Ionas ad Niniuitas prædicat ciuitatis subuersionem, illis autem ad Deum conuersis, & magna pœnitentiæ signa ostendentibus, parcit Dominus ciuitati.

Iudith. 4. 8. Et clamauit omnis populus ad Dominum instantia magna & humiliauerunt animas suas in ieiunijs & orationibus, ipsi & mulieres eorum, & induerunt se Sacerdotes cilicijs, & infantes prostrauerunt contra faciem templi Domini, & altare Domini operuerunt cilicio, & clamauerunt ad Dominum vnanimiter, ne darentur in prædam infantes eorum, & vxores eorum in diuisionem, & ciuitates eorum in exterminium, & sancta eorum in pollutionem & fierent in opprobrium gentibus.

Mat. 26. 75. Et recordatus est Petrus verbi Iesu quod dixerat, priusquam gallus cantet, ter me negabis, & egressus foras fleuit amarè. Idem verbatim, Luc. 22. 62.

Luc. 7. 37. Et ecce mulier quę erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit quod Iesus accubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrũ vnguenti, & stans retro secus pedes eius, lachrimis cepit rigare pedes eius & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius. & vnguẽto vngebat. 44. Et cõuersus ad mulierẽ, dixit Simoni. Vides hanc mulierem Intraui in domũ tuã, aquã pedibus meis nõ dedisti, hæc autẽ lachrimis rigauit pedes meos, & capillis suis tersit.

Cap. 15. 18. Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam, pater peccaui in cælum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut vnum ex mercenarijs tuis.

Cap. 18. 13. Et publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cælum leuare

tare, sed percutiebat pectus suum dicens: Deus propitius esto mihi peccatori.

Stans autem Zacheus dixit ad Dominum. Ecce dimidium bonorum Domine do pauperibus, & si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum. *Cap. 19. 8.*

Et nos quidem iustè (Latro bonus dixit socio) nam digna factis recipimus, hic vero nihil mali gessit, Act. 2. 37. *Cap. 23.41.*

Pœnitentiæ falsæ exempla.

DIxitque Caim ad Dominum, maior est iniquitas mea quàm vt veniam merear. *Gen. 4. 13.*

Cui Esau, num vnā inquit (patri suo Isaac) tantum benedictionem habes pater? mihi quoque obsecro vt benedicas. Cúmque eiulatu magno fleret, motus Isaac dixit ad eum. In pinguedine terræ, & in rore cæli desuper, erit benedictio tua, viues in gladio, & fratri tuo seruies. &c. *Cap. 27. 38.*

Vocauit autem Pharao Moisen & Aaron, & dixit eis. Orate Dominum vt auferat ranas à me & à populo meo, & dimittam populum vt sancrificet Domino. Iudic. 1. 7. *Exodi. 8. 8.*

Misitque Pharao & vocauit Moisen & Aaron dicens ad eos peccaui etiam nunc, Dominus iustus & ego & populus meus impij, orate Dominum vt desinant tonitrua Dei, & grando, vt dimittam vos & nequaquam hic vltra maneatis. *Cap. 9. 27.*

Quamobrem festinus Pharao vocauit Moisen & Aaron et dixit eis, peccaui in Dominum Deum vestrum, et in vos, sed nunc dimittite mihi peccatum etiam hac vice, et rogate Dominum Deum vestrum vt auferat à me mortē istam. 1. Reg. 24. 19. *Cap. 10. 16.*

Respondítque Achan Iosue et dixit ei. Verè ego peccaui Domino Deo Israel, et sic et sic feci. *Iosue. 7. 20.*

Dixitque Saul ad Samuelē, peccaui, quia præuaricatus sum sermonē Domini, et verba tua timēs populū et obediēs voci eorū 30. Peccaui sed nunc honora me corā senioribus populi mei, et corā Israel, et reuertere mecū, et adorem Dominū Deū tuum. *1. Reg. 15. 24.*

Et ait rex (Ieroboam) ad virum Dei. Deprecare faciē Domini Dei tui, et ora pro me, vt restituatur manus mea mihi. Orauitque vir Dei faciem Domini et reuersa est manus regis ad eum, et facta est sicut prius fuerat. *3. Reg. 13. 6.*

Itaque cùm audisset Achab (Eliā plurima illi cōminantē mala) sermones istos, scidit vestimēta sua & operuit cilicio carnem suā, ieiunauitq; & dormiuit in sacco, & ābulauit dimisso capite. *Cap. 21. 27.*

Vidētes turbabūtur terrore horribili, & mirabūtur in subitatione insperatæ salutis, dicentes intra se, pœnitentiā agentes & præ angustia spiritus gementes, hij sunt quos habuimus in derisum, *Sapien. 5. 3.*

&

& in similitudinem improperij. 1. Machab. 6. 12.

2. Mach. 9. 12. Et cùm nec ipse (Antiochus) iam fætorem suum (scaturientibus è corpore vermibus) ferre posset, ita ait, Iustum est subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sentire,

Matt. 27. 4. Peccaui (ait Iudas) tradens sanguinem iustum, at illi dixerunt, Quid ad nos tu videris.

Act. 8. 13. Tunc Symon (magus) & ipse credidit, & cùm baptisatus esset adhærebat Philippo videns etiam signa & virtutes maximas fieri, stupens admirabatur. 23. In felle enim amaritudinis & obligatione iniquitatis, video te esse dixit Petrus, (Simoni mago.)

Heb. 12. 7. Scitote enim quoniam & postea cupiens (Esau Gen. 27) hæreditare benedictionem, reprobatus est, non enim inuenit pœnitentiæ locum cùm lachrimis inquisisset eam.

Præcepta diuina facilia.

Deut. 30. 11. MAndatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie non supra te est. Sed iuxta te est sermo valde in ore tuo, in corde tuo, vt facias illum.

Psalm. 18. 10. Iudicia Domini vera; desiderabilia super aurum. Etenim
12. seruus tuus custodit ea.

118. 14. In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus diuitijs.

Ibidem. 32. Viam mandatorum tuorum cucurri.

Ibidem. 35. Deduc me in semita mandatorum tuorum.

Eccles. 23. 37. Et agnoscent qui relicti sunt, quoniam nihil melius est, quàm timor Dei: & nihil dulcius, quàm respicere in mandatis Domini.

33. 28. Sapiens non odit mandata & iustitias, & non illidetur quasi in procella nauis. Homo sensatus credit legi Dei, & lex ei fidelis.

Mat. 11. 29. Tollite iugum meum super vos. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue.

1. Ioan. 5. 3. Hæc est enim charitas Dei, vt mandata eius custodiamus, & mandata grauia non sunt.

Vtilia, quia per ipsa homo benè ordinatur in corde.

Num. 15. 38. LOquere filijs Israel, vt faciant sibi fimbrias per angulos quatuor palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinas. Quas cùm viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, nec sequantur cogitationes suas, & oculos per res varias fornicantes, sed magis memores præceptorum Domini faciant ea, sintque sancti Deo suo.

Deut. 6. 6. Eruntque verba hæc quæ ego præcipio tibi hodie in corde tuo &

& narrabis ea filijs tuis, & meditaberis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens, & ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntque et mouebuntur ante oculos tuos, scribesque ea in limine, et ostijs domus tuæ.

Ponite hæc verba mea in cordibus vestris, & in animis vestris & suspendite ea pro signo in manibus. 11.18.

Beati qui scrutantur testimonia eius. *Psal.*118. 2.

In corde meo abscondi eloquia tua. In iustificationibus tuis meditabor. *Ibidem.*34.

Da mihi intellectum. *Ibidem.* 37.

Nisi quòd lex tua meditatio mea est. In æternum non obliuiscar iustificationum tuarum. *Ibidem.*77.92

Quomodo dilexi legem tuam Domine. *Ibidem.*97.

Mens iusti meditabitur obedientiam. *Prou.*15.29.

Cogitatum tuum habe in præceptis Dei. *Eccles.* 6.37.

Ore.

ET erit quasi signum in manu tua, & quasi monumentum ante oculos tuos, & vt lex Domini semper sit in ore tuo. *Exod.* 13.9.

Docete filios vestros vt illa meditentur. *Deut.*11.19.

Et loquebar de testimonijs tuis. *Psalm.*118.46

Et omnis enarratio tua in præceptis Altissimi. *Eccles.* 9.23.

Opere.

CVSTODITE ergo, & facite ea, quæ præcepit vobis Dominus Deus. Non declinabitis neque ad dexteram, neque ad sinistrã sed per viam quam præcepit vobis Dominus Deus vester ambulabitis, vt viuatis & bene sit vobis, & protelentur dies vestri in terra, quam possidebitis. *Deut.* 5.32.

Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino, nec addas quicquam, nec minuas. 12.32.

Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. *Psalm.*118. 4.

Et leuaui manus meas ad mandata tua. *Ibidem.*48.

Paratus sum, et non sum turbatus, vt custodiam mandata tua. 60.

Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas. *Ibidem.* 112.

Qui credit Deo, attendit mandatis. *Eccles.*32. 28.

Per illa plenè remuneratur homo, nam consequitur Dei familiaritatem.

SI ergo audieritis vocem meam, et custodieritis pactum meũ, eritis mihi in peculium de cunctis populis, mea est enim omnis terra. *Exod.*19.5

Leuit.26.11. Ponam tabernaculum meum in medio vestri & non abijciet vos anima mea.

Deut.30.19. Elige ergo vitam, vt & tu viuas, & semen tuum & diligas Dominum Deum tuum.

Prou.6.23. Quia mandatum lucerna est, & lex lux.

19.16. Qui custodit mandatum, custodit animam suam: qui autem negligit viam suam, mortificabitur.

Ecclesi.12.13. Deum time & mandata eius obserua.

Sapien.6.19. Custoditio autem legum consummatio incorruptionis est.

Eccle.2.12. Quis enim permansit in mandatis eius & derelictus est?

Esai.66.2. Ad quem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos?

Iere.7.23. Audite vocem meam, & ero vobis Deus, & vos eritis mihi populus, & ambulate in omni via quam mandaui vobis vt bene sit vobis.

Ioan.14.23. Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.

Corporis sanitatem.

Deut.30.15. CONSIDERA quòd hodie proposuerim in conspectu tuo vitã & bonum, & econtrariò mortem & malũ, vt diligas dominũ Deum tuũ, & ambules in vijs eius, & custodias mandata illius, & cæremonias atque iudicia: & viuas atque multiplicet te, benedicatque tibi in terra.

Prou.3.1. Fili mi ne obliuiscaris legis meæ, & præcepta mea cor tuum custodiat. Longitudinem enim dierum & annos vitæ, & pacem apponent tibi.

Eccle.8.5. Qui custodit præceptum, non experietur quicquam mali.

Ezech.20.11. Eieci ergo eos de terra Aegypti, & eduxi eos in desertum, & dedi eis præcepta mea, & iudicia mea ostendi eis, quæ faciens homo viuet in eis.

Prolis fœcunditatem.

Leuit.26.9. RESPICIAM vos & crescere faciam: multiplicabimini, & firmabo pactum meum vobiscum.

Deut.7.12. Si postquam audieris hæc iudicia, custodieris ea & feceris, custodiet & dominus Deus tuus pactum tibi, & diliget te atque multiplicabit, benedicetque fructui ventris tui, & fructui terræ tuæ, frumento tuo atque vindemiæ, oleo, & armentis, & gregibus ouium tuarum.

Esai.48.18. O si ad præcepta animum aduertisses, fuisset vt arena semen tuum & stirps vteri tui, vt lapilli eius.

Substantiæ temporalis Vbertatem.

FACITE præcepta mea,& iudicia custodite & implete ea, vt habitare possitis in terra,absque vllo pauore, & gignat vobis humus fructus suos quibus vescamini, vsque ad saturitatem, nullius impetum formidantes. Leu.25. 19.

Si in præceptis meis ambulaueritis,& mandata mea custodieritis, & feceritis ea,dabo vobis pluuias temporibus suis,& terra gignet germen suum,& pomis arbores replebuntur, apprehendet messium tritura vindemiam,& vindemia occupabit sementem,& comederis pauem vestrum in saturitate,& absque pauore habitabitis in terra vestra. 26.5.

Comedetis vetustissima veterum,& vetera, nouis superuenientibus, proijcietis. Ibidem.10.

Si autem audieris vocem domini Dei tui,vt facias atque custodias omnia mãdata eius,faciet te dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus,quæ versantur in terra. Deut.28.1.

Pone thesaurum tuum in præceptis Altissimi,& proderit tibi magis,quàm aurum. Eccles.29.14.

Si volueritis & audieritis me,boua terræ comedetis. Esaia. 1. 19.

Pacis firmitatem.

DABO pacem in finibus vestris:dormietis & non erit qui exterreat. Auferam malas bestias,& gladius non transibit terminos vestros. Persequimini inimicos vestros,& corruent corã vobis. Persequentur quinque de vestris centum alienos Leuit.26. 6

Custodi præcepta eius atque mandata quæ ego præcipio tibi,vt bene sit tibi,& filijs tuis post te. Deut.4.40.

Qui autem timet præceptum,in pace versabitur.

Pax multa diligentibus legem tuam. Prou.13.13.

Vtinam attendisses ad mandata mea, redundaret instar fluminis pax tua. Psal.118. 165. Esa.48. 18.

Honoris celebritatem.

TVNC non confundar,cùm perspexero in omnibus mandatis tuis. Psal.118.6.

In quo corrigit adolescentior viam suam.

Beatus vir qui timet Dominum,in mandatis eius volet nimis. Ibidem.9

Gloria & diuitiæ in domo eius. 111,1.

Semen hominum honorabitur hoc quòd timet Deum. Eccle.10.23.

Gloriæ perpetuitatem.

Psal.141.6. Portio mea Domine in terra viuentium.

Mar.10.17. Præcurrens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum, dicens: Magister bone, quid faciam vt vitam æternam percipiam? Iesus dixit: Præcepta nosti, ne adulteres, ne occidas, ne fureris, ne falsum testimonium dixeris, ne fraudem feceris, honora patrem tuum, & matrem. At ille respondens, ait illi: Magister, hæc omnia seruaui à iuuentute mea. Iesus autem intuitus eum, dilexit eum.

Ioan.12.50. Et scio quia mandatum eius vita æterna est.

Præcepta diuina nobilia, ideo transgressores rigide puniuntur.

Leuit.26.14. QVOD si nō audieritis me, nec feceritis omnia mandata mea, sed spreueritis leges meas, & iudicia mea contempseritis, ego quoque hæc faciam vobis: Visitabo vos velociter in egestate, & ardore, qui conficiat oculos vestros, atque consumat animas vestras. Frustra feretis sementem quæ ab hostibus deuorabitur.

Ibidem.17. Ponam faciem meam contra vos, & corruetis coram hostibus vestris, & subijciemini his, qui oderunt vos. Sin autem nec sic obedieritis mihi, addam correptiones vestras septuplum, propter peccata vestra, & conteram superbiam duritiæ vestræ. Daboque vobis cœlum desuper quasi ferrum, & terram æneam. Consumetur incassum labor vester, non proferet terra germen, nec arbores poma præbebunt.

Ibidem.22. Emittam in vos bestias agri, quæ consumant vos, & pecora vestra, & ad paucitatem cuncta redigant, desertæque fiant viæ vestræ. Inducam super vos gladium vltorem fœderis mei. Cumque confugeritis in vrbes, mittam pestilentiam in medio vestri, & trademini in manibus hostium, postquam confregero baculū panis vestri: ita vt decem mulieres in vno clibano coquant panes, & reddant eos ad pondus, & comedetis & non saturabimini, ita vt comedatis carnes filiorum vestrorum & filiarum vestrarum.

Deut.28.15. Quòd si audire nolueris vocem Domini Dei tui, vt custodias atque facias omnia mādata eius, venient super te omnes maledictiones istæ & apprehendent te. Maledictus eris in ciuitate, Maledictus in agro, Maledictum horreum tuum, & Maledictæ reliquiæ tuæ. Maledictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, armenta boum tuorum & greges ouium tuarum. Maledictus eris ingrediens, et maledictus egrediens.

Quod si nolueritis, et me ad iracundiam prouocaueritis gla- *Esai.* 1. 20.
dius deuorabit vos.

Abiecerunt enim legem Domini exercituum, et eloquiũ sanc 5. 24.
ti Israel blasphemauerunt. Ideo iratus est furor Domini in populum suum, et extendit manum suam super eum, et percussit eum, et conturbati sunt montes.

Aeternaliter.

MALEDICTI qui declinant à mandatis tuis. *Psal.* 118. 21.
Spreuisti omnes discedentes à iustitijs tuis. *Ibidem* 118.

Qui declinat aures suas, quò minus legem audiat, eius preca- *Pro.* 28. 9
tio execrabilis est.

Maledictus vir qui non audierit verba pacti huius, quod præ *Iere.* 11. 4.
cepi patribus vestris, in die qua eduxi eos de terra Aegypti.

Super tribus sceleribus Iuda et super quarto non conuertam *Amos.* 2. 4.
eum: eo quòd abiecerit legem Domini, et mandata eius non custodierit.

Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi non effugerunt re *Heb.* 12. 25.
cusantes eum qui super terram loquebatur, multò magis nos qui de cœlis nobis loquentem auertimus.

Precepta humana condigna reuerenter sunt obseruanda.

PER me reges regnant, et legum conditores iusta decernunt. *Prou.* 8. 15.
Per me principes imperant, et potentes decernunt iustitiam.

Domui autem Rechabitarum dixit Iremias: Pro eo, quòd o- *Iere.* 35. 18.
bedistis præcepto Ionadab patris vestri, non deficiet vir de stirpe Ionadab stans in conspectu meo cunctis diebus.

Itaque fratres state et tenete traditiones quas didicistis siue *2. Thes.* 2. 15.
per sermonem, siue per epistolam nostram.

Perambulabat autem Syriam et Ciliciam confirmans ecclesi- *Act.* 15. 41.
as: præcipiens custodire præcepta apostolorum et seniorum.

Cùm autem pertransirent ciuitates, tradebant eis custodire 16. 4.
dogmata, quæ erant decreta ab apostolis et senioribus qui erant Hierosolymis.

Indigna magnanimiter contemnenda.

EÒ quòd appropinquat populus iste ore suo, et labijs suis glori *Esa.* 29. 13.
ficat me, cor autem eius longe est à me, et timuerunt me mã datis hominũ, et doctrinis, ideo ecce ego addam admirationem Populo huic, peribit sapientia à sapientibus.

Math.15.3 Ipse autem respondens ait: Quare vos transgredimini mandata Dei propter traditionem vestram?

Ibidem.7 Hypocritæ bene prophetauit de vobis Esaias, suprà Esa. 29.

Tit.1.14. Quam ob causam increpa eos durè: vt sani sint in fide, non intendentes Iudaicis fabulis, & mandatis hominum auersantium se à veritate.

Prædestinatio diuina imperscrutabilis.

Eccle.3.22. Altiora te ne quęsieris, et fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi De⁹ illa cogita semper, et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus, multos enim supplantauit suspicio illorum, et in vanitate detinuit sensus illorum.

Malac.1.3. Nonne frater erat Esau Iacob dicit dominus: Et dilexi Iacob, Esau autem odio habui.

Matt. 20. 16. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Rom. 11. 33. O altitudo diuitiarum sapientię et scientię Deus, quam incōprehensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles viæ eius.

Irreprehensibilis.

Eccle.15.12. Non dicas ille me in errorem impulit, non enim sunt ei necessarij homines impij.

Cap.33.12. Ex ipsis benedixit et exaltauit, et ex hijs sanctificauit, et ad se applicauit, et ex ipsis maledixit et humiliauit, et conuertit illos à separatione ipsorum. Quasi lutum figuli in manu ipsius, plasmare illud, et disponere. Omnes viæ eius secundū dispositionem eius, sic homo in manu illius qui se fecit.

Esa.45.9. Væ qui contradicit factori suo, testa de samijs terrę. Nunquid dicit lutum figulo suo quid facis, et opus tuum absque manibus est.

Iere.18.6. Nunquid sicut figulus iste non potero vobis facere domus Israel? ait dominus, ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos estis et manu mea.

Rom. 8.29. Nam quos pręsciuit, et prędestinauit conformes fieri imaginis filij sui. 30. Quos autem prędestinauit hos et vocauit, hos et iustificauit, quos autem iustificauit illos et magnificauit.

Ca.9.14. Quid ergo dicemus: Nunquid iniquitas est apud Deum? absit. Mosi enim dicit. Miserebor cui misertus sum et Misericordiā præstabo cui miserebor. Igitur nō volentis, neq; currentis, sed miserentis est Dei 19. Dicis itaque mihi. Quid adhuc queritur, voluntati eius quis resistit? O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentū ei qui se finxit, quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud

quidem

quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quod si Deus volens ostendere iram et notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia, vasa iræ apta in interitum, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam.

Qui prædestinauit nos in adoptionem filiorū per Iesum Christum, in ip u n secundum propositum voluntatis suæ in laudem gloriæ gratiæ suæ. *Ephes. 1. 5.*

In magna autem domo non solū sunt vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia, et quædam quidem in honorem, quædā autem in contumeliam, si quis ergo emundauerit. etc. *2. Thim. 2. 20*

Audientes autem gentes gauisæ sunt et glorificabant verbū domini, et crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam. *Act. 13. 48.*

Primitiæ fructuum debentur Deo eiúsque Sacerdotibus.

PRIMITIAS frugum terræ tuæ deferes in domum domini Dei tui, non coques hœdum in lacte matris suę. *Exod. 23. 19.*

Primitiam frugū terræ tuæ offeres in domū domini Dei tui. *Cap. 34. 26.*

Loquere filijs Israel (ait dominus ad Moysen) et dices ad eos, cùm ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis, et messueritis segetem, feretis manipulos spicarum primitias messis vestræ ad sacerdotem. *Leuit. 23. 10.*

Vniuersa frugum initia quæ gignit humus et domino ne portantur cedent in vsus tuos (Loquitur dominus ad Aaron) qui mundus est in domo tua vescetur eis. *Num. 18. 13.*

Primitias frumenti, vini, et olei et lanarum partem ex ouiū tonsione (accipient sacerdotes ait dominus). *Deut. 18. 4.*

Tolles de cunctis frugibus tuis primitias et pones in cartallo pergésque ad locum quem dominus Deus tuus elegerit vt ibi inuocetur nomen eius. 10. Formam ostendit offerendi primitias Tob. 1. 7. *Cap. 26. 2.*

Quod cùm percrebuisset (scilicet quod Ezechias, sacerdotes, & Leuitas compósuerat in ordinem ministerij) in auribus multitudinis, plurimas obtulere primitias filij Israel frumenti, vini et olei, mellis quoq; et omniū quę gignit humus decimas obtulerūt *2. Para 31. 5.*

Et vt offerremus primogenita terræ nostræ et primitias vniuersi fructus omnis ligni ab anno in annū in domo domini. 37. Et primitias ciborum nostrorum, et libaminum nostrorum, et poma omnis ligni, vindemiæ quoq; et olei afferremus sacerdotibus ad gazophilaciū Dei nostri et decimā partē terræ nostræ Leuitis. *2. Esdr. 10. 35*

Prou.3. 9. Honora Dominum de tua substantia, et de primitijs omnium frugum tuarum, et implebuntur horrea tua saturitate, et vino torcularia tua redundabunt.

Primogenita omnia AEgyptiorum moriuntur.

Exodi.12. 29 FACTUM est autem in noctis medio percussit Domin' omne primogenitum in terra AEgypti à primogenito Pharaonis qui in solio eius sedebat, vsque ad primogenitam captiuæ quę erat in carcere, et omne primogenitum iumentorum.

Psal.77.51 Et percussit omne primogenitum in terra AEgypti, primitias omnis laboris eorum, in tabernaculis Cham.

,134.8. Qui percussit primogenita AEgypti ab homine vsq; ad pecus.

135.10. Qui percussit AEgyptum cum primogenitis eorum quoniam in AEternum misericordia eius.

Primogenitum omne Deo consecratur.

Exod.13.2. SANCTIFICA mihi omne primogenitum quod aperit vuluā in filijs Israel tam de hominibus quàm de iumentis, mea sunt enim omnia.

Cap.22. 29. Decimas tuas, et primitias tuas non tardabis reddere, primogenitum filiorum tuorum dabis mihi.

Cap.34.20. Primogenitum Asini redimes oue, sin autem nec pretium pro eo dederis, occidetur. Primogenitum filiorum tuorum redimes, nec apparabis in conspectu meo vacuus.

Leuit. 27.26. Primogenita quæ ad Deum pertinent, nemo sanctificare poterit, et vouere, siue bos, siue ouis fuerit Domini sunt.

Numer.3.13. Meum est enim omne primogenitum ex quo percussi primogenitos in terra AEgypti, sanctificaui mihi quicquid primū nascitur in Israel ab homine vsque ad pecus, mei sunt, ego Dominus.

Ca.8.17. Mea sunt enim omnia primogenita filiorum Israel, tam ex hominibus quàm ex iumentis, ex die quo percussi omne primogenitum in terra AEgypti sanctificaui eos mihi.

Deut.15.19. De primogenitis quæ nascuntur in armentis et ouibus tuis quicquid est sexus masculini sanctificabis Domino Deo tuo, nō operaberis in primogenito bouis, et non tondebis primogenita ouium 1. Reg.1.24.

Luc.2.23. Quia omne masculinū adaperiens vuluam sanctū Domino vocabitur.

Primogenitorum iura, priuilegia, & prærogatiua.

Gen.25.31. CVI (Esau) dixit Iacob, vende mihi primogenita tua.

Rubea

Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, & principium doloris mei, prior in donis, maior in imperio. *Cap. 49.3.*

Si habuerit homo vxores duas, vnam dilectam & alteram odiosam, genueritque ex eis liberos, & fuerit filius odiosæ primogenitus, volueritque substantiam inter filios suos diuidere, non poterit filium dilectæ facere primogenitum & præferre filio odiosæ, sed filium odiosæ agnoscet primogenitū. 2.Par.21.3. *Deut. 21. 15.*

Primogenita aliquando à Deo reyciuntur.

VIDENS autē Ioseph quòd posuisset pater suus dexterā manum super caput Effraim, grauiter accepit, & apprehensam manum patris leuare conatus est de capite Ephraim & transferre super caput Manasse. *Gen. 48.17.*

Iacob dilexi, Esau autem odio habui. *Rom. 9.13.*

Proditio & eius punitio.

ASCENDERVNT autē Ziphæi ad Saul in Gabra dicentes. Nónne ecce Dauid latitat apud nos in locis tutissimis siluæ in colle Hachila quæ est ad dexteram deserti? Nunc ergo sicut desiderauit anima tua vt descenderes, descende, nostrum autem erit vt tradamus in manus regis. Gen.37.23. *1. Reg. 23.19.*

Hæc dicit Dominus Deus exercituum. Vade ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo ad Sobnam præpositum templi & dices ad eum. Quid tu hic? Aut quasi quis hic? quia excidisti tibi hic sepulchrum, excidisti in excelso memoriale diligenter, in petra tabernaculum tibi. Ecce Dominus asportari te faciet, sicut asportatur gallus gallinaceus, & quasi amictum sic subleuabit te. *Esa. 22. 15.*

Simon templi præpositus, thesauros eius Apollonio duci prodit, ad quos rapiendos iussus à rege, Heliodorus post fusas Iudæorum orationes à Deo percutitur. Cap. 4. 1. & Cap.10. 20. eadem historia narratur. Cap. 13.21. *2. Mach. 3. 4*

Tunc abijt vnus de duocim qui dicebatur Iudas Ischariotes ad principes sacerdotum & ait illis. Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam. 47. Adhuc eo loquente ecce Iudas vnus de duocim venit, & cum eo turba multa, cum gladijs & fustibus, missi à principibus Sacerdotum & senioribus populi *Mat. 26. 14.*

Promissio (vide) *votum.*

Promissiones Dei cùm conditione sunt.

MVLTIPLEX promittitur obseruātibus legē benedictio & transgredientibus maledictio. Cap.19.8. Idem habetur verbatim, Leuit. 26. *Deut. 28. 1*

Legem præcepit nobis Moises hæreditatē multitudinis Iacob. *Cap. 33. 4.*

1. Reg. 2. 30. Propterea ait Dominus Deus Israel. Loquens locutus sum, vt domus tua & domus patris tui ministraret in conspectu meo vsque in sempiternum. Nunc autem dicit Dominus absit hoc à me, sed quicumque honorificauerit me, honorificabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.

Ezech. 18. ‡ Dicit quod filius nō portabit iniquitatem patris nec econtra, sed quisque suam ipsius portabit, quod si impius pœnitentiam egerit saluabitur, iustus verò si suam deserat iustitiam, damnabitur. Hortatur ergo Dominus ad pœnitentiam & cordis innouationem.

Cap. 33.14. Si autem dixero impio morte morieris, & egerit pœnitentiam à peccato suo, feceritque iudicium & iustitiam, & pignus restituerit ille impius rapinamque reddiderit in mandatis vitæ ambulauerit, nec fecerit quicquam iniustum vita viuet, & non morietur. 19. Et cùm recesserit impius ab iniquitate sua, feceritque iudicium & iustitiam, viuet in eis.

Mar. 16.16. Qui crediderit & baptisatus fuerit, saluus erit, qui verò non crediderit condemnabitur.

Ioan. 3.16. Sic enim Dominus dilexit mundum vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habet vitam æternam. 36. Qui credit in filium, habet vitam æternam, sed ira Dei manet super eum.

Cap. 6.47. Amen amen dico vovis qui credit in me habet vitam æternā.

Cap. 8.31. Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem & veritas liberabit vos.

Cap. 13.17. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea. Cap. 1.23.

Cap. 15. 7. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis & fiet vobis. 14. Vos amici mei eritis si feceritis quę ego præcipio vobis.

Rom. 8.17. Si autem filij & hæredes, hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, si tamen compatimur, vt & glorificemur.

Hebr. 3. 14. Participes enim Christi effecti sumus, si tamen initium substantiæ eius vsque ad finem firmum retineamus.

Apoc. 2. ‡. Vincenti præmium pollicetur, quod esset. Cap. 3. pollicetur.

Cap. 21. 7. Qui vicerit possidebit hæc, & ero illi Deus & ille erit mihi filius. *Prophetæ:* (vide) *Concionatores.*

Prophetæ boni à Deo mittuntur.

Sic Hieremias missus.

Iere. 1. 5. PRIVSQVAM te formarem in vtero, noui te, & antequam exires de vulua, sanctificaui te, & prophetam in gentibus dedi te. Noli dicere, quia puer ego sum: quoniam ad omnia, quæ mittam

mittam te ibis, & vniuersa quæcumque mandauero tibi loqueris. Ne timeas à facie eorum, quia tecum sum, & eruam te, dicit Dominus.

Et factum est verbum Domini ad Hieremiam: Clama ad me, & exaudiam te, & annunciabo tibi grandia, & firma quæ nescis. 33. 3.

Quia non faciet Dominus Deus verbum, nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas. *Amos.* 3. 7.

Hinc Micheas propheta ait.

VIVIT Dominus, quia quodcunque dixerit mihi Dominus hoc loquar. 3. *Reg.* 22. 14.

Et spiritus prophetarum, prophetis subiecti sunt. 1. *Cor.* 14 32.

A malis contemnuntur.

PROPHETAM suscitabo eis similem tui, ponamque verba mea in ore eius, loqueturque ad vos omnia, quæ præcepero illi: qui autem verba, quæ loquetur in nomine meo audire noluerit, ego vltor existam. *Deut.* 18. 18.

Mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos per manus nunciorum suorum. At illi subsannabant nuncios. 2. *Para.* 36. 15

Venite & percutiamus eum lingua, & non attendamus ad vniuersos sermones eius. *Ierem.* 18. 18.

Seduxisti me Domine & seductus sum, fortior fuisti & inualuisti Factus sum in derisum tota die. Omnes subsannant me quia iam olim loquor vociferans, iniquitatem & vastitatem clamito. Et factus est mihi sermo Domini in opprobrium, & in derisum tota die. 20. 7.

Et misit Dominus ad vos omnes seruos suos prophetas, consurgens diluculo, mittensque, & non audistis, neque inclinastis aures vestras, vt audiretis eum. 25. 4.

Iudicium mortis est viro huic, quia prophetauit aduersus ciuitatem istam, sicut audistis auribus vestris. 26. 11.

Et dixerunt principes regi: Rogamus, vt occidatur homo iste. 38. 4.

Domus Israel noluit audire te, quia noluit audire me. *Ezech.* 3. 7.

Et dixi a, a, a, Domine Deus ipsi dicunt de me: Nunquid non per parabolas loquitur iste? 20. 49.

Et prophetis mandabitis dicentes: Ne prophetetis. *Amos.* 2. 12.

Iesus autem dixit: Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua. *Mat.* 13. 57.

Væ vobis scribę & Pharisæ, hipocritæ, qui ædificatis sepulchra prophetarum. 23. 24.

Tunc expuerunt in faciem eius, dicentes. Prophetiza nobis, quis te percussit. 26. 68.

Pro-

Prouidentiæ Dei generalitas.

Iob.22.14. NVBES latibulum eius, nec nostra considerat, & circa cardines cæli perambulat.

Cap. 38. 38. Quis præparat coruo escam suam, quando pulli clamant ad Deum vagantes, eo quòd non habeant cibos?

Psalm. 22.1. Dominus regit me & nihil mihi deerit.

35. 7. Homines & iumenta saluabis Domine.

66. 5. Lætentur & exultent gentes, quoniam iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.

Sapien. 6. 8. Quoniam pusillum & magnum ipse fecit & æqualiter cura est illi de omnibus.

*Cap.*7.16. In manu enim illius & nos & sermones nostri, & oĩs sapiẽtia.

*Cap.*8.6. Attingit ergo à fine vsque ad finẽ fortiter, & disponit omnia suauiter.

Cap. 11. 25. Diligis enim omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum, quę fecisti.

*Cap.*14. 3. Tua autem pater prouidentia ab initio cuncta gubernat.

Mat. 10. 29. Nónne duo passeres asse væneunt, & vnus ex illis non cadet super terram sine patre vestro? vestri autem & capilli capitis omnes numerati sunt.

Act 17.28. In ipso enim viuimus & mouemur & sumus.

1.*Pet.*5.7. Omnem solicitudinem vestram proijcientes in eum quoniám ipsi cura est de vobis.

AEquitas, in renumeratione bonorum.

Iob. 5. 6. NIHIL in terra sine causa fit.

Sap. 11. 21. Sed omnia in mensura & numero & pondere disposuisti.

*Mat.*20.14. Volo autem & huic nouissimo dare sicut & tibi, an non licet mihi quòd volo facere?

In punitione malorum.

Iob. 36.22. ECCE Deus excelsus in fortitudine sua et nullus ei similis ex legislatoribus.

Sap. 12.13. Non enim est alius quàm tu cui cura est de nobis, vt ostendas quoniam non iniustè iudicas iudicium. 15. Cùm ergo sis iustus, iustè omnia disponis, virtus enim tua iustitiæ initium est.

*Esai.*10.15. Nunquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea, aut exaltabitur serra contra eum à quo trahitur? Quomodo si eleuetur virga contra eleuantem se, & exáltetur baculus, qui vtique lignum est.

Inperscrutabilitas ob tribulationem bonorum.

Iob. 9. 22. VNVM est quod locutus sum et innocentẽ et impiũ ipse cósumit.

Psal. 144.7. Iustus Dominus in omnibus vijs suis.

Eccle. 8. 17. Et intellexi, quod omnium operum Dei nullam possit homo inuenire

inuenire rationem eorum quę sunt sub sole, quantò plus laborauerit ad quærendum tanto minus inueniat, etiam si dixerit sapiens se nosse non poterit reperire.

Sunt iusti atque sapientes, et opera eorum in manu Dei, et tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum seruantur incerta, eo quod vniuersa æquè eueniant iusto et impio, bono et malo, mundo et immundo, immolanti victimas et sacrificia contēnenti. Sicut bonus sic et peccator, vt periurus ita et ille qui verum deierat. 3. Hoc est pessimum inter omnia quę sub sole sunt, quia eadem cunctis eueniant *Cap. 9. 1.*

Vsquequo Domine clamabo, et non exaudies, vociferabo ad te vim patiens, & non saluabis. Quare respicis contemptores, et taces conculcante impio iustiorem se? 13. Mundi sunt oculi tui ne videas malum, et ad iniquitatem respicere non poteris. Quare non respicis super iniqua agentes, et taces deuorante impio iustiorem se? *Abacuc. 1. 2.*

Et prosperitatem malorum.

VERVNTAMEN quia non sunt in manu eorū bona, consilium eorum longè sit à me. *Iob. 21. 16.*

Quid gloriaris in malitia? *Psal. 51. 1.*

Et erue me de manu filiorum alienorum, Quorum filij sicut nouellæ plantationes, filiæ eorum compositæ, promptuaria eorum plena, oues eorum fœtosæ, non est ruina maceriæ. Beatum dixerunt populum cui hæc sunt, beatus populus cuius Dominus Deus eius. *143. 11.*

Vniuersa propter semetipsum operatus est Dominus, impium quoque ad diem malum. *Prou. 16. 4.*

Hæc quoque vidi in diebus vanitatis meæ. Iustus perit in iustitia sua, & impius multo viuit tempore in malitia sua. *Eccles. 7. 16.*

Altiora te ne quæsieris, non enim est tibi necessarium, ea quæ abscondita sunt oculis tuis, videre. *Eccle. 3. 22.*

Iustus quidem tu es Domine, si disputem tecum, veruntamen iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur, bene est omnibus qui præuaricantur & iniquè agunt. 2. Plantasti eos & radicem miserunt, proficiunt & faciunt fructum, prope es tu ori eorum, & longè à renibus eorum. *Iere. 12. 1.*

Laborare fecistis Dominum in sermonibus vestris, in eo quod dicitis. Omnis qui facit malum, bonus est in conspectu Domini, & tales placent ei, aut certe, vbi est Deus iudicij? *Malac. 2. 17.*

Prouidentia humana.

GENS absque consilio est & sine prudentia, vtinā saperent & intelli- *Deut. 32. 28.*

intelligerent, ac nouifsima prouiderent.

Prou. 1. 17. Frustra autem iacitur rete ante oculis pennatorum.

Cap. 19. 20. Audi consilium & suscipe disciplinam vt sis sapiens in nouissimis tuis.

Cap. 22. 3. Callidus videt malum, & abscondit se, paruuli transeuntes sustinuerunt dispendia.

Cap. 27. 12. Astutus videns periculum absconditur, simplices perrumpunt & damnum accipiunt.

Eccle. 7. 15. In die bona fruere bonis, & malum diem præcaue.

Sap. 9. 14. Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ prouidentiæ nostræ.

Prouidentia (vide) *Gubernatio.*

Pseudopropheta non sunt audiendi.

Deut. 13. 1. SI surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium vidisse se dicat, & prædixerit signum atque portentum, & euenerit quod locutus est, & dixerit eamus & sequamur Deos alienos quos ignoras, & seruiamus eis, non audies verba prophetæ illius aut somniatoris quia tentat vos Dominus Deus vester.

Cap. 18. 20. Propheta autem qui arrogantia deprauatus, voluerit loqui in nomine meo quæ ego non præcepi illi, vt diceret, aut ex nomine aliorum Deorum, interficietur.

3. Reg. 13. 11. Prophetes autem quidam senex habitabit in Bethel, ad quem venerunt filij sui & narrauerunt ei omnia opera quæ fecerat vir Dei, illa die in Bethel, & verba quæ locutus fuerat ad regem & narrauerunt patri suo. 4. Reg. 10. 19.

Cap. 18. 40. Dixitque Elias ad eos (Achab) appræhendite prophetas Baal & ne vnus quidem effugiat ex eis (erant enim 850.) quos cum apprehendissent duxit eos Elias ad Torrentem Cison & interfecit eos ibi. Cap. 22. 6. 10.

Prou. 28. 10. Qui decepit iustos in via mala, in interitu suo curruet, & simplices possidebunt bona eius.

Esa. 3. 11. Væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei. Cap 28 7.

Cap. 56. 10. Speculatores eius cœci omnes, nescierunt vniuersi canes muti nō valentes latrare, vidētes vana, dormientes & amātes somnia

Hyere. 14. 15. Hæc dicit Dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo, quos ego non misi dicentes, gladius & fames non erit in terra hac, in gladio & fame consumentur prophetæ illi.

Cap. 23. ‡ Vaticinatur prophetis æternum opprobrium, qui populum decipiunt, volentes vt obliuiscatur nomen Domini, & prophetant absque Dei voluntate, sermonem Domini onus appellantes, Cap. 28. per totum.

Cap. 27. 9. Vos autem nolite audire prophetas vestros, & diuinos, & somnia-

somniatores, & augures, & maleficos qui dicunt vobis, non seruietis regi Babylonis, quia mendacium prophetant vobis, vt longè vos faciant de terra vestra, & eijciant vos & pereatis.

Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel. Non vos seducant prophetæ vestri qui sunt in medio vestrum, & diuini vestri & ne attendatis ad somnia vestra quæ vos somniatis. 21. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ad Achab filium Coliæ & ad Sedechiam filium Maasiæ qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter, ecce ego tradam eos in manus Nabugodonosor regis Babilonis & percutiet eos in oculis vestris. *Cap. 29. 8.*

Minatur Dominus pseudoprophetis, ex suo cerebro diuinantibus, populumque seducentibus, falsam promittendo pacem, & parietem, luto absque paleis liniendo, similiter & filiabus Israel de corde suo prophetantibus & puluillos sub omni cubitu consuentibus. *Ezech. 13. 5.*

Propheta cùm errauerit, & locutus fuerit verbum, ego Dominus decepi prophetam illum, & extendã manũ meam super illum, & delebo illũ de medio populi mei Israel. Amos. 7. 10. *Cap. 14. 9.*

Coniuratio prophetarum in medio eius (terræ Israel) sicut leo rugiens rapiensque prædam, animas deuorauerunt, opes & pretium acceperunt, viduas eius multiplicauerũt in medio illius. *Cap. 22. 25.*

Væ pastoribus Israel qui pascebant semetipsos, nonne greges à pastoribus pascuntur? per totum caput, *Cap. 34. 2.*

Hæc dicit Dominus super prophetas qui seducunt populum meum, qui mordent dentibus suis, & prædicant pacem: & si quis non dederit in ore eorũ quippiam, sanctificãt super eum prœliũ. *Michea. 3. 5.*

Et erit in die illa dicit Dominus exercituum, disperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur vltra: & pseudo prophetas, & spiritum immundum auferam de terra. *Zachar. 13. 2.*

Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos, in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, à fructibus eorum cognoscetis eos. Cap. 24. 11. *Matt. 7. 15.*

Attendite (Dixit Iesus discipulis suis) à fermento Phariseorum, quod est hipocrisis. *Luc. 12. 1.*

Ego scio (ait Paulus) quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. *Act. 20. 29.*

Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem. *Phil 3. 2.*

Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, & inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum. *Collos. 2. 8.*

Spiritus autem manifestè dicit, quia in nouissimis temporibus discedent quidam à fide attendentes spiritibus erroris, *1. Tim. 4. 1.*

&

& doctrinis dæmoniorũ, in hipocrisi loquentium mendacium
2. Tim. 2. 17.

2. Titum. 3. 1. Hoc autem scito quòd in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa, & erunt homines seipsos amantes cupidi, elati, superbi, blasphemi. &c.

2. Pet. 2. 1. Fuerunt verò & pseudoprophetæ in vobis, sicut et in vobis erunt magistri mendaces qui introducent sectas perditionis, et eum qui emit eos Dominum negant, superducentes sibi celerem perditionem. &c. per totum Caput.

1. Ioan. 4. 1. Charissimi nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint, quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. Iudæ. 4. 8.

Pseudoprophetæ habentur qui currunt antequam per ordinariam potestatem mittantur.

Hiere. 14. 14. ET dixit Dominus ad me. Falsi prophetæ vaticinantur in nomine meo, non misi eos, et non præcepi eis, neq; locutus sum ad eos: visionem mendacem, & diuinationem fraudulentam, & solutionem cordis sui prophetant vobis.

Cap. 23. 32. Ecce ego ad prophetas ait Dominus, qui assumunt linguas suas & aiunt, dicit Dominus. Ecce ego ad prophetas somniantes mendaciũ, ait Dominus, qui narrauerunt ea, & seduxerunt populum meum in mendacio suo, & in miraculis suis, cùm ego non misissem eos nec mandassem eis, qui nihil profuerunt populo huic dicit Dominus.

Cap. 27. 15. Qui non misi eos dicit Dominus, & ipsi prophetant in nomine meo mendaciter, vt eijciant vos & pereatis tã vos quàm prophetæ qui vaticinantur vobis.

Ezech. 13. 6. Vident vana & diuinant mendacium dicentes: Ait Dominus, cũ Dñs non miserit eos, & perseuerauerũt confirmare sermonẽ.

Seipsos intrudunt.

Vnde pater eorum diabolus ait.

3. Reg. 22. 22. EGrediar & ero spiritus mẽdax in ore omniũ prophetarũ eius.

Ierem. 14. 13. Et dixi a, a, a, Domine Deus, prophetæ dicunt eis: non videbitis gladium, & fames non erit vobis, sed pacem veram dabit vobis in loco isto. Et dixit Dominus ad me: Nõ misi eos, & non præcepi eis, neq; loquutus sum ad eos, visionem mendacem, & diuinationem fraudulentam & seductionem cordis sui prophetant vobis.

23. 21. Non mittebam prophetas et ipsi currebant, non loquebar ad illos, & ipsi prophetabant vobis.

Ezech. 13. 3. Væ prophetis insipientibus qui sequuntur spiritũ suũ et nihil

vident. Quasi vulpes in desertis, Prophetæ tui Israël erant. Non ascendistis ex aduerso, neque opposuistis murum pro domo Israel, vt staretis in prælio in die domini. Vident vana, & diuinant mendacium, dicentes: Ait dominus: cùm dominus non miserit eos, & perseuerauerunt confirmare sermonem. Nunquid non visionem cassam vidistis, & diuinationem mendacem locuti estis? & dicitis, ait dominus: cùm ego non sim locutus.

Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis permansissent vtique nobiscum. *1 Ioan. 2. 19.*

Simplices seducunt.

Si surrexerit in medio tui Prophetes, aut qui somnium se vidisse dicat, & prædixerit signum atque portentum, & euenerit quod locutus est, & dixerit tibi eamus & sequamur deos alienos, quos ignoras, & seruiamus eis: non audies verba prophetæ illius, vt somniatoris, quia tentat vos dominus Deus vester, vt palàm fiat, vtrum diligatis eum an non, in toto corde, & in tota anima vestra. *Deut. 13. 1.*

Stupor & mirabilia facta sunt in terra, Prophetæ prophetabāt mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus suis. *Ierem. 5. 31.*

Et curabant contritionem filiæ populi mei cum ignominia, dicentes: Pax pax, & non erat pax. *6. 14.*

Et in prophetis Hierusalem vidi similitudinem adulterantium & iter mendacij: & confortauerunt manus pessimorum, vt non conuertatur vnusquisque à malitia sua. *23. 14.*

Hæc dicit dominus exercituum: Nolite audire verba prophetarum, qui prophetant vobis, & decipiunt vos. Visionem cordis sui loquuntur, non de ore Domini. *Ibidem. 16.*

Si stetissent in consilio meo, auertissem vtique eos à via sua mala & à cogitationibus suis pessimis. *Ibidem. 22.*

Audiui quæ dixerunt prophetæ, prophetantes in nomine meo mendacium, dicentes: Somniaui, somniaui. Vsquequo istud est in corde prophetarum vaticinantium mendacium, & prophetantium seductores cordis sui. *Ibidem. 25.*

Prophetę tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant tibi iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent. *Thren. 2. 14.*

Prophetæ autem eius liniebant eos absque temperamento videntes vana, & diuinantes ei mendacium. *Ezech. 22. 28*

Scitote Israel stultū prophetam, insanum virum spiritualem. Speculator Effraim cum Deo meo: propheta laqueus ruinæ factus est super omnes vias eius, in somnia in domo Dei eius. *Osee. 9. 7.*

Surgent enim pseudochristi & pseudoprophetę & dabunt signa *Mat. 24. 24.*

na & prodigia. Nolite credere.
2.cor.11.13. Nam eiusmodi pseudoapostoli, sunt operarij subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi.
Colloss.2.8. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum.
2.Pet.2.1. Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis in eum qui emit eos.
3.3. Hoc primùm scientes, quòd venient in nouissimis diebus illusores.

Factis se produnt.

Deut.18.20. PROPHETA aût qui arrogantia depreuatus voluerit loqui in nomine meo quę ego nõ pręcepi illi vt diceret, interficietur
Esaie.28.7. Sacerdos & propheta nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt à vino, errauerunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignorauerunt iudicium.
Sopho.3.4. Prophetæ eius vesani, viri infideles.
Math.7.15. Attendite à falsis prophetis. Nunquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus?

Pœnam super se inducunt.

Deut.13.5. PROPHETA autem ille aut fictor somniorum interficietur, quia locutus est vt auerteret vos à Domino Deo vestro, qui redemit vos de domo seruitutis.
Esa.9.15. Propheta docens mendacium ipse est cauda.
Iere.14.15. Idcirco hæc dicit Dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo, quos ego non misi. In gladio & fame consumentur prophetæ illi, & populi, quibus phophetant, erunt proiecti in vijs Hierusalem, præ fame & gladio.
23.11. Propheta namque & sacerdos polluti sunt, & in domo mea inueni malum eorum, dicit Dominus. Idcirco via eorum erit qua si lubricum in tenebris, impellentur & corruent in ea: afferam enim super eos mala, annum visitationis eorum, ait Dominus.
Ibidem.31. Propterea ecce ego ad propheta, ait Dominus: qui furantur verba mea vnusquisque à proximo suo.
28.15. Et dixit Hieremias phopheta. Audi Anania, non misit te Dominus, & tu confidere fecisti populum istum in mendacio. Idcirco dicit Dominus. Ecce, ego mittam te à facie terræ: hoc anno morieris, aduersus enim Dominum loquutus es.
Ezech.13.9. Propterea hæc dicit dominus Deus. Quia locuti estis vana & vidistis mendacium, ideo ecce ego ad vos, & erit manus mea

super

super prophetas qui vident vana,& diuinant mendacium, in con silio populi mei non erunt,& in scriptura domus Israel non scri bentur, nec in terra Israel ingredientur: eo quod deceperint populum meum, dicentes: Pax, pax,& non est pax.

Hæc dicit dominus Deus. Super prophetas qui seducunt populum meum, qui mordent dentibus suis,& prædicant pacem, & si quis non dederit in ore eorum quippiam, sanctificant super eum prælium. Propterea nox vobis pro visione erit, & tenebræ vobis pro diuinatione. *Michea. 3. 5.*

PTOLEMÆVS *oppugnatur ab Antiocho, 1. Mach. 1, 19. init amicitiam cum Alexandro filio Antiochi, 10. 51, pugnat cum Alexandro, & moritur, 11, 1, 18*

Ptolemæus Macer veneno vitam suam finiuit, 2 Mach. 10, 12, 13.

PVBLIVS *suscipit hospitio Paulum, Act. 28. 8.*

Punitio diuina fit per Angelos.

FACTVM est igitur in nocte illa, venit angelus Domini et percussit in castris Assyriorum 18500. *4. Reg. 19. 35*

Confestim percussit eum Angelus domini eo quòd non dedisset honorem Deo: et consumptus à vermibus exspirauit. *Act. 12. 23.*

Per homines.

VÆ Assur, virga furoris mei, et baculus ipse est. In manu eius indignatio mea. 6. Ad gentem fallacem mittam eum, et contra populum furoris mei mandabo ei vt auferat spolia, et diripiat prædam, et ponat illum in conculcationem, quasi lutum platearum. 7. Ipse autem non sic arbitrabitur, et cor eius non ita æstimabit, sed ad conterendum erit cor eius. *Esai. 10. 5*

Et erit cum compleuerit Dominus omnia opera sua in monte Syon, visitabo super fructum magnifici cordis Regis Assur, *Ibidem. 12.*

Fili hominum Nabuchodonosor rex Babylonis, seruire fecit exercitum suum seruitute magna aduersus Tyrum: et merces nō est reddita ei neque exercitui eius de Tyro, pro seruitute qua seruiuit mihi aduersus eam. 19. Propterea hæc dicit dominus: Ecce ego dabo Nabuchodonosor regem Babylonis in terra AEgypti et accipiet multitudinem eius, et deprædabitur manubias eius et erit merces exercitui illius, et diripiet spolia eius. *Ezech. 29. 18.*

Punitio malorum necessaria.

MALEFICOS non patieris viuere. *Exodi. 22. 18*

Tolle cunctos principes populi, et suspende eos contra solem in patibulis, et auertatur furor meus ab Israel. *Numer. 25. 4.*

Impijs et peccatoribus reddet vindictam. *Eccle. 12. 4.*

Apocal. 2. 19. Noui opera tua et fidem et charitatem tuam, et ministerium et patientiam, et opera tua nouissima plura prioribus. 20. Sed habeo aduersus te pauca, quia permittis mulierem Iezabel (quæ se dicit Prophetam) docere & seducere seruos meos, fornicari & manducare de idolothytis.

Ordinata.

Deut. 24. 16. NON occidentur patres pro filijs, nec filij pro patribus: sed vnusquisque pro peccato suo morietur.

27. 25. Maledictus qui accipit munera vt percutiat animam sanguinis innocentis.

Sapien. 11. 17. Per quæ quis peccat, per hæc et torquetur.

Ecclef. 33. 30. Verum sine iudicio nihil facias graue.

Ioan. 8. 7. Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidē mittat.

19. 11. Non haberes potestatem aduersus me vllam, nisi datum tibi esset desuper, (ait dominus Pilato).

1. Tim. 5. 21. Testor coram Deo et Christo Iesu, et electis Angelis, vt hæc custodias.

Fructifera.

Prou. 19. 25. PESTILENTE flagellato stultus sapientior erit, si autem corripueris sapientem intelliget sapientiam.

20. 30. Liuor vulneris absterget mala, et plagę in secretioribus vētris

21. 11. Mulctato pestilente sapientior erit paruulus.

1. Tim. 5. 20. Peccantes coram omnibus argue, vt cæteri timorē habeant.

Purgatorium. i. Locum vbi sunt animæ quæ viuorum precibus & operibus iuuari possunt, & purgantur, esse confirmatur.

2. Mach. 12. 43 ET facta collatione duodecim milia dragmas argenti misit (Iudas Machabæus) Hyerosolimam offerri pro peccato sacrificiū, benè et religiosè de resurrectione cogitans. 46. Sācta ergo et salubris est cogitatio pro defūctis exorare vt à peccatis soluātur

Mat. 5. 25 Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, et tunc veniens offeres munus tuum.

Cap. 12. 32. Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei, qui autem dixerit contra spiritum sanctum non remittetur ei neque in hoc sęculo neque in futuro.

1. Corint. 3. 13. Vniuscuiusque opus manifestum erit, dies enim Domini declarabit quia in igne reuelabitur, & vniuscuiusq; opus qualiter sit ignis probabit, si cuius opus manserit quod superędificauit, mercedem

eedem accipiet, si cuius opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem.

Vt in nomine Iesu omne genu flectatur cælestium, terrestriũ, & infernorum, & omnis lingua confiteatur quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris. *Philip. 2. 10.*

Det illi dominus inueuire misericordiam à domino in die illa, & quanta Ephesi ministrauit, tu melius nosti. *2. Timot. 1. 18.*

Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat & dabitur ei vita peccanti non ad mortem, est peccatum ad mortem non pro illo dico vt roget quis. *1. Ioan. 5. 16.*

Et nemo poterat neque in cœlo neque in terra, neque subtus terram aperire librum neque respicere illum. 13. Et omnem creaturã quæ in cælo est & super terram, et sub terra, et quæ sunt in mari & quę in eo omnes audiui dicentes. Sedenti in throno & agno benedictio &c. *Apoc. 5. 3.*

Panem tuum & vinum tuum super sepulturam iusti constitue & noli ex eo manducare et bibere cum peccatoribus. *Tob. 4. 18.*

Mortuo non prohibeant gratiam. Malac. 3. 3. *Eccles. 7. 37.*

Pusillanimitas vituperabilis.

EXPECTABAM eum qui saluum me fecit à pusillanimitate spiritus & tempestate. *Psalm. 54. 9.*

Noli esse pusillanimis in animo tuo. *Eccles. 7. 9.*

Dicite Pusillanimis: confortamini, & nolite timere. *Esai. 35. 4.*

Consolamini pusillanimes. *1. Thes. 5. 14.*

Quadragesimalis ieiunij exempla, vide Ieiunium. Moises.

INGRESSVS QVE Moises medium nebulæ ascendit in montem & fuit ibi. 40. diebus et. 40. noctibus. *Exod. 24. 18.*

Fuit ergo ibi cum Domino quadraginta dies, & 40. noctes, panem non comedit, et aquam non bibit, & scripsit in tabulis verba fœderis decem. Idem repetitur Deut. 9. 9. *Cap. 34. 28.*

Et procidi ante dominum sicut prius. 40 diebus et noctibus panem non comedens & aquam non bibens, propter omnia peccata vestra quæ gessistis contra Dominum & eum ad iracundiam prouocastis (*Elias*). *Deut. 9. 18.*

Qui cùm (Elias) surrexisset comedit & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius. 40. diebus, et. 40. noctibus vsque ad montem Dei Horeb. *Christus.* *3. Reg 19. 8.*

Et cùm ieiunasset (Christus) 40. Diebus & 40. noctibus postea esurijt. *Mat. 4. 2.*

Quæstiones inutiles quæ sunt vitandæ.

Gen.3.1. Qui dixit,ad mulierem (scilicet serpens) cur hoc præcepit vobis Deus vt non comederetis ex omni ligno paradisi.6. Vidit igitur quod bonum esset lignum ad vescendum et pulchrum oculis, aspectuque delectabile, et tulit de fructu illius et comedit deditque viro suo qui comedit.

Prou.25.27 Sicut qui mel multum cōmedit non est ei bonum,sic qui scrutator est maiestatis,opprimetur a gloria.

Eccl.:s.7.11 Ne dicas quid putas causæ est quod priora tempora meliora fuêre quam nunc sunt? stulta enim est eiusmodi interrogatio.

Eccle.3.22. Altiora te ne quęsieris,etfortiora te ne scrutatus fueris,sed quę pręcepit tibi Deus illa cogita semper,et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus.

Matt. 24.3 Sedente autem eo (Christo) super mōtem olivueti,accesserunt ad eum discipuli secretò dicentes. Dic nobis quādo hæc erunt? (scilicet euersio templi, bella,et persecutiones) et quod signum aduentus tui,et consummationis sæculi?

Ioan.6.52. Litigabant ergo Iudęi ad inuicem dicentes:Quomodo potest hic dare nobis carnem suam ad manducandum? cā.21.21.

Act.1.6. Qui conuenerant interrogabant eum dicentes:Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel? Dixit autem eis. Non est vestrum nosse tempora vel momenta quę pater posuit in sua potestate.1.Tim.1.4.ca.6.3.

2.Tim.2.16. Prophanas autem et vaniloquia deuita, multū enim proficiūt ad impietatem, et sermo eorum vt cancer serpit ex quibus est Hymineus et Philetus.

Titum 3.9. Stultas autem questiones, & genealogias, et contentiones et pugnas legis deuita,sunt enim inutiles et vanæ.

Quiescendum à peccatis.

Rom. 6. 6. HOc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati vt vltra non seruiamus peccato,per totum capit.

Galat.2.18. Si enim quæ destruxi iterum hæc ędifico pręuaricatorem me constituo. Ego enim per legem legi mortuus sum vt Deo viuam.

Quies contingit populo Dei.

Hebr.4.9. ITAQVE relinquitur Sabbathismus populo Dei qui enim ingressus est in requiem eius,etiam ipse requieuit ab operibus suis,sicut à suis Deus.

Quietem & pacem certam consequentur Iusti.

Iusto-

Iustorum autem animæ in manu Dei sunt,& non tanget illos tormentum mortis, 3. Et ab itinere iusto abiecerunt in exterminium,& quod à nobis est iter exterminij, illi autem sunt in pace,& si coram hominibus tormenta passi sunt spes illorum immortalitate plena est. *Sapien. 3. 1.*

O quàm pulchra est casta generatio cum claritate,immortalis est enim memoria illius,quoniam apud Deum nota est & apud homines. *Cap. 4. 1.*

Veniat pax,requiescat in cubili suo qui ambulat in directione sua. *Esa. 57. 2.*

Factum est autem vt moreretur mendicus & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ, mortuus est autem & diues,& sepultus est in inferno. *Luc. 16. 22.*

Et audiui vocem de cælo dicentem mihi,scribe,beati mortui qui in Domino moriuntur. *Apoca. 14. 13*

Quietem inuenire animæ suæ.

HÆc dicit Dominus state super vias & videte & interrogate de semitis antiquis quæ sit via bona,et ambulate in ea,& inuenietis refrigerium animabus vestris. *Hyere, 6. 16.*

Tollite iugum meum super vos & discite a me quia mitis sum & humilis corde et inuenietis requiem animabus vestris. *Matth. 11. 29*

R

RABBA *obsidetur, 2. Reg. 11, 1. ✝ 12, 26. 1. Paral. 20. 1.*

RABSACES, *Sennacherib archipincerna. 4. Re. 18, 17. Esa. 36, 37.*

RACHAB *exploratores missos in vrbem Iericho, excipit hospitio, Ios. 2, 1, Iac. 2. 25 seruatur cum suis, Ios. 6, 17, 23.*

Rachab vxor Salmon, 1. Par. 2, 11. Matth. 1, 5.

RACHEL *pascis oues patris sui. Genes. 29. 9. traditur Iacob in vxorem, 29, 29. clam tollit idola patris sui, 31, 19. ob difficultatem partus periclitatur, 35, 17.*

RAPHAEL *angelus Domini, medicus & dux Tobiæ, Tob. 5, 5 ✝ 6 ✝, 12. 12.*

Rationem Deo quisque pro se redditurus est.

DIco autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. *Mat. 12. 36.*

Ideo assimulatum est regnum cælorum homini Regi qui voluit rationem ponere cum seruis suis. *Cap. 18. 23.*

Cũ aũt venerit filius hominis,in maiestate sua&õnes Angelicũ *Ca. 25. 31.*

eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suę, & congregabuntur ante eum omnes gentes, et separabit eos ab inuicem sicut pastor segregat oues ab hœdis, & statuit oues quidem à dextris suis, hędos autem à sinistris, &c. per totum caput.

Rom.14.12. Itaque vnusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo.

2.Cor.5.10. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis prout gessit, siue bonum siue malum.

RAZIAS *Iudeus gladio se interimit, 2.Machab.14.37. 41.*

RAZON *aduersarius Israelis, 3.Reg. 11.23.*

REBECCA *filia Bathuelis, Genes.22.23. Vxor Isaac, 24, 50. parit geminos, 25, 24.*

RECHAB *pater Ionadab, amici Iehu regis Israel, 4.Reg.10, 15.*

Recidiuatio socorditer committitur.

Prou.26.11. SICVT canis qui reuertitur ad vomitum suum: sic imprudens qui iterat stultitiam suam.

Iere.2.36. Quàm vilis facta es nimis, iterans vias tuas.

Galat.2.18. Si enim quæ destruxi, iterum hæc reædifico, præuaricatorem me constituo.

Heb.6.4. Impossibile enim est eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cœleste, & participes facti sunt Spiritus sancti, gustauerunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutésque seculi venturi, & prolapsi sunt, rursus renouari ad pœnitentiam.

2.Petri.2.2. Si enim refugientes coinquinationes mundi, in cogitatione Domini nostri & saluatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiæ, quàm post agnitam retrorsum conuerti ab eo, quod illis traditum est in sancto mādato. Contingit enim eis illud veri prouerbij: Canis reuersus ad vomitum suum, et Sus lota in volutabro luti.

Grauiter punitur.

Eccles.2.18. VÆ vobis, qui amisistis patientiam, desertisque rectis itineribus ad praua diuertistis.

Ezech. 3. 20. Sed et si conuersus iustus à iustita sua fuerit, et fecerit iniquitatem, ponā offendiculum coram eo, in peccato suo morietur.

Matt. 12, 44. Cùm autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quęrens requiem et non inuenit. Tunc dicit: Reuer

tur in domum meam vnde exiui. Et veniens, inuenit eam vacantem, scopis mundatam & ornatam. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus secum nequiores se, & intrantes habitant ibi: & fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus.

Salubriter relinquitur.

ECCE sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. *Ioan.* 5. 14.

Vade & iam amplius noli peccare. 8. 11.

Si mortui sumus peccato, quomodo viuemus in illo. *Rom.* 6. 2.

Euigilate iusti, & nolite peccare. 1. *Cor.* 15. 34.

Redimere nouit Deus suos multis modis ex angustia.

LOT angelis hospitio susceptis à Sodomitis vim patiens cùm vxore, & vtraque filia, à Sodomitico ereptus incendio, vxorem in via amisit. Per totum capit. *Gen.* 19. ✝.

Pharao Israelêm persequens, & mare per siccum post illum ingrediens, cum vniuerso equitatu & curribus submergitur. *Exodi.* 14. ✝.

Cumque intrasset (Iethro socer Moysis) tabernaculum, narrauit Moises cognato suo cuncta quæ fecerat Dominus Pharaoni, & AEgyptijs propter Israel, vniuersumque laborem qui accidisset eis in itinere, & quod liberauerat eos Dominus. 1. Reg. 13. 14. *Cap.* 18. 8.

Itaque cum vidissent principes equitatus Iosaphat dixerunt Rex Israel est iste, & circundederunt eum dimicantes, & ille clamauit ad Dominũ & auxiliatus est ei atq; auertit eos ab illo. 2. *Para.* 18. 31

Erubui enim petere regem auxilium & equites qui defenderent nos ab inimico in via, quia dixeramus Regi, manus Dei nostri est super omnes qui quærunt eum in bonitate, & imperium eius & fortitudo eius, & furor super omnes qui derelinquunt eum. Psalm. 4. 9. 1. *Esdre.* 8. 22

Ne timeas quia ego tecum sum, ne declines quia ego Deus tuus, confortaui te & auxiliatus sum tibi, & suscepit te dextera iusti mei. *Esa.* 41. 10.

Noli timere (Israel) quia redemi te & vocaui te nomine tuo meus es tu. Cùm transieris per aquas tecum ero, & flumina non operient te, cùm ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te. *Cap.* 43. 1.

Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, & surrexit properè, & ait optimatibus suis, nónne tres viros misimus in medium ignis compeditos? &c. *Dan.* 3. 91.

Daniel regi respondens ait, Rex in æternum viue, Deus meus *Cap.* 6. 21.

misit Angelum suum, & conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi, quia coram eo iustitia inuenta est in me. Sed & coram te, rex, delictum non feci. Tunc vehementer rex gauisus est, super eo, & Danielem præcepit educi de lacu, & nulla læsio inuenta est in eo, quia credidit Deo suo.

2. Pet. 2. 9. Nouit Dominus pios de temptatione eripere, iniquos verò in diem iudicij reseruare cruciandos.

Regeneratio (vide) *homo*.

Redemptionis a peccatis ortus.

Psal. 18. 15. DOMINE adiutor meus & redemptor meus.

110. 9. Redemptionem misit Dominus populo suo.

129. 7. Quia apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio. Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.

Esa. 50. 1. Ecce enim in iniquitatibus vestris venditi estis, & in sceleribus vestris dimisi matrem vestram, quia veni & non erat vir, vocaui & non erat qui audiret. Nunquid abbreuiata & paruula facta est manus mea, vt non possim redimere? aut non est in me virtus ad liberandum?

Modus.

Esa. 52. 3. SOLVE vincula colli tui captiua filia Sion. Gratis venundati estis, & sine argento redimemini.

Apoc. 5. 9. Dignus es Domine accipere librum, & aperire signacula eius: quoniam occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo.

Fructus.

Esa. 52. 9. GAVDETE & laudate simul deserta Hierusalem, quia consolatus est Dominus populum suum, redemit Hierusalem.

Tit. 2. 14. Qui dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate.

Regeneratio est mutatio carnis in spiritum.

Ioan. 3. 5. RESPONDIT Iesus. Amen Amen dico tibi (Nicodeme) nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non potest introire in regnum Dei.

Carnalium affectionum, in spiritualem affectum.

Rom. 8. 5. QVI enim secundum carnem sunt, quæ carnis sunt sapiunt, qui verò secundum spiritum sunt, quę spiritus sunt sapiunt.
13. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini, si autem spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis.

Infidelitatis in fidem.

Ioan. 1. 12. QVOTQVOT autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, hijs qui credunt in nomine eius.

Omnes enim estis filij Dei, per fidem in Christo Iesu. Gal. 3. 26.

Omnis qui credit, quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est, et omnis qui diligit eum qui genuit, diligit et eum qui natus est ex eo. 1. Ioan. 5. 1.

Innouatio mentis per spiritum sanctum.

CVM autem benignitas et humanitas apparuit, nostri Dei, non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam, saluos nos fecit, per lauacrum regenerationis, et renouationis spiritus sancti, quem effudit in nos abundè per Iesum Christum saluatorem nostrum. Titum. 3. 5.

Quoniam autem estis filij, misit Deus spiritum filij sui, in corda vestra clamantem, Abba pater. Gal. 4. 6.

Atque adeo carnalis natura, in diuinam naturam.

PER quem (Iesum) maxima & pretiosa nobis promissa donauit, vt per hæc efficiamini diuinæ consortes naturæ, fugientes eius, quæ in mundo est concupiscentiæ correptionem. 2. Pet. 1. 4.

In quo (Christo) & circuncisi estis, circuncisione non manu facta, in expoliatione corporis carnis, (sed) in circuncisione Christi. Collos. 2. 11.

Vt qui mali sumus sanctificemur.

ET hęc quidem fuistis (scilicet fornicarij idolis seruientes) sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis, in nomine domini nostri Iesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. Ephes. 5. 8. 1. Cor. 6. 11.

Regenerati interius etiam exterius in nouitate vitæ ambulant.

IN Christo baptisati sumus, vt mortui peccato, deinceps in nouitate vitæ ambulemus, sicut Christus semel mortuus, ac sepultus, ad nouam vitam non amplius moriturus resurrexit &c. per totum caput. Rom. 6. 4.

Nunc autem soluti sumus à lege mortis, in qua detinebamur ita vt seruiamus in nouitate spiritus, & non in vetustate literæ. Cap. 7. 6.

Obsecro itaque vos fratres, per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra, hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. 2. Cor. 5. 15. 2. Pet. 4. 1. Cap. 12. 1.

Deponite vos secundum pristinam, conuersationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Ephes. 4. 22.

Nolite mentiri inuicē, expoliantes vos veterē hominem, cum actibus suis, & induētes nouū eū, qui renouatur in agnitionem, Collos. 3. 6.

secun-

secundum imaginem eius, qui creauit illum.

1.Cor. 5.7. Expurgate vetus fermentum, vt sitis noua conspersio sicut estis azimi: etenim pasca nostrum immolatus est Christus.

Reges quid facere, quidue fugere debeant.

Deut.17.19. POSTQVAM autem sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis huius, in volumine, accipiens exemplar à sacerdotibus leuiticæ tribus, & habebit secum, legetque illud omnibus diebus vitæ suæ, vt discat timere Dominũ Deum suum, & custodire verba & ceremonias eius, quæ in lege præcepta sunt.

1. Reg. 8. ‡ Filijs Samuelis ad auaritiam declinantibus, petit populus sibi regem, quibus Samuel iubente Domino, ius regis prædicit, sed non auditur.

3.Reg. 10. 9. Sit Dominus Deus tuus benedictus cui complacuisti & posuit te super thronum Israel, eò quod dilexerit Dominus Israel in sempiternum, & constituit te regem vt faceres iudicium & iustitiam.

2.Paral.19.5. Constituitque Iosaphat iudices terræ, in cunctis ciuitatibus Iuda munitis per singula loca, & præcipiens iudicibus: videte ait, quid faciatis, non enim hominis exercetis iudicium, sed Dei & quodcunque iudicaueritis in vos redundabit. &c.

Sap. 6. ‡. Reges & iudices, ad sapientiam & iustitiam sectandam exhortatur, ostendens quàm graue maneat, iniustis rectoribus supplicium. &c. Item Cap. 9. per totum.

Iob.34. 30. Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi. Prou.14.25. Cap. 19.12.

Psal. 2.10. Et nunc reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Psalm, 100. per totum.

Prou. 20. 8. Rex qui sedet in solio Iudicij, dissipat omne malum intuitu suo.26. Dissipat impios rex sapiens, & incuruat super eis seruicẽ.

Cap.28.15. Leo rugiens & vrsus esuriens, princeps impius super populum pauperem.

Cap.29.4. Rex iustus erigit terram, vir auarus destruit eam. 14. Rex qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in æternum firmabitur.

Cap. 31. 4. Noli regibus o Lamuel, noli regibus dare vinum, quia nullum secretum est, vbi regnat ebrietas, ne forte bibant & obliuiscantur iudiciorum ,& mutent causam filiorum pauperis.

Hierem. 22.2. Audi verbum Domini rex Iuda qui sedes super solium Dauid tu & serui tui & populus tuus qui ingredimini per portas istas. Hæc dicit Dominus, facite iudicium & iustitiam, & liberate vi

oppressum

oppressum de manu calumniatoris. &c. (vide) *Superiorū officium*

Regnum Dei vim patitur.

A diebus autem Ioannis Baptistæ vsque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. *Mat.* 11. 12.

Lex & prophetæ vsque ad Ioannem, ex eo regnum Dei euangelizatur, & omnis in illud vim facit. *Luc.* 16. 16.

Qui vicerit possidebit hæc & ero illi Deus, & ille erit mihi filius. Galat. 5. 16. Apoc. 2*. & Cap. 3*. *Apoc.* 21. 7.

Regnum Dei Spirituale internum & æternum.

NON auferetur sceptrum de Iuda, & dux de fœmore eius donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. *Genes.* 49. 10.

Videbo eum sed non modò intuebor illum, sed non propè, orietur stella ex Iacob, & consurget virga de Israel, & percutiet duces Moab vastabitque omnes filios Seth. *Num.* 24. 17.

Dominum formidabunt aduersarij eius, super ipsos in cælis tonabit, Dominus iudicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui. Cap. 7. 9. 10. 1. Paral. 18. 11. Cap. 29. 2. 4. 1. *Reg.* 2. 10.

Astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnū, aduersus Dominum, & aduersus Christum eius. 6. Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montē sanctum eius, prædicans præceptum eius. *Psalm.* 2. 2.

Et Dominus in æternum permanet, parauit in iudicio thronum suum. &c. 9. 8.

Reminiscentur & conuertentur ad Dominum vniuersi fines terræ, & adorabunt in conspectu eius, vniuersæ familiæ gentium. 71. 1. 109*. 21. 28.

Sedes tua Deus in sæculum sæculi, virga directionis virga regni tui. 44. 7.

Gloriam regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur. 144. 1.

Paruulus enim, natus est nobis, & filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius, & vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis, pater futuri sęculi, princeps pacis. *Esa.* 9. 6.

Vaticinatur Christi natiuitas, iudicium, exaltatio, conuersio populorum, & gentium ad Christum, & gloria sepulchri eius. Item conuersio reliquiarum, Israel ad Deum, ac fides gentium. *Cap.* 11. ‡.

Super montem excelsum, ascende tu qui euangelizas Syon, exalta in fortitudine vocem tuam, qui euangelizas Iherusalem exalta noli timere, dic ciuitatibus Iudæ, ecce Deus vester. Cap. 42. *Cap.* 40. 9.

42. 1. Ierem. 33. *.

Hyere. 23. 5. Ecce dies veniunt dicit Dominus, & suscitabo Dauid germen iustum, & regnabit rex & sapiens erit, & faciet iudicium & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confidenter, & hoc est nomen quod vocabunt eum, Dominus iustus noster.

Ezech. 34. 23 Et suscitabo super eas pastorem vnum qui pascat eas, seruum meum Dauid, ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem, Cap. 37. 24.

Dan. 2. 44. In diebus autem regnorum illorum, suscitabit Deus cæli regnum, quod in æternum non dissipabitur, & regnum eius alteri populo non tradetur, comminuet autem, & consumet vniuersa regna hæc, & ipsum stabit in æternum.

Cap. 7. 14. Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnorũ, & omnes populi, tribus, & linguæ ipsi seruient, potestas eius, potestas æterna, quæ non auferetur, & regnum eius, quod non corrumpetur. 27. Regnum autem & potestas, & magnitudo regni, quę est subter omne cœlum, detur populo sanctorum altissimi, cuius regnum, regnum sempiternum est, & omnes reges seruient ei, & obedient. Cap. 9. 24. 25.

Michea. 4. 1. Et erit in nouissimo dierum, erit mons domus Domini præparatus in vertice montium, & sublimis super colles, & fluent ad eum populi. 4. Cap. 5. 1.

Zach. 9. 9. Exulta satis filia Syon, iubila filia Iherusalem ecce rex tuus veniet tibi iustus & saluator, ipse pauper ascendens super asinum, & super pullum filium asinæ.

Mat. 6. 10. Adueniat regnum tuum. Item Cap. 13. *

Luc. 1. 28. Et ingressus Angelus ad eam, dixit: Aue gratia plena Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.

Cap. 12. 31. Veruntamen quærite primùm regnum Dei, & hęc omnia adijcientur vobis, nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Cap. 22. 29.

Luc. 17. 21. Ecce regnum Dei intra vos est.

Cap. 18. 36. Respondit Iesus, regnum meum non est de hoc mundo, si ex mundo esset, regnum meum: ministri mei vtique decertarent, vt non traderer Iudæis, nunc autẽ, regnũ meũ non est hic.

1. Cor. 4. 20. Non in sermone est regnum Dei, sed in virtute.

1. Tim. 1. 17. Regi autem sæculorum immortali, inuisibili, soli Deo honor & gloria, in sæcula sæculorum, amen.

Hebr. 1. 8. Tronus tuus Deus, in sæculum sæculi, virga æquitatis virga regni tui. Cap. 2. 9.

Regnum Dei percipitur.

Quæ-

QVÆRITE ergo primùm regnum Dei, & iustitiam eius. *Matt. 6. 33.*

A diebus autem Ioannis Baptistæ vsque nunc, regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. *11. 12.*

Simile est regnum cœlorum homini patri familias. Conuentione autem facta cum operarijs ex denario diurno, misit eos in vineam suam. *20. 1.*

Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam, vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo. *Ibidem.23.*

Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem & remissionem peccatorum. *Collos. 1.13.*

Nam si commortui sumus, & conuiuemus: si sustinebimus, & conregnabimus. *2.Tim.2.11.*

Negligitur.

DICO autem vobis, quòd multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Iacob in regno cœlorum: filij autem regni eiicientur in tenebras exteriores. *Math.8. 11.*

Amen dico vobis, quia publicani & meretrices præcedent vos in regno Dei. Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiæ: & non credidistis ei, publicani & meretrices crediderunt ei. *21. 31.*

Simile est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. *22. 2.*

Intrauit autem rex. &c. *Ibidem. 11.*

Simile est regnum cœlorum decem virginibus, &c. *25. 1.*

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocauit multos. Et misit seruum suum hora cœnæ dicere inuitatis vt venirent, quia parata sunt omnia. Et cœperunt simul omnes excusare. *Luc. 14. 16.*

An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare: neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. *1. Cor. 6. 9*

Stabilitur.

IN diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus cœli regnum, quod in æternum non dissipabitur. *Dan. 2. 44.*

Et dabit illi Dominus Deus sedem Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. *Luc. 1. 33.*

Regnum terrenum consilio firmatur.

Ab

vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlis, & veni sequere me. Idem verbatim Luc. 18.21.

Respondens Iesus ait: Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros, propter me & propter euangelium: qui non accipiet centies tantū nunc in tempore hoc: domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros cum persecutionibus, & in sæculo futuro vitam æternam. Mar.10.29.

Reliquiæ & vestes sanctorum quam vim à Deo habeant, quidue per eas operetur Deus. Vt pallium Eliæ.

ELiseus indiuiduus Eliæ comes, Iordanem, aqua Eliæ pallio diuisa, cum illo transit: Elia autem in cœlum igneo curru rapto, duplicem illius spiritum accipit, ac pallio Eliæ rursum Iordanis aquas diuidit &c. 14. Percussitque aquas (scilicet pallio Eliæ) & diuisæ sunt huc atque illuc (aquæ) & transijt Eliseus. 4.Reg.2.

Per ossa Elisei.

QVidam autem sepelientes hominem viderunt latrunculos, & proiecerunt cadauer in sepulchrum Elisei, quod cùm tetigisset ossa Elisei, reuixit homo, & stetit super pedes suos. 4.Reg.13.21.

Fimbria Christi.

ET ecce mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius, dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius, salua ero. Mat.9.20.

Et rogabant eū vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicunque tetigerunt, salui facti sunt. Cap.14.36.

Sudaria Pauli.

ITa vt etiam super languidos deferrentur à corpore eius sudaria, vel semicincta, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. Act.19.12.

Vmbra Petri.

ITa vt in plateas eijcerent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabbatis, vt veniente Petro, saltem vmbra illius obumbraret quenquam illorum, & liberarentur omnes ab infirmitatibus suis. Act.5.15.

Remittendum proximo in nos peccanti.

Ecclef.28.8. MEmorare timorem Dei,& non irafcaris proximo tuo.
Mat.5.23. Ego autem dico vobis, quia omnis qui irafcitur fratri fuo, reus erit iudicio, qui autem dixerit fratri fuo Racha,reus erit confilio,qui autem dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis.

Cap.6.12. Et dimitte nobis debita noftra,ficut & nos dimittimus debitoribus noftris.

Cap.18.22. Dixit illi Iefus(petenti quoties condonandum effet fratri fuo in illum peccanti) non dico tibi vfque fepties, fed vfque feptuagies fepties.35. Sic & pater vefter cœleftis faciet vobis, fi non remiferitis vnufquifque fratri fuo de cordibus veftris.

Luc.17.3. Attendite vobis: Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum,& fi pœnitentiam egerit, dimitte illi,& fi fepties in die peccauerit in te,& fepties in die conuerfus fuerit ad te, dicens, pœnitet me,dimitte illi.

Ephef.4.32. Eftote autem inuicem benigni, mifericordes, donantes inuicem, ficut & Deus in Chrifto donauit vobis.

Collof.3.13. Induite vos ergo ficut electi Dei, fancti, & dilecti, vifcera mifericordiæ, benignitatem, humilitatem,modeftiam, patiētiam,fupportantes inuicem & donantes vobifmetipfis,fi quis aduerfus aliquem habet quærelam, ficut & Dominus donauit vobis, ita & vos.

Repudij libellus.

Deut.24.1. SI acceperit homo vxorem & habuerit eam,& non inuenerit gratiam ante oculos eius, propter aliquam fœditatem, fcribet libellum repudij, & dabit ei in manu illius, & dimittet eam de domo fua.

Efaiæ.50.1. Hæc dicit Dominus: Quis eft hic liber repudij matris veftræ, quo dimifi eam? aut quis eft creditor meus, cui vendidi vos? Ecce in iniquitatibus veftris venditi eftis, & in fceleribus veftris dimifi matrem veftram. Ierem.3.3.

Malach.2.16. Cùm odio habueris (fcilicet vxorem tuam) dimitte dicit Dominus Deus Ifraël,operiet autem iniquitas veftimentum eius,dicit Dominus exercituum.

Mat.5.30. Quod fi oculus tuus dexter fcandalizat te, erue eùm, & proijce abs te, expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. Cap.19.7. Alludit ad illud Deuter.24.1. Item idem habetur. Marc.10.4.

RESPHA concubina Saul, ad quam ingreffus eft Abner.2. Reg. 3.7. Cufto.

3.7. *Custodit corpora eorum qui in crucem sublati erant.* 21. 10.

Resurrectio mortuorum & carnis ad gloriam facta mutatio.

EGo sum Deus patris tui, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob, abscondit Moyses faciem suam, non enim audebat aspicere contra Deum. **Exod.3.6.**

Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abscondas me donec pertranseat furor tuus, & constituas mihi tempus in quo recorderis mei? **Iob.14.13.**

Et rursum circundabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum. **Cap.19.26.**

Quia in diem perditionis seruatur malus, & ad diem furoris ducetur. **Cap.21.30.**

Venient mortui tui, interfecti mei resurgēt, expergiscimini & laudate qui habitatis in puluere, quia ros lucis ros tuus, & terrā Gigantum detrahes in ruinam. Cap.66.14. Dan.12.2. **Esa 26.19.**

Et dixit (Dominus) ad me: Vaticinare ad spiritum, vaticinare fili hominis, & dices ad spiritū, hęc dicit Dominus Deus: A quatuor ventis veni spiritus & insuffla super interfectos istos, vt reuiuiscant. **Ezech.37.9.**

Et dixit Dominus pisci, & euomuit Ionam in aridam. Sophon.3.8. **Ione.2.11.**

Et resuscitabo mortuos de locis suis, & de monumentis educam illos, quoniam cognoui nomen meum in Israël. Cap.14.35. **4.Esdr.2.16.**

Et in vltimo spiritu constitutus (Eleazarus) sic ait: Tu quidem scœlestissime in præsenti vita nos perdis, sed Rex mundi defunctos nos pro suis legibus, in æternæ vitę resurrectione suscitabit. 14. Et cùm iam esset ad mortem sic ait: Potius est ab hominibus morti datos spem expectare à Deo, iterum ab ipso resuscitandos, tibi enim resurrectio ad vitam non erit.23. **2.Mach.7.9.**

In illo die accesserunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionē, & interrogauerunt eum dicentes. &c. 31. De resurrectione autem mortuorum non legistis, quod dictum est à Deo dicente vobis Exod.3.6. Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob, non est Deus mortuorum, sed viuentium. Luc.20.35. **Mat.22.23.**

Sicut enim pater suscitat mortuos & viuificat, sic & filius quos vult viuificat. 28. Nolite mirari hoc, quia venit hora, **Ioan.5.21.**

qua omnes qui & monumentis sunt, audient vocem eius, & procedent.

Cap.6.39. Hęc est enim voluntas eius qui misit me patris, vt omne quid dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die. Act.24.15.

Cap.11.24. Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die

1.Cor.15.4 Christũ Docet Apostolus à mortuis resurrexisse, & nostrã astruit hic Apostolus resurrectionem secundum animam et corpus.

Collos.3.4. Cùm autem Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. 2.Cor.4.14.

1.Thess.4.13. Nolumus autẽ vos ignorare fratres de dormientibus, vt nõ contristemini, sicut & cæteri qui spem non habent. 16. Quoniam ipse dñs in iussu tubæ & voce archangeli, & in tuba descendet de cœlo, & mortui qui in Christo sunt, resurgent primi. 2.Tim.2.11.

Apoc.20.12. Et vidi mortuos magnos, & pusillos stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vitæ, & iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris secundùm opera ipsorum.

Diuina potentia consummatur.

Esa.26.19. VIuent mortui, interfecti mei resurgent.

Ezech.37.12. Ecce ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de sepulchris vestris, populus meus, & inducam vos in terram Israël.

Ioan.5.28. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes qui in monumẽtis sunt, audient vocẽ filij Dei. Et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ, qui verò mala egerunt in resurrectionem iudicij.

6.39. Hæc est enim voluntas eius qui misit me Patris, vt omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die.

11.25. Ego sum resurrectio & vita.

Rom.8.11. Quòd si spiritus eius, qui suscitauit Iesum à mortuis, habitat in vobis, qui suscitauit Iesum Christum à mortuis, viuificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum eius in vobis.

1.Cor.15.20. Nunc Christus resurrexit à mortuis primitiæ dormientiũ. Quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita, & in Christo omnes viuificabuntur.

Scientes

Scientes quoniam qui suscitauit Iesum, & nos cum Iesu suscitabit, & constituet vobiscum. 2.Cor.4.14.

Si credimus, quod Iesus mortuus est & resurrexit, & Deus eos qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo. 1.Thess.4.14.

Promeritorum conditione variatur.

ET multi de his, qui dormiunt in terræ puluere, euigilabunt: alij in vitam æternam, alij in opprobrium, vt videant semper. Danie.12.2.

Qui docti fuerint fulgebunt quasi splēdor firmamēti, & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. Ibidem.3.

Si complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. Roman.6.5.

Sed dicet aliquis: Quomodo resurgent mortui? quali autē corpore venient? Insipiens, tu quod seminas non viuificatur, nisi prius moreatur. 1.Cor.15.35.

Stella enim differt à stella in claritate: Sic & resurrectio mortuorum. Ibidem.42.

Nostra conuersatio in cœlis est: vnde etiam Saluatorē expectamus Dominum nostrum Iesum Christum. Philip.3.20.

Quum autē Christus apparuerit vita vestra: tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Colloss.3.4.

Scimus quoniam quum apparuerit, similes ei erimus. 1.Ioan.3.20.

Reuelationes & visiones. Vide Apparitiones.

CVM autem esset Iosue in agro vrbis Hiericho, leuauit oculos, & vidit virum stantem contra se, euaginatum tenentem gladium, perrexitque ad eum & ait: noster es, an aduersariorum? Iosue.5.13.

Contigit autem per vniuersam Hierosolimorum ciuitatem videri diebus quadraginta per aëra, equites discurrentes, auratas stolas habentes, & hastas quasi cohortes armatas &c. 2.Mach.5.2.

Sed cùm vehemens pugna esset, apparuerunt aduersarijs de cœlo viri quinque in equis, frenis aureis decorati, ducatum Iudęis pręstantes. Cap.3.24. Cap.10.29.

Cūque pariter, prompto animo procedens (Marchabæus) Hierosolimis, apparuit pręcedens eos investe candida, armis aureis, hastam vibrans. Cap.11.6.

ROBOAM filius Salomonis, rex Iuda constituitur. 3 Reg.12.1.

deficit Israel à Roboam ad Ieroboã. 12. 19. præcipit ei Deus ne pugnet contra Israel. 2 *Par.* 11.2. *oppugnatur à Sisac rege Ægypti,* 12. 2.9. *moritur,* 3 *Reg.* 14. 31. *regnat Abias filius eius pro eo.*15, 1.

ROMANI cum Iudæis pacis & societatis fœdera ineunt, 1.*Mach.* 8. . 4.17.27.‡ 12,1 ‡ 14.17.20.

Romanorum Gentilium laus, 1 *Mach.*8. 2 9.

Romanorum Christianorum laus, Rom. 1.8.

Romanos destructuros Ierusalem & templum Domini. Numer. 24. 24.*Esaiæ.* 5. 26. ‡6. 11.*Dan.*9,26.‡ 11.30.31.*Luc.*19.41 ‡ 21. 20. *Ioan.* 11.48.

*RVBEN primogenitus Iacob nascitur, Gen.*29.32. *violat thorum patris sui.*35.22 *dantur ob id primogenita eius filijs Ioseph,*49.4. 1.*Par.*5.1 *nititur fratrem suum Ioseph liberare, Gen* 37.21. 22.29. *dicit patri, Duos filios meos interfice, si non reduxero Beniamin.*42.37. *filijs Ruben primo requies datur, Num.*32* *Deut.* 3.12 ‡29.8.*Ios.* 1. 12 ‡13.23. *cæduntur* 4.*Reg.* 10. 33. *transferuntur ad terram Assyriorum,*15.29 1.*Paral,* 5.26 *secundum prophetiam. Gen.*49. 4. *ædificant altare, Ios.* 22.10. *Dimicauerunt contra Agarenos,* 1 *Paral.*5. 19.

RVTH Moabitis, Ruth 1.4. *accipit eam vxorem Booz, & parit Obed.*4.13. 1.*Par.*2.12.*Matt.*1.5.

Sabbathum, vide supra in festo Sabbathi.
Sacerdotes legis & eorum officia.

*Exodi.*29.44. SAnctificabo & tabernaculum testimonij cum altari & Aaron cum filiis suis, vt sacerdotio fungantur mihi.

*Cap.*30.7. Et adolebit incensum super eo Aaron, suaue, fragrans, manè &c.

*Leuit.*10.1. Arreptisque Nadab & Abiu filij Aaron thuribulis imposuerunt ignem, & incensum desuper, offerentes coram Domino ignem alienum, quod eis præceptum non erat. 6. Locutusque est Moyses ad Aaron, & ad Eleazar, & Ithamar filius eius capita vestra nolite nudare, & vestimenta nolite scindere, ne fortè moriamini, & super omnem cœtum oriatur indignatio. 9. Vinum & omne quod inebriari potest non bibetis tu & filii tui, quando intrabitis in tabernaculum testimonij, ne moriamini, quia præceptum sempiternum est in generationes vestras.

*Cap.*21. 1. Loquere ad sacerdotes (ait Dominus ad Moysen) filios Aaron, & dices ad eos: Ne contaminetur sacerdos in mortibus ciuium suorum &c. 6. Sancti erunt Deo suo, & non polluent nomen eius, incensum enim Domini & panes Dei sui offerent, & ideo sancti erunt &c. 8. Sit ergo sanctus (Sacerdos) quia

quia ego sanctus sum Dominus, qui sanctifico vos &c. per totum caput.

Præcipe filijs Israel vt offerant tibi oleum de oliuis purissimum, & lucidum ad concinnandas lucernas iugiter, extra velum testimonij in tabernaculo fœderis, ponet eas Aaron à vespere vsque ad mane coram Domino, cultu rituque perpetuo in generationibus vestris. Cap.24.3.

Aaron autem & filios eius constitues super cultum sacerdotij, externus qui ad ministrandum accesserit morietur. Cap. 4.5.11. Num.3.10.

Filij autem Aaron sacerdotis clangent tubis, eritque hoc legittimum sempiternum in generationibus vestris. Cap.10.8.

Dixit Dominus ad Aaron, tu & filij tui, & domus patris tui tecum, portabitis iniquitatem sanctuarij, & tu & filij tui simul sustinebitis peccata sacerdotij vestri. 7. Tu autem & filij custodite sacerdotium vestrum, & omnia quæ ad cultum altaris pertinent, & intra velum sunt per sacerdotes administrabuntur, si quis externus accesserit, occidetur. Cap.18.1.

Accedentque sacerdotes filij Leui, quos elegerit Dominus Deus tuus vt ministrent, & benedicant in nomine eius, & ad verbum eorum omne negotium pendet, vt quicquid mundum vel immundum est, iudicetur. Deut.21.5.

Et elegi eum ex omnibus tribubus Israël mihi in sacerdotē, vt ascenderet ad altare meum, & adoleret mihi incensum, & portaret Ephod coram me, & dedi domui patris tui omnia de sacrificijs filiorum Israël. 35. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum & animam meam faciet, & ædificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus. 1.Reg.2.28.

Aaron verò & filij eius adolebant incensum super altare holocausti, & super altare Thimiamatis, in omne opus sancti sanctorum, & vt precarentur pro Israël, iuxta omnia quę præceperat Moyses seruus Dei. 1.Paral.6.49.

Statumque ingressus post eū (Oziam) Azarias sacerdos & cū eo sacerdotes Domini octoginta Viri fortissimi, restiterunt regi atque dixerunt: Non est tui officij Ozia, vt adoleas incensum Domino, sed sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad huiusmodi ministerium: egredere de sanctuario, ne contempseris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc, à Domino Deo. Iratusque Ozias, & tenens in manu thuribulum vt adoleret incensum, minabatur sacerdotibus, statimque orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus 2.Par.26.17.

in domo Domini super altare Thymiamatis, cumque respexisset eum Azarias & omnes reliqui sacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, & festinato expulerunt eum.

Esech.44.15. Sacerdotes autem Leuitæ filij Sadoch qui custodierunt cæremonias sanctuarij mei, cùm errarent filij Israël à me, ipsi accedent ad me vt ministrent mihi, & stabunt in conspectu meo vt offerant mihi adipem & sanguinē, ait Dominus Deus: ipsi ingredientur sanctuarium meum, & ipsi accedent ad mensam meam, vt ministrent mihi, & custodiant cæremonias meas.

Heb.5.7. Qui in diebus carnis suæ (scilicet Christus) preces supplicationesque ad eum, qui posset illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia.

Cap. 10. 11. Et omnis quidem sacerdos præsto est quotidie ministrans, & easdem sæpe offerens hostias, quæ nunquam possunt auferre peccatum: hic autem vnam pro peccatis offerens hostiam, in sempiternum sedet in dextera Dei.

Sacerdotum legis debita sustentatio.

Exodi.29.26. SVmes quoque pectusculum de ariete quo initiatus est Aaron, sanctificabisque illud eleuatum coram Domino, & cedet in partem tuam.

Leuit.2.3. Quod autem reliquum fuerit de sacrificio, erit Aaron & filiorum eius, sanctum sanctorum de oblationibus Domini. 10. Quicquid autē reliquum est, erit Aaron & filiorum eius, sanctum sanctorum de oblationibus Domini, Cap. 15. 14.

Cap.7.6. Omnis masculus de sacerdotali genere, in loco sancto vescetur his carnibus, quia sanctum sanctorum est. 32. Armus quoque dexter de pacificiorum hostijs, cedet in primitias sacerdotis Cap. 10.3. Cap. 24.9.

Num.3.48. Dabisque pecuniam Aaron & filijs eius pretium eorum qui supra sunt.

Cap.5 9. Omnes quoque primitiæ quas offerent filij Israel, ad sacerdotem pertinent. 10. Et quicquid in sanctuarium offertur à singulis & traditur manibus sacerdotis, ipsius erit.

Cap.18.1. Non habebunt sacerdotes & Leuitæ omnes qui de eadem tribu sunt partem & hæreditatem cum reliquo Israël, quia sacrificia Domini & oblationes eius comedent, & nihil aliud accipient de possessione fratrum suorum. Dominus enim ipse est hæreditas eorum, sicut locutus est illis.8.

Pecuniam

Pecuniam verò pro delicto & pecuniam pro peccatis non inferebant in templum Domini, quia sacerdotum est. 4.Reg.12.16

Præcepit etiam (Ezechias) populo habitantium Hierusalem vt darent partes sacerdotibus & Leuitis vt possent vacare legi Domini. 2.Paral.31.4.

Et primitiua filiorum nostrorum & pecorum nostrorum, sicut scriptum est in lege, & primitiua boum nostrorum, & ouium nostrarum, vt offerretur in domo Dei nostri, sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri. 2.Esdr.10.36.

Et addidit (Deus) Aaron gloriam, & dedit illi hæreditatem, & primitias frugum terræ diuisit illi. Panem ipsis in primis parauit in sacietatem, nam & sacrificia Domini edent, quę dedit illi & semini eius. Eccles.45.25.

Sacerdotum legis indumenta, ornamenta & ordinatio.

DEscribuntur pontificalia indumenta Aaronis & filiorum eius. Exodi.28.

Sed & hoc facies, vt mihi in sacerdotio consecrentur: Tolle vitulum de armento, & arietes duos immaculatos, panesque azymos, & crustulam absque fermento, quæ conspersa sit oleo, &c. 7. Et oleum vnctionis fundes super caput eius, atque hoc ritu consecrabitur. Cap.39.1. Cap.29.1.

Applicabisque Aaron & filios eius ad fores tabernaculi testimonij, & lotos aqua indues sanctis vestibus, vt ministrent mihi, & vnctio eorum in sacerdotium æternum proficiat. Cap.40.12.

Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Tolle Aaron cum filijs eius, vestes eorum, & vnctionis oleum. 7. Vestiuit pontificem subucula linea, accingens eum balteo, & induens eum tunica hyacinthina, & desuper humerale imposuit, quod astringens cingulo, aptauit rationali, in quo erat doctrina & veritas. Vide Decimæ. Leuit.8.1.

Sacerdotibus dabantur Decimæ.

OMnes quoque primitiæ quas offerunt filij Israël, ad sacerdotē pertinent, & quicquid in sanctuarium offertur à singulis, & traditur manibus sacerdotis, ipsius erit. Num.5.9.

Locutusque est Dominus ad Aaron: Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum, omnia quæ sanctificantur à filijs Israël, tradidi tibi & filijs tuis pro officio sacerdotali legittima sempiterna. 11. Primitias autem quas vouerunt & obtulerint Cap.18.8.

filij Israël, tibi dedi & filijs tuis, ac filiabus tuis, iure perpetuo, qui mundus est in domo tua, vescetur eis*

Deut. 18.3. Hoc erit iudicium sacerdotum à populo & ab his qui offerunt victimas, siue bouem, siue ouem immolauerint, dabunt sacerdoti armum ac ventriculum.

Vt liberi à solicitudine comparandi victum, possent vacare legi Dei.

2.*Paral.* 31. 4. PRæcepit (Ezechias) & populo habitantium Hierusalem, vt darent partes sacerdotibus & Leuitis, vt possent vacare legi Dei. Vide decimæ.

Sacerdos bonus, Deum piè honorat.

Exod. 19.22. SAcerdotes qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiam eos.

28.38. Portabit Aaron iniquitates eorum, quæ obtulerunt & sanctificauerunt filij Israel, in cunctis muneribus & donariis suis.

30.18. Facies & labium æneum cum basi sua ad lauandum: Et missâ aqua, lauabunt in eo Aaron & filij eius manus suas & pedes, quando ingressuri sunt tabernaculum testimonij.

Leuit. 9. 7. Accede ad altare, & immola pro peccato tuo. Offer holocaustum (ait Moses Aaroni) & deprecare pro te & pro populo.

10.3. Sanctificabor in his qui appropinquant mihi.

21.6. Sancti erunt Deo suo, & non polluent nomen eius. Incensum enim Domini, & panes Dei sui offerent, & ideo sancti erunt.

22.3. Omnis homo qui accesserit de stirpe vestra ad ea quæ consecratâ sunt, & quæ obtulerunt filij Israël Domino, in quo est immunditia, peribit coram Domino.

1. *Reg.* 2.35. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum & animam meam faciet.

Mala. 2.5. Pactum meum fuit cum eo vitæ & pacis, & dedi ei timorem, & timuit me, & à facie nominis mei pauebat.

Heb. 5. 1. Omnis pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur, in his quæ sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis.

Honeste se gerit in victu.

Leuit. 10.8. VInum & omne quod inebriare potest, non bibetis tu & filij tui, quando intrabitis in tabernaculum testimonij, ne moriamini.

Oportet

Oportet Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, non superbum, non iracundum, non vinolentum. Tit.1.7.

Gestu.

SAcerdotes tui induantur iustitia. Psal.131.9.

Mundamini, qui fertis vasa Domini. Esa.52.11.

Et viduam, & repudiatam, non accipient vxores: sed virgines de semine domus Israël. Ezech.44.22.

Teipsum castum custodi. 1.Tit.5.22.

Iuuenilia desideria fuge, sectare verè iustitiam, fidem, spem & charitatem, & pacem cum his qui inuocant Dominum de corde puro. 2.Tit.2.22.

Proximum ædificat verbo.

ET nunc fratres, quoniam vos estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum, ad eloquium vestrum corda illorum erigite. Iudith.8.21.

Et populum meum docebunt quid sit inter sanctum & pollutum, mundum & immundum ostendent eis: Et quum fuerit controuersia, & stabunt in iudicijs meis, & iudicabunt. Ezech.44.23.

Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est. Mala.2.7.

Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationē de ea, quæ in vobis est, spe, & fide, sed cum modestia & timore, conscientiam habentes bonam, vt in eo quòd detrahunt de vobis, confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conuersationem. 1.Pet.3.15.

Exemplo.

SIc nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Dei. 1.Cor.4.1.

Nemini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum, sed in omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros, in multa patientia. 2.Cor.6.3.

Nemo adolescentiam tuam contemnat, sed exemplum esto fidelium. 1.Tit.4.12.

In omnibus teipsum præbe exemplum bonorum operū. Tit.2.7.

Sacerdos bonus ad officium vocatur.

Sic Aaron à Deo fuit vocatus, & per Moysen consecratus.

APplica ad te Aaronem fratrem tuum cum filijs suis de medio filiorum Israël, vt sacerdotio fungantur mihi. Exod.28.1.

Aaronem

Exo.30.30. Aaronem & filios eius vnges, sanctificabisque eos, vt sacerdotio fungantur mihi.

40.13. Applicabis Aaronem & filios eius ad fores tabernaculi testimonij, & lotos aqua, indues sanctis vestibus, vt mihi ministrēt, & vnctio eorum in sacerdotium sempiternum proficiat.

Leuit.8.11. Quum sanctificans aspersisset altare septem vicibus, vnxit illud, & omnia vasa eius, labrumque cum basi sua sanctificauit oleo. Quod fundens super caput Aaronis, vnxit eum, & consecrauit.

Ibidem.23. Quem cùm immolasset Moyses, sumens de sanguine eius (arietis immolati) tetigit extremum auriculę dextrę Aaronis, & pollicem manus eius dextræ, similiter & pedis.

Ibidem.33. De ostio tabernaculi non exibitis septem diebus: Septem enim diebus finitur consecratio.

21.17. Homo de semine tuo, per familias (suas) qui habuerit maculam, non offeret panes Deo suo, nec accedet ad ministerium eius, si cæcus fuerit, au claudus, aut gibbosus, aut vitiato oculo. Ego Dominus, qui sanctifico eos.

1.Mac.4.42. Elegit sacerdotes sine macula, voluntatem habentes in lege Dei, & mundauerunt templum, & tulerunt lapides contaminationis in locum immundum.

Tit.1.5. Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ desunt corrigas, & constituas per ciuitates presbyteros, sicut & ego dispo sui tibi.

Heb.5.4. Nec quisquam sibi sumit honorem, sed qui vocatur à Deo.

Act.14.23. Quum constituissent illis per singulas ecclesias presbyteros, commendauerunt eos Domino.

A bonis honoratur.

Gen.47.20. EMit Ioseph omnem terram AEgypti, vendentibus singulis possessiones suas præ magnitudine famis. Subiecitque eam Pharaoni, & cunctos populos eius, præter terram sacerdotum, quæ à rege tradita fuerat eis, quibus & statuta cibaria ex horreis publicis præbebantur.

Deut.17.12. Qui superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio, morietur.

Eccles.4.7. Presbytero humilia animam tuam.

7.31. In tota anima tua time Deum, & sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eum qui te fecit, & ministros eius ne derelinquas.

Ibidem 33. Honorifica sacerdotes: Da illis partem, sicut mandatum est tibi: Primitiarum & purgationis.

1.Tit.5.17. Qui benè præsunt presbyteri, duplici honore digni habētur.

A Deo

A Deo remuneratur.

OMnes primitiæ quas offerunt filij Iſraël, ad ſacerdotem pertinent: & quicquid in ſanctuarium offeretur à ſingulis, & traditur manibus ſacerdotis, ipſius erit. *Num.3.9.*

Ecce dedi tibi cuſtodiam primitiarum mearum. Omnia quæ ſanctificantur à filijs Iſraël, tibi tradidi & filiis tuis, pro officio ſacerdotali, legitima ſempiterna. *18.8.*

In terra eorum nihil poſſidebitis, nec habebitis partem inter eos. Ego pars & hæreditas tua in medio filiorum Iſraël. *Ibidem.20.*

Quamobrem non habuit Leui partem neque poſſeſſionē cum fratribus ſuis, quia ipſe Dominus poſſeſſio eius eſt. *Deut.10.9.*

Cæterum inter gentes non hæreditabit. Ipſe enim eſt pars eius. *Eccleſ.41 17.*

Non erit eis hæreditas: ego hæreditas eorum. Victimam & pro peccato & pro delicto ipſi comedent, & omne votum Iſraël ipſorum erit. Et primitiua omnium primogenitorum, & omnia libamenta ex omnibus quæ offeruntur, ſacerdotum erunt. *Ezech.44.28.*

Si in viis meis ambulaueris, & cuſtodiam meam cuſtodieris, tu quoque iudicabis domum meā, & cuſtodies atria mea. *Zach.3.7.*

Sacerdos malus ambitiosè ſe ingerit.

ARreptis Nadab & Abiu filij Aaronis thuribulis ſuis, impoſuerunt ignem, & incenſum deſuper offerentes coram Domino ignem alienum, quod eis præceptum non erat. *Leuit.10.1.*

Egreſſuſque ignis à Domino deuorauit eos, & mortui ſunt coram Domino.

Homo quilibet de domo Iſrael ſi occiderit bouem aut ouē ſiue capram in caſtris, vel extra caſtra, & non obtulerit ad oſtium tabernaculi oblationem Domino, ſanguinis reus erit: Ideo ſacerdoti offerre debent filij Iſrael hoſtias ſuas. *17.3.*

Core ambitioſus cum ſuis interijt. *Num. 16. 31.*

Refer virgam Aaronis in tabernaculum teſtimonij, vt ſeruetur ibi in ſignum rebellium filiorum Iſrael, & quieſcant querelæ eorum à me, ne moriantur. *Idem.17.*

Si quis externus acceſſerit, occidetur. *18.7.*

Hieroboam thus ſuper altare ſuum iaciens, per Prophetam à Deo miſſum increpatus eſt. *3.Reg.13.2.*

Ozias Rex lepra percuſſus fuit, eo quòd officium ſibi vſurpare voluit ſacerdotis. *2.Par.26.19.*

Quia contra illum ſteterunt alieni. Vidit Dominus Deus, & non placuit illi, & conſumpti ſunt in impetu iracundiæ. *Eccleſ.45.22.*

Sacerdotes

Ierem.2.8. Sacerdotes non dixerunt, vbi est Dominus? & tenentes legem, nescierunt me, & pastores præuaricati sunt in me.

Proximum scandalosè inficit.

Ezech.22. 26. SAcerdotes eius contempserunt legem meam, & polluerūt sanctuaria mea. Inter sanctum & prophanum non habuerūt distantiā, & inter pollutū & mundū nō intellexerunt.

Semetipsum opprobriosum reddit.

Baruch.6.9. COronas aureas habent super capita sua dij illorum: vnde subtrahunt sacerdotes ab eis aurum & argentum, & erogant illud in semetipsis. Dant autem & ex ipso prostitutas, & meretrices ornant, & iterum quum receperint illud à meretricibus, ornant deos suos.

Osea.6. Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. Et erit sicut populus, sic sacerdos.

5.1. Audite hoc sacerdotes, & attendite domus Israël, & domus regis auscultate iudicium: quoniam laqueus facti estis speculationi, & sicut rete expansum subter Thabor, & victimas declinastis in profundum.

Ioel.1.13. Accingite vos & plangite sacerdotes, vlulate ministri altaris. Ingredimini, cubate in sacro ministri Dei mei, quoniam interijt de domo Dei vestri sacrificium & libatio.

Mich.3.11. Sacerdotes eius in mercede docebant.

Soph.3.4. Sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniustè egerunt contra legem.

Malach.1.6. Ad vos, ô sacerdotes, qui despicitis nomen meum, & dixistis, in quo despeximus? Offertis super altare meum panem pollutum.

Ibi lem.10. Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituū: & munus non suscipiam de manu vestra.

2.8. Vos autem recessistis de via, & scandalizastis plurimos in lege, irritum fecistis pactum Leui. Propter quod & ego dedi vos contēptibiles, & humiles omnibus populis, sicut non seruastis vias meas, & accepistis faciem in lege.

Sacerdotum cupiditas.

Exod 25. 2. TOllant mihi primitias ab omni homine, qui offert vltroneus (non coactus) accipietis eas.

35.5. Omnis voluntarius & prono animo offerat eas Domino.

Num.18.24. Nihil aliud possidebunt, decimarum oblatione contenti, quas in vsus eorum & necessaria separaui.

Deut.16.10. Oblationem spontaneam, manus tua offeret.

18.1. Sacrificia Domini & oblationes eius comedēt, & nihil aliud

accipient de possessione fratrum suorum.

Quare sarta tecta templi non instauratis? nolite ergo accipere pecuniam amplius, iuxta ordinem vestrum. *4.Reg.12.7.*

Ergo spelunca latronum facta est domus ista. *Ierem.7. 11.*

Peccata populi mei comedent, & ad iniquitatem eorum subleuabunt animas eorum. *Osee.4.8.*

Vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui. *Amos.2.8.*

Omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis. *Heb.5.1.*

Fortitudinem Gentium comedetis, & in gloria eorum superbietis. *Esa.61.6.*

Eduxit vnum de leunculis suis, & factus est leo, & didicit prædam capere, hominemque comedere. *Ezech.19.3.*

Principes eius in medio illius, quasi lupi rapientes prædam ad effundendum sanguinem, & ad perdendas animas, & auarè sectando lucra. *Ezech.22.27.*

Multiplicauit Ephraim altaria ad peccandum, factæ sunt ei aræ in delictum. *Osee.8.11.*

Væ qui opulẽti estis in Sion, & cõfiditis in monte Samariæ. *Amos.6.1.*

Quis est in vobis qui claudat ostia, & incendat altare meum gratuito. *Malach.1. 10.*

Eijciebat omnes vendentes, & ementes de templo. *Mat.21.12.*

Non quæro, quæ vestra sunt, sed vos: non enim debent filij thesaurizare parentibus, sed patres filijs. *2.Cor.12.14.*

Omnes, quæ sua sunt, quærunt, non quæ Iesu Christi. *Phil.2.21.*

Non quæro datum, sed requiro fructum abundantem in ratione vestra. *4.17.*

Nocte ac die operantes, ne quem vestrum grauaremus, prædicauimus in vobis euangelium Dei. *2.Thess.3.8.*

Oportet episcopum esse irreprehensibilem, non cupidum. *1.Tim.3.2.*

Oportet episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non turpis lucri cupidum. *Tit.1.7.*

Scio quòd intrabunt post discessionem meam, lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. *Act.20.29.*

Argentum & aurum & vestem nullius concupiui; Sicut ipsi scitis, quoniam ad ea, quæ mihi opus erant, & his, qui mecum sunt, ministrauerunt manus istæ. *Ibidem.33.*

Pascite, qui in vobis est gregem Dei, prouidentes, nõ coactè sed spontanee, secundum Deum: neque turpis lucri gratia, sed voluntaria. *1.Pet.5.2*

Sacerdotes mali & eorum punitio.

Core

Num. 16. f Core, Dathan, & Abiron seditionẽ mouent, hosq́ue viuos terra absorbet, illum vero cũ socijs deuorat ignis, sed & alios 14700. murmurantes consumpsit incendium.

1. Reg. 2. f Ob Peccatũ filiorum Heli, & nimiã patris indulgentiam, fit illis & domui eius comminatio, ac mors filiorum prædicitur.
22. Heli autem erat senex valde, & audiebat omnia quæ faciebant filij sui vniuerso Israeli, & quomodo dormiebant cum mulieribus, quæ obseruabant ad ostium tabernaculi.

Cap. 3. 13. Prædixi enim ei (Heli ait dominus) quod iudicaturus essem domum eius in æternum, propter iniquitatem, eo quod nouerat indigne agere filios, & non corripuerit eos.

3. Reg. 2. 26. Abiathar quoque sacerdoti dixit rex: (Salamon) Vade in Anathoth ad agrum tuum, & quidem vir mortis es, sed hodie te non interficiam, quia portasti arcam Domini coram Dauid patre meo, & sustinuisti laborem in omnibus in quibus laborauit pater meus.

Esaie. 3 11. Væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei.

Hierem. 2. Grauiter expostulat Dominus cum filijs Israël & Iuda, ac potissimum cum pastoribus ac Prophetis, quod non respiciẽtes, accepta à Deo varia beneficia, adorauerint idola, à quibus nihil boni expectare poterant, propterea deuastandos prędicit.

Cap. 8. 7. Miluus in cælo cognouit tempus suum, turtur & hirundo, & ciconia custodierunt tempus aduentus sui, populus autẽ meus non cognouit iudicium Domini.

Osee. 4. 6. Conticuit populus meus, eo quod non habuerit scientiam: quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio (Israël) fungaris mihi, & oblita es legis Dei tui, obliuiscar filiorũ tuorum & ego. 9. Et erit sicut populus sic sacerdos, & visitabo super eum vias eius, & cogitationes eius reddam ei.

Malach. 1. Propheta conqueritur Dominum ab Israël non honorari neque timeri, quodque sacerdotes despiciant nomen Domini, quorum reijcit sacrificia, gratam habens oblationem quæ in omni loco ei munda offertur.

Cap. 2. 1. O Sacerdotes, si nolueritis audire, & si nolueritis ponere super cor, vt detis gloriam nomini meo, ait Dominus exercituum, mittã in vos egestatẽ, & maledicam benedictionibus vestris, & maledicam illis, quoniam non posuistis super cor. 8. Vos autem recessistis de via, & scandalizastis plurimos in lege, irritum fecistis pactum, Leui dicit Dominus.

1. Mach. 7. 5. Et sedit Demetrius super sedem regni sui, & venerunt ad eum viri impij, & iniqui, Rex Israel, & Alchimus dux eorum

eorum qui volebat fieri sacerdos. 9. Et Alchimum impium constituit in sacerdotē, & mandauit ei facere vltionem in filios Israel. 21. Et satis agebat Alchimus pro principatu sacerdotij sui.

Sacerdotum multitudo in veteri lege. 1. Paral. 23. 3. Vbi numerantur. 38000. 1. Mac. 7. 5.

Sacerdotium spirituale.

SI audieritis vocem meam, & custodieritis pactum meū, eritis mihi peculium de cunctis populis. Mea est enim omnis terra, & vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta. *Exod. 19. 5.*

Vos sacerdotes Domini vocabimini: ministri Dei nostri, dicetur vobis. *Esa. 61. 6.*

Vos autē genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum. *1. Petri. 2. 9.*

Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo, & fecit nos regnum & sacerdotes Deo & patri suo. *Apoc. 1. 6.*

Et fecisti nos Deo nostro regnum & sacerdotes, & regnabimus super terram. *5. 19.*

Vide Sacrificium Noui Testa.

SADDVCAEI negant mortuorum resurrectionem, Mat. 22. 23. Actor. 4. 1. ✝. 23. 8.

SALMANASAR rex Assyriorum egreditur primo contra Samariam, & transfert Israel cum Ozee rege in Assyrios. 4. Reg. 17. 6. Secundo capit Samariam. 18. 9.

SALOMONIS filij Dauidis natiuitas promittitur. 2. Reg. 7. 12. Nascitur. 2. Reg. 5. 14. ✝. 12. 24. vngitur in regem super Israel. 3. Reg. 1. 33. Dominus apparuit ei per somnum nocte in Gabaon, à quo sapientiam postulat. 3. 5. 9. 2. Par. 1. 7. dirimit litem meretricum. 3. Reg. 3. 16. 24. de eius sapientia, magnitudine diuitiarum, potestate & ministris. 2. Par. 9. 3. init fœdus cum Hiram rege Tyri. 3. Reg. 5. 12. postquam ædificauit templum, dedit Hiram viginti oppida. 9. 11. venit ad eum regina Saba, 10. 1. Mat. 12. 42. Luc. 11. 31. ædificauit phanum Chamos idolo Moab in monte. 3. Reg. 11. 7. Chananæos facit sibi tributarios, 1. Par. 8. 7. vngitur secundò in regem. 1. Par. 29. 22. moritur. 3. Reg. 11. 43. succedit ei filius Roboam. 14. 21.

SALVS: vide Beatitudo.

SAMARIA, quæ postea metropolis fuit decem tribuum Israel, extruitur.

truitur. 3. *Reg.*16.17. *obsidetur à Syrijs*.4.*Reg*.6.24.*obsidetur ab Assyrijs vsque in tertium annum: capitur, & abducitur populus*.4. *Re*.17.5. *contra Samariam prophetatur*. *Esa*.7.30.‡.9.7.*Ezech*.23*.*Hose* 8*.‡13*. *Amos*.3.12.*Mich*.1.5.

Samaria nolebat recipere verbum Dei,*Luc*.9.52. *recepit verbũ Dei*. *Actor*.8.5.

Samaritanus miseretur vulnerati, *Lucæ*.10.33.

Samaritana loquitur cum Christo apud puteum. *Ioan*.4.7.

SAMPSON nascitur, *Iudic*.13.24. *iuxta promissionem angeli*.13.3. *vxorem accipit in Thamnata*, *& dilacerat leonem*.14.1.5.10. *nocet Philisteis*, *eisque vim infert* 15.4.8. *moritur*.16.29.30.

SAMVEL, 1.*Reg*.1.20. *adducitur ad domum Domini in Silo*.1.24. *vocatur à Domino*. 3.4.10. *congregat vniuersum Israel in Masphat*, *& clamat ad Dominum pro Israel*, 7.5.9. *posuit filios suos Iudices Israel*, 8.1. *probat se innocentem*.12.3. *interficit Agag*, 15.33. *Dauid regem vngit*.16.13. *moritur*. 25.1. *prophetat Sauli post mortem*.28.1.5.16.*Ecclesi* 46.23. *laudatur*, *Eccles*. 46.16.

SANABALLAT præfectus Samariæ conatur impedire templi ædificationem.2.*Esd*.2.10.

Sacerdos, non lex aut scriptura sola, est iudex quæstionum exorientium.

Deut.17.9. SI difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & non lepram, & iudicium inter portas tuas videris verba variari, surge & ascende ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesque ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem qui seruit illo tempore, quæresque ab eis, qui iudicabunt tibi iudicij veritatem.12. Qui autem superbierit, nolẽs obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat domino Deo tuo, ex decreto iudicij morietur homo ille, & auferes malum de Israël, cunctusque populus, audiẽs timebit, vt nullus deinceps intumescat superbia.

Malach.2.7. Labia sacerdotis custodient scientiam, & legem requiret ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est.

Salus spiritualis quomodo acquiratur.

Psal.29.3. DOMINE Deus clamaui ad te, & sanasti me.

40.5. Sana animam meam, quia peccaui tibi.

146.3. Qui sanat contritos corde.

Esa.25.9. Ecce Deus noster iste, expectabimus eũ, & saluabit nos.

45.17. Israel saluatus est in Domino salute æterna.

Ibidem.21. Deus iustus & saluans non est præter me.

Sana

Sana me Domine & sanabor: saluum me fac & saluus ero, quoniam laus mea tu es. *Iere. 17. 14.*

Et saluabo eos in Domino Deo suo. *Osee. 1. 7.*

Qui voluerit animam suam saluam facere, perdet eam. *Matth. 16. 25.* Qui autẽ perdiderit animã suã propter me, inueniet eam.

Ad quid requiritur.

SALVS animę in sanctitate iustitię, melior est omni auro. *Eccles. 30. 15.*

Qui inuenit animam suam perdet eam. *Matth. 10. 39.*

Qui enim voluerit animam, &c. Quid enim proficit homini si lucretur totum mundum, se autẽ ipsum perdat? *Luc. 9. 24.*

Qui amat animam suam, perdat eã: & qui odit animam suam, in vitam æternam custodit eam. *Ioan. 12. 25.*

Salus corporalis mirabiliter commendatur.

ET melior est corpus validum quam census immensus. *Eccles. 30. 15.* Nullæ diuitiæ meliores sunt sanitate corporis.

Salubriter conseruatur.

INsuper & omnes languores, & plagas quæ non sunt scriptæ in volumine legis huius, inducet Dominus super te, donec te conterat. *Deut. 28. 61.*

Iucunditas cordis hæc est vita hominis. Tristitiam lõgè expelle à te. Multos enim occidit tristitia, & non est vtilitas in illa. Zelus & iracundia minuent dies, & ante tempus senectam adducet cogitatus. *Eccles. 30. 23.*

In omnibus operibus tuis esto velox, & omnis infirmitas non occurret tibi. *31. 27.*

Ecce sanus factus es, iam noli peccare. *Ioan. 5. 14.*

Sanctus est Deus.

ET clamabat alter (cherubin) ad alterum & dicebat, Sanctus, Sanctus dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria eius. *Esaie. 6. 3.*

Et quatuor animalia, requiem non habebant die ac nocte, dicentia Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat & qui est, & qui venturus est. *Apoc. 4. 8.*

Sancti & mundi esse debemus.

EGO enim sum Dominus Deus vester, sancti estote, quia ego sanctus sum. *Leui. 11. 44.*

Ait Dominus ad Moisen: loquere ad omnem cœtum filiorum Israel, & dices ad eos, sancti estote, quia ego sanctus sum Dominus Deus vester. *Cap. 19. 2.*

Sanctificamini & sancti estote, quia ego sum Dominus Deus vester. 26. Eritis mihi sancti, quia sanctus sum, ego *Cap. 20. 7.*

Dominus & separaui vos à cæteris populis, vt essetis mei.

Cap. 21. 6. Sancti erunt Deo suo, & non polluent nomē eius, incensum enim Dñi & panes Dei sui offerēt, & ideo sancti erunt.

Deut. 26. 18. En elegit te Dñs hodie, vt sis ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi, & custodias omnia præcepta illius, & faciet te excelsiorē cunctis gentibus, quas creauit in laudem, & nomen & gloriam suam, vt sis populus sanctus Domini Dei tui sicut locutus est.

Ephes. 5. 26. Viri diligite vxores sicut Christus ecclesiam suam, qui seipsum tradidit pro ea, vt illam sanctificaret, mūdans eam lauacro aquæ cum verbo, vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata.

1. Thess. 4. 3. Hæc est enim voluntas Dei sanctificatio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione.

1. Pet. 1. 16. Et ipsi in omni cōuersatione sancti sitis, quoniā scriptum est, sancti eritis, quoniam ego sanctus sum.

Apoc. 22. 11. Qui iustus est, iustificetur adhuc, & sanctus, sanctificetur adhuc.

Sanctitas à Deo datur.

Leuit. 22. 32. NE polluatis nomen meum sanctum. Ego Dominus qui sanctifico vos.

1. Thess. 5. 23. Ipse Deus pacis sanctificet vos per omnia, vt integer spiritus vester, & anima, & corpus sine querela in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur.

Heb. 10. 10. In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel.

13. 12. Propter quod & Iesus, vt sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est.

1. Ioan. 3. 3. Et omnis qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est.

Studiosè in bono ordinatur.

Exod. 19. 10. VADE ad populum & sanctifica illos hodie & cras, lauentq; vestimenta sua, & sint parati in diem tertium.

Ibidem. 14. Descendit Moyses de mōte ad populū, & sanctificauit eū. Cumq; lauissent vestimēta sua, ait ad eos: Estote parati in diem tertium, & ne approximetis vxoribus vestris.

Eccles. 27. 12. Homo sensatus in sapientia manet sicut sol.

Ioan. 17. 17. Sanctifica eos in veritate: Et pro eis ego sanctifico meipsum, vt sint & ipsi sanctificati in veritate.

1. Pet. 1. 13. Propter quod succincti lumbos mentis sperate in eam, quæ offertur vobis, gratiam.

Fructuosè in nobis conseruatur.

Sancti

Sancti eritis, quia ego sanctus sum. *Leuit.* 11. 45.
Sancti estote, quia sanctus ego sum Dñs Deus vester. 19. 2.
Sanctificamini, & estote sancti. 20. 7.
Eritis mihi sancti: quia sanctus sum ego Dominus, & separaui vos à cæteris populis, vt essetis sancti. *Ibidem.* 26.
En Dominus elegit te hodie, vt sis ei populus peculiaris. *Deut.* 26. 18.
Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra. 1. *Theſſ.* 4. 3.
Sanctus, sanctificetur adhuc. *Apoc.* 22. 11.

Sanctum Domini.

SEPTIMVS dies erit vobis Sanctus, Sabbathum & requies Domini, qui fecerit opus in eo, occidetur. *Exod.* 36. 2.
Declaratur quando & quomodo sacerdos ingredi debet sanctuarium, ipsumq; expiare vna cũ tabernaculo, & altari. *Leuit.* 16. 1.
Facta est Iudæa sanctificatio eius, Iſraël potestas eius. *Pſalm.* 113. 2.
Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos. Luc. 1, 21. *Mat.* 7. 6.

Sanguinis Conſperſio.

TVLIT itaque Moyses dimidiã partẽ sanguinis, & misit in crateras, partem autem residuam fudit super altare. *Exod.* 24. 6.
Cùm immolaueris sumes de sanguine eius, & pones super extremum auriculæ dextræ Aaron & filiorum eius, & super pollices manus corũ, ac pedis dextri, fundesque sanguinẽ super altare per circuitum. Leuit. 1. 11. Idem habetur. Item cap. 3, 2 &. 8. &. 13. Idem verbatim. *Cap.* 29. 20.
Cumque intinxerit digitum in sanguine, asperget eum septies corã dño, contra velũ sanctuarij. 16. Inferet sacerdos qui vnctus est de sanguine eius in tabernaculũ testimonij. *Cap.* 4. 6.
Vbi immolabitur holocaustum, mactabitur & victima pro delicto, sanguis eius per gyrum altaris fundetur. *Cap.* 7. 2.
Tollet quoque de sanguine vituli & asperget digito septies contra propitiatorium ad orientẽ. Cap. 8. 19. cap. 9. 18. *Cap.* 16. 14.
Fundetque sacerdos sanguinem super altare Domini, ad ostium tabernaculi testimonij, & adolebit adipem in odorem suauitatis Domini. *Cap.* 17. 6.
Steteruntque in ordine suo iuxta dispositionem, & legem Moysi hominis Dei, sacerdotes verò suscipiebãt effundendum sanguinem de manibus Leuitarum. 2. *Para.* 30. 16.
Et assumens de sanguine eius, pones super quatuor cornua eius, & super quatuor angulos crepidinis, & super coronam in circuitu, & mundabis illud & expiabis. *Ezech.* 43. 20.
Si enim sanguis hircorum & taurorum & cinis vituli *Heb.* 9. 13.

 aspersus

aſperſus inquinatos ſanctificat ad emundationē carnis. &c. 19. Lecti enim omni mandato legis à Moyſe vniuerſo populo, accipiens ſanguinem vitulorum & hircorum cum aqua & lana coccinea & hiſopo, ipſum quoque librum & omnem populum aſperſit, dicens: Hic ſanguis teſtamenti quod mandauit ad vos Deus.

Sanguinis Christi conſperſio.

Heb. 9. 14. SI enim ſanguis hircorum & taurorum, & cinis vituli aſperſus, inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis, quanto magis ſanguis Chriſti, qui per ſpiritū ſanctum ſemetipſum obtulit immaculatū Deo, emundauit cōſcientiam noſtrā ab operibus mortis ad ſeruiendū Deo viuenti.

Cap. 10. 19. Habentes itaque fratres fiduciam in introitu ſanctorum in ſanguine Chriſti.

12. 24. Et teſtamenti noui mediatorem Ieſum (ſcilicet acceſſiſtis) & ſanguinis aſperſionē melius loquentem quā Abel.

1. Pet. 1. 2. Secundum præſcientiam Dei patris in ſanctificationem ſpiritus, & obediētiam & aſperſionē ſanguinis Ieſu Chriſti.

Sanguinis eſus prohibitus.

Gen. 9. 4. EXCEPTO quod carnem cum ſanguine non comedetis.

Leuit. 3. 17. Nec ſanguinem, nec adipem, omnino comedetis.

Cap. 7. 26. Sanguinem quoque omnis animalis non ſumetis in cibum, tam de auibus quam de pecoribus.

Cap. 17. 10. Homo quilibet de domo Iſraël, & de aduenis qui peregrinantur inter vos, ſi comederit ſanguinem, obfirmabo faciem meam contra animam illius, & diſperdam eum de populo ſuo. 14. Anima enim omnis carnis in ſanguine eſt: vnde dixi filijs Iſraël: Sanguinem vniuerſæ carnis non comederis, quia anima carnis in ſanguine eſt, & quicunque comederit illum, interibit.

Deut. 12. 23. Hoc ſolum caue, ne ſanguinem comedas, ſanguis enim eorum pro anima eſt, & idcirco non debes animam comedere cum carnibus. Deut. 12. 16. Leuit. Cap. 19. 26.

Cap. 15. 23. Hoc ſolum obſeruabis, vt ſanguinem eorum non comedas, ſed effundes in terram quaſi aquam.

1. Reg. 14. 33. Nunciauerunt autem Sauli dicentes, quod populus peccaſſet Domino, comedens cum ſanguine, qui ait: Præuaricati eſtis, voluite ad me nūc ſaxum grande. Et dixit Saul, diſperſemini in vulgus, & dicite eis vt adducat ad me vnuſquiſq; bouem ſuum, & arietem, & occidite ſuper iſtud, & veſcimini, & nō peccabitis Domino, comedentes cum ſanguine.

De his autem qui crediderunt ex gentibus nos scripsimus, indicantes vt abstineant se ab idolis, immolato & sanguine, & suffocato, & fornicatione. Act.21.25.

Sanguinis innocentis effusio, clamat vindictam coram Deo.

DIXITQVE (Dominus ad Cain) Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Gen.4.10.

Iam non silebo de impietatibus eorum qui irreligiosè agunt, nec sustinebo in his, quæ iniquè exercent: ecce sanguis innoxius & iustus clamat ad me, & animæ iustorum clamant perseueranter. Apoc.5.9. 4.Esd.15.8.

Sanguinis innocentis effusio.

SI quis autem odio habens proximum suum insidiatus fuerit vitæ eius, surgensque percusserit illum & mortuus fuerit, fugeritque ad vnam de prędictis vrbibus, mittent seniores ciuitatis illius, & recipient illum de loco effugij, tradentque in manũ proximi, cuius sanguis effusus est, & morietur. Leui.19.11.

Maledictus qui clam percusserit proximum suum, & dicet omnis populus, Amen. Cap.27.24.

Dixit itaque Ioab ad Amasam. Salue mi frater, & tenuit manu dextra mentum Amasæ, quasi osculans eum: porro Amasa non obseruabat gladium quem habebat Ioab, qui percussit eum in latere. 2.Reg.20.10.

At illi (scilicet viri diabolici) dixerunt contra eum (Naboth ob negatam regi Achab vineam) testimonium coram multitudine, benedixit Naboth Deum & regem, quamobrem eduxerunt eum extra ciuitatem, & lapidibus interfecerunt. Scilicet iussu Iesabel accusatus lapidatur. 3.Reg.21.13.

Insuper & sanguinem innoxium quem effudit Manasses multum nimis, donec impleret Hierusalem vsque ad os. Idem. Cap. 24.4. verbatim. 4.Reg.21.16.

Manus effundentes innoxium sanguinem, odit Deus. Prou.6.17.

Hominem qui calumniatur animę sanguinem, si vsque ad lacum fugerit, nemo sustinet. Cap.28.17.

Et reuelabit terra sanguinem suum, & non operiet vltra interfectos suos, Dominus egredietur de loco suo, vt visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum. Esaie.26,21.

Aduenæ, & pupillo, & viduæ, non feceritis calumniam, nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc (tẽplo). Idem repetitur. Cap.22.3. Ierem.7.6.

Ezech.22.4. In ſanguine tuo qui à te effuſus eſt deliquiſti, & in idolis tuis quæ feciſti pollutus es,& appropinquare feciſti dies tuos, & adduxiſti tempus annorũ tuorum, propterea dedi te opprobrium gentibus, & irriſionem vniuerſis gentibus.

4.Eſdr.1.32. Ego miſi pueros meos prophetas ad vos,quos acceptos, interfeciſtis, & laniaſtis corpora eorũ, quorum ſanguinẽ exquiram, dicit Dominus.

Mat.23.34. Ecce ego mitto ad vos prophetas & ſapientes & ſcribas, & ex illis occidetis & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in Synagogis veſtris, & perſequimini de ciuitate in ciuitatem, vt veniat ſuper vos omnis ſanguis iuſtus qui effuſus eſt ſuper terram,à ſanguine Abel iuſti vſque ad ſanguinem Zachariæ filij Barachiæ,quem occidiſtis inter templum & altare. Idem habetur verbatim. Luc.11.50.

Apoc.18.24. Et in ea (Babylone) ſanguis prophetarum & ſanctorum inuentus eſt, & omniũ qui interfecti ſunt in terra.

SANGVINIS fluxus ſiſtitur, Mat.9.20.

Sanguine Chriſti empti ſumus.

1.Cor.6.20. EMPTI enim eſtis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore veſtro.

Cap.7.23. Prætio empti eſtis,nolite fieri ſerui hominum.

Act.20.28. Attendite vobis & vniuerſo gregi veſtro,in quo vos poſuit ſpiritusſanctus Epiſcopos, regere eccleſiam Dei,quam acquiſiuit ſanguine ſuo. 1.Pet.1.18.

Apoc.5 9. Dignus es Domine accipere librum & aperire ſignacula eius,quoniam occiſus es, & redemiſti eos in ſanguine tuo, ex omni tribu,& lingua,& populo,& natione.

Sapiẽtiæ diuinæ origo,proprietas, laus & vtilitas.

Deut.4. 6. HAEC eſt enim veſtra ſapientia & intellectus coram populis,vt audientes vniuerſi præcepta hęc,dicant: en populus ſapiens & intelligens magna.

Cap.29.9. Cuſtodite ergo verba pacti huius & implete ea,vt intelligatis vniuerſa quæ facitis.

Iob.28. 20. Vnde ergo ſapientia venit,& quis eſt locus intelligentiæ? abſcondita eſt ab oculis omnium viuentium,volucres cœli latet. 28. Et dixit homini, ecce timor Domini, ipſa eſt ſapinetia, & recedere à malo intelligentia.

Cap.32.7. Sperabam enim quod ętas prolixior loqueretur,& annorum multitudo doceret ſapientiam.

Eccle.7.12. Vtilior eſt ſapientia cum diuitijs, & magis prodeſt videntibus ſolem, ſicut enim protegit ſapientia, ſic protegit pecunia, hoc autem plus habet eruditio & ſapientia, quod vitam

vitam tribuunt possessori suo.

Hanc quoque sub sole vidi sapientiam & probaui maximam: Ciuitas parua & pauci in ea viri, venit contra eam Rex magnus, & vallauit eam, extruxitque munitiones pergyrum, & perfecta est obsidio, inuentusque est in ea vir pauper & sapiens, & liberauit vrbem per sapientiam suam, & nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis: & dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine. *Cap.9.13.*

Confusi sunt sapientes, perterriti & capti sunt, verbum enim Domini proiecerunt, & sapientia nulla est in eis. *Ierem.8.9.*

Clara est & quæ nunquam marcescit sapientia, & facile videtur ab his qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt eam. 16. Cogitare ergo de illa, sensus est consummatus, & qui vigilauerit propter illam, citò securus erit. *Sapien.6. 13.*

Cùm vnus sit omnibus introitus ad vitam, & similis exitus, præ omnibus eligenda est sapientia, adferens secum cuncta bona, habens spiritum intelligentia multiplicem, & quę hic mirum in modum extollitur quamque abundè auctor fuerat consecutus. Per totum caput. *Cap.7.7.†.*

Cùm sapientiam comitentur omnia desiderabilia, summè ambienda est, & à Deo petenda, à quo solo datur continentia, Cap.9. Per totum. *Cap.8.†.*

Commendatur sapientia quod seruauerit, & à malis liberauerit Adam, Noë, Abraham, Loth, Iacob, Ioseph, Moysen, per quem filios Israël de Aegypto duxit per mare rubrum, demersis in eo Aegyptijs. *Cap.10.†.*

Sapientia incomprehensibilis, & in creaturis relucens ab æterno, originem à solo Deo trahit, quam dat diligentibus ac timentibus ipsum. Nam timor Domini qui hoc capite multipliciter commendatur, non solum sapientiam, sed & reliquas secum adfert virtutes, simplici autem corde ad Deum accedendum est. *Eccle.1.†.*

Omnis sapientia à Domino est, & cum illo semper fuit, & est ante æuū, 16. Initium sapientiæ timor Domini, &c. Cap.24. Toto capite enumerantur sapientiæ laudes. *Ecclesi.1.1.*

Qui custodit iustitiam, continebit sensum eius, consummatio timoris Dei sapientia & sensus. *Cap.21.12.*

Sapientiam eius (viri sapientis) enarrabunt Gentes, & laudem eius enunciabit ecclesia. *Cap.39.14.*

Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri. *Luc.21.15.*

O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quàm *Rom.11.33.*

incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius.

1.Cor.1.17. Non enim misit me Christus baptizare, sed Euangelizare, non in sapientia verbi, vt euacuetur crux Christi.

Cap.2.6. Sapientiam autem loquimur inter perfectos, sapientiam non verò huius sæculi, neque principum huius sæculi qui destruuntur, sed loquimur Dei sapientiã in mysterio quæ abscondita est, nobis autẽ reuelauit Deus per spiritũ suum, spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei.

Cap.3.9. Sapientia enim huius sæculi stultitia est apud Deum. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. Collos.2.3. Iacobi.1.5. Cap.3.15. Satisfactio vide pœnitentia.

Sapientia vera à Deo acquiritur.

Deut.33.3. ET qui appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina illius.

3.Reg.3.11. Quia postulasti verbum hoc, & non petisti tibi dies (ait Dominus Salomoni) multos, nec diuitias, aut animas inimicorum tuorum: sed postulasti tibi scientiam ad discernendum iudicium: ecce feci tibi secundùm sermones tuos.

Iob.28.12. Sapientia vbi inuenitur, & quis est locus intelligentiæ? Nescit homo precium eius, nec inuenitur in terra suauiter viuentium.

Ibidem 18. Trahitur sapientia de occultis.

Psal.70.16. Quoniam non cognoui literaturam, Deus docuisti me à iuuentute mea.

118.98. Super inimicos meos prudentem me fecisti.

Prou.1.7. Timor Domini, principium sapientiæ.

2.2. Fili mi, si susceperis sermones meos, & mandata mea absconderis penes te, vt audiat sapientiam auris tua, inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam inuocaueris, & inclinaueris cor tuum prudentiæ, si quæsieris eam quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis illam, tunc intelliges timorem Domini, & scientiam Dei inuenies: quia Dominus dat sapientiam, & ex ore eius prudentia & scientia.

9.10. Principium sapientiæ timor Domini.

Ecclesi.10.10. Si retusum fuerit ferrum, & hoc non vt prius, sed hebetatum fuerit: multo labore exacuetur, & post industriam sequetur sapientia.

Sapien.1.4. In maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis.

Clara est, & quæ nunquam marcescit, sapientia, & facilè videtur ab his, qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam. Præoccupat qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat. 6.13.

Propter hoc optaui, & datus est mihi sensus: & inuocaui, & venit in me spiritus sapientiæ. 7.7.

Cùm sit vna, omnia potest: & in se permanens, omnia innouat: & per nationes in animas sanctas se transfert. *Ibidem.27.*

Omnis sapientia à Domino Deo est, & cum illo fuit semper, & est ante æuum. *Ecclef.1.1.*

Effudit illam super omnia opera sua, & super omnem carnem secundum datum suum, & præbet illam diligentibus se. *Ibidem.10.*

Fili, concupiscens sapientiam, conserua iustitiam, & Deus præbebit illam tibi. *Ibidem.33.*

Si inclinaueris aurem tuam, excipies doctrinam, & si dilexeris audire, sapiens eris. 6.34.

Non erudietur, qui non est sapiens in bono. 21.14.

Sapientiam scribe in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu, sapientiam percipiet: quia sapientia replebitur. 38.25.

Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens, & in prophetis vacabit. Narrationem virorum nominatorum conseruabit, & in versutias parabolarum simul introibit. 39.1.

Omnia Dominus fecit, & piè agentibus dedit sapientiam. 43.37.

Ego Dominus Deus tuus, docens te vtilia. *Esai.48.17.*

Quis ascendit in cœlum, & accepit eam, eduxit eam de nubibus? Quis transfretauit mare, & inuenit illam? Non est qui possit scire vias eius. *Baru.3.29.*

Sit nomen Domini benedictum à sæculo & vsque in sæculum, quia sapientia & fortitudo eius sunt. *Dan.2.20.*

Ipse reuelat profunda & abscondita, & nouit in tenebris constituta, & lux cum eo est. *Ibidem 22.*

Confitebor tibi pater Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. *Matt.11.25.*

A stulto despicitur.

SAPIENTIAM atque doctrinam stulti despiciunt. *Prou.1.7.*

Sapientiam & disciplinam qui abijcit, infelix est. *Sapien.3.11.*

Quàm

Eccle.6.21. Quàm aſpera eſt valdè imperitis ſapientia : nullus enim excors perdurat apud eam.
Eſa.27.11. Non eſt enim populus ſapiens, propterea non miſerebitur eius, qui fecit eum.
Oſiæ.4.14. Et populus non intelligens vapulabit.

A bono exquiritur, quia ordinatur ad Deum.

Deut.4.6. HAEC eſt enim veſtra ſapientia & intellectus coram populis, vt audientes vniuerſa præcepta hæc, dicant: En populus ſapiens & intelligens, gens magna.
Iob.28.28. Et dixit homini : Ecce timor Domini, ipſa eſt ſapientia, & recedere à malo, intelligentia.
Prou.3.5. Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ.
14.16. Sapiens timet, & declinat à malo.
Sapien.6.15. Qui de luce vigilauerit ad illam, non laborabit : aſſidentem enim illam foribus ſuis inueniet.
Cogitare ergo de illa, ſenſus eſt conſummatus.
7.28. Neminem diligit Deus, niſi eum qui cum ſapientia inhabitat. Eſt enim hæc ſpecioſior ſole.
Pſal.110.10. Initium ſapientiæ, timor Domini.
& Eccl.1.16. Radix ſapientiæ eſt, timere Deum, & rami illius lõgæui.
Ibidem.6. Sapientia & diſciplina, timor Domini.
Ibidem.34. Beatus vir qui in ſapientia morabitur.
14.22. Et non eſt ſapientia, nequitiæ diſciplina, & non eſt co-
19.19. gitatus bonus, peccatorum prudentia.
21.13. Conſummatio timoris Dei, ſapientia & ſenſus.
33.2. Sapiens non odit mandata & iuſtitias.
39.6. Cor ſuum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum qui fecit illum, & in conſpectu Altiſſimi deprecabitur. Si enim Dominus magnus voluerit, ſpiritu intelligentiæ replebit illum, & in oratione confitebitur Domino.
Ephe.5.15. Videte fratres, quomodo cautè ambuletis, non quaſi inſipientes, ſed vt ſapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt.
1.Pet.4.7. Eſtote prudentes, & vigilate in orationibus.

Erga ſeipſum.

Prou.3.7. NE ſis ſapiens apud temetipſum.
14.8. Sapientia callidi, eſt intelligere viam ſuam, & prudentia ſtultorum errans.
17.24. In facie prudentis lucet ſapientia.
Eccle.21.16. Scientia ſapientis tanquam inundatio abundabit.
Rom.12.3. Dico per gratiam, quæ data eſt mihi : Non plus ſapere quàm

quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem.

Nolite eſſe prudentes apud voſmetipſos. *Ibidem.* 16.

Volo vos ſapientes eſſe in bono, & ſimplices in malo. 16. 19.

Si quis videtur inter vos ſapiens eſſe in hoc ſæculo, ſtultus fiat, vt ſit ſapiens. 1. *Cor.* 3. 18.

Ad proximum, Verbo.

STVDE ſapientiæ, fili mi, & lætifica cor meum, vt poſſis exprobranti reſpondere ſermonem. *Prou.* 27. 11.

Tempus & reſponſionem cor ſapientis intelligit. *Ecclesi.* 8. 5.

Verba oris ſapientis, gratia. 10. 12.

In lingua ſapientia dignoſcitur, & ſenſus, & doctrina, & ſcientia in verbo ſenſati. *Eccle.* 4. 29.

Sapiens in verbis ſeipſum amabilem facit. 20. 13.

Sapiens in verbis producet ſeipſum, & homo prudens placebit magnatis. *Ibidem.* 29.

Sapientia abſcondita, & theſaurus inuiſus, quæ vtilitas in vtriſque? Melior eſt qui celat inſipientiam ſuam, quàm qui abſcondit ſapientiam ſuam. *Ibidem.* 32.

Os prudentis quæritur in eccleſia, & verba illius cogitabunt in cordibus ſuis. 21. 20.

Vir ſapiens implebitur benedictionibus, & videntes illum, laudabunt. 37. 27.

Quia in omnibus diuites facti eſtis in omni verbo, & in omni ſcientia. 1. *Cor.* 1. 5.

Opere.

SAPIENS corde præcepta ſuſcipiet. *Prou.* 10. 8.

Via ſtulti recta in oculis eius, qui autem ſapiens eſt, audit conſilia. 12. 15.

Sapientia hominis lucet in vultu eius. *Eccle.* 8. 1.

Homo ſapiens in omnibus metuit, & in diebus delictorum attendit ab inertia. Omnis aſtutus agnoſcit ſapientiam, & inuenienti eam, dabit confeſſionem. 18. 27.

Diſciplinam in pace conſeruate filij. 41. 17.

Quis ſapiens & diſciplinatus inter vos? Oſtendat ex bona conuerſatione operationem in mãſuetudine ſapientiæ. *Iacob.* 3. 13.

Decorat in bonis gratiæ.

BEATVS homo qui inuenit ſapientiam, & qui affluit prudentia. Melior eſt acquiſitio eius negociatione auri & argenti, primi & puriſſimi fructus eius. Precioſior eſt cunctis opibus: & omnia quæ deſiderantur, huic non valent comparari. *Prou.* 3. 13.

Si ſapiens fueris, tibimetipſi eris. 9. 12.

Hoc

Eccles.7.13. Hoc plus habet eruditio & sapiētia, quòd vitam tribuunt possessori suo.

Sap.7.10. Super salutem & speciem dilexi illam, & proposui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius.

9.10. Mitte illam de cœlis sanctis tuis, & à sede magnitudinis tuæ, vt mecum sit & mecum laboret: vt sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia, & intelligit, & deducet me in operibus meis sobriè, & custodiet me in sua potentia.

Eccles.21.24. Ornamentum aureum prudenti doctrina, & quasi brachiale in brachio dextro.

37.25. Est sapiens animæ suæ sapiens, & fructus sensus illius laudabilis.

Ibidem.29. Sapiens in populo hæreditabit honorem, & nomen illius erit viuens in æternum.

In bonis naturæ.

Prou.1.33. QVI me audierit, absque terrore requiescet, & abundantia perfruetur timore malorum sublato.

2.10. Si intrauerit sapientia cor tuum, & scientia animæ tuæ placuerit, consilium custodiet te, & prudentia seruabit te, vt eruaris à via mala, & ab homine qui peruersa loquitur.

3.35. Gloriam sapientes possidebunt.

8.11. Melior est sapientia cunctis opibus preciosissimis, & omne desiderabile ei non potest comparari.

24.5. Vir sapiens & fortis est: & vir doctus, robustus & validus.

Eccles.7.12. Vtilior est sapientia cum diuitijs, & magis prodest videntibus solem.

Ibidem.20. Sapientia confortauit sapientem, super decem principes ciuitatis.

Sapien.8.5. Et si diuitiæ appetuntur in vita, quid sapientia locupletius, quæ omnia operatur?

Ibidem.10. Habeo propter hanc claritatem ad turbas, & honorem apud seniores.

Sapientia mala siue mundana, Deum prouocat.

Eccles.19.20. MELIOR est homo qui minuitur sapientia, & deficiens sensu in timore Dei, quàm qui abundat sensu, & transgreditur legem Altissimi.

Væ

Væ qui ſapientes eſtis in oculis veſtris, & coram vobiſmetipſis prudentes. *Eſai.5.21.*

Claudet oculos veſtros, prophetas & principes veſtros; qui vident viſiones, operiet. *29.10.*

Qui dat ſecretorum ſcrutatores quaſi non ſint. *40.23.*

Et fiduciam habuiſti in malitia tua, & dixiſti: Non eſt qui videat me. Sapientia tua, & ſcientia tua hæc decepit te. *47.10.*

Quomodo dicitis: Sapientes nos ſumus, & lex Domini nobiſcum eſt? *Ierem.8.8.*

Non alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes. *Rom.12.16.*

Perdam ſapientiam ſapientium, & ſapientiam prudentium reprobabo. Nónne ſtultam fecit Deus ſapientiam huius mundi? Nam quia in Dei ſapientia non cognouit mundus per ſapientiam Deum, placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſaluos facere credentes. *1.Corint.1.19.*

Peccatum multiplicat.

NOn eſt ſapientia nequitiæ diſciplina, & nō eſt cogitatus bonus, peccatorum prudentia. Eſt nequitia, & in ipſa execratio, & eſt inſipiens, qui minuitur ſapientia. Eſt ſolertia certa, & ipſa iniqua. *Eccleſ.19. 19.*

Sapientes ſunt, vt faciant mala: bene autem facere neſcierunt. *Ierem 4.22.*

Dicentes ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt? *Rom.1.22.*

Prudentia carnis mors eſt: Prudentia autem ſpiritus, vita & pax. Quoniam ſapientia carnis inimica eſt Deo, legi enim Dei non eſt ſubiecta, nec enim poteſt. *8.6.*

Scientia inflat, charitas verò ædificat. Si quis autem exiſtimat ſe aliquid ſcire, nondum cognouit, quemadmodum oporteat eum ſcire. *1.Cor.8.1.*

Proximum moleſtat.

SIC Achitophel conſilia contra Dauid dedit Abſaloni, cùm dicit:

Ingredere ad concubinas patris tui, quas dimiſit vt cuſtodirent domum, vt cùm audierit omnis Iſraël, quòd odioſus factus ſis patri tuo, roborabuntur manus omnium, qui tecum ſunt. *2.Reg.16. 21.*

Filij huius ſæculi prudentiores filijs lucis in generatione ſua ſunt. *Luc.16.8.*

Quòd

Iacob.3. 14. Quòd si æmulationem amaram habetis, & contentionem in corde vestro, nolite gloriari, & mendaces esse aduersus veritatem.

Ipsum hominem infamat.

Prou.26. 12. VIDISTI hominem sapientem sibi videri, magis illo spem habet insipiens.

28.11. Sapiens pauper scrutabitur diuitem.

Eccle.21.14. Non erudietur, qui non est sapiens in bono. Est autem insipientia quæ abundat in malo.

Iere.51.17. Stultus factus est omnis homo à scientia.

1.Cor.3.19. Sapientia huius mundi, stultitia est apud Deum.

SAPHIRA mentitur Spiritui sancto, & cadit in terram mortua, Act.5.1.8.

SARA filia Raguelis, Tobiæ in vxorem traditur. Tob.7.10.15.

SARVIA : vide Zaruia.

SATISFACTIO : vide Pœnitentia.

SAVL de tribu Beniamin quærit asinas. 1.Reg.9.3. vngitur in regem à Samuele.10.1‡.11.14. Act.13.21. iuxta mandatũ.1.Reg.9 15. percussit Ammon.11.11. obtulit holocaustum.13.9. à regno reijcitur. 13 13‡.15.22.26.28.✝.16.. exagitat eum spiritus nequam. 16.14. ‡.18.10.✝.19.9. nititur Dauid configere.18.10.‡.19.10. persequitur eũ.23.* trucidat sacerdotes Domini.22.18. mulierem habentem pythonem consulit.28.7. seipsum interficit.31.4. sepelitur.31.13. filij eius in crucem tolluntur. 2.Reg.21.9.*

Sancti pro nobis orant

Hierem.15.1. ET Dixit Dominus ad me, si steterit Moyses & Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum: eijce illos à facie mea & egrediantur.

2.Macb.15.14. Hic est fratrum amator & populi Israël: hic est qui multum orat pro populo & pro vniuersa sancta ciuitate, Hieremias Propheta Dei.

Apoc.5.8. Et cùm aperuisset librũ, quatuor animalia, & viginti quatuor seniores ceciderũt corã agno habentes singuli phialas aureas plenas odoramẽtorũ, quę sunt orationes sanctorũ.

Cap.8.3. Et alius Angelus venit & stetit ante altare, habens thuribulum aureum, & data sunt illi incensa multa vt daret de orationibus sanctorum omniũ super altare aureum, quòd est ante thronum Dei.

Propter eorum preces & merita, multa nobis largitur Deus, quamuis illi vita functi sunt.

Ego

Ego sum Deus Abraham patris tui (dicit Dominus Isaac) noli timere: quia ego tecum sum, benedicam tibi & multiplicabo semen tuum propter seruum meum Abraham. Gen.26.24.

Recordare Abraham Isaac & Israël seruorum tuorum, quibus iurasti per temetipsum, dicens: Multiplicabo semen vestrum sicut stellas cœli & vniuersam terram hanc de qua locutus sum, dabo semini vestro, & possidebitis eam semper. Placatusque est Dominus ne faceret malum quod locutus fuerat aduersus populum suum. Exod.32.13.

Veruntamen in diebus tuis (Salomon) non faciam propter Dauid patrem tuum: de manu filij tui scindam illud, nec totum regnum auferam, sed tribum vnam dabo filio tuo, propter Dauid seruum meum, & Hierusalem quam elegi 32. Porrò vna tribus remanebit ei propter Dauid seruum meum, & Hierusalē ciuitatē quam elegi ex omnibus tribubus Israel. 24. 3.Reg.11.12.

Sed propter Dauid dedit ei Dominus Deus suus lucernam in Hierusalem, vt suscitaret filium eius post eum, & statueret Hierusalem, eo quòd fecisset Dauid rectum in oculis Domini, & non declinasset ab omnibus, quæ præceperat ei, cunctis diebus vitæ suæ. Cap.15.4.

Protegam vrbem hāc, & saluabo eam (ait Dominus Deus) propter me, & propter Dauid seruum meum. Item. Cap. 20. 6. Item idem verbatim habetur Esa.37.35. 4.Reg.19.34.

Et in Isaac eodē modo fecit, propter Abraham patrē eius. Ecclesi.34.24.

Sanctos oramus sine iniuria mediatoris, vt pro nobis orant, sicut & petimus ab his hominibus preces, vt Paulus &c.

OBSECRO ergo vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem sancti spiritus, vt adiuuetis me in orationibus pro me ad Deum, vt liberer ab infidelibus qui sunt in Iudæa, & obsequij mei oblatio accepta fiat in Hierusalem sanctis. Rom.15.30.

Orantes simul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis ostium sermonis, ad loquendū mysterium Christi. Idem Ephes.6.19. Collos.4.3.

Fratres orate pro nobis. 1.Thess.5.25.

De cætero fratres orate pro nobis, vt sermo Dei, currant & clarificetur, sicut & apud vos. 2.Thess.3.1.

Orate pro nobis, confidimus enim, quia bonam conscientiā habemus in omnibus, bene volentes conuersari. Heb.13.18.

Nec mirum sanctos preces nostras cognoscere, quia sunt sicut angeli Dei.

Math.22.30. IN resurrectione enim neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut angeli Dei in cœlo.

Luc.15.10. Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente.

Et offerunt Deo nostras preces.

Tob.12.12. QVANDO orabas cum lachrymis, & sepeliebas mortuos, & derelinquebas prandium tuum, & mortuos abscondebas per diem in domo tua, & nocte sepeliebas eos, ego obtuli orationes tuas Domino.

Apoc.5.8. Et cũ aperuisset librũ, quatuor animalia, & viginti quatuor seniores ceciderunt corã agno, habentes singuli citharas, & phialas aureas, plenas odoramentorũ, quę sunt orationes sanctorũ.

Cap.8.3. Alius angelus venit & stetit ante altare, habens thuribulũ aureum, & data sunt ei incensa multa, vt daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei.

Nec huic contrarium est, quòd Deus solus est inspector cordis, quia & homines cognoscunt secreta cordium, Deo reuelante.

Dan.2.29. TV Rex cogitare cœpisti in stratu tuo, quid esset futurum post hæc, & qui reuelat mysteria, ostendit tibi, quæ ventura sunt.

4.Reg.5.26. At ille (Eliseus) ait (Giezi) nonne cor meum in præsenti erat, quando reuersus est homo de curru suo in occursum tui? nunc igitur accepisti argentum, & accepisti vestes, vt emas olueta, & vineas, & oues, & boues, & seruos, & ancillas.

Cap.6.12. Dixitque vnus seruorum eius (regis Syriæ) nequaquam Domine mi Rex, sed Eliseus propheta qui est in Israël, indicat regi Israel omnia verba, quæcunque locutus fueris in conclaui tuo.

Sanctorũ ministerio aliquãdo tribuitur quod soli Deo præcipuè conuenit. Vide tit. Deo soli attributa.

Math.18.15. SI peccauerit in te frater tuus, vade corripe eum inter te & ipsum solum, si te audierit, lucratus es fratrem tuum. 18. Amen amen dico vobis, quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlo: & quęcunque solueritis super terram, erunt soluta &c.

Ioan.20.13. Dicunt ei illi (duo angeli) mulier quid ploras? dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum, & nescio vbi posuerunt eum.

Rom.11.14. Si quo modo ad æmulandum prouocem carnem meam, & saluos faciam aliquos ex illis.

Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyteri. *1.Tim.4.16.*

Fratres, si quis ex vobis errauerit à veritate, & conuerterit quis eum, scire debet, quoniam qui conuerti fecerit peccatorē ab errore viæ suæ, saluabit animam eius à morte. *Iaco.5.19.*

Et factus sum Iudæis tanquam Iudæus, vt Iudæos lucrarer, ijs qui sunt sub lege, quasi sub lege essem (cùm ipse non essem sub lege) vt eos qui sub lege erant, lucrifacerem: ijs qui sine lege erant, tanquam sine lege essem (cū sine lege Dei nō essem) sed in lege essem Christi, vt lucrifacerem eos qui sine lege erāt. *1.Cor.9.20.*

In sanctorum memoriam Deum orare, docent nos maiorum exempla.

DIXITQVE Iacob, Deus patris mei Abraham, & Deus patris mei Isaac, Domine qui dixisti mihi, reuertere in terram tuam & in locum natiuitatis tuæ, & benefaciam tibi. *Gen.32.9.*

Angelus qui eruit me (dicit Iacob benedicens filijs suis moriturus) de cunctis malis, benedicat pueris istis, & inuocetur super eos nōmen meum, nomina quoque patrum meorum, Abraham, Isaac, & crescant in multitudinē super terrā. *Cap.48.16.*

Recordare, Abraham, Isaac, & Israël seruorum tuorum, quibus iurasti per temetipsum dicens: multiplicabo semen vestrum sicut stellas cœli, & vniuersam terram hanc, de qua locutus sum, dabo semini vestro, & possidebitis eam semper. *Exo.32.13.*

Recordare seruorum tuorum Abraham, Isaac, & Iacob, nec aspicias duritiam populi huius, & impietatem atque peccatum. *Deut.9.27.*

Cumque iam tempus esset vt offerretur holocaustum, accedens Elias propheta, ait: Domine Deus Abraham, & Isaac, & Israël, ostende hodie quia tu es Deus Israël, & ego seruus tuus, & iuxta præceptum tuum feci omnia verba hæc. *3.Reg.18.36.*

Domine Deus Abraham, Isaac, & Israël, patrem nostrorum, custodi in æternum hanc voluntatem cordis eorum, & semper in veneratione tui mens ista permaneat. *1.Para.29.18.*

Et apprehendens Raguel dexteram filiæ suæ, dextræ Tobię tradidit, dicens: Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob vobiscum sit, & ipse coniungat vos; impleatque benedictionem suam in vobis, Hest.13.15. Cap.14.18. *Tob.7.15.*

Quare errare nos fecisti Domine de vijs tuis, indurasti cor nostrum ne timeremus te? Conuertere propter seruos tuos, tribus hæreditatis tuæ. *Esa.63.17.*

Ne quæsumus, tradas nos in perpetuū, propter nomen tuū, & ne dissipes testamentū tuū, neque auferas misericordiā tuā à *Dan.3.34.*

nobis propter Abraham dilectum tuum, & Isaac seruum tuũ, & Israel sanctum tuum, quibus locutus es, pollicens, quod multiplicares semen eorum sicut stellas cœli, & sicut arenam quæ est in littore maris.

Sancti sunt cum Christo in cœlis regnantes.

Ioan.12.26. SI quis mihi ministrat, me sequatur & vbi sum ego, illic & minister meus erit, si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum pater meus.

Cap.17.24. Pater, quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum: vt videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Philip.1.23.

2.Cor.5.8. (Per fidem enim ambulamus, & non per speciem) audemus autem, & bonam voluntatem habemus, magis peregrinari à corpore, & præsentes esse ad Dominum.

Apoc.3.21. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut & ego vici, & sedi cum patre meo in throno eius.

Cap.7.9. Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gẽtibus, & tribubus, & populis, & linguis: stantes ante thronum, & in conspectu Agni, amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum. Cap.14.13.

Sancti vita defuncti, rectè à nobis laudantur.

Eccles.44.1. LAVDEMVS viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua. Multam gloriam fecit Dominus magnificentia suâ à sæculo. 7. Omnes isti in generationibus gentis suæ gloriam adepti sunt, & in diebus suis habentur in laudibus. 14. Corpora eorum in pace sepulta sunt, & nomen eorum viuit in generatione & generationem &c. 16. Henoch placuit Deo, & translatus est in Paradisum, vt det gentibus pœnitentiã. Noë inuentus est perfectus, iustus, & in tempore iracundiæ factus est reconciliatio. 20. Abrahã magnus pater multitudinis gentium, & non est inuentus similis in gloria, qui conseruaret legem excelsi &c. 24. Et in Isaac eodem modo fecit propter Abraham patrem eius, benedictionẽ omnium gentium dedit illi Dominus, & testamentum confirmauit super caput Iacob.

Ioan.12.26. Si quis mihi ministrat, me sequatur, & vbi sum ego, illic & minister meus erit: si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum pater meus.

In sanctis suis Deus laudatur.

Psal.150.1. LAVDATE Dominum in sanctis eius, laudate eum in firmamento virtutis eius.

Sancti iudicabunt. Vide iudicium.

Sanctificant miracula: vt Moyses & Aaron.

MOYSES & Aaron ad Pharaonem loquuntur, virgam , eruntin serpentem, & aquam virga percussam in sanguinem, quæ etiam faciunt Magi suis incantationibus, quam ob causam Pharao magis induratur. Item. Cap. 8. Cap. 9. Cap. 10. & Cap. 11. Varias immittit Deus Aegyptijs plagas &c. Exo. 7. 8

Elias excitat puerum mortuum.

ELIAS cœlum triennio claudit, primumque pascitur à coruis, deinde à muliere Sarepthana, cuius hydria farinæ & lechytus olei non minuitur: filius autem ipsius oratione Heliæ resuscitatur. 22. Et exaudiuit Dominus vocem Heliæ, & reuersa est anima pueri intra eum & reuixit. 3. Reg. 17. 6

Claudit cœlum ne pluat. Iaco. 5. 17. Elias, homo erat similis nobis passibilis, & oratione orauit, vt non plueret super terram, & non pluit annos tres & menses sex. 3. Reg. 17. 1

Aperit clausum: Et ait Helias ad Achab, ascende, comede & bibe, quia sonus multæ pluuiæ est &c. 45. Cùmque se verteret huc atque illuc, ecce cœli contenebrati sunt, & nubes, & ventus, & facta est pluuia grandis. Iaco. 5. 18. Et rursum orauit (Elias) & cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructū suum. 3. Reg. 18. 41.

Eliæ pallium diuidit aquas, tulitque Elias pallium suum & inuoluit illud, & percussit aquasque diuisæ sunt in vtranque partē, & transierunt ambo (scilicet Helias & Eliseus indiuiduus eius comes) per siccum. 14. 4. Reg 2. 8.

Eliseus excitat puerum mortuum viduæ: At ille reuersus (Eliseus) deambulabat in domo semel huc atque illuc, & ascendit & incubuit super eum, & oscitauit puer septies, aperuitque oculos. 4. Reg 4. 35.

Sanat aquas misso in eas sale egressus. (Eliseus) ad fontem aquarū, misit in eum sal & ait: hęc dicit Dominus, sanaui aquas has, & nō erit vltrà in eis mors, neque sterilitas. Sanatę sunt ergo aquæ vsque in diē hanc, iuxta verbū Elisei quod locutus est. 4. Reg. 2. 21.

Oleum multiplicat Eleseus viduæ pauperculæ, oleum impetrat quo soluat creditoribus &c. 4. Reg. 4. 1

Mittit farinam in ollam. Afferte inquit, farinam: cùmque tulissent, misit in ollam, & ait: Infunde turbæ, & comedant, & non fuit amplius quicquam amaritudinis in olla. 4. Reg. 4. 41.

Naaman Syrum sanat Eliseus. Scidit Rex Israël vestimenta sua quòd iussisset Rex Syriæ vt Naamā leprosum curaret, quem Eliseus septena in Iordane lotione, mundat à le- 4. Reg. 5. 8

pra, quæ Giezi propter munera ſuſcepta, ab Eliſeo ſpreta perpetuo adhæſit.

4.Reg.6.6. Facit ferrũ natare: dixit autẽ homo Dei, vbi cecidit? At ille mõſtrauit ei locũ: Præcidit ergo lignũ, & miſit illuc, natauitque ferrum, & ait: Tolle, qui extendit manuum ſuã & tulit illud.

4.Reg.13.21. Eliſeus mortuus per contactum oſſium ſuorum operatur: quidam ſepelientes hominem, viderunt latrunculos, & proiecerunt cadauer in ſepulchrum Eliſei, quod cùm tetigiſſet oſſa Eliſei, reuiuixit homo, & ſtetit ſuper pedes ſuos.

Mar.6.13. Apoſtoli eijciunt dæmonia: & dæmonia multa eijciebant & vngebant oleo multos ægros & ſanabant. Cap. 16. 17. In nomine meo dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis.

Luc.10.17. Reuerſi ſunt autem ſeptuagintaduo cum gaudio, dicentes: Domine, etiã dæmonia ſubijciũtur nobis in nomine tuo.

Act.3.6. Ioannes & Petrus ſanant claudum: Petrus autem dixit: argentum & aurum non eſt mihi, quod autem habeo, hoc tibi do in nomine Ieſu Chriſti Nazareni, ſurge & ambula.

Act.9.41. Petrus excitat Thabitam: Dans autem illi manum, erexit eam (Thabitam) & cùm vocaſſet ſanctos & viduas, aſſignauit eam viuam.

Act.5.15. Etiam ſua vmbra ſanat, magis autem credentium augebatur in Domino multitudo virorum ac mulierum, ita vt in plateas eijcerent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabatis, vt veniente Petro, ſaltem vmbra illius obumbraret quenquam illorum, & liberarentur omnes ab infirmitatibus ſuis.

Act.14.9. Paulus reſtituit claudum: & quidam vir Liſtris infirmus pedibus ſedebat, claudus in vtero matris ſuæ: qui nunquam ambulauerat, & audiuit Paulum loquentem: qui intuitus eum & videns quia fidem haberet vt ſaluus fieret, dixit magna voce: Surge ſuper pedes tuos rectus, & exiliuit & ambulabat.

Act.19.12. Etiam per ſudaria curat infirmos: virtuteſque non quaſlibet faciebat Deus per manum Pauli, ita vt etiã ſuper languidos deferrentur à corpore eius ſudaria & ſemicincta, & recedebant ab eis languores, & ſpiritus nequam egrediebantur.

Act.20.10. Reddit vitæ puerum ex lapſu mortuum, ad quem (ſcilicet puerum mortuum) incubuit ſuper eum, & complexus dixit: nolite turbari, anima enim eius in ipſo eſt.

Hebr.11.32. Sancti quoque plura fecêre miracula, quæ longum eſſet numerare. Et quid dicam? deficiet enim tempus narrantem de Gedeon, Barac, Sampſon, Iephte, Dauid, Samuel, & Prophetis, qui per fidem vicerunt regna, operati ſunt iuſtitiam, adepti ſunt repromiſſiones, obturauerunt ora leonum &c.

Scandalum

Scandalum seu offendiculum proximo, nec in vita, nec in doctrina ponendum.

SI sacerdos qui vnctus est peccauerit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino. Num. 31. 15. *Leuit. 4. 3.*

Veruntamen, quoniam blasphemare fecisti inimicos nomẽ Domini propter verbum hoc, filius qui tibi natus est, morte morietur. 1. Esdr. 8. 22. *2. Reg. 12, 14.*

Qui decipit iustos in via mala, in introitu suo corruet, & simplices possidebunt bona eius. *Prou. 28. 10.*

Non enim ætati nostræ dignum est, inquit (Elcazarus) fingere, vt multi adolescentes arbitrantes Eleazarum nonaginta annorum, transisse ad vitam alienigenarum. *1. Mach. 6. 24.*

Vt autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore, inuenies staterem, illum sumens, da illũ pro me & pro te. *Math. 17. 27.*

Qui autem scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt: expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. *Cap. 18. 6.*

Quisquis scandalizauerit vnum ex his pusillis credentibus in me: bonum est magis si circundaretur mola asinaria collo eius, & in mare mitteretur. *Mar 9. 42.*

Impossibile est vt non veniant scandala: væ autem illi per quem scandalum venit. *Luc. 17. 1.*

Infirmum in fide assumite, non in disceptationibus cogitationum, non ergo amplius inuicem iudicemus, sed hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum. 15. Si enim propter cibum frater tuus contristatur, non secundùm charitatem ambulas. *Rom. 14. 1.*

Paulus ait: quod quanquam idolothitis vesci nõ sit ex se illicitũ, quum idolũ nullius sit efficaciæ aut potestatis, nõ sunt tamen illa edenda aut repugnante conscia, aut cum infirmorum offendiculo, neque ea edere aut non edere, hominẽ efficit meliorem. *1. Cor. 8. 7*

Sine offensione estote Iudæis, & gentibus, & ecclesiæ Dei. *Cap. 10. 32.*

Nemini dantes vllam offensionem, vt nõ vituperetur ministerium nostrum. *2. Cor. 6. 3.*

Ab omni specie mala abstinete vos. *1. Thess. 5. 22.*

Quicquid nos scandalizat, vitemus.

CAVE, ne vnquã cum habitatoribus terræ illius (gentiliũ) *Exo. 34. 12.*

 iungas

iungas amicitias quę sunt tibi in ruinam.

Deut.7.2. Nulla cum gentibus societas contrahenda. 2. Percuties eas vsque ad internetionem, non inibis cum eis fœdus, nec misereberis earum. 16. Non parcet eis oculus tuus, nec seruiet dijs eorum, ne sint in ruinam tui.

Cap.13.5. Pseudopropheta à Deo auertens, occidi debet, quātumuis propinquus sit vel amicus, imo & vrbs vastari debet funditus.

Mat.5.29. Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum & proijce abs te: expedit enim tibi, vt pereat vnū membrorum tuorū, quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam 30. Et si dextera manus tua scandalizat te, abscinde eam, & proijce abs te: expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum &c. Cap. 16.22.

Mar.9.42. Quisquis scandalizauerit vnum ex his pusillis in me credentibus: bonum est ei magis si circundaretur mola asinaria in collo eius, & in mare mitteretur. 43. Et si scandalizauerit te manus tua, abscinde illam: bonum est tibi debilem introire in vitam &c.

Rom.16.17. Rogo autem vos fratres, vt obseruetis eos qui dissensiones & offendicula præter doctrinam quam vos didicistis, faciunt, & declinate ab illis.

Scriptura sacra vnde sit, & quis eius vsus.

Exod.17.14. DIXIT autem Dominus ad Moysen, scribe hoc ob monumentum in libro, & trade auribus Iosuę.

Cap.34.27. Scribe verba hæc tibi, quibus & tecum & cum Israël pepigi fœdus.

Deut.4.1. Et nunc Israël audi pręcepta & iudicia quæ ego doceo te: vt faciens ea, viuas, & ingrediens possideas terram quam Dominus Deus patrum vestrorum daturus est vobis.

Cap.17.18. Accipiens exemplar à sacerdotibus Leuiticæ tribus, & habebit secū, legetq; illud omnibus diebus vitæ suæ, vt discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba & ceremonias eius, quæ in lege precepta sunt.

Cap.31.9. Scripsit itaque Moyses legem hanc, & tradidit eam sacerdotibus filijs Leui, qui portabant arcā fœderis Domini, & cunctis senioribus Israël.

Iosua.1.8. Non recedet volumen legis huius ab ore tuo, sed meditaberis in eo cunctis diebus ac noctibus, vt custodias & facias omnia quæ scripta sunt in eo, tunc diriges viam tuā & intelliges eam.

Esa.30.8. Nunc ergo ingressus scribe ei super buxum, & in libro diligenter exara illud, & erit in die nouissimo in testimonium vsque in æternum.

Requirite diligenter in libro Domini, & legite: vnum ex his non defuit, alter alterum non quæsiuit, quia quod ex ore meo procedit, ille mandauit, & spiritus eius ipse congregauit ea. *Cap.34.16.*

Tolle volumen libri, & scribes in eo omnia verba quæ locutus sum tibi aduersum Israël & Iudam, & aduersum omnes gentes, à die qua locutus sum ad te, ex diebus Iosuæ vsque ad diem hanc 10. Legitque Baruch ex volumine sermones Hieremiæ in domo Domini, in Gazaphilacio Gamariæ filij Saphan scribæ, in vestibulo superiori, in introitu portæ nouæ domus Domini audiente omni populo. *Hiere.30.2.*

Verbum quod locutus est Hieremias propheta ad Baruch filium Neriæ, cùm scripsisset verba hæc in libro ex ore Hieremiæ, anno quarto Ioacim filij Iosiæ regis Iuda &c. *Cap.45.1.*

Et legit Baruch verba libri huius ad aures Iechoniæ filij Ioacim regis Iuda, & ad aures vniuersi populi venientis ad librum: 14. Legite librum istum quem misimus ad vos, recitari in templo Domini, in die solenni, & in die oportuno. *Baruch.1.3.*

Hic liber mandatorum Dei, & lex quæ est in æternum, omnes qui timent eam, peruenient ad vitam, qui autem derelique runt eam, in mortem &c. *Cap.4.1.*

Attulit ergo Esdras sacerdos legem coram multitudine virorum ac mulierum, cunctisque qui poterant intelligere, in die prima mensis septimi. Et legit in eo apertè in platea quæ erat ante portam aquarum, de mane vsque ad mediam diem, in cõspectu virorum, ac mulierum, & sapientium: & aures omnis populi erant erectæ ad librum. *2.Esd.8.2.*

Et dixerunt Esdræ pontifici & lectori, vt afferret legẽ Moysi, quæ tradita est à Domino Deo Israel. *3.Esd.9.39.*

Ecce loquere in aures plebis meæ sermones prophetiæ, quos inmisero in os tuum, dicit Dominus, & fac vt in charta scribãtur, quoniam fideles & veri sunt. *4.Esd.15.1.*

Veruntamen annunciabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis, & nemo est adiutor meus in omnibus his, nisi Michael princeps vester. *Daniel.10.21.*

Scriptum est, non in solo pane viuit homo, sed in omne verbo quod procedit de ore Dei. Idem Luc.4.4. *Math.4.4.*

Erratis (ait Christus Sadducæis super resurrectione) nesciẽtes scripturas neque virtutem Dei. *Cap.22.29.*

Scrutamini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere, & illæ sunt quæ testimoniũ perhibent de me. (ait Christus Iudæis) *Ioan.5.39.*

Nonne scriptũ est in lege vestra, quia ego dixi, dij estis? si il- *Cap.10.34.*

los dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solui scriptura quem pater sanctificauit, & misit in mundum, vos dicitis.

Cap.20.30. Multa quidem & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Actor. 15.21. Rom. 1.2.

Act.17.11. Hi autem erant nobiliores eorum, qui sunt Thessalonicæ, qui susceperunt verbum cum omni auiditate, quotidie scrutantes scripturas &c.

Rom.15.4. Quæcunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patientiam & consolationem scripturarum, spem habeamus. Cap.4.23. 1.Cor.9.9. Cap.10.11.

1.Cor.15.3. Tradidi enim vobis imprimis quod & accepi, quoniã Christus mortuus est pro peccatis nostris secundùm scripturas &c.

2.Tim.2.15. Sollicite cura teipsum, probabilem exhibere Deo, operariũ inconfusibilem, rectè tractantem verbum veritatis. 2.Pet.1.20.

2.Pet.20.15. Hæc primum intelligentes, quod omnis prophetia scripturæ propria interpretatione non fit, non enim humana voluntate allata est aliquando prophetia, sed spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines.

2.Tim.3.15. Tu vero permane in his quæ didicisti & credita sunt tibi, sciens à quo didiceris, & quia ab infantia sacras literas nosti, quæ te possunt instruere ad salutem per fidẽ, quæ est in Christo Iesu.

Apoc.1.19. Scribe ergo quæ vidisti, & quæ sunt & quæ oportet fieri, post hæc.

Ad bonum adhortatur.

Psalm.118.11. IN corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi.

Ibidem.49. Memor esto verbi tui seruo tuo. Hæc me consolata est.

Prou.6.23. Mandatum lucerna est, & lex lux: vitæ verò via, correptio & castigatio.

29.18. Cùm prophetia defecerit, dissipabitur populus.

Eccles.33.18. Respicite quoniam non mihi soli laboraui, sed & omnibus exquirentibus disciplinam.

Ierem.36.2. Tolle volumen libri, & scribes in eo omnia verba quæ locutus sum tibi aduersum Israël & Iudam, & omnes gentes.

Luca.11.52. Vę vobis legisperitis, qui tulistis clauem scientiæ ipsi non introistis, & eos qui introibant, prohibuistis.

16.31. Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

Ioan.5.46. Si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi, de me enim ille scripsit. Si autem illius literis non creditis, quomodo verbis meis credetis?

Hæc

Hæc omnia, in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram. 1.Cor.10.11.

Omnis scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docendū, ad arguendum. 2.Tim.3.16.

Qui susceperunt verbū cum omni auiditate, quotidie scrutantes scripturas, si hæc ita se haberent. Act.17.11.

Vehementer Iudæos reuincebat publicè, ostendens per Scripturas, esse Christum Iesum. 18.28.

Habemus firmiorem propheticum sermonem, cui benefacitis, attēdentes quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris. 2.Pet.1.19.

Hanc ecce vobis charissimi secundam scribo epistolam, in quibus vestram excito in commonitione synceram mentem, vt memores sitis, eorum quæ prædixi verborum à sanctis prophetis, & Apostolorum vestrorum, præceptorum Domini & Saluatoris. 3.1.

Virtuosis manifestatur.

BONITATEM & disciplinam, & scientiam doce me. Psal.118.6.

Qui quærit legem, replebitur ab ea, & qui insidiosè agit, scandalizabitur ab ea. Eccles.32.19.

Vobis datum est nosse mysterium regni cœlorum, illis autem non est datum. Matth.13.11.

Beatus es Simon Bar-Iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est. 16.17.

Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, cæteris autē in parabolis, vt videntes non videant, & audientes non intelligant. Luca.8.10.

O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt prophetę. Et incipiens à Moyse, & omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quę de ipso erāt. 24.25.

Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent Scripturas. Ibidem.45.

Scrutamini Scripturas, Ioan.5.39.

Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina, vtrum ex Deo sit. 7.17.

Vitiosis obuelatur.

TV Daniel claude sermones, & signa librum vsque ad tempus statutum: Plurimi pertransibunt, & multiplex erit scientia. Daniel.12.4.

Vade Daniel, quia clausi sunt signatique sermones vsque ad tempus. Et impiè agent omnes impij, neque intelligent omnes impij, porrò docti intelligent. Ibidem.9.

Ego

Ioan.14.16. Et rogabo Patrem, & alium paracletum dabit vobis spiritũ veritatis.

Roman.7.14. Scimus, quòd lex spiritualis est.

1.Cor.2.12. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est: vt sciamus quæ à Deo donata sunt nobis, quæ & loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritus, spiritualia spiritualibus comparantes.

Ibidem.14. Animalis autẽ homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei: Spiritualis autẽ iudicat omnia: & ipse à nemine iudicatur. Nos autem sensum Christi habemus.

14.2. Spiritus loquitur mysteria.

2.Cor.3.6. Litera occidit: Spiritus autem viuificat.

4.3. Si etiam opertum est Euangelium nostrum, in ijs qui pereunt est opertum, in quibus Deus huius sæculi excæcauit mẽtes infidelium, vt non fulgeat illuminatio Euangelij gloriæ Christi, qui est imago Dei.

10.5. In captiuitatem redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi.

2.Tim.2.23. Stultas autem & sine disciplina quæstiones, deuita.

3.7. Semper discentes & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes.

2.Pet.1.20. Hoc primum intelligentes quòd omnis prophetica scriptura non sit priuatæ interpretationis.

Scriptura difficilis est intellectu.

2.Pet.3.16. IN quibus sunt difficilia quædam intellectu, quæ indocti & instabiles deprauant, sicut & ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem.

Nec omnia scriptis Apostoli mandauerunt.

Ioan.20.30. MVLTA quidem & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc &c.

Cap.21.25. Sunt autem alia multa quæ fecit Iesus, quæ si scribantur singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt libros.

1.Cor.11.34. Cætera cùm venero disponam.

2.Ioan.2.12. Plura habens vobis scribere, nolui per chartam & atramentum. spero enim me futurum apud vos, & os ad os loqui, vt gaudium vestrum plenum sit.

3.Ioan.13. Multa habui tibi scribere, sed nolui per atramentum & calamum scribere tibi.

2.Thess.2.15. Itaque fratres state: & tenete traditiones quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram.

Scriptura nec lex est iudex, sed sacerdos.

POSTQVAM autē sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar à sacerdotibus Leuiticæ tribus, & habebit secum, legetque illud omnibus diebus vitæ suæ, & discat timere Dominū Deū suum. *Deut.17.18.*

Et cùm fuerit controuersia, stabunt in iudicijs meis, & iudicabunt leges meas, & pręcepta mea in omnibus solemnitatibus meis custodient. *Ezech.44.24.*

Labia enim sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est. Vide sacerdotum officium. *Malach.2.7.*

Semen diuini verbi sapienter seminatur.

ECCE, exiit qui seminat seminare semen suum. *Matt.13.3.*

Simile est regnum cœlorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo. Idem. Luc. 8. 3. *Marc.4.3.*

Fraudulenter deprauatur.

CVM dormirent homines, venit inimicus eius & superseminauit zizania in medio tritici, & abiit. Cùm autem creuisset herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania. &c. *Matt.13.25.*

Zizania, sunt filij nequam. Inimicus autem qui seminauit ea, diabolus est. *Ibidem.38.*

Differenter acceptatur.

DVM seminat, quædam ceciderunt secus viam, & venerūt volucres cœli, & comederunt ea. *Mat.13.4.*

Qui seminat, verbum seminat. *Marc.4.14.*

Semen, est verbum Dei. *Luc.8.11.*

Terra enim sæpè super se venientem bibens imbrem, & germinans herbā opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem, à Deo, proferens autem spinas ac tribulos, reproba est, & maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem. *Heb.6.7.*

Prudenter segregatur.

MITTITE falces, quoniam maturauit messis, quia multiplicata est malitia eorum. *Ioel.3.13.*

Messis quidem multa, operarij autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, vt mittat operarios in messem suam. *Matth.9.37.*

Serui dixerunt ei: Vis eamus, & colligamus ea? Et ait: Non. Sinite vtraque crescere vsque ad messem, & in tempore messis *13.29.*

dicam

dicam messoribus : Colligite primum zizania, & alligate in fasciculos ad comburendum.

Ibidem.39.40 Messis verò consummatio est seculi, sicut ergo colliguntur zizania & igni comburuntur: sic erit in consummatione secu li huius.

Ioan.4.35. Nônne vos dicitis, quòd adhuc quatuor menses sunt & messis venit? Ecce dico vobis, leuate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ sunt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam : vt qui seminat simul gaudeat et qui metit.

Ibidem.38. Ego misi vos metere, quod vos non laborastis: alij laborauerunt, & vos in labores eorum introistis.

Semen diuini promissi honorificum.

Gen.22.18. BEnedicentur in semine tuo omnes gentes terræ: quia obedisti voci meæ

Gal.3.16. Abrahæ dictæ sunt promissiones & semini eius. Non dicit: Et seminibus, quasi in multis, sed quasi in vno, & semini tuo, qui est Christus.

Act.3.25. Vos estis filij prophetarum & testamenti quod disposuit Deus ad patres vestros, dicens ad Abraham : Et in semine tuo benedicentur omnes familiæ terræ.

Semen boni operis fructiferum.

Psal.125.5. QVi seminant in lachrymis, in exultatione mentent. Euntes ibant & flebant, mittentes semina sua. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.

Prou.11.18. Seminanti iustitiam, merces fidelis.

Osee.10.12. Seminate vobis in iustitia, & metite in ore misericordiæ, innouate vobis nouale.

2.Cor.9.6. Qui parcè seminat, parcè & metet: & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet.

Semen mali operis lethiferum.

Iob.4.7. REcordare, obsecro te, quis enim vnquam innocens perijt? aut quando recti deleti sunt? Quin potius vidi eos, qui operantur iniquitatem, & seminant dolores, & metunt eos, flante Deo perisse.

Prou.22.8. Qui seminat iniquitatem, metet mala, & virga iræ suæ cōsummabitur.

Eccles.7.3. Fili, non semines mala in sulcis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum.

Osee.10.13. Arastis impietatem, iniquitatem messuistis, comedistis frugem mendacij.

SEMAIA mittitur ad Roboam.3 Reg 12.22 2.Par.11.2.& 12.5.7.

SEMEI maledicit Dauidi.2. Regum 16.5 13. Veniam impetrat à Dauid. 2.Reg.19 23. Occiditur ex precepto Dauid.3.Reg.2.9.42.46.

*SENNACHERIB oppugnat vniuersas ciuitates Iuda munitas. 4.Reg 18.13.2.Paral.32.1 Blasphemat Deũ.Esai.36 *.Interimitur à filijs.4. Reg.19 37.Esa.37.37. Secundũ verba Esaiæ 10.33 & 31.8.& 33.1.*

Senectus virtuosa, à bonis honoratur.

CORAM cano capite consurge, & honora personam senis, & time Dominum Deum tuum. *Leuit.19.32.*

In antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia. *Iob.12.12.*

Corona dignitatis senectus, quę in vijs iustitiæ reperitur. *Prou.16 30.*

Dignitas senum canicies. *20.29.*

Senectus venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata: Cani sunt sensus hominis, & ætas senectutis, vita immaculata. *Sapien.4.8.*

Ne spernas hominem in sua senectute, etenim ex nobis senescunt, *Ecclef.8.7.*

Quàm speciosum caniciei iudicium. Quàm speciosa veteranis sapientia, & gloriosus intellectus & consilium. Corona senum multa peritia, & gloria illorum timor Dei. *25.7.*

Tu loquere, quæ decent sanam doctrinam: Senes vt sobrij sint, pudici, prudentes, sani in fide, in dilectione, in patientia. *Tit.2.2.*

Vitiosa reprobatur.

TRES species odiuit anima mea, pauperem superbum, & diuitem mendacem, & senem fatuum insensatum. *Ecclef. 25.4.*

Puer centum annorum morietur, & peccator centum annorum maledictus erit. *Esaiæ.65.20.*

Egressus est iniquitas de Babylone, à senioribus iudicibus, qui videbantur regere populum, *Dani.13.5.*

Inueterate dierum malorum. *Ibidem.52.*

SEB & Oreb interficiuntur, Iudic.7.25.

SEBAE, quia regnum affectarat, caput præciditur.2. Reg.20.22.

SECVRITAS perfecta de peccatorum remissione aut salute consequendum non habetur in hac vita. Eccles.9.1.2. Vide Certi.

SEDECIAS pseudopropheta.3. Reg.22 11.2.Par.18.10. Comburitur. Ierem.29.22.

Sedecias: vide Zedecias.

SEDITIOSI puniuntur, Numer.16.31 Vide Murmuratores.*

SELEVCVS Asiæ rex.2.Machab.3.3.

Sepelire mortuos, opus est misericordiæ.

ATQVE ita sepeliuit Abrahã Saram vxorẽ suã in spelunca agri *Gen.23.19.*

agri duplicis qui respiciebat Mambre.

Cap.25.8. Et deficiens (Abraham) mortuus est in senectute bona prouectæque ætatis, & plenus dierũ, congregatus est ad populũ, & sepelierunt eum Isaac & Ismael, & filij sui, in spelunca duplici quæ sita est in agro Ephron. &c.

Cap.35.19. Mortua est ergo Rachel, & sepulta est in via quæ ducit Ephratam hec est Bethleē. 29. Consummatusque ætate (Isaac) mortuus est, & appositus est populo suo, senex & plenus dierum, & sepelierunt eum Esau & Iacob filij sui.

Cap 50.5. En morior (ait Ioseph) in sepulchro meo quod feci mihi, in terra Chanaam sepelies me, ascendam & sepeliam patrem meum & reuertar 13. Et sepelierunt eum in spelunca duplici, quam emerat Abraham in possessionē sepulchri, ab Ephron Hetæo contra faciem Mambre.

Num.20.1. Mortuaque est ibi (in deserto Sin) Maria (soror Moysi) & sepulta in eodem loco.

Deut.10.6. Filij autem Israël mouerunt castra ex Beroth filiorum Gazan, vbi Aaron mortuus & sepultus est.

Cap.21.23. Non permanebit cadauer eius (qui suspensus est in patibulo) in ligno, sed in eadem die sepelietur, quia maledictus à Deo est, qui pependit in ligno. Iudic. 12.7.

Iosue.24.30. Et post hæc, mortuus est Iosuæ filius Nun seruus Domini centum & decem annorũ, sepelieruntque eum in finibus possessionis suæ &c.

1.Reg.25.1. Mortuus est autem Samuel & congregatus est vniuersus Israël, & planxerunt eum in domo sua Ramatha. Cap. 31. 13.

2.Reg.2.32. Tuleruntque Asael & sepelierunt in sepulchro patris sui in Bethleem. Cap. 3.32.

3.Reg.2.10. Dormiuit igitur Dauid cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid, 31.34.

Cap.11.43. Dormiuitque Salomon cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid patris sui. Cap. 13.29.

Cap.14.31. Dormiuitque Roboam cum patribus suis, & sepultus est cũ eis in ciuitate Dauid.

4.Reg 13.20. Sepultusque est Amasias Rex in Hierusalem cũ patribus suis, in ciuitate Dauid. 2. Paral. 16.14.

2.Par. 35.24. Mortuus est autem Iosias, & sepultus in mansilio patrum suorum, & vniuersus Iuda & Hierusalem luxerunt eum.

Tob.1.21. Cũ Rex Sennacherib iratus multos occideret ex filijs Israël, Tobias sepeliebat corpora eorum.

Cap.2.3. Cũque abijsset, reuersus nũtiauit ei vnũ ex filijs Israël iugulatum iacere in platea, tollensque illud, portauit in domum

suam

illam occultè vt cùm sol occubuisset clam sepeliret eum.

Cùm acceperit deus animam meam (dixit Tobias filio suo) corpus meum sepeli, & habebis honorem matri tuæ omnibus diebus vitæ eius, Cap. 8. 13. *Cap. 4. 3.*

Quando orabas cum lachrymis, & sepeliebas mortuos & derelinquebas prandium tuum, & mortuos abscondebas per diem in domo tua, & nocte sepeliebas, ego obtuli orationem tuam Domino Cap. 14. 12. *Cap. 12. 12.*

Mortuos vbi inueneris signans commenda sepulchro, & dabo tibi primum sessionem in resurrectione mea. *4. Esdr. 2. 23.*

Mortuo non prohibeas gratiam *Eccles 7. 37.*

Fili in mortuum produc lachrymas, & quasi dira passus incipe plorare, & secundum iudicium contege corpus illius, & non despiciebas sepulturam illius. *Cap. 38. 16.*

Et accedentes discipuli eius (Ioannes Baptistæ) tulerunt corpus & sepelierunt illud & venientes nunciauerunt Iesu. *Matth. 14. 12.*

Hic (Ioseph) accessit ad Pilatum & petiit corpus Iesu Tunc Pilatus iussit reddi corpus, & accepto corpore, Ioseph inuoluit illud in syndone munda, Act. 13. 29. *Cap. 27. 58.*

Venit autem & Nicodemus qui venerat ad Iesum nocte, primum ferens mixturam mirrhæ, & aloes quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis cum aromatibus sicut mos est Iudæis sepelire, 1. Cor. 15. 4. *Ioan. 19. 39.*

Sermo christianorum: Vide loquenda.

Serpens aneus erigitur.

ORAVIT Moyses pro populo & locutus est Dominus ad eum, fac serpentem æneum, & pone eum pro signo, qui percussus aspexerit eum viuet, fecit ergo Moyses serpentem æneum, & posuit eum pro signo, quem cum percussi aspicerent, sanabantur. *Num. 21. 8.*

Tollitur & appellatur Nohestan.

IPSE (Ezechias) dissipauit excelsa & contriuit statuas, & succidit lucos confregitque serpentem æneum quem fecerat Moyses, siquidem vsque ad illud tempus filij Israel adolebant ei incensum vocauitque nomen eius Nohestan. *4. Reg. 18. 4.*

Cuius typum gesserit.

SICVT Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, vt omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. *Ioan. 3. 14.*

Seruitus diuina singularis.

DOMINVM Deum tuum timebis, & illi soli seruies *Deut 6. 13.*

Aaa Vsque- *& 10.*

3.Reg.18.21. Vsquequo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum.

Matth.4.10. Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies.

Cap.24.6. Nemo potest duobus Dominis seruire. Aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit & alterum contemnet.

Colloss. 3.24. Domino Christo seruite.

Virtualis.

1.Reg. 12. 20. DIXIT Samuel ad populum: Nolite timere, vos fecistis vniuersum malum hoc, verūtamen nolite recedere à tergo Domini: sed seruite Domino in omni corde vestro.

Ibidem.24. Timete Dominum & seruite ei in veritate & ex toto corde vestro.

1.Par.28.9. Tu Salomon fili mi, scito Deum patris tui, & serui ei corde perfecto, & animo voluntario.

Psal.2.11. Seruite Domino in timore.

99. Seruite Domino in lætitia.

118.125. Seruus tuus sum ego, da mihi intellectum.

122.2 Ecce sicut oculi seruorum. Sicut oculi ancillæ.

Ecclesi.2.1. Fili, accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & timore; & præpara animam tuam ad tentationem.

Esa.41.9. Seruus meus es tu, elegi te, & non abieci te.

Luc.17.6. Quis vestrum habens seruum, arantem aut pascentem boues, qui regresso de agro dicat illi, Statim transi & recumbe: & non dicit, Para quod cœnem, & præcinge te, & ministra mihi, donec manducem & bibam, & posthæc tu manducabis & bibes: Nunquid gratiam habet seruo illi; quia fecit quæ ei imperauerat? Non puto.

Ibidem.10. Sic & vos cùm feceritis omnia quę præcepta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus: quod debuimus facere fecimus.

Rom.6.18. Liberati à peccato serui facti estis iustitiæ. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ. Sicut enim exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem.

7.6. Nunc soluti sumus à lege mortis, in qua detinebamur: ita vt seruiamus in nouitate Spiritus, & non in vetustate literæ.

1.Cor.4.1. Sic nos existimet homo, vt ministros Christi.

6.19. Non estis vestri. Empti enim estis precio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro.

Cùm liber essem ex omnibus, omnium me seruum feci: vt plures lucrifacerem. 9.19.

In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia. 2.Cor. 6.4.

Nemo militans Deo implicat se negociis secularibus, vt ei placeat, cui se probauit. 2.Tit.2.4.

Regnum immobile suscipientes, habemus gratiam: per quam seruiamus placentes Deo, cum metu & reuerentia. Heb.12.28.

Vos scitis à prima die, qua ingressus sum Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, seruiens Deo cum omni humilitate. Act.20.19.

Salutaris.

CVSTODIT Dominus animas seruorum. Psal.96.10.

Filij seruorum tuorum habitabunt, & semen eorum in seculum dirigetur. 101.29.

Perdes omnes qui tribulant animam meam, quoniam seruus tuus ego sum. 142.12.

Ecce intelliget seruus meus, & exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valde. Esa.52.13.

Nunc liberati à peccato, serui autem facti Deo habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam. Rom.6.22.

Seruus malus profectum Domini negligit.

QVIS est omnipotens, vt seruiamus ei? Iob.21.15

Qui vnum acceperat, abiens, fodit in terram, & abscondit pecuniam Domini sui. Matth.25.18.

Huiuscemodi Christo Domino nostro non seruiunt, sed suo ventri. Roma. 16, 18.

Malum pœnæ incurrit.

SI dixerit malus seruus in corde suo, Moram facit Dominus meus venire: & cœperit percutere cõseruos, suosmãducet autem & bibat cum ebriosis, veniet Dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis. Matth.24.48.

Ille seruus qui cognouit voluntatem domini sui, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis: qui autem non cognouit & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Luc.12.47.

Seruitus peccati in se vitiosa.

AMEN, amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum seruus est peccati. Ioan.8.34.

Rom.6.16. An neſcitis, quoniam cui exhibetis vos ſeruos ad obediēdu-
ſerui eſtis eius cui obeditis, ſiue peccati ad mortem, ſiue obedi-
tionis ad iuſtitiam?

2.Pet.2.19. Libertatem illis promittentes, quum ipſi ſerui ſint corruptio-
nis. A quo enim quis ſuperatus eſt, huius & ſeruus eſt.

Homini damnoſa.

Ioan.8.35. SERVVS non manet in domo in æternum.

Rom.6.12. Non regnet peccatum in veſtro mortali corpore, vt obedia-
tis concupiſcentiis eius.

Ibidem.20. Quum enim ſerui eſſetis peccati, liberi fuiſtis iuſtitiæ. Quem
ergo fructum habuiſtis tunc in illis, in quibus nunc erubeſcitis?
Nam finis illorum mors eſt.

Seruitus humana oneroſa.

Gen.9.24. EVIGILANS Noë ex vino, quum didiciſſet quæ fecerat ei
filius ſuus minor, ait: Maledictus puer Chanaan, ſeruus ſer-
uorum erit fratribus ſuis.

25.23. Duæ gentes ſunt in vtero tuo, & duo populi (ait Dominus Re-
beccæ) ex tuo ventre diuidentur. Populusque populum ſupera-
bit, & maior ſeruiet minori.

47.19. Eme nos in ſeruitutem regiam, & præbe ſemina, ne pereunte
cultore, redigatur terra in ſolitudinem.

Prou.12.24. Manus fortium dominabitur: quæ autem remiſſa eſt, tributis
ſeruiet.

1.Cor.7.23. Pretio empti eſtis, nolite fieri ſerui hominum.

Seruus bonus fideliter operatur.

Prou.14.35. FILIO doloſo nihil erit boni; ſeruo autem ſapienti proſperi
erunt actus, & dirigetur via eius.

17.2. Seruus ſapiens dominabitur filiis ſtultis.

Eccleſ.10.28. Seruo ſenſato liberi ſeruient.

Epheſ.6.5. Serui obedite dominis carnalibus cum timore & tremore, in
ſimplicitate cordis veſtri, ſicut Chriſto: non ad oculum ſeruien-
tes, quaſi hominibus placentes, ſed vt ſerui Chriſti.

Colloſſ.3.21. Serui obedite per omnia Dominis carnalibus, nō ad oculum
ſeruientes quaſi hominibus placentes: ſed in ſimplicitate cordis,
timentes Deum. Quodcunq; facitis ex animo operamini, ſicut
Domino, & non hominibus, ſcientes quòd à Domino accipie-
tis retributionem hæreditatis.

1.Tim.6.1. Quicunque ſunt ſub iugo ſerui, dominos ſuos omni honore
dignos arbitrentur, ne nomen Domini & doctrina blaſpheme-
tur. Qui autem fideles habent Dominos, non contemnant, quia
fratres ſunt, ſed magis ſeruiant, quia fideles ſunt & dilecti.

Seruos Dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes, non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes. Tit. 2. 9.

Admone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse. 3. 1.

Serui subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis. 1. Pet. 2. 18.

A Domino suo vtiliter remuneratur.

ACCEPTVS est regi minister intelligens. Prou. 14. 35.

Vides vt prompti ad gerendum negotia in aulis regum ministrant, & non apud priuatos aut obscuros. 22. 29.

Non lędas seruum in veritate operantem, nec mercenarium dantem animam suam. Eccl. 7. 22.

Seruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua: non defraudes illum in libertate, neque inopem derelinquas illum. Ibidem. 23.

Si est tibi seruus fidelis, sit tibi quasi anima tua. Si læseris eum iniustè, in fugam conuertetur. 33. 31.

Et vos Domini eadem facite illis, remittentes minas, scientes quia illorum & vester Dominus est in cælis: & personarum acceptio non est apud eum. Ephes. 6. 9.

Domini, quod iustum est & æquum, seruis præstate, scientes quoniam & vos Dominum habetis in cælo. Colloss. 4. 1.

Seruus malus oscitanter operatur.

CIBARIA, & virga, & onus asino: Panis & disciplina, & opus seruo. Operatur in disciplina, & quærit requiescere, laxa manum illius & quærit libertatem. Eccles. 33. 25.

A Domino decenter coartatur.

SERVVS verbis, non potest erudiri quia quod dicis, intelligit: & respondere contemnit. Prou. 29. 19.

Qui delicatè à pueritia sua nutrit seruum suum, postea sentiet eum contumacem. Ibidem. 21.

Iugum & lorum ceruicē subigunt, neruus & tormenta seruum malitiosum. Mitte illum in opus, ne vacet: otium enim multa vitia docuit. Adige eum ad opus quod officium eius postulat: Quòd si non obaudierit suis, graua illum compedibus. Eccles. 33. 27.

SIBA: *vide Ziba.*

SICELEG: *vide Zicaleg.*

SICHEM *filius Hemor Dinam rapit, & concumbit cum illa, Gen. 34. 2. necatur, 34. 26.*

Signa futurorum.

Gen.9.12. HOc est signum fœderis quod do inter me & vos, & ad omnem animam viuentem quæ est vobiscum,in generationes sempiternas arcum meum.(i.iridem,)ponam in nubibus,& erit signum fœderis inter me, & inter terram.

Exod. 31.13. Videte vt sabbathum meum custodiatis, quia signum est inter me & inter vos in generationibus vestris.

Iof.2.18. Exploratores missi à meretrice Raab in vrbem Hyericho dixerunt ad eum, Innoxij erimus à iuramento hoc, quo adiurasti nos si ingredientibus terram,signum fuerit funiculus iste coccineus,& ligaueris eum in fenestra per quam demisisti nos.

1.Reg.2.34. Hoc autem erit vobis signum quod venturum est duobus filiis Ophni, & Phinees in vno die morientur ambo.

Cap.10. 2. Hoc tibi erit signum quia Deus vnget te, in principem cùm abieris hodie à me inuenies duos viros iuxta sepulchrum Rachel, in finibus Beniamin in meridie, dicentque tibi. Inuentæ sunt asinæ ad quas ieras perquirendas, & intermissis pater tuus asinis, sollicitus est pro vobis.

2.Reg.5.24. Cùm audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum tunc inibis prœlium,quia tunc egredietur dominus ante faciem tuam vt percutiat castra Phylistijm.

4.Reg.19.29. Tibi autem Ezechia hoc erit signum, comede hoc anno quæ repereris,in secundo autem anno quæ sponte nascuntur, porrò in tertio anno seminate, & metite,plantate vineas, & comedite fructum earum.

Esa.38.7. Hoc autem tibi erit signum à Domino quia faciet Dominus quod locutus est, ecce ego reuerti faciam vmbram linearum per quas descenderat in Horologio Achaz,in sole retrorsum decem lineis & reuersus est sol decem lineis per gradus quos descenderat,Tob.5.3.

Luca.2. 12. Et hoc vobis signum inuenietis, infantem pannis inuolutum & positum in præsepio.

Signa in memoriam præteritorum.

Exod.12. 3. LOQVIMINI ad vniuersum cœtum filiorum Israel,&dicetis illis: decima dies mensis huius tollat vnusquisque agnum per familias & domos suas.

Num.15.38. Loquere filiis Israel & dices ad eos, vt faciant sibi fimbrias per angulos palliorum ponentes in eis vittas hyacinthinas, Cap.16.38.

Dixitque Dominus ad Moysen. Refer virgam Aaron in tabernaculum testimonij, vt seruetur ibi in signum filiorum Israel, & quiescant querelæ eorum à me ne moriantur. Iosue. Cap.4.6. *Cap.17.10.*

Signa & miracula fiunt vt per ea omnipotentia, veritas, iustitia & bonitas Dei innotescat.

MOYSES tribus signis à Deo acceptis in AEgyptum cum vxore proficiscitur dixitque ad eum. Quid est quod tenes in manu tua? Respondit. Virga. 6. Dixitque Dominus rursus, mitte manum tuam in sinum tuum, quam cum misisset in sinum protulit leprosam instar niuis. Retrahe ait, manum tuam in sinum tuum. Retraxit & protulit iterum, & erat similis carni reliquæ. 17. Virgam quoque hanc sume in manu tua in qua facturus es signa. *Exod.4.2.*

Audiui murmurationes filiorum Israel, loquere ad eos: Vespere comedetis carnes & mane saturabimini panibus, scietisq; quod ego sum Dominus Deus vester. *Cap.16.12.*

Hæc igitur dicit Dominus Deus, in hoc scies quod ego sum Dominus ecce percutiam virga quæ in manu mea est, aquā fluminis & vertetur in sanguinem. *Cap.7.17.*

In hoc (inquit Iosue) scietis quod Dominus Deus viuens in medio vestri est, & disperdet in conspectu vestro Chananæum, Hethæum, Henæum & Pherezæū, Gegesæum quoque & Iebusæum & Amorrhæum. 14. Ecce Arca fœderis Domini omnis terræ antecedet vos per Iordanem, &c. Igitur egressus est populus de tabernaculis suis, vt transiret Iordanem & sacerdotes qui portabant Arcam fœderis pergebant ante eum. *Iosu.3.10.*

Hęc autem dicit Dominus Deus Israel: hydria farinæ non deficiet nec lechythus olei minuetur vsque ad diem in qua Dominus daturus est pluuiam super faciem terrę. *3.Reg. 17. 14.*

Cecidit autem ignis Domini & vorauit holocaustum, & ligna, & lapides, puluerem quoque & aquam quæ erat in aquæductu lambens, quod cū vidisset omnis populus cecidit in faciē suā, & ait, Dn̄s ipse est Deus, Dn̄s ipse est Deus, Cap. 20.13.14.28. *Cap.18.38.*

Cumque Rex audisset sermonem hominis Dei, quem inclamauerat, contra altare in Bethel, extendit manum (Hieroboam) de altari dicens: apprehendite eum & exaruit manus eius quam extenderat contra eum, nec valuit eam retrahere ad se. *3.Reg.13.4.*

4. Reg. 5. 14. Descendit (Naaman leprosus,) & lauit in Iordane septies iuxta sermonem viri Dei, & restituta est caro eius, sicut caro pueri paruuli & mundatus est.

Cap. 20. 9. Cui ait Esaias, hoc erit signum à Domino quod facturus sit Dominus sermonem quem locutus est. Vis vt descendat vmbra decem lineis, an vel reuertatur totidem gradibus?

Matth. 8. 26. Et dicit eis Iesus: Quid timidi estis modicæ fidei? Tunc surgens imperauit ventus, & mari, & facta est tranquillitas magna.

Cap. 9. 2. Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum dixit paralytico, confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

Cap. 14. 28. Respondens autem Petrus dixit: Domine si tu es, iube me venire ad te super aquas. Et ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de nauicula, ambulabat super aquam vt veniret ad Iesum.

SIHON rex Amorrhæorum concedere noluit vt Israel transiret per fines suos, Numer. 21. 23. Deut. 2. 30. percussus est in ore gladij, Numer. 21. 24.

SILAS cum Paulo mittitur Antiochiam. Act. 15. 27. Profectus est cum Paulo. 15. 40. remansit Berroeæ. 17. 14.

Silere est valde vtile.

Prou. 17. 27. QVI moderatur sermones suos doctus & prudens est, & preciosi Spiritus vir eruditus.

Ecclesi. 3. 7. Tempus tacendi, & tempus est loquendi.

Cap. 20. 6. Est autem tacens non habens Spiritum loquelæ, & est tacens sciens tempus apti temporis.

Ecclesi. 29. 6. Et in tempore redditionis postulabit tempus, & loquetur verba tædij & murmurationum & tempus causabitur.

Cap. 32. 12. In multis esto quasi iustus, & audi tacens simul & quærens.

Simonia.

Matth. 10. 8. GRATIS accepistis, gratis date.

Act. 8. 18. Cùm vidisset Simon, quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam, dicens: Date & mihi hanc potestatem, vt cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum. Petrus autem dixit ad eum: Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri.

Petrus

Pœnis grauibus percutitur.

NUNC igitur accepisti argentum, sed & lepra Naaman adhærebit tibi, & semini tuo. Et egressus est ab eo leprosus quasi nix. 4.Reg.5.26

Non est tibi pars, neque sors in sermone isto: Cor enim tuum non est rectum coram Deo, Pœnitentiam itaque age ab hac nequitia tua, & roga Deum si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. Actuum.8.21

SILO locus est in quo fuit domus Dei, Iosue 18.1 Iudic.18.31. & 20.18.1.Reg.1.3. conuenerunt omnes in Silo propter Rubenitas, Iosue 22.12. de Silo affertur arca, 1.Reg 4.4. Ierem.7.12 & 26 6.

SIMEON nascitur Gen.29.33 interficit cum Leui Sichemitas, 34.25. eam ob rem arguuntur à patre, 49.5. in vinculis tenetur in Aegypto, 42.25.

SIMON in Bethania excipit Dominum, Matth.26.6. Marc. 14.3 Ioan.12.1.

Simplicibus & abiectis hominibus reuelat Deus subinde suum verbum, & abscondit illud sapientibus in oculis suis.

ET audient in die illa surdi verba libri, & de tenebris & caligine oculi eorum videbunt. 24. Scient errantes spiritum intellectum, mussitatores discent legem Esa.29.18.

Cor stultorum intelliget scientiam, & lingua balborum velociter loquetur & planè. Cap.32.4.

Inuentusq; est in ea (ciuitate) vir pauper & sapiens, & liberauit vrbem per sapientiam suam, & nullus deinceps recordatus hominis illius pauperis Eccles.9.15.

Et ecce Angelus Domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno. 15. Et factum est vt discesserunt ab ijs Angeli in cælum, pastores loquebantur ad inuicem: Transeamus vsque Bethleem & videamus hoc verbum quod factum est quod Dominus ostendit nobis. Luc.2.9.

Quod cùm videret Petrus, excidit ad genua Iesu dicens: Exi à me quia homo peccator sum Domine. Ca.5.8.

In ipsa hora exultauit spiritu & dixit: Confiteor tibi pater Domine cæli & terræ, quod abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis, & pater mi, quia sic placuit ante te. Idem habetur Matth.11.25. Cap.10.21.

Videntes autem Petri constantiã, & Ioannis, comperto quod Act.4.13

homines essent sine literis, & idiotæ admirabantur, & cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuerant.

1.Cor.1.20. Vbi sapiens? vbi Scriba? vbi conquæsitor huius sæculi? nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi? nam quia in Dei sapientia non cognouit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis saluos facere credentes.

Cap.2.1. Et ego cùm venissem ad vos fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ, annuntians vobis testimonium Christi.

Simplex & rectus.

Gen.20.6. DIXITQVE ad Abraham Deus: Et ego scio quod simplici corde feceris, & ideò custodiui te ne peccares in me & non dimisi te vt non tangeres eam.

Iob.1.8. Dixitq; Dominus ad eum (Sathanam) nunquid considerasti seruum meum Iob quod non sit ei similis in terra, homo simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo?

Matth.10.16. Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum, estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.

Rom.16.17. Rogo autem vos fratres vt obseruetis eos qui dissentiones & offendicula præter doctrinam quam vos didicisti faciunt, & declinate ab illis, huiusmodi enim Christo Domino non seruiunt sed suo ventri, & per dulces sermones, & benedictiones seducunt corda innocentum.

Ephes.6.5. Serui obedite Dominis carnalibus, cum timore & tremore in simplicitate cordis vestri sicut & Christo.

Collos.3.22. Serui obedite per omnia Dominis carnalibus non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis timentes Deum.

Simulatio & Hipocrysis cauenda.

Ecclesi.1.36. NE sis incredibilis timori Domini, & ne accesseris ad eum duplici corde.

Esa.32.6. Stultus enim fatua loquitur, & cor eius faciet iniquitatem vt perficiat simulationem, & loquatur ad Dominum fraudulenter, & vacuam faciat animam esurientis, & potum sitienti auferat.

Hier.9.6. Habitatio tua (Israel) in medio doli, in dolo renuerunt scire me dicit Dominus. &c. 8. Sagitta vulnerans lingua eorum. dolum locuta est, in ore suo pacem cum amico suo loquitur, & occulte ponit ei insidias.

Iob.15.34. Congregatio enim Hypocritæ sterilis, & ignis deuorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt.

Non enim ætati nostræ dignum est (inquit Eleazarus) fingere, vt multi adolescentes arbitrantes Eleazarum nonaginta annorum transiisse ad vitam alienigenarum, & ipsi propter meam simulationem, & propter modicum corruptibilis vitæ tempus decipiantur, & per hoc maculam, atque execrationem meæ senectuti conquiram. Matth. 23.*. 2. Mach. 6. 24.

Sobrietas, Vide Temperantia.

Societas bonorum quærenda, malorum vitanda.

CVM QVE esset manè, cogebant eum (Loth) Angeli dicentes: Surge tolle vxorem tuam, & duas filias quas habes, ne et tu pariter pereas in scelere ciuitatis, dissimulante illo, appræhēderunt manum eius, & manū vxoris, & duarum filiarum eius, eò quod parceret Dominus illi. Gen. 19. 15.

Caro quæ aliquid tetigerit immundum non comedetur, sed comburetur igne, qui fuerit mundus vescetur ex ea. &c. Leuit. 7. 19.

Surrexitq; Moyses, & abijt ad Dathan & Abyron & sequentibus eum senioribus Israel dixit ad turbam: recedite à tabernaculo hominum impiorum istorum, & nolite tangere quæ ad eos pertinent ne inuoluamini peccatis eorum. cap. 25. 4. Num. 16. 25.

Si volueritis gentium harū quæ inter eos habitant erroribus adhærere, & cum eis iungere connubia, atque amicitias copulare, iam nunc scitote quod Dominus Deus vester non eas deleat ante faciem vestram, sed sunt vobis in laqueum, & offendiculum ex latere vestro, & sudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis (Israelitis) Iosue. 23. 12.

Cui (Iosophat) occurrit Iehu filius Hannani videns & ait ad eum. Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia iungeris, & idcirco iram Dñi merebaris, sed bona opera inuenta sunt in te eò quod abstuleris lucos de terra Iuda, & præparaueris cor tuum vt requireres Dominum Deum patrum vestrorum. &c. 2. Para. 19. 2.

Pepigi fœdus cum oculis meis, vt non cogitarem quidem de virgine. Iob. 31. 1.

Non sedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. 8. Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Psal. 25. 4.

Noli æmulari in malignantibus, neque zelaueris facientes iniquitatem. 36. 1.

Fili

Prou. [illegible] Fili mi si te lactauerint peccatores non acquiescas eis.
Cap.4. [illegible] Ne delecteris in semitis impiorum nec tibi placeat malorum via, fuge ab ea, nec transeas per illā, desere illam, & declina ab ea.
Cap.6.25. Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum vt capiaris nutibus eius, precium enim scorti vix est vnius panis, mulier autem viri preciosam animam capit.
Cap.13.20. Qui cum sapientibus graditur sapiens erit, amicus stultorum similis efficitur.
Cap.20.19. Ei qui reuelat mysteria & ambulat fraudulenter, & dilatat labia sua ne commiscearis.
Cap.22.10. Eijce derisorem & exibit cum eo iurgium, cessabuntq; causæ & contumeliæ. 24. Noli esse amicus homini iracundo neq; ambules cum viro furioso.
Cap.23.6. Ne comedas cum homine inuido, & ne desideres cibos eius. 17 Non æmuletur cor tuum peccatores, sed in timore Domini esto tota die.
Cap 24.1. Ne æmuleris viros malos, nec desideres esse cum eis.
21. Time Dominum fili mi, & regem, & cum detractoribus non commiscearis.
Cap.29.27. Abominantur iusti virum impium, & abominantur impij eos, qui in recta sunt via.
Iere.16.8. Domum conuiuij non ingrediaris, vt sedeas cum eis, & comedas & bibas.
Eccles.6.35. In multitudine presbyterorum prudentium sta, & sapientiæ illorum in corde coniungere, vt omnem narrationem Dei possis audire, & prouerbia laudis non effugiant à te.
Cap.8.1. Non litiges cum homine potenti, ne fortè incidas in manus illius. 18. Cum audace non eas in via ne fortè grauet mala sua in te, ipse enim secundum voluntatem suam vadit, & simul cum stultitia sua peries.
Cap.9.21. Secundum virtutem tuam caue te à proximo tuo, & cum sapientibus & prudentibus tracta.
Cap.13.1. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea, & qui communicauerit superbo, induet superbiam. 20. Omnis caro ad similem sibi coniungetur, & omnis homo simili sui sociabitur. cap 12 [illegible]
Tob.1.5. Denique cùm irent omnes ad vitulos aureos, quos Hieroboam fecerat rex Israel, hic (Tobias) solus fugiebat consortia omnium, &c.
Act 19.9. Cùm autem quidam indurarentur vt non crederent maledicentes [illegible]iam Domini corā multitudine discedens ab eis, segregant discipulos quotidie disputans in schola tyranni cuiusdam.
2.Cor.[illegible]14. Nolite iugum ducere cum infidelibus, quæ enim participa-

tio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas lucis ad tenebras?

Nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, ma- Ephes.5.11.
gis autem redarguite.

Alexander ærarius multa mala mihi ostendit, reddet illi Do- 2.Tim.4.14.
minus secundum opera eius &c. 15. quem & tu deuita.

Et audiui vocem aliam de cælo dicentem: Exite de illa Baby- Apoc.18.4.
lone) populus meus, & ne participes sitis delictorum eius, & de
plagis eius non accipiatis.

SODOMA & Gomorrha amœnissimo loco sita, Gen.13.10. spoliantur, Gen.14.11. subuertuntur à Domino, Gen.19.25. Deut.29.23. Sap.10.6.7. secundum verba Domini, 18.20. causa, Ezech.16.49.

Sol & Luna creantur.

DIXIT autem Deus fiant luminaria in firmamento Cæli & Gen.1.14.
diuidant diem ac noctem, & sint in signa, & tempora, &
dies, & annos, vt luceant in Firmamento cæli, & illuminent ter-
ram, & factum est ita.

Steterunt ad imperium Iosue.

TVNC locutus est Iosue Domino in die qua tradidit Amor- Iof.10.12.
rhæum in conspectu filiorum Israel, dixitque coram eis.
Sol contra Gabaon ne mouearis, & Luna contra vallem Aialon,
steteruntque Sol & Luna, donec vlcisceretur se Gedeon de ini-
micis suis.

Retrocessit Sol 10. gradibus ad petitionem Eze-chiæ, & preces Esaiæ.

INVOCAVITQVE Esaias propheta Dominum, & reduxit 4.Reg.20.11
vmbram (Solis) per lineas quibus iam descenderat in Horolo-
gio Achaz retrorsum decem gradibus.

Amittit lumen suum.

A Sexta autem hora tenebræ factæ sunt super vniuersam ter- Mat.27.45.
ram vsque ad horam nonam. Idem testatur Marc. 15.33.
Item Luc.23.44.

Sollicitudo nimia improbanda.

SEX diebus operaberis, & septimo die cessabis arare & Exo.34.21.
metere.

Afflixit te penuria & dedit tibi cibum manna, quod ignora- Deut.8.3.

bas tu & patres tui vt ostenderet tibi quod non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod egreditur de ore Domini.

Iob.7.17. Quid est homo quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum. 18. Visitas eum diluculo, & subitò probas illum.

Psal.54.23 Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet, & non dabit in æternum fluctuationem iusto.

144.15. Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das escam illorũ in tempore oportuno, aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione.

Prou.10.3. Non affliget Dominus fame animam iusti, & insidias impiorum subuertet.

Cap.13.25. Iustus comedet, & replebit animam suam, venter autem impiorum insaturabilis.

Leuit.25.20. Quod si dixeritis, quid comedemus anno septimo, si non seuerimus neque colligerimus fruges nostras.

Math.6.25. Ideò dico vobis ne soliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini, nónne anima vestra plus est quàm esca? & corpus plusquàm vestimentum?

Cap.10.9. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris.

Luc.8.14. Quod autem in spinas cecidit hi sunt qui audierunt, & à solicitudinibus, & diuitijs, & voluptatibus vitæ euntes suffocantur, & non referunt fructum Idem Matth.13.22.habetur.

Cap.12.22. Ideo dico vobis nolite solliciti esse animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini, anima plus est quàm esca, & corpus plus quàm vestimentum.

Cap.14.18. Et cœperunt simul omnes excusare, Primus dixit villã emi & necesse habeo videre illam, rogo te habe me excusatum. cap.21.31.

Matt.16.7. At illi cogitabant inter se dicentes quia panes non accepimus sciens autem Iesus dixit (discipulis) Quid cogitatis inter vos modicæ fidei quia panes non habetis?

1.Cor.7.32. Volo autem vos sine solicitudine esse, qui sine vxore est solicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo, qui autem cum vxore est sollicitus est quæ mundi sunt, quomodo placeat vxori & diuisus est.cap,21.31.

Philip.4.6. Nihil soliciti sitis, sed in omni oratione, & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum.

Hu-

Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore visitationis, omnem vestram solicitudinem proijcientes in eum, quoniam ipsi est cura de vobis. *1.Pet.5.7.*

Sint mores sine auaritia, contenti præsentibus, ipse enim dixit non te deseram, neque derelinquam. *Heb.13.5.*

Somnia & Visiones quibus olim Deus suam Voluntatem aperiebat.

VENIT autem Deus ad Abimelech per somnium nocte & ait illi: En morieris propter mulierem quam tulisti, habet enim virum. *Gen.20.3.*

Viditque (Iacob) in somnis scalam stantem super terram & cacumen illius tangens cælum, Angelos quoque ascendentes & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ dicentem sibi. Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui, & Deus Isaac, terram in qua dormis tibi dabi & semini tuo. *Cap.28.12.*

Viditque (Laban Iacob fugientem quem insequitur) in somnis dicentem sibi Dominum: Caue ne quicquam asperè loquaris contra Iacob, cap.37.5. cap.40.8. *Cap.31.24.*

Post duos annos vidit Pharao somnium, putabat se stare super fluuium de quo ascendebant boues septem, pulchræ & crassæ nimis, & pascebantur in locis palustribus. *Cap.41.1.*

Profectusque Israel cum omnibus quæ habebat, venit ad puteum iuramenti, & mactatis ibi victimis Deo patris sui Isaac audiuit eum per visionem nocte vocantem se & dicentem sibi Iacob, Iacob, cui respondit: Ecce adsum. Ait illi Deus, Ego sum fortissimus Deus patris tui, noli timere, descende in AEgyptum quia in gentem magnam faciam te ibi. *Cap.46.2.*

Dixit Deus ad eos (Aaronem & Mariam sororem Moysis) audite sermones meos: si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad eum. &c. *Num.12.6.*

Cùmq; venisset Gedeon narrabat aliquis somnium proximo suo, & in hunc modum referebat quod videbat: Vidi somnium & videbatur mihi quasi subcinericius panis, ex hordeo volui & in castra Madian descendere, cùmque peruenisset ad tabernaculum, percussit illud atque subuertit, & terræ funditùs coæquauit: Respondit is cui loquebatur, non est hoc aliud nisi gladius Gedeonis filij Ioas viri Israelitæ, tradidit enim Dominus in manu eius Madian, & omnia castra eius. Cùmque audisset *Iudi.7.13.*

Gedeon

Gedeon somnium, & interpretationem eius adorauit & reuersus est ad castra Israel, & ait: Surgite tradidit enim Dominus in manus nostras castra Madian. 1. Reg. 3.8.11.

Cap.28.6. Consuluitq; (Saul) Dominum & non respondit ei, neque per somnia neque per sacerdotes, neque per prophetas.

2.Reg.7.4. Dixitq; Nathan ad regem: Omne quod est in corde tuo, vade quia Dominus tecum est. Factum est autem in illa nocte & ecce sermo Domini ad Nathan dicens: Vade & loquere ad seruum meum Dauid. Hæc dicit Dominus, nunquid tu ædificabis mihi domum ad habitandum?

3.Reg.3.5. Abiji itaq; (Salomon) in Gabaon vt immolaret ibi, illud quippe excelsum maximũ, mille hostias obtulit in holocaustum Salomon super altare illud in Gabaon. Apparuit autem Dominus Salomoni per somnium nocte dicens: Postula quod vis vt dem tibi.

Iob.7.4. Terrebis me per somnia, & per visiones horrore concuties.

Cap.33.15. Semel loquitur Deus, per somnium in visione nocturna quãdo irruit sopor super gentes, & dormiuit in lectulo.

Dan.2.1. In anno secundo regni Nabuchodonosor, vidit Nabuchodonosor somnium & conterritus est spiritus eius, & somnium eius fugit ab eo.

Cap.7.8. Visio Danielis de quatuor bestijs, quatuor regna designantibus. &c. 2. Mach 15.11.14. de Onia orante pro populo.

Matth.1.20. Hæc autem eo cogitante: Ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens, Ioseph fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est.

Cap.2.12. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam, qui cùm recessissent ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dicens: Surge & accipe puerum, & matrem eius, & fuge in AEgyptum, & esto ibi vsque dum dicam tibi.

Act.16.9. Cùm autem pertransissent Mysiam descenderunt Troadem & visio per noctem Paulo ostensa est. Vir Macedo quidam erat stans ac deprecans eum & dicens, transiens in Macedoniam adiuua nos.

Cap.18.9. Dixit autem Dominus nocte in visione Paulo: noli timere sed loquere, & ne taceas, propter quod ego sum tecum, & nemo apponetur tibi, vt noceat te, quoniam populus est mihi multus in hac ciuitate.

Cap.23.11. Sequenti autem nocte assistens ei Dominus ait: constans esto

esto: sicut enim testificatus es Deum in Hierusalem, sic te oportet & Romæ testificari. Cap.7.

Astitit enim mihi hac nocte angelus Dei cuius sum ego & cui deseruio dicens: ne timeas Paule, Cæsari te oportet assistere & ecce donauit tibi Deus omnes homines qui nauigant tecum. *Cap. 27. 23.*

Somnia & visiones quæ non conueniunt cum doctrina Christi & ecclesiæ sunt contemnenda.

SI surrexerit in medio tui prophetes aut qui somnium se vidisse dicat, & prædixerit signum atque portentum, & euenerit quod locutus est & dixerit tibi eamus, & sequamur Deos alienos quos ignoras & seruiamus eis, non audies, verba prophetæ illius aut somniatus quia tẽtat vos Dn̄s Deus vester, vt palã fiat vt diligatis eũ an non, in toto corde vestro, & in tota anima vestra. *Deut.13. 1.*

Vana spes & mendacium viro insensato, & somnia extollunt imprudentes quasi qui apprehendit vmbram & persequitur ventum sic & qui attendit ad visa mendacia, &c.* *Eccle.34.1.*

Hæc dicit Dominus exercituum, nolite audire verba prophetarum qui prophetant vobis, & decipiunt vos, visionẽ cordis sui loquuntur & non de ore Domini, 25. Audiui quæ dixerunt prophetæ prophetantes in nomine meo mendacium atque dicentes. Somniaui, somniaui. Vsquequo istud est in corde prophetarum vaticinantium mendacium, & prophetantium seductiones cordis sui? &c. *Hiere.23.16.*

Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel non vos seducãt prophetæ vestri qui sunt in medio vestrum, & diuini vestri & attendatis ad somnia vestra quæ vos somniatis, quia falsò ipsi prophetãt vobis in nomine meo, & nõ misi eos dicit Dominus. *Cap.29.8.*

Obseruatio prophana.

NON augurabimini nec obseruatis somnia. *Leuit. 19. 26.*

Et sicut parturientis, cor tuum phantasias patitur, nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio, ne dederis in illis cor tuum: multos enim errare fecerunt somnia, & exciderunt sperantes in illis. *Eccles.34.6.*

SOROBABEL *filius Salathiel. 2. Esdr. 12. 1. Matth. 1.13. Luc.3.27. instaurat templum Domini Ierosolymis, 1.Esdr.3.5.3.Esd.5. 70. Eccli.49.13. genuit Abiud. Math.1.13.*

Sororos Christi: Vidi fratres.

Sors.

PLVRIBVS maiorem partem dabis & paucioribus minorẽ singulis sicut nũc recensiti sunt tradetur possessio ita dũtaxat vt sors terram tribubus diuidat & familijs. Leuit.16.8. Nu.17.* *Num.26.55.*

Cap.33.54. Ego enim dedi vobis illam(terram Chanaam) in possesionē quam diuideris vobis sorte, pluribus dabitis latiorem, & paucioribus angustiorem, singulis vt sors ceciderit ita tribuetur hæreditas, Iósu.7.16.

Iosue.18.10. Itaque perrexerunt(viri à Moyse misi)& lustrantes eā(terrā) in septē partes diuiserūt scribētes in volumine, reuersiq; sunt ad Iosue in castra Silo, qui misit sortes coram Domino in Silo diuisitque terram filiis Israel in septem partes. Idem. 1. Para.2.5. 8.

1.Reg.10.* Vngitur Saul in regem à Samuele datis ac succedentibus signis, prophetat inter prophetas & missis sortibus à Samuele confirmatur in regem, &c. Cap.14.42.

2.Esdra.11.1. Habitauerunt autem principes populi in Hyerusalem, reliqua vero plebs misit sortem, vt tollerent vnā partem de decē qui habitaturi essent in Hyerusalem ciuitate sancta, nouem verò partes in ciuitatibus.

Prou.16.33. Sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperantur.

Cap.18.18. Contradictiones comprimit sors, & inter potentes quoque dijudicat, Ezech.21 19.

Iona.1.7. Et dixit vir ad collegam suum, Venite & mittamus sortes & sciamus quare hoc malum sit nobis, & miserunt sortes & cecidit sors super Ionam.

Act.1.26. Et dederunt sortes eius & cecidit sors super Mathiam, & annumeratus est cum vndecim.

SOSIPATER *comes Pauli, Act.20.4.*

SOSTHENES *princeps Synagogæ percutitur, Act.18.17.*

Spes iustorum non temporalibus rebus, sed in Deo, eiusq; promißionibus fundatur.

Gen.26.4. ET multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli, daboque posteris tuis vniuersas regiones has & benedicam in semine tuo omnes gentes terræ, eo quod obedierit Abraham voci meæ & custodierit præcepta atque mandata mea, & ceremonias legesque seruauerit.

Iudic.7.2. Dixitq; Dominus ad Gedeon, multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manu eius: ne glorietur contra me Israel, & dicat meis viribus lucratus sum, dixitque dominus ad Gedeon, Adhuc populus multus est duc eos ad aquas & ibi probabo illos: de quo dixero tibi vt tecum vadat, ipse pergat, quem ire prohibuero, reuertatur.

1.Reg.4.3. Et reuersus est populus(Israel)ad castra, dixeruntque maiores natu de Israel, quare percussit nos hodie dominus coram Philystijm? Afferamus ad nos de Silo Arcā fœderis Domini & veniat

ciat in mediũ noſtri vt ſaluet nos de manu inimicorũ noſtrorũ.

Dixit autem Dauid ad Philiſteum, tu venis ad me cum gladio, & haſta, & clipeo, ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum Dei agminum Iſrael, quibus exprobraſti hodie & dabit te Dominus in manu mea. cap. 22. 1. *Cap.17.45.*

Et accedens vnus vir Dei dixit ad regem Iſrael hæc dicit dominus: Quia dixerunt Syri Deus montium eſt Dominus, & non eſt Deus vallium, dabo enim multitudinem hanc grandem in manu tua, & ſcietis quia ego ſum dominus. *3.Reg.20.28.*

Confortare & agamus viriliter pro populo noſtro & pro vrbibus Dei noſtri, dominus autem quod in conſpectu ſuo bonum eſt faciet. *1.Par.19.13.*

Vos ergo confortamini & non diſſoluantur manus veſtræ, erit enim merces operi veſtro (ait Azarias ad Regem Aſa.) *2.Par.15.7.*

In tempore illo veniet Hanani Propheta ad Aſam regem Iuda, & dixit ei. Qui habuiſti fiduciã in rege Syriæ, & non in domino Deo tuo: idcirco euaſit regis Syriȩ exercitus de manu tua. *Cap.16. 7.*

In nobis non eſt tanta fortitudo, vt poſsimus huic multitudini reſiſtere quȩ irruit ſuper nos, ſed cùm ignoremus quid agere debeamus hoc ſolum habemus reſidui, vt oculos noſtros dirigamus ad te (Deus). *Cap.20.12.*

Viriliter agite & cõfortamini nolite timere nec timeatis regẽ Aſſyriorũ, & vniuerſam multitudinẽ quȩ eſt cũ eo, multo enim plures nobiſcũ ſunt, q̃ cũ illo, cũ illo enim eſt brachiũ carneũ: nobiſcũ autẽ Deus noſter qui auxiliator eſt noſter pugnatq; pro nobis. *2.Par.23.7.*

Audite me viri Iuda (ait Ioſaphat) & omnes habitatores Hyeruſalem credite in domino Deo veſtro, & ſecuri eritis, credite prophetis eius & cuncta euenient proſpera. *Cap.20.20.*

Et ſi corã hominibus tormẽta paſsi ſunt, ſpes illorũ immortalitate plena eſt. 9. Qui cõfidunt in illo intelligẽt veritatẽ, & fideles in dilectione acquieſcẽt illi quoniã donũ & pax eſt dilectis eius. *Sap.3.4.*

Crede Deo & recuperabit te: & diriget viam tuam, & ſpera in illum, ſerua timorem illius, & in illo veteraſce. 12. Quis enim permanſit in mandatis eius & derelictus eſt? aut quis inuocauit illum, & deſpexit illum? *Eccleſ.2.6.*

Humiliare Deo & exſpecta manus eius. *Cap. 13. 9.*

Et immutauit tempora & dies feſtos ipſorum, & in illis dies feſtos celebrauerunt ad horam. *Cap.33.9.*

Spiritus timentium Deum quæritur, & in reſpectu illius benedicitur. *Cap.34.14.*

Capiatur laqueo oculorum ſuorum in me, & pericuties eum, ex labiis charitatis meæ. *Iudith.9.13.*

1. Mach.3.18. Ait Iudas, facilè est concludi multos in manu paucorum, & non est differentia in conspectu Dei cæli, liberare in multis & in paucis.

Psal.9.11. Sperent in te qui nouerunt nomen tuum quoniam non dereliquisti quærentes te Domine.

12. 6. Ego autem in misericordia tua speraui, exultauit cor meum in salutari tuo, cantabo Domino qui bona tribuit mihi, & psallam nomini domini altissimi.

13. 6. Quoniam Dominus in generatione sua iustus est, consilium inopis confudistis, quoniam Deus spes eius est.

21. 5. In te sperauerunt patres nostri, sperauerunt & liberasti eos. 10. Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre, spes mea ab vberibus matris meæ.

24. 2. Deus meus in te confido non erubescam, neque irrideant me inimici mei.

30. 2. Inclina ad me aurem tuam, accelera vt eruas me, esto mihi in Deū protectorē meum & in domū refugij vt saluum me facias.

39. 5. Beatus vir cuius est nomen Domini spes eius & non respexit in vanitates & insanias falsas, Psal.61.*

70. 1. Deus Deus meus ad te de luce vigilo.

90. 2. Dicit Domino susceptor meus es tu, & refugium meum, Deus meus sperabo in eum.

113. 9. Domus Israel sperauit in Domino, adiutor eorum & protectio eorum est, Qui timet Dominum sperauerunt in Domino adiutor & protector eorum est.

141. 6. Clamaui ad te Domine dixi tu es spes mea, portio mea in terra viuentium.

145. 5. Beatus cui⁹ Deus Iacob adiutor eius, spes eius, in domino Deo ipsius qui fecit cælum & terram, mare & omnia quę in eis sunt.

Prou. 3. 5. Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo & non innitaris prudentiæ tuæ.

Cap. 22. 19. Vt sit in Domino fiducia tua: vnde & ostendi tibi eam hodie.

Cap. 28. 25. Qui se iactat & dilatat iurgia concitat, qui verò sperat in domino sanabitur.

Cap. 30. 5. Omnis sermo Dei ignitus, clipeus est sperantibus in se.

Esa. 26. 4. Sperastis in dn̄o in sæculis æternis in dn̄o forti in perpetuū.

Cap. 29. 19. Et addent mites in domino lætitiam & pauperes homines in sancto Israel exultabunt.

Cap. 30. 1. Vę filiæ desertores dicit dominus vt faceretis consiliū & non ex me & ordiremini telam & non per Spiritum meum, 15. quia hæc dicit, Deus Israel si reuertimini & quiescatis salui eritis, in silentio & in spe erit fortitudo vestra.

Væ

Væ qui descendunt in AEgyptum ad auxilium in equis sperantes & habẽtes super quadrigis quia multa sunt & super equitibus quia prævalidi nimis, & non sunt confisi super sanctum Israel & dominum non requisierunt. *Cap.31.1.*

Quod si responderis mihi in domino Deo nostro confidimus nunc ipse est cuius abstulit Ezechias excelsa & altaria, & dixit Iuda & Hyerusalem, coram altari isto adorabitis. *Cap.36.7.*

Deus sempiternus dominus qui curuauit terminos terræ non deficiet neque laborabit, nec est inuestigatio sapientiæ eius, qui dat lasso virtutem, & hiis qui non sunt fortitudinem & robur multiplicat. *Cap.40.28.*

Quid niteris bonam ostendere viam tuam ad quærendã dilectionem, quæ insuper & malitias docuisti vias tuas. *Iere.2.33.*

Nolite confidere in verbis mẽdacij dicentes, templum domini, templum domini, templum domini est. *Cap.7.4.*

Hæc dicit dominus, non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua, & non glorietur diues in diuitiis eius, sed in hoc glorietur qui gloriatur, scire & nosse me, quia ego sum dominus qui facio misericordiam & iudicium, & iustitiã in terra, hæc enim placẽt mihi ait dominus. *Cap.9.23.*

Benedictus vir qui cõfidit in dño, & erit dominus fiducia eius. *Cap.17.7.*

Liberabo te in die illa ait dominus, & non traderis in manus virorum quos tu formidas, sed eruens liberabo te, & gladio non cades, sed erit tibi anima tua in salutem, quia in me habuisti fiduciam ait dominus. *Cap.39.18.*

Pars mea dñs dixit anima mea, propterea exspectabo eum, *Thren.3.24.*

Et scient omnes habitatores Aegypti quia ego dominus, pro eo quod fuisti baculus arundineus domui Israel. *Ezec.29.6.*

Et tu ad Deum tuum conuerteris, misericordiam & iudicium custodi & spera in Deo tuo semper. *Osea.12.6.*

Nolite credere amico & nolite confidere in duce, ab ea quæ dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. 7. Ego autem ad dominum aspiciam, exspectabo Deum saluatorem meum, audiet me Deus meus. *Mic.7.5.*

Bonus dominus & confortans in die tribulationis & sciens sperantes in se. *Nahum.1.7.*

Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus, & qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. *Math.10.37.*

In nomine eius gentes sperabunt. *Cap.12.21.*

Quibus voluit Deus notas facere diuitias gloriæ sacramenti huius in gentibus quod est Christus in vobis spes gloriæ. *Coll.1.27.*

Gratias agamus Deo semper pro omnibus vobis, memores *1.Thess.1.3.*

operis fidei vestrę & laboris & charitatis,& sustinentię spei domini nostri Iesu Christi ante Deum & patrem nostrum.

1.Tim.1.1. Paulus Apostolus Iesu Christi secundum imperium Dei, saluatoris nostri & Iesu Christi spei nostræ.

Cap.6.17. Diuitibus huius sęculi præcipe non altum sapere, neque sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo viuo qui abundè præstat nobis omnia ad fruendum.

1.Pet.1.13. Propter quod succincti lumbos mētis vestræ, sobrij, perfectè sperate in eā, quę offertur vobis gratia in reuelationē Iesu Christi.

Hebre.3.6. Christus verò tanquam filius in domo sua, quę domus sumus nos si fiduciam,& gloriam spei vsque ad finē firmū retineamus.

Spes non facit securos nec excludit timorem,

Vide timorem.

Spes impiorum euanescet, & vana sunt omnia in quibus confidunt.

4.Reg.18.21. AN speras in baculo arundineo atque confracto AEgypto, super quem si incuberit homo comminutus ingredietur manu eius,& perforabit eam, sic & Pharao rex AEgypti omnibus qui sperant in se.

Sap.5.15. Quoniam spes impij tanquam spuma gracilis quæ à procella dispergitur, & tanquam fumus qui à vento diffusus est, & tanquam memoria hospitis, vnius diei prætereuntis.

Eccles.5.15. Noli attendere ad possesiones iniquas & ne dixeris, est mihi sufficiens vita, nihil enim proderit in tempore vindictæ & obductionis.10.Noli anxius esse in diuitijs iniustis, non einm proderunt tibi in die obduxionis & vindictæ.

1.Mach.62. A verbis viri peccatoris ne timueritis, quia gloria eius stercus & vermis est.

Iob.8.13. Sic viæ omniū qui obliuiscuntur Deū, & spes hypocritæ peribit.

Cap.11.20. Oculi autem impiorum deficient & effugium peribit ab eis, & spes illorum abominatio animæ.

Cap.14.19. Lapides excauant aquæ & alluuione paulatim terra consumetur, & homines ergo similiter perdes.

Cap.20.4. Hoc scio à principio ex quo posit⁹ est homo super terrā, quod laus impiorum breuis sit & gaudium hypocritæ ad instar pūcti.

Prou.10.28. Exspectatio iustorum lætitia, spes autem impiorum peribit.

Cap.11.5. Iustitia simplicis dirigit viam eius,& in impietate sua corruet impius. 23. Desiderium iustorum omne bonum est, præstolatio impiorum furor.

Esa.28.15. Dixistis enim percusimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum, flagellum inundans, cum transierit non vi-

uet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus. 18. Et delebitur fœdus vestrum cũ morte & pactum vestrum cum inferno non stabit, flagellum inundans cùm transierit eritis in conculcationem.

Propterea hæc dicit sanctus Israel, pro eo quod reprobrastis verbum hoc & sperastis in calumnia & tumultu & innixi estis super eo, &c. 20. Dabit dominus vobis panem arctum, & aquam breuem & non faciet à te auolare vltra doctorem tuum, & oculi tui videntes præceptorem tuum. *Cap.30.12.*

Canes impudentissimi nescierunt saturitatem, ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam, omnes in viam suam declinauerũt vnusquisque ad auaritiam suam à summo vsque ad nouissimum. *Cap. 57.11.*

Quis est vir sapiens qui intelligit hoc & ad quem verbum oris domini fiat? Vt annunciet istud, quare perierit terra, & exusta sit quasi desertum eo quod non sit qui pertranseat. *Ierem.9.12.*

Benedictus vir qui confidit in Domino, & erit dominus fiducia eius. *Cap.17.7.*

Spinæ appellantur qui propter sollicitudinem mundi, diuitiarum & voluptatum vitæ, verbum Dei non adimplent.

ALIA autem ceciderunt in spinis & creuerunt spinæ, & suffocauerunt ea, hic est qui verbum audit, & solicitudo sæculi istius & fallacia diuitiarum suffocat verbum & sine fructu efficitur. *Matth.13.7.*

Cùm audisset autem adolescens verbum abiit tristis. Erat enim habens multas possessiones, Idem habetur, Marc. 10.22. *Cap.19.22.*

Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud. 14. Quod autem in spinas cecidit hi sunt qui audiunt, & à sollicitudinibus & diuitiis, & voluptatibus vitæ euntes suffocantur & non referunt fructum. Idem habetur, Marc.4.7. *Luc.8.7.*

Adhuc vnum tibi deest. Omnia quæcunq; habes vende & da pauperibus, & habebis thesaurũ in cęlo, & veni & sequere me. *Cap.18.22.*

Spiritus sanctus promittitur.

EFFVNDAM enim aquas super sitientem, & fluenta super aridam, effundam Spiritum meum super semen tuum, & benedictionem meam super stirpem tuam. *Esa.44.3.*

Dabo eis cor nouum, & Spiritum nouum tribuam in visceribus eorum, & auferam cor lapideum de carne eorum & dabo eis cor carneum, Idem repetitur, Cap.36.26. *Ezech.11.19.*

Non abscondam vltra faciem meam ab eis, eo quod effuderim Spiritum meum super omnem domum Israel, ait Dominus Deus. *Cap.39.29.*

Ioel.2.28. Effundam Spiritum meum super omnem carnem,& prophetabunt filij vestri,& filiæ vestrę, senes vestri somnia somniabunt & iuuenes vestri visiones videbunt.

Math.3.11. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam, qui autem post me venturus est, fortior me est cuius non sum dignus calciamenta portare, ille vos baptizabit in spiritu sancto & igne.

Ioan.7.39. Hoc autem dixit de Spiritu quem accepturi erant credentes in eum, nondum enim erat glorificatus.

Cap.14.6. Ego rogabo patrem & alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in ęternum.17.Spiritum veritatis quem mundus non potest accipere.26.Paracletus autem Spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia,& suggeret vobis omnia quæcunque dixero vobis.

Cap.15.26. Cũ autẽ venerit paracletus quẽ ego mittã vobis à patre Spiritũ veritatis qui à patre procedit, ille testimoniũ perhibebit de me.

Cap. 16.7. Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis vt ego vadam, si enim non abiero, paracletus non veniet ad vos, si autem abiero mittam eum ad vos.

Mittitur Spiritus sanctus.

Act.2.1. CVM complerentur dies Penthecostes erant omnes pariter in eodem loco & factus est repẽtè de cælo sonus tanquã aduenĩẽtis Spiritus vehemẽtis & impleuit domũ vbi erant sedentes.

Spiritus Dei edocet mentes.

Exodi. 4. 12. PERGE igitur (ait Dominus ad Moysen) & ego ero in ore tuo doceboque te quid loquaris.

Psal.31.8. Intellectum tibi dabo & instruam te in via hac qua gradieris firmabo super te oculos meos.

Esai.54.13. Ego ponam ait dominus vniuersos filios tuos doctos à domino & multitudinem pacis filiis tuis & in iustitia fundaberis.

Matt.10.20. Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis.

Marc.13.20. Et cùm duxerint vos tradentes nolite præcogitare quid loquimini, sed quod datum vobis fuerit in illa hora id loquimini, non enim vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus.

Luc.12.11. Cùm autem inducent vos ad synagogas & ad magistratus,& potestates nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis, aut quid dicatis, Spiritus sanctus enim docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.

Cap. 21.14. Ponite ergo in cordibus vestris non pręmeditari quemadmodum respondeatis; ego enim dabo vobis os & sapientiam cui non poterunt resistere omnes aduersarij vestri.

Scriptum est in prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei, omnis qui audiuit à patre & didicit venit ad me. *Ioan.6.45.*

Et ego rogabo patrem & alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum.26. Paracletus autem sanctus quē mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia & suggeret vobis omnia quæcunque dixero vobis. *Cap.14.16*

Cùm autem venerit paracletus, quem ego mittam vobis à patre, spiritum veritatis, qui à patre procedit, ille testimonium perhibebit de me. *Cap.15.26.*

Cùm autem venerit spiritus ille veritatis, docebit vos omnem veritatem, non enim loquitur à semetipso, sed quæcumq; audiet loquetur, & quæ ventura sunt annunciabit vobis. *Cap.16.13.*

Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filij Dei.26. Ille autem spiritus adiuuat infirmitatem nostram, nam quid oremus sicut oportet nescimus, sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. *Rom.8.16.*

Qui (Deus) & signauit vos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris. *2.Cor.1.22.*

Qui autem effecit nos in hoc ipsum Deus qui dedit nobis spiritus pignus. *Cap.5.5.*

In quo & vos cùm audissetis verbum veritatis (Euangelium salutis vestræ) in quo & credentes signati estis spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ. cap.4.21. *Ephes.1.13.*

Et vos vnctionem, quam accepistis ab eo maneat in vobis & non necesse habetis vt aliquis doceat vos, sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus, & verum est, & non est mendacium, & sicut docuit vos manete in eo. *1.Ioan.2.27.*

Spiritus probandi sunt an ex Deo sint.

ET dixerunt illi Ozias & presbyteri: omnia quæ locuta es vera sunt & non est in sermonibus tuis vlla repræhensio. *Iudith.8.28.*

Prophetæ autem duo dicant & cæteri taceant. *1.Cor.14.29.*

Omnia autem probate, quod bonum est tenete. *1.Thess.5.21.*

Charissimi nolite omni spiritui credere, sed probate vtrum ex Deo sint, quoniā multi pseudoprophetæ exierūt in mūdum. *1.Ioan.4.1.*

Sponsus spiritualis est Christus.

DOminabitur tui qui te fecit, Dn̄s exercituum nomen eius, & redēptor tuus sanctus Israel Deus ōnis terræ vocabitur. *Esa.54.5.*

Non vocaberis vltro derelicta, & terra tua nō vocabitur amplius desolata, sed vocaberis voluntas mea in ea, & terra tua inhabitabitur quia cōplacuit Dn̄o in te & terra tua inhabitabitur. *Cap.62.4.*

Iere.31.22. Vſquequo delitijs diſſolueris filia vaga? quia creauit Dominus nouam ſuper terram, fœmina circundabit virum.

Ezech.16.8. Tranſiui per te (Hyeruſalem) & vidi te, & ecce tempus tuum, tempus amantium, & expandi amictum meum ſuper te, & operui ignominiam tuam, & iuraui tibi, & ingreſſus ſum pactum tecum ait Dominus Deus, & facta es mihi.

Math.9.15. Et ait illis Ieſus, nunquid poſſunt filij ſponſi lugere quamdiu cum illis eſt ſponſus? Venient autem dies quando auferetur ab eis ſponſus & tunc ieiunabunt.

Cap.25.1. Tunc ſimile erit regnum cælorum decem virginibus, quę accipientes lampades ſuas exierunt obuiam ſponſo & ſponſæ.

Mar.2.19. Et ait illis Ieſus, nunquid poſſunt filij nuptiarum quamdiu ſponſus cum illis eſt ieiunare, quãto tempore habent ſecũ ſponſum non poterunt ieiunare. Idem habetur Lucæ.5.34.

Ioan.3.29. Qui habet ſponſam ſponſus eſt, amicus autem ſponſi, qui ſtat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi, hoc ergo gaudium meum impletum eſt.

2.Cor.11.2. Deſpondi enim vos vni viro virginẽ caſtã exhibere Chriſto.

Ephe.5.24. Sicut Eccleſia ſubiecta eſt Chriſto, ita & mulieres viris ſuis in omnibus.

Apoc.19.7. Gaudeamus, & exultemus, & demus gloriam ei, quia venerũt nuptiæ agni, & vxor eius præparauit ſe.

Cap.21.2. Ego Ioannes vidi ciuitatem ſanctam Hyeruſalem nouam deſcendentem de cælo, à Deo paratam ſicut ſponſam ornatam viro ſuo.

Sponſa Chriſti. Vide Eccleſia.

Stephanus eligitur. Act.6.5 accuſatur.6.11. Reſpondet ad accuſationem, cap.7.. Lapidatur.7.57.*

Stultitia.

Prouer.14.29. QVi patiens eſt multa gubernatur prudentia, qui autem impatiens eſt exaltat ſtultitiam ſuam.

Cap.20.3. Honor eſt homini qui ſeparat ſe à contentionibus, omnes autem ſtulti miſcentur contumelijs.

Cap.26.1. Quomodo nix in æſtate, & pluuiæ in meſſe, ſic indecens eſt ſtulto gloria.

Cap.27.22. Si contuderis ſtultum in pila quaſi ptiſanas feriente deſuper pilo non auferetur ab eo ſtultitia eius.

Baruch.3.23. Non eſt audita in terra Chanaan neque viſa eſt Theman: filij quoque Agar, qui exquirunt prudentiam quæ de terra eſt negotiatores terræ, & Theman, & fabulatores, & exquiſitores prudentię, & intelligentiæ, viam autem ſapientiæ neſcierũt neq com-

commorati sunt semitas eius.

Cor sapientis in dextera eius, & cor stulti in sinistra illius. *Eccles.10.2.*

Contra malum bonum est, & contra mortem vita, sic & contra virum iustum peccator, & sic intuere in omnia opera altissimi, duo contra duo, & vnum contra vnum. *Eccles.33.15.*

Omnis qui non audit verba hæc, & non facit ea similis est viro stulto, qui ædificat domum suam super arenam. cap. 25.2. & Marci.7.22. *Math.7.26.*

Non nominetur in vobis, aut turpitudo aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinent, sed magis gratiarum actio. *Ephes.5.4.*

Stultitia est apud Deum sapientia huius mundi.

VERBVM quidem crucis pereuntibus stultitia est: ijs autem qui salui fiunt .i. nobis, virtus Dei est. 23. Nos autem prędicamus Christum crucifixum. Iudæis quidē scandalum: Gentibus autem Stultitiam. *1.Cor.1.18.*

Sapientia enim huius mundi stultitia est apud Deū, scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. *Cap.3.19.*

Stultorum corda in eorum sunt ore, & contra Sapientium os in corde est.

FATVVS in risu exaltat vocem suam: vir autem sapiens vix tacitè ridebit. *Eccles.21.23.*

Subditorum Officium.

DIXITQVE Pharao ad Moysen, recede à me & caue ne vltra videas faciem meam, quocunque enim die apparueris mihi, morieris. *Exodi.10.28*

Dijs non detrahes, & principi populi tui non maledices. *Cap.22.28.*

Chore, Dathan, & Abyron seditionem mouent, hosque viuos terra absorbet, illum verò cū suis deuorat ignis, & alios. 14700. murmurantes consumpsit incendium. *Num.19.* ✠

Responderuntque ad Iosue (populi Israel) atque dixerunt, omnia quæ præcepisti nobis faciemus, & quocunque miseris ibimus.2. Esd.5.16. *Iosu.1.16.*

Orate pro vita Nabuchodonosor regis Babylonis & sub vmbra Balthasar filij eius, & seruiamus eis multis diebus, & inueniamus gratiam in conspectu eius. *Baruch.1.11.*

Qui detrahit alicui rei, ipse se in futurum obligat, qui autem timet præceptum in pace versabitur: animæ dolosæ *Prou.13.13.*

errant

errant in peccatis, iusti autem misericordes sunt & miserantur.

Cap.20.2. Sicut rugitus leonis ita & terror regis, qui autem prouocat eum peccat in animam suam.

Cap.24.21. Time Deum fili mi, & regem, & cum detractoribus nō commiscearis.

Cap.25.6. Ne gloriosus appareas coram rege, & in loco magnorum ne steteris.

Eccles.8.2. Non contendas cum viro locupleti, ne fortè contra te constituat litem tibi.

Cap.10.16. Propterea exhonorauit Dominus cōuentus malorum & destruxit eos vsque in finem.

Hiere.29.7. Quærite pacem ciuitatis ad quam transmigrare vos feci, & orate pro ea ad Dominum, quia in pace illius erit pax vobis.

Matth.17.24. Et cùm venissent Capharnaum accesserunt, qui didragma accipiebant, & dixerunt ei, magister vester nō soluit didragma.

Cap.22.21. Ait illis Iesus, reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.

Luca.20.22. Licet nobis tributum dare Cæsari, an non? Considerans autem dolum eorum dixit ad illos. Quid me tentatis?

Rom.13.1. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non est enim potestas, nisi à Deo: quæ autem sunt, à Deo ordinatę sunt. 7. Reddite ergò omnibus debita, cui timorem, timorem, *cui tributum*, tributum, cui vectigal, vectigal, cui honorem, honorem 1. Thessal.5.12.

1.Timot.2.1. Obsecro igitur primùm omnium, obsecrationes fieri, orationes, postulationes, gratiarū actiones pro omnibus hominibus, pro regibus & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt.

1.Pet.2.13. Subiecti igitur estote omni humanę creaturę propter Deum, siue regi quasi præcellenti, siue ducibus, tanquàm ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum.

Titum.3.1. Admoneo illos principibus, & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse.

Hebræ.13.17. Obedite præpositis vestris, & subiacete illis, ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris redditurí, vt cum gaudio hoc faciant, & nō gemētes, hoc enim nō expedit vobis.

Superiorum, Iudicum, & Rectorum Officium & authoritas in subditos.

Gene.9.6. QVICVMQVE effuderit humanū sanguinē, fundetur sanguis illius, ad imaginem quippe Dei factus est homo.

Exod.1.9. Surrexit interea rex nouus super AEgyptum qui ignorabat Ioseph, & ait ad populum suum: Eccę populus filiorum Israel, mul-

multus & fortior nobis est.&c.cap.5.*

Altera die sedit Moyses vt iudicaret populum,qui assistebat Moysi à mane vsque ad vesperam.17. At ille: Non bonam inquit rem facis cap.22.8. Cap. 18. 13.

Ecce autem egressus filius mulieris Israelitidis,quem pepererat de viro AEgyptio, inter filios Israel iurgatus est in castris, cum viro Israele.&c.23. Locutusq; est Moyses ad filios Israel & eduxerunt eum, qui blasphemauerat extra castra, & lapidibus oppresserunt, feceruntq; filij Israel sicut præceperat Dominus Moysi. Leuit. 24. 10.

Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel, quos tu nosti,quod senes populi sunt,ac magistri, & duces eos ad ostium tabernaculi fœderis,facielq; ibi stare tecum. 24. Venitq; Moyses & narrauit populo verba Domini congregans septuaginta viros de senibus Israel quos stare fecit circa tabernaculū. Num.11. 16.

Ait Dominus ad Moysen. Tolle cunctos principes populi & suspende eos contra solem in patibulis vt auertatur furor meus ab Israel. cap. 27. 15. Cap.25. 4.

Date ex vobis viros sapientes, & gnaros,& quorum conuersatio sit probata in tribubus vestris, & ponam eos vobis principes.17. Nulla erit distantia personarum, ita paruum audietis vt magnum, nec accipietis cuiusquam personam quia Dei iudicium est. Quod si difficile vobis visum aliquid fuerit referte ad me & ego audiam. Deut.1.13.

Non immolabis Domino Deo bouem & ouem, in quo est macula,aut quippiam vitij,quia abominatio est Dño Deo tuo. Cap.17.1.

Stabunt ambo quorum causa est ante Dominum in conspectu sacerdotū & iudicum qui fuerint in diebus illis. Iosue.1.10. Cap.19. 17.

Dimisit Iosue populum,& abierunt filij Israel vnusquisque in possessionem suam,vt obtinerent,seruieruntq; domino cunctis diebus eius & seniorum,& qui longo post eū vixerunt tēpore & nouerant omnia opera Domini,quæ fecerat cum Israel. 16. Suscitauitq; Dominus iudices,qui liberarent eos de vastantium manibus. Iudith.2. 7.

Et ait Samuel ad omnem populum: Certè videtis quem elegit dominus,quoniam non sit similis illi in omni populo,& clamauit omnis populus & ait: Viuat rex.3. Reg.3.7. 1.Reg. 10. 24.

Constituit iudices terræ in cunctis ciuitatibus Iuda munitis, per singula loca.8. In Hyerusalem quoque constituit Iosaphat Leuitas & sacerdotes, & principes familiarum ex Israel vt iudicium,& causam Domini iudicarent habitatoribus eius. 2.Para.19. 5.

Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi Iob.34.30.

puli.cap.29.*. Psal. 81.*

Prouer.8.15. Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt.

Cap.11.14. Vbi non est gubernator, populus corruet, salus autem vbi multa consilia.

Cap.12.24. Manus fortium dominabitur, quæ autem remissa est tributis seruiet.

Cap.16.10. Diuinatio in labijs regis, in iudicio non errabit os eius.

Cap.20.8. Rex qui sedet in solio iudicij, dissipat omne malum intuitu suo.cap.28.15.

Cap.29.4. Rex iustus erigit terram, vir auarus destruet eam. 14. Rex qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in æternum firmabitur.

Ca.31.4. Noli regibus ô Lamuel, noli regibus dare vinum, quia nullum secretum vbi regnat ebrietas.

Eccles.10.1. Iudex sapiens iudicabit populum suum, & principatus sensati stabilis erit. 12. Breuem languorem præcidit medicus, sic & rex hodie est, & cras morietur.

Esa.1.23. Principes tui infideles socij furum omnes diligunt munera, sequuntur retributiones, pupillo non iudicant, & causa viduæ nō ingreditur ad illos. 26. Et restituam iudices tuos, vt fuerunt prius, & consiliarios tuos sicut antiquitùs, post hæc vocaberis ciuitas iusti, vrbs fidelis. cap. 3.2.

Cap.32.1. Ecce in iustitia regnabit Rex, & principes in iudicio præerunt.

Iere.5.26. Inuenti sunt in populo meo impij (Iudices) insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes, & pedicas, ad capiendos viros.

Cap.22.2. Et dices. Audi rex Iuda verbum Domini, qui sedes super domum Dauid, tu & serui tui, & populus tuus, qui ingredimini per portas istas.cap.27.*.

Ezech.22.6. Ecce principes Israel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem. 12. Munera acceperunt apud te ad effundendum sanguinem (Iudices) vsuram & superabundantiam accepisti & auarè proximos tuós calumniabaris, meique oblita es ait Dominus Deus.

Cap.45.9. Hæc dicit Dominus Deus. Sufficiat vobis principes Israel: iniquitatem & rapinas intermittite, & iudicium, & iustitiam facite, separate confinia vestra à populo meo, ait Dominus Deus.

Dan.2.21. Ipse (Deus) mutat tempora & ætates, transfert regna, atque constituit, dat sapientiam sapientibus & scientiam, intelligentibus disciplinam.

Osea.13.10. Vbi est rex tuus? maximè nunc saluet te in omnibus vrbibus tuis, & iudices tui de quibus dixisti da mihi reges, & princi-

principes.

Dixi audite principes Iacob & duces domus Israel. &c. 9. *Mich.3.1.*
Audite hoc principes domus Iacob,& iudices domus Israel,qui abominamini iudicium, & omnia recta peruertitis.

Diligite iustitiam qui iudicatis terram, sentite de Domino in bonitate,& in simplicitate cordis quærite illum. *Sap.1.1.*

Reges & iudices ad sapientiam, & iustitiam sectandam exhortatur, ostendens quàm graue maneat iniustis rectoribus iudicium.&c. *Cap.6.*

Iudex sapiens iudicabit populum suum, & principatus sensati stabilis erit. 24. In medio fratrum rector illorum in honore & qui timent Dominum erunt in oculis eius. *Cap.10.1.*

Dic ergo nobis, quid tibi videtur licet censum dare Cæsari an non? &c. 21. Ait illis,reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari,& qu æsunt Dei Deo.Idem habetur Luc.20.22.ca.26,51.Ioan.3.31.1.Cor.15.24.Rom 12.8. *Matt.22.17.*

Non haberes potestatem aduersum me vllam nisi tibi datum esset desuper, propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet. *Ioan.19.11.*

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit,non est enim potestas nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo ordinata sunt. *Rom.13.1.*

Admone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire.1.Timoth.2.1. *Titum.3.1.*

Subiecti igitur estote omni humanæ creaturæ siue regi quasi præcellenti, siue ducibus tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum,laudem verò bonorum. *1.Pet.2.13.*

Obedite præpositis vestris,& subiacete illis: Ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri. *Heb.13.17.*

Vide rex.

Superbia prohibetur, committitur & punitur.

ADæ verò dixit (Deus) quia audisti vocem vxoris tuę, & comedisti ex ligno de quo præceperam tibi ne comederes,maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ. *Gen.3.17.*

Et ille (Pharao) respondit, quis est Dominus vt audiam vocem eius & dimittam Israel? Nescio Dominum, & Israel non dimittam. *Exod.5.2.*

Ait Dominus ad Moysen extende manum tuam super mare & reuertantur aquæ ad AEgyptios super currus & equites eorum. *Cap.14.26.*

Philistæis

1.*Reg* 17 ‡ Philiſtæis contra Iſraelem ad pugnam congregatis, Goliath gigantem in armis & fortitudine confidentem: inermis Dauid occidit, præciſumq; caput, diffuſis Philiſtæis ad Saulem tulit.

4.*Reg*.18.21. An ſperas in baculo arundineo atque confracto AEgypto ſuper quem ſi incubuerit homo comminutus ingredietur manum eius & perforabit eam. Sic eſt rex Pharao omnibus qui confidunt in ſe. cap. 19.35. Tobias 4.11.

Eccleſ.10.9. Auaro nihil eſt ſceleſtius. Quid ſuperbit terra & cinis.

Cap.11.16. Error & tenebræ peccatoribus ſunt concreata, qui autem exultant in malis, conſeneſcunt in malo.

Cap.25.4. Pauperem ſuperbum, & diuitem mendacem, & ſenem fatuum & inſenſatum (odit anima mea ait ſapiens.

Iudith.9.15. Erit enim hoc memorabile nominis tui, cùm manus fœminę deiecerit eum (Holophernem)

Cap.13.‡ Iudith facta ad Deum oratione, præcidit caput ebrij Holophernis, quod ad conciues Bethuliæ efferens eos ad gratiarum actionem hortatur, ipſa verò ab omnibus benedicitur & Achior viſo Holophernis capite, obſtupeſcit.

2.*Mach*.9.4. Antiochus elatus autem in ira, arbitrabatur ſe iniuriam illorum qui ſe fugauerant, poſſe in Iudæos retorquere, ideoque iuſsit agitari currum ſuum ſine intermiſsione agens iter, cæleſti eum iudicio perurgente, eò quòd ita *ſuperbè locutus eſt, ſe venturum Hyeroſolimam, & congeriem ſepulchri Iudæorum eum facturum*: Sed qui vniuerſa conſpicit Deus Iſrael percuſsit eum inſanabili & inuiſibili plaga, vt enim finiuit hunc ipſum ſermonem apprehendit eum dolor dirus viſcerum & amara internorum tormenta, & quidem ſatis iuſtè, quippe qui multis & nouis cruciatibus aliorum torſerat viſcera, licet ille nullo modo à ſua malitia ceſſaret.

Prouer.6.17. Oculos ſublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium ſanguinem (abominatur Deus.)

Cap.11.2. Vbi fuerit ſuperbia, ibi erit & contumelia, vbi autem *eſt humilitas*, ibi & ſapientia.

Cap.13.10. Inter ſuperbos ſemper iurgia ſunt, qui autem agunt omnia cum conſilio, reguntur ſapientia.

Cap.15.25. Domum ſuperborum demolietur Dominus, & firmos faciet terminos viduæ.

Cap.16.5. Abominatio Domini eſt omnis arrogans etiam ſi manus ad manum fuerit, non eſt innocens. 18. Contritionem præcedit ſuperbia, & ante ruinam exaltatur ſpiritus. Eſa.cap.3.15.17.

Cap.18.12. Antequam conteratur exaltatur cor hominis, & antequam glorificetur, humiliatur.

Ne

Ne gloriosus appareas coram rege & in loco magnorum ne steteris. *Cap.25.6.*

Superbum sequitur humilitas & humilem spiritu suscipiet gloria. *Cap.29.23.*

Verbum misit Dominus in Iacob & cecidit in Israel, & sciet omnis populus Ephraim & habitantes Samariam in superbia & magnitudine cordis dicentes: Lateres ceciderunt sed quadris lapidibus ædificabimus, &c. Cap.16.8. Cap. 14.9. Cap.36.* *Esa.9.8.*

Ciuitas enim munita desolata erit, speciosa relinquitur & dimittetur quasi desertum ibi pascetur vitulus, & ibi accubabit & consumet summitates eius. *Cap. 27.10.*

Hæc dicetis Ezechiæ regi Iudæ loquentes, non te decipiet Deus tuus, in quo tu confidis dicens non dabitur Hyerusalem in manus Assyriorum. 24. in manu seruorum tuorum exprobrasti domino, & dixisti in multitudine quadrigarum mearum: ego ascendi altitudinem montium iuga Libani: & succidam excelsa cedrorum eius, & electas abietes eius & introibo summitatem altitudinis eius, saltum Carmeli eius. *Cap.37.10.*

Lætatus est autem super hijs Ezechias & ostendit eis cellam aromatum, & argenti, & auri, & odoramentorum, & vnguenti optimi & omnes apothecas supellectilis suæ & vniuersa quæ inuenta sunt in thesauris suis. *Cap. 39.2.*

Et nunc audi hæc delicata & habitans confidenter quæ audis in corde tu. Ego sum & non est præter me amplius, non sedebo vidua & ignorabo sterilitatem. *Cap.47.8.*

Audiuimus superbiam Moab, superbus est valde, sublimitatem eius, & arrogantiam & altitudinem cordis eius. *Hiere. 48.29.*

Arrogantia tua decepit te & superbia cordis tui, qui habitas in cauernis petræ & apprehendere niteris altitudinem collis, cùm exaltaueris quasi aquila nidum tuum inde detraham te, ait Dominus. *Cap.49.16.*

Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ superbia, saturitas panis, & abundantia, & ocium ipsius, & filiarum eius & manum egeno & pauperi non porrigebant. *Ezec.16.49.*

Fili hominis dic principi Tyri, hæc dicit Dominus Deus eò quod eleuatum est cor tuum, & dixisti Deus ego sum & in cathedra Dei sedi, in corde maris cum sis homo & non Deus & dedisti cor tuum quasi cor Dei, &c. Cap. 31.10. Idem habetur. *Cap.28.2.*

Tu es rex qui magnificatus es, & inualuisti, & magnitudo tua creuit, & peruenit vsque ad cælum & potestas tua in terminos vniuersæ terræ, &c. 27. Responditque rex & ait nonne *Dan.4.19.*

hæc est Babylon magna quàm ædificaui in domum regni, & in robore fortitudinis meæ & in gloria decoris mei. Cap. 5. 22. Malach.2.11.

Abdias.1.3. Superbia cordis tui extulit te, habitantem in scissuris petrarum, exaltantem solium tuum qui dicis in corde tuo, quis detrahet me in terram?

Luc.10.15. Et tu Capharnaum vsque ad cælum exaltata vsque ad infernum demergeris.

Cap.14.11. Omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur, act. 12.21.

Cap.18.11. Pharisæus stans hæc apud se orabat, Deus, gratias ago tibi quod non sum sicut cęteri hominum raptores, iniusti, velut etiam hic Publicanus.

Cap.22.24. Facta est aũt contẽtio inter eos, quis eorũ videretur esse maior.

Rom.1.30. Detractores Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos inuentores malorum, parentibus non obedientes.

Cap.11.20. Noli altum sapere, sed time.

2.Tim.3.2. Et erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, &c.

1.Pet.5.5. Similiter adolescentes, subditi estote senioribus, omnes autem inuicem humilitatem insinuate, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

2.Pet.2.18. Superba enim vanitatis loquentes pelliciunt in desideriis carnis luxuriæ eos qui paululum effugiunt.

Iudæ.16. Hij sunt murmuratores quærulosi, secundum desideria sua ambulantes, & os eorum loquitur superbiam, mirantes personas quæstus causa.

Apoc 18.7. Quantum glorificauit se & in delitijs fuit tantum date illi tormentum & luctum, quia in corde suo dicit, sedeo regina & vidua non sum & luctum non videbo.

Esa. 14. 12. Quomodo cecidisti de cælo lucifer qui mane oriebaris? corruisti in terram qui vulnerabas gentes qui dicebas in corde tuo, in cælum conscendam super astra Dei, exaltabo solium meum sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis, ascendam super altitudinem nubium, similis ero altissimo, veruntamen ad infernum detraheris in profundum laci.

Memoriam superborum perdidit Deus, & reliquit memoriam humilium sensu.

Luce.14.8. CVM inuitatus fueris ad nuptias non discumbas primo loco ne fortè honoratior te sit inuitatus ab illo: & veniẽs is, qui te & illũ vocauit, dicat tibi, Da huic locũ, & tunc incipias cũ rubore nouis-

nouissimum locum tenere. Sed cùm vocatus fueris, vade, recum be in nouissimo loco, vt cùm venerit, qui te inuitauit, dicat tibi, Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus: quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur: & omnis qui se humiliat, exaltabitur.

Humilitas vera Deum attendit.

HVMILIARE Deo, & exspecta manus eius. *Eccles.13.9.*

Cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite serui inutiles sumus: quod fecimus, facere debuimus. *Luc.17.10.*

Seipsum vilipendit.

EGo autem sum vermis & non homo: opprobrium hominum, & abiectio plebis. *Psal.21.7.*

Humilia valde spiritum tuum: quoniam vindicta carnis impij, ignis & vermis. *Eccles.7.19.*

Attende ne seductus in stultitiam humilieris. Noli esse humilis in sapientia tua, ne humiliatus in stultitiam seducaris. *13.11.*

Et Publicanus à longè stãs, nolebat nec oculos in cælum leuare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. Dico autem vobis, descendit hic iustificatus in domum suam: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. *Luc.18.13.*

Tanquam purgamenta mundi huius facti sumus, omnium peripsêma vsque adhuc. *1.Cor.4.13.*

Proximum magni pendit.

NON alta sapientes, sed humiliter consentientes. *Roma.12.16.*

Subiecti inuicem, in timore Domini. *Ephes.5.21.*

Omnes enim inuicem humilitatem insinuate. *1.Pet.5.5.*

Humilitas ficta malum intendit.

EST qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo. Et est iustus qui se nimium submittit à multa humilitate, & est iustus qui inclinat faciem suam, & fingit videre se, non quod ignoratum est. Et si ab imbecillitate virium vetetur peccare, si inuenerit tempus malefaciendi malefaciet. *Eccles.9.23.*

SVSANNÆ *historia Danielis*, 13.*

SYRI *imperant Israeli. Iudic.3.8. opprimũtur ab Othoniel.3.10. cæduntur à Dauide eiq; fiunt tributarij, 2. Reg.8.5. Iuuant filios Amon cõtra Dauid 10.6. fugientes à facie Israel cædũntur à Dauid, 10.13.18. Samariam obsidentes cædũtur.3.Reg.20.29. Pugnant contra Israel, 4. Reg. 6. 8. Mentis stupore immisso, quasi cæci ducuntur in Samariam. 6. 24. Territi à Deo soluunt obsidionem, 7. 6. 7.*

*Vastantur à rege Assyriorum, & transferuntur Cyrenem. 4.Reg.16.
9. Desolatio eorum prænunciatur Esa.17.1.Ierem.49.23.Amos.1. 3.*

T.

Tabitha suscitatur à mortuis Act. 9.36.40.

Temperantia in cibo, & potu, & concubitu commendatur.

Tob.6.15. TIME o ergo ne forte & mihi (scilicet ne dæmonium occidat me) & cùm sim vnicus parentibus meis, deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos Eccles 32.7.

Eccle.3.6. Tempus acquirendi & tempus perdendi.

Eccles.31.18. Intellige quæ sint proximi tui ex teipso.

Dan.1.8. Proposuit autem Daniel in corde suo, ne pollueretur de mensa regis, neque de vino potus eius, & rogauit eunuchorum præpositum ne contaminaretur, 11. Sermo quem tu quæris rex, grauis est, nec reperietur quisquam qui iudicet illum in conspectu regis, exceptis diis quorum non est cum hominibus conuersatio.

Rom.13.13. Abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis sicut in honestè die ambulemus non in commessationibus, & ebrietatibus non in cubilibus & impudicitiis, non in contentione & æmulatione, sed induimini dominum Iesum *Christum*, & carnis curam ne feceritis in desiderijs.

Cap.14.17. Non est enim regnum Dei esca, & potus, sed iustitia & pax, & gaudium in spiritu sancto.

Gal.5.23. Fructus autem Spiritus est, charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, benignitas, bonitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas, aduersus huiusmodi non est lex.

1.Tim.3.2. Oportet Episcopum irrepræhensibilem esse, vnius vxoris vi-
Idē verbatim. rum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, do-
Tit.1.8. ctorem, non vinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, &c.

2.Tim.1. 7. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis & dilectionis & sobrietatis.

Cap.2.6. Iuuenes similiter hortare vt sobrij sint. 12. Erudiens nos vt abnegantes impietatem, & sæcularia desideria, sobriè & iustè & piè viuamus in hoc sæculo.

1.Pet.1.13. Propter quòd succincti lombos mentis vestræ, sobriè, perfectè sperate in eam quæ offertur vobis gratiam in reuelationem Iesu Christi.

Cap.5.8. Sobrij estote & vigilate, quia aduersarius vester Diabolus tanquam leo rugiens, circuit quærens quem deuoret, 2. Pet.1.6.

Tim-

Templum Salomonis quando, quanto tempore, & qua forma sit extructum, 3. Reg. 6. & 7*. 2. Par. 3*. 4*. promissio eius. 2. Reg. 7. 13. extruitur ope Gentilium. 3. Reg. 5.*. consecratur. 8*. 2. Par. 7. 7. prophanatur per Achaz, 2. Par. 28. 21. iterum consecratur per Ezechiam. 2. Par. 29. prophanatur, & denuò consecratur per Manassen. 2. Par. 33. 7. 15. exuritur, 4. Reg. 25. 9. prout prædictum erat. 2. Para. 7. 20. iterum extruitur. 1. Esd. 1*. 3*. 4*. 5*. & 6. 3. 7. spoliatur & accenditur. 1. Mach. 1. 23. 33. prophanatur, 1. 49. 57. mundatur, & consecratur, 4. 36. 2. Mach. 10. 1. eius deuastatio, Dan. 9. 26. Matth. 24. 2. Marc. 13. 2. Luce. 19. 41.*

Contra Templum prophetatur, Leuit. 26. 31. 3. Reg. 9. 7. 4. Reg. 21. 12. 2. Par. 7. 20. Psal. 73. 6. Esa. 66. 1. Ier. 7. 3. 17. & 26. 6. 12. Amos. 9. 1. Mich. 3. 12. Zach. 11. 2.

Templum spirituale & domus Dei: Vide Ecclesia.

IPSE (Dauid) ædificabit domum nomini meo, & stabiliam thronum regni eius vsque in sempiternum. *2. Reg. 7. 13.*

Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem, immolauit victimas suas, miscuit vinũ & proposuit mensam suã. *Prouer. 9. 1.*

Mouebo omnes gentes & veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria dicit Dominus exercituũ. *Aggei. 2. 8.*

Omnis ergo qui audit verba mea hæc & seruat ea assimilabitur viro sapienti qui ædificauit domum suam supra petram. *Matth. 7. 24.*

Et ego dico tibi quia tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduer uersus eam. Ioan. 2. 19. *Cap. 16. 18.*

Nescitis quia templum Dei estis vos, & Spiritus Dei habitat in vobis. Idem, Cap. 6. 19. Item, 3. 15. *1. Cor. 3. 16.*

Quis autem consensus Dei cum idolis? Vos enim estis templum Dei viui, sicut dicit Deus, quoniã habitabo in illis, & ambulabo & ero illorũ Deus, & ipsi erũt mihi populus. Ephe. 2. 20. *2. Cor. 6. 16.*

Christus verò tanquàm filius in domo sua, quæ Domus sumus nos, si fiduciam & gloriam Dei spei nostræ vsque ad finem firmam retineamus. 1. Pet. 2. 5. *Heb. 3. 6.*

Templum Idolorum: Vide Ecclesia.

TVLERVNTQVE Philystijm arcam Dei, & intulerunt eam in templum Dagon & statuerunt eam iuxta Dagõ (Dagon coram Arca semel atque iterum corruit, abscissis in limine capite & manibus.) *1. Reg. 5. 2.*

Tunc ædificauit Salomon phanum chamos Idolo Moab *3. Reg. 11. 7.*

Christus ipse & omnes fideles frequenter in templo versantur.

ET egressus Iesus de templo ibat,& accesserunt discipuli eius, vt ostenderent ei ædificationes templi. *Matth.* 24.1.

Et introiuit Hyerosolymā in templū,& circumspectis omnibus,cū iam vespera esset hora exijt in Bethaniam cū duodecim. *Marc.* 11.11.

Respondens Iesus dicebat docens in templo. Quomodo dicunt Scribæ Christum esse filium Dauid? *Cap.* 12.35.

Hæc vidua(Anna) vsque ad annos, 84. Quæ non discedebat de templo ieiuniis & obsecrationibus seruiēs Deo die ac nocte. *Luc.* 2.37.

Et ingressus in templum cœpit eijcere vendentes, & ementes in illo, dicens illis: domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis eam speluncam latronum. *Cap.* 19.45.

Quotidie quoque(erant)perducantes vnanimiter in templo & frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione & simplicitate cordis. *Act.* 2.46.

Petrus autem & Ioannes, ascendebant in templum ad horam orationis nonam. *Cap.* 3. 1.

Angelus Domini dixit eis. Ite & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ huius. Qui cùm audissent intrauerunt diluculo in templum,& docebant,adueniens autem princeps sacerdotum & qui cum eo erant, conuocauerunt concilium, & omnes seniores filiorum Israel, & miserunt ad carcerem vt adducerentur. *Cap.* 5.20.

Tunc Paulus assumptis viris postera die purificatus,cum illis intrauit in templum,annuncians expletionem dierum purificationis,donec offerretur pro vnoquoque eorum oblatio 22.17. *Cap.* 21.26.

In templo oratur Deus & exaudit.

DIXITQVE Dominus ad eum(Salomonem)exaudiui orationem tuam, & deprecationem tuam quam deprecatus es, coram me, sanctificaui domum hanc quam ædificasti, vt ponerem nomen meum ibi in sempiternum & erunt oculi mei,& cor meum ibi cunctis diebus. 3.*Reg.* 9.3.

Respice ad orationem serui tui, & ad preces eius Domine Deus meus, audi hymnum,& orationē quam seruus tuus orat coram te hodie, vt sint oculi tui aperti super domum hanc die ac nocte, & super domum de qua dixisti:erit nomen meum ibi, vt exaudias orationem quam orat in loco isto ad te seruus tuus, Idem habetur,2.Paral.6.19. *Cap.* 8.29.

Domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis eam speluncam latronum. *Matth.* 21.13.

Templa manufacta non inhabitat Deus, quasi ijs concludi poßit, vel illis indigeat, vt homo ædibus.

3.Reg.8.27. ERGONE putandum est quod verè Dominus habitet super terram. Si enim cælum & cæli cælorum, te capere non possunt quanto magis domus hæc quam ædificaui ait Salomon, Idem verbatim habetur, 2.Para.6.18.

Esa.66.1. Hæc dicit Dominus: Cælum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum, Quæ est ista Domus quàm ædificabitis mihi? & quis est locus quietis meæ?

Hire.23.24. Si occultabitur vir in absconditis, & ego non videbo eum dicit Dominus? nunquid non cælum, & terram ego impleo dicit Dominus?

Act.7.48. Sed excelsus non in manufactis habitat, sicut Propheta dicit. Cælum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum. Cap.17.3.

Alioqui Deus in templis materialibus habitare dicitur.

3.Reg.6.13. ET habitabo in medio filiorum Israel & non derelinquam populum meum Israel.

Cap.8.12. Tunc ait Salomon: Dominus dixit vt habitaret in nebula.

1.Para.23.25. Dixit autem Dauid: Requiem dedit Dominus Deus Israel populo suo & habitantibus Hyerusalem vsque in æternum.

Psal.77.60. Et repulit tabernaculum Silo, tabernaculum suum vbi habitant in hominibus.

131.13. Quoniam elegit Dominus Syon, elegit eam in habitationem sibi.

Hiere.7.3. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: bonas facite vias vestras, & studia vestra & habitabo vobiscum in loco isto.7.

Matt.23.21. Quicunque iurauerit in templo iurat in illo, & in eo qui habitat in eo, Act.7.46.

Templum dicitur locus sanctus.

Gen.28.17. AIT Iacob. Verè Dominus est in loco isto, & ego nesciebam pauensque, Quàm terribilis est inquit locus iste? Non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cæli.

Exod.3.5. At ille (Dominus Moysi ait) ne appropinques inquit huc, solue calciamentum de pedibus tuis, locus enim in quo stas, terra sancta est.

Tem-

Templum magnis muneribus dotatum.

2.Para.ca.1.*.cap,2.*.cap.3.*. cap.4.*. cap.5.oblatis plurimis donarijs gloria Domini impleuit templum.&c.

Igitur eùm ſancta ciuitas habitaretur in omni pace, leges adhuc optimè cuſtodirentur propter Oniæ Pontificis pietatem, & animos odio habentes mala, fiebat vt & ipſi reges, & principes locum ſummo honore dignum ducerent & templum magnis muneribus illuſtrarent. *2.Mach.3.2.*

Templi prophanatores à Deo puniuntur.

ET intrauit Ieſus in templum Dei & eijciebat omnes vendentes & ementes in templo & menſas nummulariorum & cathedras vendentiū colūbas euertit.Eſa.56. 5.*.2.Mach.3.25.26*. *Math.21.12.*

Et cùm feciſſet quaſi flagellum de funiculis,omnes eiecit de templo,oues quoque & boues, & nummulariorum effudit æs, & menſas ſubuertit. *Ioan.2.15.*

Tempus fructuosè expendendum.

OMNIA tempus habent, & ſuis ſpacijs tranſeunt vniuerſa ſub cælo. *Eccle.3.1.*

Omni negotio tempus eſt & opportunitas, & multa hominis afflictio. *8.6.*

Fili,conſerua tempus,& deuita à malo. *Eccleſ.4.23.*

Priuſquàm moriaris, in amicum eſto beneficus, & pro eo quod potes manum illi dando porrige. *14.13.*

Non defrauderis à die bono, & particula bonæ diei non te prætereat. *Ibidem.14.*

Nemini mandauit impiè agere, & nemini dedit ſpacium peccandi. *15.21.*

Videte fratres quomodo cautè ambuletis,non quaſi inſipientes, ſed vt ſapientes,redimentes tempus. *Ephe.5.15.*

Superſtitiosè non obſeruandum.

FACTO veſpere dicitis,Serenum erit,rubicundum eſt enim cælum.Et mane,hodie tempeſtas,rutilat enim triſte cælum. *Mat.16.2.*

Non eſt veſtrum noſſe tempora,vel momenta,quæ pater poſuit in ſua poteſtate. *Act.1.7.*

Temporis oportunitas in omnibus rebus obſeruanda.

OMNIA tempus habent, & ſuis ſpatiis tranſeunt vniuerſa ſub cælo. *Eccleſ.3.1.*

Cap.5.8. Qui custodit præceptum non experietur quicquam mali, tempus & responsionem cor sapientis intelligit.

Eccles.20.6. Est autem tacens non habēs sensum loquelę,& est tacens sciens tempus apti temporis.

Cap.32.20. Qui timēt Dominum inuenient iudicium iustum, & iustitias quasi lumen accendent.

Rom.12.11. Sollicitudine non pigri,spiritu feruentes, Domino seruiētes.

Tenebræ trium dierum in AEgypto.

Exo.10.21. DIxit Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in cælū & sint tenebræ super terram AEgypti tam densæ, vt palpari queant.

Psal.104. 28. Misit tenebras & obscurauit, & non exacerbauit sermones suos.Sap.17.3.repetitur idem. Exod.10.Item sap.19.16.fere.idem

In tenebris versatur mundus & amat eas.

4.Esdr.14.20. POSITVM est ergo sæculum in tenebris, & qui inhabitant in eo sine lumine.

Esa.59.9. Propter hoc elongatum est iudicium à vobis & non appræhendit vos iustitia: expectauimus lucem,& ecce tenebrę: splendorem,& in tenebris ambulauimus.

Cap.60.2. Surge illuminare Hyerusalem quia venit lumen tuum,& gloria Domini super te orta est,et ecce tenebræ operient terrā, & caligo populos, super te orietur Dominus & gloria eius in te videbitur.

Ioan.1.5. In ipso vita erat,& vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non compræhenderunt.

Cap.3.19. Hoc est autem iudicium,quia lux venit in mundum,& dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem, erant enim mala eorum opera.

Cap.8.12. Iterum ergo locutus est eis Iesus dicens: Ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris , sed habebit lumen vitæ.

Cap.12.35. Dixit ergo eis Iesus adhuc modicum lumen in vobis est,ambulate dum lucem habetis,vt non tenebræ vos compræhendāt: & qui ambulat in tenebris nescit quò vadat. Act. 26. 17.

1.Thess.5.7. Qui enim dormiunt,nocte dormiunt,& qui ebrij sunt,nocte ebrij sunt.

1.Ioan.2.11. Qui autem odit fratem suum in tenebris est, & in tenebris ambulat,& nescit quò eat,quia tenebræ obcæcauerunt oculos eius.

Ten-

Tentare Deum non licet.

ET dixerunt ad Moysen: Forsitan non erant sepulchra in AEgypto ideo tulisti nos vt moreremur in solitudine? Quid hoc facere voluisti, vt educeres nos ex AEgypto? *Exo.14.11.*

Qui (populus Israel) iurgatus contra Moysen ait, da nobis aquam vt bibamus. Quibus respondit Moyses. Quid iurgamini contra me? quid tentatis dominum? *Cap.17.2.*

Non tentabis dominum Deum tuum, sicut tentasti in loco tentationis. *Deut.6.16.*

Et qui estis vos qui tentatis dominum? *Iudith .8 .11.*

Scriptum est enim non tentabis dominum Deum tuum. *Math.4.7.*

Neque tentemus Christum sicut quidam ex ipsis (Num.21.) tentauerunt, & à serpentibus perierunt. *1.Cor,10.9.*

Tentat seu verius probat Deus suos varijs modis.

QVAE postquam gesta sunt, tentauit Deus Abraham & dixit ad eum, Abraham, Abraham, at ille respondit, adsum. *Gen.22.1.*

At ille (Moyses) clamauit ad dominum, qui ostendit illi lignum, quod cùm misisset in aquas, in dulcedinem versæ sunt, ibi constituit ei præcepta, atque iudicia, & ibi tentauit eum. *Exo.15.25.*

Dixit autem dominus ad Moysen: Ecce ego pluam vobis panem de cælo, egrediatur populus & colligat quæ sufficiunt per singulos dies, vt tentem eum, vtrum ambulet in lege mea, an non, 2.Paral.32.21 *Cap.16.4.*

Et ait Moyses ad populum nolite timere, vt enim probaret vos, venit Deus, & vt terror illius esset in vobis, & non peccaretis, Deut.8.2. *Cap.20.20.*

Non audies verba prophetę illius aut somniatoris, quia tentat vos dominus Deus vester vt palam fiat vtrum diligatis eum an non, in toto corde, & in tota anima vestra, Iudic. 2.22. ca. 3.1. *Deut.13.3.*

Dixit ergo dominus ad Sathan: Vniuersa quæ habet in manu tua sunt, tantum in eum ne extendas manum tuam, egressusque est sathan à facie domini. Iob. 2.8. *Iob.1.12.*

In paucis vexati, in multis bene disponentur, quoniam Deus tentat eos & inuenit illos dignos se. *Sap.3.5.*

Omne quod tibi applicitũ fuerit accipe, & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum & argentum: homines verò receptibiles in camino humiliationis, cap.27.18. *Eccles.2.4.*

Et ducam tertiam partem per ignem, & vram eos sicut vritur argentum, & probabo eos sicut probatur aurum, ipse inuo- *Zach.13.9.*

invocabit nomen meum.&c.

Rom.5.4. Sed & gloriamur in tribulationibus, ſcientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò ſpem.

2.Pet.2.9. Nouit Dominus pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem iudicij reſeruare cruciandos.

Iaco.1.2. Omne gaudium exiſtimate fratres mei,cùm in varias tentationes incideritis.

Ad ſui probationem.

Geneſ.22.1. TENTAVIT Deus Abraham.

Ibidem.12. Nunc cognoui quòd timeas Dominum, & non pepercisti vnigenito filio tuo propter me.

Deut.13.3. Tentat vos Dominus Deus veſter, vt palàm fiat, vtrum diligatis eum,an non.

Sapien. 3.5. Quoniam Deus tentauit eos,& inuenit illos dignos ſe.

Eccle.34.9. Qui non eſt tentatus,pauca nouit.

Meriti augmentationem.

Iob.1.2. SIc Iob permiſit tentari per Satan.

Tob.2. Sic Tobias aduerſitatibus tentatus fuit.

1.Pet.1.6. In quo exultabitis nunc ad breue tempus afflicti in varijs experimentis.

Tentat Diabolus decipiendo per mendacium.

Gen 3.4. SIc Euam aggreſſus eſt.

Matth.4.9. Hæc omnia tibi dabo ſi procidens adoraueris me.

Act.5.3. Anania, cur tentauit Satanas cor tuum, & mentireris Spiritui ſancto?

Affectum incendendo per deſiderium.

Iacobi.1.14. VNVSQVISQVE tentatur à cōcupiſcentia ſua,abſtractus & illectus.

Defectum inducendo per conſenſum.

Eccleſ.2.1. FILI accedens ad ſeruitutem Dei,ſta in iuſtitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem.

1.Theſ.3.5. Propterea & ego amplius non ſuſtinens, niſi ad cognoſcendum fidem veſtram,ne fortè tentauerit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noſter.

Iaco.4.7. Reſiſtite diabolo & fugiet à vobis.

1.Pet.5.8. Sobrij eſtote,& vigilate.

Tentari non patitur Deus suos supra id quod possunt.

TENTATIO vos non appræhendat nisi humana, fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum vt possitis sustinere. 1. Cor. 10.13.

Nouit Dominus pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem iudicij reseruare cruciandos. 2. Pet. 2.9.

Nihil horum times, quæ passurus es, ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem vt tentemini, & habebitis tribulationem diebus decem. Apoc. 2.10.

Testamentum ordinandum.

Sic Abraham fecit.

DEDIT Abraham cuncta quæ possederat Isaac: filijs autem concubinarum largitus est munera, & separauit eos ab Isaac filio suo, dum adhuc viueret. Gen. 25.5.

Sic Iacob.

FINITIS mandatis, quibus filios instruebat collegit pedes suos super lectum, & obijt. 49.32.

Sic Tobias, cùm putaret orationem suam exaudiri vt moreretur, vocauit ad se filium suum, dicens: Audi fili mi, verba oris mei, eáque in corde tuo quasi fundamentum repone. Tob. 4.1.

Filio & mulieri, fratri & amico, non des potestatem super te in vita tua: Et non dederis alij possessionem tuam, ne fortè te pœniteat, & depreceris pro illis. Ecclesi. 33.20.

In die consummationis dierum vitę tuæ, & in tempore exitus tui, distribue hæreditatem tuam. Ibidem. 24.

Ritè obseruandum.

FRATRES, secundum hominem dico, tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat. Gal. 3. 15.

Vbi testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est: alioquin non dum valet, dum viuit qui testatus est. Hebr. 9.16.

Testimonium tum bonum, tum falsum.

Vide mendacium.

NON loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Idem Deut. 5.19. cap. 17.11. Exod. 20.16.

Non suscipies vocem mendacij, nec iunges manum tuam vt pro impio dicas falsum testimonium. Cap. 23.1.

Homicida sub testibus punietur, ad vnius testimonium nullus condemnabitur. Num. 35.30.

Deut.19. 15. Non stabit testis vnus cõtra aliquem, quicquid illud peccati & facinoris fuerit, sed in ore duorum, aut trium testium stabit omne verbum.18. Cùmq; diligentissimè perscrutantes inuenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit,& auferes malum de medio tui.3.Reg. 21.10.

Psal.26.12. Ne tradideris me in animas tribulantium me,quoniam insurrexerunt in me testes iniqui,& mentita est iniquitas sibi. 34.11.

Prou. 6.19. Proferentem mendacia,testem fallacem odit Deus.

Cap.14.5. Testis fidelis nõ mẽtitur,profert aũt mendaciũ dolosus testis.

Cap.19. 5. Testis falsus non erit impunitus, & qui mendacia loquitur non effugiet. 9. Idem habetur.

Cap.21.28. Testis mẽdax peribit, vir obediẽs loquetur victoriã.ca.25.18.

Cap.24.28. Ne sis testis cõtra proximũ tuũ,nec lactes quenquã labijs tuis.

Dan.13.♣ Castissimam Susannam impudentissimi presbyteri cùm eius concubitu frui non possent,falsò adulterij accusant, sed cùm ad mortẽ duceretur,orantẽ exaudiuit Deus, & per puerũ Danielẽ proprio ore conuictos saluans,iure talionis populus interimit.

Matth.18.16. Si autem te non audierit,adhibe tecum adhuc vnum vel duos vt in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum.

Cap.19.18. Non falsum dices testimoniũ.Idem.Mar.10.19. & Rom.13.9.

Cap.26. 59. Principes autem sacerdotum,& omne consilium quærebant falsum testimonium contra Iesum, vt eum morti traderent & nõ inuenerunt cùm multi falsi testes accessissent.cap.28.13.

Ioan.8. 17. Et in lege vestra (dixit Iesus Iudæis) scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est.Idem habetur 2.Corint. 13.1. Act.6.11.

1.Cor.5.19. Aduersus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus. Hebr.10.28.

THADDAEUS: Vide Lebbeus.

THAMAR concumbit cum Iuda suo socero. Gen.38.15. gignit geminos Phares & Zara.38.27.♣.46.12.

Thamar violatur ab Ammon fratre suo.2.Reg.13.14.

Thamar filia Absalonis.2.Reg.14.27.

THARE pater Abraham.Gen.11.26.

THEBES obsidetur.Iudic.9.50.

THEBNI rex Israel,3.Reg 16.21.

THECUITIS mittitur ad regem Dauid,vt impetret reductionem Absalon,2.Reg.14.25.

THEGLATH Phalasar deuictam magnam partem Israelitarum transtulit in Assyrios,4.Reg.15.29.

THEODAS occisus est,Act.5.37.

Thesaurus minus diligendus magis diligitur.

NOLI lætari Israel, noli exaltare sicut populi, quia fornicatus es à Deo tuo, dilexisti mercedem super omnes areas tritici. *Osea.9.1.*

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra vbi erugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur. *Math.6,19.*

Cùm audisset autem adolescens (cui Christus dixerat: Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus) verbum, abijt tristis, erat enim habens multa possessiones. Item verbatim Mar.10 22. habetur. Item Lucæ. 18.23. *Cap.19 22.*

Ideo dico vobis, nolite solliciti esse animæ vestræ quid manducetis, neque corpori quid induamini, anima plus est quàm esca, & corpus plusquàm vestimentum. Ioan. 6.26.1. Cor.9.28. *Luc.12.22.*

TERTVLLVS Orator accusat Paulum. Act. 24.2.

THOLA dux in Israel, Iud. 10.1.

TOLOMAI rex Iessur.2. Reg.13.37.

THOMAS Didymus paratum se offert cum Christo ire in mortem. Ioan.11.16. erat incredulus. 20.25.27.

Timendus est Deus & ante oculos habendus.

DIXITQVE Angelus ei (Abrahamo) non extendas manū tuam super puerum neque facias illi quicquam, nunc cognoui quod timeas Dominū & non pepercisti vnigenito tuo propter me, cap.31.49. *Gen.22,12.*

Timuerunt autem obstetrices Deum, & non fecerunt iuxta præceptum regis AEgypti, sed conseruabant mares. *Exod.1.17.*

Nolite timere, vt enim probaret vos, venit Deus, & vt terror illius esset in vobis, & non peccaretis. *Cap.20.20*

Custodi igitur temetipsum, & animam tuam sollicitè, ne obliuiscaris verborum, quæ viderunt oculi tui, & ne excidant de corde tuo cunctis diebus vitæ tuæ. *Deut.4.9.*

Hæc sunt præcepta Domini vt timeas dominum Deū tuum, & custodias omnia mandata atque præcepta eius, quæ ego præcipio tibi, & filijs ac nepotibus tuis, cunctis diebus vitæ tuæ vt prolongentur dies tui. 13. Dominum Deum tuum timebis & illi soli seruies, ac per nomen illius iurabis. 24. Idem habetur cap.10.20. verbatim. *Cap.6.2.*

Et nunc Israel quid Dominus Deus tuus petit à te, nisi vt timeas Dominum Deum tuum, & ambules in vijs eius, & diligas eū, ac seruias dño Deo tuo in toto corde tuo, & tota anima tua. *Cap.10.12.*

Dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum timete, & mādata illius custodite, & audite vocem eius, ipsi seruietis, & ipsi adhærebitis. *Cap.13.4.*

Nunc

Iosue.24.14. Nunc ergo timete Dominum & seruite ei corde perfecto atque verissimo, & auferte Deos quibus seruierunt patres vestri in Mesopotamia, & in AEgypto ac seruite Domino. Iudic.6.10.

4.Reg.17.36. Sed Dominum Deum vestrum qui eduxit vos de terra AEgypti in fortitudine magna, & brachio extento ipsum timete, & illum adorate, & illi immolate. 2. Paral. 20.15.

Iob.1.8. Nunquid considerasti (ait Dominus ad Sathan) seruum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus ac timens Deum, & recedens à malo?

Cap.28.28. Ecce timor Domini ipsa est sapientia, & recedere à malo intelligentia.

Psal.26.1. Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?

32.8. Timeat Dominum omnis terra: ab eo autem commoueantur omnes inhabitantes orbem. 110. 5.

33.8. Immittet angelus Domini in circuitu timentium eum & eripiet eos. 10. Timete Dominum omnes sancti eius, quoniā non est inopia timentibus eum.

111.1. Beatus vir qui timet Dominum in mandatis eius volet nimis.

127.1. Beati omnes qui timent Dominū qui ambulant in vijs eius.

Prou.1.7. Timor Domini principium sapientiæ, sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt.

Cap.3.7. Ne sis sapiēs apud temetipsum, time Deum & recede à malo.

Cap.9.10. Principium sapientiæ timor Domini, & scientia sanctorum prudentia.

Ca.14.2. Ambulans recto itinere, & timens Deum despicitur ab eo qui infami graditur via. 27. Timor Domini fons vitæ, vt declinet à ruina mortis.

Cap.15.16. Melius est parum cum timore Domini, quàm thesauri magni & insatiabiles.

Cap.16.6. Misericordia & veritate redimitur iniquitas, & in timore Domini declinatur à malo.

Cap.22.4. Finis modestiæ timor Domini, diuitiæ, & gloria, & vita. Eccles.12.11.

Cap.24.21. Time Deum fili mi, & regem, & cum detractatoribus ne commiscearis.

Eccles.1.11. Timor Domini gloria, & gloriatio, & lætitia, & corona exultationis.

Cap.2.7. Metuentes Dominum sustinete misericordiam eius, & non deflectatis ab illo ne cadatis. 12. Quis enim permansit in mandatis eius & derelictus est, aut quis inuocauit eum & despexit illum? 18. qui timent Dominum non erunt incredibiles verbo illius, & qui diligunt illum conseruabunt vitam illius.

In tota anima tua time dominũ & sacerdotes illius sanctifica. *Cap. 7.31.*
Semen hoc hominum honorabitur quod timet dominum, se- *Cap. 10.25.*
men autem hoc exhonorabitur quod preterit mandata Domini.
Qui timet Deum faciet bona, & qui continens est iustitię ap- *Cap. 15.1.*
prehendet illam &c.
Timor domini initium dilectionis eius, fidei autem initium *Cap. 25 16.*
agglutinandum est ei &c.
Timenti Deum non occurrent mala, sed in tentationem Deus *Cap. 33. 1.*
illum conseruabit & liberabit à malis. cap. 41.16. Esa. 8.5.
Qui timet dominum nihil trepidabit & non pauebit quoniam *Cap. 34.16.*
ipse est spes eius.
Ne timeas quia ego tecum sum, ne declines quia ego Deus *Esai. 41. 10.*
tuus confortaui te & auxiliatus sum tui & suscepit te dextera
iusti mei.
Noli timere (Israel) quia redemi te & vocaui te nomine tuo, *Cap. 43.1.*
meus es tu.
Ego ipse consolabor vos: Quis tu vt timeres ab homine mor- *Cap. 51. 12.*
tali & à filio hominis qui quasi fœnum ita arescet?
Quis non timebit te ô rex gentium? tuum est enim decus in- *Hyere. 10.7*
ter cunctos sapientes gentium, & in vniuersis regnis eorum nul-
lus est similis tui.
Et dabo eis cor vnum & viam vnam vt timeant me vniuersis *Ca. 32.39.*
diebus & bene sit eis & filijs eorum post eos.
Propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris & vt *Baruch. 3.7.*
inuocemus nomen tuum & laudemus te in captiuitate nostra,
quia conuertimur ab iniquitate patrum nostrorum qui peccaue-
runt ante te.
Ecce iudex Deus timete eum & desinite à peccatis vestris & *4. Esd. 16.68*
obliuiscamini iniquitates vestras iam agere eas in sempiterno,
& Deus educet vos & liberabit de omni tribulatione.
Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non *Matt. 10, 28.*
possunt occidere, sed potius timete eum qui potest & animam &
corpus perdere in gehennam Idem habetur Luc. 12.5.
Omnes honorate, fraternitatem diligite, deum timete, regem *1. Pet. 2.17.*
honorificate, ca. 3.15.
Timete dominum & date illi honorem quia venit hora iudi- *Apocal. 14.7.*
cij eius, & adorate eum qui fecit cœlum & terram, mare & om-
nia quæ in eis sunt & fontes aquarum.

Timoris Dei fructus, utilitas, & laus.

MISERICORDIA autem Domini ab æterno vsque in æ- *Psalm. 102.17*
ternum super timentes eum. Gen, 29.9.

124.L Qui confidunt in Domino sicut mons Syon non commouebitur in æternum 117.*
Prou.16.27. Timor Domini apponet dies & anni impiorum breuiabuntur.
Ca.14.27. Timor Domini fons vitæ, vt declinet à ruina mortis.
Cap.19.23. Timor Domini ad vitam & in plenitudine commorabitur absque visitatione pessimi.
Cap.22.4. Finis modestiæ timor domini, diuitiæ, & gloria & vita.

Homini prodest ipsum bene ordinando.

Iof.24.14. Timete Deũ, & seruite ei perfecto corde, atque verissimo.
Psalm. 2. 11, Seruite domino in timore.
118.102. Confige timore tuo carnes meas.
4.Reg.17.41 Fuerunt igitur gentes istæ timentes quidem Dominum, sed nihilominus idolis suis seruientes.
Prouer.3.7. Time dominum & recede à malo. Sanitas quippe erit vmbilico tuo, & irrigatio ossibus tuis.
8.13. Timor domini odit malum.
14.16. Sapiens timet & declinat à malo.
15.28. Per timorem domini declinat omnis à malo.
Ibidem.33. Timor domini, disciplina sapientiæ.
16.6. In timore domini, declinatur à malo.
23.17. Non æmuletur cor tuum peccatores, sed in timore domini esto tota die, quia habebis spem in nouissimo, & præstolatio tua non auferetur.
24.21. Time dominum fili mi, & regem
28.14. Beatus homo, qui semper est pauidus: qui verò mentis est duræ, corruet in malum.
Ecclef.7.19. Qui timet Deum, nihil negligit.
12.13. Deum time & mandata eius obserua.
1.27. Timor domini expellit peccatum.
2.8, Qui timetis dominum, credite illi: et non euacuabitur merces vestra.
Ibidem.18. Qui timent Dominus, non erunt incredibiles verbo illius. Qui timent dominum, inquirent quę bene placita sunt illi Qui timent dominum præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dominum custodiunt mandata illius & patientiam habebunt vsque ad circunspectionem illius.
731. In anima tua time dominum.
15.1. Qui timet Deum faciet bona.
21.7 Qui timet Deum conuertetur ad cor suum.
Ibidem.13. Consummatio timoris Dei sapientia, & sensus.
25.16. Timor Dei initium dilectionis eius: fidei autem initium agglutinan-

glutinandum est ei.

Timuerunt me mandato hominum & doctrinis. *Esaie. 29. 13.*

Dabo ei cor vnum & viam vnam vt timeant me vniuersis diebus, & bene sit eis & filijs eorum post eos. *Iere. 32. 39.*

Plenè remunerando.

QVIS similis tui in fortibus Domine? quis similis tui magnificus in sanctitate terribilis atq; laudabilis faciēs mirabilia. *Exod. 15. 11.*

Noli timere fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene. *Tob. 4. 23*

Timor domini, ipsa est sapiētia, & recedere à malo intelligētia. *Iob. 28. 28.*

Timete dominum omnes sancti eius. *Psal. 33. 10.*

Dedisti hæreditatem timentibus nomen tuum. *60. 6.*

Beatus qui timet dominum, potens in terra erit. Gloria & diuitiæ in domo eius. *111. 1.*

Voluntatem timentium se faciet. *144. 19*

Timor domini apponet dies. *Prou. 10. 27.*

In timore domini fiducia fortitudinis, & filijs eius erit spes *14. 26.*
Timor domini fons vitæ vt declinet à ruina mortis.

Timor Domini ad vitam, & in plenitudine commorabitur absque visitatione pessimi. *19. 23.*

Finis modestiæ, timor domini diuitiæ & gloria & vita. *22. 4.*

Timor domini gloria, & gloriatio, & lætitia, & corona exultationis. *Eccle. 1. 1.*

Timenti dominum bene erit in extremis, & in die obitus sui benedicetur. *Ibidem. 3.*

Plenitudo sapientiæ est timere Deum.

Qui timetis Dominum, sperate in illum, & in oblectationem veniet vobis misericordia. Qui timetis dominum, diligite illum & illuminabuntur corda vestra. *2. 9*

Semen hominum honorabitur hoc quod timet dominum. *10. 23.*

Oculi domini semper timentes eum. *15. 30.*

Agnoscent, qui derelicti sunt, quoniam nihil melius est quàm timor Dei. *23. 37.*

Beatus homo, cui donatum est habere timorem Dei. *25. 15.*

Timor Dei super omnia se superposuit. *Ibidem. 14.*

Qui timet dominū, excipiet doctrinam eius, & qui vigilauerint ad illum, inuenient benedictionem. *32. 20.*

Timenti dominū non occurrent mala, sed in tentatione Deus illum conseruabit et liberabit à malis. *33. 1.*

Qui timet dominū, nihil trepidabit, et non pauebit, quoniam ipse est spes eius. Timentis dominum, beata est anima eius. *34. 16.*

Oculi Domini super timentes tuas.

40.26. Facultates & virtutes exaltant cor,& super hæc,timor domini.Non est in timore Domini minoratio. Timor domini sicut paradisus benedictionis.

Mich.5.9. Salus erit timentibus nomen Domini.

Malach. 4.2 Orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitię, & sanitas in pennis eius,& egrediemini,& salietis,sicut vituli de armento.

Luce.1.5. Misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum.

Timor humanus, vitiosus.

Iob.6.16. QVI timent pruinam, irruet super eos nix.

Psal.13.5. Illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.

Prou. 29. 25. Qui timet hominem citò corruet.

Eccle.22.21. Sicut ornatus arenosus in pariete lympido & sicut paleæ in excelsis,& cæmenta sine impensa posita contra faciem venti non permanebunt: sic cor timidum in cogitatione stulti, contra impetum timoris,non resistet.

Mat.1.20, Noli timere accipere Mariam coniugem tuam.

Luc.12.4. Dico vobis amicis meis,Ne terreamini ab his, qui occidunt corpus,& post hæc non habent amplius quid faciant.

1.Petr.3.14. Qui est qui vobis noceat,si boni emulatores fueritis? Timorem eorum ne timueritis.& non conturbemini.

Contemptus eius, virtuosus.

Psal.24.14. FIRMAMENTVM est dominus timentibus eum.

26.1. Dominus illuminatio mea,& salus mea quem timebo?

55.5. In Deo speraui,non timebo quod faciat mihi homo.

Prou.3.25. Ne paueas repentino terrore,& irruentes tibi potentias impiorum: dominus enim erit in latere tuo.

Esai.41.10. Seruus meus es tu: Ne timeas,quia ego tecum sum.

Ibidem.13. Ne timeas,ego adiuui te.

43.1. Noli timere,quia redemi te, & vocaui te nomine tuo. Cùm transieris per aquas tecum ero:& flumina non operient te.Cùm ambulaueris in igne non combureris,& flamma non ardebit in te.

5.7. Audite me,qui scitis iustum,populus meus,lex mea in cordibus eorum: Nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorum ne metuatis. Sicut enim vestimentum, sic comedet eos vermis: & sicut lanam deuorabit eos tinea.

Ibidem.12. Quis tu vt timeas ab homine mortali,& à filio hominis qui quasi fœnum, ita arescet? & oblitus es domini factoris tui, qui tetendit cœlos,& fundauit terram.

Ierem. 1. 8. Ne timeas à facie eorum,quia tecum ego sum, vt eruam te dicit

cit dominus.

Si Deus pro nobis, quis contra nos. *Rom.8.31.*

Eius defectus causa est peccandi.

RESPONDIT Abraham (Abimelech) cogitaui mecum dicens, forsitan non est timor Dei in loco isto et interficiant me propter vxorem meam. *Gen.20.11.*

Timore punit Deus & terrore.

CVMQVE essent (Iacob cum omni domo sua) terror Dei inuasit omnes per circuitum ciuitates, et non sunt ausi persequi recedentes. *Gen.35.5.*

Terrorem meum mittam in præcursum tuum, et occidam omnem populum ad quem ingredieris cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam. *Exod.23.27.*

Et qui de vobis remanserit dabo pauorem in cordibus eorũ in regionibus hostium terrebit eos sonitus folij volantis et ita fugient quasi gladium, cadent nullo persequente Iosu.2.9. *Leuit.26.36*

Hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos qui habitant sub omni cœlo, vt audito nomine tuo (Israel) paueant et in morem pertimentium contremiscant et dolore teneantur. *Deut.2.25.*

Nullus stabit contra vos (Israel) terrorem vestrum atque formidinem dabit dominus Deus vester super omnem terram quã calcaturi estis, sicut locutus est vobis Deus vester. *Cap.11.25.*

Videbuntque omnes terrarum populi quod nomen domini inuocatum sit super te et timebunt te (Israel). 65. In gentibus quoque illis non quiesces, neque erit requies vestigio pedis tui (Israel) dabit enim tibi dominus cor pauidum, et deficientes oculos et animam consumptam merore, et erit vita tua quasi pendens ante te timebisque nocte et die et non credes vitæ tuæ. *Cap.28.10.*

Et conturbauit eos dominus (scilicet quinque reges illos expugnantes Gabaon) à facie Israel: contriuitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Bethoron et percussit vsque azeca et Maceda.4.Reg.7.6. *Iosu.10.10.*

Omnia itaque castra turbata sunt et vociferantes (Madianitę) vlulantesque fugerunt (scilicet à gladio Dei et Gedeonis) et nihilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes. *Iudic.7.21.*

Factum est aũt cum Samuel offerret holocaustum, Philistijm inière prœlium contra Israel, intonuit autem dominus fragore magno in die illa super Philistijm et exterruit eos et cæsi sunt à filijs Israel. *1.Reg.7.10.*

2.Paral.14.14 Et percusserunt (Asa cum suis) ciuitates omnes per circuitum Geraræ: grandis quippe cunctos terror inuaserat (AEthiopes) & diripuerunt vrbes & multam prędam asportauerunt.

Cap.17.10. Itaque factus est pauor Domini super omnia regna terrarum quæ erant per gyrum Iuda: nec audebāt bellare cōtra Iosaphat.

Ca.20.29. Irruit autem pauor domini super omnia regna terrarum cū audissent quod dominus pugnasset contra inimicos Israel (scilicet Ammonitas, Moabitas & Syrios)

Psal.9.20. Exurge domine non confortetur homo, iudicentur gentes in conspectu tuo.

Hjere.49.37. Et pauere faciam AElam coram inimicis suis & in conspectu quærentium animam eorum & adducam super eos malum, iram furoris mei dicit dominus, & mittam post eos gladium donec consumam eos. Iudith 14.14.

Iudith.15.1. Cumque omnis exercitus decollatum Holophernē audisset, fugit mens & consilium ab eis, & solo tremore & metu agitati, fugæ pręsidium sumunt.

2.Mach.3.4 Heliodorus (à rege Antiocho missus vt thesauros templi raperet) autem quod decreuerat perficiebat eodem loco ipse cum satellitibus circa ærarium pręsens, sed spiritus omnipotentis Dei magnā fecit ostensionis euidentiā, ita vt omnes qui ausi fuerant ei parere, ruētes Dei virtute in dissolutionē & formidinem conuerterentur.

Timoris Dei exempla.

Exodi, 1. 17. TIMVERVNT autem obstetrices Deum (quibus præceperat Pharao omnes masculos interficere in Israel & fœminas reseruare) & non fecerunt iuxta pręceptum regis AEgypti sed conseruabant mares.

Cap. 14.31. Et viderunt (filij Israel transeuntes mare rubrum) mortuos AEgyptios super littus maris & manū magnam quam exercuerat dominus super eos, timuitque populus dominū & crediderunt domino & Moysi seruo eius.

2.Para. 19.7. Sit timor domini vobiscum & cum diligentia cuncta facite, non est enim apud dominum Deum nostrum iniquitas nec personarum acceptio nec cupido munerum.

Tob.2.9. Sed Tobias plus timens Deum quàm regem rapiebat corpora occisorum & occultabat in domo sua & medijs noctibus sepeliebat ea. 13. Nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit & mandata eius custodierit non est contristatus contra dominum, quod plaga cęcitatis euenerit ei.

Ca.3.18. Virum autē cum timore tuo (domine Deus) non cum libidine mea consensi suscipere. 3.reg.18.3.

Cap. 9.12. Cumque omnes dixissent amen, accesserunt ad conuiuiū sed &

& cum timore domini nuptiarum conuiuium exercebant. *Iudit.8.8.*

Et erat hæc (Iudith) in omnibus famosissima quoniã timebat dominũ valde, nec erat qui loqueretur de ea malum verbum.

Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum & pondus eius ferre non potui. *Iob.31.23.*

Et timuerunt viri (Niniuitæ) timore magno dominum, & immolauerunt hostias domino & vouerunt vota. *Ion.1.16.*

Fallax gratia & vana est pulchritudo, mulier timens Deum ipsa laudabitur. *Prou.31.30.*

Sed cùm plagis perimeretur (Eleazarus) ingemuit & dixit: domine qui habes sanctã scientiã manifestè tu scis quia cum à morte possem liberari, duros corporis sustineo dolores, secundum animam verò propter timorem tuum libenter hæc patior. *2.Mach.6.30.*

Et ecce homo erat in Hyerusalem cui nomen Symeon & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israel & spiritus sanctus erat in eo. ca.8.2. *Luc.2.25.*

Vir autem erat in Cæsarea nomine Cornelius, religiosus ac timens Deum cũ omni domo sua, faciens eleemosinas multas plebi. 35. In veritate cõperi quia non personarum acceptor De⁹ sed in omni gente qui timet deum & operatur iustitiam acceptus est illi. ca 8.2. cap.9.3. *Act.10.2.*

Timor & sollicitudo non repugnat fidei & spei.

SERVITE domino in timore & exultate ei cum tremore. *Psal.2.11.*

Omnia hæc tractaui in corde meo vt curiose intelligerem: Sunt iusti atque sapientes & opera eorum in manu Dei sunt, & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit. *Ecclesi.9.1.*

De propitiato peccato noli esse sine metu, neque adijcias peccatum super peccatum. *Eccli.5.5.*

Bene propter incredulitatem fracti sunt, tu autem fide stas noli altum sapere, sed time. *Rom.11.20.*

Ego igitur sic curro non quasi in incertum, sic pugno non quasi aërem verberans, sed castigo corpus meũ & in seruitutem redigo ne forte cùm alijs prędicauerim ipse reprobus efficiar. *1.Cor.9.27.*

Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. Hebr.3.14. *Cap.10.12.*

Itaque charissimi mei, sicut semper obedistis, non vt in pręsentiã mei tantũ, sed multo magis nunc in absentia mea cum metu ac tremore salutem vestram operamini. Cap.3.11.13. *Philip.2.12.*

Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requie eius, existimetur in vobis aliquis deesse &c. 2. pet.3.17. *Heb.4.1.*

Timent & reuerentur bonos etiam mali.

ET subuertit rotas curruum (dominus Deus) ferebãturq; in pro- *Exod.14.25.*

fundũ. Dixerunt ergo AEgyptij: Fugiamus Israelem: dominus enim pugnat pro eis contra nos. Gen.20.8. 4,Reg.1.14.

1.Reg.18.12. Et timuit Saul Dauid, eo quod dominus esset cum eo et à se recessisset.

2.Esd.6.16. Factum est ergo cùm audissent omnes inimici nostri vt timerent, vniuersæque gentes quæ erant in circuitu nostro et conciderent intra semetipsos et scirent quod à Deo factum est opus hoc.1.Mach.3.35.

1.Mach.12,28 Et audierunt aduersarij (principes Demetrij) quod paratus est Ionathas cum suis in bello et timuerunt et formidauerunt in corde suo et accenderunt focos in castris suis.

Mar.6.20. Herodes enim metuebat Ioannem sciens eum virum iustum et sanctum et custodiebat eum, et audito eo multa faciebat et libenter eum audiebat. Act.5.13.cap 16.29.

TIMOTHEVS *circumciditur, & proficiscitur cum Paulo, Act. 16,3 mittitur cum Paulo in Macedoniam,19,22. accepit gratiam per impositionem manuum, 1,Tim.4,14. 2.Tim.1.6.*

TITVM *Gentilem noluit Paulus circumcidi, Gal. 2,3. Titus à Paulo constitutus episcopus Cretensis, Tit.1.5.*

TOBIAS *vir pius, & in pietate constans, Tob.1,1 & fit cæcus,2, 11, visum recipit,11,14.*

Traditiones sine scripto ab Apostolis acceptæ, seruandæ nobis sunt. (Vide antiquæ viæ.)

2.Thess.2.15. ITAQVE fratres state et tenete traditiones quas didicistis siue per sermonem siue per epistolam nostram.

Tradiderunt apostoli quædam viua voce.

1.Cor.11.34 SI quis esurit domi manducet, vt non in iudicium conueniatis, cætera autem cùm venero disponam.

2.Ioan.1,12 Plura habens scribere vobis nolui per chartam aut atramentũ, spero enim me futurum apud vos et os ad os loqui, vt gaudium vestrum plenum sit. Idem epistola 3.13. habetur.

Tribulatio.

Genes.42.2 MERITO hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrũ (Christum). videntes angustias animæ illius dum nos precaretur, non audiuimus, idcirco venit hæc afflictio super nos.

Exod.1.12 Quanto magis opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur, et crescebant.

Num.31.23 Omne, quòd potest transire per flammas, igne purgabitur.

1.Reg 2.2. Conuenerunt ad Dauid (Christum) omnes, qui erant in angustia

gustia constituti, & oppressi ære alieno (à diabolo,) & amaro animo: & factus est eorum princeps.

Tempore angustiæ suæ auxit Achaz contemptũ in Dominũ. *2.Para.28.22*

Cùm requieuissent, reuersi sunt, vt facerent malum in conspectu Domini. *Nehe. 9. 28.*

In tempore tribulationis suæ clamauerunt ad Dominum. *Ibidem.7.17.*

Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum, qui cùm iratus fueris, misericordiam facies, & in tempore tribulationis peccata dimittis his, qui inuocant te. *Tob.3.13.*

Hoc habet pro certo, omnis qui colit te, quòd vita eius, si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur. *Ibidem.21.*

Post tempestatem, tranquillum facis: & post lachrymationẽ & fletum, exultationem infundis. *Ibidem. 22.*

Tu Domine flagellas & saluas, deducis ad inferos & reducis. *13. 2.*

Ipse castigauit nos: propter iniquitates nostras: & ipse saluabit nos, propter misericordiam suam. *Ibidem. 5.*

In tuo flagello vindica iniquitates nostras. *Iudith.7.20.*

Non vlciscamur nos pro his, quæ patimur: sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia, minora esse flagella Domini, quibus quasi serui corripimur, ad emendationem: & non ad perditionem euenisse credamus. *8. 26.*

Si bona suscepimus de manu Domini, mala quare non sustineamus? *Iob. 2. 10.*

Nemo loquebatur ei verbum: videbant enim dolorem esse vehementem. *Ibidem. 13.*

Homo nascitur ad laborem, & auis ad volatum. *5. 7.*

Beatus homo, qui corripitur à Deo: increpationem ergo Domini ne reprobes, quia ipse vulnerat & medetur, percutit & manus eius sanabunt. *Ibidem. 17.*

In sex tribulationibus liberabit te, & in septima non tanget te malum. *Ibidem. 19.*

Sagittæ Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. *6. 4.*

Auferat à me virgam suam, & pauor eius non me terreat. *9. 34.*

Vtinam intelligeres, quòd multò minora exigaris ab eo quàm meretur iniquitas tua. *11. 6.*

Domus illorum securæ sunt & pacatæ, & non est virga Dei super eos. *21. 9.*

Ipse probabit me quasi aurum, quod per ignem transit. *23. 10.*

Consumpta est caro eius à supplicijs, reuertatur ad dies adolescentiæ suæ. *33. 25.*

Ibidem. 27. Peccaui, & verè deliqui, & vt eram dignus, non recepi.

Psalm. 2. 12. Apprehendite disciplinam, nequando irascatur Dominus.

4. 2. In tribulatione dilatasti mihi.

15. 4. Posteaquàm multiplicatæ sunt infirmitates eorum, accelerauerunt.

16. 3. Probasti cor meum, & visitasti nocte: igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas.

17. 36. Disciplina tua correxit me in finem.

22. 4. Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.

31. 7. Tu es refugium meum à tribulatione, quæ circundedit me.

33. 19. Iuxta est Dominus his, qui tribulato sunt corde & humiles spiritu saluabit.

Ibidem. 20. Multæ tribulationes iustorum.

49. 15. Inuoca me in die tribulationis, & eruam te, & honorificabis me.

65. 11. Posuisti tribulationes in dorso nostro.

Ibidem. 12. Transiuimus per ignem & aquam.

82. 17. Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuũ Dñe.

90. 15. Cum ipso sum in tribulatione.

93. 19. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificauerunt animam meam.

118. 71. Bonum mihi, quia humiliasti me.

Prouer. 3. 11. Disciplinam Domini ne abijcias fili mi, nec deficias cùm ab eo corriperis: quem enim diligit Dominus corripit, & quasi pater in filio complacet sibi.

17. 3. Sicut igne probatur argentum & aurum in camino, ita corda probat Dominus.

Ecclesi. 4. 14. De carcere catenisque interdum egreditur quis ad regnum: & alius natus in regno, inopia consumitur.

10. 4. Curatio, cessare faciet peccata maxima.

Sapien. 3. 5. In paucis vexati, in multis bene disponentur, quoniam Deus tentauit eos, & inuenit eos dignos se: Tanquam aurum in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos, & in tempore erit respectus illorum.

11. 11. Hos quidem tanquam pater monens probasti: illos autem tanquam rex durus interrogans condemnasti.

Ibidem. 14. Cùm audirent per sua tormenta bene secum agi, commemorati sunt Dominum, admirantes in finem exitus.

12. 22. Cùm das nobis disciplinam, inimicos nostros multipliciter flagellas, vt bonitatem tuam cogitemus.

16. 6. Ad correptionem in breui turbati sunt, signum habentes salutis ad commemorationem mandati legis tuæ.

Omne quod tibi applicatum fuerit, accipe, & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibles, in camino humiliationis. *Ecclef.* 2. 4.

Quoniam pius & misericors est Dominus, & remittit in dies tribulationis peccata. *Ibidem.* 13.

Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis. 27. 6.

Infirmitas grauis sobriam facit animam. 31. 2.

Speciosa Dei misericordia in tempore tribulationis, quasi nubes pluuiæ in tempore siccitatis. 35. 26.

Excoquam ad purum scoriam tuam, & auferam omne stannum tuum. *Esaiæ.* 1. 25.

Cùm feceris iudicia tua in terra, iustitiam discent habitatores orbis. Misereamur impio, & non discet iustitiam. 26. 9.

Domine in angustia requisierunt te. *Ibidem.* 16.

Vexatio dabit intellectum auditui. 28. 19.

A voce Domini pauebit Assur virga percussus. Et erit transitus virgæ fundatus, quã requiescere faciet Dominus super eam. 30. 31.

Defecit sufflatorium in igne, consumptum est plumbum, frustra conflauit conflator, malitia eorum non sunt consumptæ. Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus proiecit illos. *Ierem.* 6. 29.

Ecce ego conflabo & probabo eos. 9. 7.

Ecce in ciuitate, in qua inuocatum est nomen meum, ego incipio affligere, & vos quasi innocentes & immunes eritis. 25. 29.

Castigabo te in iudicio, vt non videaris tibi innoxius. 30. 11.

Castigasti me Domine, & eruditus sum quasi iuuenculus indomitus. 31. 18.

Castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi. 46. 28.

Ecce quibus non erat iudicium, vt biberent calicem, bibentes bibent: & tu quasi innocens relinqueris: non eris innocens, sed bibens bibes. 49. 12.

Anima in angustijs & spiritus anxius clamat ad te, audi Domine, & miserere. *Baruc.* 3. 1.

Omnes isti æs & stannum, & ferrum, & plumbum in medio fornacis, scoria argenti facti sunt. *Ezech.* 22. 18.

Multo labore sudatum est, & non exiuit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem. 24. 12.

Eligentur & dealbabuntur, & quasi nix probabuntur multi. *Danie.* 12. 10.

Sepiam viam tuam spinis (ad malum,) & sepiam eam maceria, & semitas suas non inueniet. *Oseæ.* 2. 6.

In tribulatione sua mane consurgent ad me, Venite & reuer- 6. 1.

tamur

tamur ad Dominum, quia ipse cepit & sanabit nos.

11. 4. Funiculis hominum trahebam eos, & funibus dilectionis, & fui eis, vt quispiam qui leuat iugum sub maxilla eorum, & inclinaui ad eos cibum.

Ione. 2. 8. Cùm angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sũ.

Naum. 1. 3. Dominus in tempestate, & in turbine viæ eius, & nebulæ puluis pedum eius.

Ibidem. 7. Bonus Dominus & confortans in die tribulationis, & in diluuio prætereunte, consummationem faciet loci illius.

Ibidem. 9. Non consurget duplex tribulatio.

Ibidem. 12. Afflixi te, & non affligam te vltra.

Zach. 13. 9. Vram eos, sicut vritur argentum: probabo eos sicut probatur aurum.

Aggæi. 2. 18. Percussi vos vento vrente, & ærugine, & grandine, omnia opera manuum vestrarum, & non fuit in vobis, qui reuerteretur ad me, dicit Dominus.

Mala. 3. 3. Ipse enim quasi ignis conflans, & quasi herba fullonum: & sedebit conflans, & emundans argentum, & purgabit filios Leui & collabit eos quasi argentum.

1. Mac. 2. 53. Ioseph in tempore angustiæ suæ custodiuit mandatum, & factus est Dominus AEgypti.

2. Mac. 6. 13. Multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vltiones adhibere, magni beneficij est iudicium. Non enim sicut in alijs nationibus Dominus patienter expectat, vt eas, cùm dies iudicij venerit, in plenitudine peccatorum puniat: ita & in nobis statuit, vt peccatis nostris in finem deuolutis, ita demum in nos vindicet.

Ibidem. 16. Corripiens in aduersis populum suum, non derelinquit.

Ibidem. 19. Eleazarus gloriosissimam magis eligens mortem quàm odibilem vitam complectens, voluntariè præibat ad supplicium.

Et infra. 20. Patienter sustinens, destinauit non admittere illicita propter vitæ amorem.

Ibidem. 26. Si in præsenti tempore supplicijs hominum eripiar, manum omnipotentis neque viuus, neque defunctus effugiam.

Ibidem. 30. Tu scis Domine, quia cùm à morte possem liberari, duros corporis sustineo dolores, animo verò propter timorem tuum libenter hæc patior.

7. 9. Tu sceleстissime in præsenti vita nos perdis, sed ille rector mundi, nos pro suis legibus morientes, ad æternam vitam denuo suscitabit.

Et infra. 11. E cœlo ista possideo, sed propter Dei leges hæc ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero.

Nos

Nospropter nosmetipsos hæc patimur: peccantes in Deum *Ibidem.* 18.
nostrum, & digna admiratione facta sunt in nobis: tu autem
ne putes tibi impunè futurum, quoniam contra Deum pugnare
tentaueris.

Dignus fratribus tuis effectus particeps suscipe mortem, vt in *Ibidem.* 29.
illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam: (Verba matris)

Fratres mei modico nunc dolore sustentato, vitæ æternæ ef- *Ibidem* 36.
fecti sunt.

Cœpit Antiochus à graui superbia deductus ad agnitionem 9. 11.
sui venire, diuina admonitus plaga.

Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. *Matth.* 5. 10.

Si quis te percusserit in dextram maxillam, præbe ei & alterá. *Ibidem.* 30.

Qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. 10. 39.

Ego hîc fame pereo: surgam igitur & ibo ad patrem meum, *Luce.* 15. 18.
& dicam ei: Pater, peccaui in cœlum & coram te: iam non sum
dignus vocari filius tuus, fac me sicut vnũ de mercenarijs tuis.

Tradent vos in tribulationem, & occident vos, & eritis odio *Matth.* 24. 9.
omnibus gentibus propter nomen meum.

Nónne oportuit pati Christũ, & ita intrare in gloriam suam? *Luce.* 24. 26.

Neque hic peccauit neque parentes eius, sed vt manifestentur *Ioan.* 9. 3.
opera Dei in illo.

Omnem palmitem qui fert fructum purgabit eum, vt fructum 15. 2.
copiosiorem afferat.

Venit hora vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium 16. 2.
se præstare Deo.

Tristitia vestra vertetur in gaudium. *Ibidem.* 20.

Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora eius, cum *Ibidem.* 21.
autem peperit puerum, iam non meminit pressuræ propter gau-
dium: quia natus est homo in mundum:

Gloriamur in tribulationibus, scientes quia tribulatio patien- *Rom.* 5. 3.
tiam operatur.

Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, si tamen 8. 17.
compatimur, vt & conglorificemur.

Existimo, quod non sunt condignæ passiones huius temporis *Ibidem.* 18.
ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis.

Ipsa creatura liberabitur à seruitute corruptionis, in liberta- *Ibidem.* 21.
tem gloriæ filiorum Dei.

Scimus enim quòd omnis creatura ingemiscit, & parturit *Ibidem.* 22.
vsque adhuc.

Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio an angustia? *Ibidem.* 35.
an fames? an nuditas? an persecutio? an periculum? an gladius?

Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque *Ibidem.* 38.

prin-

principatus, neque vlla creatura alia poterit nos separare à di-lectione Dei.

Rom. 12. 12. In tribulatione patientes.

1. *Cor.* 4.11. Vsque in hanc horam & esurimus & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & laboramus operantes manibus nostris.

Ibidem. 12. Maledicimur, & benedicimus: & persecutionem patimur, & sustinemus.

2. *Cor.* 1. 4. Benedictus Deus qui cõsolatur nos in õni tribulatione nostra.

Ibidem. 5. Sicut abundant passiones Christi in nobis:ita & per Christum abundat consolatio nostra.

Ibidem. 7. Sicut socij passionum estis, sic eritis & consolationis.

4. 8. In omnibus tribulationem patimur,sed non angustiamur: apportamur,sed non destituimur: persecutionem patimur,sed non derelinquimur: deijcimur, sed non perimus: semper mortificationem Iesu Christi in corpore nostro circunferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris.

Ibidem. 17. Id quod in præsenti est momentaneum, & leue tribulationis nostræ: supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis.

7. 4. Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione vestra.

8. 2. In multo experimento tribulationis, abundantia gaudij ipsorum fuit.

11. 20. Sustinetis si quis vos in seruitutem redigit,si quis deuorat, si quis accipit,si quis extollitur, si quis in faciem vos cædit.

Ibidem. 23. In laboribus plurimis,in carceribus abundantius,in plagis suprà modum, in mortibus frequenter.

Ibidem 27. In labore,in ærumna, in vigilijs multis,in frigore & nuditate.

12. 9. Virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis,vt inhabitet in me virtus Christi.

Ibidem. 10. Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs. pro Christo.

Galat. 4.29. Quomodo tunc is, qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secundũ spiritum,ita & nunc (malus bonos)

Philip. 1. 29. Donatum est vobis pro Christo,non solum vt in eum credatis, sed vt & pro illo patiamini.

Collos. 1. 4. Gaudeo in passionibus meis pro vobis, & adimpleo,quæ desunt passionum Christi in carne mea, pro corpore eius, quod est Ecclesia.

2. *Thes.* 1. 4. Gloriamur pro vobis in Ecclesijs Dei, pro patientia vestra in omnibus persecutionibus & tribulationibus, quas sustinetis, vt digni habeamini in regno Dei, pro quo & patimini.

Si commortui sumus & conuiuemus. si sustinemus & conregnabimus. 2. Tim. 2. 11.

Omnes qui piè volunt viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur. 3. 12.

Videmus Iesum per passionem mortis gloria & honore coronatum, (& martyres). Heb. 2. 9.

Et quidem cùm esset filius Dei, didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam. 5. 8.

Alij ludibria & verba experti, insuper & vincula & carceres: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt. 11. 36.

Egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus. Ibidem. 37.

Omnis disciplina in præsenti quidem videtur non esse gaudij, sed mœroris: Postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitiæ. 12. 11.

Quòd si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri, & non filij estis. Ibidem. 8.

Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Actu. 14. 21.

Vincula & tribulationes me manent Ierosolymis. Sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem, quàm me: dummodo consumem cursum meum, & ministerium verbi, quod accepi à Domino Iesu. 20. 23.

Ego non solùm alligari, sed & mori in Ierusalem paratus sum pro nomine Domini Iesu Christi. 21. 13.

Omne gaudium existimate fratres mei, cùm in varias tentationes incideritis, scientes quod probatio fidei vestræ patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habeat. Iacobi. 1. 2.

Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam, quam repromisit Deus diligentibus se. Ibidem. 12.

In quo exultabitis, modicum nunc si oportet contristari in varijs tentationibus, vt probatio fidei vestræ multo pretiosior auro, quod per ignem probatur: inueniatur, in laudem & honorem in reuelationem Iesu Christi. 1. Pet. 1. 6.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. 2. 21.

Si quid patimini propter iustitiam, beati. 3. 14.

Melius est benefacientes (si velit voluntas Dei) pati, quàm malefacientes. Ibidem. 13.

Christo in carne passo, & vos eadem cogitatione armamini. 4. 1.

Communicantes Christi passionibus, gaudete vt in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultantes. Ibidem. 13.

Tempus est vt incipiat iudicium à domo Dei. Si autem primũ à nobis, quis finis eorum, qui non credunt Dei Euangelio? Ibidem. 17.

In

5. 10. In Christo Iesu modicũ passos, ipse perficiet, confirmabit, solidabitque.

1. Pet. 2. 9. Nouit Deus pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem iudicij reseruare cruciandos.

Apoc. 1. 9. Ego Ioannes frater vester, & particeps in tribulatione & regno & patientia, in Christo Iesu.

7. 14. Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna.

12. 11. Non dilexerunt animas suas vsque ad mortem. (Vide etiam in Tit.) Patientia, Persecutio, Timor, Crux.

Tributum. Vide Exactio.

Trinitas figurata & declarata.

Genes. 1. 26. FACIAMVS hominem, ad imaginem & similitudinem nostram, vt præsit piscibus maris & volatilibus cœli & bestijs vniuersę terræ, omniq́ue reptili quod mouetur in terra.

Cap. 18. 2. Cum (Abrahã) eleuasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eum: quos cum vidisset cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui & adorauit in terram.

Exod. 3. 6. Et ait Deus: Ego sum Deus patris tui, Deus Abrahã & Deus Isaac, & Deus Iacob, (abscondit Moyses faciem suam, & non audebat aspicere contra Deum.) 15. 16. Cap. 4. 5. *Idem repetitur.*

Psalm. 32. 6. Verbo Domini cœli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum.

Esa. 6. 3. Et clamabant alter ad alterum (duo Cherubin) & dicebant, Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria eius.

Cap. 34. 16. Requirite diligenter in libro Domini, & legite vnum ex eis: non defuit, alter alterum non quæsiuit, quia quod ex ore meo procedit, ille mandauit, & spiritus meus ipse congregrauit ea.

Cap. 48. 16. Accedite ad me, & audite hoc, non à principio in abscondito locutus sum, ex tempore antequam fieret, ibi eram, & nunc Dominus Deus misit me, & spiritus eius.

Cap. 61. 1. Spiritus Domini super me eo quod vnxerit Dominus me, ad annunciandum mansuetis misit me, vt mederer contritis corde & prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertionem. Idem repetitur verbatim. Luc. 4. 18.

Mat. 3. 16. Baptisatus autem Iesus, confestim ascendit de aquis, & ecce aperti sunt ei cœli, & vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se. Cap. 17. 5.

Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. *Cap. 10. 20.*

Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritussancti &c. *Cap. 28.19.*

Et ego rogabo patrem & alium paracletum dabit vobis vt maneat vobiscum in eternum. 26. Paracletus autem spiritussanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia & suggeret vobis omnia quæcunque dixero vobis. *Ioan. 14. 16.*

Cùm autem venerit paracletus quem ego mittam vobis à patre spiritum veritatis qui à patre procedit, ille testimonium perhibebit de me. *Ca. 15. 26.*

Quoniam tres sunt qui testimonium dant in cœlo pater, verbum, & spiritussanctus, & hij tres vnum sunt. *1. Ioan. 5. 7.*

Tripudiare. Vide choreas ducere.

Tristari immoderatè propter temporalia minimè laudandum.

MOEROR in corde viri humiliabit illum & sermone bono lętificabitur. *Prou. 12. 25.*

Cor gaudens exhilarat faciem in mœrore animi deijcitur spiritus. 1. Mach. 6. 8. *Cap. 15. 13.*

Animus gaudens ætatem floridam facit, spiritus tristis exiccat ossa. *Cap. 17. 22.*

Omnis plaga tristitia cordis est. *Eccle. 25. 17.*

Tristitiam non des animæ tuæ & non affligas temetipsum in consilio tuo. 24. Tristitiam longè expelle à te. *Eccle. 30. 22.*

A tristitia enim festinat mors & cooperit virtutem & tristitia cordis flectit ceruicem. *Cap. 38. 19.*

Quæ enim secundum Deum tristitia est pœnitentiam in salutem stabilem operatur, sæculi autem tristitia mortem operatur. *2. Cor. 7. 10*

TRYPHON *partium Alexandri transit ad Emalchuel Arabẽ, 1. Mach. 11. 39 cupiens regnum Antiochi occupare, & fingens se amicum apud Ptolemaida, dolo capit Ionathan, 12. 39. 49. à Simone accepta pecunia Ionathan occidit cum filijs, 12. 19. 23. interimit Antiochum filium Alexandri, 13. 31.*

Tuba clangent angeli in consummatione sæculi.

ET mittet angelos suos cum tuba & voce magna & congregabunt electos eius à quatuor ventis a summis cœlorum vsque ad terminos eorum. *Mat. 24. 31.*

In momento in ictu oculi in nouissima tuba (canent enim tuba) & mortui resurgent incorrupti & nos immutabimur. *1. Cor. 15. 52.*

1.Thess.4.16. Quoniam ipse dominus in iussu & in voce Archangeli & in tuba Dei descendet de cœlo & mortui qui in Christo sunt resurgent primi &c.

V

VASTHI *spernit regis imperium & ab eo repudiatur.* *Hester.*1.9.19.

Væ, væ, quibus & quam ob causam interminetur scriptura.

Num.21.29. VÆ tibi Moab peristi popule Chamos, dedit filios eius in fugam & filias in captiuitatem regi Amorrhæorum Seon.

Ecclesi. 4.10. Melius est duos esse simul quàm vnum, habent enim emolumentum societatis suæ, si vnus ceciderit ab altero fulcietur, væ soli quia cùm ceciderit non habet subleuantem se.

Cap.10.16. Væ tibi terra cuius rex puer est, et cuius principes manè comedunt.

Esa.1.4. Væ genti peccatrici populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis, dereliquerunt legem, blasphemauerunt sanctum Israel, abalienati sunt retrorsum, 24. Propter hoc ait dominus exercituum Deus Israel, heu consolabor super hostibus meis & vindicabor de inimicis meis.

Cap.3.9. Agnitio vultus eorum respondebit eis, et peccatum suum quasi Sodoma prędicauerunt nec absconderunt, væ animæ eorũ quoniam reddita sunt eis mala. 11. Vę impio in malum, retributio enim manuum eius fiet illi.

Cap.5.8. Vę qui coniungitis domum ad domum et agrum agro copulatis vsque ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos soli in medio terræ? 18. Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis et quasi vinculum plaustri peccatum.

Ca.6.5. Væ mihi (Esaiæ) quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum, et in medio populi polluta labia habentis ego habito, et regem regum exercituum vidi oculis meis.

Ca.10.1. Væ qui condunt leges iniquas et scribentes iniustitiam scripserunt vt opprimerent in iudicio pauperes & vim facerent causæ humilium populi mei vt essent viduę præda eorum et pupillos diriperent.

Cap.17.12. Væ multitudini populorum multorum vt multitudo maris sonantis et tumultus turbarum sicut sonitus aquarum multarum.

Cap.18.1. Væ terræ cymbalo alarum quę est trans flumina AEthiopiæ (aduersus AEgyptios qui pellexerant Iudęos ad confidendum in ipsis) ca.24.16.

Ca.28.1. Væ coronæ superbiæ ebrijs Ephraim et flori decidenti glo-

riæ

riæ exultationis eius qui erant in vertice vallis pinguissimę errantes à vino.

Vę Ariel, Ariel (ô Hyerusalem) ciuitas quam expugnauit Dauid, additus est annus ad annum solemnitates euolutæ sunt. Cap. 29.1.

Væ filij desertores dicit dominus vt faceretis consilium et nō ex me et ordiremini telam et non per spiritum meum, vt adderetis peccatum super peccatum. cap. 31.1. Cap. 30.1.

Vę qui prædaris nónne & ipse prędaberis? Et qui spernis nónne & ipse sperneris? cum consummaueris deprędationem deprędaberis, cum fatigatus desieris contemnere contemneris. Cap. 33.1.

Væ qui contradicit factori suo testa de samijs terræ, nunquid dicit lutum figulo suo quid facis? & opus tuum absque manibus est. Vę qui dicit patri quid generas? & mulieri quid parturis? &c. Cap. 45.9.

Vocem enim quasi parturientis audiui, angustias vt puerperæ, vox filiæ Syon intermorientes expandentesque manus suas Væ mihi quia defecit anima mea propter interfectos. Hyere. 4.31.

Adulteria tua & hinnitus tuus, scelus fornicationis tuæ super colles in agro vidi abominationes tuas, væ tibi Hyerusalem nō mundaberis post me vsquequo adhuc? Ca. 13.27.

Væ qui ædificat domū suā in iniustitia & cœnacula sua nō in iudicio, amicū suū opprimet frustra & mercedē eius nō reddet ei Ca. 22.13.

Væ pastoribus qui disperdunt & dilacerant gregem pascuæ meæ dicit dominus. cap. 23.1.

Vę misero mihi quoniā addidit dolorem dominus dolori meo laboraui in gemitu meo & requiem non inueni. cap. 48.1. cap. 45.3.

Hæc dicit dominus Deus: Percute manum tuam & allide pedem tuum & dic heu ad omnes abominationes domus Israel quia gladio & fame et peste ruituri sunt. Ezech. 6. 11.

Væ Prophetis insipientibus qui sequūtur spiritum suum & nihil vident. 18. Væ qui consumūt puluillos sub omni cubito man' et faciūt ceruicalia sub capite vniuersę ętatis ad capiēdas animas et cum caperent animas populi mei viuificabant animas eorū. cap. 13.3.

Et accidit post omnē malitiā tuā (vę vę tibi ait dominus Deus) et ędificasti tibi lupanar et fecisti tibi prostibulū in cūctis plateis. cap. 16.23.

Fili hominis propheta et dic, hæc dicit dominus Deus, vlulate væ væ diei, quia iuxta est dies et appropinquat dies Domini dies nubis, dies gentium erit. ca. 30.2.

Væ pastoribus Israel qui pascebant semetipsos nónne greges à pastoribus pascuntur? lac comedebatis et lanis operiebamini et quod crassum erat occidebatis, gregē aūt meum nō pascebatis. ca. 34.2.

Væ eis (Israelitis) quoniam recesserūt à me, vastabuntur quia pręuaricati sunt in me et ego redemi eos et ipsi locuti sunt cōtra Osea. 7.13.

me mendacia Amos.5.18.

Ioel.1.15. A.A.A. diei quia prope est dies Domini & vastitas à potente veniet.

Amos.6.1. Vę qui opulenti estis in Syon & confiditis in monte Samariæ optimates capitis populorũ ingredientes põpatice domũ Israel.

Mich.2.1. Vę qui cogitatis inutile & operamini malum in cubilibus vestris, in luce matutina faciunt illud, quoniam contra Deum est manus eorum.

Nahum.3.1. Væ ciuitas sanguinum vniuersa mendacij delectatione plena non recedet à te rapina.

Abacuc.2.4. Væ ei qui multiplicat non sua. Vsquequo & aggrauat contra se densum lutum? nunquid non repente consurgent qui mordeant te & suscitabuntur lacerantes te & eris in rapinam eis? 9. Væ qui congregat auaritiam malam domui suę vt sit in excelso nidus eius & liberari se putat de manu mali. 12. Væ qui ædificat ciuitatem in sanguinibus & pręparat vrbem in iniquitate & c. 15.19.

Soph.2.5. Væ qui habitatis funiculum maris, gens perditorum verbum Domini super vos Chanaã terra palestinorum & disperdam te.

Cap.3.1. Væ prouocatrix & redempta ciuitas, columba non audiuit vocem & nõ suscepit disciplinã ad Deũ suum non appropinquauit.

Iudit.16.20. Væ genti insurgenti super genus meum, dominus enim omnipotens vindicabit in eis in die iudicij vindicabit illos.

Eccles.2.14. Væ duplici corde & labijs scelestis & manibus malefacientibus & peccatori terram ingredienti duabus vijs.

Cap.41.11. Væ vobis viri impij qui dereliquistis legem Dei altissimi.

Math.11.21. Væ tibi Corozain vę tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sydone factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent. Idem verbatim habetur Lucæ.10.13.

Cap.18.7 Væ mundo a scandalis. Necesse est vt veniant scandala, veruntamen væ homini illi per quem scandalum venit.

Cap.23. Multiplex vę scribis & pharisęis super cathedrã Moysi sedẽtibus ob hypocrisim & reliquias sua s iniquitates interminatur, pręedicens eos patrum suorum mensuras in iustorum persecutionibus impleturos ac Hyerusalem deserendam.

Luc.6.24. Væ vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram, vę vobis qui saturati estis quia esurietis &c. Væ vobis qui ridetis nũc quia lugebitis & flebitis &c.

Cap.11.42. Vę vobis Pharisæis qui decimatis mentam & rutam & omne olus & præteritis iudicium et charitatem Dei, hæc autem oportuit facere et illa non omittere.

Im-

Impossibile est vt non veniant scandala væ autem illi per quē veniunt. *Cap.17.1.*

Væ enim mihi est si non euangelizauero. *1.Cor.9.16.*

Vę illis qui in via Cain abierunt et in errore Baalam mercede effusi sunt, et in contradictione Chore perierunt. *Iude.11.*

Væ terrę et mari quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. Ca.8.13. Ca.9.12. Cap.11. 14. *Apoca.12.12.*

Vę vę ciuitas illa magna Babylon ciuitas illa fortis, quoniam vna hora venit iudiciũ tuũ.16. Væ væ ciuitas illa magna quæ amicta erat bysso, et purpura et cocco, et deaurata erat auro et lapide precioso ac margaritis. *Ca.18.10.*

Vendi non debent dona Dei.

AD quæ respondens Daniel (scilicet quod rex obtulerat ei prę mia pro interpretatione literarum in muro scriptarum indicaret illi, ait coram rege: munera tua sunt tibi & dona domus tuę alteri da, scripturam autem legam tibi rex & interpretationem eius ostendam tibi. *Dan.5.17.*

Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones eijcite, gratis accepistis gratis date. *Matt.10.8.*

Petrus autem dixit ad eum (Symonem magum qui voluit dona spiritussancti emere ab illo) pecunia tua tecum sit in perditionem quoniam donum Dei existimasti pecunia possidere. *Act.8.20.*

Omnia ostendi vobis quoniã sic laborantes oportet suspicere infirmos, ac meminisse verbi Domini Iesu, (quoniam ipse dixit) beatius est magis dare quàm accipere. *Ca.20.35.*

Ego autem nullo horum (de euangelio nõn vixi, neque de altari ne vobis offendiculum darem,) vsus sum: non autem scripsi hęc vt ita fiat in me. Bonum est enim mihi magis mori quàm vt gloriam meam quis euacuet. *1.Cor.9.15.*

Et cùm apud vos essem & egerem nulli onerosus fui: nã quod mihi deerat suppleuerunt fratres qui venerunt à Macedonia & in omnibus sine onere me vobis seruaui & seruabo. ca.12. 13. *2.Cor.11.9.*

Quære emere.

Venter pro Deo eligitur.

HVIVSMODI (qui dissentiones & offenducula faciunt) enim non Christo Domino nostro seruiunt, sed suo ventri & per dulces sermones & benedictiones seducũt corda innocẽtũ. *Rom.16.18.*

Multi enim ambulant quos sæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos crucis Christi quorũ finis interitus, quo- *Phil.3.18.*

rum Deus venter est, et gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt.

Verbum Dei semper ob oculos ponendum.

Deut. 4.1. ET nunc Israel audi pręcepta atque iudicia quæ ego hodie doceo te, vt faciens ea viuas et ingrediens possideas terram quã dominus patrum vestrorum daturus est vobis.

Cap. 6.6 Eruntque verba hæc quæ ego præcipio tibi hodie in corde tuo. 17. Custodi pręcepta Domini Dei tui ac testimonia et cerimonias quas præcepit tibi, Num. 15.39.

Cap. 11.18. Ponite hæc verba in cordibus et in animis vestris et suspendite ea pro signo in manibus et inter oculos vestros collocate.

Psalm. 1.2. Sed in lege Domini voluntas eius et in lege eius meditabitur die ac nocte.

Prou. 3.1. Fili mi ne obliuiscaris legis meæ et præcepta mea cor tuum custodiat.

Ca. 4.1. Audite filij disciplinam patris et attendite vt sciatis prudentiam. 20. Fili mi ausculta sermones meos et ad eloquia mea inclina aurem tuam.

ca. 6.20. Conserua fili mi præcepta patris tui et ne dimittas legem matris tuæ.

cap. 7.1. Fili mi custodi sermones meos et præcepta mea reconde tibi.

A verbo Dei non recedendum.

Deut. 4.2. NON addetis ad verbum quod vobis loquor, nec auferetis ex eo, custodite mandata Domini Dei vestri et quæ ego pręcipio vobis. ca. 28.14.

cap. 5.32. Custodite igitur et facite quæ præcepit dominus Deus vobis non declinabitis neque ad dexteram neque ad sinistram, sed per viam quam pręcepit vobis dominus Deus vester ambulabitis vt viuatis et bene sit vobis.

Iosu. 1.17 Cõfortare (Israel) et esto robustus valde vt custodias et facias omnem legem quam præcepit tibi Moyses seruus meus, non declines ab ea vel ad dextram vel ad sinistram, vt intelliges cuncta quæ agis. Idem habetur ca. 23.6.

Prou. 4.27. Non declines ad dexteram neque ad sinistram auerte pedem tuum à malo, vias enim quæ à dextris sunt nouit dominus peruersæ verò sunt quæ à sinistris sunt.

Esa. 30.21. Et aures tuæ audiant post tergum monentis, hæc est via ambulate in ea et non declinetis neque ad dexteram neque ad sinistram.

Verbum Dei vniuersum non est scriptis traditum.

Paracle-

PARACLETVS autem spiritussanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quęcunque dixero vobis. Ioannis.14.26

Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me pater ita ego mitto vos. ca.20.21.

Sunt autem & alia multa quę fecit Iesus, quæ si scribantur nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribēdi sunt libros. cap.21.25.

Si quis esurit domi manducet & non in iudicium conueniatis, cœtera autem cùm venero disponam. 1.Cor.11.34.

Itaque fratres state & tenete traditiones quas didicistis, siue per sermonem siue per epistolam. 2.Thess.2.15.

Plura habens vobis scribere nolui per chartam et atramentum, spero enim me futurum apud vos et os ad os loqui vt gaudium vestrum plenum sit. 2.Ioannis.12.

Multa habui tibi scribere, sed nolui per calamum et atramentum tibi scribere. 3.Ioannis.13.

Verbum Dei non audiendum solum & loquendum sed & corde credendum & factis præstandum.

VOCAVITQVE Moyses omnem Israelem et dixit ad eum audi Israel cerimonias atque iudicia quæ ego loquor in auribus vestris hodie, discite ea et opere complete. 27. Tu magis accede et audi cuncta quæ dixerit dominus Deus noster tibi, loquerisque ad nos, et nos audientes faciemus ea. Deut.5.1.

Hæc sunt precepta et ceremoniæ atque iudicia quæ mandauit dominus Deus vester vt docerem vos et facietis ea in terra ad quam transgredimini possidendam. cap.6.1.

Conuenientibus cunctis ex Israel vt appareant in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit dominus: leges verba legis huius coram omni populo Israel congregato, tam viris quā mulieribus paruulis et aduenis qui sunt intra portas tuas vt audientes discant et timeant dominum Deum vestrum et custodiant, impleantque omnes sermones legis huius. cap.31.11.

Et dixit dominus eo quod appropinquat populus iste ore suo et labijs suis glorificat me, cor autem eius longè est à me, et timuerunt me mandato hominus et doctrinis. Esa.29.13.

Et venīut ad te quasi si ingrediatur populus et sedēt corā te populus meus et audiūt sermones meos et non faciūt eos quia in canticū oris sui vertūt eos et auaritiam suam sequitur cor eorū. Ezech.33.31.

Audistis quia dictum est antiquis non occides, qui autem occiderit reus erit iudicio. Math.5.22.

Cap.7.24. Omnis ergo qui audit verba mea hæc & facit ea, aſsimilabitur viro ſapienti qui ædificauit domum ſuam ſupra petram. &c.

ca.15.8. Populus hic labijs me honorat cor autem eorum longè eſt à me.Heb.4.2.

Ca.28.20. Euntes ergo docete omnes gentes, docentes eos ſeruare omnia quæcunque mandaui vobis & ecce vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi.

Luc.6.47. Omnis qui venit ad me & audit ſermones meos & facit eos oſtendam vobis cui ſimilis ſit.

Ca.11.28. At illi dixit. Quinimo Beati qui audiunt verbum Dei & cuſtodiunt illud. Ca.12.47.

Ioan.13.17. Si hæc ſcitis beati eritis ſi feceritis ea.

Iac.1.22. Eſtote autem factores verbi et non auditores tantum, fallentes voſmetipſos.

Verbi Dei contemptus & punitio eius.

3.Reg.13.4. CVMQVE audiſſet rex (Hyeroboam,) ſermonem hominis Dei quem inclamauerat contra altare in Bethel, extendit manum ſuam de altari dicens, apprehendite eum (ſcilicet prophetā de Iuda miſſum ad illum) et exaruit manus eius quam extenderat contra eum, nec valuit retrahere eam ad ſe 4.Reg.17.14.

Prou.1.24 Quia vocaui et renuiſtis, extendi manum meā et non *fuit qui* aſpiceret. 28. Tunc inuocabunt me et non exaudiam, mane conſurgent et non inuenient me, eo quod exoſam habuerint diſciplinam, et timorem Domini non ſuſceperint. 2.Paral. 30.6.10. Cap. 36.15.

Ca.28.9. Qui declinat aurem ſuam ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Eſa.28.14.

Eſa.30.9. Populus enim ad iracundiam prouocatus eſt et filij mendaces filij nolentes legem Dei.

Eſa.65.11. Et vos qui dereliquiſtis dominum qui obliti eſtis montem ſanctum meum, qui ponitis fortunæ menſam & libatis ſuper eam, munerabo vos in gladio & omnes in cæde corruetis pro eo quod vocaui & non reſpondiſtis, locutus ſum & non audiſtis & faciebatis malum in oculis meis & quę nolui elegiſtis. Idem cap.66.4.

Hyere,5.12. Negauerunt dominum & dixerunt, non eſt ipſe neque veniet ſuper nos malum & gladium & famem non videbimus &c. 20. Annunciate hoc domui Iacob & auditam facite in Iuda dicentes. Audi popule ſtulte qui non habes cor, qui habentes oculos non videtis & aures non auditis ca.7.13.

Cap.16.9. Hęc dicit dominus exercituū Deus Iſrael: ecce ego auferā de loco

loco isto in oculis vestris, & in diebus vestris, vocē gaudij, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocem sponsæ. Ezech. 31. 3.

Hieremias per laguncul am terream quā fregit, ostendit populum Israeliticum, perdendum gladio, & fame, & obsidione, in qua patres filios comedant, propter multiplicem ipsorum idololatriam, & contemptum verbi Dei. *Cap. 19. 9.*

Et misit Dominus ad vos, omnes seruos suos prophetas consurgens diluculo, mittensque, & non audistis, neque inclinastis aures vestras vt audiretis. &c. *Cap. 25. 4.*

Et quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo, vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus vestris. Idem Luc. 10. 10. *Mat. 10. 14.*

Tunc cœpit Iesus exprobrare ciuitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes eius, quia non egissent pœnitentiam. *Cap. 11. 20.*

Videntes autem turbas Iudæi, repleti sunt zelo, & contradicebant hijs quæ à Paulo dicebantur blasphemantes. *Act. 13. 45.*

Contradicentibus autem (Iudæis) ex hijs, & blasphemantibus excutiens vestimenta sua (Paulus) dixit ad eos. Sanguis vester, super caput vestrū, mundus ergo ex hoc ad gentes vadam. *Cap. 18. 6.*

Quia cùm cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. 2. Thes. 2. 10. Heb. 2. 3. *Rom. 1. 21.*

(Vide) *Inobedientia.*

Verbum Dei manet in æternum.

NON est Deus, quasi homo, vt mētiatur, nec vt filius hominis vt mutetur, dixit ergo, et nō faciet? locut' est, & nō implebit? *Num. 23. 19.*

Prope erit interitus Niniue, non enim excidit verbum Domini, & fratres qui dispersi sunt in terra Israel reuertentur ad eā. *Tob. 14. 6.*

Consilium autem Domini, manet in æternum, cogitationes cordis eius in generatione & generationem. *Psalm. 32. 11.*

Quoniam confirmata est super nos misericordia eius, & veritas Domini manet in æternum. *116. 2.*

In æternum Domine permanet verbum tuum in cœlo. *118. 89.*

Vere fœnum est populus, exsiccatum est fœnum, & cecidit flos, verbum autem Domini nostri manet in æternum. *Esa. 40. 8.*

Leuate in cœlum oculos vestros, & videte sub terra deorsum, quia cœli sicut fumus liquescent, & terra sicut vestimentum attereretur, & habitatores eius sicut hæc interibunt, salus autem mea in sempiternum erit, & iustitia mea non deficiet. *Cap. 51. 6.*

Montes enim commouebuntur, & colles contremiscent misericordia autem mea non recedet à te, & fœdus pacis meæ, non mouebitur dixit miserator tuus Dominus. *Cap. 54. 10.*

Mat. 5. 18. Nolite putare, quoniam veni soluere legem, aut propheta non veni soluere, sed adimplere.

Cap. 24. 35. Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non transi-ent. Idem verbatim habetur. Mar. 13. 31.

Luc. 16. 17. Facilius est autem cœlum & terram præterire, quàm de lege vnum apicem cadere. Cap. 21. 31.

1. Pet. 1. 25. Verbum autem Domini, manet in æternum: hoc est autem verbum quod euangelizatum est in vobis.

Verbum Dei quantæ sit virtutis & efficaciæ.

Gen. 1. 3. DIXIT Deus, fiat lux: & facta est lux. &c. 6. Dixit quoque Deus, fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis &c. per totum.

Iob. 38. 11. Et dixi vsque huc venies, & non procedes amplius, & hic con stringes tumentes fluctus tuos.

Psalm. 32. 9. Quoniã ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit & creata sunt.

Esa. 46. 10 Annuntians ab exordio nouissimum, & abinitio quæ nec-dum facta sunt dicens. Consilium meum stabit, & omnis vo-luntas mea fiet.

Cap. 55. 11. Sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo, non re-uertetur ad me vacuum, sed faciet quæcumque volui, & prospe rabitur in hijs ad quæ misi illud.

Mat. 8. 13. Et dixit Iesus Centurioni. Vade & sicut credidisti, fiet tibi, & sanatus est puer, ex illa hora 26.

Mar. 1. 27. Et mirati sunt omnes, ita vt omnes conquirerent inter se, di-centes. Quidnam est hoc? quæ nam doctrina hæc noua? quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat & obediunt ei.

Luc. 5. 13. Et extendens Iesus manum, tetigit eum dicens. Volo munda re, & confestim lepra discesit ab illo. 24. Vt autem sciatis quia filius habet potestatem in terra dimittendi peccata, ait paraliti-co, tibi dico, surge, tolle lectum tuum, & vade in Domum tuam. Cap. 18. 42.

Cap. 8. 24. Accedentes autem suscitauerunt (discipuli ascendentes nani-culam) eum dicentes, præceptor perimus, at ille surgens incre-pauit ventum & tempestatem aquæ, & cessauit, & facta est tranquillitas.

Verbum Dei est cibus animæ.

Deut. 8. 3. AFFLIXIT te (Israel) penuria & dedit tibi cibum man-na, quod ignorabas tu. & patres tui, vt ostenderet tibi, quòd non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod pro cedit de ore Dei. Idem Math. 4. 4. Item & Lu. 4. 4. Idẽ habetur.

Cap. 16. 26. Vt scirent filij tui quos dilexisti Domine, quoniam non nati-uitatis

uitatis fructus pascunt homines, sed sermo tuus hos qui in te crediderunt, conseruat.
Inuenti sunt sermones tui, & comedi eos, & factum est mihi verbũ tuũ in gaudium, & in letitiam cordis mei, quoniam inuocatum est super me nomen tuum Domine Deus exercituum. *Hyer. 15. 16.*
Fili hominis venter tuus comedet, et viscera tua implebuntur volumine isto, quod ego do tibi. *Ezech. 3. 3.*

Verba sunt ponderanda, & non leuiter effundenda.

IVCVNDVS homo, qui miseretur & cõmodat, disponet sermones suos in iudicio quia in æternum non commouebitur. *Psalm. 111. 5.*
Lingua sapientiũ ornat scientiã os fatuorũ ebullit stultitiã. 23. Letatur homo in stultitia oris sui, & sermo oportun⁹ est optim⁹. *Prouer. 15. 2.*
Qui custodit os suum, custodit animam suam, qui autem inconsideratus est ad loquendum sentiet mala. *Cap. 13. 3.*
Vas preciosum labia scientiæ. *Cap. 20. 15.*
Qui moderatur sermones suos doctus & prudens est, & preciosi spiritus vir eruditus. *Cap. 17. 27.*
Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustia animam suam. Cap. 25. 11. *Cap. 21. 23.*
Multas curas sequuntur somnia & in sermonibus inuenietur stultitia. Cap. 12. 10. Eccles. 5. 12. *Eccles. 5. 2.*
Homo sapiens tacebit vsque ad tempus, lasciuus autem, & imprudens non seruabunt tempus. *Eccles. 20. 7.*
Doctrinam oris audite filij, & qui custodierit illam, non peribit labijs, nec scandalizabitur in operibus iniquissimis. *Cap. 23. 7.*
Aurum tuum & argentum confla, & verbis tuis facito stateram, & frenos ori tuo rectos & attende ne forte labaris in lingua, & cades in conspectu inimicorum insidiantium tibi & sit casus tuus insanabilis in mortem. Cap. 32. 18. *Cap. 28. 9.*
Dico autẽ vobis quoniam omne verbũ ociosum quod loquuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicij. *Mat. 12. 36.*
Sermo vester semper in gratia, sale conditus sit, vt sciatis quo modo oporteat vos vnicuique respondere. *Collos. 4. 6.*
Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. *Iacob. 1. 19.*

Veritas.

ET facta est veritas in obliuionem, & qui recessit à malo prædæ patuit, & vidit Dominus & malum apparuit in oculis eius, quia non est iudicium. *Esa. 59. 15.*
Tertius dixit (scilicet de tribus custodibus corporis regis Darij monentibus problema) fortiores sunt mulieres, super omnia autem vincit veritas. *3. Esdr. 3. 12.*

Omnis

Cap. 4. 36. Omnis terra veritatem inuocat cœlum & ipſam benedicit, & omnia opera mouentur, & tremunt eam: & non eſt cum ea quicquam iniquum. &c. 4. Eſdr 14. 17.

Zach. 8. 16. Hæc ſunt verba quæ facietis, loquimini veritatem vnuſquiſque cum proximo ſuo, veritatem, & iudicium pacis iudicate in portis veſtris.

Epheſ. 4. 25. Propterquod deponentes mendacium, loquimini veritatem vnuſquiſque cum proximo ſuo, quoniam ſumus inuicē mēbra.

Firmiter conſeruanda.

Pſalm. 30. 24. VERITATEM requirit Dominus.

50. 8. Ecce veritatem dilexiſti.

118. 43. Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vſquequaque.

Eſa. 26. 2. Aperite portas, & ingrediatur gens iuſta, cuſtodiens veritatē.

Dan. 8. 12. Robur datum eſt ei contra iuge ſacrificium propter peccata & proſternetur veritas in terra.

Zach. 8. 19. Veritatem tantum & pacem diligite.

Ioan. 8. 44. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non ſtetit, quia non eſt veritas in eo.

Epheſ. 4. 15. Veritatem facientes in charitate, creſcamus in illo per omnia.

5. 9. Fructus lucis eſt in omni bonitate, & iuſtitia, & veritate.

1. Tim. 6. 5. Quibus adempta eſt veritas, qui exiſtimant quæſtum eſſe pietatem.

Reuerenter honoranda.

3. Eſdr. 3. 13. SVPER omnia vincit veritas.

4. 41. Omnes populi clamauerunt & dixerunt, magna eſt veritas & præualet.

Iob. 6. 25. Quare detraxiſtis ſermonibus veritatis.

Pſalm. 90. 4. Scuto circundabit te veritas eius.

116. 2. Veritas Domini manet in æternum.

Prou. 12. 19. Labium veritatis firmum erit in perpetuum.

Eccleſ. 4. 30. Non contradicas verbo veritatis vllo modo, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere.

Matt. 22. 16. Magiſter, ſcimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces.

Ioan. 1. 17. Gratia & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt.

4. 23. Veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veritate.

8. 32. Si vos manſeritis in ſermone meo, vere diſcipuli mei eritis, & cognoſcetis veritatem, & veritas liberabit vos.

14. 6. Ego ſum via, veritas, & vita.

17. 17. Et ſermo tuus veritas eſt.

Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati. 18. 37.

Charitas non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati. 1. Cor. 13. 6.

Non possumus aliquid aduersus veritatem, sed pro veritate. 2. Cor. 13. 8.

O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati? Gal. 3. 1.

Vestiendi sunt nudi. Vide Eleemosina.

FRANGE esurienti panem tuum & egenos vagosque duc in domum tuam, cùm videris nudum operi eum, & carnem tuam ne despexeris. Esa. 58. 7.

Et hominem non contristauerit, pignus debitori reddiderit, per vim nihil rapuerit, panem suum esurienti dederit, & nudum operuerit vestimento. &c. Ezech. 18. 7.

Nudus fui & operuistis me, infirmus & visitastis me in carcere eram, & non venistis ad me. Mat. 25. 36.

Vestium abusus. Vide Abusus.

Vestes scindere.

IOSVE verò scidit vestimenta sua & pronus cecidit in terram coram arca Domini vsque ad vesperam, tam ipse quàm omnes senes Israel, miseruntque puluerem super capita sua, & dixit Iosue. Heus Domine Deus, quid voluisti traducere populum istum Iordanem fluuiū vt traderes nos in manus Amorrhęi & perderes? Iosue. 7. 6.

Reuertente autem Iepthe (à cæde Ammonitarum) in Maspha domū suā occurrit ei, vnigenita filia sua cum tympanis & choris, non enim habebat alios liberos. Qua visa scidit (Iepthe) vestimenta sua, & ait: Heu me filia mi, decepisti me & ipsa decepta es, aperui enim os meum ad Dominum, & aliud facere non potero (scilicet vt te sacrificem Domino, pro victoria obtenta contra hostes.) Iudic. 11. 35.

Currens autem vir ad Beniamin ex acie, venit in Silo, in die illa (scilicet qua capta est arca Dei) scissa veste & conspersus puluere caput. 1. Reg. 4. 12.

Surrexit itaque (Dauid) & scidit vestimenta sua (cùm audisset Absalon omnes regis filios percussisse) & cecidit super terrā & omnes serui illius qui assistebāt ei sciderunt vestimēta sua. 2. Reg. 13. 31.

Itaque cum audisset Achab sermones istos (scilicet Dei comminantis mala) scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitque & dormiuit in sacco, & ambulauit demisso capite. 3. Reg. 21. 27.

Scidit rex Israel vestimenta sua quod iussisset rex Syriæ vt 4. Reg. 5. 7.

Naaman leprosum curaret quem Elizeus septima in Iordane lotione mundat à lepra.

Cap. 6.30. Quod cùm audisset (rex Syriæ, scilicet quod mulier comederat filium suum in obsidione ciuitatis,) scidit vestimenta sua, & transibat per murum viditque omnis populus cilicium quo vestitus erat ad carnem intrinsecus. Cap. 11.14. Cap. 18.37.

Cap. 19. 1. Quæ cũ audisset Ezechias rex, scidit vestimenta sua & opertus est sacco ingressusq; est domum Domini (scilicet cũ Esaia) vt deprecarẽtur pro liberatione ab rege Assyriorum. Cap. 22.11.

Cap. 22.19. Hæc dicit Dominus Deus Israel, pro eo quod audisti verba voluminis (loquitur Iosiæ regi) & perterritum est cor tuum, & humiliatus es coram Domino, auditis sermonibus contra locum istũ, & habitatores eius, quod videlicet fierent in stuporẽ, & in maledictum, & scidisti vestimenta tua, & fleuisti coram me, & ego exaudiui, ait Dominus, idcirco colligam te ait Dominus & colligeris ad sepulchrum tuum in pace. Hyerem. 36. 24.

Ester. 4. 1. Quæ cum audisset Mardochæus (scilicet quod Aman impetrasset interitum Iudæorum omnium ab Assuero) scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, spargens cinerem capiti suo: & in platea mediæ ciuitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui, et hoc eiulatu vsque ad fores palatij gradiens.

Ioel. 2. 13. Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra, & conuertimini ad Dominum Deũ vestrum quoniam benignus & misericors est, patiens & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia.

1. Mach. 2.14 Et scidit vestimenta sua Mathatias, & filij eius (eo quod affligebatur ciuitas & prophanabantur sancti) & operuerunt se ciliciis, & planxerunt valde.

1. Mach. 3. 47 Et ieiunauerunt illa die, & induerunt se cilicijs & cinerem im posuerunt capiti suo, & disciderunt vestimenta sua. &c. (eo quod Antiochus tanto belli apparatu miserat Gorgiam contra Iuda. &c.)

Cap. 11.71. Et scidit Ionathas vestimenta sua, & posuit terram in capite suo, & orauit (et conuertit alienigenas in fugam.

Math. 26. 65. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens, blasphemauit, quid adhuc egemus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam.

Act. 14. 13. Quod (scilicet quod apostoli Iouis voluerunt Tauros sacrificare) vbi audierunt apostoli Barnabas et Paulus, conscissis tunicis suis, exilierunt in turbas clamantes. etc.

Cap. 16.22. Et cucurrit plebs (Romana) aduersus eos (Paulum et Sylam) et magistratus scissis tunicis eorum iusserunt eos virgis cædi.

Via

Via per quam iusti ambulant quæ, & qualis sit.

VTINAM dirigantur viæ meæ, ad custodiendas iustificatio- *Psalm.* 118. 5.
nes tuas.

In omnibus vijs tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos. *Prou.* 3. 6.
17. Viæ eius, viæ pulchræ, et omnes semitæ eius pacificæ.

Abominatio Domini omnis arrogans, etiam si ad manus ad- *Cap.* 16. 5.
manum fuerit, non est innocens. 17. Semita iustorum declinat
mala, custos animæ suæ seruat viam suam.

Esto firmus in via Domini, & in veritate sensus tui & scientia *Eccles.* 5. 12.
& prosequatur te verbum pacis & iustitiæ.

Semita iusti recta est, rectus callis iusti ad ambulandum. *Esa.* 26. 7.
Cap 30. 31. Cap. 35. 8.

Vox clamantis in deserto, parate viam Domini, facite rectas *Cap.* 40. 3.
in solitudine semitas Dei nostri.

Statue tibi speculam, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum *Hyer.* 31. 21.
in viam rectam in qua ambulasti, reuertere virgo Israel, reuertere
ad ciuitates tuas istas.

Quis sapiens & intelliget ista? intelligens & sciet hæc? quia *Osee.* 14. 10.
rectæ viæ Domini & iusti ambulabunt in eis, præuaricatores
verò corruent in eis.

De cetero ergo fratres rogamus vos & obsecramus in Do- 1. *Thes.* 4. 1.
mino Iesu vt quemadmodum accepistis à nobis quomodo o-
porteat vos ambulare & placere Deo sicut & ambulatis vt abun
detis magis. Heb, 12. 13.

Via iustorum à Domino dirigitur.

OMNI tempore benedic Deum, & pete ab eo vt vias tuas *Tob.* 4. 20.
dirigat & omnia consilia tua in ipso permaneant.

Perfice gressus meos in semitis tuis, vt non moueantur vesti- *Psalm.* 16. 5.
gia mea.

Vias tuas demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. 24. 4.

Deduc me in semita mandatorum tuorum, quia ipsam volui. 118. 35.
Prouer. 4. 12.

Iustorum semita quasi lux splendēs procedit & crescit vsque *Prou.* 4. 18.
ad perfectum diem, via impiorum tenebrosa nesciunt vbi
corruant.

Iustitia custodit innocentis viam: impietas autem peccato- *Cap.* 13. 6.
rum supplantat.

Cor hominis disponit viam suam, sed Domini est dirigere *Cap.* 16. 9.
gressus eius.

A Domino diriguntur gressus viri, quis autem hominum in- *Cap.* 20. 24.
telligere potest viam suam?

Ego

Esa. 48. 17. Ego Dominus Deus tuus docens te (Israel) vtilia, gubernans te in via qua ambulas.

Hyer. 10. 23 Scio Domine quia non est hominis via eius, nec viri est, vt ambulet, & dirigat gressus suos.

Mich. 4. 2. Venite ascendamus ad montem Domini, & ad Domum Dei Iacob, & docebit nos, de vijs suis, & ibimus in semitis eius, quia de Syon exibit lex, & verbum Domini de Hyerusalem.

Via iustorum remunerationem à Deo expectat.

Psalm. 24. 21. QVIS est homo, qui timet Dominum, legem statuit ei in via quam elegit.

83. 8. Ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus Deorum in Syō.

Pro. 12. 28. In semita iustitiæ vita, iter autem deuium ducit ad mortem.

Hyer. 6. 16. Hæc dicit Dominus, state super vias, & videte, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea, & inuenietis refrigerium animabus vestris.

Cap. 7. 3. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel, Bonas facite vias vestras, & studia vestra & habitabo vobiscum in loco isto.

Via impiorum qualis.

Psalm. 118. 3. NON enim qui operantur iniquitatem in vijs eius ambulauerunt.

Prou. 4. 19. Via impiorum tenebrosa, nesciunt vbi corruunt. 26. Dirige semitam pedibus tuis, & omnes viæ tuæ stabilientur, ne declines ad dexteram neque ad sinistram. Auerte pedem tuum à malo, vias enim quæ à dextris sunt nouit Dominus: peruersę sunt quæ à sinistris sunt, ipse autem rectos faciat cursus tuos. &c.

Cap. 12. 15. Via stulti recta in oculis eius, qui autem sapiens est audit consilia. Cap. 21. 2.

Cap. 22. 5. Arma & gladij in via peruersi, custos autem animæ suæ longè recedit ab eis.

Esa. 57. 10. In multitudine viæ tuæ laborasti. Non dixisti: Quiescam, vitam manus tuæ inuenisti, propterea non rogasti.

Viæ impiorum exitus & finis.

Iob. 6. 18. INVOLVTÆ sunt semitæ gressuum eorum, ambulabunt in vacuum & peribunt.

Prou. 14. 12. Est via quæ videtur homini iusta, nouissima autem deducunt ad mortem.

Cap. 28. 18. Qui ambulat simpliciter, saluus erit, qui peruersis graditur vijs concidet semel.

Eccle. 2. 16. Væ hijs qui perdiderunt sustinentiam, & qui dereliquerunt

vias rectas & diuerterunt in vias prauas, Hyere.2.36.

Via peccantium complantata lapidibus, & in finem illorum Cap. 21.11. inferi & tenebræ, & pœnæ.

Viæ tuæ & cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi, ista malitia Hiere.4.18. tua, quia amara, quia tetigit cor tuum.

Victoria à Deo exspectanda est.

DIXITQVE Moyses ad Iosue, elige viros & egressus pugna contra Amalech, cras ego stabo in vertice collis habens virgam Dei in manu mea. Exod.17.9.

Si dixeris in corde tuo plures sunt gentes istę quàm ego, quomodo delere potero eas? Noli metuere, sed recordare quæ fecerit Dominus Deus tuus Pharaoni & cunctis AEgyptiis. Deut.7.17.

Dixitque Dominus ad Iosue, ne timeas eos, cras enim hac eadem hora, ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israel, equos eorum subneruabis, & currus igne combures. Iosu.11.6.

Et ait Dominus ad Gedeon, in trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos, & tradam in manu tua Madian, omnis autem reliqua multitudo reuertatur in locum suum. Iudic.7.7.

Dixit autem Ionathas ad adolescẽtem armigerum suum. Veni transeamus ad stationem incircuncisorum horum, si fortè faciat Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile saluare, vel in multis vel in paucis. 1.Reg.14.6.

Dixit autem Dauid ad Phylistæum, tu venis ad me cum gladio & hasta & clipeo, ego autẽ venio ad te in nomine Domini exercituum Dei agminum Israel, quibus exprobrasti hodie & dabit te Dominus in manu mea & percutiam te, & auferam caput tuum à te. Cap.17.45.

Et inuocauit (Abia) dominum Deum & ait. Domine non est apud te vlla distantia, vtrum in paucis auxilieris an in pluribus: adiuua nos domine Deus noster, in te dominum, & in tuo nomine habentes fiduciam venimus contra hanc multitudinem (Zaramque regem AEthiopum) cum exercitu mille milium deuicit. 2.Para.14.11.

Nónne AEthiopes & Libyes multo plures erant quadrigis, & equitibus, & multitudine nimia, quos cùm in domino credidisses tradidit in manu tua (ait Hanani Propheta ad Asam regem Iuda.) Cap.16.8.

Et certè cùm permodicus esset numerus Syrorũ tradidit Dominus in manibus eorum infinitam multitudinem, eo quod dereliquisset dominum Deum patrum suorum, in Ioas quoque ignominiosa exercuère iudicia. Cap.24.24.

Cap.15.8. Quod si putas in robore exercit⁹ bella cōsistere, superari te faciet Deus ab hostib⁹ Dei, quippe est & adiuuare & in fugā cōuertere.

Psal.117.16. Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me, Dextera Domini fecit virtutem.

Prou.21.31. Equus paratur ad diem belli. Dominus autem salutem tribuit.

Iudith.9.15. Erit enim hoc memorabile nominis tui (dicit Iudith) cùm manus fœminæ deiecerit eum (Holophernem.)

Victoria potiuntur pauci contra multos.

Gen.14.14. QVOD cùm audisset Abraham (captiuum, videlicet Loth, fratrem suum) numerauit expeditos vernaculos suos trecentos decem & octo, & persecutus est eos vsque Dan, & diuisit sociis, irruit super eos nocte percussitque eos, & persecutus est eos, vsque Hoba, & Phœnicen quæ est ad leuam Damasci (erant enim quinque reges quos percusserat.)

Iudic.7.2. Dixitque Dominus ad Gedeon, multus tecum est Apostolus nec tradetur Madian in manus eius ne glorietur contra me Israel & dicat meis viribus liberatus sum. 3. Reuersi sunt ex populo viginti duo milia virorum, & tantum decem milia remanserunt. 4. Dixitq; Dominus ad Gedeō, adhuc populus multus est, duc eos ad aquas & ibi probabo illos, & de quo dixero tibi vt tecum vadat ipse pergat, quem ire prohibuero ipse *reuertetur*. 7. Et ait Dominus ad Gedeon, in trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos, & tradam in manu tua Madian, omnis autem reliqua multitudo reuertatur ad locum suum.

1.Reg.14.6. Dixit autem Ionathas ad adolescentem armigerum suum, veni transeamus ad stationem incircuncisorum horum, si fortè faciat Dominus pro nobis, quia non difficilè Domino saluare vel in multis vel in paucis. 14. Et facta est plaga prima qua percussit Ionathas, & armiger eius quasi viginti virorum in media parte iugeris quam par boum in die arare consueuit.

2.Par.13.14. Respiciensq; Iudas (quod Hyeroboam ambierat eum ignorantem suo exercitu) vidit instare bellū ex aduerso & post tergum & clamauit ad Dominum, ac sacerdotes tubis canere cœperunt, omnesque viri Iuda vociferati sunt, & ecce illis clamantibus perterruit Deus Ieroboam, & omnem Israel qui stabat ex aduerso Abia & Iuda.

Cap.14.11. Et inuocauit (Abia) Dominum Deum & ait, Domine non est apud te vlla distantia vtrū in paucis auxiliaris an in multis, adiuua nos Domine Deus, in te enim & in tuo nomine habētes fiduciam venimus contra hanc multitudinem (Zaramque regem Aethiopum cum exercitu mille millium deuicit.) 12. exterruit

itaque

itaque Dominus AEthiopes coram Asa & Iuda, fugeruntque AEthiopes, 1. Mach. 16.22.

Et certè cùm permodicus venisset numerus Syrorum, tradidit Dominus in manibus eorum infinitam multitudinem, eo quod dereliquisset Dominum Deum patrum suorum, in Ioas quoque ignominiosa exercuêre iudicia. *Cap.24.24.*

Post partam victoriam instituitur triumphus.

CAESIS Madianitis solæ virgines reseruantur, substantia ex æquo diuiditur pugnantibus, & plebi primitiæ sacerdoti ac liuitis traduntur gratiæ Deo cum denariis offeruntur. *Num. 30.*

Reuertente autem Iephte (à cæde Ammonitarũ) in Maspha domum suam occurrit ei vnigenita filia sua, cum tympanis & choris, non enim habebat alios liberos. *Iudic.11.34.*

Porrò cùm reuerteretur percusso Philistæo Dauid, & ferret caput in Hyerusalem, egressæ sunt mulieres de vniuersis vrbibus Israel, cantantes, chorosque ducentes: in occursum Saul regis in tympanis lætitiæ, & in cistris. 2. Mach. 3.7. *1.Reg.18.6.*

Viduis benefaciendum est.

VIDVÆ & pupillo non nocebitis, si læseritis eos vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum. *Exod.22.21.*

Non peruertes iudicium aduenæ & pupilli, nec auferes pignoris loco viduæ vestimentum. 19. Quando messueris segetem in agro tuo, & oblitus manipulum reliqueris, non reuerteris vt tollas eum: sed aduenam, & pupillum, & viduam auferre patiaris, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus, in omni opere manuum tuarum. *Deut.24.17.*

Quando compleueris decimam cunctarum frugum tuarum, anno decimarum tertio, dabis Leuitæ & aduenæ, & pupillo & viduæ, & comedent intra portus tuas & saturentur, Iudith.16.28. *Cap.26. 12.*

Maledictus qui peruertit iudicium aduenæ, pupilli & viduæ, & dicet omnis populus Amen. *Cap.27.19.*

Asinum pupillorum abegerunt, & abstulerunt pro pignore bouem viduæ. *Iob.24.3.*

Si negaui quod volebant pauperibus & oculos viduæ exspectare feci. *Cap.31.16.*

Viduam eius benedicam. *Psal.131.15.*

In iudicando esto pusillis misericors & pater, & pro viro matri illorum, & eris tu filius altissimi obediens, & miserebitur tui magis quàm mater. *Eccles.4.10.*

Principes tui infideles socij furum omnes diligunt munera, sequuntur retributiones, pupillo non iudicant, & causa *Esa.1.23.*

 viduę

viduæ non ingreditur ad illos.

Hiere. 22.3. Hæc dicit dominus, facite iudicium & iustitiam, & liberate vi oppressum de manu calumniatoris: & aduenam, & pupillum, & viduam nolite contristare neque opprimatis iniquè, & sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto.

Zach. 7. 10. Et viduam & pupillum & aduenam; & pauperem nolite calumniari & malum vir fratri suo non cogitet in corde suo.

Malach. 3. 5. Et accedam ad vos in iudicio & ero testis velox maleficis, & adulteris & periuris & qui calumniantur mercedem mercenarij, viduas & pupillos, & opprimunt peregrinum, nec timuerunt me dicit dominus exercituum.

Matth. 23. 14. Væ vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes, propter hoc amplius accipietis iudicium.

1. Tim. 5. 3. Viduas honora quæ verè viduę sunt. & c. 16. si quis fideles habet viduas subministret illis, & non grauetur ecclesia, vt eis quæ veræ viduæ sunt, sufficiat.

Iaco. 1. 27. Religio munda & immaculata apud Deum hæc est visitare pupillos, & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc sæculo.

Viduas pias quid deceat.

Iudith. 8. 4. ERAT autem Iudith relicta eius vidua annis tribus & mensibus sex. (Iudith virtutibus non vestibus ornari studuit.)

Luc. 2. 37. Et hæc vidua (Anna) erat vsq; ad annos. 84. Quæ non discedebat de templo ieiuniis & obsecrationibus seruiens nocte ac die.

1. Timoth. 5. 3. Viduas honora quæ verè viduæ sunt. 5. Quæ autem verè vidua est, & desolata, speret in Deum, & instet obsecrationibus, & orationibus nocte ac die.

Titum. 2. 3. Labora sicut bonus miles Christi Iesu.

Vigilandum: vide Aduentus Domini.

Vigilandum est diligenter ad malum deuitandum.

Matth. 26. 41. VIGILATE & orate, vt non intretis in tentationem, Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.

Luc. 12. 39. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamiliâs qua hora
& 21. 36. fur veniret vigilaret vtique, & non fineret perfodi domum suam. Vigilate itaque omni tempore orantes.

1. Cor. 10. 12. Qui se existimat stare, videat ne cadat. Euigilate itaque iusti
& 15. 34. & nolite peccare.

1. Pet. 5. 8. Sobrij estote & vigilate.

Si nos

Si non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies quando veniam ad te. *Apoc.3.3.*

Bonum conseruandum.

BEATVS Vir qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie. *Prou.8.34.*

Vigilia honestatis tabefaciet carnes. *Ecclef.31.1.*

Qui vigilauerint ad illum, inuenient benedictionem. *32.18.*

Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini. *1.Cor.16.13.*

Orationi instate vigilantes in ea cum gratiarum actione. *Colloss.4.4.*

Indesinenter.

VIGILATE, & estote parati, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit, & quia nescitis diem neque horam. *Matth.24.42. & 25.13.*

Videte, vigilate, & orate, nescitis enim quando tempus sit. *Marc.13.33.*

Vigilate ergo, nescitis enim quando Dominus domus veniat, serò, an media nocte, an gallicantu, an manè: ne cùm venerit repentè, inueniat vos dormientes. *Ibidem.35.*

Estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. *Luc.12.40.*

Beatus qui vigilat. *Apoc.16.15.*

Vindicta soli Deo eiusq; ministris ac magistratui commissa, vnde & alijs est prohibita.
Vide Remissio.

NON quæres vltionem, nec memor eris iniuriæ ciuium tuorum. *Leuit.19.18.*

Mea est vltio & ego retribuam eis in tempore, vt labatur pes eorum iuxta est dies perditionis & adesse festinant tēpora. *Deut.32.35.*

Exspectemus humiles eius consolationem, & exquiret sanguinem nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum, & humiliabit omnes gentes quæcumque insurgunt contra nos, & faciet illas sine honore Dominus Deus noster. *Iudith.8.20.*

Væ genti insurgenti super genus meū, Dominus enim omnipotens vindicabit in illis, & in die iudicij visitabit illos. *Cap.16.20.*

Exurge Domine in ira tua, & exaltare in finibus inimicorum meorum. *Psal.7.7.*

Quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est, non est oblitus clamorem pauperum, Prou.17.11. *9.13.*

Deus vltionum Dominus Deus vltionem liberè egit. *93.1.*

Ne dicas reddam malum pro malo, exspecta Dominum & liberabit te. *Prou.20.22.*

Cap.14.29. Ne dicas quomodo fecit mihi sic faciam ei, reddam vnicuique secundum opus suum, cap. 28.22.

Eccles.28.1. Qui vindicari vult à Domino inueniet vindictam, & peccata illius seruans seruabit, relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur.

Ezec.25.12. Hæc dicit Dominus Deus, pro eo quod fecit Idumæa, vltionem vt se vindicarêt de filiis Iuda peccauitq; delinquens & vindictam expetiuit de eis, 14. & dabo vltionem meam super Idumæam per manum populi mei Israel, & facient in Edom iuxta iram meam & furorem meum, & scient vindictam meam dicit Dominus.

Nahum.1.2. Deus æmulator, & vlciscens Dominus, vlciscicens Dominus & habens furorem, vlciscens Dominus in hostes suos, & irascens ipse inimicis suis.

Matth.5.39. Ego aût dico vobis non resistere malo, sed si quis te percusserit in dexterâ maxillâ, præbe ei & alteram, &c. Lu. 9.54 Gal.5.10.

Cap.18.6. Ait autem Dominus, Audite quid iudex iniquitatis dicit, Deus autem non faciet vindictam electorum suorum, clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis? dico vobis quia cito faciet vindictam illorum.

Rom.12.19. Non vosmetipsos defendentes charissimi, sed date locum iræ, scriptum est enim mihi vindictam & ego retribuam dicit Dominus, Idem, Heb.10.30. Verbatim habetur.

1.Thess. 5.15. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini inuicem & in omnes.

2.Timot.4.14 Alexander ærarius multa mala mihi ostendit, reddet illi Dominus secundum opera eius, quem & tu deuita, valde enim restitit verbis nostris. Iacob. 5. 4.

1.Pet.3.9. Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed econtrario benedicentes: quia in hoc vocati estis vt benedictionem hæreditate possideatis.

Apoc.6.10. Et clamabant (animæ interfectorum subtus altare) voce magna dicentes. Vsquequo Domine sanctus & verus, non iudicas & non vindicas sanguinê nostrum de hijs qui habitant in terra.

Vinea appellatur Christi Ecclesia.

Genes.9.20. COEPITQVE Noe vir agricola exercere terram, & plantare vineam.

Deut.23.24. Ingressus vineam proximi tui comede vuas quantum tibi placuerit, foras autem ne efferas tecum.

Esa.5.1. Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineæ suæ vinea facta est, dilecto meo in cornu olei sui, &c,

Vinea fuit pacifico in ea quæ habet populos, tradidit eam custodibus, vir affert pro fructu eius mille argenteos vinea mea coram me est. *Cant.8.11.*

Simile est regnum cælorum homini patrifamilias qui exijt primo manè conducere operarios in vineam suam. *Matth.20.1.*

Aliam parabolam audite, homo erat paterfamilias qui plantauit vineam, & sepem circundedit ei & fodit in ea torcular, & ædificauit turrim, & locauit eam agricolis & peregrè profectus est. Idem.Mar.12.1.Habetur verbatim.Idem,Luc.20.9. *Cap.21.33.*

Virginitas commendatur.

SVNT enim Eunuchi qui de matris suæ vtero sic nati sunt, & sunt Eunuchi qui facti sunt ab hominibus, & sunt Eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum cælorum. Qui potest capere capiat. *Matth.19.12.*

De virginibus autem præceptum Domini non habeo, consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino vt sim fidelis. *1.Cor.7.25.*

Hij sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati virgines enim sunt. Hij sequuntur agnum quocumque ierit. Hij empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & agno. *Apoc.14.4.*

Virginitas præfertur coniugio.

IGITVR & qui matrimonio iungit virginem suam bene facit, & qui non iungit melius facit.40. Beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium. Puto autem & ego Spiritum Dei habeam. *1.Cor.7.38.*

Virgines seruantur.

CVNCTOS interficite (ait Moyses principibus exercitus Israel contra Madianitas) quidquid est generis masculini etiam in paruulis: & mulieres quæ nouerunt viros in coitu iugulate, puellas autem & fœminas virgines reseruate vobis, & manete extra castra septem diebus. *Num.31.17.*

Virgines olim vt nunc conclusæ.

ACCINCTÆ mulieres ciliciis pectus per plateas confluebant, sed & virgines quæ conclusæ erant percurrebant ad Oniam, aliæ autem ad muros, quædam per fenestras aspiciebant, vniuersæ autem procedentes manus in cælum deprecabantur. *2.Mach.3.19.*

Visitare & consolari infirmos seu ægrotos opus misericordiæ.

Gen.48.1. HIIS itaque transactis, nuntiatum est Ioseph, quod ægrotaret pater suus Iacob, qui assumptis duobus filiis, Manasse, & Ephraim ire perrexit. 4.Reg.8.29.

4.Reg.13.14. Elizeus autē ægrotabat infirmitate qua & mortuus est. Descenditque ad eum Ioas rex Israel, & flebat coram eo dicebatque. Pater mi currus Israel & auriga eius. Iob.2.11.

Psal.40.4. Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius, vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius

Eccle.7.38. Ne desis plorantibus in consolatione & cum lugentibus ambula, non te pigeat visitare infirmum ex hiis enim in dilectione firmaberis, Cap.38. 13.

Eccles.7.3. Melius est ire ad domum luctus quàm ad domum conuiuij, in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurum sit.

Matth.25.37. Tunc (in die iudicij) respondebunt ei iusti dicentes: Domine quando te vidimus esurientem & pauimus, sitientem & dedimus tibi potum, &c. 40. Et respondens rex dicet illis, Amen dico vobis quamdiu fecistis vni ex hijs fratribus meis minimis, mihi fecistis. Ioan.11.3. Ioan.12.9. 2.Cor.1.4.

Visere sanctos desiderat Paulus.

Rom.1.11. DESIDERO enim videre vos, vt aliquid impartiar vobis gratiæ Spiritualis ad confirmandos vos.

Cap.15.23. Nunc verò locum non habens in hiis regionibus, cupiditatem autem habens veniendi ad vos, ex multis iam præcedentibus annis.

Gal.4.20. Vellem autem esse apud vos modò, & mutare vocem meam quomodo confundar in vobis.

1.Thess.2.17. Nos autem fratres desolati à vobis ad tempus horæ aspectu non corde: abundantiùs festinauimus faciem vestram videre cum multo desiderio.

Vita fidelium ad quam regulam sit instituenda.

Gen.3.19. IN sudore vultus tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terram de qua sumptus es, quia puluis es, & in puluerem reuerteris.

Exod.20.11. Sex enim diebus fecit Deus cælū & terrā, & mare & omnia quæ in eis sunt, & requieuit die septimo, idcirco benedixit Do-

dominus diei sabbathi,& sanctificauit eum.

Ego enim sum dominus Deus vester, sancti estote, quia ego sanctus sum. *Leuit.11.44.*

Locutus est dominus ad Moysen dicens: Loquere ad omnem cœtum filiorum Israel, & dices ad eos sancti estote, quia ego sanctus sum dñs Deus vester. Idem cap.20.7. verbatim habetur. *Cap.19.2.*

Eritis mihi sancti, quia sanctus sum ego dominus, & separaui vos à ceteris populis vt essetis mei. *Cap.20.26.*

Sit ergo sãctus quia & ego sanctus sũ Dñs qui sanctifico vos. *Cap.21.8.*

Estote ergo perfecti sicut et pater vester cęlestis perfectus est *Math.5.48.*

Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sũ & humilis corde,& inuenietis requiem animabus vestris. *Cap.11.29.*

Estote ergo misericordes sicut & pater vester cælestis misericors est. *Luk.6.36.*

Si quis mihi ministrauerit honorificabit eũ pater meus. Si quis mihi ministrat me sequatur, et vbi ego sũ, illic et minister me' erit. *Ioan.12.26.*

Si ergo ego laui vestros dominus & magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. *Cap.13.14.*

Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. cap.17.15. *Cap.15.12.*

Consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem, vt quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. cap.8.29. *Rom.6.4.*

Induimini dominum Iesum Christum,& carnis curam ne feceritis in desiderijs. Ephes.2.9. *Cap.13.14.*

Vnusquisq; vestrũ proximo suo placeat in bonũ ad ædificatio(nem. *Cap.15.2.*

Obsecro itaque ego vinctus in domino, vt dignè ambuletis vocatione qua vocati estis. 23. Renouamini autẽ spiritu mentis vestræ,& induamini nouum hominem, qui secundum Deum creatus est, in iustitia, et sanctitate veritatis. Philip.1.27.ca 2.5.14 *Ephes.4.1.*

Estote ergo imitatores Dei sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione sicut Christus dilexit nos.&c. *Cap.5.1.*

Sicut ergo accepistis Iesũ Christũ dominũ, in ipso ambulate. *Coll.2.6.*

Nolite mentiri inuicem expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis,& induentes,&c. 12. Induite vos ergo sicut electi Dei sancti, & dilecti viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes inuicem. *Cap.3.9.*

Hæc est enim voluntas Dei sanctificatio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione, vt sciat vnusquisque vas suum possidere in sanctificatione & honore. *1.Thes.4.3.*

Apparuit enim gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, vt abnegantes impietatem,& sæcularia de- *Tit.2.11.*

ſideria ſobriè & iuſtè & piè viuamus in hoc ſæculo, cap. 3. 8. Hebr.12.2.1.Pet.1.15.cap.4.1.

1.Pet.2.4. Hortatur Apoſtolus Petrus vt tanquam peregrini ab omnibus mundanis abſtineant, ſuperioribus obtemperent, afflictiones ad Chriſti imitationem ferant, cap.3.17.

1.Ioan.1.7. Si autem in luce ambulamus ſicut ipſe eſt in luce, ſocietatem habemus ad inuicem, & ſanguis Ieſu Chriſti filij eius emundat nos ab omni peccato.

Ca. 2.6. Qui dicit ſe in Chriſto manere, debet ſicut ille ambulauit & ille ambulare.

Vitæ humanæ breuitas & vanitas.

Gen.3.19. IN ſudore vultus tui veſcéris pane tuo, donec reuertaris in terram de qua ſumptus es, quia puluis es et in puluerē reuerteris.

2.Reg.14. 14. Omnes morimur, & quaſi aqua dilabimur in terram, quæ nō reuertuntur nec vult Dominus perire animam, ſed retractat cogitans, ne penitus pereat qui abiectus eſt.

Iob.3.20. Quare miſero data eſt lux, & his qui amaritudine animę ſunt?

Cap.7,6. Dies mei velocius tranſierunt, quàm à texente tela ſucciditur & conſumpti ſunt abſque vlla ſpe.

Cap.8.9. Heſterni quippe ſumus & ignoramus, quoniam ſicut vmbra dies noſtri ſunt ſuper terram.

Cap.9.21. Etiam ſi ſimplex fuero, hoc ipſum ignorabit anima mea & tædebit me vitæ meæ. 25. Et ſi impius fuero, væ mihi eſt, & ſi iuſtus eſt non leuabo caput, ſaturatus afflictione & miſeria.

Cap.13.28. Qui quaſi putredo conſumendus ſum, & quaſi veſtimentum quod comeditur à tinea.

Cap.14.1. Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miſerijs.

Pſal.38.6. Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos, & ſubſtantia mea tanquam nihilum ante te.

89.9. Quoniam oēs dies noſtri defecerunt, & in ira tua defecimus.

101.4. Quia defecerunt ſicut fumus dies mei, & oſſa mea ſicut cremium aruerunt. 12. Dies mei ſicut vmbra declinauerunt, & ego ſicut fęnum arui.

102. 15. Homo ſicut fenum dies eius tanquam flos agri ſic efflorebit.

108. 23. Sicut vmbra cùm declinat ablatus ſum, & excuſſus ſum ſicut locuſtæ.

143.4. Homo vanitati ſimilis factus eſt, dies eius ſicut vmbra prætereunt.

Prou.27 1. Ne glorieris in craſtinum, ignorans quid ſuperuentura pariat dies.

Cuncti

Cuncti dies eius doloribus, & ærumnis pleni sunt, nec per noctem mente requiescit,& hoc nónne vanitas est. *Eccles.2.23.*

Vidi afflictionem quam dedit Deus filijs hominum vt disten dantur in ea. *Cap.3.10.*

Quid necesse est homini maiora se quærere, cùm ignoret quid conducat sibi in vita sua numero dierum peregrinationis suæ,& tempore,quod velut vmbra præterit? aut quid ei poterit indicare quid post eum futurum sit sub sole? *Cap.7.1.*

Vmbræ enim transitus est tempus nostrum,& non est reuersio finis nostri,quoniam consignata est & nemo reuertitur. *Sap.2.5.*

Transierunt omnia illa tanquam vmbra, & tanquam nuncius præcurrens. *Cap.5.9.*

Nemo est qui semper viuat, & qui huius rei habeat fiduciam. *Eccles.1.9.*

Omnis caro sicut fœnum veterascet, & sicut folium fructificans in arbore viridi.cap.17.31. *Eccles.14.18.*

Numerus dierum hominum vt multum centum anni quasi guttæ aquæ maris deputati sunt,& sicut calculus arenæ, sic exigui anni in die æui.cap.40.6. *Cap.18.8.*

O mors quàm amara est memoria tua,homini pacem habenti in substantijs suis,&c. *Cap.41.1.*

Noli timere fili mi,pauperem quidem vitã degimus,sed multa bona habebimus,si timuerimus Deũ, & recesserimus ab omni peccato,& fecerimus bene. *Tob.4.23.*

Vox dicentis,Clama. Et dixi. Quid clamabo? Omnis caro fœnum,& omnis gloria eius quasi flos agri. *Esa.40.6.*

Homo diues dixit,hoc faciam,destruam horrea mea, & maiora faciam,& illuc congregabo omnia, quæ nata sunt mihi, & omnia bona mea,& dicam animæ meæ,anima habes multa bona posita in annos plurimos,bibe,epulare.Dixit autem illi Deus: Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem parasti cuius erunt? *Luc.12.18.*

Id enim quod in præsenti est, momentaneum est. *2.Cor.4.17.*

Non enim habemus hîc manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus.Ephes.5.16. 1.Pet.1.11. *Heb.13.14.*

Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua, diues autẽ in humilitate sua,quoniam sicut flos fœni transibit. cap.4.14. *Iaco.1.10.*

Quæ est vita nostra? Vapor est ad modicum parens. *Iacob.4.14.*

Vitam pro fratribus ponere.

LVCTVS Mardochei ac reliquorũ Iudæorũ ob paratũ ipsis interitũ(ab Amã illis minitãtẽ, et ab Assuero illud impetrãtẽ) *Hester.4.4.*

Hester

Hester autem vt iuſſu Mardochęi neci Iudæorum occurrat, & non vocata ad regem ingreditur, iubet cum ieiunio pro ſe triduo orari, idem ipſa faciente.

Iudith.13. Facta ad Deum oratione præcidit caput ebrij Holophernis, quod ad conciues Bethuliæ efferens eos ad gratiarum actionẽ hortatur, ipſa verò ab omnibus benedicitur.

Ioan. 15.13. Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.

1.Ioan.3.16. In hoc cognouimus charitatem Dei, quoniam ille animã ſuã pro nobis poſuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere.

Vitis.

Gen.49.11. LIGANS (Chriſtus) ad vineam pullum ſuum, & ad vitem ô fili mi aſinam ſuam, lauabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine vuæ pallium ſuum.

Iudic.9.12. Locutaque ſunt ligna ad vitem. Veni & impera nobis.

Zach.3.10. In die illa dicit dominus exercituum, vocabit vir amicũ ſuum ſubter vineam, & ſubter ficum.

1.Mach.14.12. Et ſedit vnuſquiſque ſub vite ſua, & ſub ficulnea ſua, & non erat qui eos terreret.

Ioan.15.1. Ego ſum vitis vera & pater meus agricola eſt. &c.

Vitis palmes, appellatur populus Iſraeliticus.

Oſee.10.1 VITIS frondoſa Iſrael, fructus adæquatus eſt ei ſecundum multitudinem fructus ſui multiplicauit altaria, iuxta vbertatem terræ ſuæ exuberabit ſimulachris.

Ioan.15.5. Ego vitis, vos palmites, qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia ſine me nihil poteſtis facere.

Vitulus erigitur in Idolum.

Exo.32.4 QVAS (inaures) cùm ille accepiſſet, formauit opere fuſorio & fecit ex eis vitulum conflatilem, dixeruntque. Hi ſunt Dij tui Iſrael, qui te duxerunt de terra AEgypti. Idem repetitur 3.Reg.12.28.

Deut.9.16. Cùmque de monte ardente deſcenderem (ait illis Moyſes) & duas tabulas fœderis vtraque tenerem manu, vidiſſemque vos peccaſſe Domino Deo veſtro, & feciſſe vobis vitulum conflatilem, ac deſeruiſſe velociter viam eius, quam vobis oſtenderat (Deus) proieci tabulas de manibus meis, confregiq; eas in conſpectu veſtro.

4.Reg.10.29. Veruntamen à peccatis Hyeroboam filij Nabath, qui peccare fecit Iſrael, non receſsit, nec dereliquit vitulos aureos qui erãt

in Bethel,& in Dan, cap 17.16.

Et fecerunt vitulum in Oreb, & adorauerunt sculptile. *Psal.* 105. 19.

Proiectus est vitulus tuus Samaria, iratus est furor meus in *Osee.* 8.5. eos vsquequo non poterunt mundari?

Dicentes ad Aaron (populo Israel) fac nobis Deos qui præ- *Act.* 7.40. cedant nos, Moyses enim hic qui eduxit nos de terra AEgypti, nescimus quid factum sit ei.

Viuendum Deo non sibi.

NEMO enim nostrum sibi viuit,& nemo sibi moritur. siue e- *Rom.* 14. 7. nim viuimus domino viuimus, siue morimur. 1. Pet.4.2.

Pro omnibus, mortuus est Christus, vt & qui viuunt, iam non 2. *Cor.* 5.15. sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit.

Viuo autem iam non ego, viuit verò in me Christus, quod *Gal.* 2.20. autem nunc viuo in carne, in fide viuo filij Dei qui dilexit me & tradidit semetipsum pro me. 1.Thess.5.10.

Vnctionis extremum Sacramentum.

INFIRMATVR quis ex vobis? inducat presbyteros Eccle- *Iaco.* 5.14. siæ,& orent super eum vngẽtes eum oleo in nomine domini.

Exeuntes prædicabant, vt pœnitentiam agerent, & dæmonia *Marc.* 6. multa eijciebant,& vngebant oleo multos ægros, & sanabãtur.

Voluntas nostra accommodanda voluntati Diuinæ.

INDICAVIT itaque ei Samuel (Heli) vniuersos sermones, 1. *Reg.* 3.18. & non abscondit ab eo,& ille respondit. Dominus est, quod bonum est in oculis suis faciat.

Esto vir fortis, & pugnemus pro populo nostro, & ciuitate 2. *Reg.* 10.12. Dei nostri, dominus autem faciet quod bonum est in conspe- ctu suo.cap. 15.20.

Sicut autem fuerit voluntas in cælo, sic fiat. 1. *Mach.* 3.60.

Adueniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in cælo & in *Math.* 6.10. terra.

Et progressus pusillum (Iesus) procidit in faciem suam orans *Cap.* 26.39. & dicens: Pater mi, si possibile est transeat à me calix iste, ve- runtamen non sicut ego, sed sicut tu vis. Idem Marci 14.36. ha- betur, Idem, Luc.22.42.1.Cor.4.19.

Et cùm ei (Agabo prophetæ Iudæ) suadere non possemus, *Act.* 21.14. quieuimus dicentes: Domini fiat voluntas.

Et hoc faciemus siquidem permiserit Deus. Idem Iacobi 4. *Heb.* 6.3. 15. Si Deus voluerit, & si vixerimus, faciemus hoc vel illud.

Vide abnegatio.

Voluntas Dei.

Math.7.21. NON omnis qui dicit mihi Domine Domine intrabit in regnum cælorum, sed qui facit voluntatem patris mei qui in cęlis est, ipse intrabit in regnum cælorum.

Cap.12.50. Quicunque enim fecerit voluntatem patris mei qui in cælis est, ipse meus frater & soror & mater est. Idem habetur verbatim, Marci.3.35.

Ioan.6.39. Hæc est enim voluntas eius qui misit me patris, vt ōne quod dedit mihi non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die. Ephes.5.17.

Rom.12.2. Nolite conformari huic sęculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri, vt probetis quæ sit voluntas Dei bona ac beneplacens & perfecta. Coll.1.8.

1.Thess.4.3. Hæc est enim voluntas Dei sanctificatio vestra vt abstineatis vos à fornicatione, vt sciat vnusquisq; vestrum vas suum possidere in sanctificatione & honore. 1.Timoth. 2.4.

2.Pet.3.9. Non tardat Dominus promissionem suam sicut quidam existimant, sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti.

1.Ioan.2.17. Mundus transit & concupiscentia eius, qui autem facit volūtatem Dei, manet in æternum.

Voluntas Dei non est vt aliquis pereat.

Ezech.18.23. NVNQVID voluntatis meæ est mors impij dicit Dominus Deus & non vt conuertatur à vijs suis & viuat?

Ioan.6.39. Hæc est enim volūtas eius qui misit me patris & omne quod dedit mihi pater non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die.

1.Tim.2.4. Hoc enim bonum est, & acceptum coram Saluatore nostro Deo, qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.

2.Pet.3.9. Non tardat Dominus promissionem suam sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos, nolens aliquem perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti.

Voluntatem pro opere acceptat Deus.

Gen.20.6. DIXITQVE (ad Abraham) Deus & ego scio quod simplici corde feceris, & ideo custodiui te ne peccares in me & non dimisi vt tangeres eam (Saram.)

Cap.22.12. Dixitq; ei (.s. Angelus Domini ad Abraham) non extendas manum tuam super puerum, neq; facias illi quicquam, nunc cognoui quod timeas Dominum, & non pepercisti vnigenito tuo propter me.

Quare

Quare ergo contempsisti verbum Domini vt faceres malum in conspectu meo? Virum Hethæum percussisti gladio,& vxorem illius accepisti tibi in vxorem,& interfecisti illum gladio filiorum Ammon. 3 Reg.21.16. 2.Reg.12.9.

Voluptas carnis, Vide Concupiscentia.

Votum.

VOVIT etiam Iacob votum dicens: Si fuerit Dominus mecum, & custodierit me in via per quam ambulo & dederit mihi panem ad vescendum,& vestimentum ad induendū, reuersusq; fuero prosperè ad domū patris mei: erit mihi Dn̄s in Deū. Gen.28.20.

Locutusq; est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filijs Israel,& dices ad eos,homo qui votum fecerit & spopōderit Deo animam suam,sub æstimatione dabit precium. &c. Leuit.27.2.

Loquere ad filios Israel (ait Dominus ad Moysen) & dices ad eos: Vir siue mulier cùm fecerint votum vt sanctificētur, & se vouerint Domino consecrare à vino & omni quod inebriare potest abstinebunt.&c.per totum caput,Iudic. 11.36. Num. 6. 2.

At Israel voto se obligans ait: Si tradideris populum istum in manu mea delebo vrbes eius. Exaudiuitq; Dominus preces Israel & tradidit Chananæum,quem ille interfecit,submersis vrbibus eius,& vocauit nomen loci illius Horma & Anathema. Cap.21.2.

Agitur de voto ac iuramento virorum, & quoniam puellarū & vxorum vota seu iuramenta rata sunt vel irrita. Cap.30. ‡.

Cùm votum voueris Domino Deo tuo non tardabis reddere quia requiret illud Dominus Deus tuus, etsi moratus fueris reputabitur tibi in peccatum. Deut.23.21.

Elcana habuit vxores Annā & Phenennam, quarū Anna diu sterilis,& æmulæ improperio tristis,fusa in Silo coram Heli oratione ad Dominū,genuit Samuelē quē Dn̄o obtulit vt vouerat. 1.Reg.1.‡.

Vouens enim vouit seruus tuus(Absalon)cùm esset in Gessur Syriæ dicens: Si reduxerit me Dominus in Hyerusalem, sacrificabo Domino. Dixit ei rex Dauid, vade in pace,& surrexit, & abijt in Hebron. 2.Reg.15. 8.

Vouete & reddite Domino Deo vestro omnes qui in circuitu eius offertis munera. Psal.75.12.

Si quid vouisti Deo,ne moreris reddere, displicet enim ei infidelis & stulta promissio,sed quæcumque voueris redde, multoq; melius est non vouere, quàm post votum promissa non reddere. Eccles.5.3.

Si quis illis (Dijs argenteis) votum vouerit, & non reddiderit,neque hoc requirent.Matth.14.7.Apostolorum.18.18. Baruch.6.34.

Sunt

Act.21.23. Sunt nobis viri quatuor votum habentes super se.
Cap.23.12. Facta autem die collegerunt se quidam ex Iudæis, & deuouerunt se dicentes, neque manducaturos, neque bibituros donec occiderent Paulum.

Votum castitatis seruandæ, seu non cognoscendi virum.

Luc.1.34. DIXIT autem Maria ad Angelum quomodo fiet istud? quoniam virum non cognosco.

Non sine damnatione violatur.

1.Timot.5.12. CVM enim luxuriatæ fuerint in Christo nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.

VRIAS defert litteras Dauidis ad Ioab. 2.Reg.11.14.
Vrias prophetat contra Ierusalem, ideoq; eductus de Ægypto, occiditur à Ioacim, Ierem.26.20.23.
Vrias Sacerdos iuxta præceptum regis Achaz extruxit altare, 4.Reg.16.11.
VRIEL Angelus Dei, 4.Esd.4.1. 5.20.*
VSIA rex Iuda pugnat aduersus Philistæos, sumit sibi officium Sacerdotum, adolere volens incensum, lepra punitur, moritur, 2. Par. 26.17.20.23. appellatur Azarias, 4.Reg.15.1. appellatur Ozias Matth.1.9.

Vsura.

Exod.22.25. SI pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum, non vrgebis eũ quasi exactor, nec vsuris opprimes.
Leuit.25.35. Si attenuatus fuerit frater tuus, & infirmus manu & susceperit eum quasi aduenam, & peregrinum, & vixerit tecum, ne accipias vsuras ab eo, nec amplius quàm dedisti.
Deut.23.19. Non fœnerabis fratri tuo ad vsuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno.
2.Esd.5.7. Vsuráſne singuli à fratribus vestris exigitis? & congregami ni aduersus eos concionem magnam (ait Nehemias)
Psal. 14. 5. Qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munera super innocentem non accepit (glorificat Deus.)
Prou.22.16. Qui calumniatur pauperem vt augeat diuitias suas, dabit ipse ditiori & egebit.
Cap.28.8. Qui coaceruat diuitias vsuris & fœnore liberali in pauperes congregat eas.
Hiere..15.10. Væ mihi mater mea quare genuisti me virum rixæ, virum discor-

discordiæ in vniuersa terra? non fœnerau nec fœnerauit mihi quisquam, omnes maledicunt mihi.

Ad vsuram non accommodauerit & amplius non acceperit ab iniquitate auerterit manum suam & iudicium verum fecerit inter virum & virum, in præceptis meis ambulauerit & iudicia mea custodierit vt faciat veritatem, hic iustus est, vita viuet, ait dominus. 13. Ad vsuram dantem & amplius accipientem, nunquid viuet? non viuet, cùm vniuersa hæc detestanda fecerit morte morietur, sanguis eius in ipso erit. Ezech. 18. 8

Munera acceperunt apud te ad effundendum sanguinem, vsuram & superabundantiam accepisti & auarè proximos tuos calumniabaris meique oblita es (Hyerusalem) ait dominus Deus. Cap. 22. 12.

Et si mutuum dederitis hijs à quibus speratis accipere, quæ gratia est vobis? Nam & peccatores peccatoribus fœnerantur vt recipiant æqualia. 35. Luc. 6. 34.

Stans autem Zacheus ait ad dominum ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus & si quid aliquem defraudaui reddo quadruplum. Cap. 19. 8.

Vxoris officium.

MVLIERI quoque dixit Deus. Multiplicabo ærumnas tuas & conceptus tuos, in dolore paries filios & sub viri potestate eris et ipse dominabitur tui. Gen. 3. 16.

Si maritum habuerit & vouerit aliquid & semel de ore eius verbum egrediens animam eius obligauerit iuramento, quo die audierit vir & non contradixerit, voti rea erit, reddetque quodcunque promiserat. 13. sin autem extemplò contradixerit (Maritus) non tenebitur promissionis rea, quia maritus contradixit & dominus ei propitius erit. Num. 30. 7.

Non induetur mulier veste virili nec vir vtetur veste fœminea abominabilis est enim apud Deum qui facit hæc, Hester. 1. 10. per totum capit. Deut. 22. 5.

Et apprehendentes parentes filiam suam, osculati sunt eam & dimiserunt ire, monentes eam honorare sorores, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, & seipsam irreprehensibilem exhibere. Esa, 3. 17. Tob. 10. 12.

Mulier gratiosa inueniet gloriã & robusti habebunt diuitias. Prou. 11. 16.

Mulier diligens corona est viro suo, & putredo in ossibus eius quę confusione res dignas gerit. Cap. 12. 4.

Amplius Corinthios instruit de matrimonio eiusque vsu & indissolubili vinculo, innuptis commendans cœlibatum & quomodo 1. Cor. 7. ‡

modo fidelis cum infideli coniuge se habere debeat &c.

Cap. 11.5. Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput suum, vnum enim est ac si decaluetur. 9. etenim non est vir creatus propter mulierem sed mulier propter virum.

Cap. 14.34. Mulieres in ecclesijs taceant, non permittitur eis loqui sed subditas esse, sicut & lex dicit, si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent.

Ephe. 5.22. Mulieres viris suis subditæ sint sicut Domino, quoniam vir est caput mulieris sicut & Christus caput ecclesiæ, Idem Colloss. 3.18. verbatim.

1. Tim. 2. 11. Mulier in silentio discat cum omni subiectione.

Ca.3.11. Mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus ca.5.2.10.

Titum.2.4. Vt prudentiam doceant (Anus) adolescentulas vt viros suos ament, filios suos diligant, prudentes, castas, sobrias, domus curam habentes, benignas, subditas viris suis, vt non blasphemetur verbum Dei. 1. Pet.3.1. Mariti officium.

Z

ZACHÆVS *excipit Christum suis ædibus, Luc,19.6.*

ZACHARIAS *filius Ioiadæ siue Barachiæ sacerdotis, Lapidatur 2. Paral.24.20. Matth.23.35.*

Zacharias propheta tempore Darij, Zachar.1.1.

Zacharias pater Ioannis Baptistæ, Luc.1. 5.

ZADOCH *filius Abiathar fit summus Sacerdos, 3.Reg.2. 15.*

ZALPHAAD *filiæ, postulant hæreditatem, Numer.27.1.7 ✠.36 2.Iosue,17.3.*

ZERVIA *filia Isai soror Dauidis genuit Abisae, Ioab, & Asael, 2.Reg.2,18.1.Paral.2 16.*

ZEBEDÆVS *pater Iacobi & Ioannis, Matth.4.21. vxor eius Salome intercedit pro filijs apud Christum, Matth,20,20.*

ZEBEE *& Salmana reges Madianitarum capiuntur, Iudic. 8*.*

ZEDECIAS, *qui & Mathanias, patruus Ioachin substituitur pro eo in regno Iuda, 4 Reg.24.18. Iere, 37.1. obsessa à Nabuchodonozor Ierusalem, Zedecias effoßis oculis ac vinctus, necatisq; coram se filijs, in Babylonẽ ducitur, 4.Reg.25,1,6.7. Ierem.39,4. 7. ✠. 52.3. quemadmodum ei prædictum erat, Ierem.27.12 37.16. Ezech. 12.3. ✠ 17,16 ✠ 21.**

Zelus & zelotypia.

Gen.34.2. QVAM (scilicet Dinam filiam Lyę) cùm vidisset Sichem filius Hemor Heuæi princeps terræ illius adamauit eam & rapuit & dormiunt cum illa vi opprimens virginem. 25. & ecce die

tertio quoniam grauissimus dolor vulnerum est acceptus duo filij Iacob, Symon & Leuy fratres Dinæ, gladijs ingressi sunt vrbem confidenter, interfectisque omnibus masculis Hemor & Sichem pariter necauerunt, tollentesque Dinam de domo Sichem sororem suam, quibus egressis, irruerũt super occisos cæteri filij Iacob & depopulati sunt vrbem in vltionem stupri.

Quod (scilicet quòd vnus de filijs Israel intrauerat coram fratribus & Moyse ad scortum Madianitidem) cùm vidisset filius Eleazari filij Aram sacerdotis, surrexit de medio multitudinis & arrepto pugione, ingressus est post virum Israelitem in lupanar & perfodit ambos simul, virum scilicet & mulierem, in locis genitalibus. *Num. 25. 7.*

Ob scelus (scilicet quod Gabaanites qui erant ex tribu Beniamin prodigiosa libidine extinxerant vxorem Leuitæ reducenus eam à domo parentum,) pugnantes reliquæ tribus aduersus Beniamin semel atque iterum bello inferiores, tertióque committentes iussu Domini prȩliũ, tribum illam preter. 600. qui in solitudine fugerant, penitus deleuerunt. *Iudic 20. ✠.*

Dixitque Helias ad eos (populum Israel) apprehendite prophetas Baal & ne vnus quidem effugiat ex eis. Quos cùm apprehendissent, duxit eos Elias ad torrentem Cison & interfecit eos ibi. *3. Reg. 18. 40*

Quid hic agis Elia? at ille respondit (domine) zelo zelatus sũ pro Domino Deo exercituum quia dereliquerunt pactum Domini filij Israel, altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, et derelictus sum ego solus, et quærunt animam meam vt auferant eam. Exo. 32. 19. 27. 1. Reg. 11. 6. ca 15. 11. 32. 4. Reg. 10. *. *Cap. 19. 10. Idem repetitur Num. 14. verbatim.*

Et vt cessauit loqui verba hæc (Mathathias) accessit quidam Iudeus in omnium oculis sacrificare idolis super aram in ciuitate Modim secundum iussum regis, et vidit Mathathias et doluit, et contremuerunt renes eius et accensus est furor eius secundum iudicium legis et insiliens trucidauit eum super aram. sed, et virum quem rex Antiochus miserat, qui cogebat immolare, occidit in ipso tempore, et aram destruxit et zelatus est legem sicut fecit Phinees Zamri filio Salomi. Et exclamauit Mathathias voce magna in ciuitate dicens. Omnis qui zelum habet legis, statuens testamentum exiuit post me. & fugit ipse & filij eius in montes & reliquerunt quȩcunque habebant in ciuitate. *1. Mach. 2. 23.*

Et intrauit Iesus in templum Dei & eijciebat omnes vendentes & ementes in templo, mensas nummulariorum & cathedras *Math. 21. 12*

vendentium columbas euertit. Act. 9. 1.

Ioan. 2. 17. Recordati verò sunt discipuli eius quia scriptum est zelus domus tuę comedit me.

Philip, 3. 2. Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem,

ZIBA *seruus Saulis constituitur procurator Miphiboseth, 2. Reg. 9, 9. donantur ipsi omnia bona Miphiboseth, 16. 2, procedit obuiam regi David, 19. 17.*

ZICELECH *donatur regi David, 1. Reg. 27. 5. exuritur ab Amalechitis, 30. 1.*

ZIPHORA *vxor Moysi, Exod. 2, 21, circumcidit filium suum, 4. 25.*

ZOROBABEL: *vide Sorobabel.*

Laus Deo & B. Virgini.



INDEX RERVM MEMORABILIVM QVAE IN EVANGELIIS PER ANNI CVRRICVLVM

secundum vsum Romanum tractari possunt, locisque suis proprijs, prout concionatori visum fuerit, commodè applicari.

dia [illegible] charitate [illegible] Charitas Fol. 14. Mise [illegible] & eius [illegible] 201. Charitas virtus fide præstantior Fol. 14. Charitas [illegible] Dilectio [illegible] Dilectio exigitur ad peccatorum [illegible] Fol. [illegible] Dilectio proximi ‡. [illegible] administrantes. Admonere ad bonum 6. Gratia [illegible] Fo. 178. Gratitudo [illegible] mendatur 180. Perfectio charitatis. 32.

EVANG. (DIXIT Iesus discipulis suis [illegible] venerit paracletus quem ego mittam. Ioan. 15.) Spiritussanctus promittitur 389. Spiritussanctus edocet corda ‡. Spiritus probandi vtrum a Deo sint ‡. (ABSQVE Synagogis facient vos.) Tribulatio tolleranda 296. Crux & tribulatio accidit omnibus piè viuentibus Fol. 98. Crux à Deo imponitur ad nostram vtilitatem ‡. Per crucem & tribulationes pertingimus ad Dei cognitionem ‡. Crux ferenda cum patientia & gaudio ‡. In cruce & afflictione consolatio ‡. Consolatio diuina in necessitate 81. Gaudium in persecutione 174. Per crucē probat nos Deus 98. Tentari seu vexari [illegible] probat nos Deus 397. Tentari non patitur nos Deus supra id quod possumus ferre ‡. Volūtas nostra cōformanda voluntati Dei 4[illegible]. Vita piorum fidelium conformanda est vitæ & doctrinæ Christi 412.

EPIST. Dominicæ pentecostes. DVM complerentur dies pentecostes Act. 2. factus est repente de cœlo sonitus.) Spiritus sanctus mittitur 380. Spiritussanctus edocet corda ‡. Spiritus probandi an à Deo sint ‡. Pignus salutis nostræ Spiritussanctus 324. Christus ascendit in cælum Fo. 57. Verbum Dei manet in æternum Fol. 403. (QVOMODO nos audiuimus vnusquisque linguam nostram.) Signa in memoriam futurorum 371. Signa & miracula fiunt ‡. Simplicibus & humilibus reuelat Deus &c. 373. Sponsus spiritualis est Christus 381. Ecclesia est sponsa Christi Fol. 133. Ecclesia firmamentum veritatis ‡. Ecclesiam suam sanctā protegit & custodit Deus ‡. Doctrina Apostolorū est doctrina Christi 127. Apostoli mittūtur ad annūtiandū regnū Dei 45. Mittuntur in vniuersum mundum ad [illegible] prophetæ [illegible]

EPIST. [illegible] fortitudo [illegible] Ro. 11.) Trinitas [illegible] 34. [illegible] 333. [illegible]

EVANG. [illegible] data est [illegible] & in terra [illegible] Christo [illegible] tradita [illegible] (BAPTIZANTES eos in [illegible]) [illegible] peccata ‡. [illegible] est iterandus ‡. [illegible] ‡. Induunt Christum ‡. (DOCENTES eos seruare omnia quæcunque [illegible] vobis.) Præcepta diuina [illegible] Constitutiones omnium [illegible] superiorum [illegible] seruandæ sunt vt ipsius Dei 8[illegible] sine [illegible] implere non possumus 245. Obediendū Deo [illegible] 287. Inobedientia [illegible]

EPIST. Dominica [illegible] (DEVS charitas est [illegible]) Bonitas & benignitas Dei erga nos 4[illegible]. Benedictio Dei in iustos 42. [illegible] est deus super omnia 119. (SI DEVS dilexit nos, & nos debemus alterutrum diligere.) Dilectio proximi 119. Dilectio exigitur ad peccatorum remissionem ‡. Misericordiæ opera proximo præstanda 272. Compassio habenda 72. Opera à nobis proximo exhibita &c. 29[illegible]. [illegible] esurientes 67. Immisericordia & eius punitio 201. (QVISQVIS confessus fuerit, quoniam Iesus est filius Dei.) Confiteri Christū & eius euang. 74. Erubescere nullus debet euangeliū 142. Erubescēdū propter peccata ‡. (QVI enim non dilexit fratrē suū.) Charitas 54. Charitas fraterna ‡. Damnū proximo non est inferendū 101. Dilectio exigitur ad peccatorum remissionem 119. Dilectio proximi ‡. Perfectio charitatis 321. Eleemosyna pauperibus eroganda 139. Pauperes boni 311.

EVANG. (DIXIT Iesus discipulis suis estote misericordes Luc. 6.) M[illegible]

FINIS.

Vidit & approbauit VValterus vander Steegen. S. Theol. Licenciatus Ecclesf. Antuerp. Canonicus librorum censor.

TYPIS ÆGIDII RADEI.

